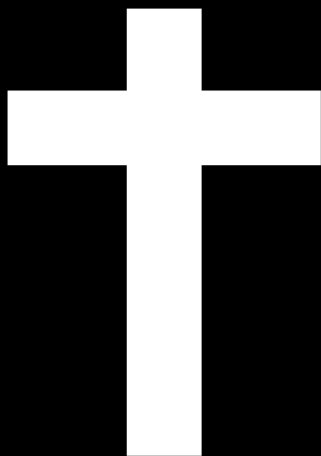

Ra 'Ra'yo
Testamento

New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

Ra 'Ra'yo Testamento

New Testament in Otomi, Mezquital (MX:ote:Otomi, Mezquital)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Otomi, Mezquital

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Otomi, Mezquital

ote

Mexico

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Otomi, Mezquital

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022
c6437f19-566b-5232-8b2a-5c88e5a5622b

Contents

NSAN MATEO	1
NSAN MARCO	38
NSAN LUCA	61
NSANJUA	100
RA ECHO	128
RA ROMANU	164
RÁ MŪDI RA CORINTIO . . .	180
RÁ ŃOHO RA CORINTIO . . .	196
RA GALATA	207
RA EFESIO	213
RA FILIPENSE	219
RA COLOSENSE	223
RÁ MŪDI RA TESALONICENSE	227
RÁ ŃOHO RA TESALONICENSE	230
RÁ MŪDI RA TIMOTEO . . .	232
RÁ ŃOHO RA TIMOTEO . . .	236
RA TITO	239
RA FILEMÓN	241
RA EBREO	242
RA SANTIAGO	254
RÁ MŪDI RA PEDRO	258
RÁ ŃOHO RA PEDRO	263
RÁ MŪDI RA XUUA	266
RÁ ŃOHO RA XUUA	270
RÁ HŃU RA XUUA	271
RA JUDA	272
RA APOCALIPSI	274

NSAN MATEO RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN MATEO

*Yá mudi ja'i de ra Jesucristo
(Lc. 3:23-38)*

¹ Nurá mudi nuna t'ofoná ma da ma to'lo gue'u yá mbøxita ra Jesucristo. 'Na de gue'u ndu ra Davi ne ndu ra Abrá.

² Ra Abrá bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Isaac, y ra Isaac bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Cobo, y ra Cobo bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Judá co ma'ra yá cu. ³ Ra Judá co rá 'behñá rá thuhu ra Tamar bi me'tsa yoho yá t'u yá thuhu ra Fare ne ra Sara. Y ra Fare bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Esrom, y ra Esrom bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Aram. ⁴ Y ra Aram bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Aminadab, y ra Aminadab bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Naasón, y ra Naasón bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Salmón. ⁵ Y ra Salmón co rá 'behñá rá thuhu ra Raab bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Boos, y ra Boos co rá 'behñá rá thuhu ra Rut bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Obed, y ra Obed bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Isái. ⁶ Y ra Isái bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Davi nú'a bi ndá de ya me Israel. Y ra ndá Davi bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Salomó, y nurá nañá ra Salomó go gue'a mrá 'behñá hmañá ndu ra Uría.

⁷ Y ra Salomó bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Roboam, y ra Roboam bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Abías, y ra Abías bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Asa. ⁸ Y ra Asa bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Josafa, y ra Josafa bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Joram, y ra Joram bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Usía. ⁹ Y ra Usía bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Jotam, y ra Jotam bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Acás, y ra Acás bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Esequía. ¹⁰ Y ra Esequía bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Manase, y ra Manase bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Amón, y ra Amón bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Josía. ¹¹ Y ra Josía bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Jeconía co ma'ra yá cu. Y nuya pa'u mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia.

¹² Ha nuya pa'u ra Jeconía bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Salatiel, y ra Salatiel bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Sorobabel. ¹³ Y ra Sorobabel bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Abiu, y ra Abiu bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Eliaquim, y ra Eliaquim bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Asor. ¹⁴ Y ra Asor bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Sadoc, y ra Sadoc bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Aquim, y ra Aquim bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Eliud. ¹⁵ Y ra Eliud bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Eleasar, y ra Eleasar bi me'tsa 'nará t'u rá

thuhu ra Matán, y ra Matán bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Cobo. ¹⁶ Y ra Cobo bi me'tsa 'nará t'u rá thuhu ra Jose nú'a to'lo rá dame ra Maria. Y ra Maria go gue'a rá nañá ra Jesu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuá pa e da ndá.

¹⁷ Y de gatho yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde ra Abrá asta ra Davi mi 'ret'amagoho'u. Nepu yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde ra Davi asta nu mi ts'ixa nts'ahni ya me Israel pa ja ra hnini Babilonia mi 'ret'amagoho ya xita. Y yá mbøxita, yá danga xita ne yá xita'a, desde mi ts'ixa nts'ahni asta bi 'mai ra Jesucristo mi 'ret'amagoho ya xita.

*Rá 'bui ra Jesucristo
(Lc. 2:1-7)*

¹⁸ Y nunabya go guehna ra 'bede de rá 'bui ra Jesucristo: Ra Maria xqui t'adi pa da nthatui ra Jose, pe himbi 'muñui 'bestho. Nepu nu'a bi nda'thi co rá ts'edi rá Maça Ndahi Ajuá. ¹⁹ Pe ra Jose mrá hoja'i hangue himbi ne da 'betua rá tsa ra Maria co ya ja'i, mi ne da hycpu mant'aguitho pa ya hinxa nthatuihma. ²⁰ Nu'a bi beni gue ya hinda nthatui ngue'a bi bađi gue ya mi da'thi'a. Pe Ajuá bi mehna 'nará enxé pa bi zofa dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'i nugue Jose rá t'u'i ra ndá Davi, ogui beni gui hycpu. Ogui tsu gui nthatui ra Maria, ngue'a nu'a da'thi pe co rá ts'edi ra Maça Ndahi. ²¹ Nu'a ma da me'tsa 'nara zi bātsi, y nura zi bātsi'a gui hñu'mbabi drá thuhu ra JESU, ngue'a go gue'a ma da pøhø yá ja'i de yá ts'oqui.

²² Bi njabu pa bi nja ngu nú'a xqui mangua 'na de nuyá 'mehni Ajuá maya'bu gue bi 'ñena:

²³ 'Nara nxutsi ma da nda'thi da 'mu rá bātsi ne da thu'mbabi rá thuhu Emanuel.

Nú'a ra thuhu'a rí bōni da 'ñena, Ajuá 'bui con guecju.

²⁴ Nepu bi nuhu ra Jose, ne bi nthatui ra Maria ngu nú'a xqui xipa rá enxé Ajuá. ²⁵ Pe himbi hñuxui asta himbi 'mai rá mudi t'u, ne bi hñu'mbabi rá thuhu ra Jesu.

2

'Raya bađi e bi c'a'tsa ra zi bātsi

¹ Nú'u ya pa mrá ndá ra Erode, gue'bu bi 'mai ra Jesu ja ra hnini Belé de ra hai Judea. Ne de nuya pa'u 'raya hoga bađi bi 'ñehe de yabu ya hai ngue mbøxyadi. Bi 'ñehe'u ne bi zøhø ja ra hnini Jerusale. ² Nepu bi 'ñani'u bi 'ñena:

—¿Habu de guecua di 'bui rá ndá ya xodyo nú'a ja guehya xa 'mui? Ngue'a stá hanthe 'nara tsø de bøxyadi y dí pahe gue go gue'a 'nara nt'udi gue xa 'mai 'nara ndá, hangue stá ehehe pa ga nsundahe'a.

³ Y nu mi 'yode ra nda Erode njaba, xi bi ntsu ne bi durá mai, ne gatho ya me Jerusale bi ntsu nehe, ne bi du yá mai. ⁴ Ra nda Erode 'bestho bi zohna ya nda gá macja ne ya xahnate de rá ley ra Moise pa bi 'yambabi'u te mi manga yá he'mi, habu dí 'mui ra Cristo nú'a ma da nda. ⁵ Y nu'ú bi 'ñembi:

—Ma da 'mui Belé de ra hai Judea, ngue'a njaba bi 'yofo rá 'mehni Ajuá gue bi 'ñena: ⁶ Nú'ahú gyá menguhú Belé de ra hai Judá, ma'na xa t'e'ts'a ri nsuhu de gatho ma'ra ya hnini de ra hai Judá, ngue'a de gue'ahú ma da bonga 'nara nda nú'a da supa rá hnini Ajuá nú'a rá thuhu Israel.

⁷ Nu'ú bi Erode bi ñaseui 'ramats'u ya badi ne bi 'yambabi'u ha'mu xqui hyanda ra tsø. ⁸ Nepu bi 'ñembi:

—Rí maha Belé, 'yohu gui 'ñanihu xá hño habu dí 'bui ra bati, y nu xcri tshu gui penju gui xicaguihu pa ga ma ga nsundaga nehe.

⁹ Y nu mi 'yode nú'a bi manga ra nda, nu'ú bi ma. Nepu nú'a ra tsø xqui hyant'u mbøxyadi mi 'bet'o de gue'u mi utua ra 'ñu asta himbi tsøni habu mi 'bui ra zi bati ja bi 'maini ra tsø. ¹⁰ Nepu ya badi bi hyanda ra tsø bi 'mai ja 'nara zi ngu, ne xi bi joha'u. ¹¹ Y bi yut'i'u ja ra ngu ne bi hyanda ra zi bati co ra Maria nurá nana'a, ne bi ndandiñahmu'u pa bi nsunda ra zi bati, ne bi xo'tsa yá 'me'tsi mi hña, ne bi umba ya 'baha dega oro ne ra t'uts'i ne 'nara ñuni mi yuni xá cahi mrá thuhu ra mirra. ¹² Ha nuya badi bi xipabi Ajuá dega t'i gue hinda mengui'u pa da xipabi ra Erode habu xqui zadi ra zi bati. Hangu nu'ú bi pacua ra 'ñu pa bi mengui ja yá hai.

Ra Jose bi zixa ra bati co rá nana pa Egipto

¹³ Nu mi menga ya badi, Ajuá bi mehna 'nará enxé pa bi zofa ra Jose dega t'i ne bi 'ñembi:

—Nangu ne tsixa ra zi bati co rá nana, poñhu yabu de guecua. Rí maha ja ra hai Egipto gui 'ba'tuahú ra nda Erode ngue'a nú'a ma da hyonga ra zi bati pa da hyo, y ja bá 'buhuni asta hinga xi'a'i gui penju.

¹⁴ Nu'ú bi Jose bi nangui 'bestho ra xuui'a ne bi zixa ra zi bati co rá nana pa bi ma Egipto. ¹⁵ Y ja bá 'buhni'u asta himbi du ra Erode. Hangu bi nja ngu nú'a xqui manga rá 'mehni Ajuá gue Ajuá bi 'ñena: "Dá penpa ra noya ma T'u pa da bõni de Egipto."

Ra nda Erode bi manda da tho ya t'uca ts'unt'u nú'u mi 'bu Belé

¹⁶ Nepu ra Erode xi bi bõ rá cue nts'edi ngue'a xqui hyat'a ya badi. Hangu bi manda da tho gatho ya zi bati nú'u mi 'bui gatho rá ngani Belé, nú'u mi pe'tsa yo njeya pa ri gai, ngue'a xqui xipa ya badi gue ya mi pe'tsa ngu yo njeya de xqui hyanda ra tsø.

¹⁷ Y bi njabu ngu nú'a xqui manga ra Jeremía rá 'mehni Ajuá ne bi 'ñena:

¹⁸ Bi nt'ode ya danga ts'oni ja ra hai de Ramá ne ya hmafi,

ngue'a ra Raque xqui thopabi gatho yá zi bati,

hangu mi zoni ne himbi za to bi hyo'ti.

¹⁹ Nepu ya de bi du ra Erode, nu'ú bi Ajuá bi mehna ma'na'qui 'nará enxé pa bi zofa ra Jose dega t'i nuni Egipto, ne bi 'ñembi:

²⁰ —Nangu ne tsixa ra zi bati co rá nana ne rí maha ja ri haihu Israel ngue'a ya xa du nú'a to'o mi hongá ra zi bati pa xa hyo hmaha.

²¹ Nu'ú bi nangui bi zixa ra zi bati co rá nana y bi mengui pa ja yá hai Israel.

²² Pe ra Jose bi 'yode gue ra Arquelao rá t'u ra Erode go mri Egipto, ne bi 'ñembi: ²³ Y bi zõni'u bi 'mehni ja 'nara hnini rá thuhu Nasare, pa bi njabu ngu nú'a xqui manga 'rayá 'mehni Ajuá gue ra Jesu ma da t'embabi gue ra me Nasare.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofa ya ja'i ja ra mbonthi

(Mr. 1:1-8; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ 'Mefa bi mudi ra Xuua Xi'tsate bi zofa ya ja'i ja 'nara mbonthi nuni Judea. ² Ne mi xipa ya ja'i mi ena:

—Ntsø'mhu ne ñobrihu ngue'a ra nda de mahets'i ya 'bestho xa 'ñepu pa da nda.

³ Nura Xuua go gue'a ra ja'i xqui manga ra badi Isaiá maya'bu gue ma da 'ñehe, ne bi 'ñena:

'Nara ja'i ma da ña nts'edi ja ra mbonthi ne ma da 'ñena:

"Hocuahú xá hño rá 'ñu ra zi Hmu, juañhu gatho ya ts'aca'ñu."

⁴ Y nu'a mrá he ra Xuua, mri hñe dega xicameyo, ne mri ngut'a 'nara ngut'i dega xifri. Y numrá hñuni'a, mi tsi ya hoga nc'oto ne ya t'afi dega sefi. ⁵ Y xi mi tsøni ndunthi ya ja'i habu mi 'bu'a pa da 'yode nú'a mi mañ'a, nuya me Jerusale ne gatho ya me Judea, ne gatho nuya ja'i mi 'bui ja rá nthets'i ra dæthe Jordá. ⁶ Nepu ra Xuua mi xi'tsa ya ja'i ja ra dæthe Jordá nú'u mi njuani de yá ts'oqui.

⁷ Y ndunthi ya fariseo ne ya saduceo mi tsøni habu mi xi'tsate ra Xuua. Nu'ú mi t'embabi gue ya fariseo ne ya saduceo po nú'a ra jamfri mi pe'tsi'u. Ora bi hyanda ra Xuua mi tsøni'u bi 'ñembabi:

—jNú'ahú gyá ts'o'maihu gui njahu ngu ya zate qu'eña! ¿Hanja xcá ehehuua? ¿Ha gui ne gui 'ba'tuabihu hmaha rá cue Ajuá xa 'ñepu? ⁸ Mahyoni gui 'yøthu nú'a xá hño pa da hnequi gue xi majuaní ya xcá ntsø'mhu

de ri ts'oquihu. ⁹ Ogrí 'ñets'ihũ gui 'ñeñhũ gue ngue'a yá t'u'a'ihũ ra Abrá hinda ma da za'ahũ rá cue Ajuá. Ngue'a nuga dí xi'ahũ gue Ajuá tsa da 'yøt'e asta nuya ya do nehe da nja'i y da nt'u de ra Abrá. ¹⁰ Y dí xi'ahũ gue nuyá ya 'bui 'na to'o hã ra t'égui pa da zecua yá 'yu ya za. Gatho nú'u ya za hingui unga yá hoga fruta da ts'equi pa da thøt'a ja ra tsibi. ¹¹ Nuga dí xi'ts'a'ihũ co ra dehe ngue'a ya gá ntsø'mhũ de ri ts'oquihu, pe xa 'ñepũ ma'na bra 'befa de gueque nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihũ co ra Maça Ndahi nú'a ma da 'mũ ja ri corasohũ ne xi dí ja rá ts'edi ngu ra tsibi. Nú'a bra 'befa de guecagu xi ma'na ja rá ts'edi y hindí 'ñepcagui nixi ga hã'tsuabi yá thiza. ¹² Y nu'á hã, go gue'a tsa da mica ra trigo ne da munts'a nú'a xá hño pa da me'tsi, y nura paha da 'ueque pa da tsat'a ja ra tsibi nú'a hinhya'mũ ma da huet'i.

Rá sistehe ra Jesu

(Mr. 1:9-11; Lc. 3:21-22)

¹³ 'Mefa ra Jesu xqui 'ñehe de Galilea pa mri ma ja ra dathe Jordá habũ mi 'bũ ra Xuua pa da nxistehe'a. ¹⁴ Pe ra Xuua himi ne da xi'tsa ra Jesu, ne bi 'ñembí:

—¿Ha xcá ehe pa go ga xi'ts'a'i? Nu'i go rí 'ñepi gui xiscagui.

¹⁵ Nepũ ra Jesu bi dadi bi 'ñembí:

—Go da xiscaguigue pa njabũ ga ø'tuabihũ gatho yá hmanda Ajuá.

Nu'bũ ra Xuua bi xi'tsa ra Jesu. ¹⁶ Y nu mi uadi bi nxistehe, bi bøts'e de ja ra dehe, nepũ bi xogui mahets'i ne bi hyanda rá Maça Ndahi Ajuá bá cai ngu 'nara zi domitsu ne bi 'ñe bi zøhø ja gue'a. ¹⁷ Y bi nt'øde 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ma hmãca T'u, ne xi dí hopa rá 'mũ.

4

Ra ts'ondahi mi xaxa ra Jesu

(Mr. 1:12-13; Lc. 4:1-13)

¹ Nepũ rá Maça Ndahi Ajuá bi zixa ra Jesu ja ra 'yo'mtha pa ja da nthuini ra ts'ondahi pa da japi hmãhã da 'yøt'a 'nara ts'ot'øt'e.

² Nuni ja bi beheni ra Jesu hinte bi zi ñote ma pa ne ñote xuui, ne 'mefa bi zũ ra thuhu.

³ Nepũ de gue'a bi zøni ra ts'ondahi há mi 'bui'a, ne bi mudí bi xaxi ne bi 'ñembabi:

—'Bũ go gue'e rá T'u'i Ajuá, japa nuya ya do da nthuhme xã.

⁴ Pe nu'á bi dati ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'øfo ja ra Maça T'øfo gue ra ja'i hingue hønse po ra thuhme da 'mũ, gatho nú'a ma Ajuá go gue'a umba rá te ra ja'i.

⁵ Nepũ ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja ra maça hnini Jerusalé, ne bi ø'tsa mañã ja ra ndanija. ⁶ Ne bi 'ñembabi:

—'Bũ xi majuani rá T'u'i Ajuá, 'yenga ra sagui pa nja'ti, ngue'a xa nt'øfo ja ra Maça T'øfo ne ena njaua:

Ajuá da pehna yá enxẽ pa da su'a'i

ne da mip'a ri 'yẽ

pa njabũ hingui tsama'ñũ ri ua nu xcrí tsønga ja ra hai.

⁷ Nepũ ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xa nt'øfo nehe ja ra Maça T'øfo: “Ogui xaxa Ajuá ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'a'i.”

⁸ Nepũ ma'na'qui ra ts'ondahi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'øhø xi mra hñets'i pa bi yopa xaxi, ne bi 'ñutuabi gatho ya hnini de rá nguani ra ximhai con gatho yá hño nú'a mi ja. ⁹ Y bi 'ñembí:

—Gatho nuyá ya hnini gui handi ga 'ra'i 'bũ gui ndandiñahmu ne gui nsundagui.

¹⁰ Nepũ ra Jesu bi 'ñembí:

—'Uegue de gueque Satá. Xa nt'øfo ja ra Maça T'øfo gue Ajuá ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne hønse'a gui pepabi.

¹¹ Nepũ ra ts'ondahi 'bestho bi 'uegue de ra Jesu, ne bi zø yá enxẽ Ajuá bi umbabi te da zi.

Ra Jesu bi mudí rá 'befi nuni Galilea

(Mr. 1:14-15; Lc. 4:14-15)

¹² 'Mefa bi 'yøde ra Jesu gue ra Xuua Xi'tsate mi ofadi. Nu'bũ nu'á 'bestho bi mengui pa ja ra hai Galilea. ¹³ Y ja bá 'buhni ja ra hnini Nasare. Nepũ de guehni bi ma bá 'bũ Ncapernau guetbũ ja rá ñani ra ndehe habũ mi ja yá hai ra Sabulø ne ra Neftalí. ¹⁴ Y bi njabũ ngu nú'a xqui mangu ra badi Isaía de nú'a ra hai'a ne bi 'ñena:

¹⁵ De yuhyadi de ra dathe Jordá ja jani rá hai ra Sabulø ne rá hai ra Neftalí,

ja thohnitho ra 'ñu rí ma pa ja ra ndehe, ja guehni ra hai Galilea habũ 'bui ndunthi ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

¹⁶ Y nuya mengu de nú'a ra hai'a xqui 'mædi hmãhã

ja 'nara dangã 'bexuui,

pe nubyá hã, ya bi nja ra hyats'i ja nú'a ra hai'a.

Njabũ gue'a xqui mangu ra badi Isaía.

¹⁷ Desde ya pa'u ra Jesu bi mudí bi zøfo ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—Ntsø'mhũ ne ñobrihũ ngue'a ya xa zøhø ra Ndã de mahets'i pa da ndã.

Ra Jesu bi zøfo goho ya mehua pa dyá nxadi'a

(Mr. 1:16-20; Lc. 5:1-11)

¹⁸ Y ra Jesu mi 'yo ja ra ñanga ndehe Galilea y bi hyandi mi 'yoni yoho ya 'ñhø mri ncu, 'na de gue'u rá thuhu ra Simu nú'a bi thu'mbabi nehe ra Pedro, ha nu'a ma'na rá thuhu ra Andre, nú'u mi ent'a yá xit'a ja ra ndehe ngue'a myá mehua. ¹⁹ Nepũ ra Jesu bi zøfo'u ne bi 'ñembí:

—Bá ehũ tengaguihũ y ga u't'a'ihũ gui mpehuahũ dega ja'i.

²⁰ Nu'bũ 'bestho nu'á bi zopũ yá xit'a nepũ bi deni.

²¹ Y bi 'ñõ 'na tui'u nepu bi hyandi mi 'yoni má yoho ya 'ñõhø mri ncu, 'na rá thuhu ra Cobo y nu ma'na rá thuhu ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, mi o mbo ra motsa co yá dada mi pø'ta yá xit'a. De guehni ra Jesu bi zof'o'u.
²² Nepu 'bestho bi zohni'u yá motsa ne yá dada ne bi dena ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i
 (Lc. 6:17-19)

²³ Nu'bú ra Jesu bi ma bá gat'i gatho rá nguni Galilea y mi cut'a ja yá nija ya mengu de guehni pa mi xahni, y mi haçuabi gatho nu'araza ra hñeni mi pe'tsi'u, y mi 'yo mi zof'o'u mi embi gue ya xqui zøhø ra Ndá de mahets'i pa da ndá. ²⁴ Y bi ntanga ra noya gatho ja ra hai Siria, y bá ts'impabi gatho ya da'thi nú'u mi pe'tsa nu'araza ra hñeni ne nú'u mi pe'tsa ya ts'ondahi ne nú'u xqui 'be yá mfeni ne nú'u mi doua, y gatho mi øthe'a.
²⁵ Y ndunthi ya ja'i bi dena ra Jesu, ya me Galilea, ya me Decapoli, ya me Jerusale, ya me Judea, ne ya me ri'nandi ra ðathe Jordá.

5

Ra Jesu bi nxahnte ja 'nara t'øhø

¹ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ndunthi ya ja'i mi 'ñoui, nu'bú nú'á bi 'uegue de gue'u ne bi bøxa ja 'nara t'øhø ne ja bá hudini'a. Nepu bi zønga yá nxadi ne ja bi munts'iuiini. ² Y ra Jesu bi mudí bi xahni'u ne bi 'ñembi:

Nú'u to'o di johya
 (Lc. 6:20-23)

³ —Njapi nú'u to'o hingui 'ñets'i ja yá mfeni; nú'ú go gue'u ma da 'múi habu ri manda Ajuá, ne da hñani'u gatho ya japi nú'u yá meti Ajuá.

⁴ Njapi nú'u to'o tu yá mui; nú'ú go gue'u ma da thu'mba yá mui.

⁵ Njapi nú'u to'o tsetatho gatho nú'a te epabi; nú'ú go gue'u ma da t'umbabi ra ximhai pa go dyá meti'u.

⁶ Njapi nú'u to'o ne da 'yøt'e nú'a xá hño con gatho yá mui; nú'ú go gue'u da umba Ajuá ngu nú'a ne'u.

⁷ Njapi nú'u to'o ja yá nthecate; nú'ú ma da zutua rá nthecate Ajuá nehe.

⁸ Njapi nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni; nú'ú ma da hyanda Ajuá.

⁹ Njapi nú'u to'o utua yá miq'u'eiuu hanja da 'múi te rá entho; nú'ú go gue'u ma da thu'mbabi dyá batsi Ajuá.

¹⁰ Njapi nú'u to'o thogui ya nt'atsate ngue'a øt'e nú'a xá hño; nú'ú go gue'u ma da 'múi habu ri manda Ajuá, ne da hñani'u gatho ya japi nú'u yá meti Ajuá.

¹¹ Ha nu'ahú Ajuá da jap'a'ihu ora tsañ'ahu ya ja'i ne utsa'ihu ne ju'ts'ahu ya n'c'uamba ngue'a guí tengaguihu. ¹² Xi da johyahú ngue'a Ajuá ma da 'ra'ahu 'nara ðanga tháha nuni mahets'i. Njabu nehe bi

t'utsa yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'búi ante de gue'ahu.

Nu'ahu guí njahu ngu ra u ne ra ñot'i paya meximhai

(Mr. 9:50; Lc. 14:34-35)

¹³ Nu'ahu guí njahu ngu ra u ri caqui habu t'u'tsi, ngue'a guí utuahú ra hoga nt'udi ri miq'u'eihu. Ha nu'bú ra u di otho rá 'ñu, nu'bú çhanja strá çahi 'bu? Nu'a ga øthu, ga føthubu pa da net'a ya ja'i ngue'a hinte ri muui.

¹⁴ Nu'ahu guí njahu ngu 'nara ñot'i grí yo'tuahú ri miq'u'eihu. Nja ngu 'nara hnini bí tø maña de 'nara t'øhø hinda za da t'agui, njabu nu'ahu nehe, hinda za gui 'ñaguihu ra hoga'mui. ¹⁵ Nehe 'bu ga tsøgehu 'nara ñot'i ne ga co'mhu co 'nara cahø, nu'bú hinte da yot'i. Pe nu'bú ga tøtehu habu ga tøtehu, nu'bú ha, da yot'i gatho mbo ra ngu. ¹⁶ Nehe njahubu guí udihu 'nara hoga'mui ja yá thandi ri miq'u'eihu pa da hyant'a ri hoga'muihu, ne njabu nu'ú da nsunda Ajuá ra Dada nú'a bí 'búi mahets'i.

Ra Jesu bi ma de rá ley ra Moise

¹⁷ Oguí beñhu gue stá ehe pa ga huata ra ley nú'a bí zogui ra Moise, nixi pa ga huata nú'a bí 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá ma Dada. Nuga stá ehe pa ga øt'e gatho nú'a bí 'yofo'u, ne pa ga xi'ahu te rí bønga nú'a bí 'yofo'u. ¹⁸ Xi majuaní dí xi'ahu gue hinda nhuata mahets'i ní ra ximhai asta gue'bu hinda t'øt'e gatho nú'a mangu ra Maça T'ofø, ní 'nara noya ní 'nara letra hinda ma da gotho. ¹⁹ Nu'a tó'o hinda 'yøt'a gatho nuya hmanda mangu ra Maça T'ofø, masque nú'u xi ya t'uca hmanda, ne njabu nehe da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa hinda 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a hinte ma da muui ja rá hmanda Ajuá. Pe nu'a tó'o da 'yøt'a gatho nuya ya hmanda ne njabu da 'ñutua ma'ra ya ja'i pa da 'yøt'e, nú'a ra ja'i'a ma da muui ja rá hmanda Ajuá. ²⁰ Dí xi'ahu, oxqui ma guí øthu ngu øt'a ya fariseo ne ya xahnte de ra ley, nú'ú hu yá mui gue øt'a gatho nú'a mangu ra ley pe ya yohmi, ngue'a njabu hinda za gui 'buhu ja rá hmanda Ajuá.

Ra Jesu bi ma de ra cue
 (Lc. 12:57-59)

²¹ Ya xa t'u't'ahu ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahu maya'bu, gue oxqui hñotehu, ngue'a nu'a tó'o hote ma da duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da ðadi. ²² Pe nuga dí xi'ahu gue nu'a tó'o da bø rá cue co rá miq'u'eiuu, nú'a ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da ðadi. Ne nu'a tó'o da zanga rá miq'u'eiuu ne da 'ñembi gue ra 'bemfeni, nú'a ya bi duxa ra ts'oqui ne pe'tsi te da ðadi ja ra ts'utbi. Y nu'a tó'o rí utsa rá miq'u'eiuu ne ní pa dí hyandi ne da 'ñembi gue hinte rá fadi, nú'a má dí gut'i ja ra nidu habu bí zø ra tsibi pa nzantho.

²³ 'Bu 'na de gue'ahu gui hampahu 'nara 'baha Ajuá ja ra nija ne ja gui beñhuni gue xcá tsò'tuahá rá múi 'nari miqú'eihu, ²⁴ ja da tsohuni hmahá ri 'bahahá ne penjá ri máha gui 'yaphá ra pumbate ri miqú'eihu, ne nu'bú há, bá e gui umfá ri 'bahahá Ajuá.

²⁵ Nu'bu 'nari ncontrahá da ñap'ahá ne da zix'ahá ja ra ts'utbi, cohá 'nara cohi ja ra 'ñu pa ya hingui tsòñhú ja ra nzaya, ngue'a nu'bu gui tsòñhúni da manda'a da jo'ahá fadi. ²⁶ Majuáni dí xi'ahá gue hinda za gui pòñhú de ra fadi asta hingui juthá gatho ra thai nú'a guí tuhá.

Ra Jesu bi ma de ra nts'inga medintháti

²⁷ Ya xa t'u't'ahá ngu nú'a xqui t'utuabi ndu ri xitahá maya'bu, gue oxqui nzinga medintháti. ²⁸ Pe nuga dí xi'ahá gue nu'a tó'o da hyanda 'nara 'behñá ne da hyòque, ya bi duxa ra ts'oqui, ja ra uenda ya bi zinga 'nara medintháti masque hõnse te bi beni de gue'a.

²⁹ 'Bu nuri dahá ra 'ñei da ja'ahá gui 'yòthú 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hñáihu ne gui fòthabá pa hingui 'yòthú 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yohá que da t'ent'a gatho ri ndo'yohá ja ra nidu. ³⁰ 'Bu nuri 'yehá ra 'ñei da ja'ahá gui 'yòthú 'nara ts'oqui, ma'na xá hño gui hycéja ne gui fòthabá pa hingui 'yòthú 'nara ts'oqui. Ngue'a ma'na xá hño da 'medi 'na xeni de ri ndo'yohá que da t'ent'a gatho ri ndo'yohá ja ra nidu.

Ra Jesu bi ma de ra nxuni

(Mt. 19:9; Mr. 10:11-12; Lc. 16:18)

³¹ Ya xa t'u't'ahá ngu nú'a xqui t'utuá ndu ri xitahá maya'bu, gue nu'a tó'o da hyepá rá 'behñá mahyoni da hoca 'nara he'mi dega nxuni. ³² Pe nuga dí xi'ahá gue nu'a tó'o da hyepá rá 'behñá ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yòt'e co ma'na ra ja'i, nu'bú nurá dame'a ri japi da 'yòt'a 'nara ts'oqui 'bu da hñuxui ma'na ra 'ñòhò. Nehe nura 'ñòhò to'o da ntháti nura 'behñá'a, ya ra zinga medintháti.

Ra Jesu bi ma de nú'u ri jura

³³ Nehe ya xa t'u't'ahá ngu nú'a xqui t'utuá ndu ri xitahá maya'bu, gue oxqui jurahá nú'a hingo majuáni, ngue'a nú'a guí jurahá ja rá thandi Ajuá pe'tsi te gui 'yòthú. ³⁴ Pe nuga dí xi'ahá, oxqui jurahá de 'na ni de ma'na, nixi por mahets'i ngue'a ja bí 'buhni Ajuá, ³⁵ nixi po ra ximhai ngue'a ja guecua net'a Ajuá, nixi por Jerusale ngue'a go gue'a rá maça hñini ra Ndá de mahets'i. ³⁶ Nixi guí jurahá po ri ñaxuhú, ngue'a hinda za guí japhá ni 'nari stahá da t'axqui o da po'tsi. ³⁷ Hingue mahyoni guí jurahá. 'Bu guí mañhú ra hñá há, nu'bu hina hina, ngue'a 'bu guí jurahá go bí ehe de ra ts'ondáhi.

Ra Jesu bi ma gue hingui ho to da 'ñecate (Lc. 6:29-30)

³⁸ Ya xa t'u't'ahá ngu nú'a xqui t'utuá ndu ri xitahá maya'bu, gue nu'a tó'o da zemba rá da 'na, nehe'a da ts'emba rá da, y nu'a tó'o da do'tua 'nará ts'i 'na, nehe'a da tho'tua 'nará ts'i. ³⁹ Pe nuga dí xi'ahá, oxqui nò'tuabihú ya ts'o'mú. Nu'bu da me't'ahá ri hmihá ra 'ñei, umfá nehe ra ngahá da me't'ahá. ⁴⁰ 'Bu 'nara ja'i da ne da ñap'a'i pa da hñan'a ri pahnihú, umfá ri pat'ihú nehe. ⁴¹ 'Bu 'nara ja'i da ne da tu't'ahá 'nara 'bats'i pa guí 'yohú 'na kilometro, hñá'tsua'hú ma'na kilometro. ⁴² 'Bu 'nara ja'i te da 'ya'ahá, umfá, ne 'bu 'nara ja'i da ne te guí hmiphá, oxqui còmbahá, hmiphá.

Mañihú nú'u to'o ri utsa'ihú

(Lc. 6:27-28, 32-36)

⁴³ Ya xa t'u't'ahá ngu nú'a xqui t'utuá ndu ri xitahá maya'bu, gue guí mañihú ri miqú'eihu ne guí utsahá nú'u to'o ri utsa'ihú. ⁴⁴ Pe nuga dí xi'ahá gue guí mañihú nú'u to'o ri utsa'ihú. 'Yaphá Ajuá da japi nú'u to'o tsañ'ahá. 'Yò'tuahá ra hño nú'u to'o utsa'ihú, ne 'yapabihá Ajuá po nu'ú to'o nòñ'ahú ne ec'ahú. ⁴⁵ Ngue'a nu'bu guí òthú njabú, nu'bú há, grí hñats'ihú Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i nú'a to'o ri japi da bõxa ra hyadi pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mú, ne ri japi da 'uá pa ya hoja'i ne pa ya ts'o'mú. ⁴⁶ 'Bu grí mañihú hõnse nú'u to'o ri ma'ahá, ne nu ma'ra ra ja'i hingrí mañihú, hinte ma thahá ma guí hñáihú. ¿Ha gue hingui òt'a njabú ya ts'o'mú gá ja'i nehe? ⁴⁷ 'Bu hõnse ri cuhú guí zenguahá ne nu ma'ra ya ja'i hingui umfá ra nzengua, ¿te ma hño guí òthú 'bu? ¿Ha gue hingui òt'a njabú nehe nú'u hingyá gamfri? ⁴⁸ Mahyoni guí hñoja'ihú con gatho ri miqú'eihu, ngu Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i ra hoja'i con gathoguihú.

6

Ra Jesu bi ma de ya hoga 'befi

¹ 'Yòthú ya hoga 'befi, pe ogú òthú pa guí pònga ri hmihú, ngue'a 'bu guí òthú njabú, hinte ma thahá da 'ra'ahá Ajuá ra Dada nú'a bí 'bui mahets'i. ² Hangue ora guí uñhú 'nara mfats'i pa ya hyooya, ogú xiphú ma'ra te xcá òthú ngu òt'a ya 'ñets'i. Nú'ú ne dra zant'ua ra trompeta ja yá thandi, ja ya nija ne ja ya tai pa da pònga yá hmi. Xi majuáni dí xi'ahá gue nu'ú òt'a njabú ya bí hñanga yá thahá, hangue ya hinte ma thahá t'òmi. ³ Pe nu'ahá, 'bu guí uñhú 'nara mfats'i pa ya hyooya, osti padi ri 'yehá ra ngahá te pe ri 'ñei'hú. Páschehú, oto xqui petuahú. ⁴ Ha masque mant'agui guí unga ri mfats'ihú, pahú gue Ajuá ra Dada handi te xcá òt'ehú mant'agui, y nu'a ma da gu't'ahá, pe hinda gu't'ahá mant'agui.

*Ra Jesu bi 'ñudi hanja da t'apa Ajuq
(Lc. 11:2-4)*

⁵ Ora guí aphu Ajuq, oxqui 'yaphu ja yá thandi ya ja'i ngu øt'a ya 'ñets'i pa da pønga yá hmi. Nu'ú ri ho da 'yapa Ajuq má 'bai ja ya nija ne ja ya tai. Xi majuani dí xi'ahú, ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tømí. ⁶ Pe nu'ahú, ora guí aphu Ajuq, cuthu mbo ri nguhu ne guí cot'a ri gostihú, ne njabu ha, guí 'yaphu Ajuq ra Dada nú'a 'bui habu hindi hnequi. Y nu'á da 'yøde nú'a guí aphu mant'agui, ne ma da gu't'ahu, pe hinda ma da gu't'ahu mant'agui.

⁷ Ora guí aphu Ajuq, oxi xqui yoptahu ya noya ngu øt'a nú'u ma'ra ya ja'i hinyá gamfri, ngue'a nu'ú hu yá mui gue 'bu da 'yøt'a njabu, Ajuq da 'yøde ne da umbabi nú'a adí'u. ⁸ Pe nu'ahú oxqui ma guí njahabu ngu øt'e'u, ngue'a Ajuq ra Dada ya padi te øt'ahu ra 'bedi. ⁹ Nu'ahú 'yaphu Ajuq njaua: Ma zi Dada'ihé guí 'bui mahets'i, drá nsunda ri maca thuhu.

¹⁰ Bá ehe guí nda, ne dá t'øt'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu bí t'øt'e nubú mahets'i.

¹¹ Racje te ga tsihe nubya rapaya.

¹² Ne pungaguihe ma thaihe ngu dí pumbahe nehe nú'u to'o tucje.

¹³ Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui. Nangaguihe de ra nts'o, ngue'a go gue'e grá nda, ne ja ri ts'edi ne ri nsunda pa nzantho. Njabu gue'a.

¹⁴ Nu'bu guí pumbahu nú'u to'o øt'ahu ra nts'o'mui, Ajuq ra Dada bí 'bui mahets'i nehe ma da pun'a ri ts'oquihu. ¹⁵ Pe 'bu hinguí pumbahu nú'u to'o øt'ahu ra nts'o'mui, nu'bú nixi Ajuq ra Dada hinda pun'a'ihu ri ts'oquihu nehe.

Ra Jesu bi ma de ra ayuno

¹⁶ Ora grí ayunahu, ogui øt'ehu co ra dumai ngu øt'a ya 'ñets'i pa da fadi gue ri ayuna. Majuani dí xi'ahú gue ya bi hñanga yá thaha, hangue ya hinte ma thaha tømí. ¹⁷ Pe nu'ahú, ora grí ayunahu, eca ri ñaxuhu ne xuca ri hmihu ngu xcá nzaihu, ¹⁸ pa hinda fadi ua grí ayunahu. Hønsé Ajuq ra Dada nú'a 'bui habu hindi hnequi, go gue'a da badi nú'a guí øt'asehehu. Nu'á go handi nú'a guí øthu mant'agui, y ma da gu't'ahu, pe hinda ma da gu't'ahu mant'agui.

*Pe'tsa ri hñohu nuni mahets'i
(Lc. 12:33-34)*

¹⁹ Ogui nehu guí pe'tshu ndunthi ya hñohu nuua ja ra ximhai habu da zip'ahu ya zu'ue ne da dec'ahu ra mboxcua ne da bep'ahu ya be. ²⁰ Pe'tsa ri hñohu nuni mahets'i habu bí jo'o ya zu'ue, ne otho ra mboxcua, nixi ya be hinda za da yat'ini da bep'ahu. ²¹ Ngue'a habu guí pe'tsa ri hñohu, ja guehni oda ri mfenihu.

*Ra ñot'i de ma ndo'yohu
(Lc. 11:34-36)*

²² Nuri dahú go gue'u di yot'a gatho ri ndo'yohu. Hangue nu'bu ri dahú 'bui xá hño, nu'bú di yot'a xá hño gatho ri ndo'yohu. ²³ Pe nu'bu ri dahú hinguí 'bui xá hño, nu'bú gatho ri ndo'yohu 'bui ja ra 'bexuui. Nehe guí njahabu guí 'buhu ja ra 'bexuui 'bu hinguí huxa ri thandihu xá hño ja Ajuq.

*Hinguí tsa to da mepa yoho ya hmu
(Lc. 16:13)*

²⁴ Hinda za guí pephú yoho ya hmu, ngue'a njabu 'na grí øtsahu ha nu ma'na guí madihu, y 'na de gue'u guí pephú xá hño ha nu ma'na hina. Njabu nehe hinda za guí pephú Ajuq 'bu hønsé oda ri mfenihu ya hño de ra ximhai.

*Ajuq su gatho yá bats'ia
(Lc. 12:22-31)*

²⁵ Hangue dí xi'ahú ogui tu ri muihu 'bu otho te guí tsihu ne 'bu otho te guí hyehu, ngue'a ma'na ri muui da 'yoda ri mfenihu Ajuq que da 'yoda ri mfenihu nú'a te guí tsihu ne nú'a te guí hyehu. ²⁶ Hyanthmahu ya zi ts'int'su, nu'ú hinguí pot'i nixi xofu ni pe'tsa yá 'me'tsi, pe Ajuq ra Dada go gue'a umbi te da zi'u. Xihma'ihu, zha gue hingue ma'na gyá hmadihu que gue'u? ²⁷ ¿To'o 'na de gue'ahu tsa guí japhu ma'na strá hñets'i ri ndo'yohu co ri mfenischehu? Jo'o ni 'na.

²⁸ Nu'bú, zhanja guí tu ri muihu 'bu otho te guí hyehu? Hyanthu hanja gra nhye ya zi døni 'bai ja ra mbonthi y jo'o to'o ri jamasu. Nu'ú hindi mpefi nixi tu yá mui. ²⁹ Dí xi'ahú gue nixi ra nda Salomó masque mi he ya hoga he ne xi mi jababi, pe hints'u mi hnequi mahotho'á ngu ya zi døni. ³⁰ 'Bu Ajuq heta ya døni de ra mbonthi nú'u xá nc'amibya pe dixudi ya da 'yot'i nepu da ts'at'i, xi nu'ahu, zhanja hinguí camfrihu gue Ajuq ma'na da jamasu'ihu que ya døni?

³¹ Hangue odi tu ri muihu guí 'ñe'hu: "¿Te ga tsihabya? o ¿te ga hehabya?" ³² Ngue'a nuya 'ñagamfri nzantho tu yá mui 'bu othobi te da zi ne te da hye. Pe nu'ahu odi tu ri muihu, ngue'a Ajuq ra Dada bí 'bu mahets'i ya go pa'a te gatho øt'ahu ra 'bedi. ³³ Hyoñhu 'met'o hanja da za guí 'buhu xá hño ja rá hmanda Ajuq ne guí 'yohu ngu nú'a ri ho'a, y njabu Ajuq hinda 'be't'ahu gatho nú'a te guí hoñhu. ³⁴ Hangue ogui tu ri muihu de nú'a te da 'ñe'ahu dixudi, nguetho nu'bu guí pahmahu te 'be guí thohu dixudi, nu'bú ma'na da du ri muihu, ngue'a hyastho dí thohu te dí thohu.

7

*Ogui 'yøhu ri miqu'eihu
(Lc. 6:37-38, 41-42)*

¹ Ogui 'yøhu ri miqu'eihu pa njabu hinto da 'yø'a'ihu nehe. ² Ngue'a 'bu guí 'yøhu

ri miq'u'eih_u, nu'bú Ajuá ma da hñap'ah_u nguenda de gatho nú'a ri ñòtèh_u ne hinda yo rá mui'a de gue'ah_u. ³ Nu'ahú guí 'yòh_u de nú'a òt'a ri miq'u'eih_u, çhanja hingo guí jamasuh_u nú'a te guí òtqu'eh_u? Nu'ahú go guí hanth_u nura t'uca paxi o ja rá da ri miq'u'eih_u, çhanja hingo guí hanth_u nú'a ra xeca za o ja ri dahú? ⁴ Çhanja da za guí ñiemf_u ri miq'u'eih_u: “Hoqui ga hap'ra pa xaxi o ja ri da,” ’bu hingo xca hah_u ’met'o nú'a ra xeca za o ja ri dahú? ⁵ Nu'ahú gyá ’ñiets'ih_u, go da hñaih_u ’met'o nú'a ra xeca za o ja ri dah_u, pa njab_u ma'na guí hyanth_u xá hño pa guí hñamf_u nú'a ra paxi o ja rá da ri miq'u'eih_u.

⁶ Oxqui umf_u ra maça noya nú'a ya ja'i hingui pa da su, ngue'a nú'a nja ngu ya zate tsat'yo ne da 'yòt't'ah_u ra nts'o'mui, nehe nja ngu ya ts'udi ts'ontho nú'a t'umbi.

'Yadih_u ne da t'a'ah_u
(Lc. 11:9-13; 6:31)

⁷ 'Yadih_u ne da t'a'ah_u. Hyonih_u ne guí tsudi_u. Oxqui tsaya guí 'yapabi_u Ajuá y nu'á ma da 'yòde ri nt'adih_u. ⁸ Ngue'a nu'á tó'o adi da t'umbabi, ne nu'á tó'o honi da zadi, y nu'á tó'o apabi Ajuá da 'yòtua rá nt'adi.

⁹ Çto'o 'na de gue'ah_u nú'ah_u gyá dadah_u 'bu ri bñsih_u da 'ya'ah_u 'nara thuhme y go guí umf_u 'nara do? Jo'o. ¹⁰ Ço 'bu da 'ya'ah_u 'nara huá y go guí umf_u 'nara qu'eñá? Hina çngue há? ¹¹ Tsatho nu'ahú xi gyá ts'o'muih_u pe guí pah_u guí umf_u te da zi xá hño ri bñsih_u, xihmá Ajuá ra Dada bí 'bui mahets'i, çha gue hinda 'ra'ah_u gatho nú'a xá hño 'bu guí apabi_u?

¹² Nu'á guí neh_u da 'yòt't'ah_u ya ja'i, 'yòt't'ah_u njab_u nehe'ua. Guehna mąnga njab_u nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo nú'a ma'ra yá 'mehni Ajuá.

Çth_u ja ra ts'i'ma gosthi
(Lc. 13:24)

¹³ Çth_u ja ra gosthi nú'a xá nts'i'mi pa grí maha hab_u ja ra te pa nzantho. Ngue'a nu'ua tó'o çut'a ja ra gosthi xá ngani gue'ua rí ma ja ra nidu, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá ngani, y ndunthi to'o çut'a ja nura gosthi'a. ¹⁴ Pe xi rá nts'i'mi nura gosthi hab_u çut'i nú'a to'o ri ma ja ra te, y nura 'ñu de nú'a ra gosthi'a xi rá nts'i'mi, ha ts'atho nú'a to'o çut'a ja nura gosthi'a.

Ya 'bai gá za faditho po yá fruta
(Lc. 6:43-44)

¹⁵ Jamasuh_u hinda ts'oc'a ri mfenih_u nú'a ri 'ñet'a mfi de Ajuá, nú'a ma da 'ñep_u pa da ne da hya'ah_u, ngue'a nu'ri 'ñet'a hoja'i ne ri 'yo ngu ya zi deti, pe de mbo yá mfeni nja ngu ra dumanthuhu gá mi'ño. ¹⁶ Nu'ah_u ma guí pah_u to'o'ua ngue'a da hnequi ja yá ts'o'befi òt'e'ua. Ngue'a nuya ts'o'mui hingui tsa da 'ñudi ya hoga 'befi, nja ngu ya xin'mini

hingui tsa da unga ya obxi, ne ya 'bint'o hingui tsa da unga ya igo. ¹⁷ Gatho ya hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, pe nuya ts'o 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ¹⁸ Y 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga nú'a hingrá hoga fruta, nixi nú'a hingrá hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ¹⁹ Y gatho nuya 'bai gá za hingui unga ya hoga fruta ma da ts'et'i ne da ts'at'i. ²⁰ Y njab_u ma guí pah_u to'o gue'ua ri 'ñet'a mfi de Ajuá co nuyá ts'o'befi di òt'e'ua.

Hinga gatho ya ja'i ma da yut'a hab_u bí manda Ajuá
(Lc. 13:25-27)

²¹ 'Bui ndunthi to'o engagui: “Ma zi Hmu'i, ma zi Hmu'i”, pe nu'ú hinda za da yut'a mahets'i hab_u bí manda Ajuá ma Dada 'bu hinda 'yòtua rá paha'a. ²² Nu sta zò rá ngats'i ra pa ndunthi ma da 'ñengagui: “Ma zi Hmu'ihe, ma zi Hmu'ihe, nuje dá xañhe ri noya, ne co ri ts'edigue dá eñhe ya ts'ondahi, ne co ri ts'edigue dá òthe ndunthi ya dąnga nt'udi.” ²³ Pe nuga ma ga thatuabi'ua ne ga embabi: “Hinstá pa'agah_u, 'ueh_u de gueque nú'ah_u gyá ts'o'ja'ih_u.”

Ra 'bede de yoho ya 'ñòhø bi hyoca 'ra nayá ngu
(Lc. 6:47-49; Mr. 1:22)

²⁴ Nu'á tó'o da 'yòde nuya ya noya di xi'ah_u ne da 'yòt'e njab_u, nú'a ri nhyecuauí 'nara ja'i xi bi nja rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra medo. ²⁵ Ne 'mefa bi da ndunthi ya dá'ye, bi zò ya nzòthe, bi nja ndunthi ya bunthi, pe nurá ngu'a himbi yòt'e ngue'a xqui hyoca ja ra medo. ²⁶ Pe nu'á tó'o da 'yòde nuya ya noya ne hinda 'yòt'e, nú'a ri nhyecuauí 'nara ja'i nú'a bí 'ñotho rá mfeni bi hyoca rá ngu ja ra 'bomu. ²⁷ Ne 'mefa bi da ndunthi ya dá'ye, bi zò ya nzòthe, bi nja ndunthi ya bunthi, nep_u nurá ngu'a bi yòt'e ne bi 'mædi gatho.

²⁸ Ha nu mi uadi ra Jesu bi mąnga nuya ya noya, nuya ja'i xi bi 'yò nts'edi de nú'a xqui xipabi'ua, ²⁹ ngue'a mi zofu'ua co rá ts'edi Ajuá, hingue ngu mi òt'a ya xahnate de ra ley.

8

Ra Jesu bi 'yòthe 'na mi henga ra lepra
(Mr. 1:40-45; Lc. 5:12-16)

¹ Nu mi gaj_u ra Jesu de ja ra t'òhø hab_u mi utuate, xi bi ðena ndunthi ya ja'i. ² Ne bi nthèu 'nara ja'i mi ts_u 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø. Nura ja'i'a bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembi: —Ndada, 'bu guí nehma, da za guí 'yòthegui.

³ Nu'bú ra Jesu bi hñuxa rá 'ye ne bi 'ñembi: —Hahá dí ne ga òthe'i, y ya gá ñani. Y ngu bi uadi bi mąnga njab_u, 'bestho bi ñani ra da'thi. ⁴ Nep_u ra Jesu bi 'ñembi:

—Oto xqui ma gui xipi. Rí ma ja ra nija ha, pa da hyant'a ra macja, ne gui unga ri 'baha nú'a bi mंगा ra Moise, pa njabu da badi ya ja'i gue ya xcá ñani.

Ra Jesu bi 'yøthebi 'nará 'bego 'nara nda gá soldado me Nroma

(Lc. 7:1-10)

⁵ Nepu ra Jesu bi yut'i ja ra hnini Ncaper-nau y ja bi nthuini 'nara nda gá soldado de ra hai Nroma. ⁶ Y nura nda'a bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ndada, 'nama 'bego bi nts'onate ne hin-gui tsa da 'ñani, ne xi ts'i'ti.

⁷ Nu'bu ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Maha, ma ga øthe.

⁸ Nu'bu nura nda gá soldado bi datui ne bi 'ñembi:

—Hina, hini 'ñepcagui gui cut'a mbo ma ngu. Nugui nu'a di paði gue hønse co ri noya gui ma, numa 'bego da ñani. ⁹ Ngue'a nugui 'bui to'o ri mandagui nehe, ne nequi dri manda. Dí pe'tsa ya soldado ja ma hmanda, y 'bu ga emba 'na de gue'u: “Rí mani”, da ma, o 'bu ga emba ma'na: “Bá ehe”, nu'a da 'ñehe. Ha nu'bu ma 'bego ga embi: “Pe nuna 'befina”, nu'a da mefi.

¹⁰ Mi 'yøde njabu ra Jesu xi bi 'yø ndunthi ne bi 'ñembabi nú'u mri deni:

—Majuani dí xi'ahu, nugui hinstá tsudi ni 'nara me Israel nú'a xi di ja rá jamfri ngu nura jamfri pe'tsa nuna 'ñøhøni.

¹¹ Dí xi'ahu gue ndunthi ya ja'i maxøgue ra ximhai nú'u hinga me Israel ma da yut'a mahets'i habu bí manda Ajuu de na hñu ja ra mexa mahyegui co ra Abrá, co ra Isaac, ne co ra Cobo. ¹² Pe ya me Israel nú'u ri 'ñepa hmaha da hñu ja ra mexa, Ajuu hinda ma da hopi da yut'a mahets'i. Nu'a ma da nja, ma da mehni'u ja ra 'bexuui, y nuni ja di zohmani ne ja di gushmani yá ts'i.

¹³ Nepu ra Jesu bi 'ñemba ra nda gá soldado:

—Rí ma ri ngu ngue'a nuri jamfri xa muu ndunthi, ne xa njabu ngu xcá ne.

Y nura 'bego ra nda gá soldado 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Pedro

(Mr. 1:29-31; Lc. 4:38-39)

¹⁴ 'Mefa de gue'a ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Pedro, y ja mi 'benini rá to ra Pedro mi umba ra nzø. ¹⁵ Nepu ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye y 'bestho bi tsaya ra nzø mi tsudi. Nepu 'bestho bi nangui ra 'bexña ne bi hyocui te bi zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

(Mr. 1:32-34; Lc. 4:40-41)

¹⁶ Ya de mi put'a nde ra Jesu bá ts'impabi ndunthi ya da'thi, 'ra mi pe'tsa ya ts'ondahi. Y co 'nada ra noya bi ma bi 'yenga nú'u ya ts'ondahi mi pe'tsi'u, ne bi 'yøthe gatho nú'u

to'o mi hñeni. ¹⁷ Gatho nuya bi 'yø'ta ra Jesu pa bi nja ngu nú'a xqui mंगा maya'bu ra badi Isaiá ja ra Maca T'ofu bi 'ñena: “Nu'a go gue'a bi hñaga ma hñenihu, ne bi hñasca gatho ma uguihu.”

Yoho ya ja'i to'o mi ne da dena ra Jesu

(Lc. 9:57-62)

¹⁸ Ne 'mefa bi hyanda ra Jesu ndunthi ya ja'i xqui the'tsi'a. Nu'bu nú'a bi 'ñemba yá nxadi:

—Maha ri'nandi ra ndehe.

¹⁹ Y ante da ma'u, 'nara xahnate de ra ley bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nugui dí ne ga ten'a'i pa habu gatho gui ma ga ma nehe.

²⁰ Ra Jesu bi datui bi 'ñembi:

—Ya haho ja yá hñado, ne ya ts'int'su ja yá 'bafi, pe Nú'a To'fo bi e bi Nja'i otho ni habu da me rá ñaxu.

²¹ Nepu 'na de yá nxadi ra Jesu bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, 'raca nsequi ga ma ga agui ma dada, nepu ga pengui ga ten'a'i.

²² Ra Jesu bi datui bi 'ñembi:

—Bá ehe tengagui, tsopu nú'u xa du go dá 'yagui nú'u yá mi'ñagamfriui.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi

(Mr. 4:35-41; Lc. 8:22-25)

²³ Nepu de gue'a ra Jesu bi bøxa ja ra motsa co yá nxadi pa bi ma ri'nandi ra ndehe. ²⁴ Ne de mi 'yo'u ja ra ndehe mi damfri'u bi nja 'nara danga bunthi xi nts'edi asta mi ne da punts'a ra motsa ne mi tonts'a ra dehe pa mbo. Ha nura Jesu mi aha. ²⁵ Nu'bu yá nxadi 'bestho bi ma bá ats'i ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, ñagaguihe ngue'a ya ma da mpunts'a ra motsa mbo ra dehe.

²⁶ Y nu'a bi 'ñembabi'u:

—¿Pa te gui tsuhu? ¿Ha gue otho ri jamfrihu?

Nu'bu ra Jesu bi 'mai pa bi zui ra bunthi ne ra ndehe. Y 'bestho ra ora'a bi ntsaya.

²⁷ Nu mi hyanda njabu yá nxadi xi bi 'yø ne mi 'ñembi'u:

—¿Te ma ts'edi hani gue asta ra ndahi ne ra dehe øtua rá noya!

Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi yoho ya 'ñøhø myá me Gadara

(Mr. 5:1-20; Lc. 8:26-39)

²⁸ Nepu bi zønga ra Jesu ri'nandi ra ndehe co yá nxadi ja 'nara hai rá thuhu Gadara, y ja bi nthuini yoho ya 'ñøhø bi bønga habu mi ja ya nt'agui. Nú'u ya 'ñøhø'u mi pe'tsa ya ts'ondahi xi xmá nts'o, ha xi mi pite ndunthi, nixi mi tsa to da 'ranga nú'a ra 'ñu'a habu mi 'bu'u. ²⁹ Nuya 'ñøhø'u bi ña nts'edi ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Te gui hongua habu dí 'bahe nú'i Jesu rá T'u'i Ajuu? Hingui tsøta ra ora pa gui huatcahe, nu'bu ¿hanja xcá ehe gui xaxcahe?

³⁰ Guehni de guehni mi 'yoni 'na tax'o ya ts'udi mi ñuni. ³¹ Y ya ts'ondahi bi 'yapa nsequi ra Jesu ne bi ñembi:

—'Bu ma gui 'yenje de guecua, 'racje nsequi ga cthe ja nuyá ya ts'udi bí 'yoni.

³² Nu'bu'á ra Jesu bi ñembi:

—Haha, rí maha, ja da bá cuthani.

Nu'bu'á 'bestho ya ts'ondahi bi bñni de nú'u yoho ya 'ñohø ne bi ma bá cut'a ja ya ts'udi. Nepu nura ora'a gatho ya ts'udi bi nest'ihí bi hñø't'a ja 'nara ma'ye pa bi ma bá zo ja ra ndehe y gatho bi jat'i.

³³ Y nuya mapps'udi bi nest'ihí co ra ntsu asta bi zonga ja ra hnini ne bi xipa ya ja'i te bi 'yø'tua ra Jesu nú'bu'á yoho ya 'ñohø xqui 'yembabi'u ya ts'ondahi. ³⁴ Nu'bu'á gatho ya mengu de nú'a ra hnini'a bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa bi 'yapa ra favo da ma de guehni pa da ma ma'na ra hnini.

9

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara da'thi himi tsa da ñani

(Mr. 2:1-12; Lc. 5:17-26)

¹ Nu'bu'á ra Jesu bi yopa bøxa ja ra motsa ne bi 'raxa ri'nandi ra ndehe pa bi yopa menga ja rá hai. ² Mi zonga rá hai bi ts'ie'tsua 'nara 'ñohø mrá ts'onate himi tsa da ñani ne xqui t'ents'a ja 'nara 'bebo. Y nu mi hyanda ra Jesu gue xi mi ja yá jamfri nú'u ya ja'i to'o mi ndude ra da'thi, nu'bu'á bi ñembabi ra da'thi:

—Ma zi t'u'i, johyabya ngue'a ya stá pun'a'i ri ts'oqui.

³ Nu'bu'á nu 'raya xahnate de ra ley mi 'bñni bi mudi bi bengá ya ts'omfeni ne mi 'ñembi 'na ngu ma'na: “Nuna 'ñohøni ri 'ñet'a Ajuá.” ⁴ Ra Jesu bi batho nú'a mi beñ'u y bi ñembabi:

—¿Hanja gui beñ'u nú'u ya ts'omfeni de guequi? ⁵ Pa guequi hinte rá hñei ga pumba yá ts'oqui nuna 'ñohø nixi pa ga embi: “Nangui ne 'ño”. ⁶ Pe pa gui pahu gue Nú'a To'o e bi Nja'i ja rá ts'edi nuua ja ra ximhai pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i, ma ga ø't'a njaua pa gui pahu.

Nepu bi ñemba nú'a ra da'thi:

—Nangui, juxa ri mfdi rí ma ri ngu.

⁷ Nu'bu'á ra da'thi 'bestho bi nangui bi ma rá ngu. ⁸ Y mi hyanda ya ja'i nú'a bi nja, nu'á xi bi 'yø, ne bi xøcambeni Ajuá ngue'a nú'a xqui umba ra ts'edi 'nara ja'i pa bi 'yø't'e njabu.

Ra Jesu bi zofu ra Mateo pa drá nxadi

(Mr. 2:13-17; Lc. 5:27-32)

⁹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni y bi hyanda 'nara 'ñohø rá thuhu ra Teo mrá nguxboja mi hudi ja rá mexa. Y ra Jesu bi ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nepu ra Teo 'bestho bi 'mai ne bi deni'a.

¹⁰ Nepu ra Jesu bi ma ja rá ngu ra Teo ne ja bi hñudini bi ñuniui yá nxadi co ma'ra

ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i xqui zøni. ¹¹ Y mi hyanda ya fariseo gue ra Jesu bi hñuhui bi ñuniui ya ts'oja'i, nu'bu'á nuya fariseo'u bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu ne bi ñembabi:

—Xi ri xahnatehu ¿hanja ri ñuniui gatho nuyá ya ts'oja'i?

¹² Nu mi 'yøde ra Jesu bi mangu njabu ya fariseo, nu'bu'á bi ñembabi:

—Nura ja'i hinte ma hñeni pe'tsi hingui ø't'a ra thoni pa ra 'ñethi, pe nu'u tó'o ri hñeni ha, hongá ra 'ñethi. ¹³ Rí ma gui nxadihu pa gui pahu te mangu ja ra Maça T'ofu nu habu bi 'ñena Ajuá: “Nugui ma'na dí ne gui mpe'tsuahu ra nthecate 'na ngu 'na que gui tsinchu ya mbo'ni pa gui hyohu gui 'bahaguihu.” Nugui hinstuá ehe pa ga zofu ya hoja'i, nugui stuá ehe pa ga zofu ya 'yø't'ats'oqui pa da ñobri'u.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mr. 2:18-22; Lc. 5:33-39)

¹⁴ Nepu de gue'a yá nxadi ra Xuua Xi'tsate bi 'ñehe bi 'yambabi ra Jesu ne bi ñembabi:

—¿Hanja nuje ne ya fariseo dí ayunahe ndunthi ya i'qui, ha nuri nxadigie hin-hya'ma ri ayuna'u?

¹⁵ Y ra Jesu bi ñembi:

—'Bu da nja 'nara nthati ne ra navio da mbitabi yá amigo, nuyá amigo rí 'ñepi da johyau ri navio ne hinda du yá mai. Nehe numa nxadi nja ngu nuyá amigo ra navio. Pe sta zø ra pa ga ma de guecua, nu'bu'á ha, da za da ayuna ma amigo co ya dumai.

¹⁶ Hinxá hño da 'bø'ta 'nara zødutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a 'mefa da nunts'a ra 'ra'yo dutu ne da gut'a ra zødutu, nepu njabu ma'na da ntanga ra zødutu. ¹⁷ Nehe hinxá hño da sit'a ra vinu ja 'nara zebota, ngue'a nu'bu'á di tse'di ra vinu, nu'bu'á da ntanga ra zebota ne nú'a te di po da mfani ne ma'na da ts'oca ra zebota. Hangu mahyoni da sit'a ra vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu masque xi di ja rá ts'edi ra vinu, hinda ntanga ra bota.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi danba rá he ra Jesu

(Mr. 5:21-43; Lc. 8:40-56)

¹⁸ Ngu bi uadi bi mangu njabu ra Jesu, bi zøhø habu mi 'bu'a 'nara nda de ja yá niya ya xodyo, ne bi ndandiñahmu ne bi ñembi:

—Dá e ga xi'i gue ja ts'u rí du ma t'ixu. Hangu dí bante'i gui ma gui hñu'tsua ts'u ri 'ye pa da yopa nte.

¹⁹ Nu'bu'á ra Jesu 'bestho bi ma co yá nxadi ne bi mæui nú'a ra nda'a. ²⁰ Y de mi 'yo'u ja ra 'ñu mi pani 'nara 'behña mi hena 'nara hñeni mi xo'tua ya ji y ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi njabu. Nu'á bi joni ja rá xøtha ra Jesu pa bi danbabi rá he. ²¹ Ngue'a mi bense ja rá mfeni nura 'behña'a ne mi ena: “Dí camfri gue 'bu hønse ga thunbabi rá ñani rá

he ga ñani 'bestho de ma hñeni." ²² Ha ra Jesu bi mpants'i bi hyandi ne bi 'ñembi:

—Ma zi t'ixu'i, johyabya ngue'a co ri jam-fri xca ñani.

Y nura 'behña 'bestho bi ñani ra ora'a.

²³ Nepu bi zonga ra Jesu co yá nxadi ja rá ngu nú'a ra ndá ja xqui du rá t'ixu. Y mi 'buhni ya me'mda mi pe'mda, ne ndunthi ya ja'i xi mi zoni. ²⁴ Y ra Jesu bi 'ñemba ya ja'i:

—Põñhu ts'u pa thi. Nura nxutsi aha, hingue xa du.

Pe ya ja'i mi thentho ra Jesu. ²⁵ Pe ngu bi bøni'u pa thi, ra Jesu bi yat'i habu mi 'benga ra nxutsi ne bi mipa rá 'ye, nepu nu'a 'bestho bi nangui. ²⁶ Y gatho nú'a ra hai de guehni bi ntanga ra noya de nú'a ra nxutsi xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

²⁷ Nepu nu mi ma ra Jesu de guehni, yoho ya goda bi deni'a ne bi ña nts'edi'u bi 'ñena:

—jNú'i rá T'u'i ra ndá Davi, pescahe ra nthecat!

²⁸ Pe ra Jesu bi thotho ne bi ma bá cut'a ja 'nara ngu, ha nuya goda bi deni'a y bi yat'i'u nehe. Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gui camfrihu gue da za ga øthe'ihu? Nu'á bi 'ñembi:

—Haha, Ndada, da za.

²⁹ Nu'bá ra Jesu bi hñu'tsua rá 'ye ja yá da'u ne bi 'ñembi:

—Dá njabu ngu nú'a xca camfrihu.

³⁰ Y 'bestho ra ora'a bi xogui yá da'u. Nepu ra Jesu bi hñu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui mañhu to'o bi 'yøthe'ihu.

³¹ Pe nu mi bøni de guehni'u bi xipa gatho nuya mengu de guehni gue go ra Jesu xqui 'yøthe'u.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gone

³² Y ngu bi bonga ya goda de guehni, bá ts'impá ra Jesu 'nara gone mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. ³³ Nepu ra Jesu bi 'yemba nú'a ra ts'ondahi mi pe'tsa nura gone, ne nu'a 'bestho bi za bi ña. Nuya ja'i xi bi 'yø, ne mi 'ñembi'u 'na ngu ma'na:

—Masque núju go guecju rá hniniguihu Ajuá, pe hinhya'mu stá hanthu 'nara nt'udi xi ra dangui ngu nú'a stá hanthabya.

³⁴ Pe nuya fariseo bi 'ñena'u:

—Nuní hanpa rá ts'edi ra ndá de ya ts'ondahi pa engá ya ts'ondahi.

Ra Jesu xi bi hueca ya ja'i

³⁵ Nura Jesu mi 'yo gatho ja ya danga hnini ne ya t'uca hnini, ne mi cut'a ja ya nija pa ja mi utuateni, ne mi øthe gatho ya da'thi, ne mi zofo ya ja'i mi embi gue ya xqui zohø ra Ndá de mahets'i pa da nda. ³⁶ Y mi hyanda ra Jesu gatho nuya ja'i, xi bi huequi'u ngue'a 'ñena ya zi deti jo'o to'o da su y mi tu yá mui ngue'a himi padi to'o da deni'u. ³⁷ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Majuani dí xi'ahu, nuua xi ja ndunthi ra sofo pe jo'o ya mefi. ³⁸ Hangue 'yapabihu Ajuá nú'a to'o rá mefi nuna ra 'b'efi pa da mehna ya mefi da gaxa nuna sofoña.

10

Ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mr. 3:13-19; Lc. 6:12-16)

¹ Nu'bá ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi xqui huahni, ne bi umba ra ts'edi'u pa da 'yenga ya ts'ondahi ne da 'yøthe gatho ya hñeni.

² Nuya guehya yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá apostol xqui hñuts'i: rá mudi ra Simu nú'a bi hñu'mbabi drá thuhu ra Pedro, ne ra Andre rá cu, ne ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, di yoho'u yá t'u ra Sebedeo. ³ Nepu ra Lipe, ne ra Tolo, ra Toma, ne ra Teo nú'a mrá ngxboja, ne nú'a ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ne ra Lebeo nú'a bi thu'mbabi nehe ra Tadeo. ⁴ Nepu nú'a ma'na ra Simu nú'a xqui 'ñoui ya cananista, ne ra Juda Iscariote nú'a to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi mehna yá nxadi pa da zofo ya ja'i

(Mr. 6:7-13; Lc. 9:1-6)

⁵ Nu'bá gatho nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu bi mehni ne bi 'ñembi'u:

—Nubyá oxqui ma gui zohu nú'u hingyá me Israel, nixi ya me Nsamaria. ⁶ Rí maha go da bá zohu ya me Israel nú'u go gue'u rá hnini Ajuá xa 'm'edi ngu ya zi deti. ⁷ Rí maha gui umfu nt'øde gue ya xa zohø ra Ndá de mahets'i pa da nda. ⁸ 'Yøthehu nú'u to'o di tsu ra lepra, ne nú'u di pe'tsa ma'ra ya hñeni, ne japhu da nte ma'na'qui nú'u xa du, ne 'yembahu ya ts'ondahi nú'u to'o di pe'tsi. Ngu stá 'ra'athohu nuna ts'edina, njabu nehe ma gui fats'ithohohu ya ja'i.

⁹ Oxqui ma gui haxhu ra boja pa ja ra 'ñu, nixi ra t'axi nixi ra oro nixi ra cobre. ¹⁰ Ne oxqui haxhu ni 'nara 'bats'i, ni ri mponga dutuhu ni ri mponga zexthihu nixi ri bordohu, ngue'a ra mefi ri 'ñepi da t'umbabi nú'a te ø'tua ra 'bedi.

¹¹ Ne nu xcri tsøñhu ja 'nara danga hnini o 'nara t'uca hnini, gui hyoñhu 'nara ja'i nú'a dra hoja'i, ne ja gui 'buhni ja rá ngu'a asta hingui pøñhu de nú'a ra hnini'a. ¹² Y nu xcri cøthi ja nú'a ra ngu'a, gui 'yapabihu Ajuá da japi nuya mengu de nú'a ra ngu'a. ¹³ 'Bu nuya mengu de nura ngu'a da 'ra'ahu ntsaya, nu'bá Ajuá ma da japi'u. Pe nu'bu hinda 'ra'ahu ntsaya, Ajuá hinda ma da japi'u. ¹⁴ 'Bu ni 'nara mengu de nú'a ra hnini'a hinda gamfri nú'a gui xiphu ne hinda hñuxa nt'øde, nu'bá pøñhu de nú'a ra ngu'a o de nú'a ra hnini'a ne gui f'ema ri uahu pa da hyø nú'a ra hai xa nthu'ti de nú'a ra hnini'a. ¹⁵ Majuani dí xi'ahu, ra pa

de ra ngaxhmai nú'a ra hnini hinda hñuxa nt'øde nú'a gui xiphu, ma'na ma da ndangui yá ts'oquí nura hnini'a que ra hnini Sodoma ne Gomorra.

Ya nt'utsate ne ya nts'o'mai

¹⁶ Nubyá dí pahn'a'ihú gui maha gui 'yohu ngu ya zi deti madetho ja ya zate. Hangué xi da nsuhú ngu 'nara qu'eña, pe oguí øthu ra nts'o'mai, njahú ngu 'nara zi domitsu hingui øt'a ra nts'o'mai. ¹⁷ Ne xi da nsuhú, ngue'a ya ja'i ma da zix'ahú ja ya ts'utbi, ne ma da zix'ahú ja yá nija'u pa ja dí nap'a'ihani. ¹⁸ Nú'ú ma da zix'ahú ja ya ts'utbi y asta ja ya danga ndá po rá nguecagui. Hangué njahú da za gui damajuanihú de guecagui ja yá thandi ya ndá ne nú'ú hingyá me Israel. ¹⁹ Nu sta ts'ix'ahú nts'ahni, osta ma da du ri máihu de nú'a te ma gui mañhú, nixi gui beñhú 'met'o nú'a ma gui mañhú, ngue'a nura ora ma gui ñahú, Ajuá go da 'ra'ahú ya noya. ²⁰ Nu'ahú hingo ma gui ñashú; nurá Maca Ndahi Ajuá ra Dada go gue'a ma da xi'ahú te ma gui mañhú.

²¹ Nuya pa'u nuya ja'i ma da 'ñutsaséui yá cu ne da da pa da tho. Ya dada ma da da yá batsi y ya batsi ma da nø'tua yá dada, ne da da pa da tho nehe. ²² Gatho ya meximhai ma da utsa'ihú ngue'a gui mañhú ma noya. Pe nu'a tó'o da zeti asta rá ngats'i, nú'a go gue'a da mpøhø. ²³ Nu'bu da t'utsa'ihú ja 'nara hnini, pøñhú de guehni, ri maha ma'na ra hnini. Majuani dí xi'ahú, hingri juatho gui 'yohu gatho ya hnini de ra hai Israel ha Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya da yopa zøhø ma'na'gui.

²⁴ 'Nara xahnate ma'na ja rá nsu que rá nxadi; 'nara hmu ma'na ja rá nsu que rá 'bego. ²⁵ Nura nxadi mahyoni da thogui ngu tho rá xahnate, nehe ra 'bego mahyoni da thogui ngu tho rá hmu. Nja ngu 'nara dada 'bu da t'embabi gue go ra Beelsebú, nu'bu ya mengu rá ngu da t'embabi'u mahyegui nehe.

To'o mahyoni gui tsuhú

(Lc. 12:2-9)

²⁶ Hangué dí xi'ahú oxqui tsuhú nú'a ma gui thoguihú. Masque 'bu te da t'øt'a'ihú mant'agui, pe rá ngats'i ra pa ja ma da hnequini gatho nú'a te xa t'øt'ahú, ngue'a gatho nú'a te t'øt'e mant'agui ma da fadi. ²⁷ Nú'a dí u't'a'ihú sehe mant'agui ma gui utuahú gatho ya ja'i. Nehe nú'a dí xi'asehú zi njante ma gui mañhú nts'edi pa da 'yøde gatho ya ja'i. ²⁸ Oxqui tsuhú to'o da hyo'ahú, ngue'a nuri almahú hinda za to da hyop'ahú. Nu'a tó'o mahyoni gui tsuhú, nu Ajuá, ngue'a nú'a ha, tsa da mehn'a ri almahú ne ri ngøqu'eihú ja ra nidu.

²⁹ Nuya zi ts'int's'u hints'u ri muui asta 'ba yoho por ñodmi, ne hingui tagui tuse'u 'bu hingo rá paha Ajuá ra Dada. ³⁰ ¿Xihma'ihú? Nu'ahú ma'na grí muuihú ja rá thandi Ajuá,

ngue'a asta nuri stahú 'mede. ³¹ Hangué oxqui ma gui tsuhú, ngue'a ma'na grí muuihú que ya zi ts'int's'u.

Nú'ú to'o damajuani de ra Jesu ja yá thandi ya ja'i

(Lc. 12:8-9)

³² Nu'a tó'o ma da damajuani de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga damajuani de gue'a ja rá thandi ma Dada bí 'bai mahets'i. ³³ Pe nu'a tó'o da ncøni de guequi ja yá thandi ya ja'i, nequi nehe ma ga xipa ma Dada nú'a bí 'bai mahets'i gue himbi ne bi gamfrigui.

Ma da hegue ya ja'i po rá ngue ra Jesu

(Lc. 12:51-53; 14:26-27)

³⁴ Oguí hu ri máihu gue ngue'a stá ehe ya hinda nja ra tuhni ja ra ximhai; nu'a ma da nja ngue'a stá ehe. ³⁵ Nuya t'u da nø'tua yá dada, ne ya t'ixu da nø'tua yá nana, ha nuya ts'ihue da nø'tua yá suegra. ³⁶ Y njabú nuyá ncontra ya ja'i ma da bønse de ja yá ngu'u.

³⁷ Nu'a tó'o ma'na go ri mađi rá dada o rá nana que guecagui, nú'a hinda za da dengagui. Nehe nu'a tó'o ma'na go ri mađi rá t'u o rá t'ixu que guecagui, ne'a hinda za da dengagui. ³⁸ Nehe nu'a tó'o hinda 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'utsate ne ya 'betsa, nú'a hinda za da dengagui. ³⁹ Nu'a tó'o ri mađi rá te nuua ja ra ximhai, ma da 'bedi rá te pa nzantho, pe nu'a tó'o da dengagui masque da du po rá nguequi, ma da zudi rá te pa nzantho.

Ya hoga thahá de mahets'i

(Mr. 9:41)

⁴⁰ Nu'u tó'o da 'ra'ahú ntsaya, go guequi ri 'raca ntsaya. Ha nu'u tó'o da 'raca ntsaya, go ri umba ntsaya ma Dada nú'a to'o bá pencagui. ⁴¹ Nu'a tó'o da umba ntsaya 'nara 'mehni Ajuá, ma da hñanga ra thahá nehe ngu ma da hñani 'nará 'mehni Ajuá. Ha nu'a tó'o da umba ntsaya 'nara ja'i ngue'a øte Ajuá, ne'a ma da hñanga ra thahá ngu nú'a ma da hñani nú'a øte Ajuá. ⁴² Nú'ahú ma nxadi'ihú, 'bu tó'o da 'ra'ahú mađi ts'u ra dehe gui tsihú ngue'a ma nxadi'ihú, majuani dí xi'ahú gue nura ja'i'a hinda ma da 'bedi rá thahá.

11

Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi pa bá c'q'tsa ra Jesu

(Lc. 7:18-35)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi xipabi te ma da mefi nú'u 'ret'amayoho yá nxadi, nú'a bi ma ja ya hnini de nú'a ra hai'a pa da manga ra maca noya.

² Y de mi ofadi nura Xuua Xi'tsate bi 'yøde de nú'a mi øt'a ra Jesu. Nu'bu bi mehna yoho yá nxadi nú'u mri 'ñoui pa da 'yambabi'a, ³ ne bi 'ñembi:

—¿Ha go gue'i rá 'mehni'i Ajuá nú'a dí t'ò'mhe, o ga t'ò'mhe ma'na da 'ñepu?

⁴ Ra Jesu bi d'á'di ne bi 'ñembi:

—Rí maha gui xiphu ra Xuua de nú'a guí òdehu ne nú'a guí hanthu. ⁵ Bá xiphu gue ya goda xo yá da, ya doua ri 'yo, ya gogu òde, nu'u tsu ra lepra ñani, nu'u xa du ri yopa nte, ha nuya zi hyoya nehe òde ra maça noya. ⁶ Njapi nú'a to'o camfri gue go guecagui rá 'mehngui Ajuá.

⁷ De mi menga yá nxadi ra Xuua Xi'tsate, ra Jesu bi mudi bi xipa ya ja'i de rá 'befi ra Xuua, ne bi 'yò'tua ya nt'ani bi 'ñembabi:

—Xi de gá maha ja ra mbonthi, ¿te rá 'be uá hanthuni? ¿Ha gue uá hanthu 'nara 'ñòhò mi otho rá ts'edi 'ñena 'nara dox'o ri ndudetho ra ndáhi? Hina ¿ngue há? ⁸ Nu'bú, ¿te rá 'be ma uá hanthu? ¿Ha gue uá hanthu 'nara 'ñòhò xqui hye 'raya dutu mahotho? Hina ¿ngue há? Ngue'a nu'u t'ò'o pepa ya ndá nuua ja ra ximhai, gue'hu 'bui ja yá danga ngu ya ndá ne go gue'hu ri nhye xi xá hño. ⁹ Nu'bú, ¿te rá 'be gá ma uá hanthu? ¿Ha gue hingue 'nará 'mehni Ajuá? Haha, 'nará 'mehni Ajuá. Y hingue hõnse gue'a rá 'befi'a. ¹⁰ Nura Xuua Xi'tsate go gue'a bá ehe bá 'bet'o de guequi, ne gue'a xqui má Ajuá ma Dada ja ra Maça T'òfo ne bi 'ñena:

Nugui dí p'ehna 'na to'o ri 'bet'o de gue'i pa da hyoc'a ri 'ñu.

¹¹ Xi majugani dí xi'ahu de gatho nuya ja'i xa 'muiua ja ra ximhai xa njo'o ni 'na di ja rá nsu ngu ra Xuua Xi'tsate, pe nu'a t'ò'o xa yat'a ja rá hmanda Ajuá, ma'na xa njapi que ra Xuua.

¹² Nu mi mudi bi nxi'tsate ra Xuua, nú'a bi dáma nupa yá mfeni ya ja'i pa da dáma ñobri pa da yuthma'hu ja rá hmanda Ajuá. Y nu'u t'ò'o òt'a ra ts'edi pa da yat'i, cat'i ja rá hmanda Ajuá. ¹³ Ngue'a nu mi zòhò ra Xuua, gue'hu bi nja ngu nú'a xqui m'anga ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'bú mi ma gue da 'ñehe ra Ndá de mahets'i pa da ndá. ¹⁴ Nehe bi mañ'hu gue ra baði Elía mi pe'tsi da yopa mengui, y ya bi njabu ngu nú'a xqui mañ'hu ngue'a ra Xuua go gue'a rá mpòte ra Elía. Camfrihu nú'a dí xi'ahu. ¹⁵ Nu'a t'ò'o pe'tsa ra paha da gamfri nuya ya noya dí xi'ahu, dá gamfri.

¹⁶ ¿Ngu to'o ga hyecuabihu nú'u ya ja'i hingui camfrigui? Nu'ú ri nhyecuauí ya b'atsi nú'u hu ja ra tai 'ñeni ne pe'mda, ne ri nts'ahuí ma'ra yá mib'atsiui. ¹⁷ Ne embabi: "Nuje dá mpe'mdahe ne hingá ne gá neihi. Dá maha ja ra nt'agui dá nzonihe, pe nu'ahu nixi himbi du ri muihu. Nu'bú ¿te guí nehú?" Njabutho nehe nú'u ya danga ja'i'bya, nú'ú ni 'nara t'ò't'e hingui ho. ¹⁸ Nura Xuua Xi'tsate mi t'embi gue mi pe'tsa ra ts'ondáhi ngue'a hinto mri ñuniui nixi mri ntsiui ya tixfani. ¹⁹ Nepu 'mefa de ra Xuua bi zò Nú'a To'o bi e bi Njá'i, nu'á há, to'oraza ri ñuniui ne ri

ntsiui, hangue ya ja'i bi 'ñena: "Ndi, nuni ra 'ñòhò xi ra ts'o'yo y ra tixfani, xi ri ñuniui ne xi ri ntsiui ya tixfani ne ya ts'ojá'i." Pe nugui dí xi'ahu gue nuya ja'i beni njabu, hinte yá f'adi'hu, ngue'a ri hnequitho nú'u to'o pe'tsa ra mfadi, ngue'a ri hnequitho ja yá 'befi.

Ya hnini dega ts'o'yòde

(Lc. 10:13-15)

²⁰ Nepu ra Jesu bi ma nehe de nú'u ya hnini habu xqui thogui xqui 'yò'ta ya danga nt'udi. Y bi zui nú'u ya ja'i de nuya hnini'hu ngue'a himbi nts'ò'mi de yá ts'o'qui masque bi hyanthma'hu rá ts'edi Ajuá. Bi 'ñembi:

²¹ —¡Huecate'ihu nú'ahu gyá menguhu Corasi ne gyá me Betsaidahu! Ma xi dra castiga'ihu ngue'a masque xcá hyanduahu rá ts'edi Ajuá pe hinxá ñobrihu de ri ts'o'quihu. 'Bu nuya me Tiro ne ya me Sidó xqui hyanthma'hu gatho nú'a xcá hyanthabya, nú'ú xa nts'ò'ma hma'ha de yá ts'o'qui, ne xa hñehma'hu dega dumai ne xa ncoxa ra 'bospi. ²² Hangué dí xi'ahu gue nú'a ra pa de ra ngaxhmai ma'na dya dangui ri ts'o'quihu que ra hnini Tiro ne ra hnini Sidó. ²³ ¡Huecate'ihu nú'ahu gyá menguhu Ncapernau! Guí hu ri muihu gue ra dangui ri nsuhu, pe hina, ngue'a ma gui nhuathu ngue'a hinxá ñobrihu de ri ts'o'quihu. 'Bu nuya me Sodoma xqui hyanthma'hu nuya ya danga nt'udi ngu nú'a xcá hyanthabya, nu'bú hinxra huathima, dí jatho nú'a ra hninihma. ²⁴ Hangué dí xi'ahu gue nú'a ra pa yá ngats'i ya pa ma'na dya dangui ri ts'o'quihu que ra hnini Sodoma.

Bá ehu pa gui tsayahu

(Lc. 10:21-22)

²⁵ Nepu ra Jesu bi 'yapa Ajuá rá Dada ne bi 'ñena:

—Dí xòcambeni'ima Dada'i nú'igrá Ndá de mahets'i ne de ra ximhai. Dí 'ra'na njamadi ngue'a xcá utua ri noya nú'u to'o hingyá bamhya, y nu'u t'ò'o ya bamhya ne ya 'ñets'i himbi zo yá mfeni. ²⁶ Y gatho nú'a xcá ò't'e go gue'a ri paha, ma Dada'i.

²⁷ 'Mefa ra Jesu bi 'remba yá nxadi:

—Ma Dada bi 'racagui gatho ra mfadi. Jo'o to'o patca ma mfeni, hõnse ma Dada bí 'bui mahets'i, nú'á há, go gue'a patca ma mfeni. Nehe jo'o to'o xa batua rá mfeni ma Dada, hõnse nuga há, ngue'a go gueque rá T'ugui, nehe nú'u to'o stá huahni, ne'u patuabi rá mfeni ma Dada ngue'a go stá utuabi'hu. ²⁸ Bá ehu gatho nú'ahu grí mpefihu ne xi grí nduhu pa ga tsuc'a ri 'bats'ihu pa gui tsayahu. ²⁹ Ngu 'nara nt'ei dega ndamfri thu'tsua ra yugo pa da t'ei, njabu nehe nu'ahu gui hñañhu nú'a ra yugo ga hu'ts'ahu pa da za ga u't'ahu ma hoga'mui, pa da za gui nhyoja'ihu nehe ngugui, ngue'a nuga drá hoja'i y hindrá 'ñets'i, y njabu ya hinda zabi'ihu nixi da du ri muihu. ³⁰ Ngue'a

nura yugo dí hu'ts'ahú hinda uñ'ahú, y nú'a ra 'bats'i dí tu't'ahú hinguí ma gui tsamahñuhú.

¹⁴ Nu'bu'á ya fariseo bi bõni de guehni pa bi 'ñu'ti hanja da za da hyohmą ra Jesu.

12

Ra badi Isaia xqui ma de ra Jesu

Ya nxadi bi doca ya ngaha gá trigo ra pa dega tsaya

¹⁵ Pe nu'á bi batho te mi beni'u ne bi ma de guehni y bi dena ndunthi ya ja'i. Y mi othebi gatho nú'u to'o mi hñeni. ¹⁶ Ne bi hñu'mba ra hñá ya da'thi nú'u xqui 'yõthe gue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yõ'tuabi'u. ¹⁷ Bi manga ra Jesu njabu pa bi nja ngu nú'a xqui manga ra badi Isaia gue Ajuá bi 'ñena:

(Mr. 2:23-28; Lc. 6:1-5)

¹ 'Nara pa ra Jesu co yá nxadi bi 'ranga ja 'nara uatrigo. Y nura pa'a mi nsabdo, y gue'a ra pa dega tsaya. Ne nuya nxadi mi tsu ra thuhu hangue bi madu bi docua yá ngaha ya trigo pa bi zi'u. ² Y mi hyanda njabu ya fariseo bi 'ñemba ra Jesu:

¹⁸ Guehna ma hoga 'mehni stá pehni ne guehna ma hmadi ne xi dí hopa rá 'mui. Ga umbabi ma Mąca Nđahi pa da zofõ gatho ya ja'i 'bu ja rá ngani ra ximhai, pa da badi'u gue ma ga hą'mba nguenda.

—¿Hanja õt'a njabu ri nxadi? Nuyá hndi 'ñepi da 'yõ't'a njabu nú'a ra pa dega tsaya.

¹⁹ Nu'á hinto ma da ntsanoyauí, nixi to'o ma da ma'tiui ja ya 'ñu.

³ Pe ra Jesu bi datuabi'u bi 'ñembi:

²⁰ Ma hoga 'mehni ma da nupa yá mfeni nú'u to'o hints'u tsedi yá jamfri, ngu 'ñena 'nara dox'o xa dehmi,

—¿Ha hinxcá hñe'thu habu ma de nú'a bi 'yõ't'a ra Davi nú'bu mi tsu ra thuhu co nú'u mri 'ñoui? ⁴ Nu'á bi yat'a mbo rá nija Ajuá ne bi zi nú'u ya thuhme xqui njapi. Ha nú'á ne nú'u mri 'ñoui hingo mri 'ñepa hmahą xa zi nura thuhme'a, hõnse ya macja ha. ⁵ ¿Ha hinxcá hñe'tihu nehe ja rá ley ra Moise gue nuya macja dí mpefi ja ra ndanija masque ya pa dega tsaya pe hinte ma ts'oqui õt'e? ⁶ Ha nuga dí xi'ahú gue 'bucua nú'a to'o ma'na ja rá nsu que ra ndanija. ⁷ Mahyoni gui pahú te ri bõnga nuya ya noya bi manga Ajuá ma Dada ja ra Mąca T'õfo ne bi 'ñena: "Nuga ma'na dí ne gui mpe'tsuaú ra nthecate 'na ngu 'na que gui tsincahú ya mbo'oni pa gui hyohú gui 'bahaguihú." 'Bu gri pahmahú te ri bõnga nuya ya noya, nu'bu hinxcá ñapahmahú nú'u hinte ma ts'oqui tu. ⁸ Nú'a To'o bi e bi Nja'i go gue'a pe'tsa ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

ne ma da me'tsua ra nthecate nú'u to'o ja xa gamfri, ngu 'ñena 'nara 'tuca ñot'i hints'u di yot'atho.

⁵ ¿Ha hinxcá hñe'tihu nehe ja rá ley ra Moise gue nuya macja dí mpefi ja ra ndanija masque ya pa dega tsaya pe hinte ma ts'oqui õt'e?

Ne ma da 'ñudi ra hoga'mui asta hinda 'medi ra nts'o'mui.

⁶ Ha nuga dí xi'ahú gue 'bucua nú'a to'o ma'na ja rá nsu que ra ndanija.

²¹ Y ya ja'i de gatho rá ngani ra ximhai ma da gamfribi rá noya'a.

⁷ Mahyoni gui pahú te ri bõnga nuya ya noya bi manga Ajuá ma Dada ja ra Mąca T'õfo ne bi 'ñena:

Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá ts'edi ra ndą de ya ts'ondahi

"Nuga ma'na dí ne gui mpe'tsuaú ra nthecate 'na ngu 'na que gui tsincahú ya mbo'oni pa gui hyohú gui 'bahaguihú."

(Mr. 3:19-30; Lc. 11:14-23; 12:10)

'Bu gri pahmahú te ri bõnga nuya ya noya, nu'bu hinxcá ñapahmahú nú'u hinte ma ts'oqui tu. ⁸ Nú'a To'o bi e bi Nja'i go gue'a pe'tsa ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

²² Nepu ra Jesu bá ts'impabi 'nara ja'i mrá gone ne mrá goda ngue'a mi pe'tsa 'nara ts'ondahi, y nu'á bi 'ymbabi. Y 'bestho ra ora'a bi za bi ñá ne bi hyandi. ²³ Hangue gatho ya ja'i mi 'bahni xi bi 'yõ ne bi 'ñémbabi'u 'na ngu ma'na:

'Nara 'ñõhõ xqui 'yot'a 'nará 'ye
(Mr. 3:1-6; Lc. 6:6-11)

—¿Ha go guehni rá t'u ra ndą Davi nú'a to'o xqui mehni Ajuá pa da ndą 'bu?

⁹ Y ra Jesu bi thogui de guehni ne bi ma bá cut'a ja ra nija. ¹⁰ Y ja mi 'buhni 'nara 'ñõhõ xqui 'yot'a 'nará 'ye. Y nuya fariseo mi 'buhni bi 'yamba ra Jesu ne bi 'ñembi:

²⁴ Y nu mi 'yõde ya fariseo bi manga ya ja'i njabu, nu'bu nu'á bi 'ñémse'u:

—¿Ha gue ri 'ñepi gui 'yõthe 'nara ja'i nura pa dega tsaya?

—Nuní hingue co rá ts'edise engu ya ts'ondahi, nuní hanpa rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra ndą de ya ts'ondahi.

Nu'ú mi ambabi njabu pa da ñapahmą'a.

²⁵ Pe ra Jesu bi batuatho yá mfeni'u ne bi 'ñémbabi:

¹¹ Pe ra Jesu bi 'ñémbabi'u:
—¿To'o 'na de gue'ahú gri pe'tshu 'nara zi deti, nepu da zo ja 'nara o'tsi ne hinguí hñaihu ngue'a ra pa dega tsaya? Pe'tsi gui hñaihu. ¹² ¿Ha gue hingue ma'na di muui 'nara ja'i que 'nara deti? Hangue mahyoni ga õthu ya hoga 'befi masque ra pa dega tsaya.

—Nu'bu 'nara hnini da hyegue ne da ntunsehe, nu'bu da 'metho nú'a xa mefi'u. Ha nu'bu 'nara 'mui da ntunsehe, hinda za da 'mui xá hño, da nhuata ra 'mui.

¹³ Nepu ra Jesu bi 'ñémbabi nú'a ra 'ñõhõ to'o xqui 'yot'a rá 'ye:

²⁶ Xi ra ts'ondahi, ¿hanja da za da 'yenga rá mits'ondahiui? Hinda za, ngue'a nu'bu njabu da 'ñotho yá ts'edi 'na ngu 'na ne da nhuati gatho. ²⁷ Guí eñhu gue nuga dí engu ya ts'ondahi co rá ts'edi ra ndą de ya ts'ondahi. Xi ri 'mehnihu, ¿con to'o rá ts'edi engu ya ts'ondahi 'bu? Go dá xi'ahú'u.

—Hąua ri 'ye.
Nu'bu nú'á bi tanga rá 'ye, nepu 'bestho bi ñani ne bi gohi ngu mi nja nú'a ma'na rá 'ye.

²⁸ Nuga dí engu ya ts'ondahi co rá ts'edi rá Mąca Nđahi Ajuá ma Dada, hangue njabu pahú gue ya xa zõhõ ra Nđą de mahets'i pa da ndą.

²⁹ Hinda za da yat'a 'nara be ja rá ngu 'nara ja'i nú'a xi di o rá ts'edi 'bu hingue 'met'o da mihi ne da du'ti pa da bepi nú'a te pe'tsi.

³⁰ Nu'u tó'o hingui 'yo con gueque, nú'ú di utsagui. Nehe nu'u tó'o hingui faxqui ga munts'a ma sofo, nú'ú go xantho.

³¹ Dí xi'ahu gue gatho ya ts'oqui ot'a ya ja'i ne gatho ya ts'one mañ'u, ma dra pumbabi'u. Pe nu'a tó'o da zamba rá Maça Ndahi Ajuá, nura ja'i'a hindra pumbabi. ³² Nu'a tó'o da zani Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'á dra pumbabi, pe nu'a tó'o da zanga ra Maça Ndahi hindra pumbabi nixi nubyá ni pa nzantho.

*Ya 'bai gá za faditho po yá fruta
(Lc. 6:43-45)*

³³ 'Nara hoga 'bai gá za unga ya hoga fruta, ha 'nara ts'o 'bai gá za unga ya ts'o fruta. Hangu njabu da za gui padihu nda'a ra hoga 'bai gá za y nda'a hinga hoga 'bai gá za. ³⁴ Nu'ahu xi gyá ts'o'maihu gui njahu ngu ya qu'eña tsate. ¿Hanja da za gui mañhu ya hoga noya 'bu gui beñhu ya ts'omfeni? Ngue'a nú'a gui beñhu ja ri mfenihu go gue'a gui mañhu nehe. ³⁵ Nu'a tó'o benga ya hoga mfeni mangu ya hoga noya, ha nu'a tó'o benga ya ts'omfeni mangu ya ts'onoya. ³⁶ Nuga dí xi'ahu gue gatho nú'a te gui mañhu ne hingui jamasuhu, pe'tsi te gui thadihu nura pa'a ma da thap'ahu nguenda. ³⁷ Ngue'a Ajuá gu gue'a ma da hñap'ahu nguenda de gatho nú'a gui mañhu, ne ja ma da hnequini tengu ri hñoja'ihu ne tengu ri nts'o'maihu.

*Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi
(Mr. 8:12; Lc. 11:29-32)*

³⁸ Nepu 'raya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi 'buhni bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui 'ñutcahe 'raya nt'udi pa ga pahe ua xi majuani go xpá meñ'a'i Ajuá.

³⁹ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Nu'ahú gyá ts'oja'ihu ne gyá 'ñagamfrihu hangu gui adihu 'nara nt'udi gui hyanthu pa gui camfrihu. Pe nuga, hinga ma ga u't'a'ihu ni 'nara nt'udi. Hõnse nda'a da t'u't'ahu, nú'a ra nt'udi de ra Joná rá 'meñi Ajuá. ⁴⁰ Nu'á bi 'yo hñu pa ne hñu xuui mbo rá mai 'nara danga hua. Njabu nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'mai hñu pa ne hñu xuui mbo ra hai. ⁴¹ Ha 'mefa bi ma ra Joná bá zofu ya ja'i de ra hnini Ninive, ha nu'ú 'bestho bi ntsø'mi de yá ts'oqui. Ha nubyá 'bucua 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Joná, pe nu'ahu hinxcá camfrihu. Hangu ja rá ngats'i ra pa ma xi da ñap'a'ihu ya me Ninive, ngue'a masque xcá hyanduabihu rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihu. ⁴² Nehe nú'a ra 'beñña mrá nda de ra hai Arabia mi 'yøde gue ra Salomó

xi mi ja ndunthi rá mfadi. Nú'á bá ehe bi c'a'tsi'a masque xi nts'edi mi yabu rá hai, pa da 'yøde nú'a mi mañ'a. Pe nubyá 'bucua 'na to'o ma'na xi ja rá nsu que ra Salomó, pe nu'ahu hinxcá camfrihu. Hangu ja rá ngats'i ra pa ma da ñap'ahu nú'a ra 'beñña'a ngue'a masque xcá hyanduabihu rá ts'edi Ajuá pe hinxcá camfrihu.

Ra Jesu bi ma 'nara 'bede de ra ts'ondahi bi mengui

(Lc. 11:24-26)

⁴³ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bu 'nara ts'ondahi da bõnga de ja 'nara ja'i, nura ts'ondahi'a 'yo haburaza ja ya mbonthi honi hmaña habu da 'mai, pe hingui tsudi. Nu'bú ma da manse'a ne da 'ñena: ⁴⁴ "Pøde ma ga pengui habu dá pøni pa ja ga yopa 'buhni." Ha nu stí mengui'a da zudi nú'a ra 'ñøhø ne guet'atho rá mfeni ngu bi zogui ra ts'ondahi, nu'bú nja ngu 'nara ngu xa 'bast'i ne xá nt'axi pe hinto 'bui. ⁴⁵ Nu'bú nú'a ra ts'ondahi'a da ma da tsi má yoto ya ts'ondahi nú'a ma'na xi strá nts'o que gue'a, nepu da yat'a ja nú'a ra 'ñøhø nú'a mi guet'atho rá mfeni. Nu'bú nu'á ma'na strá nts'o rá mfeni que rá mudi. Hangu nú'ahu gyá ts'oja'ihu ma gui njahu nehe 'bu hingui ñobrihu.

Rá naná ne yá cu ra Jesu

(Mr. 3:31-35; Lc. 8:19-21)

⁴⁶ Y de mi utuate ra Jesu, bi zøhø rá naná ne yá cu mi 'bai møte ra ngu habu mi utuate'a ne mi ne da ñau'a. ⁴⁷ Nu'bú 'nara ja'i bi 'ñemba ra Jesu:

—Bacua møte ri naná co ri co hoñ'i gui ñau 'na.

⁴⁸ Pe nura Jesu bi datuabi nú'a to'o bi xipabi njabu ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma nanága, ne to'o ma cuga?

⁴⁹ Nepu co rá 'ye bi 'ñudi yá nxadi ne bi 'ñena:

—Nuya go guehya ma naná ne ma cu.

⁵⁰ Nu'a tó'o ø'tua rá paha ma Dada bí 'bui mahets'i, go gue'a ma cu ne ma nju ne ma naná.

13

Ra 'bede de ra mot'i

(Mr. 4:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Nepu ra pa'a ra Jesu bi bõni de nú'a ra ngu habu mi 'bui, ne bi ma bá hudi ja ra ñanga ndehe. ² Nepu bi ma ndunthi ya ja'i bá c'a'tsi'a, nu'bú nu'á bi bõxa ja 'nara motsa ne ja bi hñudini, ne gatho ya ja'i bi gohini ja ra ñanga ndehe. ³ Nepu bi metuabi'u 'raya 'bede pa bi 'ñutuabi. Nurá mudi ra 'bede bi mede, bi ma de 'nara mot'i ne bi 'ñena:

—'Nara mot'i bi ma da mpot'a ja rá huahi.

⁴ Y nu mi mudi bi mpot'i, bi dagui 'raya zi nda ja ra 'ñu. Y nuya nda'u bi zi ya ts'int'su.

⁵ Y nu ma'ra ya nda bi dagui ja ya 'bodo habu

mi otho ndunthi ra hai, y nuya nda'u 'bestho bi fòts'e ngue'a hinxmá pidi ra hai. ⁶ Y nu mi pat'a ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i ngue'a mi otho yá 'ya. ⁷ Nu ma'ra ya nda bi dagui mbo ja ya 'mini, ne mi te ya 'mini bi xumi ne bi hyo nú'a xqui 'bot'i. ⁸ Ha nu ma'ra ya nda bi dagui ja ra hoga hai, y nú'u ya nda'u xi bi c'onts'i xá hño ne bi hogui, 'raya 'bai bi unga 'na nthebe ya nda, nu ma'ra ya 'bai bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra ya 'bai bi unga 'natema'ret'a ya nda. ⁹ Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí ma, dá 'yøde.

Hanja ra Jesu bi zofa ya ja'i dega 'bede
(Mr: 4:10-12; Lc: 8:9-10)

¹⁰ Nepu yá nxadi bi joni habu mi hudi ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí zofa ya ja'i njabu co nú'u ya 'bede?

¹¹ Ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Nuga dí manga njabu ngue'a nuyá hingu tsa da zo yá mfeni nú'a dí ma de hanja ri ndá Ajuá, nú'a hinxqui fadi ma'met'o. Ngue'a nuyá hinxá t'umba ra mfadi pa da badi, pe nu'ahu ha, xa t'a'ahu ra mfadi pa gui pahu. ¹² Y nu'ahu ma'na ma gui pahu ngue'a xa t'a'ahu ra mfadi, nja ngu xa hma gue nu'a tó'o jababi, ma'na ma da me'tsi, ha nu'a tó'o othobi, ma da thacuabi nú'a ts'u pe'tsi. ¹³ Nuyá dí petuabi njabu ngue'a ja yá thandi pe hinguí handi, ja yá nt'ode pe hinguí øde, ne ja yá mfeni pe hinte yá fadi. ¹⁴ Hangué bi njabu ngu nú'a xqui manga ra badi Isaia maya'bu ne bi 'ñena:

Ma gui 'yødehu pe hinda zo ri mfenihu.

Ma gui hyanthu pe hinguí ma gui padihu te ri bõni nú'a guí hanthu.

¹⁵ Ngue'a xi xa megui ri mfenihu, ne hinguí ne gui hñuxhu nt'ode nú'a guí ødehu,

ne hinguí ne gui pahu nú'a guí hanthu.

Nu'ahu hinguí ne gui hanthu,

nixi gui 'yødehu,

nixi gui pahu,

ngue'a hinguí ne gui ntsø'mhu pa ga pun'a ri ts'oquihu.

Nuna guehna bi manga ra badi Isaia de ya 'ñagamfri ja'i.

¹⁶ Pe nu'ahu xa jap'ahu Ajuá, ngue'a xcá hyanthu co ri thandihu, ne xcá 'yøhu co ri nt'odehu. ¹⁷ Xi majuañi dí xi'ahu gue ndunthi yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu ne ma'ra ya hoja'i mi nehma'u xa hyandi ngu nú'a guí hanthubya, pe himbi za bi hyandi'u. Ne mi nehma da 'yøde nuya ya noya guí ødehubya, pe himbi za bi 'yøde'u.

Ra Jesu bi ma te ri bõnga nura 'bede de ra mot'i

(Mr: 4:13-20; Lc: 8:11-15)

¹⁸ Nubyá 'yøhu xá hño te ri bõnga nú'a ra 'bede stá xi'ahu de ra mot'i. ¹⁹ Nu'u ya nda bi dagui ja ra 'ñu go gue'u ngu nú'u to'o bi

'yøde ra noya de hanja ri ndá Ajuá ne himbi zo yá mfeni. Nu'bú bi yut'a ra ts'ondahi ja yá mfeni pa bi pu'tua gatho nú'a xqui bahma'u. ²⁰ Nu'u ya nda bi dagui ja ra 'bodo go gue'u ngu nú'u to'o bi 'yøde ra maça noya ne 'bestho bi gamfrihma co 'nara johya, ²¹ pe hinxqui ze yá jamfri, hangue nu mi tho ya ts'othogui ne ya nt'atsate po rá ngue ra maça noya, nu'á 'bestho bi 'uegue. ²² Nu'u ya nda bi dagui ja ya 'mini go gue'u ngu nú'u to'o bi 'yøde ra maça noya pe 'bestho bi 'be yá jamfri ne bi 'uegue ngue'a nsøtho mi oda yá mfeni ra boja ne ma'ra ya t'øt'e de ra ximhai. ²³ Pe nu'u ya nda bi dagui ja ra hoga hai go gue'u ngu nú'u to'o bi 'yøde ra maça noya ne bi zo yá mfeni, ne xi bi ze'di yá jamfri. Nu'bú go gue'u xi bi unga ra sofo nja ngu ya nda, 'ra bi unga 'na nthebe, ha nu ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra bi unga 'natema'ret'a.

Ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huahi dega trigo

²⁴ Nepu ra Jesu bi metuabi'u ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Nurá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu 'nara mot'i bi mot'a ra trigo ja rá huahi.

²⁵ Pe nu mi 'ñaha yá mefi, bi zø 'nará ncontra'a ne bi mo'tua 'raya ts'ondapo ja rá huahi. Nepu de gue'a 'bestho bi ma.

²⁶ Ha nu mi fõxa ra trigo, nehe bi fõxa ya ts'ondapo. ²⁷ Nepu ya 'bego bi ma bá ambabi ra mehuahi ne bi 'ñembi: “Ndada,

¿ha gue hingo ra trigo gá pot'a ja ri huahi? ¿Hanja go bi c'onts'a nehe 'raya ts'ondapo?”

²⁸ Nu'bú ra mehuahi bi datuabi yá 'bego bi 'ñembabi: “Zai 'nama ncontra to'o bi mot'a nú'u ya ts'ondapo.”

Nu'bú ya 'bego bi 'ñemba ra mehuahi: “¿Ha guí ne ga ma ga c'u'tshe nú'u ya ts'ondapo?”

²⁹ Nu'bú bi dadi ra mehuahi bi 'ñena: “Hina, oxqui ma gui c'u'tshu ya ts'ondapo, ngue'a nu'bu guí c'u'tshu ya ts'ondapo, ¿xi'bu guí c'u'tshu nehe ra trigo?”

³⁰ Hophu da te mahyegui, cabo gue nú'a ra pa de ra sofo ga 'bepe ya xofo da hyets'i 'met'o nú'u ya ts'ondapo, ne da du'ti pa da tsat'i, ha nura trigo da munts'i pa da me'tsa ja ra troha.”

Ra 'bede de ra nda gá mostasa

(Mr: 4:30-32; Lc: 13:18-19)

³¹ Nepu ra Jesu bi metuabi'u ma'na ra 'bede ne bi 'ñembi:

—Rá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara nda dega mostasa nú'a bi mot'a 'nara ja'i ja rá huahi. ³² Nú'a ra nda'a ma'na xi ra zi lotsi de gatho ma'ra yá nda ya ndapo, pe nu sta nte'a, ma'na ra dangui de gatho ma'ra ya ndapo, ne da nte xi ra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int'su.

Ra 'bede de ra nzoi

(Lc: 13:20-21)

³³ Nepu bi xipa ma'na ra 'bede bi 'ñiemi:
—Nurá hmanda Ajuá mahets'i nja ngu 'nara 'bēhñā bi hyoca ra thuhme ne bi 'yents'ua ra nzoi nú'a ri japi da nets'i ra thuhme, ne mi ngu 'nate kilo ra arina bi mant'i, ne masque 'na zi t'quui bi japi, pe bi nets'i gatho.

Ra Jesu bi zofu ya ja'i dega 'bede
(Mr. 4:33-34)

³⁴ Gatho nú'a mi xipa ya ja'i ra Jesu bi xipabi dega 'bede. ³⁵ Hangué bi njabu ngu nú'a xqui m'anga 'nará 'mehni Ajuá maya'bu bi 'ñena:

Ma ga petuabi 'raya 'bede ya ja'i,
pa ga utuabi nú'a hinto xa badi desde bi mudi ra ximhai.

Ra Jesu bi ma te rí bonga ra 'bede de ya ts'ondapo ja ra huahi dega trigo

³⁶ Nepu ra Jesu bi 'ñedi ya ja'i pa da ma ja yá ngu, y nehe'a bi ma ja nú'a ra ngu habu mi 'bui. Nepu yá nxadi bi ma bá tsudi ne bi 'ñembabi:

—Xi da xicje xá hño te rí bonga nú'a ra 'bede de ya ts'ondapo bi fōxa ja ra huahi.

³⁷ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'ua:

—Nú'a ra mehuahi bi mot'a ra trigo ja rá huahi go gue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ³⁸ Ha nura huahi go gue'a ra ximhai, ha nura trigo go gue'u nú'u 'bui ja rá hmanda Ajuá, ha nuya ts'ondapo go gue'u nú'u otua rá hmanda ra ts'ondahi. ³⁹ Nura ncontra to'o bi mot'a ya ts'ondapo go gue'a ra ts'ondahi. Ha nura pa de ra sofo go gue'a rá ngats'i ra ximhai, ha nu'u ya xofu go yá enxé Ajuá. ⁴⁰ Nja ngu ya xofu da 'ueca ya ts'ondapo pa da tsat'i, njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai ya enxé da 'ueca nú'u ya ja'i otua rá hmanda ra ts'ondahi. ⁴¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá enxé pa da 'ueca gatho ya 'yot'ats'oqui ne gatho ya ts'o'mui gá ja'i pa hinda yut'a mahets'i. ⁴² Nu'ú ma da 'teque pa da thot'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gusthmani yá ts'i. ⁴³ Nepu nu'u tó'o 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá ma da yot'i'ngu 'nara danga ñot'i nuni mahets'i habu bí manda'a. Nu'a tó'o pe'tsa ra paha da 'yøde nuya ya noya dí mā, dá 'yøde.

Ra 'bede de ra boja t'agui

⁴⁴ Rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu ra boja xa t'agui mbo ja ra hai, y nura boja'a bi dini 'nara ja'i ne bi yopa go'mithoni ma'na'qui. Nu'bu nú'a co ra johya bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa da danga nú'a ra hai habu xqui dinga ra boja.

Ra 'bede de 'nara perhla xi di muui ndunthi

⁴⁵ Nehe rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu 'nara duqui nú'a mi tuca ya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla. ⁴⁶ Nu mi zadi 'nara

hoga perhla xi mi muui ndunthi, nu'bu nú'a bi dama pa gatho nú'a te mi pe'tsi pa bi danga nú'a ra perhla'a.

Ra 'bede de ya huaja ra xit'a

⁴⁷ Nehe rá hmanda ra Ndá de mahets'i nja ngu 'nara xit'a bi t'ent'a ja ra ndehe ne bi gu 'rama'na'fio ya huá. ⁴⁸ Y nu mi ñuts'i ra xit'a, ya mehuá bi hñai pa ja ra ñanthe. Ne bi hñudi'ua pa bi huahna ya hoga huá pa bi yut'a ja ra 'bøts'e; ha nu'u himyá hoga huá bi fõtbu. ⁴⁹ Ma da njabu nehe ja rá ngats'i ra ximhai, ma da 'ñehe ya enxé pa da 'ueca ya ts'o'mui de ja ya hoja'i. ⁵⁰ Ne nú'u ya ts'o'mui ma da thot'a ja ra tsibi nú'a ma da nzø pa nzantho, y nuni ja di zohmani ne ja di gusthmani yá ts'i.

Ya ndaxjua t'øt'e ne ya 'ra'yo t'øt'e

⁵¹ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Ha gue xa zo ri mfenihu gatho nú'a stá xi'ahu?

Nu'bu nú'u bi datuabi ne bi 'ñiemi:

—Haha, ma zi Hmu'ihe.

⁵² Nu'bu nú'a bi 'ñembabi'ua:

—Xá hño 'bu. Nubyá da za gui 'ñudihu hingue hønse nú'a bi m'anga ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá, pe nehe da za gui 'ñudihu ma 'ra'yo nt'utuete dí u't'a'ihu de hanja ri ndá Ajuá, gui njahu ngu 'nara dada de 'nara ngu juqui nura ora honi gatho nú'a te xa me'tsa maya'bu ne ja guehya.

Ra Jesu mi 'buhni Nasare

(Mr. 6:1-6; Lc. 4:16-30)

⁵³ Ha nu mi uadi ra Jesu bi m'anga nuya ya zi 'bede, bi ma de guehni. ⁵⁴ Ne bi ma pa ja rá hai'a, y de mi 'buhni mi pa ja ra nija de guehni pa mi xahna ya ja'i. Y nu'ú xi bi 'yø ne bi 'ñena:

—¿Habu xuá padi nú'a ra mfadi pahni?

¿Ne há xqui bahni 'bu nuya ya danga nt'udi øt'e? ⁵⁵ ¿Ha gue hingo guehni rá t'u nú'a ra yaxi? ¿Ha gue hingo guehni rá t'u ra Maria? ¿Ha gue hingo guehni rá cu ra Cobo ne ra Jose, ne ra Simu ne ra Juda? ⁵⁶ ¿Ha gue hingyá menguua yá nju nehe? ¿Habu xuá badi gatho nú'a ma ne gatho nú'a øt'e?

⁵⁷ Y ya ja'i de guehni mi pø yá cue con gue'a ne himbi ne bi gamfri. Hangué nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—'Nará 'mehni Ajuá haburaza ri 'yo ri hnumansu, pe ja rá haise hina, nixi ja rá ngu.

⁵⁸ Hangué ra Jesu himbi 'yot'a ndunthi ya danga nt'udi de guehni ngue'a ya ja'i himbi ne bi gamfri.

14

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu
(Mr. 6:14-29; Lc. 9:7-9)

¹ Ha nuya pa'u ra nda Erode bi 'yode de gatho nú'a te mi ø't'a ra Jesu. ² Ne bi 'ñembabi yá mfats'i:

—Nura 'ñøhø'a go gue'a ra Xuua Xi'tsate xa yopa nte, hangue pe'tsa ra ts'edi pa da 'yøt'a nuya ya nt'udi.

³ Ra Erode bi benga njaba ngue'a 'na'qui bi ga ra Xuua bi du'ti ne bi got'a fadi ngue'a ra Xuua mi haçua hmaha ra Erode gue hinda zimba rá 'behña rá cu nú'a rá thuhu ra Lipe, ha nura 'behña rá thuhu ra Erodía.

⁴ Ngue'a ra Xuua xqui 'ñemba ra Erode:

—Hindí 'ñepi gui 'buhui ra Erodía.

⁵ Hangue ra Erode bi bø rá cuc ne mi nehma da hyo ra Xuua, pe himbi za bi hyo'a ngue'a mi tsu ya ja'i ngue'a mi camfri'u gue ra Xuua go 'nara hoga baði. ⁶ Pe 'na'qui bi t'umba rá pa ra Erode, ne nurá t'ixu ra Erodía bi nei ja yá thandi gatho nú'u mi 'buhni, y ra Erode xi bi hoga rá hnei. ⁷ Hangue bi ñatuabi da umbabi gatho nú'a go da 'yadi. ⁸ Nu'bá nú'a ra nxutsi bi 'ñembabi ra Erode:

—Dí ne gui 'racagui rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

Gue'a bi 'yadi'a ngue'a njaba ya xqui xi-pabi rá nana nú'a ra nxutsi.

⁹ Nu'bá ra Erode xi bi du rá mai, pe himbi za bi gombi ngue'a njaba xqui ñatuabi ne xqui 'yode nú'u mi huhuini ja ra mexa. ¹⁰ Nu'bá bi manda da thecua rá ñaxu ra Xuua nú'a mi jot'a fadi. ¹¹ Nepu bá tha ra ñaxu ja 'nara manza pa bi t'umbabi nú'a ra nxutsi, ne nu'a bi hña'tsuabi rá nana.

¹² Nepu yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi habu mi jot'i hmaha'a pa bi du'tsuabi rá ngoqu'e'i pa bi ma bá agui. Nepu bi ma'u bá xipa ra Jesu.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cat'a 'mo ya ja'i
(Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

¹³ Ha nu mi 'yode ra Jesu de nú'a xqui nja, nu'a bi bøxa ja 'nara motsa bi 'ranga ja ra ndehe pa gá ma ja 'nara mbonthi habu mi jo'o ra ja'i. Pe ya ja'i bi 'yode gue xqui ma ra Jesu, hangue nu'a bi ma 'ñoua desde ja ya hnini pa bi ma bá c'a'tsi'a. ¹⁴ Ha mi zonga ja ra mbonthi ra Jesu bi hyanda xica ja'i ya mi 'buhni, hangue nu'a bi huequi'u ne bi 'yøthe gatho nú'u mi hñeni. ¹⁵ Y nu mi nde bi joni yá nxadi ra Jesu habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Pehna nuyu ya ja'i da ma ja ya hnini pa da dai te da zi, ngue'a nuua habu bi 'buhu go ra mbonthi, ¿te ga umfa da ziyu? ne ya 'yo ri nde nehe.

¹⁶ Nu'bá ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Hingo mahyoni ga pehni da dai te da ziyu. Go da umfa te da zi.

¹⁷ Nu'bá nuya nxadi bi daði ne bi 'ñena:

—Høñse cat'a ya thuhme ne yoho ya huá dí hahe, hinda uadi pa gathoyu.

¹⁸ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembi'u:

—Bá hancahuua.

¹⁹ Nepu bi japabi ya ja'i da hñudi ja ya zi 'bot'ei. Ne mri hña nú'u cat'a ya thuhme ne nú'u yoho ya huá, bi nøts'e pa mahets'i bi 'yapabi Ajuá da japi. Ne bi hyeca ya thuhme, ne bi umba yá nxadi pa bi hycua ya ja'i. ²⁰ Gatho ya ja'i bi ñuni ne bi ñiña'u. Y gatho nuya zi xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e. ²¹ Mi ngu cat'a 'mo ya 'ñøhø nú'u bi ñuni, y nuya 'behña ne ya ba'tsi himbi ma 'mede.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe
(Mr. 6:45-52; Jn. 6:16-21)

²² Nepu ra Jesu bi 'bepa yá nxadi da yat'a ja ra motsa pa da 'mat'o'u pa ri'nandi, ha nu'a bi gohni pa bi 'ñedi ya ja'i. ²³ Y nu mi uadi bi 'ñehui ya ja'i bi bøxa ja ra t'øhø pa bá apabi Ajuá 'nambusc. Y ya bi nxuui mi 'buhnitho sehe'a. ²⁴ Ha nura motsa habu mi pa yá nxadi ya mi pa madetho ra ndehe, ne xi mi fet'a nts'edi ra banthi ja ra ndehe, ne mi ne da mpunts'i'u. ²⁵ Ne himi hats'i'tho ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe pa bi ma bá tsadi yá nxadi. ²⁶ Ne nu mi hyanda ya nxadi ra Jesu mi 'yo maña ja ra dehe, nu'a xi bi ntsu ne bi 'ñena:

—¡Ay! ¡Ndi hyanthu 'nara pite!

²⁷ Pe ra Jesu 'bestho bi 'ñembabi'u:

—Ogu tshu, go guecagui.

²⁸ Nu'bá ra Pedro bi daði ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bø xi go gue'a'i, 'bepcagui ga 'yo maña ja ra dehe pa ga mabu habu gui 'yo.

²⁹ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi:

—Bá ehe 'bu.

Ra Pedro bi gai de ra motsa ne bi mudi bi 'ño maña ja ra dehe pa bi ma hmaha habu mi 'yo ra Jesu. ³⁰ Pe nu mi hyanda ra banthi bi ntsu, nepu bi mudi bi yui ja ra dehe, nu'bá bi mafi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, faxcagui pa hinga jat'i.

³¹ Nu'bá ra Jesu 'bestho bi mipa rá 'ye ne bi 'ñembabi:

—Xi ts'utho ri jamfri. ¿Pa te gá ntsu?

³² Nepu nu'a bi bøxa ja ra motsa ne 'bestho bi tsaya ra banthi. ³³ Ne de ya mi 'bai mbo ra motsa, ya nxadi bi nsunda ra Jesu, bi ndandiñahmu ne bi 'ñena'u:

—Xi majuani go gue'i rá T'u'i Ajuá.

Ra Jesu bi 'yøthe ya da'thi nuni Genesare
(Mr. 6:53-56)

³⁴ Nepu bi zøñ'u ja ra hai Genesare ri'nandi de ra ndehe. ³⁵ Ha nu mi hyanda ya mengu de guehni gue bi zonga ra Jesu ja yá hai'u, nu'bá nu'a bi dama xanga ra noya pa bi sipa gatho ya ja'i de nú'a ra hai'a. Nepu bá ts'impabi ra Jesu ndunthi ya da'thi. ³⁶ Ne nuya da'thi mi adi høñse qué da danbabi rá he, y gatho nú'u to'o bi 'yøt'a njabu 'bestho bi ñani.

15

*Hanja gra nts'oca ya ja'i**(Mr: 7:1-23)*

¹ Nu'bu'á raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo xqui ñehe de Jerusale pa da c'a'tsa ra Jesu, ne bi 'yambabi 'nara nt'ani bi 'ñembi:

² —¿Hanja nuyá ri nxadi hinguí øt'e ngu mi øt'a ndu ma xitahu? Ngue'a nuyá hinguí xu'yé 'met'o pa da ñuni.

³ Y ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Nequi ma ga an'ahu 'nara nt'ani. ¿Hanja go guí øthu nú'u ri nzaihu ne hingo guí øtuabihu yá hmanda Ajuá? ⁴ Ngue'a Ajuá bi manda njaua ne bi 'ñena: “Umba ra t'equ'e'i ri dada ne ri nana ne su'u.” Nehe bi 'ñena: “Nu'a t'ó'o da zanga rá dada ne rá nana, nu'a pe'tsi da du.” ⁵ Pe nu'ahu guí eñhu gue xá hño to'o da 'ñemba rá dada o rá nana: “Ya hinda za ga fax'a'i, ngue'a nú'a ma stá 'ra'ahma, ya stá ña'tuabi Ajuá ga umbi.” ⁶ Hangué guí eñhu gue njabu hinguá hyoni da jamasu rá dada o rá nana 'na. Hangué hinguí øthu nú'a ri manda Ajuá, go guí øt'asehu nú'a go ri nzaihu. ⁷ Nu'ahu xi gyá yohmihu. Hangué majuañi nú'a xqui mangan ra badi Isaia de gue'ahu ne bi 'ñena:

⁸ Nuna ra hninina ri xocambenigui dega netho,

pe nuyá mfeni go bí 'yo yabu de guequi.

⁹ Hinte ri muui yá socabeni nú'a øt'e, ngue'a nu'u yá nt'utuatué udi'u go de yá mfenise, ne mañ'u gue go stá utua'u.

¹⁰ Nepu ra Jesu bi zofo ra hmuntsja'i ne bi 'ñembi:

—Hñuxhu nt'ode xá hño ne dá zo ri mfenihu nú'a ma ga xi'ahu: ¹¹ Hingue co nú'a te cut'a ja rá ne ra ja'i ri nts'oqui, pe co nú'a te ponga ja rá ne, con gue'a ha, ri nts'oqui.

¹² 'Mefa yá nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hinguí padi gue xi bi bø yá cue ya fariseo co nuya noya gá ma?

¹³ Pe ra Jesu bi datuabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Gatho nú'u ya ndapo hingo bi mot'a numa Dada bi 'bui mahets'i, ma dra c'u'tsi. ¹⁴ Hychubu ya fariseo di 'yobu co yá ngoda, nu'u ri zi yá migodau. Nu'bu 'nara goda da gahna rá migodau, da ma ri yoho'u da zoui mahyegui ja ra o'tsi.

¹⁵ Ra Pedro bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xicje te rí bonga nú'a ra 'bede gá ma de hanja ri nts'oca 'na.

¹⁶ Ra Jesu bi dadi bi 'ñembi:

—¿Ha gue ni gue'ahu hinguí tsoda ri mfenihu? ¹⁷ ¿Ha hinguí pahu gue gatho nú'a guí tsihu ri ma ja ri mañihu ne thoguitho?

¹⁸ Pe nu'bu guí beñhu ya ts'omfeni, go gue'u da bonga ja ri nehu, y nú'a go gue'a da ja'ahu

gui nts'oquiha. ¹⁹ Ngue'a ja yá ne ya ja'i ja guehni panga yá ts'omfeni, ngu ra nthote, ra nzinga medinthati, ra nt'eja'i, ra mfe, ra nt'e'tsate, ra nts'ante. ²⁰ Gatho nuyá ha, go guehya ri japi da nts'oca ra ja'i. Pe nu'a t'ó'o hinguí xu'yé 'met'o pa da ñuni, hingo gue'a 'nara ts'oqui øt'e.

'Nara 'behña himrá me Israel bi gamfri ra Jesu

(Mr: 7:24-30)

²¹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni pa ja ra hai guetbu ra hnini Tiro ne Sidó. ²² Ne ja bá nthuini 'nara 'behña mrá me Canaán y himrá me Israel. Mi mafi ne mi ena:

—Huegagui nú'i Ndada, rá T'u'i ra nda Davi. 'Nama t'ixu pe'tsa 'nara ts'ondahi ne xi nts'edi.

²³ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Nu'bu'á ya nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Ehni dá ma, ngue'a xi mafua møte ja ma xuthahe.

²⁴ Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi'u:

—Nuga xpá 'bencagui hønse pa ga munts'a ya me Israel nja ngu ya zi deti xa 'medi.

²⁵ Nepu nú'a ra zi 'behña bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Faxcagui, Ndada.

²⁶ Nu'bu'á ra Jesu bi datuabi bi 'ñembi:

—Hindi 'ñepi da thamba yá thume ya batsi pa go da t'umba ya tsat'yo.

²⁷ Nu'bu'á ra 'behña bi dadi ne bi 'ñena:

—Majuani guí ma, Ndada, pe nuya tsat'yo tsi ya xca thume nú'u tagui de ja yá mexa yá hmu.

²⁸ Nu'bu'á ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—Nu'i nana, xi ra dangui ri jamfri, dá njabu ngu nú'a xcá 'yadi.

Nu'bu'á nura t'ixu nura 'behña'a 'bestho bi ñani nura ora'a.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi

²⁹ Ra Jesu bi ma de guehni ne bi zøni ja rá ñani ra ndehe Galilea. De guehni bi bøxa maña ra t'øhø ne ja bá hudini'a. ³⁰ Y bi mani ndunthi ya ja'i mi zi ya doua, ya do'yé, ya goda, ya gone, ne ndunthi ma'ra ya da'thi. Gatho'u bi t'egui ja rá ua ra Jesu ne nu'á bi 'yøthe'u. ³¹ Hangué nura hmuntsja'i mi 'bøhni xi bi 'yø nu mi 'yøde bi ña ya gone, ne mi hyandi bi nxøgue yá 'yé ya do'yé, ne bi 'ño ya doua, y ya goda bi hyandi. Hangué ra hmuntsja'i bi xocambeni Ajuá nú'a xocambeni ya me Israel.

*Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo ya ja'i**(Mr: 8:1-10)*

³² Nepu ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi drí hueca nuyá ya ja'i ngue'a pe'tsa hñu pa drí 'ño hu ha hinte xa ziyu. Hindi ne

da mayu co ra thuhu, ngue'a xi'bu da uent'a má 'ñu.

³³ Nepu yá nxadi bi 'ñemba ra Jesu:

—Xi nuua ja ra mbonthi zhabu ga tsuhuaa ra thuhme pa ga 'uññu gathu nuyú ya ja'i xi ri ndunthi?

³⁴ Nu'bu ra Jesu bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—Zhangu ya thuhme guí pe'tshu?

Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Hõnda yoto ya thuhme dí pe'tshe ne 'raya t'uhua.

³⁵ Nu'bu ra Jesu bi japa ya ja'i da hñudi.

³⁶ Ne mri hñá nú'u yoto ya thuhme ne nú'u ya t'uhua, nepu bi umba njamadi Ajuá, nepu bi heque bi umba yá nxadi pa da hyecua ya ja'i. ³⁷ Gathu bi ñuni ne bi ñña, y gathu nuya xeni bi bongui bi hmunts'i ne bi ñuxa yoto ya 'bõts'e. ³⁸ Mi ngu goho 'mo ya 'ñõhõ nú'u bi ñuni, y nuya 'behña ne ya bõtsi himbi ma 'mede. ³⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñehui ya ja'i, ne bi bõxa ja ra motsa pa bi ma ja ra hai Magdala.

16

Ya fariseo ne ya saduceo mi adi da t'utua 'nara danga nt'udi

(Mr. 8:11-13; Lc. 12:54-56)

¹ Ya fariseo ne ya saduceo bi ma'u bá hongu ra Jesu pa da xaxi. Ha nu mi zadi bi xipabi da 'ñutuabi 'nara nt'udi pa da gamfri'u ua xi xqui 'ñehe'a de mahets'i. ² Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi'u:

—Nu'ahu 'bu guí hanthú xa thenga mahets'i dega nde, nu'bu guí eñhu: "Xudi ma da hñoga pa." ³ Y nu'bu guí hanthú dega xudi xa thenga ya guui, nu'bu guí eñhu gue ma da nja ra bantñi 'ye. 'Nagyá yohmihú, zhanja gu guí pa guí hyanthú mahets'i pa guí pahú te 'be ma da nja hyastho, y hanja hingo guí huxhú nguenda pa guí nt'udi nú'u xqui 'ñehe de mahets'i pa guí pahú gue ra Ndá de mahets'i ya xa zõhõ? ⁴ Nu'ahú gyá ts'oja'ihú xcá 'ueguehú de Ajuá, hangue guí adihú 'nara nt'udi guí hyanthú pa guí camfrihú. Pe nuga hinga ma ga u't'a'ihú 'nara nt'udi ngu nú'á guí adihú. Nura nt'udi ma guí hyanthú, hõnse de ra Joná rá 'mehni Ajuá.

Ha nu mi uadi ra Jesu bi mangu njabu, nu'á bi 'uegue de gue'u ne bi ma de guehni.

Ra nzoi de ya fariseo

(Mr. 8:14-21)

⁵ Nepu ra Jesu ne yá nxadi bi 'raxa ja ra ndehe pa ri'nandi, y yá nxadi bi pumfri da hñats'i te da zi'u. ⁶ Ne ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Jamahuhú de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

⁷ Nu'bu nu'ú bi 'ñémse'u 'na ngu 'na:

—Nuní bi mangu njabu ngue'a hindá hahu ra thuhme pa ga tsihu.

⁸ Ha nura Jesu bi badi nú'á mi mañ'u ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahu xi ts'atho ri jamfrihu. Zhanja guí tu ri muihu de nú'á te guí tsihu? ⁹ Zhanja hingo tso ri mfenihu nú'á dá xi'ahu? Zhanja guí beñhu nú'u cut'a ya thuhme dá hecuabi nú'u cut'a 'mo ya 'ñõhõ, ne hangu bi bongui xa? ¹⁰ Nehe zha gue hinguí beñhu nú'u má yoto ya thuhme dá hecuabi nú'u má goho 'mo ya 'ñõhõ, ne hangu bi bongui xa?

¹¹ Zhanja hingo bi zo ri mfenihu de ra nzoi dá xi'ahu? Hindá xi'ahu de ra thuhme ngu guí beñhu. Dá xi'ahu gue guí jamahuhú de yá nzoi ya fariseo ne ya saduceo.

¹² Nu'bu há, ja bi zo yá mfeni'u gue ra Jesu mi xipabi da jamasu de yá nt'utuete ya fariseo ne ya saduceo, hingo mi xipabi de yá nzoi ya thuhme.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mr. 8:27-30; Lc. 9:18-21)

¹³ Mi zõngüi yá nxadi ja ra hai guethu Cesarea de Filipino, ra Jesu bi 'yambabi'u bi 'ñembi:

—Xi ya ja'i zte ma de Nú'á To'o bi e bi Nja'i, to'o gue'a ena?

¹⁴ Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'a'i grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena gue go gue'a'i grá badi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'a'i grá Jeremia o 'na de gue nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá.

¹⁵ Nepu bi yopa 'yambabi'u ma'na'qui ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, zto'o guí beñhu go gueque?

¹⁶ Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i go gue'a'i grá Cristo nú'i bá peñ'a'i Ajuá pa guí ndá, ne go rá T'u'i Ajuá nú'á te.

¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i Simu rá t'u'i ra Joná, xa jap'a'i ma Dada bi 'bai mahets'i, ngue'a go bi xi'asche'a to'ogui, hingo bi xi'a'i 'nara ja'i. ¹⁸ Nubyá dí xi'i gue grá Pedro, ne nuri thuhu ri bõni da 'ñena 'nara do. Ne nu'i guí nja ngu ra do habu ma ga hoca ma nija. Y numa nija ma'na ma da nja rá ts'edi que ra du. ¹⁹ Nu'i go ma ga hux'a'i ngu grá hñansoqui pa guí xocua ra gosthi to'o da yat'a ja rá hmanda Ajuá, pa njabu nu'á guí 'yõt'a nuua ja ra ximhai, gue'a ri t'õt'e mahets'i, ne nu'á guí ma gue hinda t'õt'e nuua ja ra ximhai, gue'a hinda t'õt'e nehe nuni mahets'i.

²⁰ Nu'bu nu'á bi hñu'mba ra hñá yá nxadi gue hinda mañ'u gue go mi gue'a ra Cristo nú'á bá pehna Ajuá pa da ndá.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mr. 8:31-9:1; Lc. 9:22-27)

²¹ Desde gue'bu ra Jesu bi mudi bi xipabi yá nxadi gue mi mahyoni da ma'a pa Jerusale nuni habu mi pe'tsi da sufri ja yá 'ye ya ndaxjua ndá ne ya ndá gá macjá ne ya xahnate de ra ley. Nehe bi xip'u gue mi pe'tsi da du'a, pe rá hñupa mi pe'tsi te da yopa nte.

²² Nu'bu'ra Pedro bi njequui ra Jesu 'nambu, ne bi mudi bi zai ne bi 'ñembi:

—Hina, ma zi Hmu'i, Ajuā hinda ne gui thogui njabu.

²³ Nu'bu'ra Jesu bi mpants'i ne bi 'ñemba ra Pedro:

—j'Uegue de gueque nu'i Satá! Ngue'a nu'i gui ne gui hñagagui ga ø'tua rá paha ma Dada. Nura mfeni gui beni go yá meti ya ja'i, hingo rá meti Ajuā.

²⁴ Nu'bu'ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nu'a tó'o ne da dengui pa dua nxadi, hingui tsa da 'yøt'a rá paha sehe. Nú'á mahyoni da 'ñei pa da dengagui masque da tho ya nt'atsate ne ya 'betsa. ²⁵ Ngue'a nu'a tó'o mađi rá te ne hinda zeta ya nt'atsate, nú'á da 'bedi rá te pa nzantho, ha nu'a tó'o da zeta ya nt'atsate po rá ngueque, nu'a ma da zudi rá te pa nzantho. ²⁶ ¿Ne te di muui 'nara ja'i 'bu drá meti gatho nú'á te ja ra ximhai ne nu'á go da 'madi? Ngue'a ni 'na de nuya hño'u hinda za da pøhøbi rá te. ²⁷ Nu'a Tó'o bi e bi Nja'i ma da yopa 'ñehe co rá nsunda rá Dada, ne ma da tsi yá enxe. Y nú'a ra pa'a ma da gu'tuabi 'na ngu 'na ngu tengu nú'á xa 'yøt'e. ²⁸ Xi majuañi dí xi'ahu gue 'ra de gue'ahu hingui ma gui tuhu asta hingui hyanduahu rá nsunda ra Ndā de mahets'i Nú'á bi e bi Nja'i.

17

*Bi mpadi rá 'bai ra Jesu
(Mr. 9:2-13; Lc. 9:28-36)*

¹ Nurá 'rato ma pa ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo, ne ra Xuua rá cu, ne bi ma ja 'nara t'øhø xá hñets'i pa da 'museuini. ² Nu'bu' nu'á bi hyanda ra Jesu bi mpadi, nurá hmi'a xi bi yot'i ngu ra hyadi y rá he xi xmá nt'axi ngu 'nara ñot'i. ³ Ne 'bestho ra ora'a ya nxadi bi hyandi bi zøhø ndu ra Moise ne ndu ra Elía nú'u myá 'mehni Ajuā ne bi ñaui ra Jesu. ⁴ Nu'bu'ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi xá hño ga 'buhua. 'Bu gui nehma, ga hoca hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, 'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

⁵ Y de mi ña ra Pedro bi go'mi'u 'nara t'axaguui mri huexqui, y nu ja ra guui'a bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuni go guehni na hmāca T'u, ne xi dí hopa rá 'māi. 'Yødehu nú'á da māni.

⁶ Y nu mi 'yøde ya nxadi nuna noyanā xi bi ntsu, ne co ra ntsu bi dagui ma'memfo.

⁷ Nu'bu'ra Jesu bi joni pa bi dani'u ne bi 'ñembi:

—Nanjū, oguí tsuha.

⁸ Y nu mi guxa yá da ya nxadi, ya hønse ra Jesu bi hyandi mi 'bahni sehe.

⁹ Ha nu mi gai'u de ja ra t'øhø bu ra Jesu bi hñu'mba ra hñā yá nxadi bi 'ñembi:

—Oto ma gui xiphu de nú'a gá hyanthu bi nja, asta nú'a ra pa da yopa nte Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'bu'ha, gue'bu gui mañhu.

¹⁰ Nu'bu' yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue 'met'o ma da 'ñehe ra Elía ne 'mefa da 'ñehe Nú'a To'o ma da 'ñe da Nja'iuā?

¹¹ Nu'bu'ra Jesu bi dađi:

—Xi majuañi ra Elía ma da 'ñehe pa da hyocua yá mfeni ya ja'i. ¹² Pe nubya dí xi'ahu gue ra Elía ya bi 'ñehe, pe himbi gamfri ya ja'i ua go mi gue'a, y nu'á bi 'yø'tuabi gatho nú'a go bi ne ya ja'i. Nehe ya ja'i ma da jabu Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ngue'a nu'á ma da 'yø'tuabi ra 'ñu'a.

¹³ Nu'bu' yá nxadi bi bađi gue mi xipabi de ra Xuua Xi'tsate.

*Ra Jesu bi 'yøthe 'nara basja'i mrá ndusehe
(Mr. 9:14-29; Lc. 9:37-43)*

¹⁴ Nepu mi zonga ra Jesu co yá nxadi habu mi 'bu ra hmuntsja'i, bá ehe 'nara 'ñhøø bi ndandiñahmu habu mi 'bu ra Jesu ne bi 'ñembi:

¹⁵ —Ndada, huega ma t'u ngue'a ra ndusehe ne xi nts'edi. Nduñthi ya 'mi'qui tso ja ra tsibi ne tso ja ra dehe. ¹⁶ Hangué por gue'a stá tsimpabi ri nxadi pa da 'yøthe hmaha, pe nuyá hinxa za xa 'yøthe.

¹⁷ Nu'bu'ra Jesu bi dađi ne bi 'ñena:

—j'Nu'ahu 'nagya 'ñagamfrihu ne 'nagya ts'oja'ihu! ¡Asta ha'mu gui camfrihu! ¡Asta ha'mu ma ga tse't'a'ihu ri 'mañhu! Bá tsincahuua xa.

¹⁸ Nu'bu'ra Jesu bi zai ra ts'ondahi, ne 'bestho bi bøni de nú'a ra ts'unt'u'a, ne nu'á bi ñani 'bestho.

¹⁹ 'Mefa ya nxadi bi ñaseui ra Jesu 'nambu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja nuje himbi za dá eñhe nú'a ra ts'ondahi?

²⁰ Ra Jesu bi dađi bi 'ñembi:

—Ngue'a 'na tuqui ri jamfrihu. Xi majuañi dí xi'ahu gue nu'bu gri pe'tshmahu ri jamfrihu masque ngu drá ndangui 'nara zi nda gá mostasa, nu'bu'asta da za gui 'ñembahmahu nuna t'øhø da mponi de guecua pa ri ma ma'na lado, y 'bestho da mponi de habu ja. 'Bu di ja ri jamfrihu, da za gui 'yøthu gatho nú'a go gui nehu. ²¹ Pe pa da bønga ya ts'ondahi ngu nú'a dá eni, mahyoni gui 'yaphu Ajuā ne gui ayunahu.

*Ra Jesu bi yopa ma de rá du
(Mr. 9:30-32; Lc. 9:43-45)*

²² Ne de ya mi 'buhni ra Jesu nuni Galilea bi 'ñemba yá nxadi:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i, ²³ nepu nu'á ma da hyo. Pe rá hñupa'a ma da yopa nte.

Pe mi 'yøpya'u xi bi du yá mui nts'edi.

Ra Jesu bi gut'a ra boja pa ja ra nija

²⁴ Nu mi zonga ra Jesu co yá nxadi ja ra hnini Ncapernau, nú'u to'o mi cobra ra boja de ra nija bi 'ñe bi 'yamba ra Pedro bi 'ñembi: —Xi ri xahnateha, zha gue hingui jut'a ra boja pa ra nija?

²⁵ Ra Pedro bi dadi ne bi 'ñembi:

—Haha, jut'i.

Nepu ra Jesu co yá nxadi bi yut'a mbo ra ngu habu mi nzai mi oxí'u. Y ra Jesu bi 'yambabi ra Pedro bi 'ñembi:

—Nu'i Pedro, xi nú'a ra boja ri cobra nú'u ya nda de ya hnini, zha gue go ri cobrabi nú'u ja te yá njauí o nú'u hinte yá njauí?

²⁶ Ra Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nú'u hinte yá njauí go gue'u ri cobrabi.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Nu'bú nú'u ja te yá njauí ya nda hingui jut'i. ²⁷ Pe pa hinda bô yá cue nú'u to'o cobra ra boja, grí ma ja ra ndehe, hñaxa ri ansuelo ne 'yent'a ja ra dehe, y nurá mudí ra huá gui ju, xocua rá ne, y ja gui hñahni nú'a ra boja ri 'ñepi ga juthu.

18

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mr. 9:33-37; Lc. 9:46-48)

¹ Ha nuya pa'u yá nxadi bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿To'o ma dra dangui nuni mahets'i habu bí manda Ajuá?

² Nu'bú ra Jesu bi ma'ta 'nara zi batsi ne bi 'ba'ma madetho de gue'u, ³ ne bi 'ñembabi yá nxadi:

—'Bu hingui pata ri 'maihú ne gui njahu ngu nuna ra zi batsi, nu'bú hinda za gui cuthu mahets'i habu bí manda Ajuá ma Dada. ⁴ Nu'a tó'o ne dra dangui nuni mahets'i habu bí manda Ajuá, mahyoni da nt'equi ngu nuna ra zi batsi hingrá 'ñets'i. ⁵ Ha nu'a tó'o da umba ntsaya 'na ngu nuna ra zi batsi de ma thuhuga, ja ra uenda go guecagui ri 'raca ntsaya.

Ra Jesu bi ma gue ga nsuhú pa hinga øthu ya ts'oqui

(Mr. 9:42-48; Lc. 17:1-2)

⁶ Nu'a tó'o da 'yu'ta 'na de gue nuya ya zi batsi camfrigui, nura ja'i'a ma'na xá hño dra ts'utua 'nara do strá hñu ja rá 'yuga ne da thø't'a ja ra dehe. ⁷ ¡Huecate ra meximhai ngue'a xi ja ya nt'utate! Nzantho ma da nja ya nt'utate, pe ¡huecate ya 'yu'tate!

⁸ Hangué nu'bu 'nari ua o 'nari 'ye da ja'i gui 'yø't'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi ne 'yembu. Ngue'a ma'na xá hño gri doua o gri do'ye gui tsonga mahets'i habu bí ja ra te pa nzantho que dri xøgue gatho ri ndo'yo ne da t'ent'a'i ja ra nidu habu zø ra tsibi nú'a hinhya'mu da huet'i. ⁹ Nehe nu'bu 'nari da da ja'i gui 'yø't'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai ne 'yembu. Ngue'a ma'na xá hño dri 'bedi 'nari da gui tsonga mahets'i habu bí ja

ra te pa nzantho que dri xøgue ri da ne da t'ent'a'i ja ra nidu habu zø ra tsibi.

Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'medi
(Lc. 15:3-7)

¹⁰ Jamasuhu hingui utsahu nuyú ya zi batsi, ngue'a nzantho 'bui yá enxeyu ja rá thandi ma Dada bí 'bu mahets'i. ¹¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i bá ehe pa da pøhø nú'u xa 'medi.

¹² Te gui beñhu 'bu 'nara ma'yo pe'tsa 'na nthebe ya deti ne da 'medi 'na de gue'u, zha gue hingue da zohmani ja ra t'øhø nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto ya deti pa da ma da hyonga nú'a ma'na xa 'medi? ¹³ Y nu sta zudi, nu'bú nú'a ra ma'yo xi da johya ngue'a bi zudi nú'a 'nará deti xqui 'medi, y nixi hingui oda rá mfeni nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto hinxá 'medi. ¹⁴ Njabu nehe nuri Dadahu bí 'bui mahets'i hingui ne da 'medi ni 'na de gue nuya ya zi batsi.

Ra mpunbi de ya cu

(Lc. 17:3)

¹⁵ Nubyá ma ga xi'ahu, nu'bu 'nari cu da 'yø't'a'i 'nara ts'ocate, grí ma gui c'a'tsi ne gui ñasçui. 'Bu da 'yøde nú'a gui xipi, nu'bú ya xcá yopa máhui ri cu. ¹⁶ Pe nu'bu hinda 'yø't'a'i, nu'bú tsixa yoho o hñu ya cu pa da 'yøde nú'a ma gui mañhu, pa njabu nú'u go gue'u da za da damajuani. ¹⁷ Ha nu'bu nú'a ra cu'a hinda 'yøte nú'u yoho o hñu gui tsits'i, nu'bú xipabi gatho ya gamfri ja ra nija. Y nu'bu nixi con gue'u hinda 'yøte'a, nu'bú dá t'ø't'a ra uenda gue ya hingrá gamfri ne dá thandi ngu 'nara daga 'yø't'ats'oqui.

¹⁸ Xi majuani dí xi'ahu gue nu'a gui 'yøthu nuua ja ra ximhai, gue'a rí t'ø't'e mahets'i, ne nu'a gui mañhu gue hinda t'ø't'e nuua ja ra ximhai, gue'a hinda t'ø't'e nehe nuni mahets'i.

¹⁹ Nehe ma ga xi'ahu gue nu'bu yoho de gue'ahu gui 'yøthu 'nara cohi nuua ja ra ximhai de nú'a ma gui 'yadihu, nu'bú da 'ra'aha ma Dada bí 'bui mahets'i nú'a gui 'yadihu. ²⁰ Ngue'a nu habu di 'bu yoho o hñu di xøcambenigui, nuni ja dí 'bahni madetho de gue'u.

²¹ Nu'bú ra Pedro bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, zhangú ya 'mi'qui mahyoni ga pumbabi 'nama miqu'e'i'be 'bu da 'yøtca 'nara ts'ocate? ¿Ha gue asta rá yoto 'mi'qui?

²² Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—Hindi eñ'i gue hønse yoto 'mi'qui gui pumba ri miqu'e'iu, nuga dí eñ'i gue asta hñu'rate ma 'ret'a 'mi'qui ya yoto pe'tsi gui pumbi, ne ya nixi gui 'yøthu ra uenda rá ndunthi ya 'mi'qui gui mpumbahu.

Ra 'bede de ra ts'o'bego himbi me'tsa ra nthecate

²³ Nubyá ma ga xi'ahu 'nara 'bede. Nura Nda de mahets'i nja ngu 'nara hmu bi

'ñu't'uendaui yá 'bego. ²⁴ Y nu mi mudi ra hmu da 'yot'a ra uenda, bi zonga 'nará 'bego xi mi tupabi ndunthi ra boja. ²⁵ Ha nura 'bego'a himi tsa da gu'tuabi nú'a mi tupabi rá hmu, hangue ra hmu bi manda da 'ba nura 'bego co rá 'behña ne yá batsi ne gatho nú'a te mi pe'tsi pa dra jo'tsuabi rá boja. ²⁶ Nu'bú nura 'bego'a bi ndandiñahmu ja rá ua rá hmu ne bi bantebi bi 'ñembi: "Yotca ra mate gui tóbogai ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i." ²⁷ Nu'bú ra hmu bi yo rá mai de rá 'bego, bi pumba gatho nú'a mi tupi, ne bi hyegui bi ma. ²⁸ Ha nu mi ma de guehni nura 'bego'a bi nthéui 'nará mi'bégoui nú'a mi tupa 'na zi tæquitho ra boja. Bi dama mihi ne bi mudi bi mi'tua rá 'yuga ne bi 'ñembi: "Nubyá ma gui jutqui gatho nú'a guí tuqui." ²⁹ Nu'bú nú'a rá mi'bégoui mi tupabi, bi ndandiñahmu ja rá ua'a ne bi bantebi bi 'ñembi: "Yotca ra mate gui tóbogai ne ga ju't'a'i gatho nú'a dí tu'a'i." ³⁰ Pe nu'a himbi ne, bi zixa fadi asta himbi gu'tua gatho rá boja nú'a mi tupi. ³¹ Nu'bú nu mi hyanda ma'ra yá mi'bégoui xi bi u yá mfeni'u ne bi ma bá xipabi yá hmu de gatho nú'a xqui hyandi'u. ³² Nu'bú ra hmu bi zohna nú'a ra nduthai xqui pumbabi ne bi 'ñembi: "Nu'i, 'na xi grá ts'oja'i. Gatho nú'a ra boja nguí tucagui go dá pun'a'i ngue'a gá bantegui ga töp'a'i. ³³ ¿Ha gue himri 'ñep'a'i nehe xcá yo ri mai co ri mi'bégoui ngu dá yo ma muiga con gue'e?" ³⁴ Nu'bú nura hmu co rá cüe bi manda da ts'ixa fadi nú'a ra ts'o'mai gá 'bego pa da hna'mbabi asta hinda gu'tua gatho nú'a mi tupa rá hmu.

³⁵ Nehe njabu ma Dada bí 'bu mahets'i ma da 'yot'e con gue'ahu 'bu hingui pumbabihu nuri miq'u'eihu 'bu da 'yot'a'ihu 'nara ts'ocate.

19

Ra Jesu bi ma de ra nxuni
(Mr. 10:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi mangu nuya noy-aya, bi bœni de guehni Galilea ne bi ma ri'nandi ra dathe Jordá pa habu mi o 'na xeni rá hai Judea. ² Ne xi bi deni ndunthi ya ja'i ne ja bá øtheni ndunthi ya da'thi.

³ Nepu ya fariseo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da xaxi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue po nu'araza ra t'ot'e da za da nxungüi rá 'behña 'nara 'ñohø?

⁴ Ne ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue hincá hñe'thu ja ri leyhu gue Ajuá go gue'a bi hyoca ra 'ñohø ne ra 'behña desde rá mudi? ⁵ Nehe ma gue ra 'ñohø da 'uegue de rá dada ne rá nana pa go da 'muhui rá 'behña, y de ri yoho'u da 'natho. ⁶ Hangue dí xi'ahu gue nu'ú di 'natho, hingue di yoho. Hangue nu'a da pehna Ajuá, hinda za go da 'ueca 'nara ja'i.

⁷ Ya fariseo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bú zhanja ra Moise bi manda da thoca 'nara t'ofog dega nxuni pa da za da hyepu rá 'behña 'nara 'ñohø?

⁸ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ra Moise bi unga nsequi da njabu ngue'a xi rá me ri corasohu, pe Ajuá desde rá mudi hingá njabu mi ne'a. ⁹ Nuga dí xi'ahu gue nu'a t'ó'o da nxungüi rá 'behña ne hinxa dimba 'nara ts'oqui xa 'yot'e co ma'na ra ja'i, nu'bú nura dame nú'a ra 'behña 'bu da nthatui ma'na ra 'behña, nu'bú ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui. Nehe nú'a t'ó'o da nthatui nú'a ra 'behña xa thepu, nú'a ra 'ñohø ya ra zinga medinthati.

¹⁰ Nu'bú yá nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nu'bu njabu, ma'na xá hño hinda nthata 'na 'bu.

¹¹ Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Pe hinda za gatho da 'yot'a njabu, hõnse nú'u to'o xa 'mai pa hinda nthati. ¹² 'Bui 'raya 'ñohø hingui tsa da nthati ngue'a desde bi 'mai ya mi njabu. Nehe 'bui ma'ra ya 'ñohø hingui tsa da nthati ngue'a nu'ú 'mefa ja xa njabu. Ne 'bui ma'ra ya 'ñohø hingui nthati ngue'a ma'na ri ho da mepabi Ajuá t'ó'o ra Ndá de mahets'i. Nu'a t'ó'o tsa da hñani nuna ts'ofona, dá hñani.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mr. 10:13-16; Lc. 18:15-17)

¹³ Nepu bá ts'impabi 'raya zi batsi ra Jesu pa da hñuxa yá 'ye ja gue'u ne da 'yapa Ajuá da jap'u. Pe nuyá nxadi bi zui nú'u to'o mri zi ya zi batsi. ¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Hophu da 'ñehe ya zi batsi, oguí haçuabihu da 'ñe da zacagui, ngue'a gatho nú'u to'o 'bui ja rá hmanda Ajuá go gue'u nja ngu nuya ya zi batsi.

¹⁵ Y nu mi uadi ra Jesu bi hñuxa yá 'ye ja ya zi batsi, nu'á bi ma de guehni.

'Nara basja'i mrá rico bi ñai ra Jesu

(Mr. 10:17-31; Lc. 18:15-30)

¹⁶ 'Mefa bi 'ñe 'nara basja'i pa da 'yot'tua 'nara nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hoja'i, ¿te 'be da za ga øt'e pa da za ga pe'tsa ra te pa nzantho?

¹⁷ Bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—¿Hanja guí engui gue drá hoja'i? Hõnse Ajuá go gue'a ra hoja'i. Pe nu'bu guí ne guí pe'tsa ra te pa nzantho, 'yot'a gatho nú'a ri manda Ajuá.

¹⁸ Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñena:

—¿Te ma hmanda'u?

Ra Jesu bi 'ñembi:

—Oxqui hñote, oxqui nzinga medinthati, oxqui mpe, oxqui juxa ya nc'uamba. ¹⁹ Umba ra t'equ'e'i ri dada ne ri nana ne su'u, madi ri miq'u'eiu ne gui su ngu grí nsu sehe.

²⁰ Bi dadi ra basja'i ne bi 'ñembi:

—Desde stá mbatsi stá øt'a gatho núya gui xiqui. Xibya, ¿te ma'na ri 'bedi ga øt'ebya?

²¹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu gui ne gui 'bui xá hño, grí ma bá pa gatho nú'a gui pe'tsi ne hecua ya hyoya, pa njabu da za gui hñanga 'nari danga thaha nuni mahets'i. Nepu bá ehe gui tengagui.

²² Nu mi 'yøde njabu nú'a ra basja'i bi ma xi mi tu rá mui ngue'a xi mrá rico.

²³ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Xi majuani xi xá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá. ²⁴ Xi majuani dí xi'ahu gue ma'na xá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá que da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri.

²⁵ Y nu mi 'yøde njabu ya nxadi xi bi 'yø ne bi 'ñena:

—Nu'bu njabu, ¿to'o ja da za da mpøhø?

²⁶ Ha ra Jesu bi nhyandui yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Co yá mfenise ya ja'i hingui tsa da mpøhø, pe co rá ts'edi Ajuá ha, hinte rá hñei.

²⁷ Nepu ra Pedro bi 'ñemi:

—Nu'i gui paði gue nuje stá tsoguihe gatho nú'a te ndí pe'tshe pa ga ten'ahe. Nu'bu ¿te ma thaha ma ga hañhe 'mefa?

²⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ahu gue nurá ñoho ra 'mai nu sta yopa 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa da manda co rá nsunda, nu'bu gue'bu nú'ahu xcá tengaguihu ma da thux'ahu gui mandahu nehe nú'u 'ret'amayoho ya 'mui de Israel. ²⁹ Y gatho nú'u to'o xa zogui yá ngu o yá cu o yá nju o yá dada o yá nana o yá 'behña o yá bñtsi o yá hai po rá nguecagui, nu'á ma da hñanga ma'na nthebe rá ndunthi de nú'a xa zogui, ne ma da 'mai pa nzantho. ³⁰ Ha nu'u tó'o ya danguibya, nura pa'a ma da notsi'u, ha nu'u tó'o ya notsibya, nura pa'a ma da ndangui'u.

20

Ra 'bede de 'raya mefi bi yut'a mi xudi, ma'ra mi nde ma pa, ha nu ma'ra mi nde

¹ Nurá hmanda Ajuá ma ga hye'cuahu ngu 'nara me ua'obxi. Nura me ua'obxi'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ua'obxi. Ne 'nara pa xi 'nitho bi ma bi hyonga 'raya mefi. ² Y bi gohui ra mi nuya mefi gue da gu'tuabi nú'a taha 'nara memapa. Nepu bi mehni da mpefi ja yá ua'obxi. ³ Y mi nzunga guto bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya mefi ne bi zudi 'raya ja'i mi 'bahni ja ra tai mi otho yá 'befi. ⁴ Ne bi 'ñembabi: “¿Ha hingui ne gui faxcahu ra 'befi ne ga ju't'ahu nú'a rí 'ñepi gui tãhu?” Nepu nu'á bi meui 'bestho. ⁵ Nepu mi nde ma pa nura 'ñøhø bi ma ma'na'qui bá hongá ma'ra ya mefi, nepu ngu nzunga hñu bi yopa ma ma'na'qui bá tsi ma'ra ya mefi ne bi ncohui da gu'tui nú'a rí 'ñepi. ⁶ Ngu nzunga cut'a bi ma ma'na'qui ne bi

nthëui ma'ra ya ja'i mi otho yá 'befi ne bi 'ñembabi: “¿Hanja gui 'bathua gatho ra pa? ¿Ha gue otho ri 'befihu?” ⁷ Nu'á bi daði ne bi 'ñemi: “Ngue'a hinto xa 'racje ra 'befi.” Nura hmu bi 'ñembabi: “Nu'bu faxcahu ra 'befi nepu ga ju't'ahu nú'a rí 'ñepi gui tãhu.” ⁸ Ha nu mi yu ra hyadi nura hmu bi 'ñemba ra 'betri: “Zohna gatho ya mefi, ne gatho gui ju'tuabi maxøgue 'na pa. Ju'tuabi 'met'o nú'u bi yut'a 'mefa, nepu 'mefa gui ju'tuabi nú'u bi yut'a rá madi.” ⁹ Ha nu mi zøhø nú'u xqui yut'a ra 'befi nzanga cut'a nde, nu'á bri ju'tuabi maxøgue 'na pa. ¹⁰ Ne mi zøhø nú'u xqui yut'a ra 'befi desde mi xudi, nu'á mi hu yá mui gue ma xa dãha ma'na ndunthi, pe nu'á bri ju'tuabi mahyegui ngu nú'u xqui yut'a mi nde. ¹¹ Y nu mi hñanga yá thaha, xi bi bø yá cut co ra hmu, ¹² ne bi 'ñemi: “Núyú bi yut'a 'mefa ne hønse 'na ora bi mpefi ne gá ju'tuabi ngu nú'a dí tahe, ha nuje xi stá mpehe gatho ra pa co ra pahyadi.” ¹³ Nu'bu ra hmu bi 'ñembabi 'na de gue'u: “Xi'ague, ¿ha gue dí øt'a 'nara nts'o'mui? ¿Ha gue hindá cohü ra cohi gue ga ju't'a nú'a taha 'nara memapa? ¹⁴ Hñaxa nú'a rí 'ñe'a'i y grí ma. Nuga dá ju'tuabi núyü bi yut'a 'mefa ngu nú'a gá taha ngue'a dá ne dá øt'e njabu. ¹⁵ ¿Ha go ma gui hñagaguique nú'a ga ne ga øt'e co ma boja? ¿Hanja grí hyøcuabi rá thaha ri mimefui ngue'a nuga drá hoja'i con guehyu?” ¹⁶ Ngue'a nu'u dri 'befa go gue'u dya madi, y nu'u ya madi go gue'u da 'mefa. Ndunthi da ts'ofø, pe ts'utho nú'u xa thahni.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du (Mr. 10:32-34; Lc. 18:31-34)

¹⁷ Nepu ra Jesu bi ma pa Jerusale, ne de má 'ñu bi 'ueque 'nambu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba nt'øde ne bi 'ñemi:

¹⁸ —Pahu gue nu xcrá tsøñhu Jerusale, ja ma dra juni Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ne dra t'ent'ua ja yá 'ye ya ndá gá macjá ne ya xahnate de ra ley, ne nu'á ma da hyøxa ra thai pa da tho. ¹⁹ Nepu ma da 'yent'ua ja yá 'ye nuya ja'i hingyá xodyo pa da 'yøt'ua ra nt'eni ne da 'na'mbi, ne da pont'i, ne ja da duni, pe rá hñupa ma da yopa nte'a ma'na'qui.

Rá nana ra Cobo ne ra Xuua bi 'yapa 'nara favo ra Jesu

(Mr. 10:35-45)

²⁰ Nepu rá nana ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo, bá 'ñoui yá t'u habu mi 'bai ra Jesu ne bi ndandiñahmu pa da 'yadi nú'a mi beni da 'yadi nú'a ra 'behña. ²¹ Nu'bu ra Jesu bi 'ñemba nura 'behña:

—¿Te rá 'be gui ne gui 'yadi?

Nepu ra 'behña bi daði bi 'ñena:

—Dí ne gue nuya yoho ma t'u da hñudi con gue'e nu xcrí ndá, 'na da hñudi ja ri 'ñei ha nu ma'na ja ri ngaha.

²² Nu'bu ra Jesu bi datuabi nú'a ra 'behñá ne bi 'ñemba ra Cobo ne ra Xuua:

—Nixi guí pahú nú'a guí ahu. ¿Ha guí hanthú guí tsethú ya ts'othogui ngu nú'a ma ga tsetiga?

Nu'á bi dadi:

—Haha, da za ga tsethe nehe.

²³ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xi majuani ma gui thohú nehe ya ts'othogui ngu nú'a ma ga thoguiga, pe nu'a guí nehú gue gui hñudihú ja ma 'ñei ne ja ma ngaha, hingo tsa ga mangá. Numa Dada ha, go gue'a tsa da ma ne padi to'o ma da umbabi nuya hudi'u.

²⁴ Nu mi badi nú'u má 'ret'a ya nxadi de nú'a te xqui 'yadi nú'u má yoho ya nxadi mri ncu, nu'bu bi bə yá cue'u co nú'u yoho mri ncu. ²⁵ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Guí pahú gue nuya nda de ja ya hnini, nu'á go ri dama 'ñexase pa da manda gatho ya ja'i, nehe nuyá mfats'i'u øt'e njabu nehe. ²⁶ Pe nu'ahu oxqui njahubu. Ngue'a 'bu 'na de gue'ahu gui nehú gui ndanguihú, mahyoni gui 'megohu. ²⁷ Ha nu'a tó'o ne gue go dra mudi de gue'ahu, nu'á go gue'a mahyoni da 'mego. ²⁸ Gui njahu ngu Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nú'á himbá ehe pa da 'ñe ya 'bego, nu'á bá ehe pa go bi 'mego, ne pa da unga rá te pa da pumba yá ts'oqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yøthe yoho ya goda

(Mr. 10:46-52; Lc. 18:35-43)

²⁹ Y de mi bonga de Jericó ra Jesu co yá nxadi, xi ndunthi ya ja'i bi deni'u. ³⁰ Y de má 'ñu mi huhní yoho ya zi goda. Ha nu mi 'yøde'u gue mi pani ra Jesu, bi mafi ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Ndada, rá T'u'i ra ndá Davi, huegaguihe.

³¹ Ya ja'i bi go'tuabi yá ne pa ya hinda sigui da mafi hmaha. Pe nu'á ma'na xi mi mafi ne mi ena:

—Nu'i Ndada, rá T'u'i ra ndá Davi, huegaguihe.

³² Nu'bu ra Jesu bi 'mai ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'be guí ne ga øt'ahú?

³³ Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí ne gui xoga ma dahe, Ndada.

³⁴ Nu'bu ra Jesu xi bi huequi'u, ne bi hñu'tsua yá 'ye ja yá da, ne nu'á 'bestho bi xo yá da ne bi hyandi. Nepu nu'á bi deni'a.

21

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Nu mi zoni ra Jesu co yá nxadi nuni Betfagué ja rá ua ra t'øhø 'bo Olivo ya mi guetbu pa Jerusale, nú'á bi mēhna yoho yá nxadi da 'met'o, ² ne bi 'ñembabi'u:

—Rí maha pa nuna t'uca hnini bí jani. Ha nu xcrí tsøñhani ma gui tshani 'nara

zi burru di thadni ne dri zi rá batsi. Xcrí tshu güi xo'thu ne güi tsincahu gatho yoho. ³ 'Bu di 'buru 'na, ne da nja te da xi'ahu, 'ñembabihú njaua: “Ra zi Hmu bí honi.” Nu'bu nura ja'i 'bestho da ho'ahu güi tsincahu.

⁴ Gatho bi njabu pa bi nja ngu xqui manga rá 'mehni Ajuá bi 'ñena:

⁵ Rí maha Jerusale nú'a ra hnini thu'mbabi nehe gue rá thuhu Sion, ne xiphú ya mengu de guehni:

“Ndi hyanthu bra 'ñehni ri Ndáhu, e da zu'ahu,

ne hingrá 'ñets'i ngue'a bra tøgue 'nara zi t'ubru rá batsi 'nara burru nú'a ya pa ra ndu.”

⁶ Nu'bu yá nxadi bi ma ne bi 'yøt'a nú'a xqui 'bepabi. ⁷ Nepu bá tsimpabi nú'a ra zi burru mri 'ñoui rá batsi. De guehni ya nxadi bi xi'tsua yá pat'i'u, nepu ra Jesu bi tøgue. ⁸ Y nura hmuntsja'i, 'ra mi hanca yá pat'i' pa mi pøgue ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi to't'a ya 'yeza pa mi pøgue nehe ja ra 'ñu. ⁹ Ne ndunthi mri 'bet'o ne ndunthi mi 'befa, mi mafi'u ne mi ena:

—¡Xá nsunda rá 'ñehe rá T'u ra ndá Davi! ¡Ajuá da japi núni xpá mehni pa da ndá ja guecju! ¡Xá nsunda Ajuá bí 'bai mahets'i!

¹⁰ Y ngu bi yut'a ja ra hnini Jerusale xi bi nthøxni ya ja'i ne mri 'ñembabi'u 'na ngu 'na:

—¿To'oni 'bu?

¹¹ Nu'bu nú'u to'o mi deni, bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni ra Jesu rá 'mehni Ajuá ne ra me Nasare de Galilea.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mr. 11:15-19; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹² Nepu ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija, ne bi 'yeni gatho nú'u to'o mri mpa ne mri ntai, ne bi pants'ua yá mēxa ya mpataboja, ne bi pants'ua yá thuhni ya ma domitsu. ¹³ Y bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu gue ma ngu ra ngu dega søcambeni, pe nu'ahú xcá 'yøt'athohu ra ngu dega mfe.

¹⁴ Ne mi 'buhni 'raya goda ne ya doua ja ra ndanija. Nú'á bi joni habu mi 'bai ra Jesu, y nu'á bi 'yøthe'u, ne bi ñani. ¹⁵ Ha nuya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley bi hyanda nuya danga t'øt'e bi 'yøt'a ra Jesu. Ne bi 'yøde nuya batsi mi mafi ja ra ndanija ne mi eñ'u: “¡Xá nsunda rá 'ñehe rá T'u ra ndá Davi!” Nu'bu nuya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley xi bi bə yá cue'u. ¹⁶ Ne bi xipabi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Ha gue hingui øde nú'a te manga nuyú ya batsi?

Nu'bu ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembi:

—Haha, dí øde. Xi nu'ahu ¿ha gue hinxca hñe'thu ja ra Mäca T'ofu habu ena njaua?:

Asta ya batsi ne ya 'uene nú'ua tsutho, Ajuá bi 'yot'e pa bi xocambeni'a xi xá hño.

¹⁷Nu'bú ra Jesu bi zoguini ya ndá gá macjá ne ya xahnate de ra ley, ne bi ma Betania pa ja bá oxini.

Ra Jesu bi japi bi 'yot'a 'nara 'bai gá igo
(Mr. 11:12-14, 20-26)

¹⁸Rá hyax'a bi menga pa Jerusale, ne de má 'ñu bi zú ra thuhu. ¹⁹Y ja rá hyo ra 'ñu bi hyandi mi 'bahni 'nara 'bai gá igo, ne bi ma pa habu mi 'bai pa bi hyonga 'raya igo pa da zihma, pe hinte mi togue ni 'na, hõnse yá xi mi c'amtho. Nu'bú bi 'ñembabi ra 'bai gá igo:

—Hinhya'mu ma da nogue ri igo.

Y 'bestho nura ora'a bi 'yot'a nú'a ra 'bai gá igo. ²⁰Y nu mi hyanda ya nxadi nú'a xqui nja, xi bi 'yø ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Hanja 'bestho bi 'yot'a nuna 'bai gá igo?

²¹Ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñemi:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'bu xi gri pe'tshu ndunthi ra jamfri ne hingri dahahu, nu'bú da za gui 'yøthu ya t'øt'e ngu núna dá øt'e. Nehe da za gui 'ñemfu nuna ra t'øhø da mponi rí ma pa ja ra ndehe, ne da mponi.

²²Gatho nú'a gui 'yadihu ne gui camfrihu, gatho da za gui hñãñhu.

Ra Jesu bi t'ambabi te ma nsequi mi ha
(Mr. 11:27-33; Lc. 20:1-8)

²³Nepu ra Jesu bi yut'a ma'na'qui ja ra ndanija Jerusale, ne bi nxahnate. Y nura ora mi xahnate, bi joni habu mi 'bai'a yá ndaxjua ndá ya xodyo ne ya ndá gá macjá, ne bi 'yambabi:

—¿To'o rá 'mehni'i pa gui 'yot'a nuya ya t'øt'eya? ¿To'o bi 'ra'a nsequi pa gui 'yot'a njabu?

²⁴Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nequi ma ga øt'ahu 'nara nt'ani. Nu'bu gui xicja, nequi ga xi'ahu to'o rá 'mehngui pa dí øt'a njaua. ²⁵Xi nú'a ra sistehe mi øt'a ra Xuua Xi'tsate, xi'a ¿to'o go bá pehn'a, Ajuá o ya ja'i?

Nu'bú nu'ú bi mudi bi 'ñãmbase'u ne mri 'ñembabi:

—¿Te ga tha'tuahabya? Nu'bu ga emfu gue Ajuá go bá pehni, nu'bú nu'á da 'ñengaguihu: "Nu'bú ¿hanja hingá camfrihu nú'a mi mañ'a?" ²⁶Ha nu'bu xi ga emfu gue ra Xuua go bá pehna ya ja'i, nu'bú nu'ú da nja te da 'yøtcahu, ngue'a gatho'u beni gue ra Xuua go mra 'mehni Ajuá.

²⁷Nu'bú ya ndá gá macjá ne ya ndaxjua ndá bi datuabi ra Jesu ne bi 'ñemi:

—Hindí pahe.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nequi hinga xi'ahu to'o bá pencagui pa dí øt'a nuya ya t'øt'e.

Ra 'bede de yoho ya t'u bi 'behna 'befi

²⁸Nepu ra Jesu bi yopa 'ñembabi ya ndá gá macjá:

—¿Te gui nuhmaguehu? 'Nara 'ñøhø mi pe'tsa yoho yá t'u, ne bi 'ñemba 'na de gue'u: "Rí ma ra 'befi'bya ja ra uá'obxi." ²⁹Nu'bú nura t'u'a bi dadi ne bi 'ñena: "Hina, papá, hinga ma." Pe 'mefa bi ntsø'mse ne bi ma ra 'befi. ³⁰Nepu ra dada bi 'ñembabi nú'a ma'na rá t'u: "Rí ma ra 'befi'bya ja ra uá'obxi." "Haha, papá, ga ma", bi 'ñemi. Pe nixi himbi ma. ³¹Hangue de ri yoho ya t'u, ¿nda'a gue'a bi 'yøtua nú'a bi 'bepabi rá dada?

Bi dadi ya ndá gá macjá ne bi 'ñena:

—Nú'a ra t'u bi mehna rá mudi.

Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu gue ya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i go gue'u ri 'bet'o que gue'ahu pa da yut'a ja rá hmanda Ajuá. ³²Ngue'a ra Xuua Xi'tsate bi 'ñehe bi 'ñu't'ahu ra hñoja'i, pe nu'ahú hingá ne gá camfrihu nú'a bi mañ'a. Pe nuya daga 'yøt'ats'oqui ne ya ts'oja'i, nu'ú ha, bi gamfri nú'a bi manga ra Xuua ne bi ñobri'u. Pe nu'ahú masque gá hyanthu bi ñobri'u, pe hingá ne gá ñobrihu y nixi gá camfrihu nú'a bi mañ'a.

Ra 'bede de ya ts'om'fi

(Mr. 12:1-12; Lc. 20:9-19)

³³Nepu ra Jesu bi yopa 'ñemba ya ndá gá macjá:

—'Yøhu ma'na ra 'bede ma ga xi'ahu: Mi 'bu 'nara 'ñøhø xi mi pe'tsa ndunthi ya hai, y nuya hai'u ja bi gaxni ndunthi ya obxi ne bi guts'i. Nepu ja bi hyocni yoho ya ngu, 'na pa habu da the'ma ra ngui gá obxi, ha nu'a ma'na pa ra dø'ma huahi.

Y nepu bi umba hñandi yá uá'obxi 'rayá mefi. Nepu nu'á bi ma yabu. ³⁴Ha nu mi nja ra nthuqui, nura me uá'obxi bi mehna 'rayá 'bego pa da c'a'tsa ya hyanthuahi pa da hñanga nú'a made mri 'ñepabi. ³⁵Pe nú'u ya hyanthuahi bi gumpa yá 'bego ra me uá'obxi, 'na bi na'mbabi, nu ma'na bi hyo, ha nu ma'na bi t'edo. ³⁶Nepu rá ño'qui, ra me uá'obxi bi mehna ma'na ndunthi yá 'bego, pe nehe'u bri jabu ngu bi t'ø'tuabi nú'u yá mudi.

³⁷Rá ngats'i ra me uá'obxi bi mehnae rá t'u ne bi 'ñena: "Numa t'u ha, ma da t'øte."

³⁸Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi nura t'u, nu'ú bi 'ñemi 'na ngu 'na: "Nuni go guehni ma da ts'ocuai ya hai. Maha ga hohu pa go ga cohú nuya hai." ³⁹Nu'bú ya hyanthuahi bi gu ra t'u ne bi guqui de ra uá'obxi, ne bi hyo.

⁴⁰Xi nura me uá'obxi, ¿te ma da 'yø'tuabi nú'u ya hyanthuahi nu sta yopa mengui ja rá hai?

⁴¹Nu'bú ya ndá gá macjá bi dadi ne bi 'ñena:

—Ra me uá'obxi hinda hueca nuya ts'oja'i. Ma da hyo'u, y nuya uá'obxi ma da

umba hñandi ma'ra yá mefi. Ne nu'ú há, ma da umba ra me ua'obxi made nú'a rí 'ñepabi.

⁴² Nu'ú ra Jesu bi 'ñembabi ya ndá gá macja:

—Ha gue hinxcá hñe'thu ja ra Māca T'ofu nú'a mi manganá rá 'mehni Ajuá ma'met'o ne bi 'ñena:

Nú'a ra do bi fõthmabu 'na lado nuya hyõngu, nubya gue'á ra mudi do de rá nija Ajuá.

Y nuse'á go bi megui nura do'á pa da hyø rá nija,

ne dí hanthú gue xi rá nsunda nú'a bi 'yø'te.

⁴³ Hangue dí xi'ahú gue ma da than'ahú nú'a ra ts'e'dí guí pe'tshu pa guí cuthmahú ja rá hmanda Ajuá, ne ma go da t'umbabi ma'ra ya ja'i nú'u to'o ma da 'yø'tua nú'a da 'bepabi Ajuá. ⁴⁴ Nu'á tó'o da fe'tsa nura do'á da cuent'ua yá ndo'yo, y nu'á tó'o da ze'mi da qu'e'ti.

⁴⁵ Y nu mi 'yøde ya ndá gá macja ne ya fariseo nuya ne noyaya, nu'ú bi unga nguenda gue go mi sipabi'ú. ⁴⁶ Hangue nu'ú mi ne da guhmá ra Jesu, pe mi tsu ya ja'i ngue'á nuya ja'i mi beni gue ra Jesu go 'nará 'mehni Ajuá.

22

Ra 'bede de ra nthati

¹ Ra Jesu bi yopa zofo ya ndá gá macja ne ya ndaxjua ndá, ne bi xipa ma'na ra 'bede, ne bi 'ñembi:

² —Ra Ndá de mahets'i ma ga hyecuahu ngu 'nara ndá bi 'yø'ta 'nara ngo ngue'á bi nthata rá t'ú. ³ Bi mehna yá 'bego pa da tsi nú'u mi thø'mi da 'mú ja ra ngo. Pe nu'ú himbi ne bi 'mehni. ⁴ Nepu nú'a ra ndá bi mehna ma'na'quí ma'ra yá 'bego ne bi 'ñembi: “Bá xiphú nú'u to'o dí tø'mhe gue ya stá hñocje, ne ya stá hohe ya ndamfri ne ma'ra ya hnoca mbo'oni. Ya gatho xa nthoqui, 'ñemfu da 'ñehe ra ngo.” ⁵ Pe nú'u to'o mi thø'mi hingo bi jamasu nú'a bi xipa nuya 'mehni, 'na bi mada ra 'befi ja yá huáhi, ha nu ma'na bi ma da nu rá 'befi ja ra hnini, ⁶ ha nu ma'ra bi gampa yá 'mehni ra ndá, bi na'mbi nepu bi hyo.

⁷ Ha nu mi badi ra ndá nú'a te xqui t'ø'tuabi yá 'mehni, xi bi bø rá cué. Hangue nu'á bi mehna yá soldado pa bi hyo nú'u ya hyote, nepu bi ts'á'tuabi yá hnini'ú. ⁸ Nepu ra ndá bi 'ñembabi yá 'bego: “Ya ja gatho pa ra ngo, pe nu'ú to'o ndí tø'mi himbi ne bi 'ñehe, bi nts'oc'baha. ⁹ Hangue nubya grí maha ja ya da'ñu, ne bá tsihu gatho nú'u guí tsuhubu.” ¹⁰ Nu'ú bi ma ya 'bego bá munts'a gatho nú'u bi zadi ja ya 'ñu, ya ts'o'mai ne ya hoja'i. Njabu bi ñuxa nura danga ngu habu bi nja ra ngo.

¹¹ Nu'ú ra ndá bi yat'a mbo habu mi ja ra ngo pa bi zengua nú'u xqui zøhø. Ne bi hyanda 'na mi 'buhni nú'a hinxcui hye ra

he dega ngo. ¹² Hangue nu'á bi 'ñembabi: “Amigo, ¿hanja gá cut'íua hingá he nú'a ra he dega ngo?” Pe nu'á hinte bi dadi. ¹³ Nu'ú ra ndá bi 'ñembabi yá 'bego: “Tha'tuahú yá ua ne yá 'ye nuna ja'i, ne bá fõthubu møte ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

¹⁴ Nu mi uadi ra Jesu bi metuabi ra 'bede'ú bi 'ñembi:

—Ngue'á ndunthi da ts'ofu, pe ts'utho nú'u xa thahni.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya ndá de ya hnini

(Mr. 12:13-17; Lc. 20:20-26)

¹⁵ Nu'ú nu mi 'yøde ya fariseo nuya noyaya, nu'ú bi njøqui pa bi mambi hanja da za da xaxa ra Jesu dega noya. ¹⁶ Nu'ú bi mehna yá mfats'i'ú mahyegui co 'rayá mfats'i ra ndá Erode pa bá ø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembi:

—Xahnate, dí pahe gue nu'i guí manga nú'a majuani, ne guí udi xi xá hño rá noya Ajuá, ne hinto guí tsu, nixi guí huahna ya ja'i. ¹⁷ Hangue dá e ga an'áhe te guí xicje, ¿ha gue xá hño ga juthe nú'a ra boja adi ra ndá Cesa, o hina?

¹⁸ Pe ra Jesu bi batuatho yá ts'omfeni'ú, hangue bi 'ñembi:

—Nu'ahú 'nagyá yohmihú, ¿pa te guí xaxcahu? ¹⁹ 'Nutchahuú nú'a ra boja adi ra ndá Cesa.

Nu'ú nu'ú bi 'ñutuabi nú'a ra boja mi adi. ²⁰ Ha ra Jesu bi hyandi bi 'ñembabi:

—¿To'o rá c'oi núna huxcua ja ra boja, ne te rá 'be mangua?

²¹ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra ndá Cesa.

Nu'ú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Umfu ra ndá Cesa nú'a rí 'ñepabi'á, y nehe umfu Ajuá nú'a rí 'ñepabi.

²² Nu mi 'yøde njabu'ú, xi bi 'yø nts'edi. Nepu bi zohni ra Jesu, bi ma'ú.

Ya saduceo bi 'yamba ra Jesu de rá ñoho ra te

(Mr. 12:18-27; Lc. 20:27-40)

²³ Nú'a ra pa'á, bi zøhø habu mi 'bu ra Jesu 'raya saduceo nú'u mi camfri gue hinda yopa nte nú'u xa du. Nu'ú bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

²⁴ —Xahnate, ra Moise bi ma gue 'bu 'nara 'ñhø da du ne hinda zogui ni 'nará bātsi, nu'ú 'na de gue nú'u yá cu nú'a ra 'ñhø bi du da nthatui nú'a ra 'behñá bi gohi sehe pa da pøtua rá 'bai ndu rá cu, ne da me'tsua ya bātsi pa da thu'mbabi rá thuhu ndu rá cu. ²⁵ Nuje dá pahe yoto ya 'ñhø mri ncu, nu'á rá mudi bi nthatui pe 'mefa bi du, ne himbi zocuabi ni 'nara bātsi. Nepu 'mefa nurá 'behñá bi nthatui 'nará cu ndu rá dame.

²⁶ Nehe bi du nú'a rá ñoho ra 'ñhø, nehe nú'a rá hñu, ne bi njabu gatho nú'u yoto ya

'ñohø bi nthatui 'nadra 'behñā, ne 'mefa bi uadi bi du 'rama'na gatho nū'u yoto. ²⁷ Y rá ngats'i bi du ra 'behñā nehe. ²⁸ Nu'bú xi sta yopa nte gatho nū'u xa du, ¿to'o xi majuaní drá 'behñā nū'a ra 'behñā bi nthatui gatho nū'u yoto ya 'ñohø mri ncu?

²⁹ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi xá nts'o ri mfenihū ngue'a hinguí pahū ra Maça T'ofó nixi rá ts'edi Ajuā. ³⁰ Ngue'a nura pa da yopa nte nū'u xa du, ya hinda ma da nthatui ya ja'i, ngue'a nu'ú ma da nja ngu ya enxē nū'u bí 'bui mahets'i. ³¹ Pe de nū'a rá ñoho ra 'múi, ¿ha gue hinxca hñe'thu nū'a bí mǎnga Ajuā ne bi 'ñena?: ³² “Nuga go rá Ajuāgui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo.” Ajuā go gue'a ra Ajuā de nū'u te, hingue de nū'u xa du. Hangué ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuā.

³³ Ne nu mi 'yøde ya ja'i nura nt'utuate ra Jesu, xi bi 'yø.

Ra hmanda nū'a ma'na ra dangui

(Mr. 12:28-34)

³⁴ Nu mi badi ya fariseo gue ra Jesu xqui go'tua yá ne ya saduceo, nu'bú bi munts'i'u pa da nu te da 'yø'te. ³⁵ Nepū 'na de gue'u mrá xahnate de ra ley bi ma bá xaxa ra Jesu, bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembi:

³⁶ —Xahnate, ¿nda'a gue'a ra hmanda ma'na ra dangui de gatho nū'u ya hmanda huxa ja ra ley?

³⁷ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembi:

—“Mađi Ajuā ri Hmu con gatho ri mui, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri mfeni.”

³⁸ Nuna go guehna xi ra dangui ne ra mudi hmanda. ³⁹ Y nura ñoho ra hmanda ngut'atho, nū'a ena gui mađi ri miqu'eiuí ne gui su ngu grí nsu she. ⁴⁰ Ne gatho nū'a bi mǎnga ra Moise ja ra ley, ne nū'a bi mǎnga ma'ra yá 'mehni Ajuā, ne nuya yoho ya danga hmanda, go ri 'natho.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'u ra nda Davi?

(Mr. 12:35-37; Lc. 20:41-44)

⁴¹ De mi 'buhnitho ya fariseo, ra Jesu bi 'yø'tuabi 'nara nt'ani nehe, ⁴² ne bi 'ñembabi: —Xi'ahu, ¿te xi guí mañhū de ra Cristo rá 'mehni Ajuā nū'a ma da nda? ¿To'o guí emfū gue rá t'u'a?

Ya fariseo bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá t'u ra nda Davi.

⁴³ Nepū ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'bú ¿hanja ra Davi po rá ts'edi ra Maça Ndahi bi mǎ gue ra Cristo go gue'a rá Hmu? Ngue'a ra Davi bi 'ñena:

⁴⁴ Ajuā ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

“Bá ehe gui hñuidua ja ma 'ñici

asta hinga tsñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'u de nja'ti ri ua.”

⁴⁵ Ha nu'bū go drá t'uhmā ra Davi nura Cristo, nu'bú ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

⁴⁶ Nu'bú ya fariseo himbi za te bi dadi, y desde ra pa'a ya ni 'na de gue'u himbi za bi 'yø'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

23

Ra Jesu bi mǎ de yá ts'o'befi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

¹ Nepū ra Jesu bi zofó yá nxadi ne ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

² —Nubya ya fariseo ne ya xahnate de ra ley u't'a'ihu te ri bōni da mǎnga ra ley nū'a bi 'yofó ra Moise. ³ Hangué gatho nū'a da xi'ahu'u 'yø'te'u, ne osti ma da zabi'ihu gui 'yø'thu. Pe nehe oxqui tenbahū yá ts'o'befi'u. Nu'a udi'u gue'a xá hño, pe nu'ú hingo ø't'e nū'a udi'u. ⁴ Nu'ú tutua ya ja'i ya 'bats'i xi xá hñu, pe nu'ú ni ts'u yá mfats'i. ⁵ Nu'ú ø't'a yá 'befi ja yá thandi ya ja'i pa da pōnga yá hmi, asta cueta ya t'ofó ja yá de ne tsuta ya pants'a xifri ja yá 'ye y ja xa nt'ofoni 'raya xeni de ra Maça T'ofó, ne nuyá he ma'na xá ma de yá he ma'ra ya ja'i pe yá nt'ets'itho. ⁶ Nu'ú de ja 'nara ngo ri ho da hñudi ja ya mudi hudi pa da ñuni, ne ri ho da hñudi ja ya hoga hudi nuni ja yá nija pa da t'e'tsua yá nsu. ⁷ Nu'ú ri ho dra zenjua ja ra tai co ndunthi ra t'equ'e'i, ne ri ho da t'embabi gue go gue'u xi ya hoga xahnate.

⁸ Pe nu'ahu oxqui hohu to'o da 'ñe'ts'a ri nsuhū da 'ñeñ'ahu gue go gyá xahnatehu, ngue'a gatho'ihu grí ncuhu, ne 'natho ri xahnatehu 'bui, y nū'á go gue'a ra Cristo nū'a to'o bá pehna Ajuā pa da nda. ⁹ Y nixi nū'u to'o xahn'a'ihu nuua ja ra ximhai, oxqui emfū gue go gue'u ri dadahu, ngue'a 'natho ri Dadahu 'bui, y nū'á go gue'a bi 'bui mahets'i. ¹⁰ Y nixi oxqui ma gui hohu da t'eñ'ahu gue go gyá ndahu, ngue'a 'natho ri ndahu 'bui, y nū'á go gue'a ra Cristo nū'a to'o bá pehna Ajuā pa da nda. ¹¹ 'Bū 'na de gue'ahu da ne to'o da ndangui, mahyoni go gue'a dri 'begohu. ¹² Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexasebya, 'mefa da ua rá nt'ets'i, pe nu'a tó'o hingrá 'ñets'ibya, 'mefa go ma da t'e'tsua rá nsu ja rá thandi Ajuā.

¹³ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nū'ahu gyá fariseohū, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Xcá co'thu ra gosthi pa hinto da yut'a ja rá hmanda Ajuā, nixi guí cuthu, ha nixi guí hophu to'o da yut'i. ¹⁴ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nū'ahu gyá fariseohū, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Xi grí xadihmahu ja ri nijahu ja yá thandi ya ja'i 'ñena hinte guí ø'thu, pe 'nagya yohmihu ngue'a guí hanbahū yá ngu ya 'bente viuda, hangué Ajuā ma'na ma da castiga'ihu. ¹⁵ ¡Nú'ahu xahnatehu de ra ley ne nū'ahu gyá fariseohū, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Nu'ahu grí

mahaua grí mahani guí hoñhu ya ja'i pa guí ñutuabihu nú'a ri jamfrihu, y nu'bu ya bi gamfri'ihu, nu'bu ma'na guí ts'ocuahú yá mfeni, ne ma'na ya gá 'yenthu ja ra nidu ngu nú'a habu grí maha nehe.

¹⁶ ¡Nu'ahú guí ne guí ñuhmahu ra ñu, pe nixi guí pahú habu grí maha nehe, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a guí eñhu gue 'bu 'nara ja'i da jura po ra nija, hinte ri muui nú'a bi jura. Pe 'bu da jura po ra oro nú'a ja mbo ra nija, nu'bu há, guí eñhu gue ri muui nú'a bi jura. ¹⁷ ¡Nagyá 'bemfenihu, ya xcá 'behú ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra nija o nú'a ra oro ja mbo ra nija? Ra nija gue'a ma'na ri muui, ngue'a ja xra japini ra oro. ¹⁸ Nehe guí eñhu gue 'bu to'o da jura po ra ata hinte ri muui nú'a bi jura. Pe nu'bu da jura po nú'a ra 'baha xa thuxa ja ra ata, nu'bu há guí eñhu gue ri muui nú'a bi jura. ¹⁹ ¡Nagyá 'bemfenihu, ya ma'na xcá 'behú ra 'ñu! ¿Nda'a ma'na ri muui, ra ata o nú'a ra 'baha xa thuxni ja ra ata? Ra ata gue'a ma'na ri muui ngue'a ja bri japini nú'a ra 'baha'a. ²⁰ Hangu nu'a tó'o ri jura po ra ata, hingue hõnse po ra ata ri jura, nehe ri jura po gatho nú'a ra 'baha xa thuxni nehe. ²¹ Ne nu'a tó'o ri jura po ra nija, hingue hõnse po ra nija ri jura, nehe ri jura po Ajuá ngue'a nu'a ja 'bahni'a. ²² Nu'a tó'o ri jura po mahets'i, hingue hõnse po mahets'i ri jura, nehe ri jura po rá hudi Ajuá ne por guesé Ajuá ngue'a go gue'a rá hudi'a.

²³ ¡Nú'ahú xahnatehu de ra ley ne nú'ahú gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Nu'ahú guí 'uecju 'ret'a de ra bexo pa Ajuá de nú'a guí tãhu 'bu guí pahú ra zi xac'ri, o ra zi ani, o ra zi cominu. Pe hingo guí øthu nú'a ma'na mahyoni ngu mangu ra ley, hingui udihu ra hoga'mui, nixi otho ri nthecatehu, ne hingui øthu nú'a guí mañhu. ²⁴ Nu'ahú guí ne guí ñuhmahu ra ñu, pe nixi guí pahú habu grí maha nehe. Nu'ahú guí njahu ngu 'nara ja'i nú'a faxa ra t'afi pa hinda tho ya t'uca zu'ue, pe sta zi, tut'atho ya danga zu'ue, y nixi bi za te 'be bi dut'i.

²⁵ ¡Nú'ahú xahnatehu de ra ley ne nú'ahú gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Guí njahu ngu ra xut'a vaso ne ra xut'a manza, xequi hõnse de thi ha nu de mbo xi rá nts'o. Njabu mbo ri mfenihu nehe hinxá nt'axi ngue'a gyá ndustehu ne gyá ts'o'yohu. ²⁶ 'Nagyá godahu. Huchubu 'met'o ya ts'omfeni pa njabu strá nt'axi'ihu ne pa da za guí 'yøthu nú'a xá hño.

²⁷ ¡Nú'ahú xahnatehu de ra ley ne nú'ahú gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Guí njahu ngu ya pantyo xi xá nt'axi de thi ne ri hnequi mahotho, pe mbo xi rá dama nts'o. ²⁸ Hangu

nu'ahú guí njahubu nehe ngue'a guí ñet'a hoja'ihu pe guí beñhu ya ts'omfeni ne gyá yohmihu.

²⁹ ¡Nú'ahú xahnatehu de ra ley ne nú'ahú gyá fariseohu, 'nagya yohmihu, huocate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Guí jamasubihu yá pantyo nú'a yá 'mehni Ajuá xa du, ne guí cãthu mahotho nuyá pantyo nu ma'ra ya hoja'i xa du. ³⁰ Ne guí eñhu: "Nu'bu ya gra 'buhmahe nuya pa'u, nu'bu hinstá faxhe ndu ma xitahe pa xa hyopa nú'a yá 'mehni Ajuá." ³¹ Hangu nu'ahú guí mansehu gue go gue'a'ihu gyá t'uhu de nú'a to'o bi hyopa yá 'mehni Ajuá. ³² Hangu nú'a hingo bi juata ndu ri xitahu, ma go guí juadi guí 'yøthubu.

³³ ¡Nu'ahú guí njahu ngu ya qu'eña, hingui ma guí c'othu de ya danga uguí nú'a ma guí thohu ja ra nidu! ³⁴ Ma ga pehn'ahu ma'ra ya 'mehni ne ma'ra ya bamhya ne ma'ra ya xahnate. 'Ra de gue'u ma guí hyohu, nu ma'ra ma guí tsøthu ja ra pont'i, ha nu ma'ra ma guí na'mbabihu ja ri nijahu, ne hinhyabu ma guí hophu da 'mui'u. ³⁵ Y njabu ma go guí juthu nehe de nú'a ya hoja'i xa tho, bi mudi co ra Abé asta ra Sacaria nú'a mrá t'u ra Berequia. Nura Sacaria go gue'a gá hyohu mbo ri nijahu guetbu ja ra ata. ³⁶ Xi majuani dí xi'ahu gue nu'ahú ma go guí tuxhu gatho nuya thaiya.

*Ra Jesu bi du rá mui po ya me Jerusale
(Lc. 13:34-35)*

³⁷ Nu'ahú me Jerusale, guí tedohu ne guí hophu yá 'mehni Ajuá nú'a bi pehn'ahu. ¡Hangu ya i'qui dá ne ga munts'ahma'ihu ngu 'nara zi øni huixa ya zi t'w'ni, pe nu'ahú hingá neh! ³⁸ Nu'bu nuri nguhu ma da gosc. ³⁹ Ngue'a dí xi'ahu gue ya hingui ma guí yopa hyandgaguihu asta hinga yopa pengui. Nu'bu há, nu'ahú ma guí ñeñhu: "Xá nsunda nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda ja guecju."

24

*Ra Jesu bi ma gue da nhuata ra ndanija
(Mr. 13:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Nepu ra Jesu bi bøni de ra ndanija, ne ya mi 'ba'ñu'a yá nxadi bi e bi zadi pa bi ñutuabi gatho nuya ngu de ra ndanija. ² Nu'bu ra Jesu bi ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, gatho nuya nguyu ma da nhuati ne hinda ma da gohi ni 'nara do mañá co ma'na rá midoui.

*Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai
(Mr. 13:3-23; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ De guehni bi ma ra Jesu co yá nxadi pa ja ra t'øhø 'bo Olivo, ne ja bá huhnri ra Jesu. Nepu bi joni yá nxadi pa bi 'yamba she'e'a ne bi ñembi:

—Dí ne xi guí xicje ha'mu ma da nja nú'a gá ma, ne te ma nt'udi ma ga hanthe pa ga pahe gue ya ma guí yopa penguiua

ma'na'qui, ne pa ga pahe ha'mu rá uadi ra ximhai.

⁴ Nu'bu ra Jesu bi datuabi ne bi 'fiembi:

—Jamasuha oto sti ma da hya'ahu.

⁵ Ngue'a ma da 'ñehe ndunthi nú'u to'o di ña de ma thuhu ne di eñ'u: “Nugui go drá Cristo bá pencagui Ajuá pa ga ndá.” Y njabu ma da hyat'a ndunthi ya ja'i. ⁶ Nehe ma gui 'yodehu da hma de ya tuhni nú'u ya ja, ne nú'u hingui jatho. Pe nu'ahu osti ma da du ri muihu, ngue'a pe'tsi te da njabu. Pe hingo gue'a rá uadi ra ximhai ngue'a ri 'betho ma'ra te da nja. ⁷ Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra ya hnini. Ma da nja ra danga thuhu ne ya danga hñeni, ne ma da nja ya mbimhai haburaza. ⁸ Y gatho nuya dumaiya, guehya ya mudi uguí.

⁹ Nú'u hingyá gamfri ma da ga'ahu da nap'ahu o da hyo'ahu, ne toraza da utsa'ihu ngue'a xcá camfriguihu. ¹⁰ Ha nuya pa'u ndunthi ma da 'bedi yá jamfri, ne ma da 'ñitsa 'na ngu ma'ra, ne ndunthi ma da dá yá miq'ueiui. ¹¹ Y ma da 'mu ndunthi ya hyate badi, da 'ñena gue go xuá mehna Ajuá, ne ma da hyat'a ndunthi ya ja'i. ¹² Ndunthi ya ja'i ma da 'bedi ra hmate ngue'a ma'na xi ma da ndangui ra ts'oqui gatho ja ra ximhai. ¹³ Pe nu'á tó'o hinda 'uegue de Ajuá, nú'á go gue'a ma da mpohø. ¹⁴ Ma da nt'ode ra noya gue ra Ndá de mahets'i ma da 'ñehe pa da ndá. Nuná ma da nt'ode ja gatho rá nguni ra ximhai pa njabu da 'yode gatho ya ja'i de gatho ya hnini. Nepu de gue'a ja dí uadi ra ximhai.

¹⁵ Ra Dañe nú'á mrá 'mehni Ajuá bi 'yoyo de nú'á ra ts'ot'ot'e ma da nja mbo ja ra ndanija de Jerusale pa da nts'onga ra ndanija. —Nu'á tó'o da hñe'ta nuna t'ofona mahyoni da badi xá hño te ma.— Ha nu xcri hyanthu da t'ot'a njabu mbo ra ndanija, nu'bu njabu gui pahu gue ya bi zø ra ora. ¹⁶ Nu'bu nu'ahu me Judeahu, ma gui 'bathu gri maha ja ya t'ohø. ¹⁷ Y 'bu gri 'yohu ja rá patio ri nguhu, oxqui ma gui cethu 'met'o pa te gui hñaxhu, ngue'a mahyoni gui dama maha. ¹⁸ Bu gri 'yohu ra 'befi ja ya huahi, oxqui penju ja ri nguhu pa gui hñaxa ri hehu. ¹⁹ Huecazite nú'u ya 'beñña di da'thi ne dya nzu nuya pa'u. ²⁰ Yaphu Ajuá gue nú'á ra pa xcri 'bathu, hindi ta ya tse nixi dra pa dega tsaya. ²¹ Ngue'a nuya pa'u ma da nja ndunthi ya ts'othogui nú'u hinhya'mu xa hnequi desde bi mudi ra ximhai, ne nixi hinda ma da yopa nja ma'na'qui. ²² Ajuá ma da 'yot'e pa hinda njabu ndunthi ya pa, ngue'a nu'bu da njabu ndunthi ya pa, nu'bu da du gatho. Pe po rá ngue ya gamfri, Ajuá ma da 'yot'e pa da thogui 'bestho nú'u ya pa dega ts'othogui.

²³ Nu'bu 'na to'o da 'ñeñ'ahu gue nuua ja 'bucua ra Cristo nú'á bá pehna Ajuá pa da ndá, o bí 'bui ringuehni, oxqui ma gui

camfribihu. ²⁴ Ngue'a ma da 'mui 'raya ja'i da 'ñena gue go di gue'u ra Cristo nú'á bá pehna Ajuá pa da ndá, ne ma da 'mu ma'ra ya hyate badi. Nú'á ma da 'ñudi ndunthi ya danga nt'udi ne da 'yot'a ya t'ot'e 'ñena xi majuani pa da hyat'a ya ja'i, ne da nehma'u da hyat'a ya gamfri nehe. ²⁵ Ya stá 'bet'o'ihu ra noya de nú'a ma da nja, hangue osti ma da tha'ahu. ²⁶ Hangue 'bu da t'eñ'ahu gue ra Cristo bí 'bui ja ra mbonthi, oxqui ma gui mahani. O 'bu da t'eñ'ahu: “Ndi bá eh ja 'bucua mbo ra ngu”, oxqui ma gui camfribihu. ²⁷ Ngue'a nurá yo'ñehe Nú'á To'o bi e bi Nja'i xcrá thamfrihu da dama zohø ne da hnequi gatho ja ra ximhai nja ngu 'nara hui ri yot'a mbøxhyadi ne asta yuhyadi. ²⁸ Nuya pa'u ma da nja ngu ya pada ri munts'i habu 'beni nú'á te xa du.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui ja ra ximhai

(Mr. 13:24-37; Lc. 21:25-33; 17:26-30, 34-36)

²⁹ Ngu da thogui nuya pa'u dega ts'othogui, 'bestho ma da 'mexuui ra hyadi, ne ra zana hinda ma da yot'i. Ya tsø ma da dagui de mahets'i, y mahets'i ma da huat'i nts'edi. ³⁰ Nepu ma da hnequi 'nara nt'udi nuni mahets'i de rá yo'ñehe Nú'á To'o bi e bi Nja'i, ne gatho ya ja'i de ra ximhai ma da nzoni nu stí hyandi da zohø, nu sta 'ñehe ja 'nara guui con gatho rá ts'edi ne co rá nsunda pa da e da ndá. ³¹ Ma da nt'ode 'nara trompeta, nepu Nú'á To'o bi e bi Nja'i ma da mehna yá enxé gatho ja rá nguni ra ximhai pa da munts'a gatho nú'u xa huahni'a.

³² 'Yohu nuna ra 'bede de ra igo: Nu xcri hyanthu gue ya ja yá 'roho ne ya ja yá xi, nu'bu gui pahu gue ya ma da zohø ya pa dega pahyadi. ³³ Hangue nu xcri hyanthu da nja gatho ngu nú'á dí xi'ahu, pahu gue Nú'á To'o bi e bi Nja'i ya ma dua yopa pengui. ³⁴ Xi majuani dí xi'ahu gue gatho nuya ma da mudi da nja ante da du nuya ja'i 'buihya ja ra ximhai. ³⁵ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe nuna noya hinhya'mu da uadi, ma da nja pa nzantho.

³⁶ Ni 'na hinto padi ra pa nixi ra ora nurá yo'ñehe Nú'á To'o bi e bi Nja'i, nixi nú'á, nixi ya enxé bí 'bu mahets'i hingui padi, hønse ma Dada ha, go padi ha'mu da 'ñehe.

³⁷ Ha nu sta yopa 'ñehe Nú'á To'o bi e bi Nja'i, ma da nja ngu nú'u ya pa de ra Noé. ³⁸ Nuya pa'u ante da ñuxa ra dehe ja ra ximhai, ya ja'i mi ñuni mi tsithe ne mi øt'anthati ngu xi yá nzai. Mi øt'a njabu asta nú'á ra pa bi yut'a ra Noé ja ra danga motsa nú'á xqui hyoqui. ³⁹ Nepu mi damfri'u bi ñuxa ra dehe ja ra ximhai ne bi jat'i gatho nú'u ya ts'oja'i. Ma da njabu nehe nú'á ra pa rá yo'ñehe Nú'á To'o bi e bi Nja'i. ⁴⁰ Nuya pa'u, 'bu yoho ya 'ñohø di 'yo ra 'befi 'nadhø

ja ra huahi, sta dāmfri da ts'ixa 'na de gue'ua, ha nu ma'na da gohni. ⁴¹ Bū yoho ya gani di 'bū 'nadbū, sta dāmfri da ts'ixa 'na de gue'ua, ha nu ma'na da gohni.

⁴² Hanguē ndō'mhū, nguē'a hinguí pahū ha'mū ma da zōhō ri Hmuhū. ⁴³ Ya guí pahū, 'bū 'nara me ngu di pahmā te ma ora da zōhō 'nara be, nu'bū hinda 'ñāhā'a pa hinda hopa ra be da xocua rá ngu pa da bepabi. ⁴⁴ Hanguē ne'ahū xi da ndō'mhū, nguē'a xcri thāmfrihū da zōhō Nú'a To'o bi e bi Njā'i.

*Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego
(Lc. 12:41-48)*

⁴⁵ Nu'á tó'o ra hoga 'bego ne xi ra hojā'i tsa da t'ent'ua rá 'yē rá ngu rá hmu, nehe da t'ent'ua rá 'yē ya 'bego nú'ū hoqui te da ts'i ora mahyoni. ⁴⁶ Nu'bū xi da johya nú'á ra hoga 'bego nu sta zōhō rá hmu da zūdi di øt'a ngu nú'á rí 'ñehe. ⁴⁷ Xi majuaní dí xi'ahū, nura hmu'á ma da hñuxa dega 'betri nú'á ra 'bego pa da supa gatho nú'á te pe'tsi. ⁴⁸ Pe xi'bū nura 'bego'á da bōni dra ts'o'mui y da beni gue rá hmu hinga 'bestho da dāma mengui, ⁴⁹ nepū nu'á da mudí da na'mba yá mi'begoui, ne da ma da ñuniui ne da ntsiui ya tixfani. ⁵⁰ Ha sta dāmfri da zōhō rá hmu nú'á ra ora hindi tō'mí. ⁵¹ Nu'bū nura hmu'á ma xi da ncuē co nurá 'bego'á, hanguē da umba 'nara dānga castigo, ne da mehna habū 'bū ya yohmi pa ja dí nzonini ne ja dí gūstri yá ts'i.

25

Ra 'bede de 'ret'a ya nxutsi

¹ Nurá yo'ñehe ra Ndā de mahets'i ma ga hyecuahū ngu ra 'bede de 'nara nthāti bi nja. 'Ret'a ya nxutsi bi hñāxa yá ñot'i dega aceite pa bi ma bá thādi nú'á ra 'ñōhō mi ma da nthāti. ² Ha de nú'ū 'ret'a ya nxutsi, cut'a xqui hñoqui co yá ñot'i, pe nú'ū má cut'a hinxqui hñoqui. ³ Ha nú'ū cut'a hinxqui hñoqui, himbi hñāxa ndunthi ra aceite pa da xit'a ja yá ñot'i. ⁴ Pe nu'ū má cut'a xqui hñoqui hā, bi ñu'tsa yá ñot'i co ra aceite, nehe bi hñāxa 'nara xito mi ñuts'i pa sta thegue nú'á mi po ja ra ñot'i da xit'a ma'na. ⁵ Hinga 'me bi zōhō nú'á mi ma da nthāti, hanguē gatho nú'ū 'ret'a ya nxutsi bi zū ra t'ahā ne bi 'ñāhā. ⁶ Y ngu made ra xuui bi nt'ōde 'nara hmafi ne bi t'emba ya nxutsi: "¡Ya xa 'ñecua núni ma da nthāti, bá ehū guí thādihi!" ⁷ Nu'bū 'bestho bi nuhu gatho nú'ū 'ret'a ya nxutsi ne bi mēdi bi tsōgue yá ñot'i. ⁸ Ha nú'ū cut'a hinxqui hñoqui, 'bestho bi 'ñembabi nú'ū má cut'a xqui hñoqui: "Xecje ts'ū ri zi aceitehū nguē'a ya huet'atho ma ñot'ihe." ⁹ Ne nú'ū ya nxutsi xqui hñoqui bi datuabi nú'ū má cut'a ne bi 'ñembabi: "Hina, hinga x'e'ahē, xi'bū ga njahebū ngu'ahū. Ma'na xá hño grí maha guí tañhū habū bí 'ba. Bá tañhū pa gue'ahū." ¹⁰ Pe de bi ma'na da dānga

ra aceite, nura ora'á bi zōhō nú'á mi ma da nthāti. Nu'bū nú'ū cut'a ya nxutsi xqui hñoqui bi mēui ne bi yat'ui'ū mbo habū mi ma da nja ra ngo dega nthāti. Nepū 'bestho bi jot'a ra gosthi. ¹¹ Ha 'mefa bi zōhō nú'ū ma'ra ya nxutsi ne bi 'ñeñ'ū: "¡Xogaguihe ra gosthi, zi Hmu, xogaguihe!" ¹² Pe nú'á to'o mi ma da nthāti bi datuabi'ū ne bi 'ñembabi: "Xi majuaní dí xi'ahū gue hindí pa'ahū to'o'ihū."

¹³ Nu'bū ra Jesu bi 'ñena:

—Hanguē nu'ahū hñocju ne xi da ndō'mhū, nguē'a hinguí pahū te ma pa ni te ma ora ma da zōhō Nú'á To'o bi e bi Njā'i.

Ra 'bede de 'nara hmu bi zocua ra bojā'yá 'bego

¹⁴ Nehe rá yo'ñehe ra Ndā de mahets'i ma ga hyecuahū ngu rá 'bede 'nara hmu co yá 'bego. Nú'á ra hmu ya mi 'ba'ñū da ma ja ma'na ra hai yabū, ne bi zohna 'rayá nzāi 'bego pa bi zocuabi rá bojā pa da xu de da pengui.

¹⁵ Na de gue'ū bi zocuabi cut'a 'mo, ma'na bi zocuabi yo 'mo, ha nu'á ma'na bi zocuabi 'na 'mo. Ngu rá ndāngui rá mfādi cada 'na, gue'á rá ndunthi ra bojā bi ts'ocuabi. nepū ra hmu bi gu rá 'ñū bi ma. ¹⁶ Nú'á ra 'bego xqui ts'ocuabi cut'a 'mo, nu'á bi ma bi pants'a nura bojā'a ne bi dāhā má cut'a 'mo. ¹⁷ Ha nu'á tó'o xqui ts'ocua yo 'mo mbexo, bi pants'a nú'á ra bojā'a, ne bi dāhā má yo 'mo. ¹⁸ Pe nu'á tó'o xqui ts'ocua 'na 'mo mbexo, nu'á bi ma bá xei 'nara o'tsi ne bi 'yagui nú'á ra bojā xqui zocuabi rá hmu.

¹⁹ Bi thogui ndunthi ya pa, nepū bi zōhō ra hmu bi 'ñut'uendaui yá 'bego. ²⁰ Bi zōhō 'met'o nú'á xqui ts'ocua cut'a 'mo, ne bi umba rá hmu nú'á má cut'a 'mo xqui dāhā de nú'á xqui ts'ocuabi, ne bi 'ñembabi: "Gá tsogagui cut'a 'mo, pe nubyá jaua nuna má cut'a 'mo stá tāhā de nú'á gá tsogagui." ²¹ Nu'bū ra hmu bi dādi ne bi 'ñena: "Xi xá hño ri 'befi. Nu'i xi 'nagrā hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra bojā pa guí japi da xu, nguē'á xi xcá pādi xcá japi da xu nú'á 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá dá ehe pa ga johyaha." ²² Mefa bi zōhō nú'á to'o xqui ts'ocua yo 'mo, ne bi 'ñemba rá hmu: "Gá tsogagui yo 'mo, pe nubyá jaua nuna má yo 'mo stá tāhā de nú'á yo 'mo gá tsogagui." ²³ Nu'bū ra hmu bi dādi ne bi 'ñembabi: "Xi xá hño ri 'befi. Nu'i xi 'nagrā hoga 'bego. Nubyá ma ga tsoc'a'i ma'na ndunthi ra bojā pa guí japi da xu, nguē'á xi xcá pādi xcá japi da xu nú'á 'na tui dá tsoc'a'i. Nubyá bá ehe pa ga johyaha." ²⁴ Pe nu mi zōhō nú'á ra 'bego xqui ts'ocua 'na 'mo, nu'á bi 'ñembabi rá hmu: "Nuga dí pādi gue xi grí japa ri 'bego da mpefi nts'edi ne guí xofō habū hingo xcá pot'i, ne guí munts'a ra trigo habū hingo xcá piqui. ²⁵ Hanguē nuga dá tsu'i, xi'bū ga tuxa ra thai, hanguē dá ma

dá agui ri boja ja ra hai. Pe nubyá jaua núna gá tsogagui.”²⁶ Bi dadi ra hmu ne bi 'ñembabi: “Nu'i 'nagrá ts'o'mai ne 'nagrá dahñe 'bego, 'bú guí beni gue dí xofo habu hingo stá pot'i ne dí munts'i habu hingo stá pingui,²⁷ nu'bú zha gue himi tsa xcá nu te xcá 'yot'e pa xa xu ma boja dá tsoc'a'i pa xa t'acagui rá thahá ma boja núbya dá tsòhø?”²⁸ Nepu ra hmu bi 'ñembabi nú'u to'o mi 'ñoui: “Hñambabihu nú'a ra boja dá tsocuabi nuni ra dahñe 'bego, ne umfu nú'a to'o pe'tsa 'ret'a 'mo.²⁹ Ngue'a nu'a tó'o pe'tsi, ma'na ma da t'umbabi pa asta da bonguabi. Pe nu'a tó'o ts'utho pe'tsi, nu'á da thambabi nú'a ts'u pe'tsi pa ya hinte da me'tsi.³⁰ Hangue nú'a ra 'bego hinte rá 'befi, ma'na xá hño juhu ne 'yenthu ja ra 'bexuui pa ja dí nzonini ne ja dí gustri yá ts'i.”

Ra Jesu ma da hñá'mba nguenda ya ja'i de ra ximhai

³¹ Nu sta 'ñehe pa da ndá Nú'a To'o bi e bi Nja'i, ma da 'ñoui gatho yá enxé, ne ma da hñudi ja rá maça hudi con gatho rá nsunda.³² Nuni ja ma da munts'ini gatho ya ja'i de gatho rá nguni ra ximhai, y nura Ndá ma da 'ueca 'na ngu 'na, ngu øt'a ya ma'yo co ya zi deti ne ya t'axi.³³ Nu'á ma da 'ba'ma ja rá 'ñei gatho ya zi deti, ne nu ja rá ngaha ja ma da 'bam'ni gatho ya t'axi.³⁴ Nu'bú ma da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá 'ñei: “Bá ehú nu'ahu xa jap'ahu ma Dada. Ma gui cuthabya nuni mahets'i habu bí manda ma Dada nuni habu xqui thoqui pa gue'ahu de ante da thoca ra ximhai.³⁵ Dí 'ñepi gui cuthani ngue'a nú'bu mi tsuca ra thuhu, go gue'ahu gá 'racju te dá tsi. Ne nú'bu mi tsuca ra nduthe, go gue'ahu gá 'racju ra dehe dá tsi. Ne nú'bu ndí ne'ñu, go gue'ahu gá 'racju ntsaya dá oxi.³⁶ Ne nú'bu mi otho te ga he, go gue'ahu gá 'racju te dá he. Ne nú'bu ndri hñeni ne dá ofadi, go gue'ahu gá ma gá c'ascahu.”³⁷ Nu'bú nú'u to'o xa 'yot'e xá hño ma da dadi ne da 'ñena: “Ma zi Hmu'ihe, zha'mu dá hant'ahe gue mi tsu'a ra thuhu nepu dá 'ra'ahe te gá tsi? O zha'mu dá hant'ahe gue mi tsu'a ra nduthe nepu dá 'ra'ahe ra dehe? ³⁸ O zha'mu dá hant'ahe gue ngrí ne'ñu nepu dá 'ra'ahe ntsaya gá oxi? O zha'mu dá hant'ahe gue mi otho te gui hye, nepu dá 'ra'ahe te gui hye? ³⁹ O zha'mu dá hant'ahe ngrí hñeni o ngui ofadi nepu dá ma dá c'a'ts'ahé?”⁴⁰ Nu'bú ra Ndá da dátuabi ne da 'ñena: “Xi majuañi dí xi'ahu gue nu'bu gá faxhu 'na de guehyu ma cu hinte mri muui ja yá thandi ya ja'i, pahu gue go guecagui gá faxcahu.”

⁴¹ Nepu ra Ndá da 'ñembabi nú'u di 'bai ja rá ngaha: “Nu'ahu 'uehu de gueque. Nu'ahu xa zu'ahu rá cue Ajuá, grí maha pa ja ra nidu habu zø ra tsibi pa nzantho, nuni habu xa thoqui pa ra ts'ondahi ne yá ts'o'énxé.

⁴² Ngue'a mi tsuca ra thuhu pe nu'ahu hinga 'racju te dá tsi. Ne mi tsuca ra nduthe pe nu'ahu hinga 'racju ra dehe dá tsi.⁴³ Ne nú'bu ndí ne'ñu, nu'ahu hinga 'racju ntsaya dá oxi. Ne mi otho te ga he pe nu'ahu hinga 'racju te dá he. Ne nú'bu ndí hñeni ne ndí ofadi, nu'ahu hinga ma gá c'ascahu.”⁴⁴ Nu'bú nú'u ya ts'o'ja'i ma da dadi ne ma da 'ñena: “Ma zi Hmu'i, zha'mu dá hant'ahe mi tsu'a ra thuhu o ra nduthe, o ngrá ne'ñu, o bi 'ñotho te gui hye o gá hñeni o gá ofadi, nepu hinda fax'ahé?”⁴⁵ Nepu ra Ndá da dátuabi ne da 'ñemi: “Xi majuañi dí xi'ahu, nu'bu hinga faxhu 'na de nuyu ma zi cu hinte mri muui pa ja ri thandihu, pahu gue go guecagui hingo gá faxcahu.”⁴⁶ Nu'bú nuya ts'o'ja'i ma da ma pa ja ra nidu habu da 'mai pa nzantho. Ha nu'u tó'o xa 'yot'e xá hño ma da yut'a mahets'i habu bi ja ra te pa nzantho.

26

Ya ndá gá xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Nu mi uadi ra Jesu bi mangua gatho nuya noyaya, bi 'ñembabi yá nxadi:

² —Ngu guí pahu gue hõnse yo pa ri 'bedi pa da t'ot'a ra ngo dega pascua, ne nuya pa'u gue'bu ma dra da Nú'a To'o bi e bi Nja'i pa dra pont'i ne da tho.

³ Ne nura pa'a bi mangua njabu ra Jesu, nuyá ndaxjua ndá ya xodyo ne ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley, bi munts'i'u ja rá ngu ra Caifá nú'a to'o xi mra danga ndá gá macja.⁴ Nuni ja guehni bi 'ñu'ti'u pa hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da za da gu ne da hyo.⁵ Ne bi bense'u bi 'ñémbi'u:

—Nubyá hinga ma ga øthu núna dí beñhu ga øthu ngue'a ra ngo, pa hinda hñants'a ya ja'i.

'Nara 'behñá bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu 'nara hoga ñuni

(Mr. 14:3-9; Jn. 12:1-8)

⁶ Ha nura Jesu mi 'bahni ja ra t'uca hnini Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra hñeni tsit'atho ra ngø.⁷ Ha ra Jesu mi hudi ja ra mexa, ne de gue'a bi zønga 'nara 'behñá mi ha 'na ngu ra zi xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara dehe xi mi yuni xá cahi ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsua ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra dehe'a.⁸ Ha nu mi hyanda ya nxadi nú'a mi øt'a nú'a ra 'behñá'a, bi bø yá cue ne bi 'ñena:

—z'Hanja bri fantho nuna dehe xi rá madi?

⁹ Nuna deheni xa za xa 'ba hmaha, ngue'a ri muui ndunthi ra boja, ne xa t'umba hmaha 'nara mfats'i ya hyoya.

¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'yøde nú'a mi mañ'u ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí mañhu njabu de nú'a bi 'yot'a nuni ra zi 'behña? Nuni xa 'yot'a 'nara hño pa guequi. ¹¹ Ogui hyocju nú'a xa goxcagui, ngue'a nuya hyoya ma gui 'buhü nzantho con gue'u, pe nugui hingá nzantho ma ga 'bui con gue'ahu. ¹² Nuni bi goxcagui nú'a ra dehe yuni xá cuhi pa nu xcrá nt'agui. ¹³ Xi majuañi dí xi'ahu gue haburaza de ra ximhai da hmanga ma noya, nehe da hma de nú'a xa 'yotcagui nuni ra zi 'behña pa 'nara feni de guehni.

Ra Juda bi pa ra Jesu
(Mr. 14:10-11; Lc. 22:3-6)

¹⁴ Nepu 'na de gue nú'u 'ret'amayoho ya nxadi mrá thuhu ra Juda Iscariote bi ma bá c'a'tsa ya ndá gá macja, ¹⁵ y nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Hangu guí 'racju pa ga da'a'ihu ja ri 'yehu ra Jesu?

Nu'bú 'bestho ra ora'a bi gohui'u 'nara cohi, ne ya ndá gá macja bi umbabi ra Juda Iscariote 'natema'ret'a ya t'axboja. ¹⁶ Y desde ra pa'a ra Juda mi honi hanja da za da da ra Jesu ja yá 'ye'u.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mr. 14:12-25; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹⁷ Nepu bi dat'a ya pa de 'nayá ngo ya xodyo, gue'a ra ngo de ya thuhme nsi ra nzoi. Y nú'a ra mudi pa de ra ngo, yá nxadi ra Jesu bi ma bá tsudi pa bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Habü guí ne ga hocje ra hñuni dega pascua?

¹⁸ Ha ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ja ra hnini bá c'a'tshu 'nara 'ñöhö ne gui 'ñembabihu: “Bá pencahe ra Xahnate gue ga xi'ahé njaua ngu nú'a bá ma: Ya ma da dat'a ma ora, ne pe'tsi te ga øthe ra hñuni dega pascua co ma nxadi ja ri ngu.”

¹⁹ Nu'bú ya nxadi bi 'yot'e ngu nú'a xqui 'bepabi ra Jesu, hangu nu'ú ja bá hocni ra hñuni dega pascua.

²⁰ Nu mi nxuui ra Jesu bi hñudi ja ra mexa con gatho nú'u 'ret'amayoho yá nxadi. ²¹ Ha de mri ñuñ'u, ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuañi dí xi'ahu gue 'na de gue'ahu ma gui dagaguihu.

²² Nu'bú gatho yá nxadi bi du yá mui, ne nu'ú 'na ngu 'na bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go guecagui?

²³ Y ra Jesu bi datuabi'u ne bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o drí ñu'mebya ja 'nadra manza, nú'a go gue'a ma da dagagui. ²⁴ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ya 'yo ra 'ñu pa da t'ot'e ngu nú'a manga ra Maca T'ofu, pe huecate nú'a ra ja'i to'o ma da da'a. Ma'na xá hño hinxa 'muhma nú'a ra ja'i'a.

²⁵ Nepu ra Juda nú'a to'o mi ma da da ra Jesu bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—Xahnate, ¿ha gue go guecagui?

Ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Haha, go nu'i.

²⁶ Nura ora mri 'ñuni'u, ra Jesu bi gu ra thuhme, bi 'yapa Ajuá rá Dada da japi, ne bi heque, nepu bi umbabi yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Tsihu nuna thuhme, nuna go guehna ma ndo'yo.

²⁷ Nepu bi gu ra vaso nú'a mi po ra vinu, ne bi umba njamadi Ajuá rá Dada, nepu bi umba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Tsihu nuna vinu gri gathohu. ²⁸ Nuna go guehna ma ji ma da mfani pa da put'a yá ts'oqui gatho ya ja'i. Nehe go guehna ra seña de ra 'ra'yo cohi. ²⁹ Pe dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ma'na'qui nuna ra vinu dega obxi con gue'ahu nuua ja ra ximhai. Ma ga yopa tsi ma'na ra 'ra'yo vinu con gue'ahu, pe nuni mahets'i habü bí manda ma Dada.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gøni'a

(Mr. 14:26-31; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

³⁰ Ha nu mi uadi bi duta 'nara jahña, bi ma'u pa ja ra t'øhø'bo Olivo. ³¹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nura nxuuihya gatho'ihu ma da du ri muihu ne ma gui tsogaschua. Ngue'a Ajuá ma Dada manga njaua ja ra Maca T'ofu: “Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti ri su'a ma da nxani haburaza,” njabu ena. ³² Hangu nugui ma da thogagui, pe nu xcrá yopa nte, ma ga 'bet'o de gue'ahu pa Galilea.

³³ Nu'bú ra Pedro bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Masque gatho ma'ra da 'uegue de gue'a'i, pe nugui hinhya'mu ga 'uegue de gue'a'i.

³⁴ Ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Xi majuañi dí xi'a'i gue núya dí nxuui ma gui cøngagui hñu'qui ante da mafi ra me'nja.

³⁵ Nu'bú ra Pedro bi dadi ne bi 'ñena:

—Masque ga tuui mahyegui pe hinhya'mu ga cøñ'a'i.

Y gatho ma'ra ya nxadi bi ma njabu nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuá rá Dada nuni Getsemani

(Mr. 14:32-42; Lc. 22:39-46)

³⁶ Nepu ra Jesu bi zøhøni co yá nxadi ja nú'a ra luga rá thuhu Getsemani, ne bi 'ñembabi'u:

—Cøhuua, nugui ma ga thogui má ts'u ringuehni pa ga apabi Ajuá ma Dada.

³⁷ Nu'bú nu'á bi zixa hñu yá nxadi, ra Pedro ne nú'u yoho yá t'u ra Sebedeo, bi thogui má ts'u ringuehni. De guehni ra Jesu bi mudi bi ntsø'mi ne xi bi du rá mui. ³⁸ Ne bi 'ñembabi nú'u hñu yá nxadi:

—Xi tu ma maiga asta dí ne ga tu co ra dumai. Cohua, oxqui ahah, ma ga aphu Ajuá mahyegui.

³⁹ Y ra Jesu bi thogui má ts'u de habu bi gohi yá nxadi, nepu bi me rá hmi ja ra hai, ne bi 'yapa Ajuá rá Dada ne bi 'ñembi:

—Ma Dada'i, nu'bú da zahma, dá thogui-tho nuna ts'othogui ma ga thogui, pe nu'bú hina, 'yøt'e nú'á go ri pahague, hingo nú'á go ga nega.

⁴⁰ Nu'bú ra Jesu bi mengui pa habu xqui gohi nú'u hñu yá nxadi, ne nu'ú bi zúdi mi aha, hangue ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hinxa za xcá tseth ra t'aha maði 'na ora mahyegui con guequi?

⁴¹ Nuhuh ne 'yaphu Ajuá pa gui tseth ya ts'othogui. Xi majuaní dí xi'ahu gue ri mfenihu ja rá ts'edi, pe nuri ndo'yohu otho rá ts'edi pa gui tseth.

⁴² Ra Jesu bi menga ma'na'qui habu xqui 'yapa Ajuá rá mudí, ne bi 'ñena ma'na'qui njaua:

—Ma Dada'i, 'bu hinda za da thogui-tho nú'u ya ts'othogui ma ga thogui, nu'bú 'yøt'e nú'á go ri pahague.

⁴³ Nepu ra Jesu bi yopa mengui ma'na'qui habu xqui zogui nú'u hñu yá nxadi, ne bi zúdi mi aha ne nixi mi tsa da zøt'a yá da ngue'a xi mi tsedi ra t'aha. ⁴⁴ Nu'bú ra Jesu bi zoguini'u ma'na'qui, ne nu'á bi yopa menga rá hñu'qui pa habu mi apabi Ajuá, ne guet'atho ya noya bi ma ngu nú'u xqui mañ'a. ⁴⁵ Nepu bi yopa menga ma'na'qui pa habu xqui zogui nú'u hñu yá nxadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nubyá ha, dá zu ri t'ahahu ne tsayahú xá hño. Ya bi zø ra ora gue ya ma dra da ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ⁴⁶ Nanju maha, ngue'a ya xa 'ñepu nú'á to'o ma da dagagui.

Briju nts'ahni ra Jesu

(Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a ra ora mi manga njabu ra Jesu, bi zøhø ra Juda 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'ñoi ndunthi ya ja'i, 'ra mbra hña ya huai ha nu ma'ra mbra hña ya za. Nuya ja'i'u bá pèhna yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya ndá gá macja. ⁴⁸ Ra Juda nú'á to'o xqui pa ra Jesu ya xqui umba 'nara seña nuya ja'i ne xqui 'ñembabi:

—Nú'á gui hyanthu ga tsu'tsuabi rá hmi, nú'á go dí gue'a, ne gui dama juhu.

⁴⁹ Nu'bú ra Juda bi ma bá tsúdi ra Jesu. Nepu bi zenjua ne bi 'ñembi:

—¡Ajuá da jap'a'i, Xahnate!

Ne 'bestho bi zu'tsi. ⁵⁰ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñembi:

—Xi'ague, ¿te rá 'be xqui 'ñeque?

Nu'bú ya ja'i 'bestho bi gu ra Jesu pa bi zixa nts'ahni.

⁵¹ Y ngu bri ju ra Jesu, 'na de gue nú'u mri 'ñoi'á bi c'o'tsa rá mahuai ne bi hyecua 'nará gu 'nará 'bego ra ndá gá macja. ⁵² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi nú'á mi ha ra mahuai:

—Pe'tsa ri huai ja rá nt'o, ngue'a gatho nú'u to'o hote co ra huai, co ra huai dí tho nehe. ⁵³ Nugui da zahma ga apa ma Dada dua pencagui ya 'motho gá enxé, y nu'á dua pencahma 'bestho. ⁵⁴ Pe nu'bú, ya hinda za da nja ngu nú'á manga ra Maca T'ofu nú'á ena gue mahyoni ga thogui ngu nú'á dí thoguiba.

⁵⁵ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—¿Sague drá be pa e gui jugaguihu co ya huai ne ya za? Hyastho ndí 'bui ja ra nija pa ndí xahn'a'ihu ne hinhya'mu gá jugaguihu. ⁵⁶ Pe pe'tsi gatho da njabu pa da nja ngu nú'á bi manga ya 'mehni Ajuá ja ra Maca T'ofu.

Nu'bú gatho yá nxadi bi hyehni ra Jesu ne bi 'bat'i'u.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a ndá gá xodyo

(Mr. 14:53-65; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Nu'bú nú'u to'o xqui gu ra Jesu bi zits'i pa habu mi 'bui ra danga ndá gá macja nú'á mrá thuhu ra Caifa, nehe ja xqui munts'ini nuya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua nda. ⁵⁸ Ha nura Pedro mi 'befatho zi yabu mri dena ra Jesu, bi zøni asta ja rá patio rá ngu ra danga ndá gá macja. Nuni ja bi gohni'á habu mi 'bui ya gants'ahni pa da hyandi'á te da t'øt'ua ra Jesu.

⁵⁹ Ha nuya ndá gá macja ne ya ndaxjua nda mahyegui con gatho ma'ra ya ndá gá xodyo mi honi to'o da manbabi ra Jesu masque dega nc'uamba, pa da za da tho. ⁶⁰ Pe himbi za te bi ts'utuabi, masque ndunthi ya ja'i bi gu'tsua ya nc'uamba. ⁶¹ Pe 'mefa bi 'muhni yoho ya c'uamba ja'i bi 'ñena:

—Nuna 'ñøhøni bi 'ñena gue da za da yøt'ua bi rá nija Ajuá ne rá hñupa da za da yopa 'ba'ma ma'na'qui.

⁶² Nu'bú nura danga ndá gá macja bi 'mai ne bi 'ñemba ra Jesu:

—¿Ha gue hinte gui thadi? ¿Ha gue majuaní nú'á hma de gue'i?

⁶³ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Nu'bú nura danga ndá gá macja bi 'ñembabi:

—De rá thuhu Ajuá nú'á te, xi da xicje, ¿ha gue go gue'i grá Cristo rá T'u'i Ajuá bá pehn'a'i pa gui ndá?

⁶⁴ Nu'bú ra Jesu bi datuabi ne bi 'ñena:

—Haha go guecagui, ngu nú'á gá ma. Nehe dí xi'ahu gue nuya pa xa 'ñepu ma gui hyanthu Nú'á To'o bi e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'á ja rá ts'edi. Y nehe ma gui hyanthu dua ehe ja ya guui.

⁶⁵ Nu'bu nura danga nda ga macja bi danga ya he ngue'a bi beni gue ra Jesu xqui fñama'ñu de Ajuá, ne bi 'ñena:

—Nuna 'ñòhòni ri 'ñet'a Ajuá. ¿Te ga 'bepñu ma'ra to'o da xicju de guehni? Ya gá 'yòschu nú'a te bi ma. ⁶⁶ ¿Te guí maññu?

Ha nu'u ma'ra bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuní go 'nara danga nduthai, hangue rí 'ñepi da tho.

⁶⁷ Nu'bu 'ra de gue'u bi zo'tsuabi rá hmi ne bi na'mbi, ha nu ma'ra bi me'ti, ⁶⁸ ne bi 'ñembabi:

—Nu'i guí ena gue gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuá pa guí nda. Nu'bu, 'bu grá badi, xicje xa, ¿to'o nú'a bi nap'a'i?

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mr. 14:66-72; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Nura ora'a, ra Pedro mi huhnitho ja ra patio, nepu 'nara nxutsi mrá 'bego bi ma bá tsudi'a ne bi 'ñembabi:

—Ne'i go gue'i nguí 'ñoui ra Jesu nú'a ra me Galilea, ¿ha ngue ha?

⁷⁰ Ha nura Pedro bi ncòni de ja yá thandi gatho ya ja'i mi 'bahni ne bi 'ñena:

—Nixi dí padi nú'a guí ma.

⁷¹ Nepu nu'á ya mi pa ja ra gosthi, ne ma'na ra nxutsi mrá 'bego bi hyandi'a ne bi 'ñembabi nú'u ma'ra ya ja'i mi 'bahni:

—Nuna dameni mri 'ñoui ra Jesu me Nasare nehe.

⁷² Nepu ra Pedro bi yopa ncòni ma'na'qui, ne bi jura bi 'ñena:

—Nixi stá padi nú'a ra 'ñòhò guí ma.

⁷³ 'Mefa bi joni ya ja'i habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani ne'a'i go gue'i 'na de gue'u, ngue'a mfata ri noya gri ña.

⁷⁴ Nu'bu ra Pedro bi mudí bi jura ne bi ntsante ne bi 'ñena:

—Hindi pa nú'a ra 'ñòhò guí maññu.

Y 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja.

⁷⁵ Nu'bu ra Pedro bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipa ra Jesu ne xqui 'ñemi: “Nu'i ma guí còngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.” Nu'bu ra Pedro bi bòni pa thi ne xi bi nzoni con gatho rá mui.

27

Ra Jesu bi ts'ixa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato

(Mr. 15:1; Lc. 23:1-2; Jn. 18:28-32)

¹ Nurá hyax'a gatho yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya nda gá macja bi gohi 'nara cohi pa hanja da za da hyo ra Jesu. ² Nepu bi du'ti'u pa bi zits'i bá ent'ua ja rá 'ye ra Poncio Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea.

Rá du ra Juda

³ Ra Juda nú'a to'o xqui da ra Jesu, nu mi hyandi'a gue ma da tho ra Jesu, xi bi du rá mui ne bi ma bá co'tsua yá boja nuya nda gá

macja ne ya ndaxjua nda, nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja xqui t'umbi. ⁴ Ne bi 'ñena:

—Nuguí stá ø't'a 'nara danga ts'oqui, ngue'a stá da 'nara 'ñòhò nú'a hinte tu, ma da tho, da manga rá ji.

Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñemi:

—¿Nu'á te go tsa ga pacahe de gue'a? Nu'á go rí ma ri uendague.

⁵ Nu'bu ra Juda bi fòta nú'a ra boja mbo ra nija, nepu bi ma bá nzadise dega 'yuga pa bi nhyo sehe.

⁶ Nu'bu nuya nda gá macja bi munts'a nú'a ra boja'a ne bi 'ñeñ'u:

—Nuna bojana hingui tsa ga ùhu ja ra 'me'tsboja de ra nija, ngue'a guehna 'nara njut'i de rá ji 'nara ja'i.

⁷ Nepu bi go 'nara cohi gue con gue nura boja'a da dañ'u 'nara hai rá thuhu ra Hai dega Hyoca Traste, pa ja da t'aguini ya nzòhòja'i. ⁸ Hangue asta mapaya nura hai'a rá thuhu ra Hai dega Ji. ⁹⁻¹⁰ Njabu bi nja ngu nú'a xqui manga ra badi Jeremia bi 'ñena: “Bri ju nú'a 'natema'ret'a ya t'axboja pa bi thanga 'nara hai nú'a mrá meti 'nara hyoca traste. Njabu bi 'bepcagui Ajuá ga ø't'e. Ngue'a ya me Israel bi 'ñena gue nú'a ra ja'i'a da 'ba po 'natema'ret'a ya t'axboja.”

Ra Jesu bi 'mai ja rá thandi ra Pilato

(Mr. 15:2-5; Lc. 23:3-5; Jn. 18:33-38)

¹¹ Ra Jesu ya mi 'bahni ja rá thandi ra Pilato nú'a to'o mrá nda de Judea. Ha ra Pilato bi 'ñani, bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá danga Nda de ya xodyo? Ha ra Jesu bi datuabi:

—Haha go gucagui, ngu nú'a gá ma.

¹² Nepu ya nda gá macja ne ya ndaxjua nda bi ñapabi ra Jesu, pe nu'á hinte bi dadi.

¹³ Nu'bu ra Pilato bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Ha hingui øde gatho nú'a te hma de gue'i?

¹⁴ Pe ra Jesu hinte bi datuabi. Por guehna ra Pilato xi bi 'yø.

Ra Jesu bi se'cubi gue da tho

(Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

¹⁵ Nú'a ra nzai de Judea gue ra nda pe'tsi da hyegui 'nara 'yofadi nú'u go da huahna ya ja'i nú'u ya pa de rá ngo ra pascua. ¹⁶ Ha nuya pa'u mi ofadi 'nara 'ñòhò mrá thuhu ra Barraba nú'a xqui t'òde ndunthi de gue'a ngue'a xi mrá ts'oja'i. ¹⁷ Y nu'bu nura ora bi munts'a ya ja'i, ra Pilato bi 'yambabi'u ne bi 'ñemi:

—¿To'o guí nehu ga hegui, ra Barraba o nuni ra Jesu t'embi ra Cristo ra nda?

¹⁸ Ngue'a ra Pilato mi padi hanja ya nda gá xodyo xqui zi'tsuabi ra Jesu ngue'a mi tsu da hñanbabi'a yá nsu.

¹⁹ Ha nu de mi huhni ra Pilato ja rá hudi, nurá 'behña bá penpa ra noya ne bi 'ñemi: “Ote xqui ma guí hñø'te de gue nú'a ra hoga

ja'i'a, ngue'a manxui dá uipa 'nará t'i xi xá nts'o."

²⁰ Pe ya ndá gá macja ne ya ndaxjua ndá bi 'yu'ta gatho ya ja'i pa da 'yadi'u gue go da thegui ra Barraba, ne go da tho ra Jesu. ²¹ Nu'bu' ra Pilato bi 'yambabi ma'na'qui ya ja'i ne bi 'ñembi:

—¿Nda'a de ri yoho guí nehú ga hegui?
Nu'bu' ya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nura Barraba.

²² Hangue ra Pilato bi yopa 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—Nu'bu' ¿te ga øt'e co nuni ra Jesu xa thu'mbi ra Cristo ra ndá?

Nu'bu' ya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—¡Manda da tho ja ra pont'í!

²³ Nu'bu' ra Pilato bi 'ñembabi'u:

—¿Pe te ma ts'oqui xa 'yøt'ni?

Pe nu'ú ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¡Manda da tho ja ra pont'í!

²⁴ Nu mi hyanda ra Pilato gue ma'na 'yø mri ñants'i ya ja'i ne himi tsa te da 'yøt'e'a, nu'bu' bi manda da thampa ts'u ra dehe, ne bi nxu'ye ja yá thandi gatho ya ja'i, ne bi 'ñena:

—Nugui hingo ma ga thadi de nurá ji ma da manga nuna ra hoga 'ñøhø nu stí du. Nu'ahu ya go guí pahú te ma gui thadihú.

²⁵ Nu'bu' bi dadi gatho ya ja'i ne bi 'ñena:

—¡Nuje ne gatho ma batsihe ma go ga thadihe de nú'a ra ji ma da mfani!

²⁶ Nu'bu' ra Pilato bi hyegui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nepu bi 'yent'uabi'a ja yá 'ye yá soldado pa da hyo'u.

²⁷ Nu'bu' ya soldado bi zixa ra Jesu pa habu mi 'bui ra danga ts'utbi, ne ja bá cot'athoni gatho ya soldado. ²⁸ Nepu bi møque'u ne bi hyetuabi 'nara thenga he. ²⁹ Ne bi hñu'tsuabi ja rá ñaxu 'nara corona dega 'mini xqui 'bet'e, ne bi 'yent'ua ja rá 'ye ra 'ñei 'nara ts'ut'o. Nepu bi ndandiñghmu'u ja rá thandi'a, ne mi øtuatho ra nt'eni mi embi:

—¡'Bui pa nzantho, nu'i ri t'equ'eí rá Ndá'i ya xodyo!

³⁰ Nepu bi zots'i'u ne bi hñamba nú'a ra ts'ut'o mi o ja rá 'ye ne con gue'a bi na'mba ja rá ñaxu. ³¹ Nepu de mi uadi'u bi 'yøt'ua ra nt'eni ra Jesu, bi møcuabi nú'a ra thenga he xqui hyetuabi, nepu bi yopa hyetua nú'u yá dutu xi mi he. Nepu bi zits'i'u pa da pont'í ja ra pont'í pa ja dí duni.

Ra Jesu bri thøta ja ra pont'í

(Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

³² Ne de má 'ñu bi ntheu'i'u 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene. Nepu nú'a ra 'ñøhø'a bri japi bi duxa nú'a ra pont'í habu mi ma da ts'uta ra Jesu.

³³ Njabu bi zøni ja ra luga rá thuhu Golgota nú'a rí bøni da 'ñena Ñaxmadu. ³⁴ Nuni ja bá t'umbabini ra Jesu ra vinu xqui nthants'i co

'nara ndapo xi xmá nju, pe mi za gue xmá nju himbi ne bi zi.

³⁵ Nu mi uadi ya soldado bi pont'a ra Jesu, nu'bu' nu'ú bi rifabi yá dutu pa bi hñegue'u. Njabu bi nja ngu nú'a xqui manga rá 'mehni Ajuá nú'a bi 'ñena: "Nú'ú bi rifagui ma dutu pa bi hñegue'u." ³⁶ Nepu ya soldado ja bi hñudini pa bi su ra Jesu. ³⁷ Y xqui t'ofø ja ra pont'í maña de ja rá ñaxu nda'a ra ts'oqui xqui 'yøt'e ngu mi mañ'u pa ja bi duni. Y nú'a xqui t'ofoni mi mañ'ue nu'á go ra Ndá de ya xodyo.

³⁸ Nehe bri pont'a yoho ya be habu bri pont'a ra Jesu, 'na ja rá 'ñei, ne nú'a ma'na ja rá ngaha. ³⁹ Y nú'u to'o mi thoguini mi but'a yá ñaxu ne mi xaxi, ⁴⁰ mi embabi:

—Nú'i xcá ma gue gui yø'ta ra nija, nepu rá hñupa gui yopa 'ba'mi, mpøhø de gue'asc, ne çai de ra pont'í 'bu xi majuaní go gue'í rá T'u'i Ajuá.

⁴¹ Nehe ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley, co ya fariseo ne ya ndaxjua ndá mi nønga ra Jesu ne mi 'ñemsc'u:

⁴² —Ma'ra ha, bi za bi pøhø, pe nubyani hinda za da mpøhø she. Nu'bu go xi guehmani yá Ndá ya me Israel, dá gaibya de ra pont'í pa ga camfrihu. ⁴³ Nuni xa hñuxa rá jamfri ja Ajuá, hangue dá ñambya Ajuá 'bu gue xi majuaní Ajuá ri maði, cabo xa xicschani ne xa 'ñena gue go guehni rá T'u Ajuá.

⁴⁴ Nehe nú'u yoho ya be xcri pont'í mahyegui co ra Jesu bi xaxi'u nehe.

Ra Jesu bi du

(Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

⁴⁵ Y ngu mi 'net'yoho ra hyadi, bi mudí bi 'mexuui gatho ra ximhai ne asta mi nzanga hñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui. ⁴⁶ Ne nura ora'a ra Jesu bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Elí, Elí, ¿lama sabactani? —Rí bøni da 'ñena, ma Dada'i, ma Dada'i, çhanja xcá hyegasua?

⁴⁷ Nu'bu' ra de gue nú'u mi 'buhni bi 'yøde ne bi 'ñena'u:

—Nuni ra 'ñøhø ma'ta ndu ra baði Elía.

⁴⁸ Nu'bu' na de gue nú'u mi 'buhni 'bestho bi nest'íhi bá ha 'nara zi sponja ne bi pobo co ra ju'tsa vinu. De guehni bi tøta ja 'nara ts'ut'o, nepu bi go'tsuabi ja rá ne. ⁴⁹ Pe nu ma'ra bi 'ñena:

—Tsopu, ma ga nuhu ua da zø ra Elía pa da ñani.

⁵⁰ Nu'bu' bi yopa ña nts'edi ma'na'qui ra Jesu, nepu ra ora'a 'bestho bi du. ⁵¹ Nura ora'a bi xø nú'a ra dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi cot'a habu xi xmá nsunda, bi mudí de maña pa ri ga'ti. Ne xi bi nja 'nara mbimhai nts'edi y asta bi xø ya do. ⁵² (Nehe bi xoxa ya nt'agui ne bi yopa nte ndunthi ya gamfri nú'u ya xqui du. ⁵³ Ne nu de ya xqui yopa nte ra Jesu, nu'bu' nú'u xqui bønga de ja

ya nt'agui, bi 'ñio ja ra hnini Jerusale habu bá handa ndunthi ya ja'i.)

⁵⁴ Ngu bi du ra Jesu, ra ndá gá soldado ne yá mfats'i nú'u mi su'a bi za'u ra mbimhai ne bi hyanda gatho nú'u te bi nja, hangue xi bi ntsu'u ne bi 'ñena:

—Xi majuani nuni ra 'ñohø go mi guehni rá T'u Ajuá.

⁵⁵ De zi yabutho mi 'bahni ndunthi ya 'behña mi handa nú'a te bi nja. Nuya 'behña'u go gue'u xqui mepabi ra Jesu ne xqui 'ñoui de Galilea. ⁵⁶ 'Ra de gue'u, ra Maria Magdalena, ne ra Maria nurá nana ra Cobo ne ra Jose, ne rá nana nú'u yoho yá t'u ra Sebedeo.

Ra Jesu bi t'agui

(Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁵⁷ De ya mi ma da yu ra hyadi 'nará nxadi ra Jesu mrá me Arimatea mrá thuhu ra Jose ne xi mrá rico, ⁵⁸ bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bi 'yapa nsequi da ma da 'yacuabi rá ndo'yo ra Jesu. Nu'bú ra Pilato bi manda da t'umbabi nsequi pa da ma da 'yagui. ⁵⁹ Nu'bú ra Jose bi ma bá tumpa rá ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co 'nara t'axa dutu. ⁶⁰ Nepu bi ma bá agui ja ra nt'agui nú'a xqui hyoqui'a ja 'nara hñada pa go xa nt'aguini hmaha'a. Nepu bi got'a ra nt'agui co 'nara danga do, ne bi ma'a. ⁶¹ Ne guetbu ja ra nt'agui mi huhni ra Maria Magdalena ne nú'a ma'na ra Maria.

Ya nsute ja rá nt'agui ra Jesu

⁶² Rá hyax'a, ya xqui thogui nú'a ra pa de ra nthoqui, bi ma ya ndá gá macja ne ya fariseo bá c'a'tsa ra Pilato, ⁶³ ne bi 'ñembi:

—Nú'i ma nda'ihe, dí beñhe gue nú'a ra hyate 'ñohø nú'bu mi tetho bi 'ñena gue rá hñupa mi ma da yopa nte. ⁶⁴ Hangue dí nehe gui pchana to'o da su ra nt'agui hñu pa, pa hinda 'ñhe yá nxadi dega xuui ne da de. Nu'bú ha, nuya nxadi ma da 'ñembabi ya ja'i gue xa yopa nte'a, ne ma'na strá nts'o nuna nc'uambana de nú'a rá mudi.

⁶⁵ Bi dadi ra Pilato ne bi 'ñena:

—Ma ga 'ra'ahu ya soldado gui tsixhu pa gui suhu xá hño ra nt'agui asta habu da za.

⁶⁶ Nu'bú nuya ndá gá macja co ya fariseo bi ma bá su ra nt'agui ne bi hñu'tsua 'nara seyo ra do, ne bi zohni'u ya soldado pa bi su.

28

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Rá hyax'a de ya xqui thogui ra pa dega tsaya ne ya mi fudi da hyats'i de ra mudi pa de ra semana, ra Maria Magdalena ne ma'na ra Maria bi ma da c'a'tsa ra nt'agui. ² Y nura ora'a bi nja 'nara danga mbimhai, ngue'a bá cai 'nara enxé de mahets'i, ne ngu bi zohø habu xqui t'agui ra Jesu, bi 'yent'a nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui, nepu bi

hñudi'a maña de nura do'a. ³ Nura enxé'a xi mri yot'i ngu 'nara hucé, ne nurá he xi xmá nt'axi ngu ra tse. ⁴ Y nu mi hyanda ya soldado njabu, nu'ú bi umba ra nhuqt'i co ra ntsu ne bi dagui bi hødu. ⁵ Nu'bú ra enxé bi zofu nú'u ya 'behña ne bi 'ñembi:

—Oguí tsuhu. Nuga dí padi gue guí hoñhu ra Jesu nú'a bi tho ja ra pont'i. ⁶ Nu'á ya jo'oua, ngue'a ya bi yopa nte ngu nú'a xqui maña. Bá ehu gui hyanthu habu mi t'agui. ⁷ Nepu grí maha 'bestho bá xiphu yá nxadi'a gue nu'á ya bi yopa nte, ne nubya ya bi 'met'o'a pa Galilea, nuni ja ma grí hyanthani ma'na'qui. Pa gue'a dá ehe ga xi'ahu.

⁸ Nu'bú bi ma hnest'ihi nú'u yoho ya Maria, ngu ts'u mi tsu y ngu ts'u mi johya. Bi ma'u pa bá xipa ya nxadi nú'a bi mangu ra enxé. ⁹ Ne nura ora mi 'yo ra 'ñu'u mi damfri bi nthéui ra Jesu ne nu'á bi zengua'u. Nu'bú nu'ú bi joni habu mi 'bai pa bi nsunda'u, ne bi hyapabi yá ua. ¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí tsuhu. Grí maha gui xiphu nú'u ma cu da ma pa Galilea ne ja grá nth'e'beni'u ma'na'qui.

Ya soldado bi xipabi yanda gá macja nú'a xqui nja

¹¹ De ya xqui ma nú'u ya 'behña, 'ra de gue nú'u ya soldado mri su ra nt'agui bi ma pa ja ra hnini pa bá xipa ya ndá gá macja de gatho nú'a te xqui nja. ¹² Nu'bú ya ndá gá macja bi 'ñu'tiui ya ndaxjua nda pa da umbabi'u ndunthi ra boja ya soldado pa da mangu 'nara nc'uamba, ¹³ ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu pe'tsi te gui mañhu gue de mi nxuui gá ahahu, hangue nura ora'e de nuyá nxadi ra Jesu bi zohø ne bi du'tsua'u rá ndo'yo. ¹⁴ Ha nu'bu da nja ra pa da badi ra ndá de núna xa nja, odi tu ri muihu, ngue'a nuje go ma ga ñahe con gue'a.

¹⁵ Nu'bú ya soldado bi hñanga ra boja, nepu bi ma'u bi 'yot'e ngu nú'a xqui sipabi. Hangue asta mapaya nuya xodyo camfri gue xi bi njabu ngu nú'a ra nc'uamba bi mangu ya soldado.

Ra Jesu bi umba yá 'befi yá nxadi

(Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁶ Nu'bú nú'u 'ret'ama'ra ya nxadi bi ma pa Galilea nuni ja ra t'ohø habu xqui xipabi ra Jesu da nthéui. ¹⁷ Y ngu bi hyant'u ra Jesu xi bi nsunda, masque 'ra de gue'u hints'u mi camfri. ¹⁸ Nu'bú ra Jesu bi joni pa habu mi 'bui'u ne bi 'ñembi:

—Gatho ra ts'utbi xa t'endgagui ja ma 'ye pa ga ndá nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai. ¹⁹ Hangue grí maha bá zofohu gatho ya ja'i nú'u 'bui ja rá nguni ra ximhai pa dua nxadi nehe'u, ne xi'tshu'u de rá thuhu ra Dada, ne de ra T'u, ne de ra Maca Ndahi. ²⁰ Nehe 'ñutuabihu'u da 'yot'e gatho ngu nú'a stá 'bep'a'ihu. Y nuga nzantho ma

ga 'bui con gue'ahu asta rá uadi ra ximhai.
Njabu gue'a.

NSAN MARCO RA MAČA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN MARCO

Ra Xuua Xi'tsate mi zofu ya ja'i ja ra mbonthi

(Mt. 3:1-12; Lc. 3:1-9, 15-17; Jn. 1:19-28)

¹ Rá mača hoga t'øde ra Jesucristo rá T'ú

Ajuá bi mudi njaua:

² Ra bađi Isaía bi 'yofu nuya ya noya ya maya'bu gue Ajuá bi xipabi da 'yofu: Ndi, nuga drá Ajuá de dí pehna ma 'mehni pa da 'met'o de gue'e

pa da hyoc'a ri 'ñu.

³ Nuna ra 'mehni go guehna ma da ñá nts'edi ja ra mbonthi ne da 'ñembabi ya ja'i njaua:

"Hyoc'ra ra 'ñu pa da tho ma Hmuh, ne juáñhu ya ts'aca'ñu."

⁴ Y nu mi 'ñehe ra Xuua Xi'tsate bi njabu ngu nú'a xqui mąnga Ajuá, bi 'mu ja ra mbonthi ne mi xipa ya ja'i mi ena: "Ñobrihu ne nxis-tehehu y Ajuá da pun'ahu ri ts'oquihu." ⁵ Ha gathu nuya ja'i mi 'bu ja ra hnini Jerusale ne gathu rá ngani de ra hai Judea mi pa habu mi 'bu ra Xuua pa mi øde'u nuya noya mi mañ'a ne pa mri njuanu de ya ts'oqui ja rá thandi Ajuá. Y ra Xuua mi xi'tsi'u ja ra dađe Jordá.

⁶ Y nú'á mi nhye dega xicameyo, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega xifri. Mi tsi ya hoga nc'oto ne ra t'afi dega sefi. ⁷ Y mi zofu ya ja'i ne mi embabi'u:

—Ya xa 'ñepu bra 'befa de gueque 'na to'o ma'na ja rá ts'edi de gueque nú'a hindí 'ñepcagui ngugui ga xot'ua yá nthasthi yá thiza. ⁸ Xi majuani nuga dí xi'ts'a'ihu co ra dehe, pe nu'á ma da xi'ts'a'ihu co ra Mača Ndađi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Lc. 3:21-22)

⁹ Y nú'bu mi xi'tsate ra Xuua, bi 'ñehe ra Jesu de ra hnini Nasare de ra hai Galilea ne bi ma ja ra dađe Jordá, ne ja bá xi'tsini ra Xuua. ¹⁰ Y ngu mi bōxa ra Jesu de ja ra dehe habu xqui nxisestehe, bi hyandi bi xogui mahets'i y bá cai rá Mača Ndađi Ajuá ngu 'nara zi domitsu, ne bi zōhø ja gue'a. ¹¹ Nepu bi nt'øde 'nara noya de mahets'i ne bi 'ñena:

—Go gue'e ma hmāča T'ú'i, ne xi dí hop'a ri 'maí.

Ra Satá mi xaxa ra Jesu

(Mt. 4:1-11; Lc. 4:1-13)

¹² Nu'bu 'bestho ra Mača Ndađi bi zixa ra Jesu ja ra mbonthi. ¹³ Y nuni ja bá 'buhni ñote ma pa habu mi 'bu ya mbaŋga zu'ue. Ne ra Satá mi xaxa ra Jesu pa da nts'ocjhmąha. Y nu mi uadi nú'u ñote ma pa, ya enxe bá hąmpu te da zi.

Ra Jesu bi mudi rá 'befi nuni Galilea

(Mt. 4:12-17; Lc. 4:14-15)

¹⁴ Ha nú'bu mi jot'a fadi ra Xuua, ra Jesu bi zōhø ja ra hai Galilea, ne mi mąnga ra hoga noya gue ya xa zōhø ra Nda de mahets'i xpá e pa da ndá de guecua ja ra ximhai. ¹⁵ Ne mi ena:

—Ya bi zø ya pa ne 'bestho ma da ndá de guecua ra Nda de mahets'i, hangue ñobrihu ne camfrihu ra mača noya.

Ra Jesu bi zofu gohu ya mehuą pa dyá nxadi'a

(Mt. 4:18-22; Lc. 5:1-11)

¹⁶ 'Nara pa mi 'yoni ra Jesu ja ra ñanga ndehe Galilea ne ja bá handri ra Simu ne ra Andre rá cu mi ent'a yá xit'a ja ra ndehe pa da mpehuą ngue'a nu'ú myá mehuą'u.

¹⁷ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembi'u:

—Bá ehu, tengaguihu y nuga ga u't'ahu gui mpehuąhu dega ja'i.

¹⁸ Hangue nu'ú 'bestho bi zohni yá xit'a ne bi dena ra Jesu.

¹⁹ Nepu ra Jesu bi thogui má ts'u ringuehni ne bi hyanda ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo mi o mbo ra motsa mi pø'ta yá xit'a.

²⁰ Nu'bu bi zofu'u, y nu'ú bi zohni yá dada ja ra motsa co yá 'be'go ne bi deni'u ra Jesu.

'Nara 'ñohø mi pe'tsa 'nara ts'ondąhi

(Lc. 4:31-37)

²¹ Nepu bi ma'u ja ra hnini Ncapernau, ne nu mi dat'a nsabdo ra pa dega tsaya, ra Jesu bi yat'a ja ra nija ne mi mahna ya ja'i. ²² Ha nu'ú bi 'yø de nú'a mi má ngue'a mi xahni'u ngu 'na to'o mi hą ra ts'edi pa da t'ø'te nú'a ma, y hingue ngu nú'u ya xahnate de yá ley'u. ²³ Ne ja xqui zōhni ja yá nija'u 'nara 'ñohø mi pe'tsa 'nara ts'ondąhi, ne nu'á bi mafi bi 'ñena:

²⁴ —Nu'i Jesu grá me Nasare, ¿te ma gui 'yøtcahe? ¿Ha gue xcá ehe pa gui huatcahe? Dí pahe to'o'i, nu'i go gue'e rá Mača T'ú'i Ajuá.

²⁵ Nu'bu ra Jesu bi zai nura ts'ondąhi ne bi 'ñembi:

—¡Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñohø!

²⁶ Nepu nura ts'ondąhi bi japa nú'a ra 'ñohø da nduse, ne bi mafi nts'edi, ne bi bōni de gue'a. ²⁷ Hangue gathu ya ja'i bi 'yø ne bi 'ñemse'u 'na ngu ma'na:

—¿Te rí bōnga nuna? ¿Te ma 'ra'yo nt'udibyaną? ¿Te ma ts'edi hani? ¡Ngue'a nuni 'be'pa ya ts'ondąhi da bōni y nu'ú øtuabi!

²⁸ Hangue habaraza ja ra hai Galilea xi bi dąma 'ño ra noya de nú'a xqui 'yø'ta ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro

(Mt. 8:14-15; Lc. 4:38-39)

²⁹ Y mi bōnga ra Jesu de ra nija bi ma ja rá ngu ra Simu ne ra Andre nú'u mi 'ñoui, bi meui'u ra Cobo ne ra Xuua. ³⁰ Ha nurá to ra Simu mi 'beni mi umba ra nžø, ne

nu'á 'bestho bi xipa ra Jesu gue mi hñeni'a.
³¹ Nu' bú ra Jesu bi ma bi gats'i de 'nará 'ye, bi 'ba'mi, ne 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, nepu nú'a ra 'behña bi umbabi te da zi'á.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi
 (Mt. 8:16-17; Lc. 4:40-41)

³² Ha nura pa'a de mi nde bá ts'impabi ra Jesu gatho nú'a to'o mi hñeni ne nuto mi pe'tsa ya ts'ondahi. ³³ Y gatho ya ja'i de ra hnini bi munts'a ja ra gostingu habu mi 'bu ra Jesu. ³⁴ Y nu'á bi 'yøthe ndunthi ya ja'i to'o mi pe'tsa 'rama'na'ño ya hñeni, ne bi 'yeni ndunthi ya ts'ondahi, ne himi hopi da ña ya ts'ondahi ngue'a nu'á mi pa'di to'o'a.

Ra Jesu bi zofa ya ja'i nuni Galilea
 (Lc. 4:42-44)

³⁵ Rá hyax'a ra Jesu bi nangui hamxuditho ne bi bøni bi ma ja ra mbonthi ne ja bá apabini Ajuá rá Dada. ³⁶ Mefa bi ma ra Simu ne nu'á to'o mi 'ñoui, bi ma bá honi'a. ³⁷ Y nu mi zadi'a bi 'ñembi:

—Ndunthi ya ja'i hoñ'a'i.

³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñena:

—Maha ja ya t'uca hnini nú'a y nthets'i de guecua pa ga zofa'á nehe, ngue'a pa gue'a stá ehe.

³⁹ Nu' bú bi ma gatho ja rá nthets'i ra hai Galilea, ne ra Jesu bi zofa ya ja'i ja yá nija, ne bi 'yenga ya ts'ondahi.

Ra Jesu bi 'yøthe 'na mi henga ra lepra
 (Mt. 8:1-4; Lc. 5:12-16)

⁴⁰ 'Nara 'ñøhø mi tsu 'nara hñeni rá thuhu ra lepra nú'a tsit'atho ra ngø, bi 'ñehe bi ndandiñahmu ja rá thandi ra Jesu ne bi bantebi bi 'ñembi:

—Nu'bu gui nehma, nu'í ja ri ts'edi pa gui 'yøthegui de nuna hñeni tsuqui.

⁴¹ Nu' bú ra Jesu bi huequi ne bi hñu'tsuabi rá 'ye ne bi 'ñembabi:

—Haha dí ne, y ya ga ñani.

⁴² Ha nu mi mangua ra Jesu njabu, nu habu xqui 'ya, 'bestho bi 'yostho ne bi 'mui xi xá hño rá ndo'yo. ⁴³⁻⁴⁴ Nu' bú ra Jesu bi hñu'mba ra hña ne bi 'ñembi:

—Jamasu gue ni 'na hinto gui xipi. Høñse nu'a dí ne, grí ma ja ra nija gui 'ñudi ja ra macja ne ja guehni ma gui unga ra 'baha nú'a bi mangua ra Moise da t'uni, y njabu da fa'di gue ya xcá ñani de ri hñeni.

Nepu bi 'bepa nú'a ra 'ñøhø da ma. ⁴⁵ Pe nu mi ma nú'a ra 'ñøhø bi mudi bi xipa gatho ya ja'i nú'a xqui t'øtuabi ne xi bi 'yonga ra 'bede. Hangua ra Jesu ya himi tsa da yut'a ja ya hnini pa da zofa ya ja'i ngue'a xi xqui munts'a ndunthi. Ne hangua nu'a mi 'baito ja ya mbonthi, y nehe mi pani ndunthi ya ja'i de habaraza pa mi c'a'tsi'a.

2

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara ts'onate himi tsa da 'ñani

(Mt. 9:1-8; Lc. 5:17-26)

¹ Ne mi thogui 'raya pa ra Jesu bi mengui pa Ncapernau, y ya ja'i bi 'yøde gue xqui zøni'a ja nú'a ra ngu habu xqui mihi'a. ² Hangua 'bestho ndunthi ya ja'i bi ma habu mi 'bu'a y asta himbi 'ñeni gatho mbo ja ra ngu. Hangua 'ra mi 'baito møte ra gosthi, y ra Jesu mi xipabi ra maca noya. ³ Nepu bi zøhø 'raya ja'i y goho de gue'u mbra ndude 'nara ts'onate. ⁴ Y himbi za bi yut'i'á habu mi 'bu ra Jesu ngue'a xqui munts'ini ndunthi ya ja'i. Hangua bi bøk'u maña, bi xø'tsa 'nara xeni de ra xungu pa bi ca'ma ra ts'onate co rá 'bebo asta habu mi 'bai ra Jesu. ⁵ Nu' bú ra Jesu bi ba'di gue nu'á xi mi ja yá jamfri hangua bi 'ñemba ra ts'onate:

—Ma t'u'i, dí pun'a'i gatho ri ts'oqui.

⁶ Ha mi huhni 'raya xahnate de ra ley, ne mi bense njaua ja yá mfeni'u: ⁷ “¿Hanja mangua njabuni gue ri 'ñet'a Ajuá? Ngue'a hønse Ajuá go gue'a tsa da punja ya ts'oqui, y hinto ma'na.” ⁸ Pe ra Jesu 'bestho bi batho nú'a mi beñ'u ne bi 'ñembi'u:

—¿Hanja gui beñ'u njabu? ⁹ ¿Nda'a ma'na hinxá hñei pa ga xipa ra ts'onate: “Dí pun'a'i ri ts'oqui”, o ga embabi: “Bai, juxa ri mfidí ne 'yo”? ¹⁰ Nde, pa gui pahu gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i pe'tsa ra ts'edi ja ra ximhai pa da pumba ya ts'oqui ya ja'i, ma ga øt'a njaua:

Nu' bú bi 'ñemba ra ts'onate:

¹¹ —Dí xi'a'i, 'bai, juxa ri mfidí ne grí ma ri ngu.

¹² Nu' bú 'bestho bi 'mai ra ts'onate, ne bi guxa rá mfidí ne bi bøni ja yá thandi gatho ya ja'i. Hangua nu'á xi bi 'yø ne bi nsunda Ajuá ne bi 'ñena'u:

—Ni 'na'qui hinstá hanthu 'nara t'øt'e ngu núna stá hanthubya.

Ra Jesu bi zofa ra Leví pa drá nxadi
 (Mt. 9:9-13; Lc. 5:27-32)

¹³ Nepu ra Jesu bi yo mengui ja ra ñanga ndehe ne ja bá munts'ini ndunthi ya ja'i ne ja guehni bi xahni'u. ¹⁴ Nepu bi ma de guehni'a, ne 'mefa bi hyanda ra Leví rá t'u ra Alfeo mi hudi ja rá mexa mi pe rá 'bæfi dega ngxuwoja. Ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui.

Nu' bú ra Leví bi 'mai bi deni'a.

¹⁵ Ne 'na'qui ra Jesu ne yá nxadi mi huhni ja rá ngu ra Leví mi ñungüi ya 'ñatsa ngxuwoja ne ma'ra ya ts'oja'i to'o himi øt'e ngu nú'a mangua rá ley ra Moise. Gatho mi huhuini'u ngue'a ndunthi de gue'u xqui deni'a. ¹⁶ Nu' bú 'raya xahnate de ra ley ne 'raya fariseo nú'a ya ja'i to'o nts'edi jamasu rá ley ra Moise, bi hyanda ra Jesu mi ñungüi ya ngxuwoja ne nú'a ma'ra ya ts'oja'i.

Hangue nu'á bi 'yambabi yá nxadi ra Jesu bi 'ñembi:

—¿Hanja di ñungüi núyu ya 'ñatsa nguxboja ne núyu ma'ra ya ts'oja'i?

¹⁷ Pe ra Jesu bi 'yode nú'a mi mañ'u ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'u tó'o 'yo má hño hingui hongra ra medico, pe nu'u tó'o di hñeni hã. Nuga stá ehe pa ga zofo ya 'yot'ats'oqui pa da 'ñobri, hingue stá ehe ga zofo nú'u øt'e xá hño.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno

(Mt. 9:14-17; Lc. 5:33-39)

¹⁸ 'Nara 'mi'qui mri ayuna yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, bi 'ñehe 'raya ja'i bi c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuyá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo di ayuna'u, pe nuri nxadigue hingui ayuna?

¹⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue dí 'ñepi da ayuna nuya ja'i to'o xa ts'ohna ja 'nara nthati? Hina. Nu'á da ñuni xá hño ngue'a 'bu'u co nú'a to'o ma da nthati rá 'behña. Mientra 'bu'u co ra ñavio hindí 'ñepi da ayuna. ²⁰ Pe ma da zø ra pa gue sta ñamfri'u da ts'ixa ra ñavio, nu'bú hã, gue'bu da ayuna nú'u yá amigo'a.

²¹ Hindí 'ñepi da 'bø'ta 'nara zedutu co 'nara 'ra'yo dutu, ngue'a nura 'ra'yo dutu'a da gut'a nura zedutu y ma'na da ntani.

²² Nixi hingui tsa da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zebota, ngue'a ra 'ra'yo vinu da fõca ra zebota, y njabu da ts'ocra ra bota y da mfanga ra vinu. Ma'na xá hño da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu hinte da ja.

Ya nxadi bi doca ya ngahã gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Lc. 6:1-5)

²³ 'Nara sabdo ra pa dega tsaya ra Jesu bi thogui co yá nxadi ja 'raya huãhi, y nuyá nxadi bi mudi bi doca ya ngahã dega trigo.

²⁴ Hangue ya fariseo bi 'ñemba ra Jesu:

—Ndi, ri nxadi thoca ya ngahã gá trigo, y nubyá go ra pa dega tsaya, y ra ley mã gue hinda t'øt'e njabu.

²⁵ Nu'bú ra Jesu bi ñadi ne bi 'ñena:

—¿Ha hinxá hñe'thu nú'a bi 'yot'a ra Davi ne nú'u mi 'ñoui nú'bu mi zã ra thuhu y mi otho te da zi'u? ²⁶ Nu'á bi 'yut'a ja rá nija Ajuã ne bi zi nuya thuhme xqui thuxni ja rá thandi Ajuã, ne bi umba nú'u to'o mi 'ñoui pa da ziui. Y nuya thuhme'u himrí 'ñepi to'oraza da zi, hõnse ya macja. Bi t'øt'a njabu nuya pa'u nú'bu mrã ndamacja ra Abiatar. Y hingrá ts'oqui nú'a bi 'yot'a ra Davi.

²⁷ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ra pa dega tsaya bi thuts'i pa rá hño ya ja'i, hingó bi thoca ya ja'i pa da 'múi ja rá hmanda ra pa dega tsaya. ²⁸ Hangue Nú'a To'o bi e bi Nja'i hã ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

3

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'narã 'ye

(Mt. 12:9-14; Lc. 6:6-11)

¹ Ra Jesu bi 'yut'a ma'na'qui ja ra nija, ne xqui zøni 'nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'narã 'ye.

² Y ya fariseo mi aca ra Jesu ua da 'yøthebi rá 'ye nura pa dega tsaya, pa da za da ñapabi.

³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñemba nú'a ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'ye:

—Bá ecua, 'bai ja yá thandi ya ja'i.

⁴ Nepu bi 'yamba ya fariseo ne bi 'ñembi:

—¿Ha di 'ñepi 'nara ja'i da 'yot'a 'nara hño ra pa dega tsaya, o da 'yot'a nú'a hinxá hño? ¿Ha gue xá hño da ñamba rá te 'nara ja'i, o da hño'a?

Pe ya fariseo hinte bi ñatuabi. ⁵ Nu'bú ra Jesu bi bø rá cuc, ne bi du rá mui ndunthi ngue'a nuya fariseo'u himi ja yá nthecate. Hangue bi 'ñemba ra da'thi:

—Tunga ri 'ye.

Y nu'á bi 'yot'a njabu ne 'bestho bi ñanga rá 'ye. ⁶ Nu'bú bi bõnga ya fariseo ne bi ma bá c'a'tsua yá mfats'i ra ndã Erode pa bi 'ñu'ti'u hanja da za da hyohmã'u ra Jesu.

Ndunthi ya ja'i mi 'bui ja ra ñanga ndehe

⁷ Pe nura Jesu bi ma ja ra ñanga ndehe co yá nxadi, ne bi deni'a ndunthi ya ja'i me Galilea. ⁸ Nehe mi deni'a ya me Judea, ne ya me Jerusale, ne ya me Idumea, ne ya me Tiro, ne ya me Sidó co nú'u ya me ri'nandi ra ñathe Jordá. Mi ehe da c'a'tsi'a ngue'a xqui 'yøde'u de nú'u ya ñanga nt'udi mi øt'e. ⁹ Ha ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da ñat'a 'nara motsa guetbu ja ra ñanga ndehe, ngue'a xi xrná nts'i'mi ja ra hmunts'i co rá ndunthi ya ja'i. ¹⁰ Ra Jesu xqui 'yøthe ndunthi ya da'thi, hangue ringue'a gatho nú'u to'o mri hñeni mri 'ñent'i pa da zadi da ñani'a. ¹¹ Y nu'u tó'o mi pe'tsa ya ts'ondãhi, mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu'u ja rá thandi, ne mi mafi mi ena'u:

—Nu'i go gue'e rá T'u'i Ajuã.

¹² Nu'bú ra Jesu bi 'bepabi nú'u ya ts'ondãhi gue hinda xipa ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:1-4; Lc. 6:12-16)

¹³ Nepu ra Jesu bi bõxa ja 'nara t'øhø ne bi zohna nú'u to'o xqui huahni, ne nu'á bi ma bá munts'ini con gue'a. ¹⁴ Y nu'á bi hñuxa 'ret'amayoho ya nxadi pa da 'ñoui, ne pa da mehni da zofo ya ja'i. ¹⁵ Ne bi umba ra ts'edi pa da 'yøthe ya da'thi ne da 'yenga ya ts'ondãhi. ¹⁶ Y nuya guehya yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi: ra Simu nú'a 'mefa bi thu'mbabi ra Pedro; ¹⁷ ra Cobo ne ra Xuua yá t'u ra Sebedeo nú'u bi thu'mbabi ya Boanerge nú'a ne da 'ñena xi ja yá ts'edi ngu ra ngani. ¹⁸ Bi thuts'i nehe ra Andre, ra Lipe, ra Tolo, ra Teo, ra Toma, ra Cobo rá t'u ra Alfeo,

ra Tadeo, ne ra Simu nú'a xqui 'ñoui nú'a ra hmunts'i rá thuhu ya cananista, ¹⁹ ne ra Juda Iscariote nú'a to'o bi da ra Jesu.

Ra Jesu bi t'embabi gue mi hampa rá ts'edi ra nda de ya ts'ondahi

(Mt. 12:22-32; Lc. 11:14-23; 12:10)

Nu mi gai ja ra t'øhø ra Jesu ne yá nxadi bi yut'i'u ja nú'a ra ngu xqui mihi. ²⁰ Nu'bú bi yopa munts'a ma'na'qui ndunthi ya ja'i asta himi tsa da ñunga ra Jesu ne yá nxadi.

²¹ Nepu bi 'yøde nuya mengu rá ngu ra Jesu gue hinte xqui zi'a, hangue bi 'ñehe'u pa da zits'i'a ngue'a mi eñ'u gue xqui 'be rá mfeni.

²² Nehe 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale mi 'ñémbi'u:

—Nuni ra Jesu pe'tsa ra Beelsebú nú'a ra nda de ya ts'ondahi, ne hampa rá ts'edi'a pa da 'yenga nú'u ma'ra yá mits'ondahiui.

²³ Hangue ra Jesu bi ma'ta nuya xahnate'u pa bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñe'mbi:

—¿Ha gue da za ra ts'ondahi da 'yenga yá mits'ondahiui? ²⁴ Nu'bu 'nara hnini da hegue sehe, da nhuata gatho ra ts'utbi. ²⁵ Y nu'bu 'nara 'múi da 'ñutsa 'na ngu ma'na, hinda za da 'múi 'nadb'u. ²⁶ Y nu'bu ra ts'ondahi da ntuhni co yá mits'ondahiui, nu'bú da nhuata yá ts'utbi'u.

²⁷ Nixi hinto da za da yut'a ja rá ngu 'nara 'ñøhø nú'a xi o rá ts'edi, ne da bepabi nú'a te pe'tsi nu'bu hingue 'met'o da du'ti. Njabu ha, da za da bepabi.

²⁸ Majuani dí xi'ahu, gatho ya ts'oqui ne ya ts'one da za dra punbabi ya ja'i, ²⁹ pe nu'a tó'o da ñama'ñu de nú'a ø't'a ra Maça Ndahi, otho rá pumbate, ne da duxa rá ts'oqui pa nzantho.

³⁰ Bi ma njabu ngue'a ya xahnate de ra ley ya mi ñama'ñu de rá 'befi ra Maça Ndahi, ngue'a xqui mañ'u gue ra Jesu mi pe'tsa 'nara ts'ondahi.

Rá naná ne yá cu ra Jesu

(Mt. 12:46-50; Lc. 8:19-21)

³¹ Ne 'mefa bi zøhø rá naná ra Jesu co yá høcu, bi 'mai'u møte ne bi mehni to da tsi'a.

³² Ne ndunthi ya ja'i xqui munts'i ja ra ngu ne mi huhni ja rá nthets'i ra Jesu. Nepu ra 'mehni bi xipabi ne bi 'ñe'mbi:

—'Bahni ri naná ne ri cu møte bí tøp'a'i.

³³ Ha nu'á bi dadi:

—¿To'o ma nanaga, ne to'o ma cuga?

³⁴ Nu'bú bi nhyani ne bi hyanda gatho nú'u mi huhni ja rá nthets'i ne bi 'ñena:

—Nuyu go guehyu ma naná ne ma cu.

³⁵ Ngue'a nu'u tó'o da 'yø'tua rá paha Ajuá, go gue'u ma cu, ma nju ne ma naná.

4

Ra 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:1-9; Lc. 8:4-8)

¹ Ra Jesu bi yopa mudi da xahna ya ja'i ja ra ñanga ndehe, ne ja bi thets'ini ndunthi ya

ja'i, hangue nu'á bi 'yø't'e, bi bøts'e bi hñudi ja 'nara motsa mbo ja ra dehe, ne gatho ra hmuntsja'i bi gohi ja ra ñanga ndehe. ² Ne mi utua ya ja'i ndunthi ya t'ø't'e co ya 'bede, ne bi 'ñe'mbabi'u:

³ —'Yødehu núna ma ga xi'ahu de 'nara mot'i. ⁴ De nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y ya ts'int's'u bi 'ñehe bi gondi. ⁵ Ma'ra ya nda bi zo ja ra 'bodo habu xmá nxini ra hai hangue bi dama fòts'e. ⁶ Pe nu mi nzø ra hyadi bi huixqui ne bi 'yot'i'u ngue'a mi otho ndunthi yá 'yu. ⁷ Ma'ra ya nda bi zo ja ya 'bo'bini, y ya 'bini bi dama nte ne bi xumi nú'u ya nda xqui fòts'e, hangue bi 'yot'i ne himbi hogui. ⁸ Pe nu ma'ra ya nda bi zo ja ra hoga hai, bi fòts'e ne bi nte, ne bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'tet'a ya nda, ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra asta bi unga 'na nthebe ya nda.

⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñe'mbi'u:

—Nu'á tó'o ja rá nt'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

Te ri bøni nuya nt'udi

(Mt. 13:10-17; Lc. 8:9-10)

¹⁰ Y nu de ya xqui ma ra hmuntsja'i, nu'bú nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne nú'u ma'ra xqui gohi, bi 'yambabi'u ra Jesu bi 'ñe'mbi:

—¿Te ne da ma nú'a ra 'bede gá xicje?

¹¹ Y nu'á bi 'ñe'mbi'u:

—Go rá paha Ajuá gui pahu nú'a himi fadi maya'bu de hanja ri manda Ajuá, pe nu'u ma'ra ya ja'i nú'u hingui dena Ajuá ma da 'yøde co ya 'bedetho. ¹² Ma da nja ngu mangan ra Maça T'ofu, gue masque da hyandi'u, pe hinda zo yá mfeni, masque xi da 'yøde, pe hinda badi'u, hangue hinda ma da ñobri pa hindra punbabi yá ts'oqui.

Ra Jesu bi ma te ri bønga nura 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:18-23; Lc. 8:11-15)

¹³ Nehe bi 'ñe'mbabi'u:

—¿Ha gue himbi zo ri mfenihu nuna ra 'bede de ra mot'i? Nu'bú ¿hanja da za gui pahu ma'ra ya 'bede nú'u ma ga xi'ahu?

¹⁴ Nu'á ra mot'i go gue'a to'o mangan ra maça noya. ¹⁵ Y nu'u ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'u to'o bi 'yøde ra maça noya, y ra Satá 'bestho bi 'ñehe bi patua yá mfeni pa da pumfri nú'a ra maça noya xqui sipabi. ¹⁶ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'u to'o bi 'yøde ra maça noya y 'bestho bi dama gamfri y ne xi bi johya. ¹⁷ Pe ngu nú'u bi 'ñotho yá 'yu, go gue'u to'o camfri 'raya zi patho, ne sta tho ya nt'atsate o ya ts'othogui po rá ngue ra maça noya, nu'bú 'bestho da 'uegue'u. ¹⁸ Ha nu'u ya nda bi zo ja ya 'bo'bini go gue'u to'o bi 'yøde ra maça noya, ¹⁹ pe nu'á ri ho ndunthi ya ts'ojohya de ra ximhai, ne beni hanja da za da me'tsa ndunthi ya t'ø't'e ne da dahan ndunthi ra boja. Hangue nuya ya ts'onc'at'i hingui hopi da te yá jamfri, ne

nú'a bi 'yøde da 'mēditho. ²⁰ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra hoga hai bi unga yá sofo, 'ra bi unga 'natema'ret'a ya nda, ne ma'ra bi unga hñu'rate, ha nu ma'ra 'na nthebe, nu'ú go gue'u to'o bi gamfri ra maça noya ne xi bi hnequi yá hoga 'bēfi.

*Ra 'bede de ra ñot'i
(Lc. 8:16-18)*

²¹ Ra Jesu bi yopa zofa ra hmuntsja'i ne bi 'ñembabi:

—Hinto da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara 'bøts'e o da ja nja'ti de ra fidi. Hina, dra tøte habu da nøgue pa da yot'i xá hño. ²² Njabu nehe nú'a ja mant'aguibya, 'mefa ma da hnequi, ne nú'a hingui tsa da fadibya, 'mefa ma da fadi. ²³ Nu'a tó'o ja rá nt'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

²⁴ Nehe bi 'ñemi'u:

—Ngu t'ena, co nura t'eni guí eñhu, con guet'atho ma da t'eñ'ahu, y asta ma'na da thu'ts'ai'ihu ri t'eni'u. Hangué dí xi'ahu, jamasuhu hanja gui 'yødehu nú'a dí ma, nge'u nu'bu gui jamasuhu, ma da zo ri mfenihu, pe nu'bu hingui jamasuhu, hinda za gui pahu. ²⁵ Nge'u nu'a tó'o da badi nú'a dí ma, ma'na da t'umbabi ra mfadi, pe nu'a tó'o hinxa badi, nú'a ma da thacuabi nú'a ra mfadi pe'tsi.

Ra 'bede de ra nda nú'a 'yo rá te

²⁶ Nehe bi xipabi'u:

—Rá hmanda Ajuá nja ngu 'nara 'ñøhø pot'a ya nda. ²⁷ Y nú'a ra mot'anda'a aha dega xuui ne nangui dega xudi bi c'a'tsa rá 'bot'i. Ne nú'a ra 'bot'i'a da fòts'e ne da nte, pe nú'a ra 'ñøhø hingui padi hanja xa njabu. ²⁸ Ra hai øt'e pa da fòts'e, da nte, da hneca rá 'bai, ne 'mefa da bø yá daxi. ²⁹ Ne ya sta ñats'i, 'bestho nura mot'i'a da ma da xofa ngue'a ya bi zø ra pa dega sofo.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa

(Mt. 13:31-32; Lc. 13:18-19)

³⁰ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Ma ga xi'ahu ma'na ra 'bede ri nhyecuaui rá hmanda Ajuá. ³¹ Rá hmanda Ajuá nja ngu 'nara nda dega mostasa, nú'a ma'na go ra zi notsi de gatho ma'ra ya nda. ³² Pe nu sta 'bot'a nú'a ra nda, ma'na da nte ne da ntangui que gatho ma'ra ya ndapo, ne da nja yá danga 'yeza asta ya ts'int'su da za da nøhni.

Ra Jesu bi zofa ya ja'i dega 'bede

(Mt. 13:34-35)

³³ Ra Jesu mi xipabi'u ra maça noya co ndunthi ya 'bede asta habu bi za bi zo yá mfeni'u. ³⁴ Mi zofa ya hmuntsja'i co ya 'bedetho nú'u ri nhyecuaui rá hmanda Ajuá, pe nu'bu mi 'buseui yá nxadi mi xipabi'u te ri bøni nú'u ya 'bede xqui xipabi'u.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi

(Mt. 8:23-27; Lc. 8:22-25)

³⁵ Y nu mi put'a ra nde ra pa'a, ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga 'raxhu ri'nandi ra ndehe.

³⁶ Hangué bi 'ñedi'a de ra hmuntsja'i, ne nu'á ne yá nxadi bi gu ra motsa habu mi o'a pa da 'rax'u ri'nandi, ne ma'ra ya ja'i bi deni'u co ya t'uca motsa. ³⁷ Y ya de mi 'yo'u ja ra ndehe, bi mu 'nara danga bunthi ne mi tonts'a ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa ñuxhma. ³⁸ Ha ra Jesu mi aha ja ra ts'at'a motsa ne xqui 'yents'a rá ñaxu ja 'nara nthuhña, ne yá nxadi bi ma bá a, ne bi 'ñembabi:

—j'Xahnate! 'Matho hingui tu ri mai gue ma ga cuihu ja ra dehe.

³⁹ Nu'bá ra Jesu bi nangui ne bi zai ra bunthi, ne bi 'ñemba ra ndehe:

—j'Butho!

Y 'bestho bi tsaya ra bunthi ne ya himbi 'ñani ra ndehe. ⁴⁰ Nu'bá ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja gui tsuhu? ¿Ha gue otho ri jamfrihu?

⁴¹ Nu'bá nuyá nxadi'a bi 'yø'u, ne mi 'ñémse'u 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bu? ngue'a asta ra ndahi ne ra ndehe øtuabi.

5

Ra Jesu bi 'yembaya ts'ondahi 'nara 'ñøhø me Gadara

(Mt. 8:28-34; Lc. 8:26-39)

¹ Nepu ra Jesu ne yá nxadi bi zøni ja ra hai Gadara de ri'nandi ra ndehe. ² Y ra Jesu bi gai de ra motsa, y 'bestho bi nthèui 'nara 'ñøhø xqui 'ñehe de habu ja ya nt'agui ne mi pe'tsa ya ts'ondahi. ³ Nura 'ñøhø'a ya xi ja mi 'buhni ja ya nt'agui, ne hinto mi tsa da zami masque dra that'i co ya cadena. ⁴ Ndunthi ya 'mi'gui xcri that'i co ya cadena ja yá 'ye ne ja yá ua, pe nu'á mi c'uctho ne mi øt'e ya xenitho, ne hinto mi ja rá ts'edi pa da zami. ⁵ Ma pa ra xuui mi 'yo ja ya t'øhø ne ja ya nt'agui ne nzantho mi mafi ne mi nts'eni she co ya do. ⁶ Pe nú'a ra 'ñøhø mi hyanda ra Jesu de yabu, bi nest'ihi bi ma bá tsadi ne bi ndandiñahmu. ⁷ Nepu bi mafi nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'i Jesu, rá T'u'i Ajuá de mahets'i, ¿te 'be gui ne con guecje? Dí bante'ihe ja rá thuhu Ajuá gue ote xqui ma gui 'yøtcahe.

⁸ Bi má njabu ngue'a ra Jesu ya xqui 'ñembabi:

—j'Nu'ahu ts'ondahihu, pøñhu de nuna ra 'ñøhø!

⁹ Nepu ra Jesu bi 'yambi:

—¿Te rá hu'ahu?

Y nu'á bi dadi bi 'ñena:

—Xa thu'mgahe ya 'motho ngue'a xi dí ndunthi.

¹⁰ Nepu nuya ts'ondahi'u xi bi bantebi ra Jesu gue hinda 'yeni de ra hai Gadara.

¹¹ Ne guetbu ja ra t'òhò mi 'yoni 'nara danga taxo ya ts'udi mi ñuni. ¹² Hangué nú'á ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu ne bi 'ñemi:

—'Racje nsequi ga ma ga cutheni ja ya ts'udi.

¹³ Nu'bu ra Jesu bi umba nsequi bi ma'á pa bi yut'a ja ya taxo ts'udi. Y nuya taxo ts'udi'á bi nest'íhi bi nhyot'a ja ra ndehe ne bi jat'i'á. Ne nú'a ra taxo mi ngu yo 'mo.

¹⁴ Nu'bu nú'á ya mapt's'udi bi nest'íhi bi ma'á pa mbo ra hnini ne gatho rá nthets'i pa mi xipa ya ja'i de nú'a te xqui nja. Nepu ndunthi ya ja'i bi 'ñehe pa da hyandi te xqui nja. ¹⁵ Nú'á bi zòhò habu mi 'bui ra Jesu ne mi 'buhni nehe nú'a ra 'ñòhò to'o mi pe'tshma ya ts'ondahi, ne bi hyandi'á mi huhni, ya mi he rá dutu ne ya mi ja rá mfeni. Nu'bu xi bi 'yò'á ngue'á nú'á mi padi gue nura 'ñòhò'á xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondahi hmaha. ¹⁶ Nepu nuya ja'i to'o xqui hyandi te bi tho ya ts'udi ne ra 'ñòhò to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, bi metuabi ma'ra, ne xi bi 'ño ra 'bede. ¹⁷ Hangué ya me Gadara bi mudi bi bantebi ra Jesu gue da bõni de guehni.

¹⁸ Y nu mi yopa bõxa ra Jesu ja ra motsa, ra 'ñòhò nú'a to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi bi bantebi'á gue da hopi da mēui. ¹⁹ Pe ra Jesu himbi hopi, bi 'ñemi:

—Gri ma ri ngu ne bá xipa gatho ri ja'i de gatho nú'á ya t'òt'e xa 'yòt'a'á Ajuá ngue'á bi huec'a'á.

²⁰ Hangué bi ma nú'a ra 'ñòhò nuni ja ra hai Decápoli ne ja bi 'muhni bi xipa ya ja'i de nu'á te xqui 'yò'tuabi ra Jesu, ne gatho to'o bi 'yòde xi bi 'yò'á.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behña bi damba rá he ra Jesu
(Mt. 9:18-26; Lc. 8:40-56)

²¹ Ra Jesu ne yá nxadi bi yopa 'raxa ma'na'qui pa ri'nandi ra ndehe, ne ja bi mani 'nara hmuntsja'i pa bá tsudi'á ja ra ñanga ndehe habu bi zòhò. ²² Nehe bi zõnini 'nara 'ñòhò mrá thuhu ra Jairo y mi gue'á 'na de nuya nda de ja yá nija'á. Y nu mi hyanda ra Jesu bi ndandiñahmu ja yá ua'á. ²³ Nepu bi bantebi bi 'ñemi:

—Ma zi t'ixu ya ma da du. Maha pa gui hñu'tsua ri 'ye pa nu'á da ñani y hinda du.

²⁴ Hangué ra Jesu bi mēui'á, ne 'nara danga hmunts'i bi deni ne xi xmá nts'i'mi.

²⁵ Nehe mi pani 'nara 'behña mi xo'tua ya ji, ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi tsu nura hñeni'á. ²⁶ Xqui degue gatho rá boja ja ya medico y ni ts'á hinxqui zamahño, ma'na mi 'yo mri za'ye. ²⁷ Nú'á ra 'behña'á xqui 'yòde nú'a mi ot'a ra Jesu, hangué bi deni ja ra hmuntsja'i, bi joni ne bi dambabi rá he. ²⁸ Ngue'á mi bense'á gue masque hõnse rá he da dambabi, nu'á da ñani. ²⁹ Y nu mi dambabi rá he, 'bestho bi tsaya ra ji, ne bi

za gue ya xqui ñani de rá hñeni. ³⁰ Y ra Jesu 'bestho bi batho gue co rá ts'edi xqui ñanga 'nara da'thi, hangué bi ñegui ne bi 'ñena:

—¿To'o xa dangagui ma he?

³¹ Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—Guí handi gue ra hmuntsja'i ri ts'ip'a'á ne guí ena gue to xa dañ'a'á.

³² Nu'bu ra Jesu bi nhyani ja gatho ra hmuntsja'i pa da badi to'o xqui dambabi rá he. ³³ Y nura 'behña'á ya mi padi te xqui nja, hangué bi joni co ndunthi ra ntsu ne mi huat'i'á, nepu bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi xipabi te xqui ja'á. ³⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñemi:

—Ma zi t'ixu'i, ya guí 'bui xá hño ngue'á xi xcá camfrigui. Gri ma te rá 'ñencho ne ya hinda ma da yopa menga ri hñeni.

³⁵ Y de mi ñani ra Jesu nura 'behña, bi zòhò 'nara 'mehni xqui 'ñehe de rá ngu nú'a ra nda de ra nija, ne bi 'ñemi:

—Ya bi du ri t'ixu. ¿Pa te guí xuhña ra xahnate gui tsixa ja ri ngubya?

³⁶ Pe ra Jesu ngu mi 'yòde nú'á ya noya bi mangua ra 'mehni, bi 'ñemba ra Jairo:

—Odi tu ri mui, hõnse xi da camfrigui.

³⁷ Nepu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua rá cu ra Cobo, ne himbi hopa ma'ra ya ja'i da deni. ³⁸ Y nu mi zõni'á ja rá ngu nú'a ra nda, bi hyandi mi 'buhni ndunthi ya ja'i mi mantho ne xi mi zoñ'á. ³⁹ Nu'bu ra Jesu bi yut'a ja ra ngu ne bi 'ñemba ya ja'i:

—¿Hanja guí zoñhu ne guí manthohu? Nura nxutsi ghatho, hingue xa du.

⁴⁰ Pe ya ja'i bi dencho. Nu'bu ra Jesu bi 'bepa gatho ya ja'i da bõni de ra ngu, nepu bi zixa rá nana ne rá dada ra nxutsi, ne co nú'á mi 'houi bi yut'a habu mi 'beni. ⁴¹ Y bi mipa rá 'ye, ne bi 'ñemi:

—Talitha, cumi. —Nura noya'á ne da 'ñena: Ma zi t'ixu'i, dí xi'a'á gui nangui.

⁴² Nepu 'bestho bi nangui ne bi 'ño. Hangué ya ja'i xi bi 'yò nts'edi. Y nú'a ra nxutsi'á mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya. ⁴³ Pe ra Jesu bi hñu'mba ra hña gatho nú'á mi 'buhni gue ni 'na hinto da xipi de nú'a xqui 'yòt'a. Nepu bi manda gue da t'umba te da zi nú'a ra nxutsi.

6

Ra Jesu mi 'buhni Nasare

(Mt. 13:53-58; Lc. 4:16-30)

¹ Ra Jesu bi bõni de guehni bi ma ja rá hai, bi mēui yá nxadi. ² Ne ja ra pa dega tsaya bi yut'a ja ra nija pa bi nxahnate, ne ndunthi nú'á to'o mi ode, mi 'yò ne mi ena:

—¿Habu xa badi nú'a maní? ¿To'o xa umbabi ra danga mfadi? ¿Habu xpá hña nú'a ra ts'edi pa da 'yòt'a nú'á ya danga nt'udi ot'e?

³ Nuni go guehni ra yaxi, nurá t'á ra Maria, ne go yá cu ra Cobo, ra Jose, ra Juda ne ra Simu, ne yá nju 'bucua con guecju.

Ne nu'á mri 'yótho, himbi gamfri.
 4 Hangué ra Jesu bi 'ñembabi':

—'Nará 'mehni Ajuá da t'umba ra t'equ'ei habu hingo rá hai, ha nu go rá hai hinto umba ra t'equ'ei, nixi ya mengu rá ngu.

5 Ra Jesu himbi za bi 'yót'a ndunthi ya nt'udi ja rá hai ngue'a hinto mi ne da gamfri. Hõnse bi hñuxa yá 'ye ja ts'utho ya da'thi pa bi ñani'u. 6 Y nu'á bi 'yø ngue'a ni 'na tæqui himbi ne bi gamfri nuya ja'i, ne bi bõni de guehni bi ma ja ma'ra ya t'uca hnini pa da xahna ya ja'i.

Ra Jesu bi mehna yá nxadi pa da zofo ya ja'i

(Mt. 10:5-15; Lc. 9:1-6)

7 'Mefa ra Jesu bi zohna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi umba ra ts'edi pa da 'yemba ya ts'ondahi to'o di pe'tsi. Nepu bi mehni'u dega yoho. 8 Ne bi xipabi'u gue hinte da hñats'i pa ja ra 'ñu, nixi yá 'røza, nixi nú'a te da zi, ni ra boja, hõnse yá bordo ha. 9 Nehe bi xipi gue da di'ta yá thiza ne da hñaxa 'nada ra pat'i. 10 Nehe bi 'ñembabi:

—Nu xcri tsõñhu ja 'nara ngu, ja gui 'buthuni asta hingui põñhu de nú'a ra hnini'a. 11 Y nu'bu gui tsõñhu ja 'nara hnini ne hinto da 'ra'ahu ntsaya nixi da 'yøde nú'a gui mañhu, nu'bá põñhu de guehni. Y de xcri põñhu, gui huat'a ri thizahu pa hingui hñaxhu nixi ra hai de nura hnini'a, y njabu da badi'u de nú'a xa 'yót'u. Majuani dí xi'ahu gue nu sta zø ra pa da nja ra nsuca uenda, nura pa'a ya mengu de guehni ma'na ma da ncastiga que ya mengu de ra ts'ohnini Sodoma ne Gomorra.

12 Mi uadi bi mangu ra Jesu njabu, yá nxadi bi ma de guehni pa da zo ya ja'i pa da ñobri'u de yá ts'oqui. 13 Ne mi eni ndunthi ya ts'ondahi, ne mi co'tsua ra aceite ya da'thi ne mi ñani'u.

Ra Xuua Xi'tsate bi thacua rá ñaxu

(Mt. 14:1-12; Lc. 9:7-9)

14 Ha nuya pa'u haburaza xi xqui nt'øde de nú'u ya dangá t'ø't'e mi ø't'a ra Jesu, asta ra ndá Erode bi zo rá gu nehe. Hangué bi 'ñena:

—Go gue'a ra Xuua Xi'tsate ya xa yopa nte de ra du, hangué nubyá ma'na ja rá ts'edi pa da za da 'yót'a nuya dangá nt'udi.

15 Ma'ra ya ja'i mi ena:

—Go gue'a ra badi Elía.

Y nu ma'ra mi ena:

—Go gue'a 'nará 'mehni Ajuá ngu nú'u mi 'bui maya'bu.

16 Ha nu mi 'yøde ra ndá Erode njabu, bi 'ñena:

—Gue'a ra Xuua nú'a dá tacua rá ñaxu ne ya xa yopa nte ma'na'gui.

17 Bi beni njabu ngue'a xqui mehni to bi gu ra Xuua pa bi got'a fadi, ngue'a xqui hñacuabi hmahá gue hinda 'yót'e drá 'behñá ra Erodía, ngue'a ra Erodía mrá 'behñá ra

Lipe nú'a to'o mrá cu ra Erode. 18 Ra Xuua xqui hñacuahma ra Erode ne xqui 'ñemi:

—Hingui ho gui tsimba rá 'behñá ri cu.

19 Hangué ra Erodía xi bi utsa ra Xuua ne mi ne to da gats'i pa da hyo, pe himi tsa, 20 ngue'a ra Erode mi su ra Xuua pa hinte da t'ø'tuabi, ngue'a mi padi gue mrá hoja'i ne xmá nt'axi rá mfeni hangué mi pe'tsua ra t'equ'ei. Ne mi ho da 'yøde nú'a mi ma, pe himi tso rá mfeni nú'a mi øde hangué himi padi te da beni. 21 Pe bi zø ra pa bi nja ngu nú'a mi ne ra Erodía. Nu mi da rá pa ra Erode bi 'yót'a 'nara ngo ne bi 'ñehe gatho yá mfats'i ne ya nzaya ne ya t'uca ndá to'o mi manda ra hai Galilea. 22 Nuni ja ra ngo bi yat'a rá t'ixu ra Erodía ne bi nei ja yá thandi'u. Ha ra ndá Erode ne nú'u to'o mi huhui ja ra mexa bi hopa rá hnei. Hangué ra Erode bi 'ñemba ra nxutsi:

—'Yacagui gatho nú'a gui ne y ga 'ra'a'i.

23 Ne bi jurabi ne bi ña'tuabi da umbi asta made de habu gatho mri manda 'bu da 'yadi.

24 Nepu bi bõnga ra nxutsi ne bá amba ra Erodía nurá ñana'a ne bi 'ñemi:

—¿Te ga adi 'bu?

Y rá ñana bi 'ñemi:

—Xipi da 'ra'i rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate.

25 Nu'bá nú'a bi dama mengui ja ra ndá ne bi 'ñemi:

—Dí ne gui 'racagui nubyá 'bestho rá ñaxu ra Xuua Xi'tsate ja 'nara manza.

26 Nu'bá ra ndá bi du rá mui nts'edi. Pe ya xqui jurabi nú'a ra nxutsi ne xqui 'yøde gatho to'o mi huhuini ja ra mexa, hangué mi pe'tsi te da 'yót'e nú'a xqui ma. 27 Hangué bi dama mehna 'nara soldado pa da hñampa rá ñaxu ra Xuua. 28 Nepu nú'a ra soldado bi ma ja ra fadi bá tacua rá ñaxu ra Xuua, ne bi 'yents'a ja 'nara manza pa bá hampa ra nxutsi, nepu ra nxutsi bi hñá'tsua rá ñana.

29 Y nu mi 'yøde yá nxadi ra Xuua bi ma ja ra fadi pa bi du'tsua rá ndo'yo pa bá agui'u.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i

(Mt. 14:13-21; Lc. 9:10-17; Jn. 6:1-14)

30 Nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu xqui mehni da ma da zofo ya ja'i, 'mefa bá pengui de habu xqui ma, ne bi munts'i'u habu mi 'bui ra Jesu, ne bi xipi gatho te xqui 'yót'e'u ne nú'a xqui 'ñudi'u. 31 Nu'bá ra Jesu bi xipabi'u:

—Maha ga 'ueguehu 'nambu she'e pa ga ntsayahu.

Mi mangu njabu ngue'a ndunthi ya ja'i mi pa y mi tsøhø habu mi 'bui'u ne mi otho ra pongui pa da ntsaya nixi pa da ñuni. 32 Hangué bi ma'u co 'nara motsa pa bi 'rani ri'nandi habu hinto mi 'bui. 33 Pe ndunthi ya ja'i bi hyandi mi ma'u ne bi hyandatho'u ra Jesu habu ri zõni, hangué nu'á ne ndunthi de nú'u mi 'bu ja ya t'uhnini bi nest'ihí bá gat'i ja rá hyo ra ndehe ne go rá mudi bi

zõñ'u. ³⁴ Y nu mi zõnga ra motsa ja ra ñanga ndehe, bi gai ra Jesu ne bi hyanda nú'a ra hmuntsja'i xqui zõnini, ne xi bi huequi'u ngue'a mi ngu ya deti jo'õ yá ma'yo, hangue nu'á bi mudí bi xahni'u ndunthi ya t'õt'e. ³⁵ Ha nu de ya mi nde, ya nxadi bi joni habu mi 'bai ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ya bi nde ne nuua habu dí 'buhü go ra mbonthi. ³⁶ Xipa ya ja'i da ma da dai te da zi ja ya ngu ne ja ya hnini nú'u ja guetbu de guecua, ngue'a otho te da ziuayü.

³⁷ Pe ra Jesu bi ñadi:

—Go da umfü te da ziyü.

Nu'bü ya nxadi bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ga mahe ga tañhe yo nthebe denario dega thuhme pa ga 'uiñheyü?

³⁸ Pe ra Jesu bi 'yambabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Hangu ya thuhme guí hañu? Nuhu xä.

Y nu mi hyandi'u bi 'ñembabi:

—Nsõcta cut'a ya thuhme ne yoho ya zi hua dí hahe.

³⁹ Nu'bü ra Jesu bi xipa ya ja'i da 'yõt'a ya t'uca hmunts'i ne da hñudi'u ja ra 'bot'ei.

⁴⁰ Hangue bi 'yõt'a ya t'uca hmunts'i dega nthebe ne dega ndenthebe, ne bi hñudi'u.

⁴¹ Nu'bü ra Jesu bi gu nú'u cut'a ya thuhme ne nú'u yoho ya hua, ne bi nõts'e mahets'i ne bi umba njamädi Ajuä rá Dada. Nepu bi hyeca ya thuhme ne bi hyecua yá nxadi pa da umba ya ja'i, ne bi xeni nú'u yoho ya hua pa bi thecua gatho nú'u ya hmuntsja'i.

⁴² Y gatho bi ñuni asta bi niñá'u. ⁴³ Nepu bi hmunts'a gatho ya xeca thuhme ne ya xeca hua nú'u bi bongui, ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bõts'e. ⁴⁴ Ha mi ngu cut'a 'mo ya 'ñõhõ nú'u bi ñuni, y nuya 'behñä ne ya bõtsi himbi ma 'mede.

Ra Jesu bi 'ño mañä ra ndehe

(Mt. 14:22-27; Jn. 6:16-21)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi xipa yá nxadi gue da 'met'o'u co ra motsa pa ri'nandi pa ri mani ja ra hnini Betsaida, y nu'á bi gohini mi edi ya ja'i pa da ma ja yá ngu. ⁴⁶ Y mi uadi bi 'ñedi'a, bi bõxa ja ra t'õhõ pa bá apabi Ajuä rá Dada. ⁴⁷ Y ya mi 'mexuui ra pa'á ra motsa ya mi 'yo madetho ra ndehe, ha nura Jesu mi 'bõtritho ja ra t'õhõ sehe. ⁴⁸ Y bi hyanda yá nxadi gue ya xqui zabi'u de mi 'yonga ra motsa ngue'a mi tsedi ra bõnñhi ne himi hopi da 'ño. Y nurá hyax'a hamxuditho ra Jesu bi ma pa ri'nandi mi 'yotho mañä ja ra dehe, ne mi ma da tho'tshma yá nxadi. ⁴⁹ Pe yá nxadi bi hyandi mi 'yo mañä ja ra dehe ne xi bi mafi'u ngue'a mi hu yá mai gue mi 'nara pite. ⁵⁰ Ri gatho'u bi hyandi ne xi mi tsu'u. Pe ra Jesu 'bestho bi zofe ne bi 'ñembabi:

—jOgui tsuhu, go gueque, ogui tu ri mañhu!

⁵¹ Nepu bi bõxa ja ra motsa con gue'u ne 'bestho bi ntsaya ra bõnñhi, hangue yá nxadi xi bi 'yõ nts'edi. ⁵² Himi pañi'u te ma ts'edi mi ha, nixi xqui zoda yá mfeni hanja xqui

japi da xu ya thuhme, ngue'a xmá me yá coraso'u.

Ra Jesu bi 'yõthe ya da'thi nuni Genesare
(Mt. 14:34-36)

⁵³ Nu mi 'rats'i'u pa ri'nandi bi zõni ja ra hai Genesare ne ja bi ñat'ni yá motsa. ⁵⁴ Y ngu bi gai'u de ra motsa, ya ja'i 'bestho bi bañi gue go mi gue'a ra Jesu. ⁵⁵ Nepu nu'ü bi ñama ma ja ya ngu gatho rá nthets'i nura hai'a pa bá tsi ya da'thi co yá 'bebo ne bi ts'its'i pa habu xqui t'õde mi 'bu ra Jesu. ⁵⁶ Y haburaza mi pa'a ja ya ñanga hnini o ja ya t'uca hnini, ya ja'i mi tsi ya da'thi mi pegui ja ya 'ñu, ne ora mi thohni ra Jesu mi bantebi ya ja'i gue da hõpa ya da'thi da dambabi masque hõnse rá ñani rá he. Ne toraza mi thambabi, 'bestho mi ñani de yá hñeni.

7

Hanja gra nts'oca ya ja'i
(Mt. 15:1-20)

¹ Raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'u xqui 'ñehe de Jerusale bi munts'i ne bi ma bá c'a'tsa ra Jesu. ² Ne bi hyandi gue 'rayá nxadi ra Jesu bi ñuni nsinque xqui nxu'yé ngu yá nzai'u, hangue bi ñama'ñu'u. ³ (Ngue'a ya fariseo ne gatho ma'ra ya xodyo xi xqui nzai da nxu'yé ante da ñuni ngue'a njabu yá nzai ndu yá xita, y nu'bu hinda nxu'yé ngu yá nzai hinda ñuni. ⁴ Ne 'bu ora da menga tai'u, 'bu hinda nxu'yé hinda ñuni. Nehe mi ja ma'ra yá nzai nú'u xqui 'ñutui ndu yá xita: da xut'a yá ntsi, nuya 'bada ne nuya ts'õe dega bõja, ne da me'tsa yá mñidi pa da gohi strá nt'axi. Ngue'a mi hu yá mai'u gue co nú'u ya t'õt'e mi õt'e da t'axca yá mfeni ja rá thandi Ajuä.) ⁵ Hangue nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja nuyü ri nxadi hingui õt'e ngu yá nzai ndu ma xitahu maya'bu? Nuyá ri ñuni masque hinxa nxu'yé.

⁶ Nu'bü ra Jesu bi ñatuabi'u:

—Nu'ahu gyá yohmihu. Ra bañi Isaia bi ma de gue'ahu maya'bu gue Ajuä bi 'ñena njaua:

Nuna hninañ ri nsundagui hõnse dega noy-atho,

pe nuyá mfeni go bí 'yo yabu de gueque.

⁷ Nu'ü xõcambenigui pe hinte ri muui yá sõcambeni,

nguetho nu'u yá hmanda ri manda'u go yá hmandase, ne mañ'u gue go stá 'berca'u.

⁸ Xi majuaní ngu bi mangua ra Isaia de gue'ahu, ngue'a nu'ahu xcá tsocuahü yá hmanda Ajuä pa go gri ñenbahü yá hmanda ndu ri xitahu. Nu'ahu nu'a ri 'befihu, hõnse ra nsat'a 'bada ne ma'ra ya ntsi, y ma'ra ya t'õt'e de ra nt'axqui.

⁹ Nehe bi 'ñembabi'u:

—Guí hu ri muihu gue xá hño nú'a xcá tsocuahúba yá hmanda Ajuá pa go guí ø'tuahú yá nzai ndu ri xitahu. ¹⁰ Nura Moise bi 'ñena: “Umba ra t'equ'eiri dada ne ri nana ne gui su'ua”, ne “nú'a tó'o da zanga rá dada o rá nana dá tho.” ¹¹ Pe nu'ahú guí eñhu gue xá hño to'o da xipa rá nana ne rá dada njaua: “Nuna ra boja ndi 'ra'ahú hmaha, nubya go ma ga umba Ajuá ngue'a ra Corbán.” (Ra Corbán ri bøni da 'ñena 'nara 'baha xa t'equé pa Ajuá.) ¹² Y njabú guí emfu ya ja'i gue ya hinte da umba yá dada ne yá nana, ne ya hinda su'ua. ¹³ Njabú guí pumfrithohú nú'a bi má Ajuá, ne hõnse go guí ø'tuahú yá nzai ndu ri xitahu, y nehe njabú guí utua ri batsihu. Ne ndunthi ma'ra ya t'øt'e guí øthu mahyegui ngu nuna.

¹⁴ Nu'bu ra Jesu bi yo zofa ra hmuntsja'i ma'na'qui ne bi 'ñembabi:

—'Yødehu guí gathohú ne dá zo ri mfenihu núna ma ga ma. ¹⁵ Nu'a cut'a ja rá ne ra ja'i hingo gue'a japi da nts'oqui, pe nú'a pøni de rá mfeni ha, go gue'a japi da nts'oqui. ¹⁶ Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

¹⁷ Nepu bi 'uegue'a de ra hmuntsja'i, ne bi yat'a ja ra ngu nú'a xqui mihi, y nuni ja bi 'yambani sehe yá nxadi te ri bõnga nú'a xqui xipa ya ja'i. ¹⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'ua:

—¿Ha gue ne'ahu hinte ri fadihu? ¿Ha hingui pahú gue hingue nú'a da zi ra ja'i go gue'a da japi da nts'oqui? ¹⁹ Ngue'a nú'a ts'i cut'atho ja rá mai 'na, ne pøni ne hingui ts'ocua rá mfeni.

Njabú bi mangan ra Jesu gue xá hño da ts'i gatho ya nzaqui. ²⁰ Nepu bi 'ñena:

—Nu'a ri japi da nts'ocá ra ja'i, nú'ua ya ts'omfeni bení. ²¹ Ngue'a de ja rá ts'omfeni 'na, ja bí ehni gatho nuya ya ts'ot'øt'e: ra nts'inga medinthati, ra nt'e'behña, ra nthote, ²² ra mfe, ra ts'onc'at'i, ra nts'o'mai, ra nthate, ra nts'o'yo, ra nts'ante, ra nt'ets'i, ne nú'ua to'o ri hyocua nú'a te pe'tsa ma'na, ne nú'ua hingui padi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu. ²³ Gatho nuya ya ts'oqui bí ehe de yá ts'omfeni ya ja'i, ne go guehya japi da nts'oqui.

'Nara 'behña himrá me Israel bi gamfri ra Jesu

(Mt. 15:21-28)

²⁴ Nepu ra Jesu bi bøni de guehni ne bi ma ja ra hai guetbu ra hnini Tiro ne Sidó. Ne ja bá cut'ini ja 'nara ngu, y himi ne to xa badi hmaha, pe 'bestho bi fatho. ²⁵ Ha guetbu de guehni mi 'bahni 'nara 'behña nú'a mi pe'tsa 'nara t'ixu gue mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Ne bi 'yøde gue xqui zøhni ra Jesu, hangue nu'a 'bestho bi ma bá c'a'tsi ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a. ²⁶ Nura 'behña'a himrá me Israel ngue'a mrá me Sirofenicia. Nu'a bi bantebi

ra Jesu pa da 'yemba ra ts'ondahi nú'a mi pe'tsa rá t'ixu. ²⁷ Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—'Met'o mahyoni ga ø'tua ra hño ya me Israel, ngue'a nu'bu 'met'o ga ø'tua ra hño ya 'ra'ñoja'i ngu'i, nu'bu ga nja ngu nú'a to'o hamba yá hñuni ya batsi pa da umba ya tsat'yo.

²⁸ Nu'bu nú'a ra 'behña bi datuabi ne bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a guí má Ndada, pe ya tsat'yo tømtho nja'ti de ra mexa pa da guxa ya hangui nú'ua da dagui de habu ri ñuni ya batsi.

²⁹ Nu'bu ra Jesu bi datuabi:

—Xcá thadi xá hño, hangue pengui, grí ma ri ngu ne bá nu ri t'ixu gue ya xa bõnga ra ts'ondahi de gue'a.

³⁰ Y nu mi zõnga rá ngu nú'a ra 'behña, bi zudi rá t'ixu mi 'benga ja rá fidi ne ya xqui bõnga ra ts'ondahi de gue'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara gogu

³¹ Nepu ra Jesu bi ma de guehni habu mi 'bu guetbu ra hnini Tiro, ne bi gat'a ja ra hnini Sidó ne bi thogui ja ra hai Decapoli pa bi yo menga ja ra ndehe Galilea. ³² Ne nuni ja bá ts'impani 'nara 'ñøhø mrá gogu ne mrá 'bane, y nú'ua to'o mri zi'a bi bantebi ra Jesu da hñuxa rá 'ye ja gue'a pa da ñani. ³³ Nu'bu ra Jesu bi guca nú'a ra da'thi 'nambu de ra hmuntsja'i, ne bi dint'ua yá dedo ja yá gu, nepu bi zots'i yá dedo ne bi damba rá jane nú'a ra 'ñøhø. ³⁴ Nepu bi nøts'e pa mahets'i bi 'yenga rá nga'tsi ne bi 'ñembabi:

—¡Efata! —nú'a ne da 'ñena: ¡Dá xogui ri gu ne ri ne!

³⁵ Y 'bestho bi xo yá gu ne bi za bi 'yøde xá hño, ne bi tuqui rá jane ne bi za bi ña xá hño.

³⁶ Ha ra Jesu bi hñu'mba ra hña ya ja'i gue hinto da xipi, pe nu'ua ma'na bi ma bá 'yonga ra 'bede. ³⁷ Y ma'na xi mri 'yø ya ja'i ne bi 'ñena'ua:

—Gatho nú'a øt'e xi xá hño, asta japi ya gogu da 'yøde, ne ya gone da ña.

8

Ra Jesu bi 'uinga thogui goho 'mo ya ja'i (Mt. 15:32-39)

¹ Ja nuya pa'ua xi bi munts'a ndunthi ya ja'i ma'na'qui, ne mi otho te da zi'ua, hangue ra Jesu bi zofa yá nxadi ne bi 'ñembabi:

² —Xi dí huca nuya ya ja'i ngue'a ya xa 'mui hñu pa con guehne ne otho te da zi. ³ Bu ga pèhni da ma yá ngu njabatho co ra thuhu, xi'bu ri umba ra hõdu má 'ñu ngue'a 'ra xqui 'ñehe de yabu.

⁴ Pe yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za ga 'uiñhu nuyua ya ja'i gue nuua habu dí 'buhu go ra mbonthi?

⁵ Nu'bu ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—¿Hangu ya thuhme guí hahu?

Nu'á bi dāṭbi ne bi 'ñembi:

—Hõnse yoto.

⁶ Nu'á ra Jesu bi xipa ya ja'i da hñudi. Nepu bi gu nú'u yoto ya thuhme ne bi umba njamādi Ajuá rá Dada. Nepu bi hieyue ne bi umba yá nxadi pa da xēnbabi ya hmuntsja'i. ⁷ Nehe mi ha'u 'raya t'uca hua ne bi umba ra Jesu. Nepu nu'á bi 'yapa Ajuá da japi, ne bi xipa yá nxadi da umba ya ja'i ya zi xēca hua. ⁸ Y gatho ya ja'i bi ñuni asta xi bi niña. Nepu ya nxadi bi munts'a ya xēni nú'u bi bongui y bi ñuxa yoto ya 'bõts'e. ⁹ Ha mi ngu goho 'mo ya 'ñhõ nú'u bi ñuni, y nuya 'behña ne ya batsi himbi ma 'mede. Nepu ra Jesu bi 'ñedi'u. ¹⁰ Ne nu'á 'bestho bi bõxa ja ra motsa co yá nxadi ne bi 'rats'i bi ma ja ra hai Dalmanuta.

Ya fariseo mi adi da t'utua 'nara nt'udi dega milagro

(Mt. 16:1-4; Lc. 12:54-56)

¹¹ Nepu 'raya fariseo bi ma bá tsudi ra Jesu ne bi mudi bi xaxi, ne bi xipi gue da 'yõt'e pa da hnequi 'nara nt'udi de mahets'i pa da hyandi'u ua xi majuañi mrá 'mehni Ajuá. ¹² Nu'á ra Jesu xi bi 'yēnga 'nara ngā'tsi ne bi 'ñena:

—¿Hanja nú'ahu guí 'buhu mapaya guí'ahu ga ø't'a 'nara nt'udi? Xi majuañi dí xi'ahu gue nuga hinga u't'ahu ni 'nara nt'udi.

¹³ Nu'á nu'á 'bestho bi zohni'u ne bi yopa bõxa ja ra motsa pa bi ma ri'nandi ra ndehe.

Ra nzoi de ya fariseo

(Mt. 16:5-12)

¹⁴ Ha nuyá nxadi xqui pumfri da hñaxa 'raya thuhme, hõnse 'natho mi hñá'u ja ra motsa. ¹⁵ Nepu ra Jesu bi zofu'u ne bi 'ñembi:

—Jamasuhu de yá nzoi ya fariseo ne rá nzoi ra Erode.

¹⁶ Nu'á yá nxadi bi 'ñémse'u 'na ngu 'na:

—Nuní xicju njabu ngue'a hindí hahu ra thuhme.

¹⁷ Pe ra Jesu bi baṭho te mi beñ'u ne bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja guí 'ñémfu gue otho ra thuhme?

¿Ha gue nsõctho'a oda ri mfenihu? ¿Ha gue hingui tsoda ri mfenihu de nú'a ra ts'edi dí pe'tsi? Xi xá me ri corasohu. ¹⁸ Ja ri dahu pe hingui hanthu, ne ja ri guhu pe hingui øhu, nixi guí beñhu nú'a stá ø't'e co nú'u ya thuhme. ¹⁹ Xi nú'bu ndá xēni nú'u cat'a ya thuhme ne dá 'uinga cat'a 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bõts'e gá xēca thuhme bi bongui xā?

Y nu'á bi dāṭbi bi 'ñena:

—'Ret'amayoho 'bõts'e.

²⁰ Nepu bi 'ñena:

—Nehe xi nú'bu ndá xēni nú'u yoto ya thuhme ne dá 'uinga goho 'mo ya ja'i, ¿hangu ya 'bõts'e gá xēca thuhme bi bongui xā?

Y nu'á bi 'ñena:

—Yoto 'bõts'e.

²¹ Nu'á ra Jesu bi 'ñembi'u:

—¿Y ne njabu hinxa zoda ri mfenihu de nuna ra ts'edi dí hñá?

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Betsaida

²² Nu'á ra Jesu ne yá nxadi bi zõni ja ra hai Betsaida, ne ja guehni bá ts'impabi 'nara goda, y nú'u to'lo bá tsi bi bañtebi gue da hñuxa rá 'ye ja gue'a pa da ñani. ²³ Nu'á ra Jesu bi cahna ra goda pa bi gūca mōte de ra hnini, ne bi go'tsuabi rá jini ja yá da, ne bi hñuxa yá 'ye ja gue'a, ne bi 'ñembi:

—¿Ha gue ja te guí handi?

²⁴ Y nu'á bi zõt'a yá da ne bi 'ñena:

—Dí handa ya ja'i di 'yo pe di hnequi ngu ya za.

²⁵ Nu'á ra Jesu bi yopa hñu'tsua yá 'ye ja yá da nú'a ra goda, ne nu'á bi ñani ne xi bi hyandi xá hño gatho. ²⁶ Nepu ra Jesu bi mehni da ma rá ngu, ne bi hñacuabi gue hinda yat'a ja ra hnini pa hinda xipa ya ja'i de guehni.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-20; Lc. 9:18-21)

²⁷ 'Mēfa ra Jesu bi ma co yá nxadi ja ya t'uca hnini nú'u mi ja guetbu ra dahni Cēsarea de Filipino. Y de má 'ñu nú'á bi 'yamba yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Ha hinga øhu ya ja'i ma to'oguiga?

²⁸ Nu'á nu'á bi dāṭi ne bi 'ñena:

—'Ra ena gue go gue'e grá Xuua Xi'tsate, ma'ra ena grá baḍi Elía, ha nu ma'ra ena gue go gue'e 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá nú'u mi 'bui maya'bu.

²⁹ Nu'á ra Jesu bi 'yambi'u ne bi 'ñembi:

—Xi'ahu, ¿te guí mañhu de gueque?

Y ra Pedro bi dāṭi ne bi 'ñembi:

—Nu'i go gue'e grá Cristo xpá mēñ'a'i Ajuá pa gui nda.

³⁰ Nu'á ra Jesu bi hñu'mba ra hñá gue hinda xipa ma'ra ya ja'i mi to'o'a.

Ra Jesu bi ma de rá du

(Mt. 16:21-28; Lc. 9:22-27)

³¹ Nepu ra Jesu bi mudi bi xipabi yá nxadi nú'a ma da t'ø'tuabi, ne bi 'ñembi'u:

—Nú'a To'lo bi e bi Nja'i pe'tsi ma da sufri ndunthi. Ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa asta da hñu yá mui da hyo, pe rá hñupa da yopa nte de rá du.

³² Bi xipi'u co ya noya hinxá hñei, hangue ra Pedro bi guqui 'nambu ne bi mudi bi zui pa hinda 'yõt'e njabu. ³³ Nu'á ra Jesu bi mpants'i ne bi hyanda gatho yá nxadi ne bi zui ra Pedro bi 'ñembi:

—i'Uegue de gueque, nu'i guí hampa rá ts'edi ra Satá hangue guí xica njabu! Ngue'a nu'i hingui ma ngu nú'a manga Ajuá, nu'i guí ø't'a nú'a go yá paha ya ja'i.

³⁴ Nepu bi zohna yá nxadi ne ya ja'i ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a tó'o da ne da dengagui, hinda za da 'yot'e nú'a go rá paha sehe. Mahyoni da dengagui masque da tho ya nt'atsate ne ya 'betsa asta rá du. ³⁵ Nu'a tó'o da ñanga rá te por hinda dengagui, nú'a ma da 'bedi rá te. Pe nu'a tó'o da 'ñei pa da du po rá ngueque ne po ra maça noya, nú'a da zu rá te pa nzantho. ³⁶ ¿Te rá 'be da dahá 'nara ja'i 'bu da me'tsa gatho ya hño de ra ximhai, y ne da 'medi rá te? Otho. ³⁷ Ngue'a ni 'na de nuya hño'u hinda za da pøhøbi rá te. ³⁸ Nu'a tó'o da gøngagui ne da nt'sa da mangan noya ja yá thandi ya 'yot'ats'oqui gá ja'i ne ya 'ñagamfri, 'me'fa necagui ma ga ma gue hindí pa'di'a nehe nu xcrá yopa pengaua. Nura pa'a ma ga 'ño'be ya enxé, ne ga hnequi co rá nsunda Ajuá ma Dada.

9

¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'u:
—Xi majuañi dí xi'ahú, 'ra de gue'ahú guí 'buhúua gri tethohú ma guí hyanduahú rá ts'edi ra Ndá de mahets'i sta 'ñehe.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu
(Mt. 17:1-13; Lc. 9:28-36)

² Rá 'rato ma pa, ra Jesu bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xúua, ne bi ma sehé'u ja 'nara t'òhò xá hñets'i. Y ne de guehni ja bi mpadini rá 'bai ra Jesu ja yá thandi'u. ³ Núrú he xi bi huexqui ne xi bi t'axqui ngu ra tse, y jo'o ni 'nara meni nuua ja ra ximhai da japi da t'axca 'nara he ngu'a. ⁴ Nepu de guehni nuyá nxadi bi hyandi'u gue mi ñaui'a ndu ra Elía ne ndu ra Moise nú'u myá 'me'ni Ajuá. ⁵ Hangué nura Pedro bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, ipøde xá hño ga 'buhúua! Xi'bu ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'e, ma'na pa ra Moise, ha nu ma'na pa ra Elía.

⁶ Nuya nxadi xi bi ntsu, hangué ra Pedro ngu bi 'be rá mfeni ne himi pa nú'a mi ma. ⁷ Nepu bi go'mi'u 'nara guui, ne de guehni ja ra guui bi nt'øde 'nara noya bi 'ñena:

—Nuna guehna ma hmáca T'u. 'Yøhú nú'a ma.

⁸ Y 'me'fa ya nxadi bi hyandi gue ya mi jo'oni nú'u ma'ra, hønse ra Jesu mi 'baseni.

⁹ Y nu mi gai'u de ra t'òhò, ra Jesu bi hñu'mba ra hñá nú'u hñu yá nxadi, ne bi 'ñembi:

—Oto xqui ma guí xiphú de nú'a xcá hyanthú asta hinda yopa nte de rá du Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

¹⁰ Hangué nú'u hñu ya nxadi hinto bi xipabi de nú'a xqui hyant'u. Pe nu'ú mri 'ñámbi 'na ngu ma'na, ne mi eñ'u:

—¿Te ri bønga nú'a ra noya bi 'ñena gue asta hinda yopa nte'a de rá du?

¹¹ Nu'ú nu'ú bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja engá ya xahnate de ra ley gue 'met'o ma da 'ñehe ra Elía nepu ja da 'ñehe ra Cristo nú'a rá 'me'ni Ajuá pa da e da ndá?

¹² Nu'ú nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Haha, go rá mudí ma da 'ñehe ra Elía pa da zofo ya ja'i da ñobri de yá ts'oqui ja rá thandi Ajuá, nepu ja da 'ñehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ¿Xi te mangan ja ra Maça T'ofó de Nú'a To'o bi e bi Nja'i? Nu'a ma, ma gue ma da tho ya uguí ne da t'utsa. ¹³ Pe de nú'a gá 'yangahú de ra Elía, dí xi'ahú gue ya xa zøhø'a, y nuya ja'i bi 'yø'tuabi nú'a go bi ne'u, ngu xa nt'ofó ja ra Maça T'ofó njabu bi t'ø'tuabi'a.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara ts'unt'u

(Mt. 17:14-21; Lc. 9:37-43)

¹⁴ Nu de ya xqui menc'u de ja ra t'øhø y ya mi ma da zøhø habu mi 'bui nú'u ma'ra ya nxadi, bi hyanda 'nara dangá hmuntsja'i xqui got'atho nú'u ma'ra ya nxadi, ne mi 'bahuini ya xahnate de ra ley mri ntsanoy-aui'u. ¹⁵ Ha nu mi hyanda ya ja'i bi zønga ra Jesu, himi pa'di te da beñ'u, ne bi nest'ihi bi ma bá zengua. ¹⁶ Ha nura Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—¿Te ma noya nguí mañhú con guehyu?

¹⁷ Nepu 'nara ja'i nú'a mi 'ba ja ra hmuntsja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma Xahnate'i, dra zin'aua 'nama t'u pe'tsa 'nara ts'ondahi xa japi xa ngone. ¹⁸ Y nura ora da 'ñámbabi ri japi da dagui haburaza, ne asta ri gust'a yá ts'i ne ents'a ra fuguí ja rá ne, y ya xi xa papa rá muí. Ya stá xipa ri nxadi pa da 'yembahma nura ts'ondahi'a, pe nuyú hinxa za xa 'yembabi.

¹⁹ Nu'ú nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Gyá 'ñagamfrihu! ¿Asta ha'mu guí camfrihu? ¿Asta ha'mu ma ga tse't'a ri 'miihu? Bá tsincahuua nú'a ra ts'unt'u.

²⁰ Nu'ú nu'ú bi zi'tsuabi nú'a ra ts'unt'u, ha nura ts'ondahi nu mi hyanda ra Jesu mi 'bahni, bi japa nú'a ra ts'unt'u bi dagui ne mi tani ne mi ents'a ra fuguí ja rá ne. ²¹ Nu'ú ra Jesu bi 'yamba rá dada nú'a ra ts'unt'u ne bi 'ñembi:

—¿Hangu pe'tsi de xa mudí njani?

Ha nu'ú bi 'ñena:

—Desde mi notsi ya mi njani. ²² Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi hø't'a ja ra tsibi o ja ya mothe pa da hyo hmáha. Hangué 'bu da za te guí 'yø'tuahma, huegahe guí faxcahe.

²³ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'i guí ena: 'Bu da za. 'Bu ja ri jamfri há, gatho da za.

²⁴ Nu'ú rá dada nú'a ra ts'unt'u bi dadi nts'edi ne bi 'ñena:

—¿Dí camfri, pe faxcagui pa ma'na ga camfri!

²⁵ Nu'ú nura Jesu bi hyandi gue ra hmuntsja'i mi 'yo rí ts'i'mi'a, hangué nu'ú 'bestho bi 'ñembabi ra ts'ondahi:

—Nú'i ts'ondahi go xcá japi xa ngone ne xa ngogu nuna ts'unt'u, pe nubýá nuga dí

'bep'a'i gui pœni de guehni ne hinhya'mu gui yopa cut'a ma'na'qui.

²⁶ Nepu nú'a ra ts'ondahi bi mafi, ha nú'a ra ts'unt'u bi 'ñámba ra nduse ma'na'qui, y ra ora'a bi bœnga ra ts'ondahi. Ha nú'a ra ts'unt'u mi 'beni 'ñena xqui du. Ne ndunthi ya ja'i bi 'ñena gue xqui du. ²⁷ Pe ra Jesu bi mipa rá 'ye pa bi gats'i'a, nepu nura ts'unt'u 'bestho bi 'mai.

²⁸ Y nu mi yat'a ra Jesu ja ra ngu nú'a xqui mihi, yá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja himbi za dá eñhe nú'a ra ts'ondahi?

²⁹ Nu'bú nu'á bi 'ñembabi'u:

—Ya ts'ondahi ngu nú'a dá enibya, nu'ú da za da 'yeni 'na, pe mahyoni da ayuna 'na ne da 'yapabi Ajuá con gatho rá mai.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 17:22-23; Lc. 9:43-45)

³⁰ Nepu nu'ú bi bœni de guehni, bi gat'i ja ra hai Galilea, y ra Jesu ximi ne to xa badi ua mi 'yoni, ³¹ ngue'a mi xahna yá nxadi, mi embabi'u:

—Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da t'ent'ua ja yá 'ye ya ja'i, ha nu'ú ma da hyo, pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

³² Pe nuyá nxadi himbi badi te mri bœnga nuya noya bi xipabi'u, ne mi tsu da 'yambabi.

Nú'a to'o ma'na ma da nja rá nsu

(Mt. 18:1-5; Lc. 9:46-48)

³³ Nepu bi yopa mengui'u pa Ncapernau ne bi yat'i mbo ja ra ngu nú'a xqui mihi. Nu'bú ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be nguí mañhu má 'ñu?

³⁴ Pe nu'ú hinte bi dadi, ngue'a de má 'ñu mi ntsanoyase'u ne mri 'ñámbi to'o 'na de gue'u da ua'a da ma. ³⁵ Nu'bú ra Jesu bi hñudi ne bi zofu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o da ne da ndanguí, osta ma da 'ñets'i. Nu'a da 'yot'e, dá mepa nu'ú ma'ra.

³⁶ Nepu bi 'ba'ma 'nara zi batsi madetho de yá nxadi, nepu bi dets'i ne bi 'ñembabi'u:

³⁷ —Nu'a tó'o da umba ntsaya de ja ma thuhu 'nara zi batsi ngu núna dri dets'i, ja ra uenda go 'raca ntsaya. Y nu'a tó'o 'raca ntsaya, ja ra uenda go umba ntsaya Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencaguiua.

Nu'a tó'o hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju

(Lc. 9:49-50; Mt. 10:42)

³⁸ Nu'bú ra Xuua bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, stá hanthe 'nara ja'i gue de ri thuhu mi engu ya ts'ondahi, y nuje dá haçuahe gue ya hinda 'yot'a njabu, ngue'a nura ja'i'a hingui 'yo 'nabbu con guecju.

³⁹ Pe ra Jesu bi dadi:

—Oguí haçuahe, ngue'a nu'a tó'o da 'yot'a 'nara nt'udi de ma thuhuga, nu'á hinga 'bestho ma da pata rá mfeni nixi da ñáma'ñu de gueque. ⁴⁰ Ngue'a nú'u hingui utsaguihu, go gue'u 'bui con guecju. ⁴¹ Ha nu'a tó'o da 'ra'ahu madi ts'u ra zi dehe de ja ma thuhu ngue'a guí tengahu, nura ja'i'a ma da hñanga rá thaha.

Ra Jesu bi ma gue ga nsuhu pa hinga øthu ya ts'oqui

(Mt. 18:6-9; Lc. 17:1-2)

⁴² Nu'a tó'o da ts'ocua rá mfeni 'na de gue nuya ya zi batsi xa gamfrigui, nú'a ra ja'i'a ma'na xá hño da ts'utua ja rá 'yuga 'nara do strá hñu ne dra thot'a ja ra ndehe. ⁴³ Nu'bu 'nari 'ye ja'a'i guí 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño guí cut'a habu bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri 'ye, que di ja yoho ri 'ye ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁴ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zœnini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho. ⁴⁵ Ha nu'bu 'nari ua ja'a'i guí 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hyequi, ngue'a ma'na xá hño guí cut'a habu bí ja ra te pa nzantho co 'nada ri ua, que di ja yoho ri ua ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁶ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zœnini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho. ⁴⁷ Ha nu'bu 'nari da ja'a'i guí 'yot'a 'nara ts'oqui, ma'na xá hño hñai, ngue'a ma'na xá hño guí cut'a habu bí manda Ajuá co 'nada ri da, que di ja yoho ri da ne gui ma ja ra nidu habu hinhya'mu ma da huet'a ra tsibi. ⁴⁸ Y nuni ja bí 'buhni nehe ya zu'ue nú'u da zipa yá ngø nú'u to'o da zœnini, ne bí zø ra tsibi pa nzantho.

⁴⁹ Ngue'a gatho'ihu mahyoni guí tsethu ya ts'othogui ne hingui 'yøthu nú'a go ri hneschu, pa njabu guí pøñhu xá hño ja rá thandi Ajuá. Ma guí njahu nehe ngu ya 'baha nu'ú t'umbabi Ajuá, nú'ú pe'tsi da dá ja ra tsibi pa da hogui ne t'u'utsua ra u. ⁵⁰ Xá hño ra u, pe nu'bu ya da 'be rá hño, çhanja da za da cœqui? Hingui tsa. Nu'ahu njahu ngu ra hoga u, 'yøthu xá hño, ne 'buhu co 'nara hoga'mai 'na ngu 'na.

10

Ra Jesu bi ma de ra nxuni

(Mt. 19:1-12; Lc. 16:18)

¹ Nepu ra Jesu bi bonga de Ncapernau, ne bi 'ño ja ra hai Judea ne ja ra hai ri'nandi ra dathe Jordá. Y nehe ja guehni bi munts'ni ndunthi ya ja'i, ne ra Jesu bi mudi bi xahni ngu mra nza'i'a. ² Nu'bú bi jonga 'raya fariseo pa da xaxi, hangue bi 'yamba 'nara nt'ani bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ja ra nœqui da hyepu rá 'behña 'nara 'ñhø?

³ Nu'bu' ra Jesu bi 'yambabi'u nehe, ne bi 'ñembabi:

—Xi ra Moise, ¿te bi xi'ahu de gue'a?

⁴ Y ya fariseo bi dadi ne bi 'ñena:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da thoca 'nara t'ofu dega nxuni, ne njabu ha, da za da nxungu' rá 'behña' 'nara 'ñohø.

⁵ Nu'bu' ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nura Moise bi unga nsequi gue da t'ot'a njabu ngue'a nu'ahu xi xa megui ri corasohu. ⁶ Pe desde rá mudi himi njabu, ngue'a ra Maca T'ofu ena gue Ajuá “bi hyoca ra 'ñohø ne ra 'behña”. ⁷ “Hangue 'nara 'ñohø da zopu rá dada ne ra nána pa go da 'muhui rá 'behña, ⁸ y de ri yoho, ya da 'natho.” Njabu mangua ra Maca T'ofu. Hangue nú'a ra 'ñohø ne nú'a ra 'behña ya ri 'natho, hingue ri yoho. ⁹ Hangue nú'a xa pehna Ajuá, ni 'nara ja'i hinda za da 'ueque'u.

¹⁰ Y nu mi menc'u pa ja ra ngu habu xqui mihi, yá nxadi ra Jesu bi 'yambi'u nehe de ra nxuni. ¹¹ Hangue nú'a bi 'ñembabi'u:

—Nu'a t'ó'o da hyepu rá 'behña ne da nthatu ma'na, ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá mudi 'behña xa nthatu. ¹² Ha nu'bu 'nara 'behña da hyepu rá dame ne da nthatu ma'na ra 'ñohø, ya bi 'yot'a 'nara ts'oqui ngue'a xa hyepu nú'a rá mudi dame xa nthatu.

Ra Jesu bi japa ya batsi

(Mt. 19:13-15; Lc. 18:15-17)

¹³ 'Mefa, bi ts'i'tsua ya batsi ra Jesu pa da hñuxa rá 'ye ja gue'u pa da japi. Pe nuyá nxadi bi mudi bi guui nú'u to'o mri zi ya batsi. ¹⁴ Pe nu mi hyanda ra Jesu gue mi ot'a njabu yá nxadi, nu'a bi bø rá cue ne bi 'ñembabi'u:

—Oguí hacuahú ya zi batsi da 'ñe da zacagui, ngue'a nu'u t'ó'o da 'mui ja rá hmanda Ajuá, mahyoni da nja ngu nuya ya zi batsi. ¹⁵ Xi majuaní dí xi'ahu, nu'a t'ó'o hinda nja ngu 'nara zi batsi pa da 'mui ja rá hmanda Ajuá, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

¹⁶ Nepu ra Jesu bi dexa ya zi batsi ne bi hñuxa yá 'ye ja gue'u ne bi 'yapabi Ajuá rá Dada da japi'u.

'Nara basja'i mrá rico bi ñaui ra Jesu

(Mt. 19:16-30; Lc. 18:18-30)

¹⁷ Y de ya mi 'ba'ñu ra Jesu, bi zøhø 'nara 'ñohø mbra nest'ihi, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Xahnate, 'nagrá hoja'i, ¿te 'be da za ga ot'e pa da za ga tsu ra te pa nzantho?

¹⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí engagui drá hoja'i? Hønse 'natho to'o ra hoja'i, y nú'a go gue'a Ajuá. ¹⁹ Ya guí padi nda'u gue'u ya hmanda: “Oxqui ntsinga medinthati, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui ju'tsua ya nc'uamba ri

miqu'eiui, oxqui hat'a ri miqu'eiui, umba ra t'egu'ei ri dada ne ri nána ne su'u.”

²⁰ Nu'bu' nú'a ra 'ñohø bi dadi ne bi 'ñena:

—Xahnate, gathu nuya hmandaya stá ot'e desde stá mbatsi.

²¹ Nu'bu' ra Jesu bi hyandi dega hmate ne bi 'ñembabi:

—'Natho nú'a grí 'bedi gui 'yot'e. Guí ma gui pa gatho nú'a guí pe'tsi ne gui hyecuabi ya hyoya. Njabu ha, da za guí hñanga ya hoga hño de mahets'i. Nepu gui ehe gui tengagui ne gui tseta gatho nú'a da 'ñe'a'i asta ri du.

²² Pe nu mi 'yode'a nú'u ya noya bi xipa ra Jesu, xi bi du rá mui y bi ma njabu co ra dumai, ngue'a xi mrá rico.

²³ Nu'bu' ra Jesu bi mpants'i ne bi hyanda yá nxadi, nepu bi 'ñembabi'u:

—¿Xi rá hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuá!

²⁴ Ha nuyá nxadi himi padi te da beni de nú'a xqui mañ'a. Hangue nú'a bi yopa xipa ma'na'qui ne bi 'ñemi:

—Ma zi t'u'ihu, ¿xi rá hñei da yut'a ja rá hmanda Ajuá nú'u to'o hu yá mui gue co nú'a te pe'tsi ma da mpøhø! ²⁵ Ma'na hinxá hñei da thogui 'nara cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yut'a ja rá hmanda Ajuá.

²⁶ Hangue nuyá nxadi'a ma'na himi padi te da beni, ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Nu'bu' njabu, ¿to'o ja da za da mpøhø?

²⁷ Nu'bu' ra Jesu bi nhyandui'u ne bi 'ñemi:

—Ya ja'i hingui tsa da mpøhø sche, pe co rá mfats'i Ajuá ha, ngue'a pa Ajuá hinte rá hñei.

²⁸ Nepu de gue'a bi dadi ra Pedro ne bi 'ñembabi:

—Nuje stá tsohebu gatho nú'a te ndí pe'tshe pa dá ten'ah.

²⁹ Nu'bu' ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuaní dí xi'ahu, nu'u t'ó'o da zogui yá ngu, yá cu, yá nju, yá dada, yá nána, yá batsi, ne yá hai po rá ngueque ne po rá ngue ra maca noya, ³⁰ nu'u ma da hñanga nú'bya mapaya 'na ntthebe de nú'a te xa zogui, ngu yá ngu, yá cu, yá nju, yá nána, yá batsi, yá hai, masque co ndunthi ra nt'atsate, y nepu rá ñoho ra 'mui ma da hñanga 'nara hoga te pa nzantho. ³¹ Pe nu'u t'ó'o ya danguibya, nura pa'a ma da notsi'u, ha nu'u t'ó'o ya notsibya, nura pa'a ma da ndangui'u.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du

(Mt. 20:17-19; Lc. 18:31-34)

³² Nura Jesu bi ne ra 'ñu co yá nxadi pa bi ma Jerusalem. Y nú'a go bi 'met'o'a de gue'u, y nu'ú himi padi te da beni de gue'a. Hangue nu'ú ngu mi tsu, ne mri 'befatho de gue'a. Nepu nura Jesu bi 'ueca 'nambu nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi yopa xipabi

gatho nú'a mi ma da thogui'a. ³³ Ne bi 'ñembabi'u:

—Nubya drá maha Jerusale, ne dí ne ga 'ra'ahú nt'òde de Nú'a To'o bi e bi Nja'i. Nú'a ma dra da de guehni ja yá 'ye ya ndá gá macjá ne ya xahnate de ra ley, ne nu'ú ma da 'ye'mbi da hyo, ne ma da 'yent'uabi ja yá 'ye nú'u hingyá xodyo pa da hyo'a. ³⁴ Nu'ú ma da 'yò'tua ra buhla ne da na'mbi ne da zots'i, nepu ja da hyo'a. Pe rá hñupa ma da yopa nte de rá du.

Ra Cobo ne ra Xuua bi 'yadi 'nara favo (Mt. 20:20-28)

³⁵ Nepu nura Cobo ne ra Xuua nú'u yá t'u ra Sebedeo bi joni ja ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'ihe, dí ne gui òtcahe ra mate gui 'racje nú'a ma ga a'a'ihe.

³⁶ Nu'ú bi dátuabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be gui ne ga òt'ahú?

³⁷ Y nu'ú bi 'ñena:

—Dí nehe ga hudihe 'na ja ri 'ñei, 'na ja ri ngaha, nu xcri hñudi ja ri hudi de ri ts'utbi.

³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nixi hinguí pahú nú'a gui ahú. 'Bú gui ahú njabu, ¿ha gui hanthu gui tsethu ya ts'othogui ngu nú'u ma ga thoguiga, ne gui tsethu ya ugu ngu nú'u ma ga tsetca?

³⁹ Ha nu'ú bi dádi ne bi 'ñembabi:

—Haha, ga tsethe.

Nu'ú bi ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Majuani ma gui tsethu ya ts'othogui ne ma gui tsethu ya ugu ngu nú'u ma ga tsetca.

⁴⁰ Pe nuga hingo ma ga huancá to'o ma da hñudi ja ma 'ñei ne ja ma ngaha. Numa Dada go gue'a padi to'o ma da hñudini.

⁴¹ Pe nu mi 'yòde nú'u má 'ret'a ya nxadi gue ra Cobo ne ra Xuua mi adi da hñuhui ra Jesu, nu'ú bi bò yá cue ngue'a hanja go mi adi da hñuhni'u. ⁴² Nu'ú bi ra Jesu bi zohna yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Gui pahú xá hño gue nuya dangá ndá de guecua ja ra ximhai ri manda gatho yá hnini, ne nú'a go da mañ'u go gue'a da t'òt'e.

⁴³ Pe nu'ahú oxqui ma gui 'yòthu njabu. 'Bú 'na de gue'ahú gui ne gui ndanguihu, mahyoni go gui pephú nuyá ma'ra. ⁴⁴ Ne nu'bu 'na de gue'ahú gui ne gui ndahú de nuyá ma'ra, mahyoni go gui 'megohu. ⁴⁵ Nú'a To'o bi e bi Nja'i, nu'á hinxpá 'ñehe pa go da 'bepabi, nu'á xpá 'ñehe pa go da 'mego ne pa da unga rá te pa da gu'tua gatho yá ts'oqui ya ja'i.

Ra Jesu bi 'yòthe ra Bartimeo mrá goda (Mt. 20:29-34; Lc. 18:35-43)

⁴⁶ Nepu ra Jesu bi zonga Jericó co yá nxadi, ne 'bestho bi bõni de guehni ne bi deni 'nara hmuntsja'i. Y nuni ja ra ñanga 'ñu mi huhni 'nara goda mrá thuhu ra Bartimeo mrá t'u ra Timeo, mi huhni mi peti. ⁴⁷ Y nu mi 'yòde gue go mi gue'a ra Jesu me Nasare nú'a ya mi ma da thohni, nu'ú bi dádi bi mafi ne bi 'ñena:

—¿Nu'i Jesu, rá T'u'i ndu ra ndá Davi, huegagui!

⁴⁸ Pe ndunthi ya ja'i bi zui ne bi 'ñembabi da go'ta rá ne. Pe nu'á ma'na xi mi mafi nts'edi mi ena:

—¿Nu'i rá T'u'i ndu ra ndá Davi, huegagui!

⁴⁹ Mi 'yòde ra Jesu 'bestho bi 'mai, ne bi mehni to da tsimpa nú'a ra goda. Y nu'ú bá ma'ti'a ne bi 'ñembabi:

—'Bai bá ehe, oguí tu ri mui, bí tòp'a'i 'na.

⁵⁰ Nu'ú bi dádi ne bi 'ñembabi: ⁵¹ Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Te 'be gui ne ga òt'a'i'?

Ha nura goda bi dádi ne bi 'ñembabi:

—Ma Xahnate'i, dí ne ga yopa handi ma'na'qui.

⁵² Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma, co ri jamfri ya xcá ñani.

Y 'bestho ra ora'a bi za bi hyandi, ne bi dena ra Jesu.

11

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Lc. 19:28-40; Jn. 12:12-19)

¹ Ra Jesu ne yá nxadi ya mi ma da zonga Jerusale, ne mi 'yo guetbu de Betfage ne Betania, nehe guetbu ra t'òhò 'bo Olivo, hangue ra Jesu bi mehna yoho yá nxadi pa da 'met'o, ² ne bi 'ñembabi'u:

—Grí maha ja nuni ra t'uca hnini bí jani, ne nu xcri tsòñhani gui tshu 'nara zi burru di that'i nú'a hinto xa tòguetho. Bá xo'thu ne bá tsincahuua. ³ Ha nu'bu to'o da 'yañ'ahú ne da 'ñeñ'ahú hanja gui òthu njabu, 'ñembabihu: “Ra zi Hmu bí honi, nepu 'mefa ma ga yopa tsin'ahe ma'na'qui,” gui 'ñembabihu njabu.

⁴ Nu'ú nú'u yoho yá nxadi bi ma ja nú'a ra t'uca hnini, ne ja bá tsuhni 'nara zi burru mi that'a mòte ja 'nara gosthi ja rá hyo ra 'ñu, ne bá xo'ti'u. ⁵ Y mi 'bahni 'raya ja'i bi 'ñembabi:

—¿Te gui japhu nú'a ra burru gui xo'thu?

⁶ Ha nuya nxadi bi dádi ngu xqui xipa ra Jesu, hangue nú'u ya ja'i bi hyopi bi zits'i.

⁷ Nepu nú'ú bá tsimpa ra Jesu nú'a ra burru, y bi hñaca yá pat'i'u pa bi xi'tsua ra burru pa bi tògue'a. ⁸ Nepu ra hmuntsja'i bi hñaca yá pat'i pa bi mò ja ra 'ñu, ha nu ma'ra mi toca ya 'yeza pa mi pògue nehe ja ra 'ñu.

⁹ Y nú'u to'o mri 'befa ne mri 'bet'o mi thò ya hmafi mi ena:

—¡Xá nsunda núni xpá mENCHAHU AJUA! ¡AJUA da japni! ¹⁰ ¡AJUA da japi núni ma da ndá! Nuni go guehni ra ndá xqui hñá'tuabi ndu ma dadahu ra ndá Davi. ¡Xá nsunda AJUA bí 'bui mahets'i!

¹¹ Nepu ra Jesu bi yut'a Jerusale ne gá yut'a ja ra ndanija, ne bi hyanda xá hño gatho nú'a mi jani mbo ra ndanija. Y cof'a ya bi

nde, nu'á bi b̃oni de guehni bi ma Betania co nú'u 'ret'amayoho yá nxadi.

Ra Jesu bi z̃hi 'nara 'bai gá igo
(Mt. 21:18-19)

¹² Y rá hyax'a ra Jesu ne yá nxadi bi b̃onga de Betania, y de má 'ñu bi z̃u ra thuhu'a. ¹³ Ne dega yab̃u bi hyanda 'nara 'bai gá igo mi c'amtho, hangue bi má bá c'a'tshma ua mi t̃o yá igo. Pe nu mi z̃onini hinte bi z̃adi, mi 'ra'ta yá xi ngue'a mri 'b̃etho da ñog̃ue. ¹⁴ Hangue ra Jesu bi 'ñembabi ra 'bai gá igo: —Hinhya'm̃u ma da yopa ñog̃ue ri igo. Ha yá nxadi bi 'yode nú'a bi má.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-17; Lc. 19:45-48; Jn. 2:13-22)

¹⁵ Nep̃u bi yopa z̃õñ'u Jerusale, y ra Jesu bi yopa yut'a ja ra ndanija ne bi mudi bi 'yenga gatho nú'u mi 'b̃uhñi mri mpa ne mri ntai mbo ra nija. Bi p̃unts'ua yá mexa nú'u ya mpatboja ne yá thuhni nú'u to'o mi pa ya domitsu. ¹⁶ Ne ya himbi hopi to bi thoguini pa da h̃ñaxa ya t'ot'e. ¹⁷ Nep̃u nu'á bi xipabi ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—¿Ha hingui pah̃u gue xa nt'of̃o ja ra Maça T'of̃o ne ena: “Numa ngu rá thuhu ra ngu dega nsadi pa gatho ya hnini”? Ha nu'ah̃u go xcá 'yot'athoh̃u ra ngu dega mfe.

¹⁸ Nu'bú ya xahnate de ra ley ne ya ndá gá macja bi 'yode nú'a bi mangan ra Jesu, hangue nu'á bi 'ñu'ti pa da hyohma'a, ngue'a mi tsu'u da h̃ñanba yá nsu, ngue'a gatho ya ja'i xi mri ho nú'u ya noya mi udi'a. ¹⁹ Ha nu mi put'a ra nde, ra Jesu ne yá nxadi bi b̃onga de guehni Jerusale.

Ra 'bai gá igo bi 'yot'i
(Mt. 21:20-22)

²⁰ Ha nurá hyax'a de mi xudi bi thoguini ma'na'qui hab̃u mi 'bai nú'a ra igo xqui z̃u ra Jesu, ne bi hyandi'u gue ya xqui 'yot'i gatho, asta yá 'yu. ²¹ Ra ora'a ra Pedro bi bengá nú'u ya noya xqui mangan ra Jesu, ne bi 'ñembabi'a:

—Ma Xahnate'i, handi, nuna 'bai gá igo gá xipi gue ya hinhya'm̃u ma da yopa ñog̃ue yá igo, ya xa 'yot'i.

²² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Camfrih̃u Ajuá. ²³ Xi majuañi dí xi'ah̃u gue 'bu to'o ja ndunthi rá jamfri ne hinda d̃uh̃u, da za da 'ñembabi nuna ra t'õh̃õ gue da mponi dí ma ja ra nde, ne da njab̃u ngu nú'a da 'yadi. ²⁴ Hangue nuga dí xi'ah̃u gue nu'a gatho gui 'yaph̃u Ajuá ra Dada, camfrih̃u gue nu'a xa 'yot'ah̃u ri t'adih̃u, y nu'a gui 'yaph̃u da 'ra'ah̃u. ²⁵ Pe ora gui 'yaph̃u'a, 'bu to xa 'yot'ah̃u 'nara nts'o'm̃ui, pumbah̃u, pa njab̃u Ajuá ra Dada bí 'b̃ui mahets'i da pun'a ri ts'oquih̃u nehe nú'a xcá 'yõth̃u. ²⁶ Ngue'a nu'b̃u hingui pumbah̃u nú'u to'o xa 'yot'ah̃u 'nara nts'o'm̃ui,

Ajuá ra Dada bí 'b̃ui mahets'i hinda pun'a ri ts'oquih̃u nehe.

Bi t'ambabi ra Jesu te ma nsequi mi ha
(Mt. 21:23-27; Lc. 20:1-8)

²⁷ Nep̃u bi yopa mengui'u pa Jerusale, y ra Jesu bi yopa yut'a ja ra ndanija, ne bi joni hab̃u mi 'bai'a ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua ndá. ²⁸ Nep̃u nu'á bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o rá hmanda'a pa gui 'yot'a nuya ya t'ot'eya? ¿O to'o xa 'ra'a nsequi?

²⁹ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Dí ne ga an'ah̃u 'nara nt'ani nehe. Nu'b̃u gui xicaguih̃u, necagui ga xi'ah̃u to'o rá hmanda'a pa dá ot'a njab̃u. ³⁰ ¿Xi to'o bi h̃ñuxa ra Xuua pa bi nxi'tsate? ¿Ha gue Ajuá o ya ja'i?

³¹ Nu'bú nu'á mri 'ñémse 'na ngu ma'na:

—Nu'b̃u ga emf̃u gue go Ajuá bi h̃ñuxa ra Xuua, nu'bú nuní da 'ñenju gue hanja hindá camfrih̃u nú'a mi mañ'a. ³² Ha nu'b̃u ga emf̃u gue go ya ja'i xa h̃ñuts'i, xi'b̃u da b̃õ rá cue ra hnini.

Mi mañ'u njab̃u ngue'a mi tsu ya ja'i, ngue'a gatho'u mi ena gue nura Xuua go mi gue'a 'nará 'mehni Ajuá. ³³ Hangue nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Hina hindí pahe.

Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'bú nixi gueque hinga xi'ah̃u nehe to'o rá hmanda pa dá ot'a njab̃u.

12

Ra 'bede de ya ts'om̃efi

(Mt. 21:33-46; Lc. 20:9-19)

¹ Ra Jesu bi sigui bi ñauí ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua ndá, ne bi mudi bi xipa 'raya 'bede, ne bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñõh̃õ bi gaxa 'raya 'bai gá obxi, ne bi guts'i xá h̃õ. Ne bi hyoqui hab̃u da sit'a ra ngui gá obxi nú'a da the'mi, ne bi hyoca 'nara nthõ'ma uq'obxi xi rá h̃ñets'i.

Nep̃u nú'a ra uq'obxi'a bi umba nhyandi 'raya ja'i, ha nú'a ra me uq'obxi bi b̃oni bi ma yab̃u ya hai. ² Ha nu mi z̃õh̃õ ra pa de ya xqui dá ya obxi, ra me uq'obxi bi mehna 'nara 'bego pa ma da c'a'tsa nú'u to mi ha nhyandi ra uq'obxi pa da hyeca nú'a ra sofo ya xqui gats'i. ³ Pe nú'u to'o mi ha nhyandi ra uq'obxi bi gu nú'a ra 'bego bi na'mbi ne bi co'tsi bi mengui, hinte bi umbabi de ra sofo.

⁴ Nu'bú nura me uq'obxi bi mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi mfats'i bi tedo nú'a ra 'bego asta bi zemba rá ñaxu, ne bi xipa ndunthi ya ts'onoya, ne himbi umba nú'a mri 'ñepabi rá hmu. ⁵ Nep̃u ra me uq'obxi bi yopa mehna ma'na rá 'bego, pe nú'u ya hyanthuahi bi gu nú'a ra 'bego ne bi hyo. Nep̃u 'mefa ra me uq'obxi bi mehna

má ndunthi ya 'bego. Pe 'ra de gue'u bi hna'mbabi, ha nu ma'ra bi tho.

⁶ Y ya xi rá ngats'i bi mense rá hmaça 'ra t'u, ne bi 'ñena: "Nuga dí padi gue nu'bu ga pense ma t'u, nuya hyanthuahi ma da me'tsua ra t'equ'eí." ⁷ Pe nu mi hyanda ya hyanthuahi gue bi zonga rá t'u ra me ua'obxi, nu'ú bi 'ñu'ti ne bi 'ñémse'u: "Go guehni ma da gohui yá hai rá dada. Pe ma ga hohu pa njabu go da gocu ya hai." ⁸ Hangué nu'ú bi gampa rá t'u nú'a ra me ua'obxi bi hyo'u ne bá fota mote de ra ua'obxi.

⁹ ¿Pe te guí beñhu ma da 'yot'a nú'a ra me ua'obxi co nú'u ya ts'o hyanthuahi? Nu'á 'nara pa ma da zohø ne ma da hyo gatho nú'u ya ts'o hyanthuahi ne go ma da umba nhyandi ma'ra ya ja'i nura ua'obxi'a.

¹⁰ ¿Ha gue hinxçá hñe'thu ja ra Maça T'ofu habu enga njaua?:

Nú'a ra do bi fõtuhma 'na lado nuya hyongu,

nubya gue'a ra mudi do de rá ni ja Ajuá.

¹¹ Y nuse'a go bi megui nura do'a pa da hyø rá ni ja, ne dí hanthu gue xi rá nsunda nú'a bi 'yot'e.

¹² Nepu nuya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxuja ndá bi beñ'u gue da guhma ra Jesu pa da got'a fadi ngue'a bi baði'u gue nu'á mi ña de gue'u ora mi xipa ra 'bede de ya ts'o hyanthuahi. Pe nu'ú mi tsu te da 'yot' tuabi'u nú'u ya hmuntsja'i mi 'buhni, hangué bi zohni ra Jesu ne bi ma'ra.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini

(Mt. 22:15-22; Lc. 20:20-26)

¹³ Nepu nu'ú bá pohna 'raya fariseo ne 'rayá mfats'i ra ndá Erode pa da xaxa ra Jesu pa da nu ua te da ztuabi pa njabu da za da ñapabi. ¹⁴ Nepu nuya 'mehni bi zohø habu mi 'bui'a ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue go gue'e guí manga majuaní ne hingui ø'tua ncaso nú'a manga ya ja'i ne hingui pata ri noya pa da ma'a'i ya ja'i, ngue'a nu'i guí udi xá hño nú'a ri ho Ajuá da t'ø't'e. Dí ne guí xicaguihe, ¿ha gue xá hño ga ju'tuabi ra boja ra ndá Cesa o hina? ¿Ha gue ga ju'tuahe o hina?

¹⁵ Pe ra Jesu 'bestho bi batua yá ts'omfeni nuya ja'i'u, hangué bi 'ñembabi'u:

—Nuga dí padi te rá 'be guí beñhu con gueque. Bá hanchahuu 'nara boja pa ga handi.

¹⁶ Nu'bu nu'ú bá hanpabi'a nú'a ra boja mi adi. Y nu mi hyandi nú'a ra boja bi 'yambabi'u ne bi 'ñemi:

—¿To'o rá c'oi ne to'o rá thuhu núna tøcu ja ra boja?

Y nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá c'oi ra ndá Cesa ne go rá thuhu'a.

¹⁷ Nu'bu bi dadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a rá uenda ra ndá Cesa gui umbabihu ra ndá Cesa, ha nu'a rá uenda Ajuá go da umbabihu Ajuá.

Y nu mi 'yøde'u gue bi dadi njabu, xi bi 'yø'u.

Ya saduceo bi 'yambara Jesu de rá ñoho ra te

(Mt. 22:23-33; Lc. 20:27-40)

¹⁸ Nepu nu mi uadi ra Jesu bi ñauí ya fariseo ne yá mfats'i ra ndá Erode, bi zohø 'raya saduceo nú'u to'o camfri gue hinto ma da yopa nte de ra du. Bi 'ñehe pa bi 'yamba 'nara nt'ani'a, ne bi 'ñembabi:

¹⁹ —Xahnate, ra Moise bi zogui nt'ofu gue 'bu 'nara 'ñohø da du ne da zogui rá 'behña, pe 'bu ni 'nara bañsi hinda zocuabi, nu'bu nurá cu de nú'a ra 'ñohø bi du mahyoni da nthatui rá 'bepe, pa nu'bu da me'tsa 'nara bañsi, da thu'mbabi rá thuhu ngu rá thuhu nú'a ndu rá mudi damede nú'a ra 'behña, pa njabu hinda 'medi rá thuhu nú'a ra 'ñohø xa du. ²⁰ Nde nu'bu, 'na'qui mi 'bui yoto ya 'ñohø mri ncu. Nepu nú'a madá bi nthati, pe bi du ne himbi zocuabi ni 'nara bañsi. ²¹ Nepu nú'a rá ñoho ra cu bi nthatui rá 'bepe, nepu ne'a bi du ha nixi gue'a ni 'nara bañsi himbi zocuabi nehe. Y rá hñu bi njabu nehe. ²² Ne bi njabu gatho nú'u yoto ya cu bi du pe ni 'na de gue'u himbi zocuabi ni 'nara bañsi. Nepu rá ngats'i, bi du ra 'behña nehe. ²³ ¿Xi de stí yopa nte de ra du nú'u yoto ya 'ñohø, nda'a de gue'u xi drá dame nú'a ra 'behña'a? ngue'a gatho nú'u yoto bi nthatui de guecu ja ra ximhai.

²⁴ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nixi guí pahu nú'a guí mañhu ngue'a hingui pahu nú'a manga ja ra Maça T'ofu ne nda'a rá ts'edi Ajuá. ²⁵ Ngue'a nu sta yopa nte gatho nú'u ya ja'i xa du, ya hinda ma da nthata ya 'ñohø nixi ya 'behña, ngue'a nuni mahets'i gatho ya ja'i ma da 'mu ngu ya enxç. ²⁶ Nehe, pa guí camfrihu gue ma da yopa nte nú'u xa du, ma ga ben'ahu nú'a bi 'yofu ra Moise ja nú'a ra xeni habu ma de nú'a ra ndapo mi ø, ne ja guehni Ajuá bi zofu ne bi 'ñemi: "Nuga go guecagui rá Ajuagui ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo." Njabu xa nt'ofu. ²⁷ Pe Ajuá go gue'a ra Ajuá de nú'u te, hingo ra Ajuá de nú'u xa du. Hangué dí pahu gue nura Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo masque ya jo'ou'u pe bí ja yá te'u. Hangué nu'ahu hinte ri fadihu.

Ra hmada nú'a ma'na ra dangui

(Mt. 22:34-40)

²⁸ Nehe xqui zohni 'nara xahnate de ra ley ne bi 'yøde mi ñauí ra Jesu ya saduceo, ne bi 'yøde gue ra Jesu xqui dadi xá hño nú'u ya nt'ani xqui t'ø'tuabi. Hangué ne'a bi uat'i pa bi 'yamba 'nara nt'ani ne bi 'ñembabi:

—¿Nda'a ra hmada ma'na ra dangui de gatho?

²⁹ Nu'buá nura Jesu bi dātuabi ne bi 'ñiemi:
—Ma ga xi'i nú'a ra hmanda ma'na ra dāngui de gatho ne ena: “Hñuxhū nt'òde nú'ahū me Israelhū, Ajuā ma Zidadahū hōnse 'natho. ³⁰ Y nú'á gue'a mahyoni gui mādihū con gatho ri muihū ne con gatho ri mfenihū ne con gatho ri ts'edihū.” Nuna guehna ra mudi hmanda ma'na ra dāngui de gatho. ³¹ Ha nuna ma'na ngú'atho ena njaua: “Mādi ri miq'u'eiu ne gui su ngu grí nsuseh.” Otho ma'ra ya hmanda ma'na ya dangui de nuya dí xi'a'i.

³² Nepu nú'a ra xahnate de ra ley bi 'ñena:
—Xahnate, majuañi nú'a gá ma gue Ajuā hōnse 'natho ne jo'o ma'na. ³³ Haha xá hño to da mādi Ajuā con gatho rá mui, con gatho rá mfeni, con gatho rá ts'edi, ne da mādi rá miq'u'eiu da su ngu ri nsuse 'na. Gue'a ma'na xá hño que nú'a da hyo ya mbo'oni 'na ne da tsat'i pa da 'bahabi Ajuā.

³⁴ Nu'buá ra Jesu bi 'yòde gue nú'a ra 'ñhò xqui dadi co 'nara hoga mfeni, hangue bi 'ñiemi:

—Ya ts'utho grí 'bedi pa gui cut'a ja rá hmanda Ajuā.

Y ya hinto bi rezga bi 'yò'tua ma'ra ya nt'ani ra Jesu.

*¿Ha gue ra Cristo go rá T'u ra ndá Davi?
(Mt. 22:41-46; Lc. 20:41-44)*

³⁵ Ha nu de mi xahnate ra Jesu ja ra ndañija bi 'ñena:

—¿Hanja enga ya xahnate de ra ley gue ra Cristo ma dí 'ñehe de ja yá ja'i ndu ra ndá Davi? ³⁶ Nura Māca Ndāhi bi 'bēpa ndu ra ndá Davi bi 'yofo nuya ya noya ja ra Māca T'ofò habū ena njaua:

Ajuā ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:
“Bá ehe gui hñudiua ja ma 'ñei asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ū de nja'ti ri ua.”

³⁷ Ha nu'bu go drá t'uhmā ra Davi nura Cristo, nu'buá ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Y nura hmuntsja'i xi bi ho nú'a te mi mānga ra Jesu.

Ra Jesu bi mā de yá ts'ò'befi ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Lc. 11:37-54; 20:45-47)

³⁸ Ha nu de mi xahna ya ja'i ra Jesu bi 'ñembabi:

—Jamāsuhū pa hingui 'yòthū ngu nú'a òt'a ya xahnate de ra ley. Nu'ú ri ho da hye yá he xi xá ma, ne ri ho'ū da zengua ya ja'i co ra t'egu'e'i ora 'yo'ū ja ra tai. ³⁹ Ha nu ja yá nija'ū ri ho da hñudi ja ya mudi hudi, ne ri ho da t'ini rá mudi ja ya ngo. ⁴⁰ Nehe xi òt'a yá nsadi co ndunthi ya noya, qué pa da hñamba yá ngu ya viuda nsinque da zo yá mfeni ya ja'i. Nuya xahnate'ū ma da hñānga yá castigo ma'na ra dāngui.

*'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi uni 'nara 'baha ja ra ndañija
(Lc. 21:1-4)*

⁴¹ Nepu ra Jesu bi hñudi habū mi ja ya 'mē'tsboja ja ra ndañija pa mi handa nú'ū ya ja'i to'o mi ent'ini yá ofrenda. Ha mi handa ndunthi ya rico mi unga yá dānga ofrenda.

⁴² Nepu bi zòhò 'nara viuda xi mrá zi hyoya, ne bi 'yent'ni yoho ya zi boja dega cobre nú'ū hints'ū mri muui. ⁴³ Hangue nura Jesu bi ma'ta yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuañi dí xi'ahū gue nuna zi hyoya viuda ma'na xa unga 'nara ofrenda xi ra dāngui ja rá thandi Ajuā que gatho nú'ū to'o ma'na xa 'yent'a ndunthi yá ofrenda ja ya 'mē'tsboja. ⁴⁴ Ngue'a gatho nú'ū ma'ra to'o xa unga yá ofrenda xa uni de nú'a ya xa bonguabi, pe nuna zi hyoya viuda thogui 'nara dānga hñoya pe xa unga gatho nú'a xqui mē'tsi pa da dai te da zi hmāha.

13

*Ra Jesu bi mā gue da nhuata ra ndañija
(Mt. 24:1-2; Lc. 21:5-6)*

¹ Ha nu mi bōnga ra Jesu de ja ra ndañija, 'na de nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—jMa zi Xahnate'i, hyanthmague hangu rá hño nuyū ya dānga ngu xa thoqui co nuyū ya dāta do!

² Nu'buá ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nubya gui hanthū hangu yá ndāngui nuyū ya ngu, pe nuga dí xi'ahū gue ma da zò ra pa da yòt'e gatho, ne ni 'nara do hinda ma da gohi di ntòque co rá midoui.

*Ya nt'udi ante rá uadi ra ximhai
(Mt. 24:3-28; Lc. 21:7-24; 17:22-24)*

³ Nepu ra Jesu bi ma ja ra t'òhò 'bo Olivo nú'a ri nhyandui ra ndañija, ne ja bi hñuhni'a. Ha nura Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne ra Andre bi ñāseui 'nambū ne bi 'ñembabi:

⁴—Dí ne gui xicie ha'mū ma da yòt'e nuna nija y te ma nt'udi ma da hnequi nu sta nja nú'a guí mā.

⁵ Hangue nura Jesu bi mudi bi xipabi'ū ne bi 'ñembabi:

—Jamāsuhū hinda ma da hya'ahū ya c'uamba ja'i de nú'a ma da xi'ahū. ⁶ Ngue'a ndunthi de gue'ū ma da 'ñehe y da bepa ma thuhu ne da 'ñena: “Nuga go gueque drá Cristo xpá mencagui Ajuā pa ga ndá.” Njabu nú'ū ma da hyat'a ndunthi ya ja'i pa da gamfri'ū nú'a da māñ'ū.

⁷ Ma gui 'yòhū nehe de nú'ū ya dānga tuhni ya di ja, ne de nú'ū ma da nja. Pe nu'ahū nu xcri 'yòhū, oxqui ma gui tsuhū, ngue'a mahyoni da njabu, pe hingo di gue'a ya rá ngats'i ra pa. ⁸ Ngue'a ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihiniui, ne ya ndá co ma'ra yá mindāui, ne ma da nja ya mbimhai habūraza, ne da nja ra dānga thuhu, ne xi

da nja ya ñants'i. Nuya go guehya ya mudi ts'othogui ma da nja.

⁹ Hangue nsuhu, ngue'a ma da hnap'ahu mbo ja ya nija, ne da ts'ix'ahu ja ya ts'utbi ne ja ya gobierhnu ne ja ya danga nda ngue'a gui camfriguihu. Y ja ya thandi'u ma gui dahu majuani de guehue. ¹⁰ Y mahyoni da nt'ode ma noya gatho ja ra nguni ra ximhai, nepu ja da nja ra ngaxhmai. ¹¹ Pe nu sta zø ra ora da ts'ix'ahu pa dra da'ahu ja ya 'ye ya ts'utbi, oxqui ma gui tu ri maihu nú'a te rá 'be gui thadihu, nixi gui beñhu 'met'o nú'a te ma gui mañhu, ngue'a nura ora'a go Ajuá ma da xi'ahu hanja gui thahu, ne gue'a gui mañhu. Ngue'a hingo ma gui ñasehu, nura Maca Ndahi ma go da ña'a. ¹² Nu'u tó'o 'bu ya cu ma da da pa da tho, ha nuya dada ma da da ya batsi, ha nuya batsi asta ma da ñapa ya dada nehe pa da tho. ¹³ Gatho ya ja'i ma da utsa'ihu ngue'a gui camfriguihu. Pe nu'u tó'o da zeta gatho nuya ya ts'othogui asta rá ngats'i, go gue'u da mpøhø.

¹⁴ Ma da njabu ngu nú'a bi manga maya'bu ra Dañe rá 'mehni Ajuá. Ma da hnequi nú'a xi strá nts'o ne dra ts'omba rá ndanija Ajuá. (Dá zo ri mfenihu nú'a gui he'thubya.) Ha nu xcri hyanthu nú'a ra ts'oja'i sta 'mai habu hindi 'nepi da 'mai, nú'ahu gri 'buhu Judea gui 'bathu 'bestho ja ya t'øhø. ¹⁵ Nura pa'a sta njabu, nu'a tó'o di 'yo ja rá patio de rá ngu odi cut'a mbo pa da hñaxa nú'a te mahyoni ja ra 'ñu. ¹⁶ Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi dri mpefi nú'a ra ora'a, odi pa ja rá ngu pa da hñaxa rá pat'i. ¹⁷ ¡Huecate nú'u ya 'behñá di dat'hi ne nú'u dya nzu nuya pa'u, ngue'a pa gue'u xi strá hñei pa da 'bat'i! ¹⁸ 'Yaphu Ajuá gue nura pa'a hindya pa dega tse. ¹⁹ Ngue'a nuya pa'u ma da nja ya danga ts'othogui nú'u hinhya'mu xa nja desde bi hyoca ra ximhai Ajuá, ne de gue'a ya hinhya'mu ma da yopa nja ma'na'qui ngu nú'u ma da nja ya pa'u. ²⁰ Hangue Ajuá bi beni gue hingá ndunthi ya pa ma da njabu, ngue'a nu'bu hina, hinto da zeti. Pe po rá ngue nú'u xa huahni, nu'á bi beni gue ma'na xá hño ts'atho ya pa ma da njabu.

²¹ Ha nuya pa'u 'bu to da 'ñeñ'ahu: "Bá e gui hyanthu 'bu'cuá ra Cristo bá pehna Ajuá pa da ndá", o 'bu to da 'ñeñ'ahu: "Maha ringuehni habu bí 'bu ra Cristo", oxqui camfribihu. ²² Ngue'a ma da 'múi ndunthi ya hyate ja'i, 'ra da 'ñena gue go di gue'u dya Cristo bá pehna Ajuá pa da ndá, nu ma'ra da 'ñena gue dyá 'mehni Ajuá pa da ña de gue'a. Nu'ú ma da 'yøt'a ndunthi ya danga nt'udi ne da nehma da hyat'a nú'u xa huahna Ajuá nehe. ²³ Pe nu'ahú beñhu xá hño de nú'a di xi'ahu ne nsuhu. Oxqui hophu to da hya'ahu.

Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui

ja ra ximhai

(Mt. 24:29-35, 42-44; Lc. 21:25-36)

²⁴ Nú'u ya pa sta thogui nuya ya ts'othogui, ra hyadi ma da 'mexuui, ne ra zana ya hinda ma da yot'i. ²⁵ Ya tsø ma da dagui de mahets'i y gatho nú'a te bí ja mahets'i da mbi. ²⁶ Nepu Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da thandi da 'ñehe xi strá nsunda ja ya guui con gatho rá danga ts'edi. ²⁷ Nepu da mehna yá enxé pa da munts'a gatho nú'u to'o xa thahni nú'u di 'bui gatho rá nguni ra ximhai.

²⁸ Nu'ahu ora gui hanthu ra 'bai gá igo ya da bøhø yá 'roho, nu'bu gui pahú gue ya xa 'ñepu 'bestho ra pahyadi. ²⁹ Njabu nehe nu xcri hyanthu sta nja nuya ya ts'othogui, pahú gue rá ngats'i ra ximhai ya 'bui guetbu. ³⁰ Xi majuani di xi'ahu, gue nuya ja'i 'buihya hinda ma da du asta hinda mudi da nja gatho ngu nú'a di xi'ahu. ³¹ Mahets'i ne ra ximhai da uadi da thogui, pe numa noya hinda uadi da thogui, pe'tsi da njabu ngu nú'a stá ma.

³² Hinto pa'di ra pa nixi ra ora ha'mu da nja ra ngaxhmai, nixi ya enxé de mahets'i hingui pa'di, nixi rá T'u Ajuá, hønse Ajuá ra Dada go gue'a pase.

³³ Hangue ndø'mhu nzantho ne 'yaphu Ajuá, ngue'a hingui pahú ha'mu da zø ra ora. ³⁴ Nuga di nja ngu 'nara 'ñøhø ma da ma yabu ya hai, pe ante da ma, da 'yent'ua ja ya 'ye yá 'bego gatho nú'a te pe'tsi, ne cada 'na de gue'u da xipabi te da mefi, ha nura nsugosthi da t'umbabi ra 'befi pa da ndø'mi nu sta mengui'a. ³⁵ Hangue nu'ahu nzantho ndø'mhu nehe, ngue'a hingui pahú ha'mu ga pengui, ua dega xudi o dega nde o made ra xuui o 'na hmafi ra menja. ³⁶ Ngue'a xi'bu xcri thamfrihu ga tsøhø ne ga tsu'ahu gri ahahu. ³⁷ Nuna di xi'ahuby, guehna di xipabi nehe gatho ma'ra pa da ndø'mi'u.

14

Ra nt'u'ti pa dra ju ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Lc. 22:1-2; Jn. 11:45-53)

¹ Mri 'bedi nsøca yo pa ra ngo nú'a rá thuhu ra pascua, ne nú'a ra ngo dega ts'ithuhme nsingue, rá nzoi. Ha ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ya mi nu hanja da za da hyat'a ra Jesu pa da gu da hyo. ² Ne bi 'ñembabi'u:

—Hinga øthu núna dí beñhu de ra pa dega ngo, xi'bu da bø yá cue ya ja'i ne da ñants'i'u.

'Nara 'behñá bi go'tsua 'nara hoga ñani ja rá ñaxu ra Jesu

(Mt. 26:6-13; Jn. 12:1-8)

³ Ha nuya pa'u ra Jesu bi 'muhni Betania ja rá ngu ra Simu nú'a to'o xqui ñani de ra lepra nú'a ra hñeni tsit'atho ra ngø. Mi huhni ra Jesu ja ra mexa mri ñuni, nepu bi zøhø 'nara 'behñá bra hñá 'na ngu ra zi

xito xqui thoqui de 'nara hoga do rá thuhu ra alabastro, mi po 'nara hoga ñuni xi xmá mǎdi mrá thuhu ra nardo. Ha nú'a ra 'behñá bi do'tsua rá 'yuga nú'a ngu ra zi xito, ne bi xi'tsuabi ja rá ñaxu ra Jesu nú'a ra ñuni'a. ⁴ Nepu ra de nú'u mi 'buhni bi bô yá cue ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—¿Hanja bi 'yot'a njabu nuna 'behñá hõnse bi manitho nuna hoga ñuni? ⁵ Nu'bu xa 'ba hmañá xa muui ngu hñu nthebe denario, y nú'a ra boja'a xa za xa thecuahma ya hyoya.

Njabu bi mǎnga nú'u to'o mi ñama'ñu de nú'a ra 'behñá.

⁶ Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ote gui xiphu. ¿Pa te gui ñama'ñahu de guehni? Xá hño nú'a xa 'yotcagui. ⁷ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'mui con gue'ahu, ne nu'araza ra pa gui ne gui umfu 'nara mfats'i, da za gui umfu. Pe nuga hinga nzantho ma ga 'bucua con gue'ahu pa gui 'yotcahu ra hño. ⁸ Nuna zi 'behñá bi 'yot'e nú'a xa zapa rá ts'edi, xa goscagui ja ma ndo'yo nuna ra hoga ñuni pa ma nt'agui.

Bi 'ñenga ra Jesu njabu ngue'a nu'ú ya myá nzai mi jo'tsua nuna hoga ñuni nú'u xa du. ⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, haburaza da hmǎnga ra mǎca noya, da hmǎ de nuna xa 'yotca nuna zi 'behñá pa 'nara feni de guehni.

Ra Juda bi pa ra Jesu

(Mt. 26:14-16; Lc. 22:3-6)

¹⁰ Nepu nura Juda Iscariote 'na de nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ra Jesu, bi ma bá ñaui ya ndǎ gǎ macǎ pa da dapabi'u ra Jesu. ¹¹ Ha nu mi 'yode ya ndǎ gǎ macǎ njabu, xi bi johya'u ne 'bestho bi ña'tuabi ra boja. Hangue nu'á xi mi 'yo rá mfeni hanja da 'yot'e'a pa da da ra Jesu.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mt. 26:17-29; Lc. 22:7-23; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

¹² Ra mǎdi pa de ra ngo dega ts'ithuhme nsi rá nzoi gue'bu mi tho ya 't'uca deti pa ra ngo dega pascua. Ha nura pa'a ya nxadi bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Habu gui ne grǎ hñocje pa ga tsihu ra nt'oxi de ra pascua?

¹³ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi yoho yá nxadi: —Grí maha ja ra hnini ne ja ma grí nthehuni 'nara 'ñohø di hǎ 'na xoni ra dehe, ne nú'á go gue'a gui tẽñhu'a. ¹⁴ Ne nura ngu habu da yut'i'a, gui 'ñemfu nú'a ra me ngu: “Bá pẽncahe ra Xahnate ne bi xicje ga xi'ahe njaua: ¿Habu ja ra ngu xcǎ 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi de ra pascua co ma nxadi?”

¹⁵ Y nu ja rá tǔngu'a ma da 'ñu't'ahu 'nara dǎnga ngu. Nuni ja jani gatho nú'a te ma ga hoñhu, ne ja gui hyocjani nú'a te ga tsihu.

¹⁶ Hangue nú'u yoho ya nxadi bi ma de guehni pa ja ra hnini y bi zadi'u ngu xqui xipabi ra Jesu. Y ja bi hyocni'u ra nt'oxi de ra pascua.

¹⁷ Y ya de mi put'a ra nde bi zonga ra Jesu con gatho nú'u 'ret'amayoho yá nxadi ja nú'a ra tǔngu'a. ¹⁸ Nepu ya de mi huhni mri ñuni mahyegui co yá nxadi, bi 'ñena:

—Majuani dí xi'ahu, nú'ahu gui 'buhuaa gui nt'oxihu con gueque, 'na de gue'ahu ma gui dagaguihu.

¹⁹ Ha nuyá nxadi xi bi du yá mui, ne 'rama'na de gue'u mi ambabi ra Jesu ne mi embabi:

—¿Ha gue go guecagui?

²⁰ Nepu ra Jesu bi dǎdi ne bi 'ñembabi:

—'Na de gue nú'ahu gui 'ret'amayohohu ma nxadi'ihu gui tuhuhabya habu dí tuhuga, 'na de gue'ahu ma gui dagaguihu. ²¹ Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da thogui gatho ngu nú'a xa t'ofu ja ra Mǎca T'ofu, pe jhucate nú'a ra 'ñohø to'o ma da da'a! Ma'na xá hño nixi xa 'muhma.

²² Ha nu de mri ñuni'u, ra Jesu bi gu ra thuhme ne bi umba njamǎdi Ajuǎ rá Dada, bi hyeque ne bi umba yá nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Nǎ, tsihu, nuna go guehna ma ndo'yo.

²³ Nepu bi gu 'nara vaso mi po ra vinu, bi umba njamǎdi Ajuǎ ma'na'qui ne bi umbabi yá nxadi pa bi zi gatho'u. ²⁴ Ne bi 'ñembabi'u.

—Nuna go guehna ma ji ma ga fani pa da mǎdi ra 'ra'yo cohi, nú'a ma da mfani pa gatho ya ja'i. ²⁵ Majuani dí xi'ahu gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi de guecua. Nu'á ma ga yopa tsi ma'na'qui asta nú'a ra pa grǎ 'buhu nuni habu bí manda Ajuǎ ma Dada, gue'bu grǎ yopa tsi, pe ma'na'ño.

Ra Jesu bi mǎ gue ra Pedro mi ma da gõni'a

(Mt. 26:30-35; Lc. 22:31-34; Jn. 13:36-38)

²⁶ Nepu nu'ú bi duta 'nara jahña, y de guehni bi ma pa ja ra t'ohø 'bo Olivo. ²⁷ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nura nxuuihya gatho'ihu ma da du ri muihu ne ma gui 'uehu de gueque. Ma da nja ngu bi mǎnga Ajuǎ ma Dada ja ra Mǎca T'ofu habu ena: “Ma ga ho ra ma'yo, y nuyá deti da nxani,” njabu bi 'ñena. ²⁸ Pe nu xcǎ yopa nte de ra du, nuga ma ga 'bet'o de gue'ahu pa grǎ ma Galilea.

²⁹ Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Masque gatho nuyá ma'ra da 'uegue, pe nuga hinga 'uegue de gue'e.

³⁰ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Majuani dí xi'a'i, nubya dí nxuui ma gui cǔngagui hñu'qui ante rá yo hmafi ra menja.

³¹ Nepu ra Pedro xi bi nja rá nõt'e bi 'ñena:

—Masque da thogagui, pe nuga hinga cõñ'a'i.

Y gatho nú'u ma'ra ya nxadi guet'atho mi mañ'u nehe.

Ra Jesu mi apabi Ajuá nuni Getsemani
(Mt. 26:36-46; Lc. 22:39-46)

³² Nepu bi ma'u ja 'nara luga rá thuhu Getsemani, ne ra Jesu bi 'ñembabi 'ra de yá nxadi:

—Ja da hñuhua, nuga grá maua ga apabi Ajuá ma Dada.

³³ Y bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua pa bi meui. Nu'bú nu'á bi mudi xi bi du rá mui de nú'a ma da thogui. ³⁴ Ne bi 'ñembabi nú'u yá nxadi bi zits'i:

—Xi dí tu ma maiga asta dí ne ga tagui ga tu. Ja da tømhuua ne oxqui ma gui áhu.

³⁵ Ha nu'á bi thogui má ts'u de habu bi gohi'u, ne bi ndandiñahmu, ne bi megui rá hmi ja ra hai pa bi 'yapabi Ajuá gue nu'bu xa zahma hinxá thoguihmu nuya ya ts'othogui. ³⁶ Y bi 'ñena:

—Ma Dada'i, hinte xá hñei pa nú'a gui ne gui 'yõt'e. 'Yõt'e pa hinga thogui nuya ya ts'othogui. Pe oxqui øt'a ngu nú'a go dí nega, 'yõt'a ngu nú'a ri maça pahague.

³⁷ Nepu mi mengui bi zadi nú'u hñu yá nxadi xqui do'ma ra t'ahá, ne bi 'ñembabi ra Pedro:

—Nu'i nogue Simu, ¿hanja xcá ahá? ¿Ha gue hinxá za xcá 'yapa Ajuá 'na ora con gueque? ³⁸ Oxqui aháhu, 'yaphu ndunthi Ajuá pa stí 'ñepu ya ts'othogui gui tsethu. Ngue'a gui behmahu ne ja ri pahahu pe nuri ndo'yohu otho rá ts'edi.

³⁹ Nepu bi yopa ma ma'na'qui pa bá apabi Ajuá co nú'u ya noya bi mangua ra mudi.

⁴⁰ Nepu de mi yopa mengui bi zadi yá nxadi xqui yopa do'ma ra t'ahá, ne nixi himi tsa da zõt'a yá da, ne ya himi padi te da dadi'u. ⁴¹ Ha nu mbá penga rá hñu'qui bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nubyá há, aháhu xá hñu, ne tsayahu, ngue'a ya bi zø ra ora gue Nú'a To'o bi e bi Njá'i dra da ja yá 'ye ya 'yõt'ats'oqui. ⁴² Ya nanju, maha. Ya xa 'ñepu nú'a to'o ma da dagagui.

Briju nts'ahni ra Jesu

(Mt. 26:47-56; Lc. 22:47-53; Jn. 18:2-11)

⁴³ Ts'a ra ora mi mangua njabu ra Jesu, 'bestho bi zøhø ra Juda, 'na de nú'u 'ret'amayoho yá nxadi, ne mbra 'ñoui 'nara hmuntsja'i, 'ra mi há ya mahuai, ne nu ma'ra mi há ya za, xqui mehna ya ndá gá macja ne ya xahnete de ra ley ne ya ndaxjua ndá pa da gu ra Jesu. ⁴⁴ De má 'ñiu ra Juda xqui 'ñembabi nú'u ya ja'i mbra 'ñoui:

—Ma ga 'ra'ahu 'nara seña. Nú'a ra 'ñiøhø ga tsu'tsua rá hmi go di gue'a ra Jesu. 'Bestho gui jahu, ne gui tsixhu, oxqui thøhu.

⁴⁵ Y ngu bi zøhø ra Juda habu mi 'bai ra Jesu, 'bestho bi joni ne bi 'ñembabi:

—Ma Xahnete'i.

Y nura ora'a bi zu'tsua rá hmi. ⁴⁶ Nepu nú'a ra hmuntsja'i 'bestho bi gu nts'ahni ra Jesu.

⁴⁷ Ra ora'a 'na de gue nú'u mi 'ñoui ra Jesu bi guca rá mahuai ne bi dacuabi rá gu 'nará 'bego ra ndá gá macja. ⁴⁸ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u ya ja'i to'o xqui gu'a:

—¿Sague drá be pa e gui jugaguihu co ya huai ne ya za? ⁴⁹ Nuga hyastho ndí 'bui ja ra ndanija con gue'ahu ndí utuate ne hingá jugaguihu. Pe pa da njabu ngu nú'a xa t'ofu maya'bu ja ra Maça T'ofu hangue gue'a gui øthu njabubya.

⁵⁰ Nepu gatho yá nxadi bi ma hnest'ihi bi zopuse ra Jesu.

'Nara ts'unt'u bi nest'ihi nsinque rá he

⁵¹ Pe 'nara ts'unt'u xqui tét'atho 'nara dutu mi dena ra Jesu. Nepu ya ja'i mi nehma da gu'a, pe hina ngue'a hønse rá dutu bi mipabi.

⁵² Hangue nú'a bi zopu rá dutu ne bi ma hnest'ihi nsinque rá dutu.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a ndá gá xodyo

(Mt. 26:57-68; Lc. 22:54-55, 63-71; Jn. 18:12-14, 19-24)

⁵³ Nepu ra Jesu bi ts'its'i habu mbi 'bu ra danga ndá gá macja, ne bá munts'ni gatho ma'ra ya ndá gá macja ne ya ndaxjua ndá ne ya xahnete de ra ley. ⁵⁴ Ha nura Pedro mri dena ra Jesu dega yabatho, nepu bi yat'i'a ja rá patio rá ngu ra danga ndá gá macja, ne ja bi hñuhi co ya gunts'ahni mi mpa'ta ja ra tsibi.

⁵⁵ Ha nuya ndá gá macja ne gatho ra hmunts'a ndá gá xodyo mi ne da hyo ra Jesu, hangue nú'u mi hongá yoho ya testigo nú'u 'nat'a da ma pa da ñapabi pa ya da 'ye'mbi da hyo, pe himbi nthé ya noya nú'u ya testigo. ⁵⁶ N dunthi ya ja'i mi ju'tsua ya n'cuamba ra Jesu, pe 'rama'na'ño nú'a mi mañ'u. ⁵⁷ 'Ra bi 'mai ja yá thandi ya ndá ne mi mañ'u 'nara n'cuamba bi 'ñena:

⁵⁸ —Nuje stá øhe xa mangua njaua: “Ma ga yø'ta nuna ra ndanija bi hyoca ya ja'i, pe rá hñupa ya stá 'ba'ma ma'na nú'a hingá nthoqui co yá 'ye ya ja'i.”

⁵⁹ Pe nixi nú'u to'o mi mangua njabu himbi nthé ya noya.

⁶⁰ Nu'bú ra danga ndá gá macja bi 'mai ne bi 'yambabi ra Jesu:

—¿Ha hinte gui thadi de nú'a gá øde bi hma de gue'e? ¿Ha gue majuaní nú'a bi hma?

⁶¹ Pe ra Jesu ni 'nara noya hinte bi dadi. Hangue ra danga ndá gá macja bi yopa 'yambi bi 'ñemi:

—¿Ha gue go gue'e grá Cristo rá T'u'i Ajuá nú'a xá nsunda xpá meñ'a'i pa gui ndá?

⁶² Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha go gueque. Ne ma gui hyanthu Nú'a To'o bi e bi Nja'i da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a ja rá ts'edi. Nepu ma gui hyanthu da yopa menguiua ja ya guui.

⁶³ Hangué nu mi 'yode njabu ra danga ndá gá macja bi danga yá he ngue'a go gue'a 'nara seña gue pa gue'a ra Jesu xqui ñama'ñu de Ajuá. Nepu bi 'ñena:

—¿Pa te ga 'bephuya ma'ra to'o da e da mambabi? ⁶⁴ Nu'ahú ya gá 'yohu nú'a bi ma gue nuní ri 'ñet'a Ajuá. Xíbya, ¿te guí beñhu de nú'a xa mañi?

Ne gatho nú'a mi 'buhni bi 'ñena:

—Rí 'ñepi da tho.

⁶⁵ Nepu 'ra de gue'u bi madi bi zots'i ra Jesu. Ne bi go'mbabi rá hmi ne xi mi na'mbi, ne bi 'yambabi'u bi 'ñemi:

—Nú'i grá badi, ¡xicjebya to'o bi nap'a'í!

Nehe ya gants'ahni mi faste mi na'mbabi.

Ra Pedro bi gonga ra Jesu

(Mt. 26:69-75; Lc. 22:56-62; Jn. 18:15-18, 25-29)

⁶⁶ Ha nura Pedro mi 'bu nja'ti ja ra patio. Nepu bi zohó 'nara nxutsi mrá 'bego ra danga ndá gá macja, ne bi uat'a ja ra tsibi. ⁶⁷ Nepu bi hyandi gue mi 'bahni ra Pedro mri mpa'ti, xi bi nwa'ti xá hño, nepu bi 'ñembabi:

—A, go gue'e nehe nguí 'ñoui ra Jesu me Nasare, ¿ha ngue há?

⁶⁸ Pe ra Pedro bi ncóni ne bi 'ñena:

—Hina, nixi dí padi to'o'a, ne nixi dí padi nú'a guí ma.

Nepu bi bñni bá 'ba ja ra gosthi. Y nura ora'a bi mafi ra menja. ⁶⁹ Ha nú'a ra nxutsi bi yopa nwa'ta ma'na'qui ra Pedro, nepu bi yopa 'ñemba nú'a ya ja'i mi 'bahni:

—Nuni ra 'ñohó go guehni 'na de nú'a mri 'ñoui ra Jesu.

⁷⁰ Ra ora'a ra Pedro bi yopa ncóni ma'na'qui. Ne 'mefa nú'a ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—Xi majuañi go gue'e 'na de nú'a mri 'ñoui ra Jesu, ngue'a ne'i grá me Galilea ngue'a mfatho ora guí ña.

⁷¹ Nepu ra Pedro bi madi bi ntsante ne bi jura bi 'ñena:

—Hindi padi to'o nú'a ra 'ñohó guí mañhu.

⁷² Y 'bestho ra ora'a bi mafi ra menja rá ño'qui. Nu'bú ra Pedro 'bestho bi beni de nú'a xqui xipabi ra Jesu gue xqui 'ñemi: “Ante rá yo hmafi ra menja, ya xcá cõngagui hñu'qui.” Nu'bú ra Pedro xi bi du rá mui ne bi nzoni.

15

Ra Jesu bi 'mai ja rá thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Lc. 23:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Nurá hyax'a xi 'nitho ya ndá gá macja ne ya ndaxjua ndá ne ya xahnate de ra ley, ne

gatho ra hmunts'a ndá gá xodyo bi munts'i 'nadb pa bi go 'nara cohi'u te da 'yot'e co ra Jesu. Nepu bi dat'i'u bi zits'i bá ent'ua ja rá 'ye ra ndá Pilato. ² Nu'bú ra ndá Pilato bi 'yamba ra Jesu bi 'ñemi:

—¿Ha go gue'e grá Ndá de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi:

—Haha, gue'a ngu nú'a xcá ma.

³ Ha nuya ndá gá macja xi mi ñapabi'a.

⁴ Hangué ra Pilato bi yopa 'yambabi ne bi 'ñemi:

—¿Ha gue hinte guí thadi de gatho nú'a xcá 'yode xa mañ'u?

⁵ Pe ra Jesu hinte bi dadi. Hangué ra Pilato xi bi 'yó.

Ra Jesu bi secubabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Lc. 23:13-25; Jn. 18:38-19:16)

⁶ Tat'a jeya ra Pilato mri nzai da hyegui 'nara 'yofadi pa nú'a ya pa de ra ngo, y nzantho mi hegui nú'a go da 'yadi nú'a ya ja'i mi 'yo ja ra ngo. ⁷ Ha xqui njo't'a fadi 'raya ja'i ngue'a xqui 'ñot'atuhni pa da 'yenga ya ndá de ra hñini ne xqui nhyote'u. Y 'na de gue'u mrá thuhu ra Barraba. ⁸ Nu'bú bi munts'a ya ja'i habu mi hu ra Pilato pa da 'yadi da thogue 'nara 'yofadi ngu yá nzai. ⁹ Nu'bú ra Pilato bi 'yambabi'u ne bi 'ñemi:

—¿Ha guí ne ga hec'a'ihu núni t'embi ra Ndá de ya xodyo?

¹⁰ Bi 'ñani njabu ra Pilato ngue'a mi padi gue co yá cue ya ndá gá macja bi gu ra Jesu ne bi dapabi, ngue'a nú'a xi ya mi deni ndunthi ya ja'i. ¹¹ Pe nuya ndá gá macja bi 'yu'ta ya ja'i pa bi 'yadi dra thegui ra Barraba. ¹² Nu'bú nura Pilato bi yopa 'yamba ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—Nu'bú, ¿te 'be guí adihu ga ø'tua ra Jesu núni guí emfa ra Ndá de ya xodyo?

¹³ Nu'bú ya ja'i 'ra gá mafitho bi 'ñena:

—¡Dá 'bont'i pa ja da duni!

¹⁴ Nu'bú ra Pilato bi yopa 'yambabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ts'oqui xa 'yot'ni?

Pe nuya ja'i ma'na xi mri mantho ne mi eñ'u:

—¡Dí ahe dra 'bont'í!

¹⁵ Nu'bú ra Pilato pa da põnga rá hmi co yá ja'i, bi hyegui ra Barraba, ne bi manda bri fet'a ra Jesu, nepu bi 'yent'ua ja yá 'ye yá soldado pa da zits'i ma da pont'a ja ra ponza.

¹⁶ Hangué ya soldado bi zixa ra Jesu ja ra patio de ra ts'utbi, y ja bi munts'ni gatho ya soldado. ¹⁷ Nepu nu'á bi hyete ra Jesu co 'nara thenga he ngu nú'a he ya ndá, ne bi met'a ya 'bini pa bi hoca 'nara corona, ne bi hñu'tsua ja rá ñaxu. ¹⁸ Ha mi ø'tua ra nt'eni'a ne mi zengua mi embabi:

—¡'Bui pa nzantho, nú'i ri t'equ'ei rá Ndá'i ya xodyo!

¹⁹ Ne mi na'mbabi rá ñaxu co 'nara ts'ut'o ne mi tsots'i. Nepu mri ndandifñahmu pa mri ndane'u, ñena xi majuañi mi numansu. ²⁰ Nepu mi uadi bi 'yot'ua ra n'teni bi mœcuabi ra thenga he, ne bi yo hyetuabi nú'u xi myá he. Nepu bi zits'i'u pa da pont'i.

Ra Jesu bri pont'i

(Mt. 27:32-44; Lc. 23:26-43; Jn. 19:17-27)

²¹ De mi bõnga de ja ra hnini bi nthœui'u má ñu 'nara ñhõh'xqui ñe ja ra mbonthi. Nura ñhõh'á mrá thuhu ra Simu mrá me Cirene ne go mrá dada ra Jandro ne ra Rufo. Ha nuya soldado bi japa nú'a ra ñhõh' de ndudebi rá ponna ra Jesu.

²² De guehni bi ts'ixa ra Jesu ja 'nara luga rá thuhu Golgota nú'a rí bõni da ñena Ñaxmadu. ²³ Nepu ya soldado bi umbahma ra vinu xqui nthants'ui ra mirra, pe nu'á himbi ne bi zi. ²⁴ Nepu nu'á bi pont'a ja ra ponna. Nepu bi nhyegue 'ra 'na nú'u yá he, ne nu ma'na rá he bi ma ra tahá to'o da dahá.

²⁵ Ne ngu mi nzanga guto xudi nura ora bri pont'i'á. ²⁶ Nuyá nzai'u, da thõta 'nara t'ofu ja ra ponna de nú'a xa 'yot'a nú'a ra ja'i pa hanja bi t'e'mbi bi tho. Hangue ja rá ponna ra Jesu bi thõte gue go ra Nda de ya xodyo. ²⁷ Nehe ja bri pont'ni mahyegui con gue'á yoho ya be, 'na ja rá ñei, nu ma'na ja rá ngaha. ²⁸ Hangue bi njabu ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena: "Nu'á bi thandi ngu 'nara daga 'yot'ats'oqui."

²⁹ Ha nuya ja'i nú'u mi thohni nu'araza mi xipa ra Jesu, ne mi but'a yá ñaxu ne mi embi:

—¡Hahá! ne gue nu'i gá ena gue ma gui yot'a ra ndanija nepu rá hñupa gá ena gue xcá yopa 'ba'ma ma'na'qui, ³⁰ mpõhõsche ne cai de nú'a ra pont'i xa.

³¹ Ne ya ndá gá macja mi ot'a buhlatho de ra Jesu mi ñémbi'u:

—Nuní mi ena gue mi põhõ ya ja'i, pe nubyá hingui tsa go da mpõhõsche. ³² 'Bu xi majuañi go guehni ra Cristo nú'a go rá Nda ya me Israel, dá gaibya de ra pont'i xa. Nu'bu ga hanthe da gai, nu'bu há, ga camfrihu nú'a mi maní.

Ne nú'u xqui mpont'uini mahyegui mi ñama'ñu'u nehe de gue'á.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Lc. 23:44-49; Jn. 19:28-30)

³³ Nepu ngu nde ma pa bi 'mœxuui maxõgue ra ximhai, ne asta ngu nzanga hñu nde ja bi yopa hnequi ma'na'qui. ³⁴ Y nura ora'á, ra Jesu bi ña xi nts'edi ne bi ñena:

—Eloi, Eloi, ¿lama sabactani? —nú'a rí bõni da ñena: Ma Dada'i, ma Dada'i, ¿hanja xcá hyegascheua?

³⁵ Ne 'raya ja'i mi 'bahni bi 'yõde nú'a mi ma, ne bi ñena:

—Yõhu, nuní ma'ta ndu ra bađi Elía.

³⁶ Nepu 'nara ñhõh' bi nest'ihi bi pobo 'nara esponja co ra ju'tsa vinu ne bi tõta ja 'nara ts'ut'o, ne bi umba ra Jesu pa da zat'i. Y nura ñhõh'á bi ñembabi ya ja'i:

—Ga tømhu ga nuhu ua da zõ ra Elía da ca'mi de ja ra pont'i.

³⁷ Nepu ra Jesu bi dõ 'nara hmafi xi nts'edi ne bi du. ³⁸ Y nura ora'á bi xõ nú'a ra danga dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi juti nú'a habu ma'na xi xmá nsunda, ne bi xõgue maña asta bi zõnga nja'ti. ³⁹ Ha nú'a ra ndá gá soldado mi 'bahni guetbu habu xqui 'bont'a ra Jesu bi hyanda xá hñõ hanja bi du'á, ne bi ñena:

—Xi majuañi go mi guehni rá T'u Ajuá.

⁴⁰ Ne mi 'bahni nehe 'raya 'behña mi handatho de yabu, 'ra de gue'u go mi gue'á ra Maria Magdalena, ne ra Salomé, ne ma'na ra Maria rá nana ra Jose ne ra Cobo nú'a mbatsi de nú'a ma'na ra Cobo. ⁴¹ Nú'u ya 'behña'u xqui dena ra Jesu nú'bu mbi 'bu Galilea, ne go gue'u mi pepi. Nehe mi 'bahni ndunthi ma'ra ya 'behña nú'u xqui ñou ra Jesu pa Jerusale.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Lc. 23:50-56; Jn. 19:38-42)

⁴² Nura pa'á bri pont'a ra Jesu, go mi 'nara pa dega thoqui, gue'á rá hyax'a go ra sabdo ra pa dega tsaya. ⁴³ Hangue 'bestho nura pa'á, ya mi ma da yu ra hyadi, bi ma ra Jose nú'a mrá me Arimatea bá nu ra ndá Pilato, ne bi yat'i nsingue ra ntsu pa bi 'yapa nsequi da zucua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponna pa da duts'i ma da 'yagui. Nú'a ra ñhõh'á mi ja rá nsu ne xi mrá fadi ngue'á go mrá ndá nehe de ra hmuts'a ndá gá xodyo. Ne'á nehe mi tømtho ha'mu da zõhõ rá 'mehni Ajuá pa da nda. ⁴⁴ Pe ra Pilato mi hu rá mui gue hinxqui dutho, hangue nu'á bi zohna ra ndá gá soldado pa bi 'yambi ua ya xqui du. ⁴⁵ Y nu mi xipi gue ya xqui du, nu'bu ra Pilato bi umba nsequi ra Jose da duts'i. ⁴⁶ Nu'bu ra Jose bi danga 'nara hoga t'axa dutu. Nepu bi zucua rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponna, ne bi mant'a ja nú'a ra dutu, ne bi duts'i ma bá agui ja 'nara nt'agui nú'a xqui se'ti ja 'nara medo. Nepu bi gott'co 'nara danga xingdo. ⁴⁷ Y ra Maria Magdalena y ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi hyandatho'u habu bi t'acuabi rá ndo'yo ra Jesu.

16

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Lc. 24:1-12; Jn. 20:1-10)

¹ Y de mi nde nú'a nsabdo, ya xqui thogui nú'a ra pa dega tsaya, ra Maria Magdalena ne ra Salomé ne nú'a ma'na ra Maria rá nana ra Jose bi danga 'raya hoga ñuni pa xa go'tsuahma ja rá ndo'yo ra Jesu. ² Y nurá hyax'a ndomingo xi 'niitho nú'a ra mudi

pa de ra semana, bi ma'u pa da c'a'tsa ra nt'agui, ne bi zõñ'u pøxhyadi. ³ Ne de má 'ñu mri 'ñámababi 'na ngu ma'na mi eñ'u:

—¿Ha hindi 'buhni 'bu to'o da pants'a ra do pa da xogahu ra gosthi nt'agui?

⁴ Pe nu mi zõni'u bi hyandi gue ya xqui t'ent'a nú'a ra danga do xqui jot'a ra gosthi nt'agui. ⁵ Nepu nu'ú bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda 'nará enxé Ajuá mi hnequi ngu 'nara basja'i mi huhni ngue yá 'ñei'u, ne mi he 'nara t'axa he xi xmá ma. Nu'bu nu'ú xi bi ntsu. ⁶ Ha nura enxé bi 'ñembabi'u:

—Oguí tshu. Nuga dí padi gue guí hoñhu ra Jesu me Nasare nú'a bri pont'i. Xi jaua habu bi 'begui, pe ya jo'oua ngue'a ya xa yopa nte ma'na'qui. ⁷ Rí maha bá xipabihu ra Pedro ne nú'uma'ra yá nxadi gue nu'á ma da 'met'o pa Galilea, ne ja ma dí nthéuini'u ngu bi xipi.

⁸ Nepu nú'u ya 'behñá bi bõni de guehni ja ra nt'agui bi ma hnest'ihí, ne asta mri huat'i co ra ntsu. Ne hinto bi xipabi nú'a xqui hyandi ngue'a xi mi 'ñouitho ra ntsu.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du
(Jn. 20:11-18)

⁹ Xudi'a ndomingo ya xqui yopa nte ra Jesu de ra du, go rá mædi bi nthéui ra Maria Magdalena nú'a to'o xqui 'yembabi yoto ya ts'ondahi. ¹⁰ Nepu nura Maria bi ma bá c'a'tsa ya nxadi ne bi zudi mi tu yá mai mi zoni, ne bi xipabi'u gue ya xqui hyanda ra Jesu. ¹¹ Pe mi 'yøde ya nxadi bi mangua ra Maria Magdalena gue ra Jesu ya xqui yopa nte ne ya xqui nthéui, pe nu'ú himbi gamfri.

Ra Jesu bi ñgui yoho yá nxadi
(Lc. 24:13-35)

¹² Nepu 'mefa ra Jesu xqui mpata rá 'bai bá nthéui yoho yá nxadi nú'u mri ma pa ja ra mbonthi. ¹³ Nepu nú'u yoho ya nxadi bi dama mengui pa bá xipa nú'u ma'ra gue nu'ú xqui nthéui ra Jesu. Pe nixi njabu himbi gamfri'u.

Ra Jesu bi umba yá 'befi yá nxadi
(Mt. 28:16-20; Lc. 24:36-49; Jn. 20:19-23)

¹⁴ Nepu 'mefa ra Jesu bi zõni habu mi 'bui nú'u 'ret'ama'ra yá nxadi ora mri ñuni'u. Ne bi zui'u ngue'a hinxqui gamfri bi nú'u to'o xqui xipi gue nu'á ya xqui yopa nte ne xqui ñgui'u. ¹⁵ Nepu bi 'ñembabi'u:

—Rí maha ja gatho rá nguñi ra ximhai bá xiphu gatho ya ja'i nuna ra maça noya. ¹⁶ Nu'a tó'o da gamfri ne da nxistehe da mpøhø, pe nu'a tó'o hinda gamfri hinda mpøhø, da 'mædi pa nzantho. ¹⁷ Y nu habu di 'bui ya gamfri, ma da 'yøt'e'u nuya ya nt'udi: De ma thuhu da 'yenga thi ya ts'ondahi; ma da ña'u ma'ra ya 'ra'yo hñaqui; ¹⁸ ne nu'bu da mihi 'nara qu'eña, o da zi 'nara 'ñethi nú'a

hote, hinte da ja'u; nu'ú da hñuxa yá 'yε ja ya da'thi ne da ñani.

Ra Jesu bi ma mahets'i
(Lc. 24:50-53)

¹⁹ Mi uadi bi ñgui yá nxadi ra Zidada Jesu, nu'á bi ts'ixa pa mahets'i, ne bá hudi'a ja rá 'ñei Ajuá rá Dada. ²⁰ Ha nuyá nxadi bi nxani bi ma habaraza bi mangua ra maça noya. Ne ra Zidada Jesu nú'a xqui ma mahets'i go gue'a mi fats'i'u mi øt'a ya danga nt'udi pa njabu bi jamfri nú'a ra maça noya mi mañ'u. Njabu gue'a.

NSAN LUCA RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BI 'YOFO NSAN LUCA

Ya mudi noya bi 'yofo Nsan Luca

¹ Nu'i nda Teofilo, ya gui padi gue ndunthi to'o ya xa 'yofo de gatho nú'a te xa nja de guecjuua. ² Nú'a bi 'yofo'u mā mahyegui ngu nú'a mąnga nú'u to'o mi 'ñoui ra Jesu desde ra mudi ne xa xicju de rá maça noya'a. ³ Hangue necagui dí ofo nehe de nú'a stá padi. Stá 'ñani xá hño desde ra mudi, ne di ofo 'ramats'u. Stá beni xá hño ga ofo pa ga peh'n'abu, ⁴ pa njabu gui padi gue xi majuani nú'a xa si'a'i.

'Nara enxé bi ma de rá 'bui ra Xuua Xi'tsate

⁵ Ha nuya pa'u mrá nda ra Erode de ja ra hai Judea, ne ja nú'a ra hai'a mi 'buhni 'nara macja mrá thuhu ra Sacaría nú'a mi mpefi co ya macja nú'u myá thuhu ya Abías ngue'a nehe'a mrá Abías. Ha nurá 'behña ra Sacaría mrá thuhu ra Sabe nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra macja nú'a mrá thuhu ra Aarón. ⁶ Nura Sacaría ne rá 'behña mi 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá ne mi ø'tua gatho yá hmanda'a nú'u huts'i ja ra Maça T'ofu, ne himbi thimbabi'u ni 'nara ts'oqui. ⁷ Pe ni 'nara bątsi hinxqui me'tsi'u ngue'a ra Sabe himi tsa da me'tsa ra bątsi, ne ya xi myá daqu'e'i'u.

⁸ Ha nura Sacaría co ma'ra yá mimacjui nú'u mi mpehui mahyegui, bi dat'a ra pa da yut'a ja ra ndanjija pa da xocambeni Ajuá. ⁹ Ne nu'á bi 'yøt'e ngu yá nzai pa da badi to'o da zo rá thuhu pa da yut'a mbo ra nija da tsat'a ra t'uts'i, y nura Sacaría go gue'a bi zo rá thuhu. ¹⁰ Ha nura ora mi tsat'a ra t'uts'i mbo ra nija, nura hmuntsja'i mbi 'ba thi de ra nija mi apabi Ajuá ngue'a mi gue'a ra ora de ra nsadi. ¹¹ Ts'a mi tsat'a ra t'uts'i ra Sacaría, mi damfri bi hyanda 'nara enxé mi 'bahni ja rá hyo ra ata habu t'exa ra njuspi ngue rá ngaha ra Sacaría. ¹² Ha nu mi hyandi gue mi 'bahni ra enxé nixi mi padi te da 'yøt'e co ra ntsu. ¹³ Ha nura enxé bi 'ñembabi'a:

—Sacaría, ogui tsu, ngue'a dá e ga xi'i gue nuri nsadi xuá 'yøde Ajuá. Nubyá, nuri 'behña ma da me'ts'a'i 'nari t'u, y nu'á ma gui hñu'mbabi rá thuhu dra Xuua. ¹⁴ Ne nu'i ma xi gui johya ndunthi de ri t'u, ne ndunthi ya ja'i ma da johya nu sta 'múi'a. ¹⁵ Ngue'a nu'á ma da nja rá nsu ja rá thandi Ajuá, y hinhya'mu ma da zi ra vinu gá obxi nixi ma'ra ya vinu, ne ante da 'múi ya di hanpa rá ts'edi ra Maça Ndahi. ¹⁶ Y nu'á ma da zofu ya me Israel pa ndunthi de gue'u da ñobri de yá ts'oqui ne da yopa xocambeni

Ajuá ma'na'qui. ¹⁷ Ne nu'á go di gue'a ma da 'me't'o de ra Zidada, nehe ma da t'umba rá ts'edi ngu nú'a bi t'umba ra badi Elía, pa da umba 'nara ts'ofu ya dada pa da yopa mąhui yá t'u, ne da zofu ya ts'o'yøde gá ja'i pa da nhyoga'yøde'u. Ne nu'á ma da zo ya ja'i pa stí 'ñe ra Zidada da gamfri'u.

¹⁸ Ha nura Sacaría bi 'ñembabi ra enxé:

—Jhanja da za ga camfri de nú'a gui xicagui, gue nugui ne ma 'behña ya dyá daqu'e'i'be?

¹⁹ Ha nura enxé bi 'ñembabi:

—Nugui drá Grabie, dúi 'bui ja rá thandi Ajuá pa dí pepabi, hangue nu'á xuá mencagui pa e ga xi'a'i nuya ya hoga noya ja juadi dá xi'i. ²⁰ Hangue nubyá dí xi'i nehe, ma gui ngone, hinda za gui ña asta hinda 'múi ri t'u pa ja da za gui yopa ña ma'na'qui, ngue'a hinxca camfrigu nú'a stá xi'a'i. Pe nu'á ma da njabu ngu nú'a stá xi'a'i, ne nú'u ya pa'u bi mąnga Ajuá, gue'a ra pa da njabu.

²¹ Ha nú'u ya ja'i mi 'bai thi mi tømtho da bonga ra Sacaría, ha nu'á xqui ya'a mbo ra ndanjija, hangue nu'á himi pa te da beni. ²² Ha nu mi bonga ra Sacaría himi tsa da ñai nú'u mi tøm'a thi. Nu'bú nu'á bi batho gue nu'á xqui hyandua 'nará thedi Ajuá nuni mbo ra nija. Y nu'á mi ñai ya ja'i pe dega señatho ngue'a xqui ngone.

²³ Ha nu mi uadi nú'u ya pa de rá 'befi ra Sacaría ja ra ndanjija, bi ma'a pa ja rá ngu. ²⁴ Ne hints'u ya'a ya pa ra Sabe bi mudi bi nda'thi, y himbi bonga de ja rá ngu cut'a zana. Nu'á mi benga ja rá mfeni ne mi ena: ²⁵ "Ajuá co rá nhyoja'i xa 'yøtcagui njaua pa ya hinda nongagui ya ja'i."

'Nara enxé bi ma de rá 'bui ra zi Jesu

²⁶ Ha de rá 'rato zana Ajuá bá yopa pehna ra enxé Grabie pa bá ehe ja ra t'uca hnini nú'a rá thuhu Nasare de ra hai Galilea, ²⁷ pa bá c'a'tsa 'nara nxutsi mrá thuhu ra Maria. Nú'a ra nxutsi'a ya xqui t'adi pa da nthatui 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Jose nú'a xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra nda Davi. ²⁸ Ha nura enxé bi yut'a ja rá ngu ra Maria ne bi zenjua bi 'ñembabi:

—jAjuá xa ma'a'i ne 'bui con gue'i, ne ma'na xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña!

²⁹ Ha nu mi hyanda ra enxé'a ne mi 'yøde bi xipa nuya ya noya, ngu bi ntsu ne himbi badi te mri bonga nú'a bi xipi. ³⁰ Ha nura enxé bi 'ñembabi:

—Maria, ogui tsu, ngue'a Ajuá xi ri ma'a'i ne xa huahn'a'i. ³¹ Ne nubyá ma gui nda'thi ma gui pe'tsa 'nari t'u, ne gui hñu'mbabi rá thuhu dra JESU. ³² Y nu'á ma da me'tsa 'nara dąnga nsu, ngue'a nu'á go di gue'a drá T'u Ajuá bi 'bu mahets'i. Y nu Ajuá go gue'a ma da hñuts'i dega nda ja ra hnini Israel ngu bi nda ra Davi nú'a 'na de yá xita maya'bu.

33 Ne nu'á ma da ndá ja ra hnini Israel pa nzantho, y hinhya'mu da ua rá hmanda.

34 Nu'bu'á ra Maria bi 'ñembabi ra enxé:

—¿Hanja da za da njabu gue nugui hinstá nthatatho?

35 Ha nura enxé bi 'ñembabi:

—Ra Maça Ndáhi da 'ñehe da zu'a'i ne rá ts'edi Ajuá bí 'bui mahets'i da 'ñehe da gop'atho ngu 'nara guui. Hangue nu sta 'mui nú'a ra zi bātsi go di gue'a drá maça T'u Ajuá.

36 Ne ri prima ra Sabe masque guí handi ya ra daqu'e'i pe ma da me'tsa 'nará t'u nehe. Mi hma gue nu'á himi tsa da me'tsa ra bātsi, pe nubya ya øt'a 'rato zana da'thi. 37 Ngue'a pa Ajuá otho ni 'nara t'øt'e xá hñei pa gue'a.

38 Nepu ra Maria bi 'ñembabi ra enxé:

—Rá 'begogui Ajuá, dá 'yøt'a ngu xcá xicagui.

Mi uadi bi mąnga ra Maria njabu, ra enxé bi ma 'bestho.

Ra Maria bi c'q'tsa ra Sabe

39 De nuya pa'u mi menga ra enxé, bi dama ma ra Maria ja 'nara hnini mbi ja ja ra t'øhø de ra hai Judea, 40 pa ri zōnga ja rá ngu ra Sacaría. Y mi zōni bi yat'i bi zenjua ra Sabe. 41 Y nu mi 'yøde ra Sabe bi nzenjuate ra Maria, 'bestho ra ora'a bi 'ñanga ra bātsi mbo rá mui ra Sabe, y ra Sabe bi hñanga ra Maça Ndáhi. 42 Ne bi ñá nts'edi ne bi 'ñemba ra Maria:

—Ajuá xa jap'a'i que gatho ma'ra ya 'behña, nehe xa japa ri bātsi. 43 Nugui hindí 'ñepcagui e da zōngagui rá nana ma Zidadaha.

44 Ngue'a nu ndá øde gá nzenjuate, numa bātsi co ra johya bi dama 'ñani mbo ma mui.

45 Ajuá da jap'a'i ngue'a xcá camfri nú'a bi xi'a'i, ngue'a ma da njabu ngu nú'a xa xi'a'i.

46 Nepu bi 'ñena ra Maria:

Nugui xi drí xocambeni ma zi Hmu con gatho ma mui,

47 ne xi ri johya ma coraso de nú'a xa 'yøtcagui Ajuá ma Pøhøte.

48 Ngue'a nugui 'nará zi hyoya 'begogui Ajuá, masque njabu pe nu'á xa huancagui.

Desde nubya ya ja'i ma da 'ñengagui gue Ajuá xa japcagui.

49 Ajuá nú'a xi ja rá ts'edi xa 'yøtca nuya ya dąnga t'øt'e,

y xi rá nsunda rá thuhu'a.

50 Nu'á nzantho ma da nja rá nthecate pa gatho nú'u to'o da 'yøt'e'a.

51 Ne nu'á xa 'yøt'a ya dąnga 'bēfi co rá dąnga ts'edi,

ne xa dapa gatho nú'u to'o mri 'ñexa schē.

52 Ne xa hñacua yá nsu gatho nú'u to'o xi mi ja yá dąnga nsu,

ne go xa guxa ya zi hyoya.

53 Ne gatho nú'u to'o mi othobi, bi t'umbabi, ha nu'u tó'o mi jabi, bi 'ñothobi.

54 Ne bi maxa ra hnini Israel nú'u pepabi,

ne himbi pumfri da huequi'u.

55 Xa 'yøt'a njabu ngu xqui ñá'tuabi ndu ma dadaha ra Abrá ne gatho yá ja'i, gue hinhya'mu ma da pumfri da huequi'u. Gue'a gatho bi mąnga ra Maria.

56 Y ra Maria bi gohuini ra Sabe ngu hñu nzana ja rá ngu'a, ne 'mēfa bi menga pa ja rá ngu.

Rá 'bui ra Xuua Xi'tsate

57 Nepu bi zø ra pa bi 'mui rá t'u ra Sabe.

58 Ne nu'bu'á gatho yá 'nangu ne nú'u mi ja te yá njau bi ma bá c'a'tsi pa bi johyau ngue'a bi 'yøde'u gue Ajuá xi xqui japi'a pa bi 'mu rá bātsi. 59 Ha nurá hñato ma pa bi thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo ra bātsi ngu yá nzai'u, ne ja mi 'buhni ma'na'qui yá 'nangu ne nú'u mi ja te yá njau. Ne mi beni'u xa hñu'mbabi dra Sacaría nehe ngu rá thuhu rá dada. 60 Pe nurá nana himbi ne, hangue bi 'ñena:

—Hina, hinga hu'mbabi'u njabu, ngue'a ma da thu'mbabi dra Xuua.

61 Ne bi t'embabi ra Sabe:

—¿Hanja ma da thu'mbabi njabu gue ni 'nari ja'ihú hingrá thuhu ra Xuua?

62 Nepu bi t'utua ra seña ra Sacaría nda'a ra thuhu mi ne'a da hñu'mbabi ra bātsi.

63 Nepu nu'á ngue'a xqui ngone hangue bi 'yadi 'na xeni ra xithe, ne ja bi 'yofoni gue nura bātsi drá thuhu ra Xuua. Y gatho ya ja'i xi bi 'yø ngue'a bi hñu'mbabi njabu. 64 Y ra ora'a 'bestho bi za bi yopa ña ra Sacaría, ne bi mudí bi xocambeni Ajuá. 65 Y gatho nú'u yá 'nangu xi bi ntsu, ne gatho ja ya t'øhø de Judea habu mi 'bu ya ja'i bi 'ño ra 'bede de nú'a xqui nja. 66 Ne gatho nú'u to'o mi padí mi 'yo yá mfeni'u ne mri 'ñámababi 'na ngu ma'na, ne mi ena'u:

—¿Te ma nsu ma da t'umbabi nú'a ra bātsi'a 'bu?

Mi mąnga njabu'u ngue'a Ajuá mi japi'a co rá ts'edi.

Ra Sacaría bi nsunda Ajuá

67 Nura Sacaría rá dada ra bātsi mi hanpa rá ts'edi ra Maça Ndáhi bi mąnga 'raya noya ngu Ajuá bi 'ñutuabi da ma, ne bi 'ñena:

68 Xá nsunda Ajuá ma zi Hmuh núju dyá me Israelhu,

ngue'a nuya pabya ma da 'ñehe 'na to'o da pøhøguihu núju go rá hñinguihu'a.

69 Nuya pabya ma dua pēnahū 'nara Pøhøte nú'a xi ja rá ts'edi.

Nu'á ma da 'ñehe desde yá ja'i ndu ra nda Davi nú'a mrá 'bego Ajuá.

70 Gue'a bi ñatcaguihu Ajuá ngu nú'a bi mąnga yá maça 'mēhni'a desde maya'bu.

71 Bi ñatcahu gue da ñangaguihu de ma ncontrahu ne de gatho nú'u to'o ri utsaguihu.

72 Nehe mi ma gue mi ma da me'tsua ra nthecate ndu ma xitahu,

ne hinhya'mu mi ma da pumfri nú'a ra maça cohi xqui gohui'u.

⁷³ Guehna ra cohi bi 'yot'a Ajuá co ndu ma dadahu ra Abrá,

⁷⁴ gue mi ma da ñangaguihu de ma ncon-trahu

pa ga pepabihu'a nsinque 'nara ntsu,

⁷⁵ ne ga 'yohu xá hño ne ga 'buhu xá nt'axi ja rá thandi'a gatho ya pa de ma tehu.

⁷⁶ Y ra Sacaría bi 'ñemba rá bañsi:

Nu'i ma zi t'u'i, go gue'i ma drá 'mehni'i Ajuá bí 'bu mahets'i,

ngue'a go ma gui 'bet'o de ra Zidada pa gui hocua rá 'ñu'a.

⁷⁷ Nu'i go ma gui zopabi rá hnini Ajuá pa da bañi'u ra Pøhøte ne da mpøhø'u, ne da zadi ra pumbate de yá ts'oqui.

⁷⁸ Ngue'a Ajuá xa mescahu ra hmate ne ra nthecate,

hangue nu'á ma da mencahu 'nara hyats'i desde mahets'i pa go gue'a da yotca ma mfenihu,

⁷⁹ nehe pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'u 'bu ja ra 'bexuui ne nú'u ri ma ja ra 'ñu dega du.

Hangue nu'á ma da 'ñehe pa da yotcahu 'nara 'ñu xá hño pa grá 'buhu te rá 'ñintho.

Nuna guehna bi manga ra Sacaría.

⁸⁰ Y nura zi Xuua 'yo mri te'a ne 'yo mi umba ra ts'edi ra Maça Ndahi. Ne bá 'bui ja ra mbonthi asta bi zø ra pa bi mudi bi zofu ya me Israel.

2

Rá 'bui ra Jesucristo (Mt. 1:18-25)

¹ De nuya pa'u, nura danga nda Augusto Cesa bi manda da t'opabi yá thuhu gatho ya ja'i de maxøgue ra hai habu mrá nda'a, pa da 'bede'u. ² Gue'bu mrá gobierhnu ra Cirenio ja ra hai Siria nú'bu bi nja nuna ra mudi padro. ³ Gatho ya ja'i mi pe'tsi da menga ja yá hnini cada 'na habu myá mengu, pa da t'opabi yá thuhu'u. ⁴ Hangue ra Jose bi bønga de ja ra hnini Nasare de ra hai Galilea pa bi ma ja ra hnini Belé de ja ra hai Judea, ngue'a ja mrá menguni ndu ra nda Davi, ha nura Jose ja xqui 'ñehni de ja yá ja'i ra Davi. ⁵ Bi ma ja ra hnini Belé pa da t'opabi yá thuhu'u, bi meui ra Maria nú'a xqui 'yadi pa da nthatui, ha nu'á ya mi da'thi de rá bañsi. ⁶ Ha de mbi 'bui'u ja ra hnini Belé, bi zø ra pa da 'mui rá bañsi ra Maria. ⁷ Ha de guehni bi 'mu rá mudi t'u, bi mant'i co yá 'mant'i, ne bi megui habu mi ja 'nara hñunga mbo'ni, ngue'a ya mi otho habu da t'umba ntsaya'u.

'Raya ma'yo bi c'a'tsa ra zi Jesu

⁸ Ne de guehni guetbu de ra hnini Belé mi 'buhni 'raya ma'yo ja ra mbonthi mi su yá deti dega xuui. ⁹ Nepu nu'á mi damfri

bi hyandua 'nará enxε Ajuá, ne 'nara danga hyats'i bi yot'a gatho rá nthets'i habu mi 'bui'u, y ra ora'a xi bi ntsu'u. ¹⁰ Pe nura enxε bi 'ñembabi'u:

—Oguí tsuhu, ngue'a drá 'ñehe ga xi'ahu 'raya hoga noya nú'u pa xi gui johyahu nu'ahu ne gatho ma'ra ya ja'i. ¹¹ Ngue'a nubya xa 'mui ja rá hnini ndu ra nda Davi 'nara Pøhøte pa gue'ahu, y nú'á go gue'a ra Cristo ra zi Hmu bá 'bèhni pa da nda. ¹² Y po má nseña gui tsuhu ra bañsi xa 'bant'i co yá 'mant'i ne xa 'begui habu ja 'nara hñunga mbo'ni.

¹³ Y de mi uadi bi manga njabu nura enxε'a, mi damfri'u bi hyanda ma'ra ya enxε de mahets'i mi hnequi mahyεgui con gue'a, mri xøcambeni Ajuá ne mi eñ'u:

¹⁴ Jrá nsunda Ajuá bí 'bu mahets'i, ne dá 'mui co 'nara hoga'mui ya meximhai nú'u xa zutua rá hmate'a!

¹⁵ Nepu nu mi menga ya enxε pa mahets'i ya ma'yo bi mudi bi 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—Maha Belé, ma ga c'a'tshu te xuá nja de guehni de nú'a xa xicaguihu rá enxε Ajuá.

¹⁶ Nepu nu'á bi ma hnest'ihi, y bi zøni bi zadi'u ra Jose ne ra Maria co rá bañsi nú'a mi 'beni ja 'nara hñunga mbo'ni. ¹⁷ Y nú'u ya ma'yo mi hyanda ra bañsi, bi mudi bi mede gatho nú'a xqui xipabi ra enxε de gue'a. ¹⁸ Ha gatho nú'u bi 'yøde xi bi 'yø de nú'a mi mañ'u. ¹⁹ Pe nura Maria xi mi pe'tstho ja mbo rá mfeni nuya ya noya pa da benthø. ²⁰ Nepu nuya ma'yo bi mengui xi mri xøcambeni Ajuá por gatho nú'a xqui 'yøde ne xqui hyandi, ngue'a nu'á xqui zadi ngu nú'a xqui sipabi'u.

Ra zi Jesu bri dapa ja rá 'ye Ajuá

²¹ Ne rá hñato ma pa de xqui 'mu ra bañsi, bi thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo ngu yá nzai'u. Ne bi thu'mbabi ra JESU ngue'a gue'a xqui xipabi ra enxε ra Maria desde ante da nda'thi de gue'a.

²² Y nu mi ua yá pa ra Maria bi nt'axqui pa da yopa yut'a ja ra nija ma'na'qui ngu xqui 'yofu ra Moise ja ra ley, nepu ra Jose ne ra Maria bi zixa ra zi bañsi pa ja ra ndanija Jerusale pa di dapabi ja rá 'ye Ajuá. ²³ Bi 'yot'a njabu'u ngue'a xqui t'ofu ja rá ley Ajuá gue gatho nú'u ya mudi bañsi da 'mui ne 'bu dya ts'ant'u gue'u mahyoni da t'eqe pa Ajuá. ²⁴ Nehe bi ma'u ja ra ndanija pa bi hñá'tsuabi ra 'baha Ajuá, ngue'a njabu ena ja rá ley Ajuá gue 'bu 'nara 'bèhña da 'mu rá bañsi, mahyoni da zixa yoho ya zi joñ'o o yoho ya zi domitsu pa ja di hyopabini Ajuá dega 'baha.

²⁵ De nuya pa'u, mi 'bu 'nara 'ñøhø nuni Jerusale mrá thuhu ra Simiu. Nú'á xi mi 'yo xá hño ja rá thandi Ajuá, ne mi tøm'i da hyanda ra Ñante nú'a to'o ma da ñani ya me Israel, ne nurá Maça Ndahi Ajuá mi 'bui

con gue'a. ²⁶ Ne go gue'a xqui xipabi Ajuá gue hinda du asta hinda hyanda ra Cristo nú'a xqui má Ajuá ma dua pehni. ²⁷ Nu'á xqui ma ja ra ndanija ngue'a ra Maça Ndahi xqui tsits'i, y ra ora'a mi 'buhni mbo, bi yat'a ra Jose nehe co ra Maria mri zi ra zi t'uca Jesu pa e da 'yent'ua ja rá 'ye Ajuá ngu xqui manganá rá ley Ajuá. ²⁸ Nepu de guehni ra Simiu bi zinga ra t'uca 'uene ne bi 'yents'a ja yá 'ye ne bi xocambeni Ajuá bi 'fena:

²⁹ Nu'i Ajuá ma Dada'i, ya da za gui tsixcagui de guecua, ya bi hñu ma mui ngue'a ya stá handi xa njabu ngu nú'a gá xicagui.

³⁰ Ya stá handi co ma da ra Pøhøte,

³¹ nuna xcuá pehni pa da pøhø gatho ya ja'i.

³² Nuna go guehna ngu 'nara ñot'i pa da yo'tua yá mfeni gatho nú'u hingyá me Israel,

y po rá nuehna ma da nja rá nsu ri hnini Israel.

³³ Ha nura Jose ne ra Maria rá nana ra Jesu mi 'yøde nú'u ya noya mi manganá ra Simiu de ra t'uca 'uene, nú'ú xi bi 'yø'u. ³⁴ Nepu nura Simiu bi 'yapa Ajuá da japi'u. Ne bi 'ñembabi ra Maria rá nana ra Jesu:

—Nuna 'uene xuá 'behni pa da pøhø ndunthi ya me Israel, pe ndunthi de gue'u ma da utsa ne da 'mèdi'u. ³⁵ Y njabu po rá ngue ri t'u ma da hnequi gatho nú'a beni ja yá mfeni cada 'nara ja'i. Y pa gue'i ma gui thogui 'nara danga dumai ngue'a ma da t'utsa'i ri t'u.

³⁶ Ne mi 'bu 'nara 'behña mrá thuhu ra Ana nú'a mi ñá co rá ts'edi rá Maça Ndahi Ajuá. Y nú'a ra 'behña'a mrá t'ixu 'nara 'ñhø mrá thuhu ra Fanuel, xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Aser. Y nu'á ya xi mrá zi daqu'ei. Nú'bu xi mrá batša nxutsitho bi nthati, ne nsøcta yoto njeya bi 'muhui rá dame. ³⁷ Y ya mi ø'ta goho'rate ma goho njeya xqui mviuda. Nu'á hime pøni de ja ra nija, ngue'a nzantho mi pepabi Ajuá ma pa ra xuui, mri ayuna ne xi mi apabi Ajuá. ³⁸ Ora mi 'buhni ra Jose ne ra Maria co ra t'u'uene mbo ra ndanija, ra ora'a bi yat'a ra Ana nehe, ne bi umba njamadi Ajuá. Nepu bi mudi bi xipabi de ra zi batši nú'u to'o gatho mi tøm'a ra Ñante nú'a to'o da ñanga ra hnini Jerusale.

Ra zi Jesu bi menga ja ra hnini Nasare

³⁹ Nepu mi uadi ra Jose ne ra Maria bi 'yø'ta gatho ngu nú'a xqui manda ja rá ley Ajuá, bi menga pa ja yá hnini Nasare de ja ra hai Galilea. ⁴⁰ De guehni ra batši mri 'yo rá te, ne 'yo mri nja rá ts'edi, ne 'yo mri nja rá mfadi, y Ajuá mi japabi ndunthi'a.

Ra zi Jesu mi 'buhni ja ra ndanija

⁴¹ Tat'a jeya mi pa ra Jose ne ra Maria pa da nu ra ngo de ra pascua nuni Jerusale. ⁴² Y de mi juata 'ret'amayoho njeya ra Jesu, bi

ma ri hñu'u pa Jerusale pa da nu ra ngo ngu myá nzai'u. ⁴³ Y nu mi ua ra ngo, bá penga ra Jose ne ra Maria, ha nura Jesu bá cohi de guehni Jerusale nsinque bi ba rá nana ne ra Jose. ⁴⁴ Nu'ú mi hu yá mui gue mbra 'ñoui ma'ra ya ja'i nú'u bá pengüi ja ra ngo. Bi 'ño maxøgue 'na pa ra 'ñu, asta ja 'mefa bi 'ñani'u ra batši, bi 'ño bi 'yambabi nú'u mi ja te yá njau ne yá mpadi. ⁴⁵ Pe himbi zudi'u de guehni, hangue bi yopa mengui'u pa Jerusale pa dua honi.

⁴⁶ Nepu rá hñupa bi zudi mi 'buhni mbo ja ra ndanija mi huhni madetho de ya xahnate de ra ley mi østho nú'a te mi mañ'u nepu nu'á mi ø'tua ya nt'ani'u. ⁴⁷ Gatho nú'u ya ja'i to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ngue'a xi mi ja rá mfadi'a ne mi thadi xá hño nú'u ya nt'ani mi t'ø'tuabi nehe. ⁴⁸ Y nu mi hyanda rá nana ne ra Jose gue mi huhni co ya xahnate de ra ley, himi padi te da beñ'u. Y nurá nana bi 'ñembabi:

—Ma zi t'u'i, ¿hanja xcá 'yøtcahe njabu? Nugu ne ri dada go dí hoñ'ahe co ndunthi ra dumai.

⁴⁹ Pe ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Pa te gui jacu gui hongaguihu? ¿Ha hingui pahu gue nugu mahyoni ga pepa rá 'befi ma Dada?

⁵⁰ Pe nu'á nixi mi padi te mri bonga nú'u ya noya bi xipabi'u.

⁵¹ Nepu de guehni bi meui rá nana ne ra Jose bi menc'u pa ja ra hnini Nasare, ne nu'á bi sigui bi 'yøtua yá ts'ofu'u. Ha nurá nana mi pe'stho ja rá mfeni gatho nú'a te bi nja co rá t'u. ⁵² Y nura Jesu 'yo mri te da mfadi ne rá ndangui, ne Ajuá xi bi hopa rá 'muai'a, ne ya ja'i nehe.

3

Ra Xuua Xi'tsate mi zofo ya ja'i ja ra mbonthi

(Mt. 3:1-12; Mr. 1:1-8; Jn. 1:19-28)

¹ De ya xqui ndá 'ret'amacat'a njeya ra danga ndá Tiberio Cesa nú'a mi 'bu Nroma ne mrá ndá ja ndunthi ya hai de ra ximhai, nehe gue'bu mrá ndá ra Poncio Pilato nuni ja ra hai Judea, nehe mrá ndá ra Erode nuni ja ra hai Galilea, nehe mrá ndá nurá cu ra Erode nú'a mrá thuhu ra Lipe nuni ja ra hai Iturea ne ja ra hai Traconite, nehe mrá ndá ra Lisania nuni ja ra hai Abilinia. ² Gue'bu myá danga ndá gá macja ra Anás ne ra Caifá. Ha de nura jeya'a Ajuá bi mui ya umba ya Xuua nú'a mrá t'u ra Sacaría de mbi 'bu ja ra mbonthi, pa da zo ya ja'i. ³ Nu'bu rá Xuua bi ma gatho rá nthets'i ra dathe Jordá, ne mi embabi ya ja'i gue da ñobri de yá ts'oqui ne da nxistehe pa njabu Ajuá da pumbabi yá ts'oqui'u. ⁴ Nú'á njabu bi zofo ya ja'i gue da hñoqui'u ja yá mfeni pa nu sta zø ra zi Hmu da gamfri'u, hangue bi njabu ngu nú'a xqui

'yofo ra badi Isai'a ja ra Maca T'ofo nu habu ena:

Ma da nt'ode 'nara ja'i da na nts'edi ja ra mbonthi ne ma da 'hena:

“Hocuahá xá hño rá 'ñu ra zi Hmu,

juanhú gathu ya ts'aca'ñu.

⁵ Gathu ya hñe dra hñu'tsi,

ne dra tanga ya ndants'i, ne dra yot'a ya t'ohó,

ne dra juana ya nonts'a'ñu,

ne da thoqui gathu habu hindi 'bui xá hño.

⁶ Y gathu ya ja'i da hyandi te xa 'yot'a Ajuá pa da mpohó'u.”

⁷ Nepu mi pa ya ja'i mi c'a'tsa ra Xuua pa da xi'tsi'u, y nu'á mi embabi'u:

—[Gyá ts'ojá'ihú ngu ya zate qu'eña! ¿Ha guí hu ri maíhu gue ngue'a xca ehua ya xca 'ba'tuahú rá cue Ajuá xa 'ñepu? ⁸ Mahyoni guí 'yohú xá hño pa da hnequi gue majuaní xca ñobrihú de ri ts'oquihú. Oxqui ma guí 'ñexhú guí 'ñeñhú: “Nuje ma dadahe ndu ra Abrá, hangue hinte ga jahe.” Ngue'a nugui dí xi'ahú gue Ajuá da za da japi da nja'i nuya ya do pa dyá t'u ra Abrá. ⁹ Dí xi'ahú gue 'bui guetbu Ajuá, ngu 'na to'o há ra t'égui pa da zecua yá 'yu ya za. Gathu nú'u ya za hingui unga yá hoga fruta ma da ts'et'i ne da thot'a ja ra tsibi. Njabu Ajuá ma da hyot'ahú ja ra nidu 'bu hingui ñobrihú ne guí 'yohú xá hño.

¹⁰ Nepu nuya ja'i bi 'yamba ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu ¿te mahyoni ga othebya?

¹¹ Nu'bu ra Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o pe'tsa yoho yá pahni, dá umba 'na nú'a to'o othobi. Ha nu'a tó'o pe'tsa te da zi, mahyoni da ñohui nú'a to'o othobi.

¹² Nehe bi ma bá c'a'tsa ra Xuua 'raya 'ñatsa nguxboja. Nú'ú bi ma da nxistehe nehe, ne bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, xi nuje, ¿te mahyoni ga othe?

¹³ Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Nu'a mahyoni guí 'yothu, cobrahú ngu nú'a mąnga ra ley, oguí cõmbahú yá boja ya ja'i.

¹⁴ Nehe 'raya soldado bi 'ñembabi ra Xuua:

—Xi nuje, ¿te mahyoni ga othe?

Ha nura Xuua bi 'ñembabi:

—Oto guí pepabihú, ne oguí pihú ya ja'i co nú'a ra nsu xa t'a'ahú, nixi guí hyõxhú ra thai ya ja'i. Nu'a guí 'yothu, johyahú co nú'a guí taháhu, oguí nehú ma'na.

¹⁵ Ha nuya ja'i himi padi te da beni de ra Xuua, ua go mi gue'a ra Cristo nú'a xqui hmá da 'behni pa da ndá, ua hina. ¹⁶ Nepu nura Xuua bi 'ñembabi'u:

—Nugui dí xi'ts'a'ihú co ra dehe, pe bra 'befa ma'na nú'a to'o ma da xi'ts'a'ihú co ra Maca Ndahi ne asta ngu di faspí co rá ts'edi. Nú'á ma'na ja rá ts'edi de guequi ne hiní 'ñepagui ngugui ga xo'tuabi yá nthashi de yá zesthi. ¹⁷ Nu'á nja ngu 'nara mefi ya o ja rá 'ye ra pala pa da mica ra trigo, y nu

stí uadi da miqui'a, da munts'i da me'tsi, ha nura paha da gat'a ja ra tsibi. Njabu'tho nehe nú'a bra 'befa de guequi ma da munts'a nú'u di 'yo xá hño pa da 'múi con gue'a, ha nu'u hindi 'yo xá hño ma da hyot'a ja ra tsibi.

¹⁸ Njabu ne co ma'ra ya hoga ts'ofu ra Xuua mi utua ya ja'i de ra maca hoga t'ode. ¹⁹ Y nú'bu gue'bu bi zui'a ra ndá Erode ngue'a xqui zimbabi rá 'behñá rá cu nú'a mrá thuhu ra Lipe, ne xqui 'yot'a ma'ra ya t'ot'e xá nts'o. ²⁰ Pe nura Erode himbi ne bi nts'omi. Nu'a bi 'yot'e, bi 'yot'a ma'na ra t'ot'e xi xá nts'o, bi gu ra Xuua ne bi got'a fadi.

Rá sistehe ra Jesu

(Mt. 3:13-17; Mr. 1:9-11)

²¹ Pe ante dra ju ra Xuua da jot'a fadi, bi ma ra Jesu habu mi xi'tsate'a pa da nxistehe'a nehe. Ne ts'a mi apabi Ajuá ra Jesu, bi xogui mahets'i, ²² y nurá Maca Ndahi Ajuá bá cai ngu 'nara domitsu bi zohó ja gue'a. Ne bi nt'ode 'nara noya de mahets'i bi 'hena:

—Nu'i go gue'i ma hmaca T'u'i, xi drí joha de gue'i.

Yá mudi ja'i de ra Jesucristo

(Mt. 1:1-17)

²³ Ra Jesu mi pe'tsa ngu 'natema'ret'a njeya nu mi mta rá 'befi. Ne mi t'ena gue nurá dada'a go mrá Jose. Ha nurá dada ra Jose mrá thuhu ra Elí, ²⁴ ha nurá dada ra Elí mrá thuhu ra Matat, ha nurá dada ra Matat mrá thuhu ra Leví, ha nurá dada ra Leví mrá thuhu ra Melqui, ha nurá dada ra Melqui mrá thuhu ra Jana, ha nurá dada ra Jana mrá thuhu ra Jose nehe, ²⁵ ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Matatía, ha nurá dada ra Matatía mrá thuhu ra Amós, ha nurá dada ra Amós mrá thuhu ra Naum, ha nurá dada ra Naum mrá thuhu ra Esli, ha nurá dada ra Esli mrá thuhu ra Nagai, ²⁶ ha nurá dada ra Nagai mrá thuhu ra Maat, ha nurá dada ra Maat mrá thuhu ra Matatía nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Matatía mrá thuhu ra Semei, ha nurá dada ra Semei mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Judá, ²⁷ ha nurá dada ra Judá mrá thuhu ra Joana, ha nurá dada ra Joana mrá thuhu ra Resa, ha nurá dada ra Resa mrá thuhu ra Sorobabel, ha nurá dada ra Sorababel mrá thuhu ra Salatiel, ha nurá dada ra Salatiel mrá thuhu ra Neri, ²⁸ ha nurá dada ra Neri mrá thuhu ra Melqui nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Melqui mrá thuhu ra Adi, ha nurá dada ra Adi mrá thuhu ra Cosam, ha nurá dada ra Cosam mrá thuhu ra Elmodam, ha nurá dada ra Elmodam mrá thuhu ra Er, ²⁹ ha nurá dada ra Er mrá thuhu ra Josué, ha nurá dada ra Josué mrá thuhu ra Elieser, ha nurá dada ra Elieser mrá thuhu ra Jorim, ha nurá dada ra Jorim mrá thuhu ra Matat

nehe, ³⁰ ha nurá dada nú'a ma'na ra Matat mrá thuhu ra Leví nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Leví mrá thuhu ra Simiu, ha nurá dada ra Simiu mrá thuhu ra Judá nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Jose nehe, ha nurá dada nú'a ma'na ra Jose mrá thuhu ra Jonán, ha nurá dada ra Jonán mrá thuhu ra Eliaquim, ³¹ ha nurá dada ra Eliaquim mrá thuhu ra Melea, ha nurá dada ra Melea mrá thuhu ra Mainán, ha nurá dada ra Mainán mrá thuhu ra Matata, ha nurá dada ra Matata mrá thuhu ra Natán, ³² ha nurá dada ra Natán mrá thuhu ra Davi, ha nurá dada ra Davi mrá thuhu ra Isái, ha nurá dada ra Isái mrá thuhu ra Obed, ha nurá dada ra Obed mrá thuhu ra Boos, ha nurá dada ra Boos mrá thuhu ra Salmón, ha nurá dada ra Salmón mrá thuhu ra Naasón, ³³ ha nurá dada ra Naasón mrá thuhu ra Aminadab, ha nurá dada ra Aminadab mrá thuhu ra Aram, ha nurá dada ra Aram mrá thuhu ra Esrom, ha nurá dada ra Esrom mrá thuhu ra Fare, ha nurá dada ra Fare mrá thuhu ra Judá nehe, ³⁴ ha nurá dada nú'a ma'na ra Judá mrá thuhu ra Cobo, ha nurá dada ra Cobo mrá thuhu ra Isaac, ha nurá dada ra Isaac mrá thuhu ra Abrá, ha nurá dada ra Abrá mrá thuhu ra Taré, ha nurá dada ra Taré mrá thuhu ra Nacor, ³⁵ ha nurá dada ra Nacor mrá thuhu ra Serug, ha nurá dada ra Serug mrá thuhu ra Ragau, ha nurá dada ra Ragau mrá thuhu ra Peleg, ha nurá dada ra Peleg mrá thuhu ra Eber, ha nurá dada ra Eber mrá thuhu ra Sala, ³⁶ ha nurá dada ra Sala mrá thuhu ra Cainán, ha nurá dada ra Cainán mrá thuhu ra Arfaxad, ha nurá dada ra Arfaxad mrá thuhu ra Sem, ha nurá dada ra Sem mrá thuhu ra Noé, ha nurá dada ra Noé mrá thuhu ra Lamec, ³⁷ ha nurá dada ra Lamec mrá thuhu ra Matusale, ha nurá dada ra Matusale mrá thuhu ra Enoc, ha nurá dada ra Enoc mrá thuhu ra Jared, ha nurá dada ra Jared mrá thuhu ra Maalaleel, ha nurá dada ra Maalaleel mrá thuhu ra Cainán nehe, ³⁸ ha nurá dada nú'a ma'na ra Cainán mrá thuhu ra Enós, ha nurá dada ra Enós mrá thuhu ra Set, ha nurá dada ra Set mrá thuhu ra Adá, ha nurá Dada ra Adá, go gue'a Ajuá bí 'bu mahets'i, ngue'a go bi hyoqui'a.

4

Ra ts'ondáhi mi xaxa ra Jesu
(Mt. 4:1-11; Mr. 1:12-13)

¹ Mi uadi bi nxistehe ra Jesu bi ma de guehni ja ra dathe Jordá mi hanpa rá ts'edi ra Maça Ndáhi. Nepu ra Maça Ndáhi bi zits'i ja 'nara mbonthi. ² Ne ja bá 'buhni ñote ma pa. Y de guehni bi zó ra ts'ondáhi habu mi 'bui'a pa da xaxi pa xamá xa ts'ocuahmá rá mfeni'a. Ne nura Jesu hinte xqui zi de nú'u

ñote ma pa'u, ja 'mefa bi zu ra thuhu. ³ Nepu de mi zu ra thuhu'a, ra ts'ondáhi bi 'ñembabi: —'Bu go gue'i rá T'u'i Ajuá, japabi xa da nthuhme nuna ra do.

⁴ Ha nura Jesu bi dádi ne bi 'ñembabi:

—Xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena njaua: “Hingue hõnse po ra thuhme da za da 'mu ra ja'i, gatho nú'a ma Ajuá go gue'a umba rá te ra ja'i.”

⁵ Nepu de guehni ra ts'ondáhi bi zixa ra Jesu ja 'nara t'øhø xi xmá hñets'i pa bi 'ñutua gatho ya hnini de maxøgue ra ximhai, y 'bestho ra ora'a bi hnequi gatho ya hnini. ⁶ Y nura ts'ondáhi bi 'ñembi:

—Nugui da za ga 'ra'a gatho ra ts'edi ne gatho ra danga nsu de nuya ya hnini, ngue'a go xa t'entc'a ma 'ye gathoyu, y nugui da za ga umbabi to'o go ga nega. ⁷ Hõnse 'bu gui ndandiñahmu ne gui nsundagui, gatho go da 'yo ri 'yeyu.

⁸ Pe nura Jesu bi dádi ne bi 'ñembabi:

—'Uegue de guequi, nu'i Satá. Ngue'a xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu gue Ajuá ri Hmu go gue'a gui nsunda, ne hõnse'a gui pepabi.

⁹ Nepu de guehni ra ts'ondáhi bi zixa ra Jesu ja ra hnini Jerusale ne bi pø'tsa asta xi maña ra ndañija ne bi 'ñembi:

—'Bu go gue'i rá T'u'i Ajuá, 'yenga ra sagui pa ri ga'ti xa. ¹⁰ Cabo xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena:

Ajuá dua pehna yá enxé pa da su'a'i.

¹¹ Ne da mip'a ri 'ye

pa njabu hingui tsama'ñu ri ua nu xcri tsønga ja ra hai.

¹² Nu'bu ra Jesu bi dádi ne bi 'ñena:

—Nehe xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena: “Oguí xaxa Ajuá ri Hmu pa gui 'ñena gue da max'i.”

¹³ Y nu mi uadi ra ts'ondáhi bi 'yø't'a gatho ngu nú'a xqui 'ye'mbi pa xa hyathmá ra Jesu, nu'á bi 'uegue de ra Jesu 'raya pa.

Ra Jesu bi futa rá 'befi nuni Galileia
(Mt. 4:12-17; Mr. 1:14-15)

¹⁴ De guehni ra Jesu bi menga pa ja rá hai Galilea mi hanpa rá ts'edi ra Maça Ndáhi, y bi 'ño rá 'bede'a ja gatho rá nguni nura hai'a. ¹⁵ Y nú'a mi cut'a ja ya nija pa mi utuate, ne gatho ya ja'i mi e'tsua rá nsu'a.

Ra Jesu mi 'buhni Nasare
(Mt. 13:53-58; Mr. 6:1-6)

¹⁶ Nepu nura Jesu bi ma pa Nasare nú'a ra hnini habu xqui nte'a. Y ra pa dega tsaya bi yut'a ja ra nija ngu mrá nzai'a, ne ja bi 'maini pa da hñe'ta ra Maça T'ofu. ¹⁷ Ne bi t'umbabi nú'a ra t'ofu xqui 'yofo ra badi Isaia, y de mi tængui'a bi hyonga nú'a ra xeni habu ena njaua:

¹⁸ Nurá Maça Ndáhi Ajuá 'bui con guequi, ngue'a Ajuá xa hñuxcagui pa e ga xipa ra hoga nt'øde nú'u ya hyoia,

ne xuá pencagui pa ga hu'mba yá mui nú'u to'o tu yá mui,

ne pa e ga pønga nú'u to'o o nts'ahni de ja ra ts'oqui,

ne pa ga japi da xo yá da ya goda,

ne pa e ga ñanga nú'u ri sufri de nú'a t'ø'tuabi,

¹⁹ ne pa e ga mā gue nú'ya mapaya ya xa zø ra pa pa Ajuá da pøhø ya ja'i po rá hmate.

²⁰ Nepu mi uadi ra Jesu bi hñe'ta nuya ya noya, bi mants'a ra Māca T'ofu, ne bi umba nú'a ra maste de ra nija. Y bi hñudi'a, y gathu nú'u xqui munts'ni ja ra nija xi mi nu'ti'a. ²¹ Nepu nu'á bi mudi bi zofu'u ne bi 'ñembabi'u:

—Nubyá ya bi njabu ngu nú'a ja juadi dá he'ta ja ra Māca T'ofu.

²² Y gathu nú'u mi 'buhni xi mri 'yø de nú'u ya hoga noya mi manga ra Jesu, ne xi mi ñamahño'u de gue'a. Ne mi 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¡Conque go guehni rá t'u ra Jose!

²³ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Dí paði xá hño gue nu'ahú ma gui 'ñengaguihu: “Bú xi majuani grá medico, 'ñøthes.” Y nehe ma gui 'ñengaguihu: “Yø't'e nehe de guecua ja ma hailu ngu nú'a stá øhe xcá 'yø't'a Ncapernau.”

²⁴ Ne de gue'a bi sigui bi ña ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu gue ni 'nará 'mehni Ajuá hingui hmadi de ja rá haise. ²⁵ Dí xi'ahu gue nuya pa'u mi 'bui ra baði Elía mi 'bu ndunthi ya viuda nehe ja ra hnini de Israel. Y nuya pa'u hinxqui 'uái hñu njeja made, hangue xi xqui nja 'nara danga thuhu ja gathu nuna ra hai. ²⁶ Pe nu Ajuá himbi mehna ra Elía pa da t'ini ja yá ngu nú'u ya viuda mi 'bu ja ya hnini de Israel. Ajuá bi mehni'a ma'nambu ja rá ngu 'nara viuda nú'a mi 'bu ja ra t'uca hnini Sarepta gueta ra danga hnini Sidó. ²⁷ Nehe de nuya pa'u mi 'bui ra baði Eliseo, ndunthi ya me Israel mi hena ra lepra, pe ni 'na de gue'u himbi ñani de nú'a ra hñeni'a, hønse ra Naamán nú'a mrá me Siria, nsøc'a go gue'a bi ñani de ra lepra mi tsudi.

²⁸ Nu mi 'yøde nuya ya noya gathu nú'u xqui munts'ni mbo ra nija bi bø yá cue'u. ²⁹ Ne bi 'mai'u bi gaca ra Jesu de ja yá hnini'u, ne bi zits'i ja rá hyo ra hnini habu mi ja 'nara ma'ye, y de guehni mi nehma'u xa fote pa rí ga'ti. ³⁰ Pe nura Jesu bi 'rantho madetho de ra hmunts'ja'i ne bi ma.

'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi
(Mr. 1:21-28)

³¹ Nepu nura Jesu bi ma Ncapernau ma'na ra hnini de ra hai Galilea, ne ja bá xahnani ya ja'i nura pa dega tsaya. ³² Y gathu ya ja'i

xi mri 'yø de nú'a mi udi'a ngue'a mi zote co 'raya noya xi mi pe'tsa ndunthi ra ts'edi.

³³ Y nuni ja ra nija habu xqui munts'i'u xqui zøhø 'nara 'ñøhø mi pe'tsa 'nara ts'ondahi. Nepu nu'á bi dø 'nara hmafi ne bi ña nts'edi bi 'ñena:

³⁴ —Nu'i Jesu grá me Nasare, hyegaguiheua. ¿Hanja xcuá ehe pa hønse e gui juatcaguihe? Ngue'a nugui dí paði to'oti, go gue'i rá Māca T'u'i Ajuá.

³⁵ Nura ora'a ra Jesu bi zui nú'a ra ts'ondahi ne bi 'ñembi:

—¡Co'ta ri ne, pøni de nuna ra 'ñøhø!

Nepu nura ts'ondahi bi foma nú'a ra 'ñøhø de ja yá thandi ya ja'i, nepu bi bonga ra ts'ondahi bi ma nsinque te bi 'yø'tuabi nú'a ra 'ñøhø'a. ³⁶ Y gathu ya ja'i bi ntsu ne mri 'ñembabi 'na ngu ma'na:

—¡Xi te ma ts'edi hani gue co nuyá noya ri 'bepa ya ts'ondahi da bøni, y nu'ú øte!

³⁷ Y gathu rá nthets'i nú'a ra hai'a bi 'ño ra 'bede de nú'a bi 'yø't'a ra Jesu.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá to ra Simu Pedro
(Mt. 8:14-15; Mr. 1:29-31)

³⁸ Nepu ra Jesu bi bøni de guehni ja ra nija ne bi ma ja rá ngu ra Simu. Ne mi 'benga rá to ra Simu xi mi umba ra nzø nts'edi. Nepu bri bantebi ra Jesu gue da nu nura da'thi'a.

³⁹ Nu'bú ra Jesu bi ma bá nu, bi ndocu ne bi japa ra nzø da ntsaya. Y 'bestho ra ora'a bi tsayabi ra nzø, ne bi nanga nú'a ra 'bchña pa bi hyocui te da zi'u.

Ra Jesu bi 'yøthe ndunthi ya da'thi
(Mt. 8:16-17; Mr. 1:32-34)

⁴⁰ Ngu bi yu ra hyadi nú'a ra pa'a, gathu to'o mi hena nu'araza ra hñeni bi ts'ixa habu mbi 'bu ra Jesu. Nepu nu'á mi huxa yá 'ye ja 'rama'na ya da'thi, y gathu mi ñani 'bestho. ⁴¹ Nehe ndunthi ya da'thi nú'u mi pe'tsa ya ts'ondahi mi embabi, ne asta mi mafi'u mi ena:

—Nu'i go gue'i rá T'u'i Ajuá.

Pe nura Jesu mi tsei nú'u ya ts'ondahi ne himi hopi da ña, ngue'a nu'ú mi paði gue go mi gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda.

Ra Jesu bi zofu ya ja'i nuni Galilea
(Mr. 1:35-39)

⁴² Rá hyax'a 'nitho ra Jesu bi bøni de ra hnini Ncapernau bi ma ja 'nara mbonthi habu hinto mi 'bui. Pe nuya ja'i xi bi 'ño bi hyoni'a asta xi bi zøni habu mi 'bui'a, ngue'a nu'ú himi ne da hyegui da ma'a. ⁴³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Mahyoni ga ma ga umba ra hoga nt'øde ma'ra ya hnini gue ya xa zø ra Ndá de mahets'i pa da nda, ngue'a pa gue'a xuá 'bencagui pa ga e ga mā.

⁴⁴ Njabu mi 'yo ra Jesu ne mi cut'a ja ya nija nuni Galilea pa mi unga ra hoga nt'øde.

5

Bi ñuxa ya motsa co ya hua
(Mt. 4:18-22; Mr. 1:16-20)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bu ja rá hyo ra ndehe de Genesare, y nuni bi zõni ndunthi ya ja'i ne bi munts'i habu mi 'bui'a, asta mri ts'i'mi'a ngue'a nu'ú mi ne da 'yotua rá noya Ajuá. ² Nepu nura Jesu bi hyanda yoho ya motsa gueta rá hyo ra ndehe hinto mi oni, ngue'a nú'ú ya mehua mi cani xqui bõni de guehni pa da menga yá xit'a ja rá hyo ra ndehe. ³ Nepu nura Jesu bi yut'a ja 'na de nú'ú ya motsa nú'á mrá meti ra Simu, ne bi 'yapa ra mate ra Simu da 'yet'a ra motsa má ts'u mbo ra dehe, ngue'a xi mi ts'i'ma ya ja'i. Y bi hñudi ra Jesu mbo ra motsa ne desde guehni bi yopa zofo ya ja'i. ⁴ Y de mi uadi bi zofo ya ja'i bi 'ñembabi ra Simu:

—'Yet'a ra motsa pa habu ma'na strá hñe ra dehe, ne ja gui cãthani ri xit'ãhu pa gui mpehuãhu.

⁵ Ha nura Simu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'i, stá 'yoheua gatho ra xuui, stá mpehuãhe pe hinte stá juhe. Pe nubýa go gui xicje gue ga cãthe ma xit'ãhe ja ra dehe, ma ga cãthe.

⁶ Ha nura Simu ne nú'ú ma'ra mi oui mbo ra motsa bi gat'a yá xit'a mbo ra dehe, y mi hñã xi bá ñuts'i co ya hua asta bi mudu bi ntunihma co yá hñu ya hua. ⁷ Nepu nu'ú bi 'ñutua ra seña nú'ú ma'ra yá compa mbi o ja ma'na ra motsa pa e da mats'i. Y nu'ú bá ehe 'bestho ne bi ñu'tsa nú'ú yoho ya motsa co ya hua, asta mi ne da yui ja ra dehe co yá hñu ya hua. ⁸ Y nu mi hyanda ra Simu njabu, bi ndandiñãhmu ja rá ua ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Hini 'ñepqui ga 'ñoui, ngue'a nugui 'nadrá 'yot'ats'oqui.

⁹ Bi 'ñena njabu ngue'a ngu xi bi ntsu ngue'a bi gu ndunthi ya hua, ne gatho nú'ú ma'ra mi oui mbo ra motsa ngu bi ntsu nehe'ú. ¹⁰ Ne nú'ú ma'ra mri mfaxui ra Simu ja ra 'bẽhua, go ra Cobo ne ra Xuua nú'ú yá t'ú ra Sebedeo, gatho ne'ú ngu xi bi ntsu. Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Simu:

—Oguí tsu, ngue'a desde nubya ma ga 'ra'a'i ma'na ri 'bẽfi pa gui mpehua dega ja'i.

¹¹ Nu'bú nu'ú bi 'yet'a yá motsa pa asta ja rá ñani ra ndehe ne ja bi zohni yá motsa con gatho yá mpefi dega 'bẽhua, nepu nu'ú bi dena ra Jesu bi meui.

Ra Jesu bi 'yoth'e 'na mi hena ra lepra
(Mt. 8:1-4; Mr. 1:40-45)

¹² 'Nara pa mi 'yo ra Jesu ja 'nara hnini, ne ja mi 'bũhni 'nara 'ñõhõ mi hena ra lepra, ne xi mi tsi'ti. Y nu mi hyanda ra Jesu, bi ma bá tsu'di ne bi ndandiñãhmu ne asta bi megui rá hmi ja ra hai, ne bi 'ñembabi:

—Nú'i ri t'equ'ei Ndada, 'bu gui nehma, da za gui 'yõthegui.

¹³ Nepu nura Jesu bi hñu'tsua rá 'yẽ, ne bi 'ñembabi:

—Hãhã, dí ne ga õthe'i. Y nubýa ya xcã ñani.

Y nu mi uadi bi mंगा njabu, 'bestho ra ora'a bi ñani de nú'a ra hñeni. ¹⁴ Ha nura Jesu bi hñu'mba ra hñã gue hinto da xipabi de nú'a xqui 'yõtuabi, ne bi 'ñembabi:

—Hõnse nu'a mahyoni gui 'yõ'te, ri ma bá 'ñudi ja ra macja pa da hyandi gue ya xcã ñani. Ne unga ri hñã'ti ngu nú'a bi manda ra Moise, gue'a 'nara seña pa da hyanda ya ja'i gue ya xcã ñani.

¹⁵ Pe ma'na mri ntanga ra 'bede de nú'a mi õ't'a ra Jesu, ne nzantho mi munts'a ya ja'i pa da 'yõde nú'a mi mañ'a ne pa da 'yõthebi yá hñeni. ¹⁶ Ha nura Jesu njat'a mi 'uesche habu mi jo'o ya ja'i pa mbi apabi Ajuá rá Dada.

Ra Jesu bi 'yoth'e 'nara da'thi himi tsa da 'ñani

(Mt. 9:1-8; Mr. 2:1-12)

¹⁷ 'Nara pa ra Jesu mi xahna ya ja'i, ne mi huhni 'raya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley xqui 'ñehe de Jerusale ne de haburaza ma'ra ya hnini de ra hai Judea ne de Galilea. Y ra Jesu mi hanpa rá ts'edi Ajuá pa mi õthe gatho ya da'thi. ¹⁸ Nepu bi zõhõ 'raya 'ñõhõ mri du 'nara da'thi xqui 'yents'a ja 'nara 'bebo. Nú'a ra da'thi'a himi tsa da 'ñani ngue'a mi tuda rá ndo'yo. Y nú'ú to'o mri du mi ne da cw'ta mbo ja ra ngu asta habu mi 'bu ra Jesu pa da 'yõthe'a. ¹⁹ Pe himbi zudi habu da yut'i'ú ngue'a xi mi ja ra nts'i'mi. Hanguẽ bi bõxa mañã ra ngu, y bá heca 'na xeni ra techo pa bi za bi ca'ma ra da'thi co rá 'bebo pa habu mi 'bai ra Jesu mbo ra ngu madetho de ra mundo ja'i. ²⁰ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue nu'ú mi ja yá jamfri, bi 'ñembabi ra da'thi:

—'Yõde, nuri ts'oqui ya stá pun'a'i.

²¹ Nepu nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo nú'ú mi huhni bi 'ñense ja yá mfeni'ú: "¿Hanja nuni ra 'ñõhõ ri 'ñet'a Ajuá? Ngue'a jo'o ma'na to'o da unga ra pumbate de ya ts'oqui, hõnse Ajuá."

²² Pe nura Jesu bi batua yá mfeni'ú, hanguẽ bi 'ñembabi:

—¿Hanja gui beñu njabu? ²³ ¿Nda'a ma'na hinxá hñei ga embi, ri ts'oqui ya stá pun'a'i, o ga embi, nangui rí ma? ²⁴ Pe pa gui pahu gue Nú'a To'o bi e bi Nja'i ja rá ts'edi de guecua ja ra ximhai pa da unga ra pumbate de ya ts'oqui, ma ga õ't'a njaua:

Nu'bú bi 'ñembabi ra da'thi:

—Nangui, juxa ri 'bebo, rí ma ri ngu.

²⁵ Hanguẽ 'bestho nú'a ra ora'a ra da'thi bi nangui ja yá thandi gatho nú'ú mi 'bũhni, ne bi guxa rá 'bebo ne bi ma rá ngu mri xõcambeni Ajuá. ²⁶ Y gatho ya ja'i xi mri 'yõ de nú'a xqui nja y mri xõcambeni Ajuá'ú. Ne xi mi tsu'ú de nú'a xqui hyandi ne mi ena'ú:

—Nubya stá hanthú 'raya danga t'òt'e nú'á hinhya'mú stá hanthú xa nja.

Ra Jesu bi zofo ra Levi pa drá nxadi
(Mt. 9:9-13; Mr. 2:13-17)

²⁷ 'Mefa de gue'á ra Jesu bi bõni ne bi hyanda 'nara nguxboja rá thuhu ra Levi mi hudi ja rá mexa. Nepu bi 'ñembabi:

—Bá ehe, tengagui.

²⁸ Nu'bu'á ra Levi bi 'mai'bestho ne bi zohni rá 'befi, ne bi dëna ra Jesu bi mëui.

²⁹ Ne 'mefa, ra Levi bi 'yò'tua 'nara danga nga ra Jesu ja rá ngu, y bi zõhni ndunthi ma'ra ya nguxboja nehe, nehe bi zõhni ma'ra ya ja'i ne bi hñudi ja ra mexa mahyegui con gue'u. ³⁰ Nepu nuya fariseo ne 'raya xahnate de ra ley nú'u myá fariseo nehe, bi mudi bi ñama'ñu de yá nxadi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja grí ñuñhu ne grí ntsihú con nuyú ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya 'yò'tats'oqui?

³¹ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'u tó'o 'bu'i xá hño ne hindri hñeni, hingui hongu ra 'ñethi, pe nu'u tó'o ri hñeni há, honi to'o da 'yøthe. ³² Nugui stuá ehe pa ga zofo ya 'yò'tats'oqui pa da ñobri de yá ts'oqui, hingue stuá ehe pa ga zofo nú'u to'o beni gue 'bu'i xá hño ja rá thandi Ajuá.

Ra Jesu bi t'ambabi de ra ayuno
(Mt. 9:14-17; Mr. 2:18-22)

³³ Nepu nu'á bi 'yò'tua ma'na ra nt'ani ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja ri ayuna ne ri ora ndunthi nú'u yá nxadi ra Xuua ne yá nxadi ya fariseo, ha nuri nxadigüe nzantho ri ñumi ne tsithe?

³⁴ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue da za gui japhu da ayuna nú'u 'bu'ja 'nara ngo dega nthati 'bu' bahnitho ra ñavio con gue'u? Hina, hinda za. ³⁵ Pe ma da zø ra pa da ts'i'tsuabi ra ñavio, ya hinda 'mai con gue'u, nu'bu'á há, gue'bu' ma da ayuna'u nehe.

³⁶ Nehe bi xipabi ma'na ra 'bede bi 'ñembabi:

—Ni 'nara ja'i hingui hënga rá 'ra'yo he pa da mø'ta rá zëhe. Nu'bu' to'o da 'yò'ta njabu, nu'bu' da ts'onga rá 'ra'yo he, y nehe nura xëca 'ra'yo dutu hinda hogui xá hño ja nura zëhe. ³⁷ Nehe nixi hinto xit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara zëbota, ngue'á nura 'ra'yo vinu da fõca ra zëbota, y njabu da ts'oca ra bota y da mfanga ra vinu. ³⁸ Hangue mahyoni da sit'a ra 'ra'yo vinu ja 'nara 'ra'yo bota pa njabu hinte da ja ra vinu nixi ra bota. ³⁹ Nu'á tó'o tsí nú'á ra vinu ya pe'tsa ya pa xa thoqui, hinda ne da zi ra 'ra'yo vinu, ngue'á ena gue ma'na xá cahi nú'á ya pe'tsa ya pa xa thoqui.

6

Ya nxadi bi doca ya ngahá gá trigo ra pa dega tsaya

(Mt. 12:1-8; Mr. 2:23-28)

¹ 'Nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'ñoui yá nxadi bi 'ranga ja 'raya huahi habu xqui 'bot'a ra trigo. Ha nuyá nxadi mi tocuá yá ngahá ne mi taqui mi tsi. ² Nepu 'raya fariseo bi hyandi ne bi 'yambi bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí øthu nú'á hingui ho da t'òt'e nú'ya ra pa dega tsaya?

³ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha hincá hñe'thu ja ra Maça T'òfo habu ma de nú'á bi 'yò'ta ndu ra Davi co ma'ra yá compa nú'bu' mi zü ra thuhu'u?

⁴ Ma gue nu'á bi yut'a ja rá nija Ajuá pa bi hñaxa nú'u ya thuhme xqui thuxa ja rá thandi Ajuá, ne bi zi'á ne bi umbi bi zi gatho nú'u ma'ra yá compa mri 'ñoui. Ha nú'u ya thuhme'u hõnse ya macja mri 'ñepi da zihma.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nú'á To'o bi e bi Nja'i há ra ts'edi pa da manda masque ra pa dega tsaya.

'Nara 'ñøhø xqui 'yot'a 'nará ye

(Mt. 12:9-14; Mr. 3:1-6)

⁶ Nepu ma'na ra pa dega tsaya ra Jesu bi yut'a ja ra nija ne bi mudi bi nxahnate. Ne mi 'buhni 'nara ts'onate xqui 'yot'a rá 'ye ra 'ñei. ⁷ Ha nuya xahnate de ra ley ne ya fariseo mi aca ra Jesu pa da hyandi ua da 'yøthe nú'á ra 'ñøhø ra pa dega tsaya, pa njabu xa za hanja xa ñapabi. ⁸ Pe nu'á bi batuatho yá mfeni'u, ne bi 'ñembabi nú'á ra 'ñøhø xqui 'yot'a rá 'ye:

—Bai ne bá e gui 'ba madetho habu da hyant'a'i gatho.

Ha nú'á ra 'ñøhø 'bestho bi 'mai ne bi ma bá 'ba madetho habu bi za bi thandi xá hño.

⁹ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u ya xahnate de ra ley ne ya fariseo:

—Ma ga ø't'a'ihú 'nara nt'ani: ¿Nda'a ja ra nsequi da t'òt'e ra pa dega tsaya, ra hñoja'i o ra nts'o'mui? ¿Ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi o da theputho?

¹⁰ Nepu nu'á bi nu'ta gatho nú'u mi 'bahni ne bi 'ñembabi nú'á ra 'ñøhø:

—Tunga ri 'ye.

Y nú'á ra 'ñøhø bi tunga rá 'ye nú'á xqui 'yot'i, ne 'bestho ra ora'a bi ñani nú'á rá 'ye'a.

¹¹ Nepu ya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi 'bahni xi bi bø yá cüe ne bi mudi bi 'ñambi 'na ngu ma'na te da za da 'yò'tua ra Jesu.

Ra Jesu bi huahna 'ret'amayoho yá apostol

(Mt. 10:1-4; Mr. 3:13-19)

¹² Ja nuya pa'u bi bõxa ra Jesu ja 'nara t'øhø pa bá apabi Ajuá rá Dada, y ja guehni bá ora'a gatho ra xuui. ¹³ Nepu rá hyax'a 'nitho bi zohna gatho yá nxadi, ne bi huahna 'ret'amayoho de gue'u pa bi hñuts'i dega apostol. ¹⁴ Ha nuya guehya yá thuhu'u: ra Simu nú'á bi thu'mbabi nehe ra Pedro; ne ra Andre rá cu ra Pedro; ra Cobo ne ra Xuua, ne ra Lipe ne ra Tolo, ¹⁵ ne ra Teo ne ra Toma, ne

nú'a ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo; ne ma'na ra Simu nú'a xqui ñoui ya cananista; ¹⁶ ra Juda nú'a rá cu ra Cobo; ne ra Juda Iscariote nú'a to'o 'mefa bi da ra Jesu.

Ra Jesu mi xahna ndunthi ya ja'i
(Mt. 4:23-25)

¹⁷ Nepu nura Jesu bá cai de ja ra t'ohò bra ñoui nú'u 'ret'amayoho yá apostol, ne bi zohò'u ja 'nara 'batha habu xqui munts'a ndunthi ma'ra yá nxadi ne ndunthi ya ja'i nú'u myá me Jerusale ne ma'ra ya hnini de ra hai Judea, ha nu ma'ra xqui ñehe de ra hnini Tiro ne de Sidó de ja rá hyo ra ndehe. Nuya ja'i'u bá ehe pa bi 'yode nú'a mi mangan ra Jesu ne pa bi 'yothebi yá hñeni. ¹⁸ Ne mi embabi ya ts'ondahi nú'u to'o mi pe'tsi. ¹⁹ Y gatho ya ja'i xi mi nehma da danga ra Jesu, ngue'a nu'á co rá ts'edi mi haca gatho ya hñeni.

Nú'u to'o ri japa Ajuá ne nú'u to'o hini japi
(Mt. 5:1-12)

²⁰ Nepu nura Jesu bi hyanda yá nxadi ne bi ñembabi:

—Nú'ahu gyá hyoyahu, xa jap'a'ihu Ajuá ngue'a xa 'ra'ahu gatho ya japi nú'u ja habu ri manda'a.

²¹ Nú'ahu guí thohubya ra thuhu, xa jap'a'ihu Ajuá ngue'a hinte ma da 'be't'ahu.

Nú'ahu guí tu ri muhubya, xa jap'a'ihu Ajuá, ngue'a ma da hñup'a ri muhu pa xi guí johyahu.

²² Ajuá da jap'ahu nu stí utsa'ihu ya ja'i, ne nu stí 'yeñ'ahu co ya nt'utsate, ne stí zañ'a'ihu asta ni pa dí 'yot'a ri thuhuhu, ngue'a nu'á ma da beni gue xá nts'o'ahu po rá ngue Nú'a To'o bi e bi Nja'i. ²³ Nú'u ya pa xcri thohu njabu, xi da johyahu ngue'a ma guí hñañhu 'nara thaha xi ra dangui nuni mahets'i. Nú'u ya ja'i ma da 'yot'a'ihu njabu, njabu nehe bi 'yot'a ndu yá xita co nú'u yá 'mehni Ajuá mi 'bui maya'bu.

²⁴ Pe huecate nú'u to'o xi ri johyabya co ya hño de guecua ja ra ximhai, pe rá ngats'i ya hinda ma da johya co nuya hño pe'tsi.

²⁵ Huecate nú'u to'o hingui tho ra thuhubyu, ngue'a 'mefa ha, ma da tho ra thuhu.

Huecate nú'u to'o xi ri johyabya, ngue'a 'mefa ma xi da nzoni'u co ra dumai.

²⁶ Huecate nú'u to'o xi t'e'tsua yá nsu masque hingui ø't'e xá hño. Nu'u tó'o e'tsua yá nsu, njabu nehe bi 'yot'a ndu yá xita'u co ya hyate badi maya'bu.

Madi ri ncontrahu
(Mt. 5:38-48; 7:12)

²⁷ Pe nú'ahu guí ocaguihu, dí xi'ahu gue guí madi ri ncontrahu, ne 'yot'ua hu ra hño nú'u to'o ri utsa'ihu. ²⁸ 'Yaphu Ajuá da japi nú'u to'o tsañ'ahu, ne 'yaphu Ajuá pa nú'u to'o ñama'ñu de gue'ahu. ²⁹ Ha nu'bu to'o

da 'ra'ahu 'nara mpe'ti ja ri hmihu, umbahu ma'na lado ri hmihu pa da me't'ahu nehe, oguí nø'tuahu. Ha nu'bu to'o da hñan'a ri pat'ihu, pø ri pahnihu nehe, guí umfu da hñats'i. ³⁰ Ha nu'bu to'o te da 'ya'a'ihu, umfu, o nu'bu da hñan'ahu 'nara t'ø't'e dri metihu, oxqui hambabihu. ³¹ Nu'a guí nehu da 'yot'ahu ya ja'i, 'yot'ua hu njabu nehe'u.

³² Nu'bu nu'ahu grí madihu hønse to'o ri ma'a'ihu, hinte ri muui nú'a guí øthu, ngue'a asta ya ts'o'mui gá ja'i ø't'a njabu nehe. ³³ O nu'bu guí ø'tuahu ra hño hønse nú'u to'o ø't'ahu ra hño, nixi gue'a hinte ri muui nú'a guí øthu, ngue'a asta ya ts'o'mui gá ja'i ø't'a njabu nehe. ³⁴ Ha nu'bu guí hmiphu ri bojahu hønse nú'u to'o guí pahu da gu't'a'ihu, hinte ri muui nú'a guí øthu njabu, ngue'a asta nuya ts'o'mui gá ja'i ø't'a njabu nehe, hmipabi yá mits'o'mui nú'u to'o ø'mi'u da gu'tuabi. ³⁵ Pe nu'ahu madi ri ncontrahu, ne guí 'yot'ua hu ra hño, ne guí hmihu nú'a dra mi'ahu nsinque guí ø'mhu dra jo'ts'ahu. Ngue'a 'bu guí øthu njabu, nu'bu ha, ma guí hñanga 'nari danga thahahu. Y njabu ha, grí hñaxhu Ajuá bi 'bui mahets'i, ngue'a nu'á ra hoja'i co ya ts'o'mui ne co nú'u otho yá jamadi. ³⁶ Hangue nu'ahu pe'tsua hu ra nthecate gatho ya ja'i ngu ø't'a Ajuá ra Dada.

Oguí 'yohu ri miqu'eihu
(Mt. 7:1-5)

³⁷ Oguí 'yohu ri miqu'eihu de nú'a te ø't'e, ngue'a Ajuá handatho nú'a te guí øthu nehe. Nixi oguí nonga ri miqu'eihu, ngue'a Ajuá go gue'a ma da hñap'ahu nguenda de gatho nú'a te guí øthu. Pumbabihu de nú'a ø't'ahu ya ja'i, y Ajuá da pun'a'ihu nehe. ³⁸ Ø'tuahu ra hño ri miqu'eihu, ne Ajuá da 'yot'ahu ra hño nehe. Co nú'a ra t'eni xá 'yembahu ma'ra, con gue'a ra t'eni ma da 'yen'ahu Ajuá nehe. Hangue nu'bu guí ø'tua ndunthi ya hño ri miqu'eihu, Ajuá ma da co'ts'ahu ma'na ndunthi.

³⁹ Nepu nu'á bi xipabi'u 'nara 'bede ne bi ñembabi:

—¿Ha gue da za 'nara goda da gahna ma'na rá migodauí? ¿Ha gue hinda daguiui mahyegui?

⁴⁰ Ne bi ñembabi nehe:

—Ni 'nara ja'i nú'a ja ri nxadi, ma'na di padi que rá xahmate, pe nu sta uadi da nxadi xá hño, nu'bu ha, da nja rá madi ngu rá xahmate nehe.

⁴¹ ¿Hanja guí handua rá ts'oqui ri cu, nja ngu 'nara zi paxi o ja rá da'a, ne hanja hingo guí handa nú'a ra danga ts'oqui nja ngu 'nara xeca za o ja ri dague? ⁴² Ne ¿hanja da za guí ñembabi ri cu: “Hocagui ga hap'a ra paxi o ja ri da”, ne hanja hingo guí handa nú'a ra xeca za o ja ri dague? ¡Nu'i 'nagrá yohmi! hñai 'met'o nú'a ra za o mbo ri da, pa njabu

da za gui hyanda xá hño ne gui hña'mba ra paxi o mbo rá da ri cu.

*Ya 'bai gá za faditho po yá fruta
(Mt. 7:17-20; 12:34-35)*

⁴³ Ni 'nara hoga 'bai gá za hingui tsa da unga ya ts'o fruta, nixi 'nara ts'o 'bai gá za hingui tsa da unga ya hoga fruta. ⁴⁴ Gatho ya 'bai gá za faditho po yá fruta, nda'a xá hño, y nda'a hingui ho. Ngue'a nura 'bai gá 'mini hingui tsa da unga ya igo, nixi ya cam'yo hingui tsa da unga ya obxi. ⁴⁵ Njabu nehe 'nara hoja'i nzantho øt'a nú'a xá hño, ngue'a nzantho benga ya hoga mfeni. Ha nura ts'o'mui gá ja'i nzantho øt'a nú'a hinxá hño, ngue'a ja rá mfeni nzantho beni xá nts'o. Njabu nehe nú'a ma, bí ehe de ja rá mfeni.

*Ra 'bede de yoho ya 'ñohø bi hyoca 'ra
'naya ngu
(Mt. 7:24-27)*

⁴⁶ ¿Hanja nzantho gui engaguihu: "Ma zi Hmu'ihe, ma zi Hmu'ihe", ne hingui øthu nú'a dí xi'ahu? ⁴⁷ Nu'a tó'o da 'ñehe da 'yøde nú'a dí ma ne da 'yøt'e, ma ga xi'ahu to'o ri nhyecuaui. ⁴⁸ Nu'á ri nhyecuaui 'nara 'ñohø nú'a bi xe'ta habu da hyocua rá ua rá ngu asta bi zadi ra medo, ne ja bi hyocni rá ngu. Ne nu mi 'ua ya da'ye ne bi zø ya nzøthe bi 'rani habu mi ja rá ngu, pe nú'a ra ngu'a himbi hyømi ngue'a xqui thocua rá ua ja ra medo. ⁴⁹ Pe nu'a tó'o da 'yøde nú'a dí ma ne hinda 'yøt'e nú'a dí 'bepabi, ri nhyecuaui nú'a ra 'ñohø bi tøta rá ngu maña ja ra haitho, himbi 'yacua rá ua mbo ra hai, y nu mi zøhø ya nzøthe co rá ts'edi bi hyøma nú'a ra ngu'a, y bi nhuati gatho.

7

*Ra Jesu bi 'yøthebi 'nará 'bego 'nara nda gá
soldado me Nroma*

(Mt. 8:5-13)

¹ Mí uadi ra Jesu bi zofo ya ja'i bi yopa ma ma'na'qui pa ja ra hnini Ncapernau. ² De guehni mbi 'bu 'nara nda gá soldado me Nroma, mi 'buhui 'nara ts'unt'u xi mrá hmaði 'bego, y nu'á mi tsadi 'nara hñeni asta mi nedu. ³ Pe nu mi 'yøde nú'a ra nda gá soldado mi hma de ra Jesu, bi mehna 'raya nda me Israel pa da 'yapa ra ma de da 'ñehe da 'yøthebi nú'a rá 'bego mri hñeni. ⁴ Ha nu mi zøni'u habu mi 'bui ra Jesu bi bantebi con gatho yá mui da mui'u ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra nda gá soldado bá pencehe ri 'ñepi gui fats'i, ⁵ ngue'a xi ri maði ndunthi ma ja'ihu y asta bi manda nehe bi thoga ma nijahu.

⁶ Hangue nura Jesu bi mui'u. Pe nu ya de mi ma da zønga ja ra ngu, nú'a ra nda gá soldado bi mehna 'rayá amigo ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ua xipabihu ra Jesu njaua: Nú'i ri t'equ'eí Ndada, ya ogrí xuhña, ngue'a

ngui hiní 'ñepcagui ngugui gui cat'a ja ma ngu. ⁷ Hangue nixi dá ne dá masebu pa ga tsi'a'i. Nu'a dí a'a'ibya, hønse gui ma gue da ñanga ma 'bego y dí camfri gue da ñani. ⁸ Dí camfri gue 'bestho da njabu ngu nú'a gui ma, ngue'a ngui dí 'bui nehe ja yá hmanda ma nda, ne dí pe'tsa ma soldado nehe ja ma hmanda. 'Bu ga embabi 'na de gue'u: "Rí ma", nu'á da ma. Ha nu'bu ga embabi ma'na: "Bá ecua", nu'á dua ehe. Ha nu'bu dí 'bepabi 'nara 'befi ma 'bego, nu'á da mefi.

⁹ Ha nu mi 'yøde njabu ra Jesu xi bi 'yø nú'a bi manga nú'a ra nda gá soldado. Ne bi mpants'i ne bi xipa nú'a ra hmuntsja'i mri 'ñoui, ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuañi ni 'nara mengua Israel hinstá tsadi xi dí ja rá jamfri ngu nú'a ra 'ñohø'a masque hingrá me Israel.

¹⁰ Ha nu mi menga nú'u ya 'mehni ja rá ngu ra nda gá soldado, bi zadi nú'a ra 'bego ya xqui ñani.

*Ra Jesu bi japi bi yopa nte rá t'u 'nara
viuda*

¹¹ 'Mefa de gue'a ra Jesu mri ma ja 'nara hnini rá thuhu Nain ne mri 'ñoui yá nxadi ne ndunthi ma'ra ya ja'i. ¹² Pe ante da zønga ja ra hnini bi hyandi mi pani 'nara 'behña mrá viuda xqui du rá 'ra t'u y mri ma nt'agui y nehe mi pani con gue'a 'nara hmuntsja'i. ¹³ Y nu mi hyanda ra zi 'behña nura Jesu, xi bi huequi ne bi 'ñembabi:

—Ogui zoni.

¹⁴ Nepu bi dast'i'a habu mi pa nú'u to'o mri du, ne bi hñuxa rá 'ye ja ra caha, y nú'u to'o mri du bi gohi bi 'mai. Ha nura Jesu bi 'ñembabi nú'a xqui du:

—Ts'unt'u, ngui dí xi'a'i: ¡Nangui!

¹⁵ Nepu nú'a xqui du bi nangui ne bi hñudi ne bi mudi bi ña. Y nura Jesu bi dapabi rá naña. ¹⁶ Ha nu mi hyanda njabu gatho ya ja'i, xi bi ntsu'u, ne bi mudi bi nsunda Ajuá ne mi ena'u:

—'Nará danga 'mehni Ajuá xa zøhø ja guecaguihu.

Nehe mi ena'u:

—Ajuá xuá mehni pa e da maxa rá hnini.

¹⁷ Y gatho ja ra hai Judea ne gatho ma'ra ya hnini nú'u mi ja ja rá nthets'i, bi fadi nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu.

*Ra Xuua Xi'tsate bi mehna yoho yá nxadi
pa bá c'a'tsa ra Jesu*

(Mt. 11:2-19)

¹⁸ Ha de mi ofadi ra Xuua, bi 'yøde de gatho nú'a xqui 'yøt'a ra Jesu ngue'a go xqui xipabi nuyá nxadi sehe'a. Nepu bi zohna yoho de gue'u ¹⁹ pa bi mehni pa dua ambabi ra Jesu ua xi majuañi go mi gue'a ra Cristo xqui mehna Ajuá pa da nda, o mahyoni da dø'ma ma'na. ²⁰ Nu'bu nuyá 'mehni ra Xuua bi ma bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ra Xuua Xi'tsate bá pencaheua pa ga an'ahé ua xi go gue'i grá Cristo rá 'mehni'i Ajuá xcuá ehe pa guí ndá, o mahyoni ga tømhe ma'na.

²¹ Y nura ora mi zõnga yá 'mehni ra Xuua, ts'a ra ora'á ra Jesu mi øthe ndunthi ya da'thi, ne mi engá ya ts'ondáhi, ne mi øthe ndunthi ya goda nehe. ²² Hangué nu'á bi dádi ne bi 'ñembabi'ú:

—Rí maha ne ua xipabihú ra Xuua nú'á ja juadi gá hyanthú ne gá 'yøhú. Xipabihú gue nuya goda xa yopa hyandi, nuya doua xa 'ño, ha nú'ú hena ra lepra xa ñani, ha nuya gogu xa 'yøde, ha nú'ú xqui du xa yopa nte, ha ya hyoya xa 'yøde ra maça noya nú'á ma de ra mpøhø. ²³ Nehe xipabihú gue xi njapi nú'á to'o hinda ú rá mfeni de nú'á dí øt'e, dá gamfri há gue Ajuá go xuá mcangui.

²⁴ Ha nu mi menga nú'ú yá 'mehni ra Xuua, ra Jesu bi mudí bi 'yambabi ya ja'i de ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—¿To'o gá ma uá hanthú ja ra mbonthi? ¿Ha gue uá hanthú 'nara ja'i mi otho rá ts'edi ngu ra xithi mri ndudetho ra ndáhi? Hina ¿ngue há? ²⁵ Nu'úbá, ¿to'o uá hanthú? ¿Ha gue 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu xi mahotho? Hina, ngue'á guí pahú gue nuya 'ñøhø he ya dutu xi mahotho ne pe'tsa ndunthi ya hño, nu'ú 'bú ja yá ngu ya ndá. ²⁶ Nu'úbá, ¿to'o uá hanthú? ¿Ha gue 'nara 'mehni Ajuá? Haha, majuaní uá hanthú 'nara 'mehni Ajuá, pe hingue hõnsé gue'á rá 'bøfi'á. ²⁷ Nura Xuua go gue'á rá 'mehni Ajuá nú'á mangan ja ra Maça T'ofog gue mi ma da 'ñehe ne ena njaua: Dí pehna 'nama 'mehni pa da mangan ra 'bet'o noya de gue'i, pa da hyoc'a'i ri 'ñu.

²⁸ Nugui dí xi'ahú gue hinxa 'mú ma'na ra ja'i ma'na ra dangui rá nsu que ra Xuua Xi'tsate. Pe nu'á tó'o da yut'a ja rá hmanda Ajuá nuua ja ra ximhai ma'na ma da njapi que ra Xuua.

²⁹ Nu mi uadi bi mangan ra Jesu njabú, nu'úbá nú'ú to'o xqui hñangan ra sistehe de ra Xuua, y asta 'raya 'ñatsa nguxboja nehe, gathø'ú bi ma gue nú'á øt'a Ajuá xá hño. ³⁰ Pe nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi ø'sta ja yá xútha nú'á mi ne da 'yøt'a Ajuá con gue'ú pa da pumba yá ts'oqui'ú, hangué nixi hinxqui ne xqui hñangan ra sistehe nú'á mi øt'a ra Xuua. ³¹ Nepú nura Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—¿To'o ga hyecuaga nuya ya ja'i himbi ne bi gamfri ra Xuua ha nixi hingui ne da gamfrigui nehe? ³² Nuyú rí hñats'i nú'ú ya batsi hudí ja ra tai 'ñeni ne ma'ta yá mibatsiui ne embi: “Dá pe ma thúzahe, pe hingá neihú. Dá tuthe ya thuhu dega dumú, pe nixi gue'á hingá nzoniuhú.” ³³ Hangué nú'ahú gyá 'ñagamfrihú gri hñaxhú nú'ú ya båt'si'ú ngue'á pa gue'ahú otho 'nara t'øt'e nú'á gri hohú. Ngue'á gá hyanthú ra Xuua

bi zøhø, ne himi pa mi ñunga ja ya ngo ha nixi himi tsi ra vinu, hangué nu'ahú guí emfú gue mi pe'tsa ra ts'ondáhi. ³⁴ Nepú de ra Xuua bi zøhø Nú'á To'o bi e bi Nja'i, xi ri ntsiui to'o ri ntsiui, ne xi ri ñungüi to'o ri ñungüi, pe nu'ahú guí emfú gue xi ra ts'o'yo ne ra tixfani ne ri ntsiui nú'ú ya 'ñatsa nguxboja ne ma'ra ya ts'oja'i. ³⁵ Pe nugui dí xi'ahú gue nu'ú tó'o pe'tsa ra hoga mfadi, go gue'ú padi gue gatho xá hño nú'á øt'a Ajuá co rá dangan mfadi'á.

Ra Jesu bi ñungüi 'nara fariseo rá thuhura Simu

³⁶ Na de ya fariseo bi zohna ra Jesu ja rá ngu pa da ñungüi. Nu'úbá ra Jesu bi ma y mi zøni'á bi hñudi ja ra mexa. ³⁷ Y ja nú'á ra hnini'á mi 'bøhni 'nara 'bøhñá xi mrá 'yøt'ats'oqui, y nu mi badi gue xqui zøhni ra Jesu ja rá ngu nú'á ra fariseo pa ja da ñunini, bi ma bá c'a'tsi, ne bi hñaxa 'na ngu ra xito xqui thoqui de 'nara hoga t'axa do rá thuhura ra alabastro, mi po 'nara ñani xi mi yuni xá cahi. ³⁸ Nura 'bøhñá'á bi dast'a ja yá ua ra Jesu, bi nzoni ne bi xixa yá guida ja yá ua ra Jesu, nepú bi o'tuabi co yá stá, nepú bi za'tsuabi, ne bi go'tsuabi nú'á ra hoga ñani mi há. ³⁹ Y mi hyanda nú'á ra fariseo xqui zohna ra Jesu ja rá ngu, bi bengá ja rá mfenise ne mi ena: “Bú xi majuaní dra badi nuna ra 'ñøhø, nu'úbá di pahma gue nuni ra 'bøhñá tha'tua yá ua, guehni 'nara ts'o'bøhñá.” ⁴⁰ Ha nura ora'á ra Jesu bi 'ñembabi nú'á ra fariseo:

—Nu'i nugue Simu, dí ne ga xi'a'i 'nara noya.

Ha nura fariseo bi 'ñembabi:

—Xicagui, ma Xahnate'i.

⁴¹ Nepú nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mí 'bú yoho ya 'ñøhø mi tupa ra boja ma'na ra 'ñøhø to'o mi hmi ra boja, y 'na de gue'ú mi tupabi cut'a nthebe ya t'axboja, ha nu ma'na mi tupabi made nthebe. ⁴² Ha nu'ú himi tsa da gu'tua rá boja nú'á to'o xqui mipabi. Hangué nú'á ra 'ñøhø mri hmi ra boja bi pumbabi'ú, ya himbi cobrabi. Hangué nubýá xicagui, ¿to'o 'na de gue nú'ú yoho ya 'ñøhø bri pumbabi yá thai ma'na ma da madí nú'á to'o mi hmi ra boja?

⁴³ Ha nura Simu bi dádi ne bi 'ñena:

—Dí engá nú'á ra 'ñøhø ma'na mi tu ndunthi.

Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'á gá ma.

⁴⁴ Nepú ra Jesu bi hyanda nú'á ra 'bøhñá ne bi 'ñembabi ra Simu:

—De dá tsøcua ja ri ngu hinxcá 'raca ni ts'ú ra dehe pa ga xuca ma ua, pe ndi, hyanda nuna 'bøhñá, bi xuga ma ua co yá guida, ne bi otcagui co yá stá. ⁴⁵ Nu'i hinxcá tsusqui, pe nuna ra 'bøhñá hingui tsaya tsusca ma ua. ⁴⁶ Nu'i ni ra aceite hinxcá cosca ja ma ñaxu,

pe nuna ra 'bente 'behñā xa goscagui ja ma ua 'nara ñuni yani xi xá cuhi. ⁴⁷ Hangue dí xi'a'ibya gue nuna ra 'behñā ya xra pumbabi gatho nú'ú yá ts'oqui xi ndunthi xqui 'yøt'e, y hangue por gue'a xi ja ndunthi rá hmāte. Pe nu'a tó'o xra pumba yá ts'oqui masque beni gue hints'u mi tu ndunthi, go gue'a otho ndunthi rá hmāte.

⁴⁸ Nepu ra ora'a ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'behñā:

—Ya stá pun'a'i gatho ri ts'oqui.

⁴⁹ Ha gatho nú'u ma'ra ya ja'i mi huhni bi mudi bi 'ñémse'u ne mi ena:

—Xi to'obya nuna ra 'ñhø gue asta yá ts'oqui ya ja'i da za da pumbabi, ena?

⁵⁰ Ha nura Jesu bi 'ñembabi nura 'behñā:

—Co nú'a ri jamfri guí pe'tsi ya xcá mpøhø, ha nubyá rí ma te rá 'ñentho.

8

'Raya 'behñā mi faxa ra Jesu

¹ 'Mefa de gue'a ra Jesu bá 'yo ja ndunthi ya danga hnini ne ja ndunthi ya t'uca hnini mi zofo ya ja'i ne mi xipabi'u ra hoga nt'øde gue ya xa zø ra Ndā de mahets'i pa da ndā. Ne mri 'ñoui nú'u 'ret'amayoho yá nxadi. ² Ne mri 'ñoui nehe 'raya 'behñā nú'u xqui 'yøthebi yá hñeni ne ma'ra nú'u xqui 'yenba ya ts'ondahi. 'Na de gue'u mrá thuhu ra Maria Magdalena nú'a xqui t'enbabi yoto ya ts'ondahi. ³ Nehe mi 'ñoui ra Juana nú'a mrá 'behñā 'nara 'ñhø mrá thuhu ra Chusa nú'a 'namrá danga maste ra ndā Erode. Mri 'ñoui'u nehe ra Sana ne ma'ra ya 'behñā nú'u mi faxa ra Jesu ne yá nxadi de nú'a mi tsapa ya ts'edi'u.

Ra 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:1-9; Mr. 4:1-9)

⁴ Y ndunthi ya ja'i bi bøni de yá hnini pa da ma dua c'a'tsa ra Jesu. Y nu mi hyandi bi munts'a ndunthi ya ja'i bi mudi bi xipa 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

⁵ —'Nara pa 'nara mot'i bi ma ja rá huāhi pa da mpot'i. Y nu mi xanga ya nda, 'ra bi zo ja ra 'ñu y bi 'rani ya ja'i bi net'i, ne bi zi ya ts'int's'u. ⁶ Ha nu ma'ra bi zo ja yá 'bodo habu mi otho ndunthi ra hai. Y nu mi c'ont's'i bi 'yot'i 'bestho ngue'a mi otho ra xaha. ⁷ Ha nu ma'ra bi zo habu mi ja ya 'mini, ha nu mi c'ont's'i bi 'yot'i ngue'a bi xumi ya 'mini ne bi hñacua yá te. ⁸ Ha nu ma'ra bi zo habu xi xmá hño ra hai, ne nu mi hogui'u bi unga 'nara hoga sofo, ne cada 'nara 'bai bi unga asta 'na nthebe ya nda.

Y nu mi uadi bi mąnga ra Jesu njabu, bi yopa ñā nts'edi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde nuna dí ma.

Hanja ra Jesu bi zofo ya ja'i dega 'bede
(Mt. 13:10-17; Mr. 4:10-12)

⁹ Nepu nuyá nxadi bi 'yambabi ra Jesu te mri bōnga nuna 'bede bi ma. ¹⁰ Ha nu'a bi datuabi'u bi 'ñembabi:

—Nu'ahu xa 'ra'ahu Ajuā ra hoga mfadi pa gui pahu nú'a hinxqui fadi ma'met'o de hanja ri manda'a. Pe nuyi ma'ra ya ja'i dí zofo co ya 'bede pa da hyandi pe hinda badi te 'be'a, y da 'yøde pe hinda zo yá mfeni te ri bøni.

Ra Jesu bi ma te ri bōnga nura 'bede de ra mot'i

(Mt. 13:18-23; Mr. 4:13-20)

¹¹ Nuna 'bede ja juadi dá ma rí bøni da 'ñena gue nura nda gue'a ra maça noya. ¹² Ha nu'u ya nda bi zo ja ra 'ñu go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya, ne da 'ñe ra ts'ondahi da pu'tua rá mfeni pa hinda gamfri y njabu hinda za da mpøhø. ¹³ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra 'bodo go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya ne hani co 'nara johya ne 'ñena xi camfri, pe hingui camfri con gatho rá mui, hangue nu sta 'ñepa ya ts'othogui da 'uegue. ¹⁴ Ha nu'u ya nda bi zo ja ya 'mini go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya, pe da mpumfri po rá ngue yá 'befi ne de nú'a te gatho pe'tsi, ne ngue'a di denda ya t'ø'e de ra ximhai, y njabu da 'bedi nú'a xqui 'yøde, nja ngu nú'u ya nda himbi unga ra sofo. ¹⁵ Ha nu'u ya nda bi zo ja ra hoga hai go gue'a nú'a to'o øde ra maça noya ne da 'yøt'e con gatho rá mui ngu nú'a ri ho Ajuā, ne da ze rá jamfri, y go gue'a nja ngu nú'u ya nda bi unga ra hoga sofo.

Ra 'bede de ra ñot'i

(Mr. 4:21-25)

¹⁶ Ra Jesu bi mąnga ma'na ra 'bede ne bi 'ñena:

—Jo'o 'nara ja'i da tsøgue 'nara ñot'i ne da ye'mba 'nara caha o da hñuxa ri ga'ti de ra mfidi pa hinda yot'i. Nu'a da 'yøt'e, da tsøgue ra ñot'i ne da tøte habu da tøte pa da yot'a gatho mbo ra ngu, ne pa njabu handa ya ja'i sta yat'i. ¹⁷ Njabu nehe gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi ja ra ñot'i, ne gatho nú'a hingui fadibya, 'nara pa ma da fadi.

¹⁸ Hangue jamasuhu pa gui 'yødehu xá hño nú'a dí xi'ahu, ngue'a nú'a tó'o pe'tsa rá mfadi ne da badi da su, nu'a ma'na ma da t'umbabi ndunthi, pe nu'a tó'o hingui su rá mfadi, da pumfri nú'a ts'u padi.

Rá nanā ne yá cu ra Jesu

(Mt. 12:46-50; Mr. 3:31-35)

¹⁹ Nepu de mi xahna ya ja'i ra Jesu, bi zøhø rá nanā ne yá cu, pe himbi za bi thogui pa habu mbi 'bui'a ngue'a xi xqui munts'ini ndunthi ya ja'i. ²⁰ Ne bi t'embabi ra Jesu:

—Bi zø ri nanā ne ri cu y 'bahni thi bi tøp'a'i gui ñau 'nā.

²¹ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'u tó'o øde ra maça noya ne da 'yøt'a nú'a ma, nú'u go gue'u ma nanā ne ma cu.

Ra Jesu bi japi bi tsaya ra bunthi

(Mt. 8:23-27; Mr. 4:35-41)

²² 'Nara pa ra Jesu bi bōxa ja 'nara motsa co yá nxadi ne bi 'ñembabi'u:

—Maha pa ri'nandi ra ndehe.

Y bi ma'u. ²³ Y de mi pa ja ra ndehe bi zua ra t'ahá ra Jesu ne bi 'ñahá. Y mi damfri'u bi nja 'nara danga bunthi ja ra ndehe, y bi mudi bi mo ra dehe ja ra motsa asta mi ne xa yui'u. ²⁴ Nepu nuyá nxadi bi ma bá a ra Jesu ne bi 'ñembi:

—jAy, ma zi Xahnate'ihe, ya ma ga cuihu ja ra dehe!

Nu'bá ra Jesu 'bestho ra ora'á bi nangui ne bi zui ra bunthi ne ra dehe, y 'bestho bi ntsaya gatho. ²⁵ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—¿Te bi ja co ri jamfrihu?

Ha nu'á xi bi ntsu ne bi 'yø de nú'a bi 'yøt'a ra Jesu, ne mri 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¿Te ma ts'edi hani 'bu, gue asta ra bunthi ne ra dehe zofo, y nu'á øte?

Ra Jesu bi 'yemba ya ts'ondahi 'nara 'ñohø me Gadara

(Mt. 8:28-34; Mr. 5:1-20)

²⁶ Nepu de gue'a bi 'rats'i de ra ndehe ne bi zonga ja 'nara hai ja rá hyo ra ndehe habu rá thuhu Gadara nú'a ri nhyanduitho ra hai Galilea. ²⁷ Ha nu mi gai ra Jesu de ja ra motsa, 'bestho 'nara 'ñohø mrá menguni e bi zudi. Nú'a ra 'ñohø'a ya mi øt'a ndunthi ya pa mi pe'tsa 'raya ts'ondahi, ne himi he ra dutu, nixi mi 'bui ja 'nara ngu ngue'a nzantho mi 'bui ja ya nt'agui. ²⁸ Y nu mi hyanda ra Jesu, bi e bi ndandiñahmu ja yá ua ne bi mafi nts'edi bi 'ñena:

—Nu'i Jesu, rá T'u'i Ajuá bi 'bu mahets'i, ¿hanja gri nhyøt'e con guequi? Dí bante'i gue oxqui ma gui 'yengagui de guecua.

²⁹ Bi mangan njabu ngue'a ra Jesu ya mi fudi mri 'bepabi ra ts'ondahi da bōni de nú'a ra 'ñohø. Ndunthi ya 'mi'qui ra ts'ondahi xqui gu nú'a ra 'ñohø ne mi øt'ua nú'a go mi ne. Ha nuya ja'i ora mi handa njabu, da gu ne da dat'i co ya cadena ja yá ua ne ja yá 'ye, pe nu'á mi c'ucta nú'u ya cadena, y ra ts'ondahi mi japi da bōnga yabu ja ya mbonhi. ³⁰ Ha ra Jesu bi 'yambabi nú'a ra 'ñohø ne bi 'ñembabi:

—¿Te rá hu'i?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Dri ndunthihe.

Bi mangan njabu ngue'a xi mi pe'tsa ndunthi ya ts'ondahi. ³¹ Ha nú'u ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue hinda mehna ja ra nidu. ³² Nu de guehni mi 'yoni 'na danga taxo ya ts'udi mri ñuni ja ra t'ohø, hangue ya ts'ondahi bi bantebi ra Jesu gue da umba nsequi da ma da yat'a ja nuya ts'udi'u, y nu'á bi umba nsequi'u. ³³ Ra ora'á ya ts'ondahi bi bōni de nú'a ra 'ñohø ne bi ma gá yat'a ja ya

ts'udi, ne gatho ya ts'udi bi nest'ihi gá ma gá hñøt'a ja ra ndehe, ne bi jat'i'u.

³⁴ Y nu mi hyanda njabu nú'u to'o mi taca ya ts'udi xi bi ntsu'u, ne bi ma hnest'ihi bá 'yonga ra 'bede ja ra hnini ne haburaza de nú'a te xqui nja. ³⁵ Y gatho ya ja'i bi ma da hyanda nú'a xqui nja. Y nu mi zonga habu mi 'bu ra Jesu, ja bi zuhni'u nú'a ra 'ñohø mi pe'tsa ya ts'ondahi mi huhni ja yá ua ra Jesu, ya mi he yá dutu ne ya xi mi ja rá mfeni. Y gatho ya ja'i xi bi ntsu. ³⁶ Nepu nú'u to'o xqui hyanda nú'a xqui nja bi xipabi'u hanja xqui 'bui xá hño nú'a ra 'ñohø'a. ³⁷ Y nu mi badi njabu gatho ya me Gadara bi bantebi ra Jesu da bōni de guehni ngue'a xi xqui ntsu'u. Hangue nura Jesu bi yopa bōxa ja ra motsa ne bi ma de guehni. ³⁸ Nepu nú'a ra 'ñohø xqui 'emba ya ts'ondahi bi bantebi xa meuihma ra Jesu, pe ra Jesu bi 'ñembabi:

³⁹ —Hina, hinga tsix'a'i, cohuiua, pengui ri ma ri ngu, ne xipabi ya ja'i nú'a xa 'yøt'a'i Ajuá.

Hangue nu'á bi mengui ne bi mudi bi metuabi ya ja'i ja gatho nú'a ra hnini de nú'a xqui 'yøt'ua ra Jesu.

Bi ñani rá t'ixu ra Jairo, nehe bi ñani nú'a ra 'behñá bi dunba rá he ra Jesu

(Mt. 9:18-26; Mr. 5:21-43)

⁴⁰ Nu mi yopa menga ra Jesu pa ri'nandi ra ndehe, ya ja'i xi bi johya mi hyandi'a, ngue'a nu'á mi tømtho'a. ⁴¹ Nepu bi zōhni 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Jairo mrá ndá de ra nija de guehni. Ne bi ndandiñahmu ja yá ua ra Jesu ne bi bantebi gue da meui pa ja rá ngu, ⁴² ngue'a mi nedu rá t'ixu. Hønsø gue'a mrá t'ixu'a, ne mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya. Hangue ra Jesu bi meui, y nu mi ma, bi dena ndunthi ya ja'i asta mri ts'i'mi'a.

⁴³ Y ja nura hmuntsja'i'a mi pani nehe 'nara 'behñá ya mi pe'tsa 'ret'amayoho njeya mi xo'tua ya ji, y ya xqui degue gatho nú'a mi pe'tsi pa mri 'ñøthehma, pe hinxqui za to xqui 'yøthe'a. ⁴⁴ Nura 'behñá'a gá yu ja rá xutha ra Jesu pa bi dunba rá ñani rá he. Y nura ora'á 'bestho bi ñani, y ya himbi sigui bi xo'tua ya ji.

⁴⁵ Nepu nura Jesu bi 'ñani ne bi 'ñena:

—¿To'o nú'a bi danga ma he?

Gatho ya ja'i bi dadi bi 'ñena:

—Hinto xa duñ'a'i.

Ha nura Pedro ne nú'u ma'ra yá minxa-diui bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Xahnate'ihe, gui handi gue ndunthi ya ja'i ri ts'ip'a'i ne ent'a'i, ha gui ena gue to'o bi duñ'a'i.

⁴⁶ Ha nura Jesu bi 'ñena:

—Dí padi bri thungagui, ngue'a dá tsa dá øthe 'nara ja'i co ma ts'edi.

⁴⁷ Nu mi hyanda nú'a ra 'behñá gue ra Jesu xqui batho gue xqui thunba rá he, nu'bú nu'á bá ehe bi ndandiñahmu ja yá ua'a, ne

asta mri huat'i co ra ntsu. Ne de ja yá thandi nuya ja'i bi ma pa te xqui dani'a, ne bi ma gue ora mi damba rá ñani rá he, ra ora'a bi tsayabi nú'a ra hñeni mi tsudi. ⁴⁸ Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'behña:

—Ma zi t'ixu'i, co ri jamfri xcá ñani. Y nubyá rí ma te rá 'ñentho.

⁴⁹ Y de mi ña ra Jesu, bi zohø 'nara 'mehni xqui 'ñe ja rá ngu ra Jairo nú'a mrá nda ja ra nija, ne bi 'ñembabi:

—Ri t'ixu ya bi du, ya oquí xuhña ra Xah-nate.

⁵⁰ Y nu mi 'yode njabu ra Jesu bi 'ñembabi ra Jairo:

—Oquí tu ri mai, hønse gui camfrigui y nuri t'ixu ma ga da'a'i di 'bui xá hño.

⁵¹⁻⁵³ Y nu mi zøni'u ja rá ngu ra Jairo, ndunthi ya ja'i ya xqui munts'ini mi zoni ne mri mantho ngue'a xqui du ra nxutsi. Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Oquí zoñhu, ngue'a nura nxutsi hinxa du, aghatho.

Pe nu'ú himbi gamfri nú'a bi mangua ra Jesu, bi nthetho. Nepu ra Jesu himbi hopa ma'ra to'o bi yat'iuui habu mi 'benga ra nxutsi, hønse ra Pedro ne ra Cobo ne ra Xuua ne rá dada nú'a ra nxutsi ne rá nana, go gue'u bi hopi bi yat'i. ⁵⁴ Nepu nura Jesu bi mipa 'nará 'ye nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembabi nts'edi:

—Zi nxutsi, nangui.

⁵⁵ Y 'bestho ra ora'a nú'a ra nxutsi bi yopa nte ne bi nangui. Nepu ra Jesu bi manda gue da t'umbabi te da zi. ⁵⁶ Ha nurá dada rá nana xi bi 'yø, y ra Jesu bi hñu'mba ra hña gue hinto da xipi de nú'a xqui nja.

9

Ra Jesu bi mehna nú'u 'ret'amayoho yá nxadi

(Mt. 10:5-15; Mr. 6:7-13)

¹ Ra Jesu bi munts'a nú'u 'ret'amayoho yá nxadi pa bi umba ra ts'edi pa da 'yemba nu'araza ra ts'ondahi nuya ja'i, ne da 'yøthebi yá hñeni. ² De guehni bi mehni'u pa da 'yøthe gatho ya da'thi ne da mangua ra hoga nt'øde gue ya bi zø ra Nda de mahets'i pa da nda. ³ Ne bi 'ñembabi'u:

—Ote xqui hañhu pa ja ra 'ñu, oxqui hañhu ri bordohu, nixi 'nara buxa, nixi nú'a te gui tsihu, nixi ra boja, nixi ri mponga dutuhu. ⁴ Y nu'a ra ngu habu da t'a'ahu ntsaya, ja gui 'buhni asta nú'a ra pa'a gui yopa ja ri 'ñuhu. ⁵ Y nu'a ra hnini habu hinda ne da t'a'ahu ntsaya, pøñhu de guehni, ne huathu ra hai nú'a di tu ri uahu, y nú'a gue'a 'nara seña gue ya hingo gui thadihu de yá ts'oqui'u.

⁶ Y mi uadi bi xipa ra Jesu te da 'yøt'e'u, bi nxani'u bi ma habaraza ya hnini, bi mangua ra hoga nt'øde y mi øthebi yá hñeni ya ja'i habaraza mi tsøñ'u.

Ra Xuua Xi'tsate bi thecua rá ñaxu

(Mt. 14:1-12; Mr. 6:14-29)

⁷ Ra nda Erode bi zo rá gu nú'a mi øt'a ra Jesu, ne himi padi te da beni'a, ngue'a 'rama'naño mi mangua ya ja'i. 'Ra mi ena gue mi gue'a ra Xuua Xi'tsate xqui yopa nte de ra du, ⁸ ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a ra badi Elía xqui yopa nte ma'na'gui, ha nu ma'ra mi ena gue mi gue'a 'na de gue nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá mi 'bu maya'bu xqui yopa nte de ra du. ⁹ Y nura nda Erode bi 'ñena:

—Conque go nucse dá manda bi thecua rá ñaxu ra Xuua. Nu'bu ¿to'o nú'a xi ja ndunthi rá 'bede?

Y ra nda Erode xi mi ne da hyandi'a.

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i

(Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Jn. 6:1-14)

¹⁰ Nu mi menga yá nxadi ra Jesu, bi xipabi'a gatho nú'a xqui 'yøt'e'u. Nepu ra Jesu bi zits'i bi meui'u ja 'nara luga habu mi jo'o ya ja'i gueta ra hnini Betsaida. ¹¹ Pe mi badi ya ja'i gue mi pani'a, bi deni'u. Pe ra Jesu himbi co'tsi'u, nu'a bi 'yøt'e, bi madi bi xipabi de hanja ri manda Ajuá, ne mi øthe gatho nú'u mri hñeni.

¹² Ne de mi nde nú'a ra pa'a, nú'u 'ret'amayoho yá nxadi bi ma bá tsudi ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Da za gui pehna ya ja'i da ma ja ya hnini ne ja ma'ra ya luga hinga yabu pa dua honi habu da ntsaya ne da hyoni te da zi, ngue'a nuua habu dí 'bahu otho ni 'nara ngu y nixi te da ts'i.

¹³ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu go da umfu te da ziyu.

Nepu nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Otho te ga umfe, hønse cut'a ya thuhme drí hñahe, ne yoho ya zi huá, o ga mahe ga tambahe te da zi ri gathoyu.

¹⁴ Xi mi ndunthi ya ja'i, sche ya 'ñøhø ngu mi cut'a 'mo. Pe nura Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ñehu dá hñudi ya zi hmunts'i ngu dega nde nthebe.

¹⁵ Njabu bi 'yøt'e'u, ne bi hñudi gatho. ¹⁶ Ha nura Jesu bi gu nú'u cut'a ya thuhme ne nú'u yoho ya hua, ne bi nts'e pa mahets'i bi 'yapa Ajuá rá Dada da japi. Nepu bi hycuabi bi umbabi yá nxadi pa da hycuabi ya ja'i. ¹⁷ Gatho ya ja'i bi ñuni ne xi bi ñña. Nepu bi hmunts'a ya seca thuhme xqui bongui y bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bøts'e.

Ra Pedro bi ma gue ra Jesu go gue'a ra Cristo

(Mt. 16:13-19; Mr. 8:27-29)

¹⁸ 'Nara pa ra Jesu bi 'uehuise yá nxadi ne bi 'yapabi Ajuá'a. Nepu bi 'yambabi yá nxadi bi 'ñembabi:

—¿Te gui øhu mangua ya ja'i de guequi? ¿Xi to'ogui, ena?

¹⁹ Ha nu'á bi dadi ne bi 'fiembabi:
 —'Ra ena go gue'i grá Xuua Xi'tsate, ha nu ma'ra ena go gue'i grá badi Elía, ha nu ma'ra ena go gue'i 'na de nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá mi 'bu maya'bu ne xa yopa nte de ra du.
²⁰ Nepu nura Jesu bi 'fiembabi:
 —Pe xi nu'ahu, zto'o guí mañhu gue go guequi?
 Nu'bu ra Pedro bi dadi ne bi 'fiena:
 —Nu'i go gue'i grá Cristo xuá pehn'a'i Ajuá pa guí nda.

Ra Jesu bi ma de rá du
 (Mt. 16:20-28; Mr. 8:30-9:1)

²¹ Pe nura Jesu bi hñu'mba ra hñá'u gue hinto da xipabi mi to'lo'a. ²² Ne bi 'fiembabi:
 —Nú'a To'lo bi e bi Nja'i pe'tsi da thogui ndunthi ya ts'othogui, y ya ndaxjua nda ne ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley ma da utsa ne hinda ma da gamfri, ne ma da hyo'u. Pe rá hñupa ma da yopa nte ma'na'qui de ra du.
²³ Nepu 'mefa bi zofo ra hmuntsja'i xqui munts'ni ne bi 'fiembabi:
 —Nu'a tó'o da ne da dengagui pa dua nxadi, odi ot'a nú'a go rá paha sehe, mahyoni 'nara pa ngu 'nara pa da zeta gatho nú'a da 'ñepabi asta rá du, ne dá dengagui.
²⁴ Ngue'a nú'a tó'o ne da su rá te ma da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nú'a ma da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁵ zTe ri muui 'bu 'nara ja'i drá meti gatho ra ximhai y nura ja'i'a da 'medi pa nzantho? ²⁶ Ngue'a nú'a tó'o da ntsa da ña de guequi ne da ntsa da mąnga ma noya, necagui nehe núgú dá e dá nja'i, ma ga ma gue hndi paca'a nu xcrá yopa pengaua pa ga nda co rá nsunda ma Dada ne de ya maça enxe. ²⁷ Xi majuani dí xi'ahu gue 'ra de gue'ahu guí 'buhuaa, hingui ma guí tuhu asta hingui hyanduahu rá nsunda ra Nda de mahets'i.

Bi mpadi rá 'bai ra Jesu
 (Mt. 17:1-8; Mr. 9:2-8)

²⁸ Rá hñato ma pa'a de xqui mąnga ra Jesu njabu, bi bōxa ja 'nara t'ohō pa da 'yapabi Ajuá rá Dada, ne bi zixa ra Pedro, ra Cobo ne ra Xuua. ²⁹ Y de mri ora'a, bi mpadi rá hmi, ha nuyá dutu xi bi t'axqui asta mri huexqui. ³⁰ Y de guehni bi hneca yoho ya 'ñohō mri 'bahni mi ñau, y go mi gue'a ndu ra Moise ne ndu ra Elía. ³¹ Ne nu'á xqui go'ma 'nara hyats'i habu mi 'bai, ne mi ñá'u de hanja mi ma da du ra Jesu de guehni ja ra hnini Jerusalem. ³² Nura Pedro ne nú'u mri 'fioui xi mi tsuhma ra t'aha'u, pe bi ma ra t'aha nu mi hyanda nura hyats'i mi hnequi ja ra Jesu, ne bi hyandi mi 'bahni nú'u yoho ya 'ñohō con gue'a. ³³ Y nú'u yoho ya 'ñohō de ya mi ma da edi ra Jesu, nu'bu ra Pedro bi 'fiembabi:
 —Ma zi Xahnate'i, jxá hño ga 'buhuaa! Te guí ma, ga hocje hñu ya zi ja'tsi, 'na pa gue'i, 'na pa ra Moise, ha nu'a ma'na pa ra Elía.

Pe nura Pedro himi pađi nú'a mi ma. ³⁴ Y nura ora ts'a mi mąnga njabu'a, bi zō 'nara guui bi go'ma habu mi 'bai'u. Y nu mi go'ma ra guui'u, xi bi ntsu. ³⁵ Nepu de ja ra guui bi nt'ode 'nara noya bi 'fiena njaua:

—Nuni go guehni ma hmąca T'u. 'Yōhu nú'a da xi'ahuni.

³⁶ Y nu mi uadi bi nt'ode nú'a ra noya, bi hyandi'u gue ya hōnse ra Jesu mi 'baseni, y nu'á ya hinte bi ma, y nuya pa'u hinto bi xipabi de nu'a xqui hyandi'u.

Ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondahi 'nara ts'unt'u

(Mt. 17:14-21; Mr. 9:14-29)

³⁷ Rá hyax'a bá ca'i'u de ja ra t'ohō, y de guehni bi ma ndunthi ya ja'i pa bá c'a'tsa ra Jesu. ³⁸ Nepu 'nara 'ñohō mi pani ja ra hmuntsja'i bi ña nts'edi ne bi 'fiembabi ra Jesu:

—Xahnate, 'yōtca ra mate e gui nutca ts'u ma t'u, ngue'a hōnse na dí pe'tsi, ³⁹ y pe'tsa 'nara ts'ondahi ri japi da mafi, ne da ntani ne da ndu sehe, ne ri japi asta da 'yents'a ra fugui rá ne. Nts'edi xi ri uni, y xi xá hñei da dōgue. ⁴⁰ Ya dá xipahma ri nxadi da 'yembahma, pe hinxa za xa 'yembabi.

⁴¹ Nu'bu nura Jesu bi 'fiena:

—jNu'ahu 'nagyá 'ñagamfrihu ne gyá ts'oja'ihu! jAsta ha'mu ma ga tse't'a ri 'ñajamfrihu!

Nepu bi 'fiembabi nú'a ra 'ñohō:

—Bá tsincaua ri t'u.

⁴² Pe nu mi ts'i'tsua ra Jesu nú'a ra ts'unt'u, ra ts'ondahi bi fōmi pa ja ra hai ne bi japi bi ntani ne bi ndu sehe. Pe nura Jesu bi 'yenga nú'a ra ts'ondahi, ne 'bestho nú'a ra ora'a bi ñani nú'a ra ts'unt'u, ne bi yopa dapa rá dada. ⁴³ Y gatho ya ja'i xi bi 'yō de nú'a rá dąnga ts'edi Ajuá xqui hnequi.

Ra Jesu bi yopa ma de rá du
 (Mt. 17:22-23; Mr. 9:30-32)

De nuya pa'u xi mri 'yō ya ja'i de gatho nú'a xqui 'yōt'a ra Jesu, nu'á bi 'fiembabi yá nxadi:

⁴⁴ —'Yōhu xá hño núna ma ga xi'ahu ne oxqui pumfrihu: Nú'a To'lo bi e bi Nja'i ma dra da ja yá 'ye ya ja'i pa da 'yōt'ua nú'a go da ne'u.

⁴⁵ Pe nuyá nxadi himbi badi te mri bōnga nú'a bi xipabi'u, ngue'a himi tsa da zo yá mfeni'u. Ne nu'á mi tsu da 'yambabi te mri bōnga nú'a xqui xipabi'u.

Nú'a to'lo ma'na ma da nja rá nsu
 (Mt. 18:1-5; Mr. 9:33-37)

⁴⁶ Nepu nuya nxadi bi mudi mri 'ñambabi 'na ngu ma'na to'lo de gue'u mi ma da ua'a da ma. ⁴⁷ Pe nura Jesu bi batho de nú'a mi beni'u hangue nú'a bi ma'ta 'nara zi bātsi bi 'ba'ma ja rá hyo'a, ⁴⁸ ne bi 'fiembabi'u:

—Nu'a tó'o de ma thuhu da numansu 'nara zi batsi ngu nuna, nugui go ri numansugui, y nu'a tó'o ri numansugui, go ri numansu nú'a to'o bá pencagui. Ngue'a nu'a tó'o hinda 'ñets'i, nú'á go gue'a da ndangui rá nsu.

Nu'u tó'o hingui utsaguihu, gue'u 'bui con guecju

(Mr. 9:38-40)

⁴⁹ Nepu nura Xuua bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Xahnate'i, stá hanthe 'nara 'ñòhò de ri thuhu engu ya ts'ondáhi, y nuje stá hacuabihe ngue'a nu'á hingui 'yo con guecju.

⁵⁰ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Ogui hacuahu, ngue'a nu'u tó'o hingui utsaguihu, go ri maxcaguihu.

Ra Jesu bi zui ra Cobo ne ra Xuua

⁵¹ De ya mi ma da zò ra pa da yopa mengui ra Jesu pa mahets'i, 'na mfenitho bi gu ra 'ñu bi ma pa Jerusale. ⁵² Ne bi mehna to'o bi 'met'o pa da ma ja 'nara hnini de ra hai Nsamaria pa da hyoni habu da 'ñoxi'u. ⁵³ Pe nuya mengu de guehni himbi ne bi umba ntsaya'u ngue'a mri njua'ñu pa Jerusale. ⁵⁴ Pe nu mi badi njabu ra Cobo ne ra Xuua nú'u yoho de yá nxadi, bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, zha hingui ne ga adihu dua cai ya tsibi de mahets'i pa da tsat'a nuna hnini ngu nú'a bi 'yòt'a ndu ra badi Elia?

⁵⁵ Mi mangu njabu'u, nura Jesu bi nu'ti ne bi zui bi 'ñembabi:

—Nu'ahú, nixi gui pahu te ma ndahi gui hanpahu rá ts'edi pa gui mafihu njabu.

⁵⁶ Nú'a To'o bá e bi Nja'i, himbá ehe pa da hñacua yá te ya ja'i, nú'á bá ehe pa da pòhòbi.

Nepu nu'ú bi thogui pa ma'na ra t'uca hnini.

'Raya ja'i to'o mi ne da dena ra Jesu

(Mt. 8:19-22)

⁵⁷ Y de guehni má 'ñu 'nara 'ñòhò bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, dí ne ga ten'a'i haburaza gui ma.

⁵⁸ Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nuya haho ja yá hñado, ha nuya ts'int's'u ja yá 'bafi, pe Nú'a To'o bá e bi Nja'i otho nixi rá ngu pa habu da ntsaya.

⁵⁹ Nepu bi 'ñembabi ma'na ra 'ñòhò:

—Bá ehe ga me pa dua nxadi'i.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne gui 'raca nsequi ga ma ga agui 'met'o ma dada, nepu ga pengui ga ten'a'i.

⁶⁰ Nu'bu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Tsopu nú'u xa du da 'ya yá mi'ñagamfriui, pe nu'i bá ehe pa gui ma gui mangu ra hoga noya gue ya xa zòhò ra Ndá de mahets'i pa da ndá.

⁶¹ Nepu bi 'ñembabi ra Jesu ma'na ra 'ñòhò:

—Ma zi Hmu'i, necagui dí ne ga ten'a'i, pe 'raca nsequi 'met'o ma ga edi ya mengu de ja ma ngu.

⁶² Pe nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Bu 'nara uafri heca 'nara the ne da ñegui, nurá the ya hinda ma manjuantho. Njabu nehe nu'a tó'o ø'tua rá 'befi Ajuu ne da beni gatho nú'a bi zogui, hinte ri muui pa ja rá hmada Ajuu.

10

Ra Jesu bi mehna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi

¹ Nepu 'mefa ra Jesu bi huahna má hñu'rate ne 'ret'a yá nxadi pa bi mehni dega yoho da 'met'o'u pa ja ya hnini habu mi ma da thogui'a. ² Ne bi 'ñembabi:

—Xi majuaní dí xi'ahu, xi ndunthi ra sofo pe ts'atho ya sofo. Hangue 'yaphu Ajuu nú'a to'o rá meti ra sofo dua pehna ndunthi ya mefi pa da gu'tsua rá sofo. ³ Y nubyá nu'ahu ma ga pehn'a'ihu gui maha ngu ya zi deti madetho de ya mi'ñu, hangue xi da nsuhu.

⁴ Ne oxqui haxhu ni 'nari buxahu, nixi ri bojahu, nixi ri ponga zestihu. Ne oxqui 'baihu gui nzenjuatehu 'met'o ja ri 'ñuhu.

⁵ Ora gui cethu ja 'nara ngu gui nzenjuatehu njaua: "Ajuu da jap'ahu pa gui 'buhu te rá 'ñentho."

⁶ Ha nu'bu ya mengu de nura ngu'a ne da 'mu 'nara hoga'mui, nu'bu Ajuu da japi'u ngu gá xiphu. Ha nu'bu hina, Ajuu hinda japi'u.

⁷ Nu habu da t'a'ahu ntsaya, ja gui cohuni ne nu'ú da 'uiñ'ahu, ngue'a 'nara mefi ri 'ñepi da t'umbabi te da zi ne gatho nú'a te honi. Y ja gui 'buthuni, oxqui 'yohu dega nengu.

⁸ 'Bu gui tsòñhu ja 'nara hnini ne da t'a'ahu ntsaya, tsihu gatho nú'a da t'a'ahu.

⁹ 'Yòthehu ya da'thi nú'ú di 'buhni, ne xiphu ya mengu de guehni gue ra Ndá de mahets'i ya xa 'ñepu pa da ndá.

¹⁰ Pe nu'bu gui tsòñhu ja 'nara hnini ne hinda t'a'ahu ntsaya, 'bahu habu da 'yòde'ihu ya ja'i de guehni ne gui 'ñemfu'u.

¹¹ "Ma ga huathe ma uae pa da hyò nú'a ra hai xa ncueta de nuna ri hninihu, ngue'a hincá camfriguihe nú'a stá xi'ahe. Pe pahu xá hño gue ra Ndá de mahets'i ya xa 'ñepu pa da ndá, y nuje ya hindí thahe de ri ts'oquihu."

¹² Dí xi'ahu gue nura pa de ra nthanguenda ma'na ma da ndangui rá castigo nura hnini'a que ra hnini Sodoma nú'a bi huata Ajuu.

Ya hnini dega ts'o'yòde

(Mt. 11:20-24)

¹³ ¡Huecate'ihu nú'ahu gyá menguhu Corasi, ne nú'ahu gyá me Betsaidahu! Ngue'a nu'bu ya mengu de ra hnini Tiro ne de ra hnini Sidó xa hyanthmaha nuya milagro xcá hyanthabya, nú'ú xa ñobrihma'u de yá ts'oqui ne xa hñehma co ya he dega dumui, ne xa ncoxhma ra 'bospi dega

ntsø'mi. ¹⁴ Pe nura pa'a sta thap'ahu nguenda, ma'na ma da ndangui ri castigohu que ra hnini Tiro ne Sidó. ¹⁵ Ha nú'ahu gyá menguhú Ncapernau, guí hu ri mũihú gue rí 'ñep'ahú gui maha mahets'i, pe hina, ngue'a nu'ahu ya xa t'ep'a'ihú pa gui maha ja ra nidu.

¹⁶ Nepu bi xipabi yá 'mehni:

—Nu'a tó'o da 'yøde nú'a gui mañhu, go øtcagui, y nu'a tó'o hinda 'yøde nú'a gui mañhu, hingo øtcagui, y nu'a tó'o hingui øtcagui, hingui øta nú'a to'o bá pencagui.

Nú'u hñu'rate ne 'ret'a ya 'mehni bi men-gui co ndunthi ra johya

¹⁷ Nepu nu de bá penga nú'u hñu'rate ne 'ret'a yá 'mehni bi zøhø co ndunthi ra johya ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'ihe, asta ya ts'ondahi xa 'yøtcahe, ngue'a stá eñhe'u de ri thuhu.

¹⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Haha, majuani dá handa ra Satá bá tagui de mahets'i ngu 'nara huei. ¹⁹ Y nugui stá 'ra'ahu ra ts'edi pa gui nethu ya gu'eñá ne ya penzú, ne pa gui tapabihu gathó rá ts'edi ra ts'ondahi, nsingue te da 'yø't'ahu.

²⁰ Pe ogrí johyahu ngue'a xa 'yø't'ahu ya ts'ondahi, johyahu ngue'a nuri thuhuhu bí nt'ofó nuni mahets'i.

Ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maca Ndahi

(Mt. 11:25-27; 13:16-17)

²¹ Ra ora'a ra Jesu xi bi johya co rá ts'edi ra Maca Ndahi ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, go grá Ndá de mahets'i ne de gatho ra ximhai, dí xøcambeni'i ngue'a xcá utuabi ri noya nuyú nja ngu ya zi batsi, y hingo xcá utuabi ya bamhya ne ya nimfeni. Y nu'i ma Dada'i, xcá 'yø't'a njabu ngue'a gue'a ri paha'a.

²² Mi uadi bi mangua ra Jesu njabu bi 'ñena:

—Ma Dada xa 'yentc'agui gatho ja ma 'ye. Hinto patcagui ma 'múi, hønse Ajuá ma Dada go gue'a patca ma 'múi. Ne hinto patua rá 'múi ma Dada, hønsegui go dí padi, ne nú'u to'o stá huahni pa da baði.

²³ Ne bi mpønts'i bi hyanda yá nxadi ne bi 'ñembi 'nambu sche'u:

—Johyahu ngue'a guí hanthu nú'a te dí ø't'e. ²⁴ Ngue'a nugui dí xi'ahu gue ndunthi yá 'mehni Ajuá ne ya ndá mi 'bui maya'bu mi nehma xa hyanda ngu nú'a guí hanthabya, pe himbi za bi hyant'u, ne mi nehma xa 'yøde ngu nú'a guí øhabya, pe himbi za bi 'yøde'u.

Ra 'bede de 'nara ne Nsamaria nú'a bi nja rá nthecate co rá miqu'eiu

²⁵ Nepu de gue'a 'nara xahnate de ra ley bi ma bá c'a'tsa ra Jesu pa da 'yø'tua 'nara nt'ani pa da nu te da daði'a, ne bi 'yambabi bi 'ñembi:

—Ma Xahnate'i, ¿te mahyoni ga ø't'e pa ga tsuði ra te pa nzantho?

²⁶ Nu'bu ra Jesu bi daði ne bi 'ñena:

—¿Te mangua nú'a xa t'ofó ja ra ley? ¿Te xcá paði de guí he'ti?

²⁷ Nura xahnate de ra ley bi daði ne bi 'ñena:

—Ena njaua: Maði Ajuá ri Hmu bí 'bu mahets'i con gatho ri mfeni, con gatho ri coraso, con gatho ri ts'edi, ne con gatho ri mui, ne maði ri miqu'eiu ne gui su ngu grí nsu sche.

²⁸ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue'a majuani nú'a xcá ma. Nu'bu gatho gue'a guí ø't'e, nu'bu guí tsuði ra te pa nzantho.

²⁹ Pe nura xahnate de ra ley himi ne to da c'a'tsua rá nt'ani, hangue bi yopa 'yambi ne bi 'ñembabi:

—¿To'o ma miqu'e'i'be?

³⁰ Nepu ra Jesu bi daði ne bi 'ñembi:

—'Nara pa 'nara 'ñhø mri ne ra 'ñu, xqui 'ñe de Jerusale pa mri ma ja ra hnini Jericó, y de má 'ñu bi daca 'raya dacate, ne bi hñambabi gatho nú'a te mi ha, asta yá dutu bi møcuabi, ne xi bi hna'mbabi'a, ne bi ts'ohni ya mi nedu. ³¹ Nepu de gue'a bi toca bi 'rani 'nara macja ja nú'a ra 'ñu'a, ne nu mi hyandi mi 'beni ja ra nenga'ñu nú'a ra 'ñhø xqui hna'mbi, nu'bu nú'a bá catatho 'na lado bi thoguitho. ³² Nehe bi 'rani 'nara maste de ra nija nú'u t'embi ya levita, ne'a bi hyandatho nú'a ra 'ñhø mi 'beni, y nu'a bi cata 'nambu bi thotho nehe. ³³ Nepu ja nú'a ra 'ñu'a bi 'rani 'nara me Nsamaria. Nu mi hyanda nú'a ra 'ñhø mi 'beni, xi bi huequi.

³⁴ Nepu bi joni bá c'a'tsi, ne bi go'tsuabi ra aceite co ra vinu habu xqui ts'enbabi, ne bi du'tuabi. Nepu bi 'yents'a ja rá burru, ne bi zixa asta ja 'nara meso, ne ja guehni bi su.

³⁵ Nepu rá hyax'a ante da ma de guehni nú'a ra me Nsamaria bi hñá yoho ya t'axboja ja rá buxa, ne bi umbabi nú'a ra me meso, ne bi 'ñembabi: “Dí tsoc'aua ts'u nuna 'ñhø guí su. Y nu'bu gá gasta má ts'u ra boja, nu xcrá yopa pengui ga ju't'a'i.”

³⁶ Nu mi uadi ra Jesu bi mangua njabu, bi 'yamba ra xahnate de ra ley ne bi 'ñembi:

—De nú'u hñu ya 'ñhø, ¿to'o 'na de gue'u mrá miqu'eiu xi majuani nú'a ra 'ñhø xqui thaqui?

³⁷ Nepu nura xahnate de ra ley bi 'ñembabi:

—Nú'a to'o bi nja rá nthecate de gue'a.

Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Haha, gue'a mahyoni guí 'yø't'e nehe.

Ra Marta ne ra Maria bi umba ntsaya ra Jesu

³⁸ De guehni ra Jesu bi thogui rá 'ñu, nepu bi zønga ja 'nara hnini. Y nuni ja mi 'buhni 'nara 'beshña mrá thuhu ra Marta, y nu'a bi umba ntsaya ra Jesu ja rá ngu. ³⁹ Ra Marta

mi 'bũ 'nará cu mrá thuhu ra Maria. Y nu'á bi hñudi de rí ga'ti yá ua ra Jesu pa da 'yøde nú'a mi mañ'a. ⁴⁰ Pe nura Marta xi mi ja ndunthi te da mefi ja ra ngu. Ne bi dast'i habũ mi 'bũ ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hinguí handi gue ma cu bi zogase gatho ra 'befi? Xipabi ts'ua da e da maxcagui.

⁴¹ Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—Marta, xi guí xõna ri 'befi ne guí tu ri mui ngue'a ndunthi ri 'befi, ⁴² pe hõnse 'nara 'befi mahyoni guí 'yõt'e, ngu nuna hoga 'befi xa huahna ra Maria, y hinda za to'o da hñacuabi.

11

Ra Jesu bi 'ñudi hanja da t'apa Ajuá

(Mt. 6:9-15; 7:7-11)

¹ 'Nara pa ra Jesu bi 'yapabi Ajuá rá Dada ja 'nara luga, y nu de mi uadi'a, 'nará nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, dí ne guí 'ñutcauihe hanja ga apabihe Ajuá ngu mi nja ra Xuua mi utuabi yá nxadi hanja da 'yapabi Ajuá.

² Nura Jesu bi 'ñembabi'ua:

—Nu de xcri 'yaphũ Ajuá guí 'ñeñhũ njaua: Ma zi Dada'ihe, guí 'bũ mahets'i, drá nsunda ri maça thuhu.

Bá ehe guí nda,

ne dá t'õt'a ri paha nuua ja ra ximhai ngu nú'a bi t'õt'e núbũ mahets'i.

³ Racje te ga tsihe núbã rapaya.

⁴ Ne pungaguihe ma ts'oquihe, ngue'a necje dí pumbabihe nú'ua to'o xa 'yõtcahe ra nts'o'mui.

Ne oxqui hocje ga øthe ya ts'oqui, ñangaguihe de ra nts'o.

⁵ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Ma ga mañhũ gue 'na to'o pe'tsa 'nará 'nangu ne drá amigo, nepũ ngu made ra xuui da ma ja rá ngu, ne da 'ñembabi: “Drá 'ñehe guí 'yõtca ra favo guí hmica hñũ ya thuhme, ⁶ ngue'a ja núbya bi zõhõ ma'na ma amigo xqui 'ñehe de yabũ ha othogui te ga umbabi.” ⁷ Nepũ nu'á sta dadi mbo rá ngu da 'ñena: “Hindí honi guí zocagui, ma gosthi ya stá cot'i, ne dí huixa ma batsi, hangue hingui tsa ga nangui ga 'ra'a'i nú'a guí adi.”

⁸ Pe nugui dí xi'ahũ gue hinda nangui da umbi ngue'a rá amigo, nu'á da nangui da umbi, pe ngue'a ya pa hinda sigui da 'yapa rá t'ahã. ⁹ Hangue dí xi'ahũ, 'yaphũ Ajuá nú'a guí hoñhũ ne da 'ra'ahũ; hyoñhũ nú'a te ri 'bep'ahũ, ne guí tsadihũ; njahũ ngu 'nara ja'i bi zõhõ 'rota ra gosthi ne bi socuabi. ¹⁰ Ngue'a nu'a tó'o da 'yadi, da t'umbabi; y nu'a tó'o da hyoni, da zudi; y nu'a tó'o da 'rota ra gosthi, da socuabi.

¹¹ Nu'ahũ gyá dadahũ, 'bũ ri batsihũ da 'ya'ahũ 'nara thuhme, ¿ha gue guí umfũ 'nara do? O 'bũ da 'ya'a'iñũ 'nara hua, ¿ha

gue guí umfũ 'nara qu'eñã? ¹² O 'bũ da 'ya'a'iñũ 'nara maço, ¿ha gue guí umfũ 'nara penzã? Hina, ¿ngue ha? ¹³ Nu'ahũ masque gyá 'yõt'ats'oquihũ, pe guí pa guí umfũ 'nara hoga t'õt'e ri batsihũ. ¿Xihmã ra Dada bi 'bũ mahets'i, nú'a dua penpabi ra Maça Ndãhi to'o da 'yapabi'a, ne gatho ma'ra ya hño!

Bi t'embabi ra Jesu gue mi hanpa rá ts'edi ra ndã de ya ts'ondãhi

(Mt. 12:22-30; Mr. 3:19-27)

¹⁴ 'Nara pa ra Jesu bi 'yemba 'nara ts'ondãhi 'nara 'ñõhõ xqui japi da ngone. Ne de mi bõnga nú'a ra ts'ondãhi, 'bestho bi za bi ñã nú'a ra 'ñõhõ. Ha nu mi hyanda ya ja'i njabũ xi bi 'yõt'ua. ¹⁵ Pe 'ra de gue'ua bi ñama'ñũ ne bi 'ñena:

—Nuni ra 'ñõhõ engã ya ts'ondãhi co rá ts'edi ra Beelsebú nú'a ra ndã de ya ts'ondãhi.

¹⁶ Ha nu ma'ra mi xipabi da 'yõt'a 'nara nt'udi de mahets'i, pa da 'ñudi ua xi majuani mrá 'meñni Ajuá. ¹⁷ Pe nura Jesu bi baño te mi beni'ua, hangue bi 'ñembabi:

—'Bũ 'nara hnini da hyegue ne da ntuhni sehe, nu'bú da nhuata nú'a ra hmãnda mi ja. O nu'bũ 'nara ngu da ntuhni se ya mengu de ra ngu, hinda za da 'mũ 'nadbũ'ua. ¹⁸ Njabũtho nehe, nu'bũ ra Satá da ntuhni yá mits'ondãhiui, nu'bú da nhuata gatho rá ts'edi'a. Nugui dí xi'ahũ njabũ ngue'a guí eñhũ gue nugui dí engã ya ts'ondãhi co rá ts'edi ra Beelsebú ra ndã de ya ts'ondãhi. ¹⁹ Pe nu'bũ gue'a gra øt'e, nu'bú xi ri 'meñnihũ, ¿con te ma ts'edi engã ya ts'ondãhi? Nú'ú go dá xi'ahũ'ua. ²⁰ Nugui dí engã ya ts'ondãhi pe co rá ts'edi Ajuá, hangue pahũ gue nura Ndã de mahets'i ya xa zõhõ pa da ndã.

²¹ Nu'bũ 'nara 'ñõhõ xi o rá ts'edi ne ri hñã yá arhma pa ri su rá ngu, nu'bú 'be'tsa xá hño nú'a te pe'tsa ja rá ngu. ²² Pe nu'bũ da zõhõ ma'na ra 'ñõhõ ma'na di o rá ts'edi que gue'a, nu'bú da ntãte nú'a bi zõhõ ne da hñãmbabi gatho yá arhma nú'ua mi hu rá mui da mats'i, ne da bepabi gatho nú'a di pe'tsa ja rá ngu pa da jameti'a ne da hycuabi ma'ra.

²³ Nu'a tó'o hingui 'bũ con guequi, gue'a ri contragui, ne nu'a tó'o hingui faxqui ga munts'a ya gamfri, go gue'a xani.

Ra Jesu bi ma 'nara 'bede de ra ts'ondãhi bi mengui

(Mt. 12:43-45)

²⁴ Nu'bũ 'nara ts'ondãhi da bõnga de ja 'nara 'ñõhõ da 'ño habũra de ja mbõnthi hongã ra tsaya, pe nu'bũ de guehni hindua tsadi habũ, nu'bú da beni ne da 'ñena: “Põde ga yopa pengui habũ ndui 'bũ.” ²⁵ Ha nu stua yopa pengui e da zudi nú'a ra 'ñõhõ habũ mbi 'bũ, da zutua rá mfeni dí nja ngu 'nara ngu nú'a xa thoqui xi xá hño, xa 'bast'i

ne xi strá nt'axi da zudi, pe hinto di 'buhni.
²⁶ Nepu nú'a ra ts'ondahí'a da ma dua tsi má yoto yá mits'ondahíui ma'na strá nts'o que gue'a, y da zøhø da yut'a gatho ja rá mfeni nú'a ra 'ñøhø y ja da 'muhni ri gatho'u, y njabu nú'a ra 'ñøhø'a ma'na da ts'ocua rá mfeni que rá mudí.

Xa njapi nú'u to'o øtuabi rá noya Ajuá

²⁷ Ts'a mi ñá njabu ra Jesu, 'nara 'behñá mi 'buhni bi ñá nts'edi ne bi 'ñena:

—jxi njapi nú'a ra 'behñá de habu gá 'bui, ne bi tede'i!

²⁸ Pe nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—jMa'na xa njapi nú'u to'o øtuabi rá noya Ajuá ne øt'e nú'a má!

Ya ts'oja'i adi 'nara nt'udi

(Mt. 12:38-42; Mr. 8:12)

²⁹ Ya ja'i 'yo mri mnts'i gatho ja rá nthets'i ra Jesu, nepu nú'a bi 'ñembabi'u:

—Ya ja'i de nuya pabya xi ya ts'oja'i, hangue adi 'nara nt'udi ga utuabi pa da badi ua xi xuá pengacui Ajuá. Pe nú'a ra nt'udi adi'u hinga ma ga utui, hønse nda'a da t'utuabi, nú'a ra nt'udi de ra badi Joná.

³⁰ Ngue'a nú'a bi tho ra Joná nú'bu mi dut'a 'nara dahuá ne ja bi gohni hñu pa, mi gue'a 'nara nt'udi pa ya me Ninive gue ra Joná go mrá 'mehni Ajuá. Njabu nehe Nú'a To'o bi e bi Nja'i ma da 'mái hñu pa mbo ra hai, y nú'a go gue'a 'nara nt'udi da t'utuabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya. ³¹ Nu stí zø ra pa de ra nsuca uenda, nura pa'a ra 'behñá nú'a mrá ndá de ra hai Arabia ma da 'mái ja rá thandi nú'a to'o ma da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya. Ngue'a nura 'behñá'a masque xi mi yabu rá hai pe bá ehe e bi 'yøde nú'a ra mfadi mi pe'tsa ndu ra Salomó. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Salomó, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a má. ³² Nehe nura pa de ra nsuca uenda nú'u ya me Ninive ma da 'mái ja rá thandi nú'a to'o da hñanga nguenda pa da ñapabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya. Ngue'a nú'u ya me Ninive ngu mi 'yøde nú'a bi mangan ra badi Joná de nú'a xqui manga Ajuá, nu'bú nú'u bi dama ñobri 'bestho. Pe 'bucua 'na ma'na ra dangui rá nsu que ra Joná, pe masque njabu hinxa ne to'o xa 'yøde nú'a má.

Ra ñot'i de ma ndo'yohu

(Mt. 5:15; 6:22-23)

³³ Jo'o 'nara ja'i to'o da tsøgue 'nara ñot'i ne da 'ñagui, o da ye'mba 'nara caho. Nu'a da 'yøt'e, da tøta habu da tøte, pa da yot'a gatho mbo ra ngu pa di handi nú'u to'o da yut'i. ³⁴ Nuri dahu gue'u ngu 'raya ñot'i de ri ndo'yohu. Nu'bu ri dahu xá hño, guí hanthu habu guí 'yohu, pe nu'bu ri dahu hingui ho, hingui hanthu habu guí 'yohu. Njabu ri mfenihu nehe, 'bu 'bui xá hño, nu'bú da za

gui 'yohu xá hño ja ra ñot'i, pe nu'bu hingui 'bui xá hño, hinda za guí 'yohu xá hño ngue'a guí 'buhu ja ra 'bexuui. ³⁵ Hangue 'yøthu 'nara ts'edi pa da 'mái xá hño ri mfenihu pa da za guí 'yohu xá hño ne hingui 'buhu ja ra 'bexuui. ³⁶ Nu'bu ri mfenihu 'bui xá hño, nu'bú guí 'yohu ja ra hoga ñot'i ne guí pahu habu guí 'yohu, ngue'a ri mfenihu nja ngu 'nara ñot'i ri yot'a ri 'ñuhu.

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'bfi ya fariseo ne ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 20:45-47)

³⁷ Nu mi uadi bi manga njabu ra Jesu, 'nara fariseo bi zits'i pa da ñungui ja rá ngu. Y nu mi zøni bi yut'i'u, ha nura Jesu bi hñudi 'bestho ja ra mexa. ³⁸ Ha nura fariseo xi bi 'yø mi hyandi gue ra Jesu himbi nxu'yø 'met'o pa bi ñuni ngu myá nzai'u. ³⁹ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nu'ahu fariseohu guí njahu ngu ra xat'a vaso ne ra xat'a manza, xuqui hønse møte ha nu mbo xi rá nts'o. Nu'ahú guí ne guí pønga ri hmihu ja yá thandi ya ja'i, pe oda ri mfenihu ra nthate ne ra nts'o'mui. ⁴⁰ j'Nagyá 'bemfenihu! ¿Ha hingui pahu gue Ajuá go gue'a bi hyoca maxøgue rá 'bai ra ja'i, de thi rá ndo'yø ne de mbo rá mfeni? ⁴¹ Bá faxhu ya hyoya con gatho ri muihu, y njabu ha, da hnequi gue xá nt'axi ri mfenihu.

⁴² jHuecate'ihu nu'ahu fariseohu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a guí 'uecju 'ret'a de ra bexo pa Ajuá de nú'a guí pahu de ra xac'ri ne ra ruda ne gatho ma'ra ya ndapo nú'u hints'u ri muui ndunthi, pe nura hño hingui ø'tuahu ri miq'u'eihu, nixi otho ri hmatehu co Ajuá. Xá hño guí umfu Ajuá nú'a ri 'ñepabi de ya t'øt'e guí pahu, pe ma'na mahyoni hingui pumfrihu guí 'yøthu nzantho ra hño ne guí pe'tshu ra hmate co Ajuá.

⁴³ jHuecate'ihu nu'ahu fariseohu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a nzantho guí ne guí hñuhu ja ya hoga hudi dega nsu ja ya nija, ne nzantho guí nehe dra zenjua'ihu co ndunthi ra t'equ'e'i ja ya tai.

⁴⁴ jNú'ahu gyá xahnatehu de ra ley, ne nú'ahu gyá fariseohu, 'nagya yohmihu! jHuecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a nu'ahu guí ts'ocuahu yá mfeni ya ja'i, guí njahu ngu ya nt'agui hingui hnequi, ha 'rani ya ja'i maña de gue'u pe nixi pad'i'u tengu rá nts'o mbo.

⁴⁵ Nepu bi dadi 'nara xahnate de ra ley ne bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'ihe, ora guí má njabu, guí ñama'ñu de guecje nehe núje dyá xahnatehe de ra ley.

⁴⁶ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—jHuecate'ihu nu'ahu gyá xahnatehu de ra ley ngue'a ma xi dra castiga'ihu nehe!

Ngue'a guí japhu ya ja'i da 'yøt'a 'raya t'øt'e nú'u hingui tsa da 'yøt'e, pa guí eñhu gue njabu da za da ðenba rá ley Ajuá, ha nu'ahé nixi guí øtuahu nura ley'a, ja ra uenda guí tutuahu ya ja'i 'nara 'bats'i xi rá hñu y ni ts'u hingui faxhu da ndude.

⁴⁷ ¡Huecate'ihu ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a guí yopa hocuahú yá pantyo ndu yá 'mehni Ajuá nú'u bi hyose ndu ri xitahu. ⁴⁸ Njabu ri hnequi gue guí tenbathohú yá 'múi ndu ri xitahu, ngue'a nú'u go gue'u bi hyo nuya 'mehni'u, ha nu'ahú go guí yopa hocuahú yá pantyo, hangue ri hnequi gue 'nada ri mfenihu co ndu ri xitahu.

⁴⁹ Hangue sehe Ajuá go gue'a xqui 'ñena co rá ðanga mfadi'a: "Nú'u ma ga penpa ma 'mehni nú'u da mangan ma noya, pe 'ra de gue'u ma da hyo'u, ha nu ma'ra ma da utsa'u." ⁵⁰ Hangue nuya ja'i 'buihya, Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda'u de gatho yá maça ji yá 'mehni Ajuá xa mfaní desde bi mudí ra ximhai, ⁵¹ desde ra Abé asta ra Sacaría nú'a bi tho mbo ra ndanija guetbu ja ra ata. Hangue nugui dí xi'ahú gue Ajuá ma da 'yambabi nú'u ya ja'i 'bui mapaya de nú'u ya hoja'i xa tho.

⁵² ¡Huecate'ihu nu'ahú gyá xahnatehu de ra ley ngue'a ma xi dra castiga'ihu! Ngue'a go ose ri 'yehú rá mfadi de ra maça noya, pe nu'ahú ni guí hophu ma'ra to'o da nehma da baði, ha ni gue'ahú hingui ne guí pahú.

⁵³ Nu mi uadi bi mangan njabu ra Jesu, ya xahnate de ra ley ne ya fariseo xi bi bø yá cue con gue'a, nepu bi mudí'u xi bi 'yøt'tua ndunthi ya nt'ani. ⁵⁴ ngue'a mi ne xa 'yøde'u da ñama'ñu'a pa njabu xa za xa ñapabi'u.

12

Jamasuhu de ya ts'o nt'udi de ya fariseo yayohmi

¹ Nepu de gue'a bi munts'a ya 'motho gá ja'i, y co yá ndunthi'u mri net'ase 'na ngu ma'na. Y nura Jesu bi mudí bi zofu 'met'o sehe yá nxadi ne bi 'ñembabi:

—Jamasuhu de yá ts'o nt'utuate ya fariseo, ngue'a nú'u xi ya yohmi, ne yá nt'utuate nja ngu ra nzoi tsini. ² Pe ma da zø ra pa da fátuabi yá nt'utuate gue xá nts'o, ngue'a gatho nú'a t'aguibya, 'nara pa ma da hnequi, ne gatho nú'a t'øt'e mant'aguibya, ma da zø ra pa da fadi. ³ Hangue nugui dí xi'ahú gue gatho nú'a guí mañhu mant'agui. 'mefa ma da fadi haburaza, y gatho nú'a guí mañhu dega njone 'nambu, nú'a ma da hma nts'edi pa da nt'øde haburaza.

To'o mahyoni gui tsuhu
(Mt. 10:28-31)

⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:
—Nú'ahú guí 'yohu con guequi, oxqui tsuhu nú'a to'o da ne da hñac'a ri tehu ne

'mefa ya hinda za te da 'yøt'a'ihu. ⁵ Nugui dí xi'ahú, gue nu Ajuá hønse go gue'a mahyoni gui tsuhu'a, ngue'a nú'a da za da hñac'a ri tehu, ne pe'tsa ra ts'edi pa da mehn'ahú ja ra nidu nehe.

⁶ Ya ts'intsu hints'u ri muui asta 'ba cut'a por nguadmi, ¿ha ngue ha? Masque nu'ú hini muui ndunthi, pe Ajuá hinhya'mu ri pumfri ni 'na de gue'u. ⁷ Xihma'ihu, gue asta ri stahu Ajuá padi ri hangu'u. Hangue nugui tsuhu, ngue'a ma'na grí muuihu gue oya ts'intsu.

Nú'u to'o damajuani de ra Jesu ja yá thandi ya ja'i

(Mt. 10:32-33; 12:32; 10:19-20)

⁸ Ne dí xi'ahú gue gatho nú'u to'o ma da mangan ja yá thandi ya ja'i gue xa gamfrigui, necagui ma ga mangan ja yá thandi yá enxe Ajuá gue majuani xa gamfrigui. ⁹ Pe nu'u tó'o tsu ne cøngagui ja yá thandi ya ja'i, necagui ma ga mangan ja yá thandi yá enxe Ajuá gue nu'ú hinstá padi.

¹⁰ Nu'a tó'o da ñama'ñu de Nú'a To'o bi e bi Nja'i, Ajuá da pumbabi; pe nu'a tó'o da ñama'ñu de ra Maça Ndahi, nu'ú hinda pumbabi'a.

¹¹ Nu sta ts'ix'ahú ja yá nija'u o ja yá thandi ya nzaya o ja ma'ra ya nda de ya hñini, oxqui tu ri mañhu nda'a ma guí thadihu, nixi oxqui beñhu 'met'o nda'a ma guí mañhu, ¹² ngue'a nura ora guí ñahu, rá Maça Ndahi Ajuá ma da 'ñu't'ahú nda'a ri 'ñepi guí mañhu.

Jamasuhu de ra nc'at'aboja

¹³ Nepu 'na de nú'a ra hmuntsja'i bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma Xahnate'i, xipa ts'u ma cu da 'racagui nú'a ri 'ñepqui de nú'a bi zogahe ndu ma dadahe.

¹⁴ Pe nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Xi'ai, ¿pa te guí xiqui njabu? ¿Xi to'o xa hñuxcaguiga dega nzaya o dega hyeca hai?

¹⁵ Nehe bi 'ñena:

—Jamasuhu pa hingui hyøcuahu yá hño ra ximhai ne guí ne guí pe'tshu'u, ngue'a hingue po ya hño de ra ximhai ma da nja rá te ra ja'i.

¹⁶ Nepu bi xipa 'nara 'bede nú'a ra hmuntsja'i, ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñhø xi mi pe'tsa ndunthi yá hño, y nuyá hai nehe bi unga 'nara ðanga sofo. ¹⁷ Nepu nú'a ra 'ñhø bi 'ño rá mfeni ne bi 'ñena: “¿Te ga øt'ya gue otho habu ga pe'tsa gatho ma sofo?” ¹⁸ Y nu'ú bi beni ne bi 'ñense: “Ya dí padi te ma ga øt'e, ma ga yø'ta nuyá ma troha, ne ma ga hoca ma'ra ma'na dya ðangui, ne ja ga utni gatho ma sofo ne gatho nú'a ma'na te dí pe'tsi. ¹⁹ Y nu xcrá juadi ga pe'tsni gatho, nu'bú ga embabi ma te: Nubyá ha, jani gatho nú'a te guí hyoni pa ndunthi ya jeya da 'ñepu. Nubyá da za guí ntsaya, guí ñuni, guí ntsithe, guí johya

ndunthi.” ²⁰ Pe Ajuá bi 'ñembabi nú'a ra 'ñòhò: “‘Nagrá 'bɛmfeni, nú'ya dí nxuui ma gui tu, y gathò nú'a guí pe'tsi, ma gui tsopu nixi guí padi pa to'o.” ²¹ Njabathò nehe nú'a to'o xa munts'a ndunthi yá hño pa gues'e'a, pe nu sta du, ma da hño'ya ja rá thandi Ajuá.

Ajuá ri su gathò yá batsi
(Mt. 6:25-34)

²² Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:
—Nubyá dí xi'ahu, oguí tu ri muihu de nú'a te gui tsihu nixi nú'a te gui hyehu. ²³ Ngue'a nuri tehu ma'na ri muui que ra hñuni, ha nuri ndo'yohu ma'na ri muui que ra he. ²⁴ Hyanthu ya ca, nu'ú hingui pot'i nixi xofò, nixi otho yá troha, pe Ajuá go gue'a ri 'uini'u. ¡Pe nu'ahu ma'na grí muuihu que ya ca, ne ma'na grí muuihu que nu'araza ya ts'int'su! ²⁵ Zto'o 'na de gue'ahu nú'a da hñuxa má ts'u rá hñets'i de rá ts'edis? Ni 'na hinda za da 'yot'a njabu. ²⁶ Nu'bu'á zhanja guí tu ri muihu po ma'ra ya t'ot'e de ri tehu?

²⁷ Hyanthu ya dɛni hanja gra nhye. Nu'ú hingui het'i nixi pe ma'na ra 'befi, pe ma'na ri hnequi mahotho que yá hoga he ra ndá Salomó masque mri hñe mahotho'a. ²⁸ 'Bu Ajuá heta ya ndapo nú'u 'ba ja ra mbonthi da ndombya, ne, xixidi dra c'ut'si ne dra ts'at'i, xi nu'ahu, zhanja hingui camfrihu gue Ajuá ma'na da he't'ahu que gue'u? ²⁹ Hangué odi oda ri mfenihu nú'a te gui tsihu ne nú'a te gui hyehu, ne odi tu ri muihu nú'a te ri 'be'a'ihu. ³⁰ Ngue'a gathò nú'u ya ja'i hingui camfri, nzantho oda yá mfeni nú'a te da zi ne te da hye, ne tu yá mu'i'u 'bu te 'bepabi. Pe ri Dadahu nú'a bí 'bu mahets'i, nu'á padi xá hño te gathò ot'ahu ra 'bedi. ³¹ Nu'ahu, nu'a guí 'yothu, 'met'o hyoñhu hanja da za gui 'bahu xá hño ja rá hmandá Ajuá, y nu'á da 'ra'ahu gathò nú'a te gui hyoñhu.

Pe'tsa ri hño'hu nuni mahets'i
(Mt. 6:19-21)

³² Ma zi t'uca taxo dɛti'ihu, oguí tsuhu nú'a te da 'be'a'ihu, ngue'a Ajuá ri Dadahu go gue'a rá paha pa gui 'bahu ja rá hmandá'a, ne nu'á ma da su'a'ihu. ³³ Hangué pahu gathò nú'a guí pe'tshu, ne hyecuabihu ya hyo'ya, njabu guí ot'a ri 'me'tsihu nuni mahets'i nú'a hinhya'mu da thegue nixi da ts'oqui, ne nuni hinda za da yat'a ya be pa da bep'ahu, nixi ya zu'ue hinda zip'ahu nú'a xcá pe'tshu. ³⁴ Ngue'a habu ja ri 'me'tsihu, ja guehni oda ri mfenihu.

Hñocju ne ndomhu ngu 'raya hoga 'bego

³⁵⁻³⁶ Hñocju ne ndomhu. Njahu ngu 'raya hoga 'bego di zò yá ñot'i ne t'oma yá hmu sta menga ja 'nara ngo dega nthati, ha nu sta gant'a ra gosthi, nu'ú 'bestho da xocuabi. ³⁷ Ma da johya ndunthi nú'u ya 'bego di

nuhu sta zò yá hmu. Nugui dí xi'ahu gue nura hmu'a da mò ra mexa ne da 'ñei da 'uini. ³⁸ Masque 'bu da zòhò made ra xuui o ante da hyats'i, ma da johya ya 'bego nú'u da ts'udi di nuhu. ³⁹ Nehe dí xi'ahu, 'bu 'nara ja'i di pahma ha'mu da zòhò ra be ja rá ngu, nu'bu'á nura ja'i'a hinda 'ñaha, di su rá ngu pa hinda hyopabi ra be da yat'i da bepi. ⁴⁰ Hangué ne'a'ihu ndom'ihu, ngue'a nú'a ra pa nixi gri beñhu, gue'bu xcri thamfrihu ma dua yopa pengui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

Ra hoga 'bego ne ra ts'o'bego
(Mt. 24:45-51)

⁴¹ Nepu ra Pedro bi 'yambi ne bi 'ñena:
—Ma zi Hmu'i, xi nuna 'bede ja juadi gá ma, zha gue hõnse pa guecje, o pa gathò ya ja'i?

⁴² Nepu ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Xi 'nara hmu de 'nara ngu, 'bu da bõni da ma, zto'o da zocuabi rá 'befi pa da su ne pa da 'uimba gathò yá mefi? Da zocuabi 'nara hoga 'bego nú'a pa da su gathò, zha ngue ha? ⁴³ Xi da johya nú'a ra 'bego nu sta zò rá hmu di ot'a gathò ngu nú'a xqui zocuabi. ⁴⁴ Majuani dí xi'ahu, gue nú'a ra hmu ma da hñuxa nú'a ra hoga 'bego pa da supa gathò nú'a di pe'tsa ja rá ngu. ⁴⁵ Pe nu'bu'á nú'a ra 'bego to'o bi ts'ogui pa da supa rá 'befi rá hmu, da beni gue hi'me dua penga rá hmu, nepu nú'a da mudi da na'mbabi yá mi'bégoui ne ya 'beñá nú'u ri 'mego pa da 'uinga ya mefi, y nu'á go xi dri ñuni ne dri nti. ⁴⁶ Ha nurá hmu da zòhò nú'a ra pa'a hindi t'õmi. Nu'bu'á nura 'bego'a ma da castiga rá hmu ngu ma da ncastiga nú'u ma'ra ya ts'o'bego.

⁴⁷ Nu'a ra 'bego padi xá hño nú'a rá hne rá hmu, ne hinda 'yot'e, nú'a xi dra castiga co ya mfei. ⁴⁸ Pe nu'a ra 'bego hindi padi xá hño tengu rá 'befi rá hmu, ne hinda mefi xá hño, dra castiga pe hinga ndunthi ngu nú'a ma'na. Ngue'a nu'a tó'o da t'ent'ua rá 'ye ndunthi ra 'befi, go gue'a ma'na ma da tha'mba nguenda. Ne nu'a tó'o da t'umbabi ndunthi pa da su, gue'a nehe ma da t'ambabi ndunthi.

Po rá ngue ra Jesu ma da hyegue ya ja'i
(Mt. 10:34-36)

⁴⁹ Nugui ngue'a stuá ehe nuua ja ra ximhai, ma da nja ya nt'atsate ne ya hegue po rá nguecagui, ne dí ne da njabu 'bestho. ⁵⁰ Ne nugui pe'tsi ga thogui ndunthi ya uguí ne ya ts'othogui, ne dí ne da njabu 'bestho. ⁵¹ Guí hu ri muihu gue ngue'a stuá ehe hinda ma da nja ra tuhni ja ra ximhai. Hina, ngue'a por guequi ma da nja ya hegue ne ya tuhni. ⁵² Desde nú'ya pa dí 'ñepu, 'bu 'nara 'mui di 'bai cut'a dya mengu, nu'ú ma da ntunse ne da hyegue po rá nguequi; 'bu di 'bai hñu nú'u hingui camfriguí, da utsa nú'u má yoho camfriguí, ha nu'bu di 'bu yoho

nú'u hingui camfrigui, da ʔtsa nú'u má hñu.
⁵³ Ya dada da ʔtsa yá t'u, ha nuya t'u da ʔtsa yá dada. Ya nana da ʔtsa yá t'ixu, ha nuya t'ixu da ʔtsa yá nana. Nuya suegra da ʔtsa yá ts'ihue, ha nuya ts'ihue da ʔtsa yá suegra.

Ya nt'udi de te bra 'ñehe
 (Mt. 16:1-4; Mr. 8:11-13)

⁵⁴ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ora gui hyanthu da njaxa ya guui lado yuhyadi, 'bestho gui eñhu gue ma da 'uaj, y majuañi da 'uaj. ⁵⁵ Ora da mudi ya panthi, gui eñhu gue ya ma da zø ra pahyadi, y majuañi ya ma da njabu. ⁵⁶ ¡Nagyá yohmihu! 'Bestho gui huxhu nguenda nú'a ma da nja ngue'a gui hanthu nú'a ri hnequi ja ra ximhai ne mahets'i, pe çhanja hingo gui huxhu nguenda de nú'u ya nt'udi ri hnequiya pa gui pahmañu to'ogui?

Cohu 'nara cohi co ri ncontrahu
 (Mt. 5:25-26)

⁵⁷ Çhanja hingui beñhu de sche'ihu nda'a xá hño gui 'yøthe y nda'a hina? ⁵⁸ Nu'bu 'na to'o da zix'a'i pa ja ra ts'utbi, nu xcri 'yohu ja ra 'ñu, 'ramanu gui cohui 'nara cohi de gri yoseñu, pa njabu ya hinda zix'a'i ja ra nzaya, ngue'a nu'bu gui tsøñhu ja ra nzaya, nu'á da 'bepa ra polecia da zix'a'i, ha nú'a ra polecia ma da go'a fadi. ⁵⁹ Y de guehni hingui pøni asta hingui jut'i gatho nu'ta' gri tu.

13

Mahyoni gui ñobrihu de ri ts'oquihu

¹ De nuya pa'u bi zønga 'raya ja'i habu mi 'bu ra Jesu pa bi xipabi gue ra Pilato xqui hyo 'raya me Galilea. Nú'u ya me Galilea xqui zønga Jerusale pa da hyo 'raya mbo'ni dega hña'ti pa Ajuá, nepu nura Pilato bi manda da tho'u, y nuyá ji'u bi nthants'ui yá ji ya mbo'ni. ² Y nura Jesu bi 'ñembabi:

—ÇHa gui hu ri muihu bi t'ø'tuabi njabu nú'u ya ja'i ngue'a ma'na myá 'yøt'ats'oqui que ma'ra ya me Galilea? ³ Hina. Pe nu'bu nú'ahu nehe hingui ñobri de ri ts'oquihu, ne'ahu ma gui 'medihu nehe ngu bi 'medi'u. ⁴ Xi nú'u 'ret'amahñato ya ja'i bi ze'ma ra torre de Silóe, çha gui hu ri muihu gue ma'na myá 'yøt'ats'oqui'u que gatho ma'ra ya me Jerusale? ⁵ Hina, pe nu'bu hingui ñobrihu de ri ts'oquihu, gatho ma gui 'medihu nehe ngu bi 'medi'u.

Ra 'bede de 'nara 'bai gá igo nú'a himbi noque yá fruta

⁶ Y ra Jesu bi xipa 'nara 'bede ya ja'i ne bi 'ñembabi:

—'Nara 'ñøhø mi pe'tsa 'na 'bai ra igo ja rá ua'obxi, y 'nara pa bi ma bá c'a'tsi ua di tøgue yá fruta, pe hinte bi zudi. ⁷ Nepu nú'a ra me ua'obxi bi 'ñembabi nú'a rá mefi mi mpe ja ra ua'obxi: “Dí ne gui tseca nuna ra 'bai gá igo, ngue'a ya hñu njeya stá ehe dí handi ua

di tøgue yá fruta, pe hinte stá tsudi. Hangué çpa te hønse xa hñanga ndunthi ra hai habu 'bai, ne hinte ri uni?” ⁸ Nepu bi 'ñenga nú'a ra mefi dega ua'obxi: “Pøde hina, hinga tseçju, ma ga fønba ra hai ne ga w'ti. ⁹ Xama njabu da unga yá fruta, pe nu'bu hinda uni, nu'bú há, ga tseçju.”

'Nara pa dega tsaya ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'behñá mrá nc'ostha

¹⁰ Nepu 'nara pa dega tsaya ra Jesu mi 'bu ja 'nara nija mi xahna ya ja'i. ¹¹ Ne mi 'buhni 'nara zi 'behñá mi hñeni, ya mi pe'tsa 'ret'amahñato njeya mi njabu. 'Nara ts'ondahi xqui japi da nc'ostha, nixi himi tsa da juanga rá ndo'yo ni 'na tai. ¹² Nu mi hyandi ra Jesu bi zofe ne bi 'ñembabi:

—Naná, nubyá ya xcá ñani de ri hñeni.

¹³ Nepu nu'á bi hñuxa yá 'ye ja ra zi 'behñá, y nú'a ra ora'a 'bestho bi za bi juanga rá ndo'yo xá hño, ne bi mudi bi xøcambeni Ajuá. ¹⁴ Pe nura nda de ra nija bi bø rá cue ngue'a ra Jesu bi 'yøthe nú'a ra zi 'behñá ha mrá pa dega tsaya pa pa'a, ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Dí pe'tshu 'rato ma pa pa ga mpefilu. Y nú'u ya pa'u 'bu tsu'ahu ya hñeni, ua ehü pa da t'øthe'ihu. Oxqui ma go gui ehü nú'u ya pa dega tsaya pa da t'øthe'ihu.

¹⁵ Nepu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Nagyá yohmihu, çha gue hingui xo'thu ri ndamfrihu o ri burruhu pa gui tsixhu da ntsithe masque ra pa dega tsaya? ¹⁶ Ha nuna zi 'behñá xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá, ha ra Satá xa japi xa hñeni ya øt'a 'ret'amahñato njeya, çha gue hini 'ñepabini da t'embabi nú'a pe'tsni masque ra pa dega tsaya?

¹⁷ Y nu mi mangu njabu ra Jesu, gatho nuyá ncontra mi 'buhni bi me'tsa yá tsa de nú'a bi mañ'a. Pe nu ma'ra ya ja'i mri xøcambeni Ajuá nu mi hyanda pa danga t'øt'e mi øt'a ra Jesu.

Ra 'bede de ra nda dega mostasa
 (Mt. 13:31-32; Mr. 4:30-32)

¹⁸ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahu 'nara 'bede ri nhyecuai rá hmanda Ajuá. ¹⁹ Nu'á nja ngu 'nara zi nda dega mostasa nú'a da mot'a 'nara 'ñøhø ja rá huahi. Y nu'á da nte xi dra dangui ngu 'nara 'bai gá za, y asta ja da hyocni yá 'bafi ya ts'int'su.

Ra 'bede de ra nzoi
 (Mt. 13:33)

²⁰ Nehe bi 'ñena ra Jesu:

—Ma ga xi'ahu ma'na ra 'bede ri nhyecuai rá hmanda Ajuá. ²¹ Nurá hmanda Ajuá ri nhyehui ra nzoi nú'a bi mant'a 'nara 'behñá co ngu 'nate kilo ra arina pa da hyoca ya thuhme. Bi mant'i xá hño asta xi bi ntsini gatho ja ra arina, masque mi 'na zi tai ra nzoi.

*Ra ts'i'ma gosthi**(Mt. 7:13-14, 21-23)*

²² Ha nura Jesu bi sigui rá 'ñu pa rí ma Jerusale. Bi thogui ja 'raya danga hnini ne ya t'uca hnini pa mí xahna ya ja'i. ²³ Y 'nara ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—Ndada, ¿ha gue 'na tui ya ja'i nú'u ma da mpòhø?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

²⁴ —'Yòt'a ra ts'edi gui cat'a ja ra ts'i'ma gosthi nú'a rí ma pa ja ra te pa nzantho. Nugui dí xi'a'i, gue ndunthi di nehma da yut'ini, pe ya hinda za. ²⁵ Nja ngu de stí got'a ra gosthi nú'a to'o rá meti 'nara ngu, njabu nu'ahu 'mefa ja gri ganthmahu ne gri eñhu: “Ma zi Hmu'ihe, xogahe ra gosthi.” Pe nu'á ma da dadi ne ma da 'ñeñ'ahu: “Hindí pa'a'ihu, nixi dí padi habu gyá mengu.” ²⁶ Nepu nu'ahu ma gui 'ñembabi: “¿Hanja hinguí pacje? gue ndrí ñuñhu ne ndrí ntsithehu, ne ja ma hninihe go gue'i gá 'ñutcahe ri noya.” ²⁷ Pe nu'á ma da 'ñeñ'ahu: “Dí xi'ahu gue hindí pa'a'ihu, nixi dí padi habu xqui 'ñehu. Rí maha de guecua, gatho nú'ahu gyá 'yòt'ats'oquihu.” ²⁸ Y ra ora'a ja guehni ma gui nzonihe ne ma xi da du ri muihu ndunthi nu xcri hyanthu ndu ri mudi xitahu ra Abrá, ne ra Isaac, ne ra Cobo, ne gatho yá 'mehni Ajuá di 'buhni habu bí manda Ajuá, y nu'ahu hinda ma da tho'ahu gui cuthu, ma gui cohihu thi. ²⁹ Ne ma dua ehe ya ja'i de haburaza maxøgue de ra ximhai, desde bøxyadi asta yuyhyadi, ne desde mahuifi asta mac'angui, y ma da yut'i'u nuni habu bí manda Ajuá ne ma dí hñudini'u ja ra mexa pa da ñuni. ³⁰ Y nura pa'a nu'u tó'o ya danguibya, ma da notsi'u, ha nu'u tó'o ya notsibya, ma da ndangui'u.

Ra Jesu bi du rá mui po ya me Jerusale
(Mt. 23:37-39)

³¹ Y ja nú'a ra pa'a bi zø 'raya fariseo há mi 'bu ra Jesu ne bi 'ñembabi'a:

—Rí ma de guecua, ngue'a nura nda Erode ec'a'i da hyo'i.

³² Y nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'a:

—Rí maha bá xiphu nú'a ra c'uamba ja'i'a gue nugui nubya ne rixudi ma ga sigui ga engu ya ts'ondahi ne ga øthe ya da'thi asta hinga juata ma 'befi. ³³ Ne nu xcrá juata ma 'befi de guecua ga ju ma 'ñu ga ma pa Jerusale, ngue'a ja guehni nzantho xa thopa yá 'mehni Ajuá, hangue ja grá mani nehe.

³⁴ jNú'ahu gyá menguhu Jerusale, go gue'ahu gui c'anhú co ya do gatho nuya 'mehni xuá pahn'ahu Ajuá y asta gui hohu! jHangu ya 'mi'qui dá ne ga munts'ahma gatho ri batsihu, dá nja ngu 'nara zi øni munts'a yá bātsi pa da huits'i ja yá hua, pe nu'ahu hinhya'mu gá ne gá 'yødehu! ³⁵ Pe desde nubya Ajuá ma da hyc'aschu ri nijahu. Ne dí xi'ahu gue ya hinguí yopi

gui hyandgaguihu asta hinda zø nú'a ra pa gui 'ñeñhu: “Xi njapi nuni to'o xuá mehna Ajuá ma Hmu'u.”

14*Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø nú'a mi neni*

¹ 'Nara pa dega tsaya bi má ra Jesu da ñunga ja rá ngu 'nara ndá ga fariseo, ha nu ma'ra ya fariseo mi sutho de nú'a mi ø'te. ² Ne ja guehni mi 'buhni 'nara 'ñøhø xi mi neni'a. ³ Nepu nura Jesu bi 'yambabi ya fariseo ne ya xahmate de ra ley ne bi 'ñembabi:

—¿Te mangua ja ra ley, ha gue da za da t'øthe 'nara da'thi ja ra pa dega tsaya, o hina?

⁴ Pe nu'ú ni 'nara noya himbi dadi, bi hmetho. Nu'bú ra Jesu bi hñuxa rá 'ye ja nú'a ra 'ñøhø mi neni, ne bi 'yøthe ne bi mehni da ma. ⁵ Nepu bi 'ñembabi ya fariseo:

—¿To'o 'na de gue'ahu 'bu da zo 'nari burruhu o 'nari ndamfrihu ja 'nara poso, nepu hinguí hñaihu ngue'a ra pa dega tsaya?

⁶ Y nu'ú himbi za te bi dadi.

Ya mudi hudi ja 'nara ngo dega nthati

⁷ Ha ra Jesu bi hyandi mi tsøhø nú'u xqui ts'ohni ja ra hñuni ne mi huahni'u ya mudi hudi pa da hñudi ja ra mexa, nu'bú nú'a bi umbabi'u 'nara ts'ofu ne bi 'ñembabi:

⁸ —Nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara ngo dega nthati, ogui hudi 'bestho ja ya mudi hudi, xi'bu da zøhø ma'na nú'a xa ts'ohni ne ma'na dri ts'apa mfeni gue'ie. ⁹ Nepu nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “¿Tsocabu ra hudi nuni ma'na.” Y nú'a ra ora'a 'nara 'betsa pa gue'ie, y gui 'bai ua hudi asta ja ra ñani. ¹⁰ Nu'a mahyoni gui 'yøt'e nu'bu dra ts'ohn'a'i ja 'nara hñuni, hñudi asta ja ra ñani, pa nu sta hyant'a'i nú'a to'o xa zohn'a'i da 'ñeñ'a'i: “¿Hanja asta ja gui hucua? Thogui rí ma nuni asta ja ya mudi hudi.” Y njabu ha, da hyanda nú'u ma'ra di huhni ja ra mexa gue xi ts'ap'a mfeni nehe'i. ¹¹ Nugui dí xi'ahu, nu'a tó'o ri 'ñexas de rá mfeni ma da 'be rá tsa, pe nu'a tó'o hini 'ñexas, da t'e'tsua rá nsa.

¹² Y bi 'ñembabi ra Jesu nú'a to'o xqui zohni:

—Nu'bu gui beni gui unga 'nara hñuni o 'nara nt'oxi nuua ja ri ngu, oxqui zohni hønse ri amigo, nixi ri cu, nixi hønse nú'u te ri njau, nixi nú'u ri 'nangu ja te pe'tsi, ngue'a nu'ú 'nara pa da zohn'a'i nehe, y njabu da co'ts'a'i ngu nú'a xa 'yø'tuabi. ¹³ Nu'a gui 'yø'te, ora gui ø't'ango, zohna ya zi hyoya, ne nú'u ya zi da'thi xa nza yá ndo'yo hinguí tsa da 'ñani, ne ya zi doua, ne ya zi goda. ¹⁴ Nú'u ya zi ja'i'u hinda ma da co'ts'a'i de nú'a gui 'yø'tuabi'u, pe 'mefa de rá ñoho ra 'mui nu xcri yopa nte con gatho nú'u ma'ra to'o xa 'yø'te xá hño, ma gui hñanga ri thaha co ndunthi ra johya.

Ra 'bede de 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango

¹⁵ Y nu mi 'yøde njabu nú'u ya ja'i mi huhni ja ra mexa, 'na de gue'u bi 'ñembabi ra Jesu:

—Tengu da johya nú'a to'o ma da hñudi da ñuni de guehni habu bi manda Ajuá.

¹⁶ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—'Nara pa 'nara 'ñøhø bi 'ñøt'ango ne bi mehna yá 'bego pa da zohna ya ja'i. ¹⁷ Nepu nu mi zø ra ora pa ra nt'oxi, bi menpa ra noya co 'nara 'bego pa bá embabi gatho nú'u xqui mbitabi: “Ya maha 'na, ya bi jabu ra mexa xa nthoqui pa gue'ahu.” ¹⁸ Pe gatho nú'u xqui mbitabi bi mudi bi 'ya ra pumbate ngue'a bi 'ñotho yá luga. Nu'a rá mudi bi sipi bi 'ñena: “Gui pungui, pøde hinda za ga ma. Ja núbya dá juadi dá tanga 'nara hai, y mahyoni ga ma ga c'a'tsi.” ¹⁹ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Stá tanga cut'a nt'ei ya ndamfri, y dí adi gui pungui, hinda za ga ma, ngue'a mahyoni ma ga nu ua da mpefi xá hño.”

²⁰ Ha nu ma'na bi 'ñena: “Ja núbya dá juadi dá nthati, otho ma luga ga ma.” ²¹ Ha nu mi menga nú'a ra 'bego ja rá hmu, bi xipabi te gá dadi cada 'na nú'u xqui mbitabi. Nu'bú nura hmu xi bi bø rá cue ne bi 'ñembabi rá 'bego: “Rí ma ja ra tai ne ja ya 'ñu de ra hñini ua tsincau gatho nú'u gui tsupu, gatho ya zi hyoya ne nú'u xa nza yá ndo'yo ne hingui tsa da 'ñani, ne ya doua, ne ya goda, pa ga ñu'me'u.” ²² Ne ya 'mefa nura 'bego bi 'ñembabi rá hmu: “Ya stá øt'a nú'a gá xicagui, pe ponguitho ya hudi de ja ra mexa.” ²³ Nepu nura hmu bi 'ñembabi rá 'bego: “Nubyá rí ma ja ya da'ñu ne ya t'uca 'ñu nú'u ranga ja ya mbonthi, y gui ja güi tsi gatho nú'u gui tsadi pa da ñuxa nuya hudi ponguitho ja ma mexa. ²⁴ Ngue'a nugui dí ma gue nú'u dá mbitabi ra mudi, ni 'na de gue'u hinda ñuni con guequi.”

Nú'u to'o da za da dena ra Jesu

²⁵ Ndunthi ya ja'i mri dena ra Jesu, y nu'a bi mpants'i ne bi 'ñembabi'u:

²⁶ —Nu'a tó'o ne dua nxadi, mahyoni ma'na da maðigui que rá dada, ne rá nana, ne rá 'behña, ne yá bañi, ne yá cu, ne rá tese; pe nu'bú hina, hinda za. ²⁷ Ha nu'a tó'o hinda 'ñei da dengagui masque da 'bedi gatho, hinda za ga øt'e ma nxadi'a. ²⁸ Xi'bú 'nara ja'i da beni da hyoca 'nara ðanga ngu, çha gue hinda beni 'met'o te gatho mahyoni pa da uadi da hyoqui? ²⁹ Pe nu'bú hinda beni 'met'o, ne 'bú hønse bi fatua rá ua rá ngu, nepu ya hinda juati, y gatho nú'u to'o da hyandi ma da nthede de gue'a, ³⁰ ne da 'ñena: “Nuna 'ñøhøni hønse bi muta rá 'befi, ya himbi za bi juati.” ³¹ O xi'bú 'nara nda beni da 'ñøt'atuhni co ma'na rá mindaui nú'a pe'tsa 'nate 'mo ya soldado, çha gue hinda beni 'met'o ua da za da ntate co nú'u 'ret'a 'mo yá soldado? ³² Y nu'bú da beni 'met'o gue hinda ntate, da menpa ra noya

ma'na rá mindaui nú'a bra 'ñie yabutho, gue ya hinda ntunhui. ³³ Hangué nugui dí xi'ahu, toraza de gue'ahu nu'bú hingui tsogui gatho nú'a gui pe'tshu, hinda za dua nxadi'ihu.

Rá ts'edi ra u

(Mt. 5:13; Mr. 9:50)

³⁴ Nura u xá hño, pe nu'bú ya bi 'be rá hño, çhanja da za da yopa cuqui? ³⁵ Ya hingui ho nixi pa dra thants'a ja ra hai de ya huahi, nixi pa da t'u'tua ja yá ua ya ndapo, nixi pa ni 'nara t'øt'e ya hinxá hño, hangué dra føtbu. Nu'a tó'o ja rá t'øde pa da 'yøde, dá 'yøde núna dí ma.

15*Ra 'bede de 'nara zi deti xqui 'mædi*

(Mt. 18:10-14)

¹ Ndunthi ya 'ñatsa nguxboja ne ndunthi ma'ra ya ts'oja'i bi ma bá tsadi ra Jesu pa da 'yøde nú'a mi mañ'a. ² Hangué nuya fariseo ne ya xahnate de ra ley mi ñama'ñu de gue'a, ne mi ena:

—Nuni ra 'ñøhø nzantho ñaui ya ts'oja'i ne ri ñuni con gue'u.

³ Nepu ra Jesu bi xipa 'nara 'bede, ne bi 'ñembabi'u:

—Xi'bú 'na de gue'ahu 'bú gri pe'tshu 'na nthebe ya deti pe 'bú gui 'behú 'na de gue'u, çha gue hingue gui tsohuni nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto pa gui maha ja ra mbonthi pa gua hoñhu nú'a xcá 'bedihu asta hingui tshu? ⁵ Y nu xqui tsudihú'a gui 'yents'a ja ri xi'nxiha co ra johya ne gui tuxhu. ⁶ Nepu gui zoñhu gatho ri amigohu ne ri 'nanguhu ne gui 'ñembabi'u: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsadi nú'a ma deti stí 'behmaha.”

⁷ Hangué dí xi'ahu, njabutho nehe 'bú 'nara 'yøt'ats'oqui da ñobri, da nja ra johya mahets'i, que nú'u goho'rate ne 'ret'amaguto ya ja'i beni gue 'bú xá hño ne hu yá muí gue hinga mahyoni da ñobri.

Ra 'bede de 'nara bojá xqui 'mædi

⁸ O ne 'nara 'behña pe'tsa 'ret'a ya boja ne da 'bedi 'na, da tsø ra ñot'i ne da mpaxi 'ramats'u pa da yohni asta hinda zadi. ⁹ Ha nu sta zadi'a, da zohna gatho yá mpadi ne yá 'nangu ne da 'ñembabi: “Ma ga johyahu, ngue'a ya stá tsadi nú'a ra bojá stí 'behmaha.” ¹⁰ Hangué nugui dí xi'ahu, njabutho nehe 'bú 'nara 'yøt'ats'oqui da ñobri, nu'bú yá enxé Ajuá bí øt'ango nuni mahets'i.

Ra 'bede de ra nanat'u

¹¹ Ra Jesu bi 'ñena nehe:

—'Nara 'ñøhø mi pe'tsa yoho yá t'u, ¹² nepu nú'a mbatsi bi 'ñembabi rá dada: “Papá, dí ne gui 'racagui nú'a rí 'ñepagui de nú'a gui pe'tsi.” Nu'bú nura dada bi mudi bi hecubi yá hño, ne bi umbabi yá t'u. ¹³ Nepu de

ya xqui thogui 'raya pa, nú'á ra t'u mbatsi bi munts'a gatho nú'á xqui t'umbabi ne bi hñats'i, ne bi bõni de guehni, bi gũ rá 'ñu bi ma pa ma'na ra hai yabũ habũ bá tegue gatho rá boja ja 'nara 'mũi xi xmá nts'o. ¹⁴Pe nu mi degue gatho nú'á mi hã, bi nja 'nara danga thuhu ja nú'á ra hai'a, ne nú'á bi mũdi bi sufri co ra thuhu. ¹⁵Nepũ de guehni bi ma bá apa ra 'befi 'nara 'ñõhõ de nú'á ra hai'a. Y nura 'ñõhõ'á bi umbabi ra 'befi ne bi mehni da supa yá ts'ũdi. ¹⁶Y ra ora mi ñunga ya ts'ũdi, nú'á mi nehũa da zi nú'á mi tsi'u, ngue'a xi mi tsũ ra thuhu, pe hinto mi huequi pa da t'umbi te da zi. ¹⁷Nu'á nú'á bi beni rá ngu ne bi 'ñena: "Hangu ya mæfi pe'tsa ma dada ja rá ngu, ne bí ja ndunthi te da ts'i, asta pongui. Y nugui, go dí 'youa ya ga tu ra thuhu. ¹⁸Ma ga yopa penga ja rá ngu ma dada, ne ga embabi: Papá, stá ø'ta 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuã ne ja ri thandigüe. ¹⁹Ya hini 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui. 'Yõtc'agui ngu 'nadrá 'bego de gue'i; ga embabi njabũ." ²⁰Nepũ nú'á bi gũ rá 'ñu ne bi menga pa ja rá ngu rá dada.

Pe ante da zõni, rá dada bi hyandi ne bi huequi, ne bi nest'ihi bá ts'ũdi, y ngu bi nthũi, bi hyũfi ne bi zũ'tsi. ²¹Nepũ nura t'u bi 'ñembabi: "Papá, stá ø'ta 'nara ts'oqui ja rá thandi Ajuã ne ja ri thandigüe. Ya hini 'ñepcagui gui 'ñengagui ri t'ugui." ²²Pe nura dada bi 'ñembabi yá 'bego: "Bá hãhũ 'raya he nú'ũ ma'na strá hño ne hyethũ, ne hñũ'tsua hũ 'nara mfo'yẽ, ne ti'tuahu. ²³Ne bá tsihũ nú'á ra nocandãfri ga hohũ ne ga tsihũ. ¡Ma ga øthũ 'nara ngo dega johya! ²⁴Ngue'a nuna ma t'u ndí hu ma mũi gue ya xqui duhma, pe hina, y nubyá dí ja ra uenda gue ya xa yopa nte. Stí 'bædi, pe nubyá ya dá yopa handi." Y nu'á bi mũdi bi 'ñõt'ango.

²⁵Hinga ya'a bi zõhõ nú'á ra t'u mada, mbi 'yo ja ra 'befi. Pe nu mi zõhõ guetbũ ja rá ngu, bi 'yõde mi ja ya 'bẽmda ne ya hnei. ²⁶Nepũ nú'á bi ma'ta 'na de nuya 'bego pa bi 'yambabi te mi ja. ²⁷Nepũ nura 'bego bi 'ñembabi: "Ri cu xa zõhõ y nuri dada bi manda bi tho ra nocandãfri ngue'a bi zõhõ te rá 'ñentho ha hinte xqui ja." ²⁸Pe nú'á ra cu mada xi bi bõ rá cũe ne himi ne da yat'i. Ha nurá dada bi bõni bi bãntebi pa da yat'i. ²⁹Ha nu'á bi 'ñembabi rá dada: "Papá, guí pãse hangu ya jeya stá 'bãhui ne dí pãp'a'i, ha hinhya'mũ stá nts'o'yõde de gue'i. Pe ni 'na'qui hinxcá 'raca mãdi 'nara zi t'axi pa ga tsi'be ma amigo. ³⁰Pe nubyá, nú'á ri t'u xa zõhõ, xua dec'a'i ri boja co ya ts'o'behñã, nu'á hã, go asta gá hyopabi ra nocandãfri." ³¹Nepũ nurá dada bi 'ñembabi: "Ma zi t'ũ'i, nu'i nzantho gui 'bũi con guequi, y gatho nú'á dí pe'tsi, ri meti nehe. ³²Pe nubyá, mahyoni ga johyahũ ne ga øthũ 'nara ngo, ngue'a ri cu ndí hu ma mũi gue ya xqui duhma, pe nubyá pa guequi dí ja ra uenda

gue ya xa yopa nte. Y stí 'bẽhmãhũ, pe nubyá ya dá yopa hanthũ."

16

Ra 'bede de 'nara 'betri mi jũ ndunthi ra boja

¹Nehe ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Mi 'bũi 'nara 'ñõhõ xi mrá rico ne mi 'bũi 'nará 'betri. Y ra hmu xqui sipabi gue nú'á ra 'betri mi jũmpa ndunthi rá boja. ²Nu'á nura hmu bi zohna nú'á ra 'betri ne bi 'ñembabi: "Xa sicagui 'raya noya de gue'i. Hangu dí ne gui dacagui ra uenda de ri 'befi, ngue'a ya hindí ne gui sigui gui pãcagui." ³Nepũ nú'á ra 'betri bi bense ja rá mfeni, ne mi ena: "Xibya, zte ga ø't'e? Ma hmu ma da hñaga ra 'befi, ha otho ma ts'ẽdi pa ga pe ya hai, y ri 'raca ra 'betsa 'bũ ga mpeti. ⁴A, nubyá hã, ya dá beni te ma ga ø't'e. Ma ga hongra ra modo pa da macagui nú'ũ to'o tupabi ma hmu, pa da 'raca nse'qui ja yá ngu nura pa'a da thagagui ra 'befi de guecua." ⁵Nepũ nú'á bi zohna 'rama'na nú'ũ to'o mi tupabi rá hmu. Nu'á ra mũdi bi 'yambabi ne bi 'ñembabi: "¿Hangu guí tupabi ma hmu?" ⁶Nu'á nú'á bi datuabi bi 'ñena: "Dí tupabi 'na nthebe barri ra aceite." Ha nura 'betri bi 'ñembabi: "Jaua ra he'mi habũ huts'i hangu guí tupa ma hmu, y dãmã hyoqui ma'na habũ di mã gue hõnse nde nthebe barritho gui tu." ⁷Nepũ nu'á ma'na bi 'ñembabi: "Xi'a'i, ¿hangu guí tugue?" Nu'á bi 'ñena: "Na nthebe huada ra trigo." Nepũ nú'á ra 'betri bi 'ñembabi: "Nehe jaua ra he'mi habũ huts'i hangu guí tupa ma hmu. Hyoca ma'na habũ di mã gue hõnse goho'rate gui tu." ⁸Nepũ nura hmu bi 'ñe'tsua rá nsu nú'á ra ts'o'betri ngue'a bi dãmã nti rá mfeni pa bi gohi xá hño co nú'ũ to'o mi tu ya thai. Hangu njabũ nuya meximhai xi ya nimfeni pa da gohi xá hño co yá mimeximhaiui, pe nú'ũ xa gamfri Ajuã hingui ø't'e njabũ.

⁹Pe nugui, nu'á dí xi'ahũ, masque ra boja da za da hyat'a 'na, pe nehe co nú'á ra boja'a ogyá mit'i hũ, faxhũ nú'ũ ja te ø'tua ra 'bedi, pa njabũ gui ntsixhũ'ũ, pa nu sta uadi ri tehũ de guecua ja ra ximhai ne sta uadi da thogui ra boja, nu'á ma da t'a'ahũ 'nara hoga 'ñehe nu xcri tsoñhũ mahets'i habũ bí ja ya hoga 'mũi pa nzantho.

¹⁰Nu'á tó'o hingui cõni masque 'na tũi ra boja xa t'umbi da su, nehe hinda gõni 'bũ da t'umba ndunthi ra boja pa da su. Nu'á tó'o cõni de nú'á 'na tũi xa t'umbi pa da suhũa, nehe da gõni 'bũ da t'umba ndunthi pa da su. ¹¹Hangu nugui dí xi'ahũ, 'bũ gui cõñhũ ya hño de nuua ja ra ximhai nú'ũ xa t'a'ahũ pa gui suhmãhũ, zto'o da gamfri de gue'ahũ pa da 'ra'ahũ ya hño de mahets'i pa gui suhmãhũ. ¹²Nu'ũ hingui pãhũ gui suhũ

nú'a hingrí metihú, zhanja da za da t'a'ahú nú'a ri 'ñep'a'ihú pa gui suhú?

¹³ Ni 'nara 'b'ego hinda za da mepabi yoho ya hmu, ngue'a njabú da za da útsa 'na, ne go da mahui nú'a ma'na, o nzantho go di pepabi 'na, y nu ma'na hina. Njabú nehe hingui tsa gui pepabihú Ajuá ne da 'yoda ri mfenihú ra boja.

¹⁴ Ha nuya fariseo xi mi ho da m'e'tsa ndunthi ra boja ne mi 'b'ahni mi huxa nt'òde'u nú'a bi m'anga ra Jesu ne xi mi enda yá thede'u. ¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahú ri hnequi 'ñena 'na xi gyá hoja'ihú, pe h'onse pa gui p'onga ri hmihú ja yá thandi ri miq'u'eihú, pe Ajuá pat'athohú ri mfenihú te rá 'b'e'a guí beñhú, hangue 'bú guí ne gui p'onga ri hmihú ja yá thandi ri miq'u'eihú, hingui tsa gui p'onga ri hmihú ja rá thandi Ajuá.

Rá ley ra Moise ne ra hoga nt'òde de rá hmanda Ajuá

¹⁶ Desde ante da zòhò ra Xuua Xi'tsate ya ngui pe'tsuahú rá ley ra Moise ne nú'a xqui m'anga ma'ra yá 'm'ehni Ajuá. Y desde bi zòhò ra Xuua asta nubya xcá 'y'òhú xa si'ahú ya noya dega hoga nt'òde de hanja go ri manda Ajuá, y njabú ndunthi xa 'y'ò't'a ra ts'edi da yut'i nu habú ri manda Ajuá.

¹⁷ Masque mahets'i ne ra ximhai hingui hei pa da uadi, pe ni 'nara noya nú'a xa t'òfo ja rá ley Ajuá hinda njabútho, pe'tsi da njabú ngu nú'a m'a.

Ra Jesu bi m'a de ra nxuni
(Mt. 19:1-12; Mr. 10:1-12)

¹⁸ 'Bú 'nara 'ñ'òhò da nxungüi rá 'b'ehñá pa go da nthatui ma'na ra 'b'ehñá, nú'a ra 'ñ'òh'ò'a ya bi 'y'ò't'a 'nara ts'òqui. Y nu'a t'òfo da nthatui co 'nara 'b'ehñá xa nxungüi rá dame, ne'a ya bi 'y'ò't'a 'nara ts'òqui.

Ra Jesu bi m'a de 'nara 'ñ'òhò ra rico ne ra Lasaro

¹⁹ Mi 'b'ui 'nara 'ñ'òhò xi mrá rico, ne xi mri hñe xá hño co 'raya hoga dutu xi mahotho. Y mi òt'ango hyastho ja rá ngu co ndunthi ra nthoqui. ²⁰ Ne mi 'b'ui 'nara zi meti mrá thuhu ra Lasaro xi mrá hyoya, xqui hñuhni ja rá gosthingu nú'a ra rico. Ne mi tsu 'nara hñeni mi 'ya max'ogue rá ndo'yo, ²¹ ne asta ya tsat'yo mi te'tsuabi habú mi 'ya. Y nú'a ra zi 'ñ'òh'ò'a mi neh'm'a xa zi nú'a mi tagui de ja rá mexa nú'a ra rico. ²² 'Nara pa bi du ra zi hyoya, y ya enxe de mahets'i bá ehe e bi zits'i pa bá 'b'uhui ra Abrá nuni mahets'i. Nepu 'm'efa bi du nehe nú'a ra rico, ne bi t'agui. ²³ Y de mi oni nú'a ra rico ja ra nidu xi mri suffri ndunthi, nepu nú'a bi g'uxa yá da ne bi hyandi de yabú ra Abrá ya mi 'b'uhui ni ra Lasaro nehe. ²⁴ Nepu nura rico bi ma'ti ne bi 'ñembabi: “Ma dada'i Abrá, dá nja ri nthecate de guequi, bá pehna ra Lasaro da

pobo qué yá dedo co 'na zi tui ra dehe pa e da pobo qué ma jane, ngue'a xi dí suffri ndunthi nuua ja ra tsibi.” ²⁵ Ha nura Abrá bi 'ñembabi: “Amigo, beni gue nu'i nú'bú ngui 'b'ui ja ra ximhai xi ngui 'b'ui xá hño, ha nura Lasaro mi suffri ndunthi ra hñoa. Pe nubya nuni 'b'ui xá hño de guecua, ha nu'i go guí suffribya núbú habú guí 'b'ui. ²⁶ Ha nixi da za da mabú ra Lasaro, ngue'a ja 'nara hñe madetho xi xá hñe. Hangue nu'u 'b'ucua hinda za dí mabú, ha nu'u bi 'b'upú, hinda za dí 'ñecua nehe.” ²⁷ Nepu nú'a ra rico bi 'ñena: “Ma dada'i Abrá, nu'bú dí bante'i guí pehna ts'u ra Lasaro ja rá ngu ma dada ²⁸ habú bi 'b'ui má cut'a ma cu, pa da zofo pa hinda zòhò de guecua ja ra nidu, e da suffri ngu dí suffriga.” ²⁹ Pe nura Abrá bi 'ñembabi'a: “Nu'ú ya bi pe'tsa nú'a bi 'yofo ra Moise ne nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'm'ehni Ajuá. ¡Go dá 'y'ò't'e'ul!” ³⁰ Pe nura rico bi 'ñena: “Haha majuani guí m'a, nú'i ma dada'i Abrá, pe nu'bú guí pehna 'na de nú'u xa du, nu'ú dí padi da 'y'ò'te ne da 'ñobri.” ³¹ Pe nura Abrá bi 'ñembabi: “'Bú hingo xa 'y'ò'te nú'a bi m'anga ra Moise ne ma'ra yá 'm'ehni Ajuá, nixi da ne da gamfri nú'a da xipabi nú'a dí yopa nte de ja ra du.”

17

Ra Jesu bi m'a gue ga nsuhú pa hinga japhu da 'y'ò't'a ya ts'òqui ma'ra
(Mt. 18:6-7, 21-22; Mr. 9:42)

¹ Ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Nzantho da nja 'raya ri 'ò't'e pa da japi da nts'oca ya ja'i, pe ¡huecate nú'a ra ja'i t'òfo da japi da 'y'ò't'a 'nara ts'òqui ma'na! ² Ma'na xá hño nú'a ra ja'i'a dra ts'utuahm'a 'nara do strá hñu ja rá 'y'uga ne dra f'òta ja ra ndehe, pa te h'onse da japi da 'y'ò't'a ra ts'òqui ma'na rá miq'u'eiuí nú'a hinxá zeditho rá jamfri. ³ Hangue nugui dí xi'ahú guí nsuhú. Nu'bú 'nari cuhú da 'y'ò't'ahú 'nara nts'o'm'ui, zofohú, hñacuahú. Nu'bú da 'ñobri, pumbabihú. ⁴ Masque da 'y'ò't'ahú ra nts'o'm'ui yoto 'mi'qui de ra pa, ne 'bú da 'ñehe da 'ya'ahú ra pumbate cada ra 'mi'qui, pumbabihú.

Ra jamfri ngu 'nara zi nda dega mostasa

⁵ Ha nuyá apostol ra Jesu bi 'ñembabi:

—Xupca ma jamfrihe.

⁶ Nepu ra zi Hmu Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bú xi majuani gri pe'tshú ra jamfri masque ngu 'nara zi nda dega mostasa rá ndangui, nu'bú da za guí 'ñembabihú nuna d'anga 'bai gá za: “C'úts'i de habú guí 'bai ne ri ma guí nt'ut'a ja ra ndehe,” ha nura za'a da 'y'ò't'a'ihú co nú'a ri jamfrihu.

'Nara 'b'ego ri 'ñepi da m'epa rá hmu, hingo dra 'b'epi

⁷ Ra Jesu bi 'ñembabi nehe'u:

—'Bu 'nara ja'i di 'bu 'nara 'bego xqui menga 'befi ja ra huahi o ra 'ba'yo, zha gue da t'embabi 'bestho: "Thogui hñudi gui ñuni"? ⁸ Hina. Nu'á da t'embabi: "Met'o gui hoca ra nt'oxi, ne hñoquigue pa gui 'raqui te ga tsi. Nepu 'mefa gui ñunigue nehe." ⁹ zHa gui beñhu da t'umba njamadi ra 'bego de nú'a 'bepabi da 'yot'e? Hina. ¹⁰ Njabu nehe nu xcri juahu gui pephu rá 'befi Ajuá xa 'bep'ahu, ri 'ñepi gui 'ñeñhu: "Hini 'ñepcahe gui 'yacje ra jamadi ngue'a 'nadyá 'begothohe ne hõnse stá pehe nú'a mri 'ñepcaguihe ga pehe."

Ra Jesu bi 'yøthe 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra

¹¹ De guehni bi thogui ra Jesu bi sigui rá 'ñu pa mri ma Jerusale, bi 'ranga madetho de yoho ya hai, 'na rá thuhu Nsamaria, ha nu ma'na Galilea.

¹² Y ya de mi ma da zønga ja 'nara zi hnini, bi bõni pa bá tsudi'a 'ret'a ya 'ñøhø mi tsudi ra lepra nú'a mi tsit'atho ra ngø, ne nu'á bi gohi zi yabutho de gue'a, ngue'a xuá nts'uni yá hñeni. ¹³ Nepu bi ma'ti'u bi 'ñembi:

—Jesu, ma zi Xahnete'ihe, dá nja ri nthe-cate de guecje.

¹⁴ Nepu nu mi hyanda ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ri maha ua 'ñudihú ja ya macja.

Nepu nu'á bi ma, ne de má 'ñu bi ñani de yá hñeni'u. ¹⁵ Y 'na de gue'u de mi za gue bi ñani, bi mengui mi xøcambeni Ajuá co ya hmafi. ¹⁶ Ne bi ndandiñahmu ja rá ua ra Jesu ne bi megui rá hmi asta ja ra hai pa bi umba njamadi ngue'a xqui 'yøthe'a. Y nú'a ra 'ñøhø'a mrá me Nsamaria. ¹⁷ Y nura Jesu bi 'ñani ne bi 'ñena:

—zHa gue hingue mi 'ret'a bi ñani? zHabu bi ma nú'u má guto? ¹⁸ zHa gue hõnse núni hingrá me Israel bá pengui ri xøcambeni Ajuá?

¹⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi nú'a ra 'ñøhø:

—'Bai ri ma, ya xcá ñani ngue'a xcá cam-frigui.

Ra Jesu bi ma de rá 'ñehe rá hmanda Ajuá (Mt. 24:23-28, 36-41)

²⁰ Nepu ya fariseo bi 'yambabi ra Jesu ha'mu mi ma da zøhø rá hmanda Ajuá nuua ja ra ximhai. Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nurá hmanda Ajuá hinga 'nara t'øt'e pa da hnequi. ²¹ Nixi da za da t'eñ'ahu: "Xi jaua", o "Bí jani". Nurá hmanda Ajuá ya xa zøhø ne ya 'bui con gue'ahu.

²² Nepu nu'á bi 'ñembabi yá nxadi nehe:

—Ma da zøhø ra pa gui nehmanu gui hyanthu da zøhø 'bestho nú'a ra danga pa, pa gui hyanthu da yopa 'ñehe pa da nda Nú'a To'o e bi Nja'i, pe hindi tat'atho ya pa pa gue'a. ²³ Ne ma da t'eñ'ahu: "Xi 'bucua", o "Xi bi 'buhni". Pe oxqui pahu ma gui c'a'tshu,

ne oxqui tenihu nú'u to'o da xi'ahu njabu.

²⁴ Ngue'a ngu gui hanthu 'nara huci nú'a masectho da yot'i maxøgue mahets'i, ma da njabu nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁵ Pe mahyoni 'met'o da thogui ndunthi ya ts'othogu. Ne ma da utsa gatho ya ja'i nú'u 'bui de nuya pabya. ²⁶ Ngu nú'a bi nja de nuya pa'u de mi 'bui ra Noé, ma da njabu nehe nu stua yopa ehe Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁷ Nu'á mri ñuni, mi tsithe, ne mi øt'a nthati ngu xi yá nzai, ne hinte mi jamasu'u asta nura pa'a bi yat'a ra Noé ja ra arca, ne mi damfri'u bi ñuxa ra dehe maxøgue ra ximhai, y gatho ya ja'i bi jat'i. ²⁸ Bi njabu nehe nuya pa'u mi 'bu ra Lot. Ya ja'i mi øt'e ngu xi myá nzai, mi ñuni mi tsithe, mi mpa ne mi ntai, mi mpot'i ne mi hõngu. ²⁹ Pe nu de mi bõnga ra Lot de ra hnini Sodoma, bi 'ua ya tsibi ne ra asufre, y bi du dega nzat'i gatho ya ja'i de nú'a ra hnini'a. ³⁰ Ma da njabu nehe nú'a ra pa'a stua yopa pengui Nú'a To'o e bi Nja'i.

³¹ De nura pa'a, 'bu 'na di 'ba ja ra patio de rá ngu, hinda yat'a mbo rá ngu pa da hñats'i nú'a te di pe'tsi. Y nu'a tó'o di 'yo ja rá huahi, ya hinda yopa menga ja rá ngu.

³² Benihu de hanja bi ndo'u rá 'bèhña ra Lot ngue'a bi ñegui bi hyanda nú'a ra hnini bi zopa. ³³ Nu'a tó'o ne da su rá te, da 'bedi, pe nu'a tó'o da unga rá te po rá nguequi, nu'á ma da me'tsa ma'na ra hoga te pa nzantho.

³⁴ Nehe dí xi'ahu gue nú'a ra xuui'a 'bu yoho di 'bonga 'naddu ja yá aha, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui. ³⁵ Bu yoho ya gani di cani mahyegui, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui. ³⁶ Bu yoho ya 'ñøhø di 'yo ja yá 'befi 'naddu ja ra huahi, 'na da ts'its'i, ha nu ma'na da ts'ogui.

³⁷ Nu mi 'yode njabu ya apostol bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—zHabu ma dua nja nú'a gá ma, ma zi Hmu'ihe?

Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nuni habu di 'beni nú'a xa du, ja ma da munts'ni ya pada pa da zi'u.

18

'Nara nzaya co 'nara viuda

¹ Ra Jesu bi xipa 'nara 'bede yá nxadi gue mahyoni da 'yapabi Ajuá nzantho nsinque da zabi. ² Ne bi 'ñembi:

—Mi 'bui 'nara nzaya ja 'nara hnini, himi tsu Ajuá ne ni 'nara ja'i himi tsu. ³ Ne de nú'a ra hnini'a mi 'bui 'nara viuda nehe, nzantho mi pa da c'a'tsa nú'a ra nzaya pa da ñani de rá ncontra'a. ⁴ Pe bi thogui ndunthi ya pa nura nzaya himbi umba ra mfats'i nú'a ra viuda. Pe 'mefa bi 'ño rá mfenise nú'a ra nzaya ne bi 'ñena: "Masque ngui hindí tsu Ajuá, nixi 'nara ja'i hindí tsu, ⁵ pe hingo

rá ngue'a ma ga øta nú'a xica ra viuda, pa hingue xi stí tsøtcatho ma mui."

⁶ Ra zi Hmu Jesu bi 'ñena:

—Guehna bi mǎnga nú'a ra ts'o nzaya. ⁷ Xihmǎ Ajuǎ, çha gue hinda ñani nú'a to'o xa huahni, nú'a apabi'a ma pa ra xuui? Çha gue hinda mats'i 'bestho'u? ⁸ Dí xi'ahú gue hǎ, 'bestho da mats'i. Xi sta yopa mengui Nú'a To'o e bi Nja'i, çha gue da zadi ndunthi to'o di camfri 'bu? Ya hina.

'Nara fariseo co 'na de nuya 'ñatsa nguxboja

⁹ Ra Jesu bi mǎnga ma'na ra 'bede pa nú'a to'o ri 'ñets'i gue ya hoja'i ne xi ya denate, ne bi 'ñena:

¹⁰ —Yoho ya 'ñøhø bi ma ja ra nija pa da 'yapabi Ajuǎ, 'na mrǎ fariseo, ha nu ma'na mrǎ 'ñatsa nguxboja. ¹¹ Ha nura fariseo bi 'yapabi Ajuǎ má 'bai ne mi ena njaua: "Dí jamǎdi ma Zidada'i, ngue'a nugui hindí nja ngu ya 'yøt'ats'oqui, ya be, ya ts'o'mui ne ya zinga medinthǎti, nixi dí nja ngu nuni ra 'ñatsa nguxboja 'bahni. ¹² Nugui dí ayuna yo'qui ra semana, ne nzantho dí 'ra'a 'ret'a centavo cada ra bexo nú'a dí tǎha," njabu bi 'ñena. ¹³ Pe nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi gohi ts'u zi yabu de ra fariseo, ne nixi bi ne bi guxa yǎ da pa mahets'i ngue'a mi padi gue xi mrǎ nduts'oqui, pe xi mi apabi Ajuǎ con gatho rá mui ne mi ena: "¡Ma Zidada'i, dá nja ri nthecate de guequi, ngue'a xi majuaní nugui 'nadrǎ dǎnga 'yøt'ats'oqui!"

¹⁴ Hangue bi 'ñenga ra Jesu:

—Dí xi'ahú gue nú'a ra 'ñatsa nguxboja bi zadi ra pumbate de yǎ ts'oqui, ne bi menga ja rá ngu ya hinte má ts'oqui mi tu. Pe nura fariseo himbi zadi ra pumbate de yǎ ts'oqui. Ngue'a nu'a tó'o ri 'ñexas, nú'a go gue'a ma da 'be rá tsa. Ha nu'a tó'o hini 'ñexas, nú'a 'mefa ma da t'e'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi japa ya bǎtsi

(Mt. 19:13-15; Mr. 10:13-16)

¹⁵ Bǎ ts'impabi ya zi bǎtsi ra Jesu pa da hñuxa yǎ 'ye ne da japabi'a. Pe nu mi hyanda njabu yǎ nxadi bi zui nú'a to'o mri zi yǎ bǎtsi.

¹⁶ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Hophú ya bǎtsi da e da zucagui, ogui haçuaú, ngue'a nu'u tó'o da 'mui ja rá hmanda Ajuǎ, mahyoni da nja ngu nuya ya zi bǎtsi. ¹⁷ Nehe dí xi'ahú gue nu'a tó'o hinda nja ngu 'nara zi bǎtsi pa da 'mui ja rá hmanda Ajuǎ, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuǎ.

'Nara rico bi ñaui ra Jesu

(Mt. 19:16-30; Mr. 10:17-31)

¹⁸ Ne de gue'a 'nara ndǎ de ja ra nija bi 'yambabi ra Jesu ne bi 'ñembi:

—Nu'i Xahñate, 'nagrǎ hoja'i, çte da za ga øt'e pa ga tsudi ra te pa nzantho?

¹⁹ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Çhanja guí engagui gue drǎ hoja'i? Jo'o ma'na ra hoja'i, hønse Ajuǎ. ²⁰ Nu'i guí padi xǎ hño ya hmanda de ra ley habú ena: "Oxqui ntsinga medinthǎti, oxqui nhyote, oxcri mpe, ne oxqui ju'tsua ya nc'uamba ri miq'u'eui, ne umba ra t'equ'e'i ri dada ne ri ñana ne su'a."

²¹ Ha nú'a ra 'ñøhø bi 'ñena:

—Gatho núyǎ stǎ øt'e desde ndí bǎtsi.

²² Ha nu mi 'yøde ra Jesu njabu, bi 'ñembabi:

—Ri 'bedi guí 'yøt'a ma'na. Rí ma guí pa gatho nú'a guí pǎtsi, ne guí hecuabi ya hyoya. Njabu hǎ, ma grí tsudi ya hño de mahets'i. Ne bá ehe guí tengagui.

²³ Pe nu mi 'yøde njabu nú'a ra ndǎ xi bi du rá mui ngue'a xi mrǎ dǎnga rico. ²⁴ Nu mi hyanda ra Jesu gue xi bi du rá mui, bi 'ñena:

—¡Xi xǎ hñei da yut'a 'nara rico ja rá hmanda Ajuǎ! ²⁵ Ma'na hingui hei da thogui 'nara dǎnga mbo'ni ngu ra cameyo ja rá gu 'nara 'yofri que 'nara rico da yut'a ja rá hmanda Ajuǎ.

²⁶ Ha nú'a to'o bi 'yøde nu mi mǎnga njabu, bi 'ñena:

—Nu'bu njabu, çto'o'a da za da mpøhø?

²⁷ Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'a jumpabi xǎ hñei ya ja'i, pa Ajuǎ otho 'nara t'øt'e strǎ hñei.

²⁸ Nepú nura Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, nuje stuá tsoguihe gatho nú'a ndí pe'tshe pa go stuá ten'ahe.

²⁹ Nepú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani dí xi'ahú, nu'a tó'o da zogui rá ngu, o rá dada, o rá ñana, o yǎ cu, o rá 'bheña, o yǎ bǎtsi po rá ngue ra maça noya, ³⁰ nu'a ma da hñani nuua ja ra ximhai ma'na ndunthi que nú'a xa zogui, ne 'mefa ma da hñanga ra te pa nzantho nuni mahets'i.

Ra Jesu bi yopa mǎ de rá du

(Mt. 20:17-19; Mr. 10:32-34)

³¹ Y nura Jesu bi 'ueque 'nambu nú'a 'ret'amayoho yǎ nxadi, ne bi 'ñembabi:

—Nubya grǎ maha pa Jerusale habú ma da nja ngu nú'a xa 'yofu yǎ 'mehni Ajuǎ de nú'a ma da thogui Nú'a To'o bi e bi Nja'i.

³² Ma da t'ent'ua ja yǎ 'ye ya ja'i nú'a hingyǎ me Israel, ne nu'ú ma da 'yø'tua ra nt'eni, ne ma da ñama'ñu de gue'a, ne ma da zots'i. ³³ Nu'ú ma da na'mbi nepú da hyo, pe nurǎ hñuxa ma da yopa nte de ra du ma'na'qui.

³⁴ Pe nuya nxadi himi tso yǎ mfeni de nú'a mi xipabi ra Jesu, nixi himi tsa da badi'u de nú'a mi mañ'a.

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara goda nuni Jericó

(Mt. 20:29-34; Mr. 10:46-52)

³⁵ Ne mi ma da zonga ra Jesu ja ra hnini Jericó, mi huñni 'nara goda ja ra 'ñu, mi peti. ³⁶ Ha nu mi 'yøde'a gue mi pani ndunthi ya ja'i, nu'a bi 'ñani te rá 'be'a xqui nja. ³⁷ Nepú nu'a bi sipabi gue mi pani ra

Jesu me Nasare. ³⁸ Nu'bu'á nu'á bi ñá nts'edi ne bi 'ñena:

—jNu'i Jesu, rá T'u'i ra ndá Davi, dá nja ri nthecate de guequi!

³⁹ Ha nuya ja'i mri 'bet'o mi tswi ne mi embi gue da go'ta rá ne, pe nu'á ma'na mri mafi nts'edi ne mi ena:

—jRá T'u'i ra Davi, huegagui!

⁴⁰ Nepu ra Jesu bi gohi bi 'mai ne bi mehni to'o bá tsi. Y nu mi zohò habu mi 'bai'a, bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

⁴¹ —¿Te guí ne ga ø't'a'i?

Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí ne ga handi, Ndada.

⁴² Y ra Jesu bi 'ñembabi:

—jNubya há xa njabu ngu nú'a guí ne! Xcá ñani ngue'a xcá camfrigui.

⁴³ 'Bestho ra ora'a ra goda bi za bi hyandi, ne bi dena ra Jesu, mi xocambeni Ajuá. Y gatho nú'u ya ja'i bi hyandi njabu, ne'u bi xocambeni Ajuá nehe.

19

Ra Jesu co ra Saqueo

¹ Nepu nura Jesu bi yut'a ja ra hnini Jericó ne mri 'yo mi thogui made ra hnini. ² Ne de guehni mi 'bu 'nara 'ñohò xi mrá rico mrá thuhu ra Saqueo, gue'a mrá ndá de nuya 'ñatsa ngxboja. ³ Nura Saqueo mi ne da hyanda ra Jesu pa da badi to'o'a, pe himi tsa ngue'a himrá he'tsa ja'i y mi 'ñoui ndunthi ya ja'i ra Jesu, hangue himi tsa da hyandi'a. ⁴ Nepu nú'á bi nest'ihi bi 'met'o bi bøxa maña ja 'nara danga 'bai gá za pa da za da hyanda ra Jesu, ngue'a ja ma dí 'rani'a. ⁵ Nu mi thogui ra Jesu de guehni, bi hyandi gue ja mi tønhi'a. Ne bi 'ñembabi:

—Nu'i Saqueo, bá dama cai, ngue'a nubya dí ne ga tsøn'a'i ja ri ngu.

⁶ Nepu nura Saqueo mant'a bi dama gai ne co ndunthi ra johya bi zixa ra Jesu ja rá ngu. ⁷ Ha nu mi hyanda njabu ya ja'i, bi mudí bi nøn'u ra Jesu ngue'a bi ma bá cat'a ja rá ngu 'nara ts'oja'i. ⁸ Nepu nura Saqueo bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, ma ga hecua ya hyoya made de numa hño dí pe'tsi, ne 'bu to'o stá hat'i, ma ga ju'tua goho 'mi'qui de nú'a stá hat'i.

⁹ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Núbya rapaya xa zohò ra mpohò nuua ja ri ngu, ngue'a ne'i xqui 'ñehe desde yá ja'i ndu ra Abrá. ¹⁰ Ngue'a Nú'a To'o bi e bi Nja'i, bá ehe pa da hyoni ne da pøhò nú'u xa 'medi.

Ra 'bede de nú'u 'ret'a ya 'bego co 'ret'a ya boja

¹¹ Nu mi uadi bi mangua ra Jesu njabu, bi mudí bi xipabi ya ja'i 'nara 'bede, ngue'a ya mi ma da zonga Jerusale y nú'u ya ja'i mi hu yá mui gue mi ma da hnequi 'bestho rá

hmanda Ajuá nu stí zøni. ¹² Hangue nura Jesu bi 'ñembabi:

—Mi 'bui 'nara 'ñohò mrá t'u 'nara ndá. Nú'á bi ma yabu ja ma'na ra hnini pa da thuts'i dega ndá ja rá hai, nepu da yopa mengui pa da ndá. ¹³ Pe ante da ma'a, bi zohna nú'u 'ret'a yá 'bego pa da umbabi 'ra 'nara boja, y mahyεgui rá ndunthi bi umbabi cada 'na de gue'u. Nepu bi 'ñembabi: “Yøthu ra thoni co nú'a dá 'ra'ahu pa da xu ri bojahu asta hinga pengui.” Ne bi gu rá 'ñu bi ma. ¹⁴ Pe nú'u ya ja'i de rá hai nú'u to'o mi utsa, bi mehna 'raya 'mehni pa da ma nehe habu mri ma'a pa xa xama hinxá thuts'i dega ndá de yá hai'u. ¹⁵ Pe nu'á bi t'umbabi ra ts'edi pa da ndá, ne bi menga ja rá hai. Ha nu mi zohò'a bi manda bi ts'ohna gatho nú'u to'o xqui umbabi ra boja, pa da badi hangue xqui dāha cada 'na de gue'u. ¹⁶ Nu'a rá mudí bi zohò bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'e'i Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má 'ret'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.” ¹⁷ Ha nura ndá bi 'ñembabi: “Xá hño, xi grá hoga 'bego, xcá japi xa xu nú'a 'na tui dá 'ra'i. Nubya ma ga hux'a'i dega ndá pa gui manda 'ret'a ya hnini,” bi 'ñemi. ¹⁸ Ha nu'a ma'na ra 'bego bi 'ñena: “Nú'i ri t'equ'e'i Nda, nuri boja gá 'raqui xa xu má cat'a yá ndunthi de nú'a gá 'raqui.” ¹⁹ Nu'bu'a ra ndá bi 'ñembabi nehe: “Ne'i ma ga hux'a'i dega ndá pa gui manda cat'a ya hnini.” ²⁰ Nepu bi zohò nú'a ma'na bi 'ñembabi: “Nú'i ri t'equ'e'i Nda, jaua ri boja núna gá 'raqui. Dá tu'ti ne dá pe'tsi xá hño pa hindá 'bedi. ²¹ Dá ntsu xa bø ri cue ngue'a nu'i guí japi da mpefi 'na ndunthi, ne guí ju guí pe'tsi nú'a hingo xcá pefi, ne guí xofó nú'a hinxá pot'i.” ²² Nepu nura ndá bi 'ñembabi: “Nu'i 'nagrá ts'o' bego, co nú'a ri noya gá ma gá nts'oquise. Nu'bu gá padi gue dri ja'ahu guí mpehu nts'edi ne dí ju dí pe'tsi nú'a hinstá pefi, ne dí xofó nú'a hinstá pot'i, ²³ nu'bu'á ¿hanja hinga tsogui ma boja ja ra banco pa xa xu rá thaha?” ²⁴ Nepu bi 'ñembabi nú'u ma'ra ya 'bego mi 'buhni: “Hñamfu nú'a ra boja ne umbabihu nú'a to'o bi xu 'ret'a 'mi'qui rá ndunthi ra boja.” ²⁵ Pe nu'á bi 'ñembabi: “Nú'i ri t'equ'e'i Nda, pe nu'á ya pe'tsa 'ret'a ya boja.” ²⁶ Ha nura ndá bi dadi ne bi 'ñena: “Dí xi'ahu gue nu'a tó'o padi da xu nú'a t'umbi, da t'umbabi ma'na, pe nu'a hingui padi da xu nú'a t'umbi, da thambabi nú'a ts'u di pe'tsi. ²⁷ Ha nú'u ma ncontra himi ne gue go ga ndá, bá tsincahuua gatho, ne hyohu ja ma thandi.”

Ra Jesu bi yut'a Jerusale

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Jn. 12:12-19)

²⁸ De mi uadi bi mangua njabu ra Jesu, bi thogui gá ma pa Jerusale. ²⁹ Y de ya mi ma da zonga ja ra hnini Betfage ne ra hnini Betania, gueta ra t'ohò rá thuhu 'bo Olivo, bi mehna yoho yá nxadi, ³⁰ ne bi 'ñembabi:

—Rí maha ja nuni ra hnini bí jani, ne nu xcri tsòñhuni ma gui tshu 'nara zi burru di thát'i de guehni, nú'a hinto xa tóguetho. Gui xo'thu ne ua tsincahuua. ³¹ Nu'bu to'o da 'yan'ahu hanja gui xo'thu, 'ñembabihu: "Ma zi Hmuhe bí honi."

³² Nepu nú'u yoho yá nxadi bi ma ne bi zudi ngu xqui xipa ra Jesu. ³³ Yt'sa mi xo'ti'u, nú'u to'o myá meti bi 'ñemi:

—¿Te gui japhu ra burru gui xo'thu?

³⁴ Nepu nu'ú bí dadi ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmuhe bí honi.

³⁵ Nu'bu bí ts'i'tsuabi'a nura zi burru, ne nu mi zoni'u bí xi'tsua yá pat'i'u pa bi tógue'a. ³⁶ Ne de mri ne ra 'ñu ra Jesu, ya ja'i mi haca yá pat'i pa mi pogue ja ra 'ñu habu mi thogui'a. ³⁷ Ne nu mi donts'a ja ra t'ohò 'bo Olivo pa da gai, gatho nú'u mri deni'a bi mudi bi mafi co ra johya ne mi xocambeni Ajuu ngue'a xqui hyant'u ya danga nt'udi nú'u xqui 'yot'a ra Jesu. ³⁸ Ne mi ena'u:

—¡Njapi ra danga Nda nuni xuá mencahu Ajuu! ¡Xi rá nsunda ra hoga'mai nuni mahets'i, ne ma da njabu de guecua ja ra ximhai nehe! ¡Xi rá nsunda Ajuu!

³⁹ Nepu 'ra de nuya fariseo mi pani ja ya ja'i bi 'ñembabi ra Jesu:

—Xahnate, dí nehe gui hñacua nuyu ya ja'i grí 'ñoui, hinda mafi.

⁴⁰ Pe nura Jesu bí dadi ne bi 'ñembabi:

—Dí xi'ahu gue nu'bu nuyu da go'ta yá ne, nu'bu da za da mafi asta ya do.

⁴¹ Nu mi zohò ra Jesu gueta ra hnini Jerusale, bi hyandi ne bi huequi ne bi nzoni, ⁴² bí 'ñena:

—¡Nu'ahu me Jerusale, 'bu dí tsohma ri mfenihu gue xa zohò ra pa pa gui mpohòhmahu! Pe nubyá hinda za gui pahu, ngue'a xra t'ac'a ri mfenihu. ⁴³ Ma da zò ya pa xá nts'o pa gue'ahu, ngue'a nuri ncontrahu ma da go't'athohu, ne da the'ts'athohu, ne hingui c'othu de ja yá 'ye'u.

⁴⁴ Ne da hyo'ahu ne gatho ri batsihu, ne ma da nhuata ri hninihu, ne hinda ma da gohi ni 'nara do mañá de rá midoui. Nú'a gue'a ma gui thoguihu ngue'a hingá padi gá hñañhu nuna ra mpohò Ajuu bá pehn'ahu.

Ra Jesu bí 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanija

(Mt. 21:12-17; Mr. 11:15-19; Jn. 2:13-22)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bí yut'a ja ra ndanija ne bi mudi bí 'yenga gatho nú'u to'o mi 'buhni mri mpa ne mri ntai de guehni, ⁴⁶ ne bi 'ñembabi:

—Ja ra Maca T'ofu Ajuu ena njaua: "Numa ngu ra ngu pa da sòcambenigui"; pe nu'ahu xcá 'yot'athohu ra ngu dega mfe.

⁴⁷ Hyastho ra Jesu mi 'buhni ja ra ndanija ne mi xahna ya ja'i, pe nuya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ne gatho ya ndá de ra hnini, gatho'u mi honi hanja da za da hyo'a.

⁴⁸ Pe himi tsa da 'yot'a njabu'u ngue'a gatho ya ja'i mi huxa nt'ode de nú'a mi mañ'a.

20

Ra Jesu bí t'ambabi te ma nsequi mi ha
(Mt. 21:23-27; Mr. 11:27-33)

¹ 'Nara pa ra Jesu mi 'bai ja ra ndanija mi zofu ya ja'i de ra hoga nt'ode. Nepu bí zohò ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley ne ya ndaxjua ndá. ² Nepu nu'ú bí 'ñembabi:

—Dí ne gui xicje to'o xuá mehn'a'i pa gui 'yot'a nuya ya t'ot'eya, ne con te ma nsequi gui ot'a njabu.

³ Nepu nura Jesu bí 'ñembabi:

—Nequi ma ga an'ahu 'nara nt'ani: ⁴ ¿To'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa bí 'yot'a ra sistehe? ¿Ha gue Ajuu, o ya ja'i?

⁵ Nu'bu nu'ú bí mudi bri 'ñambabi 'na ngu ma'na ne bi 'ñemi:

—¿Te ga mañhabya? Nu'bu ga emfu gue Ajuu bí umba ra ts'edi, ma da 'ñengaguihu: "Nu'bu ¿hanja hingá camfrihu?" ⁶ Ha nu'bu ga emfu gue ya ja'i, nu'bu nu'ú da bò yá cue ne da hoyo dega nc'ahni, ngue'a nu'ú beni gue ra Xuua xqui mehna Ajuu.

⁷ Nu'bu nu'ú bí 'ñembabi gue himi padi to'o xqui umba ra ts'edi ra Xuua pa mi ot'a ra sistehe. ⁸ Hangu nura Jesu bí 'ñembabi'u:

—Nixi guequi, hinga xi'ahu con te ma nsequi dí ot'a njaua.

Ra 'bede de ya ts'omfi

(Mt. 21:33-44; Mr. 12:1-11)

⁹ Nepu nura Jesu bí mudi bi xipa ya ja'i 'nara 'bede ne bi 'ñembabi:

—Mi 'bai 'nara 'ñohò xqui gaxa ndunthi ya 'bai gá obxi ja yá huahi. Y de gue'a bi umba nhyandi rá uq'obxi 'raya hyanthuahi. Ha nu'á bí ma de guehni gá ma ja ma'na ra hai ndunthi ya pa. ¹⁰ Nu mi zohò ra pa pa da nja ra sofo de ya obxi, bí mehna 'nará 'bego nú'a to'o mra me uq'obxi pa da 'yapabi nú'a mri 'ñepabi'a. Pe ya hyanthuahi bí guui dega mfei nú'a ra 'bego ne hinte bí umbabi. ¹¹ Pe nura me uq'obxi bí mehna ma'na rá 'bego, nehe'a bí t'ot'ua ya nts'o'mai ne bí juui dega mfei ne hinte bí 'umbabi nehe. ¹² Nepu bí mehna ma'na, pe nú'u ya hyanthuahi bí gu bí na'mbi asta bí zeni ne bí guui'u.

¹³ Nepu nura me uq'obxi bí bense ja rá mfeni ne bí 'ñena: "Xibya, ¿te ga ot'e? Ma ga pehna ma hmaca t'u, xama nu sti hyandi'u gue go dí gue'a ma t'u, xama da 'yot'." ¹⁴ Pe nú'u ya ts'o hyanthuahi mi hyandua rá t'u ra me uq'obxi bí zohò, bí 'ñembabi'u: "Numi go guehni ma da gohui yá hai rá dada, pe ma ga juhu ga hohu pa go ga cohó gatho ya hai." ¹⁵ Hangu nu'ú bí gu nú'a ra t'u ne bí pòni de ja ra huahi ne bí hyo'u.

Nu'bu ra Jesu bí 'yambabi ya ja'i ne bí 'ñemi:

—¿Te guí beññu ma da 'yøt'a nú'a ra me uá'obxi co nú'u ya ts'o hyanthuáhi? ¹⁶ Nu'á ma da 'ñehe ne da hyo gatho'u, ne da umbabi ya hai ma'ra ya hyanthuáhi.

Nu mi 'yøde njabu gatho ya ja'i bi 'ñena:

—¡Xama Ajuá hinda hopi da njabu!

¹⁷ Nepu ra Jesu bi hyandi'u ne bi 'ñembabi:

—Nu'bú, ¿te ne da ma nú'a huxa ja ra Maça T'ofu habu ena njaua?:

Nú'a ra do bi føtbu hmañá 'na lado nuya hyøngu,

nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

¹⁸ Nu'a tó'o da fe'tsa nura do'a, da 'uaca yá ndo'yo, ha nu'a tó'o da ze'mi, da qu'e'ti.

Ra Jesu bi ma de ra boja nú'a adi ya nda de ya hnini

(Mt. 21:45-46; 22:15-22; Mr. 12:12-17)

¹⁹ Ya nda gá macja ne ya xahnate de ra ley xi mi nehma xa gu ra Jesu nura ora'a, ngue'a bi zo yá mfeni'u gue nú'a ra 'bede xqui mañ'a, nu'á xqui ma pa gue'u, pe nu'ú mi tsu ya ja'i da bø yá cuc. ²⁰ Hangué bi mehna 'raya 'yacate nú'a mri 'ñet'a hoja'i, pa xama xa 'yøde xa ñama'ñu ra Jesu, pa njabu xa za xa ñapabi co ra gobierhnu. ²¹ Hangué nu'ú bi 'yø'tua 'nara nt'ani ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Xahnate'ihe, dí pahe gue nu'i guí ma ne guí udi nú'a xá hño, ne hinguí huahna nú'a tó'o guí ø'tua ra hño, ngue'a nu'i guí udi rá 'ñu Ajuá nú'a majuañi. ²² Dí ne guí xicaguíhe, ¿ha gue rí 'ñepi ga juthe nú'a ra boja adi ra nda Cesa, o hina?

²³ Pe ra Jesu mi patuatho yá ts'omfeni'u, bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí ne guí hyacaguíhu?

²⁴ 'Nucahu 'nara boja xa. ¿Tó'o rá c'oi núna tøcua, ne to'o rá thuhuná?

Nu'bú nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Rá c'oi ne rá thuhu ra nda Cesa.

²⁵ Nu'bú nu'á bi 'ñembabi:

—Umfu ra nda Cesa nú'a rí 'ñepabi, ne umfu Ajuá nú'a rí 'ñepabi'a.

²⁶ Pe nu'ú himbi dinba ni 'nara ts'onoya ja yá thandi ya ja'i ngu nú'a mi ne'u, asta go bi 'yø'u de nú'a gá dadi ra Jesu, ne bi go'tatho yá ne'u.

Ya saduceo bi yambara Jesu de rá ñoho ra te

(Mt. 22:23-33; Mr. 12:18-27)

²⁷ 'Mefa 'raya ja'i nú'u t'embi ya saduceo bi ma bá c'a'tsa ra Jesu. Nú'ú ena gue hinda ma da yopa nte nú'u xa du. Ne nu'ú bi 'ñembabi ra Jesu:

²⁸ —Ma Xahnate'ihe, ra Moise bi zogui nt'ofu gue 'bu 'nara 'ñøhø da du ne da zogui rá 'behña ne himbi me'tsua ni 'nara batsi, nu'bú nurá cu nú'a ra 'ñøhø bi du, mahyoni da nthatui nú'a ra 'behña bi gohise, pa 'bu da me'tsa ya batsi da thu'mba rá thuhu ngu rá thuhu ndu rá 'bet'o dame. ²⁹ 'Na'qui mi 'bui yoto ya 'ñøhø mri ncu. Nu'á rá mudi

bi nthati pe 'mefa bi du, ne ni 'nara batsi himbi me'tsua rá 'behña. ³⁰ Y nura 'behña'a bi nthatui ma'na rá cu ndu rá dame, ne'a bi du, ne ni 'nara batsi himbi zocuabi. ³¹ Nepu nurá hñu rá cu ndu rá dame bi nthatui nehe nú'a ra 'behña. Y bi njabu 'rama'na asta bi du gatho nú'u yoto, ha nu gatho'u ni 'nara batsi himbi zocuabi nú'a ra 'behña. ³² Ne 'mefa bi du nehe nú'a ra 'behña. ³³ Hangué xi de stí yopa nte de ra du'u, ¿t'o'o 'na de gue nú'u yoto bi nthatui dí 'muhui mahets'i?

³⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuua ja ra ximhai ya 'ñøhø ne ya 'behña ri nthati. ³⁵ Pe nu sta yopa nte de ra du ne stí 'muhni mahets'i nú'u rí 'ñepi da 'muhni, ya hinda ma da nthati'u, ³⁶ ngue'a ya hinda ma da du ma'na'qui. Ne ma da 'mu ngu ya enxé, ne dyá t'u Ajuá ngue'a ya da yopa nte'u de ra du. ³⁷ Nuse ra Moise xicaguíhu ja ra Maça T'ofu gue ma da yopa nte nú'u xa du, ne ja guehniho ma de nú'a ra ndapo mi zø, gue ja bi 'ñembabini Ajuá gue go gue'a rá Ajuá ra Abrá, ne de ra Isaac, ne de ra Cobo nú'u ya xqui du. ³⁸ Pe Ajuá hingrá Ajuá de nú'u xa du, go rá Ajuá de nú'u te. Hangué ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo bí te ja rá thandi Ajuá, ne gatho ya ja'i te ja rá thandi'a.

³⁹ Nepu 'raya xahnate de ra ley bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a gá ma, ma Xahnate'ihe.

⁴⁰ Y de guehni ya hinte bi yopa 'yamba ma'na'qui'u.

¿Ha gue ra Cristo go rá t'u ra nda Davi?

(Mt. 22:41-46; Mr. 12:35-37)

⁴¹ Ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja guí mañhu gue nú'a ra Cristo bá pehna Ajuá pa da nda gue rá t'u ra Davi?

⁴² Gue nura Davi bi 'ñena njaua ja ra Maça T'ofu de ya Salmo:

Ajuá ra Dada bi 'ñembabi ma zi Hmu:

"Bá e guí hñudia ja ma 'ñei,

⁴³ asta hinga tsihn'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'u de ri ga'ti ri ua."

⁴⁴ Nepu ra Jesu bi 'ñena:

—Nu'bú ra Cristo go drá t'uhma ra Davi, nu'bú ¿hanja bi 'ñenga ra Davi gue go rá Hmu?

Ra Jesu bi ma de yá ts'o'b'fi ya xahnate de ra ley

(Mt. 23:1-36; Mr. 12:38-40; Lc. 11:37-54)

⁴⁵ Nepu ra Jesu bi zofo yá nxadi, y gatho ya ja'i bi 'yøde. Ne bi 'ñembabi:

⁴⁶ —Nsuhu, oxqui øthu ngu nú'a øt'a ya xahnate de ra ley, ri ho da 'ño co 'raya he xá ma pa da numansu ya ja'i'u. Ne ri ho dra zenjua co ndunthi ra t'equ'e'i ja ya tai, ne ri ho da gu ya mudi hudi ja ya nija, ne go gue'u huahna ya mudi hudi habu ja ra hñuni.

⁴⁷ Ne hanbabi nú'a pe'tsa ya viuda asta yá ngu nehe, ne pa hinda fatua yá ts'ot'øt'e'u, øt'a yá sadi xi xá ma, pe nú'ú go gue'u ma da hñanga 'nara castigo ma'na ra dangui.

21

*'Nara viuda xi mrá zi hyoya bi unga 'nara
'baha ja ra ndanija
(Mr. 12:41-44)*

¹ Ha nura Jesu mi 'buhni ja ra ndanija ne mi handa gatho nú'u xi mi ja ndunthi te mi pe'tsi gue mi ut'a yá boja ja ra 'me'tsboja de ra nija. ² Nehe bi hyanda 'nara viuda xi mrá zi hyoya bi 'yent'ni yoho ya zi boja dega cobre. ³ Nepu nura Jesu bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, gue nuna zi hyoya viuda xa unga ma'na ndunthi que nú'u ma'ra, ⁴ ngue'a nu'ú bi uni pe de nú'u yá mbongui, pe nuni, masque co rá zi nhyoya, bi unga gatho nú'a mi pe'tsi pa xa zihma.

*Ra Jesu bi ma gue da nhuata ra ndanija
(Mt. 24:1-2; Mr. 13:1-2)*

⁵ Nepu bi 'yode ra Jesu gue 'ra de nú'u mi 'buhni mri mpede de ra ndanija, mi mañ'u gue mri hnequi xi mahotho co 'raya hoga do xqui thoqui, ne xica t'ot'e xqui thuxni dega 'baha. Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

⁶ —Xi majuani dí xi'ahu, gue ma da zø ra pa gatho nuyá gui hanthu ma da yot'e gatho, ne hinda gohi 'nara do maña de rá midoui.

*Ya nt'udi ante ra uadi ra ximhai
(Mt. 24:3-28; Mr. 13:3-23)*

⁷ Nepu nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:
—Ma Xahnate'ihe, ¿ha'mu ma da nja nú'a gá ma? ¿Te ma seña ma da hnequi nu sta zø ra pa da njabu?

⁸ Nu'bu ra Jesu bi 'ñena:
—Nsuha, oxqui hophu to'o da hya'ahu, ngue'a ma da 'ñepu ndunthi da bepca ma thuhu ne da 'ñena: “Go guequi drá Cristo, ya xa zø ra pa pa ga nda.” Pe oxqui ma gui camfribih'u. ⁹ Y nehe nu xcrí 'yohu gue di ja ya tuhni haburaza ne ya ts'othogui haburaza ya hai, oxqui ntsuhu, ngue'a mahyoni da njabu, pe beñhu gue tobía hindi gue'a rá ngats'i ra ximhai.

¹⁰ Ne bi sigui bi 'ñembabi'u:
—Ma da ntuhna ya hnini co ma'ra yá mihniui, ne ya hai co ma'ra yá mihaiui. ¹¹ Ne ma da nja ndunthi ya danga mbimhai ne ya danga thuhu, ne ma da nja ndunthi ya ts'o hñeni haburaza. Ha nu maña mahets'i ma da hneca 'raya nt'udi nú'u asta dri unga ra ntsu.

¹² Pe ante da nja nú'a dí xi'ahu, ma dra t'utsa'ihu ne dra ju'ahu, ma da ts'ix'a'ihu ja ya nija, ne ma da jo'a'ihu fadi, ne ma da ts'ix'ahu ja ya danga nda ne ja ya gobierhnu po rá nguecagui. ¹³ Ne ja guehni ja ma gui mañhuni gue majuani xcá camfriguihu. ¹⁴ Oxqui beñhu 'met'o nú'a te ma gui mañhu, nixi nú'a ma gui thadihu pa gui ñanga ri tehu, ¹⁵ ngue'a nugui go ma ga 'ra'ahu ya noya gui mañhu, ne ra mfadi. Y njabu nuri ncontra hinda za da da'ahu. ¹⁶ Ngue'a nuse

ri dadahu, ne ri cuhu, ne nú'u ma'ra ja te ri njahu, ne ri amigohu, go gue'u ma da ñap'ahu. 'Ra de gue'ahu ma da tho'ahu, ¹⁷ ne gatho ya ja'i ma da utsa'ihu po rá nguecagui, ¹⁸ pe hinda za te da 'yot't'ahu, nixi da c'u'ts'ahu ni 'nari stahu 'bu hingo rá paha Ajuá njabu. ¹⁹ Y nu'bu gui tsethu nú'a da t'ot't'ahu, nu'bu gui tshu ra te pa nzantho.

²⁰ Nu xcrí hyanthu ra hnini Jerusale di 'buhni ya soldado gatho ja rá nthets'i, nu'bu gui pahu gue 'bestho ma dra nhuati. ²¹ Ha nu'u di 'bui ja ra hai Judea mahyoni 'bestho da 'bat'i ja ya t'ohø, ha nu'u tó'o di 'bui mbo ra hnini Jerusale, mahyoni 'bestho da bøni. Ha nu'u tó'o di 'yo thi de ra hnini, osti ma da mengui da yat'i. ²² Ngue'a nuya pa'u ma da hnequi rá cue Ajuá ne ma da nja ya ts'othogui ngu nú'a mंगा ra Maça T'ofu. ²³ ¡Huecate nú'u ya 'beñá di da'thi ne nú'u dya nzu nuya pa'u! Ngue'a ma da nja ndunthi ya danga guui, go gue'a 'nará danga cue Ajuá pa nú'u ya me Jerusale. ²⁴ Ngue'a nu 'ra ma da du ja ra tuhni, ha nu ma'ra ma dra ju ne da ts'ixa nts'ahni yabu ja ma'ra ya hai. Ne ya nzohø ja'i ma da sigui da manda ra hnini Jerusale, asta hinda uadi nú'u ya pa da umba nsequi Ajuá da nda'u.

*Ra Jesu bi ma hanja ma da yopa mengui
ja ra ximhai
(Mt. 24:29-35, 42-44; Mr. 13:24-37)*

²⁵ De nú'u ya pa'u ma da hneca ya nt'udi. Ma da nja te da nja ja ra hyadi ne ja ra zana ne ja ya tsø. Y gatho ya ja'i de maxøgue ra ximhai ma da mpumfri co ra danga ntsu nu sta ñeni ra ndehe sta mpants'i. ²⁶ Ha nuya ja'i asta di tu yá ts'edi co ra danga ntsu de gatho nú'a ma da nja de guecua ja ra ximhai. Ha nu mahets'i asta da mbi nehe. ²⁷ Nepu ma da thandi Nú'a To'e bi Nja'i dua yopa pengui ja ya guui co rá danga ts'edi Ajuá xi strá nsunda. ²⁸ Nu xcrí hyanthu da mædi da nja nú'a dí xi'ahu, oxqui ntsuhu, juxa ri thandihu pa mahets'i, ngue'a 'bestho ja dí 'ñehni ri Ñantehu.

²⁹ Ne bi xipabi 'nara 'bede'u ne bi 'ñembabi:
—Hyanthu ra 'bai gá igo ma'ra ya ndapo, ³⁰ ora ya da bøhø yá 'roho, gui pahu gue ya ma da zøhø ra pahyadi. ³¹ Njabu nehe nu xcrí hyanthu nuya stá xi'ahu, pahu gue ra Ndá de mahets'i ya 'bui guetbu pa dua yopa ehe ja ra ximhai pa da nda.

³² Xi majuani dí xi'ahu, gatho nuya ya t'ot'eya ma da mædi da nja ante da du nú'u 'buibya ja ra ximhai. ³³ Mahets'i ne ra ximhai ma da uadi da thogui, pe numa noya hinhya'mu da uadi, pe'tsi da njabu ngu nú'a dá ma.

³⁴ Nsuha, ne oxqui hophu ri mfenihu da megui po rá ngue ra nts'o'yo ne ra ntixfani ne ma'ra ya ts'ot'ot'e, ne oxqui tu ri muihu de nú'a te da 'yot't'ahu ra 'bedi. Nsuha pa

hingue xcrí thámfrihú da zòhò nú'a ra pa'a.
 35 Ngue'a ma da njabu ndunthi nú'u 'bui haburaza rá ngani ra ximhai, sta dāmfri da zòhò ra pa, da nja ngu 'nara trampa da dama njot'i. 36 Hangue ndò'mhú ne 'yaphú ndunthi Ajuá pa da za gui c'othú de gatho nuya ya ts'ot'ot'e ma da nja, ne pa njabu da za gui 'buhú xá hño ja rá thandi Nú'a To'o e bi Nja'i.

37 Ra Jesu mi xahna ya ja'i dega pa ja ra ndanija, ha nu dega xui mi pa ja ra t'òhò 'bo Olivo. 38 Y gatho ya ja'i mi tsòhò hyastho xi 'nitho ja ra ndanija pa mi øde nú'a mi mañ'a.

22

Ra nt'u ti pa dra ju ra Jesu

(Mt. 26:1-5, 14-16; Mr. 14:1-2, 10-11; Jn. 11:45-53)

1 Ya mi ma da zòhò ra pa de ra ngo dega pascua nú'bu mi ts'i ra thuhme nsi rá nzoi. 2 Ya ndá gá macjá ne ya xahnate de ra ley mri 'ñu'ti pa hanja da za da hyo ra Jesu, pe himi tsa da gu ngue'a mi tsu'u ja ja'i.

3 Nepu de gue'a ra Satá bi yat'a ja rá mfeni ra Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Iscariote, 'na de nú'u 'ret'amayoho yá apostol ra Jesu. 4 Y nu'á bi ma bá c'a'tsa ya ndá gá macja ne ya ndá de ra nija pa bá ñau'u hanja da za da 'yent'ua ra Jesu ja yá 'ye'u. 5 Ha nu'á xi bi johya ne bi hña'tuabi ra boja'a. 6 Hangue nu'á 'bestho xi mi honi hanja da za da da ra Jesu, ne bi huahna 'nara ora mi jo'o ya ja'i.

Ra nt'oxi nú'a bi zi ra Jesu co yá nxadi ante da du

(Mt. 26:17-29; Mr. 14:12-25; Jn. 13:21-30; 1Co. 11:23-26)

7 Ne bi zò ra pa de ra ngo pa da ts'i ra thuhme nsi rá nzoi, gue'bu mi pe'tsi da tho 'nara t'udeti dega hña'ti. 8 Nu'bu ra Jesu bi mehna ra Pedro ne ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Rí maha 'bet'ohú pa grí hocjü ra hñuni de ra pascua ga tsihú.

9 Nepu nu'á bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Habú guí ne ma grá hocje'a'á?

10 Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu xcrí cuthú ja ra hnini gui nthehuni 'nara 'ñòhò di há 'na 'bada ra dehe. Ne gui tenhú asta ja nú'a ra ngu habú da yat'i'a. 11 Ne 'ñembabi nú'a to'o ra me ngu: “Ra Xahnate bá pehn'a ra noya ga eñ'ahe njaua: ¿Habú ja ra ngu xcá 'uegagui pa ga tsihe ra nt'oxi dega pascua co ma nxadi?” 12 Nepu nu'á ma da 'ñu't'ahú 'nara dānga ngu mañá ja ra tōngu, ya xa thoqui xá hño, ne ja gui hocjuni ra nt'oxi.

13 Nepu nu'á bi ma bá nthéui gatho ngu nú'a xqui xipa ra Jesu. Ne ja bi hyocni'u ra nt'oxi.

14 Y nu mi zò ra ora da ñuni'u, ra Jesu co yá apostol bi hñudi mahyegui ja ra mexa.

15 Nepu nura Jesu bi 'ñembabi:

—¿Xi stá ne ga tsihú mahyegui ra nt'oxi de ra pascua ngu dí 'buihúbya, ante da zò ra ora ga tu! 16 Ngue'a nugui dí xi'ahú gue ya hinga ma ga yopa tsi ra nt'oxi de ra pascua ma'na'qui asta hinda zòhò nú'a ra pa grá tsihú nuni mahets'i habú brí manda Ajuá ma Dada.

17 Nepu nu'á bi gu ra vaso ne bi umba njamadi Ajuá ne bi 'ñembabi:

—Na, tsihú 'ra 'na tsiqui grí gathohú.

18 Nugui dí xi'ahú gue ya hinga ma ga yopa tsi ra vinu dega obxi asta nú'a ra pa grá 'buhú nuni mahets'i habú brí manda Ajuá ma Dada.

19 Nepu nu'á bi gu ra thuhme ne bi umbabi njamadi Ajuá ne bi hecubabi'u bi umbi, ne bi 'ñembabi:

—Guehna ma ndo'yo ma ga uni po rá ngue'ahú. Ora gui tsihú, gue'a 'nara feni de ma du.

20 Nepu de ya xqui uadi ra nt'oxi'u, nu'á bi gu ra vaso, ne bi 'ñembabi:

—Nuna vinu guehna 'nara seña de ra 'ra'yo cohi xa t'ot'e co ma ji nú'a ma ga fani po rá ngue'ahú.

21 Y nubyá 'na de gue nú'ahú guí 'buihúua con guequi ja ra mexa, ma gui dagaguihú.

22 Nú'a To'o e bi Nja'i, ya ri ne nuna ra 'ñu xa t'utuabi pa rí ma ja ra du, pe ¡hucate nú'a to'o ma da da'a!

23 Nepu nu'á bi mudi bi 'ñámbabi 'na ngu 'na to'o nú'a mi ma da 'yø't'a njabu.

To'o ma'na ma da ndangui rá nsu

24 Nepu nu'á bi mudi bi 'ñámbabi to'o de gue'u mi ma da ua'a da ma. 25 Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ya ndá ri manda yá hnini ngu ya hmu, ha nuya hnini e'tsua yá nsu yá ndá gue xi øt'e xá hño. 26 Pe nu'ahú hingue rí 'ñepi gui njahabu. Nu'a rí 'ñepi gui 'yøthú, nu'a da nja rá nsu de gue'ahú, mahyoni da notsi, ha nu'a to'o da manda, mahyoni da nja ngu 'nara 'bego. 27 ¿To'o ma'na t'umxa ra nsu, ha gue nú'a to'o da hñudi ja ra mexa, o nú'a to'o pepabi? ¿Ha hingue nú'a hudi ja ra mexa? Masque njabu, pe nugui drá 'bego de gue'ahú.

28 Nu'ahú hinxá 'ueguehú de guequi masque xcá hyanthú ya ts'othogui nú'u stá thogui. 29 Hangue nugui ma ga 'ra'ahú ri nsuhú dega ndá, ngu ma Dada xa 'racagui ra nsu pa ga ndá. 30 Ha nu xcrá ndá, ma gui 'buihúni nehe con guequi, ne ga ñuñhú. Ne ja ma grá 'ra'ahúni ri hudihú nehe dega ndá pa gui mandahú nú'u 'ret'amayoho ya 'mú de ya ja'i de Israel.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro mi ma da gōni'a

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Jn. 13:36-38)

³¹ Nehe ra Jesu bi 'ñembabi ra Simu Pedro: —Nugue Simu, ra Satá xa 'yadi pa da hñac'a ri jamfrihu, ne da 'yot'ahū ngu ra trigo ora 'biq̄ui. ³² Pe nugui stá apabi Ajuā ma Dada por gue'i, gue hinda 'medi ri jamfri. Ha nu xcri yopa ju ri jamfri, gui japi da zedi yá jamfri nehe nuyū ma'ra ri cu.

³³ Ha nura Simu bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nugui dí 'bucua 'bū da ts'ix'a'i ra fadi, ga ma nehe, ha nu'bū da tho'i, dá thogui nehe.

³⁴ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nugui dí xi'a'i nu'i Pedro, gue núbya dí nxuui ante da mafi ra menjā ma gui mā hñu'qui gue hingui p̄acagui.

Ra Jesu bi xipa yá nxadi gue ma dra t'otua 'ñena 'nara 'yot'ats'oqui

³⁵ Ra Jesu bi 'yambabi yá nxadi ne bi 'ñembi:

—Xi nú'bū dá p̄ehn'ahū hingá hñaxa ri buxahū nixi ri ncubojahū nixi ri mponga zestihū, çha gue bi nja te bi 'yot'ahū ra 'bedi?

Nepū nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina.

³⁶ Nepū nu'á bi 'ñembabi:

—Pe nubyá ha, dí xi'ahū gue nu'u tó'o pe'tsa rá buxa ne rá ncubojá, dá hñats'i. Ha nu'á tó'o hingui pe'tsa rá huai, dá pa rá pat'i pa da dai. ³⁷ Ngue'a nugui dí xi'ahū gue mahyoni da njabū ngu m̄anga ra M̄aca T'ofó de guequi habū ena: "Nu'á ja ra usnda 'nara 'yot'ats'oqui." Ngue'a gatho nú'a xa nt'ofó de guequi pe'tsi da njabū.

³⁸ Nepū nu'á bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihē, jaua yoho ya huai dí pe'tshe.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Con sche'u yoho.

Ra Jesu bi 'yapabi Ajuā rá Dada nuni Get-semani

(Mt. 26:36-46; Mr. 14:32-42)

³⁹ Nepū nura Jesu bi bōni bi ma ngu mrá nzai pa ja ra t'ohō 'bo Olivo. Ne gatho yá nxadi bi dēni'a. ⁴⁰ Ha nu mi zōni de guehni, bi 'ñembabi'u:

—Yaphū ndunthi Ajuā pa gui tsēthū ya ts'othogui nu stí 'ñepū.

⁴¹ Nepū ra Jesu bi 'uegue de gue'u ts'u zi yabū pa bá ndandiñahmu bá apabi Ajuā rá Dada, ⁴² ne bi 'ñembabi:

—Ma Dada'i, 'bū gui nehma, gui 'ueca nuna thogui ma ga thogui, pe hindí ne gui 'yot'e ngu nú'a ga nega, go da 'yot'a ngu nú'a ri pahague.

⁴³ Nepū nuni habū mi apabi Ajuā'a, bi zōhni 'nara enxē xqui 'ñehe de mahets'i pa

bi umbabi ra ts'edi pa da zeta ra ts'othogui. ⁴⁴ Nu'á xi mi tu rá m̄ai ndunthi de mi apabi Ajuā, pe ma'na mi apabi co ndunthi ra ts'edi asta mri xanthe, ne nuyá xanthe ngu myá danga tagui dega ji, mi t̄ai ja ra hai.

⁴⁵ Nu mi uadi bi 'yapabi Ajuā'a, bi mengui pa habū xqui zogui yá nxadi, ne bi z̄adi gatho xqui 'ñaha ngue'a ya xqui uent'i'u co ra dum̄ai. ⁴⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi:

—çHanja xcá ahahū? Nanju, ne 'yapabihū Ajuā pa gui tsēthū ya ts'othogui.

Ra Jesu bi ju 'ñena 'nara be

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Jn. 18:2-11)

⁴⁷ Ts'a mi ñ̄gui yá nxadi ra Jesu, bi zōhō xi ndunthi ya ja'i, ne nura Juda 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi, mbra 'bet'o de ja ya ja'i. Ne 'bestho bi uat'a habū mi 'ba ra Jesu pa bi z̄u'tsi'a. ⁴⁸ Nepū ra Jesu bi 'ñembabi:

—Juda, çha gue co 'nara ntsu'tsi grí da Nú'a To'o e bi Nja'i?

⁴⁹ Ha nú'u mri 'ñoui ra Jesu mi hyandi te ma da nja bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihē, çha gui ne ga xithe co ya huai?

⁵⁰ Y 'na de gue'u bi menpa 'nara ntsequi 'nará 'bego ra danga ndā gá macja ne bi dacua rá gu ra 'ñei. ⁵¹ Pe ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Hychubū, ogui øthū njabū.

Nepū nu'á bi hñuxa rá 'ye ja rá gu nú'a ra 'bego, ne bi ñ̄ni 'bestho. ⁵² Nepū bi zofó nuya ndā gá macja, ne ya ndā de ra ndanija, ne ya ndaxjua ndā, gatho nú'u xqui 'ñehe pa e da zits'i'a, ne bi 'ñembabi'u:

—çHa gue drá be pa e gui jugaguihū co ya huai ne ya za? ⁵³ Pe nú'bū ndí 'b̄ui hyastho con gue'ahū ja ra ndanija, hinte gá 'yotcahū. Pe xibya, go xcuá ehu masque dega xuui pa gui jugaguihū. Ngue'a nuya ya orabya go ri orahū pa gui ndahū de guequi, ne ya orabya go ya ora pa da ndā ra 'bexuui.

Ra Pedro bi gōnga ra Jesu

(Mt. 26:57-58, 69-75; Mr. 14:53-54, 66-72; Jn. 18:12-18, 25-27)

⁵⁴ Nepū de guehni bi gu nts'ahni'u ra Jesu, ne bi zits'i ja rá ngu ra danga ndā gá macja, ha nura Pedro mi 'bēfa dega zi yabutho, mri dēni. ⁵⁵ Ha nu mi zōnga ra Pedro ja rá ngu ra danga ndā gá macja, xqui t'udi 'nara fasp̄i ja ra patio, ne ja mi huhni 'raya ja'i mri mpa'ti, nehe ra Pedro ja bi hñuhni con gue'u. ⁵⁶ Y de guehni 'nara nxutsi rá 'bego ra danga ndā gá macja nu mi hyandi gu mi huhni ra Pedro ja ra tsibi xi bi n̄u'ti'a ne bi 'ñena:

—Pode ne nuni ra dame go mri 'ñoui ra Jesu nehe.

⁵⁷ Pe nura Pedro bi gōmbabi nú'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—Hina, hindí padi to'o'a.

⁵⁸ Nepū hinga ya'a bi hyanda ma'na ne bi 'ñembabi:

—Pøde ne'i go ngrí 'ñoui ra Jesu.
 Ha nura Pedro bi 'ñena:
 —Hina, hinga majuañi ndrí 'ño'be'a.
⁵⁹ M'efa de xqui thogui ngu 'na ora bi 'ñena ma'na ra ja'i:
 —Majuani nuna 'ñøhøni go mri 'ñoui'a, ngue'a nehni mfatho gue ra me Galilea.
⁶⁰ Nepu nura Pedro bi 'ñena:
 —Dí xi'a'i gue nixi dí paði nú'a guí ma.
 Y nú'a ra ora de ts'a mi manganu naba, bi mafi ra menja. ⁶¹ Nú'a ra ora'a bi ñegui ra zi Hmu Jesu pa bi hyanda ra Pedro, ha nura Pedro 'bestho bi zo rá mfeni de nú'a xqui xipabi desde rá mudi, xqui 'ñembabi: “Ante da mafi ra menja ma guí cøngagui hñu'qui.”
⁶² Hangué nura Pedro bi bøni pa thi, xi bá nzoni nts'edi.

Ya ja'i mi ø'tuatho ra nt'eni ra Jesu
 (Mt. 26:67-68; Mr. 14:65)

⁶³ Ha nuya ja'i nú'u to'o mri su ra Jesu xi mi ø'tua ra nt'eni ne mi na'mbabi'u. ⁶⁴ Y bi go'tua yá da co 'nara dutu ne mi umba ya mpe'ti, ne mi embabi'u:
 —Xicaguihe xá to'o nú'a bi nap'a'i!
⁶⁵ Ne mi xipabi ndunthi ya ts'onoya.

Ra Jesu ja yá thandi ra hmunts'a ndá gá xodyo
 (Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Jn. 18:19-24)

⁶⁶ Rá hyax'a bi munts'a ya ndaxjua ndá ne ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley. Ne bi ts'ixa ra Jesu pa habu mi munts'a nú'u ya danga ndá gá xodyo, y de guehni ja bá t'ambabini ne bi t'embabi:

⁶⁷ —Xicje, zha gue xi majuañi go gue'i grá Cristo xuá mehn'a'i Ajuá pa guí ndá?
 Nepu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:
 —Bu ga eñ'ahu gue go guequi, hingui camfriguihu. ⁶⁸ Ha nu'bu ga ø't'ahu 'raya nt'ani, hingui xicaguihu, ha nixi guí hyegaguihu. ⁶⁹ Pe nuya pa xa 'ñepu, Nú'a To'o e bi Nja'i ma da hñudi ja rá 'ñei Ajuá nú'a to'o bi pe'tsa gatho ra ts'edi.

⁷⁰ Nepu nu'á bi 'yambabi'a ne bi 'ñembabi:
 —Nu'ba, zha gue go gue'i rá T'u'i Ajuá?
 Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:
 —Haha, go guecagui, ngu xcá mañhabya.
⁷¹ Nepu nu'á bi 'ñena:
 —Ja pe te ma'ra ya testigo ga hoñhu gue nucsehu ya dá øhu nú'a bi ma!

23

Ra Jesu bi ts'ixa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Jn. 18:28-38)

¹ Y de guehni gatho nuya ndá bi 'mai'u bi zixa ra Jesu ja ra Pilato. ² Y nuni ja bi mudini bi ñapabi'u ne bi 'ñena:
 —Ya stá tsuhe nuna 'ñøhø mi 'yoni mi u'ta ya ja'i gue hinda gut'a yá njut'i ja ra ndá

Cesa, nehe xa 'ñense gue go guehni ra Cristo xuá mehna Ajuá pa da nda, 'na.

³ Hangué nura Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'i grá ndá de ya xodyo?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, go guequi, ngu gá ma.

⁴ Ha nura Pilato bi 'ñembabi ya ndá gá macja ne gatho ya ja'i:

—Hinte ma ts'oqui dí tsatuabi nuna ra 'ñøhø.

⁵ Pe nu'ú ma'na mi ñate nts'edi, ne bi 'ñena:

—Nuni go guehni xa 'ño xa 'yu'ta ya ja'i haburaza de ra hai Judea, bá fudi desde Galilea asta bi zøhø de guecua Jerusale.

Ra Jesu ja rá thandi ra Erode

⁶ Nu mi 'yøde njabu ra Pilato bi 'yambabi ya ja'i ua mrá me Galilea ra Jesu. ⁷ Y nu'ú bi 'ñena gue ja mrá menguni'a, hangué nura Pilato bi mehni 'bestho'a ja ra Erode, ngue'a go gue'a mrá ndá de ja ra hai Galilea, pe nú'u ya pa'u xqui zøhø ra Erode ne ja mi 'buhni Jerusale. ⁸ Nu mi hyanda ra Jesu ra ndá Erode, xi bi johya'a ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya pa xi mi ne da hyandi'a ngue'a xqui 'yøde xqui hma ndunthi de gue'a. Ne mi ne da hyandi da 'yøt'a 'nara milagro. ⁹ Y nu'á bi 'yamba ndunthi ya nt'ani, pe ra Jesu hinte bi dadi. ¹⁰ Ja mi 'buhni nehe ya ndá gá macja ne ya xahnate de ra ley, y ma'na xi mi ñate'u. ¹¹ Nepu nura Erode co yá soldado bi nthedetho de gue'a. Nepu bi 'yøtua ra nt'eni bi hyete ngu 'ñena 'nara ndá co 'nara hoga he mahotho. Nepu nura Erode bi yopa mehna ra Jesu ma'na'qui pa ja ra Pilato. ¹² Ra Pilato ne ra Erode mri 'ñutsahma'u, pe nú'a ra pa'a bi mádi'u.

Ra Jesu bri dapa ya ja'i pa da hyo

(Mt. 27:15-26; Mr. 15:6-15; Jn. 18:39-19:16)

¹³ Nepu nura Pilato bi zohna gatho ya ndá gá macja ne gatho ya ndá de ra hnini, ne gatho ma'ra ya ja'i, ¹⁴ ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu go uá tsincahuu nuna ra 'ñøhø guí eñhu gue u'ta ya ja'i, pe nugui stá ø'tua ya nt'ani ja ri thandihu, y xcá 'yøhu gue hinstá tsutua ni 'nara ts'oqui de nú'a guí mañhu xa 'yøt'e. ¹⁵ Nixi ra ndá Erode himbá tsatuabi ni 'nara ts'oqui, hangué bá yopa pehna ma'na'qui pa guecua. Ya nubyá gá pahu gue nuni hinte ma ts'oqui xa 'yøt'e pa guí ñaphu gue rí 'ñepi da tho. ¹⁶ Hangué nugui, hønse ma ga manda dra fet'i, nepu ga hegui.

¹⁷ Ra Pilato mi pe'tsi da hyegui 'nara 'yofadi cada ra ngo de ra pascua, ngue'a gue'a myá nzai nuya gobierhu de Judea.

¹⁸ Pe gatho nú'u ya ja'i mi 'buhni bi mudi bi dø ya hmafi ne bi 'ñena:

—Hindí nehe guí thøgue ra Jesu, go da thøgue ra Barraba.

¹⁹ Nura Barraba xqui jot'a fadi ngue'a xqui guxa ya ja'i pa da 'ñøt'atuhni ja ra hnini, ne ngue'a xqui hñote. ²⁰ Pe nura Pilato go mi ne da hyegui ra Jesu, hangue bi yopa zofu ya ja'i ma'na'qui. ²¹ Pe nu'ú bi mafi ma'na nts'edi ne bi 'ñena:

— ¡Nu'á dí xi'ahe, gue gui pont'i, gui pont'í!

²² Nurá hñu'qui bi 'ñembabi'u ra Pilato:

— ¿Hanja? ¿Te ma ts'oqui xa 'yøt'ni? Nugui hindí tsutua ni 'nara ts'oqui nú'a rí 'ñepi da tho. Dí xi'ahu gue ma ga manda dra fet'i, nepu ga hegui.

²³ Pe nu'ú bi dø ya hmafi ma'na'qui, ne bi ja bi 'yadi gue dra pont'í'a. Ne co yá hmafi nú'u ya ndá gá macja ne ma'ra ya ja'i, bi za yá ts'edi ngu mi ne'u. ²⁴ Hangue nura Pilato bi 'yøt'ua nú'a myá hne'u. ²⁵ Hangue go bi hyegui nú'a ra 'ñøhø xqui 'yadi ya ja'i, nú'a mrá thuhu Barraba xqui jot'a fadi ngue'a mrá daga 'yøt'atuhni ne mrá hyote. Ha nura Jesu bi t'ent'ua yá 'yε ya ja'i pa da hyo.

Bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'í

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Jn. 19:17-27)

²⁶ Y de bi ts'ixa ra Jesu pa dra pont'í, de má 'ñu bi nthu'i 'nara 'ñøhø mrá me Cirene mrá thuhu ra Simu xqui menga ja ra mbonthe, go gue'a bri japi bi duxa ra pont'í ne bi 'mefa de ja ra Jesu.

²⁷ Ne mri deni ndunthi ya ja'i, y ndunthi ya 'behñá xi mi zoni ne mri mantho'u por gue'a. ²⁸ Pe ra Jesu bi hyandi'u ne bi 'ñembabi:

— Nu'ahu 'behñahu me Jerusale, ogui zoñhu por guequi, nzonihu de gue'aschu ne por gatho ri bñtsihu, ²⁹ ngue'a ma da zø ra pa da 'ñena ya ja'i: "Rá mat'a Ajuá nú'u to'o hinxa me'tsa ni 'nara bñtsi nixi xa nzu." ³⁰ Y nuya pa'u ya ja'i ma da mafi ne da 'ñembabi ya danga t'øhø ne ya t'uca t'øhø: "Yøt'e pa gui cobgahe pa hinda zacaguihe rá cue Ajuá." ³¹ Xi majuañi ma da thogui'u ya ts'othogui, ngue'a nu'bu nugui dí sufri ha hinte ma ts'oqui dí tu, xihmá nú'u tu ya ts'oqui.

³² Nehe bi ts'ixa má yoho ya 'ñøhø nú'u xqui t'e'mbi da tho nehe ngue'a 'namyá nduts'oqui. Bi ts'its'i pa da tho mahyegui co ra Jesu. ³³ Ha nu mi zønga ja 'nara zi t'øhø rá thuhu Ñaxmadu, ja bri pont'ini ra Jesu co nú'u má yoho ya 'ñøhø, 'na bri 'ba'ma ja rá 'ñei, ha nu'a ma'na ja rá ngaha. ³⁴ Y nu de mi zahni ra Jesu ja ra pont'í, nu'á bi 'ñena:

— Ma Dada'i, pumbabi gatho nuyá ya ja'i bi 'yøtca njaua, ngue'a nuyá hingui paði nú'a øt'e.

Ha nú'u ya soldado mi 'buhni bi ma ra taha'u pa da nu to'o gue'a da daha 'na de nuyá he ra Jesu. ³⁵ Y ndunthi ya ja'i mi 'bahni bi hyandi bri pont'a ra Jesu, ne asta ya ndá gá xodyo mi øtbuhlatho de gue'a ne mi ena:

— Ma'ra ha, bi pøhø, pe nu'bu xi majuañi go guehni ra Cristo xuá mehna Ajuá pa da ndá, dí ne ga hanthabya da mpøhøse.

³⁶ Nehe nuya soldado mi øtbuhlatho de gue'a, mi umbabi ra ju'tsa vinu pa da zi, ³⁷ ne mi embabi'u:

— 'Bu xi majuañi go gue'i grá Ndá de ya xodyo, mpøhøse nú'ya xa.

³⁸ Ne xqui thøtua ja rá ñá ra pont'í 'nara t'ofu xqui t'ofu dega griego, ne dega lati, ne dega ebreo, mi ena njaua: "Go guehna ra Ndá de ya xodyo."

³⁹ Nepu 'na de gue nú'u ya nduts'oqui xqui 'bont'i nehe mahyegui, bi ñama'ñu de gue'a ne bi 'ñembabi:

— 'Bu xi majuañi go gue'i grá Cristo xuá mehna'i Ajuá pa gui ndá, mpøhøse ne pøhøguihe.

⁴⁰ Pe nú'a ma'na ra nduts'oqui xqui 'bont'i nehe, bi zui nú'a bi ñama'ñu, ne bi 'ñembabi: — ¿Ha hingui tsu Ajuá pa gá mangu njabu?

⁴¹ Guí nu gue dí sufrihua mahyegui, pe nu'á rí 'ñepi ga sufrihu pa ga juthu nú'a stá øthu, pe nuni ra 'ñøhø hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui.

⁴² Nepu nú'á bi 'ñembabi ra Jesu:

— Gui bengagui nu xcrí hudi ja ri hudi dega hmanda.

⁴³ Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

— Nugui dí xi'a'i gue nú'ya 'bestho ma gui 'bui con guecagui nuni mahets'i.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Jn. 19:28-30)

⁴⁴ Y ngu mi nde ma pa bi 'mexuui maxøgue ra ximhai, pa asta ngu nzanga hñu nde, ⁴⁵ ngue'a nura hyadi himbi yot'i, ha nura danga xani dutu mi naxa mbo ra ndanija pa mi cot'a habu ma'na xmá nsunda, bi xøgue desde maña asta rí ga'ti. ⁴⁶ Nepu ra Jesu bi ñá nts'edi ne bi 'ñena:

— Ma Dada'i, nubyá dí ent'a'i ma te ja ri 'yε.

Ne mi uadi bi mangu njabu, 'bestho bi du.

⁴⁷ Ha nu mi hyanda njabu ra ndá gá soldado bi xøcambeni Ajuá ne bi 'ñena:

— Xi majuañi nuna 'ñøhøni hinte ma ts'oqui mi tu.

⁴⁸ Gatho nú'u ya ja'i mi 'buhni de mi uadi mi hyanda gatho nú'a xqui nja, bi ma de guehni co ndunthi ra dumai. ⁴⁹ Pe gatho nú'u ya ja'i myá mpaði ra Jesu, ne 'raya 'behñá xqui deni desde Galilea, bi gohi zi yabatho mi handa gatho nú'a bi nja.

Ra Jesu bi t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Jn. 19:38-42)

⁵⁰ Mi 'bu 'nara 'ñøhø xi mrá hoja'i mrá thuhu ra Jose, mrá mengu de ra hnini Arimatea de ra hai Judea. Nu'á mrá ndá nehe de ra hmunts'a ndá gá xodyo. ⁵¹ Pe nu'á mi

tø'mi da hyandua rá hmanda Ajuá, hangue nu'á himbi ne bi mfaxui yá mindauí ngu nú'a xqui ncohi'u ja yá hmunts'i. ⁵² Hangue nu'á bi ma bá c'a'tsa ra Pilato pa bá apabi ra nsequi da 'yacua rá ndo'yo ra Jesu. ⁵³ Nepu bi ca'ma ja ra pont'i, bi mant'a co 'nara hoga dutu, ne bá pëgui ja 'nara 'ra'yo nt'agui nú'a xqui thoca ja 'nara medo, y ja nú'a ra nt'agui'a hinxqui nt'aguini ni 'nara ja'i. ⁵⁴ Y nura pa'a go mrá pa dega nthoqui, ne ya mi ma da mudi ra pa dega tsaya.

⁵⁵ Ha nuya 'behña nú'u xqui ðena ra Jesu desde Galilea bi ma pa bá handa habu xqui t'agui ra Jesu ne hanja xqui 'becuabi rá ndo'yo. ⁵⁶ Ha nu mi menga ja yá ngu'u, bi hyoca 'raya hoga ñani ne 'raya njots'i. Y bi ntsaya'u nú'a nsabdo ngu mi mangan ra ley.

24

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Jn. 20:1-10)

¹ Ra mudi pa de ra semana nú'a ndomingo mi xudi xi 'nitho nú'u ya 'behña bi ma pa ja ra nt'agui ne bi hñaxa nú'a ra hoga ñani xqui hyoqui'u, ne bi meui ma'ra yá mi'behñaui. ² Y nu mi zoni'u bi zudi xqui t'ent'a nú'a ra do xqui jothma ra nt'agui. ³ Ne bi yat'i ja ra nt'agui'u pe himbi zatuani rá ndo'yo ra zi Hmu Jesu. ⁴ Ne nu'ú xi bi du yá mui ne himi pa te da 'yot'u, ne mi ðamfri'u bi hyandi mi 'bahni yoho ya 'ñohø xqui hñe t'axi asta mri huexqui. ⁵ Pe nu'ú co ra ntsu bi ñe'mitho, himbi gaxa yá da. Ha nú'u ya 'ñohø bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja e guí hoñhuua ja ya nt'agui nú'a te? ⁶ Hinjo'oua, ya xa yopa nte. Beñhu nú'a bi xi'ahu nú'bu nguí 'buhu Galilea. ⁷ Bi 'ñeñ'ahu gue Nú'a To'o e bi Nja'i mi pe'tsi da t'ent'ua ja yá 'ye ya ts'oja'i nú'u to'o mi ma da pont'i'a, pe rá hñupa mi ma da yopa nte'a de ra du.

⁸ Hangue nu'ú bi beni 'bestho de nú'u ya noya xqui xipa ra Jesu. ⁹ Ha nu mi menc'u de ja ra nt'agui bi ma bá xipa gatho nú'u 'ret'ama'ra ya apostol ne gatho ma'ra nú'u to'o mri ðenhma ra Jesu. ¹⁰ Nú'u to'o bi hñá'tsua ra noya ya apostol pa ra Maria Magdalena ne ra Juana ne ra Maria rá nana ra Cobo, ne nú'u ma'ra ya 'behña. ¹¹ Pe nuyá apostol ra Jesu himbi gamfri'u, ne bi 'ñembabi nú'u ya 'behña gue xqui 'be yá mfeni.

¹² Pe ra Pedro bi nest'ihí bá c'a'tsa ra nt'agui, y nu mi zoni'a bi ndoqui bi hyanda mbo ra nt'agui gue hønse nú'a ra dutu xqui 'bant'a ra Jesu mi 'bonga 'na lado. Y nu'á bi menga habu mi 'bui, ne himi paði te da beni de nú'a xqui nja.

Yoho yá nxadi ra Jesu mri ma pa ja ra hnini Emaú

(Mr. 16:12-13)

¹³ Guet'a ra pa'a yoho yá nxadi ra Jesu mri ne ra 'ñu mri ma pa ja ra hnini Emaú, mi pe'tsa ngu 'ret'ama'ra kilometro rá ñabu de Jerusale. ¹⁴ De mri ne ra 'ñu mi mpetue de gatho nú'a xqui nja. ¹⁵ Ha de ts'a mri mpetue de nú'a xqui nja, ra Jesu bi zudi'u ne bi ncompauí má 'ñu. ¹⁶ Ne masque mri 'ñoui'u pe himbi za bi baði'u ua go mi gue'a. ¹⁷ Ha ra Jesu bi 'yambabi'u ne bi 'ñemi:

—¿Te rá 'be guí 'yo má 'ñu guí mañhu? ¿Hanja guí tu ri muihu?

¹⁸ 'Na de gue'u mrá thuhu ra Cleofa bi baði ne bi 'ñembabi:

—Gatho ya ja'i paði nú'a bi nja nuni Jerusale de nuya pabya. ¿Hanja hinte xcá paðigue?

¹⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Te rá 'be'a xa nja?

Y nu'ú bi 'ñembabi:

—Ha hincá 'yode de ra Jesu me Nasare, gue'a mi 'nará 'mehni Ajuá, ne mi hanpa rá ts'edi'a pa mi ña ne pa mi øt'a ya ðanga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i ne Ajuá. ²⁰ Ha nuya ndá gá macja ne nú'u ma ndahu de ma hninihu bi gu ne bi 'yent'ua ja yá 'ye ra Pilato pa bi manda da tho'a ja 'nara pont'i. ²¹ Nuje ndí beñhe ne ndí tømhe gue go gue'a mi ma da ñanja nú'u dyá me Israelhu, pe xi nú'ya ya pe'tsa hñu pa xa du. ²² Ha 'raya 'behña de guecje bi ma maxudi xi 'nitho ja ra nt'agui pa bá c'a'tsi, nepu picaguihe ena gue ya himi 'beni rá ndo'yo ra Jesu. ²³ Ne ena gue xqui hyanda 'raya enxé nú'u bi xipi gue ya xqui yopa nte de ra du. ²⁴ Ne de gue'a bi ma 'rama compahe pa bá c'a'tsa ra nt'agui y eñ'u gue bi zudi ngu nú'a xqui mangan ya 'behña, ne eñ'u nehe gue nixi gue'u himbi hyanda ra Jesu.

²⁵ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—¿Hanja hincá beñhu nú'a xcá hñe'thu ja ra Maça T'ofu, ne hanja hincá camfrihu nú'a bi mangan yá 'mehni Ajuá? ²⁶ ¿Ha gue hingue mi mahyoni da thogui njabu ra Cristo nú'a xuá mehna Ajuá pa da ndá, nepu da yopa menga mahets'i pa da t'umba rá hudi dega nsu?

²⁷ Nepu nu'á bi mudi bi xipabi'u nú'a mangan ra Maça T'ofu habu ma de ra Cristo nú'a rá 'mehni Ajuá pa da ndá, desde ra mudi t'ofu de ra Moise ne gatho nú'a bi mangan ma'ra yá 'mehni Ajuá.

²⁸ Ha nu mi zoni nú'a ra hnini habu mri ma'u, ra Jesu bi 'yot'e ngu mi ma da thoguiho. ²⁹ Nepu nu'ú bi zami da 'ñoxi con gue'u ne bi 'ñembabi:

—Cohi con guecje, ngue'a ya bi nde ne ya ma da nxuui.

Ha nura Jesu bi yat'i ja yá ngu'u pa da gohi con gue'u. ³⁰ Ne nu'ú bi hñudi ja ra mexa pa da nt'oxi. Nepu ra Jesu bi gu ra thuhme ne bi japabi, ne bi heque pa bi umbabi'u. ³¹ Nú'a ra ora'a bi baði'u gue go mi gue'a ra Jesu, pe

nu'á 'bestho bi 'méditho de gue'á. ³² Ne mri 'ñembabi'á:

—¿Ne xi majuañi ndí tsahu 'nara johya ja ma corasohu nú'bu mi xicaguihu má 'ñu de ra Maça T'ofó!

³³ Nepu nu'á 'bestho bi gu yá 'ñu bi menga pa Jerusale. Ne ja bi zudini nú'á 'ret'ama'ra ya apostol xqui munts'i ne ma'ra ya nxadi.

³⁴ Ne bi t'embabi nú'á yoho:

—Xi majuañi xa yopa nte ma zi Hmuhu, ngue'a ra Simu bi hyandi, ne xa xicaguihe.

³⁵ Nepu nú'á yoho bi metuabi nú'á xqui nja ja ra 'ñu, ne hanja bi badi'á ra Jesu nura ora mi hyeca ra thuhme.

Ra Jesu 'bahni madetho de yá nxadi

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Jn. 20:19-23)

³⁶ Ts'a mi ñátho de nú'á xqui hyandi'á ne nú'á xqui nja, mi damfri'á ra Jesu mi 'bahni madetho de gue'á, ne bi 'ñembabi:

—'Buhu te rá 'ñenthó.

³⁷ Pe nu'á xi bi ntsu, ne mi hu yá mui gue mi handa 'nara thedi. ³⁸ Pe ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Hanja guí tsuhu? ¿Pa te guí beñhu ja ri mfenihu njabu? ³⁹ Hyandga ma 'yehu ne ma ua, go guecagui drá Jesu. Thangaguihu ne hyandgahu xá hño, ngue'a 'nara ndahi hingui pe'tsa ra ngø nixi ra ndo'yo ngu guí hanthu dí pe'tsi.

⁴⁰ Y nu mi uadi bi manga njabu, bi 'ñutuabi'á yá 'ye ne yá ua. ⁴¹ Pe nu'á himi tsa da gamfri ngue'a ngu xqui mpumfri'á co ra johya, ne himi paði te da beni'á. Nu'bu nú'á bi 'ñembabi'á:

—¿Ha gue ja te ga tsihu?

⁴² Nepu nu'á bi umba 'na xeni ra huá xqui hñaxi, ne 'na xeni ra t'afi dega colmena.

⁴³ Y nu'á bi hñani ne bi zi de ja yá thandi'á.

⁴⁴ Nepu bi 'ñembabi'á:

—Yá stá thogui nú'á dá xi'ahu nú'bu ndí 'bui con gue'ahu, ngue'a mi mahyoni da njabu gathó nú'á xa nt'ofó ja rá ley ra Moise, ne nú'á bi manga ma'ra yá 'mehni Ajuá, ne nú'á manga ja ya Salmo.

⁴⁵ Nepu nu'á bi xipabi'á nú'á manga ra Maça T'ofó pa bi za bi zo yá mfeni, ⁴⁶ ne bi 'ñembabi:

—Njaua xa nt'ofó gue ra Cristo nú'á xuá mehna Ajuá pa da ndá, mi mahyoni da du, ne rá hñupa mi mahyoni da yopa nte de ra du. ⁴⁷ Y nehe ena gue co rá ts'edi de rá thuhu'a ma da hma de gue'a gathó rá nguñi ra ximhai, da mudi de guecua Jerusale da ts'ofó ya ja'i gue da ñobri pa dra pumba yá ts'oqui. ⁴⁸ Y nu'ahubya, ma guí dama-juañihu de nuya ya t'ot'e xcá hyanthu. ⁴⁹ Y nugui ma ga pehn'a'ihu ra Maça Ndahi nú'á xa ña't'ahu ma Dada. Pe ja da cohuaa ja ra hnini Jerusale asta hingui hñañihu nú'á ra ts'edi'á ma dua ehe de mahets'i.

Ra Jesu bi ma mahets'i

(Mr. 16:19-20)

⁵⁰ Nepu ra Jesu bi zixa gathó yá apostol bi bõni de ra hnini Jerusale pa rí ma'á ja 'nara zi t'aca hnini rá thuhu Betania, y nu'á ja bá juxni yá 'ye pa bi japabi'á. ⁵¹ Y nu mi uadi bi japabi'á, nu'á bi 'uegue de gue'á, bi ts'its'i pa mahets'i. ⁵² Y nu'á 'mefa de xqui xocambeni ra zi Hmu Jesu, bi mengui'á pa Jerusale co ndunthi ra johya. ⁵³ De guehni nzantho mi 'bui ja ra ndañija mri xocambeni Ajuá. Njabu gue'a.

NSANJUA RA MAÇA HOGA T'ØDE NÚ'A BĪ 'YOFO NSANJUA

Ra Noya nú'a mi 'buhui Ajuá bi e bi nja'i

¹ Ante da nja mahets'i ne ra ximhai, nú'a to'o go ra Noya ya mi 'bui, y nu'á mi 'buhui Ajuá, ne nu'á go guese'a Ajuá. ² Rá mudi mi othotho gatho nú'a te ja, pe nu'á to'o go ra Noya ya mi 'buhui Ajuá. ³ Y Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye'a pa go bi hyoca te gatho ja; y nu'bu nú'á hinte xa hyoquú, nu'bu hinte di jahma. ⁴ Ne go gue'a to'o ri unga ra te pa nzantho, ne go gue'a ra ñot'i nú'a ri yo'tua yá mfeni ya ja'i. ⁵ Ha nura ñot'i'a, ri yot'a ja ra 'bexuui, ne nura 'bexuui hinxa za xa ntáte.

⁶ Mí 'bui 'nara 'ñhøθ mrá thuhu ra Xuua bá pehna Ajuá pa da zofo ya ja'i. ⁷ Ne nu'á bá 'behni pa da damajuani de nú'a ra ñot'i, pa da gamfrihma gatho ya ja'i ngue'a go mri damajuani'a. ⁸ Ra Xuua hingo mi gue'a ra ñot'i, hønse bá 'behni pa da damajuani de ra ñot'i. ⁹ Nú'a to'o go ra ñot'i xi majuani, bá ehe de guecua ja ra ximhai ne go gue'a ri yo'tua yá mfeni gatho ya ja'i.

¹⁰ Nú'a to'o bi hyoca ra ximhai, ja bi 'ñe bi 'mucua ja ra ximhai, pe nuya ja'i himbi baði ua go mi gue'a to'o bi hyoca ra ximhai. ¹¹ Bá ehma de guecua ja rá ximhai'a, pe nuya mengu rá hai himbi numansu'a. ¹² Pe nu'ú tó'o bi numansu ne bi gamfribi rá thuhu'a, nu'á bi umbabi ra ts'edi pa bi mbatsi de Ajuá. ¹³ Ha nu'ú to'o gatho xa gamfri'a, ya xa yopa 'mui ma'ra'yo, hingue dega ji, nixi dega ngø, nixi de rá paha 'nara 'ñhøθ, hønse Ajuá go gue'a xa 'yøt'e pa xa yopa 'mui.

¹⁴ Nú'a to'o ra Noya bá e bi nja'i, ne bi 'mui con guecju, ne xi mrá hoja'i, ne nzantho mi mąnga nú'a majuani. Ne dá handuahe rá nsunda'a, go gue'a rá nsunda Ajuá ra Dada nú'a pe'tsa rá 'ra T'ú nehe. ¹⁵ Hangué nura Xuua bi damajuani de gue'a ne bi ñá nts'edi bi 'ñena:

—Go gue'a nú'a ndí xi'ahú, gue 'mefa de gueque mi ma da 'ñehe ma'na, nú'a ma'na ja rá nsu, ngue'a nú'a ya go mi 'bui rá mudi de gueque.

¹⁶ Gathoguihu stá hañhu de yá hño'a, ne hinhya'mu ri 'betcahu rá hñoja'i'a. ¹⁷ Ha nu Ajuá xqui hñuxa ra Moise pa go bi 'ñutcahu tengu rá ley'a, pe nubya bá pehna ra Jesu-cristo pa bá hancahu rá hñoja'i, ne nú'a go gue'a bi 'ñudi gatho maxøgue nú'a majuani. ¹⁸ Hinhya'mu to xa hyanda Ajuá ra Dada, pe nura hmąca 'ra T'ú'a bi 'ñutcahu tengu rá 'mui'a.

*Ra Xuua Xi'tsate bi ma de ra Jesucristo
(Mt. 3:11-12; Mr. 1:7-8; Lc. 3:15-17)*

¹⁹ Ha nuya ndá gá xodyo mi 'buhni Jerusale bi mehna 'raya macja ne 'rayá mfats'i'ú nú'ú mi t'embi ya levita, pa da c'a'tsa ra Xuua pa da 'yambabi ua go mi gue'a ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá. ²⁰ Ha nura Xuua bi mąnga nú'a majuani, himbi ncøni ne bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui drá Cristo.

²¹ Nepu nú'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bu á to'o'i? ¿Ha gue go gue'e grá baði Elía?

Nu'bu ra Xuua bi 'ñena:

—Hina, hingo guecagui.

Ha nu'ú bi yopa 'ñembabi ma'na'qui:

—¿Ha gue go gue'e rá dąnga 'mehni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe?

Ha nu'á bi baði ne bi 'ñena:

—Hina.

²² Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bu á to'o'i ne te ri 'befigue? Xi da xicie pa ma ga xiphe nehe nú'ú to'o bá pencahe.

²³ Ha nura Xuua bi 'ñembabi'ua:

—Nuga, hønse 'nadrá 'mehni pa ga mąnga ja ra mbonthi nú'ú ya noya bi mąnga ra baði Isaia ne bi 'ñena: “Juañhu rá 'ñu ra Zidada.” Hangué dí xi'ahú, ntsø'mhu, ngue'a ya xa 'ñepu pa da nda.

²⁴ Ha nuya ja'i xqui 'behni myá fariseo'ú.

²⁵ Hangué nu'ú bi 'yambabi ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—'Bu hingo gue'e grá Cristo, nixi grá baði Elía, nixi rá dąnga 'mehni'i Ajuá nú'a ma da 'ñehe, nu'bu á hanja gui xi'tsate?

²⁶ Ha nura Xuua bi baði ne bi 'ñena:

—Nuga bá 'bencagui pa ga xi'ts'a'ihu co ra dehe. Pe 'bui 'na con gue'ahú nú'a nixi gui pa'tua rá 'befi. ²⁷ Go gue'a bra 'befa de gueque, ne ma'na ra dąngui rá nsu de gueque, nixi dí 'ñepqui ngugui ga xo'tua rá nthasthi de yá thiza'a.

²⁸ Njabu bi mąnga ra Xuua nuni ri'nandi de ja ra dąthe Jordá ja ra hai Betabara habu mi xi'tsate'a.

Ra T'uca Deti nú'a bá pehna Ajuá

²⁹ Nurá hyax'a ra Xuua bi hyanda ra Jesu mbra e da zudi ne bi 'ñembabi ya ja'i:

—Ndi, hyanthu núni bá pehna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'uca deti nú'a tho dega hña'ti, y go guehni pu'tua yá ts'oqui ya ja'i. ³⁰ Ne go guehni ndí xi'ahú mi ma da 'ñehe 'mefa de gueque ne ma'na ra dąngui rá nsu, ngue'a ya go mi 'bui rá mudi de gueque. ³¹ Nuga hndi pa'tuahe tengu rá 'befini, pe bá 'bencagui ga xi'ts'a'ihu co ra dehe pa njabu gatho'ihu gyá me Israelhu da za gui pahú gue go guehni ra Cristo xpá mehna Ajuá pa da ndá.

³² Nehe ra Xuua bi ma de nú'a te xqui nja ne bi 'ñena:

—Nuga dá handa ra Maça Ndahi bá cai de mahets'i ngu 'nara zi domitsu, e bi zudini.

³³ Nuga hindí pátuahma tengu rá 'bɛfini, pe nú'a to'o bá pɛncagui ga xi'ts'a'ihɛ co ra dehe go gue'a bi 'fiengagui: "Ma gui hyanda ra M̄ca Ndahi dua cai de mahets'i, e da zɛdi 'nara zi 'ñhø pa da 'muhui, y nu'á go gue'a ma da xi'ts'ahɛ dega M̄ca Ndahi." ³⁴ Nuga stá handi hangue drí damajuani gue go guehni rá T'ɛ Ajuá.

Yá mudi nxadi ra Jesu

³⁵ Ha nurá hyax'a ra Xuua mi 'bahni ma'na'qui co yoho yá nxadi. ³⁶ Nepɛ bi hyanda ra Jesu mi 'yoni ne bi 'ñena:

—Ndi, hyanthɛ nuni bá pɛhna Ajuá, nja ngu 'nara zi t'ɛca dɛti nú'u tho dega h̄n̄a'ti.

³⁷ Ha nú'u yoho yá nxadi ra Xuua mi 'yøde njabu, 'bestho bi dɛni'u ra Jesu. ³⁸ Nepɛ nura Jesu bi mpants'i ne bi hyandi mri dɛni'u ne bi 'ñembabi:

—¿Te 'bɛ grí 'ñehu?

Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, ¿habu gui 'bɛaigu?

³⁹ Nu'bú nu'á bi 'ñembabi:

—Maha pa gui p̄ahu habu dí 'bui.

Y bi mɛui'u pa bi baɗi habu mbi 'bui'a. Bi zøni ngu nzanga 'ret'a ne bi 'muhuini gatho ra pa.

⁴⁰ Ha nú'u yoho ya nxadi xqui 'yøde nú'a bi m̄anga ra Xuua ne xqui dɛna ra Jesu, 'na de gue'u mrá thuhu ra Andre ne mrá cu ra Simu Pedro. ⁴¹ Nú'a ra Andre'a bi ma bá dama c'a'tsa ra Simu Pedro ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá pahe ra Cristo nú'a xpá mehna Ajuá pa da ndá.

⁴² Nepɛ bi zits'i'a pa habu mbi 'bɛ ra Jesu. Ha nura Jesu mi hyanda ra Simu bi 'ñembabi'a:

—Nu'i grá Simu rá t'ɛ'i ra Joná. Nubyá go dí hup'a'i grá Pedro. —Nú'a ra thuhu'a rí bøni da 'ñena 'nara do.

Ra Jesu bi zofo ra Lipe ne ra Natanael pa dyá nxadi

⁴³ Ha nurá hyax'a ra Jesu mi beni da ma pa Galilea, pe 'met'o bi ma bá c'a'tsa ra Lipe ne bi 'ñembabi:

—Bá ehe tengagui pa ma nxadi'i.

⁴⁴ Ha nura Lipe mrá me Betsaida habu mrá mengu ra Andre ne ra Pedro. ⁴⁵ Nepɛ nura Lipe bi ma bá c'a'tsa ra Natanael ne bi 'ñembabi:

—Stá hanthe ne stá pahebya ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá ngu bi 'yofo ra Moise ja ra ley ne ngu bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá maya'bu, ne go gue'a ra Jesu rá t'ɛ ra Jose ra me Nasare.

⁴⁶ Ha nura Natanael bi 'ñembabi:

—Pøde hinda da da bønga 'na xi di ja rá nsu nuni Nasare.

Nu'bú ra Lipe bi 'ñembabi:

—Maha pa gui hyandi 'bɛ hingui camfri.

⁴⁷ Ha nura Jesu mi hyanda ra Natanael bra e da zɛdi bi 'ñena:

—Ndi, hyanthɛ go guehni 'nara me Israel, nuni xi majuani camfri Ajuá, y hingrá hyate.

⁴⁸ Nu'bú nura Natanael bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja gui p̄acagui?

Ha nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Himi xi'atho ra Lipe pa e gui c'ascagui, dá hant'a'i ngu 'baija rá ua 'nara 'bai gá igo.

⁴⁹ Nu'bú ra Natanael bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i go gue'e xi majuani rá T'ɛ'i Ajuá, ne go gue'e grá Ndá de ya me Israel.

⁵⁰ Nepɛ nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gui camfrigui hønse ngue'a dá xi'a'i gue dá hant'a'i ja rá ua ra igo? Ma gui hyanda ma'ra ya t'øt'e ma'na dya dangui de nú'a dá xi'a'i.

⁵¹ Ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahɛ gue ma gui hyanthɛ da xogui mahets'i, ne gui hyandu-uhɛ yá ɛnxɛ Ajuá di pøts'e ne di cai nuna habu di 'bui Nú'a To'o e bi Njã'i.

2

'Nara nthati nuni Ncaná de ra hai Galilea

¹ Rá dat'mani bi nja 'nara nthati nuni ja ra hnini Ncaná de ra hai Galilea, ne xqui zøni de guehni rá naná ra Jesu. ² Nehe ra Jesu bi zøni de guehni co yá nxadi ngue'a bi ts'ohna ja ra nthati. ³ Ne de mi 'buhni'a, bi thegure ra vinu, ha nurá naná ra Jesu bi 'ñembabi'a:

—Ya bi thegure ra vinu.

⁴ Ha nura Jesu bi 'ñembabi rá naná:

—¿Pa te go gui xicagui? Gue nuga ri 'beta ma ora pa da hneca ma ts'ɛdi.

⁵ Nepɛ nurá naná'a bi 'ñembabi nú'u to mi faste ja ra ngo:

—'Yøthu gatho nú'a da xi'ahani.

⁶ Ne mi tihni 'rato ya danga mpothe dega do xqui t'ehni pa mi øt'a ra nt'axqui ya xodyo ngu myá nzai'u. Ne cada 'na de nú'u ya mpothe mri 'ñenga yoho o h̄ñu xøni ra dehe. ⁷ Nepɛ nura Jesu bi 'ñembabi nú'u to'o mi 'yoni mi faste:

—Ñu'tshu ra dehe nuya ya mpothe.

Ha nu'ú bi xit'a ra dehe asta habu bi ñuts'i.

⁸ Nepɛ ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nubyá, 'ya'tshu ts'ɛ ne h̄ñá'tsuahɛ ra ndá de nuna ra ngo.

Nu'bú nu'ú bi 'yøt'a ngu nú'a bi sipabi'u.

⁹ Ha nú'a ra ndá de ra ngo bi zamacuhi nú'a ra dehe xqui t'øt'e da mvinu, y nu'á himi paɗi habu xqui 'ñehe nú'a ra vinu, hønse nú'u ya maste xqui 'ya'tsa ra dehe, go gue'u mi paɗi. Hangue nura ndá de ra ngo bi zohna nú'a ra navio mi øt'ango, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Nzantho nú'u to'o øt'ango, 'met'o ri unga nú'a ra vinu xá cuhi, nepɛ de ya sta

niñá co ra vinu nú'u to'o xa ts'ohni, ja da t'umba nú'a hingui cáhi. Pe nu'i, xcá pe'tsta ra hoga vinu ne hinxcá untho asta núbya ja gá uni.

¹¹ Ra Jesu bi 'yøt'a nú'a rá mædi ra danga nt'udi nuni Ncaná de Galilea. Ne njabu bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda, ne yá nxadi ma'na bi gamfri gue go gue'a xpá mehna Ajuá pa da ndá.

¹² Nepu nura Jesu bi ma pa Ncapernau, ne bi meui rá naná ne yá cu ne yá nxadi, ne ja bá 'buhni'u 'raya pa.

Ra Jesu bi 'yenga nú'u mri mpa mbo ra ndanjija

(Mt. 21:12-13; Mr. 11:15-18; Lc. 19:45-46)

¹³ Nepu de guehni ra Jesu bi ma pa Jerusale ngue'a mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo de ya xodyo. ¹⁴ Ne bi hyanda 'raya ma mi 'buhni ja ra patio de ra ndanjija, 'ra mi pa ya ndamfri, 'ra mi pa ya deti, ha nu ma'ra mi pa ya domitsu; ne mi huhni 'ra to'o mi pata ya boja. ¹⁵ Hangu nura Jesu bi met'a 'nara nthahi pa bi 'yeni co ya mfei nuya mbo'oni de mbo ra ndanjija mahyegui co ya ma, nehe bi xamba yá boja nú'u to'o mi pata ya boja, ne bi punts'ua yá mexa, ¹⁶ ne bi 'ñembabi nú'u to'o mi pa ya domitsu:

—jucju pa thi ri domitsuha, oja gui huxhaua ri 'mahu mbo rá ngu ma Dada!

¹⁷ Ha nuyá nxadi bi beni gue njabu xqui t'ofu ja ra Māca T'ofu habu ena: "Xi dí te ma vida pa ga sup'a'i ri ngu." Ne nuyá nxadi bi zo yá mfeni gue nú'u ya noya mi mā de ra Jesu.

¹⁸ Ha nuya ndá gá xodyo bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Te ma danga nt'udi da za gui 'ñutcahe pa ga pahe to rá nscqui'a pa gui øt'a njabu?

¹⁹ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—'Bu gui yøt'hu nuna ra nijá, nuga co hñupa ga yopa 'ba'ma ma'na'qui.

²⁰ Nu'bú nu'ú bi 'ñena:

—Ñotema'rato njeya pa bri 'ba'ma nuna nijana, ¿nepu nu'i guí ena gue co hñupa ma gui yopa 'ba'ma ma'na'qui?

²¹ Pe nú'a ra nijá mi manga ra Jesu, mi mā de rá ndo'yo sche'a. ²² Ha nu de mi nanga ra Jesu de ra du, nu'bú yá nxadi bi beni'u nú'u ya noya xqui mañ'a. Hangu bi gamfri'u gue bi njabu ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Māca T'ofu, ne ngu nú'a xqui manse'a gue ma da yopa nte.

Ra Jesu patuatho yá mfeni gatho ya ja'i

²³ Ha nu de mi 'buhni ra Jesu nuni Jerusale ja ra ngo de ra pascua, ndunthi ya ja'i bi gamfri gue go mi gue'a bá pehna Ajuá pa da nda, nguetho nu'ú bi hyanda ya danga nt'udi mi øt'a. ²⁴ Pe nura Jesu himi ne da 'ñoui'u ngue'a mi patuatho yá mfeni'u. ²⁵ Ne

himi honi'a to'o da xipabi tengu yá 'mui ya ja'i, ngue'a nu'á mi patuase yá mfeni'u.

3

Ra Jesu ne ra Nicodemo

¹ Ha mi 'bu 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Nicodemo mrá ndá de ra hmunts'a ndá gá xodyo, ne mrá fariseo. ² Nu'á bi ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, dí pahe gue Ajuá xpá meñ'a'i pa gui xancaguihe, ne gui 'bui con gue'a, ngue'a 'bu hingri 'buhma con gue'a hinda za gui 'yøthma nuya danga nt'udi guí øt'e.

³ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'á tó'o hinda yopa 'mui ma'ra'yo hinda za da 'mu ja rá hmanda Ajuá.

⁴ Nu'bú ra Nicodemo bi 'ñembabi:

—¿Hanja da za 'nara ndaxjua ja'i da yopa 'mui ma'ra'yo? ¿Ha gue da za da yopa yut'a ja rá mui rá naná ne da yopa 'mui?

⁵ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'a'i, nu'á tó'o hinda 'mui de ra dehe ne de ra Māca Ndahi, hinda za da yut'a ja rá hmanda Ajuá. ⁶ Nuto gatho bi mbatsi dega ja'i, gue'a 'nara ja'i, ha nu'á tó'o bi yopa 'mui ma'ra'yo dega Māca Ndahi, gue'a 'bui dega hoga ndahi. ⁷ Ogui 'yø ngue'a dí xi'a'i gue mahyoni gui yopa 'buh ma'ra'yo. ⁸ Nura ndahi 'yo habaraza, ne gui øde bu, pe hingui padi habu brí 'ñehe nixi habu ri ma. Njabu nehe ra Māca Ndahi nú'a ri mpefi ja yá mfeni nuto gatho xa 'mui ma'ra'yo de gue'a.

⁹ Nu'bú bi dadi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Pe hanja da za da njabu?

¹⁰ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¿Conque grá xahnate de Israel ne hingui padi nuya ya t'øt'e! ¹¹ Xi majuani dí xi'a'i, dí mañhe nú'a dí pahe, ne dí damajuanihe de nú'a stá hanthe, pe nu'ahé hingui ne gui camfrihu nú'a dí damajuanihe. ¹² 'Bu hingui camfrihu nú'a dí xi'ahu de nú'a jaua ja ra ximhai, nu'bú ¿hanja da za gui camfrihu 'bu ga xi'ahu ya t'øt'e de mahets'i?

¹³ Ni 'nara meximhai hinxa ma mahets'i pa bá ha ra noya de ya t'øt'e de guehni, hønse nú'a to'o bá cai de mahets'i, go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i, go gue'a mā de ya t'øt'e de mahets'i ngue'a ja ra menguni. ¹⁴ Y Nú'a To'o e bi Nja'i ma da t'øtuabi ngu bi 'yøt'a ra Moise bi pøtsa ra qu'eña dega bøja maña ja 'nara za nu de mi 'bui ja ra 'yo'mtha, njabu nehe mahyoni dra 'bøtse maña ja 'nara za Nú'a To'o e bi Nja'i. ¹⁵ Pa njabu nuto gatho da gamfri'a hinda 'medi, ma da me'tsa ra te pa nzantho.

Ajuá mađi gatho ya ja'i de ra ximhai

¹⁶ Ajuá xi bi mađi nts'edi gatho ya ja'i de ra ximhai, hangue bá pehna rá 'ra T'u, pa nuto

gatho da gamfri'a hinda 'medi, nú'á ma da me'tsa ra te pa nzantho. ¹⁷ Ajuá bá pèhna rá T'u pa guecua ja ra ximhai pa da pøhø ya ja'i, hingue pa da mehni'u ja ra nidu.

¹⁸ Nu'a tó'o camfri'a hinda 'behna ja ra nidu, pe nu'a tó'o hingui camfri'a, gue'a ya xa t'e'mbi pa dra 'behna ja ra nidu, ngue'a hinx gamfri bi rá thuhu rá 'ra T'u Ajuá. ¹⁹ Nu'á ma dra 'behna ja ra nidu ngue'a ra ñot'i bi zøhø ja ra ximhai, pe nu'á ma'na ri ho da 'mæta ja ra 'bexuui ngue'a hingui ho nú'a øt'e'u. ²⁰ Nuto gatho øt'a ya t'øt'e hingui ho, ri utsa ra ñot'i ne hingui cuat'a ja ra ñot'i ngue'a tsu da hnequi yá ts'o'befi. ²¹ Pe nu'a tó'o øt'a ngu nú'a mænga majuani, gue'a cuat'a ja ra ñot'i pa da hnequi gue nú'a øt'e, øt'e co rá ts'edi Ajuá.

Ra Xuua Xi'tsate bi yopa ma de ra Jesu

²² Nepu 'mefa ra Jesu bi ma pa ra hai Judea co yá nxadi, ne ja bá 'bøini'u 'raya pa, ne bá øt'a ra sistehe de guehni. ²³ Ne nura Xuua mi øt'a ra sistehe nuni Enón gueta Salim, ngue'a xi mi ja ndunthi ra dehe de guehni, ne mi pa ya ja'i pa mri nxistehe'u. ²⁴ Ne ra Xuua hinxqui jot'atho ja ra fadi.

²⁵ Ha nuyá nxadi ra Xuua mi ntsanoyau 'rayá mixodyou de ra sistehe pa ra nt'axqui. ²⁶ Nepu bi ma ya nxadi bá c'a'tsa ra Xuua ne bi 'ñembabi:

—Xahnate, nu'i gá damajuani de nú'a ra 'ñøhø gá nuui ri'nandi ra ðathe Jordá, ha nubyá bí øt'a ra sistehe nehe, y gatho ya ja'i pa ja ri mani.

²⁷ Nu'bá ra Xuua bi ðadi ne bi 'ñembabi'u:

—Hinda za te da mæse 'na 'bæ Ajuá hingo da 'bepa 'na. ²⁸ Nu'ahu ya xcá 'yøhu stá ma gue hingo guecagui drá Cristo nú'a xpá mehna Ajuá pa da nda, hønse bá pencagui pa go ga 'met'o de gue'a. ²⁹ Nja ngu 'nara 'ñøhø to'o ri nthatui 'nara 'behña, go gue'a rá 'behña'a. Ne nurá amigo nú'a ra 'ñøhø ra medinthati di 'bahui ne øts'e te ma, ne da johya'a nu stí 'yøtua rá noya ne sta hyandi da meui rá 'behña. Njabu nehe xi dri johya ngue'a dí øde de nú'a bí øt'a ra Jesu, ne ngue'a dí øde gue ndunthi ri deni'a. ³⁰ Ngue'a nu'á mahyoni ma'na go da nja rá nsu'a, ha nuga da uadi ma nsu.

Rá T'u Ajuá nú'a bá ehe de mahets'i

³¹ Ngue'a nu'á xqui 'ñehe de mahets'i, hangue ma'na ja rá nsu de gatho, pe nu ngugui drá ja'itho de ra ximhai, hangue dí padi nsøcta nú'u ya t'øt'e jaua ja ra ximhai.

³² Y nú'á go gue'a ma de nú'a te xpá hyandi ne de nú'a te xpá 'yøde nuni mahets'i, pe masque njabu, hinto camfri bi nú'a mañ'a.

³³ Pe nu'a tó'o da gamfri bi nú'a mañ'a, nehe ma gue Ajuá mænga majuani. ³⁴ Ngue'a nurá T'u Ajuá xpá mehni mænga nú'u ya noya bá xipabi Ajuá, ngue'a nu'á xa umba maxøgue rá ts'edi ra Maça Nða. ³⁵ Ajuá ra

Dada xi di maði rá T'u, hangue xa 'yænt'ua gatho ja rá 'ye'a. ³⁶ Nu'a tó'o camfri ra T'u, go gue'a pe'tsa ra te pa nzantho, pe nu'a tó'o hingui ne da gamfri ra T'u, hinhya'mu da zu ra te pa nzantho, hønse rá cæ Ajuá ma da zadi'a.

4

Ra Jesu bi zofu 'nara 'behña me Nsamaria

¹ Ha nura Jesu bi badi gue nuya fariseo xqui 'yøde'u gue ma'na mi ndunthi yá nxadi'a ne ma'na mi øt'a ra sistehe'a que ra Xuua. ² Masque ra Jesu hingo mi øt'a ra sistehe'a, pe nuyá nxadi ha. ³ Y nu mi 'yøde ra Jesu gue mi hmænga njabu, bi bøni de guehni Judea pa bi mengui Galilea.

⁴ Ne mi pe'tsi da 'randa Nsamaria. ⁵ Ne bi zønga ja ra t'uca hñini Sicar de Nsamaria guetbu habu mi o rá hai ndu ra Cobo nú'a xqui zocua ndu ra Jose rá t'u. ⁶ Ne ja mi jani 'nara poso nú'a bi gohui rá thuhu ra Cobo. Nepu nura Jesu ja bi ntsayani ngue'a xqui zabi ja ra 'ñu. Y ya mi ngu nzanga 'rato nde. ⁷ Nepu de guehni bi zøhø 'nara 'behña mra me Nsamaria, e da 'yat'a ra dehe ja ra poso. Ha nura Jesu bi 'yadi ne bi 'ñembabi:

—'Raca ts'u ra zi dehe ga tsi.

⁸ Ha nuyá nxadi'a xqui ma tai pa da dai te da zi'u. ⁹ Y nú'a ra 'behña me Nsamaria bi 'ñembabi ra Jesu:

—¿Hanja guí acagui ra dehe, gue nu'i grá xodyo ha nuga drá me Nsamaria?

(Bi 'ñembi njabu ngue'a ya xodyo himi tsa nixi da ñiqui ya me Nsamaria.) ¹⁰ Nu'bá ra Jesu bi ðadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu gri pahma nú'a unga Ajuá, ne 'bu gri pahma nú'a to'o a'a'i ra dehe, nu'bá go xcá 'yacagui, ne nuga stá 'ra'a'i ra dehe dega te pa nzantho.

¹¹ Ha nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, hingri hña con te gui 'yat'a ra dehe, ha nura poso xá hñe. Nu'bá, ¿habu ja nú'a ra dehe dega te guí engagui? ¹² ¿Ha gue ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadahu ra Cobo, nú'a to'o bi zogahe nuna poso? Y nú'a ja mi tsitheua co yá t'u ne co yá mbo'oni.

¹³ Nu'bá nura Jesu bi ðadi ne bi 'ñembabi:

—Nuto gatho da zi nuni ra dehe da yopa zu ra nduthe. ¹⁴ Ha nu'a tó'o da zi nú'a ra dehe dí ungå, hinhya'mu da yopa zu ra nduthe, ngue'a nú'a ra dehe ga umbabi, da nja ngu 'nara pøthe ja rá coraso, di pøhø pa da umba ra te pa nzantho.

¹⁵ Nu'bá nura 'behña bi 'ñembabi:

—Ndada, 'raca ts'u de nú'a ra zi dehe pa hinhya'mu da yopa zuca ra nduthe, ne pa hinhya'mu ga eheua ma'na'qui ga 'ñai.

¹⁶ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Gue da ri ma ua tsi ri ðame.

¹⁷ Nu'bá nú'a ra 'behña bi ðadi ne bi 'ñembabi:

—Jo'o ma dame.

Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame.
 18 Pe xca pé'tsa cat'a ri dame ne nú'a ra 'ñhøø guí 'buhuiya, hingo ri dame'a. Hangué majuani nú'a guí ma gue jo'o ri dame.

19 Nu'bú nura 'behñá bi 'ñembabi:

—Ndada, pøde go gue'e 'nará 'mehni'i Ajuá. 20 Nu'bú te xi guí mangué de ndu ma dadahá bi xøcambeni Ajuá nuni ja ra t'òhøni, ha nu'ahá gyá xodyohá guí mañhú gue mahyoni dra søcambeni Ajuá nsøctho de guehni Jerusale.

21 Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, camfri nú'a dí xi'a'i, gue ma da zø ra pa guí xøcambeni Ajuá ra Dada pe ya hinga nuni ja ra t'òhø, nixi de guehni Jerusale. 22 Nu'ahú hinguí pahú nú'a guí xøcambeni. Pe nuje há, dí pahé nú'a dí xøcambeni, ngue'a ra pøhøte bá ehe de ja ya xodyo. 23 Mi ma da zø ra pa y ya bi zøhø gue nu'ú tó'o xi majuani da xøcambeni Ajuá ra Dada, ma da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe. Ne Ajuá ra Dada ri ho dra søcambeni'a njabú. 24 Ajuá go gue'a dega Ndáhi ne hinguí hnequi, hangué nu'a tó'o da xøcambeni'a, mahyoni da xøcambeni dega jamfri ne ngu rí 'ñehe.

25 Nu'bú nura 'behñá bi 'ñembabi:

—Nuga dí padí gue ma da 'ñehe ra Mesía go ra Cristo nú'a ma da mehna Ajuá pa da ndá. Ne nu stí zø'a gatho go ma da xicj'a'a.

26 Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga go guecse dí ñauiya.

27 Y nura ora'a bi zøhø yá nxadi, ne nu'ú bi 'yø ngue'a ra Jesu mi ñaui 'nara 'behñá. Pe nu'ú hinte bi 'yambabi ra Jesu te mi ambabi nixi hanja mi ñaui'a. 28 Nu'bú nura 'behñá bi zopú rá xøni ne bi menga ja ra hnini ne bi 'ñembabi nú'ú mi 'buhni:

29 —Maha ma guí hyanthú nú'a to'o xa xictho te gatho stá øt'e. ¿Ha hingo di gue'a ra Cristo 'bú, nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da ndá?

30 Nepú nuya ja'i'ú bá ehe pa e da c'a'tsa ra Jesu. 31 Ha nu mi ma nú'a ra 'behñá, nuyá nxadi ra Jesu bi bantebi ne bi 'ñembabi:

—Xahñate, bá e guí ñuni.

32 Pe nu'á bi 'ñembabi'ú:

—Dí pe'tsa 'nara hñuni ma ga tsi, nú'a nixi guí pahú.

33 Ne nuyá nxadi bi 'ñembabi'ú 'na ngu 'na:

—¿Ua to xpá hñampi te da zi 'bú?

34 Ha ra Jesu bi 'ñembabi'ú:

—Numa hñuniga gue'a ga ø'tuabi rá paha nú'a to'o bá pøcagui ne ga pøpa rá 'befi asta hinga juati. 35 Guí mañhú gue di 'be goho nzana pa da nja ra sofo, ¿ha ngue ha? Pe nuga dí xi'ahú: Ndi, hyanthú ya 'bot'i ya xa ñats'i pa da sofo. 36 Nuya xofa hani yá thahá ne jats'i 'nara hoga sofo. Hangué nuya xofa ma da johyauí ya mot'i. Njabútho nehe nú'ú

to'o da tunga ma noya, ma da hñanga yá thahá ne da munts'a ya ja'i pa da me'tsa ra te pa nzantho. 37 Nja ngu engá ya ja'i: "Na'ño to'o pot'i, 'na'ño to'o xofa." 38 Hangué nuga stá pe'ñ'a'ihú pa guí muntshú ya ja'i, ngu 'nara sofo nú'a hincá pøfihú. Ma'ra xa mpefi, ha nu'ahú guí xopabihú yá 'bot'i'ú.

39 Ne ndunthi ya mengu nú'a ra hnini'a de Nsamaria bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui mehna Ajuá pa da nda, ngue'a nura 'behñá xqui damajuani ne xqui 'ñena gue nu'á xa xiptho gatho nú'a te xqui 'yøt'e. 40 Hangué nu mi zøhni ya me Nsamaria habú mi 'bú ra Jesu, bi bantebi gue da 'mähui'ú, hangué nu'á bi 'mähui'ú yo pa. 41 Ne xi ndunthi ma'ra bi gamfri ra Jesu ngue'a go mi zofose'a. 42 Ha nu'ú bi 'ñembabi nú'a ra 'behñá:

—Nubyá dí camfrihe hingue hønse ngue'a go gá xicje, dí camfrihe ngue'a ya stá øsche te xa má, ne dí pahé gue xi majuani go guehni ra Pøhøte de ya ja'i gatho rá ngani ra ximhai.

Ra Jesu bi 'yøthebi rá t'ú 'nará danga maste ra ndá

43 Ha nu mi thogu nú'ú yo pa, ra Jesu bi ma pa ja rá hai Galilea. 44 Ne nu'á xqui mãñse ne xqui 'ñena: "Ni 'nará 'mehni Ajuá hinguí hnumansu ja rá hai." 45 Ha nu mi zønga Galilea'a nuya mengu de guehni bi umba ntsaya ngue'a xqui hyandi'ú gatho ya danga nt'udi xqui 'yøt'e'á nuni ja ra ngo Jerusale, ngue'a nehe nuya mengu rá hai xqui ma ja nú'a ra ngo'a.

46 Nepú nura Jesu bi yopa zønga ma'na'qui nuni Ncaná de Galilea habú xqui 'yøt'e da mvinu ra dehe. Y nuni Ncapernau mi 'buhni 'nará danga maste ra ndá ne mri hñenga rá t'ú. 47 Y nu'á bi 'yøde gue ra Jesu xqui menga de Judea ne ya xqui zønga Galilea, hangué bi ma há mi 'bú'a pa bá bantebi da meui ja rá ngu pa da 'yøthebi rá t'ú ngue'a ya mi nedu hmahá. 48 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'ú hinguí hyanthú ya danga nt'udi ne ya danga t'øt'e, hinguí camfriha.

49 Ha nura danga maste bi 'ñembabi:

—Ndada, maha, pa hinda du ma zi t'ú.

50 Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma, ya 'bui xá hño ri t'ú.

Ha nu'á bi gamfri nú'a bi xipa ra Jesu, ne bi gu rá 'ñu bi ma. 51 Y de mri ne ra 'ñu bi 'ñe yá 'bgo bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ya 'bui xá hño ri t'ú.

52 Hangué nu'á bi 'yambabi'ú ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma ora bi mudí bi tsayabi ra hñeni?

Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Mande ngu nzanga yoto bi tsayabi ra nzø.

53 Nu'bú nura dada bi beni gue mi gue'a ra ora xqui xipabi ra Jesu gue ya mi 'bui xá hño

rá t'ua. Hangué nu'a ne gathó nú'u mi 'bui ja rá ngu bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xqui me'hna Ajuá pa da nda. ⁵⁴Go gue'a rá ñoho ra danga nt'udi bi 'yøt'a ra Jesu nuni Galilea ne go bi 'yøt'e'a de bá penga Judea.

5

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara ts'onate nuni Betesda

¹Nepu 'mefa bi nja 'nará ngo ya xodyo nuni Jerusale, ne ra Jesu bi mani. ²Y de guehni Jerusale mi ja 'nara mothe xqui thu'mbabi rá thuhu Betesda de ra hñäqui ebreo, habu mi ja cut'a ya porta, ne mi gueta ra gosthi hnini habu mi thu'mbabi ra 'Ñu gá Ma'yo. ³Ha mi 'boni ndunthi ya da'thi, ya goda, ya doua, ne ma'ra ya ts'onate mi tømí rá nhuat'i ra dehe. ⁴Ngue'a ja ra ora mi çaini 'nará enxe Ajuá ja ra mothe pa mi uant'a ra dehe. Ne nu'a tó'o rá mudi mi cut'a mbo ra dehe ora dra huant'i, nú'a go gue'a mi ñani de nu'araza ra hñeni mi pe'tsi. ⁵Ha mi 'buhni 'nara 'ñøhø ya mi pe'tsa 'natema'ret'a ma hñägo njeça de mri hñeni. ⁶Ha nura Jesu bi hyandi mi 'beni ne bi badi gue ya 'bu xqui njabu, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gui ne gui ñani?

⁷Ha nura da'thi bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Ndada, jo'o to'o da cutcagui mbo ra mothe nura ora sta huat'a ra dehe, ha nura ora ga nehma ga cut'i nu ma'na da dama 'met'o de gueque.

⁸Hangué ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nangui, juxa ri mfdi ne 'yo.

⁹Nu'bú nura 'ñøhø'a 'bestho bi ñani, ha bi gaxa rá mfdi ne bi 'ño. Ha nura pa'a mrá pa dega tsaya. ¹⁰Hangué ya ndá gá xodyo bi 'ñembabi'a:

—Núbya rapaña go ra pa dega tsaya, ne ma leyhu hingui unga nsequi gui hñaxa ri mfidibya.

¹¹Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani bi dadi ne bi 'ñembabi'a:

—Nú'a to'o bi 'yøthegui go gue'a bi xicagui gue ga juxa ma mfdi ne ga 'yo.

¹²Nepu nu'á bi 'yambabi:

—¿To'o bi xi'a'i gui juxa ri mfdi ne gui 'yo?

¹³Ha nú'a ra 'ñøhø xqui ñani himbi badi to'o xqui 'yøthe'a, ngue'a mi 'buhni ndunthi ya ja'i y nura Jesu ya xqui ma.

¹⁴'Mefa ra Jesu bi hyonga nú'a ra da'thi mbo ra ndañija ne bi nthëui ma'na'qui ne bi 'ñembabi:

—Nu'i ya xcá ñani. Ya oxqui ma gui yopa 'yøt'a ya ts'oqui ma'na'qui, pa hingui thogui ma'ra ya ts'othogui ma'na strá nts'o.

¹⁵Nepu nura 'ñøhø'a bi ma bá xipa ya ndá gá xodyo gue go mi gue'a ra Jesu xqui 'yøthe'a. ¹⁶Hangué por gue'a ya ndá gá xodyo xi mi utsa ra Jesu, ne xi mi ne da hyohma, ngue'a nu'á mi ø't'a ya danga nt'udi

de nuya pa dega tsaya. ¹⁷Nu'bú ra Jesu bi 'ñena:

—Ajuá ma Dada hingui tsaya di mpëfi, njabathogui nehe hindí tsaya.

¹⁸Hangué nuya ndá gá xodyo ma'na xi mi 'ramanu da hyohma, ngue'a nu'á himi øta ra ley nú'a mi ma de ra pa dega tsaya, ne ngue'a mi ma gue Ajuá mrá Dada'a, y njabu mri nhye'cauai Ajuá.

Ra Jesu ma de rá ts'edi xa umba Ajuá rá Dada ngue'a go gue'a rá T'u'a

¹⁹Hangué ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Xi majuañi dí xi'ahu, hinda za te da 'yøt'ase rá T'u Ajuá. Ngue'a nu'á handi te gatho øt'a Ajuá rá Dada, y nú'a handi gue'a øt'e nehe, ngue'a te gatho øt'a rá Dada, gue'a øt'a ra T'u nehe. ²⁰Ajuá ra Dada xi maði rá T'u, ne utuabi te gatho øt'e'a. Ne ma da 'ñutuabi yá 'bëfi ma'na dya dangui que nú'u xcá hyanthu, pa xi gui 'yøhu. ²¹Ajuá ra Dada juxa gatho nú'u xa du ne umbabi'u ra te. Njabu nehe rá T'u'a umbabi ra te to'oraza nú'a go da ne'a. ²²Ajuá ra Dada hingui ha'mba nguenda ni 'nara ja'i, nguetho gatho xa 'yent'ua ja rá 'ye rá T'u pa go da hñ'a'mba nguenda'a, ²³pa njabu gatho ya ja'i da numansu ra T'u ngu di numansu'u Ajuá rá Dada. 'Bu to'o hingui numansu ra T'u, nehe hingui numansubi rá Dada nú'a to'o bá pchni.

²⁴Xi majuañi dí xi'ahu: Nu'a tó'o huxa nt'øde nú'a dí ma ne camfri Ajuá nú'a bá pencagui, pe'tsa ra te pa nzantho, ne hinda 'behna ja ra nidu, ngue'a nú'a ja ra uenda ya xa du ne xa yopa nte pa da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁵Xi majuañi dí xi'ahu, ma da zø ra pa ne majuañi nubya ya ja, gue nú'u xa du da 'yøde nú'a manga rá T'u Ajuá, ha nu'u tó'o da hñuxa nt'øde ma da nja yá te pa nzantho. ²⁶Ngue'a Ajuá ra Dada hæse ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho. Njabu nehe rá T'u bi umba ra ts'edi pa da unga ra te pa nzantho nehe. ²⁷Ne xa 'yent'ua ja rá 'ye rá T'u pa go da hñ'a'mba nguenda gatho ya ja'i de ja ra ximhai, ngue'a go gue'a Nú'a To'o e bi Nja'i. ²⁸Ogui 'yøhu ngue'a dí xi'a'ihu njabu. Ngue'a ma da zø ra pa nuto gatho xa du ma da 'yøde sta ña rá T'u Ajuá. ²⁹Y nú'u to'o gatho xa 'yøt'a nú'a xá hño ma da nangui pa da nja yá te pa nzantho, ha nu'u tó'o xa 'yøt'a nú'a hingui ho ma da nangui pa da 'behna ja ra nidu.

'Bui to'o damajuani de ra Jesu

³⁰Nuga hingui tsa te ga øt'ase. Nú'a xicagui ma Dada, gue'a dí øt'e, ne dí øt'a ra ts'atbi ngu di 'bepqui, ne nura ts'atbi'a go gue'a xá hño ngue'a dí øt'ua rá paha ma Dada nú'a to'o bá pencagui, hingo dí øt'a nú'a go ma pahasega. ³¹'Bu nuga gra manse to'ogui, hinte da muui nú'a ga ma. ³²Pe 'bui 'na to'o damajuani to'ogui, ne dí paði

gue nú'a mañ'a xi di muui. ³³ Nu'ahú xá penñu ya 'mehni pa da 'yambabi ra Xuua de gueque, y nu'á bi damajuani to'ogui ne bi xi'ahú nú'a majuani. ³⁴ Pe pa gueque ni 'nara ja'i hindi honi to'o da dadi por gueque. Nuga hõse dí ben'ahú nú'a bi manga ra Xuua, qué pa gui mpõhõhu. ³⁵ Ra Xuua gue'a mi nja ngu 'nara ñot'i, mi yo't'a ri mfenihu de nú'a mi xi'ahú. Ha nu'ahú, gá 'yõdehu co ra johya nú'a te mi ma, pe hõnse 'raya zi patho. ³⁶ Nuga dí pe ya 'befi ngu xa 'racagui Ajuá ma Dada ga juadi ga pefi, y nuya 'befi dí pefi go gue'u damajuani gue go Ajuá xpá mēncagui. Y nuya 'befi ma'na ya dangui pa da fadi to'ogui que nú'a bi manga ra Xuua de gueque. ³⁷ Ma Dada to'o bá pēncagui go gue'a damajuani to'ogui, masque hin-hya'mu xá 'yõhu xa ña'a nixi xá hyanthu tengu'a. ³⁸ Ne nurá noya'a hinxá zoda ri mfenihu, nguetho nu'ahú hinxá cam-friguihu gue nuga go rá 'mehni'gú'a. 'Bu xá camfriguihuhma, nu'bú gri pahmañu te ri bõnga ra Maça T'ofõ. ³⁹ Nu'ahú hinhyama guí hēhu ra Maça T'ofõ, xi guí he'thu pa xahma ja gui tshmahani ra te pa nzantho, pe hingui tso ri mfenihu de nú'a guí he'thu, ngue'a ja nura T'ofõ'a ja mañi de gueque. ⁴⁰ Ha nu'ahú hingui ne gui camfriguihu pa da za gui tshmahu nú'a ra te pa nzantho.

⁴¹ Nuga hindi manga njabu pa da 'ñesca ma nsu ya ja'l. ⁴² Di manga njabu ngue'a dí padi gue nu'ahú hingri mañihu Ajuá. ⁴³ Masque stá ehma de rá thuhu Ajuá ma Dada, pe nu'ahú hinxá numansuguihu. Pe nu'bu 'nara ja'i da 'ñehe de rá thuhuse, nu'bú ha, go guí numansuhua. ⁴⁴ Hingui ne gui camfriguihu ngue'a go 'met'o guí 'ñe'tsua nsusehu 'na ngu ma'na, hingõ guí hoñhu da 'ñe'ts'a ri nsuhu Ajuá nú'a 'natho. ⁴⁵ Ogui beñhu gue go nuga ma ga ñap'a'ihu ja rá thandi Ajuá ma Dada. Nurá ley ra Moise go gue'a ma da ñap'a'ihu, nú'a ts'a guí camfrihu da ñañ'a'ihu. ⁴⁶ 'Bu gri camfrihu máhu nú'a bi 'yofo ra Moise, nu'bú gri camfriguihu hmañu nehe, ngue'a nú'a bi 'yofo de gueque. ⁴⁷ Ha nu'bu hingui camfrihu nú'a bi 'yofo'a, nu'bú çhanja da za gui camfrihu nú'a dí mangá?

6

Ra Jesu bi 'uinga thogui cut'a 'mo ya ja'i (Mt. 14:13-21; Mr. 6:30-44; Lc. 9:10-17)

¹ Nepu de gue'a ra Jesu bi 'ranga ri'nandi ra ndehe Galilea, nú'a rá thuhu nehe Tiberia. ² Ha mri dena ndunthi ya ja'i ngue'a mi handa ya danga nt'udi nú'u mi õtua ya da'thi mi ñani. ³ Nu'bú ra Jesu bi bõxa ja 'nara t'õhõ ne ja bá huhuini yá nxadi. ⁴ Ne ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo. ⁵ Nu'bú ra Jesu bi hyanda nú'u

ya ja'i mi ndunthi xqui deni'a, nepu nu'á bi 'ñemba ra Lipe:

—çHabu ga tañhu ra thuhme 'bu, pa ga 'uiñhu gatho nuya ja'iyu?

⁶ Ra Jesu xa bi ne bi manga njabu pa bi nu te xa dadi hmañu ra Lipe, ngue'a nú'a ya mi padise te mi ma da 'yõt'e. ⁷ Ha nura Lipe bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Põde nixi co yo nthebe denario ra thuhme ga tañhu, hinda uadi, ua 'ra 'na zi xeni da ziyu.

⁸ Nepu 'nará nxadi ra Jesu mrá thuhu ra Andre, go gue'a mrá cu ra Simu Pedro, bi 'ñembabi ra Jesu:

⁹ —'Bucua 'nara ts'unt'u hã cut'a ya thuhme dega cebada ne yoho ya zi huá, çpe te ri maña?

¹⁰ Nu'bú nura Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Xiphu gatho ya ja'i da hñudi.

Y mi jani 'nara 'bot'ei, ne ja bi hñuhni'u, ne ngu mi cut'a 'mo sehe ya 'ñõhõ. Ya 'beñña ne ya bātsi himi pa 'mede. ¹¹ Nepu nura Jesu bi gu nú'u ya thuhme, ne bi umba njamadi Ajuá de nú'a ra thuhme ma da zi'u, ne ja ngá umba yá nxadi nepu ya nxadi bi umba nuya ja'i mi huhni. Ne guet'atho bi 'yõt'e co nuya zi huá, ne bi zi'u asta xi bi niña. ¹² Ha nu mi uadi'u, ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi:

—Bá muntshu gatho ya zi xeni nú'u bi bongui, pa hinte da 'medi.

¹³ Ha nu'ú bi munts'a gatho ya zi xeca thuhme xqui 'bonguabi'u de nú'u cut'a ya thuhme dega cebada. Ne bi ñuxa 'ret'amayoho ya 'bõts'e co nuya xeca thuhme bi bongui. ¹⁴ Ha nu mi hyanda ya ja'i nú'a ra danga nt'udi xqui 'yõt'a ra Jesu, nu'ú bi 'ñena:

—Xi majuani go guehni rá danga 'mehni Ajuá nú'a mi hma de 'ñecua ja ra ximhai.

¹⁵ Pe ra Jesu mi patho gue mi ne'u da zixhama pa da ndahma'a de gue'u, hangue nu'a bi 'yõt'e, bi ma de guehni bi yopa bõxa ma'na'qui ja nú'a ra t'õhõ'a ri sehe.

Ra Jesu bi 'ño maña ra ndehe

(Mt. 14:22-27; Mr. 6:45-52)

¹⁶ Y de mi nde, yá nxadi'a bi ma pa ja ra ndehe. ¹⁷ Nepu de guehni bi yut'a ja 'nara motsa pa bi ma'u Ncapernau de ri'nandi ra ndehe. Ha ya xmá 'mexuu, ha ra Jesu hinxqui mengtho de ja ra t'õhõ. ¹⁸ Ne bi mudi bi 'ño 'nara bunthi xi mri anga ra dehe. ¹⁹ Y ya xqui 'ño ngu cut'a o 'rato kilometro de ja ra dehe, nepu bi hyant'u ra Jesu mbra 'yotho maña de ra dehe pa da e da zadi'u, ne nu'ú xi bi ntsu. ²⁰ Pe nu'á bi 'ñembabi'u:

—jNuga go guecagui, ogui tshu!

²¹ Nepu nu'ú co ra johya bi põt'sa ja ra motsa ne bi zits'i, ne 'bestho bi zõñu co ra motsa ja ra hai habu mri ma'u.

Ya ja'i bi hyonga ra Jesu

²² Ha nurá hyax'a nú'u ya ja'i xqui gohni ri'nandi ra ndehe ne xqui hyandi gue 'nada ra motsa mi 'bahni, ne xqui badi gue nuyá nxadi ra Jesu bi mase'u ja nú'a ra motsa, ne ra Jesu himbi meui'u. ²³ Ne guetbu habu xqui zi ra thuhme'u nu mi umba njamađi Ajuá nura Jesu, ja bi zohni ma'ra ya motsa xqui 'ñehe Tiberia. ²⁴ Hangue nu mi hyandi'u gue ya mi jo'oni ra Jesu nixi yá nxadi, nu'bá nu'ú 'bestho bi yut'a ja nú'u ya motsa ne bi ma pa Ncapernau pa da hyonga ra Jesu.

Ra Jesu go ra thuhme dega te

²⁵ Y ja bá tsahni'u ra Jesu ri'nandi ra ndehe ne bi 'ñembabi'u:

—Xahnate, ¿ha'mu gá tsøhø de guecua, desde manxuui o ja nubya?

²⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Xi majuani dí xi'ahu, gui hongaguihu ngue'a dá 'uiñ'a'ihu ne gá niñ'ahu, hingue ngue'a gá hyanthu ya danga nt'udi. ²⁷ Gui øthu ra ts'edi pa gui tsahu nú'a te gui tsihu, pe nu'á 'bestho da thegue. Ma'na xá hño 'yøthu ra ts'edi gui tsahu nú'a ra nzaqui unga ra te pa nzantho, y nu'á hinhya'mu da thegue. Go gue'a ra nzaqui da 'ra'ahu Nú'a To'o e bi Nja'i. Ne Ajuá ra Dada xa 'ñu't'a'ihu gue xa umba ra ts'edi'a pa da 'ra'ahu nú'a ra nzaqui'a.

²⁸ Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—Nu'bú ¿te mahyoni ga øthe pa njabu da za ga øthe ngu nú'a xa 'bepcahe Ajuá, pa njabu da za ga tsøhe nú'a ra nzaqui gui engaguihe?

²⁹ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'á mahyoni gui 'yøthu pa da za gui 'yøthu ngu nú'a xa 'bep'ahu Ajuá, camfrihu nú'a to'o xpá mehni'a.

³⁰ Ha nuya ja'i bi 'ñembabi'a:

—Nu'bú ¿te ma danga nt'udi da za gui 'yøt'e pa ga hanthe ne ga camfri'ihe? ¿Nda'a ra danga t'øt'e ma gui 'yøt'egue? ³¹ Maya'bu ndu ma dadahu ra Moise mri zi nú'u ma'ra ndu ma dadahu ja ra 'yo'mtha, y ja bi zini'u ra thuhme rá thuhu ra maná, ngu xa t'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena: “Nu'á bá pempabi ra thuhme de mahets'i pa bi zi'u.”

³² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu: Hingo ra Moise bi umbabi'u nú'a ra thuhme bá ehe de mahets'i nú'a bi zi'u. Numa Dada go gue'a bi mampabi'u. Y go guet'a bá pen'ahabya ra thuhme de mahets'i nú'a unga ra te pa nzantho. ³³ Nú'a ra thuhme bá pen'ahu Ajuá, go gue'a rá T'u bá cai de mahets'i, ne go gue'a umba ra meximhai ra te pa nzantho.

³⁴ Nu'bú nuya ja'i bi 'ñembabi:

—Ndada, oxqui ma gui 'bepcahe nú'a ra thuhme'a.

³⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho. Nu'á tó'o da 'ñe da zucagui

hinhya'mu da zø ra thuhu, ha nu'a tó'o da gamfrigui hinhya'mu da zø ra nduthe.

³⁶ Pe nuga ya stá xi'ahu gue masque ya xcá hyandgaguihu pe hingui camfriguihu.

³⁷ Gatho nú'u to'o xa 'racagui Ajuá ma Dada da 'ñehe da zucagui, ha nu'a tó'o da 'ñehe da zucagui hinga co'tsi. ³⁸ Ngue'a nuga stá cai de mahets'i pa ga øtua rá paha nú'a to'o bá pencagui, hingue nú'a go ma pahase. ³⁹ Nurá paha ma Dada nú'a to'o bá pencagui gue nú'u to gatho xa 'racagui ni 'na de gue'u hinga 'bædi, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga juts'i'u pa rí nja yá te pa nzantho. ⁴⁰ Ne nurá paha nú'a to'o bá pencagui gue da nja yá te pa nzantho nuto da badi to'ogui ne da gamfrigui, ne nura pa de ra ngaxhmai, ma ga juts'i'u pa rí nja yá te pa nzantho.

⁴¹ Nu'bú nuya xodyo bi nonga ra Jesu ngue'a mi ena: “Nuga go guecagui drá thuhme stá cai de mahets'i.” ⁴² Ne mi eñ'u:

—Go guehni ra Jesu rá t'u ra Jose, ¿ha ngue ha? Nuju dí padihu to'o rá dada ne rá nanani. Nu'bú ¿hanja ena gue bá cai de mahets'i?

⁴³ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Ogui nøntehu de nú'a stá xi'ahu.

⁴⁴ Ngue'a ni 'na hinto tsa da 'ñe da zucagui 'bu hingo Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencagui da zopa rá mfeni pa e da zucagui, ne go gue'u ma ga juts'i nura pa de ra ngaxhmai pa rí nja yá te pa nzantho. ⁴⁵ Njaua xa t'ofu ya yá t'ofu yá 'mehni Ajuá habu ena: “Ajuá ma da 'ñuta gatho ya ja'i,” ena njabu. Hangue gatho nú'u to'o da hñuxa nt'øde te mangu ma Dada ne da zo ja yá mfeni, nú'ú go gue'u da 'ñe da zucagui.

⁴⁶ Hingo dí xi'ahu gue to'o xa hyanda Ajuá ra Dada, ngue'a hønsgui stá handi'a, ngue'a stá ehe de gue'a. ⁴⁷ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o camfrigui pe'tsa ra te pa nzantho. ⁴⁸ Nuga go guecagui drá thuhme dega te pa nzantho. ⁴⁹ Maya'bu nú'u ndu ri dadahu bi zi ra maná nu mi 'bui ja ra 'yo'mtha, pe nu'ú bi du'u. ⁵⁰ Pe nú'a ra thuhme dí mangá, hingue ngu nú'a ra thuhme bi zi nú'u bi du. Nú'a ra thuhme dí mangá bá ehe de mahets'i pa nuto'o da zi hinhya'mu da du. ⁵¹ Nuga go guecagui drá thuhme dí te, dá ehe de mahets'i. Nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme dí mangá, da nja rá te pa nzantho. Ha nú'a ra thuhme dí mangá, go guehna ma ndo'yo nú'a ma ga da pa da nja yá te pa nzantho ya meximhai.

⁵² Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'u 'na ngu ma'na:

—¿Hanja da za da 'racju rá ndo'yoseni pa ga tsihu?

⁵³ Ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'bu hingui tsi-pabihu rá ngø ne rá ji Nú'a To'o e bi Nja'i, hinda nja ri tehø pa nzantho. ⁵⁴ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, gue'a da nja rá

te pa nzantho, ne nura pa de ra ngaxhmai nuga ga juts'i'a pa ri nja rá te pa nzantho. ⁵⁵ Ngue'a ma ngø nja ngu ra nzaqui, ne ma ji nja ngu ra dehe nú'a ts'i pa da nte 'na. Pe numa ngø ne ma ji hingue ngu nuya nzaqui'u, ngue'a numa ngø ne ma ji unga ra te pa nzantho. ⁵⁶ Nu'a tó'o da zicagui ma ngø ne ma ji, go gue'a da 'mbi con gueque, ha nuga ga 'bui con gue'a. ⁵⁷ Ajuá ma Dada nú'a to'o bá pencagui, nu'á te, hangue nuga dí te nehe ngue'a nu'á te'a. Njabu nehe nu'á to'o da zigágui, nu'á ma da nja rá te ngue'a dí tega. ⁵⁸ Nuga go guecagui drá thuhme stá ehe de mahets'i. Pe hingo dí nja ngu nú'a ra maná nú'a bi zi ndu ri dadahu ne bi du. Ngue'a nu'á to'o da zigágui nuga drá thuhme, da nja rá te pa nzantho.

⁵⁹ Njabu bi mąnga ra Jesu nu mi xahnate ja ra niąa nuni Ncapernau.

Ya noya nú'u unga ra te pa nzantho

⁶⁰ Ha ndunthi de nú'u to'o mi 'ñoui'a ne myá nxadihma, mi 'yøde'u bi mąnga ra Jesu njabu, bi 'ñena'u:

—Xi hindrí hohu nú'a mańi. ¿To ja gue'a da gamfribini?

⁶¹ Ha nura Jesu bi batho gue nu'ú mi nõnte de nú'a xqui mań'a, hangue nu'á bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue hingrí hohu nú'a stá ma? ⁶² ¿Xi te gui beńhu nú'bu xcri hyanthu da yo menga pa mahets'i Nú'a To'o e bi Nja'i?

⁶³ Nú'a ra nzaqui dí ma, go gue'a ra nzaqui pa ri ndahihu, hingo pa ri ndo'yohu. Ngue'a nú'a ra nzaqui gui tsihu pa ri ndo'yohu hinte di muui pa gui tshu ra te pa nzantho. Y nuya noya stá xi'ahu go gue'u ra nzaqui pa ri ndahihu, ne go gue'u di 'ra'ahu ra te pa nzantho. ⁶⁴ Pe 'ra de gue'ahu hingui camfrihu.

Ra Jesu bi mąnga njabu ngue'a desde rá madi ya mi patho nú'u to'o himi camfri'a, ne ya mi patho to'o mi ma da da'a. ⁶⁵ Nehe bi 'ñena:

—Xa njabu ngu nú'a ya stá xi'ahu gue hinda za to da 'ñese da zuqui 'bu hingo Ajuá ma Dada da zopa rá mfeni pa da e da zucagui.

⁶⁶ Nepu ndunthi de nú'u to'o mri 'ñoui ne myá nxadihma bi 'uegue'u, ya himbi deni'a. ⁶⁷ Hangu nura Jesu bi 'ñembabi nú'u 'ret'amayoho yá nxadi xqui huahni:

—Xi'ahu, ¿ha gue ma gui 'ueguehu nehe?

⁶⁸ Ha nura Simu Pedro bi dadi ne bi 'ñembabi'a:

—Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o ja ga teńhe? gue hõnse'i guí mąnga ya noya de ra te pa nzantho. ⁶⁹ Ha nuje stá camfrihe ne stá pahe gue go gue'e grá Cristo, rá T'u'i Ajuá nú'a te, xpá mæn'a'i pa gui nda.

⁷⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu guí 'ret'amayohohu stá huan'ahu, ¿ha ngue ha? Pe 'yobu 'na de gue'ahu ri 'ñoui ra ts'ondahi.

⁷¹ Nu'á bi ma de ra Juda Iscariote rá t'u ra Simu, ngue'a go mi gue'a mi ma da da'a, masque go mi gue'a 'na de nú'u 'ret'amayoho ya nxadi.

7

Yá hõcu ra Jesu himbi gamfri'u gue mi gue'a rá 'mehni Ajuá

¹ 'Mefa ra Jesu bi 'ñonitho ja ra hai Galilea, himbi ne ma bá 'buhni Judea ngue'a nuya ndá gá xodyo de guehni mi honi hanja da za da hyo'a. ² Ha ya mi ma da dat'a 'nará ngo ya xodyo go mrá ngo dega ntho'j'atsi. ³ Hangu yá hõcu ra Jesu bi 'ñembabi:

—Grí ma pa Judea, pa nuya ja'i mri deń'a'i de guehni da za da hyandi'u nehe nú'u ya dąnga nt'udi guí øt'e. ⁴ Ngue'a 'bu 'nara ja'i ne to'o da hyandua rá 'befi, nu'á hinda 'yøt'a rá 'befi mant'agui. Ya gue guí øt'a nuya dąnga t'øt'e, 'yøt'e'ja yá thandi gatho ya ja'i pa da hyanda nú'a guí øt'e.

⁵ Nuyá hõcu'a bi xipabi njabu ngue'a nixi gue'u himi camfri ua go mi gue'a rá 'mehni Ajuá. ⁶ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Pa gueque hinxa zøta ma ora pa ga mani, pe nu'ahú, otho ri orahu. ⁷ Ya ja'i hingui tsa da utsa'ihu, pe nuga ha, di utsagui, ngue'a dí xipabi de yá ts'o'befi'u. ⁸ Nu'ahú, go da rí maha ra ngo. Nuga hinga ma, asta hinda zø ma ora pa ga ma.

⁹ Ha nu mi xipabi njabu, bi ma'u, ha nura Jesu bi gotriho Galilea.

Ra Jesu bi ma ra ngo dega ntho'j'atsi

¹⁰ Nepu ra Jesu bi ma nehe ja ra ngo, pe asta 'mefa. Bı ma pe mant'aguitho pa hinto da hyandi. ¹¹ Ha nuya ndá gá xodyo nú'u mi ne da hyohma'a xi mi honi'u de guehni ja ra ngo ne mi eń'u:

—¿Habu di 'youa'a 'bu?

¹² Ha ndunthi de nuya ja'i mi 'yoni ja ra ngo xi mi ña de gue'a. 'Ra mi ena: "Nú'a ra 'ñøhø'a xi ra hoja'i"; ha nu ma'ra mi ena: "Hinga majuani, hõnse hat'atho ya ja'i."

¹³ Pe nu'ú mi ña zi njante pa hinto da 'yøde, ngue'a mi tsu yá mixodyoui nú'u myá ndá de gue'u.

¹⁴ Ts'a mi 'yo made ra ngo ra Jesu bi yut'a ja ra ndanija pa bi nxahnate. ¹⁵ Ha nuya ndá gá xodyo xi bi 'yø ne bi 'ñemse'u:

—¿Hanja nuni ra Jesu nts'edi ja rá mfađi ha hinxa nxadi?

¹⁶ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Nú'a dí udi, hingo dí mansega. Nu'á bí ehe de Ajuá nú'a to'o bá pencagui. ¹⁷ Nu'a tó'o da ne da 'yø'tuabi rá paha Ajuá, ma da badi de nú'a ma nt'utuete ua bí ehe de Ajuá o ua go dí bensega nú'a dí ma. ¹⁸ Nu'a tó'o bense nú'a ma, nú'a go gue'a ne da t'e'tsua

rá nsu. Pe nu'a tó'o ne da 'ñe'tsuabi rá nsu nuto bá pèhni'a, nu'á mǎnga majuani ne hingui hate.

¹⁹ Ra Moise xa 'ra'a'ihũ ra ley, pe ni 'na de gue'ahũ hinxá 'yòtehũ nura ley'a. Nu'bu gri òthmǎhũ nú'a ma, nu'bu'á çhanja gui beñhũ gui hyogaguihũ?

²⁰ Ha nura hmuntsja'i bi ðadi ne bi 'ñena: —Nu'i pò gui 'ñoui ra ts'ondahi. ÇTo'o xa beni da hyo'ague?

²¹ Nu'bu'á ra Jesu bi ðadi ne bi 'ñembabi'u:

—Hõnse ngue'a dá pe 'nara 'befi nú'a ra pa dega tsaya dá japi bi ñani 'nara da'thi, hangue por gue'a gri 'yòhũ. ²² Pe xi nu'ahũ nehe, nú'a ra pa dega tsaya gui hu'tsuahũ ra seña ja yá ndo'yo ri bǎtsihũ ngu bi 'yòt'a ndu ri dadahũ, desde rá mudi bi hñuxa nura seña ja yá ndo'yo, ne 'mefa ra Moise mi manda da t'òt'a njabũ nehe, masque hingo bi muti. Hangue ringue'a nu'ahũbya, ngu da dat'a rá hñato ma pa de xa 'mui ri t'ubǎtsihũ gui hu'tsuahũ ra seña, masque ra pa dega tsaya.

²³ 'Bu nu'ahũ gui hu'tsuahũ ra seña ri bǎtsihũ ra pa dega tsaya hõnse pa hingui ts'ocuahũ rá ley ra Moise, nu'bu'á xi çhanja gui pò ri cuhũ con gueque ngue'a stá òthebi maxògue rá ndo'yo 'nara 'ñhòh nura pa dega tsaya?

²⁴ Gui beñhũ gue hinxá hño nú'a dá òt'e, ngue'a dá òt'e ra pa dega tsaya. Ogui ðama beñhũ ua hingui ho 'nara t'òt'e asta hingo 'met'o gui pahũ ua majuani hingui ho o hina, pa njabũ da za gui beñhũ ngu ri 'ñepi nú'a ra t'òt'e.

Ra Jesu bi mǎ de habũ xqui 'ñehe

²⁵ Ha nu 'raya me Jerusale bi 'ñena:

—ÇHa hingo guehni thoni pa da tho?

²⁶ Xini 'bahni ña ja yá thandi ya ja'i ne hinte sipabi. ÇHa gue camfri ma ndahũ gue xi majuani go guehni ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da ndá? ²⁷ Pòde hina, ngue'a nuju dí pahũ habũ ra menguni. Ngue'a nu stí zò ra Cristo hinto ma da baði habũ dra mengu'a.

²⁸ Ra Jesu bi 'yòde te mi mǎnga ya ja'i, hangue nu mi nxahnate'a ja ra ndanija bi ña nts'edi bi 'ñena:

—ÇGui paçaguihũ ne gui pahũ habũ dra mengui. Nuga hinstá esche. Nú'a to'o bá pencagui go guese'a Ajuá nú'a xi majuani, ne nu'ahũ hingui pahũ'a. ²⁹ Nuga dí paça'a ngue'a stá ehe de gue'a, ne go gue'a bá pencagui.

³⁰ Hangue nu mi 'yòde ya ndá gá xodyo bi mǎnga ra Jesu njabũ, ma'na mi ne'u da gu'a pa da zixhma'a nts'ahni, pe hinto bi gu ngue'a himi tsòta rá ora. ³¹ Pe ndunthi ya ja'i de guehni bi gamfri'a ne mi eñ'u:

—Xi nu sta zòhò nura Cristo pa da ndá, çha gue ma da 'yòt'a ma'ra ya dǎnga nt'udi que nú'a òt'ni?

Ya fariseo bi mehna ya gunts'ahni pa da gũhma ra Jesu

³² Y nuya fariseo mi 'yòde bi mǎnga njabũ ya ja'i, nu'bu'á nu'á ne ya ndá gá macja bi mehna 'raya gunts'ahni pa da gũhma ra Jesu. ³³ Hangue ra Jesu bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa ma ga 'bui con gue'ahũ, nepu ma ga yo pengui habũ bí 'bui nú'a to'o bá pencagui. ³⁴ Ma gui hyongaguihũ pe hingui ma gui tsucaguihũ, ne hinda za gui mahani habũ ma ga 'buca.

³⁵ Nu'bu'á ya ndá gá xodyo mi 'bũhni bi 'ñémbabi 'na ngu 'na:

—ÇHabũ ma dí mani 'bu pa ena gue ya hinda za ga tsuhũ? ÇHa gue ma da ma pa ja yá hai ya me Grecia habũ bí 'bui ma mixodyohũ nú'u xa nxani, ne ma dí xahna nehe ya me Grecia? ³⁶ ÇTe ri bõnga nuya noya xa mǎni 'bu, ena: “Ma gui hyongaguihũ pe hingui ma gui tsucaguihũ, ne hinda za gui mahani habũ ma ga 'buca?”

Ra dehe dega te pa nzantho da nja ngu 'nara ðathe

³⁷ Nurá ngats'i ra pa de ra ngo go gue'a ma'na ra dango nú'a ra pa'a, ra Jesu bi 'mai bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o tsu ra nduthe dá 'ñehe da zucagui pa da ntsithe. ³⁸ Ngu mǎnga ja ra Mǎca T'ofò, nu'a tó'o da gamfrigui ma da bõhò ra dehe dega te ja rá coraso ne da nja ngu 'nara ðathe.

³⁹ Ra Jesu bi mǎ de ra Mǎca Ndahi nú'a mi ma da t'umba nuto mi ma da gamfri'a. Pe nura Mǎca Ndahi hinxqui 'behniho, ngue'a ra Jesu hinxqui menguiho ja rá nsunda nuni mahets'i.

Yaja'i 'rama'na'ño mi mǎñ'u

⁴⁰ Ha ya ja'i mi 'yòde nuya ya noya, 'ra mi ena:

—Xi majuani go guehni rá dǎnga 'mehni Ajuá nú'a mi hmǎ da 'ñehe.

⁴¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Go guehni ra Cristo rá 'mehni Ajuá bá e pa da ndá.

Ha nu ma'ra mi ena:

—ÇPe hanja? ÇHa dra menguni Galilea ra Cristo? ⁴² Hina. Ngue'a ja ra Mǎca T'ofò mǎ gue nura Cristo ma da 'ñehe de ya ja'i ndu ra Davi, ne ma dra me Belé nuni ja ra t'uhniini habũ mrá mengu ndu ra Davi.

⁴³ Ne njabũ ya ja'i 'rama'na'ño mi mǎñ'u de gue'a. ⁴⁴ Ha nu 'ra mi ne da zixhma nts'ahni, pe hinto bi gu'a.

Ya dǎnga ndá gá xodyo himbi gamfri'u ra Jesu

⁴⁵ Ha nuya gunts'ahni xqui 'behni da gũhma ra Jesu bi mengui habũ mi 'bu ya ndá gá macja ne ya fariseo, ne bi t'embabi:

—ÇHanja hingua'á tsihũ?

⁴⁶ Ha nuya gunts'ahni bi ðadi ne bi 'ñena:

—jHindá tsihe ngue'a dá ødehe ya hoga noya bi ma nú'a hinhya'ma stá øhe to'o xa mā njabu!

⁴⁷ Nu'bu nuya fariseo bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha gue ne'ahu ya xa hya'ahu'a? ⁴⁸ Guí pahue gue ni 'na de guecje núje dyá ndahe de ma nijahu ne dyá fariseohe hinstá camfrihe nú'a xa mañ'a. ⁴⁹ Nú'u xa gamfri'a go gue'u nú'u hingui pa ra ley, y go gue'u ya xa t'equa pa ra 'ñu.

⁵⁰ Ha nura Nicodemo mi 'bahni nehe xqui munts'ui yá mifariseoui, ne go gue'a xqui ma dega xuui pa bá c'a'tsa ra Jesu. Nu'bu nú'a bi 'ñembabi gatho nú'u mi 'bahni:

⁵¹ —Pe numa leyhu mā gue hinto tsa ga tsamhu nts'ahni 'bu hinda nja ra nthanthya 'met'o pa ga pahue t'be'a xa 'yøt'e. ¿Ha gue njabu mā, o hina?

⁵² Nepu nú'ú bi datuabi ra Nicodemo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ne'i go grá me Galilea pa guí ne guí camfri'a? Hñe'ta ra Maça T'ofa pa guí padi gue jo'o ni 'nará 'meñni Ajuá nú'a dra me Galilea.

'Nara 'behña ra zinga medinthati

⁵³ Nepu gatho ya ja'i bi ma yá ngu'u.

8

¹ Ha ra Jesu bi ma ja ra t'øhø 'bo Olivo. ² Nepu rá hyax'a bi mengui'a ma'na'qui pa ja ra ndanija, ne ja bi munts'ui gatho ya ja'i, ne bi hñuhni'a pa mi xahni'u. ³ Nepu nuya xahmate de ra ley ne ya fariseo bá tsimpabi 'nara 'behña xqui ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati, ne bri 'ba'ma madetho habu mi 'bu ra Jesu co ya ja'i. ⁴ Nepu nú'ú bi 'ñembabi:

—Xahmate, nuna 'behña bi ts'udi mri hñuxui 'nara medinthati. ⁵ Nura Moise 'bepcahu ja rá ley gue ga hohu co ya nc'ahni nuya 'behña ga tsahu di øt'a njabu. Xi'i, ¿te go xi guí mangua?

⁶ Nú'ú bi mangua njabu hønse pa xa 'yøde'u te xa dadi hmaha ra Jesu, pa njabu xa za xa ñapahma. Ha nura Jesu bi ndoqui ne bi 'yofa 'raya noya ja ra hai co rá dedo. ⁷ Pe nú'ú mi sigui mi ambabi'a, nu'bu nú'a bi 'mai ne bi 'ñembabi'u:

—Nu'a tó'o hinxa 'yøt'a ni 'nara ts'oqui, dá fótua 'nara mudi nc'ahni nuna ra 'behña.

⁸ Ne bi yopa ndoqui'a ne bi sigui bi 'ñofo ja ra hai co rá dedo. ⁹ Ha nu mi 'yøde'u nú'a bi mañ'a, bi zose yá mfeni de yá ts'oqui'u, ne bi mudi bi ma'u 'rama'na, rá mudi bi ma nú'u ma'na mi tsøxa yá jeya, nepu gatho ma'ra, ne ra Jesu bi goseuini nú'a ra 'behña mi 'bahni madetho. ¹⁰ Nepu nura Jesu bi 'mai ne bi hyandi ya mi jo'oni ni 'na, hønse nú'a ra 'behña mi 'bahni, ne bi 'ñembabi'a:

—Naná, ¿habu 'ba nú'u to'o mi ñap'a'i? ¿Ha gue ya hinto ne da hyo'i dega nc'ahni?

¹¹ Ha nu'a bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya jo'o, Ndada.

Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi'a:

—Nixi gueque hinte ma ga øt'a'i. Grí ma, ne ya oxqui yopa øt'a ma'ra ya ts'oqui.

Ra Jesu go ra ñot'i nú'a yo'tua yá mfeni ya ja'i

¹² Nepu ra Jesu bi yopa zofo ya ja'i ne bi 'ñembabi'u:

—Nuga go guecagui drá ñot'i dí yo'tua yá mfeni ya ja'i. Nu'a tó'o da dengagui hinda 'ño ja ra 'bexuui, nu'a da me'tsa ra ñot'i dega te pa nzantho.

¹³ Nepu nuya fariseo bi 'ñembabi'a:

—Nu'i guí manse gue to'o'igüe, hangue hinga majuani nú'a guí ma.

¹⁴ Nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Masque dí manse to'ogui, pe gue'a majuani nú'a dí ma, ngue'a nuga dí padi habu stí 'ñehe ne habu grá ma, pe nu'ahu hingui pahue habu stí 'ñehe ni habu grá ma.

¹⁵ Nu'ahu gyá meximhatho, ne guí ha nguendahu ngu nú'a guí bensehu. Pe nuga hinstá ehe pa to ga ha'mba nguenda. ¹⁶ Pe nu'bu to'o dí ha'mba nguenda, nu'bu nú'a dí ma gue'a majuani, ngue'a hingo dí hanse nguenda, go dí ha'be nguenda ma Dada nú'a to'o bá pencagui. ¹⁷ Nehe xa t'ofa ja ri leyhu, nu'bu yoho ya ja'i da damajuani ne 'nada nú'a da mañ'u, go gue'a majuani. ¹⁸ Nuga dí manse to'ogui, ne ma Dada nú'a to'o bá pencagui, ne'a damajuani to'ogui.

¹⁹ Ha nu'ú bi 'ñembabi:

—¿Habu bi 'bu ri Dada?

Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'ahu hingui pacju, hangue nixi ma Dada hingui pahue. 'Bu gri pahmahu to'oguiga, nehe gri pahmahu ma Dada.

²⁰ Ra Jesu bi mangua njabu nu de mi xahna ya ja'i mbo ra 'me'tsboja ja ra ndanija, pe hinto bi gu nts'ahni ngue'a mri 'beta rá ora'a.

"Hinda za gui mahani habu grá maga"

²¹ Ha nura Jesu bi yopa 'ñembabi'u:

—Nuga ma ga maga, ha nu'ahu ma gui hyongaguihu pe ya gra jo'o, ne ma gui tuhu gri nduda ri ts'oquiuh, hangue njabu hinda za gui mahani habu grá maga.

²² Ha nuya nda gá xodyo bi 'ñemse'u:

—¿Ha gue ma da hñose 'bu? Hanja ena, "Hinda za gui mahani habu grá maga."

²³ Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu gyá meximhaihu, ha nuga drá mengu mahets'i. Nu'ahu yá meti'ihu nuna ra ximhai, ha nuga hingo rá metigui nuna ra ximhai. ²⁴ Hangue dí xi'ahu gue ma gui tuhu gri nduda ri ts'oquiuh. Ngue'a 'bu hingui camfriguihu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahu, ma gui tuhu gri nduda ri ts'oquiuh.

²⁵ Nepu nu'á bi 'ñembabi'a:

—Xicje, ¿to'o'igüe?

Nepu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ya stá xi'ahu desde rá mudí to'ogui.

²⁶ Nuga masque jahma ma'ra te ga xi'ahu de ri 'múihu ne de nú'a xcá øthu, pe hønse dí xi'ahu ngu nú'a bi xicagui nú'a to'o bá pencagui, y nu'á manga majuani.

²⁷ Pe nú'u mi øde, himbi ßadi gue ra Jesu mi ña de Ajuá ra Dada. ²⁸ Hangué nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nu xcri pøtshu Nú'a To'o e bi Nja'i pa gui hyohu, gue'bu ma gui pahu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahu, ne ma gui pahu gue hingo de ma ts'edi sche nú'a dí øt'e, ngue'a ngu nú'a xa xica ma Dada gue'a dí ma. ²⁹ Ha numa Dada nú'a to'o bá pencagui 'bui con gueque, hinxa hyegase, ngue'a nzantho dí øt'a nú'a dí ho'a.

³⁰ Nu mi manga njabu ra Jesu, bi gamfri'á ndunthi ya ja'i.

Nú'u to'o yá bñtsi Ajuá ne nú'u to'o o ja rá ye ra ts'oqui

³¹ Ha nura Jesu bi xipabi nuya xodyo xqui gamfri'a, ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu gui sigui gui camfrihu ma noya, nu'bu xi majuani go ma nxadi'ihu. ³² Ne ma gui pahu nú'a majuani, ha nu'bu gui pahu nú'a majuani, ya hingui ma gui 'megohe.

³³ Ha nu'á bi ßadi ne bi 'ñembabi'a:

—Nuje go guecje yá ja'iguihe ndu ra Abrá, ha hinhya'mu stá 'megohe. ¿Hanja gui ena gue ya hinga ma ga 'megohe?

³⁴ Nura Jesu bi ßadi ne bi 'ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o øt'a ya ts'oqui go gue'a rá 'bego ra ts'oqui. ³⁵ 'Nara t'u cohi pa nzantho ja rá ngu, pe 'nara 'bego da nja ra pa da bñni da ma. ³⁶ Njabutho nehe Nú'a To'o e bi Nja'i, 'bu da pøn'a'ihu de ja rá 'ye ra ts'oqui, nu'bu ßyá bñtsi'ihu Ajuá ne ya hindyá 'bego'ihu ra ts'oqui. ³⁷ Nuga dí paði gue nu'ahu yá ja'i'ihu ndu ra Abrá. Pe nu'ahu gui ne gui hyogaguihu ngue'a hingri hohu nú'a dí ma. ³⁸ Nuga dí manga nú'a xa xicagui ma Dada, ha nu'ahu gui øthu ngu nú'a xa manga ri dadahu.

³⁹ Ha nu'á bi ßadi ne bi 'ñembabi:

—Pe nuje ma dadahe ndu ra Abrá.

Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—'Bu xi majuani go dri dadahmahu ndu ra Abrá, nu'bu gri øthmahu ngu mi øt'a. ⁴⁰ Pe nu'ahu gui ne gui hyogaguihu masque nuga go stá xi'ahu nú'a ra noya xa xicagui Ajuá. ¿Pe ndu ra Abrá himi øt'e ngu gui øthbya!

⁴¹ Nu'ahu gui øthu ngu nú'a øt'a ri dadahu.

Nu'bu nu'á bi 'ñembabi ra Jesu:

—Nuje hingue to'oraza ma dadahe, 'nada nú'a ma dadahe, go gue'a Ajuá.

⁴² Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—'Bu Ajuá go dri dadahmahu'a, nu'bu gri macjhmahu, ngue'a stá ehe de habu ndi

'bu'be'a. Ngue'a hinstá esc, nu'á go bá pencagui'a. ⁴³ ¿Hanja hingui tso ri mfenihu nú'a dí xi'ahu? Nu'ahu hingui tso ri mfenihu ngue'a hingui ne gui 'yøhu nú'a dí ma. ⁴⁴ Ra ts'ondahi go gue'a ri dadahu, ha nu'ahu go yá bñtsi'ihu'a, ne nu'ahu go tui neschu gui 'yøtuabihu nú'a dí ho'a. Ne nu'á go gue'a ra hyote desde ra mudí. Nu'á hønse hat'a ya ja'i ne hinhya'mu xa manga nú'a majuani. Nuya nc'uamba mañ'a go xa zanse, ngue'a nú'a xi ra c'uamba ne go gue'a ra dada de ya nc'uamba. ⁴⁵ Nu'ahu hingui camfriguihu ngue'a dí manga nú'a majuani. ⁴⁶ ¿To'o 'na de gue'ahu da zñtca 'nara ts'oqui? Jo'o. Nuga dí xi'ahu nú'a majuani. Nu'bu ¿hanja hingui ne gui camfriguihu? ⁴⁷ Nu'a tó'o rá meti Ajuá di ho da 'yøde nú'a manga Ajuá. Nu'ahu hingo yá meti'ihu Ajuá, hangué hingri hohu gui 'yøhu nú'a ma.

Ra Jesu ya mi 'bui ante de ra Abrá

⁴⁸ Nepu ya xodyo bi ßadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu, majuani nú'a dí mañhe gue grá me Nsamaria, ne gri 'ñoui ra ts'ondahi.

⁴⁹ Nu'bu ra Jesu bi ßadi ne bi 'ñena:

—Hindri 'ño'be ra ts'ondahi. Nuga dí numansu ma Dada, pe nu'ahu hingui numansuguihu. ⁵⁰ Pe nuga hindí manga njabu pa gui esca ma nsuh, ngue'a 'bui 'na to'o esca ma nsu, ne go ha nguenda'a. ⁵¹ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o øtcagui nú'a dí ma, hinhya'mu da du'a.

⁵² Nu'bu ya xodyo bi 'ñembabi:

—Nubyá ha, dá pahe gue xi majuani gri 'ñoui ra ts'ondahi, ngue'a nu'i gui ena gue nu'a tó'o da 'yøt'a'i nú'a gui ma, hinhya'mu da du. Conque ra Abrá ne yá 'mehni Ajuá bi du. ⁵³ ¿Ha gue go ma'na ja ri nsugue que ndu ma dadahe ra Abrá ne ndu yá 'mehni Ajuá? Xi'a'igüe ¿to'o go gri nhyecuauí?

⁵⁴ Ha nura Jesu bi ßadi ne bi 'ñena:

—Nu'bu gra exase ma nsu, nu'bu hinte dri muui. Numa Dada go gue'a esca ma nsu, nú'a gui emfu gue go gue'a ri Ajuahu. ⁵⁵ Pe nu'ahu nixi xcá pahu'a. Nuga ha, dí paca'a. 'Bu gra ena gue hindí paca'a, nu'bu gra c'uambahma ngu nu'ahu. Nuga dí paca'a, ne di øte nú'a ma. ⁵⁶ Ndu ri dadahu ra Abrá mi ne co 'nara johya da hyandgagui ma 'mui nuya pa de ga 'youa ja ra ximhai, ne xi bi johya mi hyandga'a.

⁵⁷ Ha nuya xodyo bi 'ñembabi'a:

—Nixi made nthebe njeya hingui pe'tstho, ¿ne gui ena gue gá hyanda ndu ra Abrá?

⁵⁸ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'u:

—Xi majuani dí xi'ahu, desde ante da 'mui ra Abrá, nuga ya ndi 'bui.

⁵⁹ Hangué nu'á bi guxa ya do pa da c'anhma'á ngue'a mi nhyecuauí Ajuá. Pe nura Jesu bi 'bampi'u bi 'ranga madetho de gue'u ne bi bñni de ra ndañija bi ma'a.

9

Ra Jesu bi 'yøthe 'nara 'ñøhø mrá goda ya de mi 'mui

¹ Ra Jesu mi 'yo ja 'nara 'ñu, ne de guehni bi hyanda 'nara 'ñøhø ya mrá goda desde rá 'bui. ² Ha nuyá nxadi bi 'yambabi ne bi 'ñena:

—Xahnate, ¿to'o bi 'yøt'a 'nara ts'oquui pa bi 'mui njani, nuni o rá dada o rá nana?

³ Nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hingo xa 'yøt'a ra ts'oquini, ni rá dada nixi rá nana pa bi 'mui njani mrá goda. Xa njabu hønse pa da hnequi rá ts'edi Ajuá de nú'a ma da t'ø'tuabini. ⁴ Núbya ma patho mahyoni ga pépa rá 'befi nú'a to'o bá pencagui, ngue'a ma da zø ra xuui, ne nu'bu ya hinda za to da mpefi. ⁵ De núbya dí 'bucua ja ra ximhai go guecagui drá ñot'i dí 'yøtua yá mfeni ya ja'i.

⁶ Nu mi uadi bi mangu njabu'a, bi zo rá jihni ja ra hai ne bi mant'a ts'u ra zi hai pa bi go'tsuabi ja yá da ra goda. ⁷ Ne bi 'ñembabi:

—Grí ma bá nxuca ja ra mothe Siloé. —Nura thuhu'a põni da 'ñena, xa 'behni.

Nepu nu'á bi ma bá nxuqui, ha nu mi mengui ya mi handi. ⁸ Nepu yá 'nangu ne nú'u to'o xqui hyanda ma'met'o gue mrá goda'a bi 'ñembabi'u:

—Go guehni mi hudi mi peti, ¿ha ngue ha?

⁹ Ha 'ra mi ena:

—Go guehni.

Ha nu ma'ra mi ena:

—Hina. Pøde rí hñats'i ha, pe hingo guehni.

Ha nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Majuani go guecaguihma.

¹⁰ Nu'bu nuyá ja'i bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Hanja tsa guí handbya?

¹¹ Nu'bu nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu go gue'a bi gosca ra bøhai ja ma da ne bi 'ñengagui: "Grí ma bá nxuca Siloé." Nepu nuga dá ma dá nxuqui, hangue 'bestho ra ora'a dá handi.

¹² Ha nu'ú bi 'yambabi ne bi 'ñembi:

—¿Habú bí 'bu'a?

Ne nu'á bi 'ñena:

—Hindi padi.

Ya fariseo bi 'yøtua ya nt'ani nú'a mrá goda

¹³ Nepu nuyá ja'i'u bi zi'tsua ya fariseo nú'a ra 'ñøhø mrá goda. ¹⁴ Ha nú'a ra pa'a ra Jesu bi mant'a ts'u ra hai co rá jihni pa bi go'tsua yá da nú'a ra goda pa bi umba rá thandi, go mrá pa dega tsaya. ¹⁵ Nehe ya fariseo bi 'yambabi ra goda hanja xqui nja pa ya mi handi. Ne nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nú'a ra 'ñøhø rá thuhu ra Jesu bi gosca ra bøhai ja ma da, ne dá nxuqui, y hangue dí handbya.

¹⁶ Ha nu 'raya fariseo bi 'ñena:

—Nú'a ra 'ñøhø'a hinxqui 'ñehe de Ajuá ngue'a hinguu jamasu ra pa dega tsaya.

Pe nu ma'ra mi ena:

—Nu'bu 'nadra 'yøt'ats'oquihma, hinda za da 'yøt'a nuyá ya danga nt'udi nguna.

Ne 'rama'na'ño mi mañ'u. ¹⁷ Hangue nu'ú bi yopa 'yøtua ya nt'ani ra goda ne bi 'ñembabi:

—Xi'a'i, ¿te go guí mangué de nú'a to'o bi xoc'a ri da?

Nu'á bi 'ñena:

—Nuga dí ena gue go gue'a 'nará 'mehni Ajuá.

¹⁸ Pe nuyá ndá gá xodyo'u himi camfri gue go mi gue'a mrá goda ne ya xqui xo yá da, hangue nu'ú bi zompa rá dada ne rá nana.

¹⁹ Nepu bi 'yambabi'u ne bi 'ñena:

—¿Ha go gue'a ri t'uhu guí mañ'hu gue ya mrá goda desde mi 'mui? ¿Hanja handbya 'bu'?

²⁰ Ha nurá dada ne rá nana'a bi dadi ne bi 'ñena:

—Dí pahe xá hño gue go gue'a ma t'uhe, ne desde mi 'mui ya mrá goda. ²¹ Pe hindí pahe hanja xa za xa hyandibya, nixi dí pahe to'o bi xocua yá da. Ya tsøxa yá jey'a'a, go da 'yamfu'a, nu'á da za da xi'asøhu.

²² Gue'a bi dadi rá dada ne rá nana nguetho mi tsu yá ndá'u, ngue'a nuyá ndá'u ya xqui go 'nara cohi gue nú'a tó'o da ma gue ra Jesu go gue'a majuani ra Cristo rá 'mehni Ajuá pa e da ndá, nú'á da t'eni de ja ra nija. ²³ Hangue nurá dada ne rá nana xqui 'ñena: "Ya tsøxa yá jey'a'a, ne da za guí 'yambasøhu."

²⁴ Ha nuyá ndá gá xodyo bi yopa zohna nú'a mrá goda ne bi 'ñembabi:

—Xøcambeni Ajuá ne xicje nú'a majuani. Ngue'a nuje dí pahe gue nú'a ra 'ñøhø'a to'o xa xoc'a ri da, go gue'a 'nara 'yøt'ats'oqui.

²⁵ Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga hindí padi ua ra 'yøt'ats'oqui o hina. Hønse nú'a dí padi, gue ndrá goda, ha nubya yá dí handi.

²⁶ Ha nu'ú bi yopa 'yambabi'a ne bi 'ñembi: —¿Te bi 'yøt'a'i nú'a ra 'ñøhø mri xoc'a ri da?

²⁷ Nu'bu nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—Ya stá xi'ahu ne hinguu ne guí camfrihu. ¿Hanja guí ne ga yopa xi'ahu ma'na'qui? ¿Ha guí nehue gue ne'ai'ihu dyá nxadi'ihu'a?

²⁸ Ha nu'ú bi zani'a ne bi 'ñembabi:

—Nu'i go rá nxadi'i'a, ha nuje yá nxadigu- ihe ra Moise. ²⁹ Nura dí pahe gue Ajuá mi ñau ra Moise, pe nuge 'ñøhø'a guí ena, hindí pahe habu xqui 'ñehe'a.

³⁰ Ha nura goda bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Tengu gue nu'ahu hinguu pahu habu xqui 'ñehe, ha nu'á bi xoga ma da! ³¹ Ngue'a dí pahue gue Ajuá øtuabi yá t'adi nú'a to'o tsu'a ne øtuabi rá pah'a'a, pe nuyá t'adi ya 'yøt'ats'oqui hinguu øtuabi. ³² Ngue'a hin- hya'mu stá øhu to xa xocua yá da 'nara ja'i

nú'a ya mrá goda desde mi 'mai. ³³ 'Bú nú'a ra 'ñòhò'a hinxqui 'ñehmá de Ajuá, hinda za da 'yòthmá njabú'a.

³⁴ Ha nu'ú bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nu'i desde ngá 'bui ya ngrá 'yòt'ats'oqui, y njabú çxi nguí ne gui xancaguihe?

Nepú nu'ú bi 'yenga de ja ra nija.

Ra ngoda de rá mfeni 'na

³⁵ Ha nura Jesu bi 'yòde gue xqui t'enga de ja ra nija nú'a mrá goda, bi hyoni, y nu mi yopa zudi bi 'ñembabi:

—Nu'i, çha guí camfribi rá T'ú Ajuá?

³⁶ Nu'úbú nú'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Ndada, çto'o'á pa da za ga camfri?

³⁷ Ha nura Jesu bi 'ñembabi'á:

—Ya xcá hyandi, ne nú'a to'o guí ñauihya go gues'e'a.

³⁸ Nu'úbú nú'á mrá goda bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, dí camfri'i.

Ne 'bestho bi ndandíñahmu pa bi nsunda'a. ³⁹ Ne ra Jesu bi 'ñena:

—Nuga stá eheua ja nuna ra ximhai pa ga øt'a ra ts'utbi, pa nu'ú tó'o xa ngoda ja yá mfeni, ga xocua yá mfeni pa da badi, ha nu'ú tó'o beni gue ja yá mfadi, nja ngu nu'ú to'o xa xo yá da, ga japi da ngoda'á.

⁴⁰ Ha 'raya fariseo nú'ú mi 'bahuini'á bi 'yòde nú'a te mi mañ'a, ne bi 'ñembabi:

—çHa gue necje dyá godahe?

⁴¹ Nu'úbú ra Jesu bi 'ñembabi'á:

—'Bú gri godahmahá, nu'úbú hingri tuhma ri ts'oquihu. Pe nu'ahú guí eñhu gue guí hanthu, hangue grí tuhú ri ts'oquihu.

10

Ra Jesu bi mąnga 'nara 'bede de 'nara ngu'ño

¹ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a tó'o hingui cut'a ja ra gosthi ngu'ño, ne tonts'a ma'na lado pa da yat'i, go gue'a 'nara be ne 'nara dacate. ² Nú'a to'o taca ya deti, go gue'a ra ma'yo, ne go gue'a cut'a po ja ra gosthi. ³ Nura nsugosthi xoca ra gosthi pa da yat'a ra ma'yo, ha nuya deti patuatho rá noya, ha nu'á da zopa yá thuhu nú'ú yá meti'a pa da pøni'ú. ⁴ Ha nu stí pønga gatho nuyá meti'a, nu'á di 'bet'o ne ma'ti'ú, ne nuyá deti dí deni'a ngue'a patuatho rá noya. ⁵ Ngue'a nuya deti hingui tena ma'na'ño ra ma'yo, nu'á da ne'tsua ra 'rihi da ma, ngue'a hingui patua rá noya'a.

⁶ Ra Jesu bi xipabi'ú nuna ra 'bede, pe nu'ú himbi zo yá mfeni te mri bønga nú'a bi xipabi'ú.

Ra Jesu go ra hogama'yo

⁷ Nepú ra Jesu bi yopa 'ñembabi'ú:

—Xi majuani dí xi'ahu, nuga go guecagui drá gosthi habú thogui ya deti. ⁸ Gatho nú'ú to'o bá 'bet'o de gueque go gue'ú myá be ne myá dacate ngue'a mi ne da hyat'a ma deti pa da deni'ú. Pe numa deti himbi 'yøtuabi

nú'a mi mañ'ú, ngue'a hingo myá meti'ú. ⁹ Nuga go guecagui drá gosthi. Nu'á tó'o da yat'a ja nuna ra gosthina da mpøhø, ne nu'á da nja ngu 'nara zi deti dí cut'i di pøni pa da ñuni.

¹⁰ 'Nara be bí ehe hønse pa da mpe, ne pa da hñote, ne pa da huata ra taxo. Pe nuga stá ehe pa ga umba yá te ya ja'i, ne nura te'a go 'nara hoga te pa nzantho. ¹¹ Nuga go guecagui drá hoga ma'yo, ngue'a 'nara hoga ma'yo da unga rá te po rá ngue yá deti. ¹² Pe 'nara ma'yo 'meço nú'a su ya deti hønse pa da hñanga rá thaha, nu'á 'bú da hyanda 'nara mi'ño bra 'ñehe pa e da za ya deti, nu'á da ne'tsua ra 'rihi da ma ne da zopú ya deti ngue'a hingo yá meti y hingo xi majuani yá ma'yo'ú. Ha nura mi'ño da pent'i 'raya deti, ha nu ma'ra habaraza da nxani'ú. ¹³ Njabú nú'a ra ma'yo 'meço da nest'ihi da ma ngue'a hingui tu rá mai de ya deti ngue'a nu'á 'nara 'beçgotho.

¹⁴⁻¹⁵ Nuga go guecagui drá hoga ma'yo. Ngu paçagui ma Dada ne dí paça'a, njabú nehe dí padi ma deti ne nu'ú paçagui nehe, ngue'a ma metiga'ú, ne ma ga unga ma te po rá ngue'ú. ¹⁶ Nehe 'bui ma'ra ma deti nú'ú hingyá mengu de nuna ra ngu'ño, ne nu'ú mahyoni ga tsi nehe. Ne nu'ú da 'yøscagui nu xcrá zofu, ne da 'ñehe'ú, ne njabú da 'nadra taxo ne da 'nadra ma'yo, y nura ma'yo'a go guecsegi.

¹⁷ Ajuá ma Dada xi ri maçagui ngue'a ma ga unga ma te pa ga tu, ha nu xcrá tu, ma ga yopa nte ma'na'qui. ¹⁸ Pe hinto ma da hñaga ma te, ma ga tuse. Dí ha ra ts'edi pa ga tuse, ne dí ha ra ts'edi pa ga yopa nte ma'na'qui. Njabú bá 'beçagui ma Dada.

¹⁹ Ha nuya xodyo 'rama'na'ño mi mąnga ma'na'qui'ú ngue'a bi 'yòde te mi mąnga ra Jesu. ²⁰ Nduñthi de gue'ú bi 'ñena:

—Nuní 'ñoui ra ts'ondahi ne xa 'be rá mfeni. çHanja guí øxhu nú'a te ma?

²¹ Ha nu ma'ra mi ena:

—Nuya noya maní hingyá noya dega ts'ondahi. çHa gue ra ts'ondahi da za da xocuahma yá da 'nara goda?

Ya ndá gá xodyo himbi ne bi gamfri ra Jesu

²² Ne nuni Jerusale ja bi t'øt'ni 'nara ngo, ne nú'a ra ngo'a gue'a 'nara feni de nú'a ra pa bi yopa 'na'yo ma'na'qui ra ndanija nú'a xqui yopa thani. Ha nuya pa'ú myá pa dega tse. ²³ Ha ra Jesu mi 'yoni ja ra porta nú'a mrá thuhu Salomó, go 'namrá porta nú'a ra ndanija'a. ²⁴ Ha nuya ndá gá xodyo bi 'yent'a madetho'a ne bi 'yambabi:

—çHa'mú ma gui hñubga ma muíhe? 'Bú xi majuani go gue'e grá Cristo rá 'meñni'i Ajuá pa gui ndá, xi da xicje majuani pa ga pahe.

²⁵ Nu'úbú ra Jesu bi dātuabi'ú ne bi 'ñembabi:

—Ya stá xi'a'ihú ne nu'ahú hinxá camfrihu. Nuya 'befi dí pefi de rá thuhu ma Dada, go gue'u udi to'ogui. ²⁶ Pe nu'ahú hingui camfrihu nguetho hingo ma deti'ihú, ngu ya stá xi'ahú. ²⁷ Numa detiga óde nú'á dí ma, ne nuga dí paça'u, ne nu'ú tengagui. ²⁸ Nuga dí umbabi'u ra te pa nzantho, ne hinhya'mú da 'medi, nixi hinto da zingagui de ma 'ye. ²⁹ Numa Dada nú'á to'o xa 'racagui'u, ma'na ja rá ts'edi de gatho, ne hinda za to da zinbabi'u de rá 'ye'a. ³⁰ Nuga ne ma Dada dí 'natho'be.

³¹ Nu mi ña njabu nura Jesu, nuya ndá gá xodyo bi yopa guxa ya do pa xa hyohma dega nc'ahni'a. ³² Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Ndunthi ya hoga 'befi stá øt'e ja ri thandihú nu'ú xpá 'ñehe de ma Dada. ¿Nda'a de gue nú'u ya 'befi stá øt'e hinxá hño pa guí ne gui c'ancha'u?

³³ Nu'bú nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Hinga po rá ngue 'nara hoga 'befi dí ne ga c'an'ahé, hõnse ngue'a guí haçuabi rá nsu Ajuá, ngue'a nu'i 'nagrá 'ñõhø nguje ne gri nhycuaui Ajuá.

³⁴ Nu'bú ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Xa t'ofó ja ri leyhu gue Ajuá bi zofó ya nzaya nú'u xqui hñuts'i'a, ne bi 'ñembabi'u: "Nu'ahú gyá ajuáhu." ³⁵ Y nú'a xa t'ofó ja ra Mäca T'ofó hingui tsa to da mä gue hinga majuani. Ya gue Ajuá bi 'ñembabi gue go ya ajuá nú'u to'o bi hñani rá noya'a, ³⁶ xihmä nú'a to'o bi hñuxa Ajuá ne bá pehniua ja ra ximhai, çhanja gui mañhu gue haçua rá nsu Ajuá ngue'a bi 'ñena gue rá T'u'a? ³⁷ Nuga dí øt'a ya t'øt'e ngu øt'a ma Dada. Pe nu'bu hindí øt'a ngu øt'a ma Dada, ogui camfriguihu. ³⁸ Pe nuga dí øt'a ya t'øt'e nú'u bi ehe ja ma Dada, hangeue masque hingo gui camfriguihu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahú, go da camfrihu gue nú'u ya t'øt'e dí øt'e bí ehe de Ajuá, pa njabu nehe xi da hñu ri müihu gui pahú gue Ajuá ma Dada 'bui con gueque ne nuga dí 'bui con gue'a.

³⁹ Nu'bú ya ndá gá xodyo ma'na'qui bi 'ramanu pa xa guh'ma'a, pe nu'á bi ma'a, himbi za te bi 'yøt'ua'u.

⁴⁰ Nepu nura Jesu bi mengui pa ri'nandi ra ðathe Jordá habu mi øt'a ra sistehe ra Xuua ma'met'o, ne ja bá 'buhni'a. ⁴¹ Ne ndunthi ya mengu de guehni bi ma bá c'a'tsi ne mi eñ'u:

—Nura Xuua hinte ma danga nt'udi bi 'yøt'e, pe gatho nú'a bi xicju de ra Jesu, majuani xa njabu.

⁴² Y ja guehni ndunthi ya ja'i bi gamfri gue ra Jesu go mi gue'a xpá mehna Ajuá pa da ndá.

¹ Y de mi 'buhni ra Jesu ri'nandi ra ðathe Jordá, gue'bu mri hñenga 'nara 'ñõhø mrá thuhu ra Lasaro mrá me Betania nuni habu mrá mengu nehe ra Maria ne ra Marta nú'u myá nju'a. ² Nú'a ra Maria mrá nju nura Lasaro go gue'a bi go'tsuabi ra hoga hñani ja yá ua ra Jesu, nepu bi o'tuabi co yá stá'a. ³ Nú'u ya 'behña mri ncu bi mempa ra noya ra Jesu gue da t'embi:

—Ma zi Hmu'i, nú'a ri hmadi di hñeni.

⁴ Ha nu mi sipabi ra Jesu njabu, bi 'ñena'a:

—Nú'a ra hñeni'a hingue xi pa da du'a. Xa njabu pa da hnequi rá nsunda Ajuá, ne da hnequi rá nsunda rá T'u Ajuá po rá ngue'a.

⁵ Ha nura Jesu xi mri madi gatho nú'u hñu mri ncu. ⁶ Masque myá hmadi'u ne bi 'yøde gue ra Lasaro mri hñeni, pe ra Jesu hinga 'bestho bi ma, bá 'buhniho má yo pa habu mi 'bui'a. ⁷ Nepu ja 'mefa nu'á bi 'ñembabi yá nxadi:

—Maha pa Judea ma'na'qui.

⁸ Ha nuyá nxadi bi 'ñembabi:

—Xahnate, gui nu ya ndá gá xodyo de guehni ja maha'mu mi ne xa hyo'a'i dega nc'ahni. ¿Ha nu'i gui ne gui yopa mani ma'na'qui?

⁹ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi'u:

—¿Ha hingui pahú pe'tsa 'ret'amayoho ora cada ra pa? Y nu'a tó'o da 'ño dega pa hinda hñaxa 'nara mfe'tse, ngue'a zø ra ñot'i ja ra ximhai, go gue'a nú'a to'o øt'ua rá paha Ajuá ne hinxa juatatho ra 'befi nú'a bi umbi.

¹⁰ Pe nu'a tó'o da 'ño dega xuui da hñaxa ra mfe'tse ngue'a otho ra ñot'i, go gue'a nú'a to'o hingui øtuabi rá paha Ajuá.

¹¹ Mi uadi bi mangu njabu ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Ma amigohu ra Lasaro bí aha, pe nuga ma ga mani pa ga a de rá t'aha.

¹² Ha nuya nxadi bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, 'bu aha, nu'á ma da ñani.

¹³ Pe nura Jesu mi mä gue xqui du ra Lasaro, ha nu'ú mi hu yá müi gue mi mä de ra t'ahatho. ¹⁴ Nu'bú ra Jesu bi xipabi'u de nú'a xqui nja ne bi 'ñena:

—Ra Lasaro xa du. ¹⁵ Ne nuga xi dri johya ngue'a dá njo'oni ora mi hñeni, ngue'a go 'nara hño pa gue'ahu, ngue'a po rá ngue'a ma'na ma gui camfriguihu. Maha, ma ga c'a'tshu'a.

¹⁶ Nepu nura Toma nú'a mi t'embi ra Go, bi 'ñemba yá minxadui:

—Maha nehe pa grá tuhu mahyegui con guehni.

Ra Jesu da guxa nú'u xa du ne da umba ra te

¹⁷ Ha nu mi zonga ra Jesu ja ra hnini Betania, bi sipabi gue ya mi pe'tsa goho ma pa xqui t'agui ra Lasaro. ¹⁸ Ha nura zi hnini Betania mi guetbu Jerusale mi pe'tsa ngu

11

Rá du ra Lasaro

hñu kilometro rá ñabũ. ¹⁹ Ha xi ndunthi yá mixodyouu xqui ma da c'a'tsa ra Marta ne ra Maria pa da hñu'mba yá mui ngue'a xqui du yá cu'ũ. ²⁰ Ha nu mi 'yode ra Marta gue ya mi ma da zonga ra Jesu ja yá ngu'ũ, bi ma bá thadi, pe nura Maria bi gotriho ja rá ngu.

²¹ Nepũ ra Marta bi 'ñembabi ra Jesu:
—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinxa duhmã ma cu. ²² Pe masqué, nuga dí padi gue gatho nú'a te gui apabi Ajuã, nu'á da 'ra'a'i.

²³ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Ri cu ma da nangui de rá du.

²⁴ Nepũ nura Marta bi 'ñembabi:

—Dí padi gue ma da nangui de rá du nú'a ra pa de ra ngaxhmai stí nanga gatho nú'a ma'ra xa du.

²⁵ Nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga ga juxa nú'ũ xa du ne ga umbabi'ũ ra te. Nu'á tó'o da gamfrigui, masque xa du, nu'á ma da nja rá te. ²⁶ Ne nu'á tó'o 'bui ne camfrigui, hinhya'mũ da du. Xi'i, ¿ha gue gui camfri njabũ?

²⁷ Nepũ nura Marta bi 'ñembabi:

—Haha, ma zi Hmu'i, nuga dí camfri gue go gue'e grã Cristo, rá T'u'i Ajuã, go gue'e ndi tɔp'a'ihe pa gui 'ñehe nuua ja ra ximhai.

Ra Jesu bi nzoni habũ mi t'agui ra Lasaro

²⁸ Ha ngu mi mangu njabũ ra Marta, 'bestho bi mengui pa bá umba nt'ode ra Maria rá cu, ne bi xipi zi njante pa hinto da 'yode ma'ra, ne bi 'ñembabi:

—Xa zɔ ra Xahnate bí tɔp'a'i 'na.

²⁹ Ha nu mi 'yode'a bi dãmã 'mai ne bi ma bá c'a'tsi'a. ³⁰ Ne nura Jesu hinxqui yu'atho mbo ra hnini, ja bi gotriho habũ xqui ma da dadi hmahã ra Marta. ³¹ Ha nuya xodyo nú'ũ mi 'buhni ja rá ngu ra Maria mi hu'mba rá mui, ngu xi bi hyandi'ũ gue ra Maria bi dãmã 'mai ne bi bõni de rá ngu, nu'á bi deni ne mri 'ñembabi'ũ 'na ngu 'na:

—Nuni rí ma da nzoni habũ bí t'agui rá cu.

³² Nepũ ra Maria bi zõni habũ mi 'bũ ra Jesu, y ngu bi hyandi bi ndandiñahmu ja yá u'a'a ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu gri 'buhmaua hinxa duhmã ma cu.

³³ Ha nu mi hyanda ra Jesu gue ra Maria xi mi zoni ne nú'ũ ya xodyo mbra 'ñoui mi zoni'ũ nehe, nu'bu nú'á bi ntsɔ'mi ne bi du rá mui. ³⁴ Nepũ bi 'ñena'a:

—¿Habũ xcã aguihu'a'?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'ihe, maha ma ga u't'ahe.

³⁵ Nepũ ra Jesu bi nzoni. ³⁶ Ha nuya xodyo bi 'ñémsc'ũ:

—A, xi mri mađihmã.

³⁷ Pe 'ra de gue'ũ bi 'ñena:

—Nuni go guehni bi xocua yá da nú'a ra goda. ¿Ha hinxa zahmã xa 'yɔt'e nehe pa hinxa duhmã ra Lasaro?

Ra Jesu bi gũxa ra Lasaro de rá du

³⁸ Ha nura Jesu bi yopa du rá mui, nepũ bi zõni habũ xqui t'agui ra Lasaro. Xqui thi'tsi ja 'nara cuts'i, ne mi jot'i co 'nara xingdo.

³⁹ Ha ra Jesu bi 'ñena:

—Hñãcju ra do.

Ha nura Marta nú'a mrã cu nú'a xqui du bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ya strã nxã ngue'a ya pe'tsa goho ma pa de xa du.

⁴⁰ Ha ra Jesu bi 'ñembabi ra Marta:

—¿Ha gue hinstã xi'a'i gue nu'bu gui camfri ma gui hyandua rá nsunda Ajuã?

⁴¹ Nepũ nuya ja'i bi hñãca nú'a ra do xqui jot'a ra nt'agui. Nepũ nura Jesu bi nɔts'e pa mahets'i ne bi 'ñena:

—Ma Dada'i, dí 'ra'a'i ra jamãdi ngue'a xcã 'yode nú'a stã a'a'i. ⁴² Nuga dí padi nzantho gui øde nú'a dí a'a'i. Pe dá mangu njabũ po rá ngue ya ja'i 'bucua con gueque, pa njabũ da za da gamfriyũ gue go gue'e xcã pencagui.

⁴³ Ha mi uadi bi 'yapa Ajuã njabũ, nepũ bi ñã nts'edi bi 'ñena:

—¿Lasaro, bá põni!

⁴⁴ Ha ra Lasaro 'bestho bá põni mi 'bant'a yá 'ye ne yá ua co 'raya xani dutu, ne mi 'bant'a rá ñaxu co ma'na ra dutu. Ha ra Jesu bi 'ñembabi ya ja'i:

—Xo'tuahũ ya xani dutu.

Ya ndã gã xodyo bi 'ñu'ti pa hanja da za da gu ra Jesu

(Mt. 26:1-5; Mr. 14:1-2; Lc. 22:1-2)

⁴⁵ Nu'bu nú'ũ ya xodyo mri 'ñoui ra Maria mi hyanda nú'a bi 'yɔt'a ra Jesu, ndunthi de gue'ũ bi gamfri'a. ⁴⁶ Pe 'ra bi ma bá xipabi ya fariseo nú'a te xqui 'yɔt'e'a. ⁴⁷ Nu'bu nuya ndã gã macjã ne ya fariseo bi 'yɔt'a 'nara hmunts'i ne bi 'ñena:

—¿Te ga øthu? Ngue'a nura 'ñõhø'a xi øt'a ndunthi ya danga nt'udi. ⁴⁸ Nu'bu ga hoptahũ njabũ, gatho ya ja'i da gamfri'a, ne 'mefa da 'ñehe ya me Nroma da hñanga ma nijahũ ne da zinga ma ja'ihu.

⁴⁹ Pe 'na de gue'ũ mrã thuhu ra Caifã mrã danga ndã gã macjã nú'a ra jeya'a, nu'á bi 'ñembabi'ũ:

—Nu'ahũ hinte ri fãdihũ. ⁵⁰ ¿Ha hingui pahũ gue ma'na xã hño da du 'nada ra 'ñõhø pa hinda du gatho ya ja'i, pa njabũ hinda 'mеди ya ja'i mengu ma haihu?

⁵¹ Pe nú'a ra Caifã himbi bense nú'a bi mã. Pe ngue'a mrã danga ndã gã macjã nú'a ra jeya'a, Ajuã bi umbabi nuya ya noya, hangue bi mã gue ra Jesu mi ma da du po rá ngue ya me Judea. ⁵² Y hingue hõnse po rá ngue ya menguni, pe nehe pa gatho yá bãtsi Ajuã nú'ũ xa nxani habũraza de ra ximhai, pa da 'natho'ũ. ⁵³ Hangue de gue'bu bi 'ñu'ti'ũ pa hanja da hyohmã'ũ ra Jesu.

⁵⁴ Hangu ra Jesu ya himbi sigui bi 'ñio haburaza pa bi ña ja yá thandi ya xodyo, ne bi ma de guehni Judea pa ja 'nara t'uca hnini rá thuhu Efrai, guethu habu ja 'nara 'yo'mtha, ne ja bá 'buhui ni yá nxadi.

⁵⁵ Ha ya mi ma da dat'a ra pa de ra pascua 'nará ngo ya xodyo, y ndunthi ya ja'i de haburaza ya zi t'uhnni bi ma Jerusale ante ra ngo pa da nt'axqui ngu myá nzai'u. ⁵⁶ Ne go gue'u mi 'yo mi hongra ja Jesu, y de mi 'buhni ja ra ndanija, mri 'ñémse'u:

—¿Te guí beñhu? ¿Ha gue hinda 'ñecua ja ra ngo'a 'bu?

⁵⁷ Ha ya nda gá macja ne ya fariseo xqui manda gue nu'bu to'fo da badi habu di 'yo'a da xipabi'u, pa da gu nts'ahni'a.

12

'Nara 'behña bi go'tsua 'nara njots'i ja ya ua ra Jesu nuni Betania

(Mt. 26:6-13; Mr. 14:3-9)

¹ Y mri 'be 'rato ma pa pa da dat'a ra ngo de ra pascua, nura Jesu bi ma pa Betania habu mi 'bu ra Lasaro nú'a xqui gats'i de rá du. ² Y ja bi t'ø'tuani 'nara nt'oxi ra Jesu. Ra Marta go mrá mōxmexa, ne nura Lasaro mi huhuini ra Jesu ja ra mexa co ma'ra ya ja'i. ³ Nepu ra Maria mri hña nde litro ra hoga ñuni mi 'ra'ta ra nardo ne xi mri muui ndunthi, ne bi go'tsuabi ja yá ua ra Jesu, nepu bi o'tuabi co yá sta, ne bi mfont'a nú'a ra ñuni gatho mbo ra ngu. ⁴ Nu'bá ra Juda Iscariote nú'a mrá t'u ra Simu ne 'namrá nxadi ra Jesu, ne go gue'a mi ma da da'a, bi 'ñena:

⁵ —¿Hanja himbi 'ba nú'a ra hoga ñuni'a xi xá madi? Xa za xa 'bahma po hñu nthebe denario, ne nura boja'a xa thecuahma ya zi hyoya.

⁶ Nura Juda bi ma njabu ngue'a mrá be, ne ngue'a go mi pe'tsa ra ncubojá ne mi ja nú'a go mi ne de ja ra buxa, ne hingue xi majuaní mri hueca ya hyoya'a. ⁷ Pe nura Jesu bi 'ñembabi ra Juda:

—Ote guí xipabi. Nuní bi goscagui nuna ñuni ja ma ua pa nura pa'a de ma nt'agui. ⁸ Ngue'a nuya hyoya nzantho ma da 'mái con gue'ahu, pe nuga hinga nzantho ma ga 'buiua con gue'ahu.

Ra nt'u'ti pa dra thohma ra Lasaro

⁹ Nepu xi ndunthi ya xodyo bi sipabi gue ra Jesu mi 'buhni Betania, ne bi ma'u pa bá c'a'tsi'a, y hingue hōnse pa da c'a'tsa ra Jesu, nehe pa bá handa ra Lasaro nú'a xqui guxa ra Jesu de rá du. ¹⁰ Nu'bá nuya nda gá macja bi 'ñu'ti pa da hyohma ra Lasaro nehe. ¹¹ Ngue'a po rá ngue ra Lasaro ndunthi ya xodyo xqui 'uegue de gue'u ne bi gamfri'u ra Jesu.

Ra Jesu bi yut'i ja ra hnini Jerusale

(Mt. 21:1-11; Mr. 11:1-11; Lc. 19:28-40)

¹² Ha nurá hyax'a gatho ya ja'i nú'u xqui ma ra ngo de ra pascua nuni Jerusale bi 'yøde gue ra Jesu mi ma da zōni de guehni. ¹³ Ne nu'ú bi doca ya denthi ne bi ma bá thadi ra Jesu ne mi manta'u mi ena:

—¡Xá nsunda Ajuá! ¡Ajuá da japi nuni to'fo bá ehe de rá thuhu'a! ¡Ajuá da japi nuni ma Ndahu núju dyá me Israelhu!

¹⁴ Ha nura Jesu bi zudi 'nara zi t'ubru ne bi tōgue'a pa bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maca T'ofu habu ena:

¹⁵ Oxqui ntsuhu, nú'ahu gyá menguhu Sión; ndi, hyanthu, xa 'ñepu ri Ndahu, bra tōgue 'nara zi t'ubru.

¹⁶ Ha nuyá nxadi hinga 'bestho ra ora'a bi zo yá mfeni hanja xqui njabu. Pe nú'bu mi yopa nte ra Jesu ne bi yopa menga mahets'i, nu'bá ha, bi beni yá nxadi gue xqui t'ofu njabu de gue'a, ne xqui njabu ngu nú'a xqui t'ofu.

¹⁷ Nú'u ya ja'i mi 'bahni nura ora'a ra Jesu bi xipa ra Lasaro da bōni de ra nt'agui ne bi gats'i de ra du, nu'ú xqui 'yonga ra 'bede de nú'a xqui hyant'u. ¹⁸ Hangu ndunthi ya ja'i xqui bōni de ra hnini pa bá thadi ra Jesu ngue'a xqui 'yøde de nú'a ra danga nt'udi xqui nja. ¹⁹ Nepu ya fariseo mri 'ñémse'u:

—¡Ha ngue dí xi'ahu gue hinda za te guí 'yøtha! Ndi, gatho ya ja'i di denini, hinda za to da zamiyu.

'Raya me Grecia mi hongra ra Jesu

²⁰ Nehe 'raya me Grecia xqui ma Jerusale ja nú'a ra ngo pa da xocambeni'u Ajuá. ²¹ Y nú'u ya me Grecia bi ma bá tsudi ra Lipe nú'a mrá me Betsaida de ra hai Galilea, ne bi 'ñembabi:

—Ndada, dí nehmahe ga ñahe co ra Jesu.

²² Nepu bi ma nura Lipe bá xipabi ra Andre, ne ri yoho'u bi ma bá xipa ra Jesu.

²³ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya bi zō ra ora pa da du Nú'a To'fo e bi Nja'i ne da yopa menga pa mahets'i. ²⁴ Xi majuaní dí xi'ahu, 'bu 'nara nda dega trigo 'be'tsitho ne hinda 'bot'a ja ra hai, hinda nxandi. Pe nu'bu xa 'bot'i, ma da unga ndunthi ra sofo. ²⁵ Nu'a tó'fo da madi rá te, ma da 'bedi, pe nu'a tó'fo hingui madi rá te nuua ja ra ximhai, nú'a go gue'a ma da me'tsa rá te pa nzantho. ²⁶ Nu'a tó'fo da mepcagui, mahyoni da dengagui, y nu habu ga 'buiga da 'muhni nehe. Ha nu'a tó'fo da mepcagui, ma Dada ma da 'ñe'tsua rá nsu.

Ra Jesu bi ma de rá du

²⁷ Nubyá xi dí tu ma mei. ¿Te ma ga apa Ajuá ma Dada? ¿Ha ga xipa njaua: “Ma Dada'i, ñangagui de nú'a ma ga thogui nuna ra orabya”? Pe hinda za ga embi njabu, ngue'a pa guehna stá ehe. ²⁸ Ma Dada'i, 'yø'te nú'a go ri paha pa dra nsunda'i ri thuhu.

'Bestho ra ora'a bi nt'ode 'nara noya de mahets'i nú'a bi 'ñena:

—Ya stá øt'e ne ma ga yopa øt'a ma'na'qui.

²⁹ Ha nura hmuntsja'i mi 'bahni ra ora'a bi 'yode nú'a ra noya de mahets'i, ne 'ra bi 'ñena gue mi 'nara ngani, ha nu ma'ra mi ena gue 'nara enxé bi zofa'a.

³⁰ Nepu nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Hingo po rá ngueque xa nt'ode nú'a ra noya, hønse po rá ngue'ahu. ³¹ Nubyá nú'u ya meximhai hinda ne da gamfrigui ma dra t'e'mbabi pa dra castiga'u, ne ma dra thacuabi rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a ri nda ja nuna ra ximhai. ³² Nuga ma dra ts'utcagui maña ja 'nara ponza pa da thogagui, y nu sta t'øtque njabu, ma da gamfrigui ndunthi ya ja'i po rá ngue ma du.

³³ Nu'á bi mangu njabu pa da fadi te ma du mi ma da du'a. ³⁴ Nepu nuya ja'i bi dadi ne bi 'ñena:

—Nu'i guí ena gue go gue'e Nú'a To'o e bi Nja'i, ne nuje ndí hu ma muihe gue go guet'a ra Cristo nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda. Pe nu'i guí ena gue mahyoni ma dra ts'uta maña ja ra ponza Nú'a To'o e bi Nja'i. Pe nura ley ma gue ra Cristo ma da 'mui pa nzantho. Nu'bu ¿te rá 'befi Nú'a To'o e bi Nja'i? ¿Ha go gue'a nú'a mi ma da mehna Ajuá pa da nda?

³⁵ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Nuga drá ñot'i dí yo't'a ri mfenihu. Pe ya ts'utho ya pa dí 'bui con gue'ahu. Hangué mientras dí 'bui con gue'ahu, tengaguihu, pa hingui njahu ngu nú'a to'o bi zu ra 'bexuui, ngue'a nu'a to'o 'yo ja ra 'bexuui hingui padi habu ri ma. ³⁶ De dí 'buiua pa ga yo't'a'ihu, camfriguihu, pa njabu dyá meti'ihu ra ñot'i.

Ha nu mi uadi bi mangu njabu ra Jesu, bi 'uegue de gue'u bi ma bá 'bui habu hinda badi'u.

Hanja ya xodyo himbi gamfri ra Jesu

³⁷ Masque ra Jesu xqui 'yøt'a ndunthi ya danga nt'udi ja yá thandi nuya xodyo, pe nu'á himbi gamfri. ³⁸ Bi njabu ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaia habu ena:

Ma zi Hmu'i, ¿to ja gue'a xa gamfri ma noyahú?

¿To ja gue'a xa gamfri'i ngue'a xcá 'yøt'a ya danga nt'udi?

³⁹ Nu'ú himi tsa da gamfri ngue'a bi njabu ngu nú'a xqui 'yofo ra badi Isaia ja ma'na ra xeni habu ena:

⁴⁰ Ajuá bi go'tua yá da'u ne bi japi bi megui yá mfeni,

pa himbi hyandi co yá da,

nixi bi badi co yá mfeni,

pa himbi ñobri'u ne pa njabu nuga himbi za dá pøhø'u.

⁴¹ Ra Isaia bi mangu njabu de ra Jesu ngue'a xqui hyandua rá nsunda'a, hangué mi ma de gue'a.

⁴² Masque njabu, pe asta 'raya nda gá xodyo nehe bi gamfri gue ra Jesu go gue'a xpá mehna Ajuá pa da nda, pe nu'ú hinto bi xipabi ngue'a mi tsu ya fariseo da 'yeni'u de ra nija. ⁴³ Ngue'a nu'ú ma'na mi ne da pønga yá hmi ja yá thandi ya ja'i que ja rá thandi Ajuá.

Ya ja'i tuda yá ts'oqui ngue'a himbi gamfri nú'a bi mangu ra Jesu

⁴⁴ Ra Jesu bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a to'o camfrigui, hingue hønse camfriguiga, nehe camfri nú'a to'o bá pencagui. ⁴⁵ Ne nu'a to'o handga ma 'mui, ja ra uenda handua rá 'mui nú'a to'o bá pencagui. ⁴⁶ Nuga go guecagui drá ñot'i stá eheua ja ra ximhai pa nuto gatho da gamfrigui ga pøni de ja ra 'bexuui. ⁴⁷ Nu'a to'o øde nú'a dí ma, ne hinda ne da 'yøt'e, nuga hingo ma ga e'mbi pa da ma ja ra nidu, ngue'a nuga stá ehe pa ga pøhø ya ja'i, hingue pa ga e'mbi da ma ja ra nidu. ⁴⁸ Nu'a to'o hingui numansugui ne hingui ne da gamfri nú'a dí ma, go gue'a ma da t'e'mbi pa ja ra nidu, ne numa noya go gue'a ma da 'ye'mbi nú'a ra pa de ra ngaxhmai. ⁴⁹ Ngue'a nuga hinstá bense nú'a dí ma. Ma Dada nú'a to'o bá pencagui go gue'a xa 'bepcagui pa ga xi'ahu nú'a bi xiqui. ⁵⁰ Ne dí padi gue nú'u ya noya xa 'bepqui ga ma go gue'u unga ra te pa nzantho. Hangué dí xi'ahu ngu nú'a xa xicagui ma Dada.

13

Ra Jesu bi xucua yá uayá nxadi

¹ Nura pa ante ra ngo de ra pascua, ra Jesu mi padi gue ya xqui zø ra ora pa da ma de guecua ja ra ximhai pa da yopa mengui habu bí 'bu Ajuá rá Dada. Nu'á nzantho bi madi nú'u to'o yá meti'a, ne xi ra dangui rá hmate bi me'tsuabi'u.

² Ha ra Jesu bi nt'oxiui yá nxadi. Ha ra ts'ondahi ya xqui yut'a ja rá mfeni ra Juda Iscariote nú'a mra t'u ra Simu, pa da da ra Jesu. ³ Ha ra Jesu mi padi gue bá ehe de habu mi 'buhui Ajuá rá Dada pa da 'mucua ja ra ximhai, ne mi padi nehe gue ya mi ma da yopa mengui pa da 'muhui'a. Nehe mi padi gue Ajuá rá Dada ya gatho xqui 'yent'ua ja rá 'ye'a. ⁴ Hangué nu'á bi 'mai de ja ra mexa habu mri nt'oxi'u ne bi hñaca rá pat'i ne bi ngut'a 'nara nt'ot'ye. ⁵ Ne bi xit'a ra dehe ja 'nara nsu'ye, ne bi mudi bi xucua yá uayá nxadi. Nepu mi otuabi co nú'a ra nt'ot'ye mri ngut'i'a.

⁶ Ha nu mi ma da xacuabi yá uayá ra Pedro, ra Pedro bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿ha gue go ma gui xuga ma uaga?

⁷ Ha nura Jesu bi dadi ne bi 'ñembabi:

—Nubyá hingui tsa da zo ri mfeni nú'a dí øt'e, pe 'mefa ha, ma gui padi.

⁸ Nura Pedro bi ñembabi:

—Nu'i hinhya'mu ma gui xuga ma uaga.

Ha nura Jesu bi ñadi ne bi ñembabi:

—Nu'bu hinga xuc'a ri ua, hinte gui pe'tsi de gueque.

⁹ Nu'bu ra Pedro bi ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'bu, hingue hõnse ma ua gui xugagui, xuga ma 'ye ne ma ñaxu nehe.

¹⁰ Ha nura Jesu bi ñembabi:

—Nú'a to'o ya xa nxaha, ya hinga mahyoni da yopa nt'axca ma'na'qui, hõnse da sucua yá ua, ngue'a ya xá nt'axi gatho rá ndo'yo. Ha nu'ahu ya xá nt'axi'ihu, masque hinga gatho'ihu.

¹¹ Nu'á mi padi to'o mi ma da da'a, hangue bi ñena gue hinxmá nt'axi gatho'iu.

¹² Ha nu mi uadi bi xucua yá ua'hu, bi yopa hñuxa rá pat'i ne bi hñudi ma'na'qui ja ra mexa ne bi ñembabi'hu:

—¿Ha tso ri mfenihu nú'a stá ø't'a'ihu?

¹³ Nu'ahu gui enju go gueque ri Xahnateguihu ne ri Hmuguihu. Nú'a gui enju gue'a majuani, ngue'a ha, go guecagui.

¹⁴ Hangue ngue'a núga ri Hmuguihu ne ri Xahnateguihu ne stá xuc'a ri uahu, hangue nu'ahu nehe ri ñep'ahu gui nxucua uahu 'na ngu ma'na. ¹⁵ Dí u't'a'ihu njabu pa ne'ahu da za gui 'yøthu ngu nú'a stá ø't'a'ihu. ¹⁶ Xi majuani dí xi'ahu, 'nara 'bego hingo ma'na ri manda'a que rá hmu, nixi 'nara 'mehni hingo ri manda'a que nú'a to'o xa mehni. ¹⁷ Nu'bu gui pahu nú'a dí xi'ahu, ne 'bu gui 'yøthu, nu'bu gui njapihu.

¹⁸ Pe hindi ma de gatho'ihu, ngue'a dí pa'g'ihu nú'ahu stá huan'ihu pa dua nxadi'ihu, ne stá huan'ahu pa da njabu ngu nú'a manga ra Maça T'ofu habu ena: "Xa gugu dega ncontra nú'ase to'o stá ñu'me."

¹⁹ 'Bedi da njabu ngu nú'a stá xi'ahu, pe nubyá dí xi'ahu nú'a te ma da nja, pa nu stí njabu, da za gui camfrihu gue go gueque ngu nú'a stá xi'ahu. ²⁰ Xi majuani dí xi'ahu, nu'a to'o da numansu ma 'mehni, go gueque numansugui; ne nu'a to'o da numansugui, go numansu nú'a to'o bá pencagui.

Ra Jesu bi ma gue ra Juda ma da da'a

(Mt. 26:20-25; Mr. 14:17-21; Lc. 22:21-23)

²¹ Ha nu mi manga njabu ra Jesu, bi du rá muí, ne bi xipabi yá nxadi te mri bõnga nú'a mi ma, ne bi ñena:

—Xi majuani dí xi'ahu, 'na de gue'ahu ma da dagagui.

²² Ha nuya nxadi bi nu'tua da'hu ngue'a himi padi to'o 'na de gue'hu nú'a mi mañ'a.

²³ Ha 'nara nxadi nú'a xi mrá hmadí ra Jesu, ja mi huhni ja rá hyo'a. ²⁴ Y nura Pedro bi ñitua ra seña nú'a ra hmaça nxadi pa da 'yambabi ra Jesu to'o'a. ²⁵ Nepu nu'á xqui ncahma guetbu ja rá tiña ra Jesu bi ñembabi:

—¿To'o 'na de guecje, ma zi Hmu'íhe?

²⁶ Ha nura Jesu bi ñadi ne bi ñena:

—Nú'a to'o ga umba ra c'athuhme go gue'a.

Nu'bu nu'á bi po'mba ra thuhme ne bi umbabi ra Juda Iscariote nú'a mrá t'hu ra Simu. ²⁷ Ha nura Juda mi hñanga nú'a ra c'athuhme gue'a ra ora bi yut'a ra Satá ja rá mfeni'a pa da 'yø'tua rá 'befi. Nepu nura Jesu bi ñembabi:

—Nú'a gui beni gui 'yø'te, 'yø'te 'bestho.

²⁸ Pe ni 'na de gue nú'hu mi huhni ja ra mexa himbi zo yá mfeni hanja bi xipabi njabu'a. ²⁹ Ngue'a nura Juda go mi pe'tsa ra ncuboja, hangue 'ra de gue'hu mi hu yá muí gue ra Jesu xqui xipabi gue da ma da danga te mahyoni pa ja ra ngo, o pa da umbi te da umba ya hyoya. ³⁰ Ne ngu xi bi hñanga nura c'athuhme, 'bestho bi bõni. Ne ya xmá 'mexuui ra ora'a.

Ra 'ra'yo hmanda

³¹ Ha nu mi bõnga ra Juda, bi ñenga ra Jesu:

—Nubyá ma da hnequi rá nsunda Nú'a To'o e bi Nja'i po nú'a ma da thogui. Ne po rá ngue'a ma dra nsunda Ajuá. ³² Nepu Ajuá ma da umba rá nsu pa di mahyeguiuí yá nsu, ne ma da 'yø'te 'bestho. ³³ Ma zi t'hu'ihu, ya hinga ma ga 'buí ndunthi con gue'ahu. Ma gui hyongaguihu, ne ngu stá xipa ya ndá gá xodyo, njabu nehe dí xi'ahu'bya: Hinda za gui mahani habu grá maga. ³⁴ Nubyá 'nara 'ra'yo hmanda dí tso'c'ahu: Mádihu 'na ngu ma'na, nja ngu stá ma'a'ihu, njabu nehe gui mádihu 'na ngu ma'na. ³⁵ 'Bu gui mádihu 'na ngu ma'na, nu'bu njabu da baði gatho ya ja'i gue majuani ma nxadi'ihu.

Ra Jesu bi ma gue ra Pedro ma da goni'a

(Mt. 26:31-35; Mr. 14:27-31; Lc. 22:31-34)

³⁶ Ha nura Pedro bi ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿habu ma gui ma?

Ha nura Jesu bi ñadi ne bi ñembabi:

—Hinda za ga meuihya habu grá maga. 'Mefa ha, ma gui mani.

³⁷ Ha nura Pedro bi ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, ¿hanja hinda za ga meuihya? Nuga masque ga tu por gue'e.

³⁸ Ha nura Jesu bi ñembabi:

—¿Ha gue ma gui tugue po rá nguecagui? Xi majuani dí xi'a'i, ma gui cõngagui hñu'qui ante da mafi ra menja.

14

Ra Jesu tsixcahu pa habu bí 'bu Ajuá ra Dada

¹ Ne ra Jesu bi ñembabi yá nxadi:

—Oguí tu ri maíhu. Nu'ahu gui camfrihu Ajuá ma Dada, hangue camfriguihu nehe.

² Nuni habu bí 'bu Ajuá ma Dada xi bí ja ndunthi ya ngu. Nu'bu di othohma, ya stá xi'ahmahu. Nuga ma ga ma pa ga hoc'a'ihu

habu ma gui 'buhu. ³ Ne xcrá ma pa ga hoc'a'ihu habu gui 'buhu, ma ga yopa pengui pa ga tsix'a'ihu pa gui 'buhu habu ma ga 'bucá. ⁴ Ne gui pahu habu ma ga maga, ne gui pahu ra 'ñu.

⁵ Nu'bú nura Toma bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, hindí pahe habu ma gui ma, ¿ne gui enje gue dí pahe ra 'ñu?

⁶ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Nuga go guecagui drá 'ñu, ne drá majuaní, ne drá te. Hinda za to da zoni habu bí 'bu ma Dada 'bu hingo ga tsixca.

⁷ 'Buxcá paçhmahu, xcá pahmahu ma Dada nehe. Ne desde nubya gui pahua, ne xcá hyanthua.

⁸ Ha nura Lipe bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'íhe, 'ñutcahe Ajuá ra Dada, ne ya con guet'a.

⁹ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha hinxcá paçaguitho, nuge Lipe? Y ya øt'a ndunthi ya pa stá 'ñohe. Nu'a tó'o xa hyandgagui xa hyanda Ajuá ma Dada nehe. Nu'bú çhanja gui engaguihu gue ga u't'a'ihu Ajuá ra Dada? ¹⁰ ¿Ha hingui camfri gue dí 'natho'be Ajuá ma Dada? Nuga hinstá bense nú'a dí xi'ahu, nixi nú'u ya 'befi dí pefi hingo dí pefi de guecse. Numa Dada to'o dí 'natho'be go gue'a øt'e gatho, ne go rá 'befise'a. ¹¹ Camfrihu gue nuga dí 'natho'be Ajuá ma Dada. Pe nu'bu hingui camfrihu nú'a dí ma gue dí 'natho'be'a, camfrihu po nú'u ya 'befi stá pefi. ¹² Xi majuaní dí xi'ahu, nu'a tó'o da gamfrigui, ne'a ma da me ya 'befi ngu nú'u dí pefi, ne ma'na dya dangui ma da mefi'a nguetho nuga ma ga yopa pengui pa ga 'bu'be ma Dada. ¹³ Ne gatho nú'a te ma gui 'yapabihu ma Dada de ma thuhuga, ma ga øt't'a ri nt'adihu, pa dra nsunda ma Dada po rá ngeuque rá T'wgui. ¹⁴ Hangué nu'araza te gui 'yadihu ja ma thuhu, nuga ga 'ra'ahu.

Ra Jesu bi ñagui ma dua pehna ra Maça Ndahi

¹⁵ 'Bu grí maçaguihu, 'yøthn nuya hmada dí 'bep'a'ihu. ¹⁶ Ne nuga ma ga apabi Ajuá ma Dada da men'ahu ma'na nú'a to'o da hñup'a ri muihu, ne nu'á da men'ahu pa da 'mui nzantho con gue'ahu, y nu'á go gue'a ra Maça Ndahi nú'a to'o manga majuaní. ¹⁷ Ne ya ja'i nú'u hingyá gamfri hingui tsa da hñani'a, ngeue'a nu'ú hingui padi to'o'a, ne hingui tso yá mfeni'u tengui'a. Pe nu'ahú gui pahua ngeue'a nu'á 'bui con gue'ahu, ne ma da 'mui ja ri corasohu. ¹⁸ Hangué njabu nuga hinga ma ga tsoc'aschu, ma ga yopa pengui ma'na'qui pa ga 'bui con gue'ahu. ¹⁹ Ne 'bestho ma da zø ra ora ya ja'i nú'u hingyá gamfri ya hinda ma da hyandgagua ngeue'a pa gue'u ma ga njo'o, pe nu'ahú ha, ma gui hyandgaguihu ngeue'a ma ga 'bui con gue'ahu. Y nuga ma ga yopa nte, hangué

ne'ahu ma gui pe'tshu ra te pa nzantho ngeue'a dí tega. ²⁰ Ha nu xcrá njabu, ma gui pahu gue dí 'bu'be ma Dada, ne nu'ahu gui 'buhu con gueque, ne nuga dí 'bui con gue'ahu ja ri corasohu. ²¹ Nu'a tó'o øt'a ya hmada nú'u dí ma, nú'a go gue'a ri maçagui. Ha nu'a tó'o ri maçagui, ma Dada ri ma'di'a, nequi ga ma'di'a ne ga utuabi tengu ma 'mui.

²² Nu'bú ra Juda, pe hingue nura Juda Iscariote, bi 'ñembabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, çhanja hønseguihe ma gui utcaguihe tengu ri 'mui, ha nu ma'ra ya ja'i hina?

²³ Nu'bú ra Jesu bi da'di ne bi 'ñembabi:

—Nu'a tó'o ri maçagui ma da 'yøtca nú'a dí ma, ne ma Dada da ma'di'a, ne nuga co ma Dada ga e'be ne ga 'bue 'nadbú con gue'a. ²⁴ Nu'a tó'o hingui maçagui, hingui øtca nú'a dí ma. Y nú'a gui øhu dí ma, hindí mansæga, numa Dada nú'a to'o bá pencagui go gue'a mañ'a.

²⁵ Dí xi'ahu njabu nú'ya de dí 'buihu con gue'ahu. ²⁶ Pe ra Maça Ndahi nú'a ma dua pehna ma Dada de ja ma thuhu pa da 'mui con gue'ahu ne da hñup'a ri muihu, nu'á ma da 'nu't'a'ihu gatho, ne ma da ben'a'ihu gatho ngu nú'a stá xi'ahu.

²⁷ Dí ne gui 'buhu te rá entho nsingue ra dumai, hangué dí 'ra'ahu ra humai, gue'a ngu 'nara tsogui dí tsoc'ahu. Y nú'a ra humai dí 'ra'ahu, hingue ngu nú'a di unga ya meximhai. Hangué oxqui tu ri muihu, nixi gui ntsuhu. ²⁸ Nu'ahu ya stá xi'ahu gue ma ga ma, ne ma ga yopa pengui pa ga 'bui con gue'ahu. 'Bu gri maçhmahu, nu'bú xcá johyahmahu nu ndá xi'ahu gue ma ga ma habu bí 'bu ma Dada, ngeue'a nu'á go ma'na ha ra ts'edi de gueque. ²⁹ Nubyá dí xi'ahu nú'a di 'betho da nja, pa nu stí nja, ma gui beñhu, pa njabu ma'na gui camfriguihu.

³⁰ Ya hinga ma ga 'bui ndunthi con gue'ahu pa ga ñahu, ngeue'a xa 'ñepu ra ts'ondahi nú'a ri nda de nuna ximhai, pe nu'á hingui ha ra ts'edi pa te da 'yøtca. ³¹ Nuga ma ga hoptho da 'yøtque nú'a te xa 'ye'mgagui, pa njabu da badi gatho ya ja'i gue dí ma'di ma Dada, ne dí øt'e ngu nú'a xa 'bepcagui'a. 'Baihu, maha.

15

Ra 'bai gá obxi ne yá mai

¹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi yá nxadi: Nuga dí nja ngu 'nara hoga 'bai gá obxi, ha numa Dada nja ngu nú'a to'o pe ra uq'obxi. ² Nu'u tó'o 'bui con gueque go gue'u nja ngu ya mai de nura hoga 'bai gá obxi'a. Ne gatho ya mai nú'u hingui unga yá fruta, nú'a to'o pe ra uq'obxi da zequi'u. Pe nu'u di unga yá fruta, nu'á da moqui'u pa ma'na da unga yá fruta. ³ Nu'ahu ya xá nt'axi'ihu po nura noya stá

xi'ahú. ⁴ 'Búhú con gueque, ne nuga ga 'bui con gue'ahú. Ngu 'nara mai hingui tsa da unse yá fruta 'bú hingui tógue ja rá 'bai, guí njahúbú nehe, hinda za gui uñhú ri frutahú 'bú hingui 'búhú con gueque.

⁵ Nuga go guecagui drá 'bai gá obxi, ha nu'ahú go gyá maihú. Nu'á tó'o 'bui con gueque, ne nuga con gue'a, go gue'a da unga ndunthi ya fruta, ngue'a nsinque de gueque hinda za te gui 'yóthú. ⁶ Nu'ú tó'o ya hingui 'bui con gueque, nja ngu ya mai xa ts'equi, da 'yot'i, nepú da hmunts'i gatho pa dra thót'a ja ra tsibi, da nzó.

⁷ 'Bú xi gui 'búhú con gueque, ne 'bú ma noya da 'yoda ja ri mfenihú, nu'bú 'yaphú Ajuá gatho nú'a go gui nehú ne nu'á da 'ra'ahú. ⁸ 'Bú gui uñhú ndunthi ra fruta, nu'bú da hnequi rá nsunda ma Dada, ne njabú ma go dua nxadi'ihú. ⁹ Ngu ma Dada macagui, njabú nehe dí ma'a'ihú. Oxqui 'ueguehú de ma hmáte. ¹⁰ Nu'bú gui 'yóthú nuya hmanda dí 'bep'ahú, nu'bú gui 'búhú ja ma hmáte, ngu nuga stá ø'tua yá hmanda ma Dada ne dí 'bú ja rá hmáte'a.

¹¹ Dí xi'ahú njabú pa da nja ma johya ja ri corasohú, ne pa hinhya'mú da 'mú ri johyahú. ¹² Nu'á ma hmanda dí 'bep'ahú: Mádi'ihú 'na ngu ma'na ngu stá ma'a'ihú. ¹³ Nu'á tó'o da du po rá ngu yá amigo, go gue'a ma'na ja rá hmáte ra dangui de gatho. ¹⁴ Ha nu'bú gui 'yóthú nú'a dí 'bep'ahú, nu'bú go ma amigo'ihú. ¹⁵ Hangue ya hindí hant'ahú ngu 'nara 'bego, ngue'a 'nara 'bego hingui padi te pè rá hmu. Y nubyá dí hant'ahú ngu ma amigo'ihú, ngue'a stá xi'ahú gatho nú'a xa xicagui ma Dada. ¹⁶ Nu'ahú hingo xcá huancahú, nuga go stá huan'a'ihú, ne stá hux'a'ihú pa gui maha habú ga pen'a'ihú, ne pa gui uñhú ra fruta nú'a hinhya'mú da thegue. Ne nú'a te gatho gui 'yapabihú ma Dada de ja ma thuhú, nu'á da 'ra'a'ihú. ¹⁷ Hangue nu'á dí 'bep'a'ihú, mádi'ihú 'na ngu ma'na.

Nú'u hingyá gamfri utsa ra Jesu, nehe utsa nú'u to'o camfri'a

¹⁸ 'Bú da utsa'ihú ya ja'i, beñhú gue go 'met'o bi utsaguiga'ú. ¹⁹ Nu'bú dyá met'i'ihú hmahá ra ximhai, nu'bú ya meximhai dí ma'a'ihú ngu mádi yá mimeximhaiui. Pe nu'ahú hingyá met'i'ihú ra ximhai ngue'a nuga stá huan'a'ihú ne stá 'uec'ahú de ya ts'ot'ø'e de ra ximhai. Hangue por gue'a ya ja'i dí utsa'ihú. ²⁰ Oxqui ma gui pumfrihú nú'a stá xi'ahú, gue 'nara 'bego hingo ma'na ja rá nsu que rá hmu. Nu'ú tó'o xa utsagui da utsa'ihú nehe, ha nu'ú tó'o xa 'yótca nú'a stá ma, nehe da 'yót't'a'ihú nú'a gui mañhú. ²¹ Pe nú'u to'o ma da utsa'ihú ngue'a guí camfriguíhú, nu'ú ma da 'yót't'a'ihú njabú ngue'a hingui pad'i'ú nú'a to'o bá pencagui.

²² 'Bú hinstá ehehú ne hinstá zofohú ya ja'i, nu'bú nu'ú hinte ma ts'oqui dí tuhú'mú. Pe nuga dá ehe, ne dá zofó'u. Hangue nubyá nu'ú tu ya ts'oqui ne hinda za te ma da dadi'ú. ²³ Nu'á tó'o utsagui, utsa ma Dada nehe. ²⁴ Nuga dá ø't'a ya danga nt'udi ja yá thandi'ú, nú'ú hinhya'mú to'o ma'na xa 'yót'e. Pe masque njabú nu'ú himbi ne bi gamfrigui, hangue nubyá tu yá ts'oqui. Ne masque bi hyanda nuya danga nt'udi'ú, bi utsagui ne bi utsa ma Dada nehe. ²⁵ Bi njabú pa da nja ngu nú'a xqui t'ofó ja yá ndaxjua ley'ú: "Masque hinte ma ts'oqui stá ø't'e, pe nu'ú bi utsagui."

²⁶ Pe ma ga pen'a'ihú ra Maca Ndahi pa da 'mú con gue'ahú ne da hñup'a ri maihú. Nu'á ma da 'ñehe de Ajuá ra Dada, ne manga majuañi, ne ma da xi'ahú de gueque. ²⁷ Ne'ahú ma gui xiphú ma'ra ya ja'i de gueque ngue'a desde rá mádi xcá 'búhú con gueque.

16

¹ Dí xi'ahú njabú pa hingui 'ueguehú de gueque nu xcrí thohú ya nt'utsate. ² Ma da t'εñ'a'ihú de ja ya nija. Nehe ma da nja ra pa gue 'bú to'o da hyo'ahú da beni gue supra rá 'befi Ajuá. ³ Nu'ú ma da 'yót't'ahú njabú ngue'a hinxá bacagui'ú nixi xa bá ma Dada. ⁴ Dí xi'ahú njabú pa nu stí zó ra pa da njabú, da za gui beñhú gue ya stá xi'ahú.

Rá 'befi ra Maca Ndahi

Nurá mádi hindá xi'ahú nú'a te ma da nja ngue'a mi 'betho pa ga ma. ⁵ Pe nubyá ma ga yopa pengui ga 'bú'be nú'a to'o bá pencagui, ne ni 'na de gue'ahú hingui angahú habú drá ma. ⁶ Pe go guí tu ri maihú ngue'a dí xi'ahú njabú. ⁷ Pe dí xi'ahú majuañi gue pa gue'ahú ma'na xá hño ga ma, ngue'a 'bú hinga ma, hinda 'ñe ra Maca Ndahi pa da 'mú con gue'ahú ne da hñup'a ri maihú, pe nu xcrá ma, ma ga pen'ahúua'a. ⁸ Ha nu stí zó'a ma da zopa yá mfeni ya ja'i pa da badi'ú gue xi tu ya ts'oqui, ne hanja da za da 'mú xá hño, nehe da badi'ú gue Ajuá ma da 'yót'a ra ts'utbi. ⁹ Nú'a ra Maca Ndahi'a ma da 'ñutuabi'ú gue xi tu ya ts'oqui ngue'a hingui camfriguí'ú. ¹⁰ Nehe nú'a ma da 'ñutuabi'ú hanja da 'mú'ú xá hño, ngue'a nuga ya ma ga ma pa ga 'bú'be ma Dada ne nu'ahú ya hingui ma gui hyandgahú. ¹¹ Y nu'á ma da 'ñutuabi'ú gue Ajuá ma da 'yót'a ra ts'utbi, ngue'a nu'á ya xa hñacua rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a di ndá ja nuna ra ximhai.

¹² Ja ma'ra te ga xi'ahúhú, pe nubyá hinga ma ga xi'ahú ngue'a hinda za gui padihú gatho. ¹³ Pe nu stí zó ra Maca Ndahi, ma da 'ñu't'ahú pa gui pahú gatho nú'a majuañi, nguetho nu'á manga majuañi, ne hinda ma da manse nú'a da ma, nu'á ma da xi'ahú gatho nú'a ma da xipabi Ajuá ma

Dada, ne ma da xi'ahú nú'a te ma da nja.
¹⁴ Ne ma da 'yòt'e pa da hneca ma nsunda, ngue'a ma da xi'ahú ngu nú'a te ga xipabi.
¹⁵ Nuga, nu'a dí ma, dí ma ngu nú'a xica ma Dada, hangue dí eñ'ahú gue ra Mäca Ndañi ma da xi'ahú ngu nú'a ga xipi.

Nura dumai da mpunga johya

¹⁶ Ya ma da zò ra ora ya hingui ma gui hyandgahú, nepú hints'ú ya'a ma gui yopa hyandgahú ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habú bí 'bú ma Dada.

¹⁷ Nepú 'rayá nxadi bí 'ñémse'ú 'na ngu 'na: —¿Te rí bõnga nú'a bí xicjani nu mi ma: “Ya ma da zò ra ora ya hingui ma gui hyandgahú, nepú hints'ú ya'a ma gui yopa hyandgahú ma'na'qui, ngue'a ma ga yopa pengui habú bí 'bú ma Dada?”

¹⁸ Ne nu'ú mi 'ñémse'ú:

—¿Te rí bõnga nuya ya noya xicjani: “Ya ma da zò ra ora”, ne “hints'ú ya'a”? Hingui tso ma mfenihú nú'a bí maní.

¹⁹ Ha nura Jesu bí batho gue mi ne'ú da 'yambabi hmañá, hangue nú'a bí 'ñembabi'ú:

—¿Ha gue grí 'ñánbahu te rí bõnga nú'a stá eñ'ahú gue ya ma da zò ra ora ya hingui ma gui hyandgahú, nepú hints'ú ya'a ma gui yopa hyandgahú ma'na'qui? ²⁰ Xi majuañi dí xi'ahú, nu'ahú ma gui nzõñhu ne ma gui tu ri mañi, pe ya ja'i nú'ú hingyá gamfri da johya'ú. Ma da du ri mañi, pe nuri dumaihu ma da mpunga johya nu xcri yopa hyandgahú ma'na'qui. ²¹ Ma gui njahú ngu 'nara 'behñá ma da 'mu rá bñtsi pe'tsa xica ñgui ngue'a ya xa dat'a rá pa, pe nu sti uadi da 'mu rá bñtsi, nu'a ya da pumfri yá ñgui ne da johya'a ngue'a ya bí dá nximhai 'nara bñtsi. ²² Guí njahú nehe, guí tu ri mañi, pe nuga ma ga yopa pengui ga 'bui con gue'ahú, ne njabú ma xi gui johyahú, ne hinto da hñac'ahú nura johya'a.

²³ Ha nuya pa'ú ya hinte ma nt'ani ma gui 'yangahú. Xi majuañi dí xi'ahú, nú'a te gatho gui 'yapabiñu ma Dada de ja ma thuhu, nu'a ma da 'ra'ahú. ²⁴ Hinte xcá 'yapthohú Ajuá ma Dada de ja ma thuhu. 'Yaphú y nu'a da 'ra'ahú, pa njabú nzantho xi da nja ri johyahú.

Ra Jesu bí ntate de ra ximhai

²⁵ Nú'a stá xi'ahú, stá xi'ahú ngu 'nara 'bede. Pe ma da zò ra pa gue ya hinga ma ga xi'ahú njabú, pe ma ga xi'ahú de ma Dada co ya noya nú'ú 'bestho da za gui padihu.

²⁶ Ha nuya pa'ú ma gui 'yaphú ma Dada de ja ma thuhu, y hinga mathoni go ga api pa da 'ra'ahú nú'a te gui 'yaphú. ²⁷ Ngue'a ma Dada xi ma'a'ihú, ngue'a guí macaguiñu ne xcá camfriguiñu gue stá ehe de habú ndí 'bú'be'a. ²⁸ Ndí 'bú'be ma Dada ne stá ehe pa guecua ja ra ximhai, ne nubýa ma ga ma de guecua ja ra ximhai pa ga yopa pengui ma'na'qui nuni habú bí 'bú ma Dada.

²⁹ Nu'bu' nuyá nxadi bí 'ñembabi:

—Nubýa ha, ya tso ma mfenihe xá hño nú'a guí ma, ngue'a ya hinte grí hycuabi nú'ú ya noya guí ma. ³⁰ Nubýa ha, dí pahe gue guí patho gatho, hangue hinga mahyoni to da 'yan'a'i 'nara nt'ani. Hangue dí camfrihe gue Ajuá bá peñ'a'i.

³¹ Ha nura Jesu bí datuabi ne bí 'ñembabi:

—¿Ha gue ya guí camfriñu? ³² Pahú gue ma da zò ra pa ne majuañi nubya ya xa zõhõ, ma gui nxaniñu ne ma gui penjé ja ri nguñu 'na ngu 'na, ne ma gui hycgaschú, pe nuga hinga ma ga 'bú'sega, ngue'a dí 'bú'be ma Dada. ³³ Dí xi'ahú njabú pa da za guí 'buhú te rá 'ñentho nsi ra dumai ngue'a guí camfriguiñu. Nuua ja ra ximhai ma gui thohú ya thogui, pe oxqui tu ri mañi, dá nja ri ts'edihú pa gui tsetihú, ngue'a nuga ya stá ntate de nuna ra ximhai.

17

Ra Jesu apa Ajuá rá Dada po yá nxadi

¹ Mi uadi bí mañga njabú ra Jesu, nepú bí nõts'e pa mahets'i ne bí 'yapa Ajuá rá Dada, bí 'ñena:

—Ma Dada'i, ya bí zò ra ora. 'Yòt'e pa da hnequi ma nsunda núga ri T'ugui, ne pa njabú necá ga òt'e pa da hnequi ri nsunda nehe. ² Ngue'a nu'i xcá 'yentc'a ja ma 'yè gatho ya ja'i de ra ximhai, pa ga umbabi ra te nzantho nuto gatho xcá 'raqui. ³ Nú'ú to'o pe'tsa ra te nzantho go gue'ú pañi gue go gues'e'i grá 'nat'a Ajuá majuañi, ne paçagui núga drá Jesucristo xcá pencagui.

⁴ Nuga stá òt'e pa bí hnequi ri nsunda nuua ja ra ximhai, ngue'a ya stá juat'a ri 'befi nú'a gá 'bepcagui ga pefi. ⁵ Nubýa, ma Dada'i, 'yòt'e pa nu xcrá yopa mabú, da yopa hnequi ma nsunda ngu nú'a ndí pe'tsi nú'bu ndá 'buhuiñu nú'bu mi otho tho ra ximhai.

⁶ Nuyé to'o xcá huahni de ra ximhai ne xcá 'racagui, ya stá utuabiñu to'o'igüe ne tengu ri 'mú. Nuyé go ri metiyú ne xcá 'racaguiñu, ne nuyé xa 'yòt'e ngu mañga ri noya. ⁷ Nuyé ya pañi gue gatho nú'a dí pefi ne nú'a dí ma go xcá 'bepcagui. ⁸ Ngue'a stá xipabiñu nú'a xcá xicagui, ne nuyé xa gamfri, ne xa bañi gue xi majuañi sté ehe de habú ndí 'buhui, ne xa gamfri gue go gue'e xcá pencagui.

⁹ Nuga dí a'a'i gui suyu, hingó dí a'a'i pa gui su nú'ú ya ja'i hingyá gamfri, hõñse dí a'a'i gui su nú'ú xcá 'racagui, ngue'a go ri metiyú. ¹⁰ Ne gatho nú'a xcá 'racagui go ma metiga, ne gatho nú'a ma metiga go ri meti nehe, ne gatho nú'a ri metigüe go ma metiga nehe. Mahyégui ma metihú. Ne ma nsunda dí hnequi ja guehyú.

¹¹ Ngu guí pañi gue nuga ya hinga ma ga 'bucua ja ra ximhai, ngue'a ma ga mabú pa habú guí 'bui. Pe nuyé ha, ma da gohi. Ma maça Dada'i, jamasu co ri ts'edí nuyé to'o

xcá 'racagui, pa njabũ da 'nathoyũ ngu dí 'nathou. ¹² De stá 'bucua ja ra ximhai stá jamasugayũ co ri ts'edi pa hinxa 'uegueyũ. Stá su núyũ xcá 'racagui, ne hinto ma'na de guehyũ xa 'medi, nsótho nú'a to'o dí 'ñepi da 'medi pa da njabũ ngu m̄anga ra M̄aca T'ofó.

¹³ Nubyá ma ga mabũ habũ guí 'bui. Pe de dí 'bucua tho ja ra ximhai, dí a'i go gui subyayũ, pa njabũ nuyú da me'tsa ra johya ja yá coraso ngu nú'a dí pe'tsca. ¹⁴ Nuga stá xipabiyũ ri noya, pe nuya ja'i nú'ũ hingyá gamfri dí utsayũ ngue'a nuyú ya hingyá meti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá metigui ra ximhai. ¹⁵ Hindí a'a'i pa gui tsits'i de guecua ja ra ximhai, nu'a dí a'a'i, ñaniyũ de ra ts'ondahi. ¹⁶ Nuyú ya hingyá meti ra ximhai, ngugui nehe hingo rá metigui ra ximhai. ¹⁷ Hangue dí a'a'i guí utuabiyũ ri noya, pa njabũ da 'uegueyũ de gatho nú'a xá nts'o ja ra ximhai, ngue'a nuri noya gue'a majuani. ¹⁸ Ngu xcá pencaguiua ja ra ximhai, njabũ nehe dí pehniyũ pa da ma gatho ja rá nguni ra ximhai pa da m̄anga ri noya. ¹⁹ Nuga dí huts'i ga unga ma te po rá nguehyũ ngue'a dí ø't'a'i nú'a go ri paha, pa njabũ neheyũ da 'yø't'a'i ri paha ngue'a nuyú pađi nú'a majuani.

²⁰ Hindí a'a'i pa scheyũ, dí a'a'i nehe pa nuto gatho ma da 'yøde nú'a da m̄anyũ, ne da gamfrigui, ²¹ pa da 'natho'ũ ngu dí 'nathou, ngue'a nu'i ma Dada'i guí 'bui con gueque ne nuga dí 'bui con gue'e. Ne dí a'a'i pa nú'ũ ne nuju ga 'nathohũ, pa njabũ gatho ja ja'i ja ra ximhai da gamfri gue go gue'e xcá pencagui. ²² Ngu xcá 'yø't'e pa bi hneca ri nsunda ja ma 'm̄ai nuua ja ra ximhai, njabũ nehe stá ø't'e pa da hneca ri nsunda ja yá 'm̄ui'ũ, pa njabũ da 'natho'ũ nehe ngu dí 'nathou. ²³ Nuga dí 'bui con gue'ũ ne nu'i guí 'bui con gueque, y njabũ da 'natho'ũ, pa njabũ gatho ya ja'i ja ra ximhai da za da bađi gue go gue'e xcá pencagui ne grí mađi'ũ nehe ngu grí maçagui.

²⁴ Ma Dada'i, ya nguí maçagui desde nú'bu mi othotho ra ximhai, ne 'nada ra nsunda habũ ndí 'buhui. Nubyá nú'ũ to'o xcá 'racagui dí ne da mabũ nú'bu habũ grá ma, y nú'bu ma dí hyanda ma nsunda nú'a ya ma ga yopa hani ma'na'qui. ²⁵ Ma hoga Dada'i, nuya ja'i hingyá gamfri hingui pađi to'o'i, pe nuga ha, dí pađi to'o'i, ne núyũ xcá 'racagui pađi gue go gue'e xcá pencagui. ²⁶ Stá utuabiyũ to'o'igie ne tengu ri 'm̄ui, ne ga sigui ga utuabi, pa njabũ ngu grí maçagui, neheyũ da me'tsa nú'a ra hm̄ate'a ja yá coraso, ne nuga ga 'bui con guehyũ.

18

Bri ju nts'ahni ra Jesu

(Mt. 26:47-56; Mr. 14:43-50; Lc. 22:47-53)

¹ Ha nu mi uadi bi m̄anga ra Jesu njabũ, bi ma de guehni co yá nxadi ne bi 'rani ja 'nara hñe rá thuhu Cedró, pa bi zøni'ũ ja 'nara uaza, nepũ ja bi yat'ini'ũ. ² Ha nura Juda nú'a bi da ra Jesu, ya mi pađi nú'a ra uaza, ngue'a ndunthi ya 'mi'qui xqui mani'a co ra Jesu ne ma'ra yá nxadi, mi munts'ini'ũ. ³ Nu'bu ra Juda bi zixa 'na hmunts'i ya soldado ne 'raya gants'ahni nú'ũ xqui mehna ya nda gá macja ne ya fariseo, ne ja bi mani'ũ ja ra uaza mri hñã ya ñot'i ne con te da hñotehma. ⁴ Pe nura Jesu gatho mi patho nú'a te mi ma da t'ø'tuabi'a, hangue bá pøni de ja ra uaza pa bi nthuei'ũ, ne bi 'yambabi'ũ:

—¿To'o guí hoñhũ?

⁵ Ha nu'ũ bi pađi ne bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Go guecagui.

Ne ra Juda nú'a to'o bi da'a mi 'bahuini ya soldado ne ya gants'ahni. ⁶ Ha ngu bi uadi bi m̄anga ra Jesu gue go mi gue'a, nu'bu nu'ũ bi mengui dega xutha ne bi dagui ja ra hai. ⁷ Nepũ nura Jesu bi yopa 'yambabi'ũ ne bi 'ñembabi:

—¿To'o guí hoñhũ?

Ha nu'ũ bi 'ñena:

—Ra Jesu nú'a ra me Nasare.

⁸ Ha ra Jesu bi pađi ne bi 'ñena:

—Ya stá xi'ahũ gue go guecagui. 'Bu go gueque guí hongaguihũ, oxqui juhũ ni 'na de núyũ dri 'ño'be.

⁹ Ra Jesu bi m̄anga njabũ pa da nja ngu nura noya xqui mañ'a: "Ni 'na hindá 'bedi de núyũ xcá 'racagui." ¹⁰ Nu'bu nura Simu Pedro mri hñã 'nara mahuai, ha bi c'o'tsi ne bi dacua rá gu de ra 'ñei rá 'bego ra danga nda gá macja. Y nú'ũ ra 'bego'a mrá thuhu ra Malco. ¹¹ Nu'bu ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—Ogui ø't'a njabũ, pe'tsa ri huai. Majuani ma ga tho ra thogui, ngue'a gue'a rá paha Ajuã ma Dada.

Ra Jesu bi ts'ixaja rá thandi ra danga nda gá macja

(Mt. 26:57-58; Mr. 14:53-54; Lc. 22:54)

¹² Nepũ nuya soldado co ya nda ne co ya gants'ahni nú'ũ xqui mehna ya nda gá xodyo bi mihi'ũ ra Jesu ne bi du'ti. ¹³ Rá mađi bi ts'its'i'a habũ mi 'bu ra Anás, ngue'a nu'a go mrá ndohñã ra Caifá nú'a to'o mrá danga nda gá macja de nú'a ra jeya'a. ¹⁴ Nura Caifá go gue'a xqui ma ne xqui xipa ya nda gá xodyo gue mri 'ñepi hõnda 'na da du po rá ngue ya ja'i.

Ra Pedro bi ncøni gue himi pađi ra Jesu

(Mt. 26:69-70; Mr. 14:66-68; Lc. 22:55-57)

¹⁵ Ha nura Simu Pedro ne ma'na ra nxadi mri 'befa zi yabũtho mi denga ra Jesu. Nú'a rá ñoho ra nxadi mrá mpađi nú'a to'o mrá

danga nda gá macja, hangue nu'á bi yut'a ja ra patio de rá ngu'a habu xqui ju'ta ra Jesu. ¹⁶ Pe nura Pedro bi gohi môte de ra gosthi. Nepu nú'a ra nxadi mrá mpađi nú'a to'o mrá danga nda gá macja bi bõni ne bi ñaui ra 'behña nú'a mrá nsugosthi pa bi thoca ra Pedro mbo. ¹⁷ Nepu nú'a ra 'behña mrá nsugosthi bi 'yambabi ra Pedro ne bi 'ñembi: —¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nura dame'a?

Nepu nura Pedro bi dadi bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

¹⁸ Ha nuya 'bego ne ya gants'ahni xqui 'ñu ra tsibi ngue'a xmá tse, ne mi 'bahni mri mpa'ti, ha nehe ra Pedro mi 'bahuini'u mri mpa'ti'a.

Ra danga nda gá macja bi 'yotua ya nt'ani ra Jesu

(Mt. 26:59-66; Mr. 14:55-64; Lc. 22:66-71)

¹⁹ Ha nú'a ra danga nda gá macja bi 'yambabi ra Jesu de yá nxadi ne de rá nt'utuute. ²⁰ Ne nura Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga stá ña ja yá thandi gatho ya ja'i, nzantho stá udi ma nt'utuute ja ya nija ne ja ra ndanija habu di munts'a gatho ya xodyo, ne hinstá ña mant'agui. ²¹ ¿Hanja go gui angagui? 'Yambabi to'o gatho xa 'yode te stá ma. Nú'á ha, pađi xá hño te stá ma.

²² Ha nu mi mąnga njabu ra Jesu, 'nara gants'ahni mi 'bahni bi umba 'nara mpe'ti'a, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njabu gui thatuabi ra danga nda gá macja?

²³ Nu'bu nura Jesu bi 'ñembabi:

—Nu'bu stá ñama'ñhama, da za gui xiqui te rá 'be'a stá ma nts'o. Xi'a gue dá ña xá hño, ¿hanja gui nabgagui?

²⁴ Nepu de gue'a ra Anás bi mehni mi thap'titho pa habu mi 'bu ra Caifá nú'a mrá danga nda gá macja.

Ra Pedro bi yopa ncõni gue himi pađi ra Jesu

(Mt. 26:71-75; Mr. 14:69-72; Lc. 22:58-62)

²⁵ Ha nura Pedro mi 'bahni mri mpa'ti bi t'ambabi ma'na'qui:

—¿Ha hingo gue'e gá 'ñoui dega nxadi nú'a ra 'ñhõ'a?

Ha nu'á bi ncõni ne bi 'ñena:

—Hina, nuga hina.

²⁶ Ha mi 'bahni 'nará 'bego ra danga nda gá macja, ne nu'á mi ja te mrá njaui nú'a xqui thacua rá gu, ne nura Pedro go xqui 'yot'a njabu. Nura 'bego'a bi 'ñembabi ra Pedro:

—¿Ha gue hindá hant'a'ini ja ra uąza con gue'a?

²⁷ Ha nura Pedro bi ncõni ma'na'qui, ne 'bestho nura ora'a bi mafi ra menja.

Ra Jesu bri 'ba'ma ja rá thandi ra Pilato

(Mt. 27:1-2, 11-14; Mr. 15:1-5; Lc. 23:1-5)

²⁸ Hamxuditho bi ts'ixa ra Jesu de ja rá ngu ra Caifá pa habu mi ja rá ts'utbi ra Pilato nú'a mrá gobierhnu, ha nuya xodyo himbi yut'a mbo ra ts'utbi pa njabu hinda nts'oqui'u, ne pa njabu da za da zi ra hñuni de ra ngo dega pascua. ²⁹ Nu'bu ra Pilato bi bõnga môte habu mi 'bai'u pa bi 'yambabi'u ne bi 'ñembi:

—¿Te 'be gui ne gui mambabihani?

³⁰ Nu'á bi dadi ne bi 'ñembabi:

—'Bu hinte ma ts'oqui xa 'yõthma, nixi stá tsin'ahmahe.

³¹ Ha nura Pilato bi 'ñembabi'u:

—Tsixhu ne go da 'yõt'uahe ra ts'utbi ngu nú'a mąnga ri leyhu.

Ha nuya xodyo bi 'ñena:

—Nuje dyá xodyohe hindí pe'tshe ra nsequi pa ga hohe 'nara ja'i.

³² Bi mąnga njabu'u pa ra Jesu da 'yo ja yá 'ye ya me Nroma, ngue'a nu'á ha, mi pe'tsa ra nsequi pa da nhoyote'u ja 'nara ponza. Hangue bi njabu ngu xqui mąnga ra Jesu te ma du mi ma da du'a. ³³ Nepu nura Pilato bi yopa yut'i ma'na'qui habu mi ja rá ts'utbi, ne bi zohna ra Jesu pa bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Ha go gue'e grá Nda de ya xodyo?

³⁴ Ha ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue to xa xi'a'i, o go gui manse'?

³⁵ Ha ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿Ha gue drá xodyoga? Nuya mengu ri hai ne ya nda gá macja go gue'u bá tsi'a'i de guecua. ¿Te xcá 'yot'e'?

³⁶ Nu'bu ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Ma nsu dega nda hingo xa 'raca ya mex-imhai. Nu'bu go xa 'racjhma'u, nu'bu nú'u to'o gra manda xa ñanjmahá de ja yá 'ye ya nda gá xodyo. Pe numa hmandaga hingo mahyegui ngu nú'u jaua ja ra ximhai.

³⁷ Hangue nura Pilato bi 'ñembabi:

—Nu'bu nu'i 'nagrá ndague'bu.

Ra Jesu bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, drá nda ngu ja juadi gá ma. Pa gue'a dá e dá 'buiua ja ra ximhai pa ga xipa ya ja'i nú'a majuani. Nuto gatho camfri nú'a majuani, go gue'u øde nú'a dí ma.

³⁸ Nu'bu ra Pilato bi 'ñembabi:

—¿To ja gue'a pađi nú'a majuani?

Ra Jesu bi secuabi gue da tho

(Mt. 27:15-31; Mr. 15:6-20; Lc. 23:13-25)

Ha nu mi mąnga njabu bi bõnga môte pa bá yopa ñaui ya xodyo ne bi 'ñembabi'u:

—Nuga hinte ma ts'oqui dí tsutuabi nuna ra 'ñhõ. ³⁹ Numa nzaihu dí pe'tshu dí hec'ahu 'nara 'yofadi núbya de ra ngo dega pascua. Nu'bu, ¿ha gui nehú ga hec'ahu nuni ri Ndahú nú'ahu gyá xodyohu?

⁴⁰ Ha nu'á bi mudi bi mafi gatho ne bi 'ñena:

—jNuní hina, nura Barraba hā!
Ha nú'á ra Barraba mrá dacate'a.

19

¹ Hangue ra Pilato bi manda bri fet'a ra Jesu. ² Nepu nuya soldado mi 'bahni bi met'a 'nara corona dega 'bini, ne bi hñu'tsuabi ja rá ñaxu ra Jesu ne bi hyete 'nara thenga dutu. ³ Nepu bi 'ñembabi'a:

—j'Bui pa nzantho nu'í ri t'equ'ei rá Ndá'í ya xodyo!

Nepu nu'ú mi umba ya mpe'ti'a.

⁴ Ha nura Pilato bi bonga mōte ma'na'qui ne bi 'ñembabi ya xodyo:

—Ndi, dra zin'a'ihūua pa gui pahū gue hinte ma ts'oqui dí tsutuabini.

⁵ Ha ra Jesu bi bonga mōte mi hu'tsa nú'a ra corona dega 'bini ne mi he nú'a ra thenga dutu. Nepu ra Pilato bi 'ñemba ya xodyo:

—jXi 'bacua nuna 'ñohø!

⁶ Ha nuya ndā gá macjā ne ya gunt's'ahni mi mantho'ū nu mi hyanda ra Jesu, ne mi eñ'ū:

—Nuní drá pont'í, drá pont'í pa da du.

Nu'ú ra Pilato bi 'ñembabi'ū:

—Tsixhū, go da bá ponthū, ngue'á nuga hinte ma ts'oqui dí tsutuabini.

⁷ Nepu nuya xodyo bi dādi ne bi 'ñena:

—Nuje dí pe'tshe 'nara ley, ne nura ley'á mā gue nuní dí 'ñepi da du, ngue'á xa 'ñet'a T'ū de Ajuā.

⁸ Ha nu mi 'yōde ra Pilato nú'á mi mañ'ū, ma'na bi ntsu'á. ⁹ Hangue bi zixa ra Jesu ma'na'qui mbo ja ra ts'utbi ne bi 'yambabi bi 'ñembi:

—¿To'ó rá 'mehni'í?

Pe nura Jesu hinte bi dādi.

¹⁰ Hangue ra Pilato bi 'ñembabi'a:

—¿Ha gue hinte guí thadi? ¿Ha gue hinguí pādi gue dí hā ra ts'edi pa ga pont'a'í o pa ga hec'a'í?

¹¹ Nu'ú nura Jesu bi dādi ne bi 'ñena:

—Ni 'nara ts'edi hinguí hā pa da za te gui 'yōtcagui 'bū hingo Ajuā da 'ra'á ra ts'edi. Hangue nú'á to'ó xa dagagai ja ri 'ye, nú'á go gue'á ma'na tu ra ts'oqui que nu'í.

¹² Hangue desde ra ora'á, ra Pilato mi ne da hye'guihā'á, pe nuya xodyo himi tsaya ra hmafi ne mi ena'ū:

—jNu'ū nu'í gui hye'gui nú'á ra 'ñohø'á, nu'ú hingrí amigo ra dānga ndā Cesa, ngue'á gatho nú'á to'ó da 'ñet'a ndā gue'á rá nconra ra Cesa!

¹³ Ha nu mi 'yōde ra Pilato nú'á mi mañ'ū, nu'ú nu'á bi manda da ts'ixa ra Jesu pa mōte, nepu nehe'á bi bōni pa bá hudi ja rá hudi dega ts'utbi ja ra luga mrá thuhu Gabata dega ebreo, ri bōni da 'ñena rá thuhu ra T'ut'ado. ¹⁴ Y nú'á ra pa'á mrá pa dega nthoqui de ra ngo dega pascua, ne ngu mi nzanga 'rato xudi. Nepu ra Pilato bi 'ñembabi ya xodyo:

—jNdi, 'bacua ri Ndāhū!

¹⁵ Pe nu'ú bi yopa mafi'ū ma'na'qui ne bi 'ñena:

—jTsits'í, bá pont'í, ne ja dí duni!

Nepu ra Pilato bi 'ñembabi'ū:

—¿Ha gue guí nehū ga pont'a nuna ri Ndāhū?

Nepu nuya ndā gá macjā bi dādi ne bi 'ñena:

—Nura Cesa hōnse go gue'á ma ndāhe, y jo'ó ma'na.

¹⁶ Hangue ra Pilato bi 'yent'ua ja yá 'ye ya xodyo pa dra pont'í'a. Hangue nu'ú bi zinga ra Jesu ne bi zits'í pa da pont'í ngu mi ne'ū.

Ra Jesu bri pont'a ja ra ponza

(Mt. 27:32-44; Mr. 15:21-32; Lc. 23:26-43)

¹⁷ Ne ra Jesu bi bōni mi ndude rá ponza. Ne bi ts'its'í pa ja ra t'ohø rá thuhu Nāxmadu, dega ebreo rá thuhu Golgota.

¹⁸ Ne ja brá pont'ini'á co má yoho ya 'ñohø, 'na cada rá hyo, ha ra Jesu bi 'yoda madetho de gue'ū. ¹⁹ Y ja ra ponza habū bri pont'a ra Jesu xqui thōta 'nara xithē ne mi huxni 'raya noya nú'á bi manda ra Pilato da t'ofó. Mi ena njabū: "Ra Jesu ra me Nasare, rá Ndā ya xodyo." ²⁰ Ne ndunthi ya xodyo bi hñe'ta nú'ū ya noya, ngue'á habū bri pont'a ra Jesu mi guetbū ra hnini Jerusale, y nú'ū ya noya'ū xqui t'ofó dega ebreo, ne dega griego, ne dega lati. ²¹ Ne nuyá ndā gá macjā ya xodyo bi ma bá embabi ra Pilato:

—¿Hanja gá ofo njabū gue go gue'á rá Ndā ya xodyo? 'Yofó gue nu'á mi mñse gue rá Ndā ya xodyo.

²² Ha nura Pilato bi dādi ne bi 'ñena:

—Nu'á stá ofo, ya stá ofo.

²³ Ha nu mi uadi bi pont'a ra Jesu nuya soldado, bi gumpa yá dutu ra Jesu nú'ū xqui 'bōcuabi. Mi goho ya soldado, ne bi hñegue 'ra 'na xeni nuya dutu'ū. Ne bi gumpa rá mahe nú'á himi pe'tsa ni 'nará nt'edi, mi xōgue ra xeni. ²⁴ Nepu nu'ú bi 'ñembabi'ū 'na ngu 'na:

—Hinga ma ga tuñhū, ma ga rifahū pa ga nuhū to'ó drá meti.

Hangue bi njabū ngu mānga ra Maça T'ofó habū ena: "Bi nhyegue 'ra 'na xeni ma dutu, ne bi rifagui nú'á ma'na ma he." Ne gue'á bi 'yōt'a ya soldado.

²⁵ Y guetbū ja ra ponza mi 'bahni rá nānā ra Jesu, ne 'nara 'behñā nú'á mrá cu rá nānā ra Jesu, ne ra Maria rá 'behñā ra Cleofa, ne ra Maria Magdalena. ²⁶ Ha nu mi hñāda ra Jesu rá nānā mi 'bahuni nú'á rá maça nxadi'á, nu'ú nu'á bi 'ñembabi rá nānā:

—Nubyá 'yōt'a ra uenda gue nú'á guí 'bahuibū go gue'á dri t'ubya'á.

²⁷ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi nehe nú'á rá hmaça nxadi:

—Ne'i, 'yøt'a ra uenda gue nú'a gui 'bahuibu go gue'a dri nanabya'a.

Y desde gue'bu, nura hmaca nxadi bi zits'i'a ja rá ngu pa bi japamasu.

Ra Jesu bi du

(Mt. 27:45-56; Mr. 15:33-41; Lc. 23:44-49)

²⁸ Y ra Jesu mi paði gue ya bi uadi gatho, nepu pa bi nja ngu nú'a mangan ra Mäca T'ofu, nu'á bi 'ñena:

—Tsüca ra nduthe.

²⁹ Ha mi jani 'nara mohi mi po ra ju'tsa vinu. Nepu bri 'bo'mba 'nara sponja co nura ju'tsa vinu ne bri thöta ja 'nara ts'ut'o dega isopo, nepu bi 'bø'tse asta ja rá ne ra Jesu. ³⁰ Ha nu mi zi nura ju'tsa vinu ra Jesu bi 'ñena:

—Ja xa uadiua gatho nú'a xra 'bepcagui.

Ne 'bestho ra ora'a bi ñe'mi ne bi du.

'Nara soldado bi umba 'nara nsuni ja rá hyo rá tiña ra Jesu co 'nara lansa

³¹ Ha mrá pa ra nthoqui de ra ngo dega pascua, hangue nuya nda gá xodyo bi ma bá bantebi ra Pilato pa da manda dra thempa yá ua nú'u xqui 'bont'i ne da ja'mba yá ndo'yo de guehni, pa njabu ni 'nara anima hinda gohi ja ra ponza nura pa dega tsaya, ngue'a nú'a ra pa dega tsaya gue'a ra dango. ³² Hangue nuya soldado bi uat'i habu mi müdi 'na de nú'u ya be xqui 'bont'i mahyegui co ra Jesu pa bi thempabi yá ua, nepu bri jabu nehe nú'a ma'na ra be. ³³ Pe nu mi uat'i habu xqui 'bont'a ra Jesu, nu'á ya himbi thempa yá ua ngue'a bi hyandi'u gue ya xqui du'a.

³⁴ Pe 'nara soldado bi umba 'nara nsuni ja rá hyo rá tiña co 'nara lansa, nepu 'bestho bi bönga ra ji ne ra dehe. ³⁵ Ha nú'a to'o pedena, go 'na to'o bi hyandi, y núna ma go guehna majuani, pa gui camfrihu nehe. ³⁶ Bi njabu pa bi nja ngu mangan ra Mäca T'ofu habu ena: "Hindra thempabi ni 'nara ndo'yo'a." ³⁷ Y nehe bi njabu ngu mangan ra Mäca T'ofu habu ena: "Ya ja'i bi hyandi nú'a bi sanse'u."

Ra Jesu bri t'agui

(Mt. 27:57-61; Mr. 15:42-47; Lc. 23:50-56)

³⁸ Nepu ra Jose mrá me Arimatea bi ma bá bantebi ra Pilato pa da 'yapa nsequi da ca'mba rá zi ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne da duts'i'a. Ra Jose xqui gamfri ra Jesu, masque mant'aguitho ngue'a mi tsu yá mixodyoui. Ne ra Pilato bi umba nsequi, hangue bi ma bá ca'mba rá ndo'yo ra Jesu de ja ra ponza ne bi duts'i. ³⁹ Nehe ra Nicodemo nú'a xqui ma da c'a'tsa ra Jesu dega xuui, nehe bi mani habu xqui 'bont'i'a. Nu'á mi hña ra mirra mi nthants'i co ra aloe, mi pe'tsa 'natema'ret'a kilo rá hña. ⁴⁰ Nepu

nu'á bi du'tsua rá zi ndo'yo ra Jesu, ne bi mant'i co ya xuni dutu nú'u xqui t'ëxa nú'a ra mirra ne ra aloe, ngue'a mi njabu yá nzai yá nt'agui ya xodyo. ⁴¹ Y nu habu bri pont'i'a, ni jampa guetbu 'nara uaza habu mi ja 'nara cuts'i pa ra nt'agui, ne hinto xqui nt'aguitho ja nura cuts'i'a. ⁴² Hangue ja bá aguini'u ra Jesu ngue'a guehni bi gumpa guetbu'u de habu xqui 'bont'i'a, ne ngue'a ya mi ma da müdi ra pa dega tsaya de ya xodyo.

20

Ra Jesu bi yopa nte de ra du

(Mt. 28:1-10; Mr. 16:1-8; Lc. 24:1-12)

¹ 'Nitho nú'a ndomingo, tobya himi hats'itho, ra Maria Magdalena bi ma habu xqui t'agui ra Jesu, ne bi hyandi gue xqui t'ent'a ra do nú'a xqui jot'a ra nt'agui. ² Hangue nú'a bi ma hnest'ihi pa habu mi 'bui ra Simu Pedro ne nú'a ma'na ra nxadi nú'a xi mrá hmädi ra Jesu ne bi 'ñembabi'u:

—Xa thai ra zi Hmu de habu mi t'agui ne xa thuts'i, y nubyá nixi hindi pahe habu xá ts'ogui'a.

³ Nepu nura Pedro bi ma 'bestho pa da c'a'tsa ra nt'agui co nú'a ma'na ra nxadi.

⁴ Bi ma hnest'ihi ri yoho, pe nú'a ma'na ra nxadi ma'na bi 'met'o de ra Pedro, hangue 'met'o bi zonga ja ra nt'agui'a. ⁵ Ngu bi zoni bi ndoqui ne bi nc'ats'i, nepu bi hyanda ya xuni dutu mi 'böni, pe nu'á himbi yut'i.

⁶ Nepu hinga ya'a 'bestho bi zonga ra Simu Pedro nú'a mri 'befa, ne nu'á ha, bi yut'a mbo ra nt'agui ne bi hyanda ya xuni dutu mi 'böni. ⁷ Ne bi hyanda nú'a ra dutu xqui thu'tuahmä rá ñaxu ra Jesu xqui 'bants'i ne 'nambu xqui thuts'i. ⁸ Nehe nú'a xqui zonga ra müdi, bi yut'i mbo habu bi t'agui ra Jesu pa bi hyandi, ne bi gamfri gue ra Jesu xqui yopa nte ngu xqui xipi'u. ⁹ Nu'á hinxqui zo yá mfeni de nú'a mi mangan ra Mäca T'ofu habu ena gue mi pe'tsi da nangui de ja ra du, ne asta nura ora'a ja bi zo yá mfeni'u. ¹⁰ Nepu ri yoho bi mengui pa ja yá ngu'u.

Ra Maria Magdalena bi hyanda ra Jesu xqui nangui de ra du

(Mr. 16:9-11)

¹¹ Pe nura Maria mi 'bahni möte guetbu ra nt'agui mi zoni, ne ra ora mi zoi'a bi ndoqui pa bi nc'axa mbo ra nt'agui. ¹² Ne bi hyanda yoho ya enxé mri hñe t'axi, 'na mi hudi habu xqui nja rá ñaxu, ha nu'a ma'na habu xqui nja yá ua nuni habu xqui 'begui hmaha rá zi ndo'yo ra Jesu. ¹³ Ha nu'á bi 'ñembabi'a:

—Naná, zhanja gui zoni?

Nu'á bi 'ñena:

—Ngue'a xa thai ma zi Hmu ne xa thuts'i, ne hindi paði habu xá ts'ogui'a.

¹⁴ Ne nu mi mangan njabu'a, bi ñegui nepu bi hyanda ra Jesu mi 'bahni, pe nu'á himbi

baði ua go mi gue'a ra Jesu. ¹⁵ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—Naná, ¿hanja guí zoni? ¿To'lo guí honi?

Ha nura Maria mi hu rá mui gue go mi gue'a ra nsu uáza, hangue bi 'ñembabi:

—Ndada, 'bu xcá tuts'igüe, xicagui habu xcá tsogui pa ga ma ga tuts'i.

¹⁶ Ha nura Jesu bi 'ñembabi:

—¡Maria!

Ra ora'a ra Maria bi mpunts'i ne bi 'ñembabi dega ebreo:

—¡Raboni! —Nú'a ra noya'a ri bøni da 'ñena Xahmate.

¹⁷ Ha ra Jesu bi 'ñembabi:

—Oguí thangagui ngue'a hinstá matho habu bi 'bu ma Dada, pe ri ma bá xipabi nú'u ma'ra ma cu ne gui 'ñembabi'u gue ma ga ma habu bi 'bu ma Dada ne ri Dadahu, ma Ajuá ne ri Ajuáhu.

¹⁸ Nu'bú ra Maria Magdalena bi ma bá xipabi ya nxadi gue xqui hyanda ra zi Hmu, ne bi xipabi'u ngu nú'a xqui xipabi'a.

Ra Jesu bi 'mai madetho de yá nxadi

(Mt. 28:16-20; Mr. 16:14-18; Lc. 24:36-49)

¹⁹ Ne nura domingo'a de mi nxuui ya nxadi xqui munts'i ne xqui got'a ya gosthi ngue'a mi tsu ya ndá x xodyo. Nepu bi zønga ra Jesu ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

²⁰ Ne nu mi xipabi njabu'u, bi 'ñutuabi yá 'ye ne rá hyo rá tiña. Hangue ya nxadi xi bi johya ngue'a bi yopa hyanda ra zi Hmu.

²¹ Nu'bú ra Jesu bi yopa 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho. Ngu bá pøncagui Ajuá ma Dada, njabu nehe dí pøn'ahu.

²² Ne nu mi mąnga njabu bi hui'ti'u ne bi 'ñembabi:

—Hñañhu ra Maça Ndahi. ²³ Nuto gatho gui pumbahu yá ts'oqui, gue'u dra pumbabi, ne nuto gatho hingui pumbahu, gue'u di tuda yá ts'oqui.

Ra Toma bi hyanda ra zi Hmu gue xqui yopante de ra du

²⁴ Pe nura ora mi zønga ra Jesu mi jo'oni ra Toma 'na de nú'u ya 'ret'amayoho ya nxadi, nú'a mi t'embi ra Go. ²⁵ Hangue nu ma'ra ya nxadi bi 'ñembabi ra Toma:

—Stá hanthe ra zi Hmu.

Nepu nu'á bi 'ñembabi'u:

—'Bu hinga handua yá 'ye habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma dedo habu bi mfoxa ya clavo, ne 'bu hinga thint'a ma 'ye ja rá hyo rá tiña, hinga camfri.

²⁶ Rá hñato ma pa'a bi yopa munts'a ya nxadi ma'na'qui, ne nu'bú ha, mi 'bahni nehe ra Toma. Nepu bi zønga ra Jesu mi jot'a ya gosthi ne bi 'mai madetho de gue'u ne bi zengua bi 'ñembabi'u:

—'Buhu te rá 'ñentho.

²⁷ Nepu nu'á bi 'ñembabi ra Toma:

—Haua ri dedo ne thint'a ja ma 'ye, ne haua ri 'ye ne thint'a ja rá hyo ma tiña. Ográ 'ñagamfri, camfrigui.

²⁸ Nu'bú ra Toma bi dadi ne bi 'ñembabi:

—¡Ma zi Hmu'i, ne ma Ajuá'!

²⁹ Nepu ra Jesu bi 'ñembabi:

—¿Ha gue ya xcá camfri ngue'a xcá hyandgagui, nugeu Toma? Dá njapi nuto gatho camfrigui masque hinxa hyandgagui.

Nuna ra t'ofu bi t'ofu pa gui camfrihu

³⁰ Ndunthi ma'ra ya dąnga nt'udi bi 'yøt'a ra Jesu ja yá thandi yá nxadi, pe nu'ú hinxa t'ofu ja nuna ra t'ofu. ³¹ Pe nuyá bi t'ofu pa da za gui camfrihu gue ma zi Hmuhu ra Jesu go gue'a ra Cristo rá T'u Ajuá, ne pa 'bu gui camfrihu, da nja ri tehu pa nzantho po rá ngue'a.

21

Ra Jesu bi c'a'tsa yoto yá nxadi ja ra ñanthe

¹ Mefa ra Jesu bi yopa hnequi habu mi 'bui yá nxadi ja ra ndehe rá thuhu Tiberia. Ne bi yopa hnequi njaua: ² Ra Simu Pedro mi 'bahui 'nadbú ra Toma nú'a mi t'embi ra Go, ne ra Natanael nú'a ra me Ncaná de Galilea, ne yá t'u ra Sebedeo, ne má yoho yá nxadi ra Jesu, gatho'u 'nadbú mi 'bui. ³ Ha ra Simu Pedro bi 'ñembabi'u:

—Ma ga ma ra 'behuá.

Ha nú'u ma'ra nehe bi 'ñena:

—Ga maha nehe.

Nepu bi ma'u ne bi yut'a ja 'nara motsa, pe nura xuui'a hinte bi gu'u. ⁴ Ha nu mi hyats'i mi 'bahni ra Jesu ja rá hyo ra ndehe, pe nuya nxadi himi padi ua go mi gue'a ra Jesu. ⁵ Nepu nu'á bi 'ñembabi'u:

—Ts'unt'ahu, ¿ha hinte xcá juhu?

Nu'ú bi dadi ne bi 'ñena:

—Otho.

⁶ Ha nu'á bi 'ñembabi'u:

—Cathu ra xit'a po ja ra 'ñei de ja ra motsa ne njabu da za guí juhu.

Hangue nu'ú bi gat'a ra xit'a, ne nu mi guts'i xi mi ñuxa ya huá asta himi tse di da pø'tse'u co yá hñu ya huá mi cu. ⁷ Nu'bú nú'a rá hmąca nxadi ra Jesu bi 'ñembabi ra Pedro:

—¡Go guehni ma zi Hmuhu!

Ha ngu mi 'yøde ra Pedro gue go mi gue'a ra zi Hmu, nu'bú bi dąma hñuxa rá he nú'a xqui hñaqui, ne bi hñøt'a ja ra ndehe pa bi zønga ja ra ñanthe habu mi 'ba ra Jesu. ⁸ Ne nu ma'ra ya nxadi bi 'yet'a ra motsa pa ja ra ñani, mri gut'atho'u ra xit'a nú'a mi ñuxa ya huá, ngue'a himi yabu pa ja ra ñani, ngu mi 'na nthebe metro rá yabu. ⁹ Ha nu mi bøni'u de ra motsa, bi hyanda 'raya dæspi mi zøni, ne ja mi oxni 'nara huá mi nthaxi, nehe mi jani 'raya thuhme. ¹⁰ Nu'bú ra Jesu bi 'ñembabi'u:

—Bá hãhã 'raya huã nú'ũ ja juadi gá juhũ.
 11 Nu' bú ra Simu Pedro bi yut'a ja ra motsa ne bi pønga ra xit'a ja ra ñãnthẽ nú'a mi ñuxa ya danga huã, mi 'na nthebe made ne hũu yá ndunthi'ũ. Y masque mi ndunthi ya huã pe ra xit'a himbi ntũni. 12 Ha nura Jesu bi 'ñembabi'ũ:

—Bá e guí ntacohũ.

Ha nuya nxadi mri ntsapabi da 'yambi to'o'a, ngue'a mi paði'ũ gue go mi gue'a ra zi Hmu. 13 Nepũ nura Jesu bi joni ja ra tsibi bi hãca ya thuhme ne bi umbabi'ũ; njabũ nehe bi 'yøt'e co ra huã.

14 Ya rá hũu'qui'a xqui 'ñudi ra Jesu ja yá nxadi nu de ya xqui yopa nte de ra du.

Ra Jesu bi ñqui ra Simu Pedro

15 Nu mi ua ntaco'ũ ra Jesu bi 'yambabi ra Simu Pedro ne bi 'ñembi:

—Nugue Simu, rá t'ũ'i ra Joná, ¿ha gue ma'na go grí macagui de guehyũ ma'ra?

Ha nu'á bi 'ñembabi:

—Hãhã, ma zi Hmu'i, nu'i guí paði gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca ma zi t'ũca deti.

16 Nepũ rá ño'qui ra Jesu bi 'yambabi ma'na'qui, bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'ũ'i ra Joná, ¿ha grí macagui?

Ra Pedro bi daði ne bi 'ñembi:

—Hãhã, ma zi Hmu'i, nu'i guí paði gue drí ma'i.

Ne nu'á bi 'ñembabi:

—Supca xá hũo ma zi deti.

17 Nepũ rá hũu'qui bi 'yambabi ma'na'qui, ne bi 'ñembabi:

—Nugue Simu, rá t'ũ'i ra Joná, ¿ha grí macagui?

Ra ora'a bi du rá mũi ra Pedro ngue'a ya rá hũu'qui bi 'yambabi ua mi maði'a, ne bi 'ñembabi:

—Ma zi Hmu'i, nu'i gatho go guí paði, ne guí paði gue xi drí ma'i.

Nu' bú ra Jesu bi 'ñembabi:

—Supca xá hũo ma zi deti. 18 Xi majuañi dí xi'a'i, nú' bũ nguí nts'unt'ũ nguí hese ri he ne nguí 'yo habũ go nguí ne. Pe nu xcrí ndaxjua ma guí tunga ri 'yẽ, ne ma'na to ma da hye't'a'i ri he, ne da zix'a'i habũ hingo guí negue.

19 Bi mangu njabu'a pa bi xipi te ma du mi ma da du ra Pedro pa da hnequi rá nsunda Ajuã. Ne nu mi mangu njabu bi 'ñembabi:

—¡Tengagui!

Ra hmãca nxadi

20 Nepũ nura Pedro bi ñegui ne bi hyandi gue mi dena nú'a rá hmãca nxadi ra Jesu, nú'a xqui hũudi ja rá hyo ra Jesu nú' bũ mi nt'oxi'ũ ne xqui 'yambabi to'o mi ma da da'a. 21 Ne nu' bú ra Pedro nu mi hyant'a bi 'yambabi ra Jesu:

—Ma zi Hmu'i, xi nuni, ¿te go ma da jani?

22 Nu' bú ra Jesu bi daði:

—Nu' bũ go ga negá nuni da 'mũi asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue? Nu'i go da tengagui.

23 Hangue nuna ra 'bedenã bi 'ño ja gatho ya gamfri, ne bi beni'ũ gue nura nxadi'a himi ma da du. Pe ra Jesu himbi 'ñena gue himi ma da du, hõnse bi 'ñena: “Nu' bũ go ga negá nuni da 'mũi asta ra pa ga pengui, ¿te go grí 'ñanigue?”

24 Nú'a ra hmãca nxadi'a go gue'a di damajuani de nuya ya t'øt'e bi nja, ne bi 'yofu ja nuna ra t'ofu. Ne dí pahe gue nú'a bi 'yofu gue'a majuañi.

25 Nehe ja ndunthi ma'ra ya t'øt'e nú'ũ bi 'yøt'a ra Jesu. 'Bũ to da 'yofu gatho'ũ dí beni gue nuya t'ofu'ũ hinda 'ñeni gatho maxøgue rá ngũni ra ximhai. Njabũ gue'a.

**RA ECHO
YA 'BĒFI NÚ'Ū BI MĒFI YA
APOSTOL**

Ra Zidada Jesu bi ñatcahu da mēncahu ra Maça Ndáhi

¹ Núga drá Luca, nura mudi t'ofo dá ofo ne dá pēhn'abu, zi cu Teofilo, ja maní gatho nú'a te bi 'yot'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne nú'a bi 'ñudi desde ra pa'a bi futa rá 'bēfi, ² asta ra pa bi yopa mengui pa mahets'i. Pe ante da ma pa mahets'i, bi zofu yá apostol nú'u xqui huahni, ne po ra Maça Ndáhi bi xipabi te mi ma da 'yot'e'u. ³ 'Mefa de xqui du ra Jesu ja ra pont'i ne de xqui yopa nte, nú'á bi 'mucua má ñote ma pa, ne mri 'ñudi ja yá apostol pa bi gamfri'u gue ya xqui yopa nte ma'na'qui, ne pa mi xipabi'u de hanja ri manda Ajuá.

⁴ Y de mi ñaui yá apostol ante da ma'a pa mahets'i, bi 'ñembi'u:

—Oxqui ma gui pōñhu de guecua Jerusale, ja da 'buhua asta hinguí hañhu nú'a xa ña't'ahu Ajuá ra Dada, nú'a ya stá xi'ahu gue ma gui hañhu. ⁵ Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahú ya 'bestho ma da zø ra pa gui nxistehē co ra Maça Ndáhi.

Ra Zidada Jesu bi mengui pa mahets'i

⁶ Y de mi ñaui yá apostol bi 'ñani'u bi 'ñembi:

—Ma zi Hmu'ihe, çha gue nuya pabya ma gui umba ma'na'qui rá ts'edi ra hnini Israel pa da ndá?

⁷ Nu'bu ra Zidada Jesu bi ñatcahu ne bi 'ñembi:

—Hingo rí 'ñep'ahu gui pahú ha'mu ma da 'yot'a Ajuá ra Dada nú'a xa bense'a da 'yot'e. ⁸ Nu'ahu, nu'a ma da nja, ma gui hañhu rá ts'edi ra Maça Ndáhi sta zøhø, ne ma gui dahú majuani de gueque nuua Jerusale, ne gatho rá ngani Judea, ne nuni Nsamaría, ne gatho maxøgue rá ngani ra ximhai.

⁹ Nu mi uadi bi manga njabu ra Zidada Jesu bi njats'i pa maña ja yá thandi yá apostol. Nepu bi hyandi'u gue bi go'ma 'nara guui, ne ya himbi za bi yopa hyant'u ma'na'qui. ¹⁰ Nepu de mi nòts'e mi handa ra Jesu bi ma pa mahets'i, mi ñamfri'u mi 'bahni yoho ya enxē con gue'u, mri hñe dega t'axi. ¹¹ Y nú'u ya enxē'u bi 'ñembabi ya apostol:

—Nú'ahu gyá me Galileahu, çte 'be gui nòtshu nuni mahets'i? Nura Jesu xcá hyanthu ya xa ma pa mahets'i, go guet'atho ma da yopa menguiua ngu xcá hyanthu bi ma, njabu ma da mengui.

Bri thahna ra Matía pa rá mpøte ra Juda

¹² Nepu yá apostol ra Jesu bi gai de ja ra t'øhø 'bo Olivo pa bi ma ja ra hnini Jerusale.

Nurá ñabu de ra t'øhø pa ja ra hnini pe'tsa ngu 'na kilometro. ¹³ Y nu de mi zōni'u mbo ja ra hnini, bi bøxa ja ra tøngu habu xqui mihi'u, ne ja mi 'buhni ri gatho'u, ra Pedro, ra Cobo, ra Xuua, ra Andre, ra Lipe, ra Toma, ra Tolo, ra Teo, ma'na ra Cobo rá t'u ra Alfeo, ne ra Simu nú'a mi t'embi ra Selote, ne ra Juda rá cu ra Cobo. ¹⁴ Gatho'u nzantho mi munts'i mi apabi Ajuá co 'nada ra mfeni, mahyēgui co yá cu ra Jesu, ne ra María rá naná'a, ne ma'ra ya 'bēhña.

¹⁵ Ha nuya pa'u bi munts'ini ngu 'na nthebe ne 'nate ya cu, y 'na'qui, ra cu Pedro bi 'mai madetho de gue'u ne bi 'ñembi'u:

¹⁶ —Ma zi cu'ihu, pe'tsi te xi da njabu ngu nú'a xqui manga ra Davi ne bi 'yofo ngu nú'a xqui xipabi ra Maça Ndáhi. Ra Davi bi ma de ra Juda nú'a to'o bi zixa ya ja'i pa bá ju ma zi Hmuhu ra Jesu. ¹⁷ Y nuju dí pahú gue nú'a go gue'a nehe mrá nxadi ra Jesu, ne mahyēgui ndi pēphu'a. ¹⁸ Nu'á bi pa ma zi Hmuhu ra Jesu, y co nú'a ra boja bi t'umbi, bi thanga 'nara hai. Nepu nú'a bi dagui ma'memfo, ne 'bestho bi fø rá mui ne bi bonga yá xefo, y bi du. ¹⁹ Y gatho ya me Jerusale bi baði nú'a xqui nja, hangue nu'á bi hñu'mbabi nura hai'a de yá hñaqui'u Aceldama, ri bōni da 'ñena ra Hai dega Ji. ²⁰ Pe'tsi te da njabu ngu nú'a xa t'ofo ja ra Maça T'ofo ja ya Salmo ne ena:

Dá nhuata rá ngu'a,
oto sti ma da 'māini.
Nehe ena:

Nu'a mrá 'bēfihma'a, dá mē ma'na ra ja'i.

²¹ Hangue mahyoni ga huañhabya 'na de nú'u to'o ndi 'ñohu gatho nú'a ya pa ndá 'buh co ma zi Hmuhu ra Jesu, ²² desde mi xi'tsa ra Xuua asta mi ma mahets'i. Nu'a tó'o ma ga huahnihu go gue'a ma da maxcahu ga dahú majuani gue ma zi Hmuhu ra Jesu ya xa yopa nte de ra du.

²³ Nepu bi huahni'u 'nara cu rá thuhu ra Jose nú'a xqui thu'mbabi ra Barsabá ne mi t'embi ra Justo, ne bi huahni'u ma'na ra cu rá thuhu ra Matía. ²⁴ Nepu bi 'yapabi'u Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Dada'ihe, go gue'e guí patca gatho ma mfenihe, 'ñutcahebya de nuya yoho ya cu 'bucua to'o de guehyu xcá huahni. ²⁵ Nu'i go guí paði nda'ña de guehyu xcá huahni pa da mēp'a'i ne go di guehni dri apostol pa drá mpøte ra Juda nú'a to'o bi nts'oqui ne bi 'uegue bi ma habu mri 'ñepi da ma.

²⁶ Y nu'á bi rifa ne bi zo rá thuhu ra Matía, hangue ya bi ma 'mede co nú'u 'ret'ama'ra yá apostol ra Zidada Jesu, pa bi yopa nzø't'a nú'u 'ret'amayoho.

2

Xa zøhø ra Maça Ndáhi

¹ Nu mi zohø ra pa de ra Pentecoste yá ngo ya xodyo, gatho ya gamfri xqui munts'a 'nadbø co 'nada ra mfeni. ² Nepø mi damfri'u bi nt'øde 'nara ñani xi nts'edi xqui 'ñe de mahets'i. Bi nt'øde gatho mbo ra ngu habø xqui munts'i'u ngu 'ñena 'nara danga bænthi xi nts'edi. ³ Ne 'mefa bi hnequi 'ra ngu ya t'uca faspi maña de ja yá ñaxu cada 'na de nuto gatho mi 'bøhni. ⁴ Y gatho'u bi hñanga ra Maça Ndahi, ne bi mudi bi ña 'rama'na'ño ya hñagui cada 'na de gue'u ngu mi japabi ra Maça Ndahi da ña'u.

⁵ Nuya pa'u mi 'bøhni Jerusale 'raya xodyo xqui 'ñe de haburaza ya hai de ra ximhai, ne nu'ú xi mi camfri Ajuá ngu nú'a xqui t'utuabi. ⁶ Y nu de mi nt'øde nú'a ra danga ñani, ndunthi ya ja'i xi bi dama munts'i habø mi 'bui ya cu, ne bi 'yø ngue'a mi øde yá hñagui cada 'na de gue'u. ⁷ Ne himi pa te da beni, bi 'yø ne mri 'ñémbabi'u:

—¿Ha gue hingo guehyu ya me Galilea núyu dí øhu ña? ⁸ Nu'bú çhanja cada 'na de guecju dí ø ma hñaguihu nú'a dá pahø desde dá 'buhø? ⁹ Ngue'a 'ra de guecju dyá menguhø Partia ne de Media, ne de Elam, ne de Mesopotamia, ne de Judea, ne de Capadocia, ne de Mponto, ne de Asia. ¹⁰ Ne nu ma'ra de guecju ya me Frigia, ne Pamfilia, ne Egipto, ne 'raya hni de Africa gueta Cirene. Ne nu ma'ra de guecju ya me Nroma, 'ra majuani ya xodyo ha nu ma'ra bi nxodyo hønse ngue'a ri denga ma leyhu. ¹¹ Ne nu ma'ra de guecju ya me Creta ne Arabia. Ha gatho nugaguihu dí øhu xicju de ma hñaguihu gra ña cada 'na de guehyu, ne xicju de nuya danga t'øt'e xa 'yøt'a Ajuá.

¹² Nepø nú'u ya ja'i'u bi ntsø'mi ne mi tu yá mui mri 'ñémba 'na ngu 'na:

—¿Xibya? ¿Te rí bømbyana?

¹³ Ha nu ma'ra mi øbuhlatho mi ena:

—Nuyú xa nti.

Ra apostol Pedro bi zofo ya ja'i

¹⁴ Nu'bú ra ora'a ra apostol Pedro bi 'mai co nú'u má 'ret'ama'ra ya apostol, nepø bi ña nts'edi'a, bi 'ñena:

—Nú'ahø gyá me Judeahø ne gatho nú'ahø guí 'bøhøua Jerusale, 'yøhu núna ma ga ma pa guí pahø. ¹⁵ Núyu guí øhu ña, hñdi ti ngu guí beñhu, ngue'a ja nzanga guito xudi. ¹⁶ Núna guí hanthø, go guehna xqui mangan ra badi Joel gue mi pe'tsi da njabu, y nubya ya gá hyanthø bi nja ngu nú'a bi mañ'a. Nu'á bi 'yofo njaua:

¹⁷ Ajuá bi 'ñena: Nuya pa da 'ñepø, ma ga pempa ra Maça Ndahi gatho ya ja'i de ra ximhai.

Nuri t'uhø ne ri t'ixuhø ma da ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi.

Nuya basja'i ma da hyanda 'raya nt'udi, nuya ndaxjua ma da 'ui ya t'i.

¹⁸ Ne nuya pa'u gatho nú'u pepqui, dra 'ñøhø que dra 'beñña, ma ga pempabi'u ra Maça Ndahi

pa da umba ra ts'edi da ña.

¹⁹ Ne ma ga u't'ahø 'raya danga nt'udi nuni mahets'i

ne nuua ra ximhai,

dega ji, ne dega tsibi, ne dega 'bifi.

²⁰ Ma gui hyanthø ra hyadi hinda ma da unga ra ñot'i, ma da 'mexuui.

Nura zana ngu ma da nji.

Nepø de gue'a ja da zohø nú'a ra pa de rá 'ñehe ra Zidada,

gue'a ra pa ma da hneca rá danga ts'edi'a strá nsunda.

²¹ Ne gatho nú'u to'lo da 'yapa ra Zidada da mpøhø, da pøhø'a.

²² Nú'ahø gyá me Israelhø, 'yødehø nuya ya noya ma ga xi'ahø: Nu'ahø guí pahø gue ra Jesu nú'a mrá me Nasare bi 'yøt'a gatho nú'u ya t'øt'e ne gatho nú'u ya nt'udi bi 'yøt'e con gue'ahø po rá ts'edi Ajuá, ngu guí pasehø, y njabø bi hnequi gue Ajuá xqui meñni'a. ²³ Pe nu'á bri da ja ri 'yehø, nepø nu'ahø gá daphø ja yá 'ye ya 'yøt'ats'oqui pa bi pont'a ja 'nara pont'i asta himbi du. Pe gatho nú'a bi nja, bi njabø ngue'a Ajuá go bi bense da njabø y nú'a gue'a mrá pahø'a.

²⁴ Nu'ahø gá hyohø ra Jesu, pe nu Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ma'na'qui de ra du, ngue'a nura du otho rá ts'edi pa da zami'a. ²⁵ Ra ndá Davi xqui ma de gue'a ne xqui 'ñena:

Nuga dí paði gue Ajuá nzantho 'bui con gueque

pa da maxcagui ne da ñangagui.

²⁶ Hangu nuga xi dri johya ne dí ña co nura johya dí pe'tsi.

Ne dí tø'mi gue nu xcrá tu, ma ga yopa nte de ra du.

²⁷ Ngue'a nu'i, ma Dada'i, hingui ma gui hopi ja da gohni ma te ja ra du, nixi gui hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hmaca 'begogui.

²⁸ Ngue'a nu'i xcá 'ñutca ra 'ñu dega te, ne ma gui 'raca 'nara danga johya nu xcrá 'bøpø mahets'i con gue'e.

Guehna bi manga ra Davi ja ra Maça T'ofø.

²⁹ Nú'ahø ma cu'ihø xcá munts'ihøua, xi majuani dí xi'ahø, xa du ma xitahø ra ndá Davi ne bi nt'agui'a, ne jaua rá nt'agui asta mapaya. ³⁰ Ra Davi mrá 'meñni Ajuá hangu nu'á bi ma nú'a mri 'bedi da nja. Ne mi paði gue mi ma da 'mø 'nará t'u pa drá mpøt'e'a, ngue'a njabø xqui ña'tuabi Ajuá. Y nú'a ra t'u'a go dí gue'a ra Cristo nú'a xqui ña'tuabi da meñni pa da ndá. ³¹ Hangu nura Davi 'ñena ya xqui hyanda nú'a bi nja 'mefa, ne bi 'yofo gue mi pe'tsi da e da yopa nte ra Cristo nú'a xqui hñuts'i Ajuá pa da ndá, ne himi ma ja da gohni rá te ja ra du, nixi rá ndo'yo nehe hinda 'ya ja ra hai.

32 Y nuna ra Jesu dí mañhe, nuje dí dahe majuaní gue Ajuá bi 'yøt'e pa bi yopa nte de ra du. 33 Hangue nubyá po rá ts'edi Ajuá ra Dada, bi ma pa mahets'i, ne ja bi huhni ja rá 'ñei ra Dada. Ne bá pehna ra Mäca Ndähi ngu nú'a xqui ñagui Ajuá ra Dada. Hangue gatho nú'a guí hanthü ne guí øhabya, go ra Mäca Ndähi øt'a njabu. 34 Pe ra ndä Davi hingo bi njuts'i pa mahets'i, pe nu'á bi mañ'a bi 'ñena:

Ajuá ra Dada bi 'ñemba ma zi Hmu:

"Bá ehe guí hñudiua ja ma 'ñei,

35 asta hinga tsiñ'a'i gatho ri ncontra pa da gohi'ü ja nga'ti ri ua."

36 Nubyá, mahyoni da badi gatho ya me Israel gue Ajuá ra Dada xa hñuxa ra Jesu pa go di gue'a dra Hmu ne da ndä ngue'a go gue'a ra Cristo xpá pehni'a. Y go gue'a gá ponthu ja ra pont'i ne asta hinga hyohu.

37 Ha nu mi 'yøde nú'a bi mänge ra apostol Pedro, nú'u ya ja'i mi 'bähni xi bi du yá müi, ne bi 'yambabi ra apostol Pedro ne nú'u ma'ra ya apostol, bi 'ñembi:

—Zi cuhu, nu'bú ¿xi te rá 'be mahyoni ga øthebya?

38 Nepu ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Nöbrihu ne guí nxistehehu gatho'ihu de rá thuhu ra Zidada Jesucristo pa njabu dra pun'a ri ts'oquihu. Ne njabu ha, Ajuá da pen'a'ihu ra Mäca Ndähi pa da 'mu ja ri corasohu. 39 Ngue'a nuna hñá'tina pa gue'ahu ne pa ri batsihu ne pa gatho ma'ra ya ja'i 'bu ja rá nguni ra ximhai nú'u da zohna Ajuá ma Hmuhu.

40 Ra apostol Pedro bi sigui bi zofu ya ja'i co ndunthi ma'ra ya noya ne bi 'ñembabi:

—Mpøøhu pa hinda za'ahu rá cue Ajuá nú'a ma da zudi nú'u hingui ne da mpøø.

41 Nepu gatho nú'u to'o bi hñani nú'a ra ts'ofu'a bi nxistehe 'bestho. Hangue nura pa'a bi hñuxa ngu má hñu 'mo ya gamfri. 42 Y nu'ü bi 'yøt'a gatho nú'a bi xipabi ya apostol. Ne mi 'bu'ü co 'nadra mfeni, ne nzantho mri munts'a mahyegui pa da zi ra Mäca Nt'oxi ne pa mi apabi Ajuá.

Yá 'müi ya müdi gamfri

43 Ne gatho ya mengu de guehni xi bi ntsu ngue'a xqui hyanda ya apostol mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi ne ya danga t'øt'e co rá ts'edi Ajuá. 44 Ne gatho nú'u ya gamfri mi 'bui 'nadbü ne mri mfax'ü 'na ngu ma'na pa hinte da 'bepi'ü. 45 Ne mi pa gatho nú'a te mi pe'tsi'ü ne mi hecuabi gatho nú'u ma'ra ya zi hyoya cu nú'u mi othobi. 46 Ne hyastho 'nara pa ngu 'nara pa mri munts'a ja ra nija co 'nadra mfeni. Ne mi tsi ra Mäca Nt'oxi ja yá ngu'ü, ne mri ñuni'ü mahyegui co ndunthi ra johya ne co 'nara hoga mfeni. 47 Ne mri nsunda Ajuá mahyegui. Ne ma'ra ya ja'i mi handi te mi øt'e'ü, nu'bú nuya ja'i'ü mi numahño'ü. Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo

mi camfri ma'ra ya ja'i nú'u mi zofu Ajuá, ne mri munts'a 'nadbü'ü co nú'u ya müdi gamfri.

3

Bi t'øthe 'nara zi doua

1 'Nara pa ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mri ma pa ja ra ndanija ngu nzanga hñu nde, ya mi gue'a ra ora pa ra søcambeni ja ra nija. 2 Y nuni ja ra gosthi nija nú'a mrá thuhu Mahotho, ja xqui hñudini 'nara 'ñøhø mrá doua desde xqui 'müi. Mi ts'ixa hyastho pa ja mi t'ehni pa mi apabi ra boja gatho nú'u to'o mi thohni mi cüt'a mbo ra ndanija. 3 Nu'bú nú'a bi hyanda ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua de mi ma da yut'a ja ra ndanija, bi 'yapabi ra boja. 4 Nepu nura Pedro ne ra Xuua bi gohi bi 'mai bi hyanda nú'a ra zi meti, ne ra Pedro bi 'ñembabi:

—Hyandgahe.

5 Ne nura zi doua xi bi gohi bi nü'ta nú'u yoho ya apostol, mi hu rá müi gue mi ma te da umbahmä'ü. 6 Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—Othogui ra t'axi nixi ra oro pa ga 'ra'a'i. Nú'a dí pe'tsi gue'a ma ga 'ra'i. De rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare dí xi'a'i guí 'bai guí 'yo.

7 Nepu bi mipa rá 'ye ra 'ñei ne bi 'ba'mi, ne 'bestho bi nja yá ts'edi yá ua ne yá gut'egui.

8 Y nura ora'a 'bestho bi 'yenga 'nara sagui ne bi 'mai xá hño, nepu bi 'ño, ne bi meui ya apostol pa mbo ra nija xi mi ensagui mi søcambeni Ajuá con gatho rá johya. 9 Y gatho ya ja'i bi hyanda nú'a mrá doua gue ya mi 'yo ne mi søcambeni Ajuá. 10 Nepu nu'ü 'bestho bi badi gue go mi gue'a mrá douahmä nzantho mi hudi mi a ra boja ja ra gosthi nija mrá thuhu Mahotho. Ne xi bi 'yø'ü de nú'a xqui nja.

Ra apostol Pedro bi mambará noya Ajuá ja ra porta rá thuhu rá Porta ra Salomó

11 'Mefa nú'a ra 'ñøhø mrá doua himi ne da 'uegue de ra apostol Pedro nixi de ra apostol Xuua. Y gatho nuya ja'i mi 'yo de guehni xi mri 'yø de nú'a xqui hyandi, hangue bi dāma munts'i'ü ja ra porta rá thuhu ra Porta de ra Salomó nuni habü mi 'bai ra Pedro ne ra Xuua co nú'a mrá doua. 12 Y nu mi hyanda ra Pedro nú'u ya ja'i xqui munts'ini, bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ¿hanja xi grí 'yøhu, ne hanja xi guí natcahe 'ñena gue co ma ts'edishe go stá japhe xa 'ño nuna 'ñøhø, o 'ñena ngue'a gue por dí 'yohe xá nt'axi gue por gue'a stá japhe da ñani? 13 Nú'a ra Ajuá mi søcambeni ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne gatho nú'u ma'ra ndu ma xitahu, nú'a go guet'a ra Ajuá bi japi bi 'ño nuna ra 'ñøhø po rá thuhu ra Jesucristo nurá T'w'a, pa njabu da hneca rá ts'edi nura T'w'a. Nú'a go gue'a gá daphu ya ndä, ne gá mañhu ja rá

thandi ra Pilato gue hinda thegui, masque ra Pilato go mi nehma xa hyegui'a. ¹⁴Pe nu'ahú hingá nehu, masque go gue'a rá hmáca T'u Ajuá nú'a hinte ma ts'oqui xqui 'yot'e. Pe nu'ahú gá eñhu gue ma'na xá hño dra thøgue 'nara hyote. ¹⁵Nepu nu'ahú gá hyohu nú'a to'o ri 'racju ra te, pe Ajuá bi 'yot'e pa da yopa nte de ra du. Nuje go dá hanthe bi yopa nte, hangue dí damajuanihe de gue'a. ¹⁶Nuna 'ñohø guí hanthu ne guí pahu gue mrá douahma, go ra Jesu bi 'yøthe ngue'a dí camfrihe'a. Hangue bi njabu ngu guí hanthabya.

¹⁷Nubyá, nú'ahu ma cu'ihe, dí pahe xá hño gue gá dahu ra Jesu ngue'a hinte ngui pahu, ngu nú'u ma ndahu nehe himbi zo yá mfeni nehe nú'a bi 'yot'e, hangue gá mfaxhu gá hyohu ra Jesu. ¹⁸Pe nu Ajuá bi 'yot'e da nja ngu nú'a xqui xipa yá 'mehni maya'bu ne xqui 'yofu'gu gue nura Cristo nú'a rá 'mehni pa e da nda mi pe'tsi da thogui ndunthi ya uguí asta rá du'a. ¹⁹Hangue nubyá mahyoni guí ñobrihu ne guí yopa jonihu co Ajuá pa da pun'a ri ts'oquihu, y nu'bú ha, nu'á da 'ra'a'ihu 'nara 'ra'yo mfeni ne 'nara hoga'mai. ²⁰Ne da yopa pen'a'ihu ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a xqui hñuts'i'a pa da nda. ²¹Ne nu'á xi majuaní bi yopa mengui mahets'i pa ja dua 'bahni asta hinda zø ra pa da yopa hoca Ajuá gathu, ngu nú'a xqui xipa maya'bu yá maça 'mehni da ma. ²²Ngu bi mangu ra Moise bi xipa ndu ma xitahu bi 'ñemi: "Nú'a Ajuá ma zi Hmuhu ma da hñux'ahu 'na de gue'ahu pa drá 'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe, y nú'a ma guí 'yøtehu nú'a da xi'ahu. ²³Ne gathu nú'u to'o hinda ne da gamfri bi rá noya nú'a ra 'mehni'a, nu'á dra huati ne da 'medi de ja yá hñini."

²⁴Gathu nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá desde ra Samue pa xqui 'ñecua, xqui ma nehe de nuya pabya dí 'bahu. ²⁵Y nú'u ya hñ'a'ti bi mangu nuya 'mehni'u, gue'u pa gue'ahu. Y nú'u ya japi de ra cohi xqui gohuí Ajuá ndu ma xitahu, nehe gue'u pa ri hñohu. Hangue Ajuá bi 'ñembabi ra Abrá: "Po 'nari 'roho ma da 'ñehe 'mefa, ma ga japi gathu ya ja'i de rá nguí ra ximhai." ²⁶Y nu'ahu go yá mud'i'ihu bá pen'ahu rá T'u Ajuá pa bi zo'ahu guí ñobrihu de ri ts'oquihu pa njabu da jap'a'ihu.

4

Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi jot'a fadi ne bi ñgui ya nda

¹Ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua mi 'buhnitho ja ra ndanija mi zofu ya ja'i. Nepu bi zøni 'raya macja ne ra nda de ya nsunija, ne ya saduceo nú'u himi camfri gue da yopa nte nú'u ya xa du. ²Nepu nu'á bi bø yá cue ngue'a ra Pedro ne ra Xuua mi xipabi ya ja'i gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra

du, hangue mi utuabi'u gue gathu ya ja'i ma da yopa nte. ³Nu'bú nuya ja'i'u 'bestho bi gu nts'ahni ra Pedro ne ra Xuua, ne bi zits'i pa bá cot'a fadi. Y asta rá hyax'a mi ma da nhyanthya, ngue'a nú'a ra pa'a ya bi nde. ⁴Pe ya xi mi ndunthi nú'u to'o xqui 'yøde ne xqui gamfri nú'a mi mangu ra Pedro. Ya ngu mi cat'a 'mo ya 'ñohø xqui gamfri, y himi pa 'mede ya 'behña nixi ya bati.

⁵Nurá hyax'a bi munts'a nuni Jerusale nuyá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnate de ra ley ne gathu ma'ra ya nda gá xodyo. ⁶Gathu'u bi munts'a mahyegui co ra Anás nú'a to'o mrá danga nda gá macja, nehe mi 'bahni ra Caifá ne ra Xuua ne ra Jandro, ne gathu ma'ra ya 'ñohø nú'u mi ja te yá njauí ya danga nda gá macja. ⁷Nepu nu'á bi manda bá ts'i ra apostol Pedro co ra apostol Xuua ne bri 'ba'ma madetho de gue'u pa bi t'ambabi, ne bi t'embabi:

—¿To'o yá 'mehni'ihu, ne to'o rá ts'edi guí hampahu pa guí øthu njabu?

⁸Nu'bú ra Pedro mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi pa bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahu gyá ndahu de ma hñinihu Israel, ⁹ya gue guí angahe de nú'a ra hño bi t'øtua nuni ra zi 'ñohø mrá doua, ¹⁰ma ga xi'ahé hanja bi za bi ñanini, pa guí pahu ne gathu nú'u ma'ra ya me Israel. Nuni ra zi 'ñohø guí hanthu 'bahni, nuni bi ñani de rá thuhu ra Jesucristo nú'a mrá me Nasare nú'a gá ponthu ja 'nara pont'i, pe nu'á bi 'yot'e Ajuá pa bi yopa nte de ra du. ¹¹Nú'a go gue'a gá utsahu, nja ngu nú'u ya hyøngu mi 'bui maya'bu bi føthmabu ra madi do nú'a mi ma xa hyoca rá nija Ajuá. Pe nubyá go gue'a ra madi do bi megui Ajuá pa bi hyø rá nija. ¹²Jo'o ma'na to'o da za da pøhøguihu, hønse ma zi Hmuhu ra Jesu, ngue'a jo'o ma'na to'o bá 'behni nuua ja ra ximhai pa da pøhøguihu, hønse ra Jesu go gue'a bá 'behni ne go gue'a tsa da pøhøguihu.

¹³Nu'bú nuya nda mi 'bahni xi bi 'yø ngue'a bi hyandi gue ra Pedro ne ra Xuua himi tsu, ne mi padi gue himyá 'ñohø dega danga mfadi ngue'a myá hyoya ja'i. Pe bi badi'gu gue mi gue'u 'raya 'ñohø xqui 'ñoui ra Jesu. ¹⁴Pe nu'á himbi za te bi datuabi ra Pedro ngue'a bi hyandi mi 'bahni con gue'u nú'a ra zi doua xqui ñani. ¹⁵Nu'bú nú'u ya nda bi 'bepabi ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñohø mrá doua da bøhma de habu xqui munts'i'u, ne bi 'ñu'ti'u 'na ngu 'na, ¹⁶ne bi 'ñemi:

—Xibya, zte ga øthu co nuyá ya 'ñohøyu? Ngue'a nú'a xa 'yøtua nuna 'ñohø mrá doua, ya padi gathu ya ja'i nuua ja ma hñinihu Jerusale, y hingui tsa ga cønihu. ¹⁷Ha nujá ya hindí nehu da fadi de guehna habaraza, hangue ma ga hø'tuahu ra hñá gue ya hinte da sigui da ma, ne ya hinto da zofu de rá thuhu ra Jesu.

¹⁸ Nepu bi ts'ohna ma'na'qui ra Pedro ne ra Xuua ne nú'a ra 'ñøhø mrá doua, ne bi t'embabi'u:

—Ya ote ma xqui mañhu, ne ya oxqui ma gui zofohu ma'ra ya ja'i de rá thuhu ra Jesu.

¹⁹ Nu'bu nura Pedro ne ra Xuua bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Ha gue gui beñhu xá hño njabu ja rá thandi Ajuá gue go rí 'ñepi ga ø't'ahē ri pahahu que rá paha Ajuá? ²⁰ Ngue'a nuje hinda za to'o da hñagahe ga mañhe de nú'a stá hanthe ne nú'a stá øhe.

²¹ Nu'bu nú'u ya ndá hinte bi 'yø'tuabi ra Pedro ne ra Xuua, hønse bi xipabi gue ya hinda sigui da zofo ya ja'i, nepu bi hyeguitho. Himbi za te bi 'yø'tuabi ngue'a mi tsu ya ja'i xa bø yá cue, ngue'a gatho ya ja'i xi mi xøcambeni Ajuá po rá ngue nú'a ra 'ñøhø xqui ñani. ²² Ngue'a nú'a ra 'ñøhø xqui ñani ya mi pe'tsa thogui ñote njeya.

Ya gamfri bi 'yapabi Ajuá mahyεgui

²³ Nu mi thegui ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua bi ma bá c'a'tsa nú'u ma'ra ya gamfri pa bi metuabi nú'a xqui xipabi ya ndá gá macjá ne yá ndaxjua ndá ya xodyo. ²⁴ Ha nu mi 'yøde ya gamfri, bi xøcambeni Ajuá co 'nadra mfeni ne bi 'ñena'u:

—Ma zi Hmu'ihe, nu'i go gue'e grá Ajuá gá hoca mahets'i ne ra ximhai ne ra ndehe ne gatho nú'a te ja. ²⁵ Ne nu'i po ra Maça Ndahi gá xipa ri 'bego ra Davi da mąnga njaua:

Ya ja'i bi munts'i pa bi 'ñu'ti'u da 'yø't'a ya nts'o'mui,

pe nú'a ra nts'o'mui bi beñ'u da 'yø't'e, hinda za da 'yø't'e.

²⁶ Bi munts'a ya ndá de gatho ya hnini de ra ximhai

pa bi 'ñu'ti'u da ątsa Ajuá ne ra Cristo nú'a xa hñuts'i'a pa da ndá.

²⁷ Ngue'a xi majuani ja nuna hninina bi munts'a ra ndá Erode ne ra Poncio Pilato co ya me Israel ne co nú'u hingyá me Israel, pa bi ątsa nuri maça T'u ra Jesu nú'a xcuá pehni pa da ndá. ²⁸ Ne bi 'yø't'e'u ngu nú'a gá beni ne gá mąnga maya'bu gue mahyoni da nja. ²⁹ Nubya ma zi Hmu'ihe, hyanda núna te øtcahe ya ja'i, ne faxcahe pa hinga ntsuhe ga ñahe de ri maça noya, ngue'a go dí pep'ahe. ³⁰ Ne nu'i go ma gui hñuxa ri 'ye ja ya da'thi pa da ñani'u ne da hyanda ya ja'i. Ne gui 'yø't'a ndunthi ya nt'udi ne ya dąnga t'ø't'e de rá thuhu ri maça T'u ra Jesu.

³¹ Ngu xi bi uadi'u bi xøcambeni Ajuá, bi hmąnga ra ngu habu xqui munts'i'u, ne gatho nú'u mi 'buhni bi hñąnga rá ts'edi ra Maça Ndahi, ne bi ña nts'edi'u de rá noya Ajuá, ne ya hinto mi tsu.

Gatho nú'a mi pe'tsa ya gamfri myá meti 'na ngu ma'na

³² Y gatho nú'u ya xqui gamfri Ajuá mi 'nada yá mfeni, ne mi 'nada yá hma'te'u. Ne

mi mfax'u 'na ngu ma'na nú'a te mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'a mi pe'tsi'u mrá meti mahyεgui, ne ni 'nara cu himi pe'tsa ni 'nara t'ø't'e nú'a mrá metise. ³³ Ne co ndunthi ra ts'edi mi pe'tsa ya apostol bi damajuani gue xqui yopa nte de ra du ma zi Hmuhu ra Jesu, ne Ajuá xi bi mats'i'u. ³⁴ Ha ni 'na de gue'u hinte mi ø'tua ra 'bedi, ngue'a gatho nú'u to'o mi pe'tsa yá hai ne yá ngu bá pa gatho, ne bá hą gatho nú'a ra boja mi hani de yá hai ne de yá ngu, ³⁵ ne bi umbabi ya apostol. Y nuya apostol go gue'u mi hecuabi cada 'nara gamfri ngu nú'a te mi ø'tua ra 'bedi gue'a mi t'umbabi nehe. ³⁶ Ne mi 'buhni 'nara cu mrá thuhu ra Jose mrá me Chipre mrá levita. Ne bi hñu'mbabi ya apostol dra Berhna, ri bøni da 'ñena Nú'a To'o Hu'mba yá mui ya Ja'i. ³⁷ Nu'a bi pa 'nará hai'a ne bá hą gatho ra boja pa bi umbabi ya apostol.

5

Ra Ananía ne ra Safira ya hyate

¹ Pe mi 'bu ma'na ra gamfri mrá thuhu ra Ananía ha nurá 'behña mrá thuhu ra Safira. Nú'u bi pa 'nara hai myá meti'u. ² Nepu bi beñ'u gue hinda unga gatho ra boja de nú'a xqui pa yá hai, hangue bi zama 'na tui ra boja ra cu Ananía. Ne mi pase co rá 'behña gue xqui zama ra boja. Nu'bu ra cu Ananía bi hñaxa nú'a ra boja bi hyeque pa bá umbabi ya apostol, 'ñena gatho ra boja mi ha, pe hina. ³ Nepu ra apostol Pedro bi 'ñembabi:

—Ananía, ¿hanja xcá hopi xa hya'a'i ra Satá pa xcá hyathma ra Maça Ndahi? Ngue'a hingat unga gatho nú'a ra boja gá hani de ri hai gá pa ngu nú'a gá ma gue mi xøgue ra boja. ⁴ ¿Ha gue hingo ri metihma ra hai? ¿Ha gue hingo ri metihma ra boja nehe? ¿Hanja gá beni gui 'yø't'e njabu? Ya xcá nc'uamba ja rá thandi Ajuá, hingue hønse con guecje.

⁵ Ha nu mi 'yøde nuya ya noya ra cu Ananía 'bestho ra ora'a bi dagui bi du. Y gatho nú'u to'o mi 'buhni ne gatho nú'u ma'ra to'o bi 'yøde de nú'a xqui nja, gatho'u xi bi ntsu. ⁶ Nepu nuya bats'ñøhø mi 'buhni bi 'mai bá juts'i ne bi mant'i bi duts'i'u pa bi ma bá agui.

⁷ Nepu xqui tho ngu hñu ora bi zøhø rá 'behña ra cu Ananía nehe habu mi 'bui ya gamfri, pe nu'a nixi mi pađi te xqui nja.

⁸ Nepu ra apostol Pedro bi 'yambabi de ra boja, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gue'a bi muui nú'a ra hai gá pahu?

Nu'bu nú'a ra nju bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, gue'a bi muui.

⁹ Nepu ra Pedro bi 'ñembabi:

—¿Hanja gá cohi 'nara cohi ri dame pa gui hyathma rá Maça Ndahi Ajuá? Ndi,

'bapū mōte ja ra gosthi nū'u to'o ja bá juadi bá ac'a ri dame, y nubýá e da dux'a'i nehe pa da 'yac'a'i.

¹⁰ Y 'bestho nura ora'a ra nju Safira bi dagui bi du ja yá ua ra apostol Pedro. Ha ngu mi yut'a nū'u ya bats'ñohø bi hyandi gue ya xqui du nū'a ra nju nehe, 'bestho bi duts'i'u pa bi ma bá agui nehe habu xqui 'yacuabi'u rá dame. ¹¹ Nepu gatho ya gamfri xi bi hñaxa 'nara danga tsu, nehe gatho nū'u ma'ra to'o bi 'yøde de nū'u ya t'øt'e'u, xi bi ntsu'u.

Bi hnequi ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e

¹² Nuya apostol bi 'yøt'a ndunthi ya nt'udi ne ndunthi ya danga t'øt'e ja yá thandi ya ja'i. Mri munts'a gatho ya gamfri mahyegui 'na mfenitho ja ra porta nū'a rá thuhu ra Porta de ra Salomó. ¹³ Gatho nū'u himyá gamfri xi mi tsu da munts'i co ya gamfri, pe nuya ja'i'u mi e'tsua yá nsu'u. ¹⁴ Ne 'nara pa ngu 'nara pa mi 'yo mi camfri ndunthi ya ja'i, ya 'ñohø ne ya 'bchña. ¹⁵ Ne 'yo mi fadi, hangue asta mi thuxa ya da'thi pa mbi 'bēgui co yá mfdi ja yá hyo ya 'ñu pa nura ora da thohni ra apostol Pedro, hønse co rá xudi'a da go'ma nū'u ya da'thi, nū'ú 'bestho da ñani. ¹⁶ Gatho nū'u ya hnini mi ja gueta Jerusale mi pa ya ja'i pa guehni mi tsixa ya da'thi ne nū'u to'o mi pe'tsa ya ts'ondahi, y gatho mi ñani.

Ya apostol bri ju nts'ahni

¹⁷ Nepu bi njaxa ra danga ndá gá macja ne ya saduceo nū'u myá mfsats'i'a, ngue'a xi bi bō yá cue'u ngue'a mi ne da nsche'u ne ya ndunthi ya ja'i mri dena ya apostol. ¹⁸ Nepu bi gu nts'ahni ya apostol ne bi got'a fadi. ¹⁹ Nepu nū'a ra xuui'a 'nará enxē Ajuá bá ehe pa bi xoca ra gosthi fadi, ne bi pōnga pa thi ya apostol, ne bi 'ñembabi:

²⁰ —Rí maha ja ra ndañija ua zofohuni ya ja'i, ne xipabihu ra hoga noya de nuna ra ra'yo te.

²¹ Nepu rá hyax'a xi 'nitho, nu'ú bi ma pa ja ra ndañija ngu nū'a xqui xipabi rá enxē Ajuá. Y ngu mi zōni bi yut'a mbo 'bestho pa bi zofoni ya ja'i.

Y de mi zofu ya ja'i ya apostol, nura danga ndá gá macja ne yá mfsats'i bi 'yøt'a 'nara hmunts'i con gatho ya ndá de ra hnini Israel. Ne bi mehna to'o mi ma dua tsi nū'u ya apostol mi jot'a fadi. ²² Ha nu mi zōnga nū'u ya nzints'ahni ja ra fadi, ya mi jo'oni ya 'yofadi. Nu'bá nu'ú bá dama pengui pa bi má gue ya mi jo'oni'u, ²³ ne bi 'ñena'u:

—Dá tsuhe ra fadi xi mi jot'i xá hño, ne nuya nsufadi ja mi 'bahni ja ra gosthi, pe nu ndá xocje ra gosthi hinto dá tsuheni mbo.

²⁴ Nu mi 'yøde njabu nura danga ndá gá macja ne ra ndá de ya nsunija ne ma'ra ya

ndá gá macja, xi bi du yá mui, ne himi padi te da beni, y mri 'ñēmbi'u:

—Xibya zte rí bōmbya'a'q?

²⁵ Nepu bi zohø 'nara ja'i bi 'ñembabi'u:

—Nū'u ya 'ñohø gá cothmahu fadi, ya bi 'bahni ja ra ndañija bi zofu ya ja'i ma'na'gui.

²⁶ Nu'bá ra ndá de ya nsunija bi meui ya gants'ahni pa bá yopa ju ya apostol. Bá ju pe hinte bi 'yø'tuabi'u ngue'a mi tsu xa bō yá cue ya ja'i y xa hyøxa nc'ahni. ²⁷ Nepu bi zixa ya apostol ja ra hmunts'a ndá gá xodyo, ne ja bi 'ba'mni ja yá thandi'u. Nepu nū'a ra danga ndá gá macja bi 'ñembabi:

²⁸ —¿Ha gue hindá xi'ahe gue ya hinxá zofohmahu ya ja'i ne ya hinxá ñahmahu de rá thuhu ra Jesu? Nu'bá zhanja hinxá 'yohu? Ya gatho ya ja'i de guecua Jerusale xcá zofohu de ri noyahu. Ne go gui ne gui hyøxcahe ra thaibya de rá du nū'a ra 'ñohø'a.

²⁹ Nu'bá ra apostol Pedro ne gatho ma'ra ya apostol bi dadi ne bi 'ñēñi'u:

—Nuje ma'na ri 'ñepi ga øthe Ajuá que yá hmanda ya meximhai. ³⁰ Ajuá nū'a to'o mi xøcambeni ndu ma xitahu go gue'a bi 'yøt'e pa bi yopa nte ra Jesu de ra du, masque nu'ahu gá ponthu ja 'nara za asta himbi hñu ri muihu gá hyohu. ³¹ Y nubýá Ajuá xa 'ñēgui ja rá 'ñēi pa da ndá. Y nū'a go gue'a ra Pøhøte zo'ahu gatho nū'ahu gyá me Israelhu pa gui ñobrihu de ri ts'oquihu ne da pun'ahu. ³² Nuje dí dahe majuani de gue'a, ne ra Maça Ndahi ri damajuani de gue'a nehe. Nehe Ajuá ri umba ra Maça Ndahi nū'u to'o øte'a.

³³ Ha nu mi 'yøde njabu ya ndá xi bi bō yá cue ne asta mi ne xa hyohma ya apostol.

³⁴ Pe mi 'bahni 'nara 'ñohø mrá fariseo mrá thuhu ra Gamalie, nū'a mi 'nara xahnate de ra ley, y gatho ya ja'i xi mi numahño'a. Nu'a bi 'mai ne bi manda dra pōnga 'na zi ora nuya apostol. ³⁵ Nepu nura Gamalie bi 'ñembabi gatho nū'u ya ja'i xqui munts'ini:

—Nū'ahu compahu de Israel, beñhu 'met'o xá hño nū'a gui ne gui 'yø'tuahū nuya 'ñohø'u. ³⁶ Beñhu gue pe'tsa 'raya pa bi nanga 'nara 'ñohø mrá thuhu ra Teuda mi hu rá mui gue mi pe'tsa 'nara nsu ne mi ne da ndangui de ma'ra, hangue bi dena ngu goho nthebe ya 'ñohø. Pe nura Teuda bi tho, ne gatho nū'u to'o mri 'ñoui bi nxani ne bi nhuati gatho'u. ³⁷ Nepu 'mefa de gue'a bi 'mu ma'na ra 'ñohø mrá thuhu ra Juda mrá me Galilea. Ne nū'u ya pa dega nthuxa thuhu, nū'a bi 'yø'ta ndunthi ya ja'i pa go bri themi'a. Ne 'mefa nū'a bi tho nehe, ne bi nxanga gatho yá ja'i nū'u mri 'ñoui. ³⁸ Hangue nuga dí xi'ahu, ma'na xá hño hyehu dí 'yobu nuya 'ñohø'u. Nu'bu nū'a øt'e'u go xa bensehe, pe'tsi ga hanthu da nhuati nehe. ³⁹ Pe nu'bu go rá meti Ajuá nū'a øt'e'u, nu'bá hinda za gui hñacuahu. Ngue'a 'bu gui 'yøthu njabu, ja ra uenda go

grí ntuñhu co Ajuá.

40 Y nú'u mi 'buhni ja ra hmunts'i bi 'yode nú'a ra ts'ofu'a. Hangué bi yopa cu'ta mbo ya apostol pa hõnse bi na'mbabi ne bi yopa hyõ'tua ra hñá gue ya hinda sigui da ñá de rá thuhu ra Jesu, nepu bi hyegui bi ma'u. 41 Y de mi bõnga ya apostol de guehni, xi mri johya'u ngue'a Ajuá xqui umba nsequi da tho 'nara 'betsa po rá thuhu ra Zidada Jesu. 42 Ha hyastho himi tsaya'u da zofu ya ja'i de ja ra ndanija, ne mi pa ja ya ngu mi mangua ra hoga nt'ode de ra Zidada Jesucristo.

6

Bri thahna yoto ya maste

1 Nuya pa'u mri cu ma'ra ya gamfri. Ne mi 'buhni 'raya cu mi ñá griego. Nepu nu'ú bi 'ñembabi nú'u ya cu mi ñá de yá hñáqui ya xodyo, ne mi ambi hanja himi t'umbabi te da zi xá hño nú'u yá viuda ya griego ra ora mi t'umba te da zi ya hyoya ne nú'u ma'ra ya viuda, ngue'a nu'ú hyastho mi t'umbi te da zi. 2 Nepu nú'u 'ret'amayoho ya apostol bi zohna gathu ya cu pa bi munts'i ne bi 'ñembabi'u:

—Ma zi cu'ihé, nuje dí 'buhe pa ga mañhe rá noya Ajuá, ne hingui tsa ga tsayahe ní 'na ora pa da za go ga hecuahé nú'a te da zi nú'u hingui tsapabi. 3 Hangué mahyoni gui huañhu yoto ya cu de guecju nú'u xcá hanthu 'yo xá hño ne hampa rá ts'edi ra Maca Ndahi ne xi di ja yá mfadi. Nú'ú go gue'u dyá uenda da me nuna 'befina. 4 Ha nuje ma ga sigui ga aphe Ajuá ne ga mamfe rá noya'a.

5 Ha nu mi 'yode bi sipa njabu ya cu, gathu xi bi ho'u. Rá mudi, bri huahna ra cu Teba nú'a mi pe'tsa ndunthi ra jamfri ne mi hampa rá ts'edi ra Maca Ndahi. Nepu bi huahna ra cu Lipe, ne ra cu Procoro, ne ra cu Nicano, ne ra cu Timu, ne ra cu Parmena, ne ra cu Cula nú'a ra me Antioquia xqui nxodyo ngue'a xqui demba yá ley'u. 6 Ne bi ts'ixa pa habu mbi 'bui ya apostol pa bi 'yapabi Ajuá por gue'u. Nepu ya apostol bi hñuxa yá 'ye ja nú'u ya cu xqui thahni.

7 Y njabu ma'na mri ntanga rá noya Ajuá, ne mri cu ndunthi ya gamfri nuni Jerusale, ne ndunthi ya macja bi gamfri rá noya Ajuá nehe.

Ra Teba bri ju nts'ahni

8 Ha nura cu Teba xi mi hampa rá ts'edi Ajuá ne mi ja rá mfadi pa mi pepa rá 'befi Ajuá, mi ø't'a ya danga t'ø't'e ne ya nt'udi de ja yá thandi ya ja'i. 9 Y nuni ja yá nija ya xodyo nú'a mrá thuhu ya Nzai 'Bego xa Thogue, ja mi 'buhni 'raya 'ñõhø nú'u mri 'ñoui 'raya me Cirene, 'raya me Alejandria, 'raya me Cilicia, ne 'raya me Asia, gathu bi mudi bi ntsanoyau ra cu Teba. 10 Pe nu'ú himi tsa te da datuabi'a ngue'a nu'á mi hã ra hoga mfadi ne mi hampa rá ts'edi ra Maca Ndahi pa mi ñá. 11 Nepu nú'u ya

ja'i'u bi 'yu'ta 'raya 'ñõhø ne bi gu'tuabi pa da mangua ya nc'uamba ne da 'ñena njaua: “Nuje stá øhe gue nura 'ñõhø'a xa ñama'ñu de ra Moise ne de Ajuá.” 12 Hangué bi bõ yá cué yá ndaxjua nda ya xodyo ne ya xahnaté de ra ley ne gathu ya ja'i. Nepu bri ju ra cu Teba bi ts'ixa ja ra hmunts'a nda gá xodyo. 13 Ne bri japabi 'raya ja'i da hyõxa ra thai ra cu Teba ne bi 'ñena'u:

—Nuna 'ñõhøni hingui tsaya ñama'ñu de nuna ra maca nija ne de rá ley ra Moise. 14 Nuje go stá øhe nú'a xa mañi xa 'ñena gue nú'a ra Jesu mrá me Nasare ma da huata nuna nija ne ma da pata ma nzaihu nú'u bi 'ñutcahu ra Moise ga øthu.

15 Nepu gathu nú'u to'o mi 'buhni ja ra hmunts'i xi mi heta ra cu Teba ne mi handuabi rá hmi gue mi ngu rá hmi 'nará enxé Ajuá.

7

Ra Teba bi mamba rá noya Ajuá

1 Nepu de gue'a ra danga nda gá macja bi 'yambabi ra cu Teba ne bi 'ñemi:

—¿Ha gue xi majuani xcá ñama'ñu de Ajuá ne de ra Moise?

2 Nu'bú ra cu Teba bi dadi ne bi 'ñena:

—Nú'ahu ma cu'ihu, ne nú'ahu ma nda'ihu xcá muntshuaa 'nadb, 'yõhu nuna ma ga xi'ahu. Ajuá nú'a xá nsunda bi zofu ndu ma xitahu ra Abrá nú'u hinxqui matho pa ja ra hai Arán ne mi 'buhniho Mesopotamia. 3 Ne bi 'ñembabi: “Põni de guecua ri hai, tsopu nú'u ja te ri njaui, ne grí ma pa ma'na ra hai nú'a ma ga u't'a'i pa ja gui 'buhni.” 4 Nu'bú bi bõni de guehni habu mi 'bui, habu myá hai ya Caldeo, ne bi ma pa bá 'bu ja ra hai Arán. Ha nu mi du rá dada, Ajuá bá tsi pa guecua habu dí 'buhabya, ja bi 'macua nehe'a. 5 Pe nu Ajuá himbi umbabua ni 'na xeni ra hai pa drá meti'a, pe xqui ñá'tuabi gue nuna hai habu dí 'buhabya go drá meti'a 'mefa ne gathu yá ja'i de rá jí'a nú'u da 'mai 'mefa. Pe nuya pa'u ra Abrá hinxqui me'tstho ni 'nara batsi.

6 Y Ajuá bi 'ñembabi'a: “Nuri batsi ri 'beto ne ri mbong'бето ma da 'mu ja 'nara hai habu hindyá meti'u ngue'a dya nzõhõtho de guehni. Ne ja ma da 'muhni'u ngu goho nthebe njeya, ne ma da 'megotho'u, ne ma da t'ø'tua ndunthi ra nts'o'mui.” 7 Nehe bi 'ñembabi Ajuá: “Nuga go ma ga ha'mba nguenda ya ja'i de nú'a ra hini habu ma da 'mego'u. Ne 'mefa ma ga yopa tsi de guehni pa da 'ñehe da mepcagui de guecua.”

8 Nepu Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá, ne bi manda gue gathu yá batsi yá 'beto ne yá mbong'бето da me'tsa 'nara seña ja yá ndo'yo de nú'a ra cohi bi gohi. Hangué nu mi 'mai rá t'u ra Abrá nú'a mrá thuhu ra Isaac, nura hñato ma pa de xqui 'mai

bi 'yø'tua nú'a ra seña xqui gohui Ajuá da 'yø't'e. Ne guet'a bi 'yø't'a ra Isaac co rá t'u nú'a mrá thuhu ra Cobo, ne guet'a bi 'yø't'a ra Cobo co nú'u 'ret'amayoho yá t'u, y go gue'u yá dada nú'u 'ret'amayoho ya 'múi de Israel.

⁹ Nepu nú'u yá t'u ra Cobo xi bi utsa 'na de nuyá cu nú'a mrá thuhu ra Jose. Hangué nu'ú bi papabi ya me Egipto nú'a yá cu'u, ne bi ts'its'i pa guehni. Pe Ajuá himbi hye'se'a. ¹⁰ Hangué xi bi ñani de ja yá ts'othogui bi thogui, ne bi umba ndunthi ra mfádi ne bi mats'i pa njabu ra Faraó bi hopa rá 'múi. Ra Faraó go gue'a mrá ndá de Egipto. Nepu ra Faraó bi umba 'nará nsu ra Jose pa bi gohi ngu rá ñoho de gue'a, ne bi manda maxøgue ja rá ngu ra Faraó.

¹¹ 'Mefa bi nja 'nara danga thuhu nuni Egipto ne nuni Canaán, ne bi nja 'raya danga dumí, ne bi 'ñotho te bi zi ndu ma xitahu. Himi tsudi habu da dai ngue'a mi otho te da dan'u. ¹² Nepu ra Cobo bi 'yøde gue mi ja ra trigo nuni Egipto, hangué bi mehna yá t'u pa guehni. Gue'a ra mudi 'mi'qui bi ma pa Egipto. ¹³ Nepu nura ño'qui bi ma'u, ra Jose bi xipabi'u to'o mi gue'a pa bi badi'u gue go mi gue'a myá cu. Hangué nura Faraó bi batuabi yá ja'i ra Jose. ¹⁴ Nepu nura Jose bá pempa ra noya rá dada pa da ma da 'mu Egipto con gatho ma'ra yá ja'i. Nu'ú mi hñu'rate ne 'ret'amacut'a. ¹⁵ Nepu 'bestho bi ma'u pa Egipto. Y nepu ja bá tuni'a, ne ja bá tuni gatho yá t'u, y nú'ú go gue'u ndu ma xitahu. ¹⁶ Ne 'mefa de ya xqui thogui ndunthi ya jeya de xqui du'u, bá thampa yá ndo'yo'u de guehni pa e bi t'acua ja yá hai nuni Siquem 'nara hnini de Canaán. Ne bi t'acuabi nuyá ndo'yo ja 'nara nt'agui xqui danga ndu ra Abrá xqui damba yá t'u ra Amor nuni Siquem.

¹⁷ Y ya xqui nxanda ndunthi yá t'u yá 'beto ne yá mbong'betto ra Cobo nuni Egipto, ne ya mi ma da zø ra pa da hñanga nú'a ra hñá'ti xqui xipabi Ajuá ra Abrá. ¹⁸ Nepu de nú'u ya pa'u bi 'mu ma'na ra ndá nú'a himi padi to'o mi gue'a ra Jose ne te xqui mafi'a, ngue'a ya mi pe'tsa ndunthi ya jeya xqui du'a. ¹⁹ Nú'a ra ndá'a xi bi 'yø'tua ra nts'o'muí nú'u ndu ma xitahu. Ne bi manda dra japi da 'yei gatho yá zi 'uene nú'u myá ts'ant'u, pa njabu da du gatho'u. ²⁰ Y gue'u ya pa bi 'mu ra Moise, y Ajuá xi mri hopa rá 'múi. Nu'á bi tede rá dada ne rá naña hñu nzana ja yá ngu'u. ²¹ Nepu bi thogui nú'u hñu nzana, nu'ú bi ma bá ei ngue'a njabu xqui manda ra Faraó da t'ø't'e. Pe 'nará t'ixu ra Faraó bá juxa ra Moise de habu xqui t'ei, nú'a mrá zi 'uenetho, pa bi tede, ja ra uenda go mrá bats'i'a. ²² Hangué ra Moise bi te ne bi batua yá mfadi ya me Egipto, ne xi mrá nimfeni, ne mi ha ra ts'edi pa da ña ne pa te da 'yø't'e.

²³ Nepu de ya mi pe'tsa ñote njeya ja bi zo rá mfeni da ma da c'a'tsa ya me Israel nuyá ja'i pa bá nu te ngra 'mu'u. ²⁴ Nepu ngu mi zøni habu mi 'bu yá ja'i, bi hyanda 'nara me Egipto mi na'mbabi 'na de gue'u. Hangué pa bi za bi ñanga rá ja'i, ra Moise bi hyo nú'a ra me Egipto. ²⁵ Nura Moise mi beni yá ja'i'a xa unga nguenda gue Ajuá xqui mehni'a pa da ñani'a, pe nu'ú himbi zo yá mfeni ua mrá 'mehni Ajuá ra Moise. ²⁶ Nepu rá hyax'a bi yopa thohni ra Moise, ne bi hyanda yoho ya me Israel mri ntunshc. Ne mi ma da hyeque'u ne bi 'ñembabi: "Nu'ahú gyá me Israelhu, ne gri ncuh. ¿Hanja gri ntunshc 'na ngu ma'na?" ²⁷ Nepu nú'a to'o mi na'mba nú'a ma'na, bi umba 'nara nt'ent'i ra Moise ne bi 'ñembabi: "¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega ndá pa go gui hñagahe nú'a dí øthe? ²⁸ ¿Ua gue guí ne gui hyogagui nehe ngu gá ø'tua ra me Egipto mande?" ²⁹ Nu mi 'yøde njabu ra Moise xi bi ntsu, ne bi 'bat'i bi ncu pa ja 'nara hai rá thuhu Madián, y ja bá 'buhni dega nzøhø, y ja bá nthatini ne bi me'tsa yoho yá t'u.

³⁰ Ne ya xqui thogui ñote njeya de xqui bonga ra Moise de Egipto pa bá 'bu ja ra hai Madián, nepu 'nara pa xqui bonga de rá ngu mbi 'yo asta ja rá ua 'nara t'øhø rá thuhu Sinai. Ne de guehni bi hyanda 'nara 'bai gá ndapo mi zø 'nara faspí madetho de gue'a, ne mi 'bahni 'nará enxé Ajuá madetho de ra faspí. ³¹ Nepu nura Moise himbi badi há bi nja, pe bi uat'a ja ra faspí pa bi hyandi te rá 'be'a, ne bi 'yøde bi ña Ajuá y bi 'ñembabi: ³² "Nuga go gueque rá Ajuagui ra Abrá, ra Isaac, ra Cobo, ne gatho nú'u ma'ra ndu ri xitahu." Nu'bá ra Moise asta mri huat'i co ra ntsu hangué ya himi nehma da sigui da hyanda nú'a ra faspí mi handi. ³³ Ha nu Ajuá bi 'ñembabi: "C'o'ta ri zesthi ngue'a nuua habu guí net'i guehna 'nara maça hai xá nt'axi. ³⁴ Xi majuañi stá handa nuya ts'othogui thogui ma ja'i nuni Egipto, ne stá øtua yá ts'oni'u, ne stá ehe pa ga ñani. Nubya ma ga peñ'a'i gui yopa penga Egipto." Njabu bi xipabi Ajuá ra Moise.

³⁵ Masque nuyá ja'i ra Moise xqui utsa'a ne xqui 'ñembabi: "¿To'o xa hñux'ague dega nzaya ne dega ndá pa go gui hñagahe nú'a dí øthe?", pe xi majuañi go Ajuá xqui mehna ra Moise pa da ndá ne pa da zinga nú'u yá ja'i mbi o ja yá 'ye ya me Egipto, ngue'a njabu xqui xipa rá enxé Ajuá nú'a bi hnequi madetho de 'nara faspí nuni ja rá ua ra t'øhø Sinai. ³⁶ Nepu ra Moise bá penga pa Egipto pa bá tsinga gatho ya me Israel nú'u mbi 'buhni. Ne bi 'yø't'a ndunthi ya danga t'ø't'e ne ya nt'udi nuni Egipto ne ja ra Thenga Ndehe, nehe bá ø't'a nuni ja ra mbonthi habu bá 'yo'u ñote njeya. ³⁷ Go guet'a ra Moise nú'a bi xipabi yá ja'i nú'u myá me Israel bi 'ñembabi: "Ajuá ma da hñux'ahu 'na de gue'ahu pa drá

'mehni'a ngu xa hñuxcagui nehe. Y nú'á ma guí 'yòtehú nú'á da xi'a'ihú." Njabu bi xipa ra Moise yá ja'i. ³⁸ Nura Moise go guet'a mi 'ñoui ya me Israel nuni ja ra mbonthi, ne ja bi munts'ini'u ja ra t'òhø Sinaí. Ne ja bi ñauni ra Moise rá enxé Ajuá. Nepu ra Moise bi xipa ndu ma xitahu ngu nú'a xqui xipa ra enxé. Njabu ra Moise bi hñanga ra noya dega te pa bi 'racju nehe.

³⁹ Pe nú'u ndu ma xitahu himbi ne bi 'yøta ra Moise, ne himi ne go da ndá de gue'u, ne bi benga ja yá mfeni gue ma'na xá hño da mengui pa Egipto. ⁴⁰ Ha nu mi ma ra Moise bá ñaui ra enxé, nu'bu nuya ja'i bi 'ñembabi ra Aarón: "Stá beñhe gue xá hño 'bu ga hocju 'rama ajuahu pa go gue'u dri 'bet'o de guecju, ngue'a nura Moise hønse bá jugaguihu de Egipto pa e bi hysgahuu ja ra mbonthi, ha nu'á, hadifa'a te xua ja'a." ⁴¹ Hangué nu'ú bi hyoca 'nara t'untfani dega bøja, ne bi thopabi ya mbo'oni pa bi t'umbabi'a, ne mri mri johya ngue'a bi hyandi gue mi mahotho nú'a ra c'oi xqui hyocse'u. ⁴² Hangué nu Ajuá 'bestho bi 'uegue de gue'u, ne bi hyspu da nsunda ya tsø ne ra zana ne ra hyadi. Njabu bi 'yofu maya'bu'na de yá 'mehni Ajuá nú'a ena njaua:

Nu'ahu gyá me Israelhu, çha'mu rá 'nandi gá hyohu 'raya mbo'oni pa gá ñatcahu de nú'u ñote nje'ya gá 'yohu ja ra mbonthi?

⁴³ Hinhya'mu gá øtcahu njabu. Nu'a nguí øthu, ngrí ndudehu nú'u ri c'oihu gá hocju pa gui nsundahu, 'na nguí hu'mbabihiu ra Moloc, ha nu'a ma'na gá hocju ngu 'nara tsø, nguí hu'mbabihiu ra Renfán.

Hangué nubyá ma ga pøñ'a'ihú de ri haihu pa ga peñ'ahu asta thogui de ra hai Babilonia.

Guehna bi xipa Ajuá ya me Israel.

⁴⁴ Nú'a ra mbonthi habu bi 'ranga ndu ma xitahu, ja guehni xqui hocni'u 'nara ngu dega dutu habu mi 'be'tsa nú'a ra xingdo habu mi nt'ofu nú'u 'ret'a ya hmanda. Nú'a ra ngu'a bi thoqui ngu xqui xipa Ajuá ra Moise da hyoqui, ne ngu nú'a xqui 'ñutuabi.

⁴⁵ Nepu 'mefa nú'a ra ngu'a bi gohui ndu ma xitahu nú'u mri zi ra Josue. Nepu bá ha'u pa nuua habu bi ntuncui ya ja'i nú'u himyá me Israel nú'u bi guí Ajuá de guecua nú'bu mi zøcua nú'u ndu ma xitahu. Y ja nura ngu'a ja bi nsundani'u Ajuá asta mi 'mú ra Davi nú'a bi ndá. ⁴⁶ Y Ajuá xi bi hopa rá 'mú'a. Y ra Davi mi nehma xa hyoca 'nara ngu pa habu dra nsunda hmaha Ajuá nú'a rá Ajuá ndu ma xitahu ra Cobo. Pe himbi za bi hyoqui.

⁴⁷ Pe nu 'nará t'u ha, nú'a mrá thuhu Salomó, nu'á ha, go gue'a bi hyocua rá ngu Ajuá nú'a mi behma da hyoca rá dada. ⁴⁸ Masque nu Ajuá bí 'bui maña mahets'i, hingui 'bu ja 'nara ngu nú'a xa thoqui co yá 'ye ya ja'i, ngu bi 'ñenga ra baði Isaia gue Ajuá mi ena njaua:

⁴⁹ Nuua mahets'i ja guecua ma hudiga habu dí 'bui dega nda,

ha nu ja ra ximhai ja guehni dí tøta ma ua.

Nehe ena: çTe ma ngu nú'a ra ngu ma da thogaga 'bu?

O çhabu ma ga 'buca 'bu?

⁵⁰ çHa gue hingue co ma ts'edi stá hocaga gatho nuya t'ø'te ja ja ra ximhai?

⁵¹ Y ra cu Teba bi sigui bi 'ñembabi ya ja'i: Pe nu'ahú nzantho xi xcá njahuu, xi xá me ri mfenihu, hingui ne gui 'yøhu. Guí njahu ngu nú'u ya ja'i hingui pa Ajuá, ngue'a nu'ahú hingui ne gui 'yøthu nú'a xi'ahu ra Maça Ndahi ngu mi nja ndu ma xitahu nehe. ⁵² çHangu hma yá 'mehni Ajuá bi t'ø'tua ra nts'o'mú? Y nú'u ndu ma xitahu go gue'u bi 'yø'ta njabu. Nú'ú go gue'u bi hyo nú'u to'o mi ma desde rá múdi gue mi ma da 'ñehe nú'a ra hoja'i hinda ma da 'yø'ta ni 'nara ts'oqui. Ha nu mi zøhø'a, go gue'ahu gá dahú ne gá hyohu. ⁵³ Nu'ahu gá hñañhu ya hmanda nú'a e bi zogahu yá enxé Ajuá, pe hinxcá ne xcá 'yøthu ngu nú'a bi hmanda'ih.

Rá du ra Teba

⁵⁴ Nepu mi 'yøde njabu nuya ja'i nuya noya'u, xi bi bø yá cue nts'edi co ra cu Teba.

⁵⁵ Pe nura cu Teba mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi, ne bi nøxa pa mahets'i ne bi hyandua rá nsunda Ajuá, nehe bi hyanda ma zi Hmu'u ra Jesu mi 'bahni ja rá 'ñei Ajuá. ⁵⁶ Nepu ra cu Teba bi 'ñemba ya ja'i:

—¡Ndi! Di handa mahets'i xogui, nehe dí handa Nú'a To'o e bi Nja'i bí 'bai ja rá 'ñei Ajuá.

⁵⁷ Y nura ora'a gatho nú'u ya ja'i mi 'bahni bi go'ta yá gu ne bi dø ya hmafi, ne bi nest'ihi ri gatho bi mfats'i bi míhi ra cu Teba. ⁵⁸ Nepu de guehni nuya ja'i'u bi pønga ra cu Teba de ra hnini, nepu bi c'ahni. Ne mi 'bahni 'nara basja'i mrá thuhu ra Saulo, nú'á nehe go gue'a bi hyandua rá du ra cu Teba, nehe go gue'a mi supa yá he ya hyote nú'u xqui hñaqui pa bi za bi hñote'u. ⁵⁹ Y nú'a ra ora mi thøxa ya nc'ahni ra cu Teba, nu'á bi 'yapabi Ajuá ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i Jesu, dí a'i gui hñani ma te ja ri maça 'yebu.

⁶⁰ Nu'bu nú'á bi ndandiñahmu ne bi 'ñena: —Ma zi Hmu'i, oxqui ha'mba nguenda nuyu ya ja'i de nú'a øtcagui.

Y ngu bi uadi bi mangu njabu, 'bestho bi du.

8

Ra Saulo xi bi 'yø'tua ndunthi ra nts'o'mú nuya gamfri

¹ Ha nura Saulo xqui dá rá hña gue da tho ra cu Teba.

Nepu 'bestho nú'a ra pa'a bi maði bi nja 'nara danga nt'atsate contra nú'u xqui gamfri Ajuá nuni Jerusale. Ne bi nxanga gatho ya gamfri haburaza maxøgue ra hai Judea ne Nsamaria, hønse ya apostol himbi bønnga de Nts'o'mui ya gamfri, ne 'rama'na ra ngu mi cat'i pa mi juca ya 'ñøhø ne ya 'behña pa da zits'i da got'a fadi.

Bi hmamba rá noya Ajuá nuni Nsamaria

⁴ Ha nú'u ma'ra ya gamfri xqui 'bat'i ne xqui nxani, go gue'u mi 'yo mi mamba rá noya Ajuá haburaza. ⁵ Ha 'na de gue'u mrá thuhu ra Lipe bi ma pa ja 'nara hnini nuni Nsamaria pa bá xipa ya ja'i de ra Zidada Jesucristo. ⁶ Y nuya ja'i de guehni mri munts'i pa mi huxa nt'øde xá hño de nú'a mi mangan ra cu Lipe, ne mi handi'u nú'u ya nt'udi mi øt'e'a. ⁷ Ngue'a nú'a mi emba ya ts'ondahi nú'u to'o mi pe'tsi, ne nuya ts'ondahi asta mi mafi da bøni. Ne ndunthi ya ts'onate mi øthe'a. ⁸ Hangue njabu bi me'tsa 'nara danga johya nú'a ra hnini'a.

⁹ Ne mi 'bøhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Simu nú'a mrá 'ñete de nú'a ra hnini'a. Nura 'ñete'a xi xqui hyat'a ndunthi ya me Nsamaria, ne xi mri 'ñets'i co nú'a rá mfaði mi paði. ¹⁰ Ne gatho nuya ja'i de guehni notsi ndangui xi mi huxa nt'øde de nú'a mi mangan nú'a ra 'ñete'a, ne mi eñ'u:

—Nura 'ñøhø'a hampa rá danga ts'edi Ajuá.

¹¹ Ne gatho ya ja'i xi mi huxa nt'øde ngue'a ya ya'mu xqui hyat'i'u co rá nt'ete. ¹² Pe nu mi zønga ra cu Lipe ja nú'a ra hnini'a bi mangan ra hoga nt'øde de rá hmanda Ajuá ne bi ma de ra Zidada Jesucristo. Nepu gatho ya ja'i bi gamfri ne bi nxistehe, ya 'ñøhø ne ya 'behña. ¹³ Nehe nú'a ra 'ñete mrá thuhu ra Simu bi gamfri bi rá noya Ajuá ne bi nxistehe. Ne nzantho bi 'ñoui ra cu Lipe, mi handa nú'u ya nt'udi ne ya danga t'øt'e mi øt'e, ne nú'a xi mri 'yø de nú'a mi handi.

¹⁴ Nepu mi baði nú'u ya apostol mi 'bøhni Jerusale gue ya me Nsamaria ya xqui hñanga rá noya Ajuá, 'bestho bi mehna ra apostol Pedro ne ra apostol Xuua pa guehni. ¹⁵ Y ngu mi zøñ'u bi 'yapabi Ajuá po ya gamfri de guehni Nsamaria pa bi za bi hñanga ra Maça Ndahi, ¹⁶ ngue'a ni 'na de gue'u hinxqui hñani thoho ra Maça Ndahi, hønse xqui nxistehe de rá thuhu ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁷ Hangue ra Pedro ne ra Xuua bi hñuxa yá 'ye ja ya gamfri, nepu nú'u 'bestho ra ora'a bi hñanga ra Maça Ndahi.

¹⁸ Ha nu mi hyanda ra Simu nú'a mrá 'ñetehma gue xqui hñanga ra Maça Ndahi

nú'u to'o xqui hñu'tsua yá 'ye ra Pedro ne ra Xuua, hangue nú'a asta bi ña'tuahma ra boja nú'u ya apostol, ¹⁹ ne bi 'ñembabi:

—'Racaguihu nehe nú'a ra ts'edi gui hahú, pa njabu necagui da za ga huxa ma 'ye ja ya ja'i ne nú'u da hñanga ra Maça Ndahi.

²⁰ Nepu ra Pedro bi baði ne bi 'ñembabi:

—Ma'na xá hño 'mediui ri boja. ¿Hanja xcá beni gue rá ts'edi Ajuá da za da thai co ra boja? ²¹ Hingui pe'tsa ra nsequi nixi ri 'ñep'a'i gui pefi nuna 'befina, ngue'a hingui ho núma xcá beni de ja rá thandi Ajuá. ²² Hangue nú'a mahyoni gui 'yøt'ebya, ntsø'mi de nú'a ri ts'oqui xcá beni, ne 'yapabi Ajuá pa xahma da pun'a'i de nú'a ra ts'omfeni xcá beni. ²³ Ngue'a nuga dí handi gue xi 'nagrá ts'omfeni ne 'nagrá 'yøt'ats'oqui.

²⁴ Nepu nú'a ra Simu bi baði ne bi 'ñena:

—'Yaphu ts'u Ajuá por gueque, pa hinda njabu ngu nú'a xcá ma.

²⁵ Ha nú'u ya apostol ngu bi damajuani'u de ma zi Hmuhu ra Jesu ne bi mamba rá noya Ajuá, bi bøni'u de nú'a ra hnini'a. Ne bi thohni ja ma'ra ya t'uca hnini de Nsamaria mi mangan ra hoga nt'øde de ra mpøhø. Nepu nú'u bi yopa menga Jerusale.

Ra Lipe bi xi'tsa 'nara me Etiopía

²⁶ 'Mefa de gue'a 'nará enxé Ajuá bi zofo ra cu Lipe ne bi 'ñembabi:

—Lipe, stá ehe ga peñ'a'i grí ma grí cai, ju nú'a ra 'ñu nexa Jerusale pa ri zønga asta ja ra hnini Gasa.

Nú'a ra 'ñu'a thogui ja 'nara mbonhi. ²⁷ Nepu ra cu Lipe 'bestho bi gu ra 'ñu bi ma. Ne de má 'ñu bi ntheui 'nara 'ñøhø mrá me Etiopía. Nú'a mrá eunuco, ne mi gue'a 'namrá danga mfats'i nú'a ra 'behña mrá nda nuni Etiopía ne mrá thuhu ra Candace. Nura 'ñøhø'a go gue'a mrá me'sboja de ja rá ts'utbi nú'a ra 'behña mrá nda. Y nú'a xqui mengui xqui xøcambeni Ajuá nuni Jerusale. ²⁸ Ne ya mri menga pa ja rá hai ne mri zi rá carro mri gat'a ya fani. Nuni ja mi huhni mi he'ta ra Maça T'ofu nú'a bi 'yofo ra baði Isaia. ²⁹ Nepu ra Maça Ndahi bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Rí ma ua tsu nuna carro xa mani ne ri meui.

³⁰ Nepu nura cu Lipe bi nest'ihí bi ma bá tsu nú'a ra carro, ne bi 'yøde nú'a ra 'ñøhø mi he'tua rá t'ofu ra baði Isaia, ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gui paði te ri bønnga nú'u ya noya gui he'ti?

³¹ Nepu nú'a bi baði ne bi 'ñena:

—¿Hanja da za ga paði te ri bøni 'bu hinto da 'ñuttcagui?

Ne bi 'ñemba ra cu Lipe:

—Bá pøxa ja ra carro ne bá e ga huhui.

³² Y nú'a ra xeni de ra Maça T'ofu mi he'ti'a nu habu ena njaua:

Nú'á bi ts'its'i nja ngu 'nara zi deti pa da tho; ne 'besthó himbi xoxa rá ne nja ngu 'nara zi deti bi 'be'gui pa da 'taxi.
³³ Mri 'ñenda ya ja'i, ne hinto bi ñani; ha nú'á yá ja'i xi bi nts'o'mui, ne bi thacua rá te de guecua ja ra ximhai. Njabu mąnga ra Maça T'ofó.

³⁴ Nepu nú'á ra me Etiopía bi 'ñembabi ra cu Lipe:

—Dí bąnte'i gui xicagui de nú'á rá 'mehni Ajuá, ¿ha gue mi ma de guese'a, o mi ma de ma'na ra ja'i?

³⁵ Nepu nura cu Lipe bi mudi bi ña, ne bi xipabi gatho ra hoga nt'ode de ma zi Hmuhu ra Jesu desde habu mi he'ta ra me Etiopía go gue'a 'nara xeni de ra Maça T'ofó nú'á xqui 'yofo ra badi Isaiá. ³⁶ Nepu de mi 'yo'u ja ra 'ñu bi zonga habu mi ja 'nara mothe, ha bi 'ñenga nú'á ra me Etiopía:

—Janí 'nara zi mothe po ra dehe. ¿Ha hinda za ja ga nxisteheni?

³⁷ Ha nura cu Lipe bi 'ñembabi:

—'Bu xi guí camfri con gatho ri mfeni da za, hanja hina.

Nura me Etiopía bi 'ñena:

—Haha, dí camfri gue ra Jesucristo go gue'a rá T'u Ajuá.

³⁸ Nu'bú nu'á bi 'be'pa rá 'bego bi 'ba'ma ra carro, nepu bi gai ri yoho'u, ne bi yat'a mbo ra dehe. Nepu ra cu Lipe bi xi'tsa nú'á ra cu me Etiopía. ³⁹ Y nu mi bəxa ra cu Lipe de ja ra dehe, bi 'mētho ngue'a rá Maça Ndahi Ajuá bi zits'i. Nepu nura cu me Etiopía ya himbi yopa hyanda ra cu Lipe ma'na'qui. Y ya mri sehe'a bi sigui bi ne rá 'ñu co ndunthi ra johya mi pe'tsi. ⁴⁰ Nepu nura cu Lipe bi zonga nuni Asoto, ne de mi 'rani de guehni bi mudi bi mąnga ra hoga nt'ode asta bi zonga nuni Cesarea.

9

Ra Saulo bi gamfri ra Zidada Jesu (Hch. 22:6-16; 26:12-18)

¹ Ha nuya pa'u ra Saulo mi hu'tsa ya gamfri da hyo, ne bi ma bá nu ra dąnga ndą gá macja. ² Bi ma bá a nscqui pa da ma nuni ja yá nija ya xodyo nuni Ndamasco pa da gu nú'u ri demba rá jamfri ra Zidada Jesu, gue dra 'behña gue dra 'ñohə, ne dua tsi pa Jerusale da got'a fadi. ³ Ne de mri ne ra 'ñu ya mi ma da zonga Ndamasco, mi damfri bi got'atho 'nara ñot'i asta mi huexqui nú'á ra hyats'i mri 'ñehe de mahets'i. ⁴ Nepu ra ora'a 'bestho bi dagui ma'memfo ja ra hai. Ne bi 'yode 'nara noya mi ena:

—Saulo, Saulo, ¿hanja guí hongagui pa guí 'yotca ra nts'o'mui?

⁵ Nu'bú ra Saulo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿To'o'i, zi Hmu?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Nuga go gueque drá Jesu. Ha nu'i guí hongui pa guí 'yotcagui ra nts'o'mui ngue'a

guí honi pa guí 'yot'ua ra nts'o'mui nú'u to'o xa gamfrigui. Pe nu'i go grí 'ñanse, guí nja ngu nú'a ot'a ra ndamfri ora tica ra nsamboi.

⁶ Y ra Saulo asta mri huat'i co ra ntsu ne bi 'ñena:

—Ma zi Hmu'i, ¿te rá 'be guí ne ga ot'ebya? Nu'bú ra Zidada bi 'ñembabi:

—Nangui ne rí ma ja ra hnini, nuni ja guehni ma da si'a'i nú'a rí 'ñep'a'i guí 'yot'e.

⁷ Y nú'u ya 'ñohə mri 'ñoui ra Saulo xi bi ntsu ngue'a nú'u xqui 'yode nehe nú'a ra noya pe hinxqui hyandi ua to'o mi 'bahni. ⁸ Nepu nura Saulo bi nangui de ja ra hai, ne xi mri zəthmą yá da pe himbi za bi hyandi. Hangue bri juhni bi ts'its'i pa asta ja ra hnini Ndamasco. ⁹ Y nuni ja bá 'buhni hñu pa ne himi handi. Y nú'u hñu pa ni ts'u hinte bi zi.

¹⁰ Nuni Ndamasco mi 'buhni 'nara gamfri mrá thuhu ra Ananía, y nura Zidada Jesu bi zofó ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—iNuge Ananía!

Nu'á bi dadi:

—¿Te'a, zi Hmu?

¹¹ Ha nura Zidada bi 'ñembabi:

—Rí ma, ja nú'a ra 'ñu rá thuhu ra Juá'ñu, ne thogui ja rá ngu ra Juda, ne ja guí 'ñanini ra Saulo nú'a ra me Tarso. Nu xcri tsəni guí tsudi di ot'a rá səcambeni. ¹² Nu'á ya stá xipabi ngu dega t'i gue ma da tsəni 'nara 'ñohə rá thuhu ra Ananía, ne da hñu'tsua yá 'ye pa da yopa hyandi.

¹³ Nu mi 'yode njabu ra cu Ananía bi dadi ne bi 'ñena:

—Zi Hmu, stá ode ndunthi de nú'a ra 'ñohə'a gue xi mi ot'ua bi ndunthi ra nts'o'mui ya cu nuni Jerusale. ¹⁴ Ha xa umba nscqui ya ndą gá macja pa da za da gu gatho nú'u di xəcambeni'i ri thuhu de guecua nehe.

¹⁵ Nepu ra Zidada bi 'ñemba ra cu Ananía:

—Grí ma guí 'yot'a nú'a dí xi'i, ngue'a go gue'a ra 'ñohə stá huahni pa da məcagui ne da 'ñutua ma thuhu ya me Israel ne gatho nú'u hingyá me Israel ne nuyá ndą'u, pa da badi'u to'ogui. ¹⁶ Ne nuga go ma ga utuabi gatho nú'u ya ts'othogui pe'tsi da thogui po rá ngue ma thuhu.

¹⁷ Nu'bú ra cu Ananía bi ma ne bi yat'a ja ra ngu habu mi 'bu ra Saulo. Ne bi hñu'tsua yá 'ye, ne bi 'ñembabi:

—Zi cu Saulo, ra Zidada Jesu nú'a to'o gá handa ja ra 'ñu nú'a ngrí nehi pa guecua, go gue'a xa məcagui pa da yopa xo ri da ne guí hñanga ra Maça Ndahi.

¹⁸ Ne 'bestho ra ora'a bi dagui nú'a te mi co'tua yá da, ne 'bestho bi yopa hyandi. Ne nu'á bi 'mai bi ma bá nxistehe. ¹⁹ Ne bi ñuni, nepu bi yopa nja rá ts'edi, ne bi 'mahni 'raya pa co ya gamfri nuni Ndamasco.

Ra Saulo bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Ndamasco

²⁰ Nepu 'bestho bi ma bá damajuani de ma zi Hmuhu ra Jesucristo ja yá nija ya xodyo, ne mi ma gue ra Jesu go gue'a rá T'u Ajuá. ²¹ Y gatho nú'u to'o mi øde nú'a mi mañ'a xi mri 'yø ne mi eñ'u:

—¿Ha hingo guehni nuni xi mi ø'tua ra nts'o'mai nú'u to'o xøcambenibi rá thuhu ra Jesu nuni Jerusale? ¿Ha hingo guehni xqui 'ñehe da gu nts'ahni ya gamfri pa da zi'tsua ya ndá gá macjá?

²² Pe nura cu Saulo ma'na mi ju rá ts'edi pa da damajuani gue ra Jesu go gue'a ra Cristo rá 'mehni Ajuá ne xqui hñuts'i'a pa da e da ndá. Y nuya xodyo himbi badi te da beni gatho nú'u mi 'buhni Ndamasco.

Ra Saulo bi c'ot'i de ja yá 'ye ya xodyo

²³ Bi thogui ndunthi ya pa, nepu bi mudi bi mámbi ya xodyo pa da hyohma ra cu Saulo. ²⁴ Pe nú'a ra cohi bi gohi'u, bi t'umba nt'øde ra cu Saulo gue nu'á ma pa ra xuui mi su gathi de nú'a ra hnini'a pa xa thohma'a. ²⁵ Pe nu mi badi ya cu njabu, bi 'yent'a ra cu Saulo ja 'nara danga 'bøts'e pa bri tonts'a dega xuui pa møte de ra jado nú'a mi cot'a ra hnini, pa bi za bi 'bat'i'a.

Nú'a ra pa bi zønga ra Saulo nuni Jerusale

²⁶ Nu mi zønga ra cu Saulo Jerusale mi nehma'a da munts'iuu ya gamfri, pe nu'á mi tsu ngue'a himi camfri'u gue nu'á ya mi 'nara gamfri. ²⁷ Pe nura cu Berhna bi zits'i pa habu mbi 'bu ya apostol, ne bi metuabi hanja xqui hyanda ra Zidada Jesu ja rá 'ñu ra cu Saulo, ne xqui ñau. Ne bi metuabi'u gue nu'á ya xqui ña de rá thuhu ra Zidada Jesu co ndunthi ra ts'edi nuni Ndamasco. ²⁸ Y njabu bi za bi 'mai co ya gamfri nuni Jerusale. ²⁹ Nu'á himi tsu da ma de rá thuhu ra Zidada Jesu, ne mi ntsanoyauu ya xodyo nú'u mi ñaca griego, ha nu'á mi ecuabi da hyo'a. ³⁰ Pe nu mi badi njabu ya cu bi zixa ra cu Saulo pa nuni Cesarea, nepu bi mehni'u pa Tarso.

³¹ 'Mefa gatho ya gamfri bi me'tsa 'nara hoga'mai nuni Judea ne Galilea ne Nsamaria, ne mi zedi yá jamfri, ne mi 'yo'u co ndunthi rá ntsu Ajuá, ne ma'na mri xu ya gamfri co rá mfats'i ra Maca Ndahi.

Ra Enea bi ñani

³² Ha nura apostol Pedro bi 'ño bi zønga gatho ya gamfri, ne bi ma bá c'a'tsa ya cu nú'u mi 'buhni Lida. ³³ Ne ja bi zuhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Enea, ne ya mi ø't'a hñato jeyá xqui 'menga ja ra mfidí ngue'a mi tsu 'nara hñeni nú'a nixi mi tsa da aंगा rá ndo'yo. ³⁴ Nepu ra cu Pedro bi 'ñembabi:

—Enea, ra Zidada Jesucristo xa 'yøthe'i. Nanguu juxa ri mfidí.

Nepu nu'á 'bestho bi nangui. ³⁵ Y gatho ya mengu de guehni Lida ne ya me Sarón

bi zogui yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu co nú'a xqui hyandi'u.

Ra Dorca bi yopa nte de ra du

³⁶ Nuni Jope mbi 'bu 'nara 'behña mrá gamfri nú'a mrá thuhu ra Tabita, dega griego t'embi ra Dorca. Nú'a nzantho mi ø't'a ndunthi ra hñoja'i ne mi faxa ya hyoya. ³⁷ Ha nuya pa'u bi za 'nara hñeni ne bi du. Nepu bi sati ngu myá nzai'u ne bá 'begui ja 'nara tøngu. ³⁸ Pe de guehni Jope mi guetbu pa ja ra hnini Lida, ne nuya gamfri de guehni xqui 'yøde gue ja mbi 'buhni ra cu Pedro nuni Lida, hangue bi 'behna yoho ya 'mehni pa dua tsi ne da 'ñembabi:

—Dí bante'ihe ga maha 'bestho pa Jope.

³⁹ Nepu nura cu Pedro 'bestho bi meui'u. Ne nu mi zøni bi ts'its'i pa ja ra tøngu habu xqui munts'a ndunthi ya viuda mi zoni. Ne bi t'utuabi ra cu Pedro nuya pahni ne ma'ra ya he xqui hyoca ra nju Dorca nú'bu mi te'a. ⁴⁰ Nu'bu ra cu Pedro bi 'bepi da bønga pa thi gatho nú'u mi 'buhni, ne nu'á bi ndandiñahmu ne bi 'yapabi Ajuá. Nepu bi zofo nú'a xqui du ne bi 'ñembabi:

—Tabita, nangui.

Ne nu'á 'bestho bi zø't'a yá da, ne nu mi hyanda ra cu Pedro bi nangui bi hñudi'a. ⁴¹ Ha nura cu Pedro bi mipa 'nará 'ye ne bi 'ba'mi. Nepu bi zohna ya viuda ne ma'ra ya gamfri pa bi 'ñutuabi gue ya xqui yopa nte. ⁴² Y gatho de guehni Jope bi nt'øde de nú'a xqui nja, ne ndunthi to'o bi gamfri ra Zidada Jesu. ⁴³ Ha nura cu Pedro bi gohi ndunthi ya pa de guehni Jope ja rá ngu ra cu nú'a rá thuhu ra Simu dexifri.

10

Ra apostol Pedro ne ra Cornelio

¹ Mi 'bu 'nara 'ñøhø nuni Cesarea mrá thuhu ra Neyo nú'a mrá me Italia ne himrá xodyo, nehe go mrá ndá de nú'u ya soldado myá mengu rá hai'a. ² Nú'a xi mrá hoja'i ne xi mi tsu Ajuá, ne gatho nú'u ya mengu rá ngu. Ne mi ø't'a ndunthi ra hño ngue'a mi faxa ya xodyo nú'u xi myá hyoya. Ne nzantho mi xøcambeni Ajuá. ³ Nepu 'nara pa ngu mi nzanga hñu nde bi hyanda 'nará enxé Ajuá ngu dega t'i, bi yat'a habu mi 'bai'a ne bi 'ñembabi:

—jNeyo!

⁴ Nu mi hyandi xi bi na'ti ne xi bi ntsu, ne bi 'ñena:

—¿Te'a, zi Hmu?

Nura enxé bi 'ñembabi:

—Nuri nt'adi xa 'yøde Ajuá ne nú'u ri mfats'i xcá 'yø't'e xa hyandi'a. ⁵ Hangue nubya pèhna 'raya 'mehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a thu'mbabi nehe ra Pedro. ⁶ Nú'a bi 'bai ja rá ngu ma'na ra Simu nú'a ra dexifri, 'bai guetbu ja rá hyo ra

ndehe. Y nú'a ra Pedro go gue'a ma da xi'a'i te rí 'ñep'a'i gui 'yø't'e.

⁷ Nu mi ma ra enxε nú'a mi ñaui ra Neyo, bi zohna yoho yá 'bego ne 'namrá nzai soldado nú'a mi xocambeni Ajuá nehe. ⁸ Go gue'u bi xipabi te 'be'a bi nja, ne bi mehni pa ra hnini Jope.

⁹ Ha nurá hyax'a de mi 'yo yá 'ñu'u y ya mi ma da zonga ja ra hnini Jope, nu'bá nura ora'a ra cu Pedro bi bøxa ja 'nara tøngu pa da 'yapabi Ajuá nuni ja ra hnini Jope, y mi ngu nde ma pa nura ora'a. ¹⁰ Y xi mi tsi 'nara thuhu y ya xa nehma xa ñuhma, pe ja mi thocuabi te da zi. Y nú'a ra ora'a bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. ¹¹ Ne bi hyandi bi xogui mahets'i ne bá ja'ma pa ja ra hai 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani. ¹² Y ja nú'a ra dutu'a ra mbra cani gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'u ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int's'u. ¹³ Nepu bi 'yøde 'nara noya bi 'ñena:

—Pedro, ju nuuy ya mbo'oni ne ya zu'ue ne hyo pa gui tsi.

¹⁴ Nu'bá nura cu Pedro bi dadi ne bi 'ñena: —Hina, zi Hmu, ngue'a hinhya'mu stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi.

¹⁵ Ne nú'a ra noya'a bi 'ñemba ma'na'qui: —Ogui embi xá nts'o nú'a xa xaca Ajuá ne xá nt'axi.

¹⁶ Bi njabu hñu'qui, nepu bi bøxa ma'na'qui pa mahets'i nú'a ra dutu. ¹⁷ Ha nura cu Pedro mi 'buhni mi 'yo rá mfeni ne mi ne da badi te mri bonga nú'a ngu ra t'i xqui hyandi. Nura ora'a bi zøhø yá 'mehni ra Neyo ja ra gosthi, xqui 'ño xqui 'ñani habu mi ja rá ngu ra Simu dexifri. ¹⁸ Ha nu mi zoni ja nú'a ra ngu'a bi 'ñani ua ja mi 'buhni ra Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Pedro. ¹⁹ Pe nura cu Pedro tobya mi oda rá mfeni nú'a ngu ra t'i xqui hyandi, ne ra Maca Ndahi bi 'ñemi:

—Bi zø hñu ya 'ñøhø hoñ'a'i. ²⁰ Bai cai ri meui'u. Ne ote xqui ma gui tsu, ngue'a go stá penca'u.

²¹ Nepu ra cu Pedro bi gai habu mi 'ba nú'u yá 'mehni ra Neyo, ne bi 'ñemi:

—Nuga go gueque gui honju. ¿Te xqui 'beñ'ahu?

²² Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Xpá mencahe ma ndá gá soldadohe ra Neyo, 'nara hoga 'ñøhø xi tsu Ajuá, ne gatho ya xodyo ñamahiño de gue'a. Y 'nará enxε Ajuá bi xipi gue mahyoni da mehni to'o da e da zix'a'i pa gui ma ja rá ngu'a, pa da 'yøde nú'a ma gui xipabi.

²³ Nepu ra cu Pedro bi umba ntsaya'u habu mi 'bui'a, ne ja bi 'ñoxini'u con gue'a nú'a ra xuui'a. Ha nurá hyax'a ra cu Pedro bi ma con gue'u ne bi me ma'ra ya cu nú'u mi 'buhni Jope.

²⁴ Y rá hyax'a bi zøñ'u nuni Cesarea habu mi 'bu ra Neyo mi tø'mi, ne xqui zohna

gatho nú'u ja te myá njau, ne nú'u xi myá hmadi'a. ²⁵ De mi zonga ra cu Pedro ja rá ngu ra Neyo, nu'á bi bøni pa da dadi, ne bi ndandiñahmu ja yá ua'a. ²⁶ Pe nura cu Pedro bi 'ba'mi ne bi 'ñembabi:

—'Bai, ngue'a nequi 'nadrá 'ñøhø nehe ngu'atho.

²⁷ Y de mi ña'u bi yat'a ri yoho mbo ra ngu, ne mi 'buhni ndunthi ya ja'i xqui munts'i. ²⁸ Nepu ra cu Pedro bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu gui pahu gue núje dyá xodyohe hingui tsa ga nthantshe co nú'ahu hingyá xodyohe, y nixi tsa ga cathe ja ri ngu'u, ngue'a 'rama'na'ño ma jamfrihu. Pe Ajuá xa xicagui gue hinga embabi xá nts'o o hingui t'axi ni 'nara ja'i. ²⁹ Hangue ngu mi xicagui ya 'mehni gue ga eheua, 'bestho duá ehe nsinque te dá ma. Ne dí ne ga padi pa te uá tsigaguihu.

³⁰ Nu'bá ra Neyo bi datuabi ne bi 'ñemi:

—Ø't'a goho ma pa ngu ra zi orabya ndí 'bucua ja ma ngu stí ayuna ne ndí apabi Ajuá ngu ma nzai dega nde, ndá thamfri dá handa 'nara 'ñøhø mi he 'raya dutu asta mi huexqui. ³¹ Ne bi 'ñengagui: “Neyo, Ajuá xa 'yø't'a'i ri t'adi ne xa hyanda nú'a xcá 'yø'tua ya hyoya xcá fats'i. ³² Pehna pa ja ra hnini Jope to'o ma dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. Nu'á bi 'bu ja rá ngu ma'na ra Simu ra dexifri nú'a bí 'bu guetbu ja rá hyo ra ndehe. Y nu sta zø'a ma gui ñaui pa da zo'a'i,” njabu bi 'ñengagui. ³³ Hangue 'bestho dá pempu to'o bá hoñ'a'i, ne xá hño'a xcá ehe. Y nubyá dí 'baheua gatho ja rá thandi Ajuá, ne dí ne ga øhe gatho nú'a xa xi'a'i pa gui xicje.

Ra apostol Pedro bi mamba rá noya Ajuá ja rá ngu ra Cornelio

³⁴ Hangue nura cu Pedro bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Nubyá ha, stá padi gue xi majuani Ajuá hingui huahna ya ja'i 'ra co ma'ra. ³⁵ Ngue'a nu'á ri madi gatho nú'u to'o 'yo ja rá ntsu'a ne ø't'a nú'a xá hño, masque haburaza dya mengu. ³⁶ Ajuá bi zocje núje dyá me Israelehe pa dá mádihe con gue'a po ra Zidada Jesucristo nú'a to'o ma Hmuhu drí gathohu. ³⁷ Ngu gui paschu nú'a bi nja nuni ja ma haihe núje dyá xodyohe, ra Xuua bi 'yø't'a ra sistehe, 'mefa ma zi Hmuhu ra Jesu bi futa rá 'befi nuni Galilea ne bi 'ño gatho ja ra hai Judea. ³⁸ Ne gui paschu gue Ajuá bi umba ra Maca Ndahi ra Jesu nú'a mra me Nasare pa bi umba ra ts'edi. Nú'a bi 'ño bi 'yø't'a ra hño, ne bi 'yøthe gatho nú'u mi hñeni ne mi pe'tsa ya ts'ondahi. Ra Zidada Jesu mi ø't'a njabu ngue'a Ajuá mi 'bui con gue'a. ³⁹ Y nuje go drí damajuanihe gatho nú'a bi 'yø't'a ra Zidada Jesu nuni ja ya t'uca hnini Judea ne ja ra danga hnini Jerusale. Y 'mefa nu'á bi ts'uta ja 'nara pont'i asta

himbi tho. ⁴⁰ Pe Ajuá bi 'yøt'e pa rá hñupa bi yopa nte, ne bi 'yøt'e pa bi hnecanja'i pa dá hanthe ma'na'qui. ⁴¹ Pe hingo gatho ya ja'i bi yopa hyant'a, hønseguihe dá hanthe, ngue'a Ajuá xqui huancahe desde rá mudi pa ga dahe majuani de gue'a gue nu'á bi yopa nte ma'na'qui de ja ra du. Y nu de ya xqui yopa nte de ja ra du, dá yopa ñuñhe ne dá ntsithehe con gue'a. ⁴² Nepu nu'á bi 'bepcahe ga zofohe ya ja'i ne ga dahe majuani gue Ajuá go xa hñuts'i'a pa da hñá'mba nguenda nú'u te, ne nú'u xa du. ⁴³ Nehe gatho ya 'mehni Ajuá mi 'bui desde rá mudi bi damajuani de ra Zidada Jesu gue nu'a tó'o da gamfribi rá thuhu dra pumbabi yá ts'oqui.

Bi hñanga ra Maça Ndahi nú'u hingyá xodyo

⁴⁴ Ha de mi mangua ra cu Pedro nuya ya noyaya, bá çai ra Maça Ndahi ne bi yat'a ja yá coraso gatho nú'u to'o mi øde nú'a mi mangua ra cu Pedro. ⁴⁵ Ha nú'u ya xodyo myá gamfri nú'u bá 'ñoui ra cu Pedro, xi bi 'yø ngue'a xqui hñanga ra Maça Ndahi nehe nú'u himyá xodyo. ⁴⁶ Ngue'a bi 'yøde mi ña nehe de ma'ra ya hñaguí nú'u himi paí, ne mri xocambeni'u Ajuá. ⁴⁷ Nepu nura cu Pedro bi 'ñena:

—¿To'o ja da hñacuabi da nxistehe nú'u to'o xa hñanga ra Maça Ndahi ngu stá hañhu?

⁴⁸ Nu'bú ra cu Pedro bi 'bepabi'u da nxistehe de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. Nepu nu'á bi bantebi ra cu Pedro gue da gohi con gue'u ma'ra ya pa.

11

Ra apostol Pedro bi xipa ya gamfri me Jerusale de rá ts'edi Ajuá

¹ Bi 'yøde nú'u ya apostol ne ma'ra ya gamfri mbi 'bu Judea gue ne nú'u himyá xodyo ya xqui hñanga rá noya Ajuá. ² Ne mi menga ra cu Pedro pa Jerusale, ja bá nuuini nú'u yá mixodyoui ya myá gamfri pe mri denbatho yá nzai ya xodyo. Nú'ú bi zai ra cu Pedro, ³ ne bi 'ñembabi:

—¿Hanja xcá çat'a ja yá ngu nú'u ya 'ñøhø hingyá xodyo ne xcá ñuni con gue'u?

⁴ Nu'bú ra cu Pedro bi metuabi gatho nú'a xqui nja desde rá mudi ne bi 'ñembabi'u:

⁵ —Nuga ndí 'buhni ndí apabi Ajuá ja ra hnini Jope, ne dá handa 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bá ja'mi de mahets'i 'ñena 'nara danga dutu mi thu'tsa gatho goho yá ñani, ne bi zøhø habu ndí 'bui. ⁶ Ne dá handa xá hño te mi çani, dá handi mi çu gatho ya mbo'oni ne gatho ya zu'ue nú'u ja goho yá ua, ne ya qu'eña ne ya ts'int'su. ⁷ Ne dá øde 'nara noya bi 'ñengagui: "Pedro, ju nuyu ya mbo'oni ne ya zu'ue, ne hyo pa gui tsí." ⁸ Ne dá embabi: "Hina, zi Hmu, ngue'a

hinhya'mu stá tsi nú'a xá nts'o ne hingui t'axi." ⁹ Nepu nú'a ra noya de mahets'i bi yopa ña ne bi 'ñengagui: "Oguí embabi xá nts'o nú'a xa xaca Ajuá ne xá nt'axi." ¹⁰ Bi njabu hñu'qui, nepu bi njuts'i pa mahets'i nú'a ra dutu. ¹¹ Ha nú'a ra ora'a bi zøhø ja ra ngu habu ndí 'bui hñu ya 'ñøhø xqui 'bèhni de Cesarea pa da zixcagui. ¹² Y nura Maça Ndahi bi 'ñengagui ga me'be'u, masque himyá xodyo. Nehe dá me'be nú'u má 'rato ya cu, ne dá tsøñhe dá çuthe ja rá ngu nú'a to'o xqui mehna ya 'mehni da zixcagui. ¹³ Nura 'ñøhø'a bi xicje hanja xqui hyandua 'nará enxe Ajuá de guehni ja rá ngu gue nu'a bi 'ñembabi 'na: "Pehna 'raya 'mehni pa ja ra hnini Jope pa dua tsi ra Simu nú'a xa thu'mbabi nehe ra Pedro. ¹⁴ Nu'á go da xi'a'i hanja da za gui mpøhø ne gatho ya mengu ri ngu." ¹⁵ Ha nu ndá fudi dá ña, bi hñani'u ra Maça Ndahi mahyegui ngu dá hañhe ra mudi nehe. ¹⁶ Ra ora'a dá beni de nú'a xqui mangua ma zi Hmuhu nú'u bi 'ñena: "Ra Xuua mi xi'tsate co ra dehe, pe nu'ahá ma gui nxistehehu co ra Maça Ndahi." ¹⁷ 'Bu Ajuá njabu rá paha xa umbabi'u ra Maça Ndahi ngu bi 'racaguihu nú'u dí camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo, to'oguiga pa go ga hacua rá 'befi Ajuá.

¹⁸ Ha nu mi 'yøde njabu nú'u ya cu mi 'buhni Jerusale, ya bi go'tatho yá ne, ne bi nsunda Ajuá bi 'ñena:

—¡Njabu rá paha Ajuá gue da ñobri nehe nú'u hingyá xodyo pa da me'tsa ra te pa nzantho ngu nú'a dí pe'tshu nehe!

Ya gamfri me Antioquia

¹⁹ Desde bi tho ra cu Teba, bi mudi bi t'utsa nú'u ma'ra ya gamfri. Hangu nu 'ra de gue'u bi 'bat'i gá ma Fenicia, ha nu ma'ra Chipre, ha nu ma'ra Antioquia. Y nu habu gá ma'u bá zo yá mixodyoui de rá noya Ajuá, hinto ma'ra bá zofo. ²⁰ Pe mi 'bu 'raya cu myá me Chipre ne nu ma'ra myá me Cirene, nú'ú bi zønga ja ra hnini Antioquia, y bi zofo nehe nú'u ya ja'i himyá xodyo de ra hoga nt'ode de ra Zidada Jesu. ²¹ Ajuá bi umba ra ts'edi'u ne bi mats'i, ne ndunthi ya ja'i bi hyepu yá ndaxjua jamfri ne bi gamfri ra Zidada Jesu.

²² Ne mi badi ya gamfri nú'u mi 'buhni Jerusale de nú'a mbi ja de guehni Antioquia, hangu nu'ú bi mehna ra cu Berhna pa guehni. ²³ Ne nu mi zøñ'a bi hyandua rá 'befi Ajuá, nu'bú nú'a bi badi gue Ajuá xqui japi'u, ne nu'á xi bi johya. Ne bi zofo gatho nú'u xqui gamfri de guehni gue xá hño da sigui da gamfri Ajuá co yá mfeni strá nt'axi ne da zedi yá jamfri. ²⁴ Ngue'a nú'a ra cu Berhna 'namrá hoga cu mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi ne xi mi ja rá jamfri. Y ndunthi ya ja'i bi gamfri ra Zidada por gue'a.

²⁵ Nepu ra cu Berhna bi ma pa Tarso pa da hyonga ra cu Saulo, ne de mi zudi bi zits'i bi meui pa Antioquia. ²⁶ Ne ja bi 'mahni'u maxogue 'na njeja, ne mri munts'i'u co ya gamfri, ne bi 'fiutuabi ndunthi ya ja'i de rá noya Ajuá. Y nuni Antioquia ja guehni bi mudi bi thu'mba ya gamfri gue dya cristiano ngue'a bi gamfri ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

²⁷ De nuya pa'u bi bonga 'raya 'mehni Ajuá de guehni Jerusale pa bi ma Antioquia. ²⁸ Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Agabo bi 'mai madetho de habu xqui munts'a ya cu ne bi ma gue xqui xipa ra Maça Ndañi gue mi ma da nja 'nara danga thuhu maxogue rá nguni ra ximhai. Y ha bi njabu nú'u ya pa mrá ndá ra Claudio. ²⁹ Nepu nuya gamfri de Antioquia bi beni gue da mempa 'nara mfats'i nú'u ma'ra ya gamfri mi 'bu nuni Judea, bi uni cada 'na de gue'u ngu nú'a mi tsapa yá ts'edi. ³⁰ Y nú'a ra mfats'i bi uñ'u bi 'bempa nuya nda de ra nijá Judea, y go bi hñaxa ra cu Berhna co ra cu Saulo pa guehni.

12

Bri tho ra apostol Cobo, nepu ra apostol Pedro bri ju nts'ahni

¹ Nuya pa'u ra nda Erode bi mudi bi 'yot'tua ra nts'o'mui ya gamfri. ² Nú'a bi manda da thécua rá 'yuga ra apostol Cobo rá cu ra apostol Xuua. ³ Ha nu mi hyandi'a gue ya xodyo mri ho njabu, nu'bá bi manda dra ju ra apostol Pedro nehe. Ne bri ju ja 'nará ngo ya xodyo de rá pa ra thuhme nsingue rá nzoi. ⁴ Ha nu mri ju'a bi jot'a fadi ne bi t'ent'ua ja yá 'ye gohu ya hmunts'a soldado pa da su'a, cada 'nara hmunts'i mi goho ya soldado. Ngue'a ra Erode mi beni gue de xa ua ra ngo de ra pascua xa ponga de ra fadi pa xa thohma ja yá thandi ya ja'i. ⁵ Pe nu de mi ofadi ra cu Pedro ne mri su xá hño, nuya gamfri himi tsaya mi apabi Ajuá por gue'a con gatho yá jamfri.

Ra Zidada bi xocuabi ra apostol Pedro ra gosthi fadi

⁶ Y nú'a ra xuui'a ante da manda ra Erode dua ts'i de ja ra fadi, ra cu Pedro mi aha de guehni, y mi that'i co 'nara soldado ja rá 'ñei ne ma'na ja rá ngaha, gatho ri hñu mi that'i co ya cadena, y nu ma'ra ya soldado mi 'bai ja ra gosthi fadi mri su ra cu Pedro pa hinda bñi. ⁷ Y masetho bi zohø 'nará enxé Ajuá ne asta mri yot'a mbo ra fadi, y nura enxé bi dani ra cu Pedro pa bi 'ya, ne bi 'ñembabi:

—Nxøni dāma nangui.

Y nura ora'a 'bestho bi xot'a ya cadena de ja yá 'ye ra cu Pedro. ⁸ Ha nura enxé bi 'ñembabi:

—Du'ta ri ngat'i ne ti'ta ri thiza.

Y nu'a 'bestho bi 'yot'a njabu. Nepu ra enxé bi 'ñembabi:

—Pat'a ri pat'i ne maha.

⁹ Nu'bú ra cu Pedro bi bñi bi dena ra enxé, nixi mi padi gue xi majuañi xqui 'yot'a njabu ra enxé ngue'a mi hu rá mu'i'a gue mi 'ui'tha. ¹⁰ Ne bi thogui'u habu mi 'ba ya mudi soldado, nepu bi thogui habu mi 'ba rá ñoho ra hmunts'a soldado, ne 'bestho bi zonga ja ra danga gosthi dega bōja nú'a mi ja de thi ja ra 'ñu. Y nú'a ra gosthi'a bi xoguisé. Nepu bi bñi'u pa ja ra 'ñu. Y de guehni bi 'ño 'na tui'u, nepu 'bestho ra ora'a ra enxé bi 'uegue de ra cu Pedro. ¹¹ Nu'bú ra cu Pedro ya bi gu rá mfeni, ne bi 'ñense:

—Nubyá ha dí padi gue xi majuañi Ajuá xpá mehni rá enxé pa bi ñangagui de yá 'ye ra Erode ne de gatho nú'u mi ne xa 'yotcagui ya xodyo.

¹² De mi beni njabu ra cu Pedro bi gu ra 'ñu bi ma pa ja rá ngu ra nju Maria nú'a rá nana ra cu Xuua, nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe. Ne ja mi 'bahni ndunthi ya gamfri mi apabi Ajuá por gue'a. ¹³ Nepu nú'a bi gant'a ra gosthi, ne 'nara nxutsi mrá thuhu ra Rode bi ma ja ra gosthi pa da nu to'o mri gant'i. ¹⁴ Y nú'a ra nxutsi 'bestho bi batua rá noya gue go mi gue'a ra cu Pedro. Pe co ra johya mi pe'tsi himbi xocua ra gosthi. Bi nest'ihi bá xipabi nú'u ma'ra ya gamfri gue ya mi 'bahni ra cu Pedro ja ra gosthi. ¹⁵ Nepu nú'a bi 'ñembabi:

—jXcá 'be ri mfeni!

Pe nú'a xi mi zedi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Hangu nu'ú bi 'ñembabi:

—Hingo gue'a, zai go di gue'a rá enxé Ajuá nú'a su'a.

¹⁶ Pe nura cu Pedro himi tsaya mi gant'a ra gosthi. Ne de mi xoca ra gosthi'u bi hyandi gue go mi gue'a ra cu Pedro. Nepu nu'ú xi bi ntsu. ¹⁷ Pe ra cu Pedro mi utua ra seña co rá 'ye gue da go'ta yá ne, ne bi metuabi gue Ajuá xqui pōnga ja ra fadi. Nepu nú'a bi 'ñembabi'u:

—Xiphu ra cu Cobo ne gatho ma'ra ya cu hanja bi za dua pōnga ja ra fadi.

Y nu'a 'bestho bi ma de guehni pa ja ma'na ra hnini.

¹⁸ Y nurá hyax'a xi mi tu yá mu'i ya soldado y himi pa te da beni, ngue'a himi padi te xqui nja co ra cu Pedro. ¹⁹ Nepu ra ndá Erode bi manda da yopa thoni'a, pe himbi za bi ts'udi. Hangu nura ndá Erode bi xucua ra uenda nú'u ya nsufadi, nepu bi manda da tho'u. Nepu nú'a bi bōnga de guehni Judea, bi ma bá 'bu ja ra hnini Cesarea.

Ra ndá Erode bi du

²⁰ Ra ndá Erode xi mri utsa ya me Tiro ne ya me Sidó. Pe nuya mengu de guehni bi go 'nara cohi pa da ma da c'a'tsa ra Erode,

pe 'met'o bi gu'tuabi ra Blasto nú'a mi supa rá hudi, pa nú'á da zofu ra Erode pa da za da ñau'u, pa njabu da bantebi gue ya hinda ntuhni'a con gue'u. Bi 'yot'e njabu ngue'a ra Erode mi ja rá nsu pa da umba nsequi ya me Sidó ne ya me Tiro da ts'ocui te da zi'u ja yá hai. ²¹ Hangue 'nara pa ra Erode bi zohna ya me Tiro ne Sidó, y nú'a ra pa'a xqui nhye dega ndá, bi hñudi ja ra hudi habu mi ja ra ts'utbi ne bi mudi bi zofu'u. ²² Nepu nú'u ya ja'i xqui munts'ni xi mi thø ya hmafi mi ena:

—¡Núni dí øhu ña, go 'nara zidada, hingrá ja'í!

²³ Nura ora'a 'nará enxé Ajuá bi japi bi hñenga ra Erode ngue'a hinxqui umba rá nsu Ajuá pa da ña njabu, ngue'a nú'a xqui guse ra ts'edi. Hangue ra Erode bi zu 'nara ts'ohñeni nú'a bi ya 'raya zu'ue mbo rá mai, ne 'bestho bi du.

²⁴ Ha nuya pa'u bi 'ño bi ntanga rá noya Ajuá habaraza ya hnini.

²⁵ De mi ua yá 'befi ra cu Berhna co ra cu Saulo nuni Jerusale bi bøni pa bi menga Antioquia, ne bá 'ñoui ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Marco.

13

Ra apostol Berhna ne ra apostol Saulo bi mudi bi 'ño bi mamba rá noya Ajuá

¹ Mbi 'bu ja ra nija nuni Antioquia 'rayá 'mehni Ajuá ne 'raya xahnate, ra cu Berhna ne ra cu Simu nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Negro, ne ra cu Lucio nú'a mrá me Cirene, ne ra cu Saulo, ne ra cu Manaén nú'a bi teui mahyegui ra ndá Erode. ² 'Nara pa xqui munts'i mi xocambeni Ajuá ne xqui ayuna. Nepu ra Maça Ndahi bi 'ñembabi'u:

—'Uegaguihu ra Berhna ne ra Saulo pa da me nú'a ra 'befi stá umbi.

³ Nu'bú ya cu bi ayuna ne bi 'yapa Ajuá po ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne bi hñu'tsua yá 'ye'u, nepu bi 'ñehui'u.

Ya apostol bi mamba rá noya Ajuá nuni Chipre

⁴ Nu'bú ra cu Berhna ne ra cu Saulo xqui mehna ra Maça Ndahi da me rá 'befi Ajuá ne bi zits'i pa bi ma ja ra hnini Seleucia, ne de guehni bi ma co ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja 'nara zi hai rá thuhu Chipre bi o madetho de ja ra ndehe. ⁵ Nu mi zonga de guehni ja ra hnini Salamina ja rá hyo ra ndehe bi mudi bi mamba rá noya Ajuá mbo ja yá nija yá mixodyoui. Ne mi 'ñoui'u ra cu Xuua mi faste nehe. ⁶ Y de ya xqui 'ranga gatho maxøgue ra hai de Chipre bi zu ma'na ra zi t'uca hnini mrá thuhu Pafos ja rá hyo ra ndehe. Ne de guehni bi nthèui 'nara xodyo mrá thuhu ra Barjesu mrá 'ñete ne mi 'ñet'a baði de Ajuá. ⁷ Nú'á nzantho mri 'ñoui ra ndá Sergio Paulo nú'a xi mrá nimfeni. Nepu nú'a ra ndá bi zohna ra cu

Berhna ne ra cu Saulo ngue'a mi ne da 'yøtua rá noya Ajuá. ⁸ Ne nú'a ra 'ñete'a mi t'emi nehe ra Elima rí bøni da 'ñena 'ñete, nú'a bi nø'tua ra cu Berhna ne ra cu Saulo, ne mi ne da hñacuahma ra ndá pa hinda gamfribi nú'a mi udi'u. ⁹ Nu'bú ra cu Saulo nú'a xa thu'mbi nehe ra Paulo, mi hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi ne xi bi nu'ta nú'a ra 'ñete, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—¡Nu'i 'nagrá 'yu'tate ne 'nagrá c'uamba, rá t'ui ra ts'ondahi grí utsa gatho nú'a xá hño! ¿Hanja xi guí ts'ocua yá mfeni nú'u ne da gamfri Ajuá? ¹¹ Nubyá Ajuá ma da castiga'i. Ma gui ngoda pa adunthi ya pa, nixi da za gui hyanda ra hyadi.

'Bestho ra ora'a bi go'mba yá da 'nara 'bexuui, himbi za bi hyandi. Nepu mi honi to'o da gahni ngue'a ya himi tsa da hyandi. ¹² Nu'bú nú'a ra ndá nu mi hyanda nú'a bi nja, bi gamfri Ajuá ngue'a xi bi ho nú'a bi 'yøde de ra Zidada.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi 'ño ja ra hnini Antioquia de Pisidia

¹³ Ra cu Pablo co nú'u ma'ra mi 'ñoui bi gu ra motsa de guehni Pafos pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma ja ra hnini Perge de ja ra hai Panfilia. Pe nura cu Xuua bi 'uegue de gue'u, bi menga pa Jerusale. ¹⁴ Nepu de guehni Perge bi gu yá 'ñu bi ma'u pa ja ra hnini Antioquia nú'a bí ja ja ra hai Pisidia, ne bi 'muhni 'raya pa. Ne nú'a ra pa dega tsaya bi yut'a ja yá nija yá mixodyoui ne bi hñudini'u. ¹⁵ Nepu de mi uadi bi t'eta ra Maça T'ofu nú'a xa 'yofu ra Moise ne nú'u xa 'yofu ma'ra yá 'mehni Ajuá, nu'bú ya ndá de ra nija bi zohna ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi 'ñembabi:

—Zi cuhu, 'bu guí ne te gui xiphu ya ja'i pa gui zofohu, da za gui xiphubya.

¹⁶ Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ne bi 'ñu ra seña co rá 'yè pa hinto da ña ne bi 'ñembabi:

—Nú'ahu gyá me Israelhu, ne gatho'ihu guí tshu Ajuá, 'yøhu núna ma ga xi'ahu.

¹⁷ Nu Ajuá nú'a ri xocambeni ma ja'ihu ya me Israel bi huahna nú'u ndu ma dadahu pa bi japi'u, ne bá nxandi nuni Egipto de mi 'buhni ngu myá nzøho'u. Nepu Ajuá co rá danga ts'edi bá pøni'u de nú'a ra hai'a. ¹⁸ Ne bi zetua yá nts'o'mai de guehni ja ra mbonthi ngu ñote njeya. ¹⁹ Nepu Ajuá bi huata yoto ya hnini de nuni ja ra hai Canaán, pa go bi t'umba nú'u ndu ma dadahu pa ja bi 'muhni'u. ²⁰ De guehni Ajuá bi hñuxa ya nzaya pa bi manda'u ngu goho nthebe made ya jeya, asta bi 'mai ra baði Samue pa bi sigui bi manda nehe'a. ²¹ Nepu nu'á bi 'yadi 'nayá ndá pa da ndá de gue'u. Y Ajuá bi umba ra Sau pa bi ndá ñote njeya, nú'a mrá t'u ra Cis, mi gue'a 'nara 'ñihø desde yá t'u ra Benjami. ²² Y 'mefa Ajuá bi zica ra Sau dega ndá, pa go bi hñuxa ra Davi. Ne bi

mã de gue'a bi 'ñena: "Nuni ra Davi rá t'u ra Isai, guehni stá hopa rá 'múi, ne ma da 'yøtca gatho nú'a ma pahaga." ²³ Y de ja yá t'u ra Davi bá ehe ra Jesu. Y nú'a ra Jesu go gue'a xqui hñuxa Ajuã pa da pøhø ya ja'i de Israel ngue'a njabũ xqui ñagui. ²⁴ Ne ante da mæta rá 'bæfi ra Jesu, nura Xuua mi zofogatho ya ja'i de Israel gue da ñobri ne da nxistehe. ²⁵ Ne de ya mi ma da uá rá 'bæfi ra Xuua bi 'ñena: "Nuga hinga gueque ngu guí beñhũ gue go gueque nú'a xi guí tømhu. Pe 'mæfa de gueque xa 'ñepũ ma'na nú'a to'o ma'na ja ndunthi rá nsu de gueque, nú'a hinda 'ñepcagui nixi ga xo'tua yá thiza."

²⁶ Zi cuhu, nú'ahu yá ja'i'ihu ra Abrã, ne nú'ahu guí tsuhũ Ajuã, pa gue'ahu xpá 'bèhni nuna ra noya pa guí mpøhøhu. ²⁷ Nuya me Jerusale ne yá ndã'u himi padi'u to'o gue'a ra Jesu, y nixi mi tso yá mfeni'u te 'b'e'a mi ne da mã nú'u ya noya bi 'yofo maya'bu yá 'mèhni Ajuã, masque mi he'ti'u nú'a ra pa dega tsaya. Hangué nu'ú bi 'ye'mbi pa da hyo pa bi njabũ ngu nú'a xqui mangan maya'bu yá 'mèhni Ajuã. ²⁸ Ne masque hinhya'mu bi zutua 'nara ts'oqui xqui 'yøt'e'a pa xa za xa hyohmã, pe nu'ú bi 'yapa ra Pilato pa da manda'a da tho. ²⁹ Ne bi uadi bi 'yø'tuabi'u gatho ngu nú'a xqui 'yofo yá 'mèhni Ajuã ja ra Maça T'ofu, nepũ bi ja'ma de ja ra pont'i pa bá t'agui. ³⁰ Pe nu Ajuã bi japi bi yopa nte de ra du. ³¹ Ne nú'u to'o xqui 'ñoui de Galilea pa Jerusale, go gue'u bi hyandi ndunthi ya pa 'mæfa de xqui yopa nte. Ne nubya go gue'u ri damajuani de gue'a ja ya ja'i.

³² Hangué nuje dí xi'ahe ra hoga noya gue Ajuã ya bi 'yøt'e nú'a xqui ñã'tua ndu ma dadahu. ³³ Y nú'a xqui ñã'tuabi'u go bi 'racju núju dyã bætshũ de ndu ma dadahu, ngue'a bi japi da yopa nte ra Zidada Jesu de ja ra du, ngu xa nt'ofu ja rá ñoho ra Salmo ne ena njaua: "Nu'i go gue'e ma T'u'i, ne nubya ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri dadagui." ³⁴ Ajuã xqui mã gue mi ma da japi da yopa nte de ra du, ne nurã ndo'yo'a hinda 'ya ja ra hai. Hangué bi mangan njaua ja ra Maça T'ofu: "Ga 'ra'ahu gatho nú'u ya japi sti ñã'tua ra Davi." ³⁵ Nehe ja ma'na ra Salmo bi 'ñenga njaua ra Davi: "Stã padi gue nu'i hingui ma guí hopi da 'ya ma ndo'yo ja ra hai, ngue'a go ri hmãca 'bægogui." ³⁶ Xi majuaní ra Davi bi 'yø'tua rá paha Ajuã de nú'u ya pa bi nte'a ne mi pepabi nuyá ja'i'a. Nepũ bi du ne bi t'agui, ha nurã ndo'yo bi 'ya ja ra hai ngu gatho nú'u ma'ra ndu ma dadahu. ³⁷ Pe nura Zidada Jesu himbi 'ya rá ndo'yo ja ra hai, ngue'a Ajuã bi japi bi yopa nte de ra du. ³⁸ Hangué zi cuhu, dá zo ri mfeni'u núna dí xi'a'ihu, gue por gue'a da za guí tsuhũ ra pumbate de ri ts'oqui. ³⁹ Nurã ley ra Moise himi tsa ja da ts'uhni ra pumbate, pe nubya gatho nú'u to'o camfri

ra Zidada Jesu, ya xra pumbabi yá ts'oqui. ⁴⁰ Hangué nubya jamasuhũ pa hinda z'u'ahu nú'a xa mangan yá 'mèhni Ajuã ne bi 'ñena njaua:

⁴¹ Nú'ahu guí øtbuhlathohũ, 'yøhu. Ma guí 'yøhu nú'a ma ga øt'e co ma ts'edi, pe ma guí 'medihu.

Ngue'a núga drã Ajuã ma ga øt'a 'nara dangã t'øt'e de nú'u ya pa gri 'buhũ,

pe nu sta si'ahu, hingui ma guí camfrihu.

⁴² Y nu mi uadi bi mangan njabũ ra cu Pablo, bi bønga de ja yá niã ja xodyo mahyegui co nú'u mri 'ñoui. Y mi 'buhni 'ra himyã xodyo, ne bi bantebi ra cu Pablo da gohi pa ma'na ra pa dega tsaya pa da yopa zofu'u ma'na'gui. ⁴³ Ne mi ua ra hmunts'i ja ra niã, ndunthi ya xodyo ne ndunthi ma'ra ya ja'i nú'u xqui demba yá jamfri ya xodyo, bi gamfri nú'a bi xipabi ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne bi meui. Ne nu'ú bi xipi gue mahyoni da zedi yá jamfri ne da sigui da 'mu ja rá hñoj'a'i Ajuã.

⁴⁴ Y rá hñato'a ra pa dega tsaya bi munts'a maxøgue nú'a ra hnini'a pa da 'yøtua rá noya Ajuã. ⁴⁵ Pe nu mi hyanda ya xodyo gue xi mi ndunthi ya ja'i, xi bi bø yá cue ngue'a mi ne da nsche'u, ne bi mudi bi mã gue nú'a mi mangan ra cu Pablo hinga majuaní, ne bi ñama'ñu'u de gue'a. ⁴⁶ Hangué nura cu Pablo ne ra cu Berhna mi ñã con gatho ra ts'edi ne bi 'ñemi:

—Rã mudi dá xi'ahe rá noya Ajuã nú'ahu gyã xodyohũ ngue'a mahyoni njabũ. Pe hinga ne gã camfrihu, ne guí manschũ gue hinda 'ñep'ahu ra te pa nzantho. Hangué nubya ma ga zofuho nú'u hingyã xodyo. ⁴⁷ Ngue'a njabũ bi 'bepcahe Ajuã bi 'ñenje:

Stã hux'a'ihu ngu 'nara ñot'i pa guí yo'tuahu yá mfeni gatho ya ja'i,

ne pa guí mañhũ ra noya dega pøhøte haburaza maxøgue de ra ximhai.

⁴⁸ Nu mi 'yøde njabũ nú'u himyã xodyo xi bi johya ne bi mudi bi mañ'u gue rá noya Ajuã xá hño, ne bi gamfri gatho nú'u xqui thahni pa da me'tsa ra te pa nzantho. ⁴⁹ Ne bi mudi bi hmamba rá noya Ajuã maxøgue ja nú'a ra hai'a. ⁵⁰ Pe nuya xodyo bi 'ñu'tiui ya ndã de ra hnini co ya 'bèhña nú'u xi ya 'yonija, pa da t'utsa ra cu Pablo ne ra cu Berhna, ne da juui de nú'a ra hnini'a. ⁵¹ Nu'buã ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi huat'a ra hai nú'a mi tu ja yá thiza, gue'a 'nara seña gue ya hinda ma da ñãui ya ja'i de guehni ne hinda ma da dadi de gue'u ngue'a nu'ú himbi ne bi gamfri Ajuã. Nepũ nu'ú bi ma pa ja ra hnini Iconio. ⁵² Pe nuya gamfri xqui gohini xi mi johya'u ne mi hampa rá ts'edi ra Maça Nãhi.

14

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mamba rá noya Ajuá nuni Iconio

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi zonga ja ra hnini Iconio, nepu bi yut'a ja yá nija yá mixodyou pa bi zofa ya ja'i de rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Ne ndunthi de gue'u bi gamfri, ngu ya xodyo ngu nú'u himyá xodyo. ² Pe nú'u ya xodyo himbi ne bi gamfri bi 'yu'ta nú'u himyá xodyo pa da benga ya ts'omfeni de nú'u ya cu. ³ Hangue ra cu Pablo co ra cu Berhna bi gohni ndunthi ya pa, ne himi tsu da mamba rá noya Ajuá ngue'a mi camfri gue Ajuá mi fats'i'u. Ne nu Ajuá mi umbabi'u ra ts'edi pa da 'yot'a ya nt'udi ne ya danga t'ot'e de ja yá thandi ya ja'i pa da gamfri'u gue nú'a mi mañ'u go gue'a majuañi. ⁴ Pe nuya mengu de guehni xqui hyegue, 'ra mri dena ya xodyo ha nu ma'ra mri dena ya apostol. ⁵ Nepu 'raya xodyo ne 'ra de nú'u himyá xodyo bi 'ñu'ti'u co ya ndá de ra hnini pa da 'yot'tua ra nts'o'mai ya apostol ne da c'ahni co ya do. ⁶ Pe nura cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'yode de nú'a mi ma da t'ot'tua'u, hangue bi 'bat'i ne bi ma pa ja ra hnini Lистра ne Derbe, ya hnini de ja ra hai Licaonia. Ne bi thexa ja gatho nú'a ra hai'a. ⁷ Ne ja mi mambani rá noya Ajuá.

Ya me Lистра bi c'ahna ra apostol Pablo co ya do

⁸ Nuni ja ra hnini Lистра mi 'bu 'nara 'ñohø himi tsa da 'ño ngue'a desde mi 'mui ya mi njabu, ne hinhya'mu xqui 'ño, ha mi huhnitho. ⁹ Nura 'ñohø'a bi 'yode nú'a mi mangan ra cu Pablo. Nepu ra cu Pablo bi nu'ti ne bi badi gue mi ja rá jamfri pa da ñani. ¹⁰ Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi nts'edi: —'Bai manjuantho.

Y nura 'ñohø'a 'bestho ra ora'a bi 'yenga ra sagui bi 'mai ne bi 'ño. ¹¹ Nepu ndunthi ya ja'i de guehni bi hyanda nú'a xqui 'yot'a ra cu Pablo, ne bi mangan nts'edi de yá hñaquí de Licaonia bi 'ñena:

—'Ma ajuahu xa mpunga ja'i ne xuá 'ñehe pa ja ra ximhai, xiyu 'bahni!

¹² Hangue ra cu Berhna bi t'embabi gue go mi gue'a ra zidada Jupite, ha nura cu Pablo ra zidada Mercurio ngue'a nú'a go gue'a mi ña'a. Ngue'a mi gue'u yá thuhu yá ajuá ya me Licaonia. ¹³ Nepu nura macja bá tsi ya ndamfri ne bá ha ya thodri pa ja rá nija ra Jupite nú'a mi ja ra gosthi hnini, ne ja bi munts'ini co ndunthi ya ja'i pa da nsunda'u ya apostol, ne mi ne da hyopa ya ndamfri dega hña'ti. ¹⁴ Pe nu mi badi njabu ya apostol bi danga yá dutu co ra dumui ngue'a hingo rí 'ñepi da t'ot'tuabi'u njabu. Ne bi yut'a ja ra hmunts'ja'i ne bi 'ñena njaua:

¹⁵ —¿Hanja guí othu njabu? Nuje dyá ja'ihe ngu'ahu. Nuje stá ehehe pa ga xi'ahe

gue nuya c'oi grí nsundahu hinte ri muui, hangue mahyoni gui 'ueguehu de gue'u pa gui pephu Ajuá nú'a te, nú'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'a te ja. ¹⁶ Maya'bu nú'a mi hopta ya ja'i da 'yot'a gatho nú'a go mi beni'u. ¹⁷ Pe nzantho xa 'ñutuabi'u tengu rá 'mua'a ngue'a xa 'yot'tuabi ya hño, ngue'a go gue'a pehna ra 'ye ne ya hoga sofo, ne 'racju te ga tsihu, ne hubga ma muihu pa ga johyahu.

¹⁸ Pe masque ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi xipa ya ja'i njabu pa hinda hyopa ya ndamfri nú'a ma xa t'umbi'u dega hña'ti, pe xmá hñe pa da hñacuabi'u.

¹⁹ Ra ora'a bi zohø 'raya xodyo xqui 'ñehe de ra hnini Antioquia ne Iconio. Nú'u bi 'yu'ta ya ja'i pa bi c'ahna ra cu Pablo co ya do. Nepu bi gut'i'u bi ponga de ja ra hnini pa bá fote ngue'a mi hu yá mui'u gue ya xqui du. ²⁰ Y nu de ya xqui munts'a ya gamfri habu mi 'benga ra cu Pablo, nú'a ra ora'a bi 'mai ne bi yopa yut'a ja ra hnini. Nepu rá hyax'a bi meui ra cu Berhna pa ja ra hnini Derbe.

²¹ Ne ja bá mambani'u rá noya Ajuá nehe, ne ndunthi ya mengu de guehni bi gamfri. Nepu bi mengui pa bi ma Lистра, ne bi 'ranga Iconio, nepu bi ma Antioquia. ²² De nú'u ya hnini'u bi japi da zedi yá jamfri nú'u ya gamfri mi 'buhni, bi xipi gue hinda 'uegue de yá jamfri, ne bi xipi gue mahyoni da zeta ya nt'atsate ne ya ts'othogui pa da hyandua rá nsunda Ajuá. ²³ Ne bi thahna 'raya cu pa da ndá cada 'nara nija de nuya ya hnini habu xqui 'rani. Nepu bi 'yapabi Ajuá ne bi ayuna, ne nú'u to'o xqui thahni pa da ndá bi 'yent'ua ja yá 'ye Ajuá nú'a to'o xqui gamfri'u.

Ra apostol Pablo ne ra apostol Berhna bi mengui pa ja ra hai Antioquia de Siria

²⁴ Nepu bi thogui bi ma ja ra hai Pisidia ne bi zohñ'u ja ra hai Pamfilia. ²⁵ Nepu nú'u bi mamba rá noya Ajuá ja ra hnini Perge, nepu de guehni bi ma'u ja ra hnini Atalia. ²⁶ Ne de guehni bi gu'u ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi menga Antioquia nuni habu xqui t'ent'ua yá 'ye Ajuá pa bi me nú'a ra 'befi xqui t'umbi'u ne ya bi uadi. ²⁷ Ne nu mi zoni bi munts'a mahyegui con gatho ya gamfri ne bi xipabi'u gatho nú'a xqui 'yot'e co rá ts'edi Ajuá. Ne bi xipi gue Ajuá bi mats'i pa bi zofa nehe nú'u himyá xodyo, ne bi xocua yá mfeni'u pa bi za bi gamfri'u ra Zidada Jesu nehe. ²⁸ Nepu ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi 'muhni ndunthi ya pa co ya gamfri de guehni.

15

Ya ndá de ya gamfri bi munts'a Jerusale

¹ De nú'u ya pa'u 'raya cu xqui 'ñehe de ra hai Judea pa ja ra hnini Antioquia bi mudi bi

xipa gatho ya cu gue pa da mpøhø'u mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña xqui mangan ra Moise da thu'tsua gatho ya xodyo nú'u dya 'ñhø. ² Nu'bú ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoyai'u ndunthi. Hangu bi thahna ra cu Pablo ne ra cu Berhna ne ma'ra ya cu pa da ma pa Jerusale da c'a'tsa ya apostol ne ya nda de ra nija de guehni, pa da ñaui'u de nú'a ra seña'a.

³ Nepu ya gamfri de ra nija Antioquia bi 'ñehui nú'u ya cu. Ne dega 'ñu bi 'ranga ja ra hai Fenicia ne Nsamaria, ne bi xipa ya cu gue nú'u himyá xodyo ya xqui hyepu yá ndaxjua jamfri ne ya xqui gamfribi rá noya Ajuá nehe. Nu'bú gatho ya cu xi mri johya ndunthi.

⁴ Ne nu mi zonga Jerusale, nuya apostol de guehni ne ya nda de ra nija co ma'ra ya cu mi 'bahni bi umba'u 'nara hoga 'ñehe. Ne ra apostol Pablo ne nú'u to'o mi 'ñoui bi xipabi'u gatho nú'a xqui 'yøt'e co rá mfats'i Ajuá. ⁵ Pe 'raya fariseo mi 'bahni nú'u ya xqui gamfri, bi 'mai ne bi 'ñena:

—Mahyoni da thu'tsua nú'a ra seña gatho ya gamfri masque hingyá xodyo, ne dra 'bepabi da 'yøt'a gatho nú'a manga rá ley ra Moise.

⁶ Nepu ya apostol ne ya nda de ra nija bi munts'i'u pa da ña'u de rá ley ra Moise ne de nú'a ra seña, ua mahyoni da t'øt'e pa da mpøhø 'na. ⁷ Nepu de ya xqui ña'u ndunthi, ra apostol Pedro bi 'mai ne bi 'ñena:

—Zi cuhu, ngu guí pashu ya øt'a ndunthi ya pa Ajuá bi huancagui pa dá umba ra hoga nt'øde de ra mpøhø nú'u hingyá xodyo pa bi gamfri'u nehe. ⁸ Ne Ajuá nú'a to'o patca gatho ma mfenihu bi 'ñudi gue mi ja yá jamfri'u, ngue'a bi umba ra Maça Ndahi'u njabu ngu bi 'racju nehe. ⁹ Njabu stá pahu gue Ajuá handgaguihu gue dí mahyeguihu con gue'u, ngue'a nú'a bi xucua yá mfeni ngue'a bi gamfribi rá noya'a. ¹⁰ Nu'bú çhanja hingui ne gui camfrihu nú'a xa 'yøt'a Ajuá? çHanja gui japhu ya cu da 'yøt'a núna himbi za dá øthu, ne nixi nda ma dadahu himbi za bi 'yøt'e? ¹¹ Hingui tsa ga øthu njabu. Nujú dí camfrihu gue stá mpøhøhu po rá hñoja'i ra Zidada Jesucristo, y njabu xa mpøhø'u nehe.

¹² Nepu mi uadi bi manga ra cu Pedro njabu, bi go'ta yá ne gatho pa da 'yøde nú'a mi ma ra cu Berhna ne ra cu Pablo. Nu'u bi ma de gatho ya nt'udi ne ya danga t'øt'e xqui 'yøtuabi Ajuá nú'u himyá xodyo por gue'u. ¹³ Y de mi uadi bi ña'u bi 'ñenga ra cu Cobo:

—Zi cuhu, 'yøhu nú'a ma ga mangá. ¹⁴ Ra cu Pedro ya bi xicju hanja Ajuá xqui müdi xqui japa nú'u hingyá xodyo ne go xqui huahna 'ra de gue'u pa nehe'u drá hnini'a. ¹⁵ Hangu bi njabu ngu nú'a xqui 'yofo 'nará 'mehni Ajuá ne bi 'ñena:

¹⁶ 'Mefa de guehna ma ga japi da yopa nja rá hmanda ra nda Davi masque ya xa du, ne masque ya xa nhuati ma da yopa nja ngu rá müdi.

¹⁷ Pa njabu gatho ma'ra ya hnini da hyon-gagui,

ne gatho'u da xøcambenigui ma thuhu.

¹⁸ Njabu bi 'ñena Ajuá nú'a to'o xa 'yøt'a nuya ya t'øt'e nú'u bi 'ñudi maya'bu.

¹⁹ Hangu ringue'a nuga dí beni gue hindi 'ñepi ga xaxhu nú'u hingyá xodyo nú'u xa hyepu yá ndaxjua jamfri ne xa gamfri Ajuá. ²⁰ Hønsø mahyoni ga opabihu pa ga haçuahu hinda zipa yá ngø ya mbo'oni nú'u xa hña'tua ya c'oi. Nehe ga ophu gue hinda hñuxui 'nara 'behña nú'a hingue xi rá 'behña, ne hinda zipa yá ngø nú'u ya mbo'oni hinxra 'bømba yá ji. Nehe ga xiphu gue hingui ho da zipa yá ji ya mbo'oni. ²¹ Nuga dí beni ga xiphu njabu ngue'a desde ya'bu 'bai to'o he'tuabi rá ley ra Moise tat'a pa dega tsaya ja gatho ya hnini.

²² Hangu nuya apostol ne nú'u ya nda de ra nija ne gatho ya gamfri bi beñ'u gue xá hño da huahna 'raya cu pa da mehna Antioquia co ra cu Pablo ne ra cu Berhna. Ne bri thahna yoho ya danga cu, ra cu Juda nú'a xqui thu'mbabi nehe ra Barsabá, ne ra cu Sila. ²³ Ne bi umbabi'u 'nara he'mi pa da hña'tsua ya cu nuni Antioquia habu mi ena:

“Núje dyá apostolhe ne núje dyá ndahe de ra nija, ne gatho ya cu de guecua Jerusale, dí pen'ahebu ra nzengua nú'ahu ma cu'ihe hingyá xodyohu gui 'buhuhu Antioquia, ne nú'ahu gui 'buhuhu ja ra hai Siria ne Cilicia. ²⁴ Stá pahe gue 'raya cu de guecua xa ma xqui mabu nsinque ma nsequihe, ne xpá xax'ahu, y co nú'u yá noya xa xi'ahu'u xa ts'oc'a ri mfenihu. Xa xi'ahu gue mahyoni gui 'yøthu nú'a ra seña xqui manga ra Moise, ne mahyoni gui 'yøthu gatho nú'a bi mañ'a ja ra ley. ²⁵ Hangu nuje dá beñhe xá hño ga huañhe 'raya cu de guecje pa ga peñhebu da ma da c'a'ts'ahu pa da meui mahyegui ma zi cuhu ra Berhna ne ra Pablo. ²⁶ Nuyu ri yoho xa hñuxa yá te pa da mamba rá noya ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ²⁷ Hangu stá pen'ahebu ra cu Juda ne ra cu Sila, y nú'u go ma da xi'ashu nehe núna dí xi'ahe. ²⁸ Ra Maça Ndahi, necaguihe stá beñhe gue xá hño hinga 'bep'ahe ndunthi ya hmanda, hønse ga 'bep'ahe gui 'yøthu nú'a xi mahyoni. ²⁹ Hangu oxqui ma gui tsiphu yá ngø ya mbo'oni nú'u xa hña'tua ya c'oi, ne oxqui ma gui tsiphu yá ji ya mbo'oni, ne oxqui ma gui tsiphu yá ngø ya mbo'oni nú'u hinxra 'bømba yá ji, nixi gui hñuxu 'nara 'behña nú'a hingue xi ri 'behñahu. 'Bu gui jamasuhu hingui øthu nuya t'øt'e dí xi'ahu, nu'bú gui 'buhu xá hño. Nsøct'a ndí ne ga xi'ahe. Nubyá Ajuá da max'ahu.”

³⁰ Nepu nú'u to'o xqui 'behni bi ma pa Antioquia. Ne mi zõñ'u bi munts'a gatho ya gamfri ne nu'á bri dapabi ra he'mi. ³¹ Y nu mi uadi bi hñe'ti'u, xi bi johya co nú'a ra danga humui xqui 'bempabi. ³² Ra cu Juda ne ra cu Sila myá 'mehni Ajuá nehe, ne mi ñá'u co rá ts'edi'a, hangue bi zofo ya cu ne bi nupa yá mfeni'u pa da ze yá jamfri. ³³ Ne bi gohni ndunthi ya pa con gue'u. Nepu 'mefa ya cu me Antioquia bi 'ñedi co 'nara hmáte pa da menjhṃa pa Jerusale habu xqui 'behni. ³⁴ Pe nura cu Sila bi beni gue ja da gohni'a nuni Antioquia. ³⁵ Nehe ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi bi gohni nehe'u, ne mi udi ra hoga nt'ode de rá noya Ajuá co ma'ra ya cu de guehni mi mfax'u.

Ra apostol Pablo bi yopa 'ño ma'na'qui bi mamba rá noya Ajuá

³⁶ Nepu xqui tho 'raya pa, ra cu Pablo bi 'ñembabi ra cu Berhna:

—Maha ma'na'qui, ma ga c'a'tshu ya cu gatho nú'u ya hnini habu dá mṃmfu rá noya Ajuá pa ga nuhu te gra ma'u.

³⁷ Ra cu Berhna mi nehṃa xa zixa ra cu Xuua nú'a xqui thu'mbabi ra Marco nehe. ³⁸ Pe ra cu Pablo bi 'ñena gue hinxá hño da zits'i'a ngue'a 'nara pa mri 'ñoui bi 'ueguese de guehni Panfilia, ne ya himbi ne bi meui'u da mamba rá noya Ajuá. ³⁹ Y por gue'a ra cu Pablo ne ra cu Berhna bi ntsanoya'u, nepu bi beni gue ma'na xá hño da ma 'ra 'nambu. Hangue nura cu Berhna bi zixa ra cu Marco, ne bi meui ja ra motsa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Chipre. ⁴⁰ Ha nura cu Pablo bi huahna ra cu Sila pa da meui. Ne nuya cu de guehni Antioquia bi 'yent'uabi'u ja yá 'ye Ajuá. ⁴¹ Nepu bi gu yá 'ñu bi ma'u pa ja ra hai Siria ne bi 'ranga Cilicia, ne mi nupa yá mfeni ya cu mbi 'bui de guehni pa da zedi yá jamfri.

16

Ra Timoteo bi meui ra Pablo ne ra Sila

¹ De mi zõnga ra cu Pablo co ra cu Sila ja ra hnini Derbe, de guehni bi thogui pa rí ma Lистра, y ja bi ntheuini 'nara gamfri rá thuhu ra Timoteo, nurá naná mrá xodyo ne mrá gamfri'a, y nurá dada mrá me Grecia. ² Ha nuya cu mbi 'bu Lистра ne Iconio mi ñá xá hño de ra cu Timoteo. ³ Ha nura cu Pablo mi ne da zits'i pa da meui'a. Pe 'met'o bi japi da thu'tsua nú'a ra seña manga rá ley ra Moise, pa hinda bõ yá cue nú'u ya xodyo mi 'buhni, ngue'a gatho'u mi padi gue mrá me Grecia rá dada. ⁴ Nepu nu'á bi ma de guehni bi thogui pa ja ma'ra ya hnini, ne mi xipa ya cu nú'u ya noya xqui mehna ya apostol ne ya ndá de ra nija nuni Jerusale pa da 'yøt'e'u. ⁵ Ne njabu ma'na bi te yá jamfri gatho nú'u ya gamfri de nú'u ya hnini habu xqui 'rañ'u.

Ne hyastho mi 'yo mi camfri ma'ra ya ja'i de rá noya Ajuá, ne mi munts'ini ma'ra ya cu.

Ra apostol Pablo bi hyanda 'nara me Macedonia ngu dega t'i

⁶ De guehni bi thogui'u pa bi ma ja ra hai Frigia ne Galacia, ngue'a ra Maça Ndañi himbi hopabi da thogui ja ra hai Asia pa da mamba rá noya Ajuá de guehni. ⁷ Ne bi thogui'u pa bi ma ja ra hai Misia, ne mi ne xa mahma'u pa ja ra hai Bitinia, pe rá Maça Ndañi ra Jesu himbi hopi da ma'u. ⁸ Hangue bi thoguitho de guehni Misia pa bi ma ja ra hnini Ntroa. ⁹ Ne mi nxuui ra cu Pablo bi hyanda 'nara nt'udi ngu dega t'i. Bi hyanda 'nara 'ñøhø mrá me Macedonia, mi 'bahni ne bi 'ñembabi: "Thogui pa Macedonia pa grí faxcaheni." ¹⁰ Ne nu mi hyanda njabu ra cu Pablo nú'a ra nt'udi'a ngu dega t'i, 'bestho dá hñocje pa dá mahe ja ra hai Macedonia, núga drá Luca ne ra cu Pablo ne nú'u ma'ra ya cu. Dá pahe gue Ajuá mi pencahe pa ma grá mañheni ra hoga nt'ode de ra mpøhø.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Filipino

¹¹ Hangue dá pøñhe de guehni Ntroa dá juhe ra motsa pa dá 'raxhe ja ra ndehe. Ne dá mahe manjuantho ja ra zi t'uca hai rá thuhu Samotracia o madetho ra ndehe. Nepu rá hyax'a dá tsøñhe ja ra hnini Neapoli de ra hai Macedonia. ¹² De guehni dá mahe pa Filipino gue'a 'nará hnini ya me Nroma, ne gue'a 'nara danga hnini de ra hai Macedonia. Y ja dá 'buheni 'raya pa. ¹³ Ha ra pa dega tsaya dá pøñhe de ra hnini ne dá mahe ja ra dæthe habu xqui nzaj ya ja'i da ma dua apabi Ajuá. Ne ja dá huheni habu xqui munts'a 'raya 'behña, ne dá fuhe dá xiphe de rá noya Ajuá. ¹⁴ Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Lidia mrá me Tiatira, mi pa ya hoga dutu xqui jat'i dega murado, ne mi xocambeni Ajuá. Bi 'yøde nú'a mi manga ra cu Pablo, y Ajuá bi xocua rá mfeni pa bi gamfri. ¹⁵ Ne bi nxistehe'a con gatho ya mengu rá ngu. Nepu bi banteguihe bi 'ñenje: —'Bu nu'ahu guí hanthu gue xi majuani drá gamfri de ra Zidada Jesu, maha pa ja ra ngu ga 'buhuni.

Ne bi jacje dá 'buheni 'raya pa.

¹⁶ Ne 'nara pa ndrá mahe habu nzantho mi t'apabi Ajuá, de má 'ñu dá ntheye 'nara nxutsi mrá 'bego ne mi pe'tsa 'nara ts'ondahi nú'a mi japi da xipabi te ma suerte mi pe'tsa cada 'nara ja'i, y nuyá hmu'a mi taña ndunthi ra boja po nú'a ra 'befi mi pe'fi'a ngue'a nura nxutsi'a mrá bañi. ¹⁷ Nepu nu'á bi dengahe ne bi ñá nts'edi bi 'ñena:

—Nuyu ya dameyu go guehyu yá 'bego Ajuá de mahets'i, ne utua ya ja'i hanja da za da mpøhø.

¹⁸ Ndunthi ya pa bi dengahe ne nzantho mi manga njabu. Pe ra cu Pablo ya himi

ne da 'yøde da m̄anga njabu. Hanguē bi mp̄ants'i ne bi zofo n̄u'a ra ts'ondāhi mi pe'tsa n̄u'a ra nxutsi ne bi 'ñembi:

—De rá thuhu ra Zidada Jesucristo dí 'bep'a'i gui p̄oni de gue nuna nxutsina.

Y nura ora'a 'bestho bi b̄onga ra ts'ondāhi.

¹⁹ Ha nu mi hyanda yá hmu gue ya himi tsa da dāhā ra bojā co rá 'bēfi n̄u'a ra nxutsi, bi b̄o yá cue ne bi gu ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi zi'tsua ya ndā ja ra tai. ²⁰ Ne bi zi'tsua ya nzaya ne bi 'ñembabi:

—Nuya ya 'ñøhø go ya xodyo, ne h̄onse rí 'ñehe pa da japi da nxaxni ma hninih̄u. ²¹ Ne udi yá nzai n̄u'a hindi 'ñepi ga øth̄u ngue'a dyá me Nromah̄u y dí øh̄u ja yá 'yē ma ndāh̄u me Nroma.

²² Nu'bá n̄u'a ya ja'i xqui munts'ini bi b̄o yá cue con gue'u, nepu ya ndā bi manda da 'b̄ocua yá dutu ne dra fet'i co ya ts'at'o. ²³ Y mi uadi bi hna'mbabi nts'edi, bi jot'a fadi ne bi sipa ra nsufadi gue da su xá h̄no. ²⁴ Y mi 'yøde njabu ra nsufadi, bi cu'ta asta xi ra ts'at'a fadi, ne bi ze'mba yá ua ja 'nara dānga za habu hingui tsa da xocse'u.

²⁵ Pe ngu made ra xuui ra cu Pablo ne ra cu Sila mi apabi Ajuā ne mi tutuabi ya jah̄nā Ajuā, ne gatho ma'ra ya 'yofadi mi øde'u, ²⁶ mi damfri bi nja 'nara dānga mbimhai, asta mi 'ñanga yá ua ya jado de ra fadi, ne asta bi xogui gatho ya gosthi fadi, ne bi xot'a gatho ya cadena n̄u'a mi that'a ya 'yofadi. ²⁷ Ha nura nsufadi bi nuhu bi hyanda ya gosthi fadi gatho mi xogui, hanguē bi ḡuca rá mahuai pa xa h̄noschma'a, ngue'a mi hu rá mui gue ya xqui 'bat'a gatho ya 'yofadi. ²⁸ Pe nura cu Pablo bi ma'ti ne bi 'ñembi:

—Oxqui ma gui h̄nose. Nuje dí 'b̄uheua gatho.

²⁹ Nepu nura nsufadi bi 'yadi 'nara ñot'i, ne bi yat'i hnest'ih̄i asta mri huat'i co ra ntsu, ne bá ndandifāhmu ya yá ua ra cu Pablo ne ra cu Sila. ³⁰ Nepu 'bestho bi p̄oni pa thi ne bi 'yambabi'u bi 'ñembi:

—'Ñøhøh̄u, z̄te rá 'bē ga ø'te pa ga mp̄øhø?

³¹ Nu'bá n̄u'a bi 'ñembi:

—Camfri ra Zidada Jesucristo pa njabu gui mp̄øhø nu'i ne gatho ya mengu ri ngu.

³² Nepu ra cu Pablo ne ra cu Sila bi xipa rá noya Ajuā n̄u'a ra nsufadi ne gatho ya mengu rá ngu. ³³ Y mi nxuitho ra nsufadi bi x̄cuabi'u habu xqui'tumba ya mfei. Nepu nu'a bi nxistehe 'bestho ne gatho ya mengu rá ngu. ³⁴ Ne bi zixa pa ja rá ngu ne bá umbi te bi zi'u. Y n̄u'a ra nsufadi ne n̄u'a ya mengu rá ngu xi mri johya ngue'a xqui gamfri'u Ajuā.

³⁵ Nurá hyax'a ya ndā bi mēhna ya polecia da xipa ra nsufadi gue da hyēgui ra cu Sila ne ra cu Pablo. ³⁶ Hanguē ra nsufadi bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Xuá mēnca ra noya ya ndā ga hec'ah̄u. Hanguē da za gui p̄øñh̄u ne gui maha te rá enthō.

³⁷ Pe ra cu Pablo bi zofu n̄u'a to bá h̄a ra noya pa da thegui'u, ne bi 'ñembi:

—Hina, ngue'a nuje dyá me Nromahe nehe y dí øhe ja yá 'yē ma dānga ndāh̄u me Nroma, ne bri fetc'ahe ja yá thandi ya ja'i nsingue bi t'angahe 'nara nt'ani, ne bi jotcaguihe ja ra fadi. Ha nubya go ne da hyēgaguihe nsingue to da b̄adi. Hinda za. Duá ese'u pa da p̄ongaguihe de guecua.

³⁸ Nu'bá ya polecia bi ma bá xipa njabu ya ndā. Nu'bá n̄u'a bi ntsu nu mi b̄adi gue myá me Nroma ne mi o ja yá 'yē ra dānga ndā Nroma. ³⁹ Hanguē nu'a bi ma bá apa ra pumbate ra cu Pablo ne ra cu Sila, bi p̄oni de ra fadi ne bi b̄antebi da b̄oni'u de ja ra hnini. ⁴⁰ Ha nu mi b̄onga fadi'u bi ma ja rá ngu ra nju Lidia. Ne bá hu'mba yá mui ya cu. Nepu bi ma'u.

17

Ya me Tesalonica bi ñunts'i'u

¹ Ra cu Pablo ne ra cu Sila bi ma bi 'ranga ja ra hnini Anfipoli ne ja ra hnini Apolonia, ne de guehni bi zōnga asta ja ra hnini Tesalonica. Ne ja mi jani 'nará nija ya xodyo. ² Y nuni ra nija'a n̄u'a ra pa dega tsaya ra cu Pablo ngu xi mrá nzai bi ma bi yat'ini h̄nu semana dega tat'a h̄ñato pa mi ntsanoyau ya xodyo. ³ Mi he'ta ra Maça T'ofu ne mi xipabi'u hanja mi pe'tsi da sufri ra Cristo n̄u'a rá 'mēhni Ajuā, ne da du ne da yopa nte. Ne mi embabi:

—Nuna ra Jesu dí xi'ah̄u go guehna ra Cristo bá pehna Ajuā pa da ndā.

⁴ Ne 'ra de ya xodyo bi gamfri ne bi munts'ui ra cu Pablo ne ra cu Sila. Nehe bi gamfri ndunthi ya me Grecia n̄u'a mri x̄ocambeni Ajuā, ne ndunthi ya 'behñā n̄u'a xi myá fadi de ra hnini. ⁵ Hanguē xi bi b̄o yá cue ya xodyo n̄u'a himyá gamfri, ne bá munts'a 'raya ts'ojā'i mbi 'yo dega dāh̄ñei ja ra hnini pa bi 'yat'i ne bi japi da ñunts'i maxøgue ra hnini. Nepu bi ma'u ja rá ngu ra cu Jasón pa xa ḡucjhmāh̄a ra cu Pablo ne ra cu Sila pa xa 'yent'ua ja yá 'yē ya ja'i. ⁶ Pe nu'a mi jo'oni, hanguē go bri j̄uca ra cu Jasón co ma'ra ya cu, bi ts'ixa ja ya ndā de ra hnini, ne mi mafi nts'edi ya ja'i mi ena:

—N̄u'a ya 'ñøhø to'o xa ts'oca gatho ra ximhai co yá ts'ont'udi ya xa z̄ocjuua nehe. ⁷ Nuna Jasón go guehni xa umba n̄equei ja rá ngu. Gathoyu hingui øta ma ndāh̄u Nroma ngue'a nuyá ma gue 'bu ma'na ra ndā, ne n̄u'a ra ndā'a rá thuhu ra Jesu, 'na.

⁸ Y nu mi 'yø njabu ya ja'i ne ya ndā de ra hnini, xi bi b̄o yá cue gatho ne mri ñāhnitho'u. ⁹ Pe ra cu Jasón ne n̄u'a to'o mri 'ñoui bi 'yadi'u 'nara fianca pa bi thegui.

Ra Pablo ne ra Sila bi 'ño ja ra hnini Berea

¹⁰ Ne ngu bi nxuui ya cu bi mehna ra cu Pablo ne ra cu Sila pa bi ma ja ra hnini Berea. Ne nu mi zøni de guehni bi yut'a ja yá nija ya xodyo. ¹¹ Y nuya xodyo de guehni Berea xi myá hoja'i'u, hingue ngu ya me Tesalonica. Co ndunthi ra paha bi gamfri'u rá noya Ajuá, ne hyastho mi hongá ja ra Mäca T'ofó pa da badi ua gue xi majuañi nú'a mi mañ'u. ¹² Hangué ringue'a ndunthi de gue'u bi gamfri, ne 'raya me Grecia bi gamfri nehe, nehe ndunthi nú'u to'o xi myá fadi ngu ya 'behña ngu ya 'ñhø, gathó bi gamfri'u. ¹³ Pe nu mi 'yøde ya xodyo me Tesalonica gue ra cu Pablo mi manguá rá noya Ajuá de guehni Berea, bi ma de guehni'u pa bá u'ta ya ja'i. ¹⁴ Pe nuya cu de guehni Berea bi dama zixa ra cu Pablo pa bi ma ja ra ndehe. Pe ra cu Sila ne ra cu Timoteo ja bi gohnitho'u Berea. ¹⁵ Ha nú'u to'o bi zixa ra cu Pablo bi meui asta ja ra hnini Atena. Nepu nú'u bá pengui bá hã ra noya nú'a bá xipa ra cu Pablo gue da xipa ra cu Sila ne ra cu Timoteo da ma 'bestho pa ja dí ntheuini.

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hnini Atena

¹⁶ Ha nu de mi 'buhni Atena ra cu Pablo mi tømá ra cu Sila ne ra cu Timoteo, xi mi tu rá mai ngue'a bi hyandi xi mi ja ndunthi ya c'oi nú'u mi nsunda ya ja'i de guehni. ¹⁷ Hangué bi zofó ya xodyo ja yá nija, ne nú'u ma'ra mi xøcambeni Ajuá de guehni. Ne hyastho mi 'yoni ja ra tai mi zofó ya ja'i. ¹⁸ Ne bi ntsanoyau 'raya 'ñhø de guehni mri nxadi nú'a mi utuabi ya ja'i nú'u mi t'embi ya epicureo, ne ma'ra mri nxadi de ya estoico. Ne 'ra de gue'u mi ena:

—¿Te xicju 'bu nuna 'ñhø xi ñã ndunthi?

Ha nu ma'ra mi ena:

—'Matho mamba rá noya ma'ra ya zidada.

Nu'ú bi manguá njabu ngue'a ra cu Pablo xqui xipabi'u de ra Zidada Jesu, ne xqui xipabi gue xqui yopa nte de ra du. ¹⁹ Nepu de guehni bi zixa ra cu Pablo ja 'nara zi loma rá thuhu Areópago, ngue'a mri nzai ja da munts'ini gathó ya ja'i pa da nxahni'u 'na ngu ma'na, ne bi t'ambabi:

—¿Ha da za gui 'ñucaguihe nuna ra 'ra'yo nt'utuante guí udi? ²⁰ Ngue'a guí xicaguihe ya 'ra'yo noya hinstá øhe, hangué dí ne ga pahe te ri bonga nuya noya guí ma.

²¹ Bi manguá njabu'u ngue'a gathó ya me Atena ne ya nzøhø gá ja'i mi 'bui de guehni mri nzai mri munts'i hønse pa da 'yøde ne da ma de nú'u ya 'ra'yo noya xqui 'yøde.

²² Hangué ra cu Pablo bi 'mai madetho de gue'u nuni ja ra Areópago ne bi 'ñena:

—Nú'ahu gyá me Atenahu, dí handi gue nu'ahá xi gri xøcambenihu gathó nú'u ri zidadahu. ²³ Ngue'a de dá thogui de guehni ja

ri nijahu habu guí xøcambeni ri zidadahu, dá handa 'nara ata habu nt'ofó ne ena: "Nuna ata ja guecua dí xøcambeni nú'a ra ajuá hinhyamü xa fadi", njabu ena. Y nú'a Ajuá hinhyamü xcá pañu, go gue'a dí xi'ahabya.

²⁴ Nú'a Ajuá to'o bi hyoca ra ximhai ne gathó nú'a jaua, go gue'a ra Nda de mahets'i ne de ra ximhai. Nu'á hingui 'bu ja ya nija nú'u xa hyoca ya ja'i. ²⁵ Ne nixi hingui ø'tua ra 'bedi nú'a ø't'a ya ja'i pa gue'a, ngue'a go guesc'a ri 'racju ra te ne ra ndahi pa ga junshu, ne gathó ya t'ø't'e nú'u dí hoñhu.

²⁶ Ne 'nadra ji bi hyoca gathó ya ja'i nú'u 'bui haburaza nuua ja ra ximhai. Ne nu'á go bi ma hangu ya jeyá da nte'u ne habu da 'ma'u. ²⁷ Ajuá njabu bi hyogaguihu pa ga hoñhu'a pa xahma ga tsudihu, masque nu'á hingui 'bui yabu de guecju. ²⁸ Ngue'a por gue'a dí 'buhu ne dí 'ñanihu, nja ngu 'rari 'yofohu bi 'yofo njaua bi 'ñena: "Xi majuañi nujú go yá batsiguihu Ajuá", njabu bi 'ñena. ²⁹ Hangué nu'bu yá batsiguihu Ajuá, hinda za ga eñhu gue Ajuá 'nara c'oi dega oro o dega t'axi o dega do nú'a xa hyoca ya ja'i ngu nú'a beni hanja da hyocse'u. ³⁰ Ajuá mi hopi da thoguitho nú'a xqui 'yø't'a ya ja'i maya 'bu ngue'a hinte myá fadi, pe nubya ri manda gue dá ñobri gathó ya ja'i. ³¹ Ngue'a Ajuá xa hñuxa 'nara pa, ne nú'a ra pa'a ma da hña'mba nguenda gathó ya ja'i de ra ximhai co 'nara hoga ts'utbi. Y nú'a to'o bi hñuts'i pa da hñanga nguenda go gue'a ra Zidada Jesucristo. Ne ngu 'nara nt'udi de gue'a, Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du.

³² Y nu mi 'yøde'u gue ra Zidada Jesu xqui yopa nte de ra du, 'ra mi 'ñant'atho, ha nu ma'ra mi ena:

—Ma'na xá hño ma'na ra pa gui xicje nú'a guí ma.

³³ Nepu ra cu Pablo bi 'uegue de gue'u. ³⁴ Pe 'ra de gue'u bi gamfri ne bi deni'a. Ne 'na de gue'u mrá thuhu ra Nisio, mi gue'a 'na de nuya nda mri munts'ini ja ra Areópago. Nehe 'nara 'behña mrá thuhu ra Damari bi gamfri rá noya Ajuá, co ma'ra ya mengu de guehni.

18

Ra apostol Pablo bi zofó ya me Corinto

¹ Nepu de gue'a ra cu Pablo bi bøni de guehni Atena pa bi ma ja ra hnini Corinto. ² Ne ja bi ntheuini 'nara cu mrá xodyo mrá thuhu ra Aquila, mrá me Ponto ne ja xqui 'ñehe de ra hai Italia, ne mri 'ñoui rá 'behña mrá thuhu ra Priscila. Nú'ú xqui bøni de ra hnini Nroma ngue'a ra nda Claudio bi manda da juui de guehni gathó ya xodyo. ³ Ra cu Pablo bi ma bá 'buhui ra cu Aquila co rá 'behña ngue'a mi 'nada yá 'befi'u, mi hoca ya carpa dega dutu. ⁴ Ne cada ra pa dega tsaya ra cu Pablo mi pa ja yá nija

ya xodyo pa mi ñaui'u, nehe mi ñaui nú'u himyá xodyo, y mi zofó'u de rá noya Ajuá.

⁵ Ne nu mi zòhò ra cu Sila ne ra cu Timoteo xqui 'ñehe'u de ra hai Macedonia, bi zàhni'u ra cu Pablo mi ja ndunthi ra 'befi ngue'a hyastho mi zofó ya xodyo mi xipabi gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a xqui mehna Ajuá pa da ndá. ⁶ Pe nuya xodyo bi nò'tuabi ne bi zani. Nu'bu ra cu Pablo bi hñaca rá pat'i ne bi huat'i, gue'a 'nara seña gue mi ma da 'uegue de gue'u ne hinda ma da dadi de yá ts'oqui, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahu go ma gui thadischa de ri duhu, ngue'a nuga ya hinte dí thadi de gue'ahu. Desde nubya ma ga zofó nú'u hingyá xodyo.

⁷ De guehni ra cu Pablo bi 'uegue de gue'u ne bi ma ja rá ngu 'nara 'ñòhò mrá thuhu ra Justo mi 'bu gueta yá nija ya xodyo, ne nu'á mi xocambeni Ajuá. ⁸ Nepu 'nara 'ñòhò mrá thuhu ra Crispo mrá ndá de yá nija ya xodyo bi gamfri ra Zidada Jesu con gatho ya mengu rá ngu. Ne ndunthi ya me Corinto bi 'yòtua rá noya Ajuá mi mangan ra cu Pablo, bi gamfri'u ne bi nxistehe. ⁹ Nepu 'nara xuui ra Zidada Jesu bi zofó ra cu Pablo ngu dega t'i ne bi 'ñembabi:

—Oguí tsu, sigui gui manga ra maça noya, oguí tsaya gui ña. ¹⁰ Ngue'a nuga dí 'bui con gue'e, y hinda za to da 'yòt'a ra nts'o'mui. Ngue'a ja nuna hnini'a 'bui ndunthi ya ja'i go ma meti, y nú'á ma da gamfrigui.

¹¹ Hangué ra cu Pablo bi gohni 'na njeya made nuni ja ra hnini Corinto. Ne nzantho mi zofó ya ja'i de rá noya Ajuá de guehni.

¹² Pe de nú'u ya pa mrá ndá ra Galio nuni ja ra hai Acaya, ya xodyo bi 'ñu'ti pa da gu ra cu Pablo, ne bi zix'u ja ra ts'utbi. ¹³ Ne bi 'ñembabi ra ndá:

—Nuna 'ñòhòna u'ta ya ja'i pa hinda nsunda Ajuá ngu manga rá ley ra Moise.

¹⁴ Ra cu Pablo mi ma da dahmaha, pe ra ndá Galio bi 'ñemba ya xodyo:

—'Bu di jahmá te xa 'yòt'ahu nuna ra 'ñòhò, o xa 'yòt'a 'nara ts'ocate nuua ja ra hnini, nu'bu há, da za ga øt'a nú'a guí mañhu. ¹⁵ Pe nú'a guí mañhu hõnse dega noya ne de ri leyhu, go da nuhu te gui 'yòthu. Nuga hinte dí 'ñent'i con guehna.

¹⁶ Nepu bi japi da bõn'u de guehni ja ra ts'utbi. ¹⁷ Nu'bu gatho nú'u himyá xodyo mi 'buhni bi mihi ra Soste nú'a mrá ndá de yá nija ya xodyo de nura hnini'a, ne ja bi hna'mbabini nts'edi ja rá thandi ra ndá Galio, pe nu'á nixi bi 'yòt'a ncaso, y nixi hinte bi ma.

Ra apostol Pablo bi menga pa Antioquia, ne ya rá hñu'qui bi mudí bi 'ño bi mamba rá noya Ajuá

¹⁸ Ha nura cu Pablo bi gohi ndunthi ya pa de guehni. Nepu de gue'a bi 'ñedi gatho ya cu, ne bi meui ra cu Aquila co ra nju

Priscila pa bi ma ja ra hai Siria. Ne de má 'ñu bi 'ranga ja 'nara zi t'uca hnini rá thuhu Cencrea. Ne ante da gu ra motsa'u pa da 'raxa ja ra ndehe, 'met'o ra cu Pablo bi 'ñaxa gatho rá stá pa bi 'yòt'a ra hñ'a'ti ngu nú'a xqui ma. ¹⁹ Y nu mi zõnga Efeso ra cu Pablo ja bi zoguini ra nju Priscila co ra cu Aquila, y nu'á bi ma ja yá nija yá mixodyoui pa bá ñaui'u. ²⁰ Y nu'á bi bantebi ra cu Pablo da gohi 'raya pa, pe nu'á himbi ne. ²¹ Hangué bi 'ñehui'u ne bi 'ñembabi:

—Dí pe'tsi te grá 'bu Jerusale pa ga øt'a ra ngo nú'a ya ma da dat'i, pe ma ga penga ma'na'qui pa ga c'a'ts'a'ihu 'bu Ajuá go rá paha.

Ne bi bõni de guehni Efeso, ne bi gu ra motsa pa bi 'raxa ja ra ndehe pa bi ma Cesarea. ²² Nu mi zõni de guehni bi thogui 'bestho pa bi ma Jerusale. Ne nu mi uadi bi zengua gatho ya cu de guehni, bi thogui pa bi ma Antioquia. ²³ Nepu de ya xqui 'muhni 'raya pa, bi bõni ma'na'qui pa bi ma gatho ja ya hnini de ra hai Galacia ne de Frigia pa da nu te gra ma rá 'befi Ajuá, ne mi xipi da zedi yá jamfri gatho ya gamfri nú'u mbi 'buhni.

Ra Apolo bi mamba rá noya Ajuá nuni Efeso

²⁴ Nú'u ya pa'u bi zõnga Efeso 'nara xodyo mrá thuhu ra Apolo mrá mengu ja ra hnini Alejandria. Xi mi padi da ña xá hño, ne mi padi xá hño gatho nú'a manga ra Ndaxjua T'ofó. ²⁵ Nu'á xqui t'utuabi rá noya ra Zidada Jesu desde bi gamfri'a, ne xi mrá ehya mi udi xá hño de nú'a mi padi de ra Zidada Jesu, masque hõnse mi padi de rá sistehe ra Xuua. ²⁶ Ne bi mudí bi zofó ya xodyo ya yá nija'u, ne himi tsu. Nepu mi 'yòde ra nju Priscila ne ra cu Aquila, bi zixa 'nambu pa bi 'ñutuabi ma'na xá hño de rá noya Ajuá. ²⁷ Nepu nu'á 'mefa mi ne da ma Acaya, y ya cu de guehni Efeso bi xipabi gue xá hño da ma. Ne nu'á bi 'yopa 'nara he'mi pa bi mempa ya cu Acaya pa da t'umba ra hoga 'ñehe'a. Ne nu mi zõnga Acaya, nu'á bi mats'i de guehni nú'u xqui gamfri bi rá noya Ajuá. ²⁸ Ne xi mi ntsanoyau'i ya xodyo ja yá thandi gatho ya ja'i. Nu'á mi xipi ngu nú'a manga ja ra Ndaxjua T'ofó gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da ndá, ne go gue'a nú'a mi tò'mi'u.

19

Ra apostol Pablo bi zofó ya me Efeso

¹ Nura cu Apolo mi 'buhni Corinto, ha nura cu Pablo mbi 'yo ra 'ñu pa mri ma Efeso, bi 'ranga ja 'raya t'òhò xi myá mboza, ne de gue'a bi zõnga Efeso habu mi 'bui 'raya gamfri. ² Nepu nu'á bi 'yambabi'u ne bi 'ñembabi:

—¿Ha gue gá hñañhu ra Maça Ndahi núbya gá camfrihu rá noya Ajuá?

Nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Hina, nixi stá øhe ua 'bu ra Maça Ndahi.

³ Hangué nura cu Pablo bi 'yambabi ne bi 'ñembabi:

—¿Te ma sistehe xcá hñãñhu 'bu?

Ne nu'á bi dadi ne bi 'ñena:

—Rá sistehe ra Xuua.

⁴ Ra cu Pablo bi 'ñembabi'ua:

—Nura Xuua mi xi'tsa ya ja'i ngue'a gue'a ngu 'nara seña gue nuya ja'i'ua ya xqui ñobri de yá ts'oqui. Pe bi xipabi'ua nehe gue mahyoni da gamfri nú'a mi ma da zøhø 'mefa de gue'a, go gue'a ra Jesu nú'a to'o ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da ndá.

⁵ Ha nu mi 'yøde njabu bi nxistehe'ua de rá thuhu ra Zidada Jesu. ⁶ Nepu ra cu Pablo bi hñuxa yá 'ye ja gatho ya gamfri pa bi hñanga ra Maça Ndahi. Y nura ora'a bi ña'ua 'rama'na'ño ya hñãqui ne bi mañ'ua ngu nú'a xqui xipabi Ajuá da ma. ⁷ Ngu mi 'ret'amayoho por gatho nú'ua xqui hñanga ra Maca Ndahi.

⁸ Ngu hñu nzana ra cu Pablo bi ma ja yá nijá ya xodyo habu mbi mamba rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi. Nu'á mi ntsanoyau'i ya ja'i ne mi øt'a 'nara ts'edi pa da gamfri'ua nú'a mi xipabi hanja go ri manda Ajuá. ⁹ Pe 'ra de gue'ua xi xmá me yá coraso hangué himbi ne bi gamfri, hønse mi tsamba rá noya Ajuá ja yá thandi ya ja'i. Hangué nura cu Pablo bi 'uegue de gue'ua, ne bi zixa nú'ua xqui gamfri ja 'nara escuela, ne nura xahnate mi 'buhni rá thuhu ra Tiranno. Y ja guehni ra cu Pablo mbi mamba rá noya Ajuá hyastho. ¹⁰ Njabu bi 'yøt'a yo njeya pa bi 'yødebi rá noya ra Zidada Jesu gatho nú'ua mi 'bu ja ra hai Asia, ya xodyo ne nú'ua himyá xodyo. ¹¹ Y Ajuá bi umba ra ts'edi ra cu Pablo pa bi 'yøt'a ya danga nt'udi, ¹² asta mi tha'tsua yá nthu'tañaxu ne ma'ra yá dutu nuya da'thi pa mi thani'a ne mi yopa tha'tsuabi ya da'thi y nu'á mi ñani, y nu'ua tó'o mi pe'tsa ya ts'ondahi nu'á mi pøni de gue'ua.

¹³ Pe nu 'raya xodyo myá 'ñete mi 'yo'ua mi japa ya ts'ondahi da bøni de ja ya ja'i, nepu nu'á bi beni gue da zapi da 'yenga ya ts'ondahi de rá thuhu ra Zidada Jesu nehe ngu mi øt'a ra cu Pablo. Ne mi embabi ya ts'ondahi:

—Dí xi'a'ihe gui pøni de rá thuhu ra Jesu nú'a manga ra Pablo.

¹⁴ Guehna bi 'yøt'a nú'ua yoto yá t'ua ra Seva nú'a 'namrá ndá gá macjá gá xodyo. ¹⁵ Pe nu mi 'yøt'ua njaua 'nara ts'ondahi, nu'á bi dadi ne bi 'ñemba nú'ua ya 'ñøhø:

—Nuga dí paça to'o ra Jesu, ne dí paça to'o ra Pablo, xi nu'ahu, ¿to'o'ihu?

¹⁶ Ha nú'a ra 'ñøhø to'o mi pe'tsa ra ts'ondahi bi ma bá ju nú'ua ya 'ñete co rá ts'edi ra ts'ondahi ne xi bi na'mbi nts'edi. Ha nu'á bi nest'ihi bi bøni de guehni myá thølo ngue'a bi thumba gatho yá dutu, ne

bi hñaxa ndunthi ya nts'eni. ¹⁷ Y gatho ya xodyo mi 'buhni Efeso ne nú'ua himyá xodyo bi 'yøde'ua nú'a xqui nja, nu'bá nu'á xi bi ntsu. Ne ma'na xi mri t'e'tsua rá nsu rá thuhu ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ne ndunthi de nú'ua xqui gamfri mi pa mri njuani de yá ts'oqui. ¹⁹ Y ndunthi ya 'ñete bi hñaxa yá t'ofø pa bi tsat'a ja yá thandi ya ja'i, ha nuya libro'ua nu mi t'øt'a ra uenda, mri muui ngu made nthebe 'mo ya t'axaboja. ²⁰ Njabu ma'na mri ntanga rá noya Ajuá co ndunthi ra ts'edi.

²¹ Nepu de gue'a ra cu Pablo bi hñuts'i gue da ma da c'a'tsa ya cu asta ja ra hai Macedonia ne Acaya, nepu ri 'ñehe Jerusalem, nepu de guehni mahyoni ri ma Nroma. ²² Hangué bi mehna yoho yá mfats'i da 'met'ø pa ri ma Macedonia, bi mehna ra cu Timoteo ne ra cu Erasto. Ha nura cu Pablo bi gohnotho ma'ra ya pa de guehni ja ra hai Asia.

Ya me Efeso bi ñants'i'ua

²³ Nú'ua ya pa'ua bi ñants'a gatho ya me Efeso ngue'a bi zøniini rá noya Ajuá. ²⁴ Mi 'buhni 'nara 'ñøhø mrá thuhu ra Demetrio. Nura 'befi mi pad'i'a mi pøe ya boja dega t'axi. Ne mi 'bu yá mfats'i mi hoca ya c'oi de 'nara zinaña rá thuhu Diana pa mi papa ya ja'i. Y xi mi taña ndunthi ra boja. ²⁵ Nepu 'nara pa ra Demetrio bi munts'a gatho nú'ua yá mfats'i ne ma'ra nú'ua to'o mi hoca ya c'oi nehe, ne bi 'ñembabi:

—Nu'ahú gui padihu gue co nuna 'befina stá taña ndunthi ra boja, ne hinte stá 'behu. ²⁶ Pe ngu xcá 'yøhu ne xcá hyanthu gue nura Pablo ri 'yo ne ma gue nú'ua ya zidada nthoqui, hingyá zidada. Y njabu xa hñacua ndunthi ya ja'i gue hinda nsunda ya zidada, hingue hønseua Efeso, nehe maxøgue gatho ma haihu Asia. ²⁷ Nuna guehna ma'na xá nts'obyana, ha go guehna ma 'befihu dí hantmahanu. Nubyá da de ma ga 'bedihu zai, asta ne ra nijá de ma zinañahu Diana nú'a xi rá nsunda, ma da 'mædi nú'a ra nsu pe'tsi. Ha ne gue numa zinañahu Diana ri nsunda gatho ya ja'i de guecua ja ma haihu Asia ne gatho maxøgue ra ximhai.

²⁸ Nu mi 'yøde njabu gatho nuyá mfats'i ne gatho nú'ua ma'ra to'o mi hoca ya c'oi xi bi bø yá cue'ua, ne mi mafi mi ena:

—¡Xi rá nsunda ma zinañahu Diana!

²⁹ Ne bi nja ngu ra mpumfri gatho ja ra hnini, ne bri mihi ra cu Gayo ne ra cu Aristarco myá me Macedonia nú'ua xqui 'ñou'i ra cu Pablo. Ne bri jut'i ne bri ts'its'i asta habu mi øt'a yá hmunts'i. ³⁰ Ha nura cu Pablo mi ne xa yut'ini pa xa zøfo ya ja'i, pe nuya gamfri himbi hyopi bi yut'i. ³¹ Nehe 'raya ndá de Asia nú'ua mi ntsixui ra cu Pablo, bi mempa ra noya gue hinda yut'a de guehni. ³² Nura ora'a xi mbi ja 'nara hmahni ja yá hmunts'i'ua, 'rama'na'ño

mi mañ'u, ngue'a gatho xi xqui mpumfri, ne xi ndunthi de gue'u nixi mi padi hanja xqui munts'i. ³³ Pe nu 'ra de gue'u bi xipabi ra Jandro hanja xqui munts'i. Nuya xodyo xqui umba ya nt'ent'i ra Jandro pa da 'mai da ña ja yá thandi ya ja'i. Nepu nu'á bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne. Nu'á mi ne da ñanga yá mixodyoui nú'u xcri ju. ³⁴ Pe nu mi baði ya ja'i gue mrá xodyo'a, nu'á bi mafi nts'edi ngu yo ora, ne mi ena:

—ixi rá nsunda ma zinanaha Diana!

³⁵ Nepu 'nara ndá de ra hnini bi go'tua yá ne ya ja'i ne bi 'ñembi:

—Nú'ahu gyá menguhua Efeso, habaraza xa fadi gue nuua ja ma hninihu xi dri suphu rá nija ma zinanaha Diana nú'a xá nsunda, y dri suphu rá c'oi nú'a bá cai de mahets'i bá pehna ma zidadahu ra Jupite. ³⁶ Guí pahu gue xa fadi habaraza, ogu tu ri muihu, ne ote guí øthu 'bu hinxá beñhu xá hño 'met'o nú'a guí ne guí øthu. ³⁷ Nuyu ya 'ñhø xcuá tsihu hinte xa 'yø't'ahu, ha nixi xa ñama'ñu de ma zinanaha dri nsundahu. ³⁸ Y nura Demetrio ne nú'u ma'ra to hoca ya c'oi, 'bu ja te da ñapabi, dá ñapabi ja ra ts'utbi, ne dá nhyanthayu ja ra nzaya. ³⁹ Nu'bu ja ma'na te guí mañhu, da za guí maha ja ra ts'utbi guí mañhu ja ma hmunts'ihu ngu mangan ra ley. ⁴⁰ Ngue'a pa guecju xá nts'uni. Da za da hñapcahu pa guecju xe xi dyá necatuhnihu por nuna ra ñunts'i stá øthabya, ne hindí pahu te ga thadihu nu sta t'angahu.

⁴¹ Nepu mi mangan njaua ra ndá, bi 'ñehui ya ja'i ne bi ua ra hmunts'i.

20

Ra apostol Pablo bi 'ño ja ra hai Macedonia ne Grecia

¹ Ha nu mi uadi nú'a ra danga ñunts'i xqui nja, ra cu Pablo bi zohna gatho ya cu pa bi umba 'nara ts'ofu. Nepu bi 'ñehui gatho co 'nara nthafi ne bi bøni de guehni bi gu ra 'ñu bi ma pa ja ra hai Macedonia. ² Ne bi yopa zøni habu gatho mi 'bu ya cu pa bi nupa yá mfeni, nepu bi ma pa Grecia. ³ Y nuni ja bi 'mehni hñu nzañ. Ne 'mefa ya mi ma da gu ra motsa pa da 'raxa ja ra ndehe pa dí ma Siria, pe bi 'yøde gue ya xodyo xqui go 'nara cohi pa da 'yø'tua ra nts'o'mui, hangue nu'á bi beni gue ma'na xá hño da yopa 'ranga Macedonia. ⁴ Ne bi mæui ra cu Sopate mrá me Berea, ne ra cu Aristarco ne ra cu Segundo nú'u myá me Tesalonica, ne nura cu Gayo mrá me Derbe, ne nura cu Tiquico ne ra cu Trofimo myá me Asia, ne ra cu Timoteo. Mri 'ñioui ra cu Pablo bi zonga Macedonia habu ndí 'buiga núga drá Luca. ⁵ Nú'u ya cu'bi bi 'met'o pa ja ra hnini Ntroa ne ja bá tøbgaheni. ⁶ Nuje asta mi ua ra ngo de ra nts'ithuhme nsi rá nzoi, dá pøñhe de

guehni Filipo, dá juhe ra motsa pa dá 'yohe ja ra ndehe cat'a ma pa pa dá tsøñhe Ntroa, ne ja dá ntheheni nú'u ya cu xqui 'met'o, nepu ja dá 'buheni yoto ma pa.

Ra apostol Pablo bi zofu ya gamfri nuni ja ra hnini Ntroa

⁷ Y nú'a ndomingo bi munts'a gatho ya gamfri pa da zi ra Maça Nt'oxi. Y ra cu Pablo bi zofu de rá noya Ajuá asta made ra xuui, ngue'a mi ma da bøni'a rá hyax'a 'bestho. ⁸ Y nu habu xqui munts'ihu mrá tøngu y ja mi zøni ndunthi ya ñot'i. ⁹ Nepu 'nara zi ts'unt'u mrá thuhu Eutico mi huhni ja 'nara ventana, xqui do'ma ra t'aha ngue'a ra cu Pablo xi bi ña ndunthi ya ora. Ne nu mi 'ñaha bi dagui desde rá hñu ra tøngu asta nja'ti. Y nu mri juts'i 'ñena ya xqui du. ¹⁰ Nu'bu ra cu Pablo bi gai ne bi 'yots'i ne bi hyufi nú'a ra zi ts'unt'u. Ne bi 'ñembabi ya cu: —Oguí tshu, hinxá du, tetho.

¹¹ Nepu nura cu Pablo bi yopa bøxa ma'na'qui habu xqui munts'ihu. Ne bi hyeca ra thuhme pa bi zi'ra Maça Nt'oxi, ne bi sigui bi ñau ya cu asta mi hyats'i, nepu bi ma. ¹² Y nu mi ts'ixa nú'a ra zi ts'unt'u ya mi te xá hño, ne gatho ya cu bi hñu yá mui ne bi johya.

Ra apostol Pablo bi ma de guehni Ntroa pa ri zonga Mileto

¹³ Nepu dá ncohe ga juhe ra motsa pa ga 'bet'öhe grá mahe ja ra hnini Asón pa ja grá ntheheni ra cu Pablo ngu nú'a stí mañhe, ngue'a nú'a bi beni da ma 'ñoua. ¹⁴ Nepu de guehni Asón dá nthehi, nepu nú'a bi gu ra motsa habu ndí ohe pa dá mahe mahyegui ja ra hnini Mitilene. ¹⁵ Ne de guehni rá hyax'a dá pøñhe pa dá tsøñhe gueta ja ra hnini Quío. Y rá yopa dá tsøñhe ja 'nara danga hnini rá thuhu Samo nú'a ja ja rá hyo ra ndehe. Nepu ma dá coheni ja ra hnini Trogilio. Ne rá hñupa dá tsøñhe asta ja ra hnini Mileto. ¹⁶ Ra cu Pablo himbi hyodi ja ra hnini Efeso ngue'a himbi ne bi 'mu ndunthi ya pa ja ra hai Asia. Nu'á bi dama nxøni pa da zøni 'nitho ja ra hnini Jerusale, pa sta dat'a ra ngo Pentecoste ya di 'buhni'a 'bu da za.

Ra apostol Pablo bi zofu ya ndá de ra nija nuni Efeso

¹⁷ Ne de ya mi 'buhni Mileto ra cu Pablo bi mæmpa ra noya ya ndá de ra nija de guehni Efeso gue mi tøm mi nuni Mileto. ¹⁸ Ne nu'á bá ehe habu mi 'bu ra cu Pablo, y nu'á bi 'ñembabi'u:

—Nu'ahu guí pahu xá hño tengu ma 'mui con gue'ahu desde dá tsøhø de guecua ja ra hai Asia. ¹⁹ Stá pepabi ma zi Hmuhu con gatho ra hñoja'i, ne ndunthi ya 'mi'qui xa du ma mui asta stá nzoni co nú'u ya nts'o'mui xa 'yøtca ya xodyo asta mi ne da hyogagui'u. ²⁰ Masqué, pe nuga hindá tsaya

dá xi'ahú nú'a ra hño mri 'ñep'ahú. Ne xi dá u't'a'ihú ja ri hmunts'ihú ne ja ri nguhú.
²¹ Ne dá zo'a'ihú nú'ahú gyá xodyohú ne nú'ahú hingyá xodyohú pa gui ñobrihú de ri ts'oquihú ja rá thandi Ajuá, ne gui camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ²² Nubýa ra Mäca Ndähi tsixcagui grá ma Jerusale, pe nixi dí pädi te ma grá thogui de guehni. ²³ Hõnse dí pädi gue ja gatho nuya hnini habú drá ma, xicagui ra Mäca Ndähi gue bí tøbtagui ya fadi ne ndunthi ya ts'othogui. ²⁴ Pe ni 'na de guehya hingui picagui, nixi tu ma müi, nixi ma te hindí tsu ga 'bedi ngue'a hinte di muui, qué go ga juata ra 'befi xa 'racagui ma zi Hmu ra Jesu, y nura 'befi'a gue'a ga mąnga ra hoga noya de rá dąnga hmate Ajuá.

²⁵ Ha nubýa dí pädi xá hño gue nú'ahú stá xi'ahú hanja ri manda Ajuá, ya hingui ma gui yopa hyandgahú ma'na'qui. ²⁶ Nubýa dí ne ga xi'ahú gue nuga ya hinte dí thadi de gue'ahú. ²⁷ Ngue'a nuga ya stá xi'ahú gatho nú'a xa 'ñutcagui Ajuá de nú'a beni'a, ne hinte stá cõñ'ahú. ²⁸ Hangue nu'a dí xi'ahúbya, nsusehú, ne suhú gatho nú'a ya gamfri xa 'yent'a'ihú ja ri 'yehú ra Mäca Ndähi nú'a xa hñux'ahú pa gui suphú rá nija ra Zidada nú'a xa dai co rá mąca ji. ²⁹ Nuga dí pädi xá hño gue de xcrá ma de guecua ma dá 'ñepú 'raya ts'oja'i nú'u to'o da ne da huata gatho ya gamfri de ra nija, nja ngu 'nara miñ'o hinda pumba ni 'nara deti. ³⁰ Ne ma da 'mąpú 'ra de gue'aschú ma da xi'ahú ya nt'udi nú'u hingo majuani pa da 'ueca ya gamfri da zits'i. ³¹ Hangue xi da nsuhú, ne beñhú gue nuga stá zo'ahú hñu njeya ma pa ra xuui, ne asta stá zont'a'ihú cada 'na de gue'ahú.

³² Nubýa zi cuhú, ra Zidada da max'ahú, ne da te't'a ri jamfrihú co rá mąca noya'a, ne da 'ra'ahú gatho nú'a xa ña'tuabi da umbi gatho nú'u to'o yá meti'a. ³³ Nuga hinto stá apa ra bojá pa guecschú, nixi hinto stá api te ga he. ³⁴ Ngue'a nuga ngu xcá pašchú stá mpefi co ma 'ye pa stá tsudi nú'a dí honi pa gueque ne pa nú'u ndrí 'ño'be. ³⁵ Nzantho stá u't'ahú gui 'yõthú ngu stá øt'e, gui mpehú pa gui faxhú nú'u to'o othobi, ne gui bembabihú nú'a bi mąnga ra Zidada Jesu ne bi 'ñena: "Ma'na njapi nú'a to'o ri uni que nú'a to'o hani."

³⁶ Nepú mi uadi bi mąnga njabú ra cu Pablo, bi ndandiñahmu gatho ya cu, ne bi 'yapabi Ajuá mahyegui. ³⁷ Nepú gatho ya cu bi nzoni ne bi hyufi ra cu Pablo ne bi zə'tsua rá hmi, ³⁸ ngue'a xi mi tu yá müi co nú'u ya noya xqui mañ'a gue ya himi ma da yopa hyandi ma'na'qui. Nepú bi ma bá eni'u ja ra motsa pa bi nets'i ne bi ma.

Bi ma Jerusale ra apostol Pablo

¹ Dá 'ueguehe de ya cu dá mahe co ra motsa manjuantho asta ja 'nara zi xeca hai rá thuhu Cos bí o madetho ra ndehe. Nepú rá hyax'a dá thohe ja ma'na ra hai rá thuhu Roda bí o madetho ra ndehe nehe. Ne de guehni dí mahe ja 'nara hnini rá thuhu Patara bí ja ja rá hyo ra ndehe. ² Nepú de guehni Patara dá tsáhe 'nara motsa mri ma pa Finicia dá mahe con gue'a. ³ Ha nu de ndí pahe ja ra ndehe dá hanthe ra hai Chipre mi ja lado ngaha, ne dá siguihe asta dá tsõñhe Siria, ngue'a nú'a ra motsa ndrí 'ñohe mi ma da zogui nú'a mri ndude ja ra hnini Tiro nú'a bí ja ja rá hyo ra ndehe, ja dá caheni. ⁴ Ne ma dá tsáheni ya gamfri, ne dá 'búheni yoto ma pa con gue'u. Ha nu'ú bi xipa ra cu Pablo gue hinda ma pa Jerusale ngue'a ra Mäca Ndähi xqui xipi'u te ma da thoguini. ⁵ Pe nu mi uadi nú'u yoto ma pa, dá mahe con gatho ya gamfri, ya 'beshña ne ya batsi, dá põñhe de ra hnini pa bi nexcahe ja ra motsa, ne dá ndandiñahmuhe gatho ja ra ñanthe pa dá apabihe Ajuá. ⁶ Nepú dá edihe ya cu dá nhyafihe 'na ngu 'na, ne dá pøxhe ja ra motsa dá mahe. Ha nu'ú bi menga ja yá ngu.

⁷ De guehni Tiro dí mahe ja ra hnini Tolemaida. Ja dá zenguaheni ya cu, y dá 'búheni 'na pa con gue'u. ⁸ Nepú rá hyax'a dá thohe pa dí mahe ja ra hnini Cesarea. Y ja mi 'búhni ra cu Lipe nú'a mi mąmba rá noya Ajuá ne mi 'na de gue nú'u yoto ya ndá de ra nija, hangue ja dá ma dá oxhene ja rá ngu. ⁹ Nú'a ra cu Lipe mi pe'tsa goho yá t'ixu, y nu'ú hinxqui nthati, y mi ña co rá ts'edi ra Mäca Ndähi. ¹⁰ Ne dá 'búheni 'raya pa, ne bi zõh 'nará 'mehni Ajuá mrá thuhu ra Agabo xqui 'ñehe de Judea. ¹¹ Bá ehe pa e da c'ascahe, ne bi hñamba rá ngut'i ra cu Pablo, nepú con gue'a bi du'tase yá ua ne yá 'ye, ne bi 'ñena narea:

—Rá Mäca Ndähi Ajuá ena gue ya xodyo de guehni Jerusale ma da du'ta njaua nú'a to'o rá meti nuna ngut'ina, ne da 'yent'ua ja yá 'ye ya ja'i nú'u hingyá xodyo.

¹² Nu ndá øhe njabú nuje ne ya cu de guehni Cesarea dá bantebihe ra cu Pablo gue hinda ma Jerusale. ¹³ Nepú nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—¿Pa te guí zoñhu? Hõnse guí jacú da du ma müi nehe. Nuga ya dí 'bui pa da thogagui de guehni Jerusale po rá thuhu ma zi Hmu Jesu, y hingue hõnse pa dra thu'tcagui.

¹⁴ Pe himbi za dá hacuahe ra cu Pablo pa da ma de guehni, ne ya hinte dá mañhe, hõnse dá embabihe:

—Nu'bú dá t'øt'a ngu nú'a rá paha ma zi Hmuhu.

¹⁵ Ne de gue'a dá hñocje dá mahe pa Jerusale. ¹⁶ Ne bi dengaehe 'raya cu de guehni Cesarea, y 'na de gue'u mrá thuhu ra

Nasó mrá me Chipre, ya mi pe'tsa ndunthi ya jeya xqui gamfri ra Zidada Jesu. Y mi ja rá ngu nuni Jerusale hangue bi zixcahe pa duá 'báheni con gue'a.

Ra apostol Pablo bi c'a'tsa ra apostol Cobo

17 Y nu ndá tsõñhe Jerusale ya cu de guehni bi 'racje 'nara hoga 'ñehe. 18 Ha nurá hyax'a ra cu Pablo bi ma con guecje pa dá c'a'tshe ra cu Cobo, ne ja mi 'báheni gatho ma'ra ya danga cu de ra nija. 19 Nura cu Pablo bi zengua'u, ne bi metuabi gatho nú'a xqui 'yõt'e co rá ts'edi Ajuá pa bi gamfri nú'u ya ja'i hingyá xodyo. 20 Y nu mi 'yõde njabu'u, bi xõcambeni Ajuá, ne bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nde'bu zi cu, pe ya guí paði gue ya 'motho de ma mixodyohu ya xa gamfri ra Zidada Jesu, pe nu'ú ma gue mahyoni da t'õt'e ngu nú'a manga rá ley ra Moise. 21 Ne xa sipabi'u gue nú'i guí utuabi nú'u ma'ra ma mixodyohu bí 'bu ja ma'ra ya hai gue hinda 'yõt'a ngu nú'a manga rá ley ra Moise. Nehe nu'ú ena gue xcá xipabi'u gue hinda hñu'tsua nú'a ra seña yá batsi, ne hinda 'yõt'a ngu nú'u ma nzaihu. 22 Xibya, ÷te ga õthu? Ngue'a nu sta baði ya ja'i gue guí 'bucua ma da munts'i gatho'u. 23 Hangue ma'na xá hño 'yõt'a núna ma ga xi'ahe: De guecjuaa 'bucua goho ya cu mahyoni da 'yõt'a 'nara hñá'ti bi ñá'tuabi Ajuá. 24 Tsits'i ri me ua nxuqui con guehyu ngu yá nzai ma mixodyohu, ne ju'tuabi yá gasto. Nepu nu'ú da za da 'ñaxi. Y njabu ha, da baði gatho ma mixodyohu gue hinga majuani nú'a xa sipabi'u gue go xcá manda njabu. Y njabu da baði'u gue ne'i guí õt'e ngu nú'a manga rá ley ra Moise. 25 Pe nu'ú ya gamfri hingyá xodyo, ya stá opabihe gue hinga mahyoni da 'yõt'e ngu ma nzaihu, hõnse gue nu'a mahyoni da 'yõt'e, hinda zi ra ngõ nú'a xa hñá'tua ya c'oi, nixi yá ji ya mbo'oni, nixi nú'u ya mbo'oni xa hmi'tua yá 'yuga hinxa 'bõmba yá ji, ne ni 'na de gue'u hinda hñuxui 'nara 'behñá nú'a hingue xi rá 'behñá.

Bri ju nts'ahni ra apostol Pablo ja ra ndanija

26 Nu'bú rá hyax'a ra cu Pablo bi zixa nú'u goho ya cu pa dua nxuca mahyegui con gue'a ngu yá nzai ya xodyo. Ne 'mefa bi yat'a ja ra ndanija pa bi unga nt'õde ha'mu da ua yá pa de ra nsuqui, ne ha'mu da dat'a ra pa da unga yá hñá'ti nú'u ya cu'u.

27 Pe ya mi ma da uadi nú'u yoto ma pa de ra nsuqui, 'raya xodyo me Asia bi hyanda ra cu Pablo gue mi o mbo ra ndanija. Nepu nu'ú bi 'yu'ta ya ja'i pa bi japi bi ñunts'i, nepu bi gu ra cu Pablo. 28 Ne nu'ú xi mi mafi mi ena:

—iNú'ahu gyá me Israelhu, faxcaheua! Nuna guehna ra 'ñõhõ 'yo haburaza 'ta ya

ja'i da ñama'ñu de ma hñinihu ne de ma leyhu ne de ma nijahu. Ha nubyá xa cu'ta 'raya me Grecia ja ma nijahu, núyu hindi 'ñepi da yat'i, y hõnse ri ts'onga ma maça nijahu.

29 Mi mंगा njabu'u ngue'a xqui hyandi'u ra cu Pablo ja ra hñini mri 'ñoui ra cu Trofimo ra me Efeso. Ha nu'ú mi hu yá maí gue go gue'a xqui zixa ra cu Pablo ja ra nija.

30 Hangue gatho ra hñini bi njats'i, ne gatho mri nest'ihí'u haburaza mbrí 'ñehe. Nepu bi gu ra cu Pablo ne bi gat'i pa bi põni de ra nija, ne 'bestho bi jot'a ya gosthi nija. 31 Ne nu'ú mi 'ramanu pa xa dama hyo. Pe bi 'yõde ra danga ndá gá soldado gue gatho ra hñini de Jerusale xqui njats'i. 32 Hangue nú'a bi munts'a gatho yá soldado ne ma'ra ya ndá gá soldado, ne bi ma hnest'ihí pa habu xqui munts'a ya ja'i. Nepu ngu mi hyanda ya ja'i ra danga ndá gá soldado bi zõni mi zi yá soldado, ra ora'a ya himbi sigui bi na'mba ra cu Pablo. 33 Hangue nura danga ndá gá soldado bi gu nts'ahni ra cu Pablo ne bi manda dra that'i co yoho ya cadena, nepu 'mefa bi 'ñani to'o mi gue'a ne te xqui 'yõt'e. 34 Nu'bú nuya ja'i xi mi thõ ya hmafí ne 'rama'na'ño mi mañ'u, hangue njabu himbi za bi baði ra danga ndá gá soldado de nú'a xqui nja ngue'a mi mantho'u. Hangue ma'na xá hño bi manda da ts'ixa ra cu Pablo asta ja ra cuarte. 35 Ha nu mi zõni ja ra 'rendo de ra cuarte ya soldado bi ndudetho ra cu Pablo ngue'a xi mi ne da na'mbabi ya ja'i. 36 Ngue'a gatho ya ja'i mri 'befa mi mantho mi ena:

—iDá tho nura 'ñõhõ'a!

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri

37 Ne de mi ma da ju'ta mbo ra cuarte, ra cu Pablo bi 'ñemba ra danga ndá gá soldado: —¿Ha hingui 'raca nsequi ga ñá ts'u?

Ha nura danga ndá gá soldado bi 'ñembabi:

—A, xi guí paði guí ñá dega griego.

38 Nu'bú hingo gue'a'i grá me Egipto nú'a to'o bi 'yõt'a 'nara tuhni ya pe'tsa ya pa, ne bi zixa ja ra mbonthi nú'u goho 'mo ya 'yõt'atuhni.

39 Nepu nura cu Pablo bi daði ne bi 'ñembabi:

—Hina. Nugá drá xodyo, drá me Tarso nú'a ra danga hñini de ra hai Cilicia. Ne dí bante'ibya guí 'raca nsequi ga zofu nuyu ya ja'i 'bahni.

40 Nepu nú'a ra danga ndá gá soldado bi umba nsequi da ñá. Nu'bú ra cu Pablo bi 'mai ja ra 'rendo ne bi 'ñutua ra seña ya ja'i co rá 'ye pa da go'ta yá ne, ne ya hinto bi ñá. Ha nura cu Pablo bi ñá dega ebreo ne bi 'ñembabi'u:

22

1 —Nú'ahu ma cu'ihu guí 'bahabu, ne nú'ahu gyá ndáhu de ma nijahu, 'yõhu núna

ma ga xi'ahú pa gui pahu te rá 'bɛ nú'a stá øt'e.

² Ha nu mi 'yøde'u gue ra cu Pablo bi ñaca ebreo ngu'u, ma'na xi bi go'ta yá ne, y nura cu Pablo bi ñena:

³—Nuga drá xodyo nehe ngu'ahú, ne duá 'búi ja ra hnini Tarso de ra hai Cílicia, pe ja stá te de guecua Jerusale. Ne stá nxadi ja rá hmanda nú'a ra xahnate rá thuhu ra Gamalie. Y nú'á bi 'ñutcagui xá hño te rí bonga rá ley ndu ma dadahu. Nzantho xi stá pepabi Ajuá con gatho ma mai, ngu nú'a gui øthu nehe mapaya. ⁴Nuga rá mudi ndrí utsa nú'u to'o mi camfri rá noya Ajuá, asta ndí ho nehe. Ne ndí tsixa dega nthu'ti ja ra fadi ya 'ñøhø ne ya 'behña. ⁵Nura danga ndá gá macjá ne numa ndahu de ma nijahu da za da manga núbya gue nú'ú bi 'raca nsequi co 'nara he'mi pa dá ha'tsuahma nú'u ma mixodyohu de guehni Ndamasco pa da hñe'ti'u. Nuga ndrá mahma pa guehni pa ma ga hongá nú'u xqui gamfri rá noya Ajuá pa ga tsi dega nthu'ti nuua Jerusale pa dra castiga.

Ra apostol Pablo mi pede de hanja bi gamfri

(Hch. 9:1-19; 26:12-18)

⁶ Pe de ndí ne ra 'ñu de ya ma ga tsonga Ndamasco ngu mi nde ma pa, ndá thamfri bi gobgatho 'nara ñot'i xqui 'ñe de mahets'i y asta mri huexqui nts'edi. ⁷ Nepu nuga dá tagui ne dá ø 'nara noya mi engagui: "Saulo, Saulo, ¿hanja gui hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'mai?" ⁸ Nepu nuga dá ambabi njaua: "¿To'o'i, zi Hmu?" Nepu bi 'ñengagui: "Nuga go gueque drá Jesu drá me Nasare. Ha nu'i gui hongui pa gui 'yøtcaui ra nts'o'mai ngue'a gui honi pa gui 'yøtua ra nts'o'mai nú'u to'o xa gamfrigui", bi 'ñengagui. ⁹ Nehe nú'u ndrí 'ño'be bi hyanda nú'a ra ñot'i nehe, ne xi bi ntsu. Pe nu'á himbi 'yøde nú'a ra noya bi zocagui. ¹⁰ Ha nuga dá ambi nú'a to'o bi zoqui ne dá embabi: "Ma zi Hmu'i, ¿te mahyoni ga øt'ebya?" Ha nu'á bi 'ñengagui: "Bai ne sigui ri 'ñu pa grí ma Ndamasco. Ne ja guehni ma da si'ani gatho nú'a mahyoni gui 'yøt'e." ¹¹ Y co nú'a ra ñot'i'a bi jaqui dá ngoda 'bestho. Nepu nú'u ndrí 'ño'be go gue'u bi gancagui pa bi za dá tsonga Ndamasco.

¹² Ne de guehni ja mi 'buhni 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Ananía, ne xi mi ø'ta gatho nú'a manga ra ley, ne gatho nú'u ma mixodyohu mbi 'buhni Ndamasco mi ñá xá hño de gue'a.

¹³ Y nu'á bi ma bá c'ascagui, ne mi zøni bi 'ñengagui njaua: "Zi cu Saulo, hñanga ri thandi ma'na'qui." Ne 'bestho ra ora'a bi za dá handa ra Ananía mi 'bahni. ¹⁴ Nepu nu'á bi 'ñengagui: "Ajuá nú'a mi xøcambeni ndu ma dadahu go gue'a xqui huahn'a'i desde ra mudi pa gui pa'tua rá paha'a, ne pa guí

hyandua rá T'u'a nú'a to'o hingui tu ni 'nara ts'oqui, ne pa guí 'yøtua rá noya'a nu sta zo'a'i. ¹⁵ Ngue'a go nu'i ma gui damajuani ja gatho ya ja'i haburaza de nú'a xcá hyandi ne xcá 'yøde. ¹⁶ Xibya, ¿te rá 'bɛ gui tø'mi? Nxøni maha guí nxistehe, ne 'yapabi ra Zidada da pun'a ri ts'oqui."

Ra apostol Pablo bi ma hanja xqui 'behna da zofo ya ja'i hingyá xodyo

¹⁷ Nepu dá penga pa Jerusale ne dá cut'a ja ra ndanija pa dá apabi Ajuá, ne ja dá handini 'nara nt'udi ngu dega t'i. ¹⁸ Dá handa ra Zidada, ne bi 'ñengagui: "Nxøni dama pøni de guecua Jerusale, ngue'a nuya ja'i de guecua hinda ma da gamfri'i nú'a ma gui damajuani de gueque." ¹⁹ Hangue nuga dá embabi: "Ma zi Hmu'i, nu'ú padi xá hño gue nuga ndí cut'a mbo ja gatho ya nija, ne ndí tsixa fadi nú'u to'o mi camfri'i ne ndí tsuhni, ne ndí na'mbabi. ²⁰ Ne nu mi mfanga rá ji ri hoga mefi ra cu Teba nú'a mi damajuani de gue'e, nequi ndí 'buhni nehe, ne xi dá ho nú'a bi t'ø'tuabi'a. Ne go ndí supabi yá dutu nú'u ya hyote." ²¹ Pe nura Zidada bi 'ñengagui: "Grí ma, ngue'a ma ga pen'a asta habu bi 'bu nú'u hingyá xodyo pa guí zofo'u."

Ra apostol Pablo mi o ja yá ye ra danga nda gá soldado

²² Hønsɛ gue'u ya noya bi za bi manga ra cu Pablo, ngue'a ra ora'a bi mudi bi mafi gatho ya ja'i ne mi ena njaua:

—jNuni dí 'ñepi da tho ngue'a ya hindi 'ñepi da nte!

²³ Ha nuya ja'i mi mantho himi ne da go'ta yá ne asta mi pants'a yá dutu ne mi føta ya hai co yá cue. ²⁴ Nepu nura danga ndá gá soldado bi manda da jot'a ra cu Pablo ja ra cuarte, ne bi manda dra fet'i pa da mahma te ma ts'oqui xqui 'yøt'e, pa njabu da badi hanja mi pø yá cue ya ja'i con gue'a. ²⁵ Pe nu mri that'a ra cu Pablo pa dra fet'i, nu'bú bi 'ñembabi 'nura ndá gá soldado mi 'bahni: —¿Ja gue xá hño gui fethu 'nara 'ñøhø me Nroma nixi hinxcá pahu 'met'o ua xi xa 'yøt'a 'nara ts'oqui ua hina?

²⁶ Ha nu mi 'yøde njabu ra ndá gá soldado, bi ma bá xipa ra danga ndá gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Jamasu nú'a ma gui 'yøtua nú'a ra 'ñøhø, ngue'a nu'á ra me Nroma.

²⁷ Nepu ra danga ndá gá soldado bi ma bá tsadi ra cu Pablo ne bi 'yambabi:

—¿Ha gue xi majuani grá me Nroma?

Ra cu Pablo bi dadi ne bi 'ñena:

—Haha, majuani.

²⁸ Nu'bú nura danga ndá gá soldado bi 'ñembabi njaua:

—Conque nuga xi dá jut'a ndunthi ra boja pa bi za dá me Nroma.

Ha nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Pe nuga drá mengu desde dá 'bui.

²⁹ Ne nu mi 'yøde njabũ nú'ũ to'o mi ma xa mēthma ra cu Pablo, nú'ũ 'bestho bi 'uegue de gue'a. Ne ra danga ndá gá soldado mi badi gue xi majuani mrá me Nroma, bi ntsu ngue'a xqui manda dra that'i.

Ra apostol Pablo mi ña ja yá thandi ya hmunts'a ndá gá xodyo

³⁰ Nepũ rá hyax'a ra danga ndá gá soldado bi 'yøt'e pa da nja ra nthantha pa da badi hanja xqui ñapabi ya xodyo ra cu Pablo. Hangue bi manda da thacua ya cadena nú'ũ mi that'a ra cu Pablo ne bi zohna gathu ya ndá gá macja ne gathu ya ndá gá xodyo pa da munts'i. Nepũ bri pønga ra cu Pablo ne bi 'ba'ma ja yá thandi'ũ.

23

¹ Nu'bú ra cu Pablo bi hyanda gathu ya ndá gá xodyo xqui munts'ini ne bi 'ñembabi;

—Ma cu'ihu, nuga nzantho stá 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá co ma mfeni xá nt'axi asta mapaya.

² Nu'bú ra Ananía nú'a mrá danga ndá gá macja bi 'bepabi nú'ũ mi 'bahni guetbu ra cu Pablo da me'tua rá ne. ³ Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñemba ra danga ndá gá macja:

—¡Ajuá ma da 'ra'a ri nju'ti, nu'i 'nagrá yohmi! Pa gue'a guí hupũ gui 'yangagui te stá øt'e ngu mǎnga ra ley. Nu'bú, çhanja hingui øt'e ngu mǎnga ra ley, gue hønse go grí manda da hnabgagui?

⁴ Ha nu ma'ra ya ja'i mi 'bahni bi 'ñembabi:

—¿Ha gue njabũ gui thatuabi rá danga macja Ajuá?

⁵ Nu'bú nura cu Pablo bi 'ñembabi'ũ:

—Ma cu'ihu, nuga hindui pahmahá ua go guehni ra danga ndá gá macja. Stá pahma hinstá mǎ njabũ, ngue'a mǎnga ja ra Maca T'ofu njaua: "Oxqui ñama'ñũ de ni 'nari ndá de ja ri hnini."

⁶ Nepũ ra cu Pablo bi badi gue 'ra de gue'ũ myá saduceo, ha nu ma'ra myá fariseo. Hangue bi 'ñenga nts'edi:

—Ma cu'ihu, nuga nequi drá fariseo ne drá t'ũ de ya fariseo. Hangue nubyá xuá ts'igagui pa guecua hønse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ũ xa du.

⁷ Nu de mi mǎnga njabũ ra cu Pablo, ya fariseo ne ya saduceo bi mudi bi ntsanoya'ũ, ne bi hyegue 'ra 'nambũ. ⁸ Ngue'a nuya saduceo ena gue nú'ũ xa du ya hinda ma da yopa nte, ne ena gue hingui 'bũ ya enxé, nixi ya ndahi. Pe nuya fariseo ha, camfri gue ma da yopa nte nú'ũ xa du, ne camfri gue 'bui ya enxé ne camfri gue 'bũ ya ndahi. ⁹ Nepũ xi bi mũ ra mahni'ũ. Y nura ora'a bi 'mai 'raya xahnate de ra ley nú'ũ myá fariseo ne bi 'ñena:

—Nuna ra 'ñøhø hinte ma ts'oqui dí tsøtuahũ. Xi'bũ xa zofu 'nara ndahi o 'nara enxé, hingui tsa ga nø'tuahũ rá ts'edi Ajuá.

¹⁰ Ha nu'ú co yá cue xi mri mantho, hangue ra danga ndá gá soldado xi bi ntsu ngue'a mi hu rá mui gue nú'ú ma xa hyo ra cu Pablo. Hangue bi manda dua ts'i ya soldado pa da zica ra cu Pablo de ja yá 'ye ya xodyo, ne bi yopa zixa ja ra cuarte.

¹¹ Y nu mi nxuui ra Zidada bi zofu ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—Pablo, oxqui ntsu, ngue'a ngu xcá damajuani de gueque nuua Jerusale, njabũ ma grí damajuani de gueque nuni Nroma nehe.

Yá ncontra ra apostol Pablo bi 'yøt'a 'nara cohi'ũ pa da hyohma'q

¹² Ha nurá hyax'a 'raya xodyo bi go 'nara cohi pa da hyohma ra cu Pablo. Bi hñuts'i gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda 'yøt'e nú'a xqui 'ye'mbabi'ũ. ¹³ Mi thogui ñote ya 'ñøhø nú'ũ to'o xqui me'tsa nú'a ra cohi'a. ¹⁴ 'Met'o bi ma bá c'a'tsa ya ndá gá macja ne yá ndaxjua ndá ya xodyo, ne bi 'ñembabi'ũ:

—Nuje stá cohe 'nara cohi xá nts'uni gue hinte ma ga tsihe asta hinga hohe ra Pablo.

¹⁵ Ha nubyá nu'ahũ ne ma'ra ya ndá de ma hmunts'a ndahũ 'yaphũ ra danga ndá gá soldado gue rixudi dua tsin'ahũ'a ja ri thandihũ. Gui 'ñemfu gue guí ne gui pahũ xá hño de nú'a xa 'yøt'a. Ha nuje ma xi ga acje pa ga hohe ante da zøhø de guecua.

¹⁶ Pe nu 'nará 'bedatsi ra cu Pablo bi badi gue mi t'ecua rá tio, hangue 'bestho bi ma bá xipabi ja ra cuarte. ¹⁷ Nu'bú nura cu Pablo bi zohna 'na de ya ndá gá soldado ne bi 'ñembabi:

—Tsi'tsua ra danga ndá gá soldado nuna ts'unt'una, ngue'a ha 'raya noya da xipabi.

¹⁸ Hangue nura ndá bi zi'tsua ra danga ndá nú'a ra ts'unt'ũ, ne bi 'ñembabi:

—Nú'a ra Pablo ofadi bi zoncagui pa dúá tsin'a nuna ts'unt'ũ ngue'a ne da xi'a'i 'raya noya 'na.

¹⁹ Nu'bú nura danga ndá gá soldado bi mipa rá 'ye ra ts'unt'ũ ne bi zixa 'nambũ pa bá ambasc ne bi 'ñemi:

—¿Te 'me guí ne gui xicagui?

²⁰ Ha nú'a ra ts'unt'ũ bi 'ñembabi:

—Ya xodyo xa 'yøt'a 'nara cohi gue ma da 'ya'a'i ra favo gui pempa ra Pablo rixudi ja yá thandi yá hmunts'a ndá'ũ, ne ma da 'ñeñ'a'i gue nu'ú ne da badi xá hño nú'a te xa 'yøt'e. ²¹ Pe oxqui camfri nú'a da xi'a'ũ, ngue'a ngu ñote ya 'ñøhø acate, ne xa mǎ gue hinda ñuni nixi da ntsithe asta hinda hyo ra Pablo. Nubyá nú'ú hønse tø'mtho nú'a go gui mǎngue.

²² Nepũ nura danga ndá bi 'ñehui nú'a ra ts'unt'ũ ne bi hyu'mba ra hña ne bi 'ñemi:

—Oto xqui xipabi de nú'a gá xicagui.

Ra apostol Pablo bi 'bɛhni pa ja ra nda Feli

²³ Hangue nura danga nda bi zohna yoho ya nda gá soldado ne bi 'bɛpabi gue da hñoqui co yo nthebe ya soldado dega 'ñoua, ne má hñu'rate ma 'ret'a ya soldado dega ntøgue, ne má yo nthebe ya soldado co ya lansa, pa da ma'u ja ra hnini Cesarea nzanga guto nxuui. ²⁴ Nehe bi manda gue da t'umbabi 'na yoho ya fani ra cu Pablo pa da ma ntøgue, ne da ts'its'i, pe xi dra su xá hño pa dra dapabi ra Feli nú'a mrá nda ja ra hai Cilicia. ²⁵ Nehe bi t'umba 'nara t'ofyo ya nda gá soldado pa da umba ra nda Feli, habu mi enga njaua:

²⁶ “Núga drá Claudio Lisia, dí zengua'i, nu'i hoga nda Feli. ²⁷ Nuna ra 'ñøhø rá thuhu ra Pablo bi gu ya xodyo ne mi ma da hyohma. Pe nuga dá paði gue ra me Nroma, hangue dá ñaniga co ma soldado. ²⁸ Nuga ndí ne ga paði hanja mi ñapabi'u, hangue dá tsixhe ja yá thandi ya hmunts'a nda'u. ²⁹ Ne nú'a dá paði gue mi ñapabi de yá leyse'u, hingo te xqui 'yøt'e de ma leyhu pa xa tho nixi pa xa jothma fadi. ³⁰ Pe nuga bi sicagui gue nuya xodyo mi ne xa 'yaqui pa xa hyohma'u, hangue 'bestho dá pen'abu'a. Ne dá xipabi nú'u to'o ri ñapabi gue da ñapabi ja ri thandi nú'a xa 'yøt'e. Gue'a mi ja te ga xi'a'i. Nzenguathoha.”

³¹ Nu'bú ya soldado bi 'yøt'a ngu nú'a bri 'bɛpabi, bi zixa ra cu Pablo dega xuui asta ja ra hnini Antipatri. ³² Ha nurá hyax'a ya soldado nú'u mi 'ñoua bi menga pa ja ra cuarte, ha nú'u mi pa ntøgue bi thoguuii ra cu Pablo. ³³ Ha nu mi zonga Cesarea bi t'umba ra t'ofyo ra nda Feli, ne ra cu Pablo bi t'ent'ua ja rá 'ye'a. ³⁴ Ha mi uadi bi hñe'ta nú'a ra t'ofyo ra Feli bi 'yambabi habu mrá mengu. Ha nu mi xipabi gue mrá me Cilicia, ³⁵ nu'bú bi 'ñembabi:

—Ma ga ø te gui ma nu sta 'ñepu nú'u to'o ri ñap'a'i.

Nepu bi manda gue dra su xá hño ja nú'a ra ngu habu mi ja rá ts'utbi ra nda Erode.

24

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra nda Feli

¹ De ya mi pe'tsa cut'a ma pa mi 'buhni ra cu Pablo nuni Cesarea, bi zonga ra danga nda gá macja nú'a mrá thuhu ra Ananía co 'rayá ndaxjua nda ya xodyo, ne mi 'ñoui'u 'nara pønja mrá thuhu ra Tértulo, bi zøñ'u pa da ñapa ra cu Pablo ja ra nda Feli. ² Nepu bá ts'i ra cu Pablo pa bi nja ra nthanthya ja rá thandi ra Feli, y ra Tértulo bi mudi bi ñate ne bi 'ñembabi ra Feli:

—Dí jamadi'ihe, ma hoga nda'ihe, ngue'a stá pe'tshe 'nara hoga'mai ne hinto stá

ntuñhe. Po ri danga mfats'igüe xa 'mai xá hño ma hñinihe. ³ Gatho nuya ya hño xcá 'yøt'e de guecua ne haburaza, guehna 'nara danga jamadi dí 'ra'ahe, nú'i ma zi hoga nda'i Feli. ⁴ Pe pa hinga hac'ahe ri 'bɛfi, dí bante'ihe gui øtca ra favo gui hñuxa nt'øde 'na zi ora de núna ma ga xi'ahe. ⁵ Nuje stá hanthe gue nuna 'ñøhøni gue nuyá noya ma 'ñena 'nara hñeni teste, ne xa 'ño haburaza xa heca ya xodyo, ne dí pahe gue go guehni 'nara nda de nú'a ra hmunts'i rá thuhu nasareno. ⁶ Nuní mi ne xa ts'onga ma nijahé ngue'a ya mi tsixa 'raya ja'i hingya xodyo. Hangue nuje dá juhe ne ndí ne stá nhyanthyahe con gue'a ngu nú'a manga ma leyhe. ⁷ Pe nura danga nda gá soldado rá thuhu ra Lisia bi yat'a madetho de guecje, ne bi ja bi zingaha nuna ra 'ñøhø. ⁸ Nepu nu'a bi ma gue nú'u to'o mi ne da ñapa nuna ra 'ñøhø gue da 'ñehe pa guecua pa da e da ngaste con gue'e. Nu'i go da za gui 'yambase pa gui paði hanja di ñaphe.

⁹ Gatho nú'u ya xodyo mi 'buhni mi eñ'u gue xi majuaní nú'a mi manga ra Tértulo. ¹⁰ Nepu nura Feli bi 'ñutua ra seña ra cu Pablo gue da ña, hangue nura cu Pablo bi mudi bi ña ne bi 'ñena:

—Con gatho ra paha ma ga ma ja ri thandi nú'a te stá øt'e, ngue'a dí paði gue ya øt'a ndunthi ya jeya grá nda de nuna hninina. ¹¹ Da za gui 'ñani pa gui paði gue nuga ja øt'a 'ret'amayoho ma pa dá tsonga de guehni Jerusale pa ga xøcambeni Ajuá. ¹² Ne hinto xa zwcagui to'o di ntsanoya'be nixi to'o xa zøqui dí ø'ta ya ja'i ja ra ndanija, nixi ja ma'ra ya nija, nixi ja ra hnini. ¹³ Nuyu ya ja'i hingui tsa da xitca ma hmi de nú'a te gra ñapcagui. ¹⁴ Nuga ma xi ga xi'a'i nú'a majuaní. Nuga dí pepabi nu Ajuá nú'a mi pepa ndu ma dada, ne dri ðena 'nara 'ra'yo jamfri nú'a manyu gue hinga majuaní. Pe nehe nuga dí camfri gatho nú'a xa t'ofyo ja rá ley ra Moise, ne nú'a bi 'yofyo ma'ra yá 'mehni Ajuá. ¹⁵ Nuga dí camfri nehe ngu camfriyu gue Ajuá da 'yøt'e pa da yopa nte nú'u xa du, ngu ya hoja'i ngu ya st'o'mai. ¹⁶ Hangue nzantho stá øt'a ra ts'edi ga 'buí xá hño co 'nara hoga mfeni ja rá thandi Ajuá ne ja yá thandi ya ja'i.

¹⁷ Øt'a 'raya jeya ndí 'yo ja ma'ra ya hai, ne duá yopa penga nuua ma hai pa ga umba 'nara mfats'i ya hyoya ne ga unga ma hña'ti. ¹⁸ Guehna ndí øt'a ja ra ndanija ha bi zø 'raya xodyo ya me Asia, ne ja bi zæcni ya stí nxuqui ngu yá nzai ma ja'ihe, hingue bi zæcni co 'nara hmuntsja'i ndí ø'ti pa da ñants'i. ¹⁹ Bu nú'u ya xodyo me Asia xa zwcagui gra øt'a 'nara ts'ocate, nu'bú go guehma'u di ñapcagui, hingo nuyu. ²⁰ Dá manga núyu ua bi zatca 'nara ts'ocate nú'bu dá 'ba ja yá thandiyu ne ja yá thandi ma'ra ya nda de ra hmunts'a nda gá xodyo.

21 Høñse nu'a dá má ja yá thandiyú dá ena njaua: "Nubya xcá ñapcaguihú høñse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'u xa du."

22 Ra Feli ya mi paði xá hño de yá jamfri nú'u to'o xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y nu'á bi zoguiho njabú de nú'a mi mañ'u, ne bi 'ñena:

—Nu sta zøhø ra danga ndá gá soldado ra Lisia gue'bu ma ga yopa øthu ra nthantha ya pa ga paði xá hño de nú'a guí mañ'u.

23 Nepu ra Feli bi 'bepabi 'nara ndá gá soldado gue da su ra cu Pablo mbo ra fadi, ne da umba nsequi nú'u yá ja'i'a da c'a'tsi ne da umbi nú'a te da hñoñ'a.

24 Nepu ya xqui tho 'raya pa, bi yopa zøhø ra ndá Feli mri 'ñoui rá 'behña mrá thuhu ra Drusila ne mrá xodyo. Y ra Feli bi manda bi ts'i'tsua ra cu Pablo pa bi 'yøde'u bi ña de rá noya ra Zidada Jesucristo. 25 Pe nu mi muði bi manga ra cu Pablo nda'a'ri ho Ajuá ga øthu ne ga nsuhu pa hinga øthu ya ts'oqui, ne manga Ajuá gue ma da hña'mba nguenda ya ja'i de rá ngats'i ra pa, nu'bú nura ora'a ra Feli bi ntsu, ne bi 'ñembabi:

—Grí mahmá, ne nu sta 'ñotho ma 'befi ga yopa zo'a'i pa da za ga ñahu xá hño.

26 Mi hu rá mai ra Feli gue ra cu Pablo mi ma da umba ra boja pa da hysgui, hangue ja guetbu mi zohni pa mi ñaui. 27 Rá yo njeya bi bonga ra Feli dega ndá, ne go bi gohi ra Porcio Festo. Nura Feli hinhya'mu bi hysgui ra cu Pablo ngue'a mi ne da gohi xá hño co ya xodyo.

25

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra ndá Festo

1 Ha nu mi zonga ra Festo nuni Cesarea pa da 'mai dega ndá, rá hñupa'a bi ma pa Jerusale. 2 Ne de guehni nuya ndá gá macja ne ma'ra ya ndá gá xodyo bi ma bá c'a'tsi pa bi xipabi nú'a xqui 'yøt'a ra cu Pablo. 3 Y nu'á bi 'yapa ra favo gue da manda da ts'i ra cu Pablo pa Jerusale, ngue'a nu'ú bi benga ma'na'qui xa daca ja ra 'ñu pa xa hyo. 4 Pe nura Festo bi datuabi'u ne bi xipi gue nura Pablo ja da gotriho ja ra fadi Cesarea, cabu nu'á 'bestho mi ma da mengui pa guehni. 5 Ne bi 'ñembabi'u:

—Dí xi'ahu 'bu 'ra de gue'ahu guí ne ga maha, maha pa ja grí xicjuni 'bu te xa 'yøt'a nor nú'a ra 'ñøhø'a.

6 Ra Festo bi 'mu Jerusale høñse ngu hñato ma pa o 'ret'a ma pa, ne bi menga pa Cesarea. Ne rá hyax'a bi gu rá hudi ne bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo. 7 Nepu de mi yat'a ra cu Pablo de habu mi hudi ra ndá, nuya xodyo xqui 'ñehe de Jerusale bi 'yøt'a 'nara nthets'i habu mi 'bai'a, ne bi ñapabi de ndunthi ya nthøsthai, pe hinte bi ts'utuabi'a.

8 Ha nura cu Pablo bi muði bi daði ne bi 'ñena:

—Nuga hinstá ts'ocuabi yá ley nuyú ma cu ya xodyo, nixi stá ts'onga ma nijahe, nixi hinte stá ts'ocuabi ra Cesa nú'a ma ndahu Nroma.

9 Pe nura Festo mi ne da gohi xá hño co ya xodyo, hangue bi 'yambabi ra cu Pablo ne bi 'ñembabi:

—¿Ha guí ne ga maha pa Jerusale pa ja grá xuc'ani ra uenda de nú'a xcá 'yøt'e?

10 Nu'bú nura cu Pablo bi daði ne bi 'ñena: —Pøde hina, ngue'a dí 'bucaua ja rá thandi ra ts'utbi de ma ndahu Nroma, ne ja guecua mahyoni ga nhyantha'be nuyú to'o ñapqui. Y ngu guí paði gue nuga hinte stá ts'ocua ma mixodyo'be. 11 Nu'bu stá øt'a 'nara danga ts'ocate ne rí 'ñepcagui da thogagui, da za. Nuga hindi tsu ma du. Pe nu'bu hinga majuani de nú'a ñapcaguiyú, ni 'na hingui pe'tsa ransequi da 'yentc'a ja yá 'ye ya xodyo. Nuga dí adi gue numa danga ndahu ra Cesa de Nroma go gue'a da hñabga nguenda ua xi stá øt'a 'nara ts'ocate ua hina.

12 Nu'bú nura Festo bi ñaui rayá mfats'i, nepu bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Nu'xcá 'yadi gue ma dí hñap'a nguenda ra ndá Cesa de Nroma de nú'a xcá 'yøt'e, hangue nubya ma guí ma pa guehni.

Ra apostol Pablo bi 'mai ja rá thandi ra ndá Agripa

13 Nepu de ya xqui thogui 'raya pa, ma'na ra ndá rá thuhu Agripa bi meui rá 'behña nú'a mrá thuhu ra Berenice, ne bi ma pa Cesarea pa bá zengua ra ndá Festo. 14 Ne bá 'bu de guehni ndunthi ya pa. Y nura Festo bi metuabi ra ndá Agripa de ra cu Pablo, ne bi 'ñembabi:

—Nuua jot'a ja ra fadi 'nara 'ñøhø bi zogui ra Feli. 15 De duá 'buhni Jerusale 'raya ndá gá macja ne 'rayá ndaxjua ndá ya xodyo bi ma bí ñate'u ne bi xicagui te xqui 'yøt'a, ne mi adi'u gue stá manda xa tho. 16 Pe nuga dá embabi'u gue ra ts'utbi de Nroma hinga ndá zjai da hyo 'nara ja'i 'bu hinxa nhyantha'hou nú'a to'o xa ñapabi. 17 Hangue ngu dá tsøheua nú'u ya 'ñøhø de Jerusale, rá hyax'a dá hudi ja ma hudi, ne dá manda dua ts'i nú'a ra 'ñøhø. 18 Pe nú'u to'o mi ñapabi hinte bi má de gue nú'a ndí beni. Ngue'a nuga ndí beni gue nu'á mi ts'oca ma leyhu de Nroma. 19 Pe hina, høñse nu'a mi ñate'u, nor nuyá jamfri pe'tsase'u, ne bi má de 'nara 'ñøhø rá thuhu ra Jesu mañ'u gue xa du, pe nura Pablo ena gue bi yopa nte 'na. 20 Ha nuga hinduí paðihma te ga øt'e con gue'u, hangue dá ambabi ra Pablo 'bu mi nehma xa ma pa Jerusale pa ja xuá tha'mbani nguenda de nú'a mi hñapabi. 21 Pe nu'á bi 'yadi gue go da hña'mba nguenda ma ndahu ra Augusto Cesa, hangue dá manda

da gohitho ja ra fadi asta hinga pehna ja ma ndahũ Nroma.

²² Nepũ ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo: —Nequi dí ne ga øde te rá 'be'a m̃anga nú'a ra 'ñhø'ø'a.

Nu'bu' ra Festo bi 'ñembabi: —Nu'bu' bestho rixudi ma gui 'yøde te 'be da ma.

²³ Hangué nurá hyax'a ra Agripa ne ra Berenice bi zøhø bi yut'a co ndunthi ra nsu ja ra ts'utbi, nehe mi 'ñoui ma'ra ya nda de ra hnini ne ya nda gá soldado. Nepũ ra Festo bi manda da ts'i'tsua ra cu Pablo. ²⁴ Nepũ bi 'ñena:

—Ma nda'ihe Agripa, ne gatho'ihu gui 'buhuaa con guecje, xi 'bucua nuna ra 'ñhø xi xa ñama'ñu ya xodyo de guehni nuni Jerusale ne de guecua Cesarea, ne hingui tsaya xicagui'ũ gue mahyoni ga manda da tho. ²⁵ Pe nuga hinstá tsutuabini ni 'nara ts'oqui pa da za ga manda da tho. Y nuni xa 'yadise gue da ma pa nuni ja ma ndahũ Augusto Cesa pa go da hña'mbase ra uenda, hangué stá beni ma'na xá hño ga pempabi'a. ²⁶ Ha nuga hindí paði te ma noya ga ofo pa ga pempa ma ndahũ Nroma, hangué stuá tsin'a ja ri thandi, ma nda'ihe Agripa, ne ja ri thandihũ gatho nú'ahũ gui 'buhuaa, pa gui 'yamfa ts'u te xa 'yøt'e pa gui xicaguihũ te ma noya da za ga pempabi ma ndahũ. ²⁷ Ngue'a nuga dí beni gue hindí 'ñepi ga pehna 'nara ts'ahni ja ma ndahũ Cesa 'bu hindí pehna ra noya hanja xa hñapabi.

26

Ra apostol Pablo bi ma de rá jamfri ja rá thandi ra nda Agripa

¹ Nepũ ra nda Agripa bi 'ñembabi ra cu Pablo:

—Dí 'ra'a nsequi gui ma hanja xa hñap'a'i. Hangué nura cu Pablo bi 'ñena:

² —Con gatho ma paha ma hoga nda'i Agripa ma ga xi'a'i hanja ñapcagui nú'ũ 'ra de ma mixodyohũ. ³ Ne dri johya ngue'a nu'i gui paði xá hño gatho ma nzaihũ núju dyá xodyohũ, nehe gui paði de gatho nú'a te di mañhũ. Hangué nuga dri bante'i gui 'yøde gatho nuna ma ga ma.

Ra apostol Pablo bi ma de rá 'm̃i ante da gamfri

⁴ Gatho ya xodyo xa batca ma 'm̃i desde nú'bu ndrã notsi, nú'bu ndí 'bu'be ma ja'i ja ma hai ne ja nda ehe Jerusale. ⁵ Ne'ũ nehe paði xá hño ne tsa da ma 'bu go da ne'ũ gue desde ndí ts'unt'ũ stá 'yo xá hño ja ma jamfrihũ ngue'a ndrã fariseo, ne gui paði gue nuya fariseo ma'na ø'tua rá ley ra Moise que gatho ma'ra ma mixodyohũ. ⁶ Nubya xa ts'ancagui de guecua ja ra ts'utbi hõnse ngue'a dí camfri gue ma da yopa nte nú'ũ xa du ngu nú'a xqui ña'tua Ajuã nú'ũ ndu

ma dadahũ. ⁷ Hangué gatho ma mixodyohũ tø'mi da hña'nga nú'a ra hña'ti'a, ne nzantho ri xøcambeni Ajuã ne pepabi ma pa ra xuui. Nuna guehna dí tø'mi nehe, ma hoga nda'i Agripa, y hangué por gue'a xa ñapcagui'ũ. ⁸ ;Hanja hingui camfrihũ gue Ajuã ma da japi da yopa nte nú'ũ xa du?

Ra apostol Pablo bi ma de rá nts'o'm̃ise co ya gamfri

⁹ Nequi nehe rá m̃udi ndí benga ndunthi ya ts'omfeni pa ga ø'tua ra nts'o'm̃i nú'ũ to'o mi camfri ra Jesu nú'a mrã me Nasare. ¹⁰ Y njabu dá øt'e nuni Jerusale. Stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja pa ndí ju ndunthi ya gamfri pa ndí cot'a fadi, ne dá thadi gue hã da tho 'ra de gue'ũ. ¹¹ Ne ndunthi 'm̃i'qui ndí castiga nts'edi ya gamfri ja yá nija ma mixodyohũ pa ndrĩ japi da nçoni de yá jamfri xqui me'tsi. Ne xi ndí ncue con gue'ũ ne ndí pa ja ma'ra ya hnini yabũ pa nduí honi pa ga ø'tua ra nts'o'm̃i.

Ra apostol Pablo bi ma ma'na'qui de hanja bi ñobri de yá ts'oqui
(Hch. 9:1-19; 22:6-16)

¹² Hangué gue'a ndrã mahma Ndamasco ngue'a ya stí pønga ra nsequi ja ya nda gá macja ne xqui 'raca ra ts'edi pa ga ju ga cot'a fadi ya gamfri. ¹³ Pe dí xi'a'i ma nda'i, nu ja ra 'ñu ngu mi nde ma pa, nura ora'a dá handi bi gobgatho 'nara ñot'i mahyegui co nú'ũ to'o ndrĩ 'ñø'be, y nura ñot'i'a ma'na mi tsedi que ra hyadi. ¹⁴ Nepũ ra ora'a dá taguihe gatho, y nuga dá øde 'nara noya bi ñaca ebreo ne bi 'ñengagui: “Saulo, Saulo, ¿hanja gui hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'm̃i? Nu'i gri 'ñunsehe, gui nja ngu ra ndamfri ora tica ra nsamboi.” ¹⁵ Nepũ nuga dá embabi: “¿To'o'i, zi Hmu?” Nu'bu' nú'a bi 'ñengagui: “Nuga go gueque drã Jesu. Ha nu'i gui hongui pa gui 'yøtca ra nts'o'm̃i ngue'a gui honi pa gui 'yø'tua ra nts'o'm̃i nú'ũ to'o xa gamfrigui. ¹⁶ Nubyá nangui ne 'bai, ngue'a nuga go stá zo'i y go stá huan'a'i pa gui pepcagui, ne pa gui damajuani ja ya ja'i de nú'a xcã hyandibya ne de nú'a ma ga u't'a'i 'm̃efa. ¹⁷ Nuga go ma ga ña'ñ'a'i de ja yá 'ye ya xodyo ne de nú'ũ hingyá xodyo nuni habũ dí peñ'a'i gui ma. ¹⁸ Nuni ja guehni ma gui zofu ya ja'i pa da pata yá mfeni pa da 'ño ja ra maça ñot'i, ne ya hinda sigui da 'ño ja ra 'bexuui. Ne gui xip'ũ da 'uegue de ja yá ts'o'befi ra Satã, ne da mepabi Ajuã ma Dada, ne da gamfrigui pa da hña'nga ra mpumbi de yá ts'oqui, ne pa dyá metigui ngu gatho nú'ũ ma'ra xa nt'axca yá mfeni ngue'a xa gamfrigui.” Njaua guehna bi xicagui ra Zidada.

Ra apostol Pablo himrá ts'o'yøde de rá noya ra Zidada

¹⁹ Hangue njaba, ma nda'i Agripa, hindá nts'o'yode de nú'a dá øde de mahets'i. ²⁰ Hangue dá fadi dá zofu ya ja'i 'bestho de guehni Ndamasco, nepu dá ma pa Jerusale ne gathu ja ma'ra ya hnini Judea. Ne dá ma nehe habu bi 'bu nú'u hingyá xodyo, dá zofu gue da ñobri'u de yá ts'oqui ne da gamfri Ajuá, ne da 'yot'a nú'a xá hño pa da hnequi gue majuañi xa pata yá 'mái. ²¹ Y hangue por guehna ma mixodyohu bi gagagui ja ra ndanija ne mi ne xa hyogagui. ²² Pe co rá mfats'i Ajuá asta nubya dí siguiitho dí zofu nú'u ja yá nsu ne nú'u otho yá nsu. Y nuga nzantho dí ma ngu nú'a bi mangu ra Moise ne ma'ra yá 'mehni Ajuá de nú'a mi pe'tsi da nja. ²³ Nú'u mi ma gue ra Cristo nú'a xqui hñuxa Ajuá pa da nda, mi pe'tsi te da thogui ndunthi ya ts'othogui asta hinda tho. Pe 'mefa de rá du'a go gue'a rá mudi mi pe'tsi da yopa nte de ra du. Ne go gue'a mi ma da xipa ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo de nú'a ra 'ra'yo te da umbi, ne nura 'ra'yo te'a nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i'u.

Ra apostol Pablo bi zofu ra nda Agripa

²⁴ Y nu mi mangu njaua ra cu Pablo pa bi ma hanja xqui hñapi, ra ora'a ra Festo bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi:

—¡Asta xcá 'be ri mfeni, Pablo! Ngue'a oda ri mfeni de ya he'mi xcá hñe'ti, hangue xcá 'be ri mfeni.

²⁵ Pe nura cu Pablo bi dadi ne bi 'ñembabi: —Hinstá 'be ma mfeni, ma hoga nda'i Festo, ngue'a nuga dí mangu nú'a majuañi.

²⁶ Nuni ra nda Agripa, nehni padi xá hño de nú'a dí ma, hangue nuga hindí tsu ga ña ja rá thandini. Dí padi xá hño gue nuni ya xa unga nguenda de gathu nú'a dí ma, ngue'a hinxa t'ot'e mant'agui. ²⁷ Ma zi hoga nda'i Agripa, ¿ha gui camfri nú'a bi mangu ya 'mehni Ajuá? Nuga dí padi gue nu'i gui camfri nú'a bi mañ'u.

²⁸ Nepu nura nda Agripa bi dadi ne bi 'ñena:

—Ya ma'na tui ri 'bedi pa gui jacagui ga camfri ra Jesucristo nehe.

²⁹ Hangue nura cu Pablo bi 'ñembabi:

—Haha, co rá mfats'i Ajuá da njaba, ne hinga hõnse'i, nehe gathu nú'u xa 'yode nú'a stá mambya. Dí ne da gamfriyu ngu stá camfriga nehe, hõnse hindí ne dra that'i co ya cadena ngu xra jagagui.

³⁰ Nepu de ya bi uadi bi ña ra cu Pablo, bi 'mai ra nda Agripa co ra Berenice ne ra Festo ne gathu nú'u mi huhuini. ³¹ Ne bi njauqu'u pa bá ñase'u 'na ngu 'na, ne bi 'ñémbi:

—Hinte xa 'yot'a nuna ra 'ñohø pa rí 'ñepi da tho, nixi pa da mfadi.

³² Nepu ra nda Agripa bi 'ñembabi ra Festo: —Ya xa za xa thehma nuna ra 'ñohø 'bu hinxqui 'yadi da ma ja ma nda'hu ra Augusto

Cesa pa ja dí tha'mbani nguenda 'bu te xa 'yot'e.

27

Ra apostol Pablo bri ts'ixa nts'ahni pa Nroma

¹ Y mi zø ra pa de nú'a xqui benga ra nda Festo pa da mencahe ja ra hai Italia, ra cu Pablo ne ma'ra ya 'yofadi bi t'ent'ua yá 'ye 'nara nda gá soldado mrá thuhu ra Julio nú'a 'na de yá soldado ra nda Augusto Cesa. Y nuga drá Luca dá me'be'u. ² Y bi zixcahe 'nara danga motsa xqui 'ñehe de ra hnini Adramitio, ne dá põñhe de guehni Cesarea pa dá 'raxhe ja ra ndehe dí mahe pa ja ra hai Asia. Nehe drí 'ñohe ra cu Aristarco nura me Tesalonica 'nara hnini de ra hai Macedonia. ³ Y rá hyax'a dá tsõñhe ja ra hnini Sidó. Y nura Julio xi bi nhyoja'i co ra cu Pablo ne bi umba nsequi da ma dua c'a'tsa ya cu nú'u mi 'bu de guehni, ne pa bá t'umbi nú'a te mi honi. ⁴ Nepu dá põñhe de guehni Sidó dá thothe po ra lado mac'angui de ra hai Chipre nú'a o madetho ra ndehe. Dá øthe njabu pa dá 'banpahe ra bunthi mi 'yo. ⁵ Ne dá 'raxhe ja ra ndehe dá 'ranthe manjuantho de ra hai Cilicia ne Panfilia, ne dá tsõñhe ja ra hnini Mira de ra hai Licia.

⁶ De guehni ra nda gá soldado ja bi zuhni 'nara motsa mrá me Alejandría de ra hai Egipto mri ma pa ja ra hai Italia. Nu'bú dá juhe nú'a ra motsa'a pa dá thoguihe habu ndrá mahe. ⁷ Nduunthi ya pa ndrí 'yohe 'ramats'u ja ra ndehe, xi xmá hñei pa dá tsõñhe gueta Gnido. Nepu ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocaguihe ga 'yohe, hangue dá 'rañhe gueta ra hnini Salmón, dá 'bañhe po lado mac'angui de ra hai Creta o madetho ra ndehe. ⁸ Xi dá 'yohe masque 'ramats'u ngue'a mi 'yo ndunthi ra bunthi himi hocje ga 'yohe xá hño. Y hingá 'me dá tsõñhe ja rá hyo ra ndehe habu xqui thu'mbabi Ya Hoga Gosthi gueta ra hnini Lasea.

⁹ Ya xqui thogui ndunthi ya pa ndrí 'yohe ja ra ndehe, y ya ma'na xi xmá nts'uni pa ga 'yohe ngue'a ya mi ma da zohø ya pa de ya tse, ne gue'bu xi 'yo ndunthi ra bunthi. Hangue nura cu Pablo bi zofu gathu ya ja'i, ¹⁰ ne bi 'ñembabi:

—Compahu, dí handi gue ma ga thohu ndunthi ya ts'othogui má 'ñu, da za da yui ra motsa con gathu nú'a te dí cu, ha nujá ga tuhu nehe.

¹¹ Pe nura nda gá soldado himbi 'yot'tua ncaso ra cu Pablo, ma'na bi 'yot'a nú'a mi mangu ra 'yet'amotsa ne nú'a to'o mrá meti. ¹² Y ngue'a xmá nts'uni da gohni ra motsa ja Ya Hoga Gosthi pa nú'u ya pa'u de ya tse, hangue ndunthi nú'u to'o mi pani bi beñ'u gue ma'na xá hño da bõni de guehni pa

xahmā xa zahmā xa zønga Fenice nú'a ja ja ra lado yūhyadi de ra xēca hai Creta, pa ja xa 'mahmani'u nú'u ya pa de ya tse.

Ra dāta bānthi ja ra ndehe

¹³ Nepu bi mudi bi 'ño 'na tai ra ndahi nú'a mri 'ñe ngue mac'angui, hangue bi beñ'u gue xá hño da sigui da thogui pa habu mri ma'u. Hangue dá pōñhe de guehni habu stí ntsayahe, ne dá 'bañhe gueta rá hyo ra hai Creta. ¹⁴ Nepu hinga ya'a bi zæcje 'nara bānthi xi nts'edi mbri 'ñehe ngue mahufi habu ndrā mahe. ¹⁵ Nura bānthi'a bi duxa ra motsa ngue'a xi mi tse, ne himi tsa ga tsamhe. Hangue dá hehe bi duts'i. ¹⁶ Dá thothe gueta 'nara zi xeca hai rá thuhu Claudia o madetho ra ndehe, ja ra lado habu hints'u mi tse ra bānthi. Nu'bú ja dá pōtsheni ra t'uca motsa pa ja ra dānga motsa nú'a mri gat'i, pe xi dá henbahe. ¹⁷ Nepu de ya dá pōtshere ra t'uca motsa, dá thāthe co ya nthāhi nura dānga motsa ne xi dá dūthe pa hinda nhuati. Nepu nú'u to'o mri 'yet'a ra motsa, mi tsu da pōt'sa pa ja ra 'bomu ja 'nara t'uca hai rá thuhu ra Sirte, hangue bi ja'ma ya dutu nú'u xqui thuxa mañā de ra motsa pa da 'ño co ra ndāhi, ne bi hopabi'u da duxa ra ndāhi. ¹⁸ Ha nurá hyax'a hinxqui tsayatho nú'a ra bānthi xi mi tse, hangue nu'u bi fōta ja ra ndehe nú'u te mri du ra motsa. ¹⁹ Nepu nurá hñupa dá fōthe nehe ja ra ndehe ma'ra ya t'ō'e nú'u mi pepabi ra motsa. ²⁰ Bi thogui ndunthi ya pa hindá hanthe ra hyadi nixi ya tsø ngue'a xi mi 'yo ndunthi ra bānthi, hangue ndí hu ma muíhe gue ya ma stá tuhmahe.

²¹ Ya mi pe'tsa ndunthi ya pa hinte stí tsihe, hangue ra cu Pablo bi 'mai madetho de guecje ne bi 'ñena:

—Compahu, 'bu xcá 'yøhmāhu nú'a dá xi'ahu gue stá cohmahuni Creta, nu'bú hinstá thohmahu núna dí thohu, ne hinxā 'medihmā gatho nú'a stá 'behu. ²² Pe nubyá, oguí tu ri muíhu, ngue'a ni 'na de guecju hinga ma ga tuhu, masque ra motsa da nxeni ne da yui nuua ja ra ndehe. ²³ Ngue'a manxuui bi zocagui 'nara enxē bá penca Ajuā nú'a to'o dí camfri ne dí pepabi. ²⁴ Y nú'a ra enxē'a bi 'ñengagui: "Pablo, oguí tsu, ngue'a mahyoni gui tsønga Nroma habu bi 'bu ra ndā Cesa, ne gui 'ba ja rá thandi'a, ne por gue'a'i Ajuā ma da ñanga de ra du núyu gui peuiua ja ra motsa." ²⁵ Hangue compahu, nubyā dí xi'ahu, oguí tu ri muíhu, ngue'a nuga dí camfri gue Ajuā da suju, ngue'a dí camfri gue ma da njabu ngu nú'a bi xicagui rá enxē'a. ²⁶ Nu'a ma da nja, ma da 'yetc'ahu ra ndāhi ne ma dí zogahu ja 'nara zi xeca hai o mbo ra ndehe.

²⁷ Ne ya mi pe'tsa 'net'ocat'a ndí 'yohe njabu co nú'a ra bānthi, ndí 'yohe ja ra dānga ndehe nú'a rá thuhu Adria, mi

'yetc'ahere ra ndāhi pa haburaza. Ne ngu made ra xuui nú'u to'o mi et'a ra motsa bi mudi bi unga nguenda gue ya mi ma ga tsøñhe ja 'nara hai. ²⁸ Nu'bú bi mudi bi 'yeni hangu rá hñe ra dehe, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natema'ret'a ne 'rato metro rá hñe. Nepu dá thöhe má ts'u de guehni pa ja ra hai, bi yopa 'yeni ma'na'gui, y ya mi pe'tsa ntsøca 'natemayoto metro. ²⁹ Y co ra ntsu da mfant'ui ya do nura motsa, bi ja'ma goho ya bōja de mōte ra motsa asta habu bi zudi ra hai pa ya hints'u bi ntíhi nts'edi, y gathoguihe ga nehmahe ya xa hyats'i. ³⁰ Y nú'u to'o mi et'a ra motsa bi mámbi gue xahmā xa za xa 'bathmā'u, hangue nu'u bi yopa ca'ma ra t'uca motsa ja ra ndehe mi mantho'u gue pa xa 'yent'a ma'ra ya bōja ja rá ñaxu ra motsa. ³¹ Hangue nura cu Pablo 'bestho bi xipabi ra ndā gá soldado ne ma'ra ya soldado ne bi 'ñembabi:

—Nu'bu núyu da gai de guecua ja ra motsa, nu'bú hinda za ga pōñhe de guecua.

³² Nu'bú ya soldado bi dama hyeca ya nthāhi de ra t'uca motsa ne bi dōgue bi ma.

³³ Nepu rá hyax'a hamxuditho, ra cu Pablo bi xicje drí gathohe gue ga tsihe te ga tsihe, ne bi banteguihe bi 'ñenje:

—Nu'ahu, ya øt'a 'net'ocat'a hinte xcá ahu ne hinte xcá tsihu. ³⁴ Dí bante'ihu gui tsihu te gui tsihu, ngue'a guehna mahyoni pa njabu da nja ri ts'edi, ngue'a dí padi gue ni 'na de gue'ahu hingui ma gui tuhu.

³⁵ De mi mānga njabu ra cu Pablo bi gu 'nara tuhme ne bi umba njamadi Ajuā ja yá thandi'u. Nepu bi heque, ne bi mudi bi zi'a. ³⁶ Nepu gathoguihe xi bi hñu ma muíhe, ne dá ñunihe nehe. ³⁷ Y núje ndí pahe ja ra motsa, ndí tsøxhe yo nthebe ne hñu'rate ne 'ret'amarato. ³⁸ Y ya de dá juāhe dá ñuñhe ne dá niñāhe, nú'a ra trigo bi bongui dá fōthe mbo ra ndehe pa ma'na ya hinxmá hñu nú'a mri du ra motsa.

Ra motsa bi nxeni co rá ts'edi ra dehe

³⁹ Nepu de ya bi hyats'i, nú'u to'o mri 'yet'a ra motsa bi hyandi gue ya ma da zønga ja ra hai pe himi padi te ma hai'a. Ne bi hyanda 'nara luga ngu ra gosthi mbo ra zi xeca hai habu mri hnequi 'na xeni ra 'bomu guebtu rá hyo ra ndehe. Ne nu'u bi beni xahmā da za da zønga ra motsa asta habu mi ja ra 'bomu. ⁴⁰ Bi hyeca ya nthāhi nú'u mi thāt'a ya bōja nú'u mri gat'a mbo ja ra dehe. Nehe bi xo'tua yá nthāhi nú'u ya za dega nt'et'a motsa. Nepu bi pōt'sa ya dutu pa da dāca ra ndāhi ja rá ñaxu ra motsa. Nepu ra motsa bi 'yent'a ra ndāhi gá ma ja rá hyo ra hai. ⁴¹ Pe bi zønga habu mi ja yoho yá ts'edi ra dehe, nepu bi 'yent'a ra motsa pa ja ra 'bomu. Ha nurá ñaxu ra motsa xi bi yu ja ra 'bomu, hangue ya himbi za bi 'ño. Ha nu de ri mōte bi mudi bi nxeni co rá ts'edi

ra dehe. ⁴² Nura ora'a ya soldado mi ne xa hyo gatho ya 'yofadi pa hinda 'ba'tuabi'u dega ncunthe. ⁴³ Pe nura nda gá soldado bi hñacuabi'u pa hinda hyo, ngue'a nu'á mi ne da ñanga ra cu Pablo. Nepu nu'á bi 'bepabi gue da mföte rá mudi pa ja ra dehe nú'u to'o mi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, pa da zonga asta ja ra hai. ⁴⁴ Ha nu'u ma'ra nú'u to'o himi pa da 'raxa ja ra dehe dega nsaha, bi 'bepabi da gu 'ra 'na xeni ra za nú'u xqui xot'sa ra dehe de ja ra motsa. Y njabu ha, bi za bi zonga gatho'u ja ra hai.

28

Ra apostol Pablo bi ño ja ra xeca hai rá thuhu Malta nú'a o madetho ra ndehe

¹ Nu ndá pöñhe gatho de ja ra dehe, ni 'na de guecje hinda jathe. Nepu ja dá pahe te rá hu nú'a ra hai habu dá tsöñhe. Gue'a 'nara xeca hai rá thuhu Malta o ja ra dehe. ² Nepu nuya mengu de guehni xi bi 'yotcahe ndunthi ra hñoja'l. Ne bi 'ñutcahe 'nara danga faspí pa dá mpa'the, ngue'a xi xmá tse 'nara 'ye mi 'uqi. ³ Nepu ra cu Pablo bi xu 'raya za pa mi u'tsa ja ra tsibi. Y nura ora'a co ra pa bi bonga 'nara zatequ'eña habu xqui t'u ra tsibi, ne bi 'mat'a ja rá 'ye ra cu Pablo. ⁴ Y nu mi hyanda njabu nú'u ya mengu de nú'a ra hai'a gue ra qu'eña mi zadi ja rá 'ye ra cu Pablo, mri 'ñembi'u 'na ngu 'na:

—Nuna 'ñöhöni pöde xa hñote. Nuni masque bi c'othma rá du de ja ra ndehe, pe nura ts'utbi xa zadi de guecua, ya hinda hopi da nte.

⁵ Pe nura cu Pablo bi huat'a rá 'ye ja ra tsibi pa bi dagui nú'a ra zatequ'eña, y hinte bi ja ra cu Pablo. ⁶ Gatho ya mengu de nú'a ra hai'a mi t'ömi gue xa hyandi xa nenga rá 'ye, o xa datho xa du. Mi t'ömtho'u te xa thogui hmaha'a, pe nu mi hyandi gue ya hinte bi ja, nu'bú nú'u bi pata yá mfeni. Nepu nu'á bi beñ'u, gue nura cu Pablo mi gue'a 'nara zidada.

⁷ Guetbu de guehni ja mi jani yá hai 'nara 'ñöhö mrá thuhu ra Publio nú'a mrá nda de maxogue nú'a ra hai'a. Nu'á xi bi 'yotcahe ndunthi ra hñoja'l ne bi 'racje ntsaya hñu pa ja rá ngu. ⁸ Y nurá dada'a mi 'benga ja ra mñidi mri hñeni mri umba ra nzö ne ra nast'i. Y nura cu Pablo bi ma bá c'a'tsi pa bá apabi Ajuá por gue'a ne bi hñu'tsua rá 'ye. Nepu 'bestho bi ñani'a. ⁹ Y nu mi fadi njabu, bi zöhö ndunthi ya da'thi nú'u myá mengu de nú'a ra hai'a, ne gatho bi ñani. ¹⁰ Ne xi bi numansuguihe, y nu ndá pöñhe de guehni bi 'racje gatho nú'a mi padi'u gue da 'yotcahe ra 'bedi má 'ñu.

Ra apostol Pablo bi zonga Nroma

¹¹ Dá 'buheni hñu nzana con gue'u. Nepu ja dá juheni 'nara motsa nú'a xqui gohni nehe nú'u ya pa dega tse. Nú'a ra motsa'a

mrá me Alejandría 'nara hnini de ra hai Egipto. Ne de mbo ra motsa xqui thöteni 'raya c'oi de 'ra nú'u t'embi ya ajuá, 'na de gue'u rá thuhu ra Casto, ha nu ma'na rá thuhu ra Polu. ¹² Nepu dá tsöñhe ja 'nara hnini rá thuhu Siracusa, ja dá 'buheni hñu pa. ¹³ De guehni dá thoguihe mahuifi dá mahe ja rá hyo ra ndehe pa dá tsöñhe asta ja ra hnini Regio. Nepu rá hyax'a bi 'ño ra ndahi mri 'ñehe mac'angui, nepu rá yopa dá tsöñhe ja ra hnini Puteoli de ra hai Italia. ¹⁴ Ne de guehni ja dá ntheheni 'raya cu nú'u bi zixcahe pa ja yá ngu pa dá 'buheni con gue'u hñato ma pa. Nepu de ya dá pöñhe de ra hnini Puteoli dá ma dí mahe ja ra hnini Nroma. ¹⁵ Y nuya cu de guehni Nroma ya mi padi gue ma ga tsöñhe, hangue nu'á xqui böni e da dacje ja ra da'ñu nú'a mri ma Nroma, gueta ra tai de ra t'uca hnini rá thuhu Foro de Apio ne ra hnini rá thuhu Hñu Ngu. Ha nu mi hyanda ra cu Pablo nú'u ya cu, nu'á bi umba njamadi Ajuá ne bi hñu rá mai ne xi bi johya'a. ¹⁶ Nepu de dá tsöñhe Nroma, ra ndá gá soldado bi 'yent'ua ja rá 'ye ra ndá gá nsufadi nú'u ya 'yofadi mri zi'a. Pe nura cu Pablo bi umba nsqui pa bi ts'ixa 'nambu bá 'bui, ne bá 'buhuni'a 'nara soldado pa bi su.

Ra apostol Pablo bi mamba rá noya Ajuá nuni Nroma

¹⁷ Ne rá hñupa de xqui zonga ra cu Pablo nuni Nroma, bi zohna gatho ya ndá gá xodyo nú'u mi 'buhni. Nepu de ya dá xqui munts'i bi 'ñembabi:

—Ma cu'ihu, masque núga hinte stá ø'tua ma mixodyohu, nixi stá ø't'a 'nara nts'o'mai co nú'u yá nzai ndu ma dadahu, pe masque hinte stá ø't'e, nuga bri jugagui nts'ahni nuni Jerusale ne bi t'ent'c'a ja yá 'ye ya ne Nroma. ¹⁸ Pe nu ndá nhyanthyahe, himbi ts'utcagui ni 'nara ts'oqui te stí ø't'e pa xa hyocjhma'u, hangue nu'á mi ne da hyecagui. ¹⁹ Pe numa mixodyohu de guehni himbi ne'u gue da thegagui, hangue ma'na xá hño dá adi ga ehe pa guecua pa go da hñamga nguenda ma ndahu ra Augusto Cesa, pe hingu pa e ga ñapabi ma mixodyohu. ²⁰ Hangue stá zon'ahu pa ga ñahu. Nuga dí 'bacua ja ri thandihú dí that'i co ya cadena ngue'a dí t'ömi nú'a ra hña'ti xa ñatcaguihu Ajuá núju dyá me Israellhu.

²¹ Nu'bú nuya ndá gá xodyo bi 'ñemba ra cu Pablo:

—Nuje ni 'nara he'mi hinte stá hañhe de guehni Judea de gue'a'i, ne ni 'na de gue nú'u ma mixodyohu xqui 'ñehe de guehni hinte xa xicje de gue'a'i, nixi xa ñap'a'i. ²² Dí ne ga øhe nú'a guí ma de nú'a guí camfri, ngue'a dí pahe gue habaraza ñama'ñu ya ja'i de nuna ra 'ra'yo jamfri.

²³ Nepu bi mámbi'u te ra pa mi ma da yopa ña'u ma'na'gui. Y nu mi dat'a nú'a ra pa'a xqui mañ'u, ndunthi de gue'u bi zonga habu mi 'bu ra cu Pablo. Desde mi xudi bi mudi bi ña'a asta mi nde tobya mi zofo ya ja'i de hanja ri manda Ajuá. Nú'a mi ma de rá ley ra Moise ne gatho nú'a xqui 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá, pa nu'ú da gamfri nehe gue ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a to'o bá pehna Ajuá pa da nda. ²⁴ Nepu 'ra de gue'u bi gamfri nú'a mi mąnga ra cu Pablo, pe nu ma'ra himbi gamfri. ²⁵ Ne 'ra de gue'u bi ntsanoyase ne bi mudi bi ma'u. Pe ante da ma'u ra cu Pablo bi 'ñembabi'u:

—Go gue'a majuañi bi mąnga ra bađi Isaía po rá Maça Nđahi Ajuá bi xipa ndu ma dadahu, ne bi 'ñena njaua:

²⁶ Rí ma ua xipa nuya ja'i:

Ma gui 'yødehu, pe hinda zo ri mfenihu,
ma gui hyanthu, pe hingui ma gui pahu te ri
bøni nú'a gui hyanthu.

²⁷ Ngue'a xi xa megui ri mfenihu,
ne hingui ne gui hñuxhu ntøde nú'a gui
ødehu,

ne hingui ne gui pahu nú'a gui hanthu.

Nu'ahu hingui ne gui hanthu,

nixi gui 'yødehu,

nixi gui pahu,

ngue'a hingui ne gui ntsø'mhu pa ga pun'a
ri ts'oquihu.

Guehna mąnga ra Maça T'ofu. ²⁸ Hangué pahu xá hño gue desde nubya ma da t'umbabi ra noya dega mpøhø nú'u hingyá xodyo. Nuga dí camfri gue nu'ú ha, ma da 'yøde ne da gamfri.

²⁹ Ne nu mi uadi bi mąnga njabu ra cu Pablo, ya xodyo bi ma ne mri ntsanoya sehe'u.

³⁰ Ha nura cu Pablo bi 'mahni maxøgue yo njeya ja 'nara ngu dega njut'i, ne mi umba ntsaya gatho nú'u mi tsøni pa da ñaui. ³¹ Ne mi zofo ya ja'i hanja go ri manda Ajuá, ne mi xipabi'u de ra Zidada Jesucristo. Himi tsu da ña, ne hinto mi haçuabi'a.

RA ROMANU RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRI ME NROMA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Nroma

¹ Núgui drá Pablo, rá 'bégogui ma zi Hmuhá ra Jesucristo. Ajuá ra Dada bi zoncagui pa ga 'ñapostol, ne xa hñuxcagui pa ga mamba rá maça hoga noya'a.

² Nuna maça hoga noyana, guehna bi ñagui maya'bu Ajuá ja ra Maça T'ofu nú'a bi 'yofo yá 'mehni'a. ³ Y nuna maça hoga noyana xicju de ma zi Hmuhá ra Jesucristo nú'a to'o rá T'u Ajuá, ne utcaguihú gue nú'a ra T'u'a, de rá ndo'yo, bá ehe de rá ji ra ndá Davi, ⁴ pe de rá ndahi xá nt'axquiha. Ajuá gue go gue'a rá T'u Ajuá, ngue'a co rá danga ts'edi bi yopa nte de ja ya du. ⁵ Po rá ngue'a, Ajuá xa 'racagui ra 'befi dega apostol pa ga mamba ra maça hoga noya gatho ja ya hnini, pa da gamfri'u ne da 'yote Ajuá. Guehna ra 'befi dí pefi pa nuya ja'i da nsundabi rá maça thuhu ma zi Hmuhá ra Jesucristo. ⁶ Hangué nehe nu'ahu, Ajuá xa zohn'a'ihú pa gui tenhá ra Zidada Jesucristo.

⁷ Hangué dí op'ahu gatho'ihú zi cuhú gui 'buhábu Nroma, nú'ahu xi ri ma'ahu Ajuá ne xa zohn'a'ihú pa gui nt'axquiha. Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhá ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahu pa gui 'buhú te rá 'ñenaho.

Ra apostol Pablo ne da zonga ya cu me Nroma

⁸ Nuya ya mudi noya dí op'ahu ja ma carta, dí xi'ahu gue dí umba njamádi Ajuá ma Dadahú por gatho'ihú de rá thuhu ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ngue'a haburaza ja ra ximhai hmá gue xi xcá camfrihú xá hño. ⁹ Ajuá dí pepabi con gatho ma coraso pa da ntanga nú'a ra maça hoga noya nú'a habú xicju de rá maça T'u'a, y nu'á go gue'a padi gue nzantho dí apabi'a por gue'ahu. ¹⁰ Masque stá t'oma ndunthi ya pa pa ga mabu ga ts'oni'ahu, pe hinstá tsaya ga apa Ajuá pa da xoga ra gosthi pa da za ga mabu 'nitho. Hõnse go dí t'oma nú'a ra pa da mañ'a Ajuá pa ga mabu. ¹¹ Ngue'a xi dí ne ga mabu ga 'bui con gue'ahu pa da za ga u't'a'ihú ra mfadi nú'a xa 'ñutcagui ra Maça Ndahi, pa ma'na da nja ri jamfrihú. ¹² Y dí ma gue numa jamfrihú da 'racju ra ts'edi 'na ngu ma'na. Nuri jamfrihú da jaqui ma'na da ze ma jamfri, ha numa jamfriga da ja'ahu ma'na da ze ri jamfrihú nehe, ngue'a 'nat'a ma jamfrihú.

¹³ Ne dí ne gui padihú, ma zi cu'ihú, gue ndunthi ya i'qui stá huts'i ga mabu ga

ts'oni'a'ihú, pe tobya hinxa za. Dí ne ga mabu pa ga fax'ahu ngu stá faxa ma'ra ya cu ja ma'ra ya hnini. ¹⁴ Ngue'a xuá 'bencagui ga xipa gatho ya ja'i nuna maça hoga t'ode de ra mpohò, hangué mahyoni gatho ga zofu, ngu nú'u ña griego ne ngu nú'u ña ma'ra ya hñagui, ngu nú'u ya bamhya ne ngu nú'u hinte yá fadi. ¹⁵ Hangué nú'a ra pa go da ne Ajuá, nugui xi dí ne ga mabu pa ga mamba ra maça hoga t'ode nehe nubú Nroma.

Rá ts'edi ra maça hoga t'ode

¹⁶ Hindí ntsa pa ga mamba ra maça hoga t'ode, ngue'a go gue'a 'nara noya dega ts'edi nú'a xuá pehna Ajuá pa da pòhò gatho nú'u to'o da gamfri, ra mudi ya xodyo, nepu gatho nu ma'ra ya ja'i. ¹⁷ Nuna maça hoga t'odena udi gue Ajuá ma gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'u to'o camfri, y nu'á 'bui xá hño co Ajuá hõnse po yá jamfri. Ma njabu nehe ra Ndaxjua T'ofu habú ena: "Nu'a t'ó'o xa gamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, nú'a pe'tsa 'nara 'ra'yo te."

Yá thai tu ya meximhai

¹⁸ Ajuá utuabi ya meximhai tengu rá ndangui rá cue'a, ne brí nhyoqui'a pa dua pehna ra castigo de mahets'i pa da zudi nú'u ya ts'o'yode hingui ne da 'yot'e xá hño. Ajuá ri ncue ngue'a nuya ja'i masque padi gue 'bui Ajuá ne padi te ri 'ñepi da 'yot'e'u, pe hingui ot'e, nu'á ri sigui co yá 'ñagu'equ'ei ne yá ts'oqui. ¹⁹ Gatho nú'a te da za da fadi de Ajuá, nu'á xa t'utuabi xá hño, y nu Ajuá go guesé xa 'ñutuabi'u. ²⁰ Desde nú'bu Ajuá bi hyoca ra ximhai, desde gue'bu, Ajuá bi 'ñutuabi'u tengu rá 'mai'a. Gatho nú'u ya t'ot'e ri hnequi, gue'u utuabi ya ja'i tengu rá 'mai Ajuá nú'a hini hnequi, y njabu ri hnequi gue Ajuá 'bui ne ja rá ts'edi pa nzantho. Hangué ya ja'i hingui tsa te da dadi de nú'a te xa 'yot'e'u. ²¹ Nu'á, masque bi badi Ajuá, pe himbi ne bi nsunda'u ngu ri 'ñepi, nixi bi umba njamádi de gatho ya hño xa hñani'u. Nu'á bi 'yot'e, bi ts'oca yá mfeni ne bi megui yá coraso pa himbi za bi badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu. ²² Masque mi eñ'u gue xi myá bamhya, pe hinte myá fadi. ²³ Hangué bi zogui nú'a ra s'ocambeni mi 'ñepi da umbabi Ajuá nú'a xá nsunda ne pe'tsa ra te nzantho, pa go bi x'ocambeni ya c'oi nú'u xa thoqui ngu yá 'bai ya ja'i nú'u pe'tsi da du, nehe ya c'oi nú'u xa thoqui ngu rá 'bai 'nara ts'int's'u, ne nú'u ngu rá 'bai 'nara mbo'ni, ne nú'u ya c'oi dega qu'eña.

²⁴ Hangué Ajuá bi hyetho ya meximhai pa bi 'yot'a gatho nuya ts'onc'at'i mi beni ja yá mfeni, y njabu bi 'betua seche yá tsa yá ndo'yo'u. ²⁵ Ngue'a nuya meximhai'u bi zogui nú'a Ajuá majuani pa go bi dena nú'u t'embabi gue go gue'u Ajuá; y nuya ja'i'u go bi nsunda nuya t'ot'e nú'u xa hyoca Ajuá,

hingo bi nsunda Ajuá to'o bi hyoca gatho, ne xá nsunda rá thuhu'a pa nzantho.

²⁶ Hangue Ajuá bi hyetho'u pa bi 'ñio ja yá hne dega 'betsa, asta ya 'behña bi hñuxui yá mi'behñai hingo hõnse co ya 'ñõhõ ngu nú'a xqui manda Ajuá. ²⁷ Nehe ya 'ñõhõ bi me'tsa 'nara ts'onc'at'i pa da hñuxui yá mi'ñõhõui hingo hõnse co ya 'behña, y njabu 'ñõhõ co 'ñõhõ bi 'yõt'a ra t'õt'e xi xá nts'o. Hangue ja guese'u bi hñani nú'a mi 'ñepi da hñani'u por yá ts'ot'õt'e.

²⁸ Nehe nguetho himbi ho da beni'u de Ajuá, hangue nu Ajuá bi hyetho'u pa bi beni ya mfeni xá nts'o ne pa bi 'yõt'e nú'a himri 'ñepi'u, ²⁹ ne bi 'yõt'e'u ya t'õt'e hingui ho, ne bi me'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'omfeni. Myá nduste, myá hyote, myá 'yõt'atuhni, myá hyate, myá ts'o'mui, myá nõnte, ³⁰ mi ju'tsua ya nc'uamba ma'ra, mi utsa Ajuá, myá 'ñaqu'equ'e'i, mri 'ñexa she, mi beni hanja da za da 'yõt'a ya t'õt'e xá nts'o, myá ts'o'yõde co yá dada yá nana. ³¹ Bi ts'oca yá mfeni hangue himi padi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu, ne himbi cumpli yá noya. Ne himbi me'tsa ra hmate co yá ja'i, ne himbi me'tsa ra huecate. ³² Nehe nubyá njabu, masque padi ya ja'i nú'a te xa ma Ajuá, gue nú'u t'õt'e nuya t'õt'e'u ri 'ñepi da du, pe masque padi njabu, pe nú'u t'õt'e nuya ya ts'ot'õt'e, y hingue hõnse t'õt'e, nehe ri johyau nú'u ma'ra to'o handi'u t'õt'a njabu nehe.

2

Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda yá ts'oqui yaja'i co ra hoga ts'utbi

¹ Hangue dá ngu'a dá ngu, otho te grí nõni nú'i guí 'yõ de nú'a te t'õt'a ma'ra, ngue'a nú'a ra ora guí 'yõ de nú'a te t'õt'a ma'ra, nu'í guí nõnena she, ngue'a guí t'õt'a nehe ngu t'õt'a nú'u ma'ra. ² Dí padihu gue Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda co ra hoga ts'utbi nú'u to'o t'õt'a ya ts'oqui. ³ Hangue 'bu nú'i guí 'yõ de ma'ra ne guí t'õt'a nehe ngu t'õt'e'u, oguí beni gue ma guí mpont'ui rá cue Ajuá nú'a ra pa da hñap'a nguenda. ⁴ Oxqui beni gue ngue'a Ajuá xi ra hoja'i con gue'i ne xa ze't'a ri nts'o'mui ne astabya hinxa castiga'i, gue nu'i da za guí siguí guí 'yõt'a ya ts'oqui. Padi gue Ajuá ra hoja'i con gue'i pa guí ñobri. ⁵ Pe nu'í hinguí ne, ngue'a xi rá me ri coraso ne hinguí õde ne hinguí ñobri, hangue ma'na ma da castiga'i nú'a ra pa da hnequi rá cue Ajuá pa da 'yõt'a rá hoga ts'utbi'a. ⁶ Y nu'á ma da umbabi nú'a ri 'ñepabi cada 'na ngu nú'a xa mefi. ⁷ Nu'á ma da umba ra te pa nzantho nú'u to'o xa hyomba rá nsunda ne xa hyoni pa Ajuá da 'ñe'tsua yá nsu ne xa hyonga ra te pa nzantho, ne hinxa zabi xa 'yõt'a ya hoga 'befi. ⁸ Pe pa ya ts'o'yõde nú'u 'met'o go t'õt'a nú'a hingui ho, ne hingo ne

da 'yõt'a nú'a xá hño, Ajuá ma da umbabi'u 'nara castigo con gatho rá cue. ⁹ Ma da nja ya danga uguí ne ya dumai pa gatho nú'u ya ja'i t'õt'a ya ts'oqui, rá madi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya ja'i. ¹⁰ Pe Ajuá ma da cu'ta ja rá nsunda gatho nú'u to'o xa mefi ya hoga 'befi. Nehe ma da 'ñe'tsua yá nsu ne da umba ra hoga'mui, rá madi pa ya xodyo, nepu pa gatho ma'ra ya ja'i.

¹¹ Ngue'a Ajuá hinda ma da huahnitho ya ja'i nura ora da hñ'a'mba nguenda'u. ¹² Ajuá ma da hñ'a'mba nguenda gatho ya ja'i mahyegui, ngue'a gatho nú'u to'o xa 'yõt'a ya ts'oqui masque hinxa batua rá ley ra Moise, nu'u ma dra tha'mba nguenda ne dra castiga nsingue da the'ta ra ley; ha gatho nú'u bi badi ra ley ne himbi 'yõt'a nú'a ma, nu'u ma da tha'mba nguenda ngu nú'a manga nú'a ra ley'a. ¹³ Ngue'a hingue nú'u xa 'yõdetho rá ley ra Moise gue go gue'u 'bui xá hño co Ajuá, hina, pe nú'u to'o t'õt'e ra ley ha, go gue'u ma da hma gue hinte ma ts'oqui tu. ¹⁴ Ne nú'a ra ora nuya ja'i hingyá xodyo t'õt'a she'u nú'a xá hño ngu nú'a manga rá ley ra Moise, njabu ri hnequi gue pe'tsa she 'nayá ley, masque hinxa badi rá ley ra Moise. ¹⁵ Ja gue'u ri hnequini 'nara ley ngu xa nt'ofõ ja yá coraso. Nehe nu'ú pe'tsa 'nayá ts'edise pa da badi ua xá hño nú'a t'õt'e'u ua hina; nehe yá mfeni xipabi gue hingui ho nú'a t'õt'e, o ja ra ora xipabi gue xa 'yõt'a xá hño. ¹⁶ Nehe ma da njabu nú'a ra pa'a sta 'yõt'a ra nsuca uenda Ajuá ngu nú'a gra 'mui yá mfeni ya ja'i, masque nú'a xqui beni mant'agui'u. Ne nú'a to'o ma da hñ'a nguenda go ma Zidadahu ra Jesucristo. Njabu udi ra maça hoga noya nú'a xa 'bencagui ga ma.

Ya xodyo ne ra ley nú'a bi 'yofo ra Moise

¹⁷ Nu'i xodyo, guí beni gue ja ri nsu ngue'a grá xodyo, ne guí camfri gue guí 'bui xá hño ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, ne grí 'ñets'i ngue'a guí nsunda nú'a ra Ajuá majuani, ¹⁸ ne guí patua rá paha'a, ne guí padi guí huahna nú'a xá hño ngue'a njabu u't'a'i ra ley. ¹⁹ Ne nu'i guí camfri gue da za guí cahna ma'ra ya ja'i ja ra uenda ya goda, y guí ngu 'nara ñot'i pa nú'u 'bui ja ra 'bexuui. ²⁰ Y guí camfri gue da za guí utui ma'ra ya ja'i nú'u 'ñena ya t'ubatsitho hinte yá fadi, ngue'a nú'a ra ley guí pe'tsi ja xcá tsuhni ra hoga mñadi ne nu'a majuani. ²¹ Nú'i guí utui ma'ra, zhanja hingo guí t'õt'e nehe nú'a guí udi? Y nú'i guí ma gue hinda mpe 'na, zha gue nu'i hinguí mpe? ²² Nú'i guí ma gue hingui tsa da ts'inga 'nara medinthati, zha gue nu'i hinguí t'õt'a njabu? Nú'i guí utsa ya c'oi, pe zha gue hinguí mpe ja yá nija'u? ²³ Nú'i grí 'ñets'i ngue'a guí pe'tsua rá ley ra Moise, zha gue hinguí 'betua rá tsa Ajuá ngue'a hinguí t'õt'a nú'a manga nú'a ra ley'a?

24 Hangue ja ra Maça T'ofu 'nará 'mehni Ajuá bi xipa ya xodyo ne bi 'ñembi: “Ya ja'i nú'u hingyá xodyo ñama'ñu de Ajuá po rá ngue'ahu.”

25 Nubyá nura circuncisio go gue'a ngu 'nara seña nú'a xa thuts'i ja ri ndo'yohu ne go gue'a ra nt'udi de ra cohi nú'a bi gohi Ajuá co ndu ri dadahu ra Abrá. Nú'a ra seña'a da max'ahu ndunthi 'bu gui 'yøthu nú'a manga ra ley. Pe nu'bu hingui øthu ngu manga ra ley, nu'bú ra nt'udi de ra cohi ja ra uenda hinga ra nt'udi. 26 Nehe nu'bu nú'u ya ja'i hingyá xodyo nú'u to'o hingui pe'tsa nuna seña, nu'bu nú'u pefi ya hoga 'befi ngu nú'u manga ra ley, nu'bú nehe'u Ajuá ma da hyandi gue ja ra uenda pe'tsa nú'a ra seña de ra cohi. 27 Ne njabu nú'a to'o hingrá xodyo, ma da 'ñudi gue nu'i grá 'yøt'ats'oqui, ngue'a nu'á desde bi 'mái xa gohi rá ndo'yo ngu bi hyoca Ajuá nsi ra seña pe xa 'yøt'a ya hoga 'befi ngu nú'u manga ra ley, ha nu'i guí pe'tsa ra seña de ra cohi ne guí pe'tsa rá ley Ajuá nt'ofu, pe hingui øte nura ley'a. 28 Hangue ra xodyo xi majuani hingo nú'a de rá 'baitho, ne ra seña xi majuani hingo nú'a hnequi de thi ja rá ndo'yo. 29 Pe nu'a xi majuani ra xodyo, gue'a nú'a to'o øta Ajuá ja rá coraso, ha nu'a ra seña xi majuani, gue'a nú'a ja mbo ja rá coraso 'na, nú'a ra seña xa 'yøt'a Ajuá ja rá te 'na, hingue nú'a t'øt'e ja rá ndo'yo ngu xa nt'ofu ja ra ley. Y nú'u to'o xi majuani ya xodyo ngue'a øta Ajuá ja yá coraso, go gue'u ma da 'ñe'tsua yá nsu Ajuá, hingo ya ja'i.

3

1 Nu'bú, ¿te ma'na ra mfats'i pe'tsa ra xodyo? O ¿te ma mfats'i hani de ja ra seña de ra cohi? 2 N dunthi ya mfats'i pe'tsa ya xodyo nú'a hingui pe'tsa nú'u ma'ra ya ja'i. 'Na de nuya mfats'i'u gue'a gue Ajuá bi umba rá noya'a pa go bi su'u. 3 'Ra de gue'u himbi gamfri nú'a bi ña'tuabi'u Ajuá, pe nu'á hingui ne da 'ñena gue Ajuá hinda ma da cumpli nú'a xa ñagui. 4 Hanja hina, nu'á ma da cumpli nú'a xa ñagui. Ajuá hinga ma ga ec'uambahu, ma'na xá hño ga beñhu gue gatho ya ja'i go ya c'uamba y hingo Ajuá. Ngu manga ja ra Maça T'ofu habu sipa Ajuá njaua ne ena:

Ma da fadi gue go gue'i guí manga majuani, y ma guí ntate nú'a ra pa da 'ñec'uamba'i ya ja'i.

5 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu ma ts'oquihu japi da hnequi tengu rá hoga'mái Ajuá, nu'bú ¿ha gue ra hoga ts'utbi da castigaguihu?” Njabu manga nú'u ma'ra ya ja'i, hingo dí mangá. 6 Hina, nujú hinda za ga beñhu ngu beñ'u. Ngue'a nu'bu di njabu ngu nú'a mañ'u, nu'bú ¿hanja da za da 'yøt'a ra ts'utbi'a co ra ximhai?

7 'Nara ja'i tsa da 'ñena njaua: “Nu'bu por 'nara nc'uamba ga ma ga japi da hnequi rá nsunda Ajuá ngue'a ja ri hnečni gue Ajuá cumpli rá noya, nu'bú ¿ha gue ri 'ñepabi da castigagui?” 8 Ne asta da za da 'ñena 'nara ja'i gue 'na da za da 'yøt'a nú'a xá nts'o pa da nja ra hño. 'Ra xa guscagui ra nc'uamba y 'bai mañ'u gue guehna dí udi. Nuya ja'i'u rí 'ñepabi da secuabi 'nara castigo.

Gathoguihu dí tuhü ya thai

9 Hangue ¿te ga beñhu? ¿Ha gue ga beñhu gue nú'u dyá xodyohu ma'na di 'buñhu xá hño que ma'ra ya ja'i? Hina, hingui tsa; ngue'a ya stá ma gue gathoguihu, ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo, gathoguihu dí ohu ja rá 'yε ra ts'oqui. 10 Hangue ra Maça T'ofu enga njaua:

Jo'o ni 'na nú'a hindi tu ya ts'oqui. Haha, jo'o ni 'na.

11 Jo'o ni 'nara ja'i nú'a strá nt'axi rá mfeni, ne jo'o ni 'na to'o di honi Ajuá.

12 Gatho'u ya ts'o'yøde, gatho'u xa nts'oqui. Ni 'na hingui øt'a xá hño, haha ni 'na.

13 Yá ne'u xá nts'o, nja ngu 'nara nt'agui xots'i;

ne nzantho hate'u.

Nehe xá nts'uni yá ne, nja ngu rá ne ra qu'eña nú'a hote.

14 Pøni ya ts'one de yá ne, ne ya noya dega cue.

15 Co 'na tui nu'ú da ma hnest'ihi pa da hyo yá miqu'eiu.

16 Habaraza 'yo'u øt'a ya nhuati ne tsogui ya uguí,

17 y hinxa badi'u hanja da 'mái'u te rá 'ñenthó.

18 Y nu'ú ni ts'u hingui tsupabi rá cue Ajuá.

19 Nubyá dí padihu gue nú'a manga ja rá ley ra Moise, ma pa nú'u to'o 'bu ja nú'a ra ley'a pa da me'tsa yá tsa y da go'ta yá ne, pa njabu nu'ú ne gatho ma'ra ya ja'i de ra ximhai da dø'ma nú'a ra castigo ma da hñani de Ajuá. 20 Ngue'a ni 'nara ja'i hinxa 'yøt'e gatho nú'a manda ja ra ley. Hangue enga ja ra Maça T'ofu gue Ajuá hinda ma da ma gue ni 'nara ja'i hingui tu ra ts'oqui, masque da 'mái 'ra da 'ñena gue xa 'yøt'a ngu nú'a manga ra ley. Ngue'a nu'araza ra ley xo'tsuabi yá ts'oqui ya ja'i.

Ra mpøhø bí ehe po ra jamfri

21 Pe nubyá Ajuá xa 'ñudi 'nara hño pa ra meximhai, y nura hño'a, nú'a hanja grá 'buñhu xá hño ja rá thandi'a. Pe nura hño'a hingui pe'tsi te da nu ni co ni 'nara ley, masque ja dí mahma ja rá ley ra Moise ne ja nú'a bi 'yofo ma'ra yá 'mehni Ajuá. 22 Nuna danga hñona ma gue nu'a to'o camfri ra Zidada Jesucristo ya 'bai xá hño ja rá thandi Ajuá. Y nuna hñona ja pa gatho nuto da gamfri'a, ngue'a gatho ya ja'i mahyegui, gue dra xodyo gue hindra xodyo. 23 Y gathoguihu

dyá 'yøt'ats'oquihũ, ne ni 'na de guecju hingui tsa ga 'yohũ xá hño ngu ri ho Ajuá. ²⁴ Pe nu'á xi ra hoja'i, hangue má de rá pahase gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhũ ngue'á dí camfrihũ ra Zidada Jesucristo. Ajuá tsa da má njabũ ngue'á ra Zidada Jesucristo ya bi gutca ma thaihũ. ²⁵ Ajuá bá pèhna ra Zidada Jesucristo pa bi du ja ra pont'i ngu 'nara hñá'ti, pa bi hñaga ma ts'oquihũ po rá maça ji bi mani, pa njabũ nu'á tó'o da gamfri'a ya hinda ma da zátua rá cue Ajuá. Njabũ bi 'yøt'a Ajuá pa bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, masque himi hnequihma ngue'á po rá maça pasencia hinxqui castiga ya ja'i nuya pa xqui thogui. ²⁶ Ha nubyá, po rá du rá T'ũ, Ajuá bi 'ñudi rá hoga ts'utbi, ne nu'á má gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'ũ to'o camfri ra Zidada Jesu.

²⁷ Hangue nubyá hingui tsa to da 'ñets'i. 'Bũ xa za 'na xa me ja hoga 'befi ngu nú'ũ manganá rá ley ra Moise pa xa mpøhøhma, nu'bú xa zahmá xa 'ñets'i. Pe nuto ya hinte ma ts'oqui tu ngue'á xa gamfri ra Zidada Jesucristo, nu'á hingui tsa da 'ñets'i. ²⁸ Ngue'á dí pahũ xá hño gue Ajuá má gue ya hinte ma ts'oqui tu nú'á to'o camfri ra Zidada Jesu nsingue te da nu co ya 'befi de ra ley.

²⁹ ¿Xi ha gue Ajuá go ra Ajuá nsøctho pa ya xodyo? ¿Ha híngrá Ajuá nehe pa nuya ja'i híngrá xodyo? Haha, go gue'á ra Ajuá nehe pa gue'ũ. ³⁰ Ngue'á 'nat'a Ajuá 'bui, y nú'á má gue ya hinte ma ts'oqui tu ya xodyo nú'ũ pe'tsa ra seña de ra cohi ja yá ndo'yo nú'ũ camfri ra Zidada Jesucristo. Nehe go guet'a Ajuá má gue nehe nú'ũ hingui pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo ya hinte tu nú'ũ camfri'ũ ra Zidada Jesucristo. ³¹ ¿Ha gue dí puthũ rá ley ra Moise ngue'á dí udiha ra jamfri de ra Zidada Jesucristo? Hina, hinda za da feni njabũ, ngue'á núj ma'na dí umfu rá ts'edi nura ley'a.

4

Ra Abrá himbi mpøhø po nuya hoga 'befi bi 'yøt'e

¹ Xi ra Abrá nú'á ma mudi dadahũ núj dyá xodyohũ, ¿te rá 'bè da za ga befihũ 'bũ de gue'á? ² Nu'ũ Ajuá pa máhmaná gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu por yá hoga 'befi mi øt'e, nu'bú nu'á xa zahmá xa 'ñets'i. Pe hina, himbi za bi 'ñets'i ja rá thandi Ajuá. ³ Ngue'á ra Maça T'ofø engá njaua: "Ra Abrá bi gamfri gue mi ma da hñani nú'á bi ñá'tuabi Ajuá, hangue Ajuá bi má gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu." ⁴ Nu'ũ 'nara ja'i øt'a 'nara 'befi, nará thahá da t'umbi hingui t'umtho co ra hñoja'i; t'umbabi ngue'á xa mpefi ne thupi. ⁵ Pe nura ja'i to'o camfri Ajuá ne camfri gue hingue po yá hoga 'befi da za da má Ajuá gue ya hinte ma ts'oqui tu, nura ja'i'á, Ajuá

da má gue ya hinte tu ngue'á bi gamfri'a. ⁶ Nehe ra Davi xicju gue Ajuá manga nuna noyaná dega japi. Nu'á ena gue Ajuá má gue 'nara ja'i ya hinte ma ts'oqui tu nsingue da 'yu'tua nguenda de yá 'befi. ⁷ Ra Davi bi 'yøfo njaua:

Njapi ndunthi nú'á to'o xra pumba yá ts'oqui.

⁸ Haha, njapi ndunthi nú'á hingui má Ajuá te xa 'yøt'e.

⁹ Xi nuna ra noya dega japi manga Ajuá, ¿ha gue má pa gatho ya ja'i, o hønse pa nú'ũ pe'tsa ra seña de ra cohi bi gohi Ajuá co ya xodyo? Hina, nu'á má pa gatho. Dí padihũ gue Ajuá bi má gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'á bi gamfri'a. ¹⁰ ¿Ha gue ra Abrá mi pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo nura ora'á o hina? Hina, himi pe'tsta nú'á ra seña'á, mi 'batho njabũ. ¹¹ Nura seña de ra cohi bi thu'tsua ja rá ndo'yo pe asta 'mefa; y nura seña'á gue'á ngu 'nara seyo bi hñu'tsuabi Ajuá pa da fadi gue ri muui nú'á xqui mañ'á gue ra Abrá hinte ma ts'oqui mi tu ngue'á bi gamfri. Ajuá bi má gue ra Abrá ya hinte mi tu ante da thu'tsuabi nura seña, y njabũ ra Abrá bi ndada de gatho nú'ũ to'o camfri masque nú'á hinxma me'tsa nú'á ra seña, pa njabũ nehe'ũ Ajuá bi má gue ya hinte tu'ũ. ¹² Nehe ra Abrá bi ndada de ya ja'i to'o pe'tsa ra seña de ra cohi ne camfri, nú'ũ to'o hingue hønse pe'tsa ra seña pe nehe tenba rá jamfri ma dadahũ ra Abrá nú'á to'o bi gamfri ante da thu'tsua ra seña.

Nuj ga hañhũ ra hñá'ti nú'ũ ga camfrihũ

¹³ Ajuá bi ñá'tua ra Abrá da umbabi ra ximhai ngu 'nara tsogui pa gue'á ne pa yá ja'i 'mefa de gue'á. Bi ñá'tuabi pe hingue ngue'á xqui 'yøta ra ndaxjua ley; nu'á bi ñá'tuabi njabũ ngue'á mi camfri ne ya hinte ma ts'oqui mi tu. ¹⁴ 'Bũ nú'ũ to'o ri dena ra ndaxjua ley da gohui nú'á ra tsogui, nu'bú ra jamfri da bønĩ gue hinte ri muui, ne nú'á ra hñá'ti'á ma da njabũtho. ¹⁵ Pe ra ley ri japi da hnequi rá cue Ajuá ngue'á dyá ts'o'yødehũ, pe 'bũ dí otho 'nara ley, nu'bú ¿hanja gra ts'o'yødehũ?

¹⁶ Hangue nura hñá'ti de ra tsogui ja pa nú'ũ to'o camfri, pa njabũ Ajuá da za da unga ra tsogui po rá hñoja'i. Ma dra t'umbi pa gatho yá ja'i ra Abrá, hingue hønse pa nú'ũ to'o bi nte ja ra ley nepu bi gamfri, pe nehe pa nú'ũ to'o hinxma te ja ra ley ne bi gamfri ngu bi gamfri ra Abrá nú'á to'o go ra dada de gathoguihũ núj dyá gamfrihũ. ¹⁷ Ngu manga ja ra Maça T'ofø gue Ajuá bi xipa ra Abrá ne bi 'ñembi: "Stá hux'a'i pa gui ndada de ndunthi ya hñini." Hangue ja rá thandi Ajuá ra Abrá bi ndada de gatho nú'ũ to'o camfri. Y nu'á mi camfri gue Ajuá tsa da japi da yopa nte nú'ũ xa du, y ri manda nú'á hingui 'bũtho, pa gue'á ja ra uenda ya 'bui.

¹⁸ Ne masque ngu xamá hñei, pe ra Abrá mi camfri gue da zòhò nú'a xqui xipabi Ajuá ne bi sigui bi dò'mi. Hangué njabá nu'á bi ndada de ndunthi ya hnini ngu nú'a xqui xipabi Ajuá ne bi 'ñembabi: "Ma da ndunthi ri batsi da 'mui." ¹⁹ Ra Abrá xi mi ja rá jamfri gue da me'tsa 'nará t'u. Nu'á himi jamasu ua ya mrá daqu'ei, masque mi ma da got'a 'na nthebe njeja. Nixi himi jamasu gue ra Sara nurá 'behña'a ya mrá daqu'ei nehe ne hinxqui me'tsa ni 'nara batsi. ²⁰ Pe de nú'a xqui hñá'tuabi ni ts'u himbi 'be rá jamfri, nu'á ma'na ni nja rá jamfri, ne bi nsunda Ajuá. ²¹ Ngue'a mi padi xá hño gue Ajuá mi ja rá ts'edi pa da 'yòt'e ngu nú'a xqui ñá'tui. ²² Hangué por gue'a Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, ngue'a ra Abrá bi gamfri'a.

²³ Pe nuya noya nú'u ena gue Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá, himbi t'ofò hõnse pa ra Abrá; ²⁴ bi t'ofò pa guecaguihu nehe, ngue'a Ajuá ma mahyegui de guecju núju dí camfrihu'a. Dí camfrihu gue nu'á pe'tsa ra ts'edi pa bi 'yòt'e bi yopa nte ma zi Hmuhá ra Jesucristo. ²⁵ Nu'á bri da pa bi du po rá ngue ma ts'oquihu, ne bi t'òt'e pa bi yopa nte pa bi t'udi gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu.

5

Ya hño nú'u pe'tsa ra gamfri ngue'a Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui tu

¹ Nubyá Ajuá xa ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu ngue'a stá camfrihu'a, hangué ya dí 'buhá te rá entho con gue'a por ma Zidadahá ra Jesucristo. ² Nehe ngue'a dá camfrihu ma zi Hmuhá ra Jesucristo, hangué ya stá jonihu co Ajuá ra Dada ne stá tsutuahu rá hñoja'i'a. Y nubyá ya dí 'buhá ja nú'a ra hñoja'i'a, ne dí tòmhu co ndunthi ra johya nú'a ra pa ga 'buhá ja rá nsunda Ajuá. ³ Y hingue hõnse dí johyahu por gue'a, nehe rí 'ñepi ga johyahu ora dí thohe ya ts'othogui, ngue'a dí padihu gue ya ts'othogui ri jacju ga zedihu. ⁴ Y nu'bu ga zedihu, ga pòñhu 'radyá hoga gamfrihu, y por guehna ma'na da ndangui ma nthò'matehu. ⁵ Y nuna nthò'matená hinda ma da njabũtho nepu ga 'be ma tsahu, ngue'a ra Mácá Ndáhi nú'a xa t'acaguihu xa 'ñutcahu xá hño gue Ajuá macaguihu.

⁶ Dí pahá gue Ajuá macaguihu, ngue'a ja nú'a ra pa xqui beni'a, bá pèhna ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju núju ndyá dadits'oquihu, ngue'a nuju otho ma ts'edihu pa ga mpòhòschu. ⁷ Xi xá hñei to da ne da du po rá ngue 'nará miqu'eiu nú'a di øthmá xá hño, pe ja ra ora da za 'na da rezga da du po rá ngue 'nara hoja'i. ⁸ Pe Ajuá xa 'ñutcaguihu tengu rá ndangui rá hmaté nú'a pescahu, ngue'a

masque 'nandyá dadits'oquihu, pe bá pèhna ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju. ⁹ Y nubyá ya gue nu'á bi du pa bi ñangaguihu co rá maça ji, ne ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, nu'bu nubyá go dí tòmhu gue nu'á da ñangaguihu de rá cue Ajuá stá 'ñepu. ¹⁰ Nuju ndi ncontrahu co Ajuá, pe nubyá dí mádihu con gue'a po rá du rá maça T'u. Y nubyá stá mádihu con gue'a, dí padihu gue ma ga mpòhòhu po rá te'a. ¹¹ Pe hingue hõnse'a, nehe nuju dí johyahu ndunthi ngue'a dí 'buhá xá hño co Ajuá por nú'a bi 'yòt'e ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ngue'a por nú'a bi 'yòt'e'a ya stá mádihu co Ajuá.

Nú'a bi 'yòtcahu ra Adá y nú'a bi 'yòt'a ra Zidada Jesucristo pa guecju

¹² Hangué nu mi yat'a ra ts'oqui gatho ja ra meximhai, bi yat'i po nú'a bi 'yòt'a 'nara 'ñhò, y go gue'a numa mudi dadahu. Nehe po rá nts'o'yòde'a ra du bi yat'i ja gatho ya ja'i, ngue'a xa t'òt'a ra uenda gue gatho bi 'yòt'a ra ts'oqui. ¹³ Hangué ante da thuxa ra ley ya mi ja ra ts'oqui ja ra ximhai, pe nú'u ya ts'oqui bi t'òt'e himbi thanga nguenda ngue'a hinxqui thusta ra ley, ngue'a hingui tsa da thanga nguenda ya ts'oqui nu habu otho ni 'nara ley. ¹⁴ Pe madi njabu, ra du bi ntate ja ya ja'i desde ra Adá asta ra Moise, masque nú'u ya ja'i'u himbi 'yòt'a ngu nú'a ra nts'o'yòde bi 'yòt'a ra Adá. Nura Adá po nú'a bi 'yòt'ase hangué bi nja ra du pa gathoguihu; njabu nehe bi 'ñehe ra Zidada Jesucristo bi 'yòt'ase pa bi nja ra te pa nzantho.

¹⁵ Pe nú'a ra ts'oqui bi 'yòt'a ra Adá hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha bi unga Ajuá dega hñoja'i. Po rá ngue rá ts'oqui 'nadra 'ñhò bi nja ra du pa gatho, pe Ajuá po rá hñoja'i bá pèhna 'nadra 'ñhò nehe pa da unga ra te pa nzantho ngu 'nara 'baha pa gatho ya ja'i po rá hñoja'i nú'a 'nadra 'ñhò. Y nura 'ñhò'a go gue'a ma Zidadahá ra Jesucristo. ¹⁶ Ra ts'oqui dí tuhu por nú'a bi 'yòt'a 'nada ra ja'i hinga ra dangui ngu nú'a ra 'baha xa t'acju. Ajuá bi hñá'mba nguenda de nú'a 'nadra ts'oqui, ne bi 'ye'mba ra du pa gatho ya ja'i; pe 'mefa Ajuá po rá hñoja'i bi hinda nura 'baha'a masque ya ja'i xi xqui 'yòthmá ndunthi ya ts'oqui, pe Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu. ¹⁷ Ya gue bi ntate ra du po nú'a ra ts'oqui bi 'yòt'a 'nada ra 'ñhò, pe nubyá nú'u to'o xa hñani nú'a ra 'baha xa unda Ajuá po rá hñoja'i y xa hñani nura noya gue nu'á ya hinte ma ts'oqui tu, nu'á ma go da ndá'u ja nú'a ra te xa 'ñepu po rá ngue nú'a bi 'yòt'a 'nada ra 'ñhò, y nura 'ñhò'a go gue'a ma zi Hmuhá ra Jesucristo.

¹⁸ Hangué por nú'a ra ts'oqui bi 'yòt'a 'nada ra 'ñhò, Ajuá bi 'ye'mba ra du pa gatho ya ja'i, y nehe por nú'a ra hoga 'befi

bi 'yot'a 'nada ra 'ñøhø, Ajuá ena pa gatho ya ja'i gue ya hinte ma ts'oqui tu'u ne umbabi'u ra te. ¹⁹ Po 'nara ts'o'yøde gá 'ñøhø, bi japi bi nts'oqui gatho ya meximhai, njabu nehe po 'nara hoga'yøde, ndunthi da t'embí gue ya hinte ma ts'oqui tu.

²⁰ Pe 'mefa bi nja ra ley pa ma'na bi ndunthi ya nts'o'yøde. Y masque xa ndunthi ya nts'o'yøde, ma'na xa ndangui rá hñoja'i Ajuá. ²¹ Masque ra ts'oqui xi bi ntatehma ngue'a bi nja ra du, pe ma'na bi ntate rá hñoja'i Ajuá, ngue'a po rá hñoja'i'a nu'á ma gue nuju ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, ne xa 'racaguihu ra te pa nzantho po ma Zidadahu ra Jesucristo.

6

Núju stá 'ueguehu de ra ts'oqui rí 'ñepi ga 'buhu 'nara 'ra'yo te co ra zi Hmu Jesucristo

¹ Xibya, ¿te ga mañhu? ¿Ha gue ga sigui ga øthu ya ts'oqui pa ma'na da ndangui rá hñoja'i Ajuá pa guecju? ² ¡Hina! ¡Hinda za ga beñhu njabu! Núju ma'met'o ndí øhu ja rá 'ye ra ts'oqui, pe nubyá ya stá pøñhu, ya hindí øhu ja rá 'ye, ja ra uenda ya stá tuhu. Nu'bú ¿hanja da za ga sigui ga øthu ya ts'oqui? ³ ¿Ha gue hingui padihu gue núju stá nxistehuhu stá 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne nura ora dá nxistehuhu ja ra uenda dá tuhu con gue'a? ⁴ Nehe nú'a ra ora dá nxistehuhu, ja ra uenda dá nt'aguihu ngu bi nt'agui'a ngu 'ñena sti tuhu nehe, pa ngu bi yopa nte'a de ja ra du po rá maca ts'edi Ajuá rá Dada, njabu necaguihu stá yopa ntehu ma'ra'yo pa ga 'bahu 'nara 'ra'yo 'múi.

⁵ Ngue'a nu'bu stá 'nathohu con gue'a ngue'a ja ra uenda stá tuhu ngu bi du'a, nu'bú ma ga 'buhu 'nara 'ra'yo 'múi ngu gra 'm'a, ngue'a ja ra uenda dá yopa ntehu ngu bi yopa nte'a de ja ra du. ⁶ Dí padihu gue ma ndaxjua 'múihu bi mpont'i mahyegui con gue'a, pa gue numa ndaxjua 'múihu nú'a mi ppe ra ts'oqui, ngu ya xra huati pa ya hinga 'megohu de ra ts'oqui. ⁷ Ngue'a nu'a tó'o ya xa du, ya hingui o ja rá 'ye ra ts'oqui. ⁸ 'Bu stá tuhu mahyegui co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, dí camfrihu gue ga 'buh con gue'a. ⁹ Ngue'a dí pahu gue ma zi Hmuhu to'o bi yopa nte de ja ya du, ya hingui pe'tsi te da yopa du'a, ne ra du hinda ma da yopa ntate de gue'a. ¹⁰ Ngue'a nu mi du'a, bi du 'na'quitho pa bi gutca gatho ma ts'oquihu, y ya hingui pe'tsi te da nu co ra ts'oqui. Y nubyá nu'á bi yopa nte y 'bui pa rá nsunda Ajuá. ¹¹ Njabu necju ga øthu ra uenda gue ya stá tuhu ne ya hindí pe'tshu te ga nuhu co ra ts'oqui, ne ya dí 'buhu pa rá nsunda Ajuá ngue'a dí 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

¹² Hangue ya oxqui hophu ra ts'oqui da sigui da manda ja ri ndo'yohu nú'u ma da du. Oxqui hophu da ja'ahu gui 'yøthu nú'a go da ne ri ndo'yohu. ¹³ Oxqui sigui gui pephu ra ts'oqui nú'a ja'ahu gui 'yøthu nú'a hingui ho. Nu'a gui 'yøthu, daphu ri tehu ja rá 'ye Ajuá pa gui 'yø'tuahu rá paha'a, ngue'a nu'ahu ja ra uenda ya xcá tuhu de ra ts'oqui ne xcá yopa ntehu ma'ra'yo. Hangue daphu ri ndo'yohu ne ri ts'edihu Ajuá pa gui pephu rá 'befi'a. ¹⁴ Ngue'a nura ts'oqui ya hinda ma da nda de guecju, ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley, nubyá dí 'buhu ja rá hñoja'i Ajuá.

Núju ndí øhu ja rá 'ye ra ts'oqui, ¿pa te ga yopa penjuni?

¹⁵ Nde'bu, ¿ha gue ga øthu ya ts'oqui ngue'a dí 'buhu ja rá hñoja'i Ajuá ne ya hindí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley? ¡Hina! ¡Hinda za ga beñhu njabu! ¹⁶ Dí padihu gue dyá 'begohu de nú'a to'o dí øtehu. Nu'bu gui øtehu ra ts'oqui go rá 'bego'ihu'a ne go gue'a da ja'ahu gui 'medihu. Ha nu'bu gui øthu Ajuá go rá 'bego'ihu'a y nu'á da 'yø'te pa gui 'buhu xá hño ja rá thandi'a. ¹⁷ Pe jamadi Ajuá gue masque gá 'megohu de ra ts'oqui, pe nubyá ya xcá ndahu pa gui 'yøtehu con gatho ri múihu ra nt'utuete xa t'u't'ahu. ¹⁸ Ajuá bi zin'ahu de rá 'ye ra ts'oqui nú'a ngui pephu, pa go gui pephu'a ne gui 'yøthu xá hño ngu ri ho'a. ¹⁹ Núna dí xi'ahu, dí hec'ahu ngu ya 'bego pa da zo ri mfenihu. Njabu ngu xcá ndahu pa gá 'megohu ja ra ts'oqui ne ngui nts'o'yødehu, njabatho nehe ndahu ja rá 'ye Ajuá pa gui 'yøthu nú'a xá hño, ne gui 'buhu xá nt'axi.

²⁰ Nguetho nú'bu ngui 'megohu ja ra ts'oqui, himi tsa gui 'yøthu nú'a xá hño. ²¹ ¿Te ma thaha gá hañhu de nú'u ya t'ø't'e xmá nts'o ngui øthu? Ha nubyá gri ntsahu de gue'u. Ngue'a nú'a ra thaha ri uni nú'u ya t'ø't'e xá nts'o, go gue'a ra du. ²² Pe nubyá ya hingyá 'begohu de ra ts'oqui, ya gyá 'begohu de Ajuá, hangue ya xcá hañhu 'nara danga thaha, y nura thaha'a go gue'a gui 'bahu xá nt'axi y rá ngats'i 'nara te pa nzantho. ²³ Nguetho nurá njut'i ra ts'oqui go gue'a ra du, pe nurá 'baha Ajuá go gue'a 'nara te pa nzantho nú'a da 'racju ngue'a dri 'nathohu co ma Zidadahu ra Jesucristo.

7

Dí 'buhu co ra Zidada, hingue dí 'buhu ja ra ndaxjua ley

¹ Zi cuhu, nu'ahu gui padihu ya ley, gue mientras ra ja'i te, pe'tsi da 'yø'te ngu manga ra ley, pe 'bu da du, ya hina. ² Nja ngu 'nara 'beñña ra medinthati, mientras te rá dame pe'tsi da 'yø'te nú'a manga ra ley dega nthati, pe nu'bu ya xa du rá dame, nura 'beñña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a. ³ Pe

nu'bu te rá dame, ne da meui ma'na ra 'ñhø, nura 'behña'a da thu'mbabi ra zinga medinthati; pe nu'bu xa du rá dame, nura 'behña'a ya hingui 'bui ja nura ley'a, ne hinda ma da thu'mbabi ra zinga medinthati masque da nthatui ma'na ra 'ñhø.

⁴ Njabu necaguihu ndí 'buhuhma ja rá hmanda ra ndaxjua ley. Pe nubyá ja ra uenda stá tuhú mahyegui co ra Zidada Jesucristo nu mi du'a, ne ya hindí 'buhu ja nura ley'a. Dá njahu ngu nú'a ra 'behña bi du rá dame ne bi nthatui ma'na, ngue'a nuju ya hindí 'buhu ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya dá 'nathohu co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi yopa nte de ra du. Y stá njahuhu pa da za ga øthu ya hoga 'befi pa rá nsunda Ajuá. ⁵ Ngue'a nú'bu ndí 'buhu ja ma ndaxjua 'múi xá nts'o, nura ley ma'na ni nupca ma mfenihu pa dá øthu nú'u ya ts'onc'at'i ndí pe'tshu, y nu'ú mri mpefi ja gatho ma ndo'yohu pa dá øthu ya ts'oqui ne pa xa zixcahama ja ra du. ⁶ Pe nubyá ja ra uenda stá tuhú de ja ra ndaxjua ley, ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda nú'a ra ley'a. Ya hindí ohu ja rá 'ye ra ley, hangue nubyá da za ga pephu Ajuá co 'nara 'ra'yo mfeni nú'a bi 'racju ra Maça Ndahi, ne hingue ngu ma'met'o nú'bu ndí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley ne ndí pephu ngu nú'a xqui to'fo.

Ra ts'oqui nú'a dí hahu

⁷ ¿Te ga beñhabya? ¿Ha gue ra ndaxjua ley tu ra thai de ra ts'oqui? ¡Hina! ¡Hinda za! Ngue'a go gue'a bi 'ñutcagui te rá 'be'a ya ts'oqui. Ngue'a hinduí padi hmaha ua ra ts'oqui pa dra hyøcua nú'a te pe'tsi ma'na. Dá padi asta nu mi 'fiengagui ra ley: "Oxqui hyøca nú'a hinga ri meti." ⁸ Pe nu ndá øde nura hmanda'a, nuya ts'onc'at'i bi mpefi ja ma ndo'yo pa dá hyøque ndunthi ya t'øt'e, y njabu dá tu ra ts'oqui ngue'a hindá øt'e ngu nú'a manga ra ley, ngue'a nsi ra ley hingui tsa to da du ra ts'oqui. ⁹ Ma'met'o hinduí pahma ra ley, y ndí beni gue nduí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá. Pe nu ndá padi ra ley, gue'bu dá padi tengu rá ndangui ra thai ndí tu, ha nura ts'oqui ma'na bi nja rá ts'edi pa bi cacagui ga pepi. ¹⁰ Njabu ra ley nú'a ña'tui ra te pa nzantho pa to'fo da cumplibi, bi 'ñutcagui gue ya dí nehi ra 'ñu pa ja ra du. ¹¹ Ngue'a ra ts'oqui mi cacagui ga øt'a nú'a mi hagahma ra ley pa hinga øt'e, hangue ra ley bi condenagui ga tu po rá ngue ra ts'oqui.

¹² Hangue ra maça ley xá nt'axi y nú'a ri manda'a go gue'a xá nt'axi ne xá hño y øt'a ra hoga ts'utbi. ¹³ Nu'bá, ¿ha gue nú'a ra hoga ley go gue'a bi 'yøtca 'nara 'ñu pa xa zixca ja ra du? ¡Hina! ¡Hinga beñhu njabu! Ngue'a nuya ts'oqui stá øt'e go gue'bu bi 'yøtcagui nura 'ñu pa xa zixcahama ja ra

du. Y njabu xa fadi gue nura ts'oqui xi ra cate, ngue'a por nú'a ra hoga ley, ra ts'oqui bi jaqui dá 'mædihma. Hangue po ra ley bi hnequi gue ra ts'oqui nts'edi xá nts'o.

¹⁴ Dí padihu gue ra ley bá ehe de mahets'i. Pe nugui drá ja'i dega ximhai, ne dí o ja rá 'ye ra ts'oqui, hangue otho ma ts'edi pa ga øt'a ngu nú'a ri manda ra ley. ¹⁵ Nugui hindí padi nú'a dí pefi, ngue'a hingo xi ma paha nú'a dí pefi, pe nú'u ya 'befi dí øtsa xá thamfri ya dá øt'e. ¹⁶ Y nu'bu dí øt'e nú'a hingui ho ne hingo ma pahaga, nu'bá numa pahaga ri nthu ngu manga ra ley, ngue'a ra ley ma gue hinxá hño nú'a dá øt'e, hangue dí handi gue ra ley xá hño. ¹⁷ Hangue njabu hingo de guecse dí pefi nuya t'øt'e. Nuya ts'onc'at'i dí pe'tsi ja ma ndo'yo, go gue'bu ri jaqui dí øt'a njabu. ¹⁸ Y nugui dí padi gue hinte ma t'øt'e xá hño dí øt'e ja ma ndaxjua 'múi, ngue'a ga nehma ga øt'e nú'a xá hño pe hingui tsa ga øt'e. ¹⁹ Nguetho nura hño dí ne ga øt'e, hindí øt'e, pe nú'a xá nts'o ne nú'a hingo ma paha pa ga øt'e, nu'á go gue'a dí øt'e. ²⁰ Pe nu'bu nugui ga øt'e nú'a hingo dí ne, nu'bá ha, hingo dí pefi nura 'befi'a, nuya ts'onc'at'i dí pe'tsa ja ma ndo'yo go gue'bu ri jaqui dí øt'a njabu.

²¹ Hangue dí padi gue nzantho ri ndá 'nara ts'edi ja ma ndo'yo, y ri mpefi njaua: 'bu dí ne ga øt'a nú'a xá hño, hingui tsa ngue'a nzantho go dí øt'a nú'a hingui ho. ²² Ngue'a nugui de ja ma mfeni dí ho rá ley Ajuá, ²³ pe ja 'nara ts'edi ma'na'ño nú'a ri ndá ja ma ndo'yo. Nura ts'edi'a ri ntuncui ma paha, ne nzantho jaqui ga øt'a ya ts'oqui pa ma'na ri datc'agui'a.

²⁴ ¡Huecagui! Xibya, ¿to da ñangagui de nuna ts'edi ri ndá ja ma ndo'yo nú'a tsixcagui pa ja ra du? ²⁵ Jamadi Ajuá gue ya bi ñangagui'a po ra Zidada Jesucristo. Guehna nú'a dí ma: nugui de ma paha dí ne ga pepabi rá ley Ajuá, pe rá ts'edi ra ts'oqui ri ndá ja ma ndo'yo.

8

Ra te nú'a ja po rá ts'edi ra Maça Ndahi

¹ Nubyá, Ajuá ya hinda ma dá condenaguihu ni 'na de guecju núju drí 'nathohu co ra Zidada Jesucristo ne dí 'yohu ngu nú'a utcahu ra Maça Ndahi, y ya hindí ø'tuahú rá paha ma ndo'yohu. ² Ngue'a Ajuá xa ñangaguihu de rá ts'edi ra ts'oqui nú'a mi tsixcahu ja ra du, y nubyá ra Maça Ndahi go gue'a ri mandaguihu ne tsixcahu ja ra 'ra'yo te ngue'a drí 'nathohu co ra Zidada Jesucristo. ³ Ra ndaxjua ley mi xicju ndunthi ya 'befi pa stá øthu hmaha, pe himbi za bi maxcahu pa stá øthu ngue'a ndí ø'tuahú rá paha ma ndo'yohu. Pe Ajuá ha, xa maxcahu ngue'a bá pehna rá T'u, bi 'ñe bi nja'i ngu núju dyá 'yøt'ats'oquihu pa bi za bi unga rá

maça ndo'yo po ma ts'oquihu, y njabu Ajuá bi hñacua rá ts'edi ra ts'oqui pa hinda sigui da ndá ja ma ndo'yohu. ⁴ Ajuá bi 'yot'a njabu pa da za ga othu ya hoga 'befi ngu ri manda ra ndaxjua ley, ngue'a nubyá go dí othu ngu nú'a rá paha ra Maça Ndáhi, y ya hindí othu nú'a go rá paha ma ndo'yohu.

⁵ Ne dí padihu nu'a tó'o o'tua rá paha rá ndo'yo, hõnse oda rá mfeni nú'a go da ne rá ndo'yo, pe nu'a tó'o o'tua rá paha ra Maça Ndáhi, nu'á ha, oda rá mfeni hanja da 'yot'tua nú'a ri ho ra Maça Ndáhi. ⁶ Nguetho nu'a tó'o hõnse oda rá mfeni ra ndaxjua 'mui go gue'a ma da 'mædi. Pe nuto oda rá mfeni da 'yot'e ngu nú'a ri ho ra Maça Ndáhi, nu'á pe'tsa ra te nzantho ne 'bui te rá 'ñenthó. ⁷ Nguetho nu'a tó'o oda rá mfeni ra ndaxjua 'mui, go gue'a ri ncontraui Ajuá, nguetho hingui ote rá ley Ajuá ha nixi hinda za da 'yot'e. ⁸ Nu'a tó'o o'tua rá paha rá ndo'yo, hingui tsa da 'yot'e ngu nú'a ri ho Ajuá.

⁹ Pe nu'ahu ya xcá tsohubu nuri ndaxjua 'muihu, ne ya hingui o'tuahú rá paha ri ndo'yohu. Nubyá guí o'tuahú rá paha ra Maça Ndáhi ngue'a nu'á 'bui ja ri corasohu. Y nu'a tó'o hingui pe'tsa ra Maça Ndáhi nú'a bá pehna ra Zidada Jesucristo, nura ja'i'a hingo rá meti ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ Pe 'bu ra Zidada Jesucristo 'bui ja ri corasohu, masque ri ndo'yohu xa t'e'mbi da du po rá ngue ra ts'oqui, pe nuri ndáhihu ma da 'mui pa nzantho ngue'a ya hinte ma ts'oqui guí tuhu. ¹¹ Ajuá to'o bi japi bi yopa nte ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da japi da yopa nte ri ndo'yohu nehe ngue'a ra Maça Ndáhi 'bui ja ri corasohu. Nu'a ri ndo'yohu xa du, Ajuá ma da japi da yopa nte po ra Maça Ndáhi nú'a 'bui ja ri corasohu.

¹² Hangué ringue'a zi cuhu, hinga mahyoni ga o'tuabihu rá paha ma ndo'yohu ngue'a ya hindí 'buhu ja rá hmanda'a. ¹³ 'Bu go gui o'tuahú rá paha ri ndo'yohu, nu'bú ma gui tuhu. Pe nu'bu co rá ts'edi ra Maça Ndáhi guí hñacju ya ts'ot'ot'e de ri ndo'yohu, nu'bú hingui ma gui tuhu.

¹⁴ Nguetho gatho nú'a to'o o't'e ngu nú'a utuabi ra Maça Ndáhi, go gue'hu yá batsi Ajuá. ¹⁵ Nura Maça Ndáhi bi t'acju pa ya hinga 'mëgohu ja ra ts'oqui, hangué njabu ya hinga yopa ntsuhu. Nura Maça Ndáhi bi t'acju go gue'a bi 'yot'e pa dyá batsiguihu Ajuá. Hangué po rá ts'edi ra Maça Ndáhi dí emfu Ajuá: "¡Ma hmáça Dada'ihé!" ¹⁶ Nguetho ra Maça Ndáhi gue'a damajuani ja ma ndáhihu gue yá batsiguihu Ajuá. ¹⁷ Y dí pahú gue nuya batsi gatho nú'a te pe'tsa yá dada go yá meti nehe. Hangué necju nehe ma metihu nú'a te pe'tsa Ajuá, y mahyegui co ra Zidada Jesucristo ma ga hañhu nú'a ma da 'racju Ajuá ngu 'nara tsogui, pe mahyoni ga tsethu ya thogui ngu

bi zeta ra Zidada Jesu, pa nehe da za ga 'buhu ja rá nsunda con gue'a.

¹⁸ Dí padi gue nuya ts'othogui dí thohu nuya pabya ni ts'hu ri nhycuaui rá ndangui de nú'a ra nsunda ma ga hanthu 'mefa. ¹⁹ Gatho nú'a xa hyoca Ajuá, ja ra uenda ngu tobgahu co ndunthi ra johya nu xcrá hnequihu ja rá nsunda Ajuá núju yá batsiguihu'a. ²⁰ Gatho nú'a te xa hyoca Ajuá xmá hñohma pe 'mefa bi ts'oqui. Pe hingo de yá pahasche'hu, go rá paha Ajuá pa bi njabu, pe nu'á bi 'ye'mbi gue da yopa hogui 'mefa. ²¹ Y nura pa'a ma da uadi yá nzabi de gatho nú'a te xa hyoca Ajuá, ngue'a ma da yopa hogui ma'ra'yo. Hangué gatho nuya t'ot'e ja, ya hinda ma da 'yo ja rá 'ye ra ts'oqui nu sta zixcaguihu Ajuá de nuna ra ts'oximhai pa grá 'buhu ja rá nsunda núju yá batsiguihu'a. ²² Dí pahú gue gatho nú'a bi hyoca Ajuá, astabya ri sufrí ngu ri sufrí 'nara 'behña ma da 'mu rá zi batsi, pe nu sta thogui yá uguí'a, ma da haxamahai. ²³ Y hingue hõnse nú'hu ya t'ot'e bi hyoca Ajuá, necju nehe drí tsahu ya uguí, ne dí ga'tsihu, pe Ajuá xa 'racju ra Maça Ndáhi ngu 'nara seña de ra johya ma ga pe'tshu, hangué dí t'omhu gue nu xcrá 'buhu ja rá nsunda Ajuá ma da 'ñudiguihu gue yá batsiguihu'a co ma ndo'yohu strá nsunda nsi ra nzabi ni ra uguí. ²⁴ Nu ndá mpohóhu bi t'acju ra nth'omate gue ma ga 'buhu habu xá nsunda. Pe nu'bu ya dí hanthu nú'a xa sicju ga t'omhu, nu'bú ya hinga mahyoni ga nd'omhu ngue'a ya dí hanthu. ²⁵ Pe nu'bu dí t'omhu nú'a hindí handathohu, nu'bú pe'tsi te ga t'omhu asta hinga hanthu.

²⁶ Nehe ra Maça Ndáhi 'bui pa da maxcahu, ngue'a de guecseguihu otho ma ts'edihu pa ga tsethu. Ngu'e'a nujú hindí pahú te ga aphu Ajuá nixi hanja ga ñahu con gue'a. Pe ra Maça Ndáhi ri jacju ga nga'tsihu masque hinda za ga mañhu te ga mañhu, nu'bú ra Maça Ndáhi ri bantebi Ajuá por guecju. ²⁷ Y Ajuá nú'a patca ma mfenihu, padi nú'a adi ra Maça Ndáhi ngue'a adi ngu nú'a rá maça paha Ajuá y ri bantebi Ajuá pa yá gamfri'a.

Ma ga ntatehu co rá mfsats'i Ajuá

²⁸ Núju xa zoncaguihu Ajuá ngu nú'a xqui beni maya'bu, ne dí madihu'a, dí padihu gue nu'a ri supca ma tehu pa gatho nú'a da 'ñepcaguihu go pa ma hñohu. ²⁹ Ngu'e'a Ajuá ya mi pacaguihu desde ra mudi, hangué nu'a bi huancahu ne bi hñuxcahu pa ga 'buhu ngu gra 'mu rá T'hu, pa njabu nura T'hu'a dra cu mada de gathoguihu dyá cuhu. ³⁰ Nujú bi hñuxcahu Ajuá pa ga 'buhu ngu gra 'mu rá T'hu, y hingue hõnse'a, nehe bi zocju pa dá camfrihu'a. Y hingue hõnse'a, nehe bi xicju gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu. Y hingue hõnse'a, nehe ma da zixcaguihu ja rá nsunda.

³¹ Nubyá, ya dí pahú gue Ajuá 'bui con guecju, nu'bu'á zhanja da za to da dacaguihu? Hinda za. ³² Ajuá bi unga rá 'ra T'u pa bi du po rá nguəcju. Nu'bu'á zha gue hinda 'racju nehe mahyegui con gue'a gatho ma'ra te dí hoñhu? ³³ ¿To'o da za da mambgahu núju yá hmadiguihu Ajuá? Jo'o, ngue'a Ajuá go gues'e'a xa ma gue ya hinte dí tuhu. ³⁴ ¿To'o tsa da condenaguihu? Jo'o, ngue'a ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du por guecju, y 'mefa bi yopa nte, y nubyá bí 'bui ja rá nsu ja rá 'ñei Ajuá, y ja guehni brí bantebi Ajuá por guecju. ³⁵ ¿Nda'a gue'a tsa da 'uegaguihu de rá hmáte ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue ya ts'othogui, o ya dumai, o ya njute, o ra thuhu, o ra ñahe, o ra ntsu, o ra du? Hina, ni 'na. ³⁶ Ngu mąnga ra Mąca T'ofu habu ena njaua:

Nuje stá camfri'ihe, hangue nzantho t'ebgaguihe da toje
ngu 'nara zi deti ho ra hyomgø.

³⁷ Pe de gatho nú'a dí thohu, xi dí tatehu po nú'a to'o ri macaguihu. ³⁸ Hangue dí pahú gue jo'o ni 'na to'o da za da 'uegaguihu de rá hmáte Ajuá, nixi nú'bu'a ga tuhu, nixi núbya dí tehu, nixi ya enxe, nixi ya ndá gá enxe, nixi nú'a jabya mapaya, nixi nú'a ma da nja 'mefa, ³⁹ nixi nú'a ja maña de mahets'i, nixi nú'a ja ri ga'ti de ra ximhai; ni 'na de nú'u xa hyoca Ajuá, hinda za da 'uegaguihu de rá hmáte'a nú'a pescahu ngue'a dí 'nathohu co ma zi Hmuhá ra Jesucristo.

9

Ajuá xa huahna ya me Israel

¹ Nugui, nú'a dí ma, dí mąnga majuaní ngu rí 'ñepcagui ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangue nú'a ma ga ma hingrá ncuamba. Nu ja ma mfeni dí pađi xá hño gue dí mąnga majuaní ngue'a go ra Mąca Ndađi xicagui gue nú'a dí ma gue'a majuaní. ² Xi 'raca 'nara ntsø'mi y nzantho zonga ma mfeni. ³ Nugui, ga nehma gue masque go ga 'mediga de rá thandi ra Zidada Jesucristo, qué pa da da mpøhø ma'ra ma mixodyo'be nú'u hinxá gamfritho ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nú'ú go gue'u ya me Israel. Ajuá bi hñuts'i'u pa dyá bątsi'a, ne mi utuabi rá mąca nsunda'a ja rá ndanjija'u, ne bi gohui'u 'raya cohi. Nehe bi umbabi'u ra mąca ley, ne bi 'ñutui hanja da xocambeni'a ja rá nija'u. Nehe Ajuá bi ña'tuabi'u ya hña'ti. ⁵ Nuyá xita'u go gue'u ra Abrá ne ra Isaac ne ra Cobo ne yá t'u, y ja nuyá ja'i'u ja bi 'ñe bi nja'ini ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá pa da nda, y nu'á go gues'e'a Ajuá, y go gue'a rá meti gatho nú'a te ja ne 'bui. Drá nsunda'a pa nzantho. Njabu gue'a.

⁶ Pe hiní 'ñepi ga beñhu gue Ajuá hinxá cumpli rá noya co ra hnini Israel, ngue'a Ajuá xqui ña'tuabi da japi nura hnini'a, pe

hingue gatho ya me Israel go gue'u rá hnini Ajuá. ⁷ Masque bi 'mái ndunthi yá 'beto yá mbong'betu ra Abrá, pe hingue gatho'u t'ø't'a ra uenda gue yá bątsi majuaní, hñse nú'u yá bątsi ra Isaac. Ngue'a ja ra Mąca T'ofu ena gue Ajuá bi xipabi ra Abrá njaua: "Go dri 'beto yá bątsi ra Isaac." ⁸ Nubyá ne da 'ñena gue hingo gatho nuyá bątsi de rá ji ra Abrá go gue'u yá bątsi Ajuá, pe hñse nú'u bi 'mái dega hña'ti ngu bi 'mái ra Isaac. ⁹ Guehna ra hña'ti bi ña'tuabi ra Abrá, bi 'ñembabi Ajuá: "Rijeya ngubya, ma ga yopa ehe ga c'a'ts'a'i, ha nura Sara ma da me'tsa 'nará t'a."

¹⁰ Y hingue hñse ra Isaac bi huahna Ajuá, nehe ra Rebeca bi 'mu yoho yá t'u de 'nadra dada, go gue'a ndu ma xitahu ra Isaac, y de nú'u yoho ya t'u'u, 'natho bi huahna Ajuá nehe. ¹¹ Y nú'bu hinxqui 'maitu nú'u ya t'u ne hinte xqui 'yø't'atho nú'a xá hño o nú'a hinxá hño, Ajuá ya xqui huahna 'na de gue'u, pa njabu da hnequi xá hño gue nu'á huahna ya ja'i hingue po yá 'beti'u pe po nú'a xa beni'a, ngue'a nu'á zohni nú'a to'o go da ne'a. ¹² Hangue ante da 'mái nú'u yoho ya t'u'u, Ajuá ya xqui 'ñembabi yá nana njaua: "Nura cu madá ma da mepi nú'a mbątsi." ¹³ Y ja ma'na ra xeni de ra Mąca T'ofu má mahyegui habu Ajuá ena njaua: "Dá mađi ra Cobo ha nura Esaú dá ątsa."

¹⁴ Nu'bu'á ¿xi te ga mañhu'bya? ¿Ha gue ga eñhu gue Ajuá hingui ø't'a ra ts'utbi xá hño? Hina, hinga beñhu njabu. ¹⁵ Ngue'a go gues'e'a pe'tsa ra nsequi, hangue bi 'ñemba ra Moise njaua: "Nugui dí huequi nú'a go ga ne ga huequi." ¹⁶ Hangue dí pahú gue 'nara ja'i hingui tsutua rá hmáte Ajuá ngue'a go da nese ra ja'i, nixi ngue'a da 'yø't'ase ra ts'edi. Hina, go Ajuá beni sehe to'o gue'a ma da huequi'a. ¹⁷ Nehe ja ra Mąca T'ofu xa t'ofu gue Ajuá bi xipabi ra Faraó nú'a mra ndá Egipto, y bi 'ñena njaua: "Stá hux'a'i pa gui nda, ngue'a dí ne da hneca ma ts'edi ja gue'i pa da fađi to'ogui ne tengu ma ts'edi ja gatho ra ximhai." ¹⁸ Hangue ringue'a dí pahú gue Ajuá ri huequi nú'a go da ne'a y ri japi da necio nú'a go da ne'a.

¹⁹ Nu'bu'á, da ne 'nara ja'i da 'ñengui: "Nu'bu'á zhanja Ajuá ri condena ya ja'i? ¿To'o gue'a xa c'a'tsuabi nú'a rá paha'a?" ²⁰ Pe nugui ga thaťuabi'a ne ga embi: "¿To'o'igie pa guí nø'tua Ajuá? 'Nandi gue ra ts'e dega dohmi ma da nø'tuabi nú'a to'o bi hyoqui ne da 'ñembi: '¿Pa te xcá hogagui njaua?" ²¹ Nura hyocatrate tsa da hyoca nú'a go da ne. Nu'á hą ra ts'edi pa da hyoca de 'nadra bøhai 'nara ts'e dega nsu y nu ma'na pa ra 'beti hingue dega nsu."

²² Njabu nehe Ajuá masque mi ne xa 'ñudi gue ja rá ts'edi'a ne nu'á ri castiga ya ts'o'mai gá ja'i, pe nu'á desde maya'bu xa me'tsuabi ndunthi ra pasencia ya ts'o'mai gá ja'i, pe 'mefa ma da castiga'u ngu xa beni y ngu

nú'a rí ñepabi^u. ²³ Nu'á bi 'yòt'a njabu pa bi ñudi tengu rá ndangui rá nsunda ja guecju, ngue'a xi xa mescaguihu ra ntheocate núju to'o xa beni desde maya'bu ma ga 'buhu 'nadbú ja rá nsunda'a. ²⁴ Nu'á xa zoncachu pa ga 'buhu con gue'a, masque dyá xodyohu na hinda'yá xodyohu. ²⁵ Ra badi Osea bi 'yofu de guehna ja ra Maça T'ofu gue Ajuá bi ñena njaua:

Ma ga hu'mbabi gue ma hnini nú'u hingue ma hninihma,

y nú'u hinduí madihma, go gue'u ma ga madi.

²⁶ Nu habu bi t'embabi ya ja'i njaua: "Nu'ahu hingo ma hninihu",

nuni ja guehni ma da thu'mbabi gue go gue'u yá t'u Ajuá nú'a te.

²⁷ Nehe ra badi Isaia bi ma de ra hnini Israel, y bi ñena: "Masque ya me Israel da ndunthi ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ra ñanga ndehe, pe husthoho to'o ma da mpohø de gue'u.

²⁸ Ngue'a Ajuá masectho da huata ndunthi de gue'u ngu nú'a xqui 'ye'mbi asta hinda gohi 'na zi tuiho." ²⁹ Nehe go guet'a ra Isaia bi 'yofu 'met'o ja ma'na ra xeni de rá t'ofu'a, ne bi ñena:

'Bu Ajuá nú'a ri ndá de ya mundo enxé mahets'i hinxa huegaguihu ne hinxa zogaguihu hmaha 'raya ja'i,

nu'bu stá njahu ngu bi nja ra hnini Sodoma ne Gomorra nú'u bi nhuati gathu.

Ya me Israel ne ra maça hoga t'ode

³⁰ Nu'bu di pahabya gue ya ja'i hinyá me Israel nú'u himbi 'yòt'a ra ts'edi pa da 'mui xá hño co Ajuá, go gue'u ya 'bui xá hño con gue'a, ngue'a ya xa gamfribi rá noya'a. ³¹ Pe nuya me Israel mi øt'a ra ts'edi pa da 'yòt'a nú'a manga ra ndaxjua ley pa xa 'muhma xá hño co Ajuá, pe nu'ú himbi za bi 'mui xá hño con gue'a. ³² ¿Hanja himbi za bi 'mui xá hño? Himbi za ngue'a mi honi da 'mui xá hño co Ajuá honda po ya 'befi nú'a manga ra ley pe hingue po ra jamfri de ra Zidada Jesucristo. Hangué nu'ú bi hñaxa 'nara mfe'tse ja nú'a xa t'embabi "ra Mfe'tsado." ³³ Ngu ena Ajuá ja ra Maça T'ofu:

Dí pegui nuni Sión 'nara do pa da mfe'tsa ya ja'i, 'nara danga do nú'a japi da dagui, pe nu'a tó'o da gamfri'a hinda ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a xa gamfri gue'a majuaní.

10

¹ Zi cuhu, xi dí ne con gathu ma coraso gue da mpohø ra hnini Israel, y gue'a dí apabi Ajuá. ² Dí damajuani de gue'u gue xi øt'a ra ts'edi pa da deni Ajuá, pe hingui øt'e'u co ra mfaði. ³ Ngue'a nu'ú hingui tso yá mfeni nú'a xa manga Ajuá de hanja da za da 'mui xá hño ja rá thandi'a, ne nu'ú ri 'ramanu de guese'u pa da 'mui xá hño

hmaha ja rá thandi'a, hangué nu'ú fe'tsuabi nú'a ma Ajuá. ⁴ Ngue'a pa nú'u to'o camfri ra Zidada Jesucristo ya hinte ri muui ra ndaxjua ley pa da za da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ Ra Moise bi ma de nú'u to'o da demba ra ndaxjua ley pa da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuá, ne bi ñena gue nu'a tó'o da 'yòt'e gathu ngu nú'a manga ra ley, go gue'a da zudi ra te ngue'a xa 'yòt'e gathu ngu ri manda. ⁶ Pe nu'a tó'o da gamfri ra Zidada Jesucristo pa da 'mui xá hño ja rá thandi Ajuá, ja ra Maça T'ofu manga njaua: "Oxqui bensehe njaua ja ri coraso ne gui ñena: ¿To'o da za da bøxa ja mahets'i? —nuna guehna pa da tsinchahu ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nixi oxqui bensehe njaua ja ri coraso gui ñena: ¿To'o da za da gai asta habu bi 'bu nú'u xa du?" —nuna guehna pa da yopa tsi ra Zidada Jesucristo de ja ya du. ⁸ Nu'a xá hño gui beni, ngu nú'a manga ra Maça T'ofu ne ena: "Ya xcá 'yøde nú'a xa manga Ajuá, y nú'a xa mañ'a xa zo ja ri mfeni, y nu'a go gue'a ya xcá ma." Njabu manga ra Maça T'ofu. Y nú'a xa manga Ajuá go guehna ra noya dega jamfri dí mañihu, ne ena njaua: ⁹ Nu'bu gui ma gue ra zi Hmu Jesu go gue'a ri Hmu, ne 'bu gui camfri ja ri coraso gue Ajuá ra Dada bi 'yòt'e pa bi yopa nte'a de ra du, nu'bu ma gui mpohø. ¹⁰ Ngue'a nu'bu ga camfrihu ja ma corasohu, nu'bu Ajuá ma da ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, y nu'bu ga mañihu gue dí camfrihu ra zi Hmu Jesucristo, nu'bu ga mpohøhu.

¹¹ Ngue'a enga ja ra Maça T'ofu njaua: "Nu'a tó'o da gamfri'a hinda ma da 'be rá tsa, ngue'a nú'a camfri gue'a majuaní." ¹² Ra Maça T'ofu bi ñena gue nu'a tó'o da ne da gamfri, dá gamfri, ngue'a otho ni 'nara nthahni dega xodyo ni nú'u hinyá xodyo, ngue'a ra Zidada go gue'a ra Zidada pa gathu, nehe ra memati'a pa gathu nuto da hyomba rá mfats'i'a. ¹³ Ngue'a ra Maça T'ofu ena gue gathu nuto da 'yapa ra Zidada da mpohø, da pøhø'a. ¹⁴ Pe ¿hanja da za da 'yapabi 'na gue da pøhø 'bu hingui camfri gue 'bui? Y ¿hanja da za da gamfri 'bu hinxa 'yøde de gue'a? Y ¿hanja da 'yøde 'bu jo'o to'o da xipabi? ¹⁵ Y ¿hanja da za to'o da ma da manba rá noya Ajuá 'bu hinto xa mehni? Y ya xa 'behni nú'u to'o manba rá noya Ajuá, ngue'a enga ja ra Maça T'ofu: "¿Hangu ra johya dí pe'tshu ngue'a xa zøhø nú'u to'o bra hña 'nara hoga t'ode gue gathu ma da 'mui te rá ñenthu!"

¹⁶ Pe hingue gathu ya ja'i xa ne xa 'yøde ra maça hoga t'ode. Ngu xqui manga ra badi Isaia maya'bu, ne bi ñena: "Zi Hmu, hinxa ne to xa gamfri numa noyahu." ¹⁷ Hangué pa da za da gamfri 'na, mahyoni da 'yøde 'na, y mahyoni dra hma de ra Zidada Jesucristo pa njabu da nt'ode de gue'a.

¹⁸ Pe dí ena: ¿Ha gue hinxa 'yøde'u? ¡Haha, xi majuaní ya xa 'yøde'u! Ngue'a engá ja ra Māca T'ofó:

Gatho ja ra ximhai xa nt'øde yá noya'u.

Haha gatho maxøgue ra ximhai xa njabu.

¹⁹ Ma'na'qui dí mā: ¿Ha gue himbi unga nguenda ya me Israel? Haha, bi unga nguenda, gue'a ra Moise bi mā rá mudi gue Ajuá bi 'ñena:

Nugui ma ga japi nú'u ya ja'i hingo ma hnini hma, y nu'ahu ma da zøt'a ri muihu por gue'a.

Por nuya japi ma ga umba ya 'ñamfadi gá ja'i, nu'ahu ma da bø ri cuehu.

²⁰ Nepu ra badi Isaiá himbi ntsu bi mā gue Ajuá bi 'ñena njaua:

Nu'u himi hongagui go gue'u bi zøcagui,

ha nu'u himri 'ñanigui dá ma dá tsadiga'u.

²¹ Nehe bi 'ñena de ya me Israel gue Ajuá bi 'ñena njaua: “Nugui hindá tsaya dá zofó nuya ja'i pa xa ñobrihma, pe nu'ú himbi ne bi 'yøde ngue'a xi ya ts'o'yøde ne ya nøt'e.”

11

Ajuá bi huahna 'raya me Israel hangue nu'ú bi mpøhø

¹ Nu'bu, ¿ha gue ga beñhu gue Ajuá xa hyepu rá hnini? ¡Hina, hinhya'ma! Ngue'a nequi drá me Israel stí 'ñehe de yá ja'i ra Benjami de rá ji ra Abrá. ² Ajuá hinxa zogui rá hnini nú'a bi 'ñembi gue go rá hnini'a de rá mudi. ¿Ha gue hingui pahu te manga ra Māca T'ofó habu mā de ra Elía, gue nu'á mi manbabi ra hnini de Israel co Ajuá? Ne bi 'ñena njaua: ³ “Ma zi Hmu'i, nuna hnininga xa hyop'a'i gatho ri 'mehni, ne xa huata gatho ri ata. Y de gatho nú'u to'o mi camfri'i hønsegui dí pongui, y nu'ú xi honi hanja da hyogaguihma.” ⁴ Nu'bu Ajuá bi datuabi njaua: “Dí pe'tsitho yoto 'mo ya 'ñøhø pa da nsundagui, nú'u hinxa ndandiñahmu ja rá thandi ra c'oi Baal.” ⁵ Nehe njabu nuya pabya xa gohi hønse 'na zi tui ya me Israel nú'u xa huahna Ajuá co rá hñoja'i. ⁶ Y 'bu bi huahni co rá hñoja'i, nu'bu hingue po yá 'befi øt'e'u. 'Bu di gue'a dega 'befi hma, nu'bu Ajuá hindi øt'e co rá hñoja'i.

⁷ Xibya ¿te ga beñhu de nú'a thogui ya me Israel? Nu'u ya me Israel mi ndunthi, himbi zudi hanja da za da 'mui xá hño co Ajuá, pe nu'u 'na tui xqui thahni, nu'ú ha, bi za bi 'mui xá hño ja rá thandi Ajuá. Y nu'u ya me Israel mi ndunthi, bi meguibi yá mfeni, y himbi ne bi gamfri nú'a bi manga Ajuá. ⁸ Ngu xa nt'øfo ja ra Māca T'ofó: “Ajuá bi japi'u bi mpumfri, bi japi bi ngoda pa hinda hyandi, nehe bi japi bi ngogu pa hinda 'yøde asta mapaya.” ⁹ Y ra Davi bi mā de ya japi xqui t'umba ya me Israel, bi t'ents'ua ra 'ña ne bi 'ñena njaua:

Nuyá mexa da 'bø'tsuabi gue'a da ngu 'nara xit'a ne 'nara trampa habu da zo'u,

y ja da japini da gut'i nú'a tu'u.

¹⁰ Dá njot'a yá da'u pa hinda hyandi,

y dá ndoqui nzantho co yá 'bats'i ri du.

Ajuá hinxa 'medi pa nzantho nurá hmate co ya xodyo, hangue nú'u hingyá xodyo ri 'ñepi da su yá jamfri

¹¹ Nu'bu, xi nú'ú, ¿ha gue xa 'betuabi rá hmate Ajuá pa nzantho po yá 'ñajamfri? ¡Hina, hinhya'ma! Pe po yá nts'o'yøde'u bi zu ra mpøhø gatho ma'ra ya hnini, pa njabu da nuhu yá mfeni ya me Israel pa da yopa hñani'u ra japi ngu nú'a xa hñanga ma'ra ya hnini hingyá xodyo. ¹² Ya gue po rá nts'o'yøde ra hnini Israel bi nja ra hño pa gatho ya meximhai, ne bi nja 'nara danga japi pa nu ma'ra ya hnini hingyá xodyo, nu'bu jtengu hma ra japi da hñanga nú'u hingyá xodyo nú'a ra pa ya xodyo da gamfri Ajuá!

¹³ Nú'ahu hingyá xodyohu, ja'a dí ne ga xi'ahu. Ajuá bi hñuxcagui dega apostol pa gue'ahu nú'ahu hingyá xodyohu, hangue dí e'tsua rá nsu ma 'befi ¹⁴ pa xahmá da za ga nupa yá mfeni 'ra de nú'u ma mixodyo'be da ne da hñanga nehe nú'a ra japi xcá hañhu, ne da mpøhø'u. ¹⁵ Ya gue Ajuá bi hyepu ya xodyo ne go bi japi gatho ya meximhai ngue'a bi 'yøt'e pa bi za bi 'mui xá hño con gue'a, nu'bu jtengu ra japi ma da umbabi'u nu sta yopa munts'a ya xodyo ma'na'qui! Ne nura japi'a go gue'a 'nara 'ra'yo te. ¹⁶ Nu'bu Ajuá bi huahna ya mudi xita de ra hnini Israel pa dyá meti'a, nu'bu gatho ra hnini Israel go rá metitho Ajuá, nja ngu 'nara 'bai gá za, 'bu Ajuá ri japa yá 'yu, nehe yá 'yeza njapi, y nehe nja ngu ya hme, 'bu ra mudi hme njapi, nu'bu gatho ra bola jani njapi.

¹⁷ Ngu 'nara 'bai gá hoga olivo da ts'ecua 'nará 'yeza ne da cueta 'nará 'yeza ra mbanga olivo pa nu'á da zipa rá ngui rá 'yu nú'a ra hoga olivo, njabu nehe 'raya xodyo bri t'equé de Ajuá ne nú'ahu hingyá xodyohu go xra hmunts'a'ihu pa dyá hnini'ihu Ajuá nehe, ne xcá hñanihu yá japi Ajuá. ¹⁸ Masque'a oxqui ndanguihu de ya xodyo, ngue'a guí padihu gue hingui ya 'yeza ri umba ra te yá 'yu ra za, nuya 'yu go gue'u ri umba ra te ya 'yeza.

¹⁹ Nu'ahu ma gui 'ñenahu: “Ya 'yeza bri ts'equi pa bi za bri juetcahu.” ²⁰ Majuaní, bri t'equé'u, pe bri t'equé ngue'a himbi ne bi gamfri'u. Ha nu'ahu ya rá hnini'ihu Ajuá ngue'a guí camfrihu. Hangue oxqui ndanguihu. Nu'a guí 'yøthu, tsuhu Ajuá. ²¹ Nu'bu Ajuá xa castiga ya xodyo nú'u to'o ngu ya 'yeza hingá njuete, nehe nú'ahu hingyá xodyohu y guí njahu ngu ya 'yeza xa njuete, da za da castiga'ihu nehe. ²² Hangue

dá zo ri mfenihú nú'a bi 'yòt'e Ajuá, njabú ngu ra hoj'a'i, njabú ra zate nehe. Bi nhyoja'i con gue'ahú, ha nu'ú ya xodyo bi nts'o'yòde, bi 'ueque'ú. Hangué nu'a mahyoni gui 'yòthú, sigui gui 'buhú ja rá hñoja'i, ngue'a nu'bu hina, da 'uec'a'ihú nehe. ²³ Y nehe nuya xodyo nu'bu hinda sigui yá 'ñajamfri, nu'bú dra yopa cuete ja ra 'bai gá olivo habú mi tógue'ú, ngue'a Ajuá ja rá ts'edi pa da yopa cuete'ú. ²⁴ Ngue'a 'bu nú'ahú hingyá xodyohú ngu gyá 'yezahú de 'nara mbanga olivo, xa ts'ec'ahú de ri 'baihú, y bi za bri juet'ahú ja ra hoga olivo masque nu'ahú grá mbanga olivohú, 'ixihmá ya xodyo gue go gue'ú ya 'yeza yá meti ra hoga 'bai gá olivo, ma'na da za da ncuete ma'na'qui ja rá 'bai!

Rá ngats'i ma da mpòhø ra hnini de Israel

²⁵ Zi cuhú, dí ne gui padihú nuna mñadi xqui nt'agui hmáha. Dí ne gui padihú pa hingui beñhú gue hønse'ihú xa huahn'ahú Ajuá. Páhu gue masque Ajuá xa japi xa megui yá mfeni ndunthi ya me Israel, pe 'ra de gue'ú xa me'tsitho ja rá hnini'a. Pe hingue pa nzantho ma da megui yá mfeni, hønse asta hinda zòxa ra 'bede de nuya ja'i hingyá xodyo nú'ú ma da mpòhø. ²⁶ Nepu de gue'a gatho ya me Israel ma da mpòhø. Ma da nja ngu xa t'ofò ja ra Mácá T'ofò ne ena: Nuni Sión nú'a rá hnini Ajuá ja ma drí 'ñehni ra Ñante

nú'a ma da xucuabi yá ts'ot'òt'e ya me Israel nú'ú yá ja'i ra Cobo.

²⁷ Y nu xcrá xucuabi yá ts'o'qui'ú, ya stá cumpli ma cohi nú'a stá cohi con gue'ú.

²⁸ Pa da za da ntanga ra máca hoga t'òde ja ma'ra ya hnini ngu xa beni Ajuá, nú'a xa hyanda ya xodyo ngu yá ncontra'a, pa go da jap'a'ihú nú'ahú hingyá xodyohú. Pe Ajuá maditho ya xodyo po rá ngue yá xita'ú nú'ú bi huahni'a. ²⁹ Ajuá hingui pata rá mfeni. Nú'a da uni, hinda ma da hñaqui, ne hinda ma da hyepu nú'ú to'o xa huahni'a. ³⁰ Nú'ahú hingyá xodyohú hingüi camfrihmáha Ajuá, pe nubyá co rá nthecate Ajuá bi jap'a'ihú ngue'a ya xodyo himbi ne bi gamfri ra zi Hmu Jesucristo. ³¹ Nubyá nuya xodyo bi 'ñagamfri, pe bi njabú pa 'mefa, co rá nthecate Ajuá da japi'ú ngu bi jap'a'ihú. ³² Njabú Ajuá bi zotho gatho co yá 'ñajamfri, gue dya xodyo gue hindya xodyo, pa 'mefa da huequi'ú mahyegui.

³³ 'Xi ra dangui rá mñadi Ajuá, ngue'a padi gatho nú'a t'òt'e, y padi hanja da 'yòt'e gatho nú'a go da ne! Hinda za to da badi gatho nú'a te beni Ajuá, ne hinda za to da badi hanja òt'e nú'ú ya danga 'befi òt'e'a. ³⁴ 'Zto'o gue'a patuabi rá mfeni Ajuá? y 'zto'o gue'a xa 'yombabi rá 'ñu'a? ³⁵ Y 'zto'o 'met'o xa nja te xa umbabi Ajuá, pa njabú Ajuá da co'tsuabi'a?" ³⁶ Ngue'tho go guese'a bi hoqui

gatho nú'a te ja, y gatho o ja rá 'ye'a, y gatho'ú pa rá nsunda'a. Y nú'a drá nsunda pa nzantho. Njabú gue'a.

12

Ga umfu Ajuá gatho ma tehú pa ga pèphu ngu ne'a

¹ Nubyá, ma zi cu'ihú, xcá hyanthú rá ndangui rá nthecate Ajuá xa 'yòtcahú. Hangué dí bante'ihú gue gui daphú Ajuá gatho ri tehú. Gue'a 'nara hña'ti strá nt'axi ngu nú'a ri ho'a, ngue'a nu'bu gui òthú njabú, gui xocambenihú Ajuá co ri corasohú.

² Oxqui tenbahú yá 'múi nú'ú ya ja'i 'yo ja ra ts'o'qui. Nu'a gui 'yòthú, tenda ri 'ra'yo mfenihú pa njabú xi gui 'buhú 'nara 'ra'yo 'múi, y 'bu gui njahubú ma gui patuahú nda'a rá paha Ajuá gui 'yòthú, y nú'a rá paha'a gue'a nú'a gui 'yòthú nú'a xá hño ne nú'a ri ho'a, ne gui 'buhú xá hño ja rá thandi'a.

³ Ajuá xa 'racagui nuna ra nsu dega apostol po rá hñoja'i, hangué ma ga xi'ahú nda'a ri 'ñepi gui 'yòthú. Oxqui ma gui beñhú gue gyá danguihú y masque hina. Benihú xá hño ne hyandaschú hangu rá ndunthi ri jamfrihú nú'a xa 'ra'ahú Ajuá cada 'na de gue'ahú. ⁴ Ngue'a nja ngu ma ndo'yohú dí pe'tshú ndunthi ya xeni pe gatho ya xeni hingue 'nada yá 'befi pefi. ⁵ Njabú nehe masque dí ndunthihú, pe dí 'nada ra ndo'yohú co ra Zidada Jesucristo, y gatho nú'ú ngu dyá xenihú de 'nada ra ndo'yo.

⁶ Ne 'rama'na'ño ya mñadi ne ra ts'edi xa 'racaguihú Ajuá po rá hñoja'i'a pa ga pefihú nú'a 'befi xa 'racaguihú. 'Bu 'nara cu xa t'umbabi 'nara ts'edi pa da mánba rá noya Ajuá, dá mañ'a ngu rá ndunthi ra jamfri pe'tsi'a. ⁷ Nu'a t'ò'o xa t'umba ra ts'edi pa da mfaste, dá mfaste. Ha nu'a t'ò'o xa t'umba ra ts'edi pa da nxahate, dá nxahate. ⁸ Nu'a t'ò'o xa t'umba ra mñadi pa da unga ra ts'ofò, dá nzote'a, ha nu'a t'ò'o xa t'umba ra ts'edi pa da unga 'nara mñats'i, dá uni con gatho rá mui. Nu'a t'ò'o xa t'umba ra ts'edi pa da nda, dá nda con gatho rá mfeni, ha nu'a t'ò'o xa t'umba ra ts'edi pa da mats'i nú'a to'o othobi, dá mats'i con gatho rá mui.

Nú'a rí 'ñepi ra gamfri

⁹ Dá nja ri hmátehu pa gatho ya ja'i, pe hingue de maxòts'etho. 'Utsahú nú'a xá nts'o, y tenhú nú'a xá hño. ¹⁰ Mádihú 'na ngu 'na co ra hmáte nú'a xa 'ra'ahú Ajuá ngue'a gyá cuhú, ne 'ñumbahú ra t'egu'ei 'na ngu ma'na.

¹¹ 'Yòthú ri 'befihú con gatho ri ts'edihú. Ostí ma da zu'ahú ra ndaghñei. Pepabihú ma Zidadahú ra Jesucristo con gatho ri muihú.

¹² Johyahú ngue'a gui t'ò'mhú ma gui 'buhú ja rá nsunda Ajuá. Tséthú gatho ya ts'othogui, ne ogui tsayahú gui 'yaphú Ajuá.

¹³ Faxhú ya cu nú'ú hingui tsèpi, ne umfu ntsaya nú'ú to'o tsòñ'i'ahú.

14 'Yaphu Ajuu da mats'i nu'u to'o o't'ahu ra nts'o'mui, oxqui tsafihu'u.

15 Johyahu co nu'u to'o ri johya, ne nzonihu co nu'u to'o zoni.

16 'Buhu mahyegui co 'nadra hmate, oxqui 'fets'ihu nixi gui 'ueguehu de ya zi hyooya cu. 'Yohu mahyegui con gue'a. Oxqui beñhu de ri mfenischehu gue gyá bamhyahu.

17 Oxqui o't'uhahu ra nts'o'mui nu'a to'o da 'yot'ahu ra nts'o'mui. Nu'a gui 'yothu, gui jamasuhu gui 'yohu xa hño ja ya thandi gathu ya ja'i. 18 'Yothu 'nara ts'edi asta habu da za pa gui 'buhu 'nara hoga'mui con gathu ya ja'i. 19 Ma zi hmadi cu'ihu, oxqui co'tsuhu nu'a da 'yot'ahu ya ts'o'mui, tsocuatohu Ajuu, ngue'a Ajuu ma ja ra Maca T'ofu ne ena: "Nugui hõnsegui tsa ga co'tsuabi nu'u to'o o't'a ra nts'o'mui, nugui go ga unga ra njut'i." 20 Nehe ena njaua: "Nu'bu ri ncontra tsu ra thuhu, umbabi te da zi, ha nu'bu tsu ra nduthe, umba ra dehe da zi. Nu'bu gui 'yot'e njabu, nu'bu nu'a da nts'o'mi ndunthi." 21 Oxqui hoñhu hanja gui 'yothu 'nara 'ñu. Gathu nu'a to'o da 'yot'ahu 'nara 'ñu, co'tsuabi co 'nara hño, y njabu ma gui ntatehu de ra 'ñu.

13

1 Gathu ya ja'i ri 'ñepi da 'yote nu'u to'o ha ra ts'utbi, ngue'a go Ajuu xa hñuxa gathu ya ts'utbi ja ra ximhai. Nehe go gue'a xa hñuts'i nu'u to'o ha ra ts'utbi. 2 Hangué nu'u to'o nõtua ra ts'utbi, go gue'u nõtua nu'a xa manda Ajuu nehe. Y nu'u to'o nõtua ra ts'utbi, go honse ra castigo. 3 Ya nda hinxa thuts'i pa da zu nu'u to'o o't'e xa hño, nu'á xa thuts'i pa da zu nu'u to'o hingui o't'e xa hño. Hangué nu'bu hingui nehu te da xi'ahu nu'u to'o ha ra ts'utbi, nu'bu 'yothu gathu nu'a xa hño, y njabu nu'á da ñamañho de gue'ahu. 4 Nu'á go gue'u ya 'bego Ajuu pa ri hñohu. Pe 'bu gui 'yothu nu'a hingui ho, ri 'ñepi gui tsuhu'u, ngue'a nu'á ha ra ts'edi pa da castiga'ihu, ngue'a Ajuu go gue'a xa hñuts'i'u pa da castiga gathu nu'u to'o hingui o't'e xa hño. 5 Hangué mathoni gui 'yotehu'u, ne hingue hõnse pa hinda castiga'ihu, nehe pa gui 'yotehu nu'a xi'ahu ri mfenihu. 6 Hangué nehe dí juthu ya njut'i ja ra gobierhnu, ngue'a nu to'o ha ra ts'utbi go ya mefi Ajuu, ne nu'á xi ri 'ramanu da mefi nuna 'befina.

7 Ju'tuabihu gathu nu'u to'o gui tuphu. Ju't'a ri cotahu, ju't'a ri rentahu. Nu'u to'o ri 'ñepi gui umfu ra t'equ'ei, umfu, ha nu'u to'o ri 'ñepi gui numansuhu, numansuhu. 8 Oto gui tuphu ni 'nara thai, hõnse gui beñhu gue ri 'ñepi gui mádiu 'na ngu ma'na, ngue'a nu'a to'o madi rá miq'u'eiu ya bi cumpli ra ley. 9 Nu'ahu gui pahu ya hmanda nu'u manga ra ley ne ena: "Oxqui ntsinga medinthati, oxqui hñote, oxqui mpe, oxqui ja'tsua ya n'euamba ri miq'u'eiu, oxqui

hyocua nu'a pe'tsa ri miq'u'eiu." Pe nuya ya hmandaya ne nu'u ma'ra ya hmanda, gue'a mahyegui nu'a ra hmanda ena: "Madi ri miq'u'eiu ne su ngu gri nsu shec." 10 Ngue'a nu'a to'o pe'tsa ra hmate, hingui o't'ua ra nts'o'mui rá miq'u'eiu, hangué nu'a to'o pe'tsa ra hmate go gue'a ri cumpli ra ley.

11 De dí o'thu gathu nuya ngu dí xi'ahu, ga beñhu de nuya ya pa dí 'buhu ne ga japhu da nu ma mfenihu, ngue'a ma Zidadahu ya ma'na 'bai guetbu de nu'a ndá camfrihu pa e da ñangaguihu de nuya ts'othogui dí thohuxa ja ra ximhai. 12 Ya 'yo ri thogui ra 'hexuui, 'yo ri moca ra xudi. Hangué mathoni ga tsoguihu ya ts'o'befi dega 'beta ngu nu'u o't'a ya ja'i dega xuui. Ya ga hñocju pa ga o'thu ya hoga 'befi dega pa, ngu ri hñoca 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni. 13 Ga 'yohu ngu ri 'ñehe ngu nu'u 'yo dega pa, hinga maha habu ja ya ngo dega tixfani, nixi ga ntixfanihu. Hinga hñuxhu co nu'u to'o hingue xi ma 'behñahu, nixi ga 'yohu ja ma'ra ya ts'ot'o't'e. Hinga 'ñot'atuhnihu, y nixi ga ne ga nschehu. 14 Nu'a ga o'thu ha, ma ga honbahu rá mfats'i ra Zidada Jesucristo pa ga 'yohu ngu bi 'ño'a, y hinga hoñhu hanja ga o'thu ya hne ma ndaxjua 'mihhu.

14

Hinda za to da ñemi yá cu

1 Umfu nsequi da 'mui ja ri nijahu nu'a to'o otho ndunthi rá jamfri, pe hingue pa gui ntsanoyahu con gue'a de nu'u ya mfeni xa gu. 2 Ngue'a 'ra camfri gue tsa da zi gathu nu'a ja te da ts'i; ha nu'u ma'ra to'o otho ndunthi yá jamfri hingui ne da zi nu'araza, hõnse ya zi c'ani. 3 Nu'a to'o tsi gathu nu'a te ts'i, odi utsa nu'a to'o hingui tsi. Ha nu'a to'o hingui tsi gathu nu'a te ts'i, odi 'yot de nu'a to'o tsi, ngue'a nu Ajuu bi 'yot'a rá bati nu mi camfri'a. 4 ¿To'o'ihu pa gui 'yobihu rá 'bego ma'na ra ja'i? ¿Ha hingui pahu gue nurá hmu nu'a ra 'bego'a go gue'a da ma ua 'yo xa hño ua hina? Y njabotho nehe nuya cu'u, go guesc Ajuu ma da ma ua xa hño o hingui ho nu'a o't'e'u, hangué nu'á ma da 'mui xa hño ja rá thandi Ajuu ngue'a go guesc'a ja rá ts'edi pa da mats'i'u.

5 'Ra camfri gue mathoni da thahna 'raya pa pa dra sõcambeni Ajuu, ha nu ma'ra camfri gue gathu ya pa ri 'ñepi da thandi mahyegui. Cada 'na ri 'ñepi da badi xa hño de nu'a te beni. 6 Nu'u to'o ri jamasu de ra pa, o't'e njabu pa da ho ra Zidada, ha nu'u to'o hini jamasu de ra pa, nehe o't'e njabu pa da ho ra Zidada. Y nu'u to'o tsi gathu nu'a te ts'i, nu'á tsi pa rá nsunda Ajuu, ngue'a ri umba njamadi Ajuu. Ha nu'u hingui tsi gathu nu'a te ts'i, nu'á o't'e'u pa rá nsunda Ajuu, y umba njamadi Ajuu nehe.

⁷ Ngue'a ni 'na de guecju hindí tehu pa ga øthu nú'a go ga neschu, y nu xcrá tuhu, hingo nú'a ra ora go ga huanschú. ⁸ Ngue'a nu'bu dí tehu dí øhu ja rá 'ye ra Zidada ne dí 'buhu pa rá nsunda'a, y nu'bu ga tuhu guet'atho dí øhu ja rá 'ye ne dí 'buhu pa rá nsunda'a. Hangue nuju, nzantho dí øhu ja rá 'ye gue gra tehu gue hina. ⁹ Ngue'a pa guehna bi du ra Zidada Jesucristo y bi yopa nte pa bi Hmu de nú'u te y de nú'u xa du.

¹⁰ Hangue nu'ahu çpa te guí 'yø ri cuhu? O çpa te guí utsahu ri cuhu? Ngue'a nu xcrá tuhu gathoguihu ma ga 'baihu ja rá thandi ra Zidada pa go da hñabgahu nguenda'a. ¹¹ Ngue'a ma da njabu ngu xa t'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena:

Nugui drá Ajuá dí te, hangue ma da njabu nú'a ma ga ma nubya, gue gatho ya ja'i ma da ndandiñahmu ja ma thandi,

ne da xocambenigui.

¹² Hangue cada 'na de guecschu ma ga daphu nguenda Ajuá.

Ga nsuschu pa hinga japhu ma cuhu da 'yøt'a 'nara ts'oqui

¹³ Hangue hinga 'ñøhu 'na ngu ma'na. Nu'a ga øthu ha, ma ga nsuschu pa hinga japhu ma cuhu da 'yøt'a 'nara ts'oqui. ¹⁴ Nugui dí paði xá hño gue gatho nú'a ja da ts'i hinxá nts'o, ngue'a njabu xa 'ñutcgai ra Zidada Jesucristo. Pe nu'a tó'o beni gue xá nts'o 'nara t'øt'e nú'a ts'i, pa nú'a to'o beni njabu ha, xá nts'o. ¹⁵ Hangue nu'bu guí tsi 'nara t'øt'e nú'a beni'a ri cu gue hingui ho da ts'i, y njabu da du rá mui, nu'bú nu'i ya hingui 'yo co ra hmäte. Oxqui tsi 'nara t'øt'e nú'a da japi da 'mëdi ma'na, ngue'a nehe po rá ngue'a bi du ra Zidada Jesucristo. ¹⁶ Hangue oguí honi pa hanja da hñama'ñu'i, masque nu'i guí beni gue xá hño nú'a guí øt'e. ¹⁷ Núju dí 'buhu ja rá hmanda Ajuá, hingui oda ma mfenihu ya hñuni nixi ya ts'ithe. Nu'a oda ma mfenihu, nú'a ga 'yohu xá hño, ne ga 'buhu te rá entho, ne ga johyahu co nú'a ra johya ri 'racaguihu ra Maça Ndahi. ¹⁸ Y nu'a tó'o pëpa ra Zidada Jesucristo co nuya hoga 'befiya, Ajuá ri ho'a. Nehe ya ja'i ma da hyandi gue 'yo xá hño'a.

¹⁹ Hangue ga øthu nú'a faxcaguihu pa ga 'buhu 'nara hoga'mui 'na ngu ma'na, ne pa ga ntetua jamfrihu 'na ngu ma'na. ²⁰ Oxqui ts'ocua rá 'befi Ajuá por nú'a te guí tsi. Xi majuaní gatho nú'a te ts'i xá nt'axi, pe hingui ho guí tsi nú'a guí japi da nts'oca ri cu. ²¹ Xá hño hingui tsi ra ngø, nixi guí tsi ra vinu, nixi guí 'yøt'a ni 'nara t'øt'e nú'a guí japi da ts'ocua rá mfeni ri cu pa da zo ja ra ts'oqui o pa da ts'ocua rá jamfri. ²² Nu'bu guí camfri da za guí tsi gatho nú'a te ts'i, nu'bú zë ri jamfri guí pe'tsi ne pascui Ajuá. Nu'a tó'o beni gue xá hño nú'a øt'e, ne 'mëfa

hinda ma da dahu de nú'a xa 'yøt'e, go gue'a njapi ngue'a paði gue xa 'yøt'e xá hño. ²³ Pe nu'a tó'o ri dahu de nú'a te tsi, nú'a tu ra thai, ngue'a hingui tsi co rá jamfri, y gatho nú'a dí øthu ne 'bu dí camfrihu gue hinxá hño, gue'a 'nara ts'oqui.

15

'Yøthu nú'a da ho ri miq'ueihu

¹ Núju dí zedihu ja ma jamfrihu, rí 'ñepi ga pahu hanja ga tsetuahu ya mfeni xa gu nú'u ts'utho yá jamfri, y hinga øthu nú'a go dí neschu. ² Cada 'na de guecju ga øthu nú'a da ho ma miq'ueihu pa yá hño'u ne pa da te yá jamfri. ³ Ngue'a nehe sehe ra Zidada Jesucristo himbi 'yøt'e nú'a go rá paha sehe. Nu'a bi zetuatho yá 'mui nú'u to'o mi utsa'a, ngu enga ja ra Maça T'ofu habu bi sipa Ajuá ne ena: "Stá tsetuatho yá nt'utsate nú'u to'o ri utsa'i." ⁴ Ngue'a gatho nú'a bi t'ofu maya'bu ja ra Maça T'ofu, bi t'ofu pa ma nt'utuathu, pa njabu ngu nú'u bi zeta maya'bu y ngu bi thu'mba yá mui'u, njabu ma da thubga ma muihu nehe pa ma'na da ndangui ma nthø'matehu. ⁵ Nubyá nu Ajuá to'o faxcahu pa ga ntsetuahu ne 'racju ra humai, dá 'yøt'e pa guí 'buhu co 'nada ra mfeni ngu bi 'ñutcahu ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ⁶ pa njabu co 'nadra mfeni ne 'nadra jahña guí nsundahu Ajuá ra Dada nurá Dada ma Zi Hmuhu ra Jesucristo.

Bi sipabi ra maça hoga t'øde nú'u hingyá xodyo

⁷ Hangue numahñøhu 'na ngu ma'na, ngu bi nügaguihu ra Zidada Jesucristo pa rá nsunda Ajuá. ⁸ Dí ma gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi mepabi ya xodyo pa bi cumpli yá hñ'a'ti Ajuá nú'u xqui ña'tuabi ndu yá xita'u, y njabu ra Zidada Jesu bi 'ñudi gue Ajuá øt'a gatho ngu nú'a ma. ⁹ Nehe bi 'ñehe pa ya ja'i hingyá xodyo da nsunda Ajuá po rá nthecate, ngu xa t'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena:

Ja ya ja'i hingyá xodyo nugui ma ga manga tengu rá ndangui ri thuhu, y ja ga tu't'a'ini ya jahña.

¹⁰ Nehe enga ja ra Maça T'ofu: Nú'ahu hingyá xodyohu, johyahu mahyεgui co rá hnini Ajuá.

¹¹ Nehe ena:

Nsundahu Ajuá gatho nú'ahu hingyá xodyohu guí 'buhu ja gatho rá ngani ra ximhai.

ne xocambenihu'a po yá danga t'øt'e.

¹² Nehe ra baði Isaia bi 'yofo ja ra Maça T'ofu ne ena njaua:

Ma da 'mu 'nara t'u de yá ja'i ra Isaí rá dada ra Davi,

y nura t'u'a ma da ndá ja ya ja'i nú'u hingyá xodyo,

y nú'u ma da gamfri'a.

¹³ Ajuá nú'á to'lo 'racj_u ra hoga ntho'mate, dá 'ra'ah_u ndunthi ra johya ne ra hmetho ja ri corasoh_u po ri jamfrih_u, pa njab_u ma'na da ndangui ri ntho'mateh_u po rá ts'edi ra M_aca Ndáhi.

¹⁴ Ma zi cu'ih_u, dí camfri gue xi ja ndunthi ri hñoja'ih_u ne ja ndunthi ri mfadih_u y tsa gui nzofoh_u 'na ngu ma'na. ¹⁵ Masque njab_u, pe nugui dí resga dí op'a'ih_u pa ga yopa ben'ah_u 'raya t'øt'e ngu nú'a ya xcá padih_u. Dí øt'a njab_u pa ga cumpli nú'a ra 'b_efi xa 'racagui Ajuá po rá hmáte'a. ¹⁶ Ngue'a nú'á bi hñuxcagui pa ga p_epabi ra Zidada Jesucristo pa ga zo ya ja'i hinyá xodyo, pa ga xipabi'ú rá hoga noya Ajuá, pa njab_u nugui da za ga udi'ú ja rá thandí Ajuá ngu 'nara hñá'ti xá nt'axi ngu ri ho'a nú'a xa xaca ra M_aca Ndáhi.

¹⁷ Hangue po ra Zidada Jesucristo da za ga 'ñets'i de nú'a ra 'b_efi xa 'racagui Ajuá.

¹⁸ Hini 'ñepcagui ga 'ñets'i de nú'a xa 'yøt'a ma'ra pa bi gamfri ya ja'i hinyá xodyo. Pe dí padi gue ra Zidada Jesucristo xa mpefi ja ma noya ne ja ma 'b_efi pa bi gamfri ndunthi de gue'ú. ¹⁹ Ra Zidada Jesucristo xa 'raca ra ts'edi pa stá øt'a ndunthi ya milagro, ne stá hanpa rá ts'edi ra M_aca Ndáhi, hangue xa za stá m_anga ra m_aca hoga t'øde de ra Zidada Jesucristo maxøgue ja gatho ya hai desde Jerusalem asta ra hai Ilirico. ²⁰ Hangue njabu nugui stá øt'a ra ts'edi pa ga ma ga m_anga ra m_aca hoga t'øde hab_u hinxá t'ødetho de ra Zidada Jesucristo pa hinga mpefi hab_u ya xa mpe ma'ra. ²¹ Guet'a nehe m_anga ra M_aca T'ofe ne ena:

Nú'ú hinxqui siptho de Ajuá,
y nú'ú hinhya'm_u xqui 'yøde, go gue'ú ma da 'yøde ne da bádi.

Ra apostol Pablo beni da ma Nroma

²² Hangue njab_u astabya hinxá za stá mab_u. ²³ Pe núbya nguetho ya dá juadi ma 'b_efi ja nuya hnini de guecua, y ngue'a p_e't_a ndunthi ya jeya stá ne ga mab_u ga tsøñ'ah_u, ²⁴ hangue dí t'ø'mi gue 'nitho ga thogui ga tsøñ'ah_u má 'ñu nu grá ma Spáña, y ga johya ndunthi ga 'b_ui con gue'ah_u. Nep_u de gue'a dí t'ø'mi gue gui nexcaguih_u de guep_u pa ga thogui grá ma Spáña. ²⁵ Pe nubýa ma ga ma pa Jerusalem pa ga ha'tsuabi 'nara mfats'i nuya zi cu de guehni. ²⁶ Ngue'a nuya zi cu de guehni Macedonia ne de guecua Acaya co 'nara paha bi unga 'nará mfats'i'ú pa ga ha'tsuabi nuya zi hyooya cu bí 'b_uhni Jerusalem. ²⁷ Nuya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bí beni gue mri 'ñepi'ú da 'yø'tuabi njab_u'ú, ngue'a nú'ú hinyá xodyo ne xqui hñani ra mpøhø po yá noya ya xodyo, hangue rí 'ñepi'ú da maxa ya xodyo nehe co ya hño de ra ximhai. ²⁸ Hangue nu xcrá juadi ga p_e nuna 'b_efiná pa ga tsocubi nuna mfats'i ya cu me Jerusalem, ja grá thop_u

ga tsøñ'ah_u má 'ñu nu xcrá ma Spáña. ²⁹ Y dí padi gue nú'ú xcrá tsøñ'ah_u, ra Zidada Jesucristo ma da jap'a'ih_u ndunthi ngue'a ma ga zo'ah_u de rá noya'a.

³⁰ Nubyá, zi cuh_u, dí bante'ih_u de rá thuhu ma Zidadah_u ra Jesucristo y po rá hmáte ra M_aca Ndáhi ri 'racj_u 'na ngu ma'na, gue gatho'ih_u gui faxcaguih_u gui 'yaph_u Ajuá por guequi. ³¹ 'Yaph_u Ajuá pa nu'á da ñangagui de ya me Judea nú'ú hinyá gamfri, gue ya zi cu nuni Jerusalem da hñani co 'nara johya nura mfats'i ma ga tsocubi, ³² pa njab_u 'b_u gue'a rá paha Ajuá ga tsøñ'ah_u co 'nara johya, ne ga tsaya ts'ú con gue'ah_u. ³³ Ajuá nú'á faxcah_u pa ga 'b_uh_u te rá entho, dá 'm_ui con gatho'ih_u. Njab_u gue'a.

16

Ya nzenjua

¹ Ra Febe go gue'a 'nara hoga nju, ne ja rá nsu, ngue'a gue'a 'nara maste de ya gamfri me Cencrea. ² Hangue umf_u ntsaya co ra t'equ'ei ja ri hmunts'ih_u, ngu rí 'ñep'a'ih_u nú'ah_u gyá gamfrih_u, y faxh_u'á de mádi te da 'yø'tua ra 'bedi, ngue'a nú'á xa maxa ndunthi ya ja'i y necagui xa maxcagui nehe.

³ Fat'ajuah_u ra zi nju Prisila ne ra zi cu Aquila. Nu'ú xi bi maxcagui ndunthi ja rá 'b_efi ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nu'ú mi resga da unga yá te por guequi, hangue hingo seh_ugui dí jamadibi'ú, ne gatho nú'ú ya cu hinyá xodyo nehe'ú ri jamadibi'ú.

⁵ Fat'ajuah_u nehe nuya zi cu ri munts'a ja rá ngu nú'á ra nju Prisila y ra cu Aquila. Fat'ajuah_u nehe ma hmáca cuh_u ra Epeneto, nú'á go gue'a ra mádi bi gamfri ra Zidada Jesucristo nuua Acaya.

⁶ Fat'ajuah_u ra nju Mala, nú'á xi xa max'a'ih_u ndunthi. ⁷ Fat'ajuah_u ra cu Andronico y ra cu Junio, nú'ú go gue'ú mengu ma hai, nehe go gue'ú ndí o'be fadi mahy_egui'ú. Nu'ú ya yá nsu ja ya apostol, nehe gue'ú 'met'o bi gamfri ra Zidada Jesucristo que guequi.

⁸ Nehe fat'ajuah_u ra Amplia numa hmáca cu ja ra jamfri. ⁹ Nehe fat'ajuah_u ra cu Banu nú'á ma mfats'i ja rá 'b_efi ra Zidada Jesucristo, nehe ma hmáca ra Estaqui. ¹⁰ Fat'ajuah_u ra cu Apele, nú'á xa bøni 'nara hoga gamfri de ra Zidada Jesucristo. Ne fat'ajuah_u nú'ú ya cu ya mengu rá ngu ra cu Aristobulo. ¹¹ Fat'ajuah_u nehe ra cu Erodio, nú'á mengu ma hai. Nehe fat'ajuah_u nú'ú 'b_u ja rá ngu ra cu Ciso nú'ú xa gamfri ra Zidada. ¹² Nehe fat'ajuah_u ma zi njuh_u ra Trifena y ra Trifosa, nú'ú ri mpefi ja rá 'b_efi ra Zidada, nehe ma zi njuh_u ra Persida, nú'á xa mpefi ndunthi ja rá 'b_efi ra Zidada. ¹³ Nehe fat'ajuah_u ra Rufo nú'á xi ra hoga cu ja ra jamfri; nehe

fat'ajuahubũ rá nana'a, nú'a dí øt'a ra uenda gue ma nana nehe. ¹⁴ Nehe fat'ajuahubũ ra cu Asíncrito y ra cu Flegonte, y ra cu Erma, y ra cu Patroba, y ra cu Erme, y nehe nuya zi cu 'bui con gue'u. ¹⁵ Nehe fat'ajuahubũ ra cu Filologo y ra nju Julia, y ra cu Nereo ne rá nju'a, y ra cu Olimpa, y nehe gatho ya zi cu nú'u 'bui con gue'u.

¹⁶ Nehe fat'ajuahubũ gatho nú'u ma'ra ya cu co 'nara nthufi dega hmate. Ri fat'ajuahubũ gatho yá nija ra Zidada Jesucristo.

¹⁷ Nehe dí bante'ihũ zi cuhũ, gue gui tham-frihũ ndunthi de nú'u ne da heca ya cu y japi'u da 'yøt'a ya ts'oqui. Nu'ú hingui udi ngu nú'a ya xa t'u't'ahũ, hangue 'ueguehũ de gue'u. ¹⁸ Nuya ja'i'u ri mpefi hõnse pa yá hõose'u; hingue pepabi ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. Nu'ú mangan 'raya noya xi ri nt'øde gue xi xá hõo, pe hina, hingo gue'a majuanĩ. Nu'ú hat'a nuya zi ja'i hinte yá fadi. ¹⁹ Gatho ya ja'i pađi gue xi gyá hoga 'yødehũ, hangue njabũ nugui xi dri johya de gue'ahũ. Pe nehe, nu'a dí ne, dí ne gue da nja ri mfadihũ pa gui 'yøthũ ra hõo, hingue pa gui 'yøthũ ra 'ñũ. ²⁰ Y Ajuã nú'a to'o faxcahũ pa ga 'buhũ te rá entho, go gue'a da 'yøt'e 'bestho pa gui ntatehũ de ra ts'ondahi. Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ co rá hmate'a.

²¹ Nehe fat'ajuahubũ ma mfats'i ra cu Timu, nehe fat'ajuahubũ ra cu Lucio, ra cu Jaso y ra cu Sosipate nú'u ya mengu ma hai.

²² Nugui drá Tercio, dí ofo nuna cartana, dí fat'ajuahubũ de rá thuhu ra Zidada Jesucristo.

²³ Nehe ra cu Gayo pehna'ihũ ra nzenjua, nú'a to'o xa 'raca nsequi ja rá ngu. Nehe xa umba nsequi gatho ya cu pa ja ri munts'iuu. Nehe fat'ajuahubũ ra cu Erasto, nú'a go gue'a ra me'tsboja de ra hnini. Nehe fat'ajuahubũ ra cu Cuarto.

²⁴ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ gatho'ihũ co rá hmate'a. Njabũ gue'a.

'Nara søcambeni bi 'yøt'a ra apostol Pablo nu mi uadi rá carta

²⁵ Drá nsunda Ajuã nú'a ja rá ts'edi pa da ja'ahũ gui zẽ ri jamfrihũ ngu nú'a ri udi ra maça hoga noya dí ma. Y nuna ra maça hoga noyanã go gue'a ra maça noya nú'a hmambya de ra Zidada Jesucristo. Y por nuna noyanã Ajuã bi 'ñutcahũ nú'a xqui beni'a desde rá mudi ne xqui me'tsa nt'agui, gue da unga ra mpøhø pa ya ja'i ja gatho ya hai. ²⁶ Y nubya po ra maça hoga noya dí ma, ya xa 'ñutcahũ Ajuã nú'a xqui beni. Nehe njabũ bi 'yofo maya'bu ja yá t'ofu yá 'mehni Ajuã nú'u bi 'yofo gue da mpøhø ya ja'i hingyá xodyo. Ngue'a Ajuã nú'a 'bui pa nzantho xa manda da ts'ofu ya ja'i ja gatho ya hai pa da gamfri'u ne da 'yøte'a.

²⁷ ¡Ajuã go guese'a ja rá mfadi, ga nsundahũ pa nzantho po ra Zidada Jesucristo! Njabũ gue'a.

RÁ MŪDI RA CORINTIO RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI ME CORINTO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Corinto

¹ Nugui drá Pablo, Ajuá go rá paha'a pa bi zoncagui pa drá apostolgui ma zi Hmuhá ra Jesucristo. Nugui ne ra cu Soste dí op'a'ihé nuna ra carta, ² nú'ahú gyá gamfrihú guí 'buhúbu Corinto. Nu'ahú bi zohn'ahú Ajuá pa gá camfrihú ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ne bi 'uec'ahú de ja ya ts'oqui pa go guí pepabihú'a, ne bi t'axca ri mfenihú mahyégui con gatho nú'ú 'bú haburaza ri xocambeni'a. Nú'á ma zi Hmuhá dri xocambeni'á go guet'a ri xocambeni nehe'ú. ³ Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhá ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa guí 'buhú te rá 'ñiento.

Ya japi xa thani po ra Zidada Jesucristo

⁴ Nzántho dí umba njamádi Ajuá por gue'ahú, ngue'a nú'á co rá hñoja'i xa pòhò'ihú po ra Zidada Jesucristo. ⁵ Ajuá xa jap'a'ihú ndunthi ngue'a xcá camfrihú ra Zidada Jesucristo, hangue xa 'ra'ahú ra ts'edi pa guí ñahú de rá noya'a, ne xa 'ra'ahú ndunthi rá hoga mfádi'a nehe. ⁶ Nubya ri hnequi gue xcá camfrihú xá hño gatho nú'á dá xi'ahe de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Hangue nubya hinte grí 'beshú de gatho ya hoga japi nú'ú ri 'racjú Ajuá, ne guí t'ómhú nú'á ra pa stua yopa pengui ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁸ Nú'á go gue'a ma da su'a'ihú asta ra pa'a rá gats'i ri tehu de guecua ja ra ximhai, pa hinda za to da má gue nu'ahú guí tuhú ra ts'oqui nu stua yopa penga ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Ajuá nzántho ot'a gatho nú'á xa má, y nú'á go gue'a xa huahn'ahú pa guí 'buhú co ma zi Hmuhá ra Jesucristo rá T'ú'a.

Ya gamfri 'rama'na'ño beni

¹⁰ Zi cuhú dí bante'ihú de rá thuhu ma Zidadahú ra Jesucristo gue da 'nat'a guí mañhú, pa da 'ñotho ya hegue de gue'ahú. Nu'á guí 'yòthú, 'buhú mahyégui co 'nada ra mfeni ne 'nada ra jamfri. ¹¹ Dí xi'ahú njabú ma zi cu'ihú ngue'a xa xicagui nú'á ja te yá njau ri nju Cloé gue ja ra ora grí ntunsehú. ¹² Dí xi'ahú njabú ngue'a 'ra de gue'ahú guí mañhú njaua: "Nugui drí dèna ra cu Pablo", ha nu ma'ra guí eñhú: "Nugui drí dèna ra cu Polo", y nu ma'ra guí eñhú: "Nugui drí dèna ra cu Pedro", ha nu ma'ra guí eñhú: "Nugui drí dèna ra Zidada Jesucristo." ¹³ ¿Ha gue hingue gatho'ihú guí dènhú ra Zidada Jesucristo? ¿Ha gue bi du ja ra pont'i ra Pablo

po rá ngue'a'ihú? ¿Ha gue xcá nxistehéhu de ja rá thuhu ra Pablo? Hina. ¹⁴ Dí umba njamádi Ajuá gue nugui hõnse ra cu Crispo ne ra cu Gayo stá xi'tsi de gue'ahú, y hinto ma'na stá xi'tsi. ¹⁵ Hangue hinda za guí mañhú gue xcá nxistehéhu de ma thuhuga. ¹⁶ Nehe dá xi'tsa nú'ú ya mengu de ja rá ngu ra cu Teba. Pe de guehni hinstá xi'tsa ma'ra. ¹⁷ Ra Zidada Jesucristo himbá pencagui pa ga ot'a ra sistehe, nú'á bá pencagui pa ga mąnga ra maça noya. Pe hindí má co 'raya noya xi mahotho nú'ú de ma mfádisé, pa hinda t'ena gue xi ja ma mfádi ne da gamfri ya ja'i hõnse co ma hoga noya. Nugui dí ne da gamfri'ú hõnse po nú'á ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i.

Ra ts'edi ne ra mfádi de Ajuá go ma zi Hmuhá ra Jesucristo bi 'ñutcahú

¹⁸ Nujú dí mañhú gue bi du ra Zidada Jesu ja ra pont'i pa ga mpòhòhú, ha nu'ú t'ó'o hingui camfri'a ma da 'mèdi'ú ngue'a mañ'ú gue hinte ri muui nú'á dí mañhú de rá du ra Zidada Jesucristo. Pe pa núju stá mpòhòhú ri muui, ngue'a go gue'a hanpa rá ts'edi Ajuá. ¹⁹ Mąnga njaua ja ra Maça T'ofò:

Ma ga huatuabi yá mfádi ya bamhya, ne ga hacuabi yá mfeni ya nimfeni.

²⁰ ¿To'o nú'á ra bahmyabya? O ¿to'o nú'á xi ja rá mfádi? Ne ¿to'o nú'á padi gatho te ja mapaya? Jo'o, ngue'a ja rá thandi Ajuá hinte ri muui yá mfádi ya ja'i. ²¹ Ngue'a ya ja'i masque xi ja yá mfádi, hinxa za hanja da badi'ú Ajuá. Pe Ajuá rá paha'a da pòhò nú'ú to'o da gamfri nú'á ra noya dí mañhú, masque nú'ú ya bamhya ena gue hinte ri muui nú'á dí mañhú. Pe Ajuá xi ja rá mfádi hangue bi 'yòt'a njabu.

²² Ya xodyo nzántho adi da t'utua 'nara nt'udi, y nuya griego hõnse ra mfádi honi, ²³ pe nuju dí mañhú de ra Zidada Jesucristo nú'á bi tho ja ra pont'i. Y guehna 'nara mfe'tse pa ya xodyo, ne nú'ú hingyá xodyo ena gue hinte ri muui nú'á dí mañhú de rá du ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Pe núju xa huancahú Ajuá, gue dyá xodyohú gue hindyá xodyohú, gathoguihú dí pahú gue ma zi Hmuhá ra Jesucristo bi hñanpa rá ts'edi ne rá mfádi Ajuá pa bi pòhòguihú. ²⁵ Ajuá ma'na ja rá mfádi ne ma'na ja rá ts'edi de gatho ya ja'i, masque eñ'ú gue hinte ri muui nú'á ra du bi thogui ra Zidada Jesucristo ja ra pont'i. ²⁶ Zi cuhú, pahú gue nu'ahú xa huahn'ahú Ajuá, masque hinga ndunthi de gue'ahú guí pe'tshu ra mfádi de ra ximhai, ne hinga ndunthi de gue'ahú guí hahú ra ts'utbi, y ne hinga ndunthi de gue'ahú guí pe'tshu 'nara danga nsu. ²⁷ Ajuá bi huahna nú'ú hinte yá fadi de guecua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa ya bamhya. Ajuá bi huahna nú'ú hingui hą ra ts'ediua ja ra ximhai pa da 'betuabi yá tsa nú'ú hą

ra ts'edibya. ²⁸ Ajuá bi huahna nú'u hinte ri muui ja ra ximhai ne nú'u xi ya t'utsa, ne nú'u to'o ni ts'u yá nsu otho, pa da 'betua yá tsa nú'u to'o pe'tsa yá nsu, ²⁹ pa njabu hinto da 'ñets'i ja rá thandi Ajuá. ³⁰ Ajuá go gue'a bi 'yot'e pa dá 'nathohu co ra Zidada Jesucristo, ngue'a nuse Ajuá go gue'a bá pehni'a pa bi 'ñutcahu rá mfadi Ajuá, ne bi hñasca ma ts'oquihu, ne bi t'axca ma mfenihu pa bi za dá 'buhú xá hño ja rá thandi Ajuá. ³¹ Ajuá bi 'yot'e njabu pa da nja ngu nú'a xa nt'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena: "Nu'a tó'o ne da 'ñets'i, dá 'ñets'i, pe de nú'a xa 'yot'a Ajuá, hingue de nú'a xa 'yot'ase."

2

Ra apostol Pablo bi ma de ra Zidada Jesucristo ne de rá du

¹ Zi cuhu, nugui nu ndá mabu pa dá zo'ahu de rá noya Ajuá, hindá zo'ahu co 'raya danga noya xá hñei, nixi co ndunthi ra mfadi de guecshe. ² Pe nu de nduá 'bupu, dá ja dá zo'ahu hñse de ma Zidadahu ra Jesucristo nú'a bri pont'a ja ra pont'i ne bi tho, ne hindá zo'ahu de ma'na ra noya. ³ Nu ndá zo'ahu mi otho ma ts'edise, ne mi 'racagui ndunthi ra ntsu pa ga ña, asta ndrí huat'i. ⁴ Hindá ne dá zo'ahu co ra mfadi de ra ximhai pa gá camfrihu, nugui dá zo'ahu co rá ts'edi ra Maça Ndahi. ⁵ Dá zo'ahu njabu pa bi za gá camfrihu co rá ts'edi ra Maça Ndahi, hingue ngue'a gá 'yodehu yá mfadi ya ja'i.

Ajuá utcaguihu tengurá 'mai'a corá ts'edi ra Maça Ndahi

⁶ Nú'u to'o xa ze yá jamfri dí zofuhe co ra mfadi pe nura mfadi'a go bra 'ñehe de Ajuá, hingue de ra ximhai, nixi de yá mfadi ya ndá nú'u ma da uadi da thogui. ⁷ Dí mañhe de nú'a bi 'yot'a Ajuá pa bi za dá mpòhòhu ne ga tsòñhu ja rá nsunda'a. Y nú'a dí mañhe go gue'a ra hoga mfadi xqui beni Ajuá desde ante da nja ra ximhai, ne himi fadihma, pe nubyá ya xa 'ñutcahu. ⁸ Ni 'na de nuya ndá de ja ra ximhai himbi badi nuna ra mfadi xa 'racju Ajuá, ngue'a nu'bu xa badi'u, hinxa hyohma ja ra pont'i numa Zidadahu xá nsunda. ⁹ Bi nja ngu nú'a xqui t'ofu ja ra Maça T'ofu habu ena:

Ni 'nara ja'i himbi za bi hyandi, nixi bi 'yode, nixi bi zo rá mfeni tengu rá 'mai de ja rá ñani Ajuá,

ne hinto xa badi gatho nú'u ya japi xa beni da umbabi nú'u to'o ri madi'a.

¹⁰ Y nujá, Ajuá bi 'ñutcaguihu gatho nuya t'ot'eya po rá ts'edi ra Maça Ndahi, ngue'a nura Maça Ndahi go gue'a padi xá hño gatho, ne asta padi gatho nú'a te benga Ajuá.

¹¹ Ni 'nara ja'i hingui tsa da batua rá mfeni ma'na rá miqu'eui, ngue'a cada 'na go padi se tengu rá mfeni. Njabu tho nehe

ni 'na hinto patua rá mfeni Ajuá. Nura Maça Ndahi ha, go gue'a patuabi rá mfeni Ajuá. ¹² Y nura Maça Ndahi'a xuá mencahu pa da 'ñutcahu gatho nuya hño ri 'racju'a, y hingó dí hamfu rá mfadi ra ximhai pa ga pahu nuya hño'u. ¹³ Nuje dí udihe ngu nú'a utcahe ra Maça Ndahi, hindí udihe co ma mfadishe. Nú'u to'o pe'tsa ra Maça Ndahi ja yá coraso, dí utuabihe co ya noya nú'u 'racaguihe ra Maça Ndahi.

¹⁴ Pe nú'a ra ja'i hinxa gamfri Ajuá hingui hani nú'a udi rá Maça Ndahi Ajuá, ngue'a beni'a gue hinte ri muui. Ne hingui tsa da badi'se'a, ngue'a mahyoni go da 'ñutuabi ra Maça Ndahi pa da za da badi'a. ¹⁵ Pe nu'a tó'o xa gamfri Ajuá ne pe'tsa ra Maça Ndahi ja rá coraso, nú'a hñ, padi xá hño gatho nú'u ya nt'udi'u, ne padi nda'a ra hño y nda'a ra 'ñu. Pe nu'a tó'o hingui pe'tsa ra Maça Ndahi, hingui tsa da xipabi te gra 'mu'i'a. ¹⁶ Enga ja ra Maça T'ofu: ¿To ja gue'a xa batuabi rá mfeni ra Zidada? O ¿to ja gue'a xa za xa 'ñutuabi te da 'yot'e'a? Jo'o. Pe nujabya ha, dí patuahú rá mfeni ma Zidadahu ra Jesucristo.

3

Ra apostol Pablo ne ra Apolo mahyegui yá mfe'i Ajuá

¹ Zi cuhu, dá zo'ahu ngu ts'ofu nú'u hints'u xa ze yá jamfri, ngu ya t'ubatsi hinte yá faditho, ngue'a himbi za dá zo'ahu ngu 'raya cu nú'u padi xá hño nú'u ya nt'udi udi ra Maça Ndahi. ² Dá zo'ahu 'ramats'u ngu 'raya zi bati nú'u tsatho, ngue'a himbi za dá xi'ahu ya noya xá hñei, ngue'a mi otho ndunthi ri mfadihu, y asta nubyá hinxa za stá xi'ahu gatho. ³ Ngue'a nu'ahu guí ot'athohu ngu nú'a ot'a nú'u hingyá gamfri, ngue'a gyá ndustehu, ne gyá necatsuihu, ne gyá necatuhnihu. Hangue por gue'a hinxcá 'ueguethohu de ja ya ts'oqui, ngue'a guí 'yohu ngu nú'u hinxa gamfri Ajuá. ⁴ 'Ra de gue'ahu guí eñhu: "Nugui drí dèna ra cu Pablo", ha nu ma'ra guí eñhu: "Nugui drí dèna ra cu Polo". Xi de guí mañhu njabu, ¿ha gue hingui othu ngu nú'u ya ja'i hingyá gamfri?

⁵ Xi ¿te ma 'befi dí pefi? Y ¿te ma 'befi pefi ra cu Polo? Nugui ne ra cu Polo dyá 'begothohe de Ajuá, ne go guecaguihe dá zo'ahu pa gá camfrihu'a. Nugui ne ra cu Polo, cada 'na de guec di pefihe ra 'befi xa 'racaguihe Ajuá.

⁶ Nugui go rá mudi dá zo'ahu de rá noya Ajuá, ha nura cu Polo go xa su'a'ihu asta nubyá, pe nu'a tó'o xa 'ra'ahu ra jamfri, go guecshe Ajuá. ⁷ Hangue ni guequi ni ra cu Polo hinda za te ga pehe de guecshe. Nu Ajuá go gue'a ja rá ts'edi pa xa japi xa te ri jamfrihu. ⁸ Hangue guí njahu ngu 'nara huahi habu stá mpche, nugui go stá pot'i, ra

cu Polo go xa 'ñunthe. Hangue ngu ra mot'i ne ra 'ñunthe, Ajuá ma da gutcahe ngu nú'a stá pefihe. ⁹ Nuje dyá mefihe de Ajuá, ha nu'ahú guí njahú ngu 'nara huahí habú ri mpefi'a.

Ne guí njahú ngu 'nará hoga ngu Ajuá ri ju'tsuabi. ¹⁰ Nuguí go dí nja ngu 'nara hoga hyocangu dá ju'tsua rá ua ra ngu, gue'a ra 'befi bi 'racagui Ajuá, ha nu ma'na go jaxa ra jado. Pe cada 'na mahyoni da jamasu nú'a pefi. ¹¹ Ngue'a otho ma'na ra cimientu da za dra jats'i, hõnse nú'a ya ja, y nura cimientu'a go guese ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹² 'Bú to'o da gats'i de maña nú'a ra cimientu ya ja, pe'tsi da beni xá hño ua da gats'i dega oro o dega t'axi o dega hoga do, o ua da gats'i dega za o dega xot'o o dega xithi. ¹³ Cada 'na de ya gamfri ma da hnequi rá 'befi'a, ngue'a nú'a ra pa de ra nsuca uenda gue'bu ma da fadi tengu rá 'befi cada 'na. Nú'a ra pa'a ma da nzò ra tsibi, y nuni ja ra tsibi ja ma dra tsapabini rá 'befi cada 'na nú'a xa mefi. ¹⁴ 'Bú 'na to'o bi hoca rá 'befi maña de ra cimientu ne hinda zat'a nurá 'befi'a, nu'bú nú'a to'o bi hoca nura 'befi'a ma da hñanga rá thaha. ¹⁵ Pe nu'bu 'na xa mpefi ne nurá 'befi'a ma da zat'i, nu'bú hinda ma da t'umbabi rá thaha. Hinte ma da hñani, ngue'a bi zat'a nú'a xqui mefi, pe nu'á ma da mpõhõ, nja ngu nú'a to'o bi tho ra nzat'i ne bi 'bedi gathu nú'a xqui mefi. ¹⁶ 'Ha gue hingui pahú gue nu'ahú go gue'ahu rá nija'ihú Ajuá, y nurá Maça Ndahi'a 'bui ja ri corasohú? ¹⁷ 'Bú 'na to'o da huatua rá nija Ajuá, nu'bú Ajuá da huati'a nehe, ngue'a rá nija Ajuá xi xá nsunda. Ne go gue'a'ihú nurá nija'a.

¹⁸ Osti ma da hya'ahu ri mfenihú gue gyá bahmyahu. 'Bú 'na de gue'ahu guí beñhu gue xi guí pe'tshu ra mfadi, y nu'bu nura mfadi'a go de nuna ximhai, 'yõthu ra uenda gue 'besthó hinte guí pahú, pa njabu ha, da za guí pe'tshu nú'a xi ra hoga mfadi brí 'ñehe de Ajuá. ¹⁹ Ngue'a pa ja rá thandi Ajuá 'besthó hinte ri muui nú'a ra mfadi de ra ximhai. Hangue enga ja ra Maça T'ofu: "Ajuá xi patuatho yá mfeni ya bamhya de ra ximhai gue nu'á hatetho, hangue co yá mbamhya ri 'medise'u." ²⁰ Nehe xa t'ofu njaua: "Ajuá padi gue hinte ri muui nuyá mfeni ya bahmya." ²¹ Hangue ogrí 'ñets'ihú guí 'ñeñhu gue grí denhu 'na o ma'na, ngue'a gathu nú'a to'o xa mpefi con gue'ahu go pa ri hñohú. ²² 'Bú rá 'befi ra cu Pablo, 'bu rá 'befi ra cu Polo, 'bu rá 'befi ra cu Pedro, gathu pa ri hñohú. Nu'ahú gathu go o ja ri 'yehú pa ri hñohú, ra ximhai, ra te, ra du, gathu nú'a ja mapaya ne nú'a bra 'befa. ²³ Y nu'ahú guí ohu ja rá 'ye ma zi Hmuhú ra Jesucristo, y ma zi Hmuhú ra Jesucristo go o ja rá 'ye Ajuá.

Nú'a bi thogui ya apostol ja yá 'befi

¹ Dí nehe guí pahú gue nuje yá mefiguihe ra Zidada Jesucristo, ne dí udihe nú'a xa 'ñutcahe Ajuá nú'a xqui beni maya'bu ne himi fadihma. ² Hangue mahyoni ga mañhe gathu nú'a xa 'ñutcahe Ajuá, ngue'a go yá mefiguihe'a. ³ Nugui hingui tu ma mui de gathu nú'a guí mañhu de guequi, nixi nú'a mangua ra ts'utbi de guequi. Nixi nugaguise hindi ena gue dí 'yo xá hño. ⁴ Masque nugui dí beni gue xá nt'axi ma mfeni, pe hingue por gue'a ma da hma gue hinte dí tu. Nura Zidada go gue'a ma da hñabga nguenda'a. ⁵ Hangue ogo guí hamfu nguenda te ø'ta ri miq'ueihu, ngue'a ma dua yopa penga ma Zidadahu ra Jesucristo, y nu'bú nú'a ha, ma da hñabgahu nguenda. Ne nu'á go gue'a ma da japi da hnequi gathu nú'a xa t'ø'te mant'agui. Ne ma da ma gathu nú'a te xa beni ja yá mfeni ya ja'i. Y nura pa'a Ajuá ma da 'ñe'tsua rá nsu ngu ri 'ñepabi cada 'na.

⁶ Zi culhu, núna stá xi'ahú stá ma de guequi ne de ra cu Polo, pa njabu guí pahú nda'a ri 'ñepi guí 'yõthu. Nuje hindri ueñhe rá 'befi Ajuá. Hangue guí njahubu nehe hingui nueñhu 'nara cu. Stá xi'ahú njabu pa guí 'yõhu ngu mangua ra Maça T'ofu, pa njabu hingui 'ñe'tsuahu yá nsu 'ra, ha nu ma'ra go guí utsahu. ⁷ ¿Hanja grí 'ñets'ihú? Xi gathu nú'a te guí pe'tshu, ¿ha gue hingo xa 'ra'ahu Ajuá? Nu'bu go xa 'ra'ahu'a, nu'bú ¿hanja grí 'ñets'ihú? Njabu ja ra uenda hingo xa 'ra'ahu'a.

⁸ Nu'ahú 'ñena hinte grí 'beshu, 'ñena ya guí pe'tshu gathu nú'a guí hoñhu, ya ngu grí 'ñet'a ndahu, ha nuje go xcá hyegaguiheua, 'ñena hinte drí muuihe. Xi dí nehmaghe gue ya xcá ndahmahu, pa njabu ga ndahmahú mahyegui. ⁹ Nuje dyá apostolhe, dí beni gue Ajuá xa hñuxcahe ngu 'raya ja'i nú'u hinte ri muui, ne xa secuabi pa da tho ja yá thandi gathu ya ja'i ne ja yá thandi yá enxé Ajuá. ¹⁰ Nuje t'engaguihe gue dyá 'bemfenihe ngue'a dí pepabihe ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ha nu'ahú xcá benschu gue xi gyá bamhyahu de rá noya'a. Nuje xa t'enje gue othoguihe ra ts'edi, ha nu'ahú guí beñhu gue xi ja ri ts'edihu. Ne guí beñhu gue xi t'e'ts'a ri nsuhu, ha nuje xi dyá t'utsahe.

¹¹ Asta nubya xi dí sufríhe nts'edi, dí thotho ra thuhu ra nduthe ne ra 'ñáhe. Nabgaguihe ya ja'i, ne hindi pe'tshe 'nara ngu nú'a dua metihe. ¹² Xi dí thotho ra nzabi pa dí hoñhe nú'a dí tsihe nehe. Nura ora dí øhe tsanje ya ja'i, nuje dí aphe Ajuá por gue'u. Y ra ora øtcahe ra nts'omu'u, gathu dí tsetathohe. ¹³ Nura ora ñama'ñu ya ja'i de guecje, nuje dí zofuhe co ndunthi ra t'equ'ei. Pe nuje pa ja yá thandi'u dí njahu ngu ra paxi xa fõtbu hinte ri muui, ngue'a pa gue'u xá nts'oje.

¹⁴ Hindi op'ahu nuya ya noya pa ga 'be't'a ri tsahu. Dí op'ahu pa ga zo'ahu ngue'a

pa guequi ja ra uenda ma hmāca bātsi'ihū, ngue'a go dá xi'ahū rá noya Ajua. ¹⁵ Masque gri pe'tshū 'ret'a 'mo nú'ū to'o di u't'ahū de ma zi Hmuhū ra Jesucristo, pe sehgūi go rá mudi dá hā'ts'ahūbū rá noya Ajua pa gá camfrihū ma zi Hmuhū ra Jesucristo, hangue nugui ja ra uenda go drá dada de gue'ahū. ¹⁶ Hangue dí bānte'ihū gui tēngaguihū ma 'mūi.

¹⁷ Hangue dá pehn'ahūbū ra cu Timu nú'a ma hmāca t'ū de ja ra jamfri, ne nu'á 'yo xá hño ja rá thandi ra Zidada. Y nu'á go gue'a ma da yopa ben'ahū tengu ma 'mūi ja ra Zidada Jesucristo. Guet'atho dí udi nehe habaraza de ja ya nija. ¹⁸ Pe nu 'ra de gue'ahū xi xa űuxa ri mfenihū dega nt'ets'i, gui hu ri mūihū gue hinga ma ga yopa penguihū ga c'a'ts'a'ihū. ¹⁹ Pe nugui dí beni ga mabū 'bestho pa ga c'a'ts'ahū ma'na'qui 'bū njabū rá paha ma Zidadahū. Nu'bú hā, ga padi ua xi hā ra ts'edi nú'ū 'yobū ri 'ñets'i, o hōnse 'yobū mantho. ²⁰ Ngue'a nu'á tó'o da mēpa Ajua, mahyoni di hanpa rá ts'edi pa da za te da mēfi, hingue da mantho. ²¹ ¿Nda'a gui nehu, ga mabū ga zo'ahū dega cue, o ga zo'ahū dega hmāte?

5

Ranhanganguenda de'nara gamfri nú'a bi'yōt'ara ts'oqui

¹ Xa fadi xá hño gue 'nara cu de gue'ahū xa gūxa rá hōme ne 'buhū ngu rá 'behñā. Pōde nixi nú'ū hingyá gamfri hingui ōt'a njabū. ² ¡Pe nu'ahū xcá pahū ne gri 'ñets'ihū gui eñhū gue gui 'buhū xá hño! ¡Ri 'ñep'a'ihū xa du ri mūihū hmāhā ne ya xcá hñācjhmahū nú'a tó'o ōt'a nú'a ra ts'oqui'a! ³ Nugui masque hindí 'būi con gue'ahū, pe numa mfeni 'būi con gue'ahū, y ja ra uenda dí 'būi con gue'ahū. Hangue nugui ya stá beni te ma ga ōt'e co nú'ū tó'o ōt'a nú'a ra ts'oqui'a. ⁴ Hangue 'yōthū nú'a ma ga xi'ahū. Gue da muntshū de rá thuhu ma Zidadahū ra Jesucristo, y numa mfeni ma da 'mūi con gue'ahū, ne rá ts'edi ma Zidadahū ra Jesu ma da 'mūi con gue'ahū. ⁵ Ne 'yent'uahū ja yá 'ye ra ts'ondahi nú'a ra cu'a ōt'a nú'a ra ts'oqui'a, pa da thogui ya ts'othogui ja rá ndo'yo, pe nurá te'a da mpōhō nura pa'a stua yopa penga ma Zidadahū.

⁶ Hanja gri 'ñets'ihū gui eñhū gue gui 'buhū xá hño, hā 'na de gue'ahū ōt'a nú'a ra ts'oqui'a. Ngue'a nu'á nja ngu ra levadura masque 'na zi tui pe ri ntsini gatho ja ra arina ora dra thants'i. ⁷ Hangue hñācū nú'a ra ts'oqui'a ne gatho nú'a nguī ōthū ja ri ndaxjua 'mūihū, pa njabū da za gui 'buhū co 'nara 'ra'yo 'mūi. Ngue'a nu'ahū ya gui pe'tshū ra 'ra'yo 'mūi por ma Zidadahū ra Jesucristo nú'a bi tho ngu 'nara zi deti nú'ū tho de ra ngo de ra pascua, pa njabū bi

gutca ma ts'oquihū'a. ⁸ Hangue mahyoni ga 'ueguehū de ma ndaxjua 'mūihū pa ga 'buhū strá nt'axiguihū. Nja ngu ya xodyo mi ōt'ango mi tsi ra thuhme nsi ra levadura, necju nehe ngu ga ntsamgohū de ra pascua ne ga tsihū ra thuhme nsi ra levadura, nú'á gue'a ga 'ueguehū de ya ts'oqui de ja ma mfenihū ne de ja ma 'mūihū.

⁹ Ja nú'a ma'na ma carta dá pehn'ahūbū ja dá xi'ahūni gue hingui ntsixhū co nú'ū tó'o ya 'ñe'behñā, o nú'ū ya 'behñā ya 'ñedame. ¹⁰ Hingue dá xi'ahū gui 'uehū 'na'quitho de nú'ū hingyá gamfri ne ya 'ñe'behñā, o ya nduste, o ya be, o nú'ū tó'o camfri ya c'oi. Nu'bū stá xi'ahū njabū, nu'bú mahyoni gui mahū de guecua ja ra ximhai. ¹¹ Pe nugui nu'á dá xi'ahū, hingui ntsixhū ni 'nara cu nú'á dra 'ñe'behñā, o dra nduste, o nú'á di camfri ya c'oi, o dra zante, o dra tixfani, o dra be. Nu'ū tó'o ōt'a njabū dí xi'ahū gue hingui ho nixi gui űūñhū con gue'ū. ¹²⁻¹³ Nujá hingo rí 'ñepi ga hā'mbahū nguenda nú'ū hingui o ja ma 'yehū, nu Ajua go gue'a da hñā'mba nguenda'ū. Pe nu'ahū mahyoni gui hñā'mbahū nguenda nú'ū o ja ri 'yehū, hangue dí xi'ahū gue gui hñācū nú'a tó'o ōt'e nú'a ra ts'oqui'a.

6

Ya gamfri ri nhyanthya ja ya nzaya hingyá gamfri

¹ 'Bū 'na de gue'ahū gui pe'tshū 'nara tsui co ma'na ra cu, ¿hanja gui paha 'bestho ja ra ts'utbi pa gui ñātehū co nú'ū hingyá gamfri? ¿Ha gue hingue 'nara 'betsa'a? ¿Hanja hingo gui paha gui ñātehū ja ya cu? ² ¿Hū hingui pahū gue nūju dyá gamfrihū ma go ga hā'mbahū nguenda nú'ū hingyá gamfri? Nu'bū nūju ma ga hā'mbahū nguenda yá danga t'ōt'e'ū, nu'bú ¿ha gue hingo da za ga hāñhū nguenda de nuya t'ōt'e xi ya t'ūqui? ³ ¿Ha hingui pahū nehe gue ma ga hā'mbahū nguenda asta ya enxe? ¡Xihmā de nuya t'ōt'e de ra ximhai! ⁴ Nu'bū nu'ahū gui pe'tshū ya tsui co nuya t'ōt'e de nuua ja ra ximhai, 'bestho gui paha gui ñātehū co nú'ū hingyá gamfri ne hinte dri 'ñent'i con gue'ahū. Hingui ho njabū ngue'a nu'ū hingui padi da hñā'mba nguenda ya cu. ⁵ Dí xi'ahū njabū pa gui 'be ri tsahū ne pa ya hingui sigui gui 'yōthū. Xi de gri gathohū ¿ha gue jo'o ni 'na de gue'ahū nú'a di ja rá mfadi pa da za da hñāp'ahū nguenda de nú'a gui ōthū? ⁶ Ha nu'ahū ora gui pe'tshū ya tsui co 'nara cu, 'bestho gui paha gui ñātehū co nú'ū hingyá gamfri.

⁷ Hiní 'ñep'a'ihū gui ñāpabihū 'na ngu ma'na co nú'ū hingyá gamfri. ¿Hanja hingui tsetathohū nura ora t'ōt'ahū 'nara nts'o'mūi, ne ora te fep'a'ihū? ⁸ Pe nu'ahū go gue'aschū

gui ø'tuah_u ra nts'o'mai ri cuh_u, y asta gui peph_u.

⁹ ¿Ha gue hinguí pah_u gue ya ts'ojá'i hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá? Odi ha'ah_u ri mfenih_u. Ngue'a gatho nú'u ri hñuxui ya 'behñá nú'u hingue xi yá 'behñá, ne gatho nú'u camfri ya c'oi, ne nú'u ya zinga medintháti, ne nú'u ya 'ñøhø ri hñuxui yá mi'ñøhøui, o ya 'behñá ri hñuxui yá mi'behñáui, gatho nú'yá hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá. ¹⁰ Nixi ya be, nixi ya nduste, nixi ya tixfani, nixi ya zante, nixi nú'u ri mpe co ra nthate, ni 'na de gue'u hinda ma da yut'a nuni mahets'i hab_u bí manda Ajuá. ¹¹ Ante gui camfrih_u Ajuá nguí njahub_u nehe 'ra de gue'ah_u. Pe nubyá ya xa t'axca ri mfenih_u, ne ya xa t'ec'a'ih_u de gatho nuyá ya ts'oqui, ha nubyá ya hinte ma ts'oqui gui tuh_u ja rá thandi Ajuá po rá ts'edi ma Zidadah_u ra Jesucristo ne po rá ts'edi rá Maca Ndáhi Ajuá.

Ga nsuh_u xá hño pa strá nt'axi ma ndo'yoh_u

¹² Da za ga beñh_u gue dí pe'tshmah_u ra nsequi ga øthu nú'a go ga neh_u. Pøde há da za, pe hingue gatho ri 'ñepi ga øthu. Masque ja ra nsequi ga øthu nú'a go ga neh_u, pe hinga hoph_u ni 'nara t'ø't'e da daj_u pa ga øthu. ¹³ Ra hñuni thoqui pa da ma mbo ra mai, ha nura mai ja pa ra hñuni. Pe gatho nú'u yoho, Ajuá ma da hñacua yá 'befi'u. Numa ndo'yoh_u hinxá thoqui pa ga hñuxh_u co ya 'behñá nú'u hingue xi ma 'behñáh_u, nixi ra 'behñá hinda hñuxui ma'na ra 'ñøhø nú'a hingue xi rá dame. Numa ndo'yoh_u xa hoca Ajuá pa ga pëpabih_u'a, y nu'á go gue'a supca ma ndo'yoh_u. ¹⁴ Nu Ajuá bi japi bi yopa nte rá ndo'yo ma Zidadah_u ra Jesucristo, njabu nehe ma da japi da yopa nte ma ndo'yoh_u po rá ts'edi'a.

¹⁵ ¿Ha hinguí pah_u gue numa ndo'yoh_u xa 'natho co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ngue'a stá camfrih_u'a? Nujá ya dí 'nathoh_u co ma zi Hmuh_u ra Jesucristo, nu'bá ¿hanja da za ga hñuxh_u co 'nara ts'o'behñá ne ga 'nathoh_u con gue'a nehe? Ni ts'u hinda za. ¹⁶ O ¿ha gue hinguí pah_u gue nu'a tó'o da hñuxui 'nara ts'o'behñá ya bi 'natho rá ndo'yo con gue'a? Ngue'a enga ja ra Maca T'ofu njaua: "Ra 'ñøhø co rá 'behñá, gue'u ya ri 'natho." ¹⁷ Pe nu'a tó'o ya ri 'natho co ma Zidadah_u ra Jesu, ya ri 'natho con gue'a pe dega Maca Ndáhi.

¹⁸ Hangue oguí hñuxh_u co ya 'behñá nú'u hingue xi ri 'behñáh_u. Gatho ya ts'oqui hinguí ho, pe hinga gatho ya ts'oqui ri ts'ocua rá ndo'yo 'na. Pe nú'a ra ja'i da hñuxui 'nara 'behñá hingue xi rá 'behñá, nu'á há, ri ts'ocse rá ndo'yo. ¹⁹ ¿Ha gue hinguí pah_u gue numa ndo'yoh_u gue'a rá nijá ra Maca Ndáhi nú'a 'bui ja ma corasoh_u? Ajuá go

gue'a xa 'racaguih_u'a. Hangue ya hingo drí mandasch_u. ²⁰ Ngue'a Ajuá bi gutc'aguih_u xá mádi co rá ji rá hmáca T'u. Hangue 'yøth_u ra ts'edi gue da hneca rá nsunda Ajuá ja ri ndo'yoh_u ne ja ri corasoh_u, ngue'a numa ndo'yoh_u ne ma corasoh_u go rá meti Ajuá.

7

Ya hoga ts'ofu pa nú'u 'bu yá 'behñá ne pa nú'u jo'o

¹ Nubyá ma ga xi'ah_u de nuya nt'ani grí 'ñanih_u nu ngá 'yopcah_u: Xá hñohmá 'bu ra 'ñøhø hinda me'tsa rá 'behñá, ² pe ndunthi ya 'ñøhø hinda za da 'muse nsinque rá 'behñá. Hangue por gue'a, pa hinda hñuxui ya 'behñá nú'u hingue xi yá 'behñá, ma'na xá hño 'nara 'ñøhø dá nthatui 'nara 'behñá pa gue'a drá meti. Ha 'nara 'behñá ma'na xá hño dá nthatui 'nara 'ñøhø pa gue'a xi drá dame. ³ Ra 'ñøhø mahyoni da 'yøt'e co rá 'behñá nú'a ri 'ñepi, nehe njabu da 'yøt'a ra 'behñá co rá dame nú'a ri 'ñepi. ⁴ Y nura 'behñá ya hingo da mandase rá ndo'yo, ngue'a nurá dame go ri mandabi rá ndo'yo'a. Njabu nehe ra 'ñøhø ya hingo ri mandase rá ndo'yo, ngue'a nurá 'behñá go ri mandabi rá ndo'yo'a. ⁵ Hangue 'yøth_u ngu nú'a ri 'ñep'a'ih_u de gue'asch_u, odi 'ra'ah_u ra mfada 'na ngu ma'na. Pe 'bu xcá cohíh_u 'nara cohí pa gui 'yaph_u Ajuá, nu'bá há, da za gui 'uegueh_u 'raya pa. Nep_u de gue'a da za gui 'buh_u 'nadb_u mahyegui ma'na'qui pa njabu hinda za da hya'ah_u ra Satá gui hñuxh_u co ma'na ra ja'i.

⁶ Stá xi'ah_u gue xá hño gui hongá ri 'behñáh_u, pe hingo drí ja'ah_u, go da huanh_u nú'a gui 'yøth_u. ⁷ Pa guequi ga nehma gue gatho da nja ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behñá, pe cada 'na 'rama'na'ño yá mfeni xa umbabi Ajuá.

⁸ Nú'ah_u viudah_u, ne gatho nú'ah_u hinxá nthatíh_u, jo'o ri 'behñáh_u nixi ri dameh_u, dí xi'ah_u ga nehma gui njah_u ngu dí nja hinstá nthati jo'o ma 'behñá. ⁹ Pe nu'bu guí hanth_u gue Ajuá hinxá 'ra'ah_u ra ts'edi pa gui 'busch_u, ma'na xá hño gui nthatíh_u, ngue'a hinguí ho gui 'buh_u hønse co ra nc'at'i.

¹⁰ Y nú'ah_u 'bu ri 'behñáh_u, ha nú'ah_u 'behñáh_u 'bu ri dameh_u, dí 'bep'ah_u ngu nú'a bi mánja ra Zidada, gue ni 'na de gue'ah_u hinda za gui nhyeguih_u. Hingo de gue'sche dí 'bep'ah_u gui 'yøth_u njabu, nura Zidada go gue'a ri 'bep'a'ih_u. ¹¹ Nu'bu ra 'behñá da hyep_u rá dame, odi ju ma'na ra 'ñøhø pa drá dame, y nu'bu ra 'ñøhø da hyep_u rá 'behñá, odi ju ma'na ra 'behñá pa da 'yøt'e drá 'behñá. Nu'a da 'yøt'e, ma'na xá hño dá mpumbabi ri yoho ne da yopa 'mai 'nadb_u ma'na'qui.

¹² Nubya nugui go ma ga xi'ahū nū'a dí bení guí 'yóthū, hingo ra Zidada ri 'bep'ahūbya. Nu'bu 'nara cu pe'tsa rá 'behñā hingrá gamfri, ne nu'bu nū'a ra 'behñā hini ũsa rá dame ngue'a ra gamfri, osti hepū. ¹³ Y nu'bu 'nara nju di pe'tsa rá dame hinda gamfri pe nu'bu nū'a ra 'ñhō hini ũsa rá 'behñā ngue'a ra gamfri, osti hepū rá dame'a. ¹⁴ Ngue'a nu'bu 'nara 'behñā ra gamfri ne rá dame hingrá gamfri, nū'a ra 'ñhō'a hani rá japi Ajuā po rá 'behñā, ngue'a rá 'behñā rá batsi Ajuā. Y nu'bu 'nara 'ñhō ra gamfri ne rá 'behñā hingrá gamfri, nū'a ra 'behñā'a hani rá japi Ajuā po rá dame, ngue'a nurá dame rá batsi Ajuā. Nu'bu hini njabū co ra 'ñhō o ra 'behñā hingrá gamfri, nu'bú nixi yá batsi hinga njapi. Pe nu'bu njabū hā, njapi yá batsi. ¹⁵ Pe nu'bu 'nara 'ñhō hingrá gamfri ne da hiepu rá 'behñā ngue'a ra gamfri, o nu'bu 'nara 'behñā hingrá gamfri ne da hiepu rá dame ngue'a ra gamfri, dá 'uegue, ngue'a nū'a ra cu o nū'a ra nju pe'tsa ra nsequi da 'uegue de nū'a hingrá gamfri, ngue'a Ajuā bi zoncachu pa ga 'būhū 'nara hoga'mai. ¹⁶ Xi nu'i zi nju, ũhā gri padi ua da mpōhō ri dame po rá ngue'i? Nehe nu'i zi cu ũhā gri padi ua da mpōhō ri 'behñā po rá ngue'i?

¹⁷ Cada 'na de gue'ahū 'būhū ngu nū'a xa 'yep'ahū ra Zidada ante da zoh'n'ahū'a pa gá camfrihū. Nuna guehna drí 'bepabi da 'yot'a gatho ya cu de habūraza ya nija. ¹⁸ Nu'bu 'nara cu ya xa gamfri Ajuā ne xqui thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo, hinte ja. O 'bū 'būi 'nara cu xa gamfri Ajuā ne hingui pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo, ya odi huxa nū'a ra seña'a. ¹⁹ Hinte ri muui 'bū to'o pe'tsa ra seña o hingui pe'tsi. Nu'a ma'na ri muui, nū'a ga othū nū'a ri manda Ajuā. ²⁰ Cada 'na dá sigui dá mpefi habū mri mpefi de ante da gamfri Ajuā. ²¹ Nu'bu xi ngrá nzai'be'go de ngá camfri ma zi Bmuhū ra Jesucristo, hini japi. Pe nu'bu da za gui pōni dega 'be'go, pōni 'bestho. ²² Nū'a mi 'būi dega 'be'go ante da gamfri ra Zidada, ya nubya hingrá 'be'go de 'nara ja'i ja rá thandi Ajuā ngue'a ya rá 'be'go ra Zidada. Nehe nu'a ra ja'i bi gamfri ra Zidada ne himi 'būi dega 'be'go, nū'a go gue'a 'nara 'begobya de ra Zidada Jesucristo. ²³ Ajuā bi gut'aguihū xá mādi, hangue nubya ma ga pep'hū'a, hingo ma ga pepabihū ya ja'i. ²⁴ Zi cuhū, sigui guí mpehū há ngrí mpehū de gá camfrihū ra Zidada Jesucristo, y Ajuā ja da 'mahni con gue'ahū.

²⁵ Y gatho nū'ahū jo'o ri 'behñāhū, ha nū'ahū 'behñāhū jo'o ri damehū, hinte xa 'bepcagui ra Zidada ga xi'ahū, hōnse dí 'ra'ahū 'nara ts'ofō de ma mfenise. Y nura ts'ofō'a gue'a majuañi ngue'a Ajuā po rá nthecate xa hñuxcagui pa ga manbabi rá noya'a, hangue dí 'ra'ahū 'nara hoga ts'ofō. ²⁶ Nugui dí bení gue xá hño guí 'būthū nsi

ri 'behñāhū nsi ri damehū ngu guí 'būhū, ngue'a xi ja ya ts'othogui nuya pabya dí 'būhū. ²⁷ Nu'bu 'bū ri 'behñā, oxqui hepū. Ha nu'bu jo'o, oxqui honi. ²⁸ Ha nu'bu guí hongra ri 'behñā, hingrá ts'oqui. Ha nu'bu 'nara nxutsi da hyonga rá dame, hingrá ts'oqui nehe. Pe nu'a tó'o da hyonga rá 'behñā, o nura 'behñā da hyonga rá dame, ma da thogui ndunthi ya dumai, hangue nugui ga nehma gue hingui thohū ya dumai.

²⁹ Zi cuhū, dí ne ga xi'ahū gue ya hinga ndunthi ya pa dí 'būhūua. Hangue nu'a tó'o pe'tsa rá 'behñā, dá 'yot'a ra uenda gue hingui pe'tsi, pa da za da mepabi Ajuā. ³⁰ Nu'a tó'o zoni, odi oda rá mfeni nsōcta ra ts'oni, ne nu'a tó'o ri johya, odi oda rá mfeni nsōcta ra johya. Nu'a tó'o ri ntai, dá 'yot'a ra uenda gue hinte pe'tsi. ³¹ Ha nu'a tó'o ri johya co nuna ra ximhai, dá 'yot'a ra uenda gue hini johya, ngue'a nuna ximhai 'yo rí uadi ri thogui.

³² Nugui ga nehma hingui jamasu ya t'ot'e de nuna ra ximhai, ngue'a nu'a tó'o jo'o rá 'behñā xi ri jamasubi rá 'befi ra Zidada, ne 'būi pa da 'yot'a nū'a ri ho ra Zidada. ³³ Pe nu'a tó'o 'bū rá 'behñā mahyoni da jamasu ya t'ot'e de nuna ra ximhai, ne da 'yot'a nū'a ri ho rá 'behñā. ³⁴ Ha nuya 'behñā, hinga mahyegui nū'a 'bū rá dame co nū'a jo'o rá dame. Nu'a jo'o rá dame, ma'na ri jamasubi rá 'befi ra Zidada, ne 'būi pa da mepabi Ajuā con gatho rá ts'edi ne con gatho rá mfeni. Pe nu'a tó'o 'bū rá dame, mahyoni da jamasu ya t'ot'e de nuna ra ximhai, ne da 'yot'a ngu nū'a ri ho rá dame.

³⁵ Nūna dí xi'ahū guehna pa go ri hñohū. Dí zo'ahū pa guí 'yóthū ra hño ngu rí 'ñepi guí 'yóthū pa da za guí pepabihū Ajuā con gatho ri muihū ne hinte da hyu'ts'ahū. Nugui hini eñ'ahū gue 'bū guí hongra ri 'behñāhū hingui 'yot'uahū rá paha Ajuā.

³⁶ Nu'bu 'nara cu dí 'bū rá t'ixu, y handi gue ya da za da nthati'a, dá 'yot'a ngu nū'a xa bengá rá dada ante sta tho rá mbatsja'i. Hingo 'nara ts'oqui nū'a xa bení da nthata rá t'ixu. ³⁷ Pe nu'bu 'nara cu 'bū rá t'ixu, ne nura dada'a xa bení gue hinda thata rá t'ixu, ne 'bū 'nadra mfeni xa bení gue hinhya'mū da umba nsequi da nthata rá t'ixu, nū'a ra cu'a o'te xá hño nehe. ³⁸ Hangue nu'a tó'o ungará t'ixu pa da nthati, xá hño o'te. Nehe nu'a tó'o hingui ne da thata rá t'ixu, ma'na xá hño nū'a o'te.

³⁹ Nu'a ra 'behñā xa nthati, hingui tsa da 'uegue de rá dame nubya te rá dame, ngue'a njabū manganá ra ley. Pe nu'bu ya da du rá dame, nū'a ra 'behñā'a 'bū da bení da nthati, da za da nthati co nū'a da ne'a, hōnse gue drá gamfri hā, ne 'bū go rá paha Ajuā. ⁴⁰ Pe nu'a go dí mangá, ma'na xá hño hinda yopa nthatihma. Guehna dí Bngá, y dí camfri gue dí hanpabi rá Māca Ndāhi Ajuā.

8

Ya hñuni nú'u thoqui pa da hñ'a'tua ya c'oi

¹ Nubyá ma ga xi'ahú de nuya hñuni thoqui pa da hñ'a'tua ya c'oi. Dí pahú gue gathoguihú ja ma m'fadihú. Pe nura m'fadi nsingue ra hmáte ri jacjú ga 'ñets'i'hú, pe nura hmáte xa 'racjú Ajuá go gue'a ri jacjú ga tetuahú yá jamfri ma miq'u'eihú. ² Nu'a tó'o beni gue xi ja rá m'fadi, go gue'a hingui padi gatho nú'a ri 'ñepi da badi. ³ Pe nu'a tó'o ri madi Ajuá, Ajuá má gue xá hño rá 'mú.

⁴ Nuya hñuni hñ'a'tua ya c'oi 'bucua ja ra ximhai, hinte ri muui, ngue'a dí pahú gue nuya c'oi'u hinte ri muui. Ngue'a nuju dí pahú gue 'nat'a Ajuá 'bui, hingui 'bui ma'ra. ⁵ Masque t'ena gue nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai 'bui ndunthi nú'u t'embabi gue go gue'u Ajuá, pe masque t'embabi njabu, nu'ú hini mandaguihú. ⁶ Ngue'a pa guecaguihú dí pahú gue 'nat'a Ajuá 'bui, y go gue'a ma Dadahú. Nú'á go gue'a bi hyoca gatho ya t'ot'e, ne dí 'buhúua pa ga nsundahú'a. Nehe 'nat'a ma zi Hmuhú 'bui, y go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'a tó'o bi t'ent'ua ja rá 'ye pa go bi hyoca gatho ya t'ot'e, ne go gue'a bi 'racjú 'nara 'ra'yo te.

⁷ Pe hinga gatho ya cu xa badi xá hño gue 'nat'a Ajuá 'bui. 'Ra astabya hinxa pumfrihó yá nzai mi pe'tsi nu de mi camfri ya c'oi, ne ora da zi nú'a ra hñuni xa hñ'a'tuabi ya c'oi, beni gue go gue'a 'nara ts'oqui, ngue'a benthó gue nehe ya c'oi ja yá ts'edi, pe hina. ⁸ Pe hingue po ra hñuni da za ma'na ga 'buhú xá hño ja rá thandi Ajuá. 'Bu ga ñunihú, hinte ja, y nu'bu hinga ñunihú, nehe hinte ja. ⁹ Pe masque dí pe'tshu ra nsequi pa ga othu 'na de guehya, mahyoni ga jama-suhú pa hinga japhú da 'yot'a ya ts'oqui nú'u otho ndunthi yá jamfri. ¹⁰ 'Bu 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ne da hyant'a'i gri hudi gri ñuni ja 'nará ngo 'nara c'oi, nu'bú nú'a ra cu'a 'na tui rá jamfri, gri cadí pa da thogui da ñuni nehe'a. ¹¹ Y njabu masque pa ja ri mfeni hingrá ts'oqui ngue'a guí padi nú'a guí ot'e, pe njabu guí japa nuri cu da menga ja ra ts'oqui. Y guí padi gue nehe po nura cu'a bi du ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹² Hangué nu'bu njabu nú'i guí ts'ocua rá mfeni 'nara cu nú'a othotho ndunthi rá jamfri, padi gue numa zi Hmuhú ra Jesucristo go gue'a guí ot'ua nú'a ra ts'ocate'a. ¹³ Hangué 'bu po 'nara hñuni ga tsi, ga japi da nts'oca 'nama cu, nu'bú ma'na xá hño hinhya'mu ga tsi nura hñuni'a.

9

Ra nsequi nú'a mi pe'tsa ya apostol

¹ Pahú xá hño gue nugui drá apostol de ra Zidada Jesucristo dí pe'tsa ra nsequi ga ot'a ngu nú'a ri 'ñepagui ngue'a drá apostol. Nugui stá handa ma Zidadahú ra Jesu, ne go

dá zo'ahú de gue'a pa gá camfrihú. ² Nu'bu ma'ra ya cu beni gue hinga majuani drá apostol, pe nu'ahú há, guí pahú gue drá apostol ngue'a xcá camfrihú Ajuá po ma noyaga.

³ Ne nú'u to'o ñama'ñi de guecagui, njaua dí xipabi: ⁴ ¿Ha gue hini 'ñepagui da t'aqui nú'a te ga tsi? ⁵ ¿Ha gue hindi pe'tsa ra nsequi 'bu ga ne ga hongá ma 'behñá ne ga tsits'i habú dí 'yo ngu ot'a ra cu Pedro ne ma'ra ya apostol ne nú'u yá cu ra Zidada Jesu? ⁶ Nugui ne ra cu Berhna ¿ha gue hõnseguihe hini 'ñepahmahe da t'acje te ga tsihmahe nsingue ga mpehe? ⁷ ¿To'o gue'a 'bui dega soldado ne hingui t'umbi te da zi? ¿To'o nú'a pe'tsa 'nara ua'obxi ne hinda zipabi rá fruta? ¿To'o nú'a pe'tsa ya mbo'ni, ne hinga ja ri ñuni ja yá mbo'ni? ⁸ Nuna dí má, ogui beñhú gue go dí manse, ngue'a njabu manga rá ley ra Moise, ⁹ ne ena njaua: "Oxqui tu'tuahú rá ne ra ndamfri ora net'a ra trigo ja ra era." ¿Ha gue Ajuá bi má xi majuani de ra ndamfri? ¹⁰ Hina, nú'á bi má pa guecaguihú, ne bi t'ofó pa go ma hñohú, ngue'a nu'a tó'o faxa ra hai ne nu'a tó'o júxa ra sofo, ri 'ñepi da zi de nú'a pot'i'u.

¹¹ Hangué nu'ahú guí njahú ngu 'nara 'bot'i y nuje ngu go dyá mot'ihe ngue'a dá xi'áhe rá noya Ajuá. Nu'bú ¿ha gue hini 'ñepi guí faxcahe ne guí 'racje te ga tsihe? ¹² Nu'bu nú'u ma'ra ya cu ri mpefi con gue'ahú go guí faxhú ne guí umfu te da zi, xi nuje ¿ha gue hingo ma'na ri 'ñepaguihe guí faxcahe?

Nuje, asta nubyá hinte stá a'á'he, masque ri 'ñepaguihehma. Nu'a dí ot'he, dí tsethe ra thuhu ra nduthe pa hinto da ñama'ñi de rá noya ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹³ ¿Ha gue hingui pahú gue nu'a tó'o ri mpefi ja yá ndanija ya xodyo ja da t'umbabini te da zi? Y nu'a tó'o ri mpefi ja ra ata tsi nú'u ya mbo'ni tho dega hñ'a'ti pa Ajuá. ¹⁴ Njabu bi manda ra Zidada nehe gue nu'a tó'o manga ra maça hoga noya ri 'ñepabi da t'umbabi te da zi. ¹⁵ Pe nugui masque ri 'ñepagui, pe hinte stá a'ahú nixi hindi op'a'ihú pa ga a'ahú nú'a te dí honi. ¡Ngue'a nugui masque dri 'ñuni ga tu pe hindi ne to'o da 'ñena gue dí manga ra maça hoga noya pa hõnse dí taha nú'a dí tsi!

¹⁶ Hingui tsa ga 'ñets'i ngue'a dí manbabi rá noya Ajuá, ngue'a nu'bu hinga má, ¿te ma ga thadi ja rá thandi Ajuá? Nu'bu hinga manba rá noya Ajuá, guehna 'nara dumai pa guecagui. ¹⁷ Nu'bu núgui dí manba rá noya Ajuá con gatho ma paha, nu'bú dí t'omi gue go ma da gutcagui Ajuá. Pe nu'bu núgui hinga nehma ga manbabi rá noya Ajuá, pe guehna ma 'befi xa t'acagui, hangué mahyoni ga ot'e. ¹⁸ Nu'bú, ¿xi nda'a ma thaha? Nu'a ma thahahma, ga johya ga manba rá noya Ajuá nsingue te da t'aqui de guecua, masque ri 'ñepahma.

¹⁹ Nugui hindrá 'bego de 'nadra ja'i, nugui drá 'bego pa gatho ya ja'i, ngue'a dí zofo'u pa njabu ndunthi de gue'u da gamfri ma zi Hmuh ra Jesucristo. ²⁰ Nugui dí øt'a ngu yá nzai ya xodyo pa da za ga zofo'u, nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u 'bu ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa da za ga zofo nehe'u, masque nugui ya hindí 'bui de ja ra ndaxjua ley. ²¹ Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u hingui 'bui ja rá hmanda ra ndaxjua ley pa njabu da za ga zofo'u nehe. Pe nugui hinstá 'uegue de ja rá ley Ajuá, ngue'a nugui dí 'bui de ja rá hmanda ma Zidadahu ra Jesucristo. ²² Nehe dí øt'a ngu yá nzai nú'u ya cu ts'utho yá jamfri, pa da za ma'na ga zofo'u. Nugui stá nzai ga tembabi yá nzai gatho ya ja'i pa da mpøhø 'ra de gue'u, ngue'a cada 'na de gue'u, 'rama'na'ño hanja gra zofoga'u. ²³ Dí øt'a njabu ngue'a dí ne gue ma'na da ntanga ra maça hoga noya, ne pa njabu da za ga hani ndunthi ya japi bra hña nura maça noya'a.

²⁴ Ha gue hingui pahú gue gatho nú'u ri ntsa'rihi, da ma mahyegui, pe 'mefa 'natho nú'a to'o ma da dahá. Nujú nehe ma ga øthu njabu, ga 'yohú xá hño ja rá thandi Ajuá pa njabu ga hanga ma thahahu nehe nú'a ma da 'racj'a'. ²⁵ Dí pahú gue gatho nú'u to'o ri ntsa'rihi xi ri su rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi. Nu'ú øt'a njabu hønse pa da dahá 'nara thaha nú'a ma da thegue. Pe nujú dí pahú gue ma ga hñuhú 'nara thaha nú'a hinhya'mú ma da thegue. ²⁶ Hangué nugui drí hña ra 'rihi nehe, pe drá ma manjuantho pa nuni habú ma ga tsøni, ne co rá ts'edi Ajuá drí ntuhni pa ga ntate, hingue hønse dí 'ñenitho. ²⁷ Nugui xi drí su ma ndo'yo nehe pa hinte da 'yøt'e, y drí japi da 'yøt'e nú'a go dí ne, ngue'a hindí ne ga 'be ma tsa ja rá thandi Ajuá, masque stá zofohmá ndunthi ya ja'i.

10

Ra ts'ofo pa hinda søcambeni ya c'oi

¹ Zi cuhú, dí ne ga ben'ahu nehe gue nú'u ndu ma xitahu nú ne bá pønga de Egipto bra zi ra Moise, ne mri 'bet'o 'nara guú, ne bi 'rax'u ja ra Thenga Ndehe. ² Nu'ú bi dena ra guú ne bi 'ranga ja ra Thenga Ndehe, hangue nu'ú bi 'natho co ra Moise, go gue'a 'nara nt'udi de ra sistehe. ³ Ne dí pahú gue gatho'u mahyegui bi zi nú'a ra nzaqui bá ehe de mahets'i. ⁴ Ne gatho mahyegui bi zi nú'a ra dehe bá pøhna Ajuá ne bi bøhø de ja 'nara do. Y nú'a ra do'a gue'a 'nara nt'udi de ma zi Hmuh ra Jesucristo mi 'yo con gue'u haburaza mi 'yo'u. ⁵ Pe ndunthi de gue'u, Ajuá bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi øt'e'u, hangue ndunthi de gue'u bi du ja ra mbonthi.

⁶ Gatho nú'a bi thogui'u go gue'a ngu 'nara ts'ofo pa guécjü, pa hinga hyøcju nú'u ya

t'øt'e xá nts'o, ngu nú'a bi 'yøt'e'u. ⁷ Hinga beñhu ga nsundahu ya c'oi ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, ngu enga ja ra Maça T'ofø: "Ya ja'i bi hñudi bi ñuni ne bi ntsithe, nepu de gue'a bi 'mai bi 'yøt'ua yá ngo ya c'oi co ya hnei." ⁸ Ne hinga hñuxhu co ya 'behña nú'u hingue xi ma 'behñahu ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, hangue nu'ú 'nada ra pa bi du 'natemáhñu 'mo ya ja'i. ⁹ Nixi hinga beñhu ga tsøt'uahú rá mái Ajuá ngu bi 'yøt'a 'ra de gue'u, hangue 'nara pa ndunthi de gue'u bi muhná ya qu'eña, ne bi du'u. ¹⁰ Ne hinga ñama'ñahu de nú'a øt'e Ajuá con guécjü ngu bi ñama'ñu 'ra de gue'u, hangue 'nara pa Ajuá bá pøhna 'nara enxé pa bi hyo'u.

¹¹ Gue'a gatho bi thogui ndu ma xitahu, ne bi t'ofø pa njabu ga beñhu gue guehna 'nara ts'ofø pa guécjü nú'u dí 'bahua ya ra ximhai de nuya ngaxa pabya. ¹² Hangué nu'u tó'o beni gue xi 'bui xá hño, dá nsu pa hinda dapi da 'yøt'a ya ts'oqui. ¹³ Gatho nú'u ya ts'othogui dí thoguihu, njabu thogui nehe gatho ma'ra ya ja'i. Pe Ajuá nzantho sugaguihu, y nu'ú hinda hocjü ga thohú ya ts'othogui nú'u da hyandi'a gue hinda za ga tsøthu. Ha nura ora dí thohú 'nara thogui, nu'ú ri 'racjü ra ts'edi pa ga tsøthu.

¹⁴ Hangué dí xi'ahu zi cuhú, ogrí nsundahu ya c'oi. 'Ueguehu de nú'a ra nzai'a. ¹⁵ Dí xi'ahu njabu ngue'a dí padi gue nú'a dí xi'ahu 'bestho tso ri mfenihu, y nu'aschú da za gui pahú ua majuani nú'a dí ma ua hina. ¹⁶ Ora dí tsihu ra Maça Nt'oxi, gue'a 'nara nt'udi gue dí 'nathohú co ma Zidadahu ra Jesucristo ne nú'u 'na ngu ma'na. Nu de dí aphu Ajuá dí tsihu ra vinu, y nura vinu'a go gue'a 'nara nt'udi de rá maça ji ma zi Hmuh ra Jesucristo nú'a bi mani ja rá pont'i'a po rá nguecju. Y nú'a ra thuhme dí hñeguehu, go gue'a 'nara nt'udi de rá zi ndo'yo'a nú'a bi uni pa bi tho po rá nguecju. ¹⁷ Masque nujú drí ndunthihu, pe 'nada nú'a ra thuhme dí tsihu, hangue por gue'a drí 'nathohú.

¹⁸ Ngu dí pahú gue nuya me Israel nú'u to'o mi tsi nuya mbo'ni mi ts'at'i dega hña'ti, mi 'natho yá jamfri mi xøcambeni Ajuá, hangue nu'ú mi 'natho nehe'u po nú'a mi tsi'u. ¹⁹ Nugui hingó dí xi'ahu gue ya c'oi ja yá ts'edi, ne hindí xi'ahu gue ri muui nú'u ya hñuni xa hña'tuabi'u, ngue'a nu'ú hinte ri muui y nixi otho yá ts'edi'u. ²⁰ Nu'ú dí xi'ahu gue nuya hñuni hoca nú'u hingyá gamfri pa da umbabi ya c'oi, nuya hñuni'u go gue'u pa ya ts'ondahi, hingue pa Ajuá. Y nugui hindí ne gui 'nathohú co ya ts'ondahi. ²¹ Hinda za gui tsihu ra Maça Nt'oxi ne gui tsihu nú'a thocuabi ya ts'ondahi. Ne hinda za gui hñuhú ja rá mexa ra Zidada nepu ma grí huhú ja ya mexa habú t'øt'ua yá ngo ya c'oi, ngue'a nu'ú go gue'u de ra ts'ondahi. ²² ¿Ha gue guí nehú ga tsøt'uahú rá mái ra

Zidada? O ʒha gue guí beñhũ gue go ma'na ja ma ts'ediñũ de gue'a? Hina.

Ra gamfri pe'tsa ra nsequi da 'yot'a nú'a go da ne pe co ra hmate

²³ Zi cuhũ, da za gui beñhũ gue hã dí pe'tshmahũ ra nsequi ga øthũ gatho nú'a ga nehũ. Pøde hã da za, pe hinga gatho rí 'ñepi ga øthũ, ne hingue por gatho ya t'øt'e da za ma'na da te ma jamfrihũ. ²⁴ Oguí suhũ hønse ri tehũ, supabihũ rá te nehe ri miq'u'eihũ.

²⁵ Tsihũ gatho nú'a te 'ba ja ra tai, ogrí 'ñanihũ 'met'o ua xa hñã'tuabi ya c'oi o hina, pa hinda ts'oca ri mfenihũ. ²⁶ Ngue'a ra Zidada go rá meti gatho ra ximhai ne gatho nú'a ja ra ximhai.

²⁷ Nu'bu 'nara ʒa'i hingrá gamfri da zix'ahũ ja rá ngu pa gui ñũñhũ con gue'a, ha nu'bu guí ne gui maha con gue'a, ri maha ne tsihũ gatho nú'a da 'ra'ahũ nsinque gui 'yambabihũ habũ xuá hñã, pa hinda ts'oca ri mfenihũ. ²⁸ Pe nu'bu da 'mũ 'na to'o da xi'ahũ gue nú'a te ma gui tsihũ xa hñã'tuabi ya c'oi, nu'bu oguí tsihũ pa hingui ts'ocuahũ rá mfeni nú'a to'o bi xi'ahũ. ²⁹ Nugui hindí xi'ahũ gue go ma da ts'oca ri mfenihũ, dí xi'ahũ pa nú'a to'o da xi'ahũ gue hingui ho nú'a ma gui tsihũ, pa hingui ts'ocuahũ rá mfeni'a.

Pe da za da benga 'na ne da 'ñena: "¿Hanja go da za da thagagui hinga øt'a 'nara t'øt'e ngue'a ma'na ra cu beni gue ra ts'ocui?" ³⁰ Nu'bu dí tsi te dí tsi ne dí umbabi njamaði Ajuã, ʒhanja ma go da nongagui ma'na ra cu por nú'a te dí tsi?" ³¹ Pe nugui dí xi'ahũ, gatho nú'a gui øthũ, 'bu gri ñũñhũ, 'bu gri tsithehũ, 'bu gri øthũ ma'na te gri øthũ, 'yøthũ gatho pa rá nsunda Ajuã. ³² Jamasuhũ nú'a gui øthũ pa hingui ts'ocuahũ yá mfeni ya xodyo, nixi nú'ũ hingyá xodyo, nixi nú'ũ ya cu 'bui ja rá nija Ajuã. ³³ Nugui dí øt'a ra ts'edi pa ga øt'a nú'a xá hño pa ga hu'mbabi yá mui gatho ne hinga ts'ocua yá mfeni. Nugui hindí honse ra hño pa guequi, dí øt'a nú'a xá hño qué pa da mpøhø ma'ra.

11

¹ 'Yøthũ ngu núna dí øt'e, ngue'a nugui dí øt'a ngu nú'a bi 'yot'a ma zi Hmuhũ ra Jesucristo.

Ra ts'ofõ pa ya 'behñã nú'ũ pa ja ya hmunts'i

² Zi cuhũ, nugui drí johya ne dí ex'ahũ ngue'a hinxã pumfrihũ gatho nú'a stá xi'ahũ, ne gui øthũ gatho ngu nú'a stá u't'ahũ gui 'yøthũ. ³ Pe nugui dí ne gui padihũ gue numa zi Hmuhũ ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de gatho ya 'ñøhø, y nura 'ñøhø gue'a ra ñaxu de rá 'behñã, y nu Ajuã ra Dada go gue'a ra ñaxu de ma zi Hmuhũ ra Jesucristo. ⁴ Nu'bu 'nara 'ñøhø xa go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuã de ja ya hmunts'i, o de ora ñã

de rá noya Ajuã, njabũ ri 'betua rá tsa rá ñaxuse. ⁵ Pe nu'bu 'nara 'behñã hinxã go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuã ne ora manbabi rá noya'a, ri 'betua rá tsa rá ñaxuse, tsũtho xa 'ñaxi. ⁶ Nu'bu ya 'behñã hingui co'ma yá ñaxu, ma'na xá hño dá 'ñaxi, pe nu'bu gue'a 'nara 'betsa da 'ñaxi, ma'na xá hño dá go'ma rá ñaxu ora apabi Ajuã. ⁷ Nura 'ñøhø hiní 'ñepi da go'ma rá ñaxu ngue'a nura 'ñøhø bi hyoca Ajuã ngu tengu rá 'bai'a ne ja ri hnequini nurá nsunda Ajuã. Pe nu ja ra 'behñã, ja ri hnequini rá nsu ra 'ñøhø. ⁸ Ngue'a nura 'ñøhø hingue bi thoqui de ra 'behñã, nura 'behñã bi thoqui de ra 'ñøhø. ⁹ Y nura 'ñøhø himbi thoqui po rá ngue ra 'behñã, nura 'behñã hã, bi thoqui po rá ngue ra 'ñøhø. ¹⁰ Hangué nura 'behñã rí 'ñepi da go'ma rá ñaxu po rá ngue ya enxẽ handgahũ, ngue'a gue'a 'nara seña gue 'bai to'o ma'na ri manda que ya 'behñã. ¹¹ Pe de ja rá thandi Ajuã gatho'ũ ri muui mahyẽgui, gue dra 'behñã gue dra 'ñøhø, ngue'a nsinque ra 'ñøhø hinxã 'mũ ra 'behñã, ha nsinque ra 'behñã hindí 'bũ ya 'ñøhø. ¹² Ngue'a desde ra mudi nura 'behñã gá 'ñehe de ja ra 'ñøhø, y nubyá, nura 'ñøhø rí 'ñehe de ja ra 'behñã, pe gatho go øt'e Ajuã.

¹³ Xi da beñhũ xá hño, ʒha gue ri hnequi xá hño 'nara 'behñã ora apabi Ajuã ne hinxã go'ma rá ñaxu? ¹⁴ ʒHa gue hingrá 'betsa 'bũ 'nara 'ñøhø da hopi da te rá stã? ¹⁵ Pe nu'bu ra 'behñã da hopi da te rá stã, nú'a hã, rá ntsøhũ, ngue'a gue'a xa t'umbabi pa da go'ma rá ñaxu ngu 'ñena ra nsũni. ¹⁶ Pe nu'bu da 'mũ 'ra to'o da ne da ntsanoya de núna dá mã de yá stã ya 'behñã, pañũ xá hño gue nuje gue'a ma nzaihe, ne yá nzai ma'ra ya cu nú'ũ 'bui ja ma'ra yá nija Ajuã.

Ya cu bi zi ra Maça Nt'oxi ngu himi 'ñepabi'ũ

¹⁷ De núna dí op'ahubya hingui tsa ga ex'a'ihũ ngue'a stá øde de nú'a gui øthũ ora grí muntshũ, hingui øthũ nú'a xá hño, hønse gui øthũ nú'a hingui ho ja rá thandi Ajuã. ¹⁸ Dí øde gue ora grí muntshũ, gui øthũ ya hegue, ngue'a hinga mahyẽgui nú'a gui mañhũ, y dí camfri gue ngu'bu gue'a gui øthũ. ¹⁹ Pe pøde mahyoni da njabũ, pa ja da hnequini nú'ũ to'o hanpa rá mfaði Ajuã, y nú'ũ to'o hina. ²⁰ Ora grí muntshũ pa gui nt'oxihũ nepũ gui tsihũ ra Maça Nt'oxi, nú'a gui øthũ hingui øthũ pa ra Zidada, ²¹ ngue'a nú'a gui hañhũ pa gui tsihũ, grí 'bet'ohũ gui dãmã tsisehũ, ne hinte gui xepabihũ nú'ũ ma'ra ya cu. Hangué 'ra de gue'ahũ gui tuhũ ra thuhu, ha nu ma'ra xi grí tithohũ. ²² ¿Hanja gui øthũ njabu? ¿Ha gue otho ri nguũ habũ gui ñũñhũ ne gui ntsithehũ? ¿Ha gue grí utsabihũ rá maça nija Ajuã? ¿Ha gue hingui 'betuahũ yá tsa nú'ũ ma'ra othobi te da zi? Xibya, ʒte guí ne ga xi'ahũ? ¿Ha gue ga

e'ts'a ri nsuhú? Hina, ngue'a núna guí øthu hinxá hño.

Ra Maça Nt'oxi

(Mt. 26:26-29; Mr. 14:22-25; Lc. 22:14-20)

²³ Nugui ya stá u't'a'ihu hanja grí tsihu ra Maça Nt'oxi ngu nú'a bi 'ñutcagui ra Zidada. Nú'a ra xuui bri da'a, bi gu ra thuhme, ²⁴ nepu bi umba njamaði Ajuá. Ne de gue'a bi hyeca nura thuhme'a, nepu bi 'ñena: "Tsihu nuna ra thuhme, ja ra uenda go guehna ma ndo'yo núna ma da hna'mbabi po rá ngue ri ts'oquihu. Ne ora guí tsihu nuna ra thuhme, 'yøthu ngu 'nara feni de guecagui." ²⁵ Nepu ngu bi uadi bi nt'oxi'u, ra Jesu bi gu 'nara vaso habu mi po ra vinu, ne bi 'ñembabi'u: "Nuna vinuna, go guehna 'nara nt'udi de nú'a ra 'ra'yo cohi ma ga øt'e co ma ji nú'a ma ga fani. Ora guí tsihu nuna vinuna, 'yøthu ngu 'nara feni de guecagui." ²⁶ Hangue nú'a ra ora guí tsihu ra thuhme ne ra vinu gue'a ra ora guí udihu de rá du ma Zidadahu asta nú'a ra pa'a stua yopa pengui.

Hanja da za da ts'i ra Maça Nt'oxi ngu ri ho ra Zidada

²⁷ Hangue nugui dí xi'ahu gue nu'a tó'o da zi nú'a ra thuhme'a ne nú'a ra vinu'a ne hinda zi ngu ri 'ñehe, nú'a ra cu'a ma go da dadi de rá zi ndo'yo ne de rá zi ji ra Zidada. ²⁸ Hangue cada 'na de gue'ahu, beñhu xá hño 'met'o ua guí 'bahu xá hño co Ajuá pa guí tsihu ra thuhme ne ra vinu. ²⁹ Ngue'a nu'a tó'o hinda zi nú'a ra thuhme ne nú'a ra vinu ngu ri 'ñehe, ne hinda beni xá hño te ri muu rá du ra Zidada, nú'a ra cu'a tuxase ra ts'oqui. ³⁰ Hangue por gue'a ndunthi de gue'ahu grí hñenihu ne otho ri nzaquihu, ha nehe xa du 'ra de gue'ahu. ³¹ Pe nu'bu ga bensehu de nú'a te stá øthu ne ga ntsø'mhu, nu'bu Ajuá ya hindua pencaguihu nuya ya mfei. ³² Nu'a bí pencahu ya mfei pa da zocju pa hinda condenaguihu mahyεgui co nú'a hingyá gamfri.

³³ Hangue ma zi cu'ihu, ora grí muntshu pa guí ñuñhu, ntø'mhu 'na ngu ma'na pa guí ñuñhu mahyεgui. ³⁴ Nu'bu 'na de gue'ahu di tsu'ahu ra thuhu, ma'na xá hño ñuñhu 'met'o ja ri nguhi pa nu xcri muntshu guí 'yøthu ngu nú'a ri ho Ajuá, pa hinda za'ahu rá mfei'a. Y de nú'a ma'ra ya t'øt'e xa nja, nu'á asta hinga mabu pa ga ñahu de gue'u.

12

Ya mfadi ne ra ts'edi nú'u ri 'racju ra Maça Ndahi cada 'na de guecju

¹ Zi cuhu dí ne guí pahú de nuya mfadi ne ra ts'edi ri 'racju ra Maça Ndahi cada 'na de guecaguihu. ² Guí pahú xá hño gue nú'bu hingüi camfrithohu rá noya Ajuá ngri hothohu da zix'ahu to'oraza pa nguí

xøcambenihu nú'u ya c'oi otho yá ts'edi ne hingui ña. ³ Pe nubya dí ne guí pahú gue nu'a tó'o tsanga ra Zidada Jesu, hingui hanpa rá ts'edi ra Maça Ndahi. Ha nu'bu to'o da 'ñena, dí camfri ra Jesu gue go gue'a ra Zidada, nú'a há, hanpa rá ts'edi ra Maça Ndahi.

⁴ Rama'na'ño ya mfadi ne ra ts'edi xa 'racju ra Maça Ndahi pa ga pεpabihu Ajuá, pe ra Maça Ndahi go gue'a 'natho. ⁵ Y nehe 'rama'na'ño ya 'befi xa 'racju ra Zidada ga pεfihu, pe ra Zidada go gue'a 'natho. ⁶ Nehe 'rama'na'ño hanja dri mpefihu, pe nu Ajuá go gue'a ri 'racju ra ts'edi gathoguihu, pa ga pεhu ngu nú'a xa 'racju'a, y nu Ajuá go gue'a 'natho. ⁷ Cada 'na de guecju di hanpahu rá ts'edi ra Maça Ndahi pa ga faxhu gatho nú'u ma'ra. ⁸ 'Ra de guecju xa 'racju ra ts'edi ra Maça Ndahi pa ga ñahu co ndunthi ra mfadi, ha nu ma'ra de guecju guet'atho ra Maça Ndahi xa 'racju ra mfadi pa ga udihu te ri bonga rá noya Ajuá. ⁹ Nu ma'ra de guecju guet'atho ra Maça Ndahi xa 'racju ndunthi ra jamfri, ha nu ma'ra de guecju guet'atho ra Maça Ndahi xa 'racju ra ts'edi pa ga øthehu ya da'thi. ¹⁰ Ma'ra de guecaguihu xa t'acju ra ts'edi pa ga øthu ya danga nt'udi. Ha nu ma'ra de guecju xa t'acaguihu ra ts'edi pa ga manbahu rá noya Ajuá. Ha nu ma'ra de guecju xa t'acaguihu ra ts'edi pa ga pahú xá hño ua de ra Maça Ndahi ña 'nara ja'i, o hina. Ha nu ma'ra de guecju xa t'acju ra ts'edi pa da za ga ñahu de ma'ra ya hñaqui. Ha nu ma'ra de guecju xa t'acju ra ts'edi pa ga pahú te rá 'be manga nú'a to'o gra ña de ma'na ra hñaqui. ¹¹ Pe go guet'a ra Maça Ndahi ri 'racju ya mfadi ne ra ts'edi cada 'na de guecaguihu ngu nú'a go da ne'a.

Gathoguihu dí 'nada ra ndo'yohu co ra Zidada Jesucristo

¹² Cada 'na de guecaguihu numa ndo'yohu xi pe'tsa ndunthi ya xeni, pe masque njabu 'nada ma 'baihu dí pe'tshu. Dí njahubu nehe co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ngue'a nujú ngu go dyá xenihu de rá ndo'yo'a, pe rá ndo'yo'a 'natho. ¹³ Ngue'a gathoguihu 'bu dyá xodyohu o hindyá xodyohu, 'bu dyá 'begohu o hindyá 'begohu, gathoguihu stá nxistehehu pa dá 'nada ra ndo'yohu co rá ts'edi ra Maça Ndahi, ne gathoguihu 'nat'a ra Maça Ndahi stá hañhu.

¹⁴ Numa ndo'yohu xi pe'tsa ndunthi ya xeni, hingue 'natho ra xeni pe'tsi. ¹⁵ 'Bu 'nama uahu da 'ñena: "Nugui hindí 'bu ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá 'ye", pe hingue ngue'a manga njabu ya hingui 'bu ja ma ndo'yohu. ¹⁶ O nu'bu 'nama guhu da 'ñena: "Nugui hindí 'bu ja ra ndo'yo ngue'a hingo drá da", pe hingue ngue'a manga njabu ya hingui 'bu ja ma ndo'yohu. ¹⁷ 'Bu gatho ma ndo'yohu dra da, ne di otho ma guhu, nu'bu zhanja da za ga ødehu? 'Bu gatho ma

ndo'yohu dra gu, ne 'bu di otho ma xiñuhu, nu'bu zhanja da za da nja ma fahañu? ¹⁸ Pe Ajuá bi hñuscaguihu gatho ya xeni de ma ndo'yohu pa hinte da 'yotcahu ra 'bedi. Y bi hñuts'i ngu nú'a go bi ne'a. ¹⁹ Nu'bu di 'nada ra xeni ma ndo'yohu, ne di 'nada rá 'befi, nu'bu hindri xogue ma 'baihu. ²⁰ Pe numa ndo'yohu masque pe'tsa ndunthi ya xeni, pe 'nada ra 'bai pe'tsi.

²¹ Numa dahu hingui tsa da 'ñemba ma 'yehu: "Nugui hindí hoñ'aua." Nixi ma ñaxuhu hingui tsa da 'ñemba ma uahu: "Nugui hindí hoñ'aua." ²² Hina, hinda za da 'ñutsa'u, ngue'a nú'u ya xeni de ma ndo'yohu ri hnequi ngu hinte ri muui, go gue'u ma'na ø'ta ra 'bedi. ²³ Ha nuya xeni de ma ndo'yohu nú'u di beñhu gue otho yá nsu, nú'ú go gue'u ma'na xi dí japamasuhu. Y nú'u ya xeni ngu ra 'betsa 'bu da hnequitho, nú'ú go gue'u di hethu pa da hnequi xá hño. ²⁴ Pe nuya xeni de ma ndo'yohu ri hnequi mahotho, nú'ú hinga mahyoni ga hethu pa da hnequi xá hño. Njabu Ajuá bi hyoga ma ndo'yohu gue nú'u ya xeni mi otho yá nsu go gue'u ma'na da nja yá nsu, ²⁵ pa njabu da mpefi mahyegui gatho ya xeni de ma ndo'yohu, ne gatho'u da mfats'i 'na ngu 'na. ²⁶ Hangue 'bu ga tsama'ñihu 'nara xeni de ma ndo'yohu, gatho ma ndo'yohu tsama'ñihu nú'a ra hgui'a. Y nu'bu 'nara xeni de ma ndo'yohu hanga 'nara hoga hño, nu'bu gatho ma ndo'yohu ri johya.

²⁷ Nuj go guecuá rá ndo'yoguihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo, y cada 'na de guecaguihu dí 'nara xenihu de rá ndo'yo'a. ²⁸ Ajuá bi hñuxa ja rá nija 'rama'na'ño ya mēfi: Nu'a xi rá mudi bi hñuxa ya apostol. Nura ñoho bi hñuxa nú'u to'o da manbabi rá noya'a. Nura hñu bi hñuxa ya xahnate. Nepu de gue'a bi hñuxa nú'u to'o ø't'a ya danga nt'udi, nepu nú'u to'o øthe ya da'thi. Nepu bi hñuxa nú'u to'o faste ja rá 'befi'a, nepu bi hñuxa nú'u to'o ri su gatho nú'u ya 'befi'u, nepu bi hñuxa nú'u to'o da za da ña de ya hñaqui nú'u hingui fadi. ²⁹ Nde nu'bu, zha gue gatho ya cu go ya apostol? O zha gue gatho xa t'umbabi ra 'befi pa da manbabi rá noya Ajuá? O zha gue gatho pe'tsa ra 'befi dega xahnate? O zha gue gatho da za da 'yot'a ya danga nt'udi? ³⁰ O zha gue gatho xa t'umbabi ra ts'edi pa da 'yot'e ya da'thi? O zha gue gatho da za da ña de ya hñaqui hingui fadi? O zha gue gatho da za da badi da ma te manga nú'a to'o ña de ya hñaqui hingui fadi? Hina, hinga gatho da za. ³¹ Yøthu 'nara ts'edi pa da za gui pe'tshu ya mfadi ne ra ts'edi nú'u ma'na ya dangui pa gui pephu Ajuá. Pe nubyá ma ga u't'ahu hanja gri 'buhu co 'nara hoga'mui nú'a ma'na xá hño de gatho.

13

Ra hmate

¹ 'Bu nugui gra ña co 'raya noya xi mahotho, o gra ña ngu 'nara exxe, pe 'bu hindí pe'tsa ra hmate, nu'bu gra nja ngu 'nara 'bixfani nsøctho ri 'nohni o ngu 'nara t'egui nsøctho zani. ² O 'bu gra pe'tsa gatho ra ts'edi pa ga manba rá noya Ajuá, ne gra paði gatho nú'u ya t'ø't'e xi xá hñei de rá noya'a, ne gra pe'tsa gatho ra mfadi, ne xi gra pe'tsa ndunthi ra jamfri asta da za ga japi da mponga 'nara t'ø'hø, pe 'bu hindí pe'tsa ra hmate, nu'bu hinte rá 'mēcagui. ³ Nehe 'bu ga umbabi ya hyoya gatho nú'a dí pe'tsi, ne asta ga unga ma ndo'yo da ts'at'i, pe nu'bu hindí pe'tsa ra hmate, nu'bu hinte ri muui nú'a dí ø't'e.

⁴ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate, tseta gatho nú'a da 'ñepabi; xi ra hoja'i co yá miqu'eiu, ne hini hyocua nú'a te pe'tsi'u; hingrá 'ñets'i, ha nixi hini ndangui de ma'ra. ⁵ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate hinto xaxi, hini nsu sehe, hingrá cue ne hingui ete. ⁶ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate hini johya 'bu ri nts'oca 'nará miqu'eiu, ngue'a nu'a nzantho ri johya hønse de ra hño. ⁷ Nu'a tó'o pe'tsa ra hmate tseta gatho nú'a t'ø'tuabi, camfri gatho nú'a xá hño, nzantho t'ø'mi de ra hño, ne tseta gatho ya ts'othogui.

⁸ Nura hmate hinhya'mu ma da uadi, pe nura mfadi dí pe'tshu pa dí mamfá rá noya Ajuá, nu'a há, ma da zø ra pa da 'ñotho. Nehe ma da uadi ra mfadi dí pe'tshu pa xa za stá ñahu de ma'ra ya hñaqui hingui fadi. Ne ma da zø ra pa ya hinda 'yotcahu ra 'bedi gatho nú'a ra mfadi dí pe'tshu. ⁹ Ngue'a 'na tui nú'a stá paðihu hangue hinxa za stá mañhu gatho nú'a xa ma Ajuá. ¹⁰ Pe nu xcrá 'buhu co nú'a to'o rá meti ra mfadi, nu'bu há, ja ma ga pahuni gatho nú'a hinxa za stá pahua.

¹¹ Nú'bu ndrá notsi ndí ña ngu ña ya batsi, ha ndí pe'tsa ya mfeni ngu rá mfeni ya batsi, pe ya de ndá ndanga ja'i, ya dá tsope nú'a ra 'múi ndí pe'tsi dega batsi. ¹² Hangue njab'atho nehe numa mfadi dí pe'tshu de guecua ja ra ximhai hini xogue, nja ngu nú'a to'o ri yot'a rá hmi dega xuui ja ra hñe, pe hini hnequi xá hño. Pe nu xcrá 'buhu mahyegui co Ajuá, gue'bu ma xi ga pahu xá hño gatho, njabu ngu xa bacaguihu xá hño Ajuá. ¹³ Nura jamfri ne ra hoga nthø'mate ne ra hmate, guehya ri hñu ma da nja pa nzantho. Pe nu'a ma'na xi ra dangui de gatho, ra hmate.

14

Ya hñaqui hingui fadi

¹ Hangue xi da 'yøthu 'nara ts'edi pa gui pe'tshu ra hmate, nehe hyoñhu nú'u ya mfadi ne ra ts'edi ri unga ra Maca Nðahi. Y de gatho nuya mfadi'u, ma'na go gui hyoñhu

ra mƒadi pa gui m̃nabahu rá noya Ajuá. ²Ora ña 'nara cu de 'nara hñaqui nú'a hingui ƒadi, pađihue gue nú'a ra cu'a ña co Ajuá, hingui ña co yá mija'iuí ngue'a nu'ú hingui pađi nú'a mañ'a. Nu'á ña co rá ts'edi ra Maça Nđahi, ne ma de nú'a hingui pađi ya ja'i. ³Pe nura ora m̃naba rá noya Ajuá 'nara cu de rá hñaqui'a, ña njabu pa da zofu ya cu, pa da te yá jamfri, ne pa da nupabi yá mfeni, ne pa da hñu'mba yá mui. ⁴Nura ora ña 'nara cu co 'nara hñaqui nú'a hingui ƒadi, nuse'a ma'na ri te rá jamfri. Pe nu 'nara cu m̃nababi rá noya Ajuá de rá hñaqui'a, nú'a ri japi ma'na da te yá jamfri gathu ya cu.

⁵Nugui ga nehma ga øde gui ñahu de ma'na ra hñaqui nú'a hingui ƒadi. Pe ma'na dí ne ga øde gui ñahu de rá noya Ajuá. Ngue'a nu'a tó'o m̃naba rá noya Ajuá, ma'na ri muui nú'a ma que nú'a to'o ña co 'nara hñaqui hingui ƒadi. Xá hño to'o da ña co 'nara hñaqui hingui ƒadi, pe nú'bu dí 'bui to'o da 'ra'tsa nú'u ya noya de nú'a ra hñaqui'a, pa njabu ma'na da te yá jamfri ya cu. ⁶Zi cuhu, nu'bu nugui ga mabu pa ga zo'ahu co 'nara hñaqui nú'a hingui pahu, ¿te 'be da za gui pahu njabu? Nu'a ma'na xá hño pa gue'ahu, ga u't'ahu ngu nú'a xa 'ñutcagui Ajuá, ne ma'ra ya t'ot'e mahyoni gui pahu, ne ga zo'ahu de rá noya Ajuá, ne ma'ra ya hoga nt'udi.

⁷Nuya 'bida ngu ra thaza o ra arpa, 'bu hingui zani xá hño, nu'bu ¿hanja da za da ƒadi te ma thuhu'a pei? ⁸O nu'bu ra corneta hinda ña xá hño pa da t'umbabi ra seña ya soldado 'yo ja ra tuhni, ¿ha dí bađi'u te ra ora da mudi da ntuhni? ⁹Dí njahabu nehe, 'bu nuju hinda ñahu ngu yá hñaqui nú'u to'o dí zofuhu, hinda za da bađi'u nú'a te dí mañhu, ne hinte ri muui nú'a dí mañhu. ¹⁰De guecua ja ra ximhai xi ja ndunthi ya hñaqui, y cada 'na to'o pađi nú'u ya hñaqui'u, pađi xá hño te ma. ¹¹Nu'bu nugui ga øde 'nara ja'i da ña de ma'na ra hñaqui nú'a hinda pađi, nu'bu pa guequi ga beni gue nú'a ra ja'i'a hinga mengu, ngue'a hinda pađi nú'a ra hñaqui gra ña'a. Ne pa gue'a da beni gue hinda mengu nehe, ngue'a nixi gue'a hingui pađi nú'a te dí ma. ¹²Dí pađi gue xi gui hoñhu ya mƒadi ne ra ts'edi nú'u ri unga ra Maça Nđahi, hangue 'yothu ra ts'edi gui hoñhu nú'u ya mƒadi ne ra ts'edi nú'u da za da japi da te yá jamfri ya cu.

¹³Hangue nu'a tó'o ña de ma'na ra hñaqui nú'a hingui ƒadi, dá 'yapabi Ajuá da umbabi ra mƒadi pa da za da 'ra'tsi nú'a ma pa da ƒadi te ma. ¹⁴Nu'bu nugui dí apabi Ajuá co 'nara hñaqui nú'a hinda pađi, njabu dí xocambeni Ajuá, pe hingui tsa ma'na dí te ma mƒadi ngue'a nixi dí pađi nú'a dí ma. ¹⁵Nu'bu, ¿te da za ga øthu? Da za ga aphu Ajuá co 'nara hñaqui nú'a hinda pahu, pe nehe da za ga apabihu Ajuá co

ma hñaquishehu pa da zo ma mfenihu xá hño nú'a dí mañhu. Ga tutuabihu Ajuá co 'nara hñaqui nú'a hinda pahu, pe nehe ga tutuabihu Ajuá co ma hñaquishehu pa da zo ma mfenihu xá hño nú'a dí mañhu. ¹⁶Ngue'a 'bu ga xocambeni Ajuá co nuya hñaqui hinda pahu, nu'bu nu'a tó'o hingui øde nuya hñaqui'u hingui tsa da xocambeni Ajuá mahyegui con guecu, ngue'a hingui pađi te ri bñi nú'a te dí mañhu. ¹⁷Nu'bu dí xocambeni Ajuá njabu, nuju dí mañhu ra hño, pe nu'u tó'o øcagui hinda tetuahu yá jamfri ngue'a hingui pađi te ri bñi nú'a dí mañhu. ¹⁸Nugui dí umba njamadi Ajuá ngue'a ma'na dí ña ndunthi que gue'ahu co ya hñaqui nú'u hingui ƒadi. ¹⁹Pe de ja ya hmunts'i, ma'na xá hño ga manga cut'a ya noya de ma hñaqui pa da ƒadi te dí ma, pa njabu da za ga utuabi ya cu de rá noya Ajuá, que ga manga 'ret'a 'mo ya noya de ma'na ra hñaqui hingui ƒadi ne hinda za da zo yá mfeni ni 'nara nuya nú'u ya cu.

²⁰Zi cuhu, nuri mfenihu odi nja ngu yá mfeni ya batsi. Njahu ha ngu ya zi batsi hingui ø'ta ya ts'oqui. Pe dá nja ndunthi ri mfenihu ngu ri 'ñep'ahu, ngue'a ya gyá danga ja'ihu. ²¹Ajuá bi zofu ya ja'i de Israel co nuya ya noya xa t'ofu ja ra Maça T'ofu ne ena njaua: "Ma ga pehn'ahubu 'raya ja'i hinda mengu pa da zo'ahu de ma'na'ño ra hñaqui ngue'a hinda ña ngu grí ñahu, pe masque njabu hingui ma gui 'yotcaguihu ma ts'ofu." ²²Hangue nura ora dí ñahu co ya hñaqui hingui ƒadi, gue'a ngu 'nara nt'udi pa nú'u hinga jamfri. Pe nura ora dí m̃nabahu rá noya Ajuá, dí umfu ra ts'ofu de rá hmate Ajuá nú'u to'o camfri, pe nu'u tó'o hingui ne da gamfri, hingui ne nehe da hñanga nú'a ra ts'ofu'a. ²³Nu'bu ja ri hmunts'ihu gathoi'ihu gui ñahu co ya hñaqui nú'u hingui ƒadi, nepu da zøhø 'ra nú'u hints'a dí patua rá noya Ajuá, o da zøhø 'ra nú'u hinda gamfri, ¿ha gue hinda 'ñena'u gue xcá 'be ri mfenihu? ²⁴Pe nu'bu nuju dí muntshu ne dí m̃nabahu rá noya Ajuá ne da zøhø 'na hinda gamfri, o 'na hints'a dí patua rá noya Ajuá, nu'bu co nú'a da 'yøde di hma, da unse nguenda de yá ts'oqui. ²⁵Nu'bu nú'u ya ja'i'u da bađi te gra 'mui yá coraso, ne nu'ú 'bestho da ndandiñhmu ne da xocambeni Ajuá. Nepu nu'ú da 'ñeñ'a'ihu, xi majuani Ajuá 'bui con gue'ahu.

Beñhu gui 'yothu gathu xá hño ngu ri 'ñehe

²⁶Nu'bu zi cuhu, ¿te da za gui 'yothu ora grí muntshu? 'Ra de gue'ahu gui tuthu ya jahña, nu ma'ra de gue'ahu gui nxahnatehu, nu ma'ra de gue'ahu gui mañhu nú'a xa 'ñu't'ahu Ajuá. Nu ma'ra de gue'ahu gui ñahu de ya hñaqui nú'u hingui ƒadi, ha nu ma'ra de gue'ahu gui mañhu te ri bñaga nú'u ya noya'u. 'Yothu gathu pa ma'na da te ri

jamfrihu. ²⁷ Nu'bu gui ñahú de ya hñáqui hingui fadi, da za gui ñahú hõnse yoho o hñu de gue'ahú, pe 'rama'na gui ñahú, ne da 'muhni 'na nú'a to'o da 'ra'tsi pa da fadi te rí bõnga nú'u ya noya'u. ²⁸ Y nu'bu di jo'oni to'o da 'ra'tsa nú'u ya noya'u, nu'bú nú'u to'o ne da ñá de 'nara hñáqui hingui fadi, odi ñá ja ra hmunts'i, ma'na xá hño dá ñáseui Ajuá. ²⁹ Y nú'u to'o manbabi rá noya Ajuá, dá ñá hõnse yoho o hñu, y nú'u to'o øde nú'a te mañ'u, dá hñuxa nt'øde xá hño pa da badi ua gue'a ma o hina. ³⁰ O nu'bu 'nara cu manbabi rá noya Ajuá, ne 'bu Ajuá da umbabi ra mfaði ma'na ra cu di 'buhni, nu'bú, nú'a to'o mi ñá ra madi, ya odi sigui da ñá, pa njabu da za da ñá nehe nú'a ma'na ra cu. ³¹ Nu'u tó'o xa t'umba ra mfaði pa da manbabi rá noya Ajuá, da za da manbabi, hõnse gue 'rama'na da ñá há, pa njabu gathó nú'u ya cu di øde da za da batua xá hño rá noya Ajuá, ne ma'na da za da te yá jamfri. ³² Nu'u tó'o manba rá noya Ajuá, go padise ua rí 'ñepi da ñá o hina. ³³ Ngue'a Ajuá ri ho ga øthu ma hmunts'ihu ngu rí 'ñehe, ne di o rá 'ñu nú'a ga øthu.

Mahyoni ga øthu ngu xa nzai ø'ta ja yá hmunts'i gathó nú'u ma'ra ya cu. ³⁴ Oguí hopabihu ya 'behña da 'mai ne da manba rá noya Ajuá ja yá hmunts'i, ngue'a pa gue'u otho ra nsequi da 'yø't'a njabu. Dá hñoga'ñode há, ngu manga rá ley Ajuá. ³⁵ Nu'bu ya 'behña ne da 'yø't'a 'nara nt'ani, dá 'yamba yá dame ja yá nguse, ngue'a hini hnequi xá hño 'bu 'nara 'behña da 'mai ne da ñá madetho de ja ra hmunts'i.

³⁶ Bensehu gue nurá noya Ajuá hingo pa gue'asehu, ne hingo ja xa nexpa pa go gui 'yø't'asehu nú'a guí nehú. ³⁷ Nu'bu nu'ahú xi majuani guí hanpahú rá ts'edi ne rá mfaði ra Maça Ndahi pa gui manbahú rá noya Ajuá, nu'bú ma gui padihu xá hño gue nuya noya dí op'ahú go guehya 'raya hmada xa 'bepcagui ma Zidadahú ga xi'ahú. ³⁸ Pe nu'a tó'o hinda ne da gamfri núna dí ma, nixi gue'a hinda ma da jamfri nú'a da ma nehe.

³⁹ Hangué ma zi cu'ihu, 'yøthu 'nara ts'edi pa gui manbahú rá noya Ajuá, ne oguí haçuahú nú'u ya cu ñá de ya hñáqui nú'u hingui fadi. ⁴⁰ Ne 'yøthu gathó xá hño ngu rí 'ñehe.

15

Ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ra du

¹ Ha nubyá zi cuhu, dí ne ga yopa ben'ahú de nú'a ra maça hoga noya ya stá xi'ahú. Y nu'ahú xcá hñanihu ne xcá camfrihu xá hño. ² Y po nuna ra hoga noya stá xi'ahú, ya xcá mpøhøhu. Hangué sigui guí camfrihu, ngue'a hinda 'meditho nú'a ri jamfri xcá pe'tshu, ngue'a nú'a dá xi'ahú gue'a majuani.

³ Nugui dá u't'ahú ngu nú'a bi t'utcagui nehe. Nú'a ra nt'udi xi ra dangui dá u't'ahú, dá xi'ahú gue ra Zidada Jesucristo go gue'a bi du pa bi hñasca ma ts'oquihu, ngu xqui nt'ofó ja ra Ndaxjua T'ofó gue njabu mi ma da thogui'a. ⁴ Nehe dá xi'ahú gue nú'a bi t'agui, pe rá hñupa'a bi yopa nte de ja ra du, ngu xqui nt'ofó nehe. ⁵ Ne 'mefa de ya xqui yopa nte'a de ja ra du, bi nthéui ra cu Pedro pa bi hyandi. Nepu 'mefa bi hyanda gathó nú'u ma'ra yá nxadi. ⁶ Y de gue'a, 'na'qui xqui munts'a thogui cõt'a nthebe ya cu, y gathó'u bi hyandi nehe'a. Y ndunthi de gue'u tetho asta núbya dí op'a'ihu, ha nu ma'ra ya xa du. ⁷ Nepu 'mefa bi hyandi nehe ra zi cu Cobo. Nepu gathó nú'u ma'ra ya apostol bi hyandi'a.

⁸ Y 'mefa de gathó'u dá handi nehega, bi hnequi ja ma 'ñu'a, masque nugui ndrí nja ngu 'nara zi ñaxca batsi. ⁹ Nú'u ma'ra ya apostol xi ma'na ya dangui yá nsu de guecagui, ngue'a nugui, ni ts'u hini 'ñepcagui da t'engagui gue drá apostol, ngue'a xi stá ø'tua ra nts'o'mui ya gamfri. ¹⁰ Pe nugui dí padi gue Ajuá xi ra dangui rá hmáte pa guecagui, ngue'a nú'a ra 'mui ndí pe'tsa ma'met'o ya hinga gue'a dí pe'tsbya. Ngue'a Ajuá bi patca ma 'mui ne bi 'racagui 'nara 'ra'yo 'mui. Y nú'a bi 'yø't'e con guecagui hinxá 'meditho, ngue'a nugui ma'na stá mpefi de gue nú'u ma'ra ya apostol. Pe hingo de ma ts'edis stá ø't'a nú'a ra 'befi'a, nu Ajuá xi ra dangui rá hmáte con guequi, go gue'a xa 'yø't'a gathó nú'a ra 'befi'a. ¹¹ Nu'bu nugui dí zo'ahú o nú'u ma'ra ya apostol, guet'a ra noya dí mañhe mahyegui, ne go guet'a xcá camfrihu.

Ma da yopa nte nú'u xa du

¹² Nuje stá xi'ahé gue ra Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du. Nu'bú, çhanja 'ra de gue'ahú guí eñhu gue ya hinda za da yopa nte nú'u tu? ¹³ Nu'bu hinda za da yopa nte ma'na'qui nú'u tu ngu guí mañhu, nu'bú nixi ra Zidada Jesucristo hinxá yopa ntehma 'bu. ¹⁴ Y nu'bu hinxá yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo, nu'bú hinte dri muuihma nú'a dí u't'ahé, nixi hinte dri muui nú'a xcá camfrihu 'bu. ¹⁵ Nu'bu hinda za da yopa nte nú'u tu, nu'bú hingue majuani nú'a gra mañmahe de nú'a xa 'yø't'a Ajuá. Nuje dí mañhe nú'a majuani gue Ajuá bi 'yø't'e pa bi yopa nte ma Zidadahú ra Jesucristo de ja ra du, pe 'bu hinga majuani gue Ajuá ri japi da yopa nte nú'u xa du, nu'bú njabu hinxá japi xa yopa ntehma ra Zidada Jesucristo. ¹⁶ Nu'bu nú'u xa du hinda ma da yopa nte, nu'bú nixi nuse ra Zidada Jesucristo hinxá yopa ntehma 'bu. ¹⁷ Nu'bu Ajuá hinxá japi xa yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo de ja ra du, nu'bú nuri jamfrihu hinte dri muuihma, ne gri dudu ri ts'oquihu nehe.

18 Nu'bu di njahmabu, nu'bu gathó nú'u xa du masque xa gamfri ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nu'á xa 'mædihma. 19 Nu'bu nsøtho núbya dí tehuaa ja ra ximhai dí tømhu ya hño da 'racju ra Zidada Jesucristo, ne nurá ñoho ra te ya hinte dí tømhu ga hññu de gue'a, nu'bu nuju xi dyá huecatehu de gatho ya ja'i ngue'a hinte dí tømhu.

20 Pe nu'a xi majuañi, nura Zidada Jesucristo bi yopa nte de ja ra du, ne go gue'a xi rá mudi bi nuhu de gatho nú'u xa du. 21 Po rá ts'oqui 'natho ra 'ñohø, hangue gatho ya ja'i pe'tsi te da du. Pe 'natho ra 'ñohø nehe nú'a to'o bi 'yø'te pa da yopa nte ma'na'qui nú'u tu. 22 Ngue'a nuju yá batsiguihu ra Adá, hangue dí tuh nehe ngu bi du'a, ngue'a por nú'a ra ts'oqui bi 'yø'te'a hangue bi nja ra du. Pe nubya ya dri 'nathohu co ma zi Hmuhu ra Jesucristo, hangue ma ga yopa ntehu nehe ngu bi nja'a. 23 Ma zi Hmuhu ra Jesucristo go gue'a xi rá mudi bi yopa nte de gatho, ngu xqui 'ye'mba Ajuá. Nepu nuju stá camfrihu'a, nu stua yopa pengui'a ma ga yopa ntehu nehe 'mæfa con gatho nú'u ma'ra xa gamfri. Go gue'a xa 'ye'mba Ajuá nehe. 24 Y de gue'a ma da nja ra ngaxhmai, nu sta uadi ma zi Hmuhu ra Jesucristo da huatua yá hmanda gatho nú'u ri nda ne gatho yá nsu'u ne yá ts'edi'u. Numa zi Hmuhu ra Jesucristo ma da nda, nepu da yopa 'yent'ua ja rá 'ye Ajuá rá Dada ma'na'qui nú'a ra hmanda xqui t'ent'ua ja rá 'ye. 25 Ngue'a nuna Zidadahu ra Jesucristo pe'tsi ma da nda asta hinda hyandi gue ya xi bi ntate de gatho yá ncontra. 26 Y nu'a rá ngats'i ra ncontra ma dra huati, go gue'a ra du. 27 Ja ra Maca T'ofó ma gue Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye ma zi Hmuhu ra Jesucristo gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai. Pe nu habu ena gue gatho bi t'ent'ua ja rá 'ye, dí pahue Ajuá ra Dada hingui 'bui de ja rá hmanda ma zi Hmuhu ra Jesu, ngue'a nura Dada go xa umbabi ra ts'edi'a. 28 Y nu sta uadi da ntate ra Zidada Jesu de gatho ya hmanda, nu'bu nu'a ma da 'mæi nehe ja rá hmanda rá Dada nú'a to'o xa 'yent'ua ja rá 'ye gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui, pa njabu Ajuá ra Dada go gue'a ma da hmanda gatho.

29 Nu'bu hinda yopa nte nú'u xa du ngu guí mañhu, nu'bu çpa te ri nxistehe 'ra por nú'u xa du? 'Bu xi majuañi hingui tsa da yopa nte nú'u tu, nu'bu çhanja 'ra ri nxistehe por gue'u?

30 Nuje nu'araza ra ora da za ga thamfrihe ga thøhe 'nara ts'othogui. Pe nu'bu hinda yopa nte nú'u tu, nu'bu hinte ri muui gra 'yohe njabu. 31 Nugui xi majuañi hyastho thongagui pa da thogui. Dí xi'ahu njabu zi cuhu ngue'a dí pagui gue xi guí camfrihu xá hño ma zi Hmuhu ra Jesucristo. 32 Xi stá ntun'be nuya ts'oja'i de guecua Efeso. Ha

nu'bu stá ø'ta njabu pa ma hñose de guecua ja ra ximhai, xi'bu xa hyogaguihu, nu'bu çte dí tahaga 'bu hinda yopa nte nú'u tu? Nu'bu, ma'na xá hño ga ena ngu enga 'ra: "Ma ga ñuñhu ne ma ga ntsithehu, cabu rixudi ndamañi ma ga tuhu."

33 Oxqui hophu to'o da hya'ahu, ngue'a nu'a to'o da ntsixui ya ts'oja'i, da japi da nts'oqui nehe. 34 Xi da pe'tshu 'nara hoga mfeni xá hño ngu ri 'ñehe. 'Yohu xá hño, ogui øthu ya ts'oqui. Dí ma njabu ngue'a 'ra de gue'ahu nixi xcá camfrihu Ajuá. Dí xi'ahu njaua pa xama da nja ri tsahu de nú'a guí øthu.

Hanja ma da yopa nte nú'u xa du

35 Tsa 'ra de gue'ahu guí 'ñeñhu: Nú'u xa du, çhanja da za da yopa nte? ÇTengu nú'a ra ndo'yo da me'tsi'u 'bu? 36 Pøde nu'ahu otho ri mfenihu. ÇHa gue hingui pahue gue nú'a ra nda guí pothu, mahyoni 'met'o da 'ya, nepu ja da c'onts'a nú'a ra 'ra'yo 'bai gá ndapo? 37 Ora guí pothu ra trigo o ma'na ra nda, nú'a guí pothu gue'a 'nara ndatho, pe nu sta c'onts'i ya dra ndapo. 38 Pe nu Ajuá go gue'a ri japi da nte nú'a guí pothu ne ri umbabi rá 'bai cada 'nara nda ngu nú'a xa 'ye'mbi. 39 Njabu nehe numa ngøhu hinga mahyegui ngu yá ngø ya mbo'ni, y 'na'ño yá ngø ya ts'int's'u nehe. Y ya hua 'na'ño nehe yá ngø'u. 40 Njabu nehe nú'u bi 'bu mahets'i 'na'ño yá 'bai, ha nuju dí 'buhuaa ja ra ximhai 'na'ño ma 'bailhu con gue'u, y 'rama'na'ño yá hotho'u con guecju. 41 Nehe nura hyadi 'na'ño rá ñot'i, ha nura çana 'na'ño rá ñot'i nehe. Nehe 'na'ño yá ñot'i ya tsø, ne cada 'na de gue'u 'rama'na'ño gra yot'i'u. 42 Nehe ma ga njahubu nu xcrá yopa ntehu de ja ra du. Numa ndo'yo dí hahubya ma da nt'agui ja ra hai ne da 'ya, pe de gue'a nura ndo'yo'a ma da yopa nte ma'ra'yo y ya hinhya'ma ma da du. 43 Nubyá hini hnequi xá nsunda nuna ma ndo'yohu ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo ha, ma da hnequi xi strá nsunda. Nuna ma ndo'yohu hingui ja rá ts'edi ma da nt'agui, pe nu sta yopa nte ma'ra'yo, ya di ja rá ts'edi. 44 Ma da du nuna ma ndo'yo dí hahubya, pe nu xcrá yopa ntehu ma ga pe'tshu ma'na'ño ma ndo'yohu. Nubyá dí hahue nuna ndo'yo ngue'a dí 'buhuaa ja ra ximhai, pe nu xcrá yopa ntehu ma ga pe'tshu ma'na ra ndo'yo ngue'a ma ga 'buhuni mahets'i.

45 Xa nt'ofu ja ra Maca T'ofu ne ena njaua: Nú'a ra mudi 'ñohø go gue'a ra Adá, nú'a Ajuá bi umbabi rá te, y 'mæfa bi zøhø ma'na ra 'ñohø mi ngu ra Adá, pe nuse'a umba ra 'ra'yo te ya ja'i, y go gue'a ma Zidadahu ra Jesucristo. 46 'Met'o bi t'acju 'nara ndo'yo de guecua ja ra ximhai, nepu 'mæfa ma dí t'acju 'nama 'ra'yo ndo'yohu nuni mahets'i. 47 Nu'a xi ra mudi 'ñohø bi 'mæi, Ajuá bi

hyoqui de guecua ja ra ximhai dega hai, ha nu'a rá ñoho ra 'ñohø bi nja'iuu ngu ra Adá, nu'á bá ehe de mahets'i. ⁴⁸ Ngu bi nja ra Adá bi thoqui dega hai nuua ja ra ximhai, necju nehe drí nhyaxhu'a. Ha nura Zidada ra mengu mahets'i, hangue necju ma grá menguhuni ne ma grá hñá'tsuahu rá 'bai'a. ⁴⁹ Njabu ngu drí hñats'ihubya ngu rá 'bai ra Adá xa thoqui dega hai, njabu nehe ma grá hñats'ihu ngu rá 'bai ma Zidadahu nú'a bí 'bui mahets'i.

⁵⁰ Dí xi'ahu zi cuhu gue hinda za ga cuthu nuni mahets'i habu bí manda Ajuá co nuna ma jihu ne nuna ma ndo'yohu dí hahubya. Ngue'a nuna ndo'yo dí hahubya ma da nhyai ne hingui tsa da nte pa nzantho. ⁵¹ Nubya ma ga xi'ahu nú'a bi xica Ajuá ne hinxá pathu, gue hinga gathu ya ja'i de ra ximhai ma da du, pe gathu mahyegui ma dra patca ma 'bairu. ⁵² Masectho ma da njabu, ngu 'na ts'ant'i ma dahu, nú'a ra ora sta 'be ra trompeta de Ajuá de rá ngats'i ra ximhai. Nu stí nt'ode nú'a ra trompeta'a gathu nú'u ya cu xa du ante da yopa 'ñehe ma Zidadahu ra Jesu, ma da yopa nte'u co 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a hinhya'mu ma da nts'oqui. Y núju gra 'buthuua ja ra ximhai, 'bestho ra ora'a da mpadi ma 'bairu nehe. ⁵³ Ngue'a mahyoni da mpadi nuna ma ndo'yo dí hahu ma da nhyai, pa ga pe'tshu 'nara ndo'yo nú'a hinhya'mu da nts'oqui. Ha nuna ma ndo'yo dí hahu núna ma da du, mahyoni da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'mu da du. ⁵⁴ Ha nu stí njabu ma ndo'yohu da mpadi co ma'na ra ndo'yo nú'a hinhya'mu da nts'oqui ne hinhya'mu da du, nu'bá ma da nja ngu nú'a huxa ja ra Mäca T'ofu habu ena njaua: "Nura du bi 'bedi ne bi nhuati pa nzantho." ⁵⁵ Ne ena: "¿Habu jabya rá ts'edi ra du? ¿Habu jabya gathu nú'a mi ot'e?" ⁵⁶ Ra ts'oqui go gue'a ri jacju ga tuhü, ne ra ndaxjua ley go gue'a ri umba ra ts'edi ra ts'oqui. ⁵⁷ Pe nubya, ga umfu njamädi Ajuá ngue'a numa Zidadahu ra Jesucristo go gue'a bi 'yot'e pa dá tapabihu ra du.

⁵⁸ Hangue nubya, ma zi hmäca cu'ihu, xi da camfriu xá hño con gathu ri müihu. Xi da mpeñihu nzantho ja rá 'befi ma Zidadahu, ngue'a nu'ahu ya gui pahü gue hinda ma da 'meditho gathu nú'a ra 'befi xa 'racju'a pa ga pefihu.

16

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya gamfri

¹ Nubya ma ga xi'ahu de nú'a ra mfats'i gui muntshu pa gui pempahu ya cu me Jerusale. 'Yøthu nehe ngu nú'a stá 'bepa ya cu me Galacia da 'yot'e. ² Tat'a domingo cada 'na de gue'ahu 'uecju 'na tui nú'a xcá tahahu, ngu nú'a rá ndunthi bi 'ra'ahu Ajuá. Ne gui haxhu ja ra nija pa ja da hmunts'ini, pa

njabu nu xcrá mabu hingue ja ra ora'a gui munts'a ri mfats'ihu. ³ Ne de ante ga mabu, dí ne gui huanhu 'raya cu pa nu xcrá tsømbu ga umbabi'u 'nara he'mi pa da hñá'tsua nú'u ya cu me Jerusale nú'u to'o ma dua ts'ocua nú'a ra mfats'ia. ⁴ Ha nu'bu ga handi gue xá hño ga ma nehe, ga me'be'u.

Ra apostol Pablo ri hñoqui pa da ma dua c'a'tsa ya gamfri

⁵ Stá beni nehe ga ma ga c'a'tsa ya cu nuni Macedonia, hangue 'met'o ma ga 'rani de guehni. ⁶ Stá beni ga 'bui con gue'ahu ndunthi ya pa, y 'bu da zahmä, ga 'bui con gue'ahu asta hinda thogui ya pa de ya tse, nepu de gue'a da za gui faxcahu ne gui nexcaguihu nu habu grá ma. ⁷ Núbya xcrá mabu, hindí ne hønse ga hant'a'ihu ne 'bestho ga thogui. Nu'a dí ne, ga 'bui con gue'ahu 'raya pa 'bu njabu rá paha ra Zidada. ⁸ Pe ma ga cohi de guecua Efeso asta da zø ra pa de ra Pentecosté. ⁹ Ngue'a nu de guecua xi xa xogui ya gosthi pa ga manbabi rá noya Ajuá, ne ndunthi ya xa gamfri. Pe nehe 'bui ndunthi ya ncontra.

¹⁰ Ne nu'a dí xi'ahu, nu sta zømbu ra cu Timu, suhu xá hño pa da 'müi te rá 'ñencho ne hinda du rá müi, ngue'a ne'a pepabi Ajuá ngu dí pepabi nehe. ¹¹ Hangue por gue'a oxqui ma grí 'ñenithohu de gue'a. Y nu stua pengui'a, bá nets'ihu co ra johya pa da 'ñe da c'ascagui ma'na'qui, ngue'a ngui dí tømí da zøhø'a co nú'u ma'ra ya cu ma dua 'fioui.

¹² Ha nura zi cu Polo xi stá bantebi da mabu ne da meui núyu ma'ra ya cu dua tsøñ'ahu. Pe hinx ne xa mabu. Bi xiqui gue ma da mabu da c'a'ts'ahu nú'a ra pa'a da nja rá luga.

Ra nzenjua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

¹³ Xi da nsuhu de yá ts'o'befi ra ts'ondahi, ne xi da pe'tshu 'nara jamfri. Oxqui tsuhu nú'u to'o ri utsa'ihu, 'yøthu ra ts'edi pa gui 'yøthu nú'a xá hño. ¹⁴ Gathu nú'a gui 'yøthu, 'yøthu co ra hmäte.

¹⁵ Zi cuhu, ya gui pahü gue nura zi cu Teba ne con gathu ya ja'i de rá ngu, go gue'u xi ya müdi gamfri de guepu Acaya. Ne gui pahü gue nú'u de yá pahase xa 'müi pa da maxa ya cu. ¹⁶ Dí bante'ihu gui 'yøthu nú'u ya zi cu'u, ne nú'u ma'ra to'o pepabi Ajuá ngu'u. 'Yøthu nehe nú'u ma'ra to'o fax'ahu ja rá 'befi Ajuá ne gathu nú'u to'o pepabi'a. ¹⁷ Xi drí johya ngue'a bi zøhø de guecua ra cu Teba ne ra cu Nato ne ra cu Acaico, ngue'a xa 'yøcagui nú'a hinx za xcá øthu. ¹⁸ Nuyü ya cuyü xi bi hñubga ma müi ngu xa hñup'a ri müihu nehe. Numansuhu nuya cuyü ngue'a go guehyu 'rayá hoga mefi Ajuá.

¹⁹ Nuya cu de guecua Asia ri fat'aju'a'ihu. Nehe ra zi cu Aquila ne ra zi nju Prisila xi pehn'ahu ndunthi ra nzenjua, nú'ahu gui

'buh_u co ra Zidada ngu nja nehe'_u. Nehe pehn'ah_u ndunthi ra nzenjua nú'_u ya cu ri munts'i ja yá ngu'_u. ²⁰ Ne ri fat'ajua'ih_u gatho ya cu de guecua. Ne nzenjuah_u 'na ngu ma'na co 'nara nthufi dega hmāte.

²¹ Nugui drá Pablo, de ma 'yεε dí op'a'ih_u nuna nzenjua.

²² Nehe dí xi'ah_u, nu'_u tó'o hini mādi ma Zidadah_u ra Jesucristo, dá t'eqe pa da z_utua rá cue Ajua. Ra Zidada ya ma da zøhø.

²³ Y nubyá, ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u. ²⁴ Dí pehn'ah_ub_u ma hmāte de ja rá thuhu ma Zidadah_u ra Jesucristo. Njab_u gue'a.

RÁ ÑOHO RA CORINTIO RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI YA GAMFRI ME CORINTO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Corinto

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui co ra cu Timoteo dí op'a'ihe nuna carta, nú'ahú gyá gamfrihú guí 'buhúbu Corinto, ne pa gatho nú'á ma'ra ya gamfri 'bui ja ma'ra ya hnini de gueru ja ra hai Acaya. ² Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo dá jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá entho.

Ra apostol Pablo bi thogui ya nt'utsate

³ Ga xocambenihú Ajuá nurá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ngue'a go gue'a ma Dadahú nú'á pescahu ra ntecate ne go gue'a nzantho hubga ma muihú. ⁴ Nú'á hubga ma muihú ora dí thohú ya ts'othogui, pa njabú nujú da za ga hu'mbahú yá mui nú'á ma'ra to'lo thogui ya ts'othogui nehe, ngu bi hñubga ma muihú nehe Ajuá. ⁵ Njabú ngu ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi thogui ndunthi ya ts'othogui, njabú nehe dí sufrihú por gue'a, pe por gue'a dí hñihú ndunthi ra humú nehe. ⁶ Hangue nujé xi dí thohé ya ts'othogui pa njabú nu'ahú da za gui hñihú ra humú ngu nú'á dí hñihe ne pa da za gui mpòhú. Nujé Ajuá hubga ma muihe pa njabú nu'ahú nehe da za gui hñihú nuna ra humúina ora guí thohú ya ts'othogui nehe, pa njabú da za gui tséthú. ⁷ Nujé xi dí camfrihe gue nu'ahú ma gui tséthú nuya ts'othogui ngu stá tséthe, ngue'a dí pahé gue nura ora guí thohú ya ts'othogui, ra ora'a guí hñihú ra humú ngu nú'á dí hñihe nehe.

⁸ Zi cuhú, dí nehe gui pahú de nuya ts'othogui dá thoguihe de guehni Asia. Gue'u 'raya ts'othogui xi ya dangui, ya mi otho ma ts'edihe pa ga tséthe, ya nixi ndi tòmhe gue stá yopa ntehe ma'na'qui. ⁹ Nujé ya ndi njahé ngu 'raya ja'í nú'á xa t'e'mbi pa da tho. Dá thohé njabú pa ma'na dá padihe gue Ajuá go gue'a ñangaguihe de ya ts'othogui, ngue'a de guecsehe hinte tsa ga øthe, y nu'á ja rá ts'edi pa da japi da yopa nte nú'á ya xa du. ¹⁰ Ajuá go gue'a bi ñangaguihe de nú'á ya danga ts'othogui habú ma xa thogaguihe, y asta nubya ri sigui ri ñangaguihe, ne dí tòmhe gue ma da sigui da ñangaguihe. ¹¹ Nú'á ma da sigui da ñangaguihe 'bú gui faxcahe gui 'yaphú'a por guecje. Y nu'bu ndunthi ya cu apabi Ajuá por guecje, nu'bú 'mefa ndunthi ma

da umba njamádi'a por nú'a xa 'yøt'e'a con guecje por yá nt'adi'á.

Hanja himbi ma 'bestho ra apostol Pablo pa Corinto

¹² Co 'nara johya ne co 'nara mfeni xá nt'axi dí xi'ahé gue nuje stá 'yohe xá hño ja yá thandi ya ja'í de gatho ya hnini habú stá 'yohe, ne ma'na ndunthi gá handgahe nu ndá 'buhé. Co rá mfat'si Ajuá nzantho stá 'yohe xá nt'axi ja rá thandi'a, ngue'a nu'á xa 'racje ra ts'edi pa dá øthe njabú, hingo de ma mfenisèhe dá øthe. ¹³ Gatho nuya noya dí op'a'he de ja ma cartaha go guehna da za gui hñe'tihú ne gui padihú, ne dí tòmhe gue gui padihú xá hño. ¹⁴ Ya gui pahú teraza de nú'á stá xi'ahé gue nu stí yopa menga ma Zidadahú ra Jesu nuua ja ra ximhai, ma gui esca ma nsuhe ngu nuje ma ga e'ts'ahé ri nsuhú nehe, ne dí tòmhe gui pahú ma'na xá hño de guehna.

¹⁵ Nugui ndí humamú gue nguí numahñoguihú, hangue por gue'a ndí beni stá c'a'ts'ahú de ndá ecua Macedonia, ngue'a ndí beni gue xcá johyahmáhu 'bú stá thopú pa xa za stá c'a'ts'ahú yo'qui. ¹⁶ Nu nduá ehe pa nuua Macedonia, dá behmá gue de má 'ñu stá gathmábu Corinto pa stá tsòñ'ahmáhu, y ndí beni nehe gue nura pa stá ma de guecua, stá yopa gathmábu ma'na'qui, y de gueru xcá nexcahmáhu pa stá thogui asta ja ra hai Judea. ¹⁷ Xi nu de ndá xi'ahé gue ga mabú, ¿ha gue gá beñhú gue ndí ma ga ha'ahú? O ¿ha gue guí beñhú gue dí øt'a ngu nú'á øt'a nú'á hingyá gamfri? Ngue'a nú'á go gue'u øt'a njabú, ts'ú da 'ñena há, ts'ú da 'ñena hina. Pe nugui hindi njabú. ¹⁸ Ajuá padí gue nuje hinda za ts'ú ga eñhe há, ts'ú ga eñhe hina. ¹⁹ Nugui co ra cu Silvano ne ra cu Timoteo nzantho stá xi'ahé rá noya ra Zidada Jesucristo rá T'ú Ajuá, y nurá noya'a, hingue ts'ú da 'ñena há, ts'ú da 'ñena hina. Nú'á nzantho øt'a nú'á má. ²⁰ Ngue'a gatho nú'á xqui ñatacáhu Ajuá, bá pehna rá T'ú pa go bi 'yøt'e'a, pa bi nja gatho ngu nú'á xqui ñagui. Hangue po ra Zidada Jesucristo dí xocambenihú Ajuá, ne di eñhú, "Njabú gue'a". ²¹ Nu Ajuá go gue'a bi 'yøt'e pa dá 'buhú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne go xa 'racju ra ts'edi pa ga pephú'a. ²² Ne xa 'racju ra Maca Ndahí pa da 'mú ja ma corasohú, go gue'a 'nara seña gue yá metiguihú'a. Y nú'á go gue'a 'nara mudi japi dí hñihú de guecua ja ra ximhai de dí t'acju ma'ra ya japi nuni mahets'í.

²³ Pe nugui hindá catbú Corinto ngu ndí behmá, ngue'a ndí tsu stá zo'ahú nts'edi y njabú xcá uhú. Ajuá padí xá hño gue dá beni njabú, ne dí unga ma te 'bú hindi mánga majuani. ²⁴ Hindi ne ga mabú pa go ga xi'ahé nda'ná gui camfrihú pa go da ua'a ga má, ngue'a nu'ahú ya xcá camfrihú xá hño

rá noya Ajuá. Hõnse nu'a dí ne, ga nup'a ri mfenihá pa ma'na gui johyaha.

2

¹ Hangué nugui hindá ne dá gat'ibá ga tsõñ'ahú, ndí tsu xi'bu stá ja'ahú xa du ri muihú. ² Ngue'a nu'bu nugui ga ja'ahú da du ri muihú, nu'bú çto'o ja da hñubga ma muiga? Ngue'a 'bu go stá ja'ahú xa du ri muihú, ya hinxa za xcá hñubga ma muihú. ³ Ne guet'atho ngu nú'a ya stá op'ahú, dá xi'ahú nú'a mahyoni gui 'yõthú, pa njabú 'bu stá mahmábu hinxcá jacú da du ma mui, ngue'a nu'ahú rí 'ñep'ahú gui jacú ga johya. Y nugui ndí camfri gue gatho nu'ahú de xcá hyandgahú stá johya, ne'ahú xcá johyahú nehe. ⁴ Y nu ndá op'ahú ra mudi, dá op'ahú co ndunthi ra dumú astá ndí zoni, pe hingue pa ndí ne da du ri muihú nehe, hõnse dá op'ahú pa gui pahú hangu rá ndangui nura hmáte dí pe'ts'ahú.

Ra pumbate pa nú'a ra cu xqui 'yõ'a 'nara ts'oqui

⁵ Nubyá, nú'a ra cu bi jaqui bi du ma mui, hingue hõnsegui, ne'ahú nehe, masque hinga gatho'ihú bi du ri muihú de gue'a. ⁶ Y ya da zatho nú'a gá ø'tuahú nura cu'a. ⁷ Nubyá, nu'a gui 'yõthú, pumbahú'a ne hñu'mbahú rá mui, nu'bu hina, xi'bu da 'uegue de rá jamfri co ra dumú. ⁸ Y dí xi'ahú nehe, gui 'ñu'tuahú gue gri maðihú'a. ⁹ Rá mudi dá op'ahú pa gui tsuihú nura cu'a pa njabú ga paði ua gui 'yõthú gatho nú'a dá 'bep'ahú gui 'yõthú. ¹⁰ Hangué nubyá, nu'a tó'o gui pumbahú, necagui ga pumbabi'a. Y po rá ngue'ahú ya stá pumbabi nura cu'a ja rá thandi ma Zidadahú ra Jesucristo, ngue'a ja ra uenda go xa 'yõtqui te xa 'yõtqui nehe. ¹¹ Ma ga øthú njabú pa hinda dacú ra Satá, ngue'a ya dí patuahú tengu yá ts'o'befi'a.

Bi du rá mui ra apostol Pablo nuni Ntroa

¹² De ndá tsõnga ja ra hnini Ntroa pa dá manba rá noya ra Zidada Jesucristo, xi bi xo ya gosthi pa dá zofu ndunthi ya ja'i, y ndunthi de gue'ú bi gamfri ra Zidada. ¹³ Pe nuni xi bi du ma mui ngue'a mi jo'oni nuni ra cu Tito. Hangué dá 'ñedi 'bestho nú'ú ya cu ya mengu de guehni pa duá ehe pa guecua Macedonia pa ja dá nthé'beuani.

Co rá mfats'i ma Zidadahú ra Jesucristo gantatèhú

¹⁴ Nujá ga umfú njamádi Ajuá ngue'a nú'a nzantho faxcáhú pa dí tatèhú ngue'a dí 'buhú co ma Zidadahú ra Jesucristo. Nehe Ajuá faxcaguihú pa dí mañhú ra maca noya de ra Zidada Jesucristo pa haburaza da fadi de gue'a. Y nura maca noya dí mañhú nja ngu 'nara hoga ñuni xi tse rá ñuni. ¹⁵ Y nuju nehe dí njahú ngu 'nara hoga ñuni ngue'a dí mañhú de ma Zidadahú ra Jesucristo, y nú'a dí mañhú gue'a ri ho Ajuá. Ne dí

zofohú nú'ú ma da mpøhø ne nú'ú hinda mpøhø. ¹⁶ Y nú'ú hinda ma da mpøhø, hini ho nú'a dí mañhú, ngue'a pa gue'ú, gue'a ngu 'nara ñuni dega du. Pe pa nú'ú to'o da mpøhø, go gue'a 'nara hoga ñuni dega te pa nzantho. Nu'bú çto'o ja da za da manba rá noya Ajuá de guesé 'na? ¹⁷ Pe nuje co rá mfats'i Ajuá dí manbahe rá noya'a ngue'a yá 'mehñiguihe'a ne dí mañhe con gatho ma muihe ja rá thandi'a, ne dí hanpahe rá ts'edi ma Zidadahú ra Jesucristo. Hindí njahe ngu ma'ra manba rá noya Ajuá co ra nthate, hõnse pa da dá ra boja.

3

Ra apostol Pablo ma de ra 'ra'yo cohi

¹ Xibya çha gue gui beñhú gue go dí mansèhe de ma hoga'muihe pa gui yopa camfriguie ngue'a dí mañhe njabú? Çha gue mahyoni ga u't'ahé 'nara he'mi habú di má tengu ma 'befihe? O çha gue mahyoni gui 'racje 'nara he'mi 'met'o habú di má tengu ma 'befihe pa njabú da gamfriguie ma'ra ya cu? Ma'ra ha, øt'a njabú. ² Pe nuje hina, hinga mahyoni ga øthe njabú, ngue'a nu'asèhú gui njahú ngu 'nara he'mi xa t'ofu habú he'ta ya ja'i tengu ma 'befihe, ne ja ri hñecni gue xi majuaní yá 'mehñiguihe Ajuá. Y nura t'ofu'a ya xa t'ofu ja ma mfenihe. ³ Nu'ahú gui njahú ngu 'nara he'mi bi 'yofu ma Zidadahú ra Jesucristo, ngue'a nú'a bi mpefi ja ri corasohú nu ndá zo'ahú de gue'a. Guehna 'nara he'mi xa t'ofu co rá Maca Ndahí Ajuá nú'a te, hingue xa t'ofu dega tinta, ne xa t'ofu ja ri mfenihú, hingue xa t'ofu ja 'raya xingdo.

⁴ Dí camfri gue núna dí mañhe guehna majuaní ngue'a nura ts'edi dí hahe rí 'ñehe de Ajuá ne go xa 'racje ra Zidada Jesucristo. ⁵ Nuje hingui tsa ga eñhe gue go dí pe'tsasèhe ra ts'edi, ngue'a gatho nú'a rá hoga 'befi Ajuá dí øthe, Ajuá go ri 'racje ra ts'edi. ⁶ Nehe go gue'a bi hñuxcaguihe pa ga udihe nú'a ra 'ra'yo cohi bi 'yõt'e, ne bi 'racje ra mfadi pa dí udihe ngu rí 'ñehe. Nuna 'ra'yo cohina, má de ra 'ra'yo te ri 'racju po ra Maca Ndahí, y hingui nja ngu nú'ú ya hmada xqui t'ofu ja rá ley ra Moise, ngue'a nú'a xqui t'ofu ja nura ley'a má gue nu'a tó'o hinda 'yõt'e nú'a má, ma da ncondena pa da du, pe nuna ra 'ra'yo cohi má gue co rá ts'edi ra Maca Ndahí da za ga pe'tshú ra te pa nzantho.

⁷ Nurá ley ra Moise nú'a bi t'ofu ja ya xingdo, mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yõt'a nú'a má, y nu de mi t'umba ra Moise xi bi huexca rá hmi co rá hyats'i Ajuá, y nuya me Israel himi tsa da hyandua rá hmi co nura hyats'i'a. Pe nura hyats'i mi huexca ja rá hmi, 'ramats'ú bi 'medi. ⁸ Hangué 'bu xmá nsunda nú'a ra hyats'i mi huexca ja rá hmi ra Moise, çxi hmahá rá

nsunda ra hyats'i xa 'racjũ ra M̄ca Nd̄ahi po ra 'ra'yo cohi bi 'yŏt'a ma Zidadahũ ra Jesucristo! ⁹ Nu'bũ ra ley xi xm̄a nsunda masque mi tsa da condena pa da du to'o hinda 'yŏt'a nú'a m̄a, [xi hm̄ah̄a rá nsunda ra 'ra'yo cohi, ngue'a go gue'a xicaguihũ gue Ajuã xa punga ma ts'oquihũ pa ga 'buhũ xá hño ja rá thandi'a! ¹⁰ Ngue'a rá m̄adi, ra ley xi xm̄a nsunda, pe nubyá nuna ra 'ra'yo cohi ma'na xi xá nsundahya. ¹¹ 'Bũ nura ley mi ja rá nsunda ne bi uadi bi thogui, [xi hm̄ah̄a rá nsunda nuna ra cohi hinhya'm̄a ma da uadi!

¹² Nuje dí p̄ahe xá hño gue nura 'ra'yo cohi ma da nja pa nz̄antho, hangue hab̄araza dí mañhe de gue'a co ndunthi ra ts'edi. ¹³ Hindí njahe ngu ra Moise, ngue'a nú'a mi co'ma rá hmi co 'nara velo pa njabũ ya me Israel himi tsa da hyandi da 'medi nú'a ra hyats'i xá nsunda mi ja ja rá hmi'a. ¹⁴ Pe nu'ú xi bi megui yá mfeni, y asta nĩbua mapaya ora he'ta ra nd̄axjua t'ofu hingui padi te rí b̄oni nú'a m̄a, ja ra uenda xra jutua yá mfeni co 'nara velo. Ha nura velo'a, pa da za da th̄acuabi de ja yá mfeni'u, mahyoni da gamfri ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹⁵ Pe asta mapaya ya me Israel hinxá b̄aditho te rí b̄oni rá ley ra Moise ora he'ti'u, ngue'a hada nú'a ra velo pa jutua yá mfeni pa hinda b̄adi te rí b̄oni ra ley. ¹⁶ Pe nu'bũ nú'u da gamfri ra Zidada, nu'bũ da th̄acua nú'a ra velo xa jutua yá mfeni. ¹⁷ Y nú'a ra Zidada'a go gue'a ra M̄ca Nd̄ahi, y nu'a tó'o p̄e'tsa ra M̄ca Nd̄ahi ja rá coraso ya hingui 'bui ja rá hm̄anda ra nd̄axjua ley. ¹⁸ Pe núju stá camfrihũ, ya hindí p̄e'tshũ nú'a ra velo mi jutca ma mfenihũ. Nujá ri hnequi rá nsunda ma Zidadahũ ja ma 'm̄uihũ, nja ngu 'nara hñe ri yot'i. Ne 'na pa ngu 'na pa dí handuahũ rá nsunda'a, y 'ramats'u rí mpadi ma 'm̄uihũ asta hinga 'buhũ 'nara 'm̄ui ngu rá 'm̄ui ma Zidadahũ, y nurá M̄ca Nd̄ahi ma Zidadahũ go gue'a patca ma 'm̄uihũ.

4

¹ Nuje hinxá zabiguihe ga ŏ'tuahe rá 'b̄efi Ajuã ngue'a nu Ajuã go gue'a xa 'racje nuna 'b̄efina po rá nthecate. ² Y gatho nú'a dí p̄efihe hindí p̄efihe mant'agui nixi dí mpefihe co 'nara 'b̄etsa. Hindí udihe co 'raya nthate, nixi dí patuahe rá noya Ajuã. Nu'a dí ŏthe, dí mañhe nú'a majuanj de ja yá thandi ya ja'i. Y njabũ da za da hyandgahe gatho ya ja'i gue dí p̄efihe 'nara 'b̄efi xá hño ja rá thandi Ajuã. ³ Nu'u tó'o hinxá mp̄oh̄o ne hingui ne da gamfri rá noya Ajuã dí mañhe, go gue'u hingui tso ja yá mfeni te rí b̄oni rá noya'a, ngue'a hada ra velo pa jutua yá mfeni. ⁴ Nu'ú xa go'tua yá mfeni ra ts'ond̄ahi nú'a dí nd̄a de guecua ja ra ximhai, pa hinda yot'a ja yá mfeni rá noya Ajuã nú'a utcahũ rá nsunda ma Zidadahũ ra

Jesucristo, nú'a xi xá nsunda rá 'm̄ui'a ngu rá 'm̄ui Ajuã rá Dada. ⁵ Nú'a dí xi'ahe, hindí xi'ahe pa go gui camfriguie, dí xi'ahe pa go gui camfrihũ ma Zidadahũ ra Jesucristo. Y nuje h̄onse dyá 'b̄eogohe de gue'ahũ po rá ngue ra Zidada Jesu. ⁶ Nu mi hyoca ra ximhai Ajuã bi 'ñena: "Dá nja ra ñot'i ja ra 'b̄exuui." Y nu Ajuã go guet'a xa yotca ma mfenihũ nehe, pa njabũ bi za dá handuahũ rá nsunda'a nú'a bi 'ñe bi 'ñutcahũ ma Zidadahũ ra Jesucristo co rá 'm̄ui.

Ga 'buhũ po ra jamfri

⁷ Nujá dí njahũ ngu 'nara ts'ŏe dega dohmi xa t'ŏt'e dega 'm̄e'tsboja, dí p̄e'tsua hũ rá noya Ajuã pa dí mañhũ. Y dí njahũ pa da hnequi gue nura ts'edi dí p̄e'tshũ go xa 'racjũ Ajuã, hingo de ma ts'edischũ. ⁸ Nuje masque hab̄araza t'utsaguihe, pe Ajuã go gue'a ñangaguihe. Ha masque ya hindí p̄ahe te ga ŏthe, pe Ajuã nz̄antho faxc-ahe pa hinda du ma m̄uihe. ⁹ Masque ri dengaha ya ja'i pa te da 'yŏtcahe, pe Ajuã hingui hegashce. Masque ya ja pa da hyoje ya ja'i, pe Ajuã ri suje pa hinte ga thohe. ¹⁰ Nz̄antho t'ŏtcahe ngu bi t'ŏt'ua ra Zidada Jesu y asta himbi tho, pe nú'a bi yopa nte de ra du, y nubyá go gue'a ri ñangaguihe de ya ts'othogui, y njabũ ri hneca rá ts'edi ja ma 'm̄uihe. ¹¹ Nuje mientras dí tehe, 'na pa ngu 'na pa dí thoguihe njabũ y asta da za da thogaguihe po rá ngue ma Zidadahũ ra Jesucristo. Dí thohe njabũ pa da hnequi ja ma 'm̄uihe gue ra Zidada Jesu bi yopa nte ne ri ñangaguihe de ja ya ts'othogui. ¹² Nuje dí thohe ya ts'othogui ne asta da za da thogaguihe, pa njabũ nu'ahũ da za gui p̄e'tshũ ra te pa nz̄antho.

¹³ Nuje dí p̄e'tshe ra jamfri ngu mi p̄e'tsa nú'a to'o bi 'yofo njaua ne bi 'ñena: "Nugui dá camfri Ajuã da maxqui, hangue por gue'a dá m̄a gue nú'a xi majuanj ja rá ts'edi." Necje dí camfrihe Ajuã, hangue hindí tsuhe ga m̄anbahe rá noya'a. ¹⁴ Ngue'a nuje dí p̄ahe gue nu Ajuã to'o bi japi bi yopa nte de ra du ma Zidadahũ ra Jesu, go guet'a ma da jacjũ ga yopa ntehe nehe de ra du ngue'a dí 'buhũ co ma Zidadahũ ra Jesu, ne da zixcaghũ, nguje ngu'ahũ, pa grá 'buhũni ja rá thandi'a. ¹⁵ Gatho nuya ts'othogui stá thohe, stá thohe njabũ po rá ngue'ahũ, ne pa da gamfri ma'ra ya ja'i nehe, pa njabũ gathoguihũ ga umfũ njamadi Ajuã, y njabũ ma'na da hnequi rá nsunda'a.

¹⁶ Hangue hinga 'b̄e ma ts'edihũ pa ga p̄ep̄h̄'a, masque 'yo rí the ma nzaquihũ, pe numa 'ra'yo tehũ 'na pa ngu 'na pa 'yo rí nja rá ts'edi. ¹⁷ Nuya ts'othogui dí thohũbya, 'bestho ma da thoguitho y hingyá dangui ngu rá nd̄angui nú'a ra johya ma dí t'acjũ, ngue'a po nú'a dí thohũbya ma dí t'acjũ 'nara dangá johya nu xcrá ts̄õñhũ nuni habũ

xá nsunda, y nura johya'a xi dra dangui ne hinhya'mu ma da uadi. ¹⁸ Hangué hinda 'yoda ma mfenihu ya t'ø't'e nú'u dí hanthu de guecua ja ra ximhai, ngue'a gatho'u ma da uadi da thogui. Go dá 'yoda ma mfenihu nú'u ya hño bí ja mahets'i nú'u hini hnequi, ne hinda ma da uadi da thogui.

5

¹ Nuna ndo'yo dí hahúbya nja ngu 'nara ngu ma da nhuati. Y nu stí zø ra pa da nhuati, dí pahú gue Ajuá ya xuá hyogahú 'nara 'ra'yo 'mai nuni mahets'i, nú'a hinxa hyoca ra ja'i, ne hinhya'mu ma da nhuati. Y nú'a ra 'ra'yo 'mai'a go gue'a 'nama 'ra'yo ndo'yohu ma dí t'acju. ² Xi majuani, de núbya dí hahu nuna ndo'yo, xi dí thohu ndunthi ya dumá, hangué ga nehmanu ya gra 'buhmanu nuni mahets'i co ma'na ma 'ra'yo ndo'yohu. ³ Nuni ma grá pe'tshu ma'na ra 'ra'yo ndo'yo, hingue ma dí 'muse ma tehu nsi ra ndo'yo. ⁴ Núju dí 'buthua ja ra ximhai xi tu ma mahú ngue'a dí hathu nuna ndo'yo. Ga nehmanu ga tsohuua nuna ra ndo'yo dí hahu, pe hingue pa ya hinga pe'tshu nuna ma ndo'yohu, hønse pa ma grá hahú 'nara 'ra'yo ndo'yo nú'a ma dí t'acju, pa njabu ya hinhya'mu ga tuhu. ⁵ Nuse Ajuá go gue'a bí hñuxcahu pa da 'racju 'nara 'ra'yo ndo'yo, ne bí 'racju ra Maça Ndáhi pa da za ga padihu gue xi majuani ma da 'racju nú'a xa ñatcahu.

⁶ Hangué nujá dí tømhu ne dí camfrihu gue ma da njabu. Ne dí pahú gue mientra dí 'buhua ja ra ximhai co nuna ndo'yona, hingui tsa grá 'buhu 'nabhu co ma Zidadahu nuni mahets'i. ⁷ Dí tømhu gue ma da njabu ngu núna dí camfrihu, hingue po nú'a dí hanthu, pe po ra jamfri nú'a dí pe'tshu. ⁸ Hangué po nuna ra jamfrina, ya ga nehmanu ga tuhu pa ga tsohuua nuna ra ndo'yo dí hahu pa grá 'buhu 'nabhu co ma Zidadahu nuni mahets'i. ⁹ Hangué nujá dí øthu ra ts'edi ga 'buhu xá hño ja rá thandi'a nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i nu xcrá 'buhu con gue'a, pa nu'á da hopca ma 'maihu. ¹⁰ Ngue'a pe'tsi ma grá 'bahuni ja rá thandi ma Zidadahu ra Jesucristo pa da hñabgahu nguenda 'na ngu 'na ua stá øthu ra hño nuua ja ra ximhai, ua hina. Ne cada 'na de guecju ma da 'raca ma thahahu ngu nú'a rí 'ñepcahu.

Ra apostol Pablo ma gue da za ga 'buhu xá hño co Ajuá

¹¹ Dí tsuphe rá cue ra Zidada, hangué dí øthe ra ts'edi dí zofoho ya ja'i pa da gamfri'u. Ajuá patca xá hño ma 'maihe, ne dí tømhe gue ne'ahu ya guí patcahe tengu ma 'maihe. ¹² Pe nuje, hinda mænsehe tengu ma 'maihe pa njabu guí camfriguhe. Dí mañhe njabu pa nu'ahu go da za guí mañhu tengu ma

'maihe. Nu'bú ha, da za te gui thatuahu nú'u ya ja'i rí 'ñexase gue 'bui xá hño de yá baitho, ngue'a hingui 'bui xá hño de yá coraso. ¹³ Nu'bu núje stá 'be ma mfenihe ngu guí mañhu 'ra de gue'ahu, dí njahebu ngue'a dí pephe Ajuá con gatho ma ts'edihe. Pe hina, ngue'a nuje ri xø ma mfenihe, ne dí njahebu pa ga u't'ahé hanja gri 'yohu xá hño. ¹⁴ Numa Zidadahu ra Jesucristo xi rí macju'a, hangué ringue'a dí pephu'a. Nujá dí pahú gue nu'á bí du pa ya hingo ga tuhu, ha nu mi du'a, ja ra uenda dá tuhu mahyegui con gue'a. ¹⁵ Nu'á bí du po rá nguecju pa njabu núju dí tehubya ya hinga ma ga 'buhu de ma pahasehu, ma ga 'buhu pa ga ø'tuahu rá paha nú'a to'o bí du po ma ts'oquihu y nehe bí yopa nte pa guecju. ¹⁶ Hangué nubya ya hinda jamasuhe te gatho pe'tsa ra ja'i pa ga pahe te gra 'mai, ngu ndí øthe ma'met'o, asta nehe ma Zidadahu ra Jesucristo dá hyecuahe ya meximhai, pe nubya ya hinda øthe njabu. ¹⁷ Nu'a tó'o xa gamfri ra Zidada Jesucristo go gue'a ya xa yopa 'mai ma'ra'yo, nurá ndaxjua 'mai ma'met'o ya bí uadi bí thogui, y nubya ya pe'tsa 'nara 'ra'yo 'mai.

¹⁸ Gatho gue'a bí 'yø't'a Ajuá. Go gue'a bí punga ma ts'oquihu po rá du ra Zidada Jesucristo pa bí za dá 'buhu xá hño con gue'a. Ne núje yá 'mehnguiehe'a bí 'racje ra 'befi pa ga xiphe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a. ¹⁹ Ajuá bá pehna ra Zidada Jesucristo pa bí umbabi ra pumbate ya ja'i, pa da za da 'mai'u xá hño con gue'a, y nu'á ya hinda ma da benbabi yá thai de yá ts'oquiu. Ha nuje, bí 'racje ra 'befi pa ga xipabihe ya ja'i de nura pumbate ri uñ'a pa nu'á da za da 'mai xá hño con gue'a. ²⁰ Hangué núje yá 'mehnguiehe ra Zidada Jesucristo dí z'øthe, ja ra uenda go zo'aschu Ajuá, hangué dí bante'ihe de rá thuhu ma Zidadahu ra Jesucristo guí 'yaphu ra pumbate Ajuá pa njabu da za guí 'buhu xá hño con gue'a. ²¹ Numa Zidadahu ra Jesucristo himi tu ni 'nara ts'oquiu, pe po rá nguecju Ajuá bí 'yø't'e pa go gue'a bí hñasa gatho ma ts'oquihu ja rá zi ndo'yo'a. Ajuá bí 'yø't'a njabu pa bí za bí ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhu ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesucristo.

6

¹ Hangué núje yá 'mehnguiehe Ajuá dí bante'ihe gue hinda 'meditho nuna ra mpøhø xa 'ra'ahu Ajuá po rá hñoja'i. ² Ngue'a Ajuá bí manga ja ra Maça T'ofø ne bí 'ñena:

Nú'a ra pa dá pehn'a ra mpøhø, gá hongagui ne dá ø't'a'i rí t'adi.

Y nú'a ra pa dá ne dá ña'ñ'a'i, gá hongá ma mfats'i, y dá fax'a'i.

Ha nubyá nugui dí xi'ahú gue nubyá guepuya ya pa da za gui hyoñhú Ajuá pa gui mpøhøhú.

³ Nuje hinto dí ø'tuahe ni 'nara nts'o'mú, pa njabú hinto da ñama'ñú de rá 'bæfi Ajuá nú'a xa 'racje. ⁴ Nu'a dí øthe, dí udihe 'nara hoga'mú pa da hnequi gue yá hoga mæfiguihe Ajuá. Hangué dí tsetathohe gatho nú'a dí thohe, ya ts'othogui, ra nhyoya, ne ya dumú. ⁵ Stá tsæthe ya mfei, xa jocje fadi, xa nabgahe ya mundo ja'i. Stá thohe ra nzabi, stá 'ñatháhe, stá thohe ra thuhu. Ne gatho dá tsetathohe. ⁶ Dí 'yohe co ma mfenihe xá nt'axi. Dí patuahe dá hño rá noya Ajuá. Dí tsetathohe nú'a øtcahe ya ja'i ne dí pe'tsuahe ra t'equ'e'i. Ne dí 'yohe ngu utcahe ra Maça Ndáhi, ne xi dí pe'tsuahe ra hmæte ya ja'i, hingue dí manthe. ⁷ Dí manbahe rá noya Ajuá, ne gatho nú'a dí øthe, dí øthe co rá ts'edi'a. Co rá ts'edi'a dí 'yohe xá hño pa da za ga ntæthe ne ga ñanbahe rá noya'a. ⁸ 'Raya i'qui xi ri numahñoguihe ya ja'i, ha nu ma'ra ya i'qui ri numa'ñuguihe. 'Raya i'qui esca ma nsuhe, ha nu ma'ra ya i'qui ñama'ñú de guecje. 'Ra pecaguíhe gue dyá c'uambahe, pe masque ri jaje njabú ya ja'i pe nuje hindí tsaya dí mañhe nú'a majuaní. ⁹ 'Ra ø'e gue ngu hingui pacje, pe Ajuá go gue'a pacje xá hño. 'Raya i'qui ya 'ñena da thogaguihe, pe hina, 'yø't'a Ajuá dí tethohe. Stá thohe ndunthi ya ts'othogui pe asta nubyá hinstá tuhe. ¹⁰ 'Raya i'qui xi xa du ma muihe, pe ja ri hñuæ ma muihe co nú'a ra johya ri 'racje ra Zidada. Masque dí thohe ra nhyoya, pe ndunthi to'o stá zohe pa xa hñanga ya hño de Ajuá. Masque 'ñena hinte dí pe'tshe, pe Ajuá ha pe'tsa gatho nú'a dí hoñhe, hangué njabú hinte ri 'betcahe.

¹¹ Ma zi cu'ihú gyá menguhú Corinto xi drí ma'ahe, hangué stá xi'ahe gatho nú'a stá beñhe, ne hinte dí cøn'ahe. ¹² Xi drí ma'ahe con gatho ma muihe, pe nu'ahú hingri maçe con gatho ri muihú. ¹³ Núgui dí zo'ahú dí nja ngu 'nara dada zofo yá ba'tsi, hangué dí tøm'i gui coscahú ra hmæte.

Nuju rá nijaguihú Ajuá nú'a te

¹⁴ Nubyá dí xi'ahú, ogú ntsixhú co nú'u hingyá gamfri. Ngue'a çhanja da za da 'mú 'nadbú ra hñoja'i co ra nts'o'mú? Ne çhanja da za da 'mú mahyegui ra ñot'i ne ra 'bexuú? ¹⁵ Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra Zidada Jesucristo co ra Satá? Ne çhanja da za da me'tsa 'nadra mfeni ra gamfri ne nú'a hingrá gamfri? ¹⁶ Ne çhanja da za da nja ya c'oi ja rá nija Ajuá? Hina, hinda za. Nugui dí xi'ahú njabú ngue'a nuju go rá nijaguihú Ajuá nú'a te, ngu bi 'ñena'a ja ra Maça T'ofó: Nugui ma ga 'búi con gue'ahú, ne ma ga 'yo habú gri 'yohú;

nugui go dri Ajuáguíhú,

ha nu'ahú go dua hnini'ihú.

¹⁷ Hangué Ajuá bi 'ñena nehe ja ra Maça T'ofó:

'Ueguehú de nú'a ø't'a ya ts'oja'i pa hingui tænbahú nuyá ts'ot'ø't'e ø't'e'u, ena njabú ma Zidadahú;

ne oxqui øthú nú'a xá nts'o,

pa njabú da za gui 'buhú con guequi, ha nugui con gue'ahú.

¹⁸ Ne go dri dadaguihú,

y nu'ahú dua t'u'ihú ne dua t'ixu'ihú, njaua xicju Ajuá ma Hmuhú nú'a to'o pe'tsa gatho ra ts'edi.

7

¹ Ma zi cu'ihú, guehya ya danga hñá'ti xa ñatcahú Ajuá, hangué mahyoni ga 'ueguehú de gatho ya ts'oqui de ma mfenihú ne de ma ndo'yohú. 'Na pa ngu 'na pa ga t'axca ma mfenihú ne ga 'yohú co rá ntsu Ajuá.

Ra apostol Pablo bi johya de hanja bi ñobri ya cu me Corinto

² ¡Ogrí utsaguihe! Xi da maçe, ngue'a ni 'na de gue'ahú hinstá ø't'ahe ni 'nara nts'o'mú, nixi hinstá ø't'ahe, ne nixi hinstá ha'ahe pa ga han'ahe te ga han'ahe. ³ Hingo 'nara nts'úi núna dí xi'ahú, ngue'a ja juadí dá xi'ahú gue xi dri ma'ahe con gatho ma mui, nubyá y asta ma du. ⁴ Dí camfri gue guí øthú nú'a dá xi'ahú, hangué dí e'tsa ri nsuhú, y masque dí thogui ndunthi ya ts'othogui, pe nu'ahú guí hubga ma muihú ne xi dri johya ndunthi por gue'ahú.

⁵ Desde ndá tsøhe de guecua Macedonia, himbi za dá 'búhe xá hño, ngue'a xi ndí thohe ndunthi ya ts'othogui, habaraya mi 'búi nú'u to'o mi utsaguihe po rá noya Ajuá, ne xi mi tu ma muihe por gue'ahú. ⁶ Pe Ajuá nú'a hu'mba yá múi nú'u to'o tu yá múi, bi hñubga ma muihe ngue'a bá pencahe ra cu Tito pa da zønje. ⁷ Xi dá johyahe nu mi 'ñe bi zønje, ne bi xicje gue xi mri johya de gue'ahú, hangué ma'na bi hñubga ma muihe. Ne bi xicje gue guí nehmañú gui hyandgahe. Ne bi xicje gue xi xa du ri muihú por nú'a xcá øtcahú. Ne bi xicje gue xi guí øthú ra ts'edi pa gui 'yøthú nú'a dá xi'ahú. Hangué ma'na xi dá johyahe.

⁸ Dí padí gue numa carta dá pehn'ahúbú bi ja'ahú bi du ri muihú, nequi bi duhma ma múi nehe. Pe nugui hindí yohna ma mfeni, ngue'a dí handí gue nú'a ra carta'a bi ja'ahú bi du ri muihú masque 'raya zi patho. ⁹ Hangué nubyá drí johya co nú'a ma carta dá pehn'ahúbú ngue'a bi ja'ahú gá tu ri muihú pa njabú gá øthú nú'a dá xi'ahú, hingue dá johya ngue'a gá thohú ya dumú. Xa du ri muihú, pe gá ñobrihú, y njabú gá øthú ngu nú'a ri ho Ajuá. Hangué odi tu ri muihú de nú'a dá op'ahú ngue'a hinte gá jahú. ¹⁰ Nu'á to'o tu yá múi de

yá ts'oqui ne da 'uegue de gue'u pa go da 'yò'tua rá paha Ajuá, nu'ú go gue'u ma da mpòhø ne hinhya'mu da beni gue go 'nara ñu nú'a ra dumai bi thogui. Pe nu'u tó'o da du yá mui de yá ts'oqui ne hinda 'uegue de gue'u, go gue'u ma da 'medi ja ra du pa nzantho. ¹¹ Nu'ahu há, gá tu ri muihu ne gá ø'tuahá rá paha Ajuá, ne gá ntsø'mhu ngue'a hinxqui tsuithohú nú'a ra cu bi 'yò't'a ra ts'oqui. Hangué xi gá 'yò'thu ra ts'edi pa gá 'yò'thu nú'a dá xi'ahu. Gá mañhu gue hinhya'mu gá tchchú nú'a ra cu'a. Gá ncuehu de nú'a bi 'yò't'e, ne gá ntsuhú ngue'a hinte xqui xiphú, ne 'mefa gá zofohú'a pa bi ñobri. Nubyá guí ne gui hyandgahú, ngue'a ya xcá 'yò'tuahú'a ngu nú'a mri 'ñepi. Nubyá há, dí pađi gue hinte guí tuhú de nú'a ra t'ò't'e bi nja. ¹² Hindá op'ahú hønse po rá ngue nú'a xqui 'yò't'a nú'a ra cu, nixi por nú'a to'o bi t'ò'tua ra ts'oqui. Nugui dá op'ahú pa gui dama 'yò'thu nú'a dá xi'ahu, pa njabú da zo ri mfenihú gue xi guí ne gui 'yò'tcaguihu ja rá thandi Ajuá nú'a dí xi'ahu. ¹³ Hangué nubyá xcá hubga ma muihu.

Ne ma'na xi stá johyahe ndunthi ngue'a nuni ra cu Tito gá hu'mbahú rá mui nehe, hangué xi bi johyani. ¹⁴ Nugui xi stá e'ts'a ri nsuhú ja rá thandini, ne hinstá 'be ma tsa de nú'a stá xipabini de gue'ahú, ngue'a gatho bi njabú ngu nú'a dá ma. Gatho nú'a stá xi'ahu go gue'a majuani, ne nú'a stá xipabini. ¹⁵ Ha nuni xi ri ma'ahú, ngue'a benthó gue nú'a ra pa'a bi mabú bi zøñ'ahú gá umfu ntsaya co ndunthi ra 'equ'ei ne ra hmáte, ne gá 'yò'thu nú'a bi xi'ahu. ¹⁶ Hangué nubyá ma'na xi drí johya ngue'a dí pađi gue guí ø'thu gatho nú'a stá xi'ahu.

8

Unga ri mfats'ihu con gatho ri pahahu

¹ Nubyá zi cuhu dí ne ga xi'ahé gue Ajuá po rá hñoja'i xa umba ra ts'edi pa xa 'yò't'a 'nara danga 'befi gatho nú'a ya cu ri munts'i habaraza de guecua Macedonia. ² Nú'ú masque xa thogui ndunthi ya ts'othogui ne xi nts'edi tho ra nhyoya, pe xi ja yá johya'u. Hangué masque hyoya'u, pe con gatho yá paha xa unga 'nara danga mfats'i dega boja pa da mats'i ma'ra ya cu. ³ Nugui dí pađi xá hño nú'a dí xi'ahu, gue nu'ú bi unga yá mfats'i con gatho yá mui asta habú bi zupa yá ts'edi, ne bi uni'u masque mi ø'tuahma ra 'bedi'u. ⁴ Y asta mi acje ra favo ga umfe nsequi'u pa da munts'a nú'a ra mfats'i'a ne da 'racje pa ga ha'tsuahe nú'a ya cu xi tho ra nhyoya nuni Jerusale. ⁵ Y hingue hønse bi unga yá mfats'i dega boja'u, nehe bi 'yò't'a ma'na ndunthi de nú'a hindui tømhe, ngue'a ma'na xi bi du'tsua yá mui da mapabi Ajuá, ne da 'yò't'a ngu nú'a dá xiphe, ngu nú'a bi xicje Ajuá. ⁶ Hangué nuni ra cu Tito ya dá xiphe da mabú Corinto pa da ben'ahú

gui sigui gui munts'a ri mfats'ihu nú'a ya xcá fuhú xcá muntshú ngu nú'a bi xi'ahuni nura mudi. ⁷ Nu'ahu xi xcá pønga ri hmihú ngue'a xi ja ndunthi ri jamfrihu, ne xi guí pahú gui 'ñudihú xá hño rá noya Ajuá, xi ja ri mfađihú, xi guí ø'thu xá hño nú'a manga rá noya Ajuá, ne xi grí macje nehe. Nubyá, pa ma'na gui pønga ri hmihú nehe, xi da sigui gui muntshú nú'a ra mfats'i.

⁸ Pe nugui hindí ja'ahu gui 'yò'thu. Hønse dí xi'ahu nú'a ø't'a ya cu de guecua Macedonia, pa 'bú gui 'yò'thu njabú nehe, nu'bú há, da hnequi gue xi majuani ja ri hmátehu. ⁹ Nu'ahu ya xcá paťuahu tengu rá hñoja'i ma Zidadahú ra Jesucristo. Nú'a masque go rá meti gatho ya hño de mahets'i, pe bi ñie bi nhyoyaua ja ra ximhai po rá nguecju, pa njabú bi za bi 'racju gatho ya hño de mahets'i pa dua metihu.

¹⁰ Nugui njabú dí beni ga xi'ahu, gue xá hño pa gue'ahú gui sigui gui muntshú nú'a ra mfats'i gá fuhú gá muntshú majeya. Nu ngá fuhú gá uñhu'a, gá uñhu con gatho ri muihu. ¹¹ Hangué nubyá con gatho ri muihu juahu gui uñhu nú'a ra mfats'i xcá fuhú xcá muntshú. Uñhu asta habú da za ri ts'edihu. ¹² Ngue'a nu'bú gui unga ri mfats'ihu con gatho ri muihu ne asta habú da za ri ts'edihu, nu'bú há, gue'a ri ho Ajuá. Ajuá hingui a'ahu nú'a hingui tsu ri ts'edihu.

¹³ Hindí xi'ahu gui umfu ra mfats'i ma'ra pa go gui nhyoyahu. ¹⁴ Nu'a dí xi'ahu, núbya ja te guí pe'tshú, da za gui faxhu ma'ra to'o hingui pe'tsi, pa njabú ra pa'a hingo gri pe'tshu, ne 'bú go dí pe'tsi'u, nu'ú da za go da max'ahu nehe. Njabú gui mfaxhu 'na ngu ma'na pa hinte gui 'behú. ¹⁵ Gui njahu ngu bi nja ya me Israel nu mi menpabi Ajuá te da zi'u, ngu ena ja ra Maca T'ofó: "Nu'a tó'o bi go ndunthi, hinte bi bonguabi; ha nu'a tó'o ts'utho bi go, himbi 'bepabi nehe."

Ra Tito ne nú'u ma'ra ri 'ñoui

¹⁶ Dí umba njamađi Ajuá ngue'a nu'a bi xocua rá mfeni nuni ra cu Tito pa ri dagui rí du por gue'ahú ngugui. ¹⁷ Nuni bi 'yode ma nt'adihe gue da mabú dua c'a'ts'ahu, ne ma da ma de rá paha sehe ngue'a xi rí dagui rí du por gue'ahú.

¹⁸ Nehe dí penhebu ma'na ra cu pa da meui. Nuni ra cu xi xa t'e'tsua rá nsu ja gatho ya nija, y gatho ya cu ma gue nuni xi manba xá hño rá noya Ajuá. ¹⁹ Y hingue hønse ñamahño'u de guehni, nehe bi hñuts'ini pa ga mahe Jerusale ga tsohe nú'a ra mfats'i dí muntshú. Y nuna dí ø'thu guehna pa rá nsunda Ajuá, ne pa da bađi nú'u ya cu ma ga ha'tsuahe ra mfats'i, gue nu'ahu xi guí faxhu'u con gatho ri muihu. ²⁰ Y nuje xi drí jamasuhe nuna boja ma ga ha'xhe pa hinto da ñama'ñu de guecju. ²¹ Nuje nzantho dí ø'the ra ts'edi pa ga suhe

gatho ya t'øt'e xá hño ngu rí 'ñehe. Y hingue hõnse ja rá thandi Ajuá dí øthe njabũ, nehe ja yá thandi ya ja'i.

²² Nehe dí penhebũ ma'na ra cu pa da meui nuni ra cu Tito co nuni ma'na ra cu, ngue'a stá hanthe ndunthi ya i'gui gue xi xa supabi yá 'befi Ajuá con gatho rá mui. Y nubyá xi ne da mabũ dua c'a'ts'ahũ ngue'a camfrini gue nu sta zombũ ma gui 'yøthũ xá hño ngu rí 'ñehe. ²³ Ha nu'bu to'o da 'yan'ahũ de nuni ra cu Tito, xipabihũ gue drí mpe'be mahyegui ja rá 'befi Ajuá ne go guehni stá penpu pa da max'ahũ. Ha nuyũ má yoho ya cu, go xa mehna ya njá de guecua. Y nuya cuyũ ri hnequi ja yá 'mui rá nsunda ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Hangue 'ñutuahũ 'nara hoga hmáte nuya cuyũ, pa njabũ da badi gatho ma'ra ya cu gue xi majuani ja ri hmátehu ngu nú'a stí xipabi'ũ de gue'ahũ.

9

Ra mfats'i hmunts'i pa ma'ra ya cu

¹ Ma zi cu'ihũ, ya hinga mahyoni ga yopa op'ahmãhũ pa ga ben'ahũ de nú'a ra mfats'i ma ga umfũ ya cu, ² ngue'a yá stá pat'a ri hoga pahahũ. Xi stá e'ts'a ri nsuhũ ngue'a stá xipabi ya cu de guecua Macedonia de nú'a ri hoga paha guí pe'tshũ, nú'ahũ gyá menguhũ Acaya. Ne stá xipabi gue nu'ahũ de majeya gá fũhũ gá muntshũ ra mfats'i. Y co nuri hoga paha guí pe'tshũ xcá nuphũ yá mfeni ndunthi ya cu de guecua Macedonia. ³ Pe masque'a, dí pehn'ahũbũ nuyũ ya cu pa da ben'ahũ guí siguí guí muntshũ nú'a ra mfats'i ngu nú'a stá xipabi ma'ra ya cu de gue'ahũ, pa da njabũ ngu nú'a stá xipabi'ũ. ⁴ Dí xi'ahũ njaua ngue'a xi'bu ga me'bebũ 'raya cu de guecua Macedonia ha nu xcrá tsõñhebũ di othotho ra mfats'i de nú'a stá mã gue ya xcá muntshũ. Nu'bu há, ja ga 'behni ma tsaehe, hinga hõnseguihe, ne'ahũ nehe. ⁵ Hangue dá beni gue ante ga mahebũ, mahyoni ga pehn'ahẽbũ da 'met'o nuyũ hñũ ya cu da ma da ben'ahũ de nú'a ra mfats'i xcá mãñhũ guí uñhũ. Nuyũ ya cuyũ guehyũ ma da max'ahũ guí muntshũ nú'a ra mfats'i'a. Y dí nehe guí uñhũ con gatho ri muihũ, hingue dí nehe gue nu xcrá tsõñhe ja ga ja'ahẽ pa guí uñhũ, dí nehe gue nu xcrá tsõñhe, ya dí ja.

⁶ Befihũ núna ma ga xi'ahũ: Nu'a tó'o da mot'a 'na tui, gue'a 'na tui da xofa, pe nu'a tó'o da mot'a ndunthi, ma da xofa ndunthi nehe. ⁷ Hangue bensehũ ja ri mfenihũ nú'a ma guí uñhũ, y gue'a guí uñhũ'a. Pe uñhũ con gatho ri pahahũ, ne ogrí hyøcju nú'a guí uñhũ, ngue'a Ajuá xi ri mađi nú'ũ to'o ri unga 'nara mfats'i con gatho yá paha. ⁸ Ajuá ja rá ts'edi pa da jap'ahũ ne da xup'ahũ gatho nú'a te guí pe'tshũ, pa njabũ hinte da 'yøt'ahũ ra 'bedi, y njabũ ma'na da xup'ahũ

pa da za gui faxhũ nú'ũ ma'ra to'o hingui tsupabi. ⁹ Nu'bu guí øthũ njabũ, nu'bu há, guí øthũ ngu nú'a xa t'ofa ja ra Maca T'ofa habũ ena:

'Nara hoja'i con gatho rá mui xi hecuabi ya hyoya ndunthi ya hño,

y nurá hñoja'i'a hinhya'mũ da 'mеди.

¹⁰ Ajuá 'racju ya nda pa ga pothũ, ne ri japi da nte pa da nja te ga tsihũ. Nehe go gue'a da xup'ahũ nú'a ra mfats'i guí uñhũ, pa njabũ ma'na da nja nú'a te guí uñhũ. ¹¹ De nú'a ra mfats'i ma guí uñhũ, ma'na ma da xup'ahũ pa ma'na da za guí uñhũ. Y gatho nú'a ri mfats'ihũ ma ga hã'tsuahe ya cu, nu stí hñani'ũ ma da umba njamađi Ajuá po nú'a ri mfats'ihũ. ¹² Y njabũ hingue hõnse ma guí umfũ nú'a te ø'tua ra 'bedi'ũ, pe nu'ũ ma da umba ndunthi njamađi Ajuá de gatho núna xcá 'yøthũ con gue'ũ. ¹³ Y nu sta hñanga nú'a ri mfats'ihũ, ma da xocambeni Ajuá'ũ ngue'a ma da badi gue xi xcá camfrihũ rá noya ra Zidada Jesucristo ne guí øtehũ. Nehe da xocambeni'ũ Ajuá ngue'a guí umfũ ri mfats'ihũ con gatho ri muihũ. Y nú'a guí øthũ gue'a 'nara hño pa gatho ya cu. ¹⁴ Y nuya cu'ũ ma da 'yapabi Ajuá ndunthi por gue'ahũ, ne da me'ts'ahũ ra hmáte ngue'a Ajuá xa 'ra'ahũ ra ts'edi pa guí uñhũ ri mfats'ihũ. ¹⁵ Ga umfũ njamađi Ajuá ngue'a bá pencahũ rá hmãca T'ũ, y guehna 'nara 'baha ma'na xi ra dangui de gatho!

10

Rá ts'edi nú'a mri hñã ra Pablo ngue'a mrá apostol

¹ Núgui drá Pablo dí zo'a'ihũ co ra t'equ'eie ne ra hmáte nú'a ri 'racagui ma Zidadahũ ra Jesucristo. 'Ra de gue'ahũ guí eñhũ gue ora dí 'bui con gue'ahũ xi drá hoja'i, pe nú'bu dí 'bui yabũ de gue'ahũ, guí eñhũ gue hindí tsu pa te ga xi'ahũ. ² Pe nguui dí xi'ahũ oxqui jacju ga zo'ahũ nts'edi nu xcrá 'bui con gue'ahũ, ngue'a stá beni ga tsú'ahũ 'ra de gue'ahũ nú'ahũ xcá mãñhũ gue dí mpefihe de ma mfenisehe, hingue de nú'a 'bepcahe Ajuá. ³ Xi majuani nuje dyá ja'ithohe otho ma ts'edihe pa ga ntunhe co ra nts'o. Nuje drí ntunhe pe co nú'a ra ts'edi ri 'racje Ajuá. ⁴ Y nú'a dí hãhe pa ga ntunhihe hingue ngu nú'a hã ya meximhai, ngue'a nú'a dí hãhe, dí hanpahe rá ts'edi Ajuá xa 'racje pa ga huatuahẽ yá 'befi ra ts'ondãhi. ⁵ Y con gue'a hã, dí co'tuahe yá ne nú'ũ to'o hingui pa Ajuá ne xi ri 'ñets'i gue xi ja yá mfadi pe hinga gue'a nú'a mã, ne 'ta ma'ra ya ja'i pa hinda gamfri nehe. Nuje dí zofohẽ ya ja'i da hyepũ ya mfeni de nuna ra ximhai pa da nhyoga 'yøde de ma Zidadahũ ra Jesucristo. ⁶ Y nu xcri hñãñhũ núna ra ts'ofa dí 'ra'ahẽ, ma ga hãmbahe nguenda nú'ũ hinda ne da 'yøtcahe.

7 Nu'ahú hinguí huxhú nguenda xá hño tengu gra 'mái 'nara já'i pa gui camfribihú, nguetho nu'ahú guí camfribú hõnse de nú'a ri hnequi. Nú'ahú guí pãhú gue rá meti'ihú ma Zidadahú ra Jesucristo, pãhú gue necje ya metiguihe nehe'a. 8 Nugui hindí ntsa ga mã de nú'a ra ts'edi bi 'racje Ajuá pa dá zo'ahé, ngue'a nú'a bi 'racje nura ts'edi'a pa ga zo'ahé pa ma'na da nja ri jamfrihú, hingo pa da 'mɛ ri jamfrihú. 9 Ne nugui hindí ne guí 'ñeñhú gue dí ne ga pi'ahú co numa carta di pɛhn'ahubú. 10 'Ra de gue'ahú guí eñhú gue nú'bú dí 'bui yabú de gue'ahú xi dí ts'á'ahú co ya carta di pɛhn'ahú, nepú guí mañhú nehe gue nú'bú dí 'bui con gue'ahú othogui ra ts'edi pa ga ts'á'ahú. Ne guí mañhú gue nixi pa ga ñá hindí pađi. 11 'Bú nú'ahú guí mañhú njabú, pãhú xá hño gue ngu nú'a dí op'ahú nú'ya hindí 'bui con gue'ahú, njabú nehe ga øt'e nu xcrá 'bui con gue'ahú.

12 Nuje hindí njahe ngu nú'u 'yobú xi ri 'ñexa she. Nu'ú ri hñecua she 'na ngu ma'na, ngue'a ya 'bɛmfeni. 13 Pe nuje hindí njahe ngu'u, hõnse nu'a dí øthe, dí mañhe nú'a majuani stá pɛfihe, ngue'a Ajuá go xa 'racaguihe nuna ra 'befina, ne bi hñuxcaguihe pa dá mahebú Corinto dá zo'ahé de rá noya'a. 14 Hingrá nt'ets'i nú'a dí mañhe gue go rá mädiguihe dá mahebú dá ha'ts'ahé rá noya ma Zidadahú ra Jesucristo, ngue'a nú'a xi majuani dá mahebú. 15 Hindí 'ñexhe gue go stá pɛfihe nú'a xa mɛfi ma'ra, hõnse nu'a dí nehe gue ma'na da nte ri jamfrihú, pa njabú ma'na da ndangui rá 'bɛfi Ajuá nú'a xa 'bɛpcahe ga pɛhe con gue'ahú. 16 Nehe dí tømhe gue 'mɛfa ma ga zofhe ma'ra ya já'i de nú'u ma'ra ya hnini thogui de ri hninihú habú hinxa nt'ødetho rá noya Ajuá, pa njabú hinda t'ena gue drí 'ñexhe co nú'a ya xa mɛfi ma'ra.

17 Nu'bú to'o da 'ñets'i de nú'a te xa mɛfi, dá 'ñets'i 'bú xa mɛfi co rá ts'edi Ajuá. 18 Nu'bú 'nara já'i dí 'ñexase de nú'a xa mɛfi, hinte ri muui rá nt'ets'i. Pe nu'bú go Ajuá e'tsua rá nsu'a, nu'bú há, ri muui nú'a rá 'bɛfi'a.

11

Ra apostol Pablo ne nú'ya ya 'ñet'a apostol

1 jXamã hinda zøt'a ri muihú de núna dí xi'ahubya, masque gui beñhú gue dí nja ngu 'nara 'bɛmfeni ngue'a ma ga mã de nú'a stá øt'e, pe osta zøt'a ri muihú! 2 Nugui dí tagui dí tu por gue'ahú ne dí ne xi gui 'buhú xá hño ngu nú'a ne Ajuá, ngue'a nugui go rá mädigui dá zo'ahé de ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa gá camfribihú'a. Ne dí ne gui 'buhú xá hño ja rá thandi'a, gui njahú ngu 'nara nxutsi xá nt'axi ma dra dapabi ja rá 'ye nú'a to'o ma da 'yøt'e drá dame. 3 Pe nugui dí tsu dra t'á't'ahú pa dra ts'oc'a ri mfenihú ne gui

'ueguehú de nura hoga hmäte guí pe'tsuahe ra Zidada Jesucristo. Dí tsu gui njahú ngu ra Eva bi hyat'a ra ts'ondahi nú'bú bi mpõnga qu'eña. 4 Ngue'a nú'ahú 'bestho guí camfribú nuto pabú zo'ahú de ma Zidadahú ra Jesu pe de ma'na'ño ra mfeni, hingo ngu nú'a stá xi'ahú. Ne guí camfribú nuto zo'ahú de rá Maça Ndahi Ajuá, pe hinguí u't'ahú ngu nú'a stá u't'ahé. Ne guí camfribú nuto zo'ahú de ma'na ra noya hinga mahyegui co nú'a ra maça noya stá xi'ahé, gatho xi guí camfribú 'bestho. 5 Pe nugui dí camfri gue ma'na dí pe'tsa ra nsu gue nú'u ri 'ñet'a apostol. 6 Masque hindí pađi ga mangua ya noya mahotho ngu mañhú, pe dí pađi gue nú'a dí mã gue'a majuani ngu xcá 'yøhú stá mã, ngue'a nzãntho stá zo'ahú co ra mfađi nú'a xa 'racagui Ajuá.

7 ¿Ha gue 'nara ts'ocate dá øt'e ngue'a hindá han'ahú nú'a ra bojá nguí 'racju nu ndá zo'ahé de rá noya Ajuá? ¿Ha gue bi u ri mfenihú hõnse ngue'a gá handgahú dá mɛfi pa dá tsædi nú'a te mi 'bɛcagui pa bi za dá zo'ahú de rá noya Ajuá? 8 Nu'a ra mfats'i dá hãni, dá hãni de ma'ra ya nija pa bi za dá mabú dá zo'ahú de rá noya Ajuá. 9 Y nu ndúá 'bɛpú con gue'ahú, hindá ne dá xuhña'ihú ni 'na de gue'ahú de nú'a te mi øtca ra 'bedi, ngue'a nuya zi cu de guecua Macedonia go gue'u bi hñascabú nú'a te mi øtca ra 'bedi. Nugui xi dá øt'a ra ts'edi pa hindá xuhña'ihú, ne nzãntho ma ga øt'a njabú. 10 Nugui dí mangua nú'a majuani ngu nú'a bi 'ñutcagui ma Zidadahú ra Jesucristo ga øt'e, y dí xi'ahú gue hinda za to'o da jacagui ga hanbabi yá bojá ya cu de guepú Acaya nsøcta por ngue'a dí manba rá noya Ajuá. 11 ¿Te guí beñhú? ¿Ha gue guí beñhú gue dí utsa'ihú ngue'a hindá han'ahú ri mfats'ihú? Hina, hindí utsa'ihú. Ajuá pađi gue xi drí ma'a'ihú.

12 Nugui ma ga sigui ga øt'a ra ts'edi pa hinga han'ahú ni 'nara mfats'i, pa njabú hinda 'ñenga nú'u ma'ra 'yobú ri 'ñet'a apostol gue nú'a øt'u, gue'a dí øthe nehe. 13 Nu'ú 'yobú ri 'ñet'a apostol de ra Zidada Jesucristo ne ri 'ñet'a mɛfi de Ajuá, pe hinga majuani, ngue'a go ya hyate. 14 Y hinga 'yøhú de nú'a øt'a nú'u ya c'uamba já'i, ngue'a asta ra Satá nehe ri 'ñet'a enxɛ de Ajuá. 15 Hangué hinga 'yøhú gue nuyá mɛfi ra ts'ondahi ri 'ñet'a mɛfi de Ajuá. Pe nuya mɛfi'u ma da gu'tuabi Ajuá ngu nú'a xa 'yøt'e'u.

Nú'a bi thogui ra Pablo ngue'a mrá apostol

16 Ma'na'qui dí yopa xi'ahú: Oxqui ma guí beñhú gue xi stá 'bɛ ma mfeni ngue'a dí mã de nú'a stá øt'e, pe nu'bú njabú guí beñhú, ua beñhú. Pe 'racju nsequi ga 'ñexa ts'u ngu ri 'ñexa nú'u ma'ra. 17 Núna dí mã, dí mãnsɛ de guecshe, hinga gue'a xa 'ñutca hmãhã ma Zidadahú, ne dí nja ngu

'nara 'bemfeni drí 'ñexasc. ¹⁸Ngue'a ndunthi ya ja'i xi ri 'ñets'i co ya t'ot'e nú'u jaua ja ra ximhai, hangue nequi ma ga 'ñexa ts'u. ¹⁹Nu'ahú guí behmahú gue xi ja ri m'fadihú, pe hinga majuani ngue'a grí ho guí 'yothú nú'a xi'ahú nú'u xi ya 'bemfeni. ²⁰Nu'ahú hingui tsot'a ri muihú de nú'a xi'ahú nú'u ya ja'i'u, masque ri ja'ahú guí pepabihú ne a'ahú ya boja, ne masque ha'ts'a'ihú gatho nú'a guí pe'tshú, ne masque ri 'ñet'a ndá'u pa da za da manda'ihú, ne ñama'ñú de gue'ahú, pe xcá hoptahú pa xa njab'u. ²¹Nugui dí mangu majuani gue nuje hinhya'mú stá beñhe ga ot't'ahé njabú ngu nú'a ot't'ahú nú'u ri 'ñet'a apostol, hangue 'ra de gue'ahú guí eñhú gue hinte ma fadihe.

Pe nugui hindí tsu ga 'ñets'i ngu ri 'ñets'i nú'u ya 'ñet'a apostol, masque guí beñhú gue dí nja ngu 'nara 'bemfeni. ²²¿Ha gue nu'á ñaca ebreo? Nequi dí ñaca ebreo. ¿Ha gue nu'á ya me Israel? Nequi drá me Israel. ¿Ha gue nu'á xquí 'ñehe desde yá ja'i ra Abrá? Nequi ja stí 'ñehni nehe. ²³¿Ha gue nu'á mañ'u gue yá mefi ra Zidada Jesucristo? Nugui há, go rá mefigui. Nubyá dí ña 'ñena 'nara 'bemfeni ngue'a dí mangu njabú. Nugui ma'na stá mpefi que gue'u, ne ma'na xra fetc'agui que gue'u, ne ma'na ndunthi ya i'qui xa jocagui ja ya fadi, y ndunthi ya i'qui stá c'ot'i ya pa xa thogagui. ²⁴Cut'a ma i'qui bi metc'agui ya xodyo, y cada ra inqui mi fetc'agui, mi 'racagui 'natema'ret'a ne guto ya mfei. ²⁵Hñu'qui bi hnabgagui co ya za. 'Na'qui ya ma xa thogagui co ya nc'ahni. Hñu'qui bi yai nuya motsa habú ndí pa, ne de guehni 'na'qui dá o mbo ra dehe 'na pa ne 'na xuui. ²⁶Xi stá 'yo ndunthi. Stá 'raxa ja ya dathe xá nts'uni. Stá c'ot'i de yá 'ye ya dacate, ne stá c'ot'i de ja yá 'ye ma miq'u'e'i'be nú'u ya xodyo ne de ja yá 'ye ya ja'i hingyá xodyo. Stá thogui ya ts'othogui ja ya hnini ne ja ya mbonthi ne ja ra ndehe. Ne xuá nts'uni pa guequi nura ora ndí 'ño'be nú'u mri 'ñet'a cu. ²⁷Stá thogui ndunthi ya nzabi ngue'a xi stá mpefi ndunthi. Stá 'ña'thá. Stá tho ra thuhu ra nduthe. Stá tho ra tse ne stá tho ra 'ñáhe.

²⁸Hingue hõnse ndí thogui gatho nuya ya ts'othogui'u, nehe ndí tho ya dumai ngue'a mi oda ma mfeni de gue'ahú ne de gatho ma'ra ya gamfri. ²⁹Bu 'nara cu otho ndunthi rá jamfri, ja ra uenda gue nequi dí njabú nehe. 'Bu 'nara cu da t'u'ti pa da 'yot'a 'nara ts'oqui, nugui xi ri u ma mfeni ne tsot'a ma mui co nú'u ya 'yu'tate. ³⁰Nu'bu mahyoni ga 'ñets'i, ma ga ma gatho nú'a stá thogui habú xa hnequi gue de guecshe hinte xa za stá ot'ase. ³¹Nu Ajuá rá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo xá nsunda pa nzantho, nu'á go gue'a paði xá hño gue majuani nú'a dí ma. ³²Nu ndá 'bui de guehni Ndamasco mi 'bui 'nara gobierhnu de guehni nú'a xqui hñuxa

ra ndá Arena. Nura gobierhnu'a go gue'a bi manda da thõbgagui ja ya gosthi hnini pa dra jagaguihú. ³³Pe nuya cu bi 'yenc'agui ja 'nara danga 'bõts'e ne bi tonsc'agui ja 'nara ventana mi ja ja ra jado nú'a mi cot'a maxõgue ra hnini, ne ja bi cabgagui'u pa njabú bi za dá c'ot'i de rá 'ye ra gobierhnu.

12

Ya thedi ne ya nt'udi nú'u bi 'ñutua ra apostol Pablo ra Zidada Jesucristo

¹Hini 'ñepcagui ga 'ñets'i, pe mahyoni ga ot'e njabú. Pe nubyá ma ga xi'ahú de nú'u ya thedi stá handi xa 'ñutcagui ra Zidada. ²Ma ga xi'ahú ngu 'ñena ma'na ra cu bi t'tutua nú'u ya thedi'u, pe hina, ngue'a nugui go bi t'utcagui'u. Nú'a ra cu'a ya ot'a 'ret'amagoho njeja bi ts'ixa asta xi mahets'i. Hõnse gue hindí paði ua bi ts'its'i co rá ndo'yo, ua hõnse rá ndahi bi ts'i'tsuabi. Hõnse Ajuá go gue'a paði. ³Nugui dí paði nú'a ra cu bi ts'its'i asta xi mahets'i, hõnse hindí paði ua bi ts'its'i con gatho rá ndo'yo o hina, hõnse Ajuá go gue'a paði xá hño. ⁴Nu'á bi ts'ixa mahets'i nuni habú bá õde 'raya noya nú'u xá nsunda asta hingui tsa da ma, ngue'a Ajuá hinxa umba nsequi pa da ma. ⁵Nugui dí e'tsua rá nsu nú'a ra cu'a, pe hingui tsa ga 'ñets'i de guecse. Nu'a ga ot'e, ga ma gatho nú'a stá thogui habú dí hnequi gue de guecshe hinte xa za stá ot'ase. ⁶Pe nu'bu ga nehma ga 'ñets'i de nú'a te stá ot'e, pøde ni 'na hinto ma da 'ñengagui gue stá 'be ma mfeni, ngue'a ga mangu nú'a majuani. Pe hinga 'ñets'i, ngue'a da t'esca ma nsu ne da t'engui gue xi drá dangui pe hina. Nu'a dí ne, dí ne guí patcahú xá hño tengu ma 'mui ngu nú'a guí handaschú ne guí õschú.

⁷Y pa hinga dama 'ñets'i de gatho nú'a xa 'ñutcagui ra Zidada, bá 'bencagui 'nara ts'o'gui xi xá 'ñu ngu 'nara nsuni. Dí paði xá hño gue nura Satá go gue'a bá há nuna õguina pa ga tsama'ñu ne pa hinga 'ñets'i. ⁸Hñu'qui stá apabi ra Zidada da hñagahma nuna ts'o'gui. ⁹Pe nu'á bi 'ñengagui: "Nugui dí 'bui con gue'i pa ga fax'a'i y ya hinte ma'na guí honi, ngue'a nura ora otho ri ts'edi, gue'a ra ora ma'na ri hnequi ma ts'edi ja ri 'mui," njabú bi 'ñengagui. Hangué xi drí johya ngue'a otho ma ts'edi, ngue'a njabú tsa da hnequi ja ma 'mui rá ts'edi ra Zidada Jesucristo. ¹⁰Hangué nugui drí johya ga pepabi ma Zidadahú ra Jesucristo masque otho ma ts'edi, ne nõngagui ya ja'i, ne dí tho ra nhyoya, ne t'utsagui, ne dí tho ya dumai, ngue'a nura ora otho ma ts'edi, gue'bu ma'na dí hanpa rá ts'edi Ajuá.

Ra apostol Pablo ri dagui ri du po ra nija Corinto

¹¹Nugui dí nja ngu 'nara 'bemfeni ngue'a dí mansé de nú'a te stá ot'e, pe go ri ts'oquihú

pa dí øt'a njabu. Ngue'a nu'ahu go mri 'ñep'ahmahú xá 'ñescahu ma nsu, pe go guí e'tsuahu yá nsu nú'u ri 'ñet'a apostol nú'u manse gue xi ya dangui'u pe hingo ma'na ya dangui gue guequi, masque hinte drí muui. ¹² Nu ndá ha'ts'ahubu rá noya Ajuá, ja bi hnequibu gue xi majuani go guequi 'nadrá apostol co nú'u ya hoga nt'udi ne ya milagro gá hyanthú dá øt'e co rá ts'edi Ajuá, ne xi dá tseta ya nt'atsate. ¹³ Nugui nzantho stá jamasu'ihu mahyegui ngu stá jamasu ma'ra ya nija nehe. Hønsé nu'a stá øt'ahú, nú'a hindá ne dá han'a'ihu nú'a ra mfats'i nguí 'racjhmahú, ngue'a hindá ne ga xuhña'ihu. ¡Pe nu'bu guí beñhu gue gue'a 'nara nts'o'mái dá øt'ahú, dí a'ahu ra pumbate!

¹⁴ Y nubyá ya drí hñoqui pa ga mabu ga c'a'ts'ahu, y con guehna i'quina, ya rá hñu'qui dí pabu. Y nu xcrá tsømbu hindí ne ga xuhña'ihu. Ngue'a nu'ahu go dí hoñ'ahu, hingo dí hongá nú'a te guí pe'tshu, ngue'a 'nara dada go gue'a rí 'ñepi da munts'a ra boja pa da zocua yá batsi, hingue nuya batsi go da munts'a ra boja pa da zocua yá dada. ¹⁵ Nugui con gatho ma johya ma ga tegue gatho nú'a te dí pe'tsi, ne masque dá thegue gatho ma nzaqui nehe, ngue'a dí ne guí 'buhu xá hño co Ajuá. ¿Ha gue ma guí utsaguihu ngue'a ma'na dí ma'ahu?

¹⁶ Nu'ahu guí pahu xá hño gue hindá ne ga xuhña'ihu, pe 'ra de gue'ahu guí mañhu gue 'nadrá hyate, ne guí mañhu gue nugui stá ha'ahu pa stá han'ahu te stá han'ahu. ¹⁷ Xi nú'u ya cu stá pen'ahubu, ¿ha gue stá penpu pa da hya'a'ihu pa da hñan'ahu nú'a te guí pe'tshu? ¹⁸ Dá pen'ahubu nuni ra cu Tito co nú'a ma'na ra cu pa dua c'a'ts'ahu. ¿Ha gue xa hya'ahu? ¿Ha gue hingue 'nat'a dí beñhe ne 'nat'a ra 'befi dí peche?

¹⁹ Zai da ne guí beñhu gue go dí da'ahu nguenda de nú'a te stá pefi, pe hina, nu Ajuá ra Dada go gue'a drí dapa nguenda de nú'a te dí øt'e, ne guehna dí ma ja rá thandi'a de rá thuhu ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Y gatho núna stá xi'ahu, ma zi hmadi cu'ihu, stá xi'ahu pa njabu ma'na da nte ri jamfrihu. ²⁰ Nu xcrá tsømbu, dí tsu xi'bu hingri øthu ngu nú'a dí nega, o xi'bu hingo gra øt'e ngu nú'a go guí nehu. Dí tsu gri pe'tshu ya tsui, o gri nehú guí nsehéhu, gri ncuehu, gri pe'tshu ya hegue, gri nju'tsua nc'uambahu, gri nõñhu 'na ngu ma'na, gri 'ñets'ihu, ne ya hinga 'na gri øthu. ²¹ Nu xcrá yopa mabu dí tsu ga 'be ma tsa ja rá thandi Ajuá por nú'a gri øthu, y pøde da daqui ga nzoni ngue'a ndunthi de gue'ahu ya maya'bu guí øthu ya ts'oqui, y hinxcá ñobrihu pa guí hychubu ya ts'ot'øt'e, ne guí siguihu gri hñuxhu ya 'behña nú'u hingue xi ri 'behñahu, ne guí øthu nú'a go guí nehu.

13

Ra apostol Pablo benba ya gamfri da 'ño xá hño ne penpa ya nzenjua

¹ Con guehna i'qui ma ga mabu, ya rá hñu'qui dí tsøñ'ahu. Y nu xcrá tsømbu ma ga hamp'ahu nguenda ngu nú'a manga ra ley habu ena: Pa da za da jamfri gue xa nja te xa 'yøt'a 'nara ja'i nú'a hñapabi, mahyoni dí 'buhni yoho o hñu nú'u to'o damajuani gue xi majuani xa 'yøt'e nú'a te hñapabi. ² Nu ndá mabu rá ño'qui, dá xi'ahu gatho'ihu nú'ahu xá øthu ya ts'oqui, gue nu xcrá mabu rá hñu'qui ma ga hamp'ahu nguenda gatho nú'a xá øthu. Y núbya hindí 'baitho con gue'ahu dí yopa ben'ahu ne gatho nú'u ma'ra guí 'buhubu, gue ma ga hamp'ahu nguenda ngu nú'a ya stá xi'ahu. ³ Nu'bú ha, ma guí pahu gue go ra Zidada Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi pa ga zo'ahu. Y nu'a go gue'a pe'tsa ra ts'edi pa da pa't'a ri 'maihu, nehe pa da castiga'ihu. ⁴ Nu'a masque bri pont'i ne bi thopa rá zi ndo'yo nú'a mi otho rá ts'edi, pe co rá maça ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte de ra du'a. Nuje nehe otho rá ts'edi ma ndo'yohe ngu rá zi ndo'yo. Pe dí pache gue dí 'buhe con gue'a, hangue Ajuá ri 'racje ra ts'edi pa ga zo'ahu.

⁵ Benschu ja ri mfenihu ua xi majuani guí camfrihu xá hño ra Zidada Jesu o hina. Hangue benschu xá hño. Nu'ahu go guí pashu ua 'bui ra Zidada Jesucristo ja ri corasohu o hina, pa guí pahu ua hingri 'ñet'a gamfrithohu. ⁶ Ne nuje dí øt'mhe guí pahu xá hño gue nuje hindyá 'ñet'a apostolhe. ⁷ Nuje xi dí aphe Ajuá pa guí 'yohu xá hño ja rá thandi'a. Dí nehe gue guí 'yohu xá hño, pe hingue pa da hnequi gue dyá hoga apostolhe. Nu'a dí nehe, dí nehe guí 'yohu xá hño masque dá t'enje gue dyá 'ñet'a apostolhe. ⁸ Ngue'a nuje hingui tsa ga øthe 'nara t'øt'e nú'a dri ncontraui nú'a majuani. Nuje dí øthe ra ts'edi pa nzantho go da ntate nú'a majuani. ⁹ Masque nuje xa t'acie ra ts'edi pa ga castigahma'ihe, pe ga johyahe 'bu nu'ahu guí 'yohu xá hño. Nuje hindí tsayahe dí apabihe Ajuá pa xi guí 'yohu xá hño ja rá thandi'a. ¹⁰ Dí op'ahu nuna carta núbya ante ga mabu ga tsøñ'ahu, pa nu xcrá tsømbu ya xá øthu ngu nú'a dí ne, pa ya hinga tsá'ahu co nuna ra ts'edi xa 'racagui ra Zidada. Y nuna ts'edinga xa t'aqui pa ga zo'ahu pa ma'na da nte ri jamfrihu, hingue pa ga ja'ahu guí 'be ri jamfrihu.

¹¹ Nubyá, zi cuhu, núna ma ga xi'ahu ya go guehna rá ngats'i. Xi da johyahu ne 'yohu xá hño, dá hñu ri maihu, ne 'buhu te rá entho ne co 'nada ra mfeni. Ajuá ri macaguihu ne hubga ma maihu pa ga 'buhu te rá entho, nú'a go gue'a da 'mai con gue'ahu. ¹² Ne nzenjuahu 'na ngu ma'na co 'nara nthafi

dega hm̄ate. ¹³ Nehe ri fat'ajūa'ih̄u gatho ya cu de guecua Macedonia.

¹⁴ Y nubyá, ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo da max'a'ih̄u, y Ajūa ra Dada da su'ah̄u co rá hm̄ate, ne da 'm̄ui ra M̄aca Nd̄ahi nz̄antho con gue'ah̄u. Njab̄u gue'a.

RA GALATA RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'Á BI 'YOPABI YA GAMFRI ME GALACIA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Galacia

¹ Nūgui drá Pablo drá apostol. Hingo ya ja'i xa hñuxcagui, nixi xa mēncagui. Numa zi Hmuhā ra Jesucristo ne Ajuā ma Dadahā go gue'u xa hñuxcagui pa dyá 'mehngui'u pa ga mānga nū'ā ra maça noya xa 'racagui'u. Ma zi Hmuhā ra Jesucristo go gue'a xqui du y Ajuā ma Dadahā go gue'a bi 'yot'e pa bi yopa nte ma'na'qui. ² Nugui ne gatho ma zi cu 'buiua con guequi dí op'ahe nuna carta nū'ahū gri muntshūbū ja ya nija Galacia. ³ Ajuā ma Dadahā ne ma zi Hmuhā ra Jesucristo da max'ahū ne da jap'a'ihū. ⁴ Ajuā ma Dadahā go rá paha'a gue ma zi Hmuhā ra Jesucristo bi unga rá te pa bi hñasca ma ts'oquihū ne pa bi ñangaguihū de nuna ts'oximhai mapaya. ⁵ Ajuā go gue'a ri 'ñepi dra nsunda pa nzantho! Njabū gue'a.

Otho ma'na ra maça noya pa da za da mpøhø ya ja'i

⁶ Ajuā bi zoncahū pa ga 'buhū xá hño con gue'a po nū'ā bi 'yot'a ma zi Hmuhā ra Jesucristo po rá hñoja'i'a. Y nubyá guí ne gui 'ueguehū de gue'a pa gui tenhū ma'na'ño ra jamfri hingue ngu nū'ā mānga ra maça noya. Y nugui xi drí 'yø ngue'a 'bestho guí ne gui 'ueguehū. ⁷ Xi majuani otho ma'na ra maça noya. Pe de gue'ahubū 'bui 'raya ja'i nū'ā ri ts'oc'a ri mfenihū. Nū'ú xi nehma da patua rá maça noya ma Zidadahū ra Jesucristo. ⁸ Pe nuya ja'i'u hinda ma da mponent'ui rá cūe Ajuā. Ha nu'bu nuje nehe ga patuahe hmahā rá noya Ajuā ne ga u't'ahe ma'na ra jamfri nū'ā dí 'na'ño de nū'ā ya stá u't'ahe, nu'bú necje hinga ma ga mponthe rá cūe Ajuā. O 'bū 'nara enxε dua ehe de mahets'i ne da ne da 'yot'a njabū nehe, nu'bú nū'ā nehe hinda ma da mponent'ui rá cūe Ajuā. ⁹ Dí yopa xi'ahū nū'ā ya stá xi'ahū: 'Bū da 'mui 'na to'o da zo'ahū de ma'na ra jamfri nū'ā dí 'na'ño de nū'ā ya stá u't'ahe, nū'ā ra ja'i'a hinda ma da mponent'ui rá cūe Ajuā.

¹⁰ Ya guí pahū xá hño gue nugui hindí mā njabū pa da numahñogui ya ja'i. Dí mānga njabū pa da hyandgagui xá hño Ajuā. Hindí øt'a ra ts'edi pa ga pønga ma hmi co ya ja'i, ngue'a 'bū go ga pønga ma hmi co ya ja'i, nu'bú ya drá 'bøgo de gue'u ya y hindrá 'bøgo de ra Zidada Jesucristo.

Hanjabi za bi mēpa Ajuā ra apostol Pablo

¹¹ Ma zi cu'ihū, dí ne gui pahū gue nū'ā ra maça noya dá xi'a'ihū hingo rá noya 'nara

ja'i. ¹² Nū'ā ra maça noya dá u't'ahū go gue'a bi 'ñutcagui ra Zidada Jesucristo. Hingo bi 'ñutcagui ya ja'i nū'ā ra maça noya dí mā, y nixi dá hñi de gue'u.

¹³ Nu'ahū gá patcahū ma 'mui ma'met'o nū'bu ndá pe'tsta ra jamfri mahyegui co ya xodyo. Nugui xi ndí ø'tua ndunthi ra nts'o'mai nū'u to'o mi camfri Ajuā, ne ndí ne hmahā stá ho gatho. ¹⁴ Nugui hønsegui go ma'na dá tenba yá jamfri ya xodyo de ma'ra ma compa nū'u myá xodyo nehe, ngue'a xi dá øt'a ra ts'edi pa dá tenba yá nzai ndu ma xitahe ne ndu ma dadaha. ¹⁵ Pe nugui ante ga 'bui, Ajuā ya xqui huancagui. Y nu mi zø ra ora de nū'ā xqui beni Ajuā, nū'ā bi zocagui con gatho rá hñoja'i. ¹⁶ Ajuā ma Dadahā bi zocagui pa dá camfribi rá maça T'u. Bi zocagui pa bi za dá dō nehe nū'u hingyá xodyo. Y pa dá nzote, hingue 'met'o dá anba 'nara ja'i. ¹⁷ Nixi dá ma Jerusale pa stá ña'be 'met'o nū'u ya myá apostol 'met'o de guequi. Nu'ā dá ø'te, dá ma ja ra hai Arabia. Nepe de guehni dá pengui pa Damasco.

¹⁸ Ha nu mi thogui hñu njeya de dá camfri, nu'bú ha, ja dá ma Jerusale pa duá c'a'tsa ra cu Pedro, y dá 'bū'beni'a 'net'ocut'a. ¹⁹ Hinto ma'ra ya apostol dá nu de guehni. Hønse ra apostol Cobo nū'ā rá cu ra Zidada, go gue'a dá nu'beni'a. ²⁰ Ajuā go gue'a padi gue hingrá nc'uamba nū'ā dí op'ahū.

²¹ 'Mefa dá ma pa ja ra hai Siria, y ja ra hai Cilicia. ²² Y asta ra pa'a himi paçaguitho nuya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo nuni Judea. ²³ Nu'ú hønse xqui 'yøde gue nugui ma'met'o ndí ø'tua ra nts'o'mui ya cu, pe nubyá dí ña de ra jamfri, masque ma'met'o ndí ne hmahā stá huata nuna jamfrina. ²⁴ Hangue nuya cu'u xi bi xócambeni Ajuā ngue'a bi bad'i'gue nugui ya stá camfri ma Zidadahū ra Jesucristo.

2

Nū'u ma'ra ya apostol bi ncompaui ra apostol Pablo

¹ Y mi thogui 'ret'amagoho njeya de dá ma dá c'a'tsa ra cu Pedro nuni Jerusale. Nepebya dá yopa mani ma'na'qui pa dá ña'be ya apostol. Dá me'be ra cu Berhna, ne dá tsixa ra cu Tito nehe. ² Dá mani ngue'a njabū bi xicagui Ajuā. Y ja dá ña'beni ya apostol nū'u myá nda de ra nija pa bi bad'i'u xá hño nū'ā ra maça noya dí xipabi nū'u ya ja'i hingyá xodyo. Dá øt'a njabū pa himbi 'meditho ma 'befi nū'ā stí pefi ne astabya dí pefi. ³ Ha nū'u ya apostol'u bi 'ñena gue hāhā xá hño nū'u ya noya dá xipabi'u. Hangue nu'ú bi 'ñena gue hāhā xá hño gue hinda me'tsa ra seña ra cu Tito ngu øt'a ya xodyo gue pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo. Nura cu Tito hingrá xodyo, pe ra me Grecia hā, y hinxa thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo. ⁴ Nū'á

himbri japi da me'tsa ra seña, masque 'raya 'ñet'a gamfri mi ne'u gue xa thu'tsua ra seña hmañ'a. Nú'u ya 'ñet'a gamfri mi cat'a ja ra nija y 'na'ño ra mfeni mi beni. Mi ne da ba'di'u ya ndí tenhe rá ley ra Moise ua hina. Pe ra Zidada Jesucristo ya xqui pøngaguihe de nura ley'a. Pe nu'á ha, mi téntho ra ndaxjua ley, y bi yut'i ja ra nija ngue'a mi nehma'u xa jacje stá yopa penjhmahe ja ra ndaxjua ley. ⁵ Pe nuje ni ts'u hindá øthe nú'a mi mañ'u. Hindá yopa tenhe ra ndaxjua ley. Y dá øthe njabü pa nú'ahü hingyá xodyohü da za gui sigui gui camfrihü nú'a ra maça noya dá xi'ahü nú'a ma gue ga mpøhøhü ngue'a stá camfrihü ra Zidada Jesu.

⁶ Nú'u ya apostol myá ndá de ra nija hinte ma nt'utuete bi 'ñutcagui'u. Pa guequi hinte ja 'bu ya myá apostol'u met'o de guequi 'bu hina, ngue'a ja rá thandi Ajuá gatho ya ja'i mahyegui. ⁷ Nuya apostol'u bi ba'di xá hño gue Ajuá xqui mencagui ga zofu nú'u hingyá xodyo, ngu ra cu Pedro nehe xqui 'behni da zofu ya xodyo. ⁸ Nu'á ra Zidada bi maxa ra cu Pedro pa bi zofu ya xodyo, go guet'a ra Zidada bi maxcagui nehe pa dá zofu nú'u hingyá xodyo.

⁹ Nuya apostol bi ba'di gue Ajuá xqui 'raca ra ts'edi pa dá ma dá zofu nú'u hingyá xodyo. Hangué nura cu Cobo ne ra cu Pedro ne ra cu Xuua nú'u ya apostol myá ndá de ra nija, bi 'racje yá 'yε pa nugui ne ra cu Berhna dá mip'yehe con gue'u. Gue'a 'nara nt'udi pa dá ncompahe con gue'u. Dá cohe 'nara cohi gue nugui co ra cu Berhna ga me'be ga zohe nuya ja'i hingyá xodyo, ha nu'á da ma pa da zofu ya xodyo. ¹⁰ Nú'u ya apostol nsøtho bi xicje gue ga sigui ga beñhe nú'u ya zi cu hyoya. Hangué nugui dí øt'a ra ts'edi pa dí fats'i'u.

Ra apostol Pablo bi zui ra apostol Pedro

¹¹ Ñepü nuje dá penje ma'na'qui pa Antioquia. Y 'mefa ra cu Pedro bi mani bá ntsønte. Hangué ja dá yopa nth'e'beni ma'na'qui con gue'a. Y nuni ja dá tsüini'a ngue'a mi ne da yopa dena ra ndaxjua ley ma'na'qui. ¹² Nurá müdi ha, mi øt'e xá hño, mi ñuni co ya cu hingyá xodyo. Pe 'mefa bi zønini ma'ra ya cu myá xodyo xqui mehna ra cu Cobo. Ha nu mi zønga nuya cu'u, ra cu Pedro bi 'yøt'a ñohmi ne bi müdi bi 'uegue de nú'u ya cu hingyá xodyo pa ya himbi ñuni con gue'u. Bi 'yøt'a njabü ngue'a mi tsu te da ma nú'u ya cu mi tenba yá nzai ya xodyo. ¹³ Ha nu'u ma'ra ya cu nú'u myá xodyo bi 'yøt'a ñohmi mahyegui co ra cu Pedro, hangué asta ra cu Berhna bi cadi'u pa bi ñohmi ne'a. ¹⁴ Pe nu ndá handi gue nu'á bi 'yøt'a ñohmi ne himbi dena xá hño rá noya Ajuá, dá xipabi ra cu Pedro ja yá thandi gatho ya cu, ne dá embi: "Nu'í grá xodyo, pe ya gá camfri ra Zidada Jesu y ya hingui tenhmañá ra

ndaxjua ley. Nu'bú zhanja gui nehma gue da dena ra ndaxjua ley nú'u ya cu hingyá xodyo?"

Ya xodyo ne gatho ngu ma'ra ma da mpøhø nú'bu da gamfri ra Zidada Jesu

¹⁵ Nugaguiui dyá xodyoui desde dá 'buhü. Nu ma'met'o nzantho ndí øt'ui nú'a manga ra ndaxjua ley, ne hindá njaiu ngu nú'u hingyá xodyo hindi dena ra ndaxjua ley, nú'u enga ya xodyo gue nu'á ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i'u. ¹⁶ Pe rá ngats'i dá pa'diui gue nu'á to'o da gamfri ra Zidada Jesucristo ya hingui tu ra ts'oqui, hingue ngue'a da 'yøt'a ngu nú'a manga ra ndaxjua ley. Hangué nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesucristo ne ya hinte dí tuui, ngue'a dí camfriui ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá øt'ui ngu nú'a manga ra ndaxjua ley. Ra Maca T'ofu ena gue ni 'na hinda za to da t'embí gue ya hingui tu ra ts'oqui masque da 'yøt'a gatho nú'a manga ra ndaxjua ley.

¹⁷ Nugaguiui stá camfriui ra Zidada Jesu ne ya hinte dí tuui. Nubyá dí njaiu ngu nú'u hingyá xodyo ngue'a ya hindri denüi ra ndaxjua ley. Hangué ya xodyo engaguiui gue dyá 'yøt'ats'oqui gá ja'i'ui. Nu'bú zha gue ri 'bεpcaui ra Zidada Jesu ga øt'ui ya ts'oqui ngue'a ya hindri denüi ra ndaxjua ley? ¡Hina, hingui tsa! ¹⁸ Pe 'bu ga yopa tenüi nú'a ra ndaxjua ley ya stá tsohuibü, nu'bú ha, ga yopa tuxui ra ts'oqui ma'na'qui. ¹⁹ Ma'met'o nugui ndí 'bui ja rá hmanda ra ndaxjua ley. Pe ra ndaxjua ley himbi za bi pøhøgui. Hangué nubyá ya dá 'uegue de gue'a, y nubyá dí pεpabi Ajuá. ²⁰ Nu mri pont'a ra Zidada Jesu, ja ra uenda nequi ja bri pontcaguini nehe. Hangué ya hindí 'bui de ma paha sehe. Nubyá go ra Zidada Jesu 'bui ja ma coraso. Y ya dí 'bui po ra jamfri nú'a dí pε'tsuabi rá T'u Ajuá nú'a to'o bi macagui ne bi unga rá te por guecagui. ²¹ Nugui hinstá utsabi rá danga hmate Ajuá. Nu'á po rá danga hmate bá pehna rá T'u pa bi du ne pa njabü bi pøhøguihü. Pe nu'bu stá mpøhø hmañaha ngue'a dá tenhmañü ra ndaxjua ley, nu'bú hinte dri muui hmañá rá du ra Zidada Jesu.

3

Ra ndaxjua ley y ra jamfri

¹ ¡Xi gyá 'bemfenihü nú'ahü gyá me Galaciahü! ¡Hanja xcá hophü to'o xa 'yu't'a'ihü pa gui ne gui 'ueguehü de nú'a majuaní ne gui tenhü ra ndaxjua ley! Y nu'ahü ya xa t'u't'ahü xá hño pa te bi du ra Zidada Jesucristo nú'a bri pont'i. ² Dí ne gui xicaguihü: ¿Ha gue gá hañhü ra Maca Ndahi ngue'a gá øthü nú'a manga ra ndaxjua ley? Hina. Nura Maca Ndahi gá hañhü ngue'a gá camfrihü ra maça noya nú'a gá ødehü. ³ ¿Hanja xcá 'be ri mfenihü? Nu'ahü ya xcá cathü ja

rá 'ñu Ajuá po rá ts'edi ra Măca Ndăhi. Nde nu'bu, ħha gue guí beñhu da za gui nehu nura 'ñu'a co ri ts'edisehu? ⁴ ħHa gue da njabətho gatho nú'a xcá thoguihu? ħHina, ngue'a nugui dí camfri gue hinda njabətho! ⁵ Ajuá ri 'ra'ahu ra Măca Ndăhi, ne xi u't'a'ihu ndunthi ya nt'udi. ħHa gue ət'a njabu ngue'a guí əthə ra ts'edi pa guí 'yəthmahə nú'a mąnga ra ndaxjua ley? Hina. Nu'á ət'a njabu ngue'a guí camfrihu ra mąca noya nú'a gá ədehu.

⁶ Ndu ra Abrá nehe bi gamfri Ajuá. Hangue por gue'a Ajuá bi mą gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu. ⁷ Hangue pahə gue nu'ə t'ó'o pe'tsa ra jamfri go gue'ə hinte ma ts'oqui tu, y go gue'ə yá bətsi ndu ra Abrá ngue'a camfri ngu mi camfri'a. ⁸ Maya'bu Ajuá xqui beni gue hingue hənse nuje dyá xodyohe ya hinte ma ts'oqui ga tuxhe, pe nú'ahu nehe hingyá xodyohe, 'bu guí camfrihu ngu mi camfri nehe ra Abrá, nu'bu ne'ahu ya hinte ma ts'oqui guí tuxhu. Hangue de maya'bu Ajuá bi xipa ra Abrá ra mąca noya ne bi 'ñemi: "Po rá ngue'i ma ga japi gatho ya ja'i 'bu ja rá nguni ra ximhai." Njabu mąnga ra Măca T'ofu. ⁹ Hangue nu'ə t'ó'o pe'tsa ra jamfri go gue'ə njapi mahyegui co ra Abrá nú'a to'o bi me'tsa ra jamfri.

¹⁰ Pe nu'ə t'ó'o hu yá mui gue ma da mpəhə ngue'a ət'a nú'a mąnga ra ndaxjua ley, nu'á hinda ma da mpont'ui rá cəc Ajuá, ngue'a hingui 'bui ni 'na nú'a to'o tsa da 'yət'a gatho nú'a mąnga ra ndaxjua ley. Y ra Măca T'ofu ena guí njaua: "Nu'á t'ó'o hingui ət'a gatho nú'a xa t'ofu ja ra ley, hinda ma da mpont'ui rá cəc Ajuá." ¹¹ Nehe dí padihu gue nu'ə t'ó'o ri dena ra ndaxjua ley, Ajuá hinda 'ñemi gue ya hinte ma ts'oqui tu, ngue'a nu'á hingui pe'tsa ra jamfri. Y ra Măca T'ofu ena gue nu'á t'ó'o pe'tsa ra jamfri, ya hinte ma ts'oqui tu, y nu'á pe'tsa 'nara 'ra'yo te. ¹² Pe nu'á t'ó'o ri dena ra ndaxjua ley hingui pe'tsa ra jamfri. Nú'a mahyoni da 'yət'e hmahə gatho nú'a mąnga ra ndaxjua ley pa da za da me'tsa hmahə ra te pa nzantho, ngue'a ra Măca T'ofu ena guí njaua: "Nu'á t'ó'o da 'yət'a gatho ngu nú'a mąnga ra ley, go gue'a da zədi ra te ngue'a xa 'yət'e gatho ngu ri manda."

¹³ Pe ma Zidadahu ra Jesucristo go gue'a bi ñangaguihu de rá cəc Ajuá nú'a mąnga ra ndaxjua ley gue da zədi nú'a to'o hingui ət'e gatho nú'a xa t'ofu ja nura ley'a. Bi ñangaguihu de rá cəc Ajuá ngue'a go gues'e'a bi zədi rá cəc Ajuá nú'a mri 'ñepcəmahə go xa zəcju. Nu'á bi zədi rá cəc Ajuá nu mi du ja ra pont'i, ngue'a ja ra Măca T'ofu xa t'ofu njaua ne ena: "Nu'á t'ó'o da du ja 'nara za, go gue'a ya bi zədi rá cəc Ajuá." ¹⁴ Ra Zidada Jesucristo bi du pa bi ñangaguihu de rá cəc Ajuá. Bi njabu pa hingue hənse nuje dyá xodyohe bi za dá ħəñhe ra japi nú'a

xqui ħəñ'tuabi ra Abrá. Nehe nú'ahu hingyá xodyohe bi za gá ħəñhu nú'a ra japi'a. Nehe bi za dá ħəñhu ra Măca Ndăhi nú'a xqui ħəñ'tuabi nú'a to'o da gamfri ra Zidada Jesu.

Ra ndaxjua ley y rá ħəñ'ti Ajuá

¹⁵ Zi cəhu, nubyá nurá cohi Ajuá bi gohui ra Abrá ma ga hyecuabihu ngu rá cohi 'nara ja'i. 'Bu 'nara ja'i xa 'yət'a 'nara cohi ne ya bi t'ət'e ngu nú'a ra cohi bi nja, nu'bu nura cohi'a ni ts'ə hingui tsa to da huati nixi da pati, masque nura cohi'a go bi 'yət'a 'nara ja'i. ¹⁶ Nde nubyá, Ajuá bi gohui 'nara cohi ndu ra Abrá co rá 'roho, y bi ñətuabi 'nara ħəñ'ti. Ajuá himbi 'ñemba ra Abrá: "Nú'ə ri 'roho", y nixi bi mą de gatho yá 'beto yá mbong'beto ra Abrá. Nu Ajuá bi mą de 'nada rá 'roho ra Abrá, hangue bi 'ñena: "Nuri 'roho." Y nubyá dí pahə gue nura 'roho'a go gue'a ra Zidada Jesucristo. ¹⁷ Nubyá ma ga xi'a'ihu xá ħño te ri bənga nú'a dá mą de rá cohi 'nara ja'i. Ajuá bi gohui 'nara cohi ra Abrá nú'a mi e da cumpli ra Zidada Jesucristo. Y de mi gohi ra cohi bi thogu goho nthebe ne 'natema'rat'a njeya, ñepu ja bi thoca ra ndaxjua ley. Hangue nura ndaxjua ley hingui tsa da huata nura cohi'a pa go da njabətho nú'a ra ħəñ'ti xqui ñə'ti Ajuá. ¹⁸ Pe nu'bu nú'a ya japi xqui ñə'ti Ajuá go di ehe hmahə de ja ra ndaxjua ley, nu'bu nuya japi'ə ya hindi ehe de ja ra ħəñ'ti. Pe ra Abrá bi ħəngə ra japi ngue'a njabu xqui ñə'tuabi Ajuá, hingue bi ħəngə ra japi ngue'a bi 'yət'a nú'a mąnga ra ndaxjua ley.

¹⁹ Nu'bu ħpa te bi t'unga ra ley? Ra ley bi t'uni pa bi za dá padihu nda'a gue'a ra ts'oqui. Nú'a ra ley'a bi muu asta nú'a ra pa bi zəhə ma Zidadahu ra Jesucristo nú'a ra 'roho to'o xqui t'umba nú'a ra ħəñ'ti xqui ñəngui Ajuá. Nura ndaxjua ley bi t'uni njaua: Ajuá bə pəhna yá enxe pa bi umba ra ley ra Moise. Ha nura Moise go gue'a bi ħəngə ra ley, ñepu bi umba ya ja'i. ²⁰ Pe nura cohi himbi t'uni ngu bi t'unga ra ley. Nura cohi go Ajuá sehe bi hyoqui co ra Abrá ne bi xipse de ra ħəñ'ti. Hinto bi 'mande de gue'ə ngue'a go gues'e Ajuá bi 'yət'e, y nu'á 'natho.

Nú'a bi 'yət'a ra ndaxjua ley

²¹ Nu'bu, ħha gue nura ley ri ncontraui nurá ħəñ'ti Ajuá bi ñə'tua ra Abrá? Hina, hingui tsa. Nura ndaxjua ley himbi t'uni pa da 'racju ra te ma'ra'yo. Nu'bu xa t'uni hmahə 'nara ley nú'a xa zahmə xa 'racju ra 'ra'yo te, nu'bu xa zahmə gue ya hinte gra tuhmahə ngue'a ndí denhu nura ley'a. ²² Pe nura ndaxjua ley hindi pəhə ya ja'i. Nu'á ena gue gatho ya ja'i pe'tsi te da duxa yá ts'oqui. Bi mąnga njabu ra ndaxjua ley pa bi za dá ħəñhu nú'a ra japi bi ñəngui Ajuá ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesu, hingue ngue'a dá əthə nú'a mąnga ra ndaxjua ley.

²³ Pe ante da zø ra Zidada Jesu pa dá camfrihu'a, nujá ndí 'buhu ja rá hmanda ra ndaxjua ley, y ja dá 'buhani asta mi zøhø ra Zidada Jesu nú'a xqui hñuxa Ajuá pa da 'ñehe. ²⁴ Hangue nura ndaxjua ley bi nja ngu 'nara 'bemu bi suju hmahá asta ra pa bi zøhø ra Zidada Jesucristo. Bi suju ra ley pa 'mefa bi za dá camfrihu ra Zidada Jesu, y hangue nubyá ya hinte dí tuhu. ²⁵ Ha núbya mi zøhø ra Zidada Jesu, ya hingo bi suju ra ley.

²⁶ Nubyá gathoguihu ya yá batsiguihu Ajuá ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesucristo. ²⁷ Nujá stá nxisetehehu ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesu, y nubyá ya dí 'buhu ngu gra 'múi'a. ²⁸ Nubyá ya hingui thahni to'o ra xodyo, to'o hingrá xodyo, to'o ra 'bego, to'o hingrá 'bego, nixi to'o ra 'ñohø, nixi to'o ra 'behña, ngue'a gathoguihu ya dí 'nathohu ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesucristo. ²⁹ Nujá dí 'nathohu co ra Zidada Jesucristo, hangue necju dyá 'rohohu de ra Abrá, y go ma metihu nehe nú'a ra japi bi ña'ti Ajuá.

4

¹ Nubyá ma ga nhyecuahu ngu 'nara batsi nú'a bi ts'ocuabi rá tsogui. Nu'á masque go rá meti gatho nú'a bi ts'ocuabi, 'bu hingui tsøsta yá jeya pa da manda shehe rá tsogui, nú'a ja ra uenda ngu 'nara 'bego ngue'a hindi manda shehe. ² Nura batsi'a 'bui ja yá hmanda nú'u to'o su'a ne nú'u to'o supabi nú'a bi ts'ocuabi. Nu'á ma da manda asta da zøxa yá jeya nura batsi'a ngu nú'a bi mangu rá dada ra batsi. ³ Necju nehe, ante da zøhø ra Zidada Jesu ndí njahu ngu nú'a ra batsi himi tsøsta yá jeya, ja ra uenda ndyá 'begohu ndí pephu yá 'befi ya ndaxjua jamfri de ra ximhai. ⁴ Pe 'mefa bi zø ra pa de nú'a xqui beni Ajuá. Ñepu nú'a bá pehna rá T'u pa bi 'ñe bi mbatsi ja 'nara 'behña ne bi 'múi. Nehe bi 'ñe bi 'múi ja rá hmanda rá ley ra Moise. ⁵ Bi 'ñe bi 'múi ja rá hmanda rá ley ra Moise pa bi za bi zigaguihu de rá hmanda nura ley'a pa njabu ya hinga 'megohu ja nura ley'a. Bi 'ñe bi mbatsiua ja ra ximhai pa njabu Ajuá bi za bi jabatsiguihu.

⁶ Y nubyá nujá ya dyá batsihu de Ajuá y nu'á go gue'a ma Dadahu. Y ya stá hañhu ra Mäca Ndähi nú'a bá pencahu Ajuá pa bi 'múi ja ma corasohu. Hangue nubyá co rá ts'edi ra Mäca Ndähi dí emfu Ajuá: "¡Nu'i go gue'i ma zi Dada'ihé!" ⁷ Hangue nujá ya hindí njahu ngu 'nara 'bego hingui t'umbra ra tsogui. Ya dyá batsihu de Ajuá y go ma metihu nú'a ra tsogui bi ñagui Ajuá. Nu'á go gue'a bi 'racju nú'a ra tsogui'a ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesucristo.

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofu pa hinto da yopa 'mego ja yá hmanda ya ndaxjua jamfri

⁸ Nu'ahu ma 'met'o xi majuani hingui pahu Ajuá. Ngui pephu nú'u hingui gue'u Ajuá majuani. ⁹ Pe nubyá ha, ya gá pahu Ajuá. Nú'a go gue'a 'met'o bi ba'ahu ne bi zohnahu pa gá pahu'a. Nu'bú çhanja gui ne gui yopa penju ja yá ndaxjua jamfri ra ximhai nú'u hingui pe'tsa ra ts'edi pa da pøhøguihu ne hinte ri muui? çHanja gui ne gui yopa 'megohu de nuya jamfri'u? ¹⁰ Nu'ahu xi grí jamasuhu ya pa, ya zana, ya jeya, ne guí øthu ma'ra ya ngo pa guí eñhu gue njabu da za guí mpøhøhu. ¹¹ Nugui dí tsu da njabøtho nura 'befi stá pefi con gue'ahu.

¹² Zi cuhu dí bante'ihu gue gui 'ueguehu de ra ndaxjua ley ngu stá njaga. Ngue'a nugui stá tsopu ra ndaxjua ley pa stá nja ngu ngui njahu hingui tenhmahu ra ndaxjua ley. Nu ndá zo'ahu de rá noya Ajuá, nu'ahu xi gá numahñoguihu. ¹³ Nu'ahu guí pahu gue rá mudi dá zo'ahu de ra mäca noya ngue'a ndrí hñeni, hangue rá ngue'a dá 'bepu pa dá zo'ahu. ¹⁴ Hingá utsaguihu nixi gá cuju masque numa hñeni mi xuhña'ihu. Gá 'racju ntsaya ha, ja ra uenda 'nará enxé Ajuá xqui zøhø. Ne ngui øthu ra uenda gue go gá umfu ntsaya ra Zidada Jesucristo. ¹⁵ çHabu bi ma nú'a ra hmäte ngui pescahu? Nugui drí damajuani gue xi ngui maçaguihu asta nu'bu xa za hmahá pøde xcá haihu hmahá ri dahu pa xcá 'racjhmahu. ¹⁶ Nu'bú çte bi ja? çHanja grí utsaguihubya? çHa gue grí utsaguihubya ngue'a dá xi'a'ihu nú'a majuani?

¹⁷ 'Yobu 'ra to'o rí dagui rí du por gue'ahu, pe hingue pa ri hñohu. Nu'a ne'u, ne gue da 'uec'a'ihu de guecje, pa njabu go gui tenhu'u. ¹⁸ Nzantho xá hño to'o da nu por gue'ahu pe nú'bu da nu pa ri hñohu. Nugui xi grá tagui rí tu por gue'ahu, masque ya hindí 'bui con gue'ahu. ¹⁹ Ma zi cu'ihu, ja ra uenda ma batsi'ihu ngue'a dá zo'ahu de rá noya Ajuá. Nurá mudi ndá zo'ahu xi dá sufri, ja ra uenda dá tho ya ugu ngu nja 'nara 'behña thogui yá ugu. Dá thogui njabu pa bi za gá 'buhu ma'ra'yo. Y nubyá xi yopa tu ma mui ma'na'qui ngue'a dí ne xi gui camfrihu xá hño ra Zidada Jesucristo con gatho ri muihu. ²⁰ ¡Hindí padi te ga ø'te con gue'ahu, hangue ga ne hmahá gue núbya 'bestho ga 'bui con gue'ahu pa ga zo'ahu ngu nú'a guí hoñhu!

Ra Sara ne ra Agar ri nhyecuabi nú'u yoho ya cohi

²¹ Nú'ahu guí ne gui tenhu ra ndaxjua ley, xicju: çha gue hingui pahu nú'a mangu ra Ndaxjua T'ofu? ²² Ja ra Ndaxjua T'ofu mangu njaua: Ra Abrá bi me'tsa yoho yá t'u. 'Na mrá t'u rá 'bego ra Abrá, ha nu'a ma'na mrá t'u nurá 'behña'a, y nura 'behña'a himrá 'bego. ²³ Nurá batsi ra 'bego bi 'múi ngu xi rá 'bui gatho ma'ra ya batsi, hingue bi 'múi dega hñá'ti. Pe nurá batsi nú'a himrá 'bego

bi 'múi dega hñá'ti. ²⁴ Nuya yoho ya nana ga hycuahú ngu nú'u yoho ya cohi bi 'yot'a Ajuá co ya ja'l. Nú'á ra 'behñá mrá thuhu ra Agar go gue'a mrá 'bego. Nú'á gue'a ri nhyecuau nú'á ra cohi de rá ley ra Moise bi gohi Ajuá co ya xodyo nuni ja ra t'òhò Sinaí. Y nu'u tó'o ri dena nú'á ra cohi'a go gue'u 'mego ja rá hmanda ra ndaxjua ley ngu bi 'mego nehe ra Agar co rá bñtsi ja rá hmanda ra Abrá. ²⁵ Ra Agar gue'a 'nara nt'udi de ra t'òhò Sinaí nuni Arabia. Nehe go gue'a 'nara nt'udi de ra Jerusale mapaya nuni habú yá hai ya xodyo, ngue'a nuya xodyo ri dena nura cohi de ra ndaxjua ley nú'á bi hoca Ajuá ja ra t'òhò Sinaí, y go gue'u bi 'mego ja rá hmanda nú'á ra ley'a. ²⁶ Pe ra Sara nú'á ra 'behñá himrá 'bego go gue'a 'nara nt'udi de nú'á ra Jerusale bi ja nuni mañá mahets'i. Y gatho núju dí camfrihu go dyá menguhú de guehni. Hangué hindyá 'begohú ja rá hmanda ra ndaxjua ley. ²⁷ Nu ja ra Mäca T'ofó bi manga njaua maya'bu de ra Sara ne ra Agar, ne ena:

Johya nú'i hinxcá nda'thi, nixi hinxa 'mu ri bñtsi;

mafi co ra johya ne con gatho ri mái, nú'i hinxcá thogui ya ugui ngu thogui nú'u to'o 'bu yá bñtsi.

Ngue'a nú'i hingui 'buhui ri dame bya, pe ñá'tsi ma'na ma gui pe'tsa ri bñtsi que nú'á to'o 'buhui ri dame bya.

²⁸ Hangué núju zi cuhu go guecju yá bñtsiguihu Ajuá ngue'a njabu bi ñagui'a, ngu ra Isaac nehe bi 'múi ngue'a njabu xqui ñagui Ajuá. ²⁹ Ra Ismae bi 'múi ngu xi 'bui gatho ya bñtsi, y nu'á xi bi utsa ra Isaac nú'á bi 'múi dega hñá'ti. Nepyá mapaya njabu. Núju stá yopa 'buhu ma'ra'yo co rá ts'edi ra Mäca Ndahi, jacju hmañá nú'u to'o ri dena ra ndaxjua ley pa necju hmañá ga tenhu ra ndaxjua ley ngu teni'u. ³⁰ Pe ¿te manga ra Mäca T'ofó? Ra Abrá bi sipi gue da guui rá 'bego co rá bñtsi, ngue'a nurá t'u ra 'bego himbi za bi ts'ocua ra tsogui. Nurá t'u ra Sara nú'á himrá 'bego, nu'á ha, go bi ts'ocua ra tsogui. ³¹ Hangué zi cuhu, dí njahu ngu rá bñtsi nú'á himrá 'bego, hindí njahu ngu rá bñtsi nú'á mrá 'bego.

5

Ra apostol Pablo unga ra ts'ofó pa hinto da yopa menga ja ra ndaxjua ley

¹ Ra Zidada Jesucristo go gue'a bi pøngaguihu de ra ndaxjua ley pa ya hinga 'buhu ja rá hmanda nura ndaxjua ley'a. Hangué ma ga zedihu pa hinga yopa 'megohu ja rá hmanda nura ndaxjua ley'a.

² 'Yøhu, núgui drá Pablo dí xi'ahu gue nu'bu da thu'ts'a'ihu ra seña, nu'bu ya hinda za te gui hañhu de ra Zidada Jesucristo.

³ Hangué osta ma da thu'ts'a'ihu ra seña,

ngue'a nu'bu da thu'ts'a'ihu pe'tsi te gui 'yøthu nehe gatho ma'ra ya hmanda nú'u manga ja ra ndaxjua ley. Guehna dí yopa xi'a'ihu. ⁴ 'Bu gui beñhu gue hingui ma gui tuhu ra ts'oqui ja rá thandi Ajuá ngue'a grí denhu ra ndaxjua ley, nu'bu ya xá 'ueguehu de ra Zidada Jesucristo, ne ya xá 'ueguehu de ra mpøhø nú'á bi 'racaguihu Ajuá po rá danga hmate pescaguihu. ⁵ Pe hinga ma ga mpøhøhu ngue'a drí denhu ra ndaxjua ley. Hina. Nujú dí tømhu gue hinte ma ga tuhu ja rá thandi Ajuá ngue'a dí camfrihu ra Zidada Jesu ne ngue'a ra Mäca Ndahi 'bui ja ma corasohu. ⁶ Núju dí camfrihu ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'bu xa thuscaguihu ra seña o hina. Numa jamfrihu ri ñequei ja ma 'mühu po nuya hoga 'befi dí øthu dega hmate, nu'á ha, go gue'a ri muui.

⁷ Nu'ahu ngui camfrihu hmañá xá hño. Nu'bu ¿hanja gui hophu to'o da 'yu't'ahu pa gui ne gui 'ueguehu de rá mäca noya ra Zidada Jesu ñepu gui tenhu ra ndaxjua ley? ⁸ Ajuá bi zohnahu pa xá camfrihu, y hingo gue'a bi 'yu't'a'ihu pa gui ne gui 'ueguehu de ra mäca noya ñepu gui tenhu ra ndaxjua ley. ⁹ Nú'u to'o a't'ahu, gue'u nja ngu ra ixcajani, ngue'a "co 'na zi tui ra ixcajani da japi da ixca gatho ra juni". ¹⁰ Pe nuguí dí camfri gue nu'ahu, co rá mfats'i ra Zidada, hingui ma gui camfrihu ma'na'ño de nú'á stá xi'ahu. Y nu'u tó'o ri ts'oc'a ri mfenihu ma da duxa ra ts'oqui, dá ngu'a dá ngu ra ja'i.

¹¹ Zi cuhu, nu'bu nuguí gra udi thofo hmañá nú'á ra seña ø't'a ya xodyo, nu'bu hindri utsagui hmañá'u. Pe nu'á xi ri utsagui ngue'a dí mä gue ga mpøhøhu nsøtho ngue'a dí camfrihu gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihu. ¹² ¡Nuguí xi dí nehma da 'uegue de gue'ahu nú'u to'o ri ts'oc'a ri mfenihu!

¹³ Zi cuhu, nujú xa zoncahu Ajuá pa ya hinga 'megohu ja ra ndaxjua ley. Pe hingue ngue'a hindí 'megohu ja ra ndaxjua ley ma ga øthu nú'á go ga nehu. Hina. Nu'a ga øthu ha, ga mádihu 'na ngu ma'na, ne ga mfaxhu 'na ngu ma'na. ¹⁴ Da za ga cumplihu gatho nú'á manga ra ndaxjua ley 'bu ga øthu nuna hmandana, ena: "Madi ri miq'u'eiu ne su ngu grí nsu sehc." ¹⁵ Pe nu'bu drí 'ñutsahu ne drí ntunhu 'na ngu ma'na, nu'á ha, ma ga nhuatihu 'na ngu ma'na.

Yá 'befi nú'á to'o ø'tuará paha rá ndo'yo, y yá 'befi nú'á to'o ø'tuará paha ra Mäca Ndahi

¹⁶ Dí xi'ahu gue ga 'yohu ngu nú'á utcahu ra Mäca Ndahi. Ha nu'bu ga 'yohu ngu nú'á utcahu ra Mäca Ndahi, hinga ma ga umbabihu rá paha ma ndo'yohu. ¹⁷ Ngue'a nurá paha ma ndo'yohu ri ncontraui rá paha ra Mäca Ndahi, y nurá paha ra Mäca Ndahi ri ncontraui rá paha ma ndo'yohu. Nuri yohoya ri ntuhni ja ma mfenihu,

hangue rá ngue'a hingui tsa ga øthú nú'a dí beñíhú ga øthú. ¹⁸ Pe nu'bu dí 'buhú ja rá hmanda ra Mäca Ndähi, ya hingo dí 'buhú ja rá hmanda ra ndaxjua ley.

¹⁹ Nu'a tó'o øtua rá paha rá ndo'yo, faditho nuya ts'o'befi øt'e: ra zinga medinthati, xi ra 'ñe'behña, øt'a ra nts'udi, ne øt'a gatho nú'a go da ne. ²⁰ Nura ja'i'a xocambeni ya c'oi ne camfri ra nt'ete, ra 'yatsate ne ra 'yøt'atuhni, nzantho ne go da nsche, ra cue, ra nehmya, ri ho to da ntsanoyau, ra 'yøt'ate ne 'ueca ya ja'i. ²¹ Ri hyøca ya t'øt'e, ra hyote, ra tixfani, ne øt'a ya ts'ot'øt'e ora ri ti, ne øt'a ma'ra ya ts'ot'øt'e nguyatho. Dí xi'ahú ma'na'qui ngu ya stá xi'ahú gue nu'u tó'o xi ri ho da 'yøt'a nuya t'øt'eya, hinda za da 'mú nuni mahets'i habú bí manda Ajuá.

²² Pe nu'bu ga 'yohú ngu nú'a utcahú ra Mäca Ndähi, nu'bu ga pe'tshú ra hmäte, ra johya, ra hoga'mú, ra nts'etuate, ra t'equ'e, ra hoga paha, ra jamfri, ²³ ra hñoja'i, ra ntsuni. Guehya gatho ri 'racjü ra Mäca Ndähi. Y nura ley hingui xicjü gue hinga øthú nuya t'øt'eya. ²⁴ Núju ya stá camfrihú ra Zidada Jesucristo, ya hindí umfá rá paha ma ndo'yohú ngue'a ya stá pont'ihú ma ndo'yohú, y nubyá ya stá tsohabú ya ts'omfeni ndí pe'tshú. ²⁵ Nubyá nura Mäca Ndähi go gue'a 'bui ja ma corasohú. Hangue ma ga 'yohú ngu nú'a utcahú'a.

²⁶ Hinga ma ga 'ñets'ihú, y nixi ga nxas-tehú 'na ngu ma'na, y nixi ga hyøcahú nú'a pe'tsa ma'ra ma cuhú.

6

Ga mfaxhú 'na ngu ma'na

¹ Zi cuhú, nu'bu 'nara cu sta ðamfri da 'yøt'a 'nara ts'oqui, núju dí 'yohú ngu nú'a utcahú ra Mäca Ndähi, ma ga zofohú nura cu'a co ra hmäte pa da yopa mengui. Ga jamasuhú de guecschehú nehe, pa hinga øthú 'nara ts'oqui nehe. ² Ma ga mfaxhú 'na ngu ma'na ga hñacua 'bats'ihú, pa njabú ga øthú nú'a ri mandaguihú ma Zidadahú ra Jesucristo gue ga máðihú 'na ngu ma'na.

³ Pe nu'bu 'nara cu ri 'ñets'i gue xi ma'na ra ðangui que ma'ra, nura cu'a ri hñat'a sche, ne hinga majuani ra ðangui ngu beñ'a.

⁴ Hangue cada 'na de guecjü ga hanthú xá hño nú'a dí pefihú. Nu'bu há, da za ga johyahú de nú'a gra 'buhú, hingue ga 'ñets'ihú ga eñhú gue ma'na dí 'buhú xá hño que ma'ra. ⁵ Ngue'a cada 'na ri hñase rá 'bats'i, ne ma da ðadise.

⁶ Nu'a tó'o t'utuabi rá noya Ajuá, mahyoni da umba 'nara hoga mfats'i nú'a to'o utuate.

⁷ Hinda ma da hyacjü ma mfenihú. Ajuá hingui tsa to dí 'ñeni. Gatho nú'a ga pothú, gue'a ma ga xofohú. ⁸ Nu'bu núju ga umfú rá paha ma ndo'yohú ne ga øthú ya ts'oqui,

nu'bu ga xofohú ra du pa nzantho. Pe nu'bu ga ø'tuahú rá paha ra Mäca Ndähi ne ga øthú ra hñoja'i, nu'bu ga xofohú ra te pa nzantho. ⁹ Hangue hinga tsayahú ga øthú ra hñoja'i, ngue'a ma da zø ra pa ga hanga ma sofohú, nú'bu hinxá zabiguihú. ¹⁰ Hangue nubyá ja ma ts'edihú, gatho ya ja'i ga ø'tuabihú ra hño, ma'na nuya gamfri.

'Nara ña'tsa ts'ofó ne ra nzenjua pa ya cu

¹¹ Hyanthú hangui yá ndangui ya letra dí op'ahubya co ma 'ye sche. ¹² Nú'u to'o ri manda da thu'ts'ahú ra seña, go gue'u ne da pønga yá hmi co ya xodyo. Nu'ú da nehma gue da thu'ts'ahú ra seña pa njabú hinda t'utsa'u. Ngue'a 'bu da mañ'u gue ga mpøhøhú nsøctho 'bu ga camfrihú gue ra Zidada Jesu bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihú, nu'bu da t'utsa'u. ¹³ Pe nixi gue'u, masque thu'tsua ra seña ja yá ndo'yo, pe hingui øt'a gatho nú'u ma'ra ya hmanda mangu ja ra ndaxjua ley. Pe nu'ú da nehma gue ne'ahú da thu'ts'ahú ra seña pa njabú da johya'u ngue'a ya gui 'yøthú ngu øt'u. ¹⁴ Pe ngui ga johya nsøctho ngue'a ma Zidadahú ra Jesucristo bi du ja ra pont'i pa bi pøhøguihú, hingue ga johya de ma'ra ya t'øt'e. Nu mi du'a ja ra pont'i, ja ra uenda nequi dá tuga, y nubyá ya stá tsopü gatho ya t'øt'e de ra ximhai, y pa guequibya ya hinte ri muui nuya t'øt'e'u. ¹⁵ Núju dí camfrihú ra Zidada Jesucristo, hinte ri muui 'bu xa thuscaguihú ra seña o hina. Numa 'ra'yo 'mühübya há, go gue'a ri muui. ¹⁶ Y nú'ahú guí camfrihú nehe ngu núna dí ma, Ajuá da hñup'a ri mühü ne da me'ts'ahú ra huecate. Y núju dí camfrihú go guecjü majuani rá hninguihú Ajuá.

¹⁷ Pa ri 'ñepü hindí ne to da tsøtca ma mü, ngue'a ngui dí há ja ma ndo'yo ya seña de ya mfai bi t'aqui ngue'a dí pepabi ra Zidada Jesu.

¹⁸ Ma Zidadahú ra Jesucristo da max'a'ihú, zi cuhú. Njabú gue'a.

RA EFESIO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'Á BI 'YOPABI YA GAMFRĪ ME EFESO

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Efeso

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhá ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Dí op'ahá nú'ahá zi cuhá guí 'bahábu Efeso guí camfrihá ma zi Hmuhá ra Jesucristo ne yá met'i'há Ajuá. ² Ajuá ma Dadahá ne ma zi Hmuhá ra Jesucristo da jap'ahá ne da max'ahá pa guí 'bahá te rá 'ñenthó.

Ajuá xa japi nú'á to'ó xa gamfri ra Zidada Jesucristo

³ Ga xócambenihá Ajuá ma Dadahá nú'á to rá Dada nehe ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ngue'a nú'á xa 'racjú gathó nú'á ya japi ja pa guecju ngue'a dí 'nathohá co ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ja ra uenda ya dí 'bahá con gue'a nuni mahets'i. ⁴ Ante da hyoca nuna ra ximhai, nú'á ya xqui huancahá pa ga 'nathohá co ma zi Hmuhá ra Jesucristo, pa njabú strá nt'axiguihá ne hinga pe'tshá ni 'nara ts'oqui ja rá thandi'a. ⁵ Ante da hyoca ra ximhai, nú'á ya xqui hñuxcáhu po rá danga hmáte pa bi jabatsiguihá'a. Hangue bá pehna ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa bi njabú ngu nú'á xqui hñuxcáhu. Gue'a rá paha'a, hangue bi beni njabú da 'yot'e. ⁶ Nú'á po rá hñoja'i bá penciahá rá hmáca T'á pa bi jabatsiguihá, pa njabú nuju xi ga e'tsuahá rá nsu po nú'á ra hñoja'i pescaguihá. ⁷ Ngue'a po rá hñoja'i bá pehna rá hmáca T'á pa bi manga rá ji ja ra pont'i, y njabú bi gutca ma thaihá'a, ne bi pungahá gathó ma ts'oquihá ngue'a ya dí 'nathohá con gue'a. ⁸ Nehe ngue'a ra dangui rá hñoja'i pa guecaguihá hangue bi 'racjú ndunthi ra mfeni ne ra mfadi, ⁹ pa bi za dá pahá nú'á himi fadi ma'met'ó nú'á xqui beni da 'yot'e'a de rá paha sehe. Y go bi hñuxa ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa go da 'yot'e gathó ngu nú'á xqui beni maya'bu. ¹⁰ Nú'á go gue'a ma da ndá de gathó nú'á bi 'bu mahets'i ne nú'á 'bucua ja ra ximhai. Go gue'a xqui beni Ajuá da 'yot'e. Y ma da njabú nú'á ra pa'a ngu xa beni Ajuá da nja.

¹¹ Ajuá bi huancáhu desde rá mudi pa dyá batsiguihá'a pa da 'racjú gathó ngu nú'á xqui beni da 'racjú ngue'a dí 'nathohá co ma Zidadahá ra Jesucristo. Gue'a xqui beni da 'yot'e Ajuá, ne nú'á ot'e ngu nú'á xa beni ne ngu nú'á ri ho'a da 'yot'e. ¹² Ajuá bi 'yot'a njabú pa núje dyá mudi gamfrihe de ma zi Hmuhá ra Jesucristo ga e'tsuahé rá nsu'a, pa njabú ma'ra da nsunda'a nehe.

¹³ Y nu'ahá nehe ya xcá 'yotuahá rá noya'a nú'á xicju hanja da za grá mpòhòhu, ne xcá camfrihá. Hangue nubyá guí 'nathohá nehe co ma Zidadahá ra Jesucristo ne guí e'tsuahá rá nsu Ajuá nehe. Ne ra Mácá Ndáhi 'bui ja ri corasohá nehe, ngu nú'á xqui ñatcahu Ajuá da 'racjú. Y nú'á go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguihá Ajuá ngue'a 'bui ja ma corasohá. ¹⁴ Nehe ngue'a ra Mácá Ndáhi 'bui con guecju dí pahá gue Ajuá ma da 'racjú nehe gathó nú'á xa ñatcahu da 'racjú nu stí zixcáhu de nuna ra ts'oximhai pa ma grá 'bahá 'nadbú con gue'a. Gathó gue'a da 'yot'a Ajuá pa ma'na dra nsunda'a ne da t'e'tsua rá nsu.

Ra apostol Pablo apa Ajuá pa da umba ra mfadi ya gamfri

¹⁵ Nuguí stá øde gue xcá camfrihá ma Zidadahá ra Jesucristo, nehe stá øde de nú'á ra hmáte guí pe'tsuahá gathó nú'á ma'ra yá batsi Ajuá. ¹⁶ Hangue desde dá øde njabú, cada dí apa Ajuá por gue'ahá, hindi tsaya ga umbabi njamadi'a por gue'ahá. ¹⁷ Ajuá ma Dadahá go gue'e'a xa nsunda ne go gue'a bá pehna ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa bi 'ñutcaguihá tengu rá 'mái'a, dí apabi gue da 'ra'ahá ra mfadi ne ra hoga mfeni co rá ts'edi ra Mácá Ndáhi, pa ma'na da za guí pahá'a. ¹⁸ Nehe dí apabi'a da xoc'a ri mfenihá pa guí pahá xa hño gue dí t'ómuhá ga 'bahá con gue'a ngue'a bi zoncáhu pa dyá metiguihá'a. Nehe dí apabi pa guí pahá tengu yá nsunda nuya hño xa ñatcahu da 'racjú ngue'a yá batsiguihá'a. ¹⁹ Nehe dí apabi'a pa guí pahá hangu rá ndangui rá ts'edi'a. Y nura ts'edi'a gue'a faxcáhu núju stá camfrihá'a. ²⁰ Y guet'a rá danga ts'edi Ajuá bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhá ra Jesucristo ne bi japi bi nangui de habú xqui nt'agui. Nepu bá umba rá hudi ja rá 'ñei'a nuni mahets'i. ²¹ Nehe bi hñuts'i'a pa da ndá de gathó ya ndá, ne de gathó nú'á to'ó há ra ts'atbi ne ra ts'edi ne ra hmanda nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Nehe bi umba 'nara nsu nú'á xi ra dangui de gathó ma'ra ya nsu nú'á ja ne nú'á ma da nja. ²² Nehe bi hñuts'i pa da ndá de gathó nú'á te ja ne nú'á 'bui. Nehe bi thuts'i'a pa go dra ñaxu de ra nija, y nuju go guecju rá nijaguihá'a. ²³ Ha núju rá nijaguihá'a go guecju rá ndo'yoguihá nehe, hangue con guecju ri nxógue rá ndo'yo'a, ne dí ohá ja rá 'ye'a, ne o ja rá 'ye gathó nú'á te ja ne nú'á 'bui.

2

Nu'á to'ó xa gamfri, xa mpòhò po rá hñoja'i Ajuá

¹ Nu'ahá xqui 'medihá hmáha ma'met'ó ja ya ts'oqui ne nguí othú ya nts'o'mái, pe Ajuá ya xa 'ra'ahábya 'nara 'ra'yo te. ² Nu'ahá nguí othú ya ts'oqui ngue'a ngrí denbahá rá

'mái ra ximhai, ne nguí ø'tuahú rá paha ra ndá de ya ts'ondahi nú'a ri mpéfi ja yá mfeni nú'u hingui ø'ta Ajuá. ³ Ma'met'o gathoguihú ndí 'búhú nehe ngu gra 'ma'u, ne ndí ø'tuahú yá ts'onc'at'i ma ndo'yohú, ne ndí ø'thú gatho nú'á ndí benga ja ma mfenihú xá nts'o. Hangue nujá hõnse rá cue Ajuá ndí tøm'bahú xa zacjú ngu nú'a ma da zúdí nú'u hingyá gamfri. ⁴ Pe Ajuá xi ra dangui rá nthecate ne rá hmáte pa guecaguihú. ⁵ Hangue ngu bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo, njabú nehe bi 'racjú ma 'ra'yo tehú, ngue'a ya stí 'mehmahú ja ma ts'oquihú, ja ra uenda ya stí tuhmahú. Hangue po rá hñoja'i Ajuá bi pøhøguihú. ⁶ Nehe ngu bi guxa ma zi Hmuhú ra Jesucristo de habú xqui nt'agui, njabú nehe bi guxcáhú, ne ja ra uenda ya dí hudihú co ma zi Hmuhú nuni mahets'i, ngue'a ya dí 'nathohú con gue'a. ⁷ Bi 'yøtcáhú njabú pa nuya pa bra 'ñepú ma da fadí tengú rá ndangui rá hñoja'i bi mescáhú, ne tengú ra hño bi 'yøtcáhú ngue'a bá pchna ma zi Hmuhú ra Jesucristo pa bi pøhøguihú. ⁸ Ajuá po rá hñoja'i bi pøhøguihú ngue'a dá camfrihú, y hingue de guecséhú, nu Ajuá go guese bi 'yøt'a gatho pa bi pøhøguihú. ⁹ Hinto xa mpøhø po 'nara hoga 'bëfi xa 'yøt'e, pa njabú hinda za to da 'ñets'i. ¹⁰ Ajuá go gue'a bi hogaguihú ma'ra'yo ngue'a ya dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Y bi hogaguihú ma'ra'yo pa da za ga øthú gatho nú'a xá hño ngu nú'a xqui beni Ajuá maya'bu ga øthú.

Nú'u ya xodyo ne nú'u hingyá xodyo ya bi mádi po ra Zidada Jesucristo

¹¹ Hangue por gue'a nú'ahú hingyá xodyohú oguí pumfrihú gue desde maya'bu gatho nú'u ya ja'i himyá xodyo mi 'búí yabú de Ajuá, ne nixi himi pe'tsa ra seña ja yá ndo'yo ngu pe'tsa ya xodyo. Hangue nuya xodyo xi bi utsa'ihú ne bi hñump'ahú gue gyá ja'ihú dega 'ñaseña, masque nura seña'a go 'nara ja'itho nú'a to øt'e. ¹² Ma'met'o nguí 'búhú yabú de ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne nguí 'búhú 'nambú de ya me Israel nú'u to'o ya xodyo. Nu'ahú himri 'ñep'ahmahú nú'a ra cohi bi 'yøt'a Ajuá co ya me Israel, nixi hingo mri metihú nú'a xqui hña'tuabi'u. Nixi te nguí tøm'ahmahú ngu nú'a guí tøm'húbya, ne nixi nguí pahmahú Ajuá. ¹³ Ma'met'o nu'ahú nguí 'búhú yabú de Ajuá, pe nubyá ya gá jonihú con gue'a ngue'a ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi manga rá ji po rá ngue'ahú ne ya guí 'nathohú con gue'a. ¹⁴ Núje dyá xodyohe ne nú'ahú hingyá xodyohú, po rá du ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi huata nú'a ra nthagui dega nt'atsate xqui 'uegahú. Y bi 'yøt'e pa dá 'nada ra hninihú ne pa dá mádiu. ¹⁵ Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'bu bi huata nú'a ra nt'atsate, ngue'a gue'bu bi hñacua rá ts'edi

ra ndaxjua ley con gatho yá hmanda ne yá nzai. Hangue de nú'u yoho ya hnini, nú'a bi hyoca 'nada ra hnini ngue'a ya bi 'natho con gue'a. Hangue ya bi za bi mádi'u. ¹⁶ Nu mi du ja ra pont'i'a, gue'bu bi huata nú'a ra nt'atsate mi pe'tsa nú'u yoho ya hnini'u. Hangue nubyá bi za bi mádi'u ne bi za bi mádi'u nehe co Ajuá, ngue'a ya bi 'nada ra ndo'yo'u co ra Zidada Jesucristo.

¹⁷ Hangue numa zi Hmuhú ra Jesucristo bi 'ñehe pa bi zocaguihú ne bi xicjú gue ya bi za dá mádiu co Ajuá, nú'ahú nguí 'búhú yabú de gue'a ne núje dyá xodyohe ndí 'búhe guetbu de gue'a. ¹⁸ Y nubyá ngue'a ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi du por guecjú, gathoguihú ngu ya xodyo ngu nú'u hingyá xodyo da za ga jonihú co Ajuá ma Dadahú co rá ts'edi ra Mäca Ndáhi nú'a xa t'acjú mahyegui. ¹⁹ Hangue por gue'a nu'ahú ya hingui 'na'ñohú nixi gyá nzøhøhú, ngue'a nubyá ya gyá menguhú de ja rá hnini Ajuá nehe, ne yá bats'i'hú nehe'a ngu gatho ma'ra ya gamfri. ²⁰ Y mahyegui ya dí 'búhú ja rá nija Ajuá. Nurá nija Ajuá nja ngu 'nara ngu thoqui. Numa zi Hmuhú ra Jesucristo nja ngu ra mudi do xa 'bëgui pa bi thoqui ra nija, y núje dyá apostolhe ne nú'u ma'ra yá 'mehni Ajuá go guecje dí njaje ngu dyá mádi jadohe, ha nu'ahú guí njahu ngu ya do ri he'tsa nú'a ra jado. ²¹ Y ngu 'nara ngu rí bøts'e mahyegui yá jado, y nura mádi do go gue'a ri ndude gatho rá hñú ra ngu, njabú necjú rá nijaguihú Ajuá 'yo grá ntehu. Ne dí 'yohú co 'nada ra mfeni co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, y nú'a go gue'a ri 'racjú ra ts'edi pa núju rá nijaguihú Ajuá ga 'búhú strá nt'axi. ²² Ngu'ahú nguje dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne go grá 'yo grá ntehu mahyegui con gatho ma'ra ya gamfri pa drá mäca nijaguihú Ajuá habú da za da 'mái rá Mäca Ndáhi Ajuá.

3

Ra apostol Pablo bi thuts'i pa da xipa rá noya Ajuá nú'u to'o himyá xodyo

¹ Hangue ringue'a dí apabi Ajuá por gue'ahú, núgui drá Pablo dí jot'ua fadi ngue'a dí pepabi ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne ngue'a dí zo'ahú de gue'a, nú'ahú hingyá xodyohú. ² Pøde ya guí pádiu gue Ajuá po rá hñoja'i xa 'bëpcagui pa ga xi'ahú de rá mäca noya'a. ³ Nú'a go gue'ë pa xi-cagui pa go dá pádi nú'a mi beni'a, y nú'a bi xicagui himi faditho. Y go gue'a ya stá op'ahú masque co 'na yoho ya noya ja nuna cartana. ⁴ Y nu xcri hñe'thú, ma da zo ri mfenihú gue Ajuá go bi xicagui nú'a mi beni go da 'yøt'a ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ⁵ Y nú'a bi xicagui hinto xqui bádi ma'met'o. Pe nubyá há, po rá Mäca Ndáhi Ajuá stá pähe nú'a mi beni'a, núje dyá 'mehnihe de gue'a

ne dí mamfe rá noya'a. ⁶ Ne guehna nú'a bi xicagui Ajuá gue nú'u hingyá xodyo ya da za da mbatsi de Ajuá nehe, mahyegui ngu ya xodyo. Hangué núje dyá xodyohe ne nú'ahú hingyá xodyohú ya dí 'nada ra ndo'yohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Ne gathoguihú go ma metihú nú'u yá hñá'ti Ajuá ngue'a dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne dí camfrihú ra maça noya. ⁷ Y nú'a ra maça noya'a go xa hñuxcagui Ajuá pa ga xi'ahú'a. Gue'a ra maça 'befi bi 'racagui Ajuá po rá hñoja'i co rá danga ts'edi. ⁸ Pa guequi dí beni gue hinte drí muui de gatho ma'ra ya cu. Pe Ajuá po rá hñoja'i bi 'racagui nuna ra hoga 'befi pa ga xi'ahú nú'ahú hingyá xodyohú de gatho ya danga japi nú'u drí t'acjú ngue'a dí camfrihú ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Xi ndunthi'u, ne hinda za ga pahú hangu yá ndunthi'u. ⁹ Y Ajuá xa 'bepcagui ga xipabi gatho ya ja'i nú'a xqui beni maya'bu ne hinxqui 'ñuditho. Nehe go guet'a Ajuá bi hyoca gatho nú'a te ja ne gatho nú'u 'bui. ¹⁰ Nú'a mi beni Ajuá hinxqui 'ñudi maya'bu, pe nubyá há, ya xa 'ñutcaguihú nú'u rá nijaguihú'a. Y po rá nguecju, asta nuya enxé nú'u bí há ra ts'edi nuni mahets'i ya paði nehe'u nú'a xqui beni Ajuá. ¹¹ Ngu nú'a xqui beni Ajuá maya'bu gue'a bí nja, y numa zi Hmuhú ra Jesucristo xqui thuts'i pa go gue'a da 'ñehe da 'yot'a nú'a xqui beni Ajuá. ¹² Núju dí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo hangue dí pe'tshú ra nsequi ga ñahú co Ajuá nsi ra ntsu ni ra ntsa ngue'a dí camfrihú'a. ¹³ Hangué ogui tu ri muihú ngue'a dí tho ya ts'othogui por gue'ahú. Nú'a guí 'yothú, johyahú, ngue'a nú'a dí thogui go 'nara hño pa gue'ahú.

Rá hmáte ma zi Hmuhú ra Jesucristo

¹⁴ Hangué ringue'a drí ndandíñahmu ja rá thandi Ajuá ma Dadahú nú'a to'o rá Dada ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹⁵ Go guet'a rá Dada nehe gatho nú'u to'o camfri ne 'bucúatho ja ra ximhai ne nú'u ya bí 'bui nuni mahets'i. ¹⁶ Go gue'a ma Dadahú nú'a to'o xi ja ndunthi yá japi pa da 'racjú, dí apabi da 'ra'ahú ndunthi ra ts'edi po rá Maca Ndahi'a. ¹⁷ Nehe dí apabi gue da zedi ri jamfrihú pa da 'mui xá hño ri corasohú ngue'a ja guehni 'bui ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne pa guí 'buhú xá hño ja rá hmáte Ajuá, nja ngu ya 'yuzá ri cana mbo ra hai. ¹⁸ Nehe dí apabi Ajuá pa da za guí pahú xá hño hangu rá ndangui ne rá nsunda rá hmáte ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ngu dí apabi da baði nehe gatho ma'ra ya gamfri. ¹⁹ Dí apabi pa guí patuahú rá hmáte'a, masque nurá hmáte ma'na ra dangui que ma mfenihú. Nehe dí apabi Ajuá gue xi da 'yoda ri mfenihú'a, pa njabú da za guí hñáñhú gatho nú'a ne da 'ra'ahú'a, ne guí 'buhú ngu gra 'mui'a.

²⁰ Nubyá drá nsunda Ajuá nú'a to'o há ra ts'edi pa ma'na xi da 'yot'a ndunthi de gatho nú'a dí aphú ne nú'a dí beñhú ngue'a nú'a xi ja rá ts'edi, y nurá ts'edi'ra ri mpefi ja ma corasohú. ²¹ ¡Núju rá nijaguihú Ajuá ne drí 'nathohú co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, nzántho ga nsundahú Ajuá desde nubyá y pa nzántho! Njabú gue'a.

4

Dí 'nathohú po ra Maça Ndahi

¹ Nguí dí jot'ua fadi po rá noya ma zi Hmuhú, hangué hñuxhú nt'ode xá hño nuna dí xi'ahú. Dí bante'ihú gue guí 'yohú xá hño ngu ri 'ñehe ngue'a Ajuá xa zohñ'ahú pa dyá batsi'ihú'a. ² Ogrí 'ñets'ihú. Mpe'tsuhú ra t'equ'ei 'na ngu ma'na, ne ntsetuahú 'na ngu ma'na, ne mádiuhú 'na ngu ma'na. ³ Nu'ahú guí 'nathohú ngue'a ra Maca Ndahi 'bui ja ri corasohú, hangué 'yothú ra ts'edi pa guí pe'tshú 'nada ra mfeni ne guí 'buhú co ra hoga'mui. ⁴ Nujú dí 'nada ra ndo'yohú co ma zi Hmuhú. 'Nada ra Maca Ndahi 'bui ja ma corasohú. Ajuá xa zoncáhu pa ga pe'tshú 'nada ra nthóm'ate. ⁵ 'Nada ma zi Hmuhú dí xocambenihú. 'Nada ra jamfri dí pe'tshú. 'Nada ra sistehe stá hñáñhú. ⁶ Nat'a Ajuá 'bui, ne go gue'a ma Dadahú ne ra Dada de gatho nú'u ma'ra to'o camfri'a. Y nú'a go gue'a ri manda de gatho, ne go gue'a 'bui con guecju, ne 'bui ja ma corasohú cada 'na de guecju.

⁷ Cada 'na de guecju ma zi Hmuhú ra Jesucristo xa 'racjú 'nara 'befi pa ga pchú y nehe bi 'racjú ra mfadi ne ra ts'edi pa ga pchú nú'a ra 'befi xa 'racjú. ⁸ Hangué bi nja ngu nú'a mánja ja ra Maca T'ofó habú ena: Ma zi Hmuhú bi ntáte de nú'a to'o xqui ntátehmu, nepu bi yopa mengui pa mahets'i, ne de guehni bá pempa ra ts'edi ya ja'i pa bi umba yá 'befi cada 'na.

⁹ ¡Te ri bñni da 'ñena nú'a ra noya ena gue ma zi Hmuhú "bi yopa mengui pa mahets'i"? Ne da 'ñena gue nu'á mbi 'bu mahets'i nepu bá cai pa guecua ja ra ximhai. ¹⁰ Y nú'a bá cai pa guecua ja ra ximhai, go guet'a bi yopa menga mahets'i pa da manda gatho nú'a te ja ne nú'u 'bui. ¹¹ Nú'á bi 'racjú ma 'befihú ne bi 'racjú ra mfadi ne ra ts'edi pa ga mpehú ja rá 'befi'a. Bi hñuxcaguihú 'ra dega apostol, ma'ra pa da mamba rá noya Ajuá, ma'ra pa da zofó ya ja'i, ma'ra pa da ma'yo ja ya nija, y nu ma'ra pa da nxahnate ja ya nija. ¹² Hangué numa zi Hmuhú njabú bi hñuxa nú'u ya mfe'i co 'rama'na'ño yá 'befi bi umbi pa da maxa gatho ma'ra ya cu, pa njabú nehe nú'u ma'ra ya cu da mfe'i nú'a ra 'befi xa t'umbi. Nú'á bi 'yot'a njabú pa ma'na da te rá nija. ¹³ Hangué njabú drí mfaxhú 'na ngu ma'na, asta hinga camfrihú xá hño co 'nada ra mfeni, ne asta hinga pahú

xá hño ma zi Hmuhü ra Jesucristo rá T'ü Ajuá, ne asta hinga 'buhü xá hño ngu gra 'mü'a. ¹⁴ Ya hinga njahü ngu ya batsi ri maua ri mani pa go ga ténhü ma'ra ya nt'utuáte nú'ü xa bense ya ja'i ya yá ts'omfeni ne utcaguihü 'ñena xi majuani nú'á udi pa da hyacjhmähu. ¹⁵ Nu'á mahyoni ga øthü, ga sigui ga ténhü nú'á xi majuani co ndunthi ra hmäte, pa njabü ma'na ga 'buhü xá hño ngu gra 'mü ma zi Hmuhü ra Jesucristo nú'á to ra ñaxu de ra nija. ¹⁶ Nura nija nja ngu rá ndo'yo 'nara ja'i ri mpefi mahyegui. Numa zi Hmuhü ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de gatho, ne go gue'a 'racju ra ts'edi pa ga pëhu nú'á ra 'befi xa 'racju'a. Ha nujú drí mpefihü mahyegui ne drí mfaxhü 'na ngu ma'na ne drí mádihü 'na ngu ma'na. Hangue njabü ma'na ri te rá nija Ajuá.

Ga 'buhü 'nara 'ra'yo 'müi ngue'a dí camfrihü ra Zidada Jesucristo

¹⁷ Dí 'bep'ahü de rá thuhu ma Zidadahü, ne dí xi'ahü gue ogüi 'yohü ngu gra 'ño nú'ü hinyá gamfri, ngue'a gatho nú'á benga ja yá mfeni'ü hinte ri muui, ¹⁸ ne xa zo ra 'bexuui ja yá mfeni. Nu'á hinxa ne xa ba'di nú'á majuani ngue'a xi xá me yá coraso, hangue hingui pe'tsa ra 'ra'yo te ngu nú'á ri 'racju Ajuá. ¹⁹ Ni ts'ü otho yá tsa, hangue xi xa 'ñent'a ja ya ts'oqui pa da 'yot'a gatho nú'á go da ne'ü con gatho yá paha. ²⁰ Pe numa Zidadahü ra Jesucristo hinxa 'ñu't'ahü gui 'yøthü njabü. ²¹ Ngue'a xcá 'yøhü de gue'a ne xa t'u't'ahü nú'á majuani ngu nú'á bi 'ñudi'a. ²² Hangue por gue'a 'uehü de nú'á ri ndaxjua 'müihü gui pe'tshü, ngue'a xi xá nts'o nú'á ra 'müi'a, ngue'a nuri ts'omfenihü go gue'a ha'ahü pa gui nts'ocju. ²³ Ne 'buhü co 'nara 'ra'yo mfeni xá nt'axi. ²⁴ Nehe 'buhü 'nara 'ra'yo 'müi, ngue'a Ajuá ya bi yopa hyoc'ahü ma'ra'yo pa gui 'buhü ngu gra 'müi'a, pa njabü xi majuani da za gui 'yohü xá hño co 'nara mfeni strá nt'axi.

²⁵ Hangue por gue'a hyechubü ya nc'uamba, mañhü nú'á majuani 'na ngu ma'na, ngue'a gathoguihü ya dí 'nada ra ndo'yohü.

²⁶ Nu'bü gui ncuehü, oxcrí øthü 'nara ts'oqui co ra cue, ne oxcrí ncuehü ya'a, ²⁷ pa njabü hinda da'ahü ra ts'ondahi.

²⁸ Nu'á tó'o ra be, ya odrí mpe. Ma'na xá hño dá gu 'nara 'befi ne da mpefi xá hño, pa njabü da za da mats'i nú'ü to'o hingui tsüpabi.

²⁹ Pa gui ñahü, ogüi ñahü co ya ts'onoya, ñahü xá hño pa da za gui nuphü yá mfeni nú'ü to'o da 'yø'ahü. ³⁰ Ne ogüi japhü da du rá müi rá Maça Ndahi Ajuá nú'á to'o 'büi ja ma corasohü, ne go gue'a 'nara seña gue ya yá batsiguihü Ajuá, ne nu'á ri sugaguihü asta hinda zixcaguihü Ajuá pa mahets'i pa grá 'bühüni con gue'a.

³¹ Nu'bü te da t'ø't'a'ihü, osti tsø't'a ri müihü. 'Bü to da xax'ahü, oxqui ncuehü nixi gui má'tihü ne nixi gui ntsanihü, ne oxqui øthü ma'ra ya ts'ot'ø't'e. ³² Nu'á mahyoni gui 'yøthü, gui nhyoja'ihü 'na ngu ma'na ne gui mádihü 'na ngu ma'na, ne mpumbahü 'na ngu ma'na, ngu Ajuá xa pun'ahü por nú'á bi 'yø't'e ra Zidada Jesucristo.

5

Hanja ri 'ñepi da 'müi nú'ü to'o yá batsi Ajuá

¹ 'Yøthü ra ts'edi gui tambahü rá 'müi Ajuá, ngue'a gyá hmäca batsihü de gue'a. ² 'Buhü co 'nara hmäte, ngu bi macaguihü ma zi Hmuhü ra Jesucristo ne bi du por guecju. Bi unse rá te pa bi tho pa bi gutca ma thaihü, y nurá du'a bi hñani Ajuá ngu 'nara 'baha nú'á yuni xá cühi ne bi ho'a.

³ Nujü dyá gamfrihü hinga hñuxhü 'nara 'beñña nú'á hingo ma 'beññahü, nixi ga øthü ma'ra ya ts'onc'at'i de ma ndo'yohü, nixi ga øthü ra nduste co ra ts'onc'at'i dí pe'tshü, y nixi ga beñhü pa ga mañhü de nuya ts'ot'ø't'eya. ⁴ Hinga mañhü ya noya dega 'betsa, nixi ga 'ñant'uhü co ya noya xá nts'o, nixi ga thøta ma nehü te ga mañhü, ngue'a hindí 'ñepcahü ga øthü njabü. Nu'á ga øthü, ga xøcambeniü Ajuá. ⁵ Ya gui pahü gue nu'ü tó'o xi ya 'ñeja'i hingui tsa da yut'a ja rá hmanda Ajuá ne de ma zi Hmuhü ra Jesucristo, nixi nú'ü ma'ra to'o øt'a ma'ra yá ts'onc'at'i, ne ya nduste hingui tsa da yut'a ja rá hmanda Ajuá. Nura nduste ma'na go ri mádi ra ximhai que Ajuá. ⁶ Hangue oto sta hyacju da 'ñenju gue rá cue Ajuá hinda zacju 'bü ga øthü nuya ts'oquiya, ngue'a majuani rá cue Ajuá ma da zudi nú'ü to'o hingui øt'e'a. ⁷ Hangue hinga ntsixhü co nú'ü to'o øt'a nuya ya ts'ot'ø't'e.

⁸ Ma'mat'o ndí 'buhü ja ra 'bexuui dega ts'oqui, pe nubyá ya dí 'buhü ja ra ñot'i ngue'a stá camfrihü ma zi Hmuhü ra Jesucristo. Hangue ma ga 'yohü ngu ri 'ñepcahü ngue'a ya dí 'buhü ja ra ñot'i. ⁹ Nu'á tó'o ya 'bü ja ra ñot'i øt'e nú'á xá hño, ne 'yo ngu ri 'ñehe, ne manga nú'á majuani. ¹⁰ Hangue ma ga øthü ra ts'edi pa ga pahü ga øthü gatho nú'á ri ho Ajuá. ¹¹ Y hinga tambahü yá 'müi nú'ü to'o 'yo ja ra 'bexuui dega ts'oqui, ngue'a nú'á øt'e'ü hinte ri muui. Nu'á ga øthü, ga zofohü'ü pa hinda sigui da 'yø't'a njabü. ¹² Ngue'a asta 'nara 'betsa 'bü ga mañhü nú'á øt'e mant'agui nú'ü to'o 'bü ja ra 'bexuui. ¹³ Pe 'bü dra yot'i co ra ñot'i nuya ts'ot'ø't'e øt'ü, nu'bá ha, da hnequi te rá 'be gatho øt'e'ü, ngue'a co ra ñot'i ri hnequi gatho. ¹⁴ Hangue xa t'ena njaua: Nuhu, nú'i guí ahü, nangui de habü xa t'ac'al'i habü xa t'agui nú'ü xa du,

y ma zi Hmuh_u ra Jesucristo go gue'a da yo't'a ri mfeni pa gui 'bui ja rá ñot'i'a.

¹⁵ Beñh_u xá hño hanja grí 'buh_u. 'Buh_u co ndunthi ra hoga mfadi, ogui 'buh_u ngu nú'a gra 'mu nú'u hinte yá fadi. ¹⁶ Ogui 'yohub_u grí 'beta ri orah_u, nzantho 'yøth_u nú'a xá hño, ngue'a xi xá nts'o ya pa di 'buh_ubya. ¹⁷ Ogrí hñeguihoh_u, 'yøth_u ra ts'edi pa gui pah_u nda'a go rá paha Ajuá. ¹⁸ Ogrí ntih_u, ngue'a nura nti ma'na da ja'ah_u gui 'yøth_u ya t'ø't'e xá nts'o. Nu'a gui 'yøth_u, 'yø'tuah_u rá paha ra Maça Ndahi. ¹⁹ Hñu'mba muih_u 'na ngu ma'na gui tuth_u ya salmo ne ya jahña ne ma'ra ya maça thuhu. Tutuah_u Ajuá ne xøcambeniñ_u a con gatho ri muih_u. ²⁰ Nzantho umf_u njamadi Ajuá ma Dadah_u de gatho nú'a da 'ñep'ah_u de ja rá thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo.

Ra hoga'mui ja yá ngu nú'u to'o xa gamfri

²¹ Ñøtuah_u 'na ngu ma'na co rá ntsu Ajuá.

²² Nu'ah_u 'behñah_u medinthatih_u, 'yøta ri dameh_u, y ja ra uenda go gui øth_u ra Zidada Jesucristo. ²³ Ngue'a nura 'ñhø go gue'a ra ñaxu de rá 'behña, nja ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo go gue'a ra ñaxu de ra nija, ngue'a go gue'a xa pøhø ra nija, y nura nija go gue'a rá ndo'yo'a. ²⁴ Nja ngu ra nija øta ma Zidadah_u ra Jesucristo, njab_u nehe mahyoni gui njahub_u 'behñah_u, gui 'yøta ri dameh_u de gatho nú'a da xi'ah_u.

²⁵ Y nu'ah_u 'ñhøhø medinthatih_u, madi ri 'behñah_u, nja ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo ri maçaguih_u núju rá nijaguih_u'a, ne bi unse rá te pa bi za bi pøhøguih_u. ²⁶ Bi du pa bi 'uegaguih_u de ma ts'oquihi. Bi xuga ma corasoh_u co ra dehe, y nura dehe'a go gue'a rá noya'a. ²⁷ Nu'á bi xuga ma corasoh_u pa drá nijaguih_u'a strá nt'axi. Bi 'uegaguih_u de ma ts'oquihi ne de gatho ma nts'o'muih_u, pa nu sta 'ñehe da zixcaguih_u pa grá 'buh_u con gue'a, ya hinga tuh_u ni 'nara ts'oquihi ngue'a ya strá nt'axiguih_u. ²⁸ Nja ngu ma Zidadah_u ri maçaguih_u núju rá ndo'yoguih_u'a, njab_u nehe nu'ah_u 'ñhøhø ri 'ñepi gui madi ne gui su ri 'behñah_u ngu grí suse ri ndo'yoh_u. Nu'a tó'o ri su rá 'behña, gue'a ngu ri suse rá ndo'yo. ²⁹ Hinhya'mu to'o ri utsase rá ndo'yo. Cada 'na ri su rá ndo'yo ne ri umbabi te da zi, ngu ma Zidadah_u ra Jesucristo ri sugaguih_u núju rá nijaguih_u'a, ³⁰ ngue'a go guecju rá ndo'yoguih_u'a, ne cada 'na de guecju go dyá xenihi de rá ndo'yo'a. ³¹ Hangué ja ra Maça T'ofø ena gue ra 'ñhø da zogui rá dada ne rá nana pa go da 'muhui rá 'behña y de ri yoho'u ya da 'natho. ³² Nuna nt'utuataña xi ra dangui, ne ma de ra Zidada Jesucristo ne de rá nija'a. ³³ Hangué nu'ah_u suh_u ri 'behñah_u ngu grí suse ri ndo'yoh_u. Y nu'ah_u 'behñah_u, umf_u ra t'equ'e'i ri dameh_u.

6

¹ Nu'ah_u batsih_u, 'yøta ri dadah_u ne ri nanah_u ngue'a gui camfrih_u ra Zidada y gue'a ri 'ñepi gui 'yøth_u. ² 'Yøth_u ngu manga ja rá noya Ajuá hab_u ena: "Umba ra t'equ'e'i ri dada ne ri nana ne gui su." Nuna guehna ra madi hmanda ri 'ñoui 'nara hña'ti. ³ Y nura hña'ti'a go gue'a nú'a "gui 'b_u co 'nara johya, ne gui 'b_u ndunthi ya jeya nuua ja ra ximhai."

⁴ Ha nu'ah_u dadah_u ne nanah_u, oxqui japh_u da ncue ri batsih_u; zofoh_u co ya hoga ts'ofø, ne 'ñutuah_u rá noya ma Zidadah_u.

⁵ Nu'ah_u 'begoh_u, 'yøta ri hmuh_u de nuua ja ra ximhai co ndunthi ra ntsu, ne co ndunthi ra t'equ'e'i, ne con gatho ri muih_u. 'Yøth_u ra uenda gue go gui pep_u ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. ⁶ Mpeh_u xá hño, pe hingue hønse ra ora hant'a ri hmuh_u pa gui pønga ri hmih_u con gue'u. 'Yøth_u ngu rá paha Ajuá con gatho ri muih_u, ne pepabih_u ri hmuh_u ngu ri 'ñepi gui 'yøth_u ngue'a gyá 'begoh_u nehe de ma zi Hmuh_u ra Jesucristo. ⁷ 'Yø'tuah_u xá hño yá 'befi ri hmuh_u co 'nara hoga paha. 'Yøth_u ra uenda gue go gui pep_u ma Zidadah_u, hingo gui pep_u 'nara ja'i. ⁸ Beñh_u gue ma Zidadah_u ma da 'racju ma thahah_u ngu nú'a stá øth_u, ngu ra 'bego ngu nú'a hingrá 'bego.

⁹ Nehe nu'ah_u hmuh_u, suh_u xá hño ri 'begoh_u. Ogrí pidih_u'u. Beñh_u gue ngu'u ne ngu'ah_u bi 'b_u 'nari Hmuh_u nuni mahets'i nú'a to'o hingui huahna ya ja'i.

Ga hñeh_u co nú'a ra he xa 'racju Ajuá ngu ri hñe 'nara soldado

¹⁰ Nubyá zi cuh_u, zedih_u co nú'a ra ts'edi xa 'ra'ah_u ma Zidadah_u. ¹¹ Ngu ri hñe 'nara soldado pa da ma ja ra tuhni, njab_u nehe ma ga heh_u ra he nú'a xa 'racaguih_u Ajuá, pa hinda za da dajcju ra ts'ondahi co yá nthate. ¹² Ngue'a numa ncontrah_u hingo 'nama mijá'ih_u. Nujá drí ntunh_u co ya ts'ondahi nú'u ri nhyaxa maña ja ra ndahi, ne co nú'u ya ndá de ya ts'ondahi nú'u ri manda ja ra 'bexuui jaua ja ra ximhai. ¹³ Hangué ngu ri hñe 'nara soldado, ga hñeh_u njab_u nehe co nú'a ra he xa 'racju Ajuá, pa njab_u nura ora da ne da hyacju ra ts'ondahi hinda za da dajcju, nujá go ma ga taphu'a ne ga 'buh_u ngu nzantho, ne hinda za te da 'yøtcahu. ¹⁴ Hangué ma ga zedih_u. Nja ngu 'nara soldado ri ngut'a rá ngut'i pa da nja rá ts'edi ora 'yo ja ra tuhni, njab_u nehe ga camfrih_u nú'a majuani pa da za ga zedih_u. Ne ngu ri su rá coraso co nú'a ra nthaqui ha ja rá tiña, njab_u nehe ga nsuh_u pa ga 'yoh_u xá hño pa hinte ga thoh_u. ¹⁵ Ngu ri su yá ua 'nara soldado pa da za da 'ño xá hño ja ra tuhni, njab_u necju ma ga hñocju pa da za ga maha haburaza ga mañh_u ra maça noya nú'a udi ra hoga'mui. ¹⁶ Nehe ngu 'nara soldado ri hña rá nthaqui

ja rá 'ye pa da ntaqui, necj_u mahyoni ga pe'tsh_u ra jamfri pa ga ntacj_u de yá nthate ra ts'ondáhi. ¹⁷ Ne ngu ri su rá ñaxu 'nara soldado co ra fui dega bøjá pa hinte da ja, njab_u nehe da za ga ntacj_u ngue'a dí pah_u gue ma zi Hmuh_u ra Jesucristo ya xa pøhøguih_u. Nehe nja ngu 'nara soldado dri hñá rá mahuai, ma xi ga patuah_u xá hño rá noya Ajuá pa ga mañh_u, go gue'a ra mahuai ri 'racj_u ra Maça Ndáhi. ¹⁸ Ne de gatho núna di øth_u, nzantho ga aph_u Ajuá. Ga aph_u co rá ts'edi ra Maça Ndáhi pa da maxcah_u de gatho nú'a da 'ñehe, ne nzantho ga ndø'mh_u ne hinga tsayah_u ga aph_u Ajuá, ne ga aph_u por gatho ma'ra ya gamfri nehe. ¹⁹ Nehe 'yaph_u Ajuá por guequi, pa nu xcrá ñá, ga ñá nsi ra ntsu ni ra ntsa, ne go gue'a da 'raca ya noya pa ga mamba rá noya'a ngu nú'a xa 'ñutcagui, nú'a hinxqui fadi. ²⁰ Nugui rá 'mehngui Ajuá pa ga mamba nuna rá maça noya'a, masque núbya dí ofadi pe dí mamba rá noya. Hangué 'yaph_u Ajuá pa ga mamba rá noya'a ngu rí 'ñepqui ga mā nsinque ra ntsu.

Ya nzenjua pèhna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Pa gui pah_u de ma 'bèfi ne te gra 'bui de guecua, nuni ra cu Tiquico go guehni ma da xi'ah_u gatho. Nuni ma zi cuh_u go guehni 'nará hoga mèfi ma Zidadah_u. ²² Dí pèhn'ahub_u pa da xi'ah_u te gra 'bùheua ne pa da hñup'a ri muih_u.

²³ Ajuá ma Dadah_u ne ma zi Hmuh_u ra Jesucristo da jap'ah_u ne gatho ma'ra ya cu pa gui 'buh_u te rá 'ñenth_u, ne da max'ah_u pa gui mpe'tsua hmäteh_u 'na ngu ma'na ne pa gui pe'tsh_u ndunthi ra jamfri. ²⁴ Ajuá da japabi gatho nú'u to'o ri madi ma zi Hmuh_u ra Jesucristo co 'nara hmäte nú'a hinhya'm_u da uadi. Njab_u gue'a.

RA FILIPENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI YA GAMFRÍ ME FILIPO

Ra apostol Nsan Pablo mi ofadi bi 'yopabi ya gamfri me Filipo

¹ Nuga drá Pablo ne ra cu Timu, yá 'hëgoguihe ma zi Hmuhá ra Jesucristo, dí op'a'ihë nuna carta gatho'ihú zi cuhú guí 'buhúba ja ra hnini Filipo, ne guí camfrihú ma zi Hmuhá ra Jesucristo, ne gatho'ihú gyá ndahú de ra nija ne nú'ahú gyá mastehú. ² Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhá ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa guí 'buhú te rá 'ñenthó.

Ra apostol Nsan Pablo apabi Ajuá po ya gamfri

³ Ora dí beni de gue'ahú dí umba njamádi Ajuá por gue'ahú. ⁴ Y ora dí apabi Ajuá, dí apabi co ndunthi ra johya pa cada 'na de gue'ahú, ⁵ ngue'á desde gá camfrihú rá maça noya Ajuá asta nubya, xcá faxcahú pa xa ntanga nura maça noya'á. ⁶ Nuga dí camfri gue nu Ajuá to'ó xa mudí xa pa't'a ri 'múihú, ma da siguí da 'yot'a njabú pa sta yopa penga ma Zidadahú ra Jesucristo ya gri 'buhú xá hño ja rá thandi'á. ⁷ Y xá hño nú'a stá beni de gue'ahú, ngue'á xi dí pe'ts'ahú ndunthi ra hmáte, y ngue'á xi guí faxcahú co nú'a ra 'befi xa 'racagui Ajuá pa dí ñanga ra maça noya ne pa dí ma gue go gue'á majuañi, masque dí ofadi o dí 'bai ja yá thandi ya ndá. ⁸ Ajuá pa dí xá hño gue nuga nts'edi dí beñ'ahú co nuna hoga hmáte xa 'racjé ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Dí apabi Ajuá pa ma'na da zi'ta ri hmátehú, ne ma'na guí pe'tshú ra hoga mfadi pa guí pahú ma'na xá hño nda'á gue'á ri ho Ajuá. ¹⁰ Njabú da za guí pahú guí huanhú nzantho nú'a xá hño, ne guí pe'tshú 'nara te strá nt'axi, y njabú hinto da za te da má de gue'ahú nu stí yopa menga ma Zidadahú ra Jesucristo nuua ja ra ximhai. ¹¹ Njabú dí t'ó'mi gue ra Zidada Jesucristo da 'yot'e pa da hneca ya hoga 'befi ja ri tehú. Y nú'a ra hoga 'befi da hnequi ja gue'ahú go gue'á ngu 'nara hoga sofo pa rá nsunda Ajuá, pa njabú ma'na da t'e'tsua rá nsu'á.

De ga 'bucua, nzantho ga ø't'e nú'a go rá paha ra Zidada Jesucristo

¹² Ma zi cu'ihú dí ne guí pahú xá hño gue gatho nú'a xa t'øtcagui gue'á ma'na xa umba ra ts'edi ra maça noya. ¹³ Hangué gatho nuya soldado 'bucua habú ja ra ts'utbi, ne gatho ma'ra ya ja'i, pa dí gue nuga xa jocagui fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo. ¹⁴ Y hangué por guehna ndunthi ya cu ma'na

xa gu ra ts'edi pa xa mambabi rá noya Ajuá nsinqu ra ntsu, ne ma'na xa nja yá jamfri ja ra Zidada.

¹⁵ Nuga dí pa dí xá hño gue 'ra de gue'ú ña de ra Zidada Jesucristo ngue'á ri hyøca nú'a dí pefi, ngue'á nu'ú ne go da uadi nú'a da mañ'ú. Pe nú'ú ma'ra há, mambabi rá noya Ajuá co yá mfeni xá nt'axi. ¹⁶ Pe nu'ú to'ó ri hyøca nú'a dí pefi, mamba rá noya ra Zidada Jesucristo pa yá hñøse'ú ne pa da t'embi gue go ma'na ri mpefi'ú. Nu'ú øt'a njabú hønse pa ma'na da hyondga ra 'ñú nubya de dí oua ja ra fadi. ¹⁷ Pe nu'ú ma'ra há, mamba rá noya Ajuá co ndunthi ra hmáte ngue'á pa dí gue nuga dí 'bucua pa ga ñambabi rá maça noya Ajuá. ¹⁸ Pe hinte ri 'yø'tuabi de nú'a gra ña'ú. 'Bú mañ'ú con gatho yá múi o hina, pe xi drí johya ngue'á ma'na ri ntanga rá noya ra Zidada Jesucristo.

Ne ma xi ga johya ndunthi, ¹⁹ ngue'á nuga dí pa dí gue núna dí thoguí ma ga pøni xá hño, ngue'á guí faxcahú guí apuhú Ajuá por gueque, y nurá Maça Ndáhi ma Zidadahú ra Jesucristo ri 'racagui ra ts'edi. ²⁰ Nuga hindí ne ga ntsa, dí ne ga ña con gatho ma jamfri, ngu xi stá nja nzantho. Ne dí ne ma'na da hnequi rá ts'edi ra Zidada Jesucristo ja ma 'mú, hinte ri 'yø'tuabi 'bú ga tu o ga siguí ga nte. ²¹ Ngue'á nuga 'bú ga siguí ga 'bucua ja ra ximhai, gue'á pa ga ø't'e nú'a go rá paha ra Zidada Jesucristo, y nu'ú ga tu, ma grá hanga ma thahá. ²² Pe nu'ú ga siguí ga 'bucua ja ra ximhai, ga mpefi pa da gamfri ma'ra ya ja'i, hangué hindí pa dí nda'á ga beni, ua ma'na xá hño ga siguí ga nte, o ma'na xá hño ga tu. ²³ De ri yoho hindí pa dí nda'á ga beni. Nu'á dí nehma, ga ma de guecua pa ma ga 'bú'be ra Zidada Jesucristo nuni mahets'i, ngue'á pa gueque gue'á ma'na xá hño de gatho. ²⁴ Pe dí pa dí gue ma'na xá hño pa gue'ahú ga siguí ga 'bucua. ²⁵ Hangué dí pa dí gue ma ga siguí ga 'bucua con gue'ahú pa da za ga fax'ahú pa ma'na da nte ri jamfrihú ne ma'na guí johyaha. ²⁶ Hangué nu xcri yopa hyandgaguihú ga yopa 'bú con gue'ahú, ma xi guí xøcambenihú ma Zidadahú ra Jesucristo ngue'á ma ga 'bú ma'na'qui con gue'ahú.

²⁷ 'Yøthú ra ts'edi guí 'yohú xá hño ngu nú'a manganá rá noya ra Zidada Jesucristo. Y njabú tsa ga mabú ga c'a'ts'ahú o hina, pe ya ga øde gue gri 'buhú xá hño co 'nada ra mfeni ne gri mpefihú mahyegui co ndunthi ra ts'edi pa guí ñañhú nú'a ra jamfri xcá hñanihú de ra maça hoga noya. ²⁸ Ne oxquí hophú da pi'ahú nú'ú to'ó ri utsa'ihú, ngue'á nu stí hyandi'ú gue hingri tsuhú, njabú da badi'ú gue ma da 'mèdi'ú, pe nu'ahú guí pahú gue co rá ts'edi Ajuá xa pøhø'ihú. ²⁹ Ngue'á Ajuá bi hñux'ahú hingué hønse pa guí camfrihú ma zi Hmuhá ra Jesucristo, nehe pa guí

thohu ya nt'atsate po rá ngue'a, y nú'a guí thohu gue'a 'nara danga hño pa gue'ahu. ³⁰ Guí pahu gue nuga ne nu'ahu mahyεgui dri ñambahu rá noya Ajuá, y ya gá pahu xá hño gathu nú'a stá thogui pa dá ñani'a, ne ya xcá øhu te gathu dí thoguibya.

2

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i, ne 'mefa Ajuá bi umba 'nara nsu xi ra dangui

¹ Nu'ahu xa nup'a ri mfenihu numa zi Hmuhu ra Jesucristo, ne xa hup'a ri muihu co rá hmate'a, ne ra Maça Ndahi 'bui con gue'ahu, ne xa t'a'ahu ra hmate ne ra huecate. ² Hangué 'buhu co 'nada ra mfeni ne co 'nada ra hmate, pa njabu ha, gui hubgahu ma mai pa ga johya. ³ Ote guí øthu pa ri hñosehu, nixi pa gui pønga ri hmihu. Ne ogrí 'ñexasahu. Nu'a guí 'yøthu, 'ñe'tsua hu yá nsu ma'ra. ⁴ Oguí hoñhu ra hño pa gue'asahu, hñoñhu pa ma'ra nehe.

⁵ Beñhu ngu bi bengá ma zi Hmuhu ra Jesucristo himbi 'ñets'i. ⁶ Ngue'a nú'a masque go gues'e'a Ajuá, pe bá tsopá rá nsu nú'a mbi pe'tsa nuni mahets'i masque mri mandani'a mahyεgui co rá Dada. ⁷ Pe bá tsogui rá nsu pa bi e bi nja'i nuua ja ra ximhai, ne asta bi nja ne nura 'nara 'bego, ne bi me'tsa rá 'bai ngu rá 'bai 'nara ja'i. ⁸ Y ya de mi 'bucua, bi 'mui ngu himri 'ñepi dá 'muhma, y bi 'yøtua nú'a go rá paha rá Dada asta xi bi du, ne nura du'a xi xmá nts'o, ngue'a bi du ja 'nara pont'i. ⁹ Hangué Ajuá bi umba 'nara nsu xi ra dangui, ne bi hñu'mba 'nará thuhu nú'a ma'na ja rá nsu de gathu ya thuhu. ¹⁰ Pa njabu ma da ndandíahmu ne da xøcambenibi rá thuhu ra Zidada Jesu maxøge gathu nú'u bí 'bui mahets'i ne nú'u 'bucua ja ra ximhai ne nú'u 'bui rí nga'te ra ximhai. ¹¹ Y gathu' ma da 'ñena gue ra Jesucristo go gue'a ma zi Hmuhu pa ma'na dra nsunda Ajuá ra Dada.

Nu'u tó'oxa gamfri go gue'u nja ngu 'nara ñot'ri ri yot'a ja ra ximhai

¹² Ma zi cu'ihu, ngu gá nhyoga'yødehu nu ndá 'bui con gue'ahu, dí ne nehe núbya dí 'bui yabu de gue'ahu gue ma'na guí 'ramanuhu guí nhyoga'yødehu. 'Yøthu xá hño gathu nú'a rí 'ñepi guí 'yøthu ngue'a xcá mpøhøhu, ne nsuhu ja rá thandi Ajuá. ¹³ Ngue'a Ajuá go gue'a ri 'ra'ahu ra ts'edi ne ya hoga mfeni pa guí 'yøthu nú'a xá hño, ngu nú'a ne'a.

¹⁴ Gathu nú'a guí 'yøthu, 'yøthu nsinque guí nønteh ne nsinque guí ntsanoyahu, ¹⁵ pa hinto da zø't'ahu ni 'nara ts'oqui. 'Buhu xá hño co ri mfenihu strá nt'axi, ngue'a yá batsi'ihu Ajuá, masque guí 'buhu madetho de ya ts'o'mui gá ja'i nú'u hinxá nt'axi yá mfeni. Nuni ja da hñecni ri hoga'muihu ngue'a nu'ahu guí njahu ngu ya tsø ri yot'a

ja ra 'bexuui, ¹⁶ ne guí mañhu ra hoga noya dega te pa nzantho. Nu'bu guí 'buhu xá hño ngu núna dí xi'ahu, ma ga johya ndunthi nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, ngue'a gue'bu ma ga paði gue gathu nú'a stá pefi hinxá ma 'medi, ma da hñeca ra hoga sofo nú'a stá pefi ja gue'ahu. ¹⁷ Ha nu'bu ga tu po rá ngue'ahu, guehna ngu 'nara hña'ti dí umbabi Ajuá mahyεgui co ri jamfrihu. Nu'bu ga johya ngue'a dí paði gue dí uñhu mahyεgui ma hña'tihu, y njabu ga johyahu mahyεgui. ¹⁸ Hangué johyahu nehe, pa ga pe'tshu 'nada ra johya.

Ra Timoteo ne ra Epafrodito

¹⁹ Dí beni ga pømpu 'bestho ra cu Timu dua c'a'ts'ahu 'bu njabu rá paha ma Zidadahu, pa nu stua pengui'a da xicagui de gue'ahu, pa njabu da hñu ma mai, ne ga johya. ²⁰ Ngue'a hønse ra cu Timu go gue'a 'nada ra mfeni dí pe'tshu, ne dí tagui dí tuhe por gue'ahu. ²¹ Ngue'a gathu nú'u ma'ra ya cu oda yá mfeni de yá 'befi pa yá hñose'u, hingo oda yá mfeni de rá 'befi ra Zidada Jesucristo. ²² Y nu'ahu guí pātuahu rá 'mui ra cu Timu. Nú'a xi faxcagui pa dí mamba rá noya Ajuá, nja ngu 'nara t'u faxa rá dada ja rá 'befi. ²³ Hangué dí beni ga pømpu pa dua c'a'ts'ahu, hønse dí tømí ga paði te grá ma de núna dí thoguiua. ²⁴ Dí camfri gue co rá mfats'i Ajuá necagui ga mabu 'bestho ga c'a'ts'ahu.

²⁵ Nehe dí beni gue mahyoni ga pømpu nehe ra cu Epafrodito, guehni 'nama hoga compa de ja ra 'befi pa dí ñambaheua rá noya Ajuá. Nuni ra cuni go guehni uá penhu pa e bi maxcagui. ²⁶ Y xa beni ndunthi de gue'ahu pa da mabu, ne xi tu rá mui ngue'a bi baði gue gá pahu bi hñeni. ²⁷ Xi majuaní bi hñeni nts'edi asta ya mi ma xa duhma, pe Ajuá bi me'tsa ra huecate de guehni, y hinga hønscni, necagui nehe, bi mesca ra huecate, ngue'a 'bu xa duhmañi, nu'bu ma'na xa du ma mai. ²⁸ Hangué por gue'a xi dí ne ga pømpu pa guí johyahu nu xcri hyanthu ma'na'qui, y necá ga johya nehe. ²⁹ Nu xcri hyanthu da zømbani, xi da johyahu ndunthi, ngue'a guehni 'nama cuhu de ja rá thuhu ma Zidadahu, ne xi da umfu ra hmate, ne numahñobihu gathu ma'ra yá 'mehni Ajuá di nguni. ³⁰ Ngue'a nuni ya mi ma da du hmañá po rá 'befi ra Zidada Jesucristo. Nuni himbi jamasu de ya ts'othogui, hangué e bi mefi 'nara 'befi nú'a himbi za go gá pefihu ngue'a guí 'buhu yabu de guecua.

3

'Yohu xá hño ngu rí 'ñepi

¹ Y nubyá zi cuhu, johyahu ja rá thuhu ra Zidada. Pa gueque hingui tsabigui ga xi'ahu ma'na'qui de nú'a ya stá op'ahu, y xá hño ga ben'ahu ngue'a go pa ri hñoñu. ² Nsuhu de

nú'u ya ts'oja'i hingui øt'e nú'a xá hño ne ri manda da thu'tsua ra seña ja rá ndo'yo 'na, ngu mǎnga ra ndaxjua ley. ³ Ngue'a nujú go guecaguihu dí pe'tshu ra seña xi majuani ja ma corasohu ngue'a stá camfrihu Ajuá ne dí nsundahu'a po rá ts'edi ra Maça Ndáhi ne drí johyahu ngue'a yá metiguihu ra Zidada Jesucristo. Hindí camfrihu gue nú'a ra seña thu'tsua ja rá ndo'yo 'na gue por gue'a ma da mpøhø 'na. ⁴ Nuga da zahmǎ ga beni gue ma ga mpøhø co ma hoga 'befi ne ma hñoja'i stá øt'e de ma ts'edi sche, asta ma'na da za ga beni ndunthi que ma'ra ya ja'i. ⁵ Ngue'a rá hñato ma pa de stí 'bui, bi thusca nú'a ra seña ja ma ndo'yo ngue'a drá me Israel, stí 'ñehe de yá ja'i ndu ra Benjami, drá xodyo ngue'a ma dada ma nanǎ myá xodyo. Y nuga ndí øt'a gatho ngu nú'a mǎnga ja rá ley ya xodyo, ngue'a ndrǎ fariseo. ⁶ Xi ndí øt'a gatho yá ley ya xodyo, hangue xi ndí øt'ua ra nts'o'mai nú'u ya cu xqui gamfri ra Zidada Jesucristo. Y mi jo'o to'o da 'ñena gue hinduí øt'a gatho ngu nú'a mǎnga ra ley. ⁷ Gatho nuya ya t'øt'e ndí øt'a ma'met'o, pa guecagui xi mri muui ndunthi, pe nubyá ndǎ camfri ra Zidada Jesucristo, dá paði gue nú'a ndí øt'a ma'met'o hinte ri muui. ⁸ Y xi majuani gatho ya t'øt'e nú'u ja ja ra ximhai, pa guecagui hinte ri muui'u, dí øt'a ra uenda ngu ya paxi dá føtbu pa go dá paði ra Zidada Jesucristo. Stá tsopu gatho pa go dá paði ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ⁹ ne pa bi za dá 'natho'be'a, y njabu dí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá. Y hingue ngue'a dí øt'a ngu nú'a mǎnga ra ndaxjua ley dí 'bui xá hño ja rá thandi Ajuá, nuga dí 'bui xá hño ja rá thandi'a ngue'a dí camfri ra Zidada Jesucristo. Hangue por gue'a Ajuá handgagui gue xá nt'axigui ngue'a stá camfri. ¹⁰ Nubyá nu'a dí ne, dí ne ma'na ga paði ra Zidada Jesucristo. Dí ne ga patua rá ts'edi de nú'a ra 'ra'yo te bi me'tsi de mi yopa nte'a de ja ya du, ne dí ne ga nja ngu bí nja'a himbi maði rá te, bí thogui ya ts'othogui ne asta bi du. ¹¹ Dí ne ga njabu masque ga tu, pa njabu ga pe'tsa 'nara 'ra'yo te nehe ngu nú'a ra te bi me'tsi nu mi yopa nte de ja ya du'a.

Ga øthu ra ts'edi pa ga tsøñhu asta rá ñani nuna ra 'ñu dri nehu

¹² Pe hindí ena gue ya xi dí 'bui xá hño ngu núna dí ma, dí paði gue drí 'betho pa ga 'bui xi xá hño, pe nuga dí sigui dí øt'a ra ts'edi pa ga tsuði nú'a ra hoga'mui xi xá hño ngu nú'a bi ne ra Zidada Jesucristo ga tsuði nu mi zucagui ra mædi'a. ¹³ Zi cuhu, nuga hindí ena gue ya dí pe'tsa nú'a ra hoga'mui'a, pe nu'a dí ne, ga pumfri gatho nú'a ya stá øt'e, ne ga øt'a ra ts'edi ga sigui ga hongǎ nú'a ra hoga'mui asta hinga tsuði. ¹⁴ Ne dí øt'a ra ts'edi pa ga tsøni asta rá ñani nuna ra 'ñu dri nehi asta hinga hǎnga nú'a ra thǎha

xpǎ mescaguihu Ajuá nuni mahets'i, nú'a xa ñatcahu da 'racju ngue'a dí camfrihu ma zi Hmuhu ra Jesucristo.

¹⁵ Gathoguihu núju xa ze ma jamfrihu, mahyoni ga beñhu ngu nú'a ja juadi dá ma. Pe 'bu hingui beñhu ngu dí bengá, Ajuá de 'ñu't'ahu pa gui beñhu ngu dí bengá. ¹⁶ Pe nu'a mahyoni ga øthu, ga teñhu nú'a ya stá pahu.

¹⁷ Ma zi cu'ihu, 'yøthu ngu nú'a xcǎ hyanthu dí øt'e, ne hyanthu nú'u ma'ra to'o øt'e ngu nú'a dí øt'e, pa njabu gui 'yøthu ngu øt'u nehe. ¹⁸ Ngue'a ngu stá xi'ahu ndunthi ya 'mi'qui ne dí xi'ahu ma'na'qui co ndunthi ra dumai asta taqui dí zoni, xi 'bui ndunthi nú'u ri 'ñet'a gamfri, pe co yá ts'o'befi ri hnequi gue ri utsabi rá du ra Zidada Jesucristo. ¹⁹ Pe nú'u ya ja'i'u hinda ma da mpont'ui rá cué Ajuá. Nuyá ts'onc'at'i'u go gue'u ja ra uenda ngu yá zidada'u, ne ri johyatho'u da 'yøt'a ya ts'ot'øt'e nú'u ri japi da 'be yá tsa. Nu'ú oda yá mfeni ya t'øt'e de guecua ja ra ximhai. ²⁰ Pe nujú oda ma mfenihu ya t'øt'e de mahets'i ngue'a ya dyá menguhu de guehni, ne dí tømhu nehe gue ja dí 'ñehni ma zi Pøhøtehu, y nú'a go gue'a ma Zidadahu ra Jesucristo. ²¹ Nú'a go gue'a ma da patca nuna ma 'baihu dí hǎhabya pa da za ga 'bahu ngu rá 'bai'a xá nsunda. Nu'ú ma da patca ma 'baihu co nú'a ra dǎnga ts'edi pe'tsi pa ri manda gatho ya t'øt'e de guecua ja ra ximhai ne mahets'i.

4

Johyahu nzantho ngue'a gui camfrihu ma Zidadahu

¹ Hangue por gue'a ma zi hmǎca cu'ihu, xi da sigui gui 'buhu xá hño co nú'a ra jamfri xcǎ hñáñhu de ma Zidadahu. Nu'ahu xi dí ma'ahu ne dí ne ga hant'ahu ma'na'qui, ngue'a por gue'ahu xi drí johya, ne po ri jamfrihu ma ga hǎnga 'nara thǎha.

² Dí bantebi ra nju Evodia ne ra nju Sintique da mpumbabi pa da 'mui'u co 'nada ra mfeni ngue'a ri 'natho'u co ra Zidada. ³ Y nú'i ma hoga mfats'i'i de ja rá 'befi Ajuá, dí bante'i gui faxa nú'u ya nju pa da mpumbabi, ngue'a go gue'u bi maxcagui ndunthi de ndí 'yøbu ndí mǎnga ra maça noya co ra cu Mente ne gatho nú'u ma'ra ya cu mri mpefi con guecagui. Nú'ú ya xpǎ t'opa yá thuhu'u nuni mahets'i ja ra libro dega te.

⁴ Xi da johyahu nzantho ja rá thuhu ra Zidada, ne dí xi'ahu ma'na'qui: ¡xi da johyahu! ⁵ 'Buhu nzantho co ra hñoja'i pa da baði gatho ya ja'i gue nu'ahu xi gyá hoja'ihu. Ma Zidadahu ya ma dua yo pengui 'bestho.

⁶ Ne ote gui tu ri muihu. Nu'a gui 'yøthu, xipabihu gatho Ajuá, ne 'yapabihu te gatho øt'ahu ra 'bedi, nehe umfu njamaði de gatho nú'a te da 'ñe'ahu. ⁷ Nu'bu gui 'yøthu njabu,

Ajuá da 'ra'ahú 'nara humúí nú'a xi ra dāngui asta hingui tsa to da bādi, y nuna humúina da sup'a ri corasohú ne ri mfenihú ngue'a guí 'buhú co ra Zidada Jesucristo.

²³ Ma Zidadahú ra Jesucristo da jap'ahú gatho'ihú. Njabú gue'a.

Dá 'yoda ri mfenihú nú'a xá hño

⁸ Nubyá ma zi cu'ihú, dá 'yoda ri mfenihú gatho nú'a majuani, ne nú'a xá nsunda, ne nú'a xá hño, ne gatho nú'a xá nt'axi, ne ra hñogaja'i, ne nú'a ya t'øt'e hma gue xá hño. Dá 'yoda ri mfenihú nú'a guí pahú gue xá hño, ne nú'a rí 'ñep'ahú.

⁹ 'Yøthú ngu nú'a dá u't'ahú ne nú'a gá pahú ndí øt'e, ne nú'a gá 'yøhú dá xi'ahú, ne nú'a gá hyanthú ndí øt'e. 'Yøt'ehú njabú y nu Ajuá da 'múí con gue'ahú ne da 'ra'ahú ra humúí.

Ya gamfri me Filipo pempa ra mfats'i ra apostol Pablo

¹⁰ Drí johya ndunthi ja ra Zidada ngue'a nubyá ya xcá yopa benjú, ne xcá faxcahú. Hingue xqui pumfriguihú, hønse ngue'a himi tsa hanja gui faxcahú. ¹¹ Nuga hindí mǎnga njabú ngue'a te øtca ra 'bedi, nuga stá pađi ga johya co nú'a dí pe'tsi. ¹² Stá pađi ga tseta ra hñoaya, ne stá pađi ga 'bui co ra hño. Stá pađi de gatho, ra hñiña o ra thuhu, ne 'bu di ja o di otho. ¹³ Co nú'a ra ts'edi di 'racagui ra Zidada Jesucristo, nuga gatho da za ga tseti nú'a da 'ñepqui. ¹⁴ Pe xi xcá øtcahú ra hño ngue'a gá faxcaguihú ja ma ts'othogui.

¹⁵ Ngu guí pahú nú'ahú guí 'buhubú Filipo, nu de ndá fudi da mǎnga ra maça noya, ne de ndá pømbú Macedonia, bi njo'o ma'ra to'o bi 'racagui ra mfats'i, hønse nuri nijahú nguí pencahú ra mfats'i dega jamadı ngue'a stí xi'ahú rá noya Ajuá. ¹⁶ Ne de nduí 'bu ja ra hnini Tesalononica, hingue 'na'quitho gá pencahú ra mfats'i pa nú'a te ndí honi.

¹⁷ Nuga hindí ja po nú'a ra mfats'i gá 'racjú. Nuga dí ja pa gui hañhú nú'a ra thaha da 'ra'ahú Ajuá. ¹⁸ Nuga ya stá hani nú'a ri mfats'ihú asta ma'na ndunthi de nú'a ndí honi, nú'a gá pencahú co ra cu Epafrodito, y con gue'a asta pongui. Nú'a gá pencahú gue'a ngu 'nara 'baha yuni xá cuhi nú'a xcá umfú Ajuá, ne nu'á ri ho'a. ¹⁹ Ajuá ma Dadahú da 'ra'ahú gatho nú'a guí hyoñhú, ngue'a go gue'a tsa da 'racjú gatho ya hño xá nsunda por nú'a bi 'yøt'a ra Zidada Jesucristo. ²⁰ ¡Drá nsunda pa nzantho Ajuá ma Dadahú! Njabú gue'a.

Ra nzengua pehna ra apostol Pablo mi uadi ra carta

²¹ Dí peñ'ahubú ra nzengua de rá thuhu ra Zidada Jesucristo gatho nú'ahú gyá gamfrihú me Filipo. Nehe peñ'ahubú ra nzengua gatho nuya cu dí 'bú'beua. ²² Nehe peñ'a'ihubú ra nzengua nuya gamfri pepabi ra Cesa ra dānga ndá de guecua Nroma, ne gatho ma'ra ya cu 'búí de guecua.

RA COLOSENSE RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'Á BI 'YOPABI YA GAMFRI ME COLOSA

Ra apostol Pablo opabi ya gamfri me Colosa

¹ Núgui drá Pablo rá apostolgui ma zi Hmuhu ra Jesucristo. Ajuá go rá paha'a pa bi hñuxcagui dega apostol. Nugui ne ra cu Timu ² dí op'a'ihé nuna carta nú'ahú ma zi cu'ihú guí 'buhúba ja ra hnini Colosa, guí camfrihú ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne yá batsi'ihú Ajuá. Ajuá ma Dadahú da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá entho.

Ra apostol Pablo apabi Ajuá pa da japi ya gamfri

³ Ajuá ma Dadahú go gue'a rá Dada nehe ma zi Hmuhu ra Jesucristo dí apabihe por gue'ahú ne nzántho dí umfe njamádi'a ⁴ngue'a stá øhe de ri jamfrihú guí pe'tsuahú ma zi Hmuhu ra Jesucristo ne de nú'a ra hmáte guí pe'tsuahú gatho nú'a ma'ra yá batsi Ajuá, ⁵ngue'a guí tó'mhú ma gui 'buhú nuni mahets'i habú xuá hyoquí Ajuá pa gue'ahú. Nu'ahú guí pe'tshú ra hoga nthø'mate ngue'a xcá 'yøhú ra maça noya nú'a mánja majuáni, ne xcá camfrihú. ⁶Nú'a ra maça noya xcá 'yøhú xa si'ahú, rí ntángui gatho rá nguni ra ximhai, ne rí gamfri ndunthi ya ja'i. Gue'a ngu' nara hoga sofo ri unga rá noya Ajuá de habaraza de ra ximhai, ngu bi nja de guepu Colosa nu ngá 'yødehú bi si'ahú de nú'a bi 'yøt'a Ajuá po rá hñoja'i, ne gá pahú gue go gue'a xi majuáni nú'a bi si'ahú. ⁷Gue'a bi 'ñu't'a'ihú numa hmáça cuhú ra Epafra, guehni 'nará hoga mefi ma Zidadahú ra Jesucristo stá 'ñø'be ja rá 'bøfi Ajuá, ne bi zo'ahú de rá noya Ajuá. ⁸Nuni go guehni bi xicaguihe de nú'a ra hoga hmáte guí pe'tshú ngue'a xcá camfrihú.

⁹Desde nú'a ra pa'a dá øhe njabú, hínú tsayahe dí apabihe Ajuá por gue'ahú, pa da 'ra'ahú 'nara hoga mfeni pa gui patuahú xá hño nda'a go rá paha'a, ne da 'ra'ahú ra mfaði pa gui pahú xá hño gatho nú'a u't'ahú ra Maça Nda'i, ne gui pahú nda'a xá hño guí 'yøthú. ¹⁰Dí apabihe gue nzántho guí 'yøthú ngu nú'a rí 'ñep'a'ihú guí 'yøthú ngue'a guí camfrihú ra Zidada, ne gui 'yøthú ngu nú'a ri ho'a, pa njabú da xup'a ri hoga 'bøfihú, ne ma'na guí pahú'a. ¹¹Nehe dí apabihe gue da 'ra'ahú ndunthi rá maça ts'edi'a pa da za gui tsethú gatho nú'a da 'ñep'a'ihú, ne gui tsethú co ra johya ne ra pacencia. ¹²Ga umfu njamádi Ajuá ra Dada ngue'a nú'a xa 'racju ra ts'edi pa ga 'buhú ja rá maça ñot'i'a, ngu nú'a xa umbabi gatho ma'ra yá

batsi'a. ¹³Ajuá go gue'a bi pøngaguihú de ja ra 'bøxuui habú ndí 'buhú ja rá hmánda ra ts'oqui, y bi hñuscaguihú ja rá hmánda rá hmáça T'u, go gue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ¹⁴Nú'a go gue'a bi manga rá ji ne bi du pa bi pungaguihú gatho ma ts'oquihú ne pa bi pøhøguihú.

Dí 'buhú xá hño ja rá thandi Ajuá po rá du ma zi Hmuhu ra Jesucristo

¹⁵Ajuá hingui hnequi, pe bá ehe rá T'u nú'a mahyeguiui rá 'mái, ne xa thandi ne xa 'ñutcahú tengu rá 'mái rá Dada. Nú'a ja mi 'búi ante da nja gatho nú'a jabya, ne go gue'a ra ndá de gatho. ¹⁶Y Ajuá bi 'yent'ua rá 'ye'a pa go bi hyoqui gatho nú'a ja ne 'búi nuni mahets'i ne nuua ja ra ximhai, gatho nú'a ri hnequi ne nú'a hini hnequi, gatho nú'a to'o ri mánda ne ri ndá, nú'a ja yá ts'utbi ne yá ts'edi, gatho go bi hyoç'a, ne gatho pa rá nsunda'a. ¹⁷Nú'a ja mi 'búi ante da nja gatho nú'a jabya, ne gatho go o ja rá 'ye pa ri su'a. ¹⁸Ha nú'a nehe go ra ñaxu de ra nija. Y nura nija nú'a to'o camfri'a, ne nu'a go gue'a rá ndo'yo'a. Y nú'a umbabi'u ra 'ra'yo te nú'a to'o camfri'a. Nú'a go rá mádi bi yopa nte de ja ya du, pa go bi nda'a de gatho. ¹⁹Ajuá go rá paha pa bi mahyeguiui rá 'mái ne rá ts'edi ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ²⁰Nehe Ajuá go rá paha pa bá pehni'a pa njabú por nú'a bi 'yøt'e'a da za da yopa hogui gatho nú'a xqui ts'oqui nuua ja ra ximhai ne nuni mahets'i. Po rá ngue'u bi manga rá ji ja ra pont'i'a ne ja bi duni, pa nu'u bi za bi mádi'u co Ajuá ne bi za bi 'mái xá hño ja rá thandi'a.

²¹Nu'ahú ma'met'o nguí 'buhú yabú de Ajuá ne ngrí utsahú'a ja ri mfenihú, ngue'a nguí øthú ya ts'ot'ø'e, pe nubya Ajuá xa 'yøt'e pa gá mádihú con gue'a ne gá 'buhú xá hño ja rá thandi'a. ²²Ngue'a Ajuá bá pehna rá T'u y nú'a gue'a ra Zidada Jesucristo bi e bi nja'i pa bi tho ja ra pont'i, pa njabú da za gui 'buhú strá nt'axi ja rá thandi Ajuá, ne ya hinte ma ts'oqui guí tuhú, ne njabú hinto da 'bøt'a ri tsahú ja rá thandi'a. ²³Hangué mahyoni guí siguihú co nú'a ra hoga jamfri xcá hañhú, ne gui zehú ngu ya 'yua ri cuna mbo ra hai, ne nzántho guí tó'mhú nú'a ra nthø'mate xa si'ahú ne ma gui hañhú ngue'a xcá camfrihú ra maça noya nú'a gá ødehú. Nuna ra maça noyana xa nt'øde maxøgue rá nguni ra ximhai, y núgui drá Pablo xa thuxcagui pa ga xanga nuna ra maça noyana.

Ra apostol Pablo bi t'umbabi ra 'bøfi pa da su ya gamfri

²⁴Xi drí johya ngue'a dí tho ya thogui po rá ngue'ahú. Dí sufri ngu bi sufri ma zi Hmuhu ra Jesucristo, pa ga thogui nuya thogui hinxa njatho po rá ngue rá nija, y nú'a go rá ndo'yo'a. ²⁵Nugui 'nadrá mefi

ja rá nija Ajuá xa hñuxcagui pa ga xi'ahú gathó ngu nú'a mángrá n'oya'a. ²⁶ Ajuá bi hñuxcagui pa ga xi'ahú nú'a xqui bení'a desde mayá'bu ne hinto xqui bádi, pe nubýá há, xa 'ñutcahu núju yá batsiguihú'a. ²⁷ Ajuá gue'a rá paha bi 'ñutcahu nú'a xqui bení'a ne hinxqui fadihma, pa njabu da bádi gathó ya ja'i ja ra ximhai tengu rá ndángui nú'a xqui bení Ajuá da 'yot'e. Y nú'a xqui bení'a go gue'a gue ma zi Hmuhú ra Jesucristo 'bui ja ma corasohú, y hangue dí tó'mhu ga 'buhu pa nzantho ja rá nsunda'a.

²⁸ Núje yá mefiguihe Ajuá, haburaza dí manhe de ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne dí umfe ra hoga ts'ofó gathó ya ja'i, ne dí utu-ahé'u co nú'a ra hoga mfadi xa 'racaguihe Ajuá, pa njabu to gathó da gamfri'a da te yá jamfri pa da za da 'ma'u ngu gra 'mu ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ²⁹ Hangue por guehna xi drí mpefi con gathó ra ts'edi nú'a xa 'racagui ra Zidada Jesucristo.

2

¹ Nubyá, dí ne gui pahú gue nugui xi dí apabi Ajuá con gathó ma ts'edi por gue'ahu ne por nú'u ya cu bí 'bui ja ra nija Laodicea, ne por gathó nú'u ma'ra ya cu hinstá mpadi'be. ² Dí apabi Ajuá gue da nup'a ri mfenihu, ne pa gui 'buhu co 'nada ra hmate, ne pa da 'ra'ahu ra hoga mfadi pa ma'na gui pahú xá hño ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a bi 'ñe bi 'yot'a nú'a xqui bení Ajuá ne hinxqui fadihma, ne ja dá padihu. ³ Ngue'a ja guehni ja ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja jani gathó ra hoga mfadi ne ra hoga mfeni. ⁴ Dí xi'ahu njabu pa hinda za to da hya'ahu co 'raya noya nú'u xi ri nt'ode mahotho pe hinga majuani. ⁵ Masque nugui hindí 'buihya con gue'ahu, pe dí ja ra uenda dí 'bui con gue'ahu gue'a oda ma mfeni de gue'ahu, y xi drí johya gue'a dá ode gue guí othu gathó nú'a xá hño, ne xi xcá zedi ri jamfrihu nú'a guí pe'tsuahu ma zi Hmuhú ra Jesucristo.

⁶ Hangue 'buhu xá hño co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ngu nú'a xa t'u't'ahu nu ngá camfrihu. ⁷ Njahu ngu ya 'yaza xa cuna mbo ra hai, xi da nt'uthu con gue'a, ne dá ze ri jamfrihu ngu nú'a xa t'u't'ahu. Ne umfu njamadi Ajuá nzantho.

Dí pe'tshu 'nara 'ra'yo te gue'a dí camfrihu ra Zidada Jesucristo

⁸ Xi da nsuhu, oxqui hophu da hya'ahu nú'u ya c'uamba ja'i 'yobu xi'ahu nú'a te bense de yá mfeni hõnse pa da hya'ahu, gue'a nu'ú hingui udi ngu nú'a bi 'ñudi ra Zidada Jesucristo, nu'ú udi hõnse nú'a xa bense yá mija'iuí de yá mfenise ne xa 'ñudi.

⁹ Ja ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja bi hnequini gathó tengu rá 'mai Ajuá gue'a nu'á mahyeguiuí rá 'mai'a. ¹⁰ Y nu'ahu ya

xcá tsuhu gathó ra te maxogue, gue'a ya guí 'nathohu co ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a ri manda gathó nú'u to'o pe'tsa ra ts'edi ne nú'u to'o pe'tsa ra ts'atbi. ¹¹ Nu ngá 'nathohu co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, gue'bu gá hañhu ra seña ja ri corasohú gue'a Ajuá bi 'uec'a'ihu de ja ra ts'oqui. Y nú'a ra seña gá hañhu hingue ngu nú'a ra seña ot'a ya xodyo gue hõnse ri señabitho rá ndo'yo 'na. Nuna ra seña gá hañhu, gá hañhu ja ri corasohú gue'a gá camfrihu ma zi Hmuhú ra Jesucristo. ¹² Ngue'a nu ngá nxistehehu, ja ra uenda gá nt'aguihu co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne gá yopa ntehu ma'na'qui con gue'a, gue'a xcá camfrihu gue Ajuá ja rá ts'edi pa bi japi bi yopa nte ma zi Hmuhú ra Jesucristo de ra du. ¹³ Nu'ahu ma'met'o xqui 'mehmahú, ne hingui pe'tshmahú nú'a ra seña ja ri corasohú, pe nubýá Ajuá bi 'yot'e pa gá yopa ntehu ma'ra'yo gue'a ya guí 'nathohu co ma zi Hmuhú ra Jesucristo, ne bi pun'a'ihu gathó ri ts'oquihu. ¹⁴ Ajuá ya xa putca gathó ma ts'oquihu, gue'a xi 'nandyá 'yot'ats'oquihu hindá otehu ngu nú'a manda ja rá ley'a, hangue ma xa menciahú ja ra nidu. Pe gathó nuya ts'oqui ndí tuhu, go ma zi Hmuhú ra Jesucristo bi gut'a gathó ja ra pont'i. ¹⁵ Ne mi du ma zi Hmuhú ra Jesucristo ja ra pont'i, gue'bu bi ntate de gathó yá ts'edi ya ts'ondahi ne yá hmanda'u, ne njabu bi 'betua yá tsa'u ja yá thandi gathó ya ja'i, ne bi zixa nts'ahni'u.

Hyoñhu ya hoga hño bí ja nuni mahets'i

¹⁶ Osti ma da du ri maíhu 'bu nõñ'ahu ya ja'i gue'a hingui othu ngu yá nzai'u, o de nú'a guí tsihu, o gue'a hingui othu ya ngo ngu yá nzai ya xodyo, ne gue'a hingui othu ya ngo dega tat'a zana ne de ya pa dega tsaya. ¹⁷ Ngue'a gathó nú'a mi ot'a ya xodyo go 'nara nt'uditho de ma zi Hmuhú ra Jesucristo hinxqui zotho, pe nu mi zohot'a, ja bi uahni gathó yá ts'edi de nú'a mi ot'a ya xodyo. ¹⁸ Oxqui hophu to'o da hya'ahu da xi'ahu gue hinte ma guí tahahu gue'a hingui othu ngu ot'u, gue'a nú'u ya hyate ja'i ri 'ñet'a hoja'i ne asta ri nsunda ya enxé nehe, ne ma te gathó xa hyandi dega thedi, ha ne gue hinte xa hyandi, ne xi ri 'ñets'i de yá mfenise. ¹⁹ Nu'ú hingui camfri ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a to'o ra ñaxu de rá nija'a. Y nurá nija'a gue'a rá ndo'yo, ha nujú go dyá xenihu de rá ndo'yo'a ne dí hamphu rá ts'edi'a pa ga ntehu, y njabu ri te rá nija'a ngu nú'a xa bengá Ajuá.

²⁰ Nu'ahu ja ra uenda xcá tuhu mahyegui co ma zi Hmuhú ra Jesucristo ne xcá 'ueguehu de nú'a ri bense de ja yá mfeni ya ja'i. Nu'ubá zhanja guí othu ngu yá nzai'u, 'ñena hingyá gamfrihu? ¿Hanja guí othu ngu nú'a ri 'bep'a'ihu'u? ²¹ Ngu nú'a eñ'u: "Ogúi

thañhu núna, ogui tsihu nú'a, ogui juxhu co ri 'yehu." ²² Gathu nuya ya hmandaya ma hõnse de nú'u ma da uadi da thogui, ne hinte ri muui ngue'a go 'raya hmandatho nú'u xa zanse ya ja'i pa da 'ñudi'u. ²³ Nu'a tó'o da 'yõt'a nuya ya hmanda, ri hnequi ngu øt'a xá hño ngue'a øt'e co ra hñoja'i ne ndunthi ra sõcambeni, ne asta da japi da sufri rá ndo'yo, pe nuya ya hmanda hinte ma ts'edi umbi pa da zama rá ndo'yo.

3

¹ Nu'ahu ja ra uenda gá yopa ntehu mahyegui co ma zi Hmuhu ra Jesucristo nu mi yopa nte'a de ra du, hangue hyoñhu nú'u ya hoga hño bí ja nuni mahets'i habu bí 'bu'a ne bí hudi ja rá 'ñei Ajuá rá Dada. ² Dá 'yoda ri mfenihu de ya t'øt'e nú'u bí ja nuni mahets'i, hingue de nú'u ya t'øt'e jaua ja ra ximhai. ³ Ngue'a nujú ngu 'ñena dá tuhu mahyegui co ma zi Hmuhu ra Jesucristo ne dá yopa ntehu con gue'a, hangue ja ra uenda ya dí 'buhu 'nadbu con gue'a nuni habu bí 'bu Ajuá ra Dada. ⁴ Ne nu stua yopa pengui, ma ga hnequihu mahyegui con gue'a strá nsunda ngue'a 'nada ma tehu con gue'a.

'Ueguehu de ri ndaxjua 'miihu ngue'a ya guí pe'tshu ra 'ra'yo 'mii

⁵ Hangue 'uehu de gatho ya ts'oqui nú'u jaua ja ra ximhai. Oxqui ntsinga medinthatihu, ne oxqui pe'tshu ra ts'onc'at'aja'i, nixi ma'ra ya ts'onc'at'i, nixi oxqui øthu ma'ra ya ts'o'befi. Ne oxqui c'at'ihu ra boja ne ma'ra ya hño de ra ximhai, ngue'a 'bu guí øthu njabu, nu'bá go grí nsundahu'u, hingo grí nsundahu Ajuá. ⁶ Por nuya ts'ot'øt'eya ma da zutua rá cue Ajuá gatho nú'u to'o ya ts'o'yøde. ⁷ Ne'ahu ja nguí ohunihma ja nú'u ya ts'ot'øt'eu. ⁸ Pe nubyá ya guí pe'tshu ma'na ra 'ra'yo 'mii, hangue nehe hyehubu gatho nú'u ma'ra ya ts'ot'øt'e, ngu ra nt'atsate, ra cue, ra nts'o'mui, ra ts'ante ne ma'ra ya ts'onoya. ⁹ Ogui mpetua nc'uambahu 'na ngu ma'na, ngue'a nú'a ri ndaxjua 'miihu ya xcá hehubu. ¹⁰ Nubyá ya xa mpata ri 'miihu, ne 'yo grí patuahu rá 'mii Ajuá nú'a to'o xa 'ra'ahu ra 'ra'yo te, asta xi ma guí 'buhu ngu rá 'mii'a. ¹¹ Y ja nú'a ri 'ra'yo 'miihu xcá pe'tshu, nuni hingui fadi ua ra griego ua ra xodyo, ua pe'tsa ra seña ja rá ndo'yo o hina, ua ra mengu ua ra nzøhø ja'i, ua ra 'bego ua hingrá 'bego, ngue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo gatho o ja rá 'ye'a, ne nu'a 'bui mahyegui con gatho.

¹² Ajuá xi ri ma'a'ihu ne xa huahn'ahu pa dyá met'ihu'a. Hangue nubyá dá nja ri nthecatehu, ne 'yøthu ra hñoja'i, ogyá 'ñets'ihu, dá nja ri t'equ'eihu, ne ri pacenciahu. ¹³ Ntsetuahu 'na ngu ma'na, ha nu'bu 'na de gue'ahu to'o da 'yøt'ahu 'nara

nts'o'mui, pumbahu, ngu bi pun'ahu nehe ra Zidada. ¹⁴ Pe nu'a ma'na mahyoni, nura hmate gui pe'tshu, ngue'a go gue'a ri jacu ga 'nathohu pa ga 'buhu co 'nada ra mfeni. ¹⁵ 'Buhu co nú'a ra hoga'mui xa 'ra'ahu Ajuá ja ri corasohu, ngue'a Ajuá bi zohn'ahu pa guí 'buhu co 'nara hoga'mui ngue'a guí 'nada ra ndo'yohu co ma Zidadahu. Ne nzantho umfu njamadi Ajuá de gatho nú'a da 'ñe'ahu.

¹⁶ Dá 'yoda ri mfenihu rá noya ma zi Hmuhu ra Jesucristo. 'Ñutuahu ne nupa mfenihu 'na ngu ma'na co nú'a ra hoga mfadi xa t'a'ahu. Ne tuthu ya salmo ne ya jahña ne ma'ra ya maça thuhu. Tutuahu Ajuá ne umfu njamadi'a con gatho ri corasohu. ¹⁷ Gatho nú'a guí 'yøthu o nú'a guí mañhu, 'yøthu gatho pa rá nsunda ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne ja rá thuhu'a umfu njamadi Ajuá ra Dada.

Nú'a ri 'ñepi da 'yøt'a ya gamfri pa da 'mii xá hño co yá miqu'eui

¹⁸ Nu'ahu 'behñahu, 'yøta ri damehu ngu ri 'ñepi guí 'yøthu ngue'a gyá gamfrihu de ma Zidadahu. ¹⁹ Nu'ahu 'ñøhøhu, madi ri 'behñahu ne ogyá ts'o'miihu con gue'u. ²⁰ Nu'ahu batsihu, 'yøta gatho nú'a da xi'a ri dada ri nanahu, ngue'a guehna ri ho ra Zidada. ²¹ Ha nu'ahu dadahu, ogui tsuihu nts'edi ri batsihu pa hinda du yá mii'u. ²² Ha nu'ahu 'begohu, 'yøtehu ri hmuhu nuua ja ra ximhai gatho nú'a da 'bep'a'ihu, ne hingue hõnse ra ora hant'ahu xi grí mpehu pa guí pønga ri hmihu con gue'u, pephu con gatho ri miihu ngue'a guí tsuhu Ajuá. ²³ Ne gatho nú'a guí pehu, pehu con gatho ri pahahu, jaua ra uenda go guí pephu ra Zidada, hingue nuya ja'i. ²⁴ Ya guí pahu gue numa Zidadahu ra Jesucristo ma da 'ra'a ri thahahu ngue'a go guí pephua. ²⁵ Pe nu'a tó'o øt'a ra nts'o'mui, ra Zidada da gu'tuabi ngu tengu nú'a xa 'yøt'e, ne hinda ma da nja ra nsuqui.

4

¹ Nu'ahu hmuhu, manda ri 'begohu ngu ri 'ñepi, ngue'a guí pahu gue ne'ahu guí pe'tshu 'nari Hmuhu nehe nuni mahets'i.

² Ogui tsaya guí 'yapabihu Ajuá con gatho ri miihu, ne umfu njamadi'a ngue'a øt'a'ihu ri nt'adihu. ³ 'Yapabihu por guecje, pa da xogahe ya gosthi pa da za ga mañhe de gatho nú'a xa 'yøt'a ra Zidada Jesucristo ngu nú'a xqui beni Ajuá ne hinxqui fadihma, pe Ajuá ya xa 'ñutcahu. Ne ngue'a go dí ma de gue'a, hangue dí jot'ua fadi. ⁴ 'Yapabihu Ajuá pa da za ga manga xá hño de gue'a ngu ri 'ñepcagui ga ma.

⁵ Jamasuhu hanja guí 'yohu, 'yohu co ndunthi ra mfadi ja yá thandi nú'u hingyá gamfri. Ogrí 'beta ri orahu, zofohu'u de rá noya Ajuá. ⁶ 'Ñahu co ndunthi ra t'equ'e'i

ne ra hm̄ate, ne beñh̄u xá hño hanja gr̄i
th̄atuah̄u cada 'na nú'uh̄ gr̄i ñ̄auih̄u.

*Ya nzenjua p̄ehna ra apostol Pablo mi
uadi ra carta*

⁷Nuni ma hm̄aca cuh̄u ra Tiquico guehni
'nará hoga m̄efi Ajuá stá m̄pehe mahȳεgui,
y nu sta z̄omb̄u dua c'a'ts'ah̄u, ma da xi'ah̄u
gatho nú'a te dí thoguiua. ⁸Hangué pa gue'a
dí p̄eh'n'ah̄ub̄u pa da xi'ah̄u tengu gra 'm̄uihe
de guecua ne pa da nup'a ri mfenih̄u. ⁹Ma
da m̄eui nehe ma zi hoga cuh̄u Onesimo,
nuni ja ra mengu de guep̄u ngu guí pah̄u.
Nuyá ma da xi'ah̄u gatho nú'a dí thoguihe de
guecua.

¹⁰Ne ri fat'ajua'ih̄u ra zi cu Aristarco nuni
dr̄i ncompa'beua ja ra fadi, ne ri fat'ajua'ih̄u
ra zi cu Marco nuni rá primo ra cu Berhna.
Nu'ah̄u ya xa si'ah̄u gue ma da mab̄u da
c'a'ts'ah̄u ra cu Marco, ne sta z̄omb̄u umf̄u
ra tsaya co ndunthi ra hm̄ate. ¹¹Nehe ri
fat'ajua'ih̄u nuni ra cu Jesu xa thu'mbabi
nehe ra Justo. De gatho ya xodyo nú'uh̄ xa
gamfri h̄onse nuȳu ya cuȳu faxcagui pa dí
m̄ambahe rá noya Ajuá de guecua, pa njab̄u
ndunthi to'o xa yut'i ja rá hm̄anda Ajuá, y
go guehȳu xi ri hubga ma m̄ui. ¹²Ne ri
fat'ajua'ih̄u ra cu Epafra, guehni 'nará m̄efi
nehe ma zi Hmuh̄u ra Jesucristo, nehni ra
mengu de guep̄u. Nuni nz̄antho apabi Ajuá
con gatho rá m̄ui pa hingui 'uegueh̄u de ri
jamfrih̄u ne pa gui 'yoh̄u xá hño ja rá thandi
Ajuá ne gui 'yø'tuah̄u nz̄antho ngu nú'a go
rá paha'a. ¹³Nugui go dí damajuani xá
hño de guehni, ngue'a nz̄antho tagui tu por
gue'ah̄u, ne por ya cu ya me Laodicea, ne
nú'uh̄ ya me Yerapoli. ¹⁴Ri fat'ajua'ih̄u nehe
ra cu Luca, nuni ra medico xi ra hm̄adi, ne
ra cu Dema.

¹⁵Fat'ajua'h̄ub̄u ts'uh̄ gatho ya cu nú'uh̄ ya me
Laodicea, ne fat'ajua'h̄ub̄u ra cu Nimfa, ne
gatho nú'uh̄ ya cu ri munts'i ja rá ngu'a pa ri
x̄ocambeni Ajuá. ¹⁶Nu xcr̄i juah̄u guí hñe'thu
nuna ra carta, p̄empabih̄u nú'uh̄ ya cu ya me
Laodicea, pa da hñe'ti nehe'u. Ha nú'a dá
p̄empabi'uh̄ da m̄en'a'ih̄u pa gui hñe'thu nehe.
¹⁷Nehe xipabih̄u ra cu Arquipo gue da m̄efi
xá hño nú'a ra 'b̄efi xa umbabi ra Zidada,
asta hinda juatbi gatho.

¹⁸Núgui drá Pablo de ma 'yεε dí op'ah̄u
nuna ra nzenjua. Oxqui pumfriguih̄u gue dí
oua ja ra fadi. Ha nubyá, Ajuá da jap'a'ih̄u.
Njab̄u gue'a.

**RÁ MŪDI RA
TESALONICENSE**
**RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL
NSAN PABLO BI 'YOPABI YA
GAMFRI ME TESALONICA**

Ra apostol Pablo ne yá compa opabi ya gamfri me Tesalonica

¹ Núga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pəhn'a'ihebu nuna ra carta, nu'ahu gyá gamfrihu guí 'buhabu Tesalonica ne guí 'buhu co Ajuá ra Dada ne co ra zi Hmu Jesucristo. Ajuá ma Dadahu ne ma zi Hmuhu ra Jesucristo da jap'a'ihu ne da max'ahu pa guí 'buhu te rá 'ñenho.

Ra hoga'mui mi udi ya gamfri me Tesalonica

² Dí aphe Ajuá por gue'ahu ne nzantho dí umfe njamadi'a por gatho'ihu. ³ Nú'bu dí aphe Ajuá ma Dadahu, nzantho dí beñhe ra 'bēfi de ri jamfrihu ne ri 'bēfihe dega hmāte, ne dí beñhe de gatho nú'a guí tsethu ngue'a guí t'nhu da 'ñehe ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ⁴ Ma zi cu'ihe yá hmādi'ihu Ajuá, dí pahē gue xa huahn'a'ihu Ajuá. ⁵ Nura maça hoga noya dá xi'ahe hindá xi'a'ihe hōnse dega noya, dá xi'ahe co rá ts'edi ra Maça Ndahi, nehe dí camfrihe gue go guehna xi majuañi. Nu'ahu gá pahū tengu ma 'muihe nú'bu duá 'buehu con gue'ahu pa ri hñohu.

⁶ Ya guí tanga ma 'muihe, nehe guí tembahá rá 'mui ra Zidada Jesu. Gá hañhu rá noya Ajuá co ndunthi ra nt'atsate, pe nehe co ra johya nú'a xa 'ra'ahu ra Maça Ndahi. ⁷ Hanguē gatho ya cu me Macedonia ne ya cu me Acaya bi den'a ri 'muihu. ⁸ Por gue'ahu bi ntanga rá noya ra Zidada hingo sehe Macedonia nixi sehe Acaya; nehe habaraza fadi gue guí camfrihu Ajuá. Nde nubya, ya hindí pe'tshe te ga mañhe, ⁹ ngue'a ya ja'i ri mpede hanja bi za dá cūthe ra maça noya con gue'ahu. Nehe mañ'hu gue gá tsohubu ya c'oi nú'hu hingo gue'hu Ajuá pa guí pəpabihu Ajuá nú'a te y go gue'a Ajuá xi majuañi. ¹⁰ Nehe guí t'embahá rá T'hu Ajuá nu stí 'ñehe de mahets'i. Ajuá go bi 'yot'e pa bi yopa nte'a de ja ya du, ne go gue'a ra Zidada Jesu nú'a to'o ñangaguihu de rá cūc Ajuá ma da 'ñehe.

2

Rá bēfi ra apostol Pablo nuni Tesalonica

¹ Zi cūhu guí pahū gue himbi 'mēditho ma 'bēfihe nú'bu dá hats'ahebu rá noya Ajuá. ² Masque bi sicje ndunthi ya ts'onoya nuni Filipino ne bi hnabgaguiheni ngu guí pahū, pe Ajuá bi 'racje ra ts'edi pa dá xi'ahe ra maça noya, hindá ntsahe nixi dá ntsuhe, masque ndí thohe ya nt'atsate. ³ Dá zo'a'ihe

de nú'a xi majuañi, hindá zo'a'ihe dega ts'oqui nixi dega nthate. ⁴ Ajuá bi hyandi gue mi 'ñepcaguihe ga mañhe ra maça noya ne bi 'bepcahe ga mañhe. Hanguē gue'a dí mañhe, hingo pa go da t'ot'ua yá paha ya ja'i, hōnse pa go da t'ot'ua rá paha Ajuá nú'a to'o patca ma mfenihu. ⁵ Hindá ha'ahe co 'raya hoga noya mahotho, ngu guí pahū, nixi hindá ha'ahe dega nc'at'abojá, Ajuá go padi. ⁶ Ne hindá nehe to'o da 'ñesca ma nsuhe, nixi nu'ahu nixi ma'ra, masque mri 'ñepcaguihe hmahá ngue'a dyá 'mehnihe de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nu'a dá othe, ndí pe'ts'ahe ra hmāte ngu 'nara ñana su yá zi bātsi. ⁸ Nts'edi xi stá ma'ahe, hanguē hinguē nsoctho dá 'ra'ahe rá hoga noya Ajuá, nehe xa za stá uñhe ma tehe po rá ngue'ahu ngue'a xi drí ma'ahe. ⁹ Zi cūhu, nu ndá xi'a'ihe rá noya Ajuá, guí pahū gue ndí mpefihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa hindá o't'a'ihe ra xuhñá ni 'na de gue'ahu.

¹⁰ Guí pahū ne Ajuá padi gue nu ndá 'buehu dá 'yohe xi xá hño ne dá nhy-oja'ihe con gue'ahu nú'ahu gyá gamfrihu, ne hindá othe nú'a xá nts'o hanguē himbi za to bi c'ascahe. ¹¹ Ne guí pahū hanja ndí zo'a'ihe ne ndí nup'ahe ri mfenihu cada 'na de gue'ahu, ngu 'nara dada zofo yá bātsi. ¹² Ndí 'bep'ahe gue guí 'yohu ngu ri 'ñep'a'ihu ngue'a Ajuá xa zohn'a'ihu pa guí 'buhu ja rá maça hnini ne ja rá nsunda'a.

¹³ Nuje nzantho dí umfe njamadi Ajuá ngue'a gá ohu ra maça noya nú'a dá xi'ahe ne gá pahū gue go gue'a rá noya Ajuá ne hingo rá noya 'nara ja'i. Ne majuañi go gue'a rá noya Ajuá, ne ri mpefi ja ri corasohu nú'ahu gyá gamfrihu. ¹⁴ Nu'ahu, zi cūhu, xcá thoguihu ya nt'atsate mahyēgui ngu xa thogui ya cu de yá nija Ajuá nuni Judea, nú'hu 'bui co ra Zidada Jesucristo. Xa utsa'ihu ya mengu ri haihu mahyēgui ngu ya xodyo xa utsa ya cu nuni Judea. ¹⁵ Nuya xodyo go gue'hu bi hyo ra Zidada Jesu, nehe bi hyo sehe yá badi'hu, y necje bi guje. Hingui o't'e'hu nú'a rá paha Ajuá ne ri utsa'hu gatho ya ja'i. ¹⁶ Mi hagaguihe hmahá ga zofoe ya ja'i nú'hu hingu'yá xodyo pa hinda mpoh'hu. Njabu ya xodyo xi bi 'yot'a ya ts'oqui asta habu bi za, ne rá ngats'i rá cūc Ajuá ya xa zudi'hu pa nzantho.

Ra apostol Pablo xi mi ne dama da c'a'tsa ya gamfri me Tesalonica

¹⁷ Nujū zi cūhu ya pe'tsa ya pa hinstá nuhu, pe de ma corasohe dí beñ'ahe. Hanguē xi ndí nehmahe ga nuhu. ¹⁸ Ndí nehmahe stá mahebu ga c'a'ts'ahu pe ra Satá himbi hocje. Núga drá Pablo ndunthi ya 'mi'qui dá ne ga mahmābu. ¹⁹ Nde, zte rá 'bē'a dí t'omhe, nda'a ma johyahe, ne hanja da thuscahe ra corona nu sta 'ñehe ma Zidadahu ra Jesucristo? ¿Ha gue hinguē por gue'ahu? ²⁰ Por

gue'ahū ma da t'esca ma nsuhe ne ma ga johyahe.

3

¹ Ya himbi za dá t'ómhe ma'ra ya pa pa dá pahe te gri 'buhū, hangue dá beñhe ga coheni Atena. ² Ha numa zi cuhū ra Timu dá pehn'a'iehebū. Gue'a 'nará mēfi Ajuā ne ma mfats'ihe ja rá 'befi ra Zidada Jesucristo. Dá pehn'a'iehebū'a pa da nup'a ri mfenihū pa ma'na da zedi ri jamfrihū, ³ pa da njo'o ni 'na de gue'ahū to'o da ntsu de ya nt'utsate guí thohe. Nu'ahū guí pahū gue pa guehna dí 'buhūua. ⁴ Nu nduá 'buehebū con gue'ahū dá xi'a'iehe gue mi pe'tsi te ga thohe ya nt'utsate ngu ya xa t'ót'e ne ya guí pahū. ⁵ Por gue'a nuga ya himbi za dá t'ómhe ma'ra ya pa, hangue dá pehn'ahūbū ra mēfi pa dá pađi te gra 'mū ri jamfrihū, xi'bū xqui hya'ahū ra ts'ondahi y nu'bú nú'a ma 'befihe xa 'mēdithoho hmāhā.

⁶ Ra cu Timu ya bá pengui de gueru ne ja ri zohō, hangue go bá hancahe'a ra noya de ri jamfrihū y de ri hmātehū. Nzantho guí bengaguihe co ra hmāte ne xi guí nehmagū ga nuhū mahyēgui ngu dí nehmagūe nehe ga hant'a'iehe. ⁷ Zi cuhū, nu ndá pahe te gra 'mū ri jamfrihū xi bi hū ma muihe, masque dí thohe ya nt'utsate ne ya ts'othogui. ⁸ Nubyá hā, xi dí johyahe ndunthi ngue'a xi majuaní guí 'buhū xá hño co ra Zidada. ⁹ Nde nu'bú, otho con te ga ju'tuabihe Ajuā por gatho nú'a ra johya dí pe'tshe ja rá thandi'a ngue'a guí 'buhū xá hño con gue'a. ¹⁰ Ajuā dí aphe ma pa ra xuui con gatho ma muihe gue da 'racje nsequi ga nuhū pa ma'na da nxōgue ri jamfrihū.

¹¹ Ajuā ma Dadahū ne ma zi Hmuhū ra Jesucristo da zixcahe pa ga tsōñ'a'iehe. ¹² Ma zi Hmuhū da 'yót'e pa ma'na da zi'ta ri hmātehū pa xi guí máđihū 'na ngu ma'na ne xi guí máđihū gatho ma'ra, mahyēgui ngu nuje dí ma'a'iehe. ¹³ Ne da max'a'ihū pa guí zēđihū, ne guí 'ueguehū de ya ts'oqui pa da njo'o to'o da c'a'ts'ahū ja rá thandi Ajuā ma Dadahū nu stí 'ñehe ma zi Hmuhū ra Jesucristo con gatho nú'ū to'o xa gamfri'a.

4

Ra hoga'mui gue'a ri ho Ajuā

¹ Nubyá zi cuhū, dí bante'iehe ne dí zo'a'iehe de rá ts'ēdi ra Zidada Jesu gue ma'na guí 'yohū xá hño ngu dá u't'ahe, njabū ngu ne Ajuā.

² Ya guí pahū nuya hmāda dá 'bep'ahe de rá ts'ēdi ra Zidada Jesu. ³ Nurá paha Ajuā gue da t'axca ri mfenihū. Oxqui hñuxhū co ya 'behñā nú'ū hingo xi ri 'behñāhū, nixi ya 'behñā hinda hñuxui ya 'ñohō nú'ū hingo xi yá dame. ⁴ Cada 'na de gue'ahū guí pahū hanja guí pe'tsa ri 'behñāhū, hingue

gui pe'tshū dega ts'oqui, guí 'ñōtehū 'na ngu ma'na. ⁵ Oxqui pe'tshū ra ts'onc'at'aja'i ngu ōt'a ya 'ñagamfri ja'i nú'ū hinxa bā Ajuā.

⁶ Oxqui ōt'uahū ni 'nara 'ñū ri cuhū nixi guí hyathū de nuya t'ót'eya, ngue'a Ajuā go gue'a unga ra nju'ti de gatho nuya, ngu ya stá xi'a'iehe ne stá zo'a'iehe ndunthi. ⁷ Ajuā xa zoncāhū pa da nt'axca ma mfenihū hingue pa ga ōthū ya ts'oqui. ⁸ Nu'a t'ó'o ri utsa nuna ra noya, hingo ūtsa 'nara ja'i, pe ūtsa Ajuā nú'a to'o 'racjū rá Maça Ndāhi.

⁹ Hingo mahyoni ga op'a'iehe pa guí māđi ri cuhū, ngue'a Ajuā ya xa 'ñū't'a'ihū gue guí máđihū 'na ngu ma'na. ¹⁰ Ne majuaní ya guí ōthū njabū con gatho ya cu 'bū gatho rá ngūni Macedonia. Pe dí zo'a'iehe zi cuhū gue ma'na da zi'ta ri hmātehū. ¹¹ 'Yōthū ra ts'ēdi pa guí 'buhū 'nara hoga'mui. Mpefihi sehe co ri 'yehū ngu nú'a stá 'bep'a'iehe, ¹² pa da ñāmahño de gue'ahū nuya 'ñagamfri ja'i, ne pa hinte guí 'bēhū.

Rá yo'ehē ra Zidada

¹³ Zi cuhū, dí ne ga xi'ahe de nú'ū xa du pa guí pahū ne pa hinda du ri muihū ngu nú'ū ma'ra hinte t'ō'mi. ¹⁴ Nde, 'bū dí camfrihū gue ra Zidada Jesu bi du ne bi yopa nte ma'na'gui, nu'bú nehe dí camfrihū gue Ajuā dua tsi co ra Zidada Jesu nu stí 'ñehe'a nú'ū to'o bi du ne mi camfri ra Zidada Jesu.

¹⁵ Dí xi'ahe rá noya ra Zidada, gue nú'ū gra 'būthūua ja ra ximhai asta ra pa da 'ñehe ra Zidada, hingo ma ga 'bet'ohū de nú'ū ya xa du. ¹⁶ Pe ra Zidada ma dua cai de mahets'i co 'nara hmafī dega hmāda, ne co 'nara noya de 'nara nda'ēnxē mahets'i, ne co rá nzūni ra trompeta de Ajuā. Nu'bū nú'ū ya cu ya xa du ante da 'ñehe ra Zidada Jesu, nu'ū 'met'o da yopa nte'ū. ¹⁷ Nepū nú'ū gra 'būthūua ja ra ximhai, 'bestho da guxcāhū mahyēgui con gue'a pa mañā ja ya guui pa ga ma ga nthēhū ra Zidada mañā ja ra ndāhi, ne njabū ma ga 'buhū nzantho co ra Zidada. ¹⁸ Hangue hñū'mba muihū 'na ngu ma'na co nuya noyaya.

5

¹ Zi cuhū, hingo mahyoni ga op'a'iehe pa ga xi'ahe de nuya pa xa 'ñepū ne ha'mū ma da nja nuya t'ót'eya. ² Ngue'a nu'ahū ya guí pahū xá hño gue nu sta dat'a ra pa da 'ñehe ra Zidada, nura pa'a ma da nja ngu ōt'a ra be dega xuui. ³ Nura pa sta 'ñenga ya ja'i gue ja ra hmetho ne ra hoga'mui, nu'bú sta đamfri'ū da 'ñe 'nara nhuati pa gue'ū ngu yá ūgui 'nara 'bēhñā, ne hinda mpont'ui'ū. ⁴ Pe nu'ahū zi cuhū ya hingui 'buhū ja ra 'bēxuui, hangue nura pa'a hinda ma da za'ahū ngu 'nara be. ⁵ Gatho'ihū guí 'buhū ja ra ñot'i ne guí 'buhū dega pa. Nuju ya hindí 'buhū ja ra xuui nixi ja ra 'bēxuui. ⁶ Hangue hinga āhū ngu ma'ra, ga ndō'mhū nzantho,

ne di ja ma mfenih_u. ⁷ Nuto aha, aha 'b_u nxuui, ne nuto ri ti, ri ti dega xuui. ⁸ Pe nuju dí 'b_uh_u dega pa ne di ja ma mfenih_u. Ga hñeh_u co ma heh_u dega jamfri y dega hm_{ate} pa hinte ga jah_u. Njab_u ga hñeh_u ngu ri hñe nú'u to'o 'yo ja ra tuhni. Ne ga pe'tsh_u ra nthø'mate pa ga mpøhøh_u ngu 'nara nthaq_u ja ma ñaxuh_u. ⁹ Aju_a hinxa hñuxcah_u pa da z_{ucj_u} rá cue'a, xa hñuxcah_u pa ga mpøhøh_u por ma Zidadah_u ra Jesucristo. ¹⁰ Nú'á bi du por guecj_u pa da za ga 'b_uh_u con gue'a masque gra 'b_uth_uua o ya stá tuh_u. ¹¹ Hangue hñu'mba m_uih_u ne nupa mfenih_u 'na ngu 'na ngu ya guí øth_u.

Ra apostol Pablo umba ra ts'of_o ya gamfri

¹² Zi cuh_u, dí bante'ihe gue gui pe'tsuah_u ra t'equ'e_i nú'u brí mpeñib_u ja rá 'befi ra Zidada ne su'ah_u ne zó'a'ih_u. ¹³ Pe'tsuah_u ndunthi ra hm_{ate} po yá hoga 'befi. 'B_uh_u co 'nara hoga'm_ui 'na ngu 'na. ¹⁴ Nehe dí bante'ihe zi cuh_u gue gui zoh_u ya cu nú'u ya dahñei, gui nupa yá mfeni nú'u to'o tu yá m_ui, gui faxh_u nú'u to'o ts'atho yá jamfri, ne gui ts_tuah_u gatho.

¹⁵ Jamasuh_u gue hingui co'tsh_u ra nts'o'm_ui co ra nts'o'm_ui. 'Yøth_u nzantho ra hño 'na ngu ma'na nehe con gatho ya ja'i.

¹⁶ Johyah_u nzantho. ¹⁷ Ja guetbú gui 'yaph_u Aju_a. ¹⁸ Umf_u njam_udi Aju_a de gatho nú'a da 'ñehe, ngue'a gue'a rá paha Aju_a pa gue'ah_u nú'ah_u gui 'b_uh_u co ra Zidada Jesucristo.

¹⁹ Oxqui hacuah_u rá ts'edi ra Maça Ndañi.

²⁰ Oxqui utsah_u nú'a te u't'ah_u nú'u ñ_a de rá noya Aju_a. ²¹ P_{ah}nda'na nú'a xá hño, ne teñh_u'a. ²² 'Ueh_u de gatho nú'a xá nts'o.

²³ Aju_a hubga ma m_uih_u, ne go gue'a da t'axca maxøgue ri mfenih_u, pa da 'be'tsi xá hño ri hoga ndañih_u ne ri mfenih_u ne ri ndo'yoh_u, pa hinto da c'a'ts'ah_u nu sta 'ñehe ma Zidadah_u ra Jesucristo. ²⁴ Hingui pata rá mfeni nú'a to'o xa zoh_n'a'ih_u, ne go gue'a da 'yø'te.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta ri yopa zengua ya gamfri ne apa Aju_a por gue'u

²⁵ Zi cuh_u, 'yaph_u Aju_a por guecje.

²⁶ Fat'ajuah_ub_u gatho ya cu co 'nara nth_ufi dega hm_{ate}.

²⁷ Dí 'bep'a'ih_u nts'edi de rá thuhu ma Zidadah_u gue gui hñe'tuabih_u nuna ra carta gatho ya cu.

²⁸ Ma Zidadah_u ra Jesucristo da max'a'ih_u. Njab_u gue'a.

**RÁ ÑOHO RA
TESALONICENSE
RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA
APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A
BI 'YOPABI YA GAMFRI ME
TESALONICA**

Ma'na'qui ra apostol Pablo ne yá compa opabi ya gamfri me Tesalonica

¹ Nūga drá Pablo, ne ra cu Silvano ne ra cu Timu, dí pehn'a'liebu nuna ra carta nu'ahu gyá gamfrihu guí 'buhubu Tesalonica ne guí 'buhu co Ajuá ma Dadahu ne co ma zi Hmuhu ra Jesucristo. ² Ajuá ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo da jap'a'ihu ne da max'a'ihu pa guí 'buhu te rá 'ñenhu.

Ajuá ma da castiga nuya 'yot'ats'oqui nu stayopa zohø ra Zidada Jesucristo

³ Zi cuhu, pe'tsi te ga umfe nzantho njamadi Ajuá por gue'ahu ngu ri 'ñepcahe ga øthe ngue'a xi ri te ri jamfrihu ne gathoihu ma'na ri zi'ta ri hmátehu 'na ngu ma'na. ⁴ Hangué nuje dí e'ts'a'lie ri nsuhu ya já nija Ajuá ngue'a xi ra dangui ri jamfrihu masque guí thohu ya ts'othogui ne ya nt'atsate. ⁵ Pe gatho nuya thogui guí thohu, ja ri hnečni gue Ajuá øt'a nú'a xá hño ne ma da 'yot'a ra hoga ts'utbi, ngue'a por nuya ts'othoguiya Ajuá da za da ma gue ri 'ñep'a'ihu guí 'buhu habu bí manda'a, ne por gue'a grí sufrihu.

⁶ Ajuá øt'a nú'a xá hño da co'tsuabi nú'u to'o ri 'tsa'ihu. ⁷ Nehe nú'ahu t'utsa'ihu, Ajuá øt'a nú'a xá hño da 'ra'a'ihu ra tsaya mahyegui con guecje nu stua pengui de mahets'i ra Zidada Jesu co ya enx nú'u hampa rá ts'edi'a. ⁸ Nu stí 'ñehea'a, ma da hnequi 'nara danga tsibi ja rá nthets'i. Ma da 'ñehe pa da castiga nú'u to'o hingui pa Ajuá nixi hingui øtuabi rá maça noya ma Zidadahu ra Jesucristo. ⁹ Nu'ú ma da gut'a yá thai ja ra nidu pa nzantho, ne hinda za da 'mu'u ja rá thandi ra Zidada habu ja rá nsunda ne rá ts'edi. ¹⁰ Nura pa stí 'ñehe'a, gatho ya cu nú'u to'o camfri'a ma da 'yø ne da nsunda'a. Ne'ahu ma guí 'yøhu ne guí nsundahu'a ngue'a gá camfrihu nú'a dá xi'a'ie.

¹¹ Por guehna nzantho dí aphe Ajuá gue da max'a'ihu pa guí 'buhu ngu ri 'ñep'a'ihu ngue'a xa zohn'a'ihu'a, ne dí aphe gue da nup'a ri mfenihu co rá ts'edi'a pa guí 'yøthu co 'nara johya gatho nú'a xá hño ne pa guí 'yøthu ya 'befi dega jamfri, ¹² pa njabu da hnequi rá nsunda ma Zidadahu ra Jesucristo ja ri 'muihu ne da t'e'ts'a ri nsuhu po rá hñoja'i Ajuá ne ra Zidada Jesucristo.

2

Ma da hnequi ra 'yot'ats'oqui gá ja'i

¹ Nūbya zi cuhu dí ne ga xi'a'he de rá yo'ehe ma Zidadahu ra Jesucristo nu xcrá muntshu con gue'a. ² Dí bante'iehe zi cuhu gue hingui ntsuhu nixi to guí hophu da 'uec'a'ihu de ri hoga mfenihu ne da 'ñeñ'ahu gue ra Zidada ya bá yopa pengui, nixi dega thedi, nixi dega noya, nixi dega he'mi nú'a di mā gue go stá penhe, ne nú'u di mā gue rá pa de rá yo'ehe ra Zidada ya bi zohø. ³ Oxqui hophu ni 'na tui to da hya'ahu ne da 'ñeñ'ahu gue nura pa ya bi zohø. 'Met'o ma da nanga ndunthi to'o da ña ncontra de Ajuá, ne da hnequi nú'a ra 'ñhø dega 'yot'ats'oqui ma da ma ja ra nidu. Nepu 'mefa de gue'a ma da zohø ra Zidada. ⁴ Nura 'yot'ats'oqui gá ja'i'a ma da ma ncontra de Ajuá ne da 'ñexa sche, ne da ne da hñamba yá luga gatho nú'u t'embi gue go gue'u Ajuá, nú'u ri nsunda ya ja'i, asta hinda hñudi ja rá ndanija Ajuá, ne da mañ'a gue go gue'a Ajuá.

⁵ ¿Ha gue hingui beñhu gue nú'bu ndi 'bui con gue'ahu dá xi'a'ihu de guehna? ⁶ Nu'ahu guí pahu te rá 'be'a hinxa hopi da hnequitho nura 'yot'ats'oqui gá ja'i'a. Ma da hnequi asta nú'a ra pa da zø rá ora. ⁷ Nura ts'oqui ya ri mpefi mant'agui, hñse tømabya da thaca nú'a to'o hingui hopi da hnequi. ⁸ Nu'bú gue'bu da hnequi nú'a ra ts'oja'i, ne ra Zidada ma da hyo'a co 'nara noya da ma, ne da ma da huati co rá nsunda nu stí 'ñehe'a. ⁹ Nu sta hnequi nura ts'oja'i'a dra hñampa rá ts'edi ra Satá ne ma da 'ñudi ndunthi ya nt'udi ne da 'yot'a ndunthi ya milagro dega nthate. ¹⁰ Ne ma da hyat'i co ya nthate xi xá nts'o nú'u to'o ma da ma ja ra nidu. Nu'ú mi tsa da mpøhø hmaha pe himbi ne bi gamfri nú'a xi majuani hangue ma da ma ja ra nidu. ¹¹ Hangué ringue'a Ajuá da pu'tua yá mfeni'u pa da gamfri nuna ra nc'uambanga. ¹² Pa njabu da duxa ra ts'oqui nuto gatho himbi ne bi gamfri nú'a majuani, nú'u to'o ma'na bi ho ra ts'oqui que nú'a majuani.

Ajuá xa huanchahu pa ga mpøhøhu

¹³ Pe nuje ri 'ñepcahe gue nzantho ga umfe njamadi Ajuá por gue'ahu zi cuhu yá hmadi'ihu ra Zidada, nguetho Ajuá bi huahn'a'ihu ante da hyoca ra ximhai pa guí mpøhøhu. Ne gá mpøhøhu ngue'a ra Maça Ndahi bi 'uec'a'ihu de ya ts'oqui, ne xcá camfrihu nú'a majuani. ¹⁴ Pa guehna bi zohn'a'ihu Ajuá por nura maça noya stá xi'a'ie pa da hnequi rá nsunda ma Zidadahu ra Jesucristo ja ri 'muihu.

¹⁵ Hangué ringue'a zi cuhu oxqui 'ueguehu. Pe'tshu xá hño ya nt'utuete nú'u stá u't'a'ie dega noya o nú'a stá op'ahe. ¹⁶ Ajuá ma Dadahu bi maçaguihu ne bi huegaguihu hangue bi 'racju ra humai pa nzantho ne bi 'racju 'nara hoga nthø'mate. ¹⁷ Nú'á ne ma zi Hmuhu ra Jesucristo da

nup'a ri mfenihũ ne da ja'ahũ gui 'yohũ xá hño de nú'a gui øthũ ne nú'a gui mañhũ.

3

Ra apostol Pablo xipa ya cu gue da ora por gue'ũ pa njabũ ma'na da ntũnga rá noya Ajuã

¹ Nubyá zi cuhũ dí a'a'ihe gui 'yaphũ Ajuã por guecje pa da ðama ntũnga rá noya Ajuã habũraza, ne da jamfri ngu xcá camfrihũ. ² Nehe 'yaphũ Ajuã gue da ñangaguihe'a de ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i nú'u øt'a ya nts'o'mui, ngue'a hinga gatho pe'tsa ra jamfri. ³ Masque njabũ, nu Ajuã hingui pata rá mfeni, nú'a da ja'ahũ gui zedihi ne da ñañ'a'ihũ de ra nts'o. ⁴ Dí camfrihe gue gui øthũ nú'a stá 'bep'ahe ne ma gui sigui gui 'yøthũ njabũ ngue'a Ajuã ri 'ra'ahũ ra ts'edi. ⁵ Ra Zidada Jesu da xoc'a ri mfenihũ pa gui pe'tshũ rá hmate Ajuã ja ri corasohũ, ne pa gui tsøthũ ngu bi zeta ra Zidada Jesucristo.

Ya cu ri ñepi da mpefi

⁶ Zi cuhũ, dí 'bep'a'ihe de rá thuhu ma Zidadahũ ra Jesucristo gue gui 'ueguehũ de gatho nú'u ya cu xa mpũnga ðahñei ne hingui 'yo ngu nú'a dá u't'a'ihe. ⁷ Nu'ahũ ya gui pahũ gue ri 'ñep'a'ihũ gui tenga ma 'muihe. Nuje hindá ðahñeihe nu ndá 'buhũbũ. ⁸ Nixi to'o bi 'uinjethoho. Nu'a ndí øthe, ndí mpefihe ma pa ra xuui co ndunthi ra nzabi pa himbi 'me te dá tsihe, ne pa hindá øt'ahe ya xuhña. ⁹ Hingue himrí 'ñepcaguihe pa gui 'racaguihe te ga tsihe. Dá øthe njabũ pa da za gui 'yøthũ ngu nú'a dá øthe. ¹⁰ Ngue'a nú'bu nduá 'bøhe con gue'ahũ dá 'bep'ahe gue nu'a tó'o hinda ne da mpefi hinda ñuni nehe. ¹¹ Dí xi'ahe nuna ngue'a dí øhe gue 'ra de gue'ahũ ya xcá mpũnga ðahñeihe ne hingui ne te gui pehũ, hõnse gui 'yohũbũ grí hñøthũ habũ hindí 'ñepi gui hñøthũ. ¹² Nuya cu'u to'o øt'a njabũ, dí 'bephe ne dí zohẽ de rá ts'edi ma Zidadahũ ra Jesucristo gue da mpefi te rá 'ñientho pa njabũ da ðahã nú'a da zi.

¹³ Zi cuhũ odi tsabi'ihũ gui 'yøthũ ra hño. ¹⁴ Nu'a tó'o hinda 'yøtcaguihe nú'a dí mañhe ja nuna ra carta, mañhũ to gue'a ne ogrí ntsixhũ'a pa njabũ da ntsa. ¹⁵ Pe oguí utsahũ. Umfũ ra ts'ofu ngu ri 'ñepi 'nara cu.

Ra apostol Pablo ja rá ngats'i rá carta apa Ajuã por ya cu

¹⁶ Nubyá, ra Zidada nú'a 'racjũ ra humui, nzãntho da 'ra'ahũ 'nara humui de nú'a te gatho da 'ñehe. Ra Zidada da 'mui con gatho'ihũ.

¹⁷ Núga drá Pablo dí op'ahũ ra nzengua co ma 'ye sehe, guehna 'nara seña ja gatho nú'u ya carta dí ofo. Njaua dí ofo. ¹⁸ Ma Zidadahũ ra Jesucristo da max'a'ihũ gatho. Njabũ gue'a.

RÁ MŪDI RA TIMOTEO RÁ MŪDI CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Nūgui drá Pablo rá apostolgui ra zi Hmu Jesucristo. Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo go gue'á bi huancagui pa drá apostol. Ajuá go gue'á bi pòhòguihú, y ra zi Hmu Jesucristo go gue'á dí tòmhu. ² Dí op'a'i nu'i Timu dí ja ra uenda gue ma t'u'i ngue'a go dá zo'a'i de ra jamfri. Ajuá ma Dadahú ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo da jap'a'i, da me'ts'a ra nthe cate, ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñentho.

Ra ts'ofa pa ya gamfri pa hinda dena ya nt'utuatae nú'á hinga majuaní

³ Ante ga ehe de guepú Efeso pa nuua Macedonia, dá bante'i gue gui cohíbú pa gui zofa nú'á 'raya cu 'bui de guepú udi ma'na'ño ra jamfri de nú'á stá padihú, gui haçucabi'ú gue ya hinda siguí da 'ñudi nú'á udi'ú. ⁴ Nixi hinda siguí da mą́nğa nú'á ya 'bede xa zanse ya ja'i de maya'bu, nú'á xi xcra matho ne hingui o rá 'ñu nú'á ma. Ngue'a nú'á ya cu udi nuya nt'utuatae'ú, udi hõnse pa da ntsanoya'ú, hingui uti ya cu de rá noya Ajuá pa ma'na da nte yá jamfri'ú.

⁵ Dí 'bep'a'i gue gui zofa ya cu pa da me'tsa 'nara coraso xá nt'axi ne 'nara hoga mfeni ne 'nara jamfri hingue maxòts'etho, pa njabú da za da me'tsa 'nara hoga hmate. ⁶ 'Raya cu ya xa 'uegue de nuya hoga t'ò'e, hangue nubya hõnse mą́nğa ya noya hinte ri muui. ⁷ Nu'ú ne hmahá gue da nxahnate de ra ndaxjua ley, y mą́ gue go gue'a xi majuaní nú'á mañ'ú masque nixi padí nú'á mañ'ú.

⁸ Haha, nura ndaxjua ley xá hño, pe nú'bu da t'ò'e ngu nú'á bi beni Ajuá. ⁹ Ga pahú gue himbi thuxa ra ley pa ya hoja'i. Ra ley bi thuts'i pa ya ts'o'yode ne ya 'ñaqu'equ'eí, pa ya ts'ojá'i ne ya 'yòt'ats'oqui, pa nú'ú hingui tsu Ajuá ne ya 'ñaagamfri, pa nú'ú to'o ho yá dada ne yá nana, ne pa ma'ra ya hyote. ¹⁰ Nehe pa nú'ú to'o ya 'ñeja'i, pa nú'ú ya 'ñhò ri hñuxui yá mi 'ñhòui, ne pa nú'ú ya 'behña ri hñuxui yá mi 'behñaui, pa nú'ú to'o pe ya ja'i, pa ya c'uamba, pa nú'ú to'o hõxa ra thai rá miq'u'eui, nehe pa gatho nú'ú to'o ò't'a ya ts'ot'ò't'e nú'ú xicjú Ajuá gue hingui ho ga ò'thu'ú. ¹¹ Gatho guehna mą́nğa rá maça noya Ajuá nú'á to'o xá nsunda. Nuna go guehna ra maça noya bi t'acagui pa ga ma.

Ra jamadı po rá nthe cate Ajuá

¹² Nūgui dí umba njamadı ma Zidadahú ra Jesucristo ngue'a bi 'raca ra ts'edi pa ga

pepabi. Bi hyandi gue xá hño ga pepabi, hangue bi hñuxcagui pa ga pepabi'a. ¹³ Nūgui ma'met'o xi ndí ñama'ñu de ra Zidada Jesu y ndrí'atsa, nehe xi ndrá ts'o'mui co ya gamfri. Pe nu'á bi mesca ra nthe cate ngue'a hindí padí hmahá nú'á ndí ò't'e nguetho hinstí camfri thoho'a. ¹⁴ Pe nurá hmate Ajuá xi ra dangui pa guequi. Nú'á bi xoga ma mfeni pa dá camfri ra Zidada Jesucristo ne pa bi za dá pe'tsua rá hmate'a.

¹⁵ Nuna noya ma ga xi'a'i go guehna majuaní, hangue rí 'ñepi gue gatho ya ja'i da gamfri: gue ra Zidada Jesucristo bi 'ñehea ja ra ximhai pa da pòhò ya 'yòt'ats'oqui, y nūgui ma'na go ndrá 'yòt'ats'oqui. ¹⁶ Pe masque ndrá 'yòt'ats'oqui, nura Zidada Jesucristo bi mesca ra nthe cate, pa nūgui 'nandrá dą́nğa 'yòt'ats'oqui da hnequi ja ma 'mui gue Ajuá bi zeta ma nts'o'mui ne bi pungagui. Bi 'yòt'a njabú con guequi pa njabú da hyanda ma'ra ne da gamfri'ú pa da me'tsa ra te pa nzantho. ¹⁷ Hangue nú'á 'nat'a Ajuá rí 'ñepi dra sòcambeni ne dra nsunda pa nzantho. Go gue'a 'nat'a Ajuá nú'á hindí hanthú, go gue'a pe'tsa gatho ra mfadi, go gue'a ra Ndá de maya'bu, de nubya ne pa nzantho, nehe go gue'a 'bui pa nzantho ne hinhya'mú da du. Njabú gue'a.

¹⁸ Ma zi t'w'i Timu, dí 'bep'a'i gue gui pe rá 'befi Ajuá ngu rí 'ñehe, ngu 'nara soldado pe xá hño rá 'befi ja ra tuhni. Ne dí ben'a'i de nú'á bi mą́nğa ra Maça Ndahí gue ma gui pefi, pa njabú da za guí siguí gui pe xá hño rá 'befi Ajuá. ¹⁹ Nehe su ri jamfri ne strá nt'axi ri mfeni. Nu 'ra bi ts'oca yá mfeni hangue xa 'be yá jamfri. ²⁰ 'Ra de gue'ú go gue'a ra Imeneo ne ra Jandro nú'ú dá ent'ua ja rá 'ye ra Satá pa da badi gue hinda ñama'ñu de rá noya Ajuá.

2

Hanja da za dra t'apabi Ajuá

¹ Rá mudí dí 'bep'a'ihú gue gui orahú por gatho ya ja'i. Gui 'yaphú Ajuá da mats'i'ú, ne gui umfú njamadı'a. ² Gui 'yaphú Ajuá po ya dą́nğa ndá ne por gatho nú'ú hą́ ra ts'utbi, pa njabú da za ga 'buhú 'nara 'mui te rá 'ñentho, ne pa da za ga pe'tsua hą́ rı ntsu Ajuá ne ga 'yohú ngu rı 'ñepahú ne hinte ga jahú. ³ Nuna go guehna xá hño, ne go guehna ri ho Ajuá ma Pòhòtehú. ⁴ Nú'á ne gue gatho ya ja'i da mpòhò ne da badi'ú nú'á xi majuaní. ⁵ 'Nat'a Ajuá 'bui, nehe 'bui 'natho nú'á to'o 'bande de Ajuá co ya ja'i, y nú'á go gue'a ra Zidada Jesucristo nú'á to'o bá e bi nja'ua ja ra ximhai. ⁶ Nu'á bi unse rá te pa bi du pa bi gu'tua yá thai gatho ya ja'i. Ha nu mi zò ra ora, bi t'unga nt'ode pa bi fadi gue nu'á bi du pa bi pòhò ya ja'i. ⁷ Y pa gue'a bi thuxcagui dega apostol pa ga mamba rá maça noya Ajuá. Hindí hate, dí mą́nğa majuaní. Bi

thuxcagui pa ga nxahnate de ya ja'i nú'u hingyá xodyo pa ga utuabi'u de ra jamfri nú'a majuani.

⁸ Dí ne gue haburaza ra luga habu ri munts'a ya cu, gatho ya 'ñohø da guxa yá 'ye da 'yapabi Ajuá co yá mfeni strá nt'axi, ne hindri ncue, nixi da nehmyá. ⁹ Nehe dí ne gue gatho ya 'behña da jamasu pa da hñe ngu rí 'ñehe. Hinda hñe dega nt'ets'i. Hindí ne gue da 'ñeña dega nt'ets'i, nixi da 'ñets'i co ra oro, ni co ya do mahotho, nixi co ya he nú'u xi xá mađi. ¹⁰ Nu'a dí ne gue da 'yøt'e'u, dá 'yøt'a ya hoga 'befi ngu rí 'ñepa 'nara hoga 'behña nú'a 'yo ja rá ntsu Ajuá. ¹¹ Ya 'behña dá 'yødetho rá noya Ajuá ja ra nija pa da bađi, ne dá 'yøt'e ngu nú'a da sipabi. ¹² Hindí ne gue go ya 'behña da xahna ya 'ñohø ja ya hmunts'i, nixi hingo ma'na da manda'u que ya 'ñohø. Dá 'yøstho. ¹³ Ngue'a Ajuá bi hyoqui rá mudi ra Adá, nepu ra Eva. ¹⁴ Y hingo ra Adá bi thát'i. Nura 'behña go gue'a bi thát'i, hangue bi dagui ja ra ts'oqui. ¹⁵ Hangue nubyá 'bui yá bñtsi co ndunthi ya uguí, pe ya 'behña da mpøhø 'bu hinda 'uegue de yá jamfri, 'bu da me'tsa ra hmäte, 'bu da 'ño strá nt'axi, ne 'bu da 'mái ngu rí 'ñepi.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya ma'yo de ya nija

¹ Nuna noyaná guehna majuani: 'bu to'o beni da mepa Ajuá dega ma'yo gue'a 'nara hoga 'befi ne. ² Pa to da ma'yo mahyoni di 'bui xá hño y di otho te di hmä de gue'a. Dra medinthati co 'nada ra 'behña. Di su rá mfeni, di 'yo co ndunthi ra mñadi ne di pe'tsa ra t'equ'eí. Di pa da unga ntsaya, di pe'tsa ndunthi ra mñadi pa da 'ñutuete. ³ Hindra ti, hindra 'yøt'atuhni, mahyoni di ja rá hmäte, hindra zøt'amwi. Hindra nduste pa da dāhā ra boja dega nthate, nixi da ne da me'tsa ndunthi ra boja. ⁴ Di pađi da manda xá hño rá ngu, ne di pađi da zofu yá bñtsi ngu rí 'ñepi pa da 'yøt'e'u. ⁵ Ngue'a nu'a tó'o hingui pađi da manda rá ngu, nu'bú žhanja da za da manda rá nija Ajuá? ⁶ Hinda za da ma'yo 'nara 'ra'yo gamfri, ngue'a xi'bu da 'ñets'i'a ne njabu da ncondena ngu bi nja ra ts'ondāhi. ⁷ Mahyoni di udi 'nara hoga'mai pa njabu nehe nú'u hingyá gamfri da ñamahño de gue'a, pa njabu hinda 'be rá tsa nixi da zo ja rá 'ye ra ts'ondāhi.

Nú'a rí 'ñepi da 'yøt'a ya maste de ya nija

⁸ Nehe 'nara maste de rá nija Ajuá mahyoni dra 'ñequ'eí, hindi ña maxøts'etho, hindra ti, hindra nduste pa da dāhā ra boja dega nthate. ⁹ Di camfri xá hño nú'a ra jamfri xa t'utcahu co rá mfeni strá nt'axi. ¹⁰ Nehe mahyoni 'met'o dra tsapabi pa da fađi ua da 'ño xá hño ua hina. 'Bu da 'ño xá hño ne hinto da c'a'tsi, nu'bú ha, da za

dra maste ja ra nija. ¹¹ Nehe nú'u ya 'behña pepabi Ajuá mahyoni di pe'tsa ra hoga'mai. Hindra guxa nc'uamba. Di su rá mfeni, ne nzantho di øt'e gatho nú'a xá hño. ¹² Nura maste dra medinthati co 'nada ra 'behña. Nehe di pađi da manda xá hño rá ngu ne yá bñtsi. ¹³ Nu'a tó'o faste xá hño ja rá 'befi Ajuá, gue'a da t'e'tsua rá nsu, ne ma'na da nja rá ts'edi pa da ñauí ma'ra ya ja'i de ra jamfri pe'tsua ra Zidada Jesucristo.

Ra jamfri nú'a xa t'utcahu nú'a hinxqui fadi maya'bu

¹⁴ Zi cu Timu, dí ne 'bestho ga mabu ga c'a'ts'a'i, pe dí op'a'i nuna carta ¹⁵ pa 'bu hingá 'me ga mabu, ma gui pađi hanja da za gui mpefi xá hño ja rá nija Ajuá nú'a te. Nu ja rá nija Ajuá ja jani nú'a majuani ne ja hmāni nú'a majuani. ¹⁶ Majuani xi ra dangui nú'a ra jamfri xa t'utcahu nú'a hinxqui fadi ma'met'o, ne ena:

Ajuá bi 'ñehe bi nja'i;

y ra Maça Ndađi bi 'ñudi gue majuani go gue'a rá T'u Ajuá.

Nehe ya enxe bi hyandi'a.

Nú'u ya ja'i hingyá xodyo bi ts'ofu de gue'a. Nepu habaraza ya ja'i ja ra ximhai bi gamfri'a.

Y nu'a bi ts'its'i pa mahets'i pa ja rá nsunda'a.

4

Nú'u to'o da 'uegue de ra jamfri

¹ Ra Maça Ndađi xa mā xi xá hño ne ena gue nuyá ngats'i ya pa 'raya cu ma da 'uegue de ra jamfri ngue'a ma da hñuxa nt'øde nú'a di manga ya hyate ja'i nú'u di udi ya nt'udi dega ts'ondāhi. ² Nú'u ya yohmi ja'i ma da manga ya nc'uamba ne da ts'oca yá mfeni. ³ Nuya ts'oja'i'u ma da hñacuabi ya ja'i pa hinda nthati. Ne da hñacuabi pa hinda zi 'raya nzaqui, masque gatho ya nzaqui go bi hyoca Ajuá pa ga tsihu co ra jamadi nú'u dyá gamfrihu ne stá pahu nú'a majuani. ⁴ Ngue'a gatho nú'a bi hyoca Ajuá, gatho xá hño. Hingui ho te ga utsahu, hønse ga umfu njamadi Ajuá ora te dí tsihu. ⁵ Ngue'a rá noya Ajuá ena gue gatho ya nzaqui xá nt'axi. Hangue ga aphu Ajuá da japi gatho nú'a te dí tsihu, y njabu xá nt'axi nú'a dí tsihu.

Rá hoga mēfi ra Zidada Jesucristo

⁶ 'Bu gui 'ñutua ya cu gatho nú'a dí xi'a'i, ne 'bu gui pađi xá hño ra maça noya nú'a mā de ma jamfrihu ne ra hoga nt'utuate nú'a xcá teni, nu'bú ma xi gui hñoga mēfi de ra Zidada Jesucristo. ⁷ Ogrí ho gui 'yøde nuya ts'o'bede de ra ximhai ngu nú'u manga ya 'ñamfeni ja'i. 'Yøt'a ra ts'edi pa ma'na gui 'bui 'nara hoga'mai. ⁸ Ngue'a nu'a tó'o japi da 'ñanga rá ndo'yo pa da nja rá ts'edi, hønse 'na tui ri muui rá 'befi. Pe nu'a tó'o

ø't'a ra ts'edi pa da 'm̄u 'nara hoga'm̄ui, nurá 'b̄efi'á ma'na ri muui, ngue'a hingue h̄onse nuua ja ra ximhai ma da muui rá 'b̄efi'á, nehe ma da muui ja rá ñoho ra 'm̄ui. ⁹ Nuna noya stá xi'a'i go guehna majuani, hangue ri 'ñepi gue gatho ya ja'i da gamfri. ¹⁰ Y hangue por gue'a xi dri m̄epfiu ne dí thohu ya ts'othogui ngue'a dí camfrihu 'nat'a Ajuá nú'a te. Y nú'a go gue'a ra P̄ohote pa gatho ya ja'i, pe ma'na pa nú'a to'o camfri'a.

¹¹ Ñudi nuya ya nuya dí xi'a'i, ne manda da t'ø't'e. ¹² Oto di dintstho nú'a guí ma ngue'a grá basja'itho. Nu'i 'ñudi ra hoga'm̄ui pa gue'a da 'yø't'a ya cu nehe. Nura hoga'm̄ui guí 'ñudi, nú'a guí manga ya hoga noya, guí 'ñequ'ei, guí pe'tsa ra hm̄ate, guí pe'tsa ra jamfri, ne strá nt'axi ri mfeni. ¹³ Mientra ga mabu, 'yø't'a ra ts'edi pa guí hñe'tuabi ra Maça T'ofu ya cu, pa guí zofu'u ne guí 'ñutuabi'u. ¹⁴ Jamasu nú'a rá 'b̄efi Ajuá bi t'a'a'i nú'a bi manga ra Maça Ndahi guí p̄efi nu ndá hu'ts'áhe ma 'ȳehe núje dyá ndage de ra nija.

¹⁵ P̄efi gatho nuya t'ø't'eya. Ja da m̄epfimi con gatho ri m̄ui, pa gatho ya cu ne ma'ra ya ja'i da hyandi gue rí te ri jamfri ne ri mfadi ja rá 'b̄efi Ajuá. ¹⁶ Xi da nsu sche, ne jamasu de nú'a guí udi. Oguí tsaya guí 'yø't'a njabu, ngue'a nu'bu guí 'yø't'a njabu, nu'bu guí mp̄oh̄o ne da mp̄oh̄o nú'a to'o da 'yøde'i.

5

Nú'a rí 'ñepi da 'yø't'aya gamfri

¹ Oguí tsui ya zi ndaxjua. Umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri dada. Y nuya batsa'ñoh̄o umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri cu. ² Ha nuya zi tia umba ra ts'ofu, ja ra uenda ri nana. Nehe ya bas'behñá umba ra ts'ofu co ri mfeni xá nt'axi, ja ra uenda ri nju.

³ Xipa ra nija da mats'i ya viuda nú'u xi majuani ya viuda ne jo'o to'o da mats'i. ⁴ Nu'bu 'nara viuda 'b̄ui yá batsi o 'bu yá 'beto, nuyá batsi o yá 'beto go yá uenda da su'u, hingo ra nija. Mahyoni gue nuyá batsi o nuyá 'beto da badi da hñoja'i co ya mengu ja rá ngu ne da co'tsuabi yá dada yá nana de xa tede, ngue'a gue'a xá hñu ne gue'a ri ho Ajuá. ⁵ Nú'a xi majuani ra viuda ne 'bu sche, nú'a jo'o to ri su, h̄onse t̄'ombabi rá mfats'i Ajuá, ne nzantho ma pa ra xuui apabi Ajuá, ne api da mats'i'a. ⁶ Pe nu'a ra viuda ø't'e nú'a go da ne, ne hingui 'b̄utho, nú'a hini 'ñepi da t'umba ra mfats'i, ngue'a masque te, pe ja ra uenda ya xa du. ⁷ Bepabi ya cu da 'yø't'a núna dí op'a'i nehe, pa hinda nja te da hm̄a de gue'u. ⁸ Bu 'nara cu hini jamasu nú'u ja te yá njau, ne ma'na nú'u ya mengu ja rá ngu, nura cu'a hinte ri muui rá jamfri, ne ma'na xá nts'o nú'a ø't'e que 'na nú'a hingrá gamfri.

⁹ Nú'a ra lista habu thu'tsua yá thuhu nú'u ya viuda pepa Ajuá ne t'umba ra mfats'i, nuni mahyoni ja guí hñu'tsuah̄ni yá thuhu h̄onse nú'u ya viuda ya pe'tsa thogui hñu'rate njeya, ne bi me'tsa 'nada rá dame. ¹⁰ Nehe hñu'tsuah̄u yá thuhu ya viuda nú'u thandi ne fadi gue pe ya hoga 'b̄efi, ne bi tede xá hñu yá batsi, padi da unga ntsaya ja yá ngu, ne bi xucua yá ua nú'u ya cu mí tsonga ja yá ngu, ne bi mats'i nú'u mi tho ya ts'othogui, ne xa badi xa m̄efi gatho ya hoga 'b̄efi.

¹¹ Pe nu'u ya viuda ya bas'behñatho, oguí hu'tsuah̄u yá thuhu ja ra lista, ngue'a ma da zø ra pa da ne da yopa nthati 'ra de gue'u, y njabu ya hinda za da m̄epabi Ajuá ja ra nija. ¹² Y njabu da hn̄oma'ñu de gue'u ngue'a bi 'uegue de nú'a ra cohi bi me'tsi. ¹³ Nehe da nzai gue hinte dyá 'b̄efi ngue'a da nengu. Y hingue h̄onse dya d̄ahñei, nehe dya me'bede ne da hñø't'e habu hini 'ñepi, ne da mā nú'a hini 'ñepi da mahma. ¹⁴ Hangue nuguí dí ne gue da nthati nuya viuda ya bas'behñatho, ne da me'tsa ya batsi, ne da badi da su yá ngu. Njabu h̄a, hinda nja te da manga ma ncontrah̄u de guecu. ¹⁵ Dí xi'a'i njabu ngue'a 'raya viuda ya xa 'uegue de rá 'ñu Ajuá ne xa deni ra Satá.

¹⁶ Hangue 'bu 'nara cu o 'nara nju di pe'tsa 'nara viuda ja rá ngu, dá su pa hinda t'apabi ra mfats'i ja ra nija, pa njabu nura nija da me'tsa ndunthi te da umba nú'u xi majuani ya viuda ne jo'o to'o da mats'i.

¹⁷ Nubyá nuyá m̄efi Ajuá nú'u ri manda xá hñu ja ra nija, xi da hnu xá hño por gue'u, ma'na nú'u to'o mamba rá noya Ajuá ne utuate. ¹⁸ Ngue'a ra Maça T'ofu ena njaua: "Oxqui tu'tua rá ne nú'a ra ndamfri net'a ra trigo ja ra era." Nehe enga njaua: "Nu'a tó'o ri m̄epfi rí 'ñepi da t'umba rá thaha."

¹⁹ Bu da 'm̄ui 'na to'o da ñapabi 'nará m̄efi Ajuá, oxqui camfri 'bu da njo'o yoho o hñu pa da damajuani. ²⁰ Pe nu'bu 'nará m̄efi Ajuá xi majuani ø't'a ya ts'oqui, tsui nts'edi habu da 'yøde gatho ya cu, pa njabu da ntsu nehe nú'u ma'ra. ²¹ Dí 'bep'a'i gue guí 'yø't'a njabu mahyegui con gatho yá m̄efi Ajuá. Hingui hñá'mtho nú'u to'o guí 'yø'tua ra ts'utbi. Nehe padi 'met'o xá hñu nú'a te xa nja pa njabu gue'a guí mañ'a. Njabu dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuá ne ja rá thandi ma Zidadahu ra Jesucristo ne ja rá thandi yá enxe Ajuá nú'u xa thani pa da m̄epabi'a. ²² Oxqui hu'tsua ri 'ȳe 'bestho nú'u to'o ne da m̄epabi Ajuá, ngue'a xi'bu hingui 'yo xá hñu, y njabu da hm̄a gue guí fats'i thoho'u ja yá ts'oqui. Pe nu'i, 'b̄ui nzantho strá nt'axi'i.

²³ Ya oguí tsi nsøctho ra dehe. Tsi 'na t̄equi ra vinu dega obxi por nú'a ra am̄ai tsu'i.

²⁴ Jamasu 'met'o nú'u to'o guí hu'tsua ri 'ȳe pa da m̄epabi Ajuá, ngue'a 'ra ri hnequi yá ts'oqui ante dra s̄ucua ra uenda, pe nu ma'ra asta hinda thá'mba nguenda ja da

hnequi yá ts'oqui. ²⁵ Nehe njabũ nú'ũ to'o øt'a ya hoga 'bɛfi. 'Raya hoga 'bɛfi ri hnequi 'bestho. Ha nu ma'ra da hnequi asta 'mɛfa, ngue'a hinguí tsa da gohitho mant'agui ya hoga 'bɛfi.

6

¹ Gatho nú'ũ to'o 'mɛgo, dá umba ndunthi ra t'equ'ei yá hmu, pa njabũ hinda hnøma'ñũ rá thuhu Ajuã nixi da hnøma'ñũ ma jamfrihũ. ² Nu'ũ tó'o pɛ'tsa yá hmu ha ya gamfri, odri dintstho nú'ã xipa yá hmu hønse ngue'a nuyá hmu gue go ya gamfri nehe. Dá mɛpabi ma'na xá hño ngue'a go ya hmadi gamfri nú'ũ to'o hocuabi yá 'bɛfi. 'Ñudi núna dí op'a'i ne njabũ gui nzote.

Con basta ra jamfri di johya 'na co nú'ã te pɛ'tsi

³ Nu'ũ 'nara ja'ti udi ma'na ra nt'utuete ne hingo udi rá hoga noya ma Zidadahũ ra Jesucristo, ne hingo ri ðeni nú'ã ra nt'utuete nú'ã di mã de ma jamfrihũ, ⁴ nura ja'ti'ã ra 'ñets'i ne hinte rá fãdi. Xa 'bɛ rá mfeni ngue'a ri ho to da ntsanoyauí ne da ntsaiui. Y nuni ja fuhni ra nduste, ya hnecatuhni, ya ts'ante, ya nt'ensfeni. ⁵ Nu'ũ tó'o ri ntsanoya njabũ, gue'ũ xa ts'oca yá mfeni ne hinguí padí nú'ã majuani, ne dí 'ñet'a gamfri pa da ðahã ra boja. Pe nu'í, 'uegue de gue'ũ. ⁶ Haha, numa jamfrihũ xi ri muui ndunthi, pe nehe ga johyahũ co nú'ã dí pɛ'tshu. ⁷ Ngue'a núju ndá tsøhũua ja ra ximhai hinte duá hahũ, y nehe hinda za te ga haxhũ de guecua. ⁸ Hangué ga johyahũ gue hindri 'bɛ te ga tsihũ nixi te ga hehũ. ⁹ Ngue'a nu'ũ tó'o ne da memati, tagui ja ya ts'oqui ne thát'i pa da 'yøt'a nú'ã xá nts'o, ne pɛ'tsa ya ts'onc'at'i hinte ri muui, ne hønse ra 'ñũ. Hangué gue'a da japi da nhuati'ũ ne da 'mɛdi. ¹⁰ Ngue'a nura hmãte de ra boja ja bí ehni ndunthi ya ts'oqui. 'Raya cu xi xa madi ra boja, hangué xa 'uegue de yá jamfri ne xa thogui ndunthi ya dumai.

Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri

¹¹ Pe nú'i rá mɛfi'i Ajuã, 'uegue de gatho nuya ts'ot'øt'eya. Go da tɛna ra hoga'mui, ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmãte, ra pacencia, ne ra ts'etuete. ¹² Ntuhni xá hño ja ra hoga tuhni dega jamfri. Su ra te pa nzãntho nú'ã bi 'ra'a Ajuã nu mi zohna'i'ã, ne gá damajuani de gue'a ja yá thandi ndunthi ya ja'i. ¹³ Dí 'bɛp'a'i ja rá thandi Ajuã nú'ã to'o ri umba yá te gatho nú'ã te 'bui. Y nehe dí 'bɛp'a'i ja rá thandi ra Zidada Jesucristo nú'ã to'o bi mangu majuani ja rá thandi ra Pilato. ¹⁴ Guehna dí 'bɛp'a'i gue gui su xá hño nú'ã xra 'bɛp'a'i pa hinto da c'a'ts'a'i, asta ra pa da yopa pengau ma Zidadahũ ra Jesucristo. ¹⁵ Ngue'a nu sta øø ra ora, Ajuã dua yopa pɛhna ra Zidada Jesucristo

dua ehe. Ajuã go guesɛ'ã xá nsunda, ne go guesɛ'ã ri manda. Go gue'a ra ðanga Nða de gatho ya ndã, ne go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu. ¹⁶ Go guesɛ'ã ya mi 'bui ne nzãntho da 'mui. Go gue'a 'bui ja ra ñot'i nú'ã xi tsedi, ne hinhyamũ to xa hyandi'ã nixi hinguí tsa to da hyandi. ¡Nú'ã ja rá ts'edi pa nzãntho, ne go gue'a ri 'ñepi dra nsunda pa nzãntho! Njabũ gue'a.

¹⁷ 'Bɛpabi nuya memati de nuua ja ra ximhai gue odri 'ñets'i, nixi odi pɛ'tsua ra jamfri ra boja nú'ã hate. Dá mɛ'tsua ra jamfri Ajuã nú'ã te ne xi ri 'racju gatho nú'ã te dí hoñhũ pa ga johyahũ. ¹⁸ Nuya memati'ũ 'bɛpabi da 'yøt'e xá hño ne xi da mɛfi ndunthi ya hoga 'bɛfi. Nu'ã te da uni, dá uni con gatho yá mui ne con gatho yá paha. ¹⁹ Y njabũ da munts'a 'nara thaha'ũ pa rá ñoho ra 'mui, ne njabũ da su ra te pa nzãntho.

Yá ngats'i ya noya nú'ũ bi 'bɛmpa ra Timoteo

²⁰ Nde nubyá, nu'i zi cu Timu, su ra maça noya nú'ã xra 'bɛp'a'i gui mã. Ne oxqui øde ya ts'o'bede nú'ũ hinte ri muui, nixi oxqui 'yøde nú'ũ to'o ri ntsanoya, nú'ũ mã gue pɛ'tsa 'nara hoga mfadi hmaha. ²¹ Y nu'ũ tó'o xa ðena nú'ã ra mfadi'a, ya xa 'uegue de ra jamfri.

Ajuã da max'a'i. Njabũ gue'a.

RÁ ÑOHO RA TIMOTEO RÁ ÑOHO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TIMOTEO

Ma'na'qui ra apostol Nsan Pablo opabi ra Timoteo

¹ Nūgui drá Pablo, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Ajuá go gue'a rá paha pa bi hñuxcagui drá apostolgui'a ne bi mēncagui ga mā de ra te pa nzantho nū'a bi ña'ti da umbi gatho nū'a to'o da gamfri ra Zidada Jesucristo. ² Nū'i zi cu Timu ma hmāca t'u'i ja ra jamfri, dí op'a'i. Ajuá ma Dadahu ne ma Hmuhā ra Jesucristo da jap'a'i, da me'ts'a ra nthecate, ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñientho.

Ra apostol Nsan Pablo xipa ra Timoteo da mā de ra Zidada Jesucristo

³ Ajuá dí api ma pa ra xuui, ne ra ora'a nzantho dí beñ'a'i, ne dí umba njamādi'a por gatho nuya japi 'ra'a'i. Y nehe go gue'a dí pepabi co ma mfeni xá nt'axi, ngu mi pepabi nehe ndu ma mbōxita xi maya'bu. ⁴ Y nura ora tso ma mfeni de gue'i nū'a ra pa'a gá nzoni nū'bu dá nhyeguiui, ga nehma ga hant'a'i pa njabu ma'na ga johyaga. ⁵ Nehe dí beni de ri hoga jamfri guí pe'tsi nū'a bi me'tsa 'met'o ri ngande ra nju Loida ne ri mama ra nju Eunice, y dí pađi xá hño gue ne'i go guet'a ra jamfri guí pe'tsya.

⁶ Hanguē por gue'a dí zo'a'i gue gui 'yot'a ra ts'edi pa gui pefi xá hño nū'a ra 'befi bi 'ra'a Ajuá guí pefi nu ndá hu'ts'a ma 'ye. ⁷ Ngue'a Ajuá bi 'racju 'nara ts'edi pa ga zedihu, pa da nja ma hmātehū, pa ga su ma mfenihu, hingue pa ga ntsuhū. ⁸ Hanguē oxqui ntsa gui mā gue guí camfri ma Zidadahu, nixi oxqui ntsa gui mā gue dí ntsixhū nūgui dí jot'ua fadi ngue'a dí mamba rá noya ra Zidada. Nu'a guí 'yot'e ha, mangan ra māca noya masque gui tho ya ts'othogui ngu dí thoguiga, ne Ajuá da 'ra'a ra ts'edi pa gui tseti. ⁹ Nū'a go gue'a bi pōhōguihu ne bi zoncahu pa ga 'buhū strā nt'axi. Bi pōhōguihu po rá danga hmāte bi mescaguihu, y hingo por ma 'befisehu bi pōhōguihu. Go gue'a rá mfeni sehe pa bi pōhōguihu, ngue'a ante da hyoca ra ximhai ya mi beni dua pehna ra Zidada Jesucristo pa da pōhōguihu. ¹⁰ Y nu mi zōhōua ja ra ximhai numa Pōhōtehū ra Zidada Jesucristo, ja gue'bu bi hnequi nū'a ra danga hmāte Ajuá pescaguihu pa bi pōhōguihu. Ra Zidada Jesucristo go gue'a bi ntāte de ra du, ne bi 'racju ra te pa nzantho nū'a hinhya'mu da uadi. Y nurá noya Ajuá go gue'a xicju de gue'a.

¹¹ Y nugui go bi thuxcagui pa ga mangan nū'a ra māca noya'a. Nehe bi thuxcagui dega apostol pa ga zofu nū'a ya ja'i hingyá xodyo, ne pa ga utuabi'u rá noya Ajuá. ¹² Y hanguē por gue'a dí thogui nuya ts'othoguiya. Pe masque dí ofadi, hindí 'be ma tsa, ngue'a dí pađi nū'a to'o stá camfriga, ne dí pađi xá hño gue nu'á ja rá ts'edi pa da supca ma te nū'a stá ent'ua ja rá 'ye asta ra pa'a da yopa pengui.

¹³ Nu'i oxqui pumfri nū'a stá xi'a'i, pa njabu gue'a guí 'ñudi nehe, ngue'a go gue'a 'nara hoga nt'utuete. Ne guí 'ñudi co ra jamfri ne ra hmāte nū'a ri 'racju ra Zidada Jesucristo. ¹⁴ Su nehe nū'a ra māca noya xa t'ent'a ja ri 'ye co rá ts'edi ra Māca Ndahi nū'a 'bu ja ma corasohu.

¹⁵ Nu'i guí pađi gue nuya cu de guepu Asia bi zogaguiua sehe. 'Ra de gue'ua go nura cu Figelo ne ra cu Ermogene. ¹⁶ Pe nura cu Onesiforo nū'a himbi ntsu bi e bi c'ascāua ja ra fadi ne ndunthi ya 'mi'qui bi hñubga ma mui. Y ra Zidada go gue'a da mats'i ne gatho nuya mengu ja rá ngu'a. ¹⁷ Ngue'a nu mí zōcua Nroma nura cu'a, nū'a bi ja bi hyongagui asta himbi zucagui. ¹⁸ Hanguē ra Zidada da me'tsua ra nthecate nura pa'a da nja ra nsuca uenda. Nu'i guí pađi xá hño gue nu ndá 'buhūba Efeso xi bi maxcaguihu nū'a ra zi cu'a.

2

'Nara hoga soldado de ra Zidada Jesucristo

¹ Nu'i Timu ma zi t'u'i ja ra jamfri, xi da zedi ja rá 'befi Ajuá co nū'a ra ts'edi 'racaguihu ra Zidada Jesucristo. ² Gatho nū'a dá u't'a'i ja yá thandi ma'ra ya cu, 'ñutuabi nehe nū'a ma'ra ya hoga cu pa nehe da bađi'u, y njabu da 'ñutuabi nehe nū'a ma'ra ya cu.

³ Nehe tseta ya ts'othogui ngu 'nara hoga soldado de ra Zidada Jesucristo. ⁴ Nu 'nara soldado hōnse nū'a ra 'befi xa t'umbi gue'a tsa da mefi. Hingui tsa da mefi ma'na ra 'befi. 'Bu da mefi ma'na ra 'befi, hinda pōnga rá hmi co nū'a to'o bi umba rá nsu dega soldado. ⁵ Nehe nura 'ñeni 'bu hinda 'ñeni ngu ri 'ñehe, hinte ma thāha da t'umbi. ⁶ Nehe 'nara mot'i mahyoni 'met'o da mpefi pa da za da xofu nū'a bi mot'i. ⁷ Beni xá hño nū'a dí op'a'i, y ra Zidada go gue'a da 'ra'a ra mfadi de gatho.

⁸ Dá 'yoda ja ri mfeni ra Zidada Jesucristo nū'a bá e bi 'mui de rá ji ndu ra Davi, ne bi du, nepu bi yopa nte ma'na'qui, ngu mangan rá noya Ajuá y dí mā nehe. ⁹ Dí tho ya thogui ngue'a dí mamba rá noya Ajuá, ne asta dí jot'a fadi ngu 'nara ts'oja'i. Pe nurá noya Ajuá, nu'a hingui jot'i. ¹⁰ Nugui dí tseta gatho nuya ts'othogui pa njabu nū'a

xa huahna Ajuá da za da gamfri ra Zidada Jesucristo ne da mpòhòu, ne da 'múi pa nzantho ja rá nsunda Ajuá.

¹¹ Nuya ya noya dí op'a'i go guehya xi majuani, ne ena:

'Bú stá tuhú co ra Zidada Jesu, nehe ga 'buhú con gue'a;

¹² 'Bú ga tséthú ya ts'othogui, nehe ma ga mandahú con gue'a.

'Bú ga cònihú'a, nehe da gòngaguihú'a.

¹³ 'Bú núju hindí òthú nú'a dí mañhú, nu'á ha, nzantho òt'e gatho nú'a ma, ngue'a nu'á hingui pata rá mfeni.

Rá 'befi rá hoga mēfi Ajuá

¹⁴ Benbabi ya cu nuya noya dí op'a'i. 'Bepabi'ú ja rá thandi ra Zidada gue hinda ntsanoya, ngue'a hinte ri muui, hõnse pa da ts'ocua yá mfeni nú'ú to'o òde. ¹⁵ 'Yòt'a ra ts'edi gui nhyoga mēfi pa da 'ñotho hanja gui ntsa, ne gui mamba xá hño rá noya Ajuá nú'a manga majuani, pa njabú da za gui 'búi xá hño ja rá thandi Ajuá. ¹⁶ 'Uegue de nú'ú hingui ó rá 'ñu nú'a ma y nixi hinte ri muui nú'a mañ'ú, ngue'a nu'ú tó'o òt'a njabú ma'na rí duxa ya ts'oqui. ¹⁷ Y nú'a mañ'ú da ts'ocua yá mfeni ya cu, nja ngu ra cance di ntsini maxògue ja rá ndo'yo 'na. 'Ra to'o òt'a njabú go gue'a ra Imeneo ne ra Fileto. ¹⁸ Nu'ú go gue'ú ya xa 'uegue de nú'a majuani, ne mañ'ú gue ya xa nuhu nú'ú xa du, ne ri ts'ocua yá jamfri ma'ra. ¹⁹ Pe nu'ú tó'o majuani 'búi ja rá nija Ajuá hinda ma da ts'ocua yá jamfri, ngue'a ra Mäca T'ofeo enga njaua: "Ra Zidada pädi to'o gatho yá meti'a." Nehe ena: "Dá 'uegue de ya ts'oqui gatho nú'ú to'o di xòcambenibi rá thuhu ra Zidada Jesucristo."

²⁰ Y nurá nija Ajuá gue'a ngu 'nara danga ngu habú ja ndunthi ya traste, 'ra dega oro, 'ra dega t'axi, 'ra dega za, ha nu ma'ra dega dohmi. Nu'ú xá hño, gue'ú ma'na thoni'ú ne ma'na ri muui. Ha nu'ú hints'ú xá hño, hints'ú thoni ngue'a hini muui. ²¹ Hangué njabú nehe ya cu, 'bú da 'uegue de gatho nú'a xá nts'o, nu'bú ri muui y thoni pa ya hoga 'befi, ne strá nt'axi ne strá hño pa da mēpabi ra Zidada. Nehe di 'búi pa da mēfi gatho ya hoga 'befi.

²² Hangué nu'í oxqui tēnba yá nts'o'múi ya basja'i. Go da tēna ra hñoja'i, ra jamfri, ra hmäte, ne ra hoga'múi mahyegui co nú'ú ma'ra ya cu ri xòcamben ra Zidada co yá mfeni dá nt'axi. ²³ Nehe oxqui òt'e ngu nú'a òt'a nú'ú ya necio ri ntsanoya ne hinte yá fadi, ngue'a ja fuhni ya tsú. ²⁴ Y nu 'nará mēfi ra Zidada hiní 'ñepi dra necatsú. Dra hoja'i con gatho ha, ne di pädi da nxahnate, ne gatho tsētatho. ²⁵ Nehe co ndunthi ra hñoja'i da umba ra ts'ofu nú'ú to'o 'na'ño ma. Xamá Ajuá da xocua yá mfeni'ú pa da 'ñobi ne pa da e da badi nú'a majuani. ²⁶ Ne da

c'ot'i de yá 'yē ra ts'ondahi nu habú o'ú pa òt'ua rá paha'a.

3

Nú'a ma da 'yòt'a ya 'ñagamfri de yá ngats'i yapa

¹ Oxqui pumfri gue nuyá ngats'i ya pa ma da hnequi 'raya pa xá nts'o. ² Ngue'a ya ja'i dri nsu sehe, xi da ne da me'tsa ndunthi ra boja, dya 'ñets'i, dya c'at'i, dya zante, dya ts'o'yòde co yá dada, dya ts'oc'baha, dya 'ñagu'equ'e'i. ³ Hindi ja yá hmäte, dya zamú di otho yá nthe cate, dya guxa nc'uamba, hindi tsa da zama yá mfeni pa hinda 'yòt'a ya ts'oqui, dya ts'o'muija'i, ne di utsa gatho nú'a xá hño. ⁴ Dya betetho'ú, hindi tsu te da 'yòt'e o te da ma. Nu'ú ma'na da ne da 'yòt'a ya t'òt'e xá nts'o que da madi Ajuá. ⁵ Dri 'ñet'a hoja'i pe hindi pe'tsa ra ts'edi pa da 'ñudi ra hñoja'i.

Hangué nu'í gui 'uegue de gue'ú. ⁶ Go guehya ya ja'i cat'a ja ya ngu pa cadi ya 'behña nú'ú ri zatho, pa da gamfribi nú'a xipabi'ú. Nuya 'behña'ú xi tuxa ndunthi ya ts'oqui, ne pe'tsa ndunthi ya ts'onc'at'i. ⁷ Nzantho ri nxadi nú'a sipl, pe hinhya'mú da za da badi nú'a majuani. ⁸ Nuya ja'i'ú nzantho ri nòt'a thoho ora sipa rá noya Ajuá, nja ngu ra Jane ne ra Jambre bi nò'tuabi ra Moise. Gue'ú ya ja'i'ú xi xa ts'oca yá mfeni ne hingui pe'tsa nú'a ra jamfri xi majuani. ⁹ Nuya ja'i'ú ya hinda ma da hyat'a ma'ra ya ja'i, ngue'a gatho ya ja'i ma da batuabi yá necio, ngu bi nja nú'ú yoho ya 'ñòhò bi nò'tuabi ra Moise.

Yá ngats'i yá noya ra apostol Nsan Pablo nú'ú bi mēmpa ra Timoteo

¹⁰ Pe nu'í xcá tēna ma nt'utuante, xcá tēnga ma 'múi, xcá tēna ma mfeni ne ma jamfri, xcá tēna ma pacencia ne ma hmäte, ne xcá pädi gatho nú'a stá tsēti. ¹¹ Xcá pädi de ya nt'utsate ne de ya uguí dá thogui nuni Antioquia, nuni Iconio, nuni Listra. Pe de gatho nuya thogui'ú Ajuá bi ñangagui. ¹² Xi majuani, nu'a tó'o camfri ra Zidada Jesucristo ne xi ne da 'múi 'nara hoga'múi, nu'á da thogui ya nt'utsate. ¹³ Pe nuya ts'ojá'i ne ya hyate ma'na rí ma xá nts'o. Nu'ú 'yo hate ne thát'i. ¹⁴ Pe nu'í oxqui 'uegue de nú'a xcá pädi, ngue'a ya gui pädi xá hño gue go gue'a majuani ngue'a gui pädi nú'ú to'o bi 'ñu't'a'i. ¹⁵ Y desde gá mbatsi gá pädi ra Mäca T'ofu nú'a xicjú de ra Zidada Jesucristo pa da za ga camfrihú ne njabú ga mpòhòhú. ¹⁶ Gatho ra Mäca T'ofu, Ajuá go bi unga ra mfeni pa bi t'òfo. Hangué xá hño ra Mäca T'ofu pa da 'ñutuante, pa da ntsate, pa da unga ra ts'ofu, ne pa da 'ñudi ra hñoja'i, ¹⁷ pa njabú nú'ú to'o xa gamfri Ajuá da nxògue yá mfadi ne da badi da mēfi ya hoga 'befi.

4

1 Dí 'bep'a'i ja rá thandi Ajuá ne ja rá thandi ra Zidada Jesucristo, go gue'a ma da hñá'mba nguenda gatho ya ja'i nú'u di te ne nú'u ya hindi te nu stua yopa ehe pa da nda. ² Guehna dí 'bep'a'i gue gui mamba rá noya Ajuá, ne gui ja gui 'yot'e nzantho. Unga ra ts'ofu, ntsate ne nzote con gatho ri hñoja'i, ne gui 'ñutuete. ³ Ngue'a ma da zø ya pa gue ya ja'i hinda ne da 'yøde nura hoga nt'utuete. Nu'á ma'na da ho da 'yøde nú'a hinxá hño, hangue ma da hyonga 'raya xahñate nú'u di ma ngu nú'a di ho da 'yøde'u. ⁴ Nu'ú ya hinda ne da 'yøde nú'a xi majuañi. Ma da 'uegue'u pa da yopa ñena ya 'bede nú'u xa zanse ya ja'i. ⁵ Pe nu'í, xi da su ri mfeni de gatho nú'a da 'ñehe, ne gui tseta ya dumai. 'Yot'a ra ts'edi pa gui mamba rá noya Ajuá, ne gui pefi gatho nú'a ra 'befi xa t'a'a'i.

⁶ Ngue'a nugui ya bi zø ra ora pa ga unga ma te. Ya bi zø ra ora ga tsocua nuna ximhai. ⁷ Ya stá øt'a ra ts'edi pa stá ntate ja ra hoga tuhni. Ya stá juata nú'a ra 'befi bi t'aqui, ne stá su nú'a ra jamfri bi t'utcagui. ⁸ Hangue nubya bí 'bescagui 'nara thahá nú'a ma da t'umba gatho nú'u to'o ri hñoja'i. Ha nú'a ra thahá'a ma go da 'raca ra Zidada nú'a ra pa da yopa 'ñehe. Nú'á go gue'a ra hoga nzaya. Y hingo pa hønsegui nura thaha'a, nehe pa gatho nú'u to'o tømababi rá yo'ehe'a.

Ra apostol Nsan Pablo xipara Timoteo te da 'yøt'e

⁹ Nde nubya, 'yot'a ra ts'edi gue 'nitho gui 'ñe gui c'ascagui. ¹⁰ Ngue'a ra cu Dema xa zogagui seheua ne bi ma pa Tesalonica, ngue'a nú'á ma'na bi ho nuna ra ximhai. Ha nura cu Crecente bi ma pa Galacia y nura cu Tito bi ma pa Dalmacia. ¹¹ Hønse ra cu Luca dí 'bu'beua. De má 'ñu gui tsincabu ra cu Marco ngue'a xi xá hño'a pa da maxcagui ja ra 'befi. ¹² Y nura cu Tiquico dá pēnpē pa Efeso. ¹³ Nu xcri ehe gui hancabu ma pat'i duá tsopu Ntroa ja rá ngu ra cu Carpo. Ne gui hancabu ya libro. Nehe oxqui ma gui pumfri gui hancabu nuya libro dega xifri.

¹⁴ Ra Jandro nú'a ra huiti xi xa 'yotca ndunthi ra nts'o'mai. Ra Zidada go gue'a ma da gu'tuabi de nú'a xa 'yot'e. ¹⁵ Hangue ne'i nsu ndunthi de gue'a, ngue'a nú'á xi ri nøt'atho de nú'a dí mañhu.

¹⁶ Nurá mudi bi zonca ra ts'utbi pa bi xuga ra uenda, ni 'na hinto bi maxcagui, ngue'a gatho bi hyegagui sehe. Ajuá da punduabi'u.

¹⁷ Pe ra Zidada himbi hyegagui sehe. Nú'á go bi 'raca ra ts'edi pa dá mā xá hño gatho nurá noya'a, ne pa bi 'yøde gatho nú'u ya ja'i hingyá xodyo. Hangue njabu ra Zidada bi ñangagui pa dá c'ot'i de rá ne ra zate. ¹⁸ Nehe ma da ñangagui de gatho nú'a xá nts'o, ne ma da zixcagui pa ga ma ga 'bu

nuni mahets'i habu bí manda'a. ¡Nú'á go gue'a dra nsunda pa nzantho! Njabu gue'a.

Rá ngats'i rá cartara apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'u

¹⁹ Fat'ajuabu ra nju Prisca ne ra cu Aquila ne gatho ya mengu rá ngu ra cu Onesiforo. ²⁰ Nura cu Rasto bá cohi nuni Corinto, y nura cu Trofimo dá tsogui nuni Mileto ngue'a bi hñeni. ²¹ 'Yot'a ra ts'edi gui ja gui 'ñehe ante da dagui ya tse. Fat'ajuá'i ra cu Eubulo, ra cu Pudente, ra cu Linu, ra nju Claudia ne gatho nuya cu 'buia.

²² Ra Zidada Jesucristo da 'mai con gue'i. Ajuá da max'a'ihu. Njabu gue'a.

RA TITO RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA TITO

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Tito

¹ Núgui drá Pablo rá 'bēgogui Ajuá ne rá apostolgui ra Zidada Jesucristo nú'a bá pēcagui pa ga mǎnga ra noya de ra jamfri, pa da gamfri nú'u xa huahna Ajuá. Ne bá pēcagui pa ga utuabi'u nú'a majuáni ngu nú'a dí camfrihu, pa njabú da 'mú'i'u xá hño ja rá thandi Ajuá, ² ne da me'tsa ra nthō'mate de ra te pa nzantho nú'a bi ñatcaguihu Ajuá ante da hyoca ra ximhai. Nu'á pē'tsi da njabú ngue'a Ajuá hinhya'mú hate. ³ Ha nu mi zō ra pa, Ajuá ma Pōhōtehu bi 'ñudi nú'a xqui ñatcaguihu por nuna maça noya bi 'bēpāgui ga mā. ⁴ Nu'i zi cu Tito, dí op'a'i nuna carta, dí ja ra uēnda gue ma t'u'i ngue'a go dá zo'a'i de nuna ra jamfri dí pē'tshu. Ajuá ra Dada ne ra zi Hmu Jesucristo numa Pōhōtehu da jap'a'i ne da max'a'i pa gui 'bui te rá 'ñenhu.

Nú'a rá 'bēfi ra Tito nuni Creta

⁵ Nu ndá tsoc'abú Creta, dá tsoc'a'i pa gui juata nú'a ra 'bēfi ri 'bēdi, ne pa gui hñuxa ya cu pa da ndá cada 'nara niǎ de ya hnini habú ri munts'a ya cu ngu nú'a dá 'bēp'a'i. ⁶ Nuya cu'a mahyoni dí 'yo xá hño ne di jo'o to'o da c'a'tsi, ne 'nada rá 'bēhñá di pē'tsi, ne dya gamfri gatho yá bātsi, ne di jo'o to'o da mā gue yá bātsi te yá maña'u ne ya ts'o'yōde'u. ⁷ Ngue'a ya ma'yo de ya niǎ di supabi rá 'bēfi Ajuá, hangue mahyoni dí 'yo xá hño pa hinto da c'a'tsi. Hindra 'ñets'i, hindra cū, hindra ti, hindra necatuhni, ne hinda ne da dāhā ra bojá dega nthate. ⁸ Nu'á dí ø'te, mahyoni dí padí da unga ntsaya nzantho, ne dri ho nú'a xá hño, ne di 'yo co ndunthi ra mfadi, di 'yo ngu ri 'ñehe, di ø'te ngu nú'a ri ho Ajuá, ne dri nsu sehe. ⁹ Nu'á mahyoni dí padí da su nura hoga noya nú'a mǎnga majuáni ngu nú'a bi t'utuabi, pa njabú da za da zo ma'ra co ra nt'utuabe nú'a majuáni ne da badi da dátuabi nehe nú'a ma'ra to'o di ñá de ma'na'ño ra mfeni.

¹⁰ Ngue'a 'bui ndunthi ya ts'o'yōde mǎnga ya noya hinte ri muui, ya hyate. Ma'na ø't'a njabú nú'u ya xodyo tēnda yá jamfri. ¹¹ Nuya ja'i'u mahyoni da jo'tua yá ne ngue'a udi nú'a hiní 'ñepi da 'ñudi, ne habú udi'u ri ts'ocua yá mfeni maxōgue nú'u to gatho 'bui ja ra ngu. Nu'á ø't'a njabú hōnse pa da data ra bojá.

¹² Nuya me Creta, 'na de yá badi'u bi mā de yá mengu rá haise ne bi 'ñena: "Ya me Creta nzantho xi ya c'uamba. Xi ya ts'o'mai ngu ya zate, ne ya ts'o'yo'u, ne xi ya dāhñei." ¹³ Nú'a

bi mǎnga nura badi'a gue'a xi majuáni. Hangue ringue'a xi da zofu nts'edi nuya cu pa da gamfri xá hño nú'a majuáni. ¹⁴ Nehe xipi gue hinda hñuxa nt'ode ya 'bede nú'a xa bensehe ya xodyo, nixi nú'a ri manda de yá mfeni sehe nú'u ya ja'i hingui camfri nú'a majuáni.

¹⁵ Pa nú'u to'o xá nt'axi yá mfeni, gatho ya t'ø'te xá nt'axi pa gue'u. Pe pa nú'u to'o xá nts'o yá mfeni ne hingyá gamfri, gatho ya t'ø'te xá nts'o pa gue'u, ngue'a xá nts'o yá mfeni ne hingui tsa da badi nda'a ra hño nda'a ra 'ñu. ¹⁶ Nu'á mā gue pa Ajuá, pe co yá ts'o'bēfi dri hnegui gue hina, ngue'a ya ts'o'mai ne ya ts'o'yōde, ne hingui tsa da 'yø'te nú'a xá hño.

2

Ra hoga nt'utuabe

¹ Pe nu'i, nu'a gui ma, mā ngu nú'a udi ra hoga nt'utuabe. ² Zofu nuya zi tio pa hinda nti, dya 'ñequ'ei, ne da 'ño co ndunthi ra mfadi, da 'mú'i xá hño ja ra jamfri, da me'tsa ra hmate, ne da zeta nú'a da 'ñepi. ³ Nehe ya zi tia da 'ño xá hño co ra t'equ'ei, hindya guxa nc'uamba, hindya tixfani, da 'ñudi nú'a xá hño. ⁴ Da 'ñutuabi ya bās'behñā gue da mādi yá dame ne yá bātsi. ⁵ Da 'ñutuabi gue da 'ño co ndunthi ra mfadi, da 'ño strá nt'axi yá mfeni, da badi da su yá ngu, dya hoja'i, ne da 'yø'te yá dame. Mahyoni da 'yø't'a njabú pa ni 'na hinto da ñama'ñu de rá noya Ajuá.

⁶ Nehe zofu ya bātsa'ñōhø gue da 'ño co ndunthi ra mfadi. ⁷ Ne'i nzantho gui 'yo xá hño pa njabú nu ma'ra da 'yø't'a nehe ngu guí ø'te. Ora guí utuabe, 'ñudi nú'a xi majuáni, ne 'ñudi ngu ri 'ñehe. ⁸ Nehe guí mǎnga ya hoga noya nú'u hinda za to da c'a'ts'a'i. 'Bú gui njabú da 'bēta yá tsa nú'u to'o ri utsaguihu, ne hinda za da ñama'ñu de guecju.

⁹ Nehe zofu ya 'bēgo gue da 'yø'ta yá hmu, ne nzantho da mēfi con gatho yá múi nú'a dra 'bēpi. Hindya dadi. ¹⁰ Hinda bēpi rá hmu, da supa nú'a te pē'tsa rá hmu, pa njabú ya 'bēgo nzantho da 'ñe'tsua rá nsu rá noya Ajuá ma Pōhōtehu.

¹¹ Ajuá ya xa 'ñudi rá hñoja'i pa gatho ra meximhai da za da mpōhø. ¹² Ne co rá hñoja'i'l'a utcahu gue ga 'ueguehu de ya ts'oqui ne de yá ts'onc'at'i ra ximhai, ne utcahu ga 'buhū ngu ri 'ñehe de dí 'yohaua nuya pabya, ne ga 'yohu co ndunthi ra mfadi, ne ga ø'thu nú'a xá hño ja rá thandi'a.

¹³ Nehe utcahu ga ndō'mhu co ra johya nú'a ra pa da yopa 'ñehe ma zi Pōhōtehu ra Jesucristo co rá nsunda, ngu nú'a xa ñatcaguihu. Y nú'a go guesc'a Ajuá ja rá dānga ts'edi. ¹⁴ Nu'á go gue'a bi unsehe rá te pa bi ñāngaguihu de gatho nú'a xá nts'o. Bi du'a pa bi xugaguihu de gatho ma ts'oquiuh

pa dyá metiguihu'a, nehe pa ga ja ga othu nú'a xá hño.

¹⁵ Nuna guehna gui mā, ne gui nzote y gui ntsate. Ne gui mā con gatho ra ts'edi nú'a xa 'ra'a Ajuá pa hinto da 'ñena gue hinte ri muui nú'a gui mā.

3

Nú'a rí 'ñepi da 'yø'ta ya gamfri

¹ Nehe bembabi ya cu gue da 'yø'ta ya ndá ne gatho ma'ra nú'u to'o há ra ts'utbi, hinda nø'tuabi, ne di 'bui pa da 'yø'ta gatho nú'a xá hño. ² Hinda ñama'ñu de ni 'nayá miqu'eiui, hindya necatuhni, di ja yá hmáte, ne xi da nhyoja'i con gatho yá miqu'eiui.

³ Ngue'a nujá ma'met'o ndyá 'ñamfenihu, ndyá ts'o'yødehu, hinduí øtehu Ajuá. Stí 'mēdihu ja ya ts'oqui. Ndí pe'tshu ndunthi ya ts'onc'at'i ne ya ts'ojohya de ra ximhai. Ndí 'buhu ja ra nts'o'mui ne ndí hyøcuahu nú'a te mi pe'tsa ma'ra. Ndyá nt'utsahu ne ndrí 'ñutsahu 'na ngu ma'na. ⁴ Pe Ajuá ma zi Pøhøtehu bi 'ñutcahu rá hñoja'i ne rá danga hmáte nú'a pēscahu. ⁵ Hangué nu'á bi pøhøguihu. Hingue bi pøhøguihu por ma hoga 'befihu nú'a stá øthmahu. Nu'á bi pøhøguihu ngue'a bi huegaguihu ne bi xugaguihu de ma ts'oquihu nu ndá yopa 'buhu ma'ra'yo, ne bi 'racju ra Māca Ndahi pa bi patca ma 'mūihu. ⁶ Ajuá bá pēncaguihu rá Māca Ndahi con gatho rá ts'edi ngue'a ma zi Hmuhu ra Jesucristo bi pøhøguihu. ⁷ Hangué po rá danga hñoja'i Ajuá ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, ne dí tø'mhu ra te pa nzantho nú'a bi ñatcahu.

⁸ Nuya noya dí mā go guehya majuani, hangue dí ne ja guetbu gui mā pa da ja da 'yø'te'u xá hño gatho to'o xa gamfri Ajuá. Go guehya ya noya xá hño, go 'nara hño pa gatho ya ja'i. ⁹ Oxqui hu'tsua nt'øde nuyá noya ya 'bēmfeni gá ja'i, nixi nuyá 'bede xa zanse'u de maya'bu. Oxqui mpamhyau'i nixi gui ntsanoyau de rá ley ra Moise, ngue'a gatho nuya 'bede'u hinte rí hñāqui y nixi hinte ri muui.

¹⁰ 'Bu 'na to'o 'ueca ya cu ne ya xcá zofo yo'qui o hñu'qui ne hinxa ne xa 'yøde, 'ueque'a. ¹¹ Ngue'a nu'i guí padi gue nú'a ra ja'i'a ya xa 'uegue de nú'a majuani ne øt'a ya ts'oqui, hangue po rá mfeni sehe'a ya xa ncondena.

Ra Tito sipi da mats'i raya cu

¹² Nu xcrá pehn'abu ra cu Artema o ra cu Tiquico, gui ja gui 'ñehe 'bestho pa Nicopoli pa ja grá nthuini, ngue'a stá beni gue ja ma grá 'buhni nuya pa sta dagui ya tse. ¹³ Bá nexa ra cu Sena nú'a ra pønja, ne ra cu Polo, ne umbabi'u gatho nú'a te da 'yø'tua ra 'bedi má 'ñu. ¹⁴ Nehe numa zi cuhu bí 'bui de guepu gui zofo pa da nzaí da mpēfi

xá hño, hingue da 'mutho, pa njabu da za da mfaste'u habu mahyoni.

Rá ngats'i rá cartara apostol Nsan Pablo ri yopa zenjua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'u

¹⁵ Ri fat'ajuá'i gatho núyu dí 'bu'beua. Nehe fat'ajuabu gatho nú'u ma hmāca cuhu ja ra jamfri. Ajuá da jap'a'ihu grí gathohu. Njabu gue'a.

RA FILEMÓN RÁ CARTA RA APOSTOL NSAN PABLO NÚ'A BI 'YOPABI RA FILEMÓN

Ra apostol Nsan Pablo opabi ra Filemón

¹ Nuga drá Pablo dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ma zi Hmuhá ra Jesucristo. Zi cu Fili, ma zi hmáca cu'ihé ne ma compa'ihé de ja rá 'befi Ajuá, nuga ne ra cu Timu dí op'a'ihé nuna carta. ² Dí pempabihe ra nzengua gatho ya cu nú'a ri munts'ibú ja ri ngu. Nehe dí pempahe ra nzengua ra nju Apia, ne ra cu Arquipo, go gue'a faxcahe pa dí ñambahe rá noya Ajuá. ³ Ajuá ma Dadahá ne ma zi Hmuhá ra Jesucristo da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñentho.

Rá jamfri ne rá hmáte ra Filemón

⁴ Ora dí apa Ajuá, nzantho dí beñ'a'i nehe, ne dí umba njamádi'a ⁵ ngue'a dí øde de nú'a ra hmáte ne ra jamfri guí pe'tsua ma Zidadahá ra Jesu, ne de ra hmáte guí pe'tsua gatho nú'a xa gamfri Ajuá. ⁶ Nehe dí apabi Ajuá por nú'a to'o xa gamfri ngue'a xa hyant'a'i ri jamfri, pa da hñani'ú gatho nú'a ya japi ri 'racjú ra Zidada Jesucristo. ⁷ Nu'i ma zi cu'i, xi xcá jaquí ga johya ne xcá hubga ma mui, ngue'a dí øde tengu ri hmáte, asta ma'ra ya cu xcá nupa yá mfeni.

Ra apostol Nsan Pablo apa 'nara favo ra Filemón pa ra Onesimo rá nzqi'begó

⁸ Nuga rá apostolgui ra Zidada Jesucristo, hangue dí há ra ts'edi pa ga 'bep'a'ihmá guí 'yøt'e nú'a rí 'ñep'a'i, ⁹ pe nu'a ga øt'e, ma'na xá hño ga a'a'i 'nara favo co ra hmáte. Nuga drá Pablo ya drá daqu'ei y dí jot'ua ja ra fadi po rá ngue ra Zidada Jesucristo, ¹⁰ dí bante'i po ra cu Onesimo, núni ri 'begohmá, ya bi gamfri Ajuá ngue'a dá zofó de guecua ja ra fadi, y dí øt'a ra uenda gue ma t'ú ngue'a bi gamfri nú'a dá xipi.

¹¹ Ya pa xa thogui, nuni ra Onesimo himrá hoga 'bego himi pep'a'i ngu rí 'ñehe, pe nubyá há, go 'nara hoga 'bego pa gue'e ne pa gueque nehe. ¹² Dí pen'a'ibú pa da yopa 'mupú ma'na'qui, hangue numahño, ja ra uenda go gueque dá tsømbú, ngue'a xi drí mađini. ¹³ Nuga ga nehma ga tsami pa da mepcaguiua ja ra fadi, pa nú'a go guí mepcahma, go da mepcani núbya de dí oua fadi po rá ngue ra maça noya. ¹⁴ Pe hindí ne ga øt'a njabú nsingue ri nséqui, ngue'a hindí ja'i guí faxqui, pe 'bú guí faxqui, dí ne gue de ri pahasc. ¹⁵ Pøde Ajuá bi 'yøt'e pa bi 'ba't'a'i 'raya pa ra Onesimo, pa njabú da yo menga ja ri ngu pa guí 'buhú pa nzantho, ¹⁶ ya hingue ngu 'nadra 'begotho, nubyá ya go 'nara hmáca cu. Nugá xi dí mađini, pe

nu'i ma'na rí 'ñep'a'i guí mađi ngue'a nubyá hingo hønse ri 'begotho, nehe go ri cu de ja ma Zidadahá.

¹⁷ Nu'bú grí maçagui ngu 'nara hoga compa ja rá 'befi Ajuá, nu'bú nu sta zømbú ra cu Onesimo, xi da numahño, 'yøt'a ra uenda gue go guecagui dá tsømbú. ¹⁸ 'Bú xa 'yøt'a'i 'nara nts'o'mui, o 'bú tu'a 'nara thá, go da tsogagui de ma uenda. ¹⁹ Nuga drá Pablo dí huxa ma thuhu co ma 'ye'e gue go ma ga ju't'a'i. Nugá hinga ma ga eñ'a'i gue go guí tucagui ngue'a go dá xi'a'i rá noya Ajuá. ²⁰ Hangue dí bante'i guí 'yøt'a núna dí xi'i, ngue'a guí camfri ra Zidada Jesucristo, pa njabú guí jaquí ga johya, ngue'a dí ncuhu ja ra Zidada Jesu.

²¹ Dí op'a'i ngue'a dí pađi xá hño gue xi grá hoga'yøde, ne dí pađi gue ma'na ndunthi ma guí 'yøt'e que núna dí xi'a'i. ²² Y nehe dí ne ga xi'a'i guí hoquí habú ga tsaya, ngue'a dí tø'mi gue nú'a xcá 'yaphú Ajuá ma da 'yøt'e pa ga mabú ga tsøñ'ahú.

Rá ngats'i rá carta ra apostol Nsan Pablo ri yopa zengua ya gamfri ne apa Ajuá por gue'ú

²³ Peñ'a'i ra nzengua ra cu Epafra núni jot'ua fadi nehe mahyegui con gueque po rá ngue ra Zidada Jesucristo. ²⁴ Nehe peñ'a'i ra nzengua ra cu Aristarco, ne ra cu Dema, ne ra cu Luca, nuyú go guehyú faxcagui ja rá 'befi Ajuá.

²⁵ Ma Zidadahá ra Jesucristo da jap'a'ihú guí gathohú. Njabú gue'a.

**RA EBREO
RA CARTA NÚ'À BI 'BEMPA YA
EBREO**

Ajuá bá pèhna rá T'ú pa bi zocaguihú

¹ Maya'bu Ajuá bi zofo ndu ma xitahu ndunthi ya 'mi'qui de 'rama'na'ño ya modo. Go yá 'mèhni bi xipabi rá noya 'na hangutho pa go bi zofo'ú ndu ma xitahu. ² Pe nubyá de yá ngats'i ya pa, Ajuá bá pèhna rá T'ú pa bi zocaguihú. Ajuá bi 'yent'ua ja rá 'ye'á pa bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho nú'á te ja, ne xa dapabi'á gatho nú'á te ja pa rá meti'á. ³ Y nurá nsunda rá T'ú Ajuá gue'á rá nsunda rá Dada nehe, y nurá 'mui rá T'ú Ajuá gue'á rá 'mui Ajuá ra Dada. Gatho ya 't'òt'e nú'ú bí ja mahets'i ne nú'ú jaua ja ra ximhai o ja rá 'ye ra T'ú, ne nú'á ri su'ú co rá ts'edi rá noya. Go gue'á bi du pa bi xugaguihú gatho ma ts'oquihú, nepu bi ma mahets'i ne bá hudi ja rá 'ñei de habu bí hudi Ajuá rá Dada to pe'tsa gatho ra ts'edi.

Rá T'ú Ajuá ma'na há ra ts'edi que ya enxé

⁴ Rá T'ú Ajuá ma'na há ra ts'edi que ya enxé, ne Ajuá bi hñu'mbabi'á 'nara thuhu ma'na ja rá nsu que nú'á pe'tsa ya enxé. ⁵ Ajuá hinhya'mu xa 'ñembabi 'nara enxé ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ú, bi 'ñembi: Nu'í go gue'e ma T'ú'i, ne nubyá ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri Dadagui.

Ajuá hinhya'mu bi ma de 'nara enxé:

Nuga go gueque drá Dadagui'á, ne nú'á go di gue'á ma T'ú.

⁶ Ha nu mbá pèhna Ajuá rá 'ra T'ú ja ra ximhai, bi 'ñena njaua:

Gatho ya enxé dá nsundabi ma T'ú.

⁷ Y de ya enxé Ajuá bi 'ñena njaua:

Ya enxé nú'ú pepcagui ne dí pèhni, dí japi da nja ngu ra ndáhi,

ne dí japi da nja ngu 'nara tsibi.

⁸ Pe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ú:

Nu'í grá Ajuá, ma gui ndá pa nzantho;

ne nuri hmanda gue'á 'nara hmanda dega hoga ts'utbi.

⁹ Xi grí ho 'bu t'òt'a ra hño, pe hingrí ho 'bu t'òt'a ra nts'o'mai;

hangue por gue'á núga ri Ajuagui stá hux'a'i, ne stá 'ra'a ndunthi ra johya que gatho ma'ra nú'ú to'o 'bui con gue'e.

¹⁰ Nehe Ajuá bi 'ñemba njaua rá T'ú:

Nu'í grá zi Hmu, go gue'e gá hoca ra ximhai de mi othotho gatho nú'á te ja;

ne go gue'e gá hoca mahets'i.

¹¹ Gatho'ú ma da uadi, pe nu'í ma gui 'bui pa nzantho.

Gatho'ú ma da thegue ngu thegue 'nara dutu;

¹² ma gui pants'i'ú ngu 'nara he,

ne ma gui pati'ú ngu 'raya zche.

Pe nu'í go di gue'atho pa nzantho,

y nuri te hinhya'mu ma da uadi.

¹³ Ajuá hinhya'mu bi 'ñembabi ni 'nara enxé ngu nuna ra noya bi xipa rá T'ú, bi 'ñembi:

Hñudiua ja ma 'ñei,

asta hinga tsogui ri ncontra rí nga'ti ri ua.

¹⁴ Gatho ya enxé go dega ndáhitho ne pepabi Ajuá, xuá mehni pa da mepabi gatho ya nthahni nú'ú ma da mpòhò.

2

Jamasuhú ra mpòhò

¹ Hangue por gue'á mahyoni ga huxhu nt'òde de nú'á stá òdehu, pa njabu hinga 'ueguehu de nú'á dí camfrihu. ² Nú'á ra ley bi manda Ajuá maya'bu po ya enxé bi fadi gue go gue'á majuaní, ne Ajuá bi castiga ngu mri 'ñepi nuto bi 'yòt'e ya ts'oqui ngue'a himbi ne bi 'yòt'e'á. ³ Nu'ú búbú zhanja da za ga mponthu rá cue Ajuá 'bu núju hindí huxhu nt'òde xá hño nuya hoga noya xi di muui ndunthi ne xicju hanja da za ga mpòhòhu? Nuya hoga noya dega mpòhò go rá mudi bi manse ra Zidada Jesu, nepu nú'ú to'o xi bi 'yòde nuya noyaya bi xicju gue go gue'á majuaní. ⁴ Nehe Ajuá bi damajuani mahyegui co nú'ú to'o bi xicaguihú nuya ya noya, ngue'á bi 'ñudi 'raya nt'udi, ne bi 'yòt'a ya danga milagro ne ma'ra ya danga 'befi, ne bi 'racju ra ts'edi de ra Mäca Ndáhi ngu tengu rá paha Ajuá pa ga pèphu'á cada 'na de guecju.

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñe bi nja'i ngu núju yá cuguihú

⁵ Nehe Ajuá hinxá hñuxa ya enxé pa go da ndá ja nú'á ra 'ra'yo ximhai ma ga xi'áhu.

⁶ Nu'á xa 'yòt'e, xa hñuxa ya ja'i pa go da ndá'ú, ngu manganá 'na xeni de ja ra Mäca T'òfo ne ena:

Nu'í Ajuá ma Dada'i, ¿te ri muui ra ja'i de ra ximhai pa gui beni de gue'á?

¿Te ri muui'á pa gui ne gui fats'i?

⁷ Go 'raya patho ma'na xcá umba yá nsu ya enxé que gue'á,

ne 'mefa gá umba ra nsu xi ra dangui ngu nú'á ra nsu t'umbabi 'nara ndá.

Ne xcá hñuts'i pa da manda ya t'òt'e nú'ú xcá hoqui;

⁸ xcá hñuts'i'á pa da manda gatho.

Njabu Ajuá xa hñuxa ya ja'i pa da manda gatho nú'á te ja ja ra ximhai ne himbi gotho ni 'nara t'òt'e nú'á himbi t'ent'ua ja yá 'ye'ú.

Pe nubyá hinxá hnequitho gue ya ja'i dri ndá de gatho ya t'òt'e. ⁹ Pe dí pahú gue nura Zidada Jesu há, ri ndá de gatho ya t'òt'e. Pe po 'raya patho ma'na bi nja yá nsu ya enxé que gue'á, y njabu bi du po rá ngue gatho ya ja'i po rá hñoja'i Ajuá. Pe nubyá ya xa t'umba 'nara nsu dega ndá, ngue'á bi sufri ne bi du por guecju.

¹⁰ Ajuá bi hyoca gatho ya t'òt'e pa rá nsunda'a, ne ri su. Hangue bi 'ñepi bi mehna ra Jesu pa bi sufri, pa njabu bi nhyoga pòhòte pa da za da zixa gatho nú'u yá batsi Ajuá pa da 'mähui'u ja rá nsunda'a. ¹¹ Ra zi Hmu Jesu go gue'a ri t'axca ya ja'i de yá ts'oqui. Y nú'a ne nú'u to'o xa t'axqui, 'nada yá Dada. Hangue ra zi Hmu Jesu rá T'u Ajuá hindi ntsa da 'ñena gue go gue'u yá cu. ¹² Hangue enga ja ra Maça T'ofò: Nú'u ma cu ma ga xipabi de gue'e, y con gue'u ma ga tu't'ahé ya jáhña ja ra hmunts'i.

¹³ Nehe ena: Ma ga huxa ma jamfri ja Ajuá. Nehe ena: Ja dí 'bucua co nuyá yá batsi Ajuá xa 'yentc'a ja ma 'yé.

¹⁴ Nuyá batsi Ajuá go ya meximhai p'e'tsa ra ji co ra ndo'yo, hangue ra Zidada Jesu bi 'ñe bi nja'i nehe ngu'u pa bi za bi du, ne co nú'a rá du bi thogui'a bi za bi huatua rá ts'edi ra ts'ondahi nú'a to'o mi há ra ts'edi de ra du. ¹⁵ Y njabu bi za bi 'bè ra ntsu nú'u to'o nzantho mi tsu ra du. ¹⁶ Dí pãdihú gue ra Zidada Jesu himbi 'ñehe pa e da mats'i ya enxe. Nu'a bi 'ñehe pa e bi maxcaguihú nújú stí 'ñehéhu de yá ja'i ndu ra Abrá. ¹⁷ Y pa bi za bi maxcaguihú, mahyoni bi thogui gatho ngu nú'a dí thoguihú nújú yá cuguihú'a. Hangue ja rá nthecate con guecju, ne bi nhyoga ndá gá macja de guecju ja rá 'befi Ajuá, ngue'a po nú'a ra du bi thogui, Ajuá bi za bi punga ma ts'oquihú. ¹⁸ Y nubyá nú'a tsa da maxa nú'u to'o tho ya thogui, ngue'a nuse'a bi sufri ne bi tho ya thogui nehe.

3

Ra Zidada Jesu ma'na ja rá nsu'a que ra Moise

¹ Hangue ma zi maça cu'ihú, nú'ahú xa zohna'ihú Ajuá pa gui maha mahets'i, xi da beñhú ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mehni Ajuá pa bi 'ñutcahú nú'a dí camfrihú, nehe go gue'a ma ndá gá macjahú de ma jamfrihú. ² Ajuá go bi hñuts'i'a pa da ndá gá macja, y nu'a xi pepabi xá hño, nja ngu ra Moise bi mēpabi xá hño nu mí supa gatho rá hnini Ajuá. ³ Y ra Zidada Jesu ma'na rí 'ñepi da nja rá nsu que ra Moise, nja ngu nú'a to'o hoca 'nara ngu, ma'na ja rá nsu'a que ra ngu. ⁴ Ngue'a 'nara ngu, 'bui to'o xa hyoqui, pe nu Ajuá go gue'a bi hyoca te gatho ja. ⁵ Xi majuani ra Moise mi gue'a 'nara hoga 'bēgo mi supa rá hnini Ajuá, y nú'a mra 'befi'a mri damajuani de nú'a mi ma da manga Ajuá 'mefa. ⁶ Pe ra zi Hmu Jesucristo go gue'a ra ndá de rá hnini Ajuá, ngue'a go gue'a rá T'u'a, y nu'a nzantho ót'a rá 'befi xá hño. Y nujá go rá hniniguíhú Ajuá 'bu xi ga suhú ma jamfrihú asta rá ngats'i ra pa, ne xi ga

tò'mhú co 'nara johya nú'a ra nthò'mate dí p'e'tshú.

Ra tsaya pa rá hnini Ajuá

⁷ Ra Maça Ndáhi bi 'ñena ja ra Maça T'ofò: 'Bú núbya gui 'yòhu, nú'ahú zo'ahú Ajuá, ⁸ osti megui ri corasohú ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ja ra mbonthi ne bi nò'tuabi Ajuá y bi tsò'tua rá mui. ⁹ Nehe bi 'ñena Ajuá: Ndu ri dadahú xi mi mfadagui'u, masque xqui hyanda ya danga nt'udi stí ót'a ja yá thandi de nú'u ñote njeja bi 'ño'u ja ra mbonthi.

¹⁰ Hangue por gue'a bi tsòtca ma mui'u, ne dá ena: "Nuya ja't'u nzantho 'yo 'nambú yá mfeni,

ne hinxa ne'u xa 'yòt'a ngu nú'a stá xipabi."

¹¹ Hangue bi tsòtca ma mui'u, ne dá jurabi gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

¹² Ma zi cu'ihú, jamasuhú gue ni 'na de gue'ahú hinda nts'oca ri mfenihú po ra 'ñajamfri nú'a da ja'ahú gui 'ueguehú de Ajuá nú'a te. ¹³ Nu'a gui 'yòthu, 'na pa ngu 'na pa gui nupa mfenihú 'na ngu ma'na de núbya zocju Ajuá, pa ni 'na de gue'ahú hinda hya'ahú ya ts'onthate de ya ts'oqui ne da ja'ahú da megui ri corasohú. ¹⁴ Ngue'a 'bú ga siguihú ga camfrihú asta rá ngats'i ra pa, ne hinga 'ueguehú de nú'a stá camfrihú desde rá mudi, nu'bú há, ga johyahú ga 'buhú mahyēgui co ra Zidada Jesucristo pa nzantho.

¹⁵ Beñhú nú'a ra xeni habú ena:

'Bú núbya gui 'yòhu, nú'ahú zo'ahú Ajuá, osti megui ri corasohú ngu bi nja nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise ne bi nò'tuabi Ajuá y bi tsò'tua rá mui.

¹⁶ ¿To'o nú'u bi 'yòde rá noya Ajuá nepu bi nò'tuabi? ¿Ha gue hingo gue'u nú'u bá pōnga de Egipto, nú'u bá tsi ra Moise? Háha, go gue'u. ¹⁷ Ne ¿xi con to'o bi bō rá cue Ajuá gatho nú'u ñote njeja? ¿Ha gue hingue co nú'u bi 'yòt'a ya ts'oqui, hangue ja bi du de guehni ja ra mbonthi ne ja bi gohini yá ndo'yo'u? Háha, go gue'u. ¹⁸ Ne ¿xi to'o nú'u bi má Ajuá gue xi majuani hinda ma da ntsayauí Ajuá ja rá tsaya? ¿Ha gue hingo nú'u bi nts'o'yòde? Háha, go gue'u. ¹⁹ Hangue dí pãhú xá hño gue nu'u himbi za bi ntsayauí Ajuá ja nú'a rá tsaya ngue'a himbi ne bi gamfri'u.

4

¹ Nubyá jatho nú'a ra tsaya xqui hñá'tuabi nú'u ya ja'i mri 'ñoui ra Moise, y go gue'a ri ñatcaguihú Ajuá. Hangue mahyoni xi ga nsuhú pa ni 'na de guecaguihú hinga 'bēhu nú'a ra tsaya'a. ² Ngue'a nú'a ra hoga noya bi sipabi nú'u ya ja'i'u hinte bi muui pa gue'u ngue'a himbi gamfri'u. ³ Pe nújú dyá

gamfrihu ha, ma ga cuthu ja ra tsaya Ajuu pa ga tsayahu con gue'a, pe nu'u to'o mri 'hnoi ra Moise, himbi ntsaya'u ja ra tsaya Ajuu, ngue'a Ajuu bi 'hena:

Nu'u ya ja'i'u bi tsotca ma mai, ne da jurabi gue hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

Nu'u himbi yut'i ja ra tsaya Ajuu masque ya mi ja nu'a ra tsaya'a desde mi uadi bi hyoca ra ximhai, hangue ja bi ntsaya'a. ⁴Ngue'a ja ra Maca T'ofu ma de ra yoto ma pa, habu ena njaua:

Ra yoto ma pa Ajuu hinte ma 'befi bi 'yot'e, ngue'a ya xqui ua gatho ra 'befi, hangue bi ntsaya.

⁵Ne ma'na ra xeni de ra Maca T'ofu ena:

Nu'u ya ja'i'u hinda ma da ntsaya'u con gueque ja ma tsaya.

⁶Nu'u to'o ra mudu bi 'yode ya hoga noya himbi yut'i'u habu da ntsaya'u con gue'a, ngue'a mya ts'o'yode'u, hangue nubya jatho ra hña'ti pa to da yut'i da ntsaya con gue'a.

⁷Ngue'a Ajuu bi hñuxa ma'na ra pa pa to da yut'i da ntsaya con gue'a, y nu'a ra pa bi ma go guepya ya paya. De ya xqui thogui ndunthi ya jey Ajuu bi zocaguihu po ya noya ndu ra Davi. Nu'a bi ma ja ra Maca T'ofu ja nu'a ra xeni habu stá mañihu, ne ena: 'Bu núbya gui 'yohu, nú'ahu zo'ahu Ajuu, osti megui ri corasohu.

⁸'Bu ra Josue xa zixhma nú'u mri 'hnoi ra Moise pa xa ntsayahma'u, nu'bú Ajuu hinxa yopa mahma de ma'na ra pa. ⁹Hangue dí pahu gue jatho 'nara tsaya pa gatho rá hñini Ajuu, 'nara tsaya hinhya'mu ma da uadi. ¹⁰Ngue'a nu'u to'o ya xa yut'a ja nu'a ra tsaya'a, ya tsaya de gatho ya 'befi, ngu bi ntsaya Ajuu de gatho rá 'befi'a. ¹¹Hangue nu'á ga othu ra ts'edi pa ga cuthu ja nu'a ra tsaya'a. Xi ga nsuhu gue ni 'na de guecju hinga nts'o'yodehu ngu nú'u mri 'hnoi ra Moise, hangue himbi za bi yut'a habu mi ne Ajuu xa ntsayauhma'u.

¹²Ma ga nsuhu, ngue'a rá noya Ajuu ja rá te, ne pe'tsa ndunthi rá ts'edi, ne patcahu asta mbo ma mfenihu. Nu'a ma'na ja rá ts'edi que nu'araza ra huai dega yo filo. 'Nara huai tsa da yut'a ja ya tócano'yo ne tsa da hyeca ya ndo'yo, pe nurá noya Ajuu ma'na ja rá ts'edi, nu'a tsa da xenga gatho ya mfeni pa da japi da hnequi gatho nu'a benga ja rá mfeni 'na, ne hanja ne da 'yot'e nu'a beni da 'yot'e. ¹³Ajuu handi ne padi gatho nu'a dí othu ne dí beñhu, ngue'a nu'a gatho go xa hyoqui ne padi gatho nu'a te ja. Ne hinda za te da t'acuabi nixi te da jombabi'a, ngue'a nu'a ya padi gatho, y go gue'a ma ga daphu nguenda de gatho nu'a stá othu.

¹⁴Ra Zidada Jesucristo rá T'u Ajuu gue'a ma danga nda gá macjahu y bi ma bí 'bui ja rá thandi Ajuu. Hangue por gue'a mahyoni ga siguihu xa hño ja ma jamfrihu.

¹⁵Ngue'a numa nda gá macjahu padi gue otho ma ts'edihu ora dí thohu ya ts'othogui o ra ora ne da thacju pa ga othmahu 'nara ts'oqui, hangue nu'a pascahu ra ntheate, ngue'a ne'a bi thogui njabu ngu nu'a dí thohu nehe, pe nu'a hinhya'mu bi 'yot'a 'nara ts'oqui. ¹⁶Hangue hinga ntsuhu ga joñhu ja rá thandi Ajuu nu'a ra hoja'i, ne ga xiphu gatho nu'a dí thoguihu, y nu'a da huegaguihu, ne da maxcaguihu ora dí homfu rá mfats'i, ngue'a nu'a xi ra dangui rá hñoja'i pa guecaguihu.

5

¹Cada 'nara nda gá macja de ja ra ndaxjua ley xa thahni de ja ya ja'i, ne xa thuts'i pa da mepabi Ajuu po rá ngue ya ja'i. Nu'u xa thuts'i pa da umbabi Ajuu nu'u ya 'baha haxa ya ja'i, ne gatho ya hña'ti dega mbo'oni nu'u umbabi Ajuu pa da pumba yá ts'oqui.

²Nu'u ya nda gá macja ja yá ts'oqui nehe. Hangue por gue'a tsa da zofu co ra ntheate nuya ja'i o'ta ya ts'oqui ne hingui padi nu'a o'te'u. ³Hangue ya nda gá macja pe'tsi da hyo ya mbo'oni pa da umba Ajuu, hingue hõnse pa yá ts'oqui ya ja'i, nehe pa yá ts'oqui de gues'e'u.

⁴Y hingui tsa de gues'e 'na da gu ra nsu dega nda gá macja. Ngue'a Ajuu go huanse'a nu'a to'o da me nu'a ra 'befi'a, njabu ngu ra Aarón, Ajuu go bi huanse'a. ⁵Ra Zidada Jesucristo bi njabu nehe. Nu'a himbi hñuxase rá nsu dega nda gá macja, nu Ajuu go gue'a bi umbabi nu'a ra nsu'a. Xqui 'ñembabi ja ra Maca T'ofu:

Nu'i go gue'e ma T'u'i; ne nubya ri hnequi ja yá thandi ya ja'i gue go ri Dadagui.

⁶Nehe ja ma'na ra xeni de ra Maca T'ofu, Ajuu bi xipabi rá T'u, bi 'ñembi: Nu'i go gue'e grá macja pa nzantho ngu bi macja ra Melquisede.

⁷Nu de mi 'bucua ra Zidada Jesucristo ja ra ximhai, bi 'yapabi Ajuu rá Dada nu'a mi tshama xa ñani'a pa hinxa duhma. Xi mi apabi rá Dada con gatho rá mai asta mi zoni'a. Y nurá Dada bi 'yotua rá nt'adi'a, ngue'a ra Jesu nzantho mi o'tua gatho rá paha rá Dada. ⁸Pe nu'a masque go gues'e'a rá T'u Ajuu, pe ma'na mi 'yo mi padi da 'yotua rá paha Ajuu po nu'a bi sufri. ⁹Hangue nu de mi padi da 'yotua gatho rá paha'a, nu'bú nu'a bi za bi pòhò nu'u gatho to'o o'te'a. ¹⁰Y Ajuu bi umbabi ra nsu dega nda gá macja ngu bi macja ra Melquisede.

¹¹ Dí pe'tsa ndunthi te ga xi'ahú de guehna, masque xá hñei ga xi'ahú xá hño ngue'a hinxá nehú da zo ja ri mfenihú xá hño rá noya Ajuá. ¹² Ya øt'a ndunthi ya pa xcá camfrihú. Y nubyá ya go gri xahnatehú hmaḥa pa ma'ra, pe hinxá za te xcá 'yøthú. Nu'ahú mahyoni to da yopa 'ñu't'ahú ma'na'qui nú'u ya mudi nt'utuete hingui hei de ra Maça T'ofó. Xcá yopa njahú ngu ya bati nú'u tsætho, otho yá ts'edi. ¹³ Hangue mahyoni da t'u't'a'ihú co ya noya hingui hei, ngu ra t'uca bati nú'a hønse ra 'ba tsi, ne hingui pa di za zi ma'ra ya nzaqui, ngue'a nu'ahú hingui pahú tengu ra hoga te de ja rá noya Ajuá. ¹⁴ Pe nú'u ma'ra ya nzaqui, gue'u pa ya danga ja'i, njabætho nehe nú'u ya nt'utuete ma'na xá hñei gue'u pa nú'u to'o ya ja yá mfeni xá hño pa da ba di nda'a ra hño nda'a ra 'ñu.

6

¹ Hangue hinga ñahú hmaḥa de nuya ya mudi nt'utuete de ra jamfri de ra Zidada Jesucristo, ma ga ndanga ja'ihú ja ma jamfrihú. Ya hinga yopa mañhú gue mahyoni ga ñobrihú de gathó nuya 'befi tsixcahú ja ra du, y gue mahyoni ga camfrihú Ajuá. ² Nixi ga yopa mañhú de nura sistehe, nixi de nú'a dí hu'tsuhú ma 'yehú nú'u xa gamfri, nixi de nú'a ma da yopa nte nú'u xa du, nixi de ra nsuca uenda nú'a ma da nja rá ngats'i ra pa, pa da hñanga cada 'na rá njut'i pa nzantho. ³ Nu'a ga øthú, co rá mfats'i Ajuá, ma'na ga pahú nú'a da maxcahú pa ma'na da nte ma jamfrihú.

⁴ Nu'u to'o ya bi hñani ra hyats'i de rá noya Ajuá, ne xa ba di tengu nú'a ra 'baha dega te bí ja mahets'i, ne xa ba di tengu ra japi ri unga ra Maça Ndaḥi, ⁵ ne xa ba di tengu ra hño de rá noya Ajuá, y co nuya danga nt'udi xa hyandi xa ba di'u tengu rá nsunda nú'a ra te ma da nja 'mca, ⁶ pe masque gathó nuya bi ba di'u, nu'ú himbi ne bi sigui, hangue bi 'uegue'u de rá 'ñu Ajuá, y ya njabú hinda za da yopa mengui pa da ñobri'u. Ngue'a go gue'u ngu ri yopa pont'ua rá T'u Ajuá co yá 'ye sché'u, ne ri 'betua ra tsa ja yá thandi ya ja'i. ⁷ Gathó ya ja'i nja ngu ra hai ri 'ñuni co nura 'ye 'uá. 'Bú nú'a ra hai da umbabi 'nara hoga sofo nú'a to'o pefi'a, nu'bá ja ri hnequini rá japi Ajuá. ⁸ Pe nu'bu nú'a ra hai da unga 'nara sofo dega 'mini ne dega ts'ondapo, nu'bá hinte ri muui'a, hønse ra ts'one tømí ne ra tsibi pa da nzø.

Ra nthø'mate nú'a faxcaguihú pa hinga 'ueguehú de nú'a dí camfrihú

⁹ Pe nu'ahú, ma zi hmadi cu'ihé, masque stá xi'ahé gathó nuya noyaya, dí pahé xá hño gue nu'ahú hinxá 'uehú de rá 'ñu Ajuá ngu xa nja nú'u ma'ra. Dí camfrihe gue ma gui hñañhú gathó ya japi de ra mpøhø.

¹⁰ Ajuá xi ra hoja'i, hinda ma da pumfri de nuri 'bæfihú xcá pefihú dega hmæte ja rá thuhu'a. Xcá faxhú ya cu y astabya guí sigui guí faxhú'u. ¹¹ Pe nu'a xi dí nehe, dí nehe gue cada 'na de gue'ahú mahyegui ngu guí øthú ra ts'edi guí faxhú ma'ra ya cu, nehe guí øthú ra ts'edi guí pe'tshú xá hño asta rá ngats'i ra pa nú'a ra nthø'mate guí pe'tshú, pa njabú guí hñañhú nú'a guí tømhu. ¹² Hindí nehe da za'ahú ra ndahñei. 'Yøthú ngu bi 'yøt'a nú'u bi gamfri xá hño ne bi dø'mí asta himbi hñani nú'a xqui ña'tua Ajuá.

¹³ Ajuá, nu mi ña'tuabi ya japi ra Abrá, bi jurase da umba nú'a bi ña'tuabi. Himbi jura de ma'na, bi jura de rá thuhuse'a, ngue'a go guese'a ra dangui de gathó ma'ra. ¹⁴ Hangue nu'á bi 'ñena: "Ma xi ga jap'a'i pa da nxanda ndunthi ri 'beto ne ri mbong'beto." ¹⁵ Ra Abrá bi dø'ma ndunthi ya pa asta himbi hñanga nú'a xqui hñañtuabi. ¹⁶ Ya ja'i di jura co 'nara thuhu nú'a pa di gue ma'na ra dangui de gue'u, pa da jamfri nú'a mañ'u, ne njabú hinda za to'o da 'ñembi gue hinga majuani nú'a mañ'u. ¹⁷ Hangue por gue'a Ajuá bi jurabi nú'u to'o xqui ña'tua ra hñañti, pa da 'ñutu'u gue nú'a hinda ma da pata nú'a xqui beni. ¹⁸ Hangue ga pahú gue nú'a ra hñañti bi ñatcahú Ajuá ne nú'a bi jura'a, gue'u yoho ya noya hinda za da mpadi, ngue'a Ajuá hingui tsa da nhyete de nú'a xa ma. Hangue co nú'u ya noya'u Ajuá 'racju 'nara danga humai nú'u stá joñhú con gue'a pa da sugaguihú, ne dí tømhu ga hñañhú nuna ra hñañti dega hoga nthø'mate bi 'racju'a. ¹⁹ Y nuna nthø'matená faxcahú ndunthi pa hinga 'ueguehú de Ajuá. Nja ngu nú'a ra bøjá rá thuhu ra ancla dí t'ent'a ja ra nehe pa tsama ra barco pa hinda 'uegue de habú 'bai'a, njabú nehe numa nthø'matehú xa zøni asta ra Maça Luga habú bi 'bu Ajuá. ²⁰ Nuni ja bí 'buhni nehe ra Zidada Jesu. Nú'a bi 'met'o de guecju pa bi xogahú ra 'ñu, ne pa bi ndá gá macja pa nzantho ngu bi ndá gá macja ra Melquisede.

7

Ra Zidada Jesu bi thuts'i dega macja ngu bi macja ra Melquisede

¹ Nura Melquisede mrá ndá de ra hnini Salé, ne mrá macja de Ajuá nú'a bí 'bui mahets'i. Bi ma bá thadi ra Abrá pa bá japi nu de ya mbá pengui bá ntunhui 'raya ndá ne bá ntæte'a. ² Nepu nura Abrá bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gathó nú'a bá hanga ja ra tuhni. Nura thuhu Melquisede ne da 'ñena "ra hoga ndá", y nura noya Salé ne da 'ñena "ra hoga'mui". Hangue nura Melquisede mrá hoga ndá ne mrá ndá dega hoga'mui. ³ Nú'a hingui mangan ja ra Maça T'ofó to'o mrá dada nixi to'o mrá naná, y nixi habú bá ehe. Nehe

hingui mā de rá 'bui, nixi hingui mā ua bi du. Hangué go gue'a 'nara nt'udi de rá T'u Ajuá nú'a to'o ra macjá pa nzantho.

⁴ Pahú gue nura Melquisede xi mrá dangui rá nsu. Hangué nura Abrá nú'a mrá dada de ya xodyo bi umba ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de gatho nú'a bá hanga ja ra tuhni. ⁵ Nú'u yá t'u ra Leví bi thuts'i dega macjá bi hmandabi ngu manganá rá ley ra Moise gue da 'yapabi gatho ya ja'i de ra hnini 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, y gatho ra hnini mi ncu con gue'u, ngue'a gatho ya ja'i de ra hnini mahyegui co ya macjá bá ehe de ra Abrá. ⁶ Masque nura Melquisede hinte myá njauí nuya Levita, pe nura Abrá bi umbabi ra Melquisede 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, ha ra Melquisede bi japa ra Abrá nú'a to'o ya xqui ña'tuabi yá japi Ajuá. ⁷ Y dí pahú xá hño gue nu'a to'o ri unga ra japi, ma'na ra dangui rá nsu que nú'a to'o hani. ⁸ Ya Levita mi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe bi du'u. Ha ra Melquisede nehe'a bi t'umbabi 'nara 'ret'a parte de ra nthebe, pe nu'á ja ra uenda tetho, ngue'a hingui manganá ja ra Māca T'ofu ua bi du. ⁹ Ra Leví ne gatho yá t'u nú'u bi macjá mi t'umbabi'u ra 'ret'a parte de ra nthebe, ne da za ga mañhú gue nehe'u bi umbabi ra Melquisede ra 'ret'a parte de ra nthebe nú'bu mi øt'a njabu nehe ra Abrá. ¹⁰ Masque ra Leví himi 'buihitho nu mi ma ra Melquisede bá thadi ra Abrá, pe ja ra uenda ya mi 'bui'a, ngue'a nu'á mi 'buihitho ja rá ndo'yo ra Abrá.

¹¹ Ya Levita mi utuabi ya me Israel te mi mahyoni da 'yøt'e pa da 'yøt'a nú'a mi manganá ra ley, ngue'a nu'ú go myá macjá'u. 'Bu co yá 'bēfi ya Levita mi tsa da 'muhma xá hño ya me Israel co Ajuá, nu'bu ya himi mahyoni xa thuxhmagha ma'na'ño ra macjá. Pe bi thuts'i ma'na'ño ra macjá, y nura macjá'a bi thuts'i dega macjá ngu bi macjá ra Melquisede, hingue ngu ra Aarón. ¹² 'Bu da mpadi ya macjá, mahyoni da 'bata ra ley nehe. ¹³ Bi manganá ja ra Māca T'ofu gue ma Zidadahu ra Jesucristo mi ma da macjá ngu bi macjá ra Melquisede. Ra Zidada Jesucristo hinte myá njauí ya Levita, y nú'u mi ja te yá njauí'a hinhya'mu xqui macjá'u. ¹⁴ Ngue'a xa fadi xá hño gue numa Zidadahu bá ehe de yá ja'i ra Judá. Ne ra Moise nu mi mā de ya macjá, hinhya'mu bi mā gue da 'mui ya macjá de yá t'u ra Judá.

¹⁵ Nu mi thuxa ma'na'ño ra macjá nú'a di ngu ra Melquisede, nu'bu ma'na bi fadi gue nuya Levita mi pe'tsi te da 'bati. ¹⁶ Nura macjá'a himbi thuts'i ngu manganá ja ra ley gue mahyoni di ja te dyá njauí ra Leví pa da za da macjá, pe nu'á bi thuts'i ngue'a pe'tsa rá te nú'a hinhya'mu da uadi. ¹⁷ Hangué Ajuá bi mā de gue'a ne bi 'ñena: Nu'i go gue'e grá macjá pa nzantho,

ngu bi macjá ra Melquisede.

¹⁸ Bri 'bata ra ndaxjua ley nú'a mi ja, ngue'a bi 'ñotho rá ts'edi ne hinte bi mfaste, ¹⁹ ne himbi za bi patua yá mfeni ya ja'i pa bi 'mui xá hño co Ajuá. Pe nubyá dí pe'tshu 'nara hoga nthø'mate ma'na xá hño, ngue'a po co Zidada Jesucristo da za ga 'buhu xá hño co Ajuá.

²⁰ Ajuá bi jura nu mi hñuxa ra Zidada Jesucristo dega macjá. ²¹ Nu mi thuxa ya Levita dega macjá, himbi 'mui to'o mri jura por gue'u. Pe nu mi thuxa ra Zidada Jesucristo ha, Ajuá bi jura por gue'a, ngue'a ja ra Māca T'ofu bi 'ñena njaua:

Ajuá bi jura, ne hinda pata nú'a bi mañ'a ne bi 'ñena:

“Nu'i go gue'e grá macjá pa nzantho, ngu bi macjá ra Melquisede.”

²² Hangué ra Zidada Jesucristo go ra ndá gá macjá ne bí 'bui ja rá thandi Ajuá, hangué dí pahú xá hño gue ma da t'ø'e nú'a ra cohi dí pe'tshu co Ajuá, nú'a ma'na xá hño que nú'a ra mudi. ²³ Ja ra ndaxjua ley mi mahyoni da mpadi ya macjá ngue'a nzantho mi tu'u. ²⁴ Pe nura Zidada Jesu go gue'a 'buihya pa nzantho, y hinhya'mu dra patua rá nsu dega macjá. ²⁵ Hangué nu'á tsa da pøhø pa nzantho gatho nú'u to'o ri joni co Ajuá po rá thuhu'a, ngue'a nu'á go gue'a 'bui pa nzantho pa da 'yapabi Ajuá por gue'u.

²⁶ Hangué ra Zidada Jesu gue'a ra danga ndá gá macjá ndí hoñhu, ngue'a xá nt'axi, hingrá hyate, himbi 'yøt'a ni 'nara ts'oqui masque xi bi 'ñouia ya 'yøt'ats'oqui, ne 'mēfa bri 'ueque de gue'u, ne bri ts'its'i pa mañá mahets'i habu bi t'umba rá nsu. ²⁷ Nu'á hinga mahyoni da hyo ya mbo'oni hyastho ngu mi øt'a ya ndá gá macjá ja ra ndaxjua ley. Nu'ú 'met'o mi ho ya mbo'oni pa dra sūcua yá ts'oqui de guesu'u, nepu 'mēfa mi ho ya mbo'oni pa dra sūcua yá ts'oqui ma'ra ya ja'i. Pe ma Zidadahu ra Jesucristo hingui njabu, ngue'a nu'á 'na'quitho bi unse rá te pa da xūcua yá ts'oqui ya ja'i. ²⁸ Nuya ndá gá macjá mi thuts'i ngu manganá ra ley, myá 'ñhøh dega 'yøt'ats'oqui. Pe 'mēfa de ra ley, Ajuá bi jura ne bi hñuxa rá T'u pa bi ndá gá macjá, nú'a bi nhyoga ndá gá macjá pa nzantho.

8

Ma zi Hmuhu ra Jesu go gue'a bi maxcahu pa dá hañhu ya hñ'a'ti de ra 'ra'yo cohi

¹ Nú'a xi dí ne ga xi'ahu go guehna núna ma ga mā, gue dí pe'tshu 'nama ndá gá macjáhu nú'a bí hudi nuni mahets'i ja rá 'ñei de habu bí hudi Ajuá ra Dada to'o pe'tsa gatho ra ts'edi. ² Go gue'a pe ra 'bēfi dega macjá nuni mahets'i habu bí ja nu'á ra Māca Luga bi hyocse Ajuá, hingo bi hyoca ya ja'i. ³ Gatho ya ndá gá macjá xa thuts'i pa da

9

umba Ajuá ya 'baha ne da hyo ya mbo'oni pa da umbabi'a, hangue ne ma Zidadahu ra Jesucristo mi pe'tsi da uni te da uni nehe. ⁴ Nu'bu nú'a dí 'bucua thoho hmahá ja ra ximhai, hindi tsa da macja'a de guecua, ngue'a ya 'buiua ya macja nú'u ri unga ya 'baha ngu mąnga ja rá ley ra Moise. ⁵ Nuya macja 'buiua pe ra 'befi dega macja pe nú'a pefi'u gue'a 'nara nt'uditho de nú'a bí t'ot'a nuni mahets'i. Hangue Ajuá xqui xipabi ra Moise ante da mudi da hyoca ra nija dega carpa, ne xqui 'ñembabi: "Beni gui 'yot'a gatho ya t'ot'e ngu nú'a dá u't'a'i nuni ja ra t'ohó Sinaí." ⁶ Pe numa ndá gá macjahú bí ot'a 'nara 'befi nú'a ma'na xá nsunda, ngue'a po nú'a bí 'yot'e'a, Ajuá bí 'yot'a 'nara cohi con guecú nú'a ma'na xá hño que nú'a mi ja ja ra ndaxjua ley, y nuna 'ra'yo cohina bi mudi co ma'ra ya hña'ti ma'na xá hño.

⁷ Nu'bu nú'a ra mudi cohi xa bõni xá hño hmahá, nu'bú ya himi mahyoni xa njahma nuna ma'na ra cohi. ⁸ Pe Ajuá bi hyandi gue hinxmá hño nú'a mi ot'a ya ja'i co nura mudi cohi, hangue Ajuá bi ma de gue'u ja ra Maça T'ofó, ne bi 'ñena njaua:

Núga drá Ajuá dí ena: Ma da zø ra pa ra ora ga pe'tsa 'nara 'ra'yo cohi co ya me Israel ne ya me Judá.

⁹ Hingá ngu nú'a ra cohi dá pe'tsua ndu yá xita'u

nu ndá pe'tsua ra nthecate de duá tsi de Egipto;

nu'ú himbi 'yot'a nú'a ra cohi dá pe'tsi con gue'u,

hangue nugá dá hepu'u, njabu ena Ajuá.

¹⁰ Nuna guehna ra cohi ma ga pe'tsi co ya me Israel nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi, njabu ena Ajuá:

Ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni'u pa da 'yotca ma hmanda.

Y numa ley ma da 'múi ja yá coraso'u pa njabu nura ley'a ma da 'yot'e'u con gatho yá paha.

Nepu ma da badi'u gue go drá Ajuá de gue'u, y nu'ú go ma hnini'u.

¹¹ Nuya pa'u ni 'na hinda 'ñutuabi rá miqu'eiu

y nixi 'nará cu, pa da 'múi con gueque, ngue'a gatho'u mahyegui ma da 'múi con gueque,

ngu ya dangui ngu ya notsi.

¹² Ngue'a ma ga pumbabi'u yá ts'ot'ot'e, ne hinhya'mu ma ga yopa benbabi yá ts'oqui.

¹³ Nu mi ma Ajuá de nura 'ra'yo cohi, nu'bú nu'á ya bi zogui dega ndaxjua nura mudi cohi. Hangue nú'a ya bi ts'ogui dega ndaxjua, ne 'yo rí ndaxjua, nú'á 'bestho ma da 'medi.

Ra Maça Luga habu mi ja ra sòcambeni nuua ja ra ximhai, ne nú'a bí ja mahets'i

¹ Ja nura mudi cohi mi ja ya hmanda pa hanja da sòcambeni Ajuá, nehe mi ja 'nara nija nuua ja ra ximhai. ² Nú'a ra nija'a xqui thoqui dega carpa, y madetho de nura nija xqui jot'i co 'nara xuni dutu mrá thuhu ra cortina. Nura mudi ngu mi thu'mbi ra Maça Luga, ne ja mi jani ra mfoxyo, ne ra mexa habu mi cuxa ya thuhme nú'u mi thuts'i ja rá thandi Ajuá. ³ Y de mbo habu mi jot'i co nú'a ra cortina'a, ja mi jani nú'a rá ñoho ra ngu mi thu'mbi ra Maça Luga Xá Nsunda. ⁴ Ne mbo de guehni ja mi jani ra ata dega oro pa ja mi ts'atni ra t'uts'i, ne ja mi jani ra caha de ra cohi nú'a mi tu ra oro maxøgue, y de mbo ra caha'a ja mi jani ra t'uca ts'øe dega oro habu mi 'be'tsa ra maná. Nehe ja mi 'be'tsini de mbo ra caha nurá ts'ut'o ra Aarón xqui 'roho. Ne ja mi 'be'tsini nú'u ya xingdo habu mi nt'ofó nú'u 'ret'a ya mandamiento de ra mudi cohi. ⁵ Y maña de ra caha'a ja mi tøhni yoho ya enxé xqui thoqui dega oro, y nuni ja guehni mri hnequi rá nsunda Ajuá. Nuya enxé mi co'ma co yá hua nú'a ra caha dega oro habu mi joxa ra ji pa ra pumbate. Y ya dá gue'a dá xi'ahu, ngue'a nubyá hinda za ga xi'ahu gatho de guehna.

⁶ Y ya de mi ja gatho nuya t'ot'eya, nuya macja nzantho mi cut'a ja ra mudi ngu pa mi pe yá 'befi dega macja. ⁷ Pe nurá ñoho ra ngu hõnse ra ndá gá macja mi cut'ini 'na'quitho ra jeya. Y nura ora mi cut'ini'a, gue'bu mi haxa ra ji dega mbo'oni pa mi umbabi Ajuá, pa 'met'o dra sucuabi yá ts'oqui'a, nepu pa yá ts'oqui ya ja'i. ⁸ Con guehna utcahu ra Maça Ndahi gue nú'a ra Maça Luga Xá Nsunda hinxqui xoguitho pa to da yat'ini nú'bu mi t'ot'etho ra sòcambeni ja ra mudi ngu. ⁹ Nú'a ra nija'a dega carpa gue'a 'nara nt'udi pa núju dí xòcambeni'u Ajuá nú'bya mapaya. Nuni ja t'uni ya 'baha ne tho ya mbo'oni ngu mąnga ra ndaxjua ley. Pe hinga co nuya t'ot'e'u da za de t'axca yá mfeni nú'u to'o ot'a ya sòcambeni njabu.

¹⁰ Ngue'a nuya sòcambeni'u gue'u hõnse dega hñuni, ne dega ts'ithe, ne dega nsuqui. Nú'u ya hmanda mi ot'u gue'u hõnse pa mi t'axca yá ndo'yo. Nú'u ya hmanda'u bi nja rá ts'edi asta nú'a ra pa bri pata ra ndaxjua cohi pa bi nja 'nara 'ra'yo cohi nú'a ma'na xá hño.

¹¹ Y nubyá ya xa zøhø ra Zidada Jesucristo y go gue'a ra ndá gá macja de gatho nú'u ya hoga t'ot'e ot'a nura 'ra'yo cohi jabya. Nú'a ra Maça Luga Xá Nsunda nú'a bí ja nuni mahets'i habu bi 'bui dega macja ma Zidadahu, hingo xa hyoca ya ja'i y gue'a ma'na xá hño que habu mi ot'a yá sòcambeni ya macja nuua ja ra ximhai. ¹² Ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi yat'a nuni ja ra Maça

Luga Xá Nsunda mahets'i. Ne himbi unga yá ji ya t'axi, nixi ya t'untfani, ngue'a nú'á go bi unse rá maça ji, pa njabu da za da unga ra mpøhø pa nzantho. ¹³ Ma'met'o co ra jintfani ne ra ji'yo ne rá 'bospi ra t'untfani nú'á mi ts'at'a ja ra ata, mi hnaxa nú'ú ya ja'i xqui nts'oqui pa mri yopa t'axca yá ndo'yo, pa da 'mui xá hño ma'na'qui. ¹⁴ iPe nubyá, xi ma'na ndunthi di muui rá ji ra Zidada Jesucristo! Ngue'a nú'á po rá ndahi'a nú'á pe'tsi pa nzantho, bi unse rá te ngu 'nara hña'ti pa Ajuá, y nsinque ni 'nara ts'oqui mi tu. Y njabu nurá ji'a xugaguihu gatho ma mfenihu pa hinga siguihu ga øthu ya 'befi nú'ú da za da zixcahu ja ra du, y njabu da za ga pepabihu Ajuá nú'á te.

¹⁵ Hangue po rá du ma Zidadahu ra Jesu bi nja ra 'ra'yo cohi, pa njabu gatho nú'ú to'o bi zohna Ajuá da hñanga pa nzantho gatho nú'á xa ña'tuabi Ajuá'u ngu 'nara tsogui. Ngue'a ra Zidada Jesucristo bi du pa njabu Ajuá bi za bi pumbabi yá ts'oqui nú'ú to'o mi 'bui ja ra ndaxjua cohi. ¹⁶ Dí pahú gue pa da muui 'nara tsogui, mahyoni 'met'o da du nú'á to'o tsogui ra tsogui. ¹⁷ Pe hinte di muui nú'á ra tsogui 'bu tetho nú'á to'o tsogui ra tsogui. ¹⁸ Hangue nu mi t'øt'e ra mudi cohi mi mahyoni da hña'ma ra ji pa bi mudi. ¹⁹ Ra Moise nu mi hñe'ta gatho ya hmanda de ra ley pa bi 'yøde gatho ya ja'i, bi gu 'nará 'ye 'nara ndapo rá thuhu ra isopo, ne mi thu'ta ja rá ñani co ra thenga xi'yo, ne bi thint'a ja ra jintfani ne ra ji'yo nthants'i co ra dehe, nepu bi naxa habu mi nt'ofu ra ley, nepu bi naxa gatho ya ja'i. ²⁰ Nu mi 'yøt'a njabu ra Moise bi 'ñena: "Nuna go guehna ra ji pa da mudi ra cohi nú'á bi 'yøt'a Ajuá con guecju." ²¹ Nehe bi naxa ra ji ja ra nija dega carpa ne gatho ja ya t'øt'e mi jani pa mri mpøfi ja rá 'befi Ajuá de mbo nú'á ra nija'a. ²² Hangue mangan ra ley gue casi gatho mahyoni da nt'axqui co ra ji, y nu'bu hindra hña'ma ra ji hinda za da thaca ya ts'oqui.

Ra Zidada Jesu bi unse rá te'a 'na'quitho pa bi hñaca gatho ya ts'oqui

²³ Hangue co yá ji ya mbo'oni mi pe'tsi dra t'axca ra nija dega carpa ne gatho ya t'øt'e mi jani, nú'ú gue'u 'nara nt'udi de nú'á bí ja mahets'i. Pe gatho nú'á bí ja mahets'i ma'na di muui que nuya t'øt'e'u. Por gue'a mi mahyoni da nt'axqui nú'á bí ja mahets'i co ma'na ra ji nú'á ma'na di muui que yá ji ya mbo'oni. ²⁴ Ngue'a ra Zidada Jesucristo himbi yut'a ja 'nara maça luga nú'á xa hyoca ya ja'i, ngue'a nú'á ra luga habu mi cut'a ya macja pa da hñaxa ra ji gue'a 'nara nt'uditho de nú'á bí ja mahets'i. Ra Zidada Jesucristo bi yut'a ja ra Maça Luga nuni mahets'i, y nuni ja bí 'buhni'a ja rá thandi Ajuá pa bí adi por guecju. ²⁵ Nú'á himbi manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui. Pe nú'á ra ndá gá macja

nuaa ja ra ximhai tat'a jeya mi cut'a ja ra Maça Luga Xá Nsunda ne mi haxa ra ji, pe hingo rá jise'a. ²⁶ Nu'bu ra Zidada Jesucristo mi pe'tsi xa manga rá ji ndunthi ya 'mi'qui, nu'bu mi pe'tsi xa du hmahñ ndunthi ya 'mi'qui desde mi thoca ra ximhai. Pe nu'a bi 'yøt'e'a, de yá ngats'i ya pa bá ehe ja ra ximhai pa bi unse rá te'a 'na'qui thofo pa bi hñaca gatho ya ts'oqui. ²⁷ Ajuá xa hñuts'i gue pe'tsi te da du 'na'qui nuya ja'i, nepu de gue'a da tha'mba nguenda'u. ²⁸ Njabu nehe ra Zidada Jesucristo 'na'quitho bi du pa bi hña'tsua yá ts'oqui ya ja'i. Y nurá ño'qui ma da menguiua ma'na'qui, ma da mengui pe ya hingue pa da yopa hña'tsua yá ts'oqui ya ja'i, ngue'a 'na'quitho bi 'yøt'e. Nú'á ma da mengui hønse pa da zixa nú'ú to'o t'ø'mi'a.

10

¹ Ra ndaxjua ley mi gue'a 'nara nt'uditho de nuya japi mi ma da nja 'mefa. Nura ley'a hingo xi mi gue'a majuani. Nura ley'a co nuyá ji ya mbo'oni mi tho nzantho tat'a jeya himbi za bi t'axca yá ts'oqui ya ja'i pa xa za xa 'mui xá hño co Ajuá. ² Bu majuani co yá ji ya mbo'oni xa za xa xucua yá ts'oqui gatho, nu'bu ya hinxa sigui xa thohma ya mbo'oni, nu'bu co 'na'quithohma. 'Bu xi majuani xa t'axca yá ts'oqui nú'ú to'o mi hopa ya mbo'oni Ajuá, nu'bu ya hinxa behma'gue mi tuda yá ts'oqui. ³ Pe co nuya mbo'oni mi ho'u tat'a jeya, ma'na mi beni'u de yá ts'oqui mi tu, ⁴ ngue'a hinda za da thaca ya ts'oqui co ya jintfani nixi co ya ji'yo.

⁵ Hangue nu mi zøhø ma zi Hmuhu ra Jesu nuua ja ra ximhai bi 'ñembabi Ajuá njaua:

Ma Dada'i, nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha;

hangue gá hogagui co ma ndo'yo.

⁶ Nixi gá ho nú'ú ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'ú tho pa da hñaca ya ts'oqui.

⁷ Hangue nugá dá ena: "Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga øt'a'i ri paha,

ngu nú'á xa t'ofu ja ra Maça T'ofu gue ga øt'e."

⁸ Rá mudi, ra Zidada Jesu bi 'ñena: "Nu'i hingá ne gá hani yá ji ya mbo'oni nixi ma'ra ya 'baha, nixi hingá ne nú'ú ya mbo'oni tho pa da ts'at'i, nixi nú'ú tho pa da hñaca ya ts'oqui. Hingá ho gatho nuya t'øt'eya." Njabu bi ma ra Zidada, y gatho nuya t'øt'e'u gue'u ri manda nura ndaxjua ley. ⁹ Nepu bi 'ñena: "Ajuá ma Dada'i, stá eheua pa ga øt'a'i ri paha." Nú'ú ya noya bi manga ma zi Hmuhu ra Jesu ne da 'ñena gue nú'á bí 'ñe bi hñaca nú'ú tho ya mbo'oni pa go bi unse rá te'a pa da xucua yá ts'oqui ya ja'i. ¹⁰ Hangue go rá paha Ajuá pa bi xugaguihu ngue'a 'na'quitho bi unga rá ndo'yo ma Zidadahu ra Jesucristo pa gathoguihu.

¹¹ Gatho ya macja de ya xodyo hyastho mi pe yá 'befi dega macja, mi ho ya mbo'oni

nzantho y guet^u ya hñá'ti mi uni nzantho. Mi sigui mi ò't'a njab^u masque co nuya mbo'oni mi ho^u hinhya'mu bi za bi xaca ya ts'oqui. ¹² Pe nura Zidada Jesucristo 'na'quitho bi unse rá te pa bi xaca ya ts'oqui pa nzantho. Nep^u de mi uadi bi 'yò't'a njab^uá bi ma bá hudi ja rá maça 'ñei Ajuá. ¹³ Y nubyá ja bi 'buhnitho tò'mi asta hinda 'mui gatho yá ncontra de nga'ti ja yá ua'a. ¹⁴ Ngue'a nu'á bi unga rá te 'na'quitho pa njab^u bi t'axca yá mfeni pa nzantho nu'ú to'o xa xacuabi yá ts'oqui. ¹⁵ Nehe ra Maça Ndahi damajuani de guehna, ne ena:

¹⁶ Nu sta thogui ya pa de ra mudi cohi ma ga pe'tsa ma'na ra 'ra'yo cohi con gue^u, njab^u ena Ajuá:

Ma ga huxa ma ley ja yá coraso^u pa njab^u nura ley'a ma da 'yò't'e^u con gatho yá paha.

Nehe ma ga huxa 'nara 'ra'yo mfeni ja yá mfeni^u pa da 'yò'tca ma hmanda.

¹⁷ Nehe ena:

Hinhya'mu ma ga yopa benbabi yá ts'oqui nixi yá ts'ot'ò't'e.

¹⁸ Hangue nu'a tó'o ya bri punduabi yá ts'oqui, ya hingue mahyoni da hyo ya mbo'oni pa da thacua yá ts'oqui.

Ga jonihu ja rá thandi Ajuá pa ga aph^u te ga aph^u

¹⁹ Hangue zi cuhu, dí pah^u xá hño gue nubyá da za ga cuthu ja ra Maça Luga Xá Nsunda nuni mahets'i ngue'a bi manga rá ji ra Zidada Jesu por guecju, hangue hinga ntsahu nixi ga ntsuh^u ga joñhu ja rá thandi Ajuá pa ga aph^u te ga aph^u. ²⁰ Ngue'a ma Zidadahu ra Jesucristo po rá ndo'yose bi xogaguihu 'nara 'ra'yo ñu pa da za ga cuthu ja ra Maça Luga Xá Nsunda nuni mahets'i, ngue'a nu mi du'a bi ntanga nú'a ra xani dutu mi cot'a ra Maça Luga Xá Nsunda nuni ja yá nija ya xodyo, y nura xani dutu'a gue'a 'nara nt'udi de rá ndo'yo ra Zidada Jesucristo nú'a bri sunbabi. ²¹ Ra Zidada Jesu go gue'a ma ndá gá macjah^u, ne go gue'a ri sugaguihu gatho nú'ú ra hniniguihu Ajuá. ²² Hangue ma ga jonihu co Ajuá con gatho ma muhu, ne con gatho ma jamfrihu, ne co ma mfenihu strá nt'axi, ngue'a go guehe ma Zidadahu ra Jesucristo xa naxcas^u rá ji pa njab^u ya hinte ma ts'oqui dí tuhu, ja ra uenda xa suga ma ndo'yoh^u co 'nara dehe xi xá nt'axi. ²³ Hinga 'ueguehu de nú'a stá camfrihu nixi de nú'a ra nthò'mate dí pe'tshu, y hinga dahuhu, ngue'a Ajuá xa ñatcaguihu nú'a dí tò'mhu, y nu'á hinda pata rá noya. ²⁴ Ne ga beñhu hanja da za ga nupa mfenihu 'na ngu ma'na pa ga mádihu ne pa ga øthu ya hoga 'befi. ²⁵ Ne hinhya'mu ga 'ueguehu de ma hmunts'ihu, masque 'ra xa nzaí hingui pa. Nujú, nu'a ga øthu, ga nzofoh^u 'na ngu ma'na. Y nubyá ma'na

mahyoni ga øthu njab^u ngue'a dí hanthu ya 'bui guetbu ra pa de rá yo'ehe ma Zidadahu ra Jesucristo. ²⁶ 'Bu stá padihu xá hño te manga rá noya Ajuá ne dí siguihu dí øthu ya ts'oqui, ya otho ma'na con te da za da put'a ma ts'oquihu. ²⁷ 'Bu ga sigui ga øthu ya ts'oqui, ya hinte dí tò'mhu. Nu'a dí tò'mhu, hõnse 'nara castigo xi xá nts'o de rá cue Ajuá, ne ra tsibi nú'a ma da tsat'i ne da huata gatho nú'ú to'o yá ncontra Ajuá. ²⁸ Nu'bu 'nara ja'i bi nts'o'yode de rá ley ra Moise, ne 'bu mi 'bui yoho o hñu to'o bi damajuani de nú'a xqui 'yò't'e, nú'a ra ja'i'a mi pe'tsi te da du nsinque to da huequi. ²⁹ ¡Xhma nú'a to'o ri utsabi rá T'u Ajuá! Handi ngu hinte dí muui nú'a ra ji bi mfani pa bi nja ra 'ra'yo cohi, ne con gue'a ra ji'a bi sacua rá mfeni nú'a ra ja'i'a, ne da zani ra Maça Ndahi nú'a utcahu rá hmate Ajuá. ¿Ha gue hingui beñhu gue nura ja'i'a ma'na ri 'ñepabi dra dangui rá castigo? ³⁰ Nujú dí pah^u gue Ajuá bi 'ñena: "Nuga co ma uenda ga ø't'a ra ts'utbi, ne ga ju'tuabi ngu ri 'ñepabi." Nehe bi 'ñena'a: "Nuga ma ga ha'mba nguenda ma hnini." ³¹ ¡Xi xá nts'o pa 'nara 'yò't'ats'oqui nu sta zo ja rá 'ye Ajuá te!

³² Nu'ahu, beñhu de nurá mudi gá pah^u rá noya Ajuá gá tsethu gatho nuya thogui gá thoh^u. ³³ 'Ra de gue'ahu mi ts'añ'ahu ne xi mi t'utsa'ihu ja yá thandi ya ja'i. Ha nu ma'ra de gue'ahu gá ma gá faxhu nú'ú mi thogui ya ts'othogui. ³⁴ Gá faxhu nú'ú mi ofadi. Nehe gá johyathoh^u nu mi than'ahu nú'a te nguí pe'tshu, ngue'a gui pah^u gue gui pe'tshu nuni mahets'i ma'ra ya hño ma'na xá hño nú'ú hinda ma da than'ahu. ³⁵ Hangue ogrí 'be ri jamfrihu, ngue'a con gue nura jamfri'a ma dí t'a'ahu 'nara danga thaha. ³⁶ Mahyoni gui tsethu ne gui 'yò'tuahu rá paha Ajuá, pa da 'ra'a'ihu nú'a xa ña't'a'ihu'a. ³⁷ Ngue'a Ajuá manga ja ra Maça T'ofe ne ena:

Ya mero da zòhò nú'a to'o ma da 'ñehe.

Ya ts'utho ya pa ri 'bedi pa da zòhò'a.

³⁸ Nu'a tó'o 'bui xá hño con gueque ma da me'tsa ra te po ra jamfri.

Pe nu'bu da 'uegue de gueque, hindrí ho njab^u.

³⁹ Pe nujú ma ga pe'tshu ma jamfrihu pa ga mpòhòhu, hingue ma ga 'ueguehu pa ga 'medihu.

11

Ra jamfri

¹ Co ra jamfri dí pah^u gue xi majuani ma ga hañhu nú'a dí tò'mhu. Nehe co ra jamfri dí pah^u xá hño gue xi majuani ja nú'a hingui hnequi. ² Ajuá bi ñamahño de ndu ma xitahu ngue'a nú'ú bi me'tsa ra jamfri.

³ Po ra jamfri dí pah^u gue Ajuá bi ma pa bi nja mahets'i ne ra ximhai. Hangue gatho nuya t'ò't'e dí hanthuya, gá me't'o

mi othotho, pe 'mefa bi thoqui de nú'a hin-hya'mx xqui hnequi.

⁴ Po ra jamfri ra Abé bi hyo 'nara mbo'oni pa bi umbabi Ajuá dega 'baha, y nura 'baha'a gue'a ma'na xá hño que nú'a bi unga ra Caí. Y Ajuá bi 'ñudi gue ra Abé mi 'bui xá hño ngue'a bi hñanba nú'a rá 'baha bi uni. Masque ya xa du ra Abé, pe gue'a zocaguih thoho, ngue'a nú'a rá jamfri bi me'tsi'a utcaguihabya.

⁵ Po ra jamfri ra Enoc bi ts'ixa mahets'i ne hinxá du. Bi thoniua'a pe himbi ts'udi ngue'a Ajuá ya xqui zits'i pa mahets'i. Pe ante da ts'its'i'a de guecua bi hmá gue bi 'yot'e nú'a ri ho Ajuá. ⁶ Pe nu'a tó'o hingui pe'tsa ra jamfri hingui tsa da 'yot'a nú'a ri ho Ajuá, ngue'a nu'a tó'o ne da joni co Ajuá pe'tsi da gamfri gue 'bui Ajuá, ne da gamfri gue ma da hñani 'nara hño nú'a to'o da hyoni'a.

⁷ Ra Noé bi gamfri nú'a bi xipabi Ajuá de nú'a mi ma da nja, masque ni 'nara seña hinxqui hyandi de nú'a ra danga nzøthe bi ñu'tsa ra ximhai. Pe ra Noé bi 'yøde nú'a bi 'bepabi Ajuá, hangue bi hyoca ra arca pa bi yat'i con gatho ya mengu de rá ngu, pa njabu himbi jat'i'u ja ra dehe. Y co nú'a bi 'yot'e ra Noé po ra jamfri, ja bi hnečni gue nu'a mi 'bui xá hño que gatho nuya 'yot'ats'oqui bi du ja ra dehe. Y Ajuá bi má gue ra Noé ya hinte ma ts'oqui mi tu ngue'a xqui gamfri'a.

⁸ Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuá nu mi xipabi gue da zogui nú'a ra hai habu mi 'bui'a pa da ma da 'mui ja nú'a ra hai mi ma da t'umbi dega tsogui. Hangue ra Abrá bi ma, masque himi pađi habu mri ma. ⁹ Po ra jamfri bi 'mui ngu 'nara nzøhø nuni ja ra hai habu xqui ña'tua Ajuá. Ja bi hyocni rá ngu dega carpa, ne ja bi 'mahni co ra Isaac ne ra Cobo, nehe ja bá hocni'u yá ngu dega carpa, y nehe bi 'mahni'u ngu 'raya nzøhø, masque gatho'u xqui hña'tuabi nú'a ra hai'a. ¹⁰ Ra Abrá mi tøm'i gue da ma da 'mui nuni ja ra dahni habu nthoqui xá hño y hinda za to da huati. Y go guesé Ajuá bi beni hanja da hyoca nura hnini'a, y go bi hyocse'a.

¹¹ Nehe ra Sara hinxqui za xqui me'tsa ra batsi, nu'a bi gamfri gue Ajuá himi tsa da pata rá noya nú'a xqui xipabi'a, hangue po nú'a ra jamfri'a bi t'umba ra ts'edi pa bi 'mui 'nará batsi masque ya mrá zi tia. ¹² Hangue ra Abrá masque nehe ya mrá zi ndaxjua, pe bi 'mui 'nará t'u, y co nú'a ra t'u'a bi nxanda ndunthi ya ja'i, y nubyá ya hingui tsa to da mede, ngu yá ndunthi ya tsø, ne ngu rá ndunthi ra 'bomu nú'a 'bonga ja rá hyo ra ndehe.

¹³ Ra Abrá ne gatho yá ja'i bi du, y himbi hñani nú'a xqui hña'tuabi'u de ante da du. Pe nu'ú bi gamfri Ajuá gue ma da umbabi 'mefa gatho nú'a xqui ña'tuabi'u, hangue nu'ú bi døm'i co ra johyá. Hangue njabu mi

mañ'u gue ngu myá ne'ñu ngue'a himi ma da nzangua ja ra ximhai. ¹⁴ Nu'u tó'o manga njabu, má gue hongá ma'na ra hai pa habu da 'mui'u. ¹⁵ Nu'bu nú'u mi behmahá nú'a ra hai de habu bá ehe ra mudi, nu'bu xa zahmá xa mengui'u pa guehni. ¹⁶ Pe nu'ú mi hongá ma'na ra hai ma'na xá hño, y nura hai mi hoñ'u go gue'a nú'a bí ja mahets'i. Hangue Ajuá hindi ntsa pa da má gue go gue'a ra Ajuá de gue'u, ne nu'a xa hoca 'nara hnini pa gue'u.

¹⁷ Po ra jamfri ra Abrá bi 'yøte Ajuá nu mi tsapi ua xi mi ja rá jamfri. Hangue bi zixa ra Isaac nú'a rá 'ra t'u pa xa hyohmá pa xa umba Ajuá ngu 'nara 'baha, masque Ajuá xqui ña'tuabi gue de ra Isaac mi ma da nxanda ndunthi ya ja'i, ne xqui 'ñemi: ¹⁸ "Go dri 'beto yá batsi ra Isaac." ¹⁹ Ra Abrá mi camfri gue Ajuá ja rá ts'edi pa xa japi xa yopa nte ra Isaac. Y ra Abrá bi 'yot'a ra uenda gue bi yopa nte ra Isaac ngue'a ya mi 'bui pa da du, pe Ajuá bi ñani'a ne bi umbabi ra Abrá ma'na'qui.

²⁰ Po ra jamfri ra Isaac bi japabi nú'u yoho yá t'u, 'na mrá thuhu ra Cobo y nu ma'na ra Esaú, masque ya japi mri 'betho da nja. ²¹ Po ra jamfri ra Cobo nu ya de mi ma da du bi japabi nú'u yoho yá t'u ra Jose, y nú'a ra ora mri japabi mi xøcambeni Ajuá, xqui ntøtse co rá bordo. ²² Ra Jose nu de ya pa da du bi má co ra jamfri gue ya me Israel mi pe'tsi da bøni de Egipto. Ne bi xipabi'u gue ra pa'a da bøni de guehni'u, da hña'tsua rá ndo'yo'a pa da nt'agui habu mi ma da 'mui'u.

²³ Po ra jamfri nu mi 'mui ra Moise, rá dada ne rá naná himbi zu nú'a ra danga ndá de Egipto, masque nu'a xqui manda pa da tho ya zi t'uca ts'unt'u. Nu'ú bi hyandi gue ra Moise mrá zi hoga ts'unt'u, hangue bi 'ñagui'u hñu nzana. ²⁴ Po ra jamfri, nu de ya mi ndangui ra Moise, ya himbi ne'a bi t'embabi gue go mrá naná nurá t'ixu ra ndá de Egipto. ²⁵ Ra Moise ma'na bi ho bi sufri mahyegui co rá hnini Ajuá que xqui gohi ja rá ngu ra ndá pa xa johyahmá co nuya ts'ot'øt'e nú'u da uadi ne da thogui. ²⁶ Nú'a bi gamfri gue nu'bu da thogui ya nt'atsate ngu nú'u mi ma da thogui ra Zidada Jesucristo, nu'bá mi ma da t'umbabi ma'na ndunthi ya danga hño de gatho nuya hño mi ja nuni Egipto, ngue'a nú'a mi tøm'a 'nara hoga tháha nú'a mi ma da umbabi Ajuá. ²⁷ Po ra jamfri ra Moise bi bøni de Egipto ne himbi zupabi rá cue nú'a ra ndá de guehni. Ne bi sigui co nú'a xqui beni da 'yot'e ngue'a mi camfri gue mi 'ñoui Ajuá masque himi handi.

²⁸ Po ra jamfri ra Moise bi 'yot'a nú'a ra ngo dega pascua, bi manda bi tho ya deti, y nuyá ji'u bi hnaxa ja ya gosthingu pa njabu nu mi thogui rá enxé Ajuá pa da hyo yá mudi t'u de cada 'naya ngu de Egipto, bi thoguitho

ja yá ngu ya me Israel, y hinte bi ja'á. ²⁹ Po ra jamfri ya me Israel bi 'raxa ja ra ndehe rá thuhu ra Thenga Ndehe. Bi hyegue ra dehe pa bi net'i ra 'yonhyai ne bi thogui'á, y de mi ma da thogui njabu nú'á ya me Egipto, bi jat'i gatho'á.

³⁰ Po ra jamfri ya me Israel bi thexa yoto ma pa gatho ja rá nthets'i ra hnini de Jericó mi jot'i dega danga jado. Y co yá jamfri'á bi daguise ya jado. ³¹ Ra Raab mi 'nara ts'o'behñá'a, pe co rá jamfri'á himbi tho ngu bi tho gatho nú'á ya 'ñagamfri mi 'buhni ja ra hnini Jericó, ngue'á nura Raab xqui umba ntsaya nú'á to'o xqui 'met'o da c'a'tsa nú'á ra hai'á.

³² ¿Te ja ma'na ga ma? Hinga juadi ga ma, 'bá ga ma de ra Gedeó, de ra Barac, de ra Samsó, de ra Jéfté, de ra Davi, de ra Samue, ne de ma'ra yá 'mehni Ajuá. ³³ Nú'á go gue'á co ra jamfri bi ntáte'á de ma'ra ya hnini, y bi 'yot'a ra hoga ts'utbi, y bi hñáñ'á nú'á ra mfats'i xqui ñá'tua Ajuá. Co ra jamfri hinte bi ja nú'á bi t'ent'ua ya zate. ³⁴ Nehe hinte bi ja nú'á bi t'ent'a ja 'nara tsibi xi mi zó nts'edi. Nehe ma'ra himbi za to bi hyo'á co ra mahuai. Po ra jamfri mi t'umbabi ra ts'edi ora mi othobi'á. Himi tsu'á nura ora mi 'yo ja ra tuhni, hangue mi japi mi nest'ihí gatho yá ncontra. ³⁵ Po ra jamfri 'raya 'behñá bi hyandi gue bi yopa nte 'ra de yá ja'i xqui du.

Ha nu ma'ra bi t'ot'ua bi ndunthi ya ts'ot'ot'e pa xa ncóhma de Ajuá, pe masque bi tho'á himbi ncóni, ngue'á bi gamfri'á gue mi ma da yopa nte'á pa da me'tsa 'nara te ma'na xá hño. ³⁶ Nu ma'ra bi zeta ya nt'atsate ne ya mfei, ha nu ma'ra asta bi njot'a fadi ne bri that'i co ya cadena. ³⁷ Nu ma'ra bi tho dega nc'ahni. Nu ma'ra bi thecuabi madetho yá ndo'yo. 'Ra bri tsapi pa xa 'uehma de yá jamfri. Ha nu ma'ra bi tho co ra huai. Ha nu ma'ra mri maua mri mani mi he ya xifri dega deti ne dega t'axi ngue'á mi otho te da hye, ne xi mi thogui ra nhyoya, ya uguí, ne ma'ra ya ts'othogui. ³⁸ Masque nú'á go mri 'ñepabi 'raya t'ot'e ma'na xá hño que gatho nú'á ja ra xa ximhai, pe nu'á mi naxni ja ya mbonthi ne ja ya t'ohó, ne mri 'ñagui ja ya ma'ye ne ja ya hñádo. ³⁹ Gatho nú'á to'o bi sufri njabu, hma xá hño de gue'á ngue'á bi gamfri xá hño Ajuá. Pe nu'á himbi za bi hyanda gatho nú'á xqui ñá'tuabi Ajuá, ⁴⁰ ngue'á Ajuá xqui beni de guecñá nú'á dyá gamfrihu, gue da 'racjü 'nara japi ma'na xá hño que nú'á bi hñani'á, pa nú'á ya 'bet'o gamfri da d'ó'mi pa njabu ngu'á ne ngujü ga hañhu mahyegui gatho nú'á xa ñatcahu Ajuá, ne ga 'buhá xá hño ja rá thandi'á.

Ga huxa ma thandihü ja ra Zidada Jesu

¹ Hangue nujá dí pahü gue bi 'müi ndunthi nú'á to'o bi gamfri, y nú'á utcahu gue xi bi 'ño xá hño ja yá jamfri. Hangue ma ga tsohubá gatho nú'á hindi hocaguihu ga ø'tuahü rá paha Ajuá. Nehe ga 'ueguehu de ra ts'oqui drí duhu, pa njabu hinda zamgahu. Ga njahu ngu nú'á pa ra tahá dega 'rihi, ga tsethu gatho asta ga tsóñhu habu drá maha. ² Ma ga huxa ma thandihü ja ma Zidadahu ra Jesucristo nú'á xa 'racjü ma jamfrihu, ne go gue'á faxcaguihu pa ga camfrihu xi xá hño. Nú'á xi bi sufri ja ra pont'i, pe himbi jamasu gatho nuya nt'atsate de nú'á ra du dega 'betsa bi thogui'á, ngue'á mi padi gue 'mefa de gatho nú'á xqui thogui mi ma da me'tsa ndunthi ra johya. Hangue nubyá ya bí hudi ja ra 'ñei de habü bí hudi Ajuá rá Dada.

³ Beñhu de gatho nú'á bi zeta ra Zidada Jesu, pa hinda zabi'ihu de nú'á guí thohü, nixi da du ri müihu. Nu'á bi zeta gatho ya ts'ot'ot'e bi 'yot'ua bi ya 'yot'ats'oqui gá ja'i.

⁴ Nu'áhu, masque grí ntunhu nzantho co ra ts'oqui, pe ni 'na de gue'áhu hinxá tho'áhu. ⁵ ¿Ha gue ya xcá pumfrihu nú'á ra ts'ofó bi 'ra'áhu Ajuá nú'áhu gyá batsihu de gue'á? Ja ra Maça T'ofó enga njaua:

Ma zi t'u'á, ogrí utsabi rá ts'ofó Ajuá, nixi hinda du ri müi nú'bu tsu'a'á'á.

⁶ Ngue'á Ajuá zofó nú'á to'o ma'di'á, nehe ri castiga nú'á to'o ri jabatsi nú'bu hinda 'yot'e xá hño'á.

⁷ Ogrí áhu rá ts'ofó Ajuá. Nu'á ri su'a'ihu ngue'á gyá batsihu de gue'á. Dí pahü gue gatho ya dada hacuabi nú'á ra maña di pe'tsa yá batsi, ¿ha ngue ha? ⁸ Gatho ya batsi t'umba ra ts'ofó 'bu hingui øde. Hangue 'bu Ajuá hingui 'ra'áhu ra ts'ofó, nu'á hingue xi gyá batsihu de gue'á. ⁹ Nú'bu ndyá ntsihu, numa dadahu mi tsucaguihu 'bu hinduí øtehü, y nujá ndí umfü ra t'equ'ei. Nu'á ¿hanja hingo ma'na ga umfü ndunthi ra t'equ'ei nú'á ma Dadahu bí 'bu mahets'i, pa njabu da nja ma theü nzantho? ¹⁰ Nú'bu ndyá ntsithohü, numa dadahu bi 'racjü ra ts'ofó po 'raya zi patho y ngu nú'á bi ne'á. Pe nu Ajuá ri 'racjü ra ts'ofó pa ma hñohü pa nzantho, pa njabu ga 'buhá xá nt'axi ngu 'bu'á. ¹¹ Xi majuani, ni 'nara ja'i hindi johya nura ora di ncastiga. Tu rá müi, ha. Pe nu'á tó'o da hñanga ra ts'ofó, 'mefa ma da me'tsa 'nara hoga te ne da 'ñentho.

Xá nts'o ma da thogui nú'á to'o hingui ne da 'yode rá noya Ajuá

¹² Hangue nú'áhu guí tu ri müihu, dá nuhu ri mfenihu ne 'yothü ra ts'edi pa gui siguihu co Ajuá. ¹³ Ne 'yohü xá hño, pa njabu nú'á ya cu hingui 'yo xá hño ja rá 'ñu Ajuá, da 'ño xá hño, ne da ze yá jamfri.

¹⁴ 'Yøthu gatho nú'a da za pa gui 'buhu 'nara hoga'mui con gatho. Nehe nsuhu pa strá nt'axi ri tehu, ngue'a nú'u hinstrá nt'axi yá te, hinda ma da hyandi Ajuá. ¹⁵ Nsuhu xá hño pa ni 'na de gue'ahu hingui 'behú nú'u ya japi ri 'racju Ajuá. Y nsuhu pa hinda te ya ts'omfeni madetho de gue'ahu, pa hinda ts'ocua yá mfeni gatho ma'ra, ngu 'nara ts'ondapo xá nju. ¹⁶ Nu'a ma gui 'yøthu, gui jamasuhu pa ni 'na de gue'ahu hingui hñuxhu co ya 'behña nú'u hingo xi ri 'behñahu, nixi ya 'behña hinda hñuxui ya 'ñöhö nú'u hingo xi yá dame. Nehe jamasuhu gue ni 'na de gue'ahu hingui utsahu gatho nú'a di muui ja rá thandi Ajuá, ngu bi 'yø'ta ra Esaú bi unga rá japi hønse po 'nara hñuni bi t'umbabi, y nura japi'a xqui umbahma Ajuá ngue'a gue'a mra müdi t'u de ra Isaac. ¹⁷ Gui pahú gue ra Esaú nu mi nehma da yopa hñanga ra japi de rá dada, ya himbi za bi t'umbi ma'na'qui. Masque xi bi nzoni ra Esaú, pe ya himbi za bi pata ra cohi pa xa yopa t'umba nura japi'a.

¹⁸ Nujú hndi njahu ngu nú'u ya me Israel nu mi umbabi Ajuá nura ley. Nu'á bi zöni asta ra t'öhö Sinai nú'a tsa to da net'i. Nura t'öhö'a mi zö, ne mi jani ra 'bexuui ne ra bunthi. ¹⁹ Nu'á bi 'yøde nú'a ra trompeta bi nzuni, nehe bi 'yøde rá noya Ajuá mi zofu'u. Nu mi 'yøde'u nura noya'a, bi bantebi'u ra Moise pa da xipabi Ajuá gue ya hinda sigui da zofu njabu'u. ²⁰ Ngue'a himbi za bi zeta nú'a ra hmada bi xipabi'u Ajuá ne bi 'ñena: "Asta 'nara mbo'oni, 'bu da net'a nuna t'öhöngá, pe'tsi da tho co ya nc'ahni o co ra lansa." ²¹ Xi mi unga ra ntsu nú'a mri hnequini, asta ra Moise bi 'ñena nehe: "Asta ri 'raca ra huat'i co ra ntsu."

²² Pe nujú nu de dá camfrihu Ajuá ya stá jonihu ja nú'a ra t'öhö rá thuhu Sion habu bi ja rá hnini Ajuá nú'a te, y nú'a go gue'a ra Jerusale nú'a bi ja mahets'i habu bi 'bu ya 'motho dega enxé. ²³ Nú'á xa munts'i pa brí nsunda Ajuá. Ne stá munts'huni con gatho ma'ra ya bñsi de Ajuá nú'u ya xa t'opa yá thuhu nuni mahets'i mahyegui con guecju, y stá hññhu yá japi Ajuá ngu t'umba nuya müdi t'u. Ne stá tsöhu ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ra Nzaya de gatho. Stá tsöhöhu habu bi 'bui nú'u bi hñoja'i, nú'u ya xa zits'i Ajuá pa da 'mui xá hño ja rá thandi'a pa nzántho. ²⁴ Ne stá jonihu ja ra Zidada Jesu nú'a to'o po rá du bi nja ra 'ra'yo cohi, y stá mpöhöhu po rá ji bi mfaní nú'a utcaguihu nú'a ma'na xá hño que rá ji nú'a ra mbo'oni bi hyo ra Abé dega hñ'a'ti.

²⁵ Por gue'a jamasuhu gui 'yøtehu Ajuá nú'a zo'a'ihu. Nú'u to'o himbi 'yøte rá noya Ajuá nú'a bi mąnga ra Moise nuua ja ra ximhai, nu'á himbi mpont'ui rá cue Ajuá. Xigaguihu, 'bu hinga øtehu nú'a bá ehe de mahets'i pa e bi zocaguihu, ma'na hinga

mponthu rá cue Ajuá. ²⁶ Ajuá co rá noya bi japi bi mbi ra hai nú'a ra pa bi unga ra ley. Pe nubya éna njaua: "Ma ga japi da mbi ra hai ma'na'quitho, nehe mahets'i ma ga japi da mbi." ²⁷ Nu mi 'ñena "ma'na'quitho", xicju gue ma da 'mëdi gatho nuya t'ø'te xa hyoqui ne ri mpadi, pa go da gohi nú'u ya t'ø'te hingui tsa da mpadi. ²⁸ Hangué ma ga umfu njamádi Ajuá gue nurá hnini'a habu ma ga maha hingui tsa da mpadi. Ma ga pephú Ajuá co ndunthi ra t'equ'e'i ne co ndunthi ra ntsu ngu nú'a ne'a. ²⁹ Ngue'a Ajuá ma da huata gatho ya ts'oqui, nja ngu 'nara tsibi ri huata gatho nú'a ja.

13

Hanja da za ga øthu nú'a ne Ajuá

¹ Siguihu gui mpe'tsua hmátehu 'na ngu ma'na. ² Ne oxqui pumfrihu gui umfu ntsaya nú'u tsöñ'ahu ja ri nguhu, ngue'a bi njabu 'ra bi umba ntsaya 'raya enxé masque himi pa'di'u ua myá enxé.

³ Ne oxqui pumfrihu ya 'yofadi, 'yøthu ra uenda gue go gui ohu fadi. Nehe oxqui pumfrihu nú'u thogui ya net'atsate, ngue'a ne'ahu gui 'yothuua ja ra ximhai.

⁴ Gatho'ihu cumplihu nura cohi gá pe'tshu nu ngá nthatihu. Xi da nsuhu pa hingui ts'oca ri nthatihu, ngue'a Ajuá ma da hñ'amba nguenda nú'u ya zinga medinthati ne nú'u ya 'ñe'behña.

⁵ Odi oda ri mfenihu ra boja. Dá hñu ri muihu co nú'a ya gui pe'tshu. Ngue'a Ajuá éna: "Hinhya'mu ga tsoc'athohu, nixi ga héc'athohu." ⁶ Hangué co ma jamfrihu da za ga éñhu:

Ajuá go gue'a faxcagui;

hangué hinga tsu ni 'nara ja'i de nú'a beni te da 'yøtcagui.

⁷ Oxqui pumfrihu nú'u ri ma'yohu bi zo'ahu de rá noya Ajuá. Pahú xá hño de yá te'u ne de yá hoga 'befi. Tenhu nú'a ra jamfri xa me'tsu.

⁸ Ra Zidada Jesucristo go guet'a de mande, de nubya, ne pa nzántho. ⁹ Hangué oxqui hophu to da zix'a'ihu pa gui tenhu ma'ra ya nt'utuate nú'u 'na'ño. Ma'na xá hño ga hoñhu rá mfats'i Ajuá que ga tenhu ya nzai dega hñuni nú'u t'ø'te pa Ajuá, ngue'a nuya hñuni'u hingui faxa nú'u to'o ri deni'u pa da za da 'mui xá hño co Ajuá.

¹⁰ Ya macja de ya xodyo nú'u pepabi Ajuá ja yá nija'u, ho ya mbo'oni pa umbabi Ajuá dega hñ'a'ti, nepu nura ngø go tsi'u. Pe nura hñ'a'ti bi t'ø'te por guecju, 'na'ño. Y nuya macja'u, pa gue'u hinte ri muui nú'a ra hñ'a'ti bi t'ø'te por guecju 'bu sigui'u ho ya mbo'oni dega hñ'a'ti. ¹¹ Nuyá ji nuya mbo'oni tho, haxa ya ndá gá macja pa mbo ra Maca Luga Xá Nsunda pa da hñaca ya ts'oqui. Y nuyá ngø nuya mbo'oni'u ts'at'a møte ra hnini.

¹² Hangue nehe ra Zidada Jesu bi du mōte ra hnini pa bi xagaguih co rá maca ji'a.

¹³ Hangue ma ga tenh ra Zidada Jesu, ne ga tsoh gatho ma ndaxjua jamfrih, ga øth ra uenda gue necj ya stá pøñh de ra hnini pa ga sufrih ra nt'utsate mahyegui co ra Zidada Jesu. ¹⁴ Ngue'a nujú hindí pe'tsh 'nara hnini de guecua ja ra ximhai habu ga 'buh pa nzantho. Nujú dí hoñh 'nara hnini nú'a ma da hnequi 'mefa. ¹⁵ Hangue po rá thuhu ma zi Hmuh ra Jesucristo ma ga xocambenih Ajuá nzantho. Nuna søcambenina guehna ngu 'nara hñ'a'ti pa Ajuá nú'a rí 'ñepi ga umf co ma neh. ¹⁶ Nehe oxqui pumfrih gui 'yø'tuah ra hño ma'ra, ne gui faxh nú'u to'o hinte pe'tsi. Nu'b gui 'yøth njabu, gue'a ngu 'nara hñ'a'ti guí umf Ajuá, y nú'á gue'a ri ho'a.

¹⁷ 'Yøte ri ma'yohu. 'Yøth nú'a da xi'a'ih'u, ngue'a go gue'u ri su'a'ih ne go gue'u pe'tsi ma da dapa nguenda Ajuá. 'Yøteh'u pa da za da mpefi co ra johya, hingue co ra dumai. Nu'b co ra dumai ri mpefi'u, nu'bú hinte ma gui hañh.

¹⁸ 'Yaph Ajuá por guecje. Nuje dí camfrihe gue dí 'buehá xá hño, ne dí nehe gue nzantho ga 'yohe xá hño de gatho nú'a dí øthe. ¹⁹ Y nehe xi dí bante'ih gui 'yaph Ajuá pa 'nihil ga pengui ga tsøñ'ahu.

Rá ngats'i ra carta habu 'benpabi ra nzengua ya gamfri ne t'apa Ajuá por gue'u

²⁰ Ajuá nú'a unga ra hoga'mai bi japi bi yopa nte de ja ya du ma zi Hmuh ra Jesucristo, nú'a go gue'a ma danga Ma'yohu, y po rá ji'a bi nja nú'a ra cohi pa nzantho.

²¹ Ajuá da 'ra'ahu ra ts'edi pa gui 'buh xá hño pa da za gui 'yø'tuah rá paha'a, ne pa njabu co rá mfats'i ma Zidadahu ra Jesucristo gui 'buh ngu nú'a ne'a. ¡Drá nsunda ra Zidada Jesucristo pa nzantho! Njabu gue'a.

²² Dí bante'ih zi cuhu, gue osti tsabi'ih gui 'yødeh xá hño nuna ra ts'ofu dí 'ra'ahu, ngue'a himbi za dá xi'ahu gatho nú'a ndí ne ga xi'ahu. ²³ Ne dí ne ga xi'ahu gue ma zi cuhu ra Timu ya bi bøni de ja ra fadi. 'Bu 'nihil da zøhø de guecua'a ga me'beb pa ma ga c'a'ts'a'ihe.

²⁴ Fat'ajuahub gatho nú'u to'o su'a'ih, ne gatho nú'u ma cuhu de ra jamfri. Ne ri fat'ajuá'ih ya cu me Italia.

²⁵ Ajuá da max'a'ih gui gathoh. Njabu gue'a.

RA SANTIAGO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA SANTIAGO

Ra Santiago opabi ya gamfri nú'u xa bœni de yá hai ne haburaza 'bu'u

¹ Nûga drá Yego dí pepabi Ajuá ne ra zi Hmu Jesucristo. Dí zengua 'ihû gatho nú'ahû xcá ehehu de nú'u 'ret'amayoho yá t'u ra Israel, xcá pœnhu de ri haihu ne haburaza guí 'bûhu.

Ra mfadi nú'a bí ehe de Ajuá

² Ma zi cu'ihû, xi da johyahû ora guí thohû ya thogui. ³ Ngue'a guí padihû gue nura ora guí thohû ya thogui gue'bu ma'na da ze ri jamfrihû pa ma'na guí tsethû. ⁴ Hangue osta zabi'ihû guí tsetihû, pa njabû ma'na da nja ri jamfrihû, ne hinte guí 'bedihû pa xi guí 'bûhu xá hño ja rá thandi Ajuá.

⁵ 'Bu 'na de gue'ahû grí 'behû ra mfadi, 'yaphû Ajuá y nú'á da 'ra'ahû, ngue'a nú'á umba gatho nú'u to'o da 'yapabi' ne uni ndunthi, ne hingui uni dega cuc. ⁶ Pe nuto adi ra mfadi, dá 'yadi co ra jamfri, hinda dahû. Ngue'a nú'a tó'o di dahû, nurá mfeni'a nja ngu ra dehe nú'a ent'a ra ndahi ri maua ri mani. ⁷ Hangue nú'a tó'o njabû rá mfeni, odi hu rá muí gue da ma da hñani te da hñani de Ajuá. Nú'á hinte ma da hñani'a. ⁸ Ngue'a nú'a tó'o di yohna rá mfeni, hingui padi nda'á da 'yot'e.

⁹ 'Bu 'nara gamfri hinte pe'tsi ne othobi ni 'nara nsu, dá johya'a ngue'a Ajuá e'tsuabi rá nsu. ¹⁰ Ha nu'bu 'nara gamfri pe'tsa ndunthi ya hño, dá johya'a 'bu da badi gue nú'a pe'tsi hinte di muui ja rá thandi Ajuá. Ngue'a nuya rico tu, nja ngu yá dœni ya ndapo, hinte tseti'û. ¹¹ Nurá dœni ra ndapo, sta c'onts'a ra hyadi ne sta pat'i, da 'yot'a rá 'bai, ne da hyœ yá dœni, ya ja bi uahni gatho ra dœni, y ya hingui hnequi mahotho. Njabû thoho 'nara rico co rá nsu ne yá ndunthi yá hño, di mpefi y sta damfri da uadi gatho.

Ya ts'othogui ne ya ts'omfeni

¹² Njapi nú'a to'o tseta ya thogui, ngue'a nu'bu da zeti, Ajuá ma da umbabi ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega thaha nú'a xa ña'tui da umba nú'u to'o di ma'di'a. ¹³ 'Bu 'na benga 'nara ts'omfeni pa te da 'yot'e, odi ma gue nú'a ra ts'omfeni beni'a gue xqui 'ñehe de Ajuá, ngue'a Ajuá hingui beni ni 'nara ts'omfeni y nixi japa 'nara ja'i da benga 'nara ts'omfeni. ¹⁴ Pe rá ts'onc'at'i cada 'na ja ehenni ya ts'omfeni ne di hñat'ase'a, y go gue'û japi da 'yot'a ya ts'oqui. ¹⁵ 'Bu rá ts'onc'at'i 'na japi da beni te da 'yot'e xá nts'o, nepû da 'yot'a nú'a beni,

nu'bu ya xa 'yot'a 'nara ts'oqui, ne nura ts'oqui'a japi da 'mœdi.

¹⁶ Hangue ma zi hmadi cu'ihû, oguí hoga ri mfenihû da hya'a'ihû. ¹⁷ Ajuá nú'a bí 'bai mahets'i, nú'a to'o bi hyoca ra hyadi ne ra zana ne ya tsœ, go gue'a di 'racjû gatho ya hño. Ra hyadi ne ra zana ne ya tsœ di mpadi, pe Ajuá hinhya'mû xa pata rá 'muí y nixi hinhya'mû ma da pati. ¹⁸ Ajuá po rá paha seche bi 'yot'e pa dá mbatsihû de gue'a nu ndá camfrihû rá noya nú'a majuañi. Y njabû go guecaguihû dyá mudi sofohu de nú'u bi hyoca Ajuá.

Ra jamfri nú'a majuañi

¹⁹ Hangue ma zi hmadi cu'ihû, hñuxhû nt'œde xá hño nú'a guí œdehu. Beñhû xá hño nú'a ma guí mañhû, ne oguí ncuêhu 'bestho. ²⁰ Ngue'a 'bu 'nara ja'i xi ri ncuê, hingui tsa da 'yot'a nú'a ri ho Ajuá. ²¹ Hangue tsohûbu gatho ya ts'ot'œt'e ne gatho nú'a xá nts'o. Camfrihû con gatho ri muíhu rá noya Ajuá nú'a ya xa 'bot'i ja ri corasohû. Nura noya'a ja rá ts'edi pa da pœh'ihû.

²² 'Yœthû nú'a xi'ahû rá noya Ajuá, hingue hœnse guí 'yœdehu, ngue'a nu'bu hingui 'yot'ehû nú'a guí œdehu, njabû guí hñat'asehu. ²³ Ngue'a nú'a to da 'yœde rá noya Ajuá ne hinda 'yot'a nú'a ma, nu'bu nja ngu 'nara ja'i nú'a di yot'a rá hmi ja ra hñe. ²⁴ Ha ngu bi uadi bi yot'a rá hmi, 'bestho bi pumfri mi tengu rá hmi. ²⁵ Pe nuto da hñuxa nt'œde nú'a te manganá rá noya Ajuá ne hinda pumfri, ne da 'yot'e nú'a ma, nu'bu Ajuá da japi. Rá noya Ajuá nja ngu 'nara ley nú'a dí œthû co ma pahahû pa da nja ma hoga tehû.

²⁶ 'Bu 'na de gue'ahû guí beñhû gue guí pepû Ajuá, ne hingui handa nú'a guí mañhû, guí hu ri muíhu gue guí pepû xá hño Ajuá, pe hina. ²⁷ Nuna guehna ra hoga 'bœfi nú'a ri ho Ajuá ma Dadahû: Gue nu 'na da maxa ya hyoya bœtsi nú'u jo'o yá naná ni yá dada, ne nuya hyoya viuda, ne da nsu pa hinda nts'oqui co ya ts'ot'œt'e de ra ximhai.

2

Hinga xœcju nú'u to'o ga numansuhû

¹ Ma zi cu'ihû, 'bu majuañi guí camfrihû ma zi Hmuñû ra Jesucristo xá nsunda, oguí xœcju 'met'o nú'u to'o guí numansuhû. ² Nu'bu da yat'i habû guí œt'a ri hmunts'ihû 'nara ja'i xi dri hñe xá hño y dri hñá ya mfo'ye dega oro, ha nehe da yat'a 'nara hyoya di he ya zi zedutu, ³ y nú'a to'o dri hñe xá hño go guí umfû ntsaya co ra t'equ'e'i ne guí 'ñembabihû: "Yœtcahe ra mate grí 'ñecua guí hñudi", ha nura zi hyoya guí 'ñemfu: "Nu'í ja da 'bahmabu", o guí 'ñemfu, "Ja da hñurû ja ra hai." ⁴ ¿Hanja guí œthû njabû gue guí hñamdahû nú'u to'o guí numansuhû? Hingui ho nú'a ri mfeni gue guí xœctahû ya ja'í.

⁵ Ma zi hmađi cu'ih_u, 'yodehu: ¿Ha hinguí pahu gue go Ajuá xa huahna ya hyoyna nuua ja ra ximhai pa go gue'u da hñani ya japi de mahets'i po yá jamfri? Nehe go gue'u xa huahna Ajuá pa da ma dí 'mahuini habu bi manda'a, nehe xa hñá'tuabi gue da 'mahuini gatho nú'u to'o ri mađi'a. ⁶ Pe nu'ahú guí numa'ñihu ya hyoyna, ha nuya rico go guí numansuh_u. Pe ¿ha gue hinguí pahu gue go ya rico ha'a'ihu ne tsix'ahu ja ra ts'utbi? ⁷ ¿Ha hingo gue'u tsani nurá hoga thuhu ma zi Hmuh_u ra Jesucristo nú'a to'o po rá thuhu'a xa thump'a'ihu gyá gamfrihu?

⁸ Ra Maça T'ofu ena njaua: "Mađi ri miq'u'eiuí ne gui su ngu grí nsu sehe." Nu'bu xi majuani guí othu nuna ra maça hmanda, nu'bú ha, guí othu xá hño. ⁹ Pe nu'bu guí xáctahu hõnse nú'u to'o guí mađihu, nu'bú guí othu 'nara ts'oqui, y nurá ndaxjua ley ra Moise ma gue guí tuxhu ra ts'oqui ngue'a hingá othu nuna ra maça hmandana. ¹⁰ Ngue'a nú'a tó'o ot'a gatho nú'a manga ra ndaxjua ley, pe 'bu da 'medi 'nara hmanda hinda 'yot'e, nu'bú nura ja'i'a ya bi duxa ra ts'oqui de gatho nú'a manga ra ndaxjua ley. ¹¹ Ngue'a Ajuá bi manga ja ra ndaxjua ley ne bi 'ñena: "Oxqui nzinga medinthati", nehe bi 'ñena: "Oxqui hote." Nde'bu, 'bu hingrá zinga medinthati pe 'bu grá hyote, njabu ya hinxá ot'e ngu nú'a manga gatho ra ndaxjua ley. ¹² Pe nujá dí camfrihu ra 'ra'yo ley nú'a dí othu co ma pahahu, hangue ga ñahu ngu rí 'ñehe ne ga othu gatho nú'a xá hño, ngue'a Ajuá ma da hñabgahu nguenda ua stá othu nú'a manga nuna ra 'ra'yo ley ua hina. ¹³ Nú'a ra pa Ajuá ma da hñá'mba nguenda ya ja'i hinda ma da huequi nú'u to'o himbi hueca yá miq'u'eiuí. Pe nu'bu tó'o ri hueca yá miq'u'eiuí, Ajuá ma da huequi'u nú'a ra pa'a.

'Bu da nja ra hoga jamfri da nja ya hoga 'befi

¹⁴ Ma zi cu'ih_u, ¿te di muui 'bu 'nara ja'i da 'ñena gue camfri, pe hinguí ot'e nú'a xá hño? ¿Ha gue nú'a rá jamfri'a tsa da pòh'o'a? Hina, hinda za. ¹⁵ 'Bu 'nara cu o 'nara nju otho te da hye ni te da zi, ¹⁶ y 'na de gue'ahu guí 'ñemfu: "Nde, ga nzenguathohu, rí ma te rá 'ñentho y Ajuá da max'a'i", pe nu'bu hinguí umfu nú'a honi nura cu'a, nu'bú hinte bi muui nú'a gá xiphu'a. ¹⁷ Nehe njabu ma jamfrihu. Nu'bu hõnse ra jamfri dí pe'tshu ne hindí othu xá hño, nu'bú hinte di muui nú'a ra jamfri dí pe'tshu.

¹⁸ Da za njaua ga xiphu 'nara cu: "Nu'í hõnse guí camfri, y nugá go dí ot'a nú'a xá hño. Guí nehma guí 'ñutca rí jamfri pe hinguí ot'a nú'a xá hño, ha nugá ga u't'a'i ma jamfri ngue'a dí ot'a nú'a xá hño. ¹⁹ Nu'í guí camfri gue 'nat'a Ajuá 'bui, y xá hño guí camfri njabu. Nehe ya ts'ondáhi camfri gue

'nat'a Ajuá 'bui, pe nu'ú di huat'i co ra ntsu. ²⁰ Nu'í grá 'bemfeni. ¿Ha hinguí padi gue hinte di muui rí jamfri 'bu nehe hinguí ot'e xá hño?" ²¹ Ndu ma dadahu ra Abrá bi zixa rá t'u mrá thuhu ra Isaac pa xa hyohma ja ra ata, hangue Ajuá bi ma gue hinte ma ts'oqui mi tu ra Abrá ngue'a nú'a bi 'yot'a nú'a bi xipabi Ajuá. ²² Hangue njabu ya dí pahu gue rá jamfri ra Abrá mi peui mahyegui nú'a ra hoga 'befi bi 'yot'e nehe. Y co nú'a ra hoga 'befi bi 'yot'e bi 'ñudi gue xi mi ja rá jamfri. ²³ Hangue bi njabu ngu nú'a manga ra Maça T'ofu, ne ena: "Ra Abrá bi gamfri Ajuá, hangue Ajuá bi ma gue ra Abrá ya hinte ma ts'oqui mi tu." Nehe Ajuá bi ma gue mrá amigo'a.

²⁴ Hangue dí pahu xá hño gue Ajuá ma gue ya hinte ma ts'oqui dí tuhú ngue'a hingué hõnse dí camfrithohu, pe nehe dí othu nú'a xá hño. ²⁵ Nehe ra Raab masque mi 'nara ts'o'behñ'a, pe Ajuá bi ma gue ya hinte ma ts'oqui mi tu'a ngue'a xqui 'yot'e xá hño nu mi umba ntsaya yá 'mehni ra Josue, nehe bi mats'i'u pa bi bõni pa ma'na ra 'ñu pa bi mengui'u habu xqui 'ñehe. ²⁶ Hangue njabu numa jamfrihu, 'bu hindí othu nú'a xá hño, hinte di muui, nja ngu ma ndo'yohu, 'bu ya xa du, ya hinte di muui.

3

Ya noya nú'u dí mañhu

¹ Ma zi cu'ih_u, hinxá hño gue ndunthi de gue'ahu guí ne gui nxahnatehu ja ya nija, ngue'a dí pahu gue ma'na ma da thabgahu ra uenda núju dyá xahnatehu. ² Ngue'a gathoguihu xi dí othu ndunthi ya 'ot'e xá nts'o ne hinguí tsa da 'mutho ma neh'. Pe nu'bu 'nara cu padi da zama rá ne, nu'bú nura cu'a padi da zama gatho rá ndo'yo nehe, ne xi ot'e gatho nú'a xá hño. ³ Ngu 'nara fani ga hu'tsuhu 'nara frenu pa ga tsambahu rá ne pa da 'yode, nu'bú da za ga tsambahu gatho maxogue rá ndo'yo. ⁴ O ngu 'nara barco, masque xi dra dangui ne xi di tse di 'nara bunthi pa da 'vent'i, pe 'nara ja'i da za da 'yet'a nura barco'a co 'nara t'uca bõja, ne da zits'i habu go da ne'a. ⁵ Njabu ma neh nehe, masque xi ra notsi pe da za da japi da nja ndunthi ya ts'ot'ot'e. Nja ngu 'nara zi xeca tsibi, jhangu rá ndangui hmaha 'nara mboza tsa da nzol' ⁶ Hangue njabu ma neh, tsa da 'yot'a ndunthi ya ts'ocate, y nja ngu ra ximhai nehe xi xá nts'o, ngue'a ma neh ri ts'oga gatho ma ndo'yohu co nú'a te ma. Co ma neh da za da nts'oca ma hoga'maihu, ne 'bu te dí mañhu xá nts'o, nuya noya'u bi ehe de ja ra nidu. ⁷ Ra ja'i tsa da max'o gatho nu'araza ra mbanga zu'ue, ngu ya ts'int'su, ngu nú'u ya zu'ue jut'a yá mui ja ra hai, ne ngu nú'u ya zu'ue 'bui ja ra ndehe, ne ya xa max'o'u. ⁸ Pe numa neh

hingui tsa ga tsamihũ, ngue'a xi xá nts'o, nja ngu rá ne ra qu'eña hote. ⁹ Co ma nehũ dí xocambenihũ Ajuá ma Dadahũ, y co ma nehũ dí tsáñhũ ma miqu'eihũ masque gathoguihũ xa hyógaguihũ Ajuá ngu rá 'bai'a. ¹⁰ Hangué co ma nehũ dí xocambenihũ Ajuá, y co ma nehũ dí tsantehũ nehe. Ma zi cu'ihũ, hindí 'ñepcahũ ga øthũ njabhũ. ¹¹ ¿Ha gue da za 'nada ra pøthe da bøhø ra t'asdehe mahyεgui co ra uxcadehe? Hina, hinda za. ¹² Ma zi cu'ihũ, ¿ha gue da za 'na 'bai ra igo da unga ya olivo? ¿O 'nara 'bai gá obxi da unga ya igo? Hina, hinda za. Nixi 'nara pøthe hingui tsa da bøhø ra ts'øthe ne ra t'asdehe.

Ra mƒadi nú'a majuani

¹³ ¿To'o 'na de gue'ahũ ra nimfeni ne ra bamhya? Nu'a tó'o ra bamhya ne ra nimfeni dá 'ñudi rá hoga'mui co ya hoga 'befi, ne hinda 'ñets'i co nura mƒadi pe'tsi, ngue'a nu'a tó'o pe'tsa ra hoga mƒadi hingrá 'ñets'i. ¹⁴ Pe nu'bu gyá ndustehũ ne guí ne gui nsehẽhũ, ogyá 'ñets'ihũ guí 'ñeñhũ gue xi guí pe'tshũ ra hoga mƒadi, ngue'a gue'a 'nara ne'uamba. ¹⁵ Ngue'a nú'a ra mƒadi guí pe'tshũ gue'a dega ximhai, ne dega ja'i, ne dega ts'ondahi, hingo de Ajuá. ¹⁶ Ngue'a nu habũ ja ra nduste ne habũ ne da nsehẽ 'na, nuni ja guehni ja ra tuhni ne gatho ya ts'ot'øt'e. ¹⁷ Pe nu'ũ tó'o pe'tsa nú'a ra mƒadi bí ehe de mahets'i, gue'ũ xá nt'axi yá mfeni ne hingyá 'yøt'atuhni. Nu'ũ ya hoja'i, ya hoga'yøde ne xi ja yá huecate ne nzantho øt'e xá hño. Hingui yohna yá mfeni, nixi hingyá yohmi. ¹⁸ Nu'ũ tó'o 'bui te rá 'ñentho, ne hingyá 'yøt'atuhni, nu'ũ udi 'nara hoga'mui pa nehe ma'ra da 'mu 'nara hoga'mui, nja ngu 'nara 'bot'i nú'a 'bot'i pa 'mefa da nja 'nara hoga sofo.

4

Mahyoni hinga mađihũ ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ ¿Hanja grí ntsũihũ ne grí ntuñhũ 'na ngu ma'na? Nu'ahũ grí ntuñhũ ngue'a guí pe'tshũ ya ts'onc'at'i y nuya ts'onc'at'i'ũ gue'ũ ja'ahũ guí ntuñhũ. ² Guí nehmañhũ te guí pe'tshũ, pe hingui tsa te guí pe'tshũ, hangué guí ne guí hñøtehũ. Gyá ndustehũ pe hingui tsa guí pe'tshũ nú'a guí nehũ, hangué asta grí ntuñhũ pa guí pe'tshmañhũ nú'a guí nehũ. Hingui tsa te guí pe'tshũ ngue'a hingui aphi Ajuá. ³ Haha, guí adihũ, pe hingui t'a'ahũ nú'a guí adihũ ngue'a hingui adihũ ngu rí 'ñehe. Guí adihũ hønse pa guí johyahũ ja ya ts'ot'øt'e de ra ximhai. ⁴ ¿Nú'ahũ guí mađihũ ya ts'ot'øt'e de ra ximhai ne hingui mađihũ Ajuá, guí njahũ ngu ra zinga medinthati! ¿Ha hingui pađihũ gue 'bũ grí mađihũ ya ts'ot'øt'e de ra ximhai, nu'bú grí utsahũ Ajuá? Hangué nu'a tó'o xi ne da mađi ya t'øt'e de ra ximhai, nú'a ya ri utsa Ajuá.

⁵ ¿Ha guí beñhũ gue hinte ri muui ra Maça T'ofu nu habũ ena?: “Nurá Maça Ndañi Ajuá bá peñni pa da 'mu ja ma corasohũ, nú'á go gue'a mađiguihũ, y nu'á ne gue xi ga mađihũ Ajuá.” ⁶ Nehe Ajuá go gue'a ri 'racju ra danga mfats'i. Nu ja ra Maça T'ofu ena njaua: “Ajuá hingui faxa nú'ũ to'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e, pe nu'ũ tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'ũ ha, fats'i.” ⁷ Hangué 'yøtehũ Ajuá, ne nø'tuahũ ra ts'ondahi y nú'á da 'uegue de gue'ahũ. ⁸ Jonihũ co Ajuá y nú'á da joni con gue'ahũ. Nu'ahũ guí øthũ ya ts'oqui, 'ueguehũ de gue'ũ pa strá nt'axi ri tehũ. Ha nú'ahũ guí yohna ri mfenihũ, ntsø'mhũ de nú'a guí øthũ, pa njabhũ da za da t'axca ri corasohũ. ⁹ Ntsø'mhũ de ri ts'oquihũ, ne dá du ri muhũ de gatho nú'a xcá 'yøthũ, ne nzoñhũ. Nuri thedehũ, dá mpanga ts'oni, y nuri johyahũ, dá mpanga dumá. ¹⁰ Ogrí 'ñexhũ ja rá thandi ra Zidada. Ñobrihũ y nu'á go da 'ñex'a'ihũ 'mefa.

Hini 'ñepi ga 'yøhũ ma cuhũ

¹¹ Ma zi cu'ihũ, ogrí nøñhũ 'na ngu ma'na. Nu'a tó'o nøni rá cu o ri 'yø de nú'a te øt'e, nú'á ja ra uenda go nøma'ñhũ ra ley ne ri 'yø. Nu'a tó'o ri 'yø ra ley, ya hingo øt'a ngu nú'a manga ra ley, ngue'a ya ri 'ñet'a nzayase. ¹² Ajuá go bí hyoca ra ley y go gue'a ri nzaya. Y nu'á go gue'a tsa da ñanga ya ja'i, nehe tsa da mehna to da mehna ja ra tsibi. Pe xi'a'i, ¿to'o'igüe pa guí 'yø ri miqu'eiuí?

Hinto pađi te da nja rixudi ndamañi

¹³ Nú'ahũ guí eñhũ njaua: “Nú'bya rapaya o rixudi ga maha ja nú'a ra hni di máñhũ, y ja grá 'buhũni 'na njeja, ne grá ntuquihũ ne grá mpañhũ pa grá tahahũ ra boja.” ¹⁴ Njabũ guí beñhũ, pe nixi guí pađihũ te grá haxhũ xudi. Nujú hindí pahũ hangu ya pa ma ga ntehuua, ngue'a dí njahũ ngu ra 'bønguui ri hnequi ne hints'ũ ya'a da 'mεtho. ¹⁵ Hangué ma'na xá hño guí 'ñeñhũ njaua: “'Bũ Ajuá gue'a rá paha, ne 'bũ da 'racju ra te ne ra nsequi, nu'bú ha, ga øthũ gatho nú'a dí beñhũ.” ¹⁶ Pe nu'ahũ grí 'ñets'ihũ co ri mfeni sehẽhũ. Y nu gatho ri nt'ets'ihũ xi xá nts'o. ¹⁷ Ne nu'a tó'o pađi da 'yøt'e nú'a xá hño pe hingui øt'e, nú'á go gue'a 'nara ts'oqui.

5

Ra ts'ofu pa ya rico

¹ ¿Nú'ahũ rihũ 'yødehũ! Mamts'onihũ ngue'a ma guí thohũ ya danga ugui. ² Ma da 'ya gatho nú'a te guí pe'tshũ, ne ma da zip'ahũ ra zu'ue gatho ri hoga hehũ. ³ Ma da boxcua gatho ri bojahũ ngu ra t'axi ne ra oro nú'a xcá muntshũ ne xcá pe'tstohũ, ne ja da hnequini gue hinxá hño nú'a xcá øthũ gue xcá pe'tstohũ. Ne'ahũ ma guí njahubũ ngu ri bojahũ gue ma guí juadihũ, y nuri ts'onc'at'ihũ pa xcá pe'tshũ ri bojahũ, gue'a

ngu 'nara tsibi ma da juat'ahú. Ja nuya ya paya xcá muntshú ndunthi ri bojáhú, y ya yá gáts'i ya pa. ⁴ Ya xa nt'óde yá ts'oni ri méfihú nú'u to'o xa xop'ahú ri huqhihú. Nu'ú zoni ngue'a xcá hyathú ne hincá ju'tuahú ngu rí 'ñepabi'u. Pe ma Zidadahú nú'á to'o ra ndá de gatho ya enxé mahets'i, ya xa 'yøtuabi yá ts'oni nú'u ri méfihú. ⁵ Nuua ja ra ximhai guí øthú nú'a go ri pahasehú, ne hinte grí 'bèhú, pe guí njahú ngu 'nara mbo'oni nú'a xa hnoqui pa da tho. ⁶ Nu'ahú guí høxhú ra thai nú'u hinte ma thai tu, ne guí hohú'u masque hinte xa 'yøt'e, y nu'ú hingui nø't'ahú.

zofohú'a pa da yopa mengui, y nu'á da mengui. ²⁰ nu'bú padihú gue nu'a tó'o da co'tsa 'nara 'yøt'ats'oqui de ja rá ts'o'ñu, nu'á bi ñanga 'nara 'yøt'ats'oqui pa hinda ma ja ra nidu, y Ajuá go gue'a bi pumbabi yá ts'oqui nú'a ra 'yøt'ats'oqui'a masque xi ndunthi yá ts'oqui.

Rí'ñepi ga tsethú gatho ya ts'othogui ne ga aphú Ajuá da maxcahú

⁷ Pe nu'ahú ma zi cu'ihú, tsethú gatho nú'a da 'ñep'ahú mientra da zøhø ma Zidadahú. Njahú ngu ra mot'i nú'a tø'ma ra mudi 'ye ne ra 'befa 'ye pa njabú da za da guxa 'nara hoga sofo. ⁸ Ne'ahú ndø'mhú, ne zedihú ri jamfrihú ngue'a ya 'nitho ma da zøhø ma Zidadahú. ⁹ Ma zi cu'ihú, ogrí hñøxa thaihú 'na ngu ma'na pa hingui tuxhú ya ts'oqui. Bèñhú gue ma Zidadahú to'o ra nzaya, ya ts'utho ya pa di 'bèdi pa da zøhø'a. ¹⁰ Ma zi cu'ihú, tsethú gatho nú'a te guí thohú, ngu bi zeta yá 'mèhni Ajuá nú'u bi 'mú maya'bu ne bi mamba rá noya'a. ¹¹ Dí pahú gue Ajuá japi nú'u to'o tseta gatho ya thogui nú'u thogui'u. Stá øhú de ra Job, hangu ya thogui himbi zethmá'a. Pe 'mèfa Ajuá xi bi japi'a ngue'a Ajuá xi ja ndunthi rá huecate ne ja ndunthi rá hmáte.

¹² Ma zi cu'ihú, jamasuhú oxqui jurahú, nixi por mahets'i, nixi po ra ximhai, nixi por ma'ra ya t'øt'e. Mañhú nú'a majuaní; nu'bu há, guí mañhú "Há", y nu'bu hina, "Hina", pa njabú Ajuá hinda castiga'ihú.

¹³ 'Bú 'na de gue'ahú grí sufrihú, 'yaphú Ajuá pa da max'ahú. O 'bú grí johyahú, tuthú ya jähñá. ¹⁴ 'Bú 'na de gue'ahú grí hñenihú, zoñhú ya ndá de ra nija pa da 'yapa Ajuá por gue'ahú, ne da gox'ahú ra aceite de rá thuhu ma Zidadahú. ¹⁵ Y 'bú guí 'yadihú con gatho ri jamfrihú, nu'bú guí ñanihú y ra Zidada da 'ra'ahú ra nzaquí, y 'bú xcá 'yøthú 'nara ts'oqui, nu'á da puñ'ahú. ¹⁶ Hangue njuánihú de ri ts'oquihú 'na ngu ma'na, ne mfaxhú 'na ngu ma'na guí 'yaphú Ajuá da puñ'a'ihú, y pa njabú nu'á da 'yøthe'ihú nehe. Ajuá øtuabi rá nt'adi nú'a to'o 'bú xá hño con gue'a ne apabi con gatho rá múi. ¹⁷ Nura badi Elía 'namrá já'i nehe nguú, y nú'á xi bi 'yapa Ajuá pa hinda 'uái, hangue himbi 'uái hñu njeya made. ¹⁸ Nepú ma'na'qui bi yopa 'yapabi Ajuá pa da 'uái y bi 'uái, y nu'bú xi bi hogui ndunthi ra sofo ma'na'qui.

¹⁹ Ma zi cu'ihú, 'bú 'nara cu da 'uegue de rá noya Ajuá, nepú 'na de gue'ahú guí

RÁ MŪDI RA PEDRO RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NŠAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi nú'u ya gamfri xa nxani haburaza

¹ Nŭgui drá Pedro, rá apostolgui ra Zidada Jesucristo. Dí op'ahŭ nuna carta nú'ahŭ gŭá gamfrihŭ xcă pŏnhŭ de ri haihŭ ne xcă nxañhŭ haburaza ma'ra ya hai, 'ra de gue'ahŭ guí 'buhŭ Mpono, ma'ra Galacia, nu ma'ra Capadocia, nu ma'ra Asia, ha nu ma'ra Bitinia. ² Ajuá ma Dadahŭ bi huancahŭ ngu nú'a xqui beni desde rá mŭdi pa dá camfrihŭ ma zi Hmuhŭ ra Jesucristo. Y po rá Maça Nđahi bi t'axca ma mfenihŭ pa ga øtehŭ ra Zidada Jesu co 'nara mfeni xá nt'axi, y co rá maça jì'a xa xŭga ma ts'oquihŭ. Ajuá da jap'a'ihŭ ndunthi ne da max'a'ihŭ pa gui 'buhŭ te rá 'ñentho.

Ya gamfri pe'tsa 'nara nthømate de ra te pa nzantho

³ Ga xøcambeniŭ Ajuá nú'a to'o ma Dadahŭ ne go gue'a rá Dada ma zi Hmuhŭ ra Jesucristo. Nú'a xi ja ndunthi rá huecate pa guecaguihŭ, hangue xa 'racju 'nara 'ra'yo te. Ne nubyá dí tømhuŭ gue ma ga yopa ntehuŭ ngue'a ma zi Hmuhŭ ra Jesucristo bi du nepu bi yopa nte ma'na'qui'a. ⁴ Nehe dí tømhuŭ ga hañhŭ nú'a ra tsogui bí pescaguihŭ Ajuá nuni mahets'i nú'a hinda za da nhuati, nixi hinhya'mŭ da nts'oqui, nixi hinhya'mŭ ma da 'mēdi ngu yá xi ya za. ⁵ Ajuá xi sugaguihŭ co rá ts'edi ngue'a dí camfrihŭ'a. Nú'a sugaguihŭ asta nú'a ra pa da ñangaguihŭ nuua ja ra ximhai pa dí 'racju nuni mahets'i gatho nuya japi de ma mpøhøhŭ nú'u 'bescaguihŭ ne ma da hnequi rá ngats'i ra pa.

⁶ Hangue por gue'a xi dri johyahŭ masque dí thøhŭya ya ts'othogui nuua ja ra ximhai ngue'a go gue'a rá paha Ajuá, pe nuya thoguihŭ 'bestho ma da uadi ngue'a 'raya patho ma da njabu. ⁷ Nubyá dí thøhŭ ya ts'othogui pa ma'na da zēdi má jamfrihŭ, pa njabu nu stua yopa penga ra Zidada Jesucristo, Ajuá ma xi da 'ñesca ma nsuhŭ ne da johya'a ngue'a xa zēdi má jamfrihŭ. Nja ngu ra oro 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, núju nehe dí thøhŭ ya ts'othogui pa ma'na da zēdi má jamfrihŭ. Nura oro masque huadi ne thogui, pe 'rani ja ra tsibi pa ma'na da hogui, y numa jamfrihŭ ma'na ri muui que ra oro.

⁸ Nu'ahú grí mađihŭ ma Zidadahŭ ra Jesucristo masque hinxá hyanthŭ, ne guí camfrihŭ'a masque nubyá hinguí hanthŭ'a, hangue xi grí johyahŭ co 'nara ñanga johya

xi xá nsunda. ⁹ Y nurá ngats'i ra pa, ngue'a xcă camfrihŭ, ma gui tsøñhŭ mahets'i habu ma dí t'a'ahŭ gatho ya japi de ri mpøhøhŭ.

¹⁰ Maya'bu nuyá 'mehni Ajuá bi ma gue nuju ndi ma ga mpøhøhŭ po rá hñoja'i Ajuá. Nuya 'mehni'u himbi za bi bađi de nuna mpøhø xa 'racju Ajuá nubyá. Nu'ú xi mi øt'a ra ts'edi pa xa bađihma te ri bønga nú'a bi mañ'u, pe himbi za. ¹¹ Nu'ú bi ma ngu nú'a mi xipa rá Maça Nđahi Ajuá gue ra Zidada Jesucristo mi ma da thogui ya ŭgui asta rá du, pe 'mefa mi ma da t'umba ra nsunda. Pe nu'ú himbi za bi bađi ha'mŭ mi ma da njabu, nixi hanja mi ma da nja. ¹² Nuya 'mehni'u bi sipi gue himi ma da hyanda nú'a mi mañ'u, pe nuju ha. Pe bi sipabi'u gue mi pe'tsi da nja gatho nú'a mi mañ'u, pe asta 'mefa. Dí pahŭ gue nuya pabya xa nja gatho nú'a bi mañ'u, ne gue'a ya xa xi'a'ihŭ nú'u to'o manba rá noya Ajuá ne hanpa rá ts'edi ra Maça Nđahi nú'a xuá 'behna de mahets'i. Ne nuna mpøhøhŭ xi xá nsunda, hangue asta ya ønxē da nehma da bađi nehe.

Ajuá ne ga pe'tshu 'nara te strá nt'axi

¹³ Hangue beñhŭ xá hño de nú'a te gatho gui 'yøthu, ne nsuhŭ xá hño, ne xi da tømhuŭ nú'u ya japi ma da 'ra'ahŭ Ajuá po rá hñoja'i nu stua yopa penga ma Zidadahŭ ra Jesucristo. ¹⁴ Nubyá ya yá batsi'ihŭ Ajuá ne guí øtehu'a, hangue oxqui beñhŭ gui 'yøt'ehu ya ts'ot'øt'e ngu nú'u nguí øthu ma'met'o ante gui camfrihŭ ra Zidada. ¹⁵ 'Yohŭ co ri mfenihŭ strá nt'axi ngu rá nt'axi Ajuá nú'a xa huahn'ahŭ pa da pøhø'ihŭ. ¹⁶ Ngue'a Ajuá xicaguihŭ ja ra Maça T'ofno ne ena: "Buhŭ xá nt'axi, ngue'a ngui xá nt'axigui."

¹⁷ Ajuá go gue'a ma Dadahŭ nú'a to'o dí aphŭ ma nt'adihŭ, y nú'a go gue'a nehe ma da hñabgahŭ nguenda de gatho nú'a te stá øthu. Nú'a hinda ma da xúctho nú'u to'o ma da hñ'amba nguenda, hangue mahyoni ga 'yohŭ co rá ntsu Ajuá gatho nú'u ya pa ga 'buhŭua ja ra ximhai. ¹⁸ Dí pahŭ gue Ajuá bi 'uegaguihŭ de ma nts'o'maihŭ nú'a xqui 'ñitca ndu ma dadahŭ. Nu'á bi pøhøguihŭ, pe hingue co ra t'axi nixi co ra oro nú'a juadi ne thogui. ¹⁹ Bi pøhøguihŭ co rá maça ji ra Zidada Jesucristo nú'a bi mani nu mi thø'a, nja ngu 'nara zi t'uca deti xá nt'axi ne hinte ja. ²⁰ Nú'a de ante da thoca ra ximhai ya xqui t'eqe pa da du ne pa da pøhøguihŭ, pe hinga 'bestho bi 'ñehe, asta nuya pabya ja bi 'ñehe pa bi pøhøguihŭ. ²¹ Nujú dí camfrihŭ Ajuá ngue'a bá pencahŭ'a ra Zidada Jesucristo pa bi du por guecju, y 'mefa de gue'a Ajuá bi japi bi yopa nte ma'na'qui, ne bá umba rá nsunda. Hangue dí camfrihŭ Ajuá, ne dí tømhuŭ da zixcahŭ ja rá nsunda nehe.

²² Y stá camfrihŭ rá noya Ajuá ne ya stá nxæcju de ma ts'oquihŭ pa xa za stá mpe'tsua hmañehŭ 'na ngu ma'na, hangue xi ma ga

máđih_u 'na ngu ma'na con gatho ma máih_u.
 23 Nubyá ya stá yopa 'buh_u ma'ra'yo ngue'a
 ya stá camfrih_u rá noya Ajuá nú'a hin-
 hya'm_u ma da uadi. Nuna ra te dí pe'tsh_u de
 guecua ja ra ximhai ma da uadi da thogui,
 pe nuna ra 'ra'yo te stá hñh_ubya hinhy'a'm_u
 ma da uadi. 24 Ra Māca T'of_o ena njaua:
 Rá te ra ja'i nja ngu 'nara ndapo,
 ha nú'a gatho te pe'tsa nura ja'i'a nja ngu
 'nara dōni.

Nura ndapo da du y nura dōni da hyōe,

25 pe nura noya Ajuá hinhy'a'm_u da uadi.

Y nura noya'a go gue'a ra māca noya ya xa
 si'ah_u.

2

1 Hangue ya hñacj_u gatho nú'a xá nts'o,
 ngu ra nthate, ra ñohmi, ra nduste, ra
 nt'etsate, guehya dí xi'ah_u ya hingui 'yōth_u.
 2 Njah_u ngu 'nara zi bātsi xi tsu ra thuhu
 dega 'ba, ne ne da zi ndunthi pa da niñ_u,
 ne'ah_u dá z_u'ah_u ra thuhu de rá noya Ajuá,
 pa njab_u ma'na da ndāngui ri jamfrih_u.
 3 ngue'a nu'ah_u ya xcá pa_uah_u rá hñoja'i ra
 Zidada.

*Ra Zidada Jesucristo gue'a ra mudi do bi
 megui Ajuá ja rá nija nú'a te*

4 Jonih_u co ra Zidada Jesu nú'a to'o ra
 mudi do bi megui Ajuá ja rá nija'a nú'a te,
 y nú'a ra nija'a go guecj_u nú_u stá camfrih_u.
 Nja ngu nú'a ra mudi do bi utsa ya gado ne
 bi fōte'ah_u, njab_u bi t'utsa nehe ma Zidadah_u
 ra Jesucristo asta bi tho ja ra ponza. Pe ja
 rá thandi Ajuá xi ri muui, ne bi hñuts'i'a
 dega mudi do. 5 Y nú_u nehe dí njah_u ngu
 'raya do nú'ah_u t'ets'i ja ra jado pa rí te rá
 nija Ajuá, y Ajuá go gue'a ra gado. Nu_u
 go guecj_u dyá macj_uah_u majuaní ngue'a dí
 pep_u'a. Hangue ma ga umf_u ma teh_u'a ngu
 'nara hñ'ati, ngue'a gue'a ri ho Ajuá ga umf_u
 de rá thuhu ra Zidada Jesucristo. 6 Ngue'a
 Ajuá mi mānga de ra Zidada Jesu ja ra Māca
 T'of_o, ne ena njaua:

Nugui dí pegui ja ma hnini Sion nuna
 mudi do pa ma nija,

ngue'a guehna stá huts'i ne xi ri muui ndun-
 thi;

y nuto gatho da gamfri, hinda ma da 'be yá
 tsa.

7 Hangue nú_u dí camfrih_u ra Zidada Jesu, dí
 pah_u gue xi xá nsunda, pe nú'ah_u to'o hingui
 camfri'a, hingui pađi ua xá nsunda. Ja ra
 Māca T'of_o mā njaua de ra Zidada Jesu-
 cristo, ne ena:

Nú'a ra do bi fōthmāb_u 'na lado nuya hyōngu,
 nubya gue'a ra mudi do de rá nija Ajuá.

8 Ra Māca T'of_o sigui mā de ra Zidada Jesu-
 cristo ne ena:

Ya ja'i da za da mfe'tse ja nura do'a, ne da
 dagui.

Y nu'ah_u tó'o ri mfe'tse, ri mfe'tse ngue'a hin-
 gui camfri rá noya Ajuá. Nú'ah_u ma da dagui
 pa da 'mēdi ngue'a bi mānga Ajuá da njab_u.

Ya gamfri gue'a rá hnini Ajuá

9 Pe nu_u ja go guecj_u rá hniniguih_u Ajuá
 xa huancah_u ne xá nt'axiguih_u, ne dyá ndā
 gá macj_uah_u dí pep_u'a Ajuá ra dānga nda,
 ne dí māñh_u de yá dānga 'befi nú'a to'o bá
 tsicj_u de ja ra 'bexuui pa ga 'buh_u ja rá māca
 ñot'i'a, y nú'ah_u go guecj_u Ajuá. 10 Ma'met'o
 himrá hniniguih_u Ajuá, pe nubya hā, ya
 rá hniniguih_u'a. Ma'met'o hinsti tsuh_u ra
 huecate, pe nubya hā, Ajuá xa huegaguih_u.

Pep_u'a Ajuá co ri teh_u

11 Ma zi hmādi cu'ih_u, nú'ah_u gyá nzōhōh_u
 de guecua ja ra ximhai, dí xi'ah_u gue oxqui
 beñh_u ya ts'omfeni'ah_u go gue'ah_u da za da ts'oc'a
 ri 'ra'yo teh_u. 12 'Yoh_u xá hñō ja yá thandi
 nú'ah_u hingyá gamfri. Nú'ah_u ri numa'ñ_u'ih_u, ne
 eñ'ah_u gue gyá ts'oja'ih_u, pe nu sta hyanda
 ri hoga'mūih_u, ne'ah_u ma da xōcambeni Ajuá
 nú'a ra pa'a da thā'mba nguenda'ah_u.

13 'Yōteh_u gatho nuya ja'i hā ra ts'atbi,
 ngue'a guí camfrih_u ra Zidada. 'Yōteh_u nuri
 dānga ndāh_u, 14 ne gatho nuyá mfats'i'a
 nú'ah_u xa thuts'i pa da castiga nú'ah_u hingui
 øt'e xá hñō, ha nehe pa da ñamāhñō de nú'ah_u
 øt'e xá hñō. 15 Ajuá gue'a rá paha gui
 'yōth_u gatho nú'a xá hñō, pa njab_u gui co'tuah_u
 yá ne nú'ah_u ya ja'i ñama'ñ_u de gue'ah_u ne
 hinte yá fađi.

16 Nubyá ya hingui 'buh_u ja rá hmāda
 ra ndāxjua ley, pe hingue ngue'a ya hin-
 gui 'buh_u ja rá hmāda ra ndāxjua ley ma
 gui 'yōth_u ya ts'ocate. Nubyá ma'na mahy-
 oni gui 'yōth_u ra hñō, ngue'a gyá 'bēgoh_u
 de Ajuá. 17 Hangue mahyoni gui umf_u ra
 t'equ'e'i gatho ya ja'i ngu rí 'ñepi cada 'na de
 gue'ah_u, ne xi gui māđih_u gatho ya cu, ne gui
 'yoh_u co rá ntsu Ajuá, ne gui umf_u ndunthi
 ra t'equ'e'i ri dānga ndāh_u.

*Ra Zidada Jesucristo bi zeta ya
 ts'othogui, y njab_u ga tseth_u nehe*

18 Nu'ah_u nú'ah_u guí 'buh_u dega 'bēgo, 'yōta
 ri hmuh_u co ndunthi ra t'equ'e'i, hingue
 hōnse nú'ah_u ja yá hmāte ne ya hoja'i, nehe
 nú'ah_u xi ya ts'omūi. 19 'Bu guí tseth_u gatho ra
 nts'omūi t'øt'ah_u masque hinte go xcá øth_u,
 hōnse ngue'a xcá camfrih_u Ajuá, nu'ah_u hā,
 guí øth_u xá hñō ja rá thandi Ajuá. 20 Pe nu'ah_u
 dra castiga'ih_u ngue'a guí øth_u nú'a hingui
 ho, ne guí tsetathoh_u, xi njab_u, çha gue da
 t'e'ts'a ri nsuh_u? Hina, hinda za. Pe nu'ah_u
 guí sufrih_u ngue'a guí øth_u ra hñō ne gatho
 guí tsetathoh_u, nu'ah_u hā, guí øth_u xá hñō ja
 rá thandi Ajuá. 21 Ajuá bi huancah_u pa ga
 tseth_u ya ts'othogui ngu nú'a bi zeta ra Zi-
 dada Jesucristo. Nú'ah_u xi bi zeta ya ts'othogui
 nsinque te ma ts'oqui mi tu, hōnse po rá

nguecju, hangue rí 'ñepcahu ga tsethu nehe ngu bi zeti'a. ²² Nu'á hinhya'mu bi 'yot'a ni 'nara ts'oqui, nixi to bi hyat'i. ²³ Ora mi ts'ani'a, nu'á himi thadi. Ora mi hna'mbabi, nu'á himbi nót'e. Nu'á mi ót'e, hõnse mi tsocuatjo ja rá 'ye Ajuá ngue'a go gue'a padi da 'yot'a ra ts'atbi ngu rí 'ñehe. ²⁴ Ma Zidadahu ra Jesu bi hñasca gatho ma ts'oquihu nuni ja ra pont'i habu bi du'a. Bi du'a pa bi 'uegaguihu de ra ts'oqui pa da za ga 'buhu xá nt'axi. Nú'á xi bi thogui 'raya danga ugui pa go bi hñasca ma uguihu. ²⁵ Nujá ndí njahu ngu 'raya deti xqui nxani haburaza, pe nubya ya stá yopa penguihu co ma hoga Ma'yohu nú'a to'o ri supca ma tehu.

3

'Nara ts'ofa pa ya medinthati

¹ Nú'ahu 'behñahu, 'yota ri damehu, pa njabu nu'bu ri damehu hingyá gamfri, da za da gamfri'u nsinque gui zofohu, hõnse ngue'a da hyanda ri hoga'muihu. ² Da gamfri'u ngue'a da hyandi gue gui 'yohu xá nt'axi, ne ngue'a xi di ja ri t'equ'eihu. ³ Odi oda ri mfenihu ra nthoqui de ri stahu, nixi de nú'a ra oro gui hñuxhu, ne nixi de nú'a ra he gui hñuxhu pa da hnequi mahotho'ihu. ⁴ Nu'á mahyoni gui 'yothu, go da beñhu gui nhyocju de mbo ja ri corasohu co 'nara nthoqui nú'a hinda ma da ts'oqui. Gui hñoja'ihu ne gui 'buhu co 'nara hoga'mui, ngue'a guehna ri ho Ajuá. ⁵ Njahu nehe ngu bi nja nú'u ya hoga 'behñá mi 'bu maya'bu, xi mri hñoqui xá hño mbo ja yá coraso, mi camfri Ajuá ne bi óta yá dame. ⁶ Ngu ra Sara, xi bi 'yota rá dame nú'a mrá thuhu ra Abrá, ne xi bi jamasu'a, y asta mi embi gue go mi gue'a rá hmu. Nu'ahu da za gui njahu ngu nú'a ra 'behñá'á 'bu gui 'yohu xá hño, ne hingui tsuhu gatho nú'a da 'ñehe. ⁷ Nú'ahu 'ñhõhõhu, 'buhu xá hño co ri 'behñáhu ngu nú'a ri manda Ajuá, ngue'a Ajuá xa 'ra'ahu 'nada ra te mahyegui con gue'u, ne ngue'a hinga mahyegui yá ts'edi con gue'ahu. Hangue numansuhu'u pa njabu Ajuá da 'yode nú'a gui 'yapabihu.

Mahyoni da suffri nú'a to'o ót'a ra hño

⁸ Nubyá, nú'ahu grí gathohu, pe'tshu 'nada ra mfeni, hñu'mbahu yá mai nú'u to'o tu yá mai, mádihu 'na ngu ma'na, pe'tshu ra nthecate 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñexhu 'na ngu ma'na. ⁹ Oxqui ót'uahu ra nts'o'mui nú'u to'o ót'ahu ra nts'o'mui, nixi gui tsañhu nú'u to'o tsañ'ahu. Nu'a gui 'yothu, 'yaphu Ajuá da japabi'u, ngue'a Ajuá xa huahn'aihu pa gui 'yothu njabu, ne pa da jap'aihu'a. ¹⁰ Xa nt'ofa ja ra Maca T'ofa ne ena njaua: Nu'a tó'o ne da 'mu 'nara hoga'mui gatho ya pa de rá te, dá su rá ne pa hinda nhyate, ne hinda mangu ya ts'onoya.

¹¹ Dá 'uegue de ya ts'oqui ne dá 'yot'a ra hño. Dá 'yot'a ra ts'edi pa da 'mu te rá 'ñentho, ne hindra necatuhni.

¹² Ngue'a Ajuá ri japa nú'u to'o ót'a ra hño, ne ótuabi yá nt'adi'u.

Pe nuya ts'o'mui, hini japabi'a.

¹³ ¿To'o gue'a da 'yot'ahu 'nara nts'o'mui 'bu gui óthu ra hño? Jo'o. ¹⁴ Pe nu'bu gui suffrihu ngue'a gui óthu ra hño, nu'bá gui njapihu. Hangue oxqui tsuhu te da t'ót'ahu, nixi da du ri muihu. ¹⁵ Xõcambenihu ma Zidadahu ra Jesucristo ja ri corasohu, ne gui ja gui pahu hanja gui thatuahu nú'u to'o da 'yan'ahu de ri jamfrihu. Haha, gui thadihu, pe co 'nara t'equ'ei ne hingue dega nt'ets'i. ¹⁶ Hangue 'yohu xá hño co ri mfenihu strá nt'axi, pa njabu da 'be yá tsa gatho nú'u to'o ñama'ñu de gue'ahu. Nu'u ñama'ñu de gue'ahu ngue'a gui tnbahu rá 'mui ra Zidada Jesucristo. ¹⁷ 'Bu Ajuá go rá paha pa gui suffrihu, ma'na xá hño gui suffrihu ngue'a gui óthu nú'a xá hño, pe hingue gui suffrihu po 'nara nts'o'mui gui 'yothu.

¹⁸ Nehe ra Zidada Jesucristo bi suffri. Nú'á 'na'quitho bi du pa bi hñasca ma ts'oquihu. Nú'á hinte ma ts'oqui mi tu pe bi du por guecju nú'u dyá 'yot'ats'oquihu. Bi njabu pa bi za dá jonihu co Ajuá. Dí pahu gue xi majuani bi thopa rá ndo'yo, pe rá zi ndahi hina. ¹⁹ Ha nu mi du, bi ma bá ña ja yá thandi nú'u to'o ya mi jot'a ja ra nidu. ²⁰ 'Ra de gue nú'u ya ja'i'u go gue'u mi 'bui de nú'u ya pa mi 'bu ra Noé. Nuya ja'i'u himbi ne bi 'yote Ajuá, y nu'bu mi hoca ra arca ra Noé, Ajuá bi me'tsa ndunthi ra pacencia pa 'bu xa nts'omahma'u, pe himbi ne. Hangue hõnse hñato ya ja'i bi bongui de ra nzõthe ngue'a hõnse gue'u xqui 'yote Ajuá, hangue himbi jat'a ja ra dehe ngue'a bi yut'a ja ra arca. ²¹ Ha nu mi nhyaxa ja ra dehe nú'u ya ja'i mi 'bu mbo ra arca, gue'a 'nara nt'udi de nú'a ra sistehe t'ót'ebya. Nura sistehe'a hingo gue'a pa da t'axca ma ndo'yohu, nú'á go gue'a pa da t'axca ma mfenihu, ne go gue'a 'nara nt'udi de ma mpõhõhu. Stá mpõhõhu ngue'a bi du ne bi yopa nte ma Zidadahu ra Jesucristo. ²² Nepu nú'á bi yopa mengui pa mahets'i, ne bí huhnibya ja rá 'ñei Ajuá. Ne bí o ja rá 'ye gatho ya enxé nú'u hã ra ts'atbi ne hã ra ts'edi.

4

Pephu Ajuá co nú'a ramfadi ne ra ts'edi xa 'ra'ahu'a

¹ Ra Zidada Jesucristo xi bi suffri, hangue ne'ahu rí 'ñep'ahu gui hñáñhu gatho nú'a da 'ñep'ahu ne gui suffrihu ngu bi nj'a. Ngue'a nu'a tó'o xa suffri, go gue'a ya xa 'uegue de ra ts'oqui. ² De gui 'buhuuu ja ra ximhai, mahyoni gui 'ueguehu de ya ts'oqui, pa njabu da za gui 'yot'ahu rá paha Ajuá, y hingo gui

'yø'tuahú rá paha ri ndo'yohú. ³ Ma'met'o nguí øthú nehe ngu nú'a øtbya nú'u hingyá gamfri. Nguí øthú ya ts'ot'ø't'e, nguí beñhú ya ts'omfeni pa nguí øthú gathó nú'a xi xá nts'o'yó, nguí 'yohú ja ra ntixfani ne ja ra nts'o'yo. Nguí øt'atuhniú hahú ngri ntiú. Nguí xøcambeniú ya c'oi nú'u ni ts'u hini 'ñepi dra søcambeni. Pe nubyá ya dá gue'a xcá 'yøthú. ⁴ Nubyá nuya ja'i hingyá gamfri hingui tsa da ßadi hanja ya hingri 'ñohú'u ja yá ts'ot'ø't'e nú'u øt'e'u, hangue nubyá ñama'ñú'u de gue'ahú. ⁵ Pe nuya ja'i'u pe'tsi te ma da dapa nguenda Ajuá nú'a to'o ma da hñá'mba nguenda gathó nú'u te, ne nú'u ya xa du. ⁶ Nehe nú'u ya xa du, ne'u ya xqui ts'ofó de rá noya Ajuá, pa njabú masque ya xa du yá ndo'yo'u, ma da yopa me'tsa ma'na ra 'ra'yo te nú'a ma go da umbabise Ajuá.

⁷ Ya ts'utho ya pa ri 'bedi pa da nja ra ngaxhmai, hangue xi da nsuhú xá hño, ne oguí tsayahú gui 'yapabihú Ajuá. ⁸ Nu'a xi mahyoni gui 'yøthú, mádiú 'na ngu ma'na, ngue'a co ra hmáte da za gui mpunba ts'oquiú 'na ngu ma'na. ⁹ Nehe 'ñumba ntsayahú 'na ngu ma'na ja ri nguhú ne ote gui mañhú. ¹⁰ Cada 'na de gue'ahú pehú nú'a ra 'befi xa 'ra'ahú Ajuá co nú'a ra ts'edi ne ra mfádi xa 'ra'ahú, pa njabú da za gui mfaxhú 'na ngu ma'na ne gui nhygua mefihú de hangutho ya 'befi xa 'ra'ahú Ajuá po rá hñoja'i. ¹¹ 'Bú 'na xa t'umba ra 'befi pa da nzote, dá nzote xá hño ngu nú'a mangua rá noya Ajuá. Ha nu'bú 'na xa t'umba ra 'befi pa da mfaste, dá mfaste co nú'a ra ts'edi xa umbabi Ajuá. 'Yøthú njabú pa da hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'maihú de rá thuhu ra Zidada Jesucristo, ngue'a nú'a go rá meti ra nsunda ne go ri manda'a pa nzantho. Njabú gue'a.

Ya gamfri mahyoni da sufri

¹² Ma zi hmádi cu'ihú, odi tu ri muihú ngue'a guí thohú ya ts'othogui. Nixi gui beñhú gue ngue'a gyá gamfrihú hinda za gui thohmahú njabú, pe mahyoni gui thohú njabú pa ma'na da zedi ri jamfrihú. ¹³ Nu'a gui 'yøthú, johyahú, ngue'a grí sufrihú ngu bi sufri ma Zidadahú ra Jesucristo. Ngue'a nu'bú grí sufrihú, ma xi gui johyahú nu xcri hyanthú stua yopa penga ra Zidada Jesu con gathó rá nsunda'a. ¹⁴ 'Bú tsañ'ahú ya ja'i ngue'a xcá camfrihú ma Zidadahú ra Jesucristo, paðiú gue guí njapihú, ngue'a ra Maça Ndáhi 'bui con gue'ahú ne fax'ahú. Xi majuáni, nuya ja'i tsani Ajuá, pe pa gue'ahú ri hnequi rá nsunda Ajuá ja ri 'maihú. ¹⁵ Pe ni 'na de gue'ahú oxqui sufrihú po 'nara nthote, nixi po 'nara mfe, nixi po 'nara nts'o'mú, nixi por gui hñøthú habú hini 'ñep'ahú. ¹⁶ Pe nu'bú grí sufrihú hønse ngue'a gyá gamfrihú, hinga 'nara 'betsa'a. Xøcambeniú Ajuá há, ngue'a gyá gamfrihú.

¹⁷ Ya bi zø ra ora gue rá ts'utbi Ajuá ma dí mudi co ya gamfri. Hangue nu'bú rá ts'utbi Ajuá ma dí mudi con guēcaguihú, çihma nú'u to'o ri utsabi rá noya Ajuá, tengu sta thá'mba nguenda'u? ¹⁸ Nu'bú ya hoja'i xá hñei pa da mpøhø'u, çihma nú'u ya ts'o'mú ne ya 'yøt'ats'oqui gá ja'i, tengu xi ma da thogui'u? ¹⁹ Hangue 'bú dí sufrihú ngue'a dí ø'tuahú rá paha Ajuá, ma ga siguihú ga øthú nú'a xá hño ne ga tsocuathohú gathó ja rá 'ye Ajuá, ngue'a go bi hyogaguihú'a, y nu'á hinda ma da hycgaschú.

5

'Nara ts'ofó pa ya gamfri

¹ Nú'ahú gyá ndáhu de ya nija, dí zo'ahúbya. Nguí drá ndá nehe de rá nija Ajuá, ne dá handi ne dí damajuáni de nú'u ya ts'othogui bi thogui ra Zidada Jesucristo. Y ngugui ngu'ahú ma ga 'buhú mahyegui con gue'a ja rá nsunda nú'a ma da hnequi nu stua yopa pengui'a. ² Jamasuhú nú'u ya gamfri xa 'ra'ahú Ajuá guí suhú, ngu 'raya hoga ma'yo xi ri jamasú xá hño yá deti. Suhú con gathó ri pahahú ngu nú'a ri ho Ajuá. Pehú nura 'befi'a con gathó ri muihú, hingue gui mpefihú pa gui tømhu gue da t'a'ahú ra boja. ³ Oxqui ma gui ndanguihú de nú'u grí suhú. Nu'a gui 'yøthú, 'yohú xá hño, pa njabú da den'a ri 'maihú'u. ⁴ Y nu stua yopa pengui nú'a ra ndá de gathó ya ma'yo, ma da 'ra'ahú 'nara tháha xi xá nsunda, ne hinhya'mú da thegue.

⁵ Nehe nu'ahú basja'ihú, dí xi'ahú gue gui 'yøtehu ya ndá de ra nija. Y gathó'ihú, 'ñøtehu 'na ngu ma'na, ne oxqui 'ñets'ihú nixi gui nøt'ehú, ngue'a rá noya Ajuá ena njaua:

Ajuá hingui faxa nú'u to'o ri 'ñets'i ne ri nøt'e,

pe nu'u tó'o hingyá nøt'e ne hingyá 'ñets'i, nú'u há, fats'i.

⁶ Hangue ogrí 'ñets'ihú, nixi gui nøt'ehú. Nu'a gui 'yøthú, hanithohú gathó nú'a bí pehn'ahú Ajuá nú'a há ra ts'edi, pa njabú nu'á ma da 'ñe'ts'a ri nsuhú 'mefa nu sta zø ra ora. ⁷ Gathó ri dumaihú go da tsocuahú Ajuá, ngue'a go gue'a ri su'ahú ne hup'a ri muihú.

⁸ Xi da nsuhú, ngue'a nura ts'ondáhi go gue'a ma ncontrahú ne 'yo gathó ja rá ngúni ra ximhai honi to'o da hyat'i. Nu'á nja ngu 'nara dumanthuhu gá zate mafi ne 'yo honi to'o da za. ⁹ Hangue dá zedi ri jamfrihú ne gui nø'tuahú ra ts'ondáhi. Beñhú gue nuya thogui guí thohú, gue'u thogui nehe nú'u ma'ra ya cu 'bú gathó ja rá ngúni ra ximhai. ¹⁰ Pe hinga nzantho ma gui thohú ya ts'othogui, hangue odi tu ri muihú, ngue'a Ajuá ra dangui rá hñoja'i pa gue'ahú, y nu'á go gue'a da 'ra'ahú ra ts'edi pa ma'na

da nja ri jamfrih_u, ne pa gui tsetih_u ya ts'othogui, pa njab_u gui 'b_uh_u xá hñ_o. Nu'á po rá hñojá'i xa huahn'ah_u pa gui 'b_uh_u ja rá nsunda pa nzantho ngue'á gui 'nathoh_u co ma Zidadah_u ra Jesucristo. ¹¹ Ajuá go rá mēti ra nsunda, ne go ri manda'á pa nzantho. Njab_u gue'á.

Ya nzɛnjua pɛhna ra apostol Pedro nu mi uadi rá carta

¹² Dí pɛhn'ah_ub_u nuna carta co nuni ma hoga cuh_u ra Silvano. Hinga ndunthi ya noya dí op'ah_u, pe dí op'ah_u pa ga nup'a ri mfenih_u, ne pa ga xi'ah_u gue nú'á ra maça noya xcá camfrih_u go gue'á xi majuani rá noya Ajuá, ne go gue'á xicj_u de rá hmāte'á, hangue dí xi'ah_u gui sigui gui camfrih_u xá hñ_o.

¹³ Ri fat'ajuá'ih_u nuya cu 'b_ucua ja ra nijá nuua ra hnini xa thu'mbabi Babilonia. Nuy_u guehy_u ya cu xa huahna Ajuá ngu xa huahn'a'ih_u nehe. Nehe ri fat'ajuá'ih_u ra cu Marco núni dí ja ra uenda gue ma t'á.

¹⁴ Nubyá, go dí xi'ah_u gui nzɛnjua_u 'na ngu ma'na co 'nara nthafi dega hmāte.

Gui 'b_uh_u te rá 'ñenth_o gath_o nú'ah_u guí camfrih_u ma Zidadah_u ra Jesucristo. Njab_u gue'á.

RÁ ÑOHO RA PEDRO RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSAN PEDRO

Ra apostol Pedro opabi ya gamfri

¹ Núgui drá Simu Pedro, rá 'bægogui ra Zidada Jesucristo ne drá apostol de gue'a. Dí op'ahú nú'ahú guí pe'tshú nú'a ra jamfri xi xá nsunda ngu nú'a dí pe'tshe nehe, ngue'a Ajuá ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o ma Pøhøtehu øt'e gatho nú'a xá hño ne xa 'racjú nuna ra jamfri dí pe'tshú. ² Ajuá da jap'a'ihú ndunthi ne da max'ahú pa guí 'buhú te rá 'ñenhto ngue'a rí te ri mfadíhu de Ajuá ra Dada ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo.

Te mahyoni da 'yøt'a ya gamfri

³ Ajuá co rá maça ts'edi xa 'racjú ma 'ra'yo tehu, ne xa 'racjú gatho nú'a te dí hoñhu pa da za ga 'buhú xá hño ja da ma 'ra'yo tehu, ne xa 'racjú ra mfadí pa dá pahú nú'a to'o xa zoncahu po rá nsunda ne po rá ts'edi. ⁴ Nú'a po rá nsunda ne rá ts'edi bi 'racjú gatho nuya japi xa ñatcahu, nú'ú xi ya dangui, ne xi ri muui ndunthi. Y co nú'u ya japi'u faxcahu pa ga 'buhú ngu rá 'muí'a, ne pa ga 'ueguehu de gatho nuya ts'ot'øt'e jaua ja ra ximhai, nú'ú bi ehe de yá ts'onc'at'i ya ja'i. ⁵ Hangue por gue'a 'yøthu ra ts'edi pa guí 'yohú xá hño, hingue hønse gui camfrithohú. Y hingue hønse gui 'yohú xá hño, mahyoni gui patuahú xá hño rá noya Ajuá nehe. ⁶ Y hingue hønse gui patuahú rá noya Ajuá, mahyoni gui nsusehu nehe. Y hingue hønse gui nsusehu, mahyoni gui tsethu nehe gatho nú'a da 'ñehe de gue'ahu. Y hingue hønse gui tsethu nú'a da 'ñehe de gue'ahu, nehe mahyoni gui 'yø'tuahú rá paha Ajuá. ⁷ Y hingue hønse gui 'yø'tuahú rá paha Ajuá, nehe mahyoni gui mpe'tsua t'equ'eihu 'na ngu ma'na. Y hingue hønse'a, nehe mahyoni gui mádihu 'na ngu ma'na.

⁸ Nu'bu gui 'yøthu gatho nuya ya t'øt'eya con gatho ri muíhu, nu'bú há, guí pøphu xá hño Ajuá, ne hinda ma 'meditho nú'a xcá pahú de ma Zidadahú ra Jesucristo. ⁹ Pe nu'bu hingui 'yøthu gatho nuya ya t'øt'eya, nu'bú ja ra uenda gyá godahu, ne otho ri mfenihu, ne ya xcá pumfrihu gue bri suc'a ri ts'oquihu nú'u nguí øthu ma'met'o. ¹⁰ Hangue zi cuhu, xi da 'yøthu ra ts'edi pa da hnequi ja ri 'muíhu gue xi majuani bi huahn'ahu Ajuá pa bi pøhø'ihu. Nu'bu gui 'yøthu njabu, nu'bú há, hinhya'mú gui 'ueguehu de gue'a. ¹¹ Nehe nu'bu gui 'yøthu njabu, nu'bú Ajuá co rá danga hmate ma dí 'ra'ahu 'nara hoga tsaya nuni mahets'i, nuni

habu ma grá 'buhu pa nzantho co ma Zidadahú ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihu.

¹² Hangue por gue'a nugui hinga tsaya ga ben'ahu nuya ya t'øt'eya, masque ya guí pahú, ne ya xi xa zedi ri jamfrihu ja rá noya Ajuá nú'a xa t'u't'ahu. ¹³ Hangue mientra dí te, nugui rí 'ñepqui ga nup'a ri mfenihu co ndunthi ra ts'ofu. ¹⁴ Ngue'a dí padi gue 'nitho ma ga tsocua nuna ma ndo'yo, ngu bi xicagui ma Zidadahú ra Jesucristo. ¹⁵ Nehe ma ga ja ga ben'ahu gatho nú'a stá xi'ahu, pa hinhya'mú gui pumfrihu, masque ya gra jo'oua ja ra ximhai.

Hñu de ya apostol bi hyandua rá nsunda ra Zidada Jesucristo

¹⁶ Nú'a dá xi'ahé de rá ts'edi ma Zidadahú ra Jesucristo, ne de rá yo'ehe, hingue 'nara 'bedetho xa zana ya ja'i. Nuje dá xi'ahé nú'a dá hanthe ngue'a nucsche co ma hmi ma dahe dá handuahe rá nsunda'a. ¹⁷ Ajuá ra Dada go gue'a bi 'yøt'e pa bi hnequi rá nsunda ma zi Hmuhú ra Jesu ne bi 'ñe'tsua rá nsu, ngue'a nú'a bá ña desde mahets'i ne bi 'ñena: "Nuni go guehni ma hmáca T'u, ne xi drí johya con guehni." ¹⁸ Nuje dá øhe nuya ya noya bá ehe desde mahets'i ngue'a ndí 'buheni co ma zi Hmuhú ra Jesu nuni ja ra maça t'øhø habu bi pata rá 'bai'a.

¹⁹ Hangue dí pahú gue nú'a bi manga yá 'mehni Ajuá maya'bu go gue'a majuani. Hangue xá hño hinga pumfrihu nú'a bi mañ'u, ngue'a nú'a bi mañ'u gue'a ri yotc'ahu nuua ja ra ts'oximhai, nja ngu 'nara ñot'i ri yot'i ja ra 'bexuui. Pe dí tømhu gue ma da nja ra hyats'i nu sta yot'a ma Zidadahú ra Jesucristo nuua ja ra ximhai. Nú'bú há, gue'bu ma ga pe'tshú maxøgue ra hyats'i'a ja ma corasohú. ²⁰ Mahyoni ga beñhu xá hño gue hingui tsa ga pahú de guecschu te ri bønga nú'a bi manga yá 'mehni Ajuá ne bi 'yofo ja ra Maça T'ofu. ²¹ Ngue'a ni 'na xeni de ra Maça T'ofu himbi 'yofo de rá mfenise 'nara ja'i. Pe nuya maça hoga 'mehni de Ajuá mi hanpa rá ts'edi Ajuá ne mi mañ'u ngu nú'a mi xipa ra Maça Ndahi.

2

*Ya hyate xahnate
(Juda 4-13)*

¹ Maya'buja ra hnini de Israel mi 'bui 'raya ja'i mi 'ñet'a 'mehni de Ajuá. Nehe nýba mapaya ma da 'muí 'raya 'ñet'a xahnate madetho de gue'ahu. Nu'ú ma da 'ñu't'ahu mant'agui 'raya nt'udi xá nts'o nú'u da za da ts'oc'a ri mfenihu. Nehe ma da gøni ra Zidada nú'a to'o bi du pa da pøhøhma'u. Hangue Ajuá ma da huati 'bestho'u po yá ts'o'bèfi'u. ² Ndunthi to ma da denba nuyá ts'ot'øt'e ma da 'yøt'e. Y po yá ts'oqui nú'u bi cadi'u, ndunthi to'o ma da ñama'ñu de

nú'a ra nt'utuete majuañi, y nú'a go gue'a rá hoga noya Ajuá. ³ Nuya 'ñet'a xahnate'u po yá nc'at'a boja ma da 'ñu't'ahú 'raya noya nú'u 'ñena xi majuañi, pe hõnse pa da hñan'a ri bojañu. Pe nuyá castigo'u hinda ma da mpont'ui, ngue'a ya maya'bu mi ma Ajuá gue ma da huati'u, y ya ma da zõhõ ra pa pa da njabu.

⁴ Ngu nú'u ya ts'o'ẽnxẽ bi 'yõt'a ya ts'o'qui maya'bu nehe, Ajuá himbi pumbabi'u, hangue bi mehni pa ja ra nidu ne bi got'a ja ra 'bexuui, y ja bi jõt'ini'u asta hinda zõhõ nú'a ra pa da t'õt'a ra ts'utbi. ⁵ Ajuá himbi pumbabi nehe nú'u ya ts'o'ja'i mi 'bui nú'a ra pa'a bi nja ra danga nzõthe. Hangue co nú'a ra nzõthe'a, Ajuá bi huata gatho ya 'yõt'ats'o'qui gá ja'i mi 'bucua ja ra ximhai. Hõnse ra Noé nú'a to'o bi zofõ ya ja'i pa xa 'uehmá de yá ts'o'qui, hõnse'a bi ñani Ajuá mahyegui co nú'u má yoto ya ja'i. ⁶ Nehe Ajuá bi huata ra hnini Sodoma ne Gomorra, y hõnse ra 'bospi bi gohi. Ajuá bi 'yõt'a njabu pa da ntsu nú'u ma'ra ya ts'o'ja'i bra 'bẽfa. ⁷ Pe Ajuá bi ñani ra Lot nú'a mi 'buhni Sodoma. Nú'a mi 'nara hoja'i, y xi mi tu rá muí ngue'a mi handua yá ts'õt'õt'e nuya ts'o'ja'i mi 'bui de guehni. ⁸ Nú'a ra hoja'i'a mi 'bu madetho de nuya ts'o'ja'i. Hangue nzantho xi mri 'ñanga rá mfeni por nú'a mi õde ne mi handi mi õt'a nú'u ya ts'o'ja'i de guehni. ⁹ Hangue dí padihu gue Ajuá ja rá ts'edi pa da ñani de gatho ya ts'othogui nú'u to'o ya hoja'i. Nehe ja rá ts'edi pa da 'ueca gatho ya ts'o'ja'i ne da castiga nú'a ra pa sta 'yõt'a ra ts'utbi'a.

¹⁰ Y ma'na ma dra castiga nú'u to'o xi ri 'ñent'i pa da 'yõt'a gatho nú'a go da ne, ne ri nõ'tuabi gatho nú'u to'o ha ra ts'utbi, ne hinte tsutho, xi ya necio. Ne hingui tsu pa da ñama'ñu de nú'u to'o ha 'nara danga ts'utbi. ¹¹ Pe nuya ẽnxẽ bi 'bu mahets'i, masque ma'na ja yá ts'edi ne yá nsu que nuya ts'o'ja'i'u, pe hinhya'mu xa manbabi ja rá thandí Ajuá.

¹² Nuya ts'o'ja'i'u nzantho ñama'ñu pe nixi padí nú'a má. Ngue'a nu'u nja ngu ya mbo'ni otho yá mfeni, ne xa 'muí hõnse pa dra ju ne da tho. Nuya ja'i'u po yá ts'o'quise ma da 'medi pa nzantho. ¹³ Y ma da hñanga yá thaha po yá ts'o'bẽfi õt'e. Hyastho xi ri johya ja yá ts'onc'at'i. 'Bui con gue'ahu pe hõnse ri 'bẽt'a ri tsahu. Masque 'bui ne ri ñuni con gue'ahu 'ñena xi ya cu, pe hõnse oda ja yá mfeni yá ts'onc'at'i, y ha'ahu eñ'ahu gue xá hño nú'a õt'e.

¹⁴ Nzantho oda yá mfeni nú'u ya ts'o'qui ne da 'yõt'e co ya 'bẽhña. Hingui tsaya da 'yõt'a ya ts'o'qui, y hinhya'mu tsu yá nc'at'i. Nuya ja'i'u cadi nú'u hingui padí ua ra hño õt'e ua ra 'ñu. Xi ya c'at'aboja. Pe hinda ma da mpont'ui rá cue Ajuá. ¹⁵ Nú'ú xa 'uegue de rá 'ñu Ajuá, ne xa de nba rá nts'o'mui ra Balaam

nú'a mrá t'u ra Beor. Nura Balaam xi mi nehma da dahma ra boja co yá ts'o'bẽfi. ¹⁶ Hangue Ajuá bi zai'a po nú'a mi beni da 'yõthma. 'Nara pa Ajuá bi japi bi ña nurá burru ngu ña 'nara ja'i, ne bi zofõ ra Balaam. Hangue njabu ra Balaam bri japi bi pumfri nú'a ra ts'omfeni mi beni'a.

¹⁷ Nuya hyate ja'i'u nja ngu 'nara põthe nú'a xa xa. Nehe nja ngu ya guui ri du ra bũthi. Ya xa t'eqe'u pa da ma da 'mu ja ra nidu habu bí ja 'nara danga 'bexuui pa nzantho. ¹⁸ Nú'ú manga ya danga noya, pe hinte ri muui nú'a mañ'u. Y co yá ts'õt'õt'e cadi nú'u ya 'ra'yo gamfri ya xqui 'ueguehma de ja ya ts'o'qui, cadi pa da 'yõt'e ngu nú'a õt'e'u. ¹⁹ Nehe xipabi gue da za da 'yõt'a gatho nú'a go da ne'u, ngue'a ya hinto ri manda'u. Pe go guese'u ya 'bego de ra ts'o'qui, hangue hingui mandase'u, ngue'a 'bu 'nara ja'i da 'bẽdi, go gue'a da 'mego de nú'a to'o da dapabi. ²⁰ Xi majuañi, 'bu 'nara ja'i xa badi ma Zidadahu ra Jesucristo nú'a to'o bi põhõguihu, ne xa 'uegue de ya ts'o'qui, pe 'mefa da yopa mengui da 'yõt'a ya ts'o'qui pa go da ntáte ra ts'o'qui, nu'bú nura ja'i'a ya ma'na strá nts'o pa gue'a que rá mædi ante da gamfri. ²¹ Ma'na xá hño hinxa bõtuahma rá 'ñu Ajuá, que nú'a bi badi ne bi yopa menga ma'nau'qui ja ra ts'o'qui ne bi 'uegue de rá maça noya Ajuá nú'a xqui sipabi. ²² Nura ja'i'a bi nja ngu ra tsat'yo ne ra ts'udi hma ne t'ena: "Ra tsat'yo bi yopa zi nú'a xqui zogui, y nura ts'udi xmá nt'axihma, pe bi yopa nxa ja ra bõhai."

3

Ma Zidadahu ya ma da zõhõ

¹ Ma zi hmadi cu'ihu, nuna guehna rá ñoho ra carta dí op'a'ihu. Nu'a rá mædi ra carta dá op'ahu ja guehni dá ben'ahu nú'a xcá padihu, ne dá nup'a ri mfenihu. Y nepya dí yopa ben'ahu de gue'a pa njabu hingui pumfrihu nú'a xcá padihu. ² Dí ben'ahu nú'a bi manga yá maça 'mehni Ajuá maya'bu, nehe dí ben'ahu nú'a bi manga ma Zidadahu nú'a to'o bi põhõguihu. Y nú'a go gue'a bá pencahe núje dyá apostolhe pa dá xi'a'ithe nú'a bi mañ'a.

³ Pahue gue nuyá ngats'i ya pa ma da 'mu 'raya 'yõt'uhla gá ja'i nú'u dya zistema ne dí õt'a nú'a go da ne'u. ⁴ Nú'ú ma da 'ñena: "¿Habú ja nú'a bi manga ra Jesu gue ma da yopa 'ñehe?" Nú'ú ma da 'ñena gue ya hinda ma da 'ñehe ma Zidadahu, ngue'a ma da 'ñeñ'u gue desde mi 'bu ndu ma xitahu asta mapaya, desde mi thoca ra ximhai guet'atho ngu nzai. ⁵ Nuya ja'i'u ya hinda ma da ne da gamfri gue Ajuá go gue'a bi hyoca mahets'i ne ra ximhai desde maya'bu, ne hindi camfri gue hõnse co rá noya Ajuá bi má bi nja 'bestho ra ximhai, mi o mbo ja ra

dehe, ne ja bi bøhøni. ⁶ Nepu nura ximhai'a 'nara pa bi go'ma ra dehe ne bi nhuati'a. ⁷ Pe nubyá nura ximhai ne mahets'i ja mapaya, Ajuá xa 'yε'mbabi da tsøgue. Y de da zø ra ora da nzø, Ajuá ri su hmaha, y nú'a ra pa'a da nja ra nsuca uenda ne dra huata gatho ya ts'o'mui gá ja'i.

⁸ Pe nu'ahú, ma zi hmadi cu'ihu, oxqui pumfrihu gue pa ma Zidadahu, nu'a 'na pa gue'a ngu 'na 'mo njeya, ha nu'a 'na 'mo njeya pa gue'a ngu 'na patho. ⁹ Ra Zidada hinxa pumfri da 'yøt'a nú'a xa ñatcahu gue ma da yopa 'ñehe, ngu mangu 'ra gue ya xa pumfri. Hina, hinxa pumfri. Pe nu'a pescahu ra pacencia, ne hingui ne'a gue ni 'nara ja'i hinda 'medi. Nú'a ne gue gatho da ñobri.

¹⁰ Pe dí pahú gue nura Zidada ma da yopa 'ñehe, y sta damfri ya ja'i ma da zø ra pa de rá yo'ehe ngu ra ora tsøhø 'nara be. Nu'bú mahets'i ne gatho nú'u te bí jani ma da nhuati co ra tsibi asta dri ñuni. Nehe nuna ximhai ma da zat'i con gatho nú'u te jaua.

¹¹ Hangue nu'ahú, mahyoni gui 'yohu xá hño ne gui pepabihu Ajuá, ngue'a gatho nú'a jaua ja ra ximhai ne mahets'i ma da nhuati gatho. ¹² Hangue xi da ndø'mhu, ne gui dama mpε'fihu ja rá 'bε'fi Ajuá pa 'nihi dua yopa pengui ma Zidadahu. Y nú'a ra pa'a gue'bu ma da zat'a mahets'i ne da nhuati, nehe gue'bu ma da zat'a gatho nú'u te jaua. ¹³ Pe Ajuá xa ma gue ma da yopa hyoca mahets'i ne ra ximhai ma'ra'yo nú'a habu ma da nja hønse ra hño, ne hinhya'mu ma da nja ra ts'oqui. Hangue nujú dí tømhu gue ma da njabu.

¹⁴ Hangue ma zi hmadi cu'ihu, de gui tømhu da zø ra ora da yopa 'ñehe ra Zidada, 'yøthu ra ts'edi pa strá nt'axi'ihu pa hinto da ñap'ahu nu sta 'yøt'a ra nsuca uenda ra Zidada, pa njabu gui 'buhu xá hño ja rá thandi'a. ¹⁵ Pahú gue ma Zidadahu pescahu ndunthi ra pacencia, hangue hinxa 'ñehetho ngue'a tømí gue da mpøhø ndunthi ya ja'i. Nehe ma zi cuhu ra Pablo co nura mfadi xa umbabi Ajuá, ya xa 'yop'ahu de rá yo'ehe ma Zidadahu, ngu núna dí op'ahu nehe. ¹⁶ Y ja nú'a ra carta bi 'yop'a'ihu'a, ne gatho nú'u ma'ra ya carta xa 'yofo'a, mahyε'gui nú'a ma. Y 'raya xeni de nuya t'ofu xi xá hñei pa da zo rá mfeni 'na. Hangue nú'u hingui patua rá noya Ajuá ne nú'u ri yohna yá mfeni, 'na'ño ra mfeni beni'u de nú'a mangu yá t'ofu ra cu Pablo, nehe de nú'a mangu nú'u ma'ra ya xeni de ra Maça T'ofu. Hangue nu'á pe'tsi te da 'medi.

¹⁷ Ma zi hmadi cu'ihu, ya gá pahú nú'a stá xi'ahu te ma da nja. Hangue nsuhu pa hinda ca'ahu nú'u ya ts'oja'i, ngue'a nu'bu da ca'ahu, ma gui 'ueguehu de ri jamfrihu. ¹⁸ 'Yøthu ra ts'edi pa ma'na gui padihu ma Zidadahu ra Jesucristo nú'a to'o bi pøhøguihu,

ne pa gui pe'tshu ma'na ndunthi rá hmäte ja ri corasohu. ¡Nu'á ri 'ñepi ga nsundahu nubyá ne pa nzantho! Njabu gue'a.

RÁ MŪDI RA XUUA RA MŪDI CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSÁNJUA

Ya noya dega te

¹ Ma ga xi'ahú de ma zi Hmuhú ra Jesucristo nú'a to'lo go guesé rá Noya Ajuá ne ri unga ra 'ra'yo te. Nú'á ya mi 'bui desde rá mudi, y go guet'a dá hanthe ne dá ødehe nú'a te bi ma, dá nhyandahmihe con gue'a ne dá thanihe'a. ² Nú'á mbi 'buhú Ajuá ra Dada, nepú bá e bi nja'ua ja ra ximhai ne bi za to bi hyandi. Y go guecsche dá hanthe, ne nubyá dí damajuanihe de gue'a nú'a to'lo nzantho ja rá te. ³ Nú'á dá hanthe, ne nú'a dá øtuahe rá noya, go gue'a dí xi'ahé, pa nu'ahú nehe gui padihú'a ngu nuje dá pahe'a, ne pa njabú ga 'buhú mahyegui co 'nada ra mfeni co Ajuá ma Dadahú ne ra zi Hmu Jesucristo rá T'ú. ⁴ Hangué dí op'a'ihú nuya noyaya pa xi ga johyahú mahyegui.

Ajuá go gue'a ra ñot'i

⁵ Nuje dí xi'ahé nú'a bi xicje ma Zidadahú ra Jesucristo, gue Ajuá xá nt'axi nja ngu 'nara hyats'i ri yot'i, ne habú 'bui'a otho ra 'bexuui. ⁶ 'Bú dí eñhú gue dí 'nada ra mfenihú co Ajuá, pe 'bú dí 'yohú ja ra 'bexuui ne dí øthú ya ts'oquí, nu'bú 'nadyá cu'ambahú ngue'a hindí øthú nú'a xá hño. ⁷ Pe 'bú dí 'yohú ja ra hyats'i ngu nja'a 'bui ja ra hyats'i, nu'bú dí pe'tshú 'nada ra mfeni, y co rá ji ma zi Hmuhú ra Jesucristo rá T'ú Ajuá xagaguihú gatho ma ts'oquihú.

⁸ 'Bú dí eñhú gue hindyá 'yot'ats'oquihú, dí nhyat'aschú ne hinxa yat'a ja ma mfenihú nú'a majuani. ⁹ 'Bú ga daphú ma ts'oquihú Ajuá, nú'a da pungaguihú, ne da xagaguihú gatho ma ts'oquihú, ngue'a nú'a øt'e gatho nú'a xá hño ne øt'e gatho nú'a má. ¹⁰ 'Bú dí eñhú gue hinstá øthú ya ts'oquí, nu'bú ja ra uenda dí ec'uambahú Ajuá, y rá noya'a hinxa yat'a ja ma mfenihú.

2

Ma zi Hmuhú ra Jesucristo go gue'a ñangaguihú

¹ Ma zi bñts'i'hú, dí op'a'ihú nuya ya noya pa hingui 'yøthú ni 'nara ts'oqui. Pe 'bú 'na de guecju ga øthú 'nara ts'oqui, ma zi Hmuhú ra Jesucristo da ñangaguihú ja rá thandi Ajuá ra Dada, ngue'a nú'a hinte ma ts'oqui tu. ² Nú'a bi unse rá te ngu 'nara hñ'a'ti pa bi gutca ma ts'oquihú; y hingue hønseguihú, nehe gatho ya ja'i de ra ximhai bi gu'tua yá ts'oqui.

³ 'Bú dí øtehu nú'a ri manda Ajuá, nu'bú há, majuani stá pahú'a. ⁴ Nú'a tó'o ena

gue pađi Ajuá, pe hønse mantho, ne hingui øt'e nú'a ri manda Ajuá, nu'bú nú'a go gue'a 'nara cu'amba, ne hingui pađi nú'a majuani. ⁵ Pe 'bú nú'jú dí øtehu nú'a manga Ajuá, nu'bú xi majuani dí mađihú'a, ne njabú dí pađihú gue dí 'buhú xá hño con gue'a. ⁶ 'Bú dí eñhú gue dí 'buhú co ra Zidada Jesucristo, nu'bú rí 'ñepcahú ga tembahu rá 'múi.

Ra 'ra'yo hmanda

⁷ Ma zi cu'ihú, nura hmanda dí op'a'ihú hinga 'nara 'ra'yo hmanda. Gue'a 'nara ndaxjua hmanda nú'a xcá pađihú desde ra mudi gá camfrihú, gue gui máđihú 'na ngu ma'na. ⁸ Go guet'atho rá hmanda Ajuá dí yopa xi'ahú, pe nubyá gue'a ngu 'nara 'ra'yo hmanda, ngue'a rá hmate ra Zidada Jesu himi fađi ma'met'o, ne nixi ri hmatehú himi fađi. Nubyá dí pađi gue gui máđihú 'na ngu ma'na ngu bi macaguihú ra Zidada Jesu, ngue'a nú'a ya 'yo rí yot'a ri mfenihú ne ya hingui 'buhú ja ra 'bexuui.

⁹ Nú'a tó'o ena gue 'bui ja ra ñot'i pe utsa rá cu, gue'a 'búta ja ra 'bexuui. ¹⁰ Nú'a tó'o mađi rá cu 'bui ja rá ñot'i Ajuá, ne ni 'nara t'øt'e hinda zu rá ts'edi pa dá 'ueque de rá 'ñu Ajuá. ¹¹ Pe nu'á tó'o utsa rá cu, gue'a 'bui ja ra 'bexuui. Nú'a 'yo ja ra 'bexuui ne hingui pađi habú 'yo ngue'a ra 'bexuui xa pu'tua rá mfeni.

¹² Nu'ahú bñtsihú, dí op'a'ihú pa ga ben'a'ihú gue Ajuá ya xa pun'ahú ri ts'oquihú. Xa pun'ahú ri ts'oquihú ngue'a xcá camfrihú ra Zidada Jesucristo. ¹³ Nu'ahú dadahú, dí op'a'ihú nguetho xcá pađihú nú'a 'bui nzantho. Nu'ahú bñtsa'ñøhøhú, dí op'a'ihú nguetho xcá ntátehu de ra ts'onðahi.

Nu'ahú bñtsihú, dí op'a'ihú nguetho xcá pađihú ra Dada. ¹⁴ Nu'ahú dadahú, dí op'a'ihú nguetho ya xcá pađihú nú'a 'bui nzantho. Nu'ahú bñtsa'ñøhøhú, dí op'a'ihú nguetho ja ri ts'edihú ne gui pađihú xá hño rá noya Ajuá, ne xcá ntátehu de ra ts'onðahi.

¹⁵ Oxqui mađihú ya t'øt'e nú'a ja ja ra ximhai, nixi gui ne gui 'yøthú ngu nú'a øt'a ya ts'oja'i. Ngue'a nú'a tó'o ri mađi nú'a ja ja ra ximhai, nu'a hingui mađi Ajuá ra Dada. ¹⁶ Oxqui mađihú ya t'øt'e de ra ximhai, ngue'a gatho nú'a ja ja ra ximhai, ngu gatho ya ts'onc'at'i nú'a bengá ya ja'i ne nú'a handi, ne ra nt'ets'i, gatho'ú go gue'ú yá hmanda ra ts'oximhai, hingo gue'a rá hmanda Ajuá. ¹⁷ Ra ximhai ma da uadi da thogui, nehe yá ts'onc'at'i ya meximhai. Pe nu'a tó'o ø'tuabi rá paha Ajuá gue'a ma da 'múi pa nzantho.

Nú'a majuani ne nú'a go ra nc'uamba

¹⁸ Ma zi bñts'i'hú, ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa. Y ngu nú'a xa si'ahú gue ma da 'ñehe 'na to'lo ma da ncontrai ra

Zidada Jesucristo, hangue nubyá dí hanthũ gue ya 'bũ ndunthi de gue'ũ. Hangue por gue'a dí pahũ gue ya xa zøhø ra ora de yá ngats'i ya pa. ¹⁹ Nú'ú go gue'ũ xa 'uegue de guecjũ ngue'a himbi gamfri xi majuani ngu stá camfriũ. 'Bũ nú'ũ xqui gamfrihũ xi majuani nguju, nu'bú hinxa 'uehũ'ũ de guecjũ. Nú'ú bi 'uegue, y por gue'a stá pahũ gue majuani hinyá gamfri ngu nú'ũ dyá gamfriũ.

²⁰ Pe nu'ahũ xa t'a'ahũ rá Maça Ndahi Ajuá ngu xa t'acje nehe, hangue guí pahũ gatho nú'a majuani. ²¹ Dí op'a'ihũ, hingue dí ena gue hingui padihũ nú'a majuani. Xi majuani guí padihũ xá hño. Ne guí padihũ gue ni 'nara nc'uamba hingui mangu majuani. ²² ¿To'o ra c'uamba? ¿Ha gue hingue nú'a to'o ma gue ma zi Hmuũ ra Jesu hingo ra Cristo nú'a bá pehna Ajuá? Nu'a to'o ri ncontrau ra zi Hmu Jesucristo go gue'a ma gue Ajuá hingo rá Dada ra zi Hmu Jesucristo, ne ma gue nú'a hingo rá T'ũ Ajuá. ²³ Nu'a to'o ma gue ma zi Hmuũ ra Jesu hingo rá T'ũ Ajuá, nu'á nehe hingui camfri nú'a bi mangu ra zi Hmu Jesu de rá Dada. Ha nu'a to'o damajuani gue ra zi Hmu Jesu go rá T'ũ Ajuá, nu'á hã, go gue'a xa batuabi rá Dada.

²⁴ Hangue nu'ahũ dá 'yoda ri mfenihũ xá hño de nú'a xcá padihũ desde rá madi. 'Bũ da 'yoda ri mfenihũ xá hño, nu'bú ma guí 'buhũ xá hño co ra T'ũ ne co ra Dada. ²⁵ Y ma zi Hmuũ ra Jesucristo go gue'a xa ñatcaguihũ da 'racjũ ra te pa nzantho.

²⁶ Dí op'a'ihũ ngue'a dí ne ga xi'ahũ te ø't'e nú'ũ to'o ne da hya'a'ihũ. ²⁷ Pe nu'ahũ xcá hanihũ ra Maça Ndahi nú'a xa 'ra'ahũ ra Zidada Jesucristo, ne nu'á 'bui con gue'ahũ, y hingue mahyoni ma'na to da 'ñu't'a'ihũ nú'a majuani, ngue'a nura Maça Ndahi go gue'a u't'a'ihũ. Go gue'a mangu majuani, hingui mangu ra nc'uamba. Hangue 'buhũ xá hño co ma Zidadahũ ngu nú'a u't'a'ihũ ra Maça Ndahi.

²⁸ Hangue nubyá ma zi cu'ihũ, 'buhũ xá hño co ma Zidadahũ pa nu stí 'ñehe xi da 'ñesca ma nsuhũ dí gathohũ ne hinga 'be ma tsahũ. ²⁹ Dí pahũ gue nu'á ø't'e nú'a xá hño, hangue nehe dí pahũ gue gatho nú'ũ to'o yá meti'a ø't'e xá hño nehe.

3

Nú'ũ dyá gamfrihũ yá batsiguihũ Ajuá

¹ Benihũ gue Ajuá xa maðiguihũ ndunthi, ne xa hñubgaguihũ yá batsiguihũ'a. Y majuani go guecjũ yá batsiguihũ'a. Y nu'ũ to'o hinxa gamfri Ajuá, hingui camfri'ũ gue yá batsiguihũ Ajuá ngue'a nu'ú hinxa baði Ajuá ma Dadahũ. ² Ma zi hmadi cu'ihũ, nubyá ya yá batsiguihũ Ajuá. Hønsẽ nu'a hinxa sicaguihũ, nú'a tengu ma ga 'buhũ 'mefa.

Pe nu'a dí padihũ gue nu stí 'ñehe ma zi Hmuũ ra Jesucristo ma ga 'buhũ ngu rá 'mũ'a, ngue'a ma ga handuabihũ rá 'mũ. ³ Hangue nú'ũ dí tøm'hũ gue ma ga 'buhũ ngu rá 'mũ ma zi Hmuũ ra Jesucristo, ma ga øthũ ra ts'edi pa ga 'buhũ xá nt'axi ngu ra zi Hmu Jesu 'bui xá nt'axi.

⁴ 'Bũ dí øthũ ya ts'oqui, ya hindí ø'tuahũ rá hmada Ajuá, ngue'a nu'a to'o ø't'a ya ts'oqui, hingui ø'tua yá hmada Ajuá. ⁵ Guí padihũ gue ma Zidadahũ ra Jesu bá e bi nja'iuá ja ra ximhai pa bi putca gatho ma ts'oquihũ. Nu'á hinte ma ts'oqui tu. ⁶ Nu'a to'o 'bui xá hño co ma Zidadahũ ra Jesucristo, hingui ø't'a ya ts'oqui. Ha nu'a to'o xi ø't'a ya ts'oqui hinxa baði to'o gue'a ra Zidada Jesucristo nixi hinxa gamfri'a. ⁷ Ma zi bats'i'ihũ, oxqui hophũ to'o da hya'ahũ. Ngue'a nu'a to'o ø't'e xá hño go gue'a xá nt'axi rá coraso ngu rá nt'axi ma zi Hmuũ ra Jesucristo. ⁸ Nu'a to'o xi ø't'a ya ts'oqui, ya go rá meti ra ts'ondahi. Ngue'a ra ts'ondahi go gue'a bi fata ra ts'oqui desde maya'bu, ne ri siguihũ ø't'e. Hangue ringue'a bá e rá T'ũ Ajuá bi nja'iuá pa bi huatua yá 'befi ra ts'ondahi.

⁹ Nu'a to'o xa yopa 'mũ ma'ra'yo ya hingui ø't'a ya ts'oqui ngue'a nurá 'mũ'a ya ngu rá 'mũ Ajuá, ne ya hingui tsa da sigui da 'yø't'a ya ts'oqui ngue'a ya xa yopa 'mũ de Ajuá. ¹⁰ Hangue njaua da za ga padihũ ndañ'ũ yá batsi Ajuá ne ndañ'ũ yá batsi ra ts'ondahi, ngue'a nu'a to'o xi hingui ø't'e xá hño ne nixi hingui maði yá cu, nú'a hingo rá batsi Ajuá.

Ga máðihũ 'na ngu ma'na

¹¹ Nguetho guehna rá hmada Ajuá stá ødehũ desde rá madi nu ndá camfrihũ, gue ga máðihũ 'na ngu ma'na. ¹² Hinga øthũ ngu bi 'yø't'a ra Caí nú'a mrá batsi ra ts'ondahi. Nu'á bi hyo rá cu. ¿Y pa te bi hyo'a? Ngue'a nurá cu mi ø't'a xá hño, ha nura Caí mi ø't'a nú'a xá nts'o.

¹³ Ma zi cu'ihũ, oxqui 'yøhũ 'bũ ya meximhai da utsa'ihũ. ¹⁴ Nujú stá yopa 'buhũ ne ya hindí njahũ ngu ma'met'o stí 'medihũ. Ne dí padihũ gue ya stá yopa 'buhũ ngue'a dí máðihũ ma cuhũ. Ngue'a nu'a to'o hingui má rá cu, nu'á xa 'meditho. ¹⁵ Nu'a to'o utsa rá cu, ja ra uenda bi hyo, ne dí pahũ gue 'nara hyote hinxa yopa 'mũitho ne hingui pe'tsta ra te pa nzantho. ¹⁶ Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutcahũ nda'a ra hmate majuani ngue'a nu'á bi du por guecjũ. Nehe nujú dí 'ñepi ga tuhũ po rá ngue ma cuhũ. ¹⁷ Nu'a to'o tsøpabi ne hingui faxa rá cu nú'a 'bøpabi, nu'á otho rá hmate ne nixi hingui maði Ajuá. ¹⁸ Ma zi cu'ihũ, hingui ho ga máðihũ hønse dega netho. Nujú mahyoni ga máðihũ con gatho ma mfenihũ ne ga mfaxhũ.

Hinga ntsuhꞑ ga jonihꞑ ja Ajuꞑ pa ga aphꞑ te ga aphꞑ

¹⁹ Ne 'bꞑ majuaꞑi ja ma hmꞑtehꞑ, njabꞑ ga pahꞑ gue majuaꞑi drí ðenihꞑ nú'a ma-juꞑi, y ga pahꞑ nehe gue dí 'bꞑhꞑ xá hño ja rá thandi Ajuꞑ. ²⁰ Pe 'bꞑ ga tu ma muihꞑ gue hindí 'bꞑhꞑ xá hño ja rá thandi Ajuꞑ, nu'bú Ajuꞑ da hñubga ma muihꞑ ngue'a nu'á paði gatho, ne paꞑca ma mfenihꞑ. ²¹ Ma zi hmꞑdi cu'ihꞑ, 'bꞑ dí beñihꞑ ja ma corasohꞑ gue dí 'bꞑhꞑ xá hño ja rá thandi Ajuꞑ, nu'bú hinga ma ga ntsuhꞑ ga jonihꞑ ja gue'a ne ga aphꞑ te ga aphꞑ. ²² Ne nu'araza ma t'adi ga aphꞑ'a, nu'á da 'racju nguetho dí øthꞑ nú'a dí manda'a, ne dí øthꞑ ya t'øt'e ngu di ho'a. ²³ Ne nu'á bi manda ga camfribihꞑ ra zi Hmu Jesucristo rá T'ꞑ, ne ga máðihꞑ 'na ngu ma'na ngu xqui manda nehe ma zi Hmuhꞑ ra Jesucristo. ²⁴ Y nu'a tó'o ø'tuabi yá hmanda Ajuꞑ, nu'á 'bꞑi xá hño co Ajuꞑ, ne Ajuꞑ 'bꞑi con gue'a. Ajuꞑ bi 'racju ra Maça Ndahi nú'a utcaguihꞑ gue Ajuꞑ 'bꞑi con guecju.

4

Rá Maça Ndahi Ajuꞑ ne ra ndahi nú'a rá ncontra ma zi Hmuhꞑ ra Jesucristo

¹ Ma zi hmꞑdi cu'ihꞑ, oxqui camfrihꞑ gatho nú'a da si'ahꞑ. Paðihꞑ xá hño ua go gue'a xi majuaꞑi xa ma Ajuꞑ, pa go gue'a gui camfrihꞑ. Ngue'a ndunthi ya hyate baði 'yo ja ra ximhai, nu'ú 'yobꞑ ma gue ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi, pe nuya noya mañ'ꞑ hingo mahyꞑgui ngu nú'a ma Ajuꞑ. ² Ma ga xi'ahꞑ hanja da za gui paðihꞑ nú'a to'o ña co rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nuto ma gue ma zi Hmuhꞑ ra Jesucristo rá T'ꞑ Ajuꞑ bi 'ñe bi nja'i, nú'ú go gue'ꞑ hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi. ³ Pe nu to'o ma gue ma zi Hmuhꞑ ra Jesucristo hingo rá T'ꞑ Ajuꞑ bi 'ñe bi nja'iuu ja ra ximhai, nú'ú hingui hampa rá ts'edi ra Maça Ndahi. Nú'ú hampa rá ts'edi nú'a to'o ma da 'ñehe da ncontrauí ra zi Hmu Jesucristo. Ya xcá 'yødehꞑ ma da 'ñehe ja ra ximhai nú'a ra ncontra'a, y ya 'yo ri mpefi nú'ꞑ to'o hampa rá ts'edi'a.

⁴ Ma zi cu'ihꞑ, yá baðsiguihꞑ Ajuꞑ, ne ya stá ntatehꞑ de ya hyate ja'i, ngue'a Ajuꞑ to'o 'bꞑi con guecju ma'na ja rá ts'edi'a que nurá ncontra'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai. ⁵ Nuya hyate ja'i pepabi nú'a to'o di manda ya ts'o'mui ja'i ja ra ximhai, hangue ma de nú'a ja ja ra ximhai, ne ya ts'o'mui ja'i de ra ximhai øde nú'a te mañ'ꞑ. ⁶ Pe nujú yá baðsiguihꞑ Ajuꞑ, y gatho nú'ꞑ to'o paði'a, nu'ú øtcaguihꞑ nú'a dí mañhꞑ. Ha nu'ꞑ to'o hingyá baði Ajuꞑ, hingui ne da 'yøtcaguihꞑ. Hangue ringue'a tsa ga pahꞑ to'o manganá nú'a majuaꞑi, ne to'o manganá nú'a hinga majuaꞑi.

Ajuꞑ xi ra maꞑe

⁷ Ma zi hmꞑdi cu'ihꞑ, ga máðihꞑ 'na ngu ma'na, ngue'a Ajuꞑ ri maçaguihꞑ. Nu'a tó'o maði rá miqu'eiuu, go gue'a ya rá baði Ajuꞑ, ne nu'á paði xá hño Ajuꞑ. ⁸ Nu'a tó'o utsa rá miqu'eiuu, nu'á hingui paði Ajuꞑ, ngue'a rá 'mui Ajuꞑ xi ra maꞑe nzantho. ⁹ Ajuꞑ bi 'ñutcaguihꞑ gue xi majuaꞑi nu'á maðiguihꞑ ngue'a bá pehna rá 'ra T'ꞑ ja ra ximhai pa da 'racju ra 'ra'yo te. ¹⁰ Ma ga xi'ahꞑ nda'a ra hmꞑte majuaꞑi: Nuju hinstí maðihꞑ Ajuꞑ, pe nu'á xi maðiguihꞑ, hangue bá pencahꞑ rá T'ꞑ nú'a bi unga rá te pa bi gutca ma ts'oquihꞑ.

¹¹ Ma zi hmꞑdi cu'ihꞑ, Ajuꞑ xi bi maðiguihꞑ asta habꞑ bi za. Hangue nujú dí 'ñepcaguihꞑ ga máðihꞑ 'na ngu ma'na. ¹² Ni 'nara ja'i hinhya'mꞑ xa hyanda Ajuꞑ. Pe 'bꞑ ga máðihꞑ 'na ngu ma'na, nu'bú ha, Ajuꞑ 'bꞑi con guecju, y njabꞑ ma'na ga pahꞑ tengu rá hmꞑte'a. ¹³ Nuju dí pahꞑ gue dí 'bꞑhꞑ co Ajuꞑ ne Ajuꞑ 'bꞑi con guecju nguetho nu'á xa 'racju rá Maça Ndahi. ¹⁴ Nuje stá hanthe rá T'ꞑ Ajuꞑ bá pehna Ajuꞑ ra Dada pa da pøhø ya meximhai, ne dí damajuꞑihe njabꞑ. ¹⁵ 'Bꞑ 'na to'o da damajuꞑi gue ma zi Hmuhꞑ ra Jesu go gue'a rá T'ꞑ Ajuꞑ, Ajuꞑ 'bꞑi con gue'a ne nu'á 'bꞑi co Ajuꞑ.

¹⁶ Ya dí pahꞑ gue ri maçju Ajuꞑ, ne gue'a dí camfrihꞑ ngue'a nu'á 'bꞑi con guecju. Nurá 'mui Ajuꞑ xi ra maꞑe nzantho, y nu'a tó'o maði rá miqu'eiuu, go gue'a 'bꞑi co Ajuꞑ ne Ajuꞑ 'bꞑi con gue'a. ¹⁷ Dí maðihꞑ Ajuꞑ ne dí maðihꞑ ma miqu'eiuu, hangue hinga ntsuhꞑ nú'a ra pa'a de ra nsuca uenda, ngue'a numa 'muihꞑua ja ra ximhai gue'a ngu rá 'mui ma zi Hmuhꞑ ra Jesu. ¹⁸ 'Bꞑ dí maðihꞑ Ajuꞑ con gatho ma muihꞑ, hinga ntsuhꞑ nú'a da 'yøtcahꞑ'a. Ngue'a nura ntsu go gue'a rá 'ñoui ra castigo, y nu'a tó'o tsu ra nsuca uenda, tsu ngue'a hinxa maði Ajuꞑ.

¹⁹ Ajuꞑ go rá muði bi maðiguihꞑ, hangue nujú go dí maðihꞑbꞑ'a. ²⁰ Nu'a tó'o ena gue ri maði Ajuꞑ, pe nu'á utsa rá cu, nu'á go 'nara cu'amba. Ngue'a 'bꞑ 'na utsa rá cu nú'a xa nhyandahmii, nu'bú çhanja da za da maði Ajuꞑ nú'a hinxa hyandi? ²¹ Nuna go guehna ra hmanda xa xicju Ajuꞑ ga øthꞑ: Nu'a tó'o maði Ajuꞑ, mahyoni nehe da maði rá cu.

5

Stá ntatehꞑ de ya ts'ot'øt'e de ra ximhai

¹ Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuhꞑ ra Jesu go gue'a ra Cristo nú'a bá pehna Ajuꞑ, nú'a go gue'a rá baði Ajuꞑ. Y nu'a tó'o ri maði Ajuꞑ rá Dada, go gue'a da maði nú'ꞑ to'o yá baði Ajuꞑ nehe. ² 'Bꞑ majuaꞑi dí maðihꞑ Ajuꞑ, ne 'bꞑi dí ø'tuahꞑ yá hmanda'a, nu'bú dí paðihꞑ gue dí maꞑuahꞑ yá baði Ajuꞑ. ³ Ngue'a 'bꞑi dí ø'tuahꞑ yá hmanda Ajuꞑ, nu'bú xi majuaꞑi dí maðihꞑ'a, ne nuyá hmanda Ajuꞑ hingui hei ga ø'te'hꞑ. ⁴ Ngue'a

nu'a tó'o rá bātsi Ajuā xa dapa gatho ya ts'ot'ot'e de ra ximhai. Nujú stá ntātehū de ya ts'ot'ot'e de ra ximhai ngue'a dí camfrihū Ajuā. ⁵ Z'ot'o xa dapa ya ts'ot'ot'e de ra ximhai? Nu'a tó'o camfri gue ma zi Hmuhū ra Jesu go gue'a rá T'ū Ajuā, go gue'a xa dapa ya ts'ot'ot'e de ra ximhai.

Nú'ū to'o damajuāni de rá T'ū Ajuā

⁶ Ra Zidada Jesucristo bá eheua ja ra ximhai, bi nxistehe ne bi na'ma rá ji bi du. Hingue hōnse bi nxistehe, pe nehe bi du'a. Ha nura Māca Ndāhi xicjū de gue'a ne nu'á mangan majuāni. ⁷ Nuni mahets'i 'bui hñū nú'ū to'o 'nat'a mā gue ma zi Hmuhū ra Jesucristo go rá T'ū Ajuā. 'Na go ra Dada, ma'na go gue'a nú'a to'o xa thu'mbabi gue go gue'a ra Noya, ha nu ma'na go rá Māca Ndāhi Ajuā. Gatho'ū 'nat'a mā. ⁸ Nehe nuua ja ra ximhai rá Māca Ndāhi Ajuā utcaguihū gue ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'a rá T'ū Ajuā. Y nu mi nxistehe'a, Ajuā bi mā gue go rá T'ū'a. Ne dí māñhū gue go gue'a rá T'ū Ajuā, ngue'a bi na'ma rá ji ne bi du po rá nguəcjū. Gatho dí māñhū mahyegui gue ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'a rá T'ū Ajuā. ⁹ Bū ga camfrihū nú'a damajuāni ya ja'i, ma'na mathoni ndunthi ga camfrihū nú'a mangan Ajuā ra Dada, ngue'a nu'á go gues'e'a mā gue ma zi Hmuhū ra Jesu go gue'a rá T'ū'a. ¹⁰ Nuto camfri bi rá T'ū Ajuā, nu'á ya xa bādi ja rá coraso nú'a majuāni. Pe nu'a tó'o hingui camfri Ajuā, ja ra uenda ec'uamba'a, ngue'a hinxa gamfri nú'a bi māñ'a de rá T'ū. ¹¹ Ne nuna guehna nú'a xa xicaguihū Ajuā, gue bi 'racjū 'nara 'ra'yo te nú'a da nja pa nzantho. Dí pe'tshū nura 'ra'yo te'a ngue'a rá T'ū Ajuā 'bui ja ma corasohū. ¹² Nu'a tó'o 'bui co rá T'ū Ajuā, pe'tsa ra 'ra'yo te; pe nu'a tó'o hingui 'bui co rá T'ū Ajuā, hingui pe'tsa ra 'ra'yo te.

Ya ngaxa noya dega ts'ofa

¹³ Dí op'a'ihū pa da za gui pādihū gue gui pe'tshū ra te pa nzantho nguetho gui camfrihū gue ma zi Hmuhū ra Jesucristo go gue'a rá T'ū Ajuā.

¹⁴ Y nújū dyá gamfrihū da za ga aphū Ajuā nú'a ga ne ga aphū, y nu'bū gue'a rá paha'a, nu'bū da 'yode ma nt'adihū. ¹⁵ Y 'bū ode ma nt'adihū, nu'bū da 'racaguihū nú'a dí aphū.

¹⁶ Bū gui pāhū gue 'nara cu xa 'yot'a 'nara ts'oqui, ne 'bū nú'a ra ts'oqui'a hinda japi da 'mēdi pa nzantho, da za gui 'yapabihū Ajuā por gue'a, y Ajuā da japi da ñobri. Ja 'nara ts'oqui nú'a japi da 'mēdi pa nzantho nú'a to'o ot'e'a. Nú'a hindí xi'ahū gue gui 'yaphū Ajuā por gue'a. ¹⁷ Cada ra 'mi'qui 'nara ja'i ot'e nú'a hingo rá paha Ajuā, nu'á ot'a 'nara ts'oqui. Pe hinga gatho ya ts'oqui japi da 'mēdi pa nzantho nú'a to'o ot'e.

¹⁸ Dí pādihū gue nu'a tó'o rá bātsi Ajuā, hingui sigui ot'a ya ts'oqui, ngue'a rá T'ū

Ajuā su'a pa hinte da za da 'yot' tuabi ra ts'ondāhi.

¹⁹ Ne dí pādihū gue nujū yá metiguihū Ajuā, ha nuya ts'oja'i ja ra ximhai o ja rá 'ye ra ts'ondāhi.

²⁰ Ne dí pādihū gue rá T'ū Ajuā xa 'ñeheua ja ra ximhai. Y nu'á bi 'ñutcaguihū pa ga pādihū to'o gue'a Ajuā majuāni. Dí 'būhū co Ajuā nú'a majuāni ngue'a dí 'būhū co ma zi Hmuhū ra Jesucristo nurá T'ū'a. Nú'a gue'a Ajuā majuāni ne 'racaguihū ra te pa nzantho. ²¹ Ma zi bātsi'ihū, oxqui ma gui camfrihū ni 'nara c'oi nú'ū t'embi gue go gue'a Ajuā, nixi gui xōcambeni'ū. Hōnse Ajuā bí 'bui mahets'i go gue'a gui xōcambeni'ū. Njabū gue'a.

RÁ ÑOHO RA XUUA RÁ ÑOHO RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

ga hñandahmihu pa ga ñah, pa njabu xi ga johyah.

¹³ Pɛñ'a'ihu ya nzengua yá batsi ri cu nú'a to'o xa huahna Ajuá nehe. Njabu gue'a.

Nú'a majuañi ne ra hmate

¹ Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i co ri batsi nú'i ma zi nju'i, xa huahn'ahu Ajuá. Dí ma'di'ihu ngue'a nujá mahyegui dí tɛñihu nú'a majuañi. Ne hingue hõnsegui dí ma'ahu, nehe gatho nú'u to'o xa ba'di nú'a majuañi ri ma'di'ihu, ngue'a nu'ahá guí pa'dihu nú'a majuañi. ² Nu'ahá dí ma'di'ihu ngue'a gathoguihu dí pa'dihu nú'a majuañi ne hinhya'mu ma ga pumfrihu'a. ³ Ajuá ra Dada ne ma zi Hmuhu ra Jesucristo rá T'u, ma da jap'a'ihu ne da me'ts'ahu ra nthe cate, ne da max'ahu pa gui 'bahu te rá 'ñentho ngue'a guí camfrihu nú'a majuañi ne grí ma'dihu Ajuá.

⁴ Dá johya ndunthi nú'a ra ora dá nth'e'be 'ra de nuri batsi nú'u 'yo xá hño ngu nú'a bi xicaguihu Ajuá ra Dada gue ga 'yohu. ⁵ Nubyá ma zi nju'i, xi dí ne ga xi'a'i gue pe'tsi ga mádihu 'na ngu 'na. Dí op'a'ihu nuna ra ndaxjua hmanda nú'a stá ødehu desde ra mudi ndá camfrihu. ⁶ Ne zhanja da za ga mádihu 'na ngu 'na? Ga øthu gatho nú'a xicju Ajuá ga øthu, nu'bú njabu da za ga mádihu 'na ngu 'na. Ne go gue'a bi sicju desde ra mudi ndá camfrihu gue nzantho ga mádihu 'na ngu 'na.

Ya hyate

⁷ Guehna dí xi'ahu ngue'a ndunthi ya hyate 'yo'u haburaza ja ra ximhai. Nu'ú ma gue himbi nja'i ra Zidada Jesucristo nú'a rá 'mehni Ajuá. Pe nu'u tó'o ma njabu gue'u ya hyate ne yá ncontra ra Zidada Jesu. ⁸ Nsusehu pa hinto da hya'a'ihu, pa hingui 'bɛthu nú'a ra 'bɛfi xcá 'yøthu, pa njabu gui hañihu ra thaḥá nú'a ne da 'ra'ahu Ajuá.

⁹ Nu'a tó'o hingui øte nú'a mangu Ajuá, nu'a hingui camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuhu ra Jesucristo, ne nu'a hingui pa'di Ajuá. Pe nu'a tó'o camfri nú'a bi 'ñudi ma zi Hmuhu ra Jesucristo, nu'a pa'di ra Dada ne ra T'u. ¹⁰ Nu'bu 'nara ja'i da zõñ'a'ihu ne da xi'ahu 'nara nt'udi nú'a hinxa 'ñudi ma zi Hmuhu ra Jesucristo, oxqui ma gui umfu ntsaya ja ri nguhu, nixi gui zenguahu y nixi gui 'ñemfu: "Ajuá da max'a'i." ¹¹ 'Bu 'na to'o da zengua 'na de nuya ja'i'u o da 'ñembi: "Ajuá da max'a'i", go gue'a di mfaxui yá ts'o'bɛfi nuya ja'i'u.

Ya ngaxa noya

¹² Dí pe'tshma ndunthi te ga xi'ahu, pe hõnse dí xi'ahu nuya ya noya dí op'a'ihu, ngue'a dí beni ga tsõñ'a'ihu ne

RÁ HÑU RA XUUA RÁ HÑU RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA

Mi hmq xá hño de ra Gayo

¹ Núga drá Xuua ya drá ndaxjua, dí op'a'i ma zi hmadi cu Gayo nú'i dí ma'i ngue'a mahyεgui dí camfrihu nú'a majuani.

² Ma zi cu'i, dí apa Ajuá da bōni xá hño gatho nú'a guí øt'e. Ngu ri coraso 'bui xá hño co Ajuá, njabu nehe dí ne gui 'bui xá hño ja ri te. ³ Dá johya ndunthi nu mi zøhøua 'raya cu ne bi xicagui'u gue xi guí 'yo xá hño ne guí øt'e nú'a majuani ngu nú'a ri manda Ajuá. ⁴ Nú'u to'o xa gamfri nú'a dá uti, nú'ú dí øt'a ra uenda gue ma bātsi, ne xi dí johya ndunthi nura ora dí øde gue ri sigui øt'e nú'a majuani ngu ri manda Ajuá.

⁵ Ma zi cu'i, nú'i guí øt'e 'nara hoga 'befi ngue'a guí umba ra mfats'i ya cu masque hingui paði'u. ⁶ Nura ora ndi munts'iheua ja ra nija, nuya cu bi zøhøua bi metcahe de nú'a ra hmate xcá umbabi'u. Xá hño gui sigui gui fats'i'u ne gui umbi'u nú'a mathoni pa da 'ño da mamba rá noya Ajuá, ngue'a nu'ú pepabi Ajuá. ⁷ Nu'ú xa zogui yá ngu ne 'yo zofo ya ja'i de ma zi Hmuhra Jesucristo, ne hinxa hñani'u ni 'nara mfats'i de nú'u hinyá cu. ⁸ Por gue'a nuju mathoni ga faxhu'u. Ga mfaxhu 'na ngu ma'na pa da ntanga rá noya Ajuá.

Rá nts'o'mui ra Diótrefe

⁹ Dá peñ'a'ihubu 'nara carta ja ri hmunts'ihu, pe nura cu Diótrefe nú'a to'o di 'ñets'ise pa da nda de ya cu ja ri nijahu, hingui ne da 'yøt'e nú'a dí mañhe. ¹⁰ Hangué nu xcrá mabu ga tsøñ'a'ihu, ma ga xi'a'ihu ja ri hmunts'ihu te øt'a ra cu Diótrefe. Nu'á nønje ne ma nú'a hinga majuani pa hinda 'yøtcaguihe ya cu. Nú'á ne gue go da t'øte'a. Ne hinga hønse'a øt'e, nehe hingui umba ntsaya nú'u ya cu tsøñ'a'ihu, ne haçuabi ya cu gue hinda umba ntsaya nehe'u. Nu'a tó'o ri unga ntsaya, ra cu Diótrefe εni de ra nija.

¹¹ Ma zi hmadi cu'i, oxqui ma guí øt'e ngu øt'a ya ts'o'mui gá ja'i. Ma'na xá hño temba yá 'mui nú'u to'o øt'e xá hño. Nu'a tó'o øt'e xá hño, gue'a rá bātsi Ajuá, ha nu'a tó'o hingui øt'e xá hño, hinxa baði Ajuá.

Hmq mi øt'e xá hño ra Demetrio

¹² Numa cuhu ra Demetrio, gatho ya cu ña xá hño de gue'a, ngue'a nu'á øt'e nú'a majuani. Necje nehe, dí mañhe gue nu'á øt'e xá hño. Ne guí paði gue nú'a dí mañhe gue'a majuani.

Ya ngaxa noya

¹³ Ja ndunthi te ga xi'i, pe hindí ofoua gatho. ¹⁴ Ngue'a dí beni ga mabu 'bestho pa ga hñandahmihu ne ga ñahu.

¹⁵ Ma zi cu Gayo, Ajuá da max'a'i. Gatho ma mpaðihu nú'u 'bucua peñ'a'i ra nzengua. 'Yøtca ra mate guí fat'ajuá cada 'nama mpaðihu nú'u bi 'bui de guepu. Njabu gue'a.

RA JUDA

RA CARTA NÚ'A BI 'YOFO RA APOSTOL NŠAN JUDA

Ra apostol Juda opabi yá nthahni Ajuá

¹ Núga drá Juda rá cugui ra Cobo ne rá 'be'gogui ma zi Hmuhú ra Jesucristo. Dí op'a'ihú gatho nú'ahú xa huahn'ahú Ajuá. Ajuá ma Dadahú xi ri mađi'ihú, ne ma zi Hmuhú ra Jesucristo su'a'ihú. ² Ajuá da me'ts'ahú ndunthi ra nthecate ne ra hmáte, ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñienho.

Nú'u to'o uđi ya nc'uamba
(2 Pedro 2:1-17)

³ Ma zi hmáđi cu'ihú, ndí beni ga op'a'ihú hmahá de nú'a stá camfrihú pa ga mpòhòhú. Pe nubýá dí beni mathoni ga op'a'ihú pa ga xi'ahú gue oxqui hophú to'o da 'uec'a'ihú de nú'a xcá camfrihú. Gui njahú ngu 'nara hoga soldado, xi gui ñanihú nú'a xcá camfrihú, nguetho Ajuá ya xa 'yentc'a ja ma 'yehú nuna ra jamfri dí pe'tshu núju yá metiguihú'a. ⁴ Raya ts'ojá'i ya xa yat'a mant'agui habú 'bui ya cu. Nú'ú ot'a ya ts'o'befi ne eñ'u: "Ajuá xi ja rá nthecate hangue hinte da 'yòtcáhú de nú'a dí òthú." Njabú mañ'ú, pe hingo majuani. De maya'bu bi t'ofò gue mi ma da 'mui ya ts'ojá'i ngu'ú, ne Ajuá xa 'ye'mbi pa da castiga'ú. Nú'ú ya ts'ojá'i'ú gue'ú cònga Ajuá ma Hmuhú ne ma Zidadahú ra Jesucristo.

⁵ Dí ne ga ben'a'ihú de nú'a ya guí pađihú, gue Ajuá bi ñanga ya me Israel pa bi bòni'ú de Egipto, pe 'mefa nu'ú himbi ne bi gamfri'á, bi huati'ú. ⁶ Nehe dí ne ga ben'a'ihú de nú'ú ya enxé mbi 'bú mahets'i ne bi nts'o'yòde ngue'á nú'ú mi ne ma'na ra ts'edi xa t'umbi pa da ndá, ne bi zogui'ú yá maça 'mui habú mi 'bui'ú. Hangue Ajuá bi mehni'ú pa ja ra 'bexuui habú that'i co ya tòcbòja asta ra pa'á Ajuá da hñá'mba nguenda ne da castiga'ú. ⁷ Nehe dí ne ga ben'a'ihú nú'a te bi tho ya me Sodoma ne ya me Gomorra, ne ma'ra ya hnini guetbú de gue'ú. Nuya ja'i mengu de guehni bi nts'o'yòde nehe ngu ya ts'o'énxé. Nuya ja'i'ú toraza mi hñuxui'ú, y nuya 'ñòhò mri hñuxui yá mi'ñòhòui, ha nuya 'behñá mri hñuxui yá mi'behñáui. Hangue Ajuá bi mampabi'ú ra tsibi pa bi zat'i'ú. Guehna 'nara nt'udi pa gatho nuju, hinga nts'o'yòdehú pa hindra castigaguihú ja ra tsibi nú'a zò pa nzantho.

⁸ Nuya ts'ojá'i to'o xa yat'a ja ya hmunts'i, gue'ú ri nhyecuaui ngu nú'a ya ts'o'énxé ne nú'ú ma'ra ya ts'ojá'i. Hingui tsama yá mfeni, 'ñena 'ui'thú, ne ri ts'onga yá ndo'yo co ya ts'ot'òt'e'òt'e. Hingui ne'ú to da manda, ne ñama'ñú de yá enxé Ajuá nú'ú to'o hą ra ts'edi. ⁹ Pe nurá danga enxé Ajuá nú'a rá

thuhu ra Migue himbi 'yòt'e ngu òt'e'ú. Nu mi ntsanoyau ra ts'ondahi pa himbi hopi bi hñá'tsua rá ndo'yo ndu ra Moise, himbi ne bi zhi de nú'a xqui 'yòt'e'á, nu'á bi 'yòt'e, bi zofo co ya noya xá hño, ne hònsé bi 'ñembabi: "Ra Zidada go gue'á da hñan'a nguenda." ¹⁰ Pe nuya ts'ojá'i'ú òtbuhlatho de nú'a hingui pađi'ú. Hinte yá fađi nja ngu ya mbo'oni. Nú'ú òt'e nu'araza go da ne'ú, hangue njabú ma'na ri nts'ocse'ú.

¹¹ Tengu ya ts'othogui ma da thogui'ú! Nú'ú gue'ú ya ts'o'yòde ngu ra Caí nú'a to'o himbi ne bi 'yòt'a nú'a bi ma Ajuá. Nehe nu'ú nja ngu ra Balaam nú'a to'o mi òt'a nú'a xá nts'o pa da dá ra bojá. Nehe nu'ú nja ngu ra Coré nú'a to'o bi nò'tuabi ra Moise. Hangue nú'a ne gatho nú'ú to'o mri ðeni'á, bi dut'a ra hai, bi du'ú. ¹² Nuya ts'ojá'i'ú pa ja ri ngohú, ne ri ñuni con gue'ahú, ne xi ya ts'o'yo'ú, ne ri japi da ts'oca ri ngohú. Nú'ú nja ngu ya guui 'ñena ma da 'uái, pe di duda ra ndahi, njabutho nuya ts'ojá'i di hyatc'ua di hyat'ni. Nú'ú nja ngu ya 'bai gá fruta thò'mi da unga ra fruta pe otho. Njabutho'ú. Nú'ú nja ngu ya 'bai gá fruta xa du, xra c'utsi con gatho yá 'yu. Nú'ú ma gue ma da 'yòt'a ndunthi, pe hinte òt'e. ¹³ Nú'ú gue'ú nja ngu ra ndehe 'yonga ra ndahi asta rá faguui tsòni ja ra ñanthe ne ja bí tsohni yá paxi. Njabú ri hnequi yá ts'o'befi'ú. Nehe nu'ú nja ngu ya tsò xa ponga yá 'ñu ne xa 'medi'ú ja ra 'bexuui. Njabú nehe nuya ts'ojá'i'ú ma da 'medi pa nzantho.

¹⁴ Nura Enoc go gue'á rá 'beto de yá 'beto ra Adá asta rá cut'a, maya'bu bi ma de nuya ts'ojá'i, ne bi 'ñena: "Yòhú gue ma da 'ñepu ra Zidada co ya 'motho gá enxé. ¹⁵ Ma da 'ñehe pa da hñá'mba nguenda gatho ya meximhai, ne pa da castiga ya ts'ojá'i de ya ts'ot'òt'e'ú xa 'yòt'e'ú, ne ma da castiga nú'ú ya nònte xa nònga Ajuá." ¹⁶ Nuya ja'i'ú te yá zeya, y hinte ri ho'ú. Nú'ú òt'e nu'araza ra ts'o'qui go da ne'ú, te yá 'ñets'i, y xi ho'ta ya ja'i pa ne te da t'umbi'ú.

Ra ts'ofò pa ya gamfri pa da jamasu te òt'e'ú

¹⁷ Pe nu'ahú ma hmáđi cu'ihú, beñihú nú'a bi mąga ma'met'o nuya apostol nu'ú 'mehni ma Zidadahú ra Jesucristo. ¹⁸ Nú'ú bi xi'ahú gue ma da 'mui nú'ú to'o da 'ñòtbuhlatho de Ajuá nu de yá ngats'i ya pa. Nú'ú hònsé ri ho da 'yòt'a yá ts'onc'at'i. ¹⁹ Ne 'ueca ya cu, ne hingui òt'e'ú ngu nú'a ri manda Ajuá, hònsé òt'e nú'a go da ne'ú. Nú'ú hingui 'buhui ra Maça Ndahi.

²⁰ Pe nu'ahú ma hmáđi cu'ihú, dá nja ri ts'edi'ú de nú'a ra maça jamfri xcá hanihú xá nsunda, ne 'yapabihú Ajuá ngu nú'a da 'ñu't'a'ihú ra Maça Ndahi. ²¹ Nsushú pa gui 'buhú xá hño ja rá hmáte Ajuá. Hñu'mba muihú. Tò'mhú nú'a ra te ma da t'a'ahú pa

nzantho ngue'a ma Zidadahu ra Jesucristo bi yo rá mui con gue'ahu.

²² Zohu nú'u to'o ri duhu. 'Ñutuahu pa ma'na da badi'u nú'a majuani ne da gamfri'u xá hño. ²³ Nehe zohu nú'u ma'ra øt'a ya ts'oqui pa ya hinda sigui da 'yøt'e, ja ra uenda 'na gui hanthu xa zo ja ra tsibi ne gui dama jucju. Huequihu nú'u to'o xi 'bai ja yá ts'oqui, ne zohu'u. Pe jamasuhu pa hinda ja'ahu gui 'yøthu ya ts'oqui nehe. Utsabihu yá nts'o'mui'u, 'yøthu ra uenda ngu 'nara ts'odutu ni pa to da dat'i.

Ya ngaxa noya dega jahña

²⁴ Ajuá ja rá ts'edi, nu'á da su'a'ihu pa hingui 'ueguehu de nú'a xcá camfrihu. Ma da 'bap'a'ihu ja rá thandi'a habu da za gui hyanduahu rá nsunda'a ngue'a ya hinte ma ts'oqui gri tuhu, ne xi ma gui johyahu ndunthi. ²⁵ Nubya ne pa nzantho ga nsundahu Ajuá nú'a to'o bi pøhøguihu ngue'a bá pehna ma Zidadahu ra Jesucristo pa bi du po rá nguecju. Ajuá xi ra dangui'a, ne xi ja rá ts'edi ne há ra ts'utbi, ne ri manda'a desde rá mudi, asta nubya, ne pa nzantho. Njabu gue'a.

RA APOCALIPSI RA LIBRO NÚ'Á BI 'YOFO RA APOSTOL NSANJUA DE NÚ'Á TE BÁ HANDI NE BÁ ØDE NUNI MAHETS'I

Ra Zidada Jesucristo bi 'ñutua ra apostol Xuua gatho nú'a te ma da nja

¹ Nuna ra noyaná bi ma Ajuá ra Dada, bi xipabi ma zi Hmuhá ra Jesucristo pa njabu nehe'a bi 'ñutcaguihú núju dí pëpabihú'a. Nú'á bi 'ñutcaguihú nú'u ya t'øt'e ma da nja 'bestho. Hangue bá pëhna rá enxé pa bi 'ñutcagui núga drá Xuua dí pëpabi'a. ² Nuga dí damajuáni de rá noya Ajuá ne de nú'a xa xicagui ra Zidada Jesucristo, ne de gatho nú'a stá handi.

³ Njapi nú'u to'o da hñe'ti ne nú'u to'o da 'yøde nuya ya noya de nú'a ma da nja, ne da 'yøt'a nuya ya t'øt'e xa t'ofó, ngue'a ya ma da nja gatho.

Ra apostol Xuua opabi ya gamfri nú'u ri munts'a gatho nú'u yoto ya nija

⁴ Núga drá Xuua dí op'a'ihú nú'ahú gyá gamfrihú gri munts'hú gatho nú'u yoto ya nija nuni Asia. Ajuá nú'a 'bui, ne nzántho xa 'múi, ne ma da 'múi pa nzántho, da jap'a'ihú ne da max'ahú pa gui 'buhú te rá 'ñen'ho. Nehe da jap'a'ihú nú'u yoto ya ndáhi 'bui ja rá thandi Ajuá habú bí hudi'a. ⁵ Nehe da jap'a'ihú ra Zidada Jesucristo nú'a to'o nzántho mánja nú'a majuaní. Nú'á go gue'a xi rá múdi bi yopa nte de gatho nú'u xa du, y nú'á di manda gatho nú'u ya ndá de ja ra ximhai. Nú'á macaguihú y co rá jí'a xa xugaguihú ma ts'oquihú. ⁶ Ne xa hñuxcaguihú'a ngu dyá ndahú ne ngu dyá macjahú pa ga pëpabihú Ajuá rá Dada. ¡Drá nsunda'a ngue'a ja rá ts'edi pa nzántho! Njabu gue'a.

⁷ ¡Pahú gue nú'á ma da 'ñehe ja ya guui, y gatho ya ja'i ma da hyandi'a! Nehe di 'buhni nú'u to'o bi saní'a pa bi du, hangue nehe'u ma da hyandi'a. Gatho ya ja'i de gatho rá nguni ra ximhai ma da nzoni co ra dumúi nu stí hyandi da zøhø'a. Ma da njabu, njabu gue'a.

⁸ "Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fadi desde ra A asta ra Zeta", njabu ena Ajuá nú'a 'bui, ne nzántho xa 'múi, ne ma da 'múi pa nzántho. Go gue'a pë'tsa gatho ra ts'edi.

Ra apostol Xuua bi hyanda ra Zidada Jesucristo xá nsunda

⁹ Núga drá Xuua ri cuguihú, ne mahyεgui drí sufríhú ya ts'othogui. Pe da za ga tsεthú ngue'a mahyεgui ma mfenihú co ra Zidada Jesucristo nú'a to'o faxcaguihú pa da za ga

'buhú con gue'a habú di ndá'a. Nuga ndí 'bui ja 'nara zi hai rá thuhu Patmo, nura hai'a o madetho de ra ndehe. Ja guehni bá ts'ogagui, ja ra uenda ndí jot'a fadi, ngue'a ndí mambabi rá noya Ajuá ne ndí damajuáni de ra Zidada Jesucristo. ¹⁰ 'Nará pa ra Zidada, dá handa 'nara thedi bi 'ñutca ra Maça Ndáhi, ne dá øde 'nara noya de møte ma xátha ngu rá nzani 'nara trompeta, ¹¹ ne mi ena:

—Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fadi desde ra A asta ra Zeta. 'Yofó ja 'nara he'mi gatho nú'a guí handi, nepu gui pëhni pa Asia nuni habú bí ja nú'u yoto ya nija, nu'a rá múdi rá thuhu ra Efeso, nepu Esmirna, nepu Pergamo, nepu Tiátira, nepu Sardi, nepu Filadelfia, nepu Laodicea.

¹² 'Mefa dá mpunts'i pa dá handi to'o nú'a mi zocagui. Y nu ndá mpunts'i, dá handa yoto ya mfoxyo dega oro mi jani. ¹³ Y madetho de nú'u yoto ya mfoxyo dá handa 'nara 'ñøhø mi 'bahni ngu nú'a bi 'ñe bi nja'i. Mi he 'nara he xmá ma, y asta mi tsønga ja yá ua, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega oro, y asta mi tsønga ja rá tíña. ¹⁴ Ha nuyá stá xi xmá nt'axi ngu ra t'axa xi'yo o ngu ra tse. Nuyá da mi zø 'ñena ra tsibi. ¹⁵ Nuyá ua asta mri huεxqui ngu 'nara hoga c'ast'a bøjá rá thuhu ra bronse xa t'ent'a ja ra tsibi ne xá coní. Nuré noya mri nt'øde nts'edi 'ñena ri nhyahni ra nzøthe. ¹⁶ Ne mri hñá ja rá 'yε ra 'ñei yoto ya tsø, y de ja rá ne mi pønga 'nara mahuai dega yo filo. Nuré hmi mi yot'i co rá nsunda sehe'a 'ñena mi zø ra hyadi con gatho rá ts'edi.

¹⁷ Nu ndá handi'a, 'bestho ra ora'a dá tagui ja yá ua, ne dá hødu, y nu'tá bi dangagui co rá 'yε ra 'ñei ne bi 'ñengagui:

—Ogui tso, nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i. ¹⁸ Nuga dí te. Dá tuhma, pe nubyá stá yopa nte pa nzántho. Ne go drí manda nú'u xa du ne dí há ya nsoqui de habú jot'i'u. ¹⁹ 'Yofó gatho nú'a xcá hyandi, ne nú'u jabya, ne nú'u ma da nja 'mefa de guehya. ²⁰ Nú'u yoto ya tsø xcá hyandi ndí há ja ma 'ñei, ne nú'u yoto ya mfoxyo dega oro xcá hyandi, ma ga xi'i te ri bøni'u: nú'u yoto ya tsø gue'u yoto ya enxé de nú'u yoto ya nija, ha nú'u yoto ya mfoxyo xcá hyandi go gue'u nú'u yoto ya nija.

2

Ya noya pa nú'u yoto ya nija, y rá múdi Efeso

¹ Yopabi njaua nú'a ra enxé de ra nija nuni Efeso, ne 'ñembabi: "Nú'a to'o há ja rá 'yε ra 'ñei nú'u yoto ya tsø, go gue'a nú'a to'o 'bu madetho de nú'u yoto ya mfoxyo dega oro, nu'á bi mánja njaua: ² Nuga dí paði

de gatho nú'a guí øthú, xcá mpefihú ndunthi, ne xi xcá tséthú gatho ya ts'othogui, ne hinxá ntsixhú ya ts'o'múí gá ja'i, ne nú'u to'o ena gue go gue'u yá 'mehni Ajuá pe hinga majuáni, xcá unga nguenda nú'a te øt'e'u gue hinga majuáni yá 'mehni Ajuá, ngue'a gue'u 'raya c'uamba ja'i. ³ Xcá sufrihú ne xcá tséthú ne xcá mpefihú ndunthi po rá ngueque ne hinxá zabi'ihú. ⁴ Pe stá unga nguenda gue hingrí macaguihú ngu gá macaguihú rá mudi. ⁵ Hangué beñhú hangu rá ndunthi gá macaguihú rá mudi. Nubyá ñobrihú, ne pefihú ya hoga 'befi ngu rá mudi. Nu'bu hingui ne guí ñobrihú, 'bestho ma ga mabú ne ga haç'ahú ri mfoxyohú de habú ja'a, nú'á gue'a ga haç'ahú nú'a ra 'befi stá 'ra'ahú. ⁶ Xá hño gue xcá utsahú yá ts'o'befi ya nicolaita ngue'a nequi drí utsa'u nehe. ⁷ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a mangu ra Maca Ndáhi pa zofó ya nija. Y nu'a tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, ga umba nsequi da zipará rá fruta nú'a ra 'bai gá za bi 'bai nuni mahets'i habú bí 'bu Ajuá. Nura 'bai gá za'a ri umba ra te pa nzantho nú'a to da zipa rá fruta."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Esmirna

⁸ Nehe 'yopabi nú'a ra enxé de ra nija Esmirna, y xipabi njaua: "Nú'a to'o gue'a rá mudi ne asta rá gats'i, nú'a to'o bi du pe bi yopa nte, go gue'a bi xicagui gue ga xi'ahú njaua: ⁹ Nuga dí paði ri 'befihú ne hanja xa t'utsa'ihú. Gyá hyoyahú dega boja, pe gyá ricohú co Ajuá. Nú'u ya ja'i ri 'ñet'a xodyo, dí paði gue nu'u xa ñama'ñú de gue'ahú, ngue'a gue'u 'raya ja'i de ra Satá. ¹⁰ Oguí tshú de nú'a te ma guí thoguihú. Pahú gue ra ts'ondáhi ma da got'ahú fadi 'ra de gue'ahú pa ja da hneçni ua xi ja ri jamfrihú. 'Ret'a ma pa ma guí thoguihú nú'u ya ts'othogui'u. Pe dá zedi ri jamfrihú asta ri duhú, y nuga ma ga 'ra'ahú ra te pa nzantho ngu 'nara corona dega tháha. ¹¹ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a mangu ra Maca Ndáhi pa zofó ya nija. Y nu'a tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, hinda ma ja ra nidu habú bí ja rá ñoho ra du."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Pergamo

¹² Nehe 'yopabi nú'a ra enxé de ra nija nuni Pergamo, 'yopabi njaua: "Nú'a to'o há ra mahuai dega yo filo, nú'á gue'a xi'ahú njaua: ¹³ Nuga dí paði ri 'befihú ne dí paði habú guí 'buhú. Guí 'buhú habú ri manda ra Satá, pe masque ja guí 'buhúni, nu'ahú xcá camfriguihú xi xá hño, ne hinxá cøngaguihú, nixi nu mi tho ra Antipa nú'a bi damajuáni xá hño de gueque. Nu'á bi tho nuni habú guí 'buhú, habú ri manda ra Satá. ¹⁴ Pe nuga dí paði gue 'bai 'ra de gue'ahú to'o camfri nú'a te mi udi ra Balaam, y nuga hindrí ho njabú. Ra Balaam bi 'ñutua ra Balac hanja bí za bi japa ya me Israel da 'yøt'a

ya ts'oqui. Bi 'ñutuabi'u da zi nú'u ya ngø t'umbi dega hñá'ti nuya c'oi, nehe bi 'ñutuabi da hñuxui nu'araza ra 'behñá. ¹⁵ Ne 'bui 'ra de gue'ahú nú'u to'o camfri bi yá nt'utuáte ya nicolaita, nú'u ya nt'utuáte'u gue'u drí utsa nehe. ¹⁶ Hangué ñobrihú ne 'ueguehu de gue'u. Nu'bu hina, 'bestho ma ga mabú pa nú'u to'o øt'a njabú ma ga castiga co nú'u ya noya pønga de ja ma ne, gue'a ngu 'nara mahuai dega yo filo. ¹⁷ Nu'a tó'o ne da 'yøde, dá 'yøde nú'a mangu ra Maca Ndáhi pa zofó ya nija. Y nu'a tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, ma ga umbi da zi nú'a ra maná xa t'agui, ne ga umba 'nara zi t'axa do, y de ja nú'a ra t'axa do'a xa t'ofó 'nara 'ra'yo thuhu, y hønse nú'a to'o ma da hñani'a, go gue'a ma da baði te di bønga nú'a ra thuhu di huxni."

Ya noya pa nú'a ra nija rá thuhu Tiatura

¹⁸ Nehe 'yopabi nura enxé de ra nija nuni Tiatura, 'yopabi njaua: "Rá T'u Ajuá nú'a to'o zø yá da ngu 'nara tsibi ne di huxca yá ua ngu 'nara bronse xá coní, gue'a má njaua: ¹⁹ Nuga dí paði te gatho guí øt'e'u, ne tengu rá ndangui ri hmátehu ne ri jamfrihú, ne grí mfxahú 'na ngu ma'na, ne hinxá tsayahú guí øthú ya hoga 'befi. Nehe dí paði gue nú'a ri 'befihú ma'na xa ndunthibya que rá mudi. ²⁰ Pe dí paði gue guí øt'e'u ma'ra ya t'øt'e nú'u hindrí ho. Guí hoptahú nú'a ra 'behñá rá thuhu ra Jesabe da hyat'a nú'u to'øpçagui, ngue'a nu'á ena gue go gue'a 'nara 'mehni de Ajuá, pe hinga majuáni, ngue'a nu'á 'nara hyate. Nu'á utuabi nú'u to'o pøpçagui gue da hñuxui nu'araza ra 'behñá, nehe utuabi da zi nú'u ya ngø t'umbi dega hñá'ti nuya c'oi. ²¹ Nú'a ra 'behñá'a stá tsocua bi 'raya pa pa da ñobri, pe hinxá ne xa ñobri de nú'a ra ts'o'befi pefi. ²² Pahú gue nú'a ra 'behñá'a ma ga japi da 'menga ja ra mfdi co 'nara hñeni, pa da thogui ndunthi ya uguí. Nehe ma ga japi da thogui ya ts'othogui gatho nú'u to'o xa hñuxui'a 'bu hinda ñobri'u nehe de yá ts'o'befi'u. ²³ Nura 'behñá'a nehe ma ga japi da du yá batsi. Y njabú da baði gatho ya nija gue go gueque dí paðuabi yá mfeni ne yá coraso gatho ya ja'i, hangué ngu rá 'befi cada 'nara ja'i, gue'a ma da njabú rá njut'i nehe. ²⁴ Ha nu'ahú guí 'buhú Tiatura ne hinxá camfrihú nuya ya ts'ont'utuáte hinga majuáni, y nixi hinxá ne xcá pahú nú'a ra nt'utuáte'a, ngue'a nú'u to'o udi mañ'u gue gue'a rá nt'utuáte ra Satá, y mañ'u gue xi xá hñei pa to da baði, dí xi'ahú gue oxqui øthú nú'u ya ts'oqui stá xi'ahú; y hinte ma'na drí 'bep'ahú. ²⁵ Nu'a guí 'yøthú, siguihú co nú'a xcá camfrihú asta hinga yopa pengui. ²⁶ Y nu'u tó'o da ntáte de nú'a hingui ho, ne da 'yøt'e nú'a ra 'befi stá manda asta rá gats'i, nuga ma ga umbabi ra ts'edi pa da ndá ja gatho ya hai de ra ximhai, ²⁷ njabú ngu xa 'raca ra ts'edi ma Dada pa ga

nda. Ne nu'á ma da ndá con gatho ra ts'edi, ja ra uenda di ha 'nara ts'ut'o dega bõja pa da huata ya hnini de gatho ya hai de ra ximhai asta hinda gohi ngu 'raya dohmi xa dehmi. ²⁸ Y nuga ga umbabi'u nú'á ra hyats'i ngu rá hyats'i ra haxatsõ. ²⁹ Nu'á tó'o ne da 'yõde, dá 'yõde nú'á mangan ra Mäca Ndähi pa zofu ya nija."

3

Ya noya pa nú'á ra nija rá thuhu Sardi

¹ Nehe 'yopabi nú'á ra enxé de ra nija nuni Sardi, 'yopabi njaua: "Nú'á to'o pe'tsua nú'u yoto yá ndähi Ajuá, ne nú'u yoto ya tsõ, mangan njaua: Nuga dí padi ri 'befihu, ri hnequi gue guí tehü, pe xcá tuhü de ja ra ts'oqui. ² Nuhuhü pa gui nsuhü, ne 'uehü de ja ra ts'oqui, ne ma'na dá nja ri jamfrihü nú'á ya mi ja pa xcá 'behmahü, ngue'á stá padi gue hingui ho ri 'befihu ja rá thandi ma Dada. ³ Hangue beñhü de nú'á xcá hãñhü. Camfrihü'á xá hño, ne ñobrihü. Nu'bu hingui nsuhü, xcri ðamfrihü ga tsõmba ngu ra ora tsõnga 'nara be. ⁴ Pe 'bui 'ra de gue'ahü nú'bu Sardi nú'u to'o hinxá hopi da ts'oca yá jamfri co nú'u ya ts'o'befi gui õthü, nú'á gue'u xa su yá t'axa he nú'u he pa hinxá nts'oni. Go gue'u ma ga 'ño'be ne ga nhyehe mahyegui dega t'axa he ngue'á dí 'ñepi da hñe njabü'u. ⁵ Y nu'ü tó'o da ntäte de nú'á hingui ho, ma da hñe dega t'axi, y hinga ma ga hacuabi yá thuhu de ja ra libro habü huxa yá thuhu nú'u to ma da me'tsa ra te pa nzantgh, nehe ga xipa ma Dada ne yá enxé'á gue dí padi'u. ⁶ Nu'á tó'o ne da 'yõde, dá 'yõde nú'á mangan ra Mäca Ndähi pa zofu ya nija."

Ya noya pa nú'á ra nija rá thuhu Filadelfia

⁷ Nehe 'yopabi nú'á ra enxé de ra nija Filadelfia, 'yopabi njaua: "Nú'á to'o gue'á Ajuá xá nsunda ne hõns: go gue'á õt'á gatho nú'á majuani, nú'á to'o gue'á ngu rá mpõte ndu ra Davi pa da ndá, go gue'á hã ra nsoqui, hangue gatho nú'á ra gosthi da xoqui'á, hinda za to da got'i, y gatho nú'á ra gosthi da got'i, hinda za to da xoqui, nu'á ena njaua: ⁸ Nuga dí padi ri 'befihu, ne stá xoc'ahü 'nara gosthi pa gui zofohü ma'ra, y hinda za to da got'i. Ngue'á masque hingui pe'tshü ndunthi ra ts'edi, pe xcá 'yõthü nú'á mangan ma noya, ne hinxá ntsuhü xcá mañhü de gueque. ⁹ 'Bui 'ra ena gue ya xodyo, pe hinga majuani, nu'ü hate, ngue'á nu'ü go gue'u yá ja'i ra Satá. Pahü gue nuga ma ga hacuabi'u yá nt'ets'i pa da ndandihghmu ja ri uahü, pa da badi'u gue drí ma'ahü. ¹⁰ Ngue'á nu'ahü xcá tsethü gatho nú'á te xcá thohü ngu nú'á dá xi'ahü, hangue nuga ma ga su'ahü pa hingui thohü nuya ts'othogui ma da nja maxõgue ja ra ximhai. Ma da 'ñehe nú'á ya ts'othogui'u pa dra tsapi gatho

ya ja'i 'bu ja ra ximhai, pa ja da hnecri to'o nú'u ma da zeti, to'o hina. ¹¹ Beñhü gue nuga ma ga ehe 'bestho. Siguihü gui camfriguihü xá hño, pa ni 'na hinda za to da hñan'a ri thahghü. ¹² Y nu'ü tó'o da ntäte de nú'á hingui ho, ga japi da nja ngu 'nara 'rõts'e de ja ra mäca luga habü 'bu ma Dada, y hinhya'mü da bõni de guehni. Nehe ga opabi rá thuhu Ajuá ma Dada ja gue'u, ne rá thuhu de rá hnini'á. Nura hnini'á go gue'á ra 'ra'yo hnini de Jerusale nú'á dua cai de mahets'i po rá ts'edi'á. Nehe ja ga ofo ma 'ra'yo thuhu ja nuto xa ntäte, ngue'á go dua me'ti'u. ¹³ Nu'á tó'o ne da 'yõde, dá 'yõde nú'á mangan ra Mäca Ndähi pa zofu ya nija."

Yanoyapa nú'á ranija rá thuhu Laodicea

¹⁴ Nehe 'yopabi nú'á ra enxé de ra nija Laodicea, 'yopabi njaua: "Go gueque dí mangan nú'á majuani y nixi drí mpadi, go gueque rá mdigui de gatho nú'á bi hyoca Ajuá ma Dada, dí xi'ahü njaua: ¹⁵ Nuga dí padi ri 'befihu gue hingri utsaguihü y nixi grí macaguihü, ¡dí ne gue strá tse'ahü o strá pa'ahü! ¹⁶ Ngue'á gui njahü ngu ra dehe nú'á hinxá pa nixi xá tse pe xá ndumapa, hangue dá gohi njabü. ¹⁷ Ngue'á nu'ahü gui eñhü gue gyá ricohü, ja ri bojahü, ne hinte õt'ahü ra 'bedi. Pe huecate'ihu ngue'á hinte gui pe'tshü, gyá hyoyahü, hingui pahü gue de ja rá thandi Ajuá ngu gyá godahü ne gyá c'axfanihü. ¹⁸ Hangue dí xi'ahü tamgahü ra oro nú'á xa 'ranga ja ra tsibi, pa njabü gui nricohü. Tamgahü ya he dega t'axi pa gui hñehü ne hingui ntsahü ngue'á gyá c'axfanihü. Nehe tamgahü ra 'ñethi pa gui coxa ja ri dahü pa njabü gui hyanthü. ¹⁹ Nuga dí tsüi ne dí japi da tho ya agui gatho nú'u to drí madi. Hangue beñhü hanja gui 'yõthü ra hño, ne ñobrihü. ²⁰ Nehe pahü gue nuga dí 'ba ja ra gosthi dí zote. Nu'á tó'o da 'yõtca ma noya ne da xoga ra gosthi, nuga ga cut'i ne ga nt'oxi con gue'á, ha nu'á con gueque. ²¹ Nu'á tó'o da ntäte de nú'á hingui ho, ga umba nsequi da hñudi con gueque habü gra hudi, njabü ngu stá ntäte nehe, ne dí hu'be ma Dada habü bí hudi. ²² Nu'á tó'o ne da 'yõde, dá 'yõde nú'á mangan ra Mäca Ndähi pa zofu ya nija."

4

Gatho nú'u to'o bí 'bu mahets'i ri xõcambeni Ajuá

¹ Mefa de dá handa nú'ü ya t'õ'te, dá handi nuni mahets'i 'nara gosthi mi xogui. Ne dá yopa õde nú'á ra noya xqui zocagui desde rá madi, y nu mi ñá bi nt'õde ngu mrá nzani 'nara trompeta, y bi 'fiengagui:
 —Bá põts'e grí 'ñecua pa ga u't'a'i nú'ü te ma da nja 'mefa.
² Y 'bestho nura ora'á ra Mäca Ndähi bi 'ñutqui dega thedi 'na mi hudi ja 'nara hudi

nuni mahets'i, ³ y núa to mi huhni mri hnequi ngu 'nara t'axa do núa t'embi ra jaspe, nehe mri hnequi ngu 'nara thenga do rá thuhu ra cornalina, xi mi huexqui nts'edi. Y de ja rá nthets'i núa ra hudi'a mi 'bahni 'nara 'bejri asta mi huexqui, ne mi hnequi ngu 'ñena 'nara c'angdo rá thuhu esmeralda. ⁴ Nuni thoho ja rá nthets'i núa ra hudi dá handi mi jani má 'natemagoho ya hudi, y de ja nuya hudi'u dá handi mi huhni 'natemagoho ya nda mri hñe dega t'axi ne mi hu'tsa yá corona dega oro. ⁵ Y núa ra hudi mi ja madetho, ja mi pønini ya huei, ne ja mri nt'ødeni ya ñuni ne ya ngani. Nehe mi zømi yoto ya ñot'i dega tsibi, gue'u yoto yá ndahi Ajuá. Nuya ñot'i'u mi nhyandui núa ra hudi mi ja madetho. ⁶ Nura hudi'a mri nhyandui nehe ngu 'nara ndehe dega xito mi hnequitho núa te mi ja mbo.

Nehe guetbu de nura hudi'a ne ja rá nthets'i mi 'bahni goho ya dá'εnxε xi mi pe'tsa ndunthi yá da ja yá hmi ne de rí møte. ⁷ Nu'a rá mudi ra dá'εnxε mri hnequi ngu 'ñena 'nara zate. Nu'a rá ñoho ra dá'εnxε mri hnequi ngu 'nara ndamfri. Nu'a rá hñu ra dá'εnxε mri hnequi rá hmi ngu rá hmi 'nara ja'i. Ha nu'a rá ngoho ra dá'εnxε mi ngu 'nara nxani ri nhyats'i. ⁸ Y gatho núa goho ya dá'εnxε, mi pe'tsa 'rato yá hua cada 'na de gue'u, y de mbo yá hua ne de møte mi pe'tsa ndunthi yá da. Y ma pa ra xuui himi tsaya mi ena'u:

Xá nsunda'i, ma maça Ajuá'ihe ne ma Hmu'ihe,

nu'i guí pe'tsa gatho ra ts'edi,
nu'i go gue'e guí 'bui, ne nzantho xcá 'bui, ne
ma guí 'bui pa nzantho.

⁹ Y núa ya dá'εnxε'u ngu da nsunda ne da 'ñe'tsua rá nsu ne da umba njamádi núa to'o mi hudi ja rá hudi, núa to'o 'bui pa nzantho, ¹⁰ nehe núa 'natemagoho ya nda mi huhni mi ndandiñahmu'u ne mri xøcambeni núa mi hudi ja núa ra hudi mi ja madetho, núa to'o 'bui pa nzantho, ne mi haça yá corona ne mi huxa ja rá ua núa to mi hudi ja nura hudi'a, ne mi ena'u:

¹¹ Ma Hmu'ihe ne ma Ajuá'ihe,
rí 'ñepi dra nsunda'i, ne da t'e'tsa ri nsu, ne
da hmá gue go grá ndá,
ngue'a go gue'e gá hoca gatho núa te ja,
y po ri paha bi njabu.

5

Ra 'bants'a he'mi, ne ra T'uca Deti núa rá T'u Ajuá

¹ Nepu dá handa 'nara 'bants'a he'mi mi ha ja rá 'yε ra 'ñei núa to hudi ja rá hudi, ne xqui t'ofe de mbo ne de møte, ne xqui seyo co yoto ya seyo. ² De guehni dá handa 'nara εnxε xi mi ja rá ts'edi ne mi ñá nts'edi mi ena:

—¿Ha gue di 'bui to'o di pe'tsa ra nsequi da xø'tsa ya seyo ne da tants'a ra 'bants'a he'mi?

³ Pe mi jo'o ni 'na de gue núa bí 'bu mahets'i nixi de núa mi 'bucua ja ra ximhai, nixi de núa xa du, himbi za to bi tants'a núa ra 'bants'a he'mi, nixi himbi za to bi hyandi'a. ⁴ Nuga xi dá nzoni ngue'a himbi ts'udi ni 'na núa to'o mri 'ñepi da tants'a núa ra 'bants'a he'mi'a pa da hñe'ti y nixi pa da hyandi. ⁵ Nepu 'na de núa ya nda bi 'ñengagui:

—Oguí zoni, 'bui 'na xi ja rá ts'edi ngu 'nara zate, núa xqui 'ñehe de yá ja'i ra Judá ne de ra nda Davi. Núa ha, go gue'a xa ntate, hangue núa go dí 'ñepabi da xø'tsa núa yoto ya seyo pa da za da tants'a núa ra 'bants'a he'mi.

⁶ Nepu de guehni dá handi madetho de núa ra hudi 'nara T'uca Deti núa rá T'u Ajuá, mi hnequi ngu xqui tho, mi 'bahni madetho de núa goho ya dá'εnxε ne de núa ya nda. Y núa ra T'uca Deti'a mi pe'tsa yoto yá ndani ne yoto yá da. Y núa yoto yá da mi pe'tsi, gue'u núa yoto yá ndahi Ajuá núa xa mehni ja gatho rá nguni ra ximhai. ⁷ Núa ra T'uca Deti'a bi joni pa bi hñanga núa ra 'bants'a he'mi mi ha ja rá 'yε ra 'ñei núa to'o mi hudi ja rá hudi. ⁸ Y nu mi hñanga núa ra he'mi'a, núa goho ya dá'εnxε ne núa 'natemagoho ya nda, bi ndandiñahmu'u ja rá thandi ra T'uca Deti. Gatho núa ya nda mi ha ya arpa ne ya njaspi dega oro mi ñuts'i co ra t'uts'i; nura t'uts'i'a gue'a yá søcambeni ya gamfri.

⁹ Nehe mi tuti'u 'nara 'ra'yo thuhu mi ena: Nu'i go dí 'ñep'a'i guí hñanga ra 'bants'a he'mi, ne guí xø'tsa núa yoto ya seyo pe'tsi,

ngue'a nu'i go bi tho'a'i ne xcá tangaguihe co ri maça ji, pa njabu bi za gue Ajuá bi 'yot'aguihe yá metiguihe'a
núje stí 'ñehehe de gatho ya 'mwi gá ja'i, ne de gatho ya hñagui, ne de gatho ya hñani, ne de gatho ya hai de maxøgue ra ximhai.

¹⁰ Ne xcá hñuxcahe dega nda ne dega macja de ja rá 'bafi Ajuá,
nehe ma ja ndahe ja ra ximhai.

¹¹ Nepu dá øde 'ra mi ñá, y de guehni dá handa ya 'motho ya εnxε, ya 'mo dega 'motho, ne xqui got'atho de habu mi hudi Ajuá, ne habu mi 'bu núa goho ya dá'εnxε ne núa ya nda, ¹² ne mi ñá'u nts'edi, ne mi ena: Ra T'uca Deti núa bi tho,
dí 'ñepi da nda, ne dí 'ñepi da hñani gatho ya hño,

ne ra mfádi, ne ra ts'utbi,
ne dí 'ñepi'a dra t'e'tsua rá nsu, ne dra nsunda, ne dra søcambeni.

¹³ Nehe dá øde bi ñá gatho núa to bí 'bu mahets'i ne ja ra ximhai, ne de nja'ti ra

ximhai, ne de ja ra ndehe, ne de mbo ra ndehe, gatho mi ena'u:

Drá sɔcambeni Ajuá nú'a to'o hudi ja rá hudi, nehe drá sɔcambeni ra T'uca Deti.

Drá t'e'tsua rá nsu, ne drá nsunda, ne dá hmá gue pe'tsa ra ts'edi pa nzantho ne pa nzantho.

¹⁴ Nepu nú'u goho ya dá'enxe mi ena:

—jNjabu gue'a!

Y nú'u 'natemagoho ya ndá bi ndandiñahmu ne bi xɔcambeni'u nú'a to'o 'bui pa nzantho.

6

Nú'u yoto ya seyo

¹ 'Mefa dá handa ra T'uca Deti ora mi xø'tsa 'na de nú'u ya seyo, ne dá øde 'na de nú'u goho ya dá'enxe bi ñá nts'edi ngu 'nara ngani, ne bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

² Nepu de guehni dá handa 'nara tøgue mri tøgue 'nara t'axfani, y mi há 'nara flecha pa ra tuhni, ne bi t'umbabi 'nara corona. Y nu'á bi ma ja ra tuhni, y nzantho bi ntáte.

³ Nu mi xø'tsa rá ñoho ra seyo nú'a ra T'uca Deti, dá øde rá ñoho ra dá'enxe bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

⁴ Ne de guehni bi bœni 'nara tøgue mri tøgue 'nara thenga fani, ne bi t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya tuhni ja ra ximhai, ne da japi da nhyose ya ja'i, ne bi t'umba 'nara danga huai.

⁵ Nu mi xø'tsa rá hñu ra seyo ra T'uca Deti, dá øde rá hñu ra dá'enxe bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi!

De guehni dá handa 'nara tøgue mri tøgue 'nara 'bofri, ne mi há 'nara mbexo. ⁶ Ne dá øde 'nara noya madetho de habu mi 'ba nú'u goho ya dá'enxe, mi ena:

—'Na huada ra trigo o hñu huada ra cebada da 'ba pa rá tháha 'nara memapa. Pe oguí huata ya 'bai gá olivo nixi ya ua'obxi.

⁷ Nu mi xø'tsa rá ngoho ra seyo nú'a ra T'uca Deti, dá øtuabi rá noya rá ngoho ra dá'enxe, bi 'ñengagui:

—jBá ehe pa gui hyandi! ⁸ Nepu de guehni dá handa 'nara tøgue rá thuhu ra Du mri tøgue 'nara c'ast'a fani, ne mri 'befa 'na nú'a xqui 'ñehe de habu 'bui nú'u xa du. Bi t'umba ra ts'edi pa da hyo 'na de goho parte ya ja'i nú'u 'bu ja ra ximhai, pa da hyo dega huai, ne dega thuhu, ne dega ts'ohñeni, ne co ya mbanga zu'ue 'yo ja ra ximhai.

⁹ Nu mi xø'tsa rá ncut'a ra seyo nú'a ra T'uca Deti, de nja'ti ra ata dá handa nú'u ya ja'i xqui tho po rá noya Ajuá ngue'a mi damajuani'u de yá jamfri. ¹⁰ Y mi ñá nts'edi ne mi ena:

—Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe, xá nsunda'i ne gui øt'a gatho nú'a gui ma, çasta ha'mu ma gui hñá'mba nguenda ya meximhai ne gui

co'tsuabi de nú'a xa 'yøtcahe gue bi hyo-gaguihe?

¹¹ Nepu nú'u bi t'umbabi ya t'axa he, ne bi t'embabi gue da dø'mahmä asta hinda zædi ra 'bede de nú'u ya cu xqui mpæhui mahyegui, ngue'a ri 'bætho da tho ma'ra ngu xqui tho'u.

¹² 'Mefa dá handi nu mi xø'tsa rá 'rato ra seyo nú'a ra T'uca Deti, ne bi nja 'nara danga mbimhai, ne bi 'mexuui nura hyadi ngu 'nara 'bohe dega behe, ne bi thenga ra zana ngu ra ji. ¹³ Nuya tsø bi dagui ngu ora ta yá fruta 'nara 'bai gá igo nú'u hingui tá, sta nja ra bunthi. ¹⁴ Ha nu mahets'i bi 'ñotho, ngue'a bi mpants'i ngu 'nara 'bants'a he'mi, ne gatho ya t'øhø ne ya t'uca hai o madetho ja ya ndehe bi 'mædi de habu mi ja. ¹⁵ Y nú'u mi 'bui dega ndá ja ra ximhai, ne nú'u mi pe'tsa ndunthi ra nsu, ne ya rico, ne nuya ndá gá soldado, ne nú'u to mi ja yá ts'edi, bi ma'u bá 'ñagui ja ya ma'ye. Nehe ya 'bego ne nú'u himyá 'bego, gatho'u bi ma bá 'ñagui. ¹⁶ Gatho nú'u mi emba ya t'øhø ne ya do:

—Yøt'ehu gui cobgahe pa ga 'ñaguihe de rá thandi Ajuá nú'a to hudi ja rá hudi, ne de rá cue ra T'uca Deti pa hinte da 'yøtcahe.

¹⁷ Ngue'a ya bi zø ra pa da hneca rá cue Ajuá, ne jo'o to'o da za da zeti.

7

Bri seyo 'raya ja'i de ya me Israel

¹ 'Mefa de gue'a dá handa goho ya enxe mi 'bai 'na cada rá ñani ra ximhai pa mi tsami nú'u goho ya ndahi pa hinda mbu ja ra hai nixi ja ra ndehe y nixi da hmána ni 'nara 'bai gá za. ² Nehe dá handa ma'na ra enxe xqui 'ñe de bœxyadi, ne mi hampa rá seyo Ajuá nú'a te, ne bi 'ñembabi nts'edi nú'u goho ya enxe to xqui t'umba ra ts'edi pa da japi da nja ya ts'othogui ja ra hai ne ja ra ndehe, ne bi 'ñembabi'a:

³ —Ote xqui øtuahmä ra hai ne ra ndehe nixi ya 'bai gá za ngue'a ri 'bædi ga seyohe nú'u to pepabi ma Ajuáhu.

⁴ Ne bi sicagui hangu yá ndunthi nú'u xcri seyo, mi tsøxa 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo de gatho nú'u ya ja'i xqui 'ñehe de ya ja'i de Israel. ⁵ De nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Judá, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo nú'u xcri seyo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Rubé, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Gad, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, ⁶ y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Aser, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Neftali, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Man-ase, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, ⁷ y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Simiu, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Leví, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Isacar, mi tsøxa

'ret'amayoho 'mo, ⁸ y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Sabuló, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Jose, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo, y de nú'u xqui 'ñehe de yá ja'i ra Benjami, mi tsøxa 'ret'amayoho 'mo.

Ra apostol Xuua bi hyanda 'nara hmunts'a ja'i xqui hñe dega t'axi

⁹ 'Mefa de guehna dá handa 'nara danga hmunts'a ja'i nixi himi tsa to da mede. Nuya ja'i'u xqui 'ñehe de gatho ya hnini, ne de gatho ya hai, ne de gatho ya hñagui, ne de gatho ya 'mui gá ja'i. Mi 'bai'u ja rá thandi Ajuá habu mi hudi'a ne ja rá thandi ra T'uca Deti, mi hñe'u dega t'axi, ne mi hñe ya denthi.

¹⁰ Ne mi ña nts'edi, mi ena'u: Ajuá ma Dadahu nú'a to'o hudi ja rá hudi, ne ra T'uca Deti,

go gues'e'u bi za bi pøhø ya ja'i.

¹¹ Nehe gatho nú'u ya enxé mi 'bai ja rá nthets'i ra hudi ne habu 'bu nú'u ya ndá ne nú'u goho ya dá'enxé, bi ndandiñghmu asta bi megui yá hmi manjantho ja ra hudi ne mi xøcambeni Ajuá, ¹² ne mi en'u:

¡Njabu gue'a! Drá søcambeni Ajuá ma Dadahu, ne drá nsunda, ngue'a go gue'a ja rá mfadi.

Nehe dá t'umba ra jamádi ne dá t'e'tsua rá nsu, ngue'a nú'a ja rá ts'edi, ne go gue'a ra nda.

Dá njabu pa nzantho ne pa nzantho. Njabu gue'a.

¹³ Nepu 'na de nú'u ya ndá bi 'yangagui ne bi 'ñengui:

—Xi núyu 'bahni ri hñe dega t'axi, ¿to'oyu ne habu xqui 'ñeheyu?

¹⁴ Nuga dá thádi ne dá embabi:

—Nuga hindí paði, nu'i go guí paði.

Nu'bu nú'a bi 'ñengagui:

—Nuyu go guehyu xqui 'ñehe de nuni habu mbi ja ya ts'othogui ne xuá t'axca yá he co rá ji ra T'uca Deti. ¹⁵ Hangue nubyá nuyá 'bai ja rá thandi Ajuá habu hudi'a, ne pøpabi ma pa ra xuui nuua ja ra maça luga habu 'bu'a. Y nu Ajuá hudi ja rá hudi 'bui con guehyu ne ri suyu. ¹⁶ Y ya hinhya'mu ma da zu ra thuhuyu ngu nú'bu mbá 'bu ja ra ximhai, nixi ra nduthe, nixi ra pahyadi, nixi ma'ra ya ts'othogui. ¹⁷ Ngue'a nuni ra T'uca Deti 'bai habu hudi Ajuá, go guehni ra ma'yo pa da suyu ne da 'ñutuabiyu habu ja ya pøthe de ra dehe dega te. Y nu Ajuá ma da hñu'mba yá mui ne da ducuabi yá guida de ja yá da.

8

Ra apostol Xuua bi hyanda rá yoto ra seyo ne 'nara njuspi dega oro

¹ Nepu de bi xø'tsa nú'a rá yoto ra seyo ra T'uca Deti, bi nja ra hmetho y 'besthó hinte bi nt'øde, ngu made ra ora himbi nt'øde ni 'nara noya nuni mahets'i. ² Nepu dá handa

yoto ya enxé mi 'bai ja rá thandi Ajuá, ne bi t'umba 'ra 'nara trompeta. ³ Nepu bi zøhø ma'na ra enxé mi hñe 'nara njuspi dega oro, ne bi 'mai ja ra ata. Nura enxé'a bi t'umba ndunthi ra t'uts'i pa bi umbabi Ajuá mahyegui co yá søcambeni ya gamfri ja ra ata dega oro mri nhyandui nú'a ra hudi habu mi hudi Ajuá. ⁴ Y de ja rá 'ye ra enxé bi bøxa ja rá thandi Ajuá nurá 'bifi ra t'uts'i mahyegui co yá søcambeni nuya gamfri. ⁵ Y nura enxé'a bi gu ra njuspi, ne bi hñaca ts'u ra tsibi nú'a mi zø ja ra ata pa bi ñu'tsa rá njuspi, nepu bi føte pa ja ra ximhai. Y nu mi 'yøt'a njabu'a, bi nja ya ngani ne ya huei ne ra mbimhai asta mi ñani.

Ya trompeta

⁶ Nepu nú'u yoto ya enxé mi hñe ya trompeta bi nhyoqui'u pa da mist'i'u.

⁷ Y nu mi mist'a rá trompeta nú'a ra mudí enxé, bi dagui pa ja ra ximhai ya ndo co ra tsibi mi nthants'i co ra ji. Y nu mi njabu bi zat'a 'na de hñu parte ra hai, ne bi zat'a 'na de hñu parte ya za, ne gatho ya ndapo nú'u xmá nc'ami bi zat'i.

⁸ Nu mi mist'a rá trompeta nurá ñoho ra enxé, 'bestho bi zo ja ra ndehe 'na ngu ra danga t'øhø mi zø, ne bi nji 'na de hñu parte ra ndehe. ⁹ Ne bi du 'na de hñu parte ya zu'ue nú'u mi 'bu mbo ra ndehe, ne bi yai 'na de hñu parte ya motsa.

¹⁰ Nu mi mist'a rá trompeta nurá hñu ra enxé, 'bestho bi dagui de mahets'i 'nara danga tsø ja 'na de hñu parte ya daghe ne ya pøthe. Nura tsø'a mri yot'i ne mi zø, ¹¹ y mrá thuhu ra Ajenjo. Ne bi mpanga ajenjo 'na de hñu parte ya dehe, y co rá nju nura ajenjo'a bi ju'tsa ya dehe, ne bi du ndunthi ya ja'i co rá nju nura dehe.

¹² Nu mi mist'a rá trompeta nurá ngoho ra enxé, 'bestho bi 'mexuui 'na de hñu parte ra hyadi ne ra zana ne ya tsø. 'Na de hñu parte ra pa bi 'ñothro ra ñot'i de ra hyadi, ne 'na de hñu parte ra xuui bi 'ñothro ra ñot'i de ra zana nixi de ya tsø.

¹³ Nepu dá handa 'nara nxani mri nhyats'i madetho de mahets'i, ne dá øde mi ña nts'edi ne mi ena:

—¡Huecate nú'u to 'bui ja ra ximhai, ngue'a ri 'betho da mist'a yá trompeta má hñu ya enxé!

9

¹ Y nu mi mist'a rá trompeta nurá ncut'a ra enxé, dá handa 'nara tsø xqui dagui de mahets'i pa ja ra ximhai, y nura tsø'a bi t'umbabi ra nsoqui pa bi xoqui ne bi xo'tsua rá ne nú'a ra o'tsi otho habu bí c'a. ² Y nu mi xo'tsa nú'a ra o'tsi'a, bi bøts'e de guehni 'nara 'bifi ngu rá 'bifi 'nara danga ut'i, ne bi juta ra hyadi asta bi 'mexuui co nú'a ra 'bifi mi 'yo ja ra ndahi. ³ Y ja ra 'bifi ja mbra ehni 'raya nc'oto, nepu bi nxani'u ja ra ximhai ne

bi t'umba ra ts'edi ngu yá ts'edi ya penzú pa da ntsate. ⁴Nuya nc'oto'u bi sipi gue hinda zi ni 'nara c'ama ndapo, nixi ya za. Nu'ú bi sipi gue da za hõnse nú'u ya ja'i hingui pe'tsua rá seyo Ajuá ja yá de. ⁵Bi t'umba nsequi da 'yõt'a njabu hõnse pa da japi da sufri ya ja'i cut'a zana, pe hingue pa da hyo. Y nuyá 'ñú yá ne nú'u ya nc'loto ngu rá 'ñú rá ne 'nara ts'o penzú ora tsa 'nara ja'i. ⁶Nuya pa'u ya ja'i da nehma da du, pe ma da 'ñotho ra du pa gue'u.

⁷Nú'u ya nc'oto'u mi hnequi ngu 'raya fani xa hñoqui pa ra tuhni, y mi hu'tsa ja yá ñaxu'u ngu 'nara corona dega oro, y nuyá hmi mi ngu yá hmi ya ja'i. ⁸Ne xi xmá ma yá stá ngu yá stá ya 'behña, y nuyá ts'i mi ngu yá ts'i ya zate. ⁹Y de ja yá ndo'yo mi pe'tsa 'nara nthaqui ngu dega bõja, ne nuyá mbani de yá hua mi ngu rá mbani ya carro nú'u ri gut'a ya fani 'yo ja ra tuhni. ¹⁰Y yá cola mi nja ngu yá cola ya penzú co ya 'bite, y nuyá 'bite mi pe'tsa ra ts'edi pa da japi da sufri ya meximhai cut'a zana. ¹¹Y nú'á ra ts'o'enne 'bu ja ra o'tsi nú'á otho habú bí c'a go gue'á mrá ndá de nuya nc'oto'u. Nura enxe'á dega ebreo rá thuhu ra Abado, y dega griego ra Apolyo nú'á rí bõni da 'ñena ra hyote.

¹²Nurá mudi ra ts'othogui ya bi uadi, pe ri 'bedi má yoho.

¹³Y nu mi mist'a rá trompeta nurá 'rato ra enxe, 'bestho dá òde 'nara naya mi põni de ja nú'u goho ya ndáhi de ra ata dega oro nú'á mi ja de ja rá thandi Ajuá. ¹⁴Y nú'á ra noya'á bi 'ñembabi nú'á rá 'rato ra enxe to mi há ra trompeta:

—Xo'ta nú'á goho ya enxe that'a ja rá hyo ra dathe Eufrate.

¹⁵Y bi so'ta nú'á goho ya enxe xqui hñoqui xqui dõ'mi pa 'bestho ra ora'á da hyo 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai. ¹⁶Y dá òde hangu yá ndunthi nú'á yá soldado mi togue yá fani, dá òde gue mi yo nthebe 'mo ya 'mo.

¹⁷Njaua dá handi gatho nú'á bi 'ñutca ra Maça Ndáhi dega thedi: Nu'ú tó'o mi togue yá fani, mi há yá nthaqui ja yá tiña, ne xi mi huexqui dega theni ne dega c'anguí ne dega c'ast'i. Ne nuyá ñaxu ya fani mi ngu yá ñaxu ya zate, y de ja yá ne'u mi põni ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre. ¹⁸Nu'á ra tsibi ne ra 'bifi ne ra asufre mi põnga ja yá ne'u, bi japi bi nja ya ts'othogui asta bi du 'na de hñu parte ya ja'i de ra ximhai. ¹⁹Hangue nú'u ya fani'u mi ho ya ja'i co yá ne ne co yá cola, ha nuyá cola mi ngu 'nara qu'eña mi ja rá ñaxu ne mi tsate, y njabu mi ø'tua ra 'ñu ya ja'i.

²⁰Y nu'u ya ja'i himbi du co nuya ts'othogui'u, himbi ne bi ñobri'u. Bi siguitho bi xocambeni ya ts'ondáhi ne nú'u ya c'oi dega oro, dega t'axi, dega bronse, dega do, ne dega za, nú'u hingui handi, nixi òde, nixi ri 'yo. ²¹Nixi himbi ne bi ñobri'u de nú'á mi

ø't'u, ngu ra nthote, ne ya nt'ete, ne de ra nt'e'behña, ne de ya mfe.

10

Ra enxe mi há 'nara t'uca libro

¹Nepú dá handa ma'na ra enxe mi pe'tsa ndunthi rá ts'edi bi gai de mahets'i, ne mi pa madetho ja 'nara guui, ne mi ja 'nara 'bejri ja rá ñaxu. Rá hmi xi mri yot'i nts'edi ngu ra hyadi, y nuyá ua mi zø ngu ra faspí. ²Ne mi há 'nara zi t'uca libro y bi xo'tsi. De guehni bi 'ba'ma rá ua ra 'ñei ja ra ndehe, ha nurá ua ra ngahá bi 'ba'ma ja ra hai. ³Nepú bi dõ 'nara hmafi xi nts'edi ngu rá hmafi 'nara zate ora mafi, y nu mi mafi'á bi nt'òde yoto ya ngani. ⁴Y nu ndá òde nuya ngani'u, ndí ma ga ofo nú'á te mi mañ'u. Pe dá òde 'nara noya de mahets'i, bi 'ñengagui:

—Dá gohitho njabu nú'á bi mangua nú'u yoto ya ngani, ogú ofo pa hinda fadi.

⁵Nepú 'mefa, nú'á ra enxe dá handi xqui 'ba'ma rá ua ja ra ndehe ne ja ra hai, bi guxa rá 'ye ra 'ñei pa mahets'i, ⁶ne bi jura de rá thuhu nú'á to'o 'bui pa nzantho, nú'á bi hyoca mahets'i ne ra ximhai ne gatho ra ndehe ne gatho nú'á te ja, ne bi 'ñena:

—Ya ts'utho ya pa di 'bedi pa da uadi gatho. ⁷Pe nu sti mudi da mist'a rá trompeta rá yoto ra enxe, nuya pa'u ma da uadi nú'á bi beni da 'yõt'a Ajuá ne himi fadi, nú'á bi xipabi yá 'mehni'á nú'u to'o bi mepabi.

⁸Y nú'á ra noya dá òde de mahets'i bi zocagui ma'na'qui ne bi 'ñengagui:

—Grí ma ne gui ju nú'á ra t'uca libro xa xo'tsa ja rá 'ye ra enxe nú'á 'bai ja ra ndehe ne ja ra hai.

⁹Nepú dá ma habú mi 'ba ra enxe ne dá embabi:

—'Racagui ra t'uca libro.

Ne nú'á bi 'ñengagui:

—Ná, ne tsi. Ja ri ne ma gui tsa strá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ja ri mui ma gui tsa strá nju.

¹⁰Nu'á dá hanga ra t'uca libro de rá 'ye ra enxe, ne dá tsi. Ne dá tsa ja ma ne xi xmá 'ñu ngu ra t'afi, pe nu ndá tsi xi xmá nju de mbo ma mui. ¹¹Y nu'á bi 'ñengagui:

—Mahyoni gui yopa mangua ma'na'qui nú'á te ma da t'ø'tuabi ya ja'i de gatho ya hñaqui ja gatho ya hai, ne ja gatho ya hnini, ne yá ndá.

11

Mi 'bui yoho to bi damajuqni

¹Nepú bi t'aca 'nara xithi pa ra t'eni, ne bi t'engagui:

—Grí ma gui 'yeni rá nija Ajuá ne ra ata, ne gui pede nú'u 'bahni ri xocambeni Ajuá. ²Pe nura patio nú'á ja de mõe rá nija Ajuá, oxqui eni, ngue'á nura patio'á xa t'umba nú'u ya ja'i hingyá xodyo, y nu'á ma da net'a ra maça hnini ñotemayoho zana. ³Y ma ga

pehna nú'u yoho ma 'mehni pa da m̄anga ma noya 'na 'mo ne yo nthebe h̄u'rate ma pa, y ma da hye yá he dega behe.

⁴ Nú'u ya 'mehni' gue'u ngu nú'u yo 'bai ya olivo ne ngu nú'u yoho ya mfoxyo 'bai ja rá thandi Ajuá nú'a to'o ra ndá de ra ximhai.

⁵ 'B̄u da ne to'o te da 'yø'tuabi'u, da b̄onga ya tsibi de yá ne'u pa da hyo nú'u yá ncontra. Y njab̄u da du nú'u to'o da ne te da 'yø'tua'u.

⁶ Nu'ú pe'tsa ra ts'edi pa hinda hopi da 'uáí nú'u ya pa ma da xipa ya ja'i de nú'a ma da nja. Nehe pe'tsa ra ts'edi pa da japi da nji ya dehe, ne da japi da nja ya ts'othogui hab̄uraza ja ra ximhai. Y nu'ú da 'yø't'a njab̄u nú'u ya 'mi'qui da ne'u. ⁷ Pe nu stí uadi da m̄anga nú'a te ma da nja, ma da b̄oxa 'nara mb̄anga zu'ue de ja ra o'tsi nú'a otho hab̄u bí c'a pa da ntunhui'u, y ma da ntáte nú'a ra mb̄anga zu'ue, hangue da hyo'u. ⁸ Nuyá ndo'yo'u ma da gohi di 'boni hab̄uraza ja ya 'ñu de ra d̄anga hnini nuni hab̄u bri pont'a ma Zidadah̄u. Nura hnini'a da za ga hyecuah̄u co ra hnini Sodoma ne de Egipto, y ja rá thandi Ajuá xi xá nts'o nuya hnini'u.

⁹ Ya ja'i de gatho ya hnini, de gatho ya 'm̄ai gá ja'i, de gatho ya h̄n̄aqui, ne de gatho ya hai, ma da hyandua yá ndo'yo nú'u yoho ya 'mehni da 'moni h̄u pa made, pe hinda thopi to da 'yagui'u. ¹⁰ Y nuya meximhai da johya'u ne da 'ñumba 'baha seh'e'u ngue'a ya xqui tho nú'u yoho ya 'mehni to'o xi xqui 'yø't'a ra xuh̄na pa gatho ya meximhai. ¹¹ Pe 'mefa de nú'u h̄u pa made, Ajuá bi japi bi yopa nte, nep̄u bi nangui'u, y nú'u to bi hyandi'u xi bi ntsu. ¹² Nep̄u bi nt'ode 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'u to'o xqui yopa nte:

—Bá p̄oxhu grí 'ñehuaa.

Nep̄u ja 'nara guui bi ts'its'i'u pa mahets'i. Y nú'u yá ncontra'u bi hyandi. ¹³ Nura ora'a bi nja 'nara d̄anga mbimhai, ne bi yunt'a 'na de 'ret'a parte de ra hnini co nú'a ra mbimhai, ne bi du yoto 'mo ya ja'i, ha nu'u tó'o himbi du xi bi ntsu, ne bi nsunda Ajuá nú'a 'b̄ui mahets'i.

¹⁴ Nurá ñoho ra ts'othogui ya bi uadi, pe 'bestho ma da nja nú'a rá h̄u.

Rá yoto ra trompeta

¹⁵ Y nu mi mist'a rá trompeta nurá yoto ra enx̄e, 'bestho bi nt'ode 'raya noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

Nubyá gatho nuya hm̄anda mi ja ra ximhai,

ya go o rá 'ȳe ma Ajuah̄u ne ra Zidada Jesu-cristo

nuto xa h̄nuts'i'a pa da ndá pa nzantho.

¹⁶ Y nú'u 'natemagoho ya ndá mi hudi ja yá hudi de ja rá thandi Ajuá, bi ndandiñahmu'u ne bi x̄ocambeni'a, ¹⁷ ne mi ena'u:

Nu'i Ajuá pa Hmu'ihe,

go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi,

go gue'e guí 'b̄ui, ne nzantho x̄cá 'b̄ui, ne ma guí 'b̄ui pa nzantho.

Dí 'ra'a'ithe njamadi

ngue'a ya xi gá ndá.

¹⁸ Ya ja'i de ra ximhai xi xa b̄ø yá cue'u con gue'e,

pe ya bi z̄o ra pa pa da hnequi ri cue, ne ma guí h̄ñ'a'mba nguenda gatho nú'u xa du,

ne ma guí umba yá th̄ah̄a nú'u ri 'mehni bi m̄ep'a'i,

ne gatho ya gamfri, ne gatho nú'u to'o bi x̄ocambeni'i,

ngu ya notsi ngu ya d̄angui.

Nehe ya bi z̄o ra pa pa guí huata nú'u to xa ts'oca ra ximhai.

¹⁹ 'Mefa de gue'a bi xogui ra maça luga nuni mahets'i hab̄u 'b̄u Ajuá, y ja bi hnequini ra arca de ra cohi, ne xi mri yot'a ya h̄u'i, ne mri nt'ode ya ngani, ne xi bi dagui ndunthi ya ndo ne bi nja 'nara mbimhai.

12

Ra 'behñá ne ra mb̄anga zu'ue

¹ 'Mefa bi hnequi ja mahets'i 'nara d̄anga nt'udi, y nú'a mi 'nara 'behñá mri h̄ie co ra hyadi ne mi 'bai ja ra z̄ana y mi hu'tsa 'nara corona mi t̄oḡue 'ret'amayoho ya ts̄ø.

² Mi da'thi ne mi zoni nts'edi co ya ugui

ngue'a mi ma da 'm̄ai rá b̄atsi. ³ Nep̄u bi

hnequi ma'na ra nt'udi ja mahets'i, y nú'a

mi 'nara d̄anga th̄enga zu'ue mi ngu 'nara

qu'eñá. Y mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a

yá nd̄ani y cada 'nará ñaxu mi hu'tsa 'nara

corona. ⁴ Y co rá cola bi gut'a 'na de h̄u

parte ya ts̄ø de mahets'i, nep̄u bi f̄ote pa

ja ra ximhai. Nep̄u nura zu'ue'a bi 'mai ja

rá thandi nú'a ra 'behñá, pa ngu da 'm̄ai

rá b̄atsi, da zipabi. ⁵ Nep̄u bi 'm̄ai rá b̄atsi

mrá ts'ant'u, y nú'a con gatho rá ts'edi ma

da ndá de gatho ya hai, ja ra uenda di h̄a

'nara ts'ut'o dega b̄oja, y 'bestho bi ts'its'i pa

hab̄u bí hudi Ajuá. ⁶ Y ra 'behñá bi ma bi

'bat'i pa ja 'nara mb̄onthi hab̄u xqui hyoca

Ajuá pa gue'a, pa ja da 'mahni ne ja da

t'inini pa 'ret'amayoho nthebe h̄u'rate ma

pa. ⁷ 'Mefa bi nja 'nara d̄anga tuhni nuni

mahets'i, y ra ndá gá enx̄e nú'a rá thuhu

ra Migue, mahȳgui co yá enx̄e'a bi ntunhui

ra d̄anga mb̄anga zu'ue ne yá ts'o'enx̄e. ⁸ Y

nura d̄anga mb̄anga zu'ue ne yá enx̄e himbi

ntáte'u y nixi ya himbi thopi dua 'b̄ahni

mahets'i. ⁹ Hangue brá juui ne brá f̄ote

de mahets'i pa ja ra ximhai con gatho yá

ts'o'enx̄e. Nú'a ra d̄anga mb̄anga zu'ue'a

go gue'a ra ndaxjua qu'eñá xa th̄u'mbabi ra

ts'ond̄ahi ne ra Satá, ne go gue'a hat'a gatho

ya ja'i de ra ximhai.

¹⁰ Nep̄u dá øde 'nara noya nuni mahets'i

mi ena:

—Nubyá hã, ya bi zø ra ora de ra mpøhø, ngue'a ya bi ntate Ajuã nú'a to'o ra ndã ne ja rá ts'edi, y nehe ya bi umba rá nsu ma Zidadahã ra Jesucristo pa da ndã, ngue'a ya xra juui ne xra føte de mahets'i pa ja ra ximhai nú'a to'o mi mambabi ya cu ma pa ra xuui ja rá thandi Ajuã. ¹¹ Nehe ya cu ya xa ntate de ra ts'ondãhi ngue'a bi mani rá ji ra T'uca Dëti, nehe xa ntate'u ngue'a xa damajuani de rá noya Ajuã, y himi tsu da du, ne himbi 'uegue de nú'a bi gamfri. ¹² Hanguë johyahã nú'ahã ya guí 'buhãua mahets'i. Pe huecate'i hã nú'ahã guí 'buthubã ja ra ximhai ne ja ra ndehe, ngue'a ra ts'ondãhi xa juui xqui mabã habã guí 'buhã, ne xi ja rá cuë ngue'a paði gue ts'utho ya pa ri 'bëdi pa dra huati'a.

¹³ Y nu mbrã føte de mahets'i pa ja ra ximhai nú'a ra danga mbanga zu'ue, nu'bú nu'á bi hyonga nú'a ra 'behñã xqui 'múi rá t'ã pa xa 'yø'tua ra nts'o'múi. ¹⁴ Pe ra 'behñã bi t'umbabi yoho ya hua dega nxoni pa bi za bi nhyats'i, ne bi 'ba'tuabi nú'a ra danga mbanga zu'ue, nepã bi ma bá 'bu ja nú'a ra mbonthi habã bi t'ini'a hñu njeya made. ¹⁵ Nepã nura danga mbanga zu'ue bi zogui ra dehe de ja rá ne pa bi nja ngu 'nara dãthe. Bi 'yø'tã njabũ'a pa nura dehe'a bi dena nú'a ra 'behñã pa xa duts'i hmãhã. ¹⁶ Pe ra hai bi zogui pa bi yai nú'a ra dãthe xqui zogui de ja rá ne nú'a ra danga mbanga zu'ue, y njabũ ra hai bi mats'i ra 'behñã. ¹⁷ Nepã nú'a ra danga mbanga zu'ue xi bi bø rá cuë co nú'a ra 'behñã, ne bi ma pa da ntunhui nú'ã yá 'beto yá mbong'beto nú'a ra 'behñã, nú'ã to'o ø'tuabi yá hmãnda Ajuã ne camfri ra Zidada Jesucristo.

13

Yoho ya ts'ozu'ue

¹ Ndí 'hai ja rá ñani ra ndehe y dá handi bi c'onts'i de mbo ra ndehe 'nara mbanga zu'ue mi pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ne cada 'nará ndani mi tøgue 'nara corona, y cada 'nará ñaxu xqui t'ofø 'nara thuhu dega ts'one nú'a mi ñama'ñu de Ajuã. ² Nú'a ra zu'ue dá handi, mi hnequi ngu 'nara tigre, yã ua mi ngu yá ua 'nara 'muhu, y rá ne mi ngu rá ne 'nara zate. Nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eñã mi umbabi rá ts'edi ne ra nsequi pa da ndã ja rá luga'a. ³ Y dá handa 'na de nú'ã yá ñaxu xqui ts'eni ngu pa da du, pe bi ñani rá nts'eni, y gatho ya ja'i de ra ximhai bi hyandi ne bi 'yø'u ne bi deni'a. ⁴ Nepã nu'á bi xøcambeni nú'a ra danga mbanga zu'ue ngu ra qu'eñã ngue'a xqui umba ra ts'edi nú'a ma'na ra zu'ue. Nehe bi xøcambeni'u nú'a ra zu'ue ne mi ena'u:

—¿To'o ngu nuni ra zu'ue? Ne ¿to'o ja rá ts'edi pa da ntunhuini?

⁵ Ne bi t'umba nsequi pa bi nøt'e ne pa bi ñama'ñu de Ajuã. Nehe bi t'umbabi ra ts'edi pa bi manda ñotemayoho nzãna. ⁶ Bi njabũ, bi ñama'ñu de Ajuã y bi zanbabi rá thuhu, nehe bi zanga ra maça luga habã bí 'bũ Ajuã, ne gatho nú'ã to'o 'buhni. ⁷ Nehe bi t'umba nsequi pa da ntunhui ya gamfri ne da ntate'a. Ne bi t'umba ra ts'edi pa bi ndã ja gatho ya 'múi gá ja'i, ja gatho ya hnini, ja gatho ya hñãqui, ne ja gatho ya hai. ⁸ Nu'ã tó'o ante da thoca ra ximhai bi t'opa yá thuhu ja ra libro habã xa thu'tsua yá thuhu nú'ã to ma da nte pa nzantho, nu'ã hinda ma da xøcambeni nura zu'ue'a. Pe nu ma'ra ya ja'i hã, gatho'u ma da xøcambeni'a. Nura libro habã huxa yá thuhu nú'ã to'o ma da nte pa nzantho go rá meti ra T'uca Dëti nú'a bi du.

⁹ Nu'ã tó'o ne da badi, dá badi nú'a ma ga ofobya. ¹⁰ Nu'ã tó'o tsiste nts'ahni, nehe'u da ts'ixa nts'ahni. Y nu'ã tó'o hote co ra huai, nehe'u da tho co ra huai. Hanguë nura gamfri dí 'ñepabi da zedi yá jamfri, pa hinte da 'yø'te masque da ts'ixa fadi o da tho.

¹¹ Mefa dá handa ma'na ra mbanga zu'ue bi c'onts'i de mbo ra hai mi pe'tsa yoho yá ndani ngu yá ndani 'nara dëti, pe rá noya mri nt'øde ngu 'nara danga mbanga zu'ue 'ñena 'nara qu'eñã. ¹² Y gatho nú'a mi øt'e'a, mi øt'e co nú'a ra ts'edi xqui umbabi nú'a rá mudi ra mbanga zu'ue, ne mri mpëfi ja rá thandi'a, ne mi japa gatho ya ja'i de ra ximhai da xøcambeni nú'a ra mudi zu'ue nú'a xqui me'tsa 'nara nts'eni ne xqui ñani. ¹³ Nehe mi øt'a ndunthi ya danga nt'udi, y asta mi japi da dagui ya tsibi de mahets'i pa ja ra ximhai ja yá thandi ya ja'i. ¹⁴ Y co ya nt'udi nú'ã xqui thopi da 'yø'te ja rá thandi nú'a ra mudi zu'ue, mi hat'a ya meximhai. Nepã bi 'bepabi ya ja'i da hyoca 'nara c'oi de nú'a ra mudi zu'ue xqui ts'eni co 'nara mahuai pe himbi du. ¹⁵ Nehe bi t'umba ra ts'edi pa bi japi bi nte nurá c'oi nú'a ra mudi zu'ue, pa bi za bi ñã ne pa bi manda da tho gatho nú'ã to'o himbi ne bi xøcambeni nura c'oi'a. ¹⁶ Nehe bi manda da thu'tsuabi 'nara seña ja yá 'ñei o ja yá de gatho ya ja'i, ngu ya notsi ngu ya dangui, ngu ya rico ngu ya hyo-ya, ngu ya 'bego ne ngu nú'ã hingyá 'bego. ¹⁷ Y nu'ã tó'o mi pe'tsa ra hmeya o rá thuhu ra zu'ue o rá numero rá thuhu, hønse'u mi tsa te da dai ne te da pa. Pe nu'ã ma'ra, hina. ¹⁸ Pa da za to da badi te dí bõnga núna bi t'utcagui, mahyoni di ja ndunthi rá mfaði pa da za da mede nura numero pe'tsa nura zu'ue, ngue'a nura numero'a gue'a ngu rá thuhu 'nara 'ñøhø, y nura numero'a gue'a 'rato nthebe ne hñu'rate ne 'rato.

14

Ra thuhu nú'a bi duta nú'ã 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya gamfri

¹ 'Mefa dá handa ra T'uca Deti mi 'bai ja ra t'òhø nuni Sion, y mi 'bahuini'a 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo ya ja'i nú'u xqui t'opabi ja yá de rá thuhu ra T'uca Deti ne rá thuhu Ajuá rá Dada. ² Nepu dá øde 'nara noya nuni mahets'i. Nura noya'a bi nt'øde ngu yá nhyahni ndunthi ya dæthe ne ngu 'nara ngani xi nts'edi, ne ngu 'ra to'o mi pei ya arpa. ³ Ne mi tuti'u 'nara 'ra'yo thuhu ja rá thandi Ajuá habu bí hudi'a, ne ja yá thandi nú'u goho ya da'enxe ne nú'u ya nda. Pe hønse nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo nú'u to bi mpòhø ja ra ximhai bi za bi badi nú'a ra thuhu bi nt'øde, ma'ra hina. ⁴ Nú'u 'na nthebe ne ñotemagoho 'mo gue'u hinxa 'mahui ni 'nara 'behña, y nixi mi jo'o yá 'behña. Nu'ú di dena ra T'uca Deti, y peui habaraza pa'a. Nú'ú gue'u bi mpòhø de gatho ma'ra ya ja'i pa ra mædi sofo pa Ajuá ne pa ra T'uca Deti. ⁵ Ne nu'ú hinxa mangu ya nc'uamba nixi hinte ma ts'oqui pe'tsi ja rá thandi Ajuá.

Ya hoga noya nú'u bi mangá nú'u hñu ya enxe

⁶ Nepu dá handa ma'na ra enxe mi nhyats'i madetho mahets'i, ne mi xipabi ya ja'i de rá noya Ajuá nú'a ma da nja pa nzantho y ma hanja da za da mpòhø 'na. Bá ehe'a pa bi zofò gatho ya 'mæi gá ja'i ja yá hñagui, ja gatho ya hnini ne gatho ya hai maxøgue ra ximhai. ⁷ Ne bi 'ñena nts'edi:

—Tsuha Ajuá ne nsundahu'a ngue'a ya bi zø ra ora pa da hñ'a mba nguenda ya ja'i. Xøcambeni'u nú'a to bi hyoca mahets'i ne ra ximhai, ra ndehe ne ya pøthe.

⁸ Nepu bi sigui ma'na ra enxe bi 'ñena:

—Ya bi 'mædi ya me Babilonia nú'a ra danga hnini, ngue'a xa japabi gatho ya ja'i de ra ximhai da nts'oqui ngu xa nts'oqui'u, nja ngu 'na to japa ma'na da zi ra vinu asta hinda nti.

⁹ Nepu bi sigui rá hñu ra enxe bi ña nts'edi ne bi 'ñena:

—Nu'a tó'o da xøcambeni ra mbanga zu'ue o nú'a rá c'oi, ne da hotho da thu'tsua rá seña ja rá de o ja rá 'ye, ¹⁰ hinda za da mpont'ui rá cue Ajuá nú'a tø'mi, y yá mfei'a xi xá nts'o. Nehe ja rá thandi ra T'uca Deti, ne ja yá thandi ya maça enxe, ma da ntsau ya guui ja ra tsibi faspi co ra asufre. ¹¹ Y ma da c'onts'i pa nzantho nurá 'bifi nú'a ra tsibi'a habu ma da nzo'u, y hinda me'tsa ra tsaya ma pa ra xuui nú'u to da xøcambeni ra mbanga zu'ue o rá c'oi y da hotho da thu'tsua rá hmeya. ¹² Hange nu'u tó'o yá meti Ajuá, ne ø'tuabi yá hmanda'a, ne camfri xá hño ra Zidada Jesucristo, mahyoni da zedi yá jamfri pa da zeta gatho nú'a da 'ñehe.

¹³ Nepu dá øde 'nara noya de mahets'i bi 'ñengagui:

—'Yofò njaua: "Njapi nú'u to tu ne xa gamfri ra Zidada Jesucristo." Ra Maça Ndahi ena, haña xi majuañi njapi ngue'a ma da ntsaya'u de yá 'bæfi, ne yá hoga 'bæfi ma da fadi nuni mahets'i.

Ra sofo ja ra ximhai

¹⁴ 'Mefa dá handa 'nara t'axa guui, y ja nura guui'a mi hudini 'na 'ñena nú'a e bi nja'i, ne mi hu'tsa 'nara corona dega oro, ne mi ha 'nara t'exu xi xmá hño yá ts'i. ¹⁵ Nepu bi bøni de ja ra maça luga habu bí 'bu Ajuá ma'na ra enxe bi ña nts'edi ne bi 'ñembabi nú'a to mi hudi ja ra guui:

—Ju ri t'exu bá xa ra trigo ngue'a ya bi zø ra ora de ra sofo ja ra ximhai ne ya bi ñats'i.

¹⁶ Nepu nú'a to mi hudi ja ra guui bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai pa bi nja ra sofo ja ra ximhai.

¹⁷ 'Mefa bi bøni ma'na ra enxe de ja ra maça luga nuni mahets'i habu bí 'bu Ajuá, mi ha nehe 'nara t'exu xi xmá hño yá ts'i. ¹⁸ Nepu bi bøni ma'na ra enxe de ra ata, nú'a to mi su ra tsibi, ne bi zofò nts'edi nú'a ra enxe to mi ha ra t'exu, ne bi 'ñembabi:

—Ju ri t'exu, bá heca ya nzædi gá obxi ja ra ximhai, ngue'a ya bi da.

¹⁹ Nu'bú ra enxe bi ga'tsa rá t'exu ja ra ximhai, ne bi hyeca ya obxi, nepu bi 'yat'a ja ra danga nthe'ma'obxi. Bi 'yø'ta njabu ngue'a gue'a 'nara nt'udi de nú'a ma da 'yø't'a Ajuá co nú'u ma da mfei co rá danga cue'a. ²⁰ Nura nthe'ma'obxi'a mi ja møte de ra hnini, y nu mi the'ma ya obxi bi bøni ngu yá ji ya ja'i, y co rá ndunthi ra ji bi 'ño hñu nthebe kilómetro rá yabu y asta bi zøxa ja yá frenu ya fani.

15

Ya enxe co nú'u yoto yá ngats'i ya guui

¹ Nepubya, dá handa nuni mahets'i ma'na ra nt'udi xi mrá dangui, y xi dá 'yø. Mi yoto ya enxe mi ha 'ra 'nara mfei pa da mfei ya meximhai, mi gue'u yá ngats'i ya guui, ngue'a ya gue'a rá ngats'i rá cue Ajuá.

² Nehe dá handa nú'a ra ndehe dega xito mi nthants'i co ra tsibi, ne nú'u to'o xqui ntæde de ra mbanga zu'ue ne rá c'oi, ne himbi xøcambeni'u nixi himbi hotho bi thu'tsua rá hmeya ni rá numero de rá thuhu nura zu'ue'a, mi 'bai'u ja nú'a ra ñanga ndehe dega xito, mi ha'u ya arpa nú'u xqui umbabi Ajuá. ³ Nehe mi tuti'u nú'a ra thuhu mi tuta ra Moise nú'a mi pepabi Ajuá, ne go guet'a ra thuhu tuta ra T'uca Deti, ne mi ena'u:

Nu'i Ajuá ma Hmu'ihe, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi.

Xi xá nsunda ne xi ya dangui nú'u ri 'bæfi guí ø'te.

Y guí ø'te gatho nú'a majuañi ne nú'a xá hño.

Nu'i go gue'e grá ndá de gatho ya hai de ra ximhai.

⁴ Ma zi Hmu'ihe, ¿to'o gue'a hinda zu'a'i núb'u hinda 'yot'e núb'a guí ma?

Ne ¿to'o gue'a hinda xocambeni'i ri thuhu?

Ngue'a hõnse'i grá maça Ajuá, hangue gatho ya ja'i de gatho ya hai de ra nguni ra ximhai da 'ñe da nsunda'i,

ngue'a xa hyandi'u gue xi guí øt'e gatho núb'a xá hño.

⁵ 'Mefa dá handa nuni mahets'i mi xogui núb'a ra maça luga habu 'be'tsa nuya xingdo habu xa t'ofu yá hmanda Ajuá. ⁶ Y nuni ra maça luga'a ja bi bõnini núb'u yoto ya enxé mi há núb'u yoto ya mfei, ne mi hñe co ya dutu dega linu xi xmá nt'axi ne mi huexqui, ne mi ngut'a 'nara ngut'i dega oro asta mi tsõxa ja yá tiña. ⁷ Nepu 'na de núb'u goho ya dá'enxé bi umba gatho núb'u yoto ya enxé 'ra 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i co ya ugui núb'u ma da uni Ajuá co rá cue, go gue'a Ajuá to 'bui pa nzantho. ⁸ Nu'bú nuni ja ra maça luga bi ñuxa ra 'bifi núb'a mi ehe de rá nsunda ne rá ts'edi Ajuá. Y himi tsa to da yat'ini asta himbi uadi núb'u yoto ya ugui mri hña núb'u yoto ya enxé.

16

Rá cue Ajuá ma da zudi núb'u to'o hinxa gamfri

¹ Nepu dá øde bi ñá 'nara noya xi nts'edi mbo ra maça luga, ne bi 'ñemba núb'u yoto ya enxé:

—Grí maha gui xañhu ja ra ximhai núb'u yá mfei Ajuá xa me'tsa ja núb'u yoto ya 'bada.

² Nu'bú bi ma núb'a ra mudi enxé bá xanga ja ra ximhai núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, hangue núb'u ya ja'i to mi pe'tsa ra hmeya de ra mbanga zu'ue ne mi xocambeni rá c'oi'a, bi c'onts'a ja yá ndo'yo 'raya sasi xi xmá nts'o ne xi xmá 'ñu.

³ Nepu rá ñoho ra enxé bá xanga ja ra ndehe núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, y nura ndehe'a bi nji ngu rá ji 'na núb'a xa tho, ne bi du gatho núb'u mi 'bu mbo ra ndehe.

⁴ Y rá hñu ra enxé bá xanga ja ya dathe ne ya pøthe núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, nepu nu'ú bi nji'u. ⁵ Nepu dá øde núb'a ra enxé mi su ya dehe, mi ena:

—Nu'i ma maça Ajuá'i ne ma zi Hmu'i, go gue'e gá 'bui desde ra mudi ne asta nubya guí 'bui. Nu'i hinte guí tugue ngue'a xcá 'yot'a ra ts'utbi xá hño. ⁶ Ngue'a xcá castiga núb'u to bi mamba yá ji núb'u bi gamfri'i, ne núb'u bi manga ri noya. Hangue ngu bi 'yot'e'u njabu gá øt'ubai nehe. Y dí 'ñepi da njabu'u.

⁷ Nehe dá øde ma'na ra enxé mi ñá mbo ja ra maça luga habu ja ra ata, ne mi ena:

—Nu'i Ajuá ma zi Hmu'i, go gue'e guí pe'tsa gatho ra ts'edi. Guí øt'a ra hoga ts'utbi ne núb'a majuañi.

⁸ Nepu rá ngoho ra enxé bi xanga ja ra hyadi núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, y co rá ts'edi ra hyadi bi zat'a ya ja'i. ⁹ Pe masque xi bi zat'a ya ja'i, nu'ú himbi ne bi ntsø'mi de yá ts'oqui, nixi bi nsunda Ajuá. Nu'a bi 'yot'e'u, bi ñama'ñu de rá thuhu Ajuá núb'a ja rá ts'edi pa bi mehna nuya ya mfei.

¹⁰ Nepu rá ncut'a ra enxé bá xanga núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, bá xanga ja rá hudi núb'a ra mbanga zu'ue, ne bi 'mexuui habu gatho mi ndá'a. Y nuya ja'i mi 'bu ja rá hmanda'a asta mi tsa yá jane co ya danga ugui mi thogui. ¹¹ Pe himbi ne bi ntsø'mi'u de yá ts'oqui. Nu'a mi øt'e'u, mi tsani Ajuá núb'a bi 'bu mahets'i, ngue'a mi tsama'ñu ya danga ugui.

¹² Nepu rá 'rato ra enxé bá xanga ja ra danga dathe Eufrate núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, y nura dathe'a bi 'yot'i pa bi nja ra 'ñu pa bá ehe ya ndá me bõxhyadi.

¹³ Nehe dá handa hñu ya ts'ondahi núb'u mi hnequi ngu 'nara tsan'ue. 'Na bi bõni de ja rá ne ra mbanga zu'ue núb'a ngu 'nara qu'eña, nu'a ma'na bi bõni de ja rá ne núb'a ma'na ra zu'ue mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani, ha nu'a ma'na bi bõni de ja rá ne ra hyate badi. ¹⁴ Núb'ú go gue'u ya ts'ondahi mi øt'a ya nt'udi, ne mi pa'u ja ya ndá de gatho ra ximhai pa da munts'i'u mahyegui co yá soldado pa da 'ñot'a tuhni'u núb'a ra pa da hñanga nguenda Ajuá núb'a to pe'tsa gatho ra ts'edi. ¹⁵ Ra Zidada Jesu bi 'ñena: "Pahu gue nuga sta damfri ya ja'i ga tsøhø ngu 'nara be. Xi da johya núb'a to ga tsudi di ndø'mi ne di he yá he pa hinda 'ño nsinque yá he, nixi hinda ntsa ja rá thandi Ajuá." ¹⁶ Y gatho núb'u ya ndá bi munts'i'u ja núb'a ra luga rá thuhu Armagedo de ra hñaquí ebreo.

¹⁷ Nepu rá yoto ra enxé bá xanga ja ra ndahi núb'a mi 'be'tsa ja núb'a ra 'bada mi há, ne bi nt'øde 'nara noya de mbo ra maça luga nuni mahets'i habu mi hudi Ajuá, ne bi 'ñena:

—Nubyá há, ya xa uadi.

¹⁸ Nu'bú bi nja ya huéi ne ya ngani ne 'nara danga mbimhai. Y de gatho ya pa xa 'mu ya ja'i ja ra ximhai hinhya'mu xa nja 'nara danga mbimhai ngu núb'a bi nja nura pa'a, ngue'a xi bi nja nts'edi. ¹⁹ Y nura danga hnini bi 'yot'a hñu hegue, y gatho ma'ra ya hnini de gatho ra ximhai bi ñunt'i'u, y Ajuá bi beni de ra danga hnini Babilonia gue mi pe'tsi da zudi rá cue'a. ²⁰ Y gatho nuya hai mi o madetho de ra ndehe bi go'ma ra dehe, ne ya t'øhø bi 'm'edi. ²¹ Nehe bi dagui ya danga ndo de mahets'i ne bi zudi ya ja'i. Xi myá data'u, y xi xmá hñu, mi pe'tsa ngu ñote kilo. Ya ja'i mi tsani Ajuá po nuya ndo bá pehni'a,

ngue'a nu'á mi gue'a 'nara danga uguí pa gue'u.

17

Ra ts'o'behña ma da 'mëdi pa nzantho

¹ Nepu bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'u yoto ya enxé mi hã 'ra 'nara 'bada habu mi 'be'tsa yá mfei Ajuá, ne bi 'ñengagui:

—Bá ehe pa ga u't'a'i nú'a ra castigo ma da t'umbabi nú'a ra ts'o'behña bí hudi maña de ya ndehe. ² Ya ndá de ra ximhai xa 'yø't'a ya ts'o'qui co nú'a ra ts'o'behña, nehe xa cadí gatho ma'ra ya ja'i nú'a ra ts'o'behña pa xi xa 'yø't'a ya ts'o'qui'u, nja ngu 'na to cadí ma'na pa da japi da zi ra vinu asta hinda nti.

³ Nepu ja nú'a ra thedi bi 'ñutca ra Mäca Ndahi, nú'a ra enxé bi zixcagui ja 'nara mbonthe, y ja dá handini nú'a ra ts'o'behña mi tögue 'nara thenga zu'ue habu mi huxa ndunthe ya thuhu nú'u mi ñama'ñu de Ajuá. Nú'a ra zu'ue'a mi ja yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani. ⁴ Y nú'a ra 'behña mi he 'nará he mi nthants'a morado co ra theni, y xqui tötua ya oro, ne 'raya hothodo ne 'raya hoga t'axa do yá thuhu ya perhla. Nehe mi hã ja rá 'ye 'nara 'bada dega oro mi ñuts'i de ya t'ø't'e xá nts'o ne de yá ts'o'qui nú'a ra ts'o'behña. ⁵ Y ja rá de xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto bi baði te rí bõni, pe mi ena: “Ra danga Babilonia, go gue'a ra nana de ya ts'o'behña, go gue'a bi 'ñudi da t'ø't'e ja ra ximhai gatho nú'a xá nts'o.” ⁶ Nepu dá handa nú'a ra 'behña ngu mri ti ngue'a xqui hyo ndunthe yá mfei Ajuá ne nú'u bi dena ra Zidada Jesucristo ne bi damajuani de gue'a. Ne nu ndá handi'a xi dá 'yø nts'edi. ⁷ Nu'bá ra enxé bi 'ñengagui:

—¿Hanja guí 'yø? Nuga ma ga xil'i nú'a hinto xa baði de nú'a ra ts'o'behña ne de nú'a ra zu'ue ri tögue'a, nú'a pe'tsa yoto yá ñaxu ne 'ret'a yá ndani. ⁸ Nú'a ra zu'ue gá handi mi 'bui, pe nubýa ya jo'o, pe 'mefa ma da c'onts'i de ja ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a, nepu da ma habu da thogui ya uguí pa nzantho, nuya ja'i'u ma da 'yø nu sti hyandi'u da bøts'e nú'a ra zu'ue de ja nú'a ra o'tsi'a, ngue'a nu'á mi 'bui nepu bi njo'o, pe ma da 'mai ma'na'qui.

⁹ Pa da za to da zo rá mfeni núna ma ga ma, mahyoni di ja rá mfaði. Nú'u yoto ya ñaxu, gue'u ngu yoto ya t'ø'hø habu hudi nú'a ra 'behña. ¹⁰ Nehe nú'u yoto ya ñaxu gue'u ngu yoto ya nda. Cut'a de gue'u ya xa thacua yá ts'edi. 'Na go gue'a ra ndábya, ha nu ma'na hinxa t'umtho rá 'befi, pe nu sti nda'a, 'na tui ya pa ma da nda. ¹¹ Nú'a ra zu'ue mi 'bui ma'met'o pe nubýa ya jo'o, go gue'a ma da

'na de nú'u yoto ya nda, pe ja ra uenda go gue'a ma drá hñato ra nda, y 'mefa ma da ma habu ma dra huati pa nzantho.

¹² Y nú'u 'ret'a ya ndani xcá hyandi gue'u ngu 'ret'a ya nda hinxa thuts'itho dega nda. Pe ma da t'umbabi'u da nda 'na ora mahyegui co ra mbanga zu'ue. ¹³ Nú'u 'ret'a ya nda 'nadra mfeni ma da me'tsi'u, hangue ma da umba ra ts'utbi nura mbanga zu'ue. ¹⁴ Ne da ntuhni'u co ra T'uca Deti, y nura T'uca Deti go gue'a ma da ntate, ngue'a go gue'a ra Hmu de gatho ya hmu, ne ra Nda de gatho ya nda. Y nú'u to'o 'bui co ra T'uca Deti ma da ntate'u, y nú'u go gue'u xa huahna Ajuá pa da gamfri, y nú'u xa gamfri xá hño.

¹⁵ Nehe bi 'ñengagui ra enxé:

—Nú'u ya dehe xcá hyandi habu hudi ra ts'o'behña, go gue'u ngu nuya ja'i de gatho ya hñagui 'bui ja gatho ya hnini ne ja gatho ya hai. ¹⁶ Y nú'u 'ret'a ya nda xcá hyandi co ra mbanga zu'ue, nú'u ma da utsa ra ts'o'behña, ne da hñacuabi gatho yá hño, ne da zogui sinque rá he, ne da zipa rá ngø, y nuyá ndo'yo da ts'a'tuabi. ¹⁷ Ngue'a Ajuá xa umbabi yá mfeni'u pa da 'yø'tua rá paha'a, hangue 'nat'a bi mañ'u pa bi umba ra ts'utbi nú'a ra zu'ue asta hinda nja nú'a xa ma Ajuá. ¹⁸ Y nú'a ra 'behña xcá hyandi gue'a ra danga hnini habu 'bui 'na to'o di manda ya nda de ra ximhai.

18

Ra dāta hnini Babilonia bi yø't'e

¹ 'Mefa de guehna dá handa ma'na ra enxé bi gai de mahets'i, xi mi ja rá ts'edi, ne bi yot'a ra ximhai co rá nsunda. ² Ne bi ña nts'edi, bi 'ñena:

—Ra danga hnini Babilonia ya xa 'bedi rá nsu, nubýa ja 'buhni gatho 'rama'na'ño ya ts'ondahi, nehe ja jani yá 'bafi nú'u ya ts'int's'u xá nts'o ne xi t'utsa. ³ Ra Babilonia bi cadí ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai pa bi nts'o'qui'u, nehe gatho ya nda de ra ximhai xa nts'o'qui'u con gue'a, y gatho ya ma ne ya duqui xa nrico'u co yá ts'ot'ø't'e ø't'a nura hnini'a.

⁴ Ne dá øde ma'na ra noya de mahets'i mi ena:

—Nú'ahu ma hnini'ihu, pøñhu de nura ts'ohnini'a pa hingui 'yøthu ya ts'o'qui ngu ø't'e'u, ne pa hinda zu'ahu nú'u ya mfei ma da zudi'u. ⁵ Ngue'a xi xa ndangui ya ts'o'qui'u y co yá ndangui asta ya xa zøxa nuua mahets'i, y Ajuá hinxa pumfri de ya ts'ot'ø't'e ø't'e'u. ⁶ 'Yø'tuabih'u nura hnini'a ngu nú'a xa 'yø't'e'a pa ma'ra, ne co'tsua'u yø'qui rá ndunthe de nú'a xa 'yø't'e. Thantshu yø'qui nú'a ma da t'umbi'a ngu nú'a xi xa 'yø't'e'a co ma'ra. ⁷ Japhu da zama'ñu ne da tho ya ts'othogui ngu nú'a xa 'yø't'e'a co rá nt'ets'i ngue'a xi pe'tsa ndunthe ya hño, ngue'a nu'á

nja ngu 'nara 'behñā ri ndā, hangue ena: "Nuga dí hucua drá 'behñā dí ndā, hinxā du ma dāme, nixi hinga ma ga thogui ya dumai." ⁸ Por gue'a 'na patho ma da t'umba ya mfei, y nuya mfei'u go gue'a ra du ne ya dumai ne ra thuhu, ne da zat'a nura hnini'a, ngue'a xi ja rá ts'edi Ajuā ma Hmuhū nú'a to'o da hñā'mba nguenda'a.

⁹ Ne ya ndā de ra ximhai nú'u to'o xa 'yot'a ya ts'oqui co ra hnini'a ne xa johyauí ja ya ts'ot'ot'e øt'e'u, nú'u ya ndā'u ma xi da nzoni ne ma da du yá mui nu sta hyandua rá 'bifi nú'a ra ts'ohnini ma da zat'i. ¹⁰ Nú'u ya ndā ma da 'mai yabū ngue'a da ntsu de nú'a ma da nja, ne ma da 'ñena'u:

—jA, huocate'ihū nú'ahū guí 'buhūbū ja ra dānga hnini Babilonia! Nu'ahú mi ja ri ts'ediū, pe 'na oratho xa zu'ahū rá castigo Ajuā.

¹¹ Ya ma ne ya duqui de ra ximhai ma da nzoni'u ne da du yá mui de nú'a bi nja co ra hnini'a ngue'a ya ma da njo'o to da dambi nú'a da pa'u. ¹² Mi hats'i'u da pa ja ra hnini'a ya t'øt'e dega oro ne dega t'axi, ne ya hoga do ne ya perhla, ne ya hoga dutu dega linu ne dega seda, ne nú'u ya hoga dutu dega morado ne dega theñi. Nehe mi hats'i 'rama'na'ño ya za nú'u yuni xá cūhi, ne ya hoga t'øt'e xa thoqui dega marfi, ya hoga za, ra marmo, ne ya bøjā, 'na rá thuhu ra bronse, ha nu ma'na ra yerro. ¹³ Mi hats'i nehe ya canela, ya hoga ndapo yuni xá cūhi, ra t'uts'i, ra mirra, ne ya dehe nú'u xi yuni xá cūhi, ra vinu, ra aceite, ra hoga arina, ne ra trigo. Nehe mi tsixa ya mbo'oni, ngu ya deti ne ya fani. Nehe mi tsixa ya carro, ne asta ya 'be'go, y gue'u ya ja'i mi pa'u ngu ya mbo'oni. ¹⁴ Ya ma ne ya duqui ma da 'ñembabi nú'a ra hnini:

—jYa otho'i nú'u ya hoga fruta ngrí ho, y ya gá 'bedi pa nzantho gatho nú'u ya hño ne ya nt'ets'i'ngui pe'tshma!

¹⁵ Nú'u ya ma ne ya duqui xa nrico ngue'a xa pa ya t'øt'e ja nura dānga hnini, ma da 'mai yabū ngue'a ma da zu nú'a ra castigo ma da nja. Ma da nzoni'u ne da du yá mui, ¹⁶ ne da 'ñena'u:

—jA, hyøtho nuni ra dahni! Ngue'a mi ngu 'nara 'behñā mi he ya hoga dutu dega linu ne dega morado ne dega theñi, nehe xqui nhyoqui dega oro ne dega hoga do ne dega perhla. ¹⁷ j'Na oratho bi uadi gatho yá ndunthi nuyá hño mi pe'tsi!

Nehe gatho nú'u to'o mi manda ya motsa, ne nú'u to'o mi et'i, ne nú'u ma'ra mri mpefni, ne nú'u to'o mi pani, gatho'u ma da 'mai yabū, ¹⁸ y nu sta hyandua rá 'bifi nú'a ra dānga hnini ma da zat'i, da ñā nts'edi'u ne da 'ñena:

—Mi otho ma'na ra hnini xi mrá dāngui ngu nuni.

¹⁹ Nehe da hyøxa ya hai ja yá ñaxu ngue'a da du yá mui'u, ne da nzoni'u co ra dumai, ne da ñā nts'edi ne da 'ñena:

—jA, hyøtho nuni ra dānga hnini! Ngue'a xi mrá dāngui rá tai, ya xqui nrico ni gatho nú'u to mi pe'tsa yá motsa ja ra ndehe. jPe 'na oratho bi zat'a gatho nuni ra hninini!

²⁰ Pe nú'ahū gyá gamfrihū ne gatho nú'ahū yá 'mehni'ihū Ajuā, ne gatho nú'ahū ma'ra guí 'buhū mahets'i, johyahū de nú'a bi nja ja nú'a ra dānga hnini, ngue'a Ajuā xa hñā'mba nguenda nuya ja'i mi 'buhni, ne xa t'øt'ua'bi'u ngu nú'a xqui 'yot'a'ihū nehe.

²¹ Nepū 'nara enxe xi mi ja rá ts'edi bi gu 'nara dānga do nú'a ma'na xmá hñū que 'nara dānga jani, ne bi 'yent'a ja ra ndehe ne bi 'ñena:

—Njaua ma da yui nehe ra Babilonia nú'a ra dānga hnini, ne ya hinhya'mū ma da hnequi ma'na'qui. ²² Nixi ya hinhya'mū ma da yopa nt'øde ma'na'qui ya nzani de ya arpa, nixi de ya thūza, nixi de ya trompeta ja nura hnini'a. Ni 'nara mēfi de nu'araza ra 'befi hinda yopa 'mūi ja nura hnini'a, nixi da yopa mpefi 'nara jani. ²³ Ni 'nara ñot'i ya hinda hnequini, nixi hinhya'mū da nja ma'na'qui ya ngo dega nthati. Nú'u ya ma ne ya duqui to mi mpa ne mi ntai ja nura hnini'a, xi bi nja yá ts'edi ja ra ximhai, y co yá nt'ete nuya mengu de guehni mi hat'a ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, pe ya bi uadi yá ts'edi'u.

²⁴ Nura hnini'a ya bi hnequi gue go xi tu ra ts'oqui'a de nú'u ya gamfri ne yá 'mehni Ajuā xa tho, ne de gatho nú'u ma'ra xa tho ja ra ximhai.

19

¹ Mēfa dá øde mi ñā nts'edi ndunthi ya ja'i nuni mahets'i, mi ena'u:

jDrá nsunda Ajuā! Ngue'a xá nsunda ne ja rá ts'edi ne bi za bi pøhø ya ja'i.

² Ngue'a nu'á øt'a ra hoga ts'atbi ne nú'a majuani.

Nu'á xa umba ra mfei nura ts'o'behñā nú'a mi japa ya ja'i da 'yot'a ya ts'oqui. Ajuā bi co'tsuabi'á nú'a bi 'yot'e gue bi hyo nú'u to'o mi pe'pabi Ajuā.

³ Nepū bi yopa 'ñena'u ma'na'qui:

—jDrá nsunda Ajuā! Ngue'a hinhya'mū ma da ntsaya da bøxa rá 'bifi nú'a ra hnini bi zat'i.

⁴ Nu'bú nú'u 'natemagoho ya ndā ne nú'u goho ya dā'enxe bi ndandiñahmu'u, ne bi xøcambeni Ajuā nú'a bí hudi ja rá hudi, ne mi ena'u:

—jNjabū gue'a! jDrá nsunda Ajuā!

⁵ Nepū bi nt'øde ma'na ra noya de habū mi hudi Ajuā, ne bi 'ñena:

Nsundahū Ajuā, gatho nú'ahū guí pephu ne guí tsuhū'a,

ngu ya notsi ngu ya dangui.

Ra ngo de rá nthati ra T'uca Deti

⁶ Nepu dá øde 'nara ñahni de 'nara danga hmunts'a ja'i, 'ñena mri nhyahni ndunthi ya dehe, ne 'ñena 'raya ngani, ne mi ena:

¡Drá nsunda Ajuá! Ngue'a nú'á go gue'a ma Hmuh pe'tsa gatho ra ts'edi, ne go gue'a ra Ndá de gatho ra ximhai.

⁷ Johyahu ne nsundahu'a,

ngue'a ya bi zø ra pa de rá nthati ra T'uca Deti.

Ra navia ya xa nhyoqui,

⁸ ya xa hye nú'a ra hoga dutu xqui t'umbi xá nt'axi y ri huexqui.

Nura t'axa dutu'a gue'a yá te xá nt'axi nú'u to'o xa gamfri Ajuá.

⁹ Nepu ra enxé bi 'ñengagui:

—'Yofo nuya ya noya: "Dá johya nú'u to da sipabi pa da ma ra ngo de rá nthati ra T'uca Deti."

Nehe bi 'ñengagui:

—Nuya guehya yá noya Ajuá, y guehya xi majuani.

¹⁰ Nepu nuga dá ndandiñahmu ja rá ua ra enxé pa ga nsunda'a, pe nú'á bi 'ñengagui:

—Oguí øt'a njabu, ngue'a necagui ne ma'ra ri cu dyá 'begohu mahyegui de Ajuá, ne dí mañhu rá noya ra Zidada Jesu. Go da xøcambeni Ajuá.

Nu'u to'o mamba rá noya Ajuá gue'u damajuani nehe de nú'a xa ma ra Zidada Jesucristo.

'Nara tøgue mri tø 'nara t'axfani

¹¹ Nepu dá handa mahets'i mi xogui, ne dá handa 'nara tøgue mri tø 'nara t'axfani, y nú'a ra tøgue'a xa thu'mbabi 'nara thuhu nú'a ri bøni da 'ñena: Nú'a xa ma, nzantho da 'yøt'e. Ne ma'na ra thuhu ri bøni da 'ñena: Majuani. Ngue'a nú'á xi ra hoga ndá, øt'e xá hño, ne øt'a ya tuhni ngu ri 'ñepi. ¹² Yá da 'ñena mi zø ya tsibi, ne mi hu'tsa ndunthi ya corona, y nehe xqui t'opabi 'nara thuhu nú'a hinto mi padi te mi ne da ma, hønse'a go mi pa'a. ¹³ Ne mi he 'nara dutu xqui 'bobo co ra ji, y rá thuhu gue'a Rá Noya Ajuá. ¹⁴ Ne mri deni'a ndunthi ya memahets'i nú'u øt'a ya tuhni, mri hñe'u dega hoga linu xi xmá nt'axi, ne mri tøgue ya t'axfani nehe. ¹⁵ Nu'a ra mudi tøgue mi pøni de rá ne 'nara mahuai dega yo filo. Con gue'a ma da na'mbabi ya ja'i de gatho ya hai de ra ximhai, ne ma da ndá de gue'u con gatho rá ts'edi, ja ra uenda di ha 'nara ts'ut'o dega bøjá. Ne ngu 'nara ja'i net'a ya obxi pa da the'mi, njabu'a ma da huata ya ja'i nuto yá ncontra Ajuá nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi ne pø rá cue con gue'u. ¹⁶ Ne ja rá he de ja rá xinthe xqui t'ofø 'nara thuhu ena: "Ra Ndá de gatho ya ndá ne ra Hmu de gatho ya hmu."

¹⁷ Nepu dá handa 'nara enxé mi 'bai ja ra hyadi, ne bi mafi nts'edi pa bi ma'ta gatho ya ts'int's'u di nhyats'i, ne bi 'ñembi'u:

—Bá ehú gui munts'ihu pa gui tsihu nú'a ra danga hñuni ma da 'ra'ahu Ajuá. ¹⁸ Ma da t'a'ahu gui tsihu yá ngø ya danga ndá ne ya ndá gá soldado, ne yá ngø nú'u to xi mi jahma yá ts'edi. Ma gui tsiphu yá ngø ya fani ne nú'u to mi tøgue'u. Xi ma gui tsiphu yá ngø gatho ya ja'i, ngu ya 'bego ne nú'u hingyá 'bego, ngu ya notsi ne ya dangui.

¹⁹ Nepu dá handa ra mbanga zu'ue ne ya ndá de ra ximhai xqui munts'i'u co yá soldado pa da ntunhui nú'a to mi tøgue ra t'axfani ne nú'u to mi deni'a. ²⁰ Nú'a ra mbanga zu'ue bri ju co nú'a ra hyate badi to xqui 'yøt'a ya nt'udi ja rá thandi nú'a ra mbanga zu'ue. Co nuyá nt'udi ra hyate badi xqui hyat'a ya ja'i nú'u xqui thu'tsua rá hmeya nú'a ra mbanga zu'ue ne xqui xøcambeni'u rá c'oi'a. Nú'u ri yoho bi t'ent'a ma tetho ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspí co ra asufre. ²¹ Y nú'a to mi tøgue ra t'axfani bi hyo nú'u ma'ra to mri dena ra mbanga zu'ue ne ra hyate badi. Bi hyo'u co nú'a ra mahuai mi pøni de rá ne, y gatho ya ts'int's'u xi bi niña co yá ngø'u.

20

'Na 'mo ya jeya

¹ Nepu dá handa 'nara enxé bi gai de mahets'i mi há ra nsoqui de ra o'tsi nú'a otho habu bí c'a, nehe mi há 'nara danga cadena. ² Ne bi gu ra danga zu'ue nú'á go gue'a ra ndaxjua qu'eña mi 'bai desde maya'bu, nú'a rá thuhu ra ts'ondáhi ne ra Satá. Ne bi dat'i pa 'na 'mo njeja, ³ y ngu bi dat'i bi 'yent'a mbo ja nú'a ra o'tsi'a, ne bi got'i ne bi hñu'tsua 'nara seyo pa ya hinda za da hyat'a ma'ra ya ja'i asta hinda uadi nú'u 'na 'mo njeja. 'Mefa ma dra thøgue pa 'raya patho.

⁴ Nepu dá handa 'raya hudi, y ja mi huhni nú'u to'o xqui t'umba ra ts'edi pa da 'yøt'a ra ts'utbi. Nehe dá handa nú'u xqui thecua yá 'yuga ngue'a xqui damajuani de ra Zidada Jesucristo ne xqui mamba rá noya Ajuá, ne hinxqui xøcambeni ra mbanga zu'ue nixi rá c'oi'a, nixi hinxqui hopi to da meya'u ja yá de o ja yá 'ye co rá hmeya ra zu'ue. Dá handi bi yopa nte'u ne bi ndá co ra Zidada Jesucristo pa nú'u 'na 'mo njeja. ⁵ Nú'á go gue'u xi ya mudi bi yopa nte de nú'u xqui du. Y nu'u ma'ra himbi yopa nte'u asta himbi zøxa nú'u 'na 'mo njeja. ⁶ Njapi ne xá nt'axi nú'u to xa yopa nte ra mudi. Y rá ñoho ra du nú'a ma da nja ja ra nidu, hinda za te da 'yøtuabi'u. Gatho'u da macja ja rá thandi Ajuá ne ra Zidada Jesucristo, ne da ndá'u co ra Zidada Jesucristo pa nú'u 'na 'mo njeja.

⁷ Y nu sta uadi nú'u 'na 'mo njeja, ra Satá ma dra thøgue de habu xa jot'i. ⁸ Nú'á ma da

bøni pa da hyat'a ya ja'i 'b_u ja gatho ya hai de ra ximhai. Da ma pa da hyat'a ra Gog ne ra Magog, nú'ú gue'u yá ncontra ra Zidada Jesucristo, ne da hyat'i'u pa da munts'i pa da 'ñõt'a tuhni, y nuyá ndunthi'u ngu rá ndunthi ra 'bomu ja ja ra ñanthe. ⁹ Gatho nuya ja'i'u dá handi bi ma'u ja rá nguni ra ximhai pa bá thets'i'u habu mi ja rá hmáca hnini Ajuá ne mi 'b_u ya gamfri. Pe Ajuá bi mēhna ra tsibi de mahets'i pa bi zat'i'u. ¹⁰ Ne ra ts'ondáhi nú'a to mi hat'a ya ja'i bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspico ra asufre, habu xqui t'ent'i nehe ra mbanga zu'ue ne nú'a ra hyate bádi. Nuni ja guehni ma pa ra xuui da zama'ñi'u ya uguí pa nzantho.

Ma da nja 'nara nsuca uenda ja rá thandi Ajuá

¹¹ Nepu dá handa 'na mi hudi ja 'nara danga hudi xmá nt'axi. Y ngu bi hnequi'a, 'bestho bi 'metho mahets'i ne ra ximhai, y nixi bi fadi habu bi ma. ¹² Nehe dá handi nú'u xqui du, gue notsi ndangui mi 'bahni ja rá thandi Ajuá. Nepu bi so'tsa ya libro, y nehe bi so'tsa nú'a ra libro habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho. Y nú'u to xqui du bi thá'mba nguenda de nuya t'ot'e xqui 'yot'a ja ra ximhai, y nuya t'ot'e'u xqui t'ofu ja nuya libro'u. ¹³ Nú'a ra luga habu mi 'bu nú'u xqui du, nura luga'a xqui da nú'u mi 'bahni, ra ndehe xqui da nuya ja'i xqui zo de guehni, y ra nt'agui xqui da nú'u xqui nt'aguini, y cada 'na de nuya ja'i'u bi thá'mba nguenda de nuya t'ot'e xqui 'yot'e'u. ¹⁴ Nepu ra nt'agui ne ra luga habu mi 'bu nú'u xqui du ya bi 'ñotho, ngue'a bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi faspí. Y ra castigo ja nuna ndehe dega tsibi go gue'a rá ñoho ra du. ¹⁵ Hangue bi t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'u to'o hinxqui t'opabi yá thuhu ja nú'a ra libro habu xqui thu'tsua yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho.

21

Ma da nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i

¹ Nepu dá handi xqui nja ma'ra'yo ra ximhai ne mahets'i, nguetho nú'a ra madi ximhai mi ja ne nú'a mahets'i bi 'metho'u. Nehe ya mi otho ra ndehe. ² Nuga drá Xuua, dá handa ra maça hnini Jerusale nú'a xqui nja ma'ra'yo. Dá handi bi gai de mahets'i po rá ts'edi Ajuá ne mi hnequi mahotho ngu 'nara navia ya xa hñe pa da nthatui nú'a ma drá dame. ³ Ne dá øde 'nara noya de mahets'i mi ña nts'edi, mi ena:

—Ndí, Ajuá 'buhui ya ja'i, y ma da 'mui con gue'u pa nzantho, y nú'ú go gue'u rá hnini'a. Ajuá go gues'e'a ma da 'muhui'u ngue'a go gue'a yá Ajuá'u. ⁴ Ne Ajuá ma da ducubabi gatho yá guída'u. Ya hinda nja ra du, ni ya ts'oni, ni ya dumai, nixi ya uguí, ngue'a nuya t'ot'e mi ja ma'met'o, nubyá ya otho.

⁵ Nepu nú'a to'o bí hudi mahets'i ja rá hudi bi 'ñena:

—Padi gue nuga dí japi gatho ya t'ot'e da nja ma'ra'yo.

Nehe bi 'ñengagui:

—'Yofo nú'a stá xi'i, ngue'a nuya ya noya go guehya majuani ne ma da nja ngu stá ma.

⁶ Ne bi 'ñengagui:

—Ya xa t'ot'e. Nuga go gueque rá madigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fadi desde ra A asta ra Zeta. Nu'a t'ó'o da zu ra nduthe, ga umbi da zi nú'a ra dehe dega te pøhø ja ra pøthe ne t'untho. ⁷ Y gatho ya t'ot'e go dyá meti nú'u to ma da ntate. Nú'ú go yá Ajuagui'u, y nuga go ma bātsi'u. ⁸ Pe nuya zuse, ya 'ñagamfri, ya ts'oj'a'i, ya hyote, ya 'ñeja'i, ya 'ñete, ne nú'u to xocambeni ya c'oi, ne gatho ya c'uamba, gatho'u ma da t'ent'a ja ra ndehe dega tsibi nú'a faspico ra asufre. Nú'ú go gue'a rá ñoho ra du.

Ra 'ra'yo Jerusale

⁹ Nepu bi 'ñe bi zucagui 'na de nú'u yoto ya enxé mi hā 'ra 'nara 'bada habu mi 'be'tsa nú'u yoto yá ngats'i yá mfei Ajuá. Ne bi 'ñengagui:

—Bá ecua pa ga ut'a'i ra navia nú'a ma da nthatui ra T'uca Deti.

¹⁰ Nepu ja nú'a ra thedi bi 'ñutca ra Maça Ndahi, nú'a ra enxé xqui zocagui bi zixcagui ja 'nara danga t'øhø xi xmá hñets'i, ne bi 'ñutcagui ra danga maça hnini Jerusale mi cai de mahets'i po rá ts'edi Ajuá. ¹¹ Nú'a ra hnini'a xi mri yot'i co rá nsunda Ajuá, ne ngu 'nara hothodo xi mri huexqui, ngu nú'a ra hoga do rá thuhu jaspe, ngu ra xito nú'a di hya'tsi. ¹² Mi jot'i co 'nara danga jado xi xmá hñets'i, y mi pe'tsa 'ret'amayoho ya gosthi y mi 'ba 'nara enxé cada ra gosthi. Ja nuya gosthi'u xqui t'ofoni yá thuhu nú'u 'ret'amayoho ya 'mui gá ja'i xqui 'ñehe de nú'u 'ret'amayoho yá t'u ra Israel. ¹³ Mi ja hñu ya gosthi de bøxhyadi, y má hñu de yuhyadi, má hñu de mahuifi, y má hñu de mac'angui. ¹⁴ Ra jado de nura hnini'a mi pe'tsa 'ret'amayoho ya mudi do, y ja nuya do'u xqui t'ofoni yá thuhu nú'u 'ret'amayoho yá apostol ra T'uca Deti.

¹⁵ Nú'a ra enxé to'o ndí ña'be mi hā 'nara t'eni dega oro mri hnequi ngu 'nara xithi pa mi enga nura hnini'a ne rá jado ne yá gosthi.

¹⁶ Ra hnini mi mahyegui rá ma ne rá nxidi ne rá hñets'i. Ra enxé bi 'yeni ra hnini co nú'a ra t'eni mi hā, rá ma bi zadi 'natemagoho nthebe kilometro, nehe rá hñets'i ne rá nxidi bi zadi mahyegui. ¹⁷ Ne bi 'yeni ra jado y bi zadi hñu'rate ne goho metro, go gue'a ra t'eni padi ya ja'i, hangue bi cupa ra enxé.

¹⁸ Ra jado xqui thoqui dega jaspe, ne ra hnini xqui thoqui 'ra'tho dega oro, y mi hya'tsi ngu ra xito. ¹⁹ Nehe ya madi do de rá jado ra hnini gatho mi tu ya hoga do.

Rá mudi ra do mi tu nú'a ra t'axa do rá thuhu ra jaspe, rá ñoho mi tu nú'a ra ixca do rá thuhu ra safiro, rá hñu mi tu nú'a ra c'anga do rá thuhu ra agate, rá ngoho mi tu nú'a ra cahu do rá thuhu ra esmeralda. ²⁰ Rá ncat'a do mi tu nú'a ra do nthants'i ra t'axi co ra theni rá thuhu ra onice. Rá 'rato mi tu nú'a ra do xá ntheni rá thuhu ra coralina. Rá yoto ra do mi tu nú'a ra do xá nc'ast'i rá thuhu ra crisolito. Rá hñato mi tu nú'a ma'na ra c'anga do rá thuhu ra berilo. Rá guto mi tu nú'a ra do xá nc'ast'i nthants'i ra c'angui rá thuhu ra topacio. Rá 'ret'a mi tu nú'a ma'na ra c'anga do rá thuhu ra crisoprasa. Rá 'ret'ama'ra mi tu nú'a ra do ra 'botheni rá thuhu ra jacinto. Ne rá 'ret'amayoho mi tu nú'a ra do ra nzat'a theni rá thuhu ra amatista. ²¹ Nú'u 'ret'amayoho ya gosthi xqui thoqui co nú'a ra t'axa do rá thuhu ra perhla. Cada 'nara gosthi mi gue'a 'nara perhla. Y nura 'ñu de mbo ra hnini mi 'ra'tho dega oro ne mri hya'tsi ngu ra xito.

²² Nuni ja ra maça hnini hindá handini ni 'nara nija, ngue'a go guese Ajuá ma Hmuhu 'buhni nú'a to pe'tsa gatho ra ts'edi. Nehe ja 'buhni ra T'uca Deti. ²³ Nehe hinga mahyonini ra hyadi nixi ra zana pa da yot'a ra hnini, ngue'a rá nsunda Ajuá ne ra T'uca Deti go guese'u ri yot'a nura hnini'a. ²⁴ Y gatho ya gamfri de maxogue rá nguni ra ximhai ma da 'ñu'u ja ra ñot'i'a, nehe ya ndá de ra ximhai nú'u xa gamfri ma da zoni ja nura hnini'a, ne da hñaxa yá nsu pa da zogui ja nura hnini'a. ²⁵ Ne ya gosthi hinhya'mu jot'i, nehe hinhya'mu ja ra 'bexuui. ²⁶ Nehe ya gamfri de maxogue rá nguni ra ximhai ma da hñaxa yá nsu ja nura hnini'a. ²⁷ Pe hinda ma da yut'ini nú'u to'o hinxá nt'axi, nixi nú'u to'o ot'e xá nts'o, nixi nú'u manga ya nc'uamba. Nuni ma da yut'ini hõnse nú'u to'o xa t'opabi yá thuhu ja rá libro ra T'uca Deti, habu huxa yá thuhu nú'u to'o ma da nte pa nzantho.

22

¹ Nepu ra enxé bi 'ñutcagui 'nara dathe xi xá nt'axi y nura dehe'a gue'a ra dehe dega te. Mi hnequitho nú'a te mi ja mbo ngu nja ra xito, ne mi pøni de habu mi hudi Ajuá ne ra T'uca Deti. ² Madetho de rá 'ñu ra hnini ne ja yá ñani ra dathe mi 'bahni nú'a ra za dega te, ne ri unga yá fruta 'ret'amayoho 'mi'qui ra jeya, tat'a zana uni yá fruta, y nuyá xi ra 'ñethi pa bi ñani nú'u ya ja'i xqui 'ñe de gatho rá nguni ra ximhai. ³ Nehe da 'ñothoni ni 'nara t'ot'e xá nts'o. Nuni ja ma da njani ra hudi habu hudi Ajuá ne ra T'uca Deti, y nu'u tó'o pepabi Ajuá ma da xocambeni'a. ⁴ Nu'u ma da hyanduabi rá hmi Ajuá, y rá thuhu'a ma da t'ofu ya yá de'u. ⁵ Nuni ma da 'ñothoni ra 'bexuui, nixi hinga mahyoni rá ñot'i ra hyadi nixi ma'na ra ñot'i pa da yot'i nuto

gatho ma da 'mähni, ngue'a Ajuá go gue'a ma da yot'i'u, y nú'u ma da ndá pa nzantho.

'Bui guetbu rá yo'ehe ra Zidada Jesucristo

⁶ Nepu ra enxé bi 'ñengagui:

—Nuya ya noya go guehya xi majuani, ne ma da nja ngu xa hma. Ajuá ma Hmuhu nú'a ri umba ra mfadi yá 'mehni, go gue'a bi mehna rá enxé pa da 'ñutuabi nú'u to pepabi de nuya t'ot'e ma da nja 'bestho.

⁷ —iBeñhu gue nuga ma ga ehe 'bestho!

Dá johya nú'a to da hñuxa nt'ode nuna rá noya Ajuá xa t'ofu ja nuna libro.

⁸ Nuga go gueque drá Xuua, dá øde ne dá handi gatho nuya t'ot'eya. Y ngu dá juadi dá øde ne dá handi dá ndandiñahmu ja rá ua nú'a ra enxé xqui 'ñutcagui gatho nuya ya t'ot'e pa ga nsunda'a. ⁹ Pe nu'á bi 'ñengagui:

—Oguí ot'a njabu, dyá 'begohu mahyegui co nú'u ma'ra ri cu mamba rá noya Ajuá ne nú'u to'o huxa nt'ode nú'a xa t'ofu ja nuna ra libro. Go da xocambeni Ajuá.

¹⁰ Nehe bi 'ñengagui:

—Oxqui agui nuya ya t'ot'e xcá 'yofu ja nuna ra libro, ngue'a ya ma da zohø ra pa pa da nja nuya ya t'ot'eya. ¹¹ Ya ts'o'mai dá sigui da nts'o'mai, nu'u xá nts'o dá sigui da nts'oni, ha nu'u to ya hoja'i, dá sigui da hñoja'i, y nu'u tó'o øte Ajuá, dá sigui da 'yøte.

¹² —Xi majuani, ma ga ehe 'bestho ne ga ju'tuabi cada 'na ngu nú'a xa mafi. ¹³ Nuga go gueque rá mudigui ne asta rá gats'i, ngu ya letra fudi desde ra A asta ra Zeta.

¹⁴ Njapi nú'u to'o xa t'axca yá dutu pa da t'umba nsequi da yut'a ja ra maça hnini ne da zipa rá fruta nú'a ra za dega te. ¹⁵ Pe ma da gohi ri møte de ra maça hnini nú'u ya 'ñagamfri, ya 'ñete, ya 'ñeja'i, ya hyote, ne nú'u to'o xocambeni ya c'oi, ne gatho nú'u to'o di ho da manga ya nc'uamba.

¹⁶ —Nuga drá Jesu, stá pehn'ahubu ma enxé pa da xi'ahu gatho nuya ya noya nú'ahu guí camfriguihu. Nuga drá Hmu de ra ndá Davi, y stí 'ñehe de yá ja't'a. Go gueque dí ngu nú'a ra haxatsø ri huexqui.

¹⁷ Ra Maça Ndahi ne ra navia nú'a ma da nthatui ra T'uca Deti eñ'u:

—Bá ehe.

Nehe nu'u tó'o øde nuna ra noyaná dá 'ñena nehe'u:

—Bá ehe.

Nu'u tó'o tsu ra nduthe ne ne da ntsithe, dá 'ñehe da zi ra dehe dega te nú'a t'untho.

¹⁸ Gatho'ihu dí xi'ahu gue nu'u tó'o da 'yøde nuya ya noya xa t'ofoua ja nuna ra libro, ne da hñu'tsa ma'ra ya noya nú'u hinxá t'ofoua, pañu gue Ajuá ma da umba ya mfei nuya ja'i'u, ngu nú'u xa t'ofoua. ¹⁹ Nehe nu'u tó'o da hñaca 'raya noya de nú'u xa t'ofu ja nuna ra libro, Ajuá ma da hñacuabi nehe yá thuhu nuya ja'i'u de ja ra libro habu huxa yá thuhu nú'u ma da nte pa nzantho, nehe

nuya ja'i'ɛ hinda yɛt'a ja ra maɕa hnini, nixi
da hñanga nú'ɛ ya japi xa t'ofoua.

²⁰ Go ra Zidada Jesucristo nú'a to'o bi
manga nuya ya noya, ne bi 'ñena:
—Xi majuani ma ga ehe 'bestho.

Y nujú dí thadihɛ ne dí eñhɛ:

—Njabɛ gue'a. ¡Bá ehe, ma Zidada'ihe!

²¹ Ma Zidadahɛ ra Jesucristo da max'ahɛ
grí gathohɛ. Njabɛ gue'a.